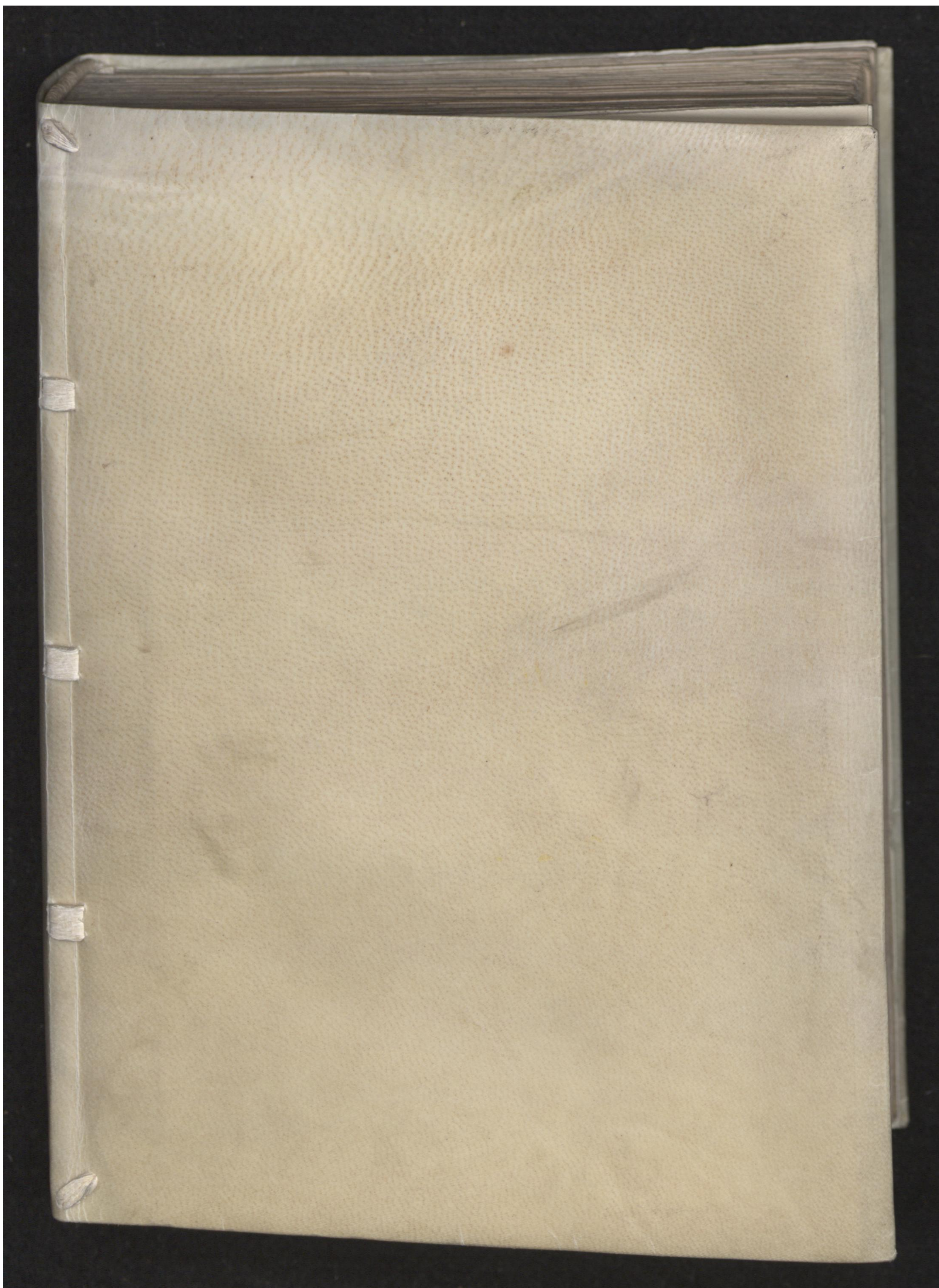
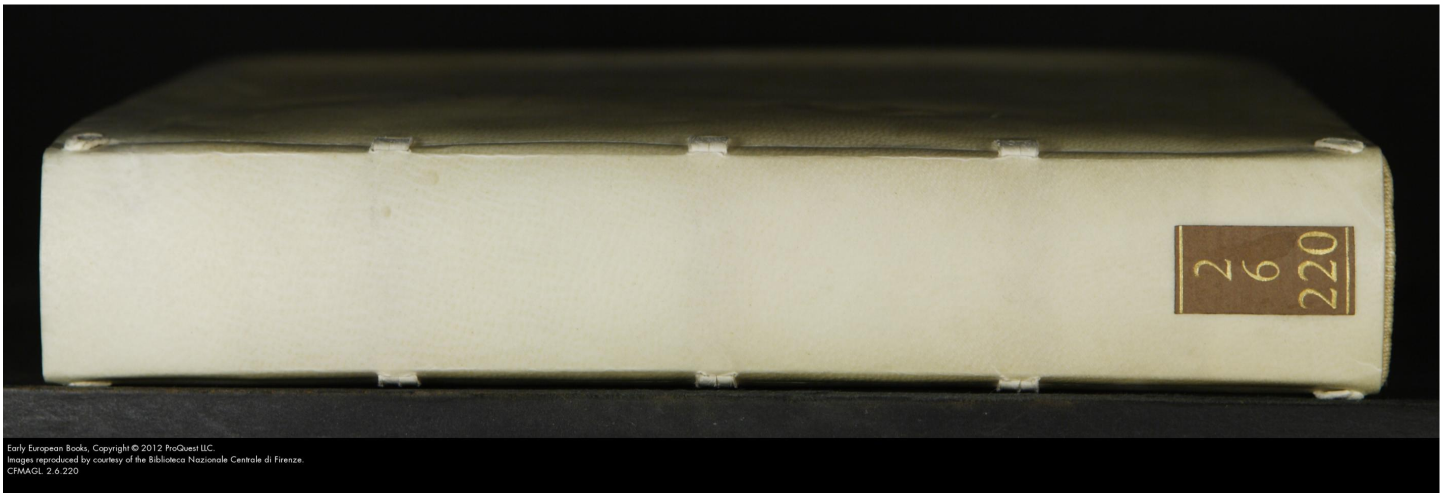
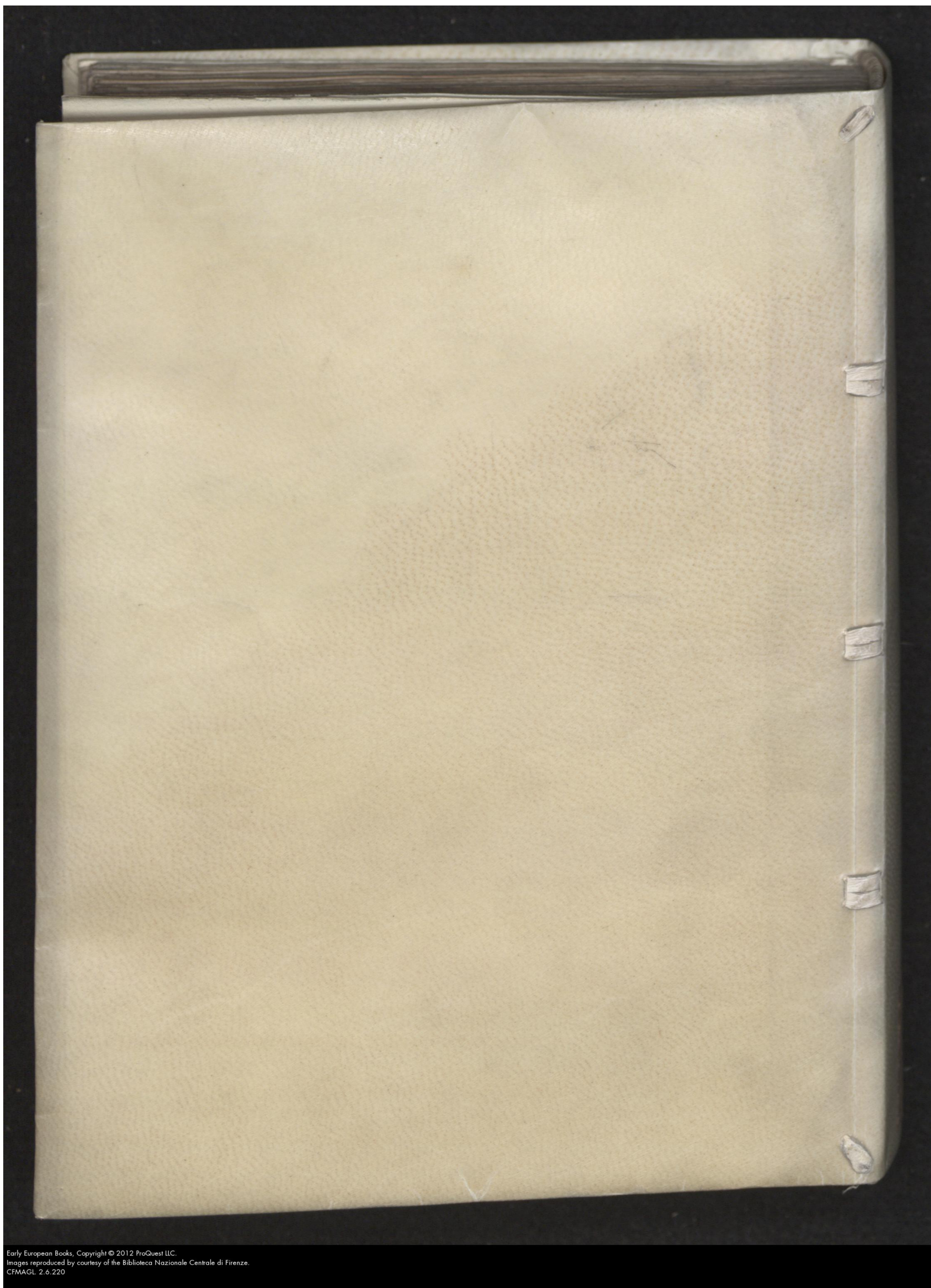
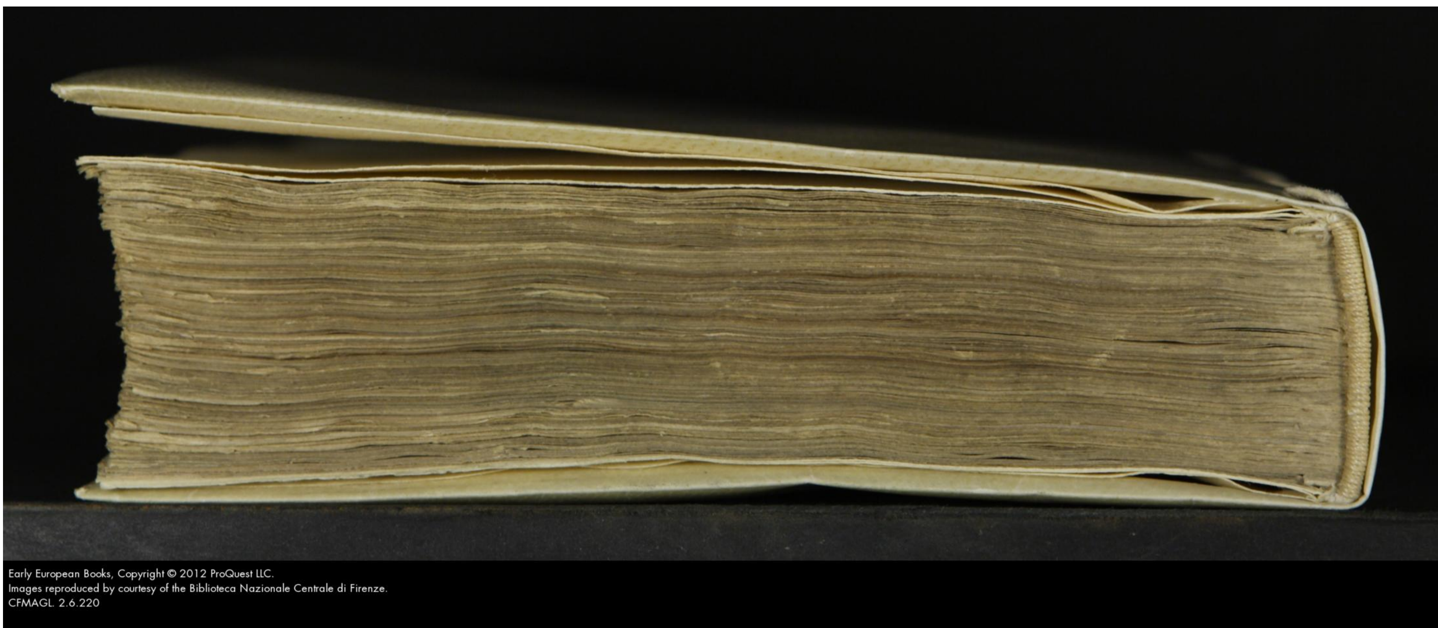

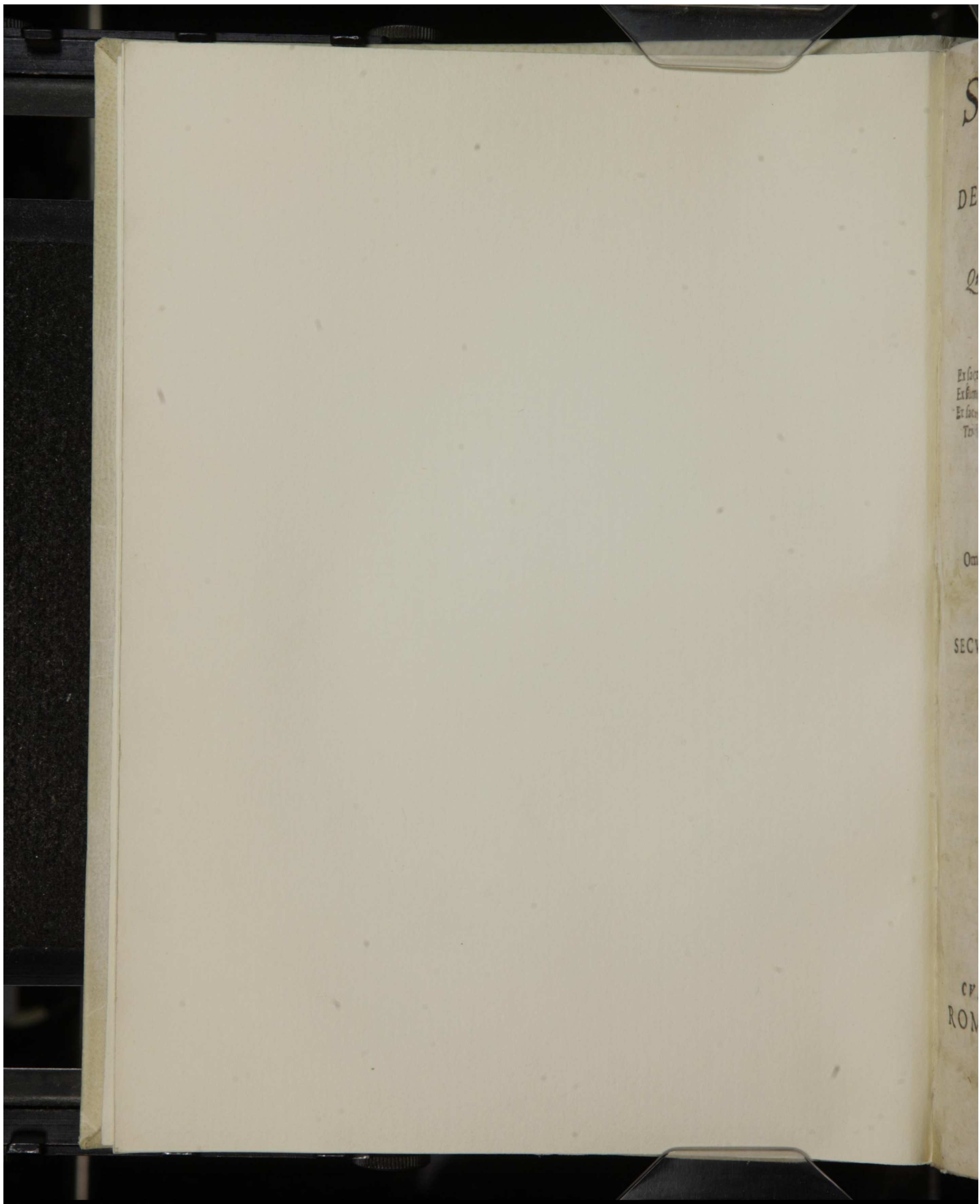

2
6
220

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 2.6.220

SIMONIS MAIOLI
ASTEN. EPISCOPI VVLTVRARIEN.
DE IRREGVLARITATIBVS, ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS,

Quibus Ecclesiasticos ordines suscipere, & susceptos administrare quisque prohibetur, Libri quinque

Collecti

Ex sacris litteris.
Ex summorum Pontificum, &
Ex sacrorum Conciliorum, præsertim Tridentini Decretis.
Ex sanctorum Patrum scriptis.
Ex Theologis Summistis.
Ex historijs Ecclesiasticis.
Ex Canonum interpretibus.

Et obiter

Ex Legibus ciuilibus, & earum Professoribus,
Atque alijs varij argumenti profanis Auctoribus,
Vt Catalogus, quem infra reperies, indicabit.

Omnibus Ecclesiasticis personis Sæcularibus, ac Regularibus, quacumque dignitate fungentibus optima Canonum

Praxis.

SECVNDA EDITIO LONGE MAGIS LOCVPLETATA ET AVCTA QVAM PRIOR.

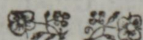

CVM PRIVILEGIO ET LICENTIA SVPERIORVM.

ROMÆ, In ædibus Populi Romani. M. D. LXXXXV.

SANCTISSIMO D. N. PAPAE D. GREGORIO XIII.

Simon Maiolus Episcopus Uulturarien. S.

FATEOR, Beatiſſime Pater, nullum magis inanem conatum eſſe, quàm eorum, qui ſcribendi aſſumunt prouinciam ea de re, quæ fuerit iam à pluribus pertractata Scriptoribus, quibus æquari difficile ſit, ſuperare vero impoſſibile. Eamque ob cauſam non dubito aliquibus viſum iri, totum hunc laborem meum circa irregularitates incaſſum deſudare, de quibus plurimi circiter triginta doctiſſimi vberrime, & abſolutiſſime tradiderunt; quorum ſcripta multis ab hinc ſæculis omnium conſenſu ſummam auctoritatem ita conſecuta eſſe videntur, vt nulli laudem, aut fidem aſſequi, vlla ſpes ſupereſſe putari poſſit. Veruntamen quia didici temporum viciſſitudines, rerum quoque viciſſitudines trahere, non ſum perterritus, quin opus ipſum hoc abſoluerim. Priſci etenim illi, etſi ſapientiſſime ſuorum temporum iura proſecuti ſunt, futura tamen prænoſcere minime potuerunt: poſterioribus etenim Concilijs, & Pontificum decretis plurima eorum, quæ vel ambigua, vel ſubobſcura illi reliquerant, aut penitus prætermiſerant, explicata & promulgata ſunt. Quamobrem, ne quod ex ipſis ſupplendum erat, deeſſet, neceſſarium eſſe exiſtimaui, vt collectis omnium Scriptorum etiam ſparſim fuſis irregularitatibus, provt ſua cuiuſque ferebant tempora, ordine conſcriberem, & quid poſterioribus ſæculis vſu, vel lege ſubſecutum eſſet, ſubijcerem: & quod corrigi compuliſſet temporum neceſſitas, etiam adijcerem, ne quis lector incautus, illorum veterum auctoritate falleretur: fallerentur vero quamplurimi, ſi poſteriorum, præſertim Concilij Tridentini Decreta ob oculos non haberent: in quo & de dimiſſorijs ipſis, deque ordinibus tam conferendis, quàm ſu-

ſcipiendis, & exequendis perplura ſtatuta ſunt: Ordiñarijs etiam quædam conceſſa, quædam ſublata; in criminibus, & ipſorum diſpenſationibus nonnulla immutata; multa quoque conſtituta circa regulares perſonas maſculos, ac feminas, multa de clericis, de Epiſcopis, ac de ipſis Cardinalibus; adeo vt neceſſe fuerit ad obſtruendam erroris viam, ſingulis veterum ſententijs ipſius Concilij locos depromptos ſubijcere: quod ita præſtiti, vt vtrunque ius quiſque lector ſine labore dignoſcat. Præterea, quoniam ijſdem irregularitatum tractatoribus vnus ſcribendi ſcopus fuit de ſola vera irregularitate, reliquis canonicis impedimentis penitus prætermiſſis: Ego operæpretium quoque eſſe putaui, omnia fere (quoad fieri poteſt cum innumera ſint) huic operi congruenti ordine adijcere; quæcumque enim potui, tam ex ſacris litteris, quàm Pontificum, & Conciliorum decretis, Sãctorumque patrum ſcriptis in vnum collegi; non quia putem omnia vel obſeruata, vel obſeruanda hoc ſæculo, ſed vt plenior cognitio haberetur, quid quæque tempora ſtatuiſſent, & vbi ratio expoſtulare videretur imitari poſſent; præſertim in beneficiorum concurſibus, atque alijs electionibus, vt collatis perſonarum moribus ille videatur eſſe præſtantior, cui minor numerus obſit impedimentorũ; præter id quod quiſque ſe ipſum tanquam in ſpeculo ſpeculari poſſit, quàm multum parumue in virtute profecerit, ſi nouerit quot impedimẽta canonica patiatur. Cum itaque hos quinque librorum fructus collegerim ex eo agro, quem mihi tua munificentia dediſti colendum, æquiſſimum eſt eos ad te deferri, tanquam à colono ad Dominum, vt talenta, quæ mihi exercenda mandaueras, aliquo lucro aucta redderentur. Sic dignetur S. V. ſerui munus, qualecumque id ſit, grato animo ſuſcipere. Bene valeat B. V. ad annos plurimos; addatque Dominus ad firmiſſimũ animi ſui robur, etiam in vniuerſo orbe conuertendo ſummam efficaciam: Romæ, Cal. Sept. M. D. LXXV.

PIO

PIO LECTORI S.

ON desunt, benigne lector, qui quod nos hoc opere moliti sumus, iam antea & acutius, & doctius pertractarint; nam qui de irregularitate ex professo tradiderunt, triginta ferme esse comperies; præter eos, qui sparsim, obiterque de ea, vt occasio expostulabat, aliquid enuntiarunt: sed si animaduerteris nemo omnium vniuersa irregularitatum genera studuit penitus explicare: alij etenim solam homicidij, alij solam eam quæ ex censuris proficiscitur accurate tractarunt, reliquas omnes vel penitus prætermittentes, vel summis labijs vix attingentes: & præterea, (quoad vetustiores spectat) pleraque ab illis conscripta successiuis temporibus contrario vsu, vel lege immutata sunt. Cum enim temporum necessitas non tulerit semper eadem iuris remedia, coacti sunt Pontifices, & patres in concilijs nonnulla in contrariũ, plurima diuerso iure constituere; adeo quod illorum veterũ Scriptorũ labor, nostro sæculo abunde prodeße minime posset; Recentiores quoque, qui de eadem re fusissime tradiderunt, ita veram irregularitatem summumque eius apicem solummodo prosecuti sunt, vt reliqua canonica impedimenta neglexerint, non animaduertentes nihilominus regulare eße poße, quam id quod obstante canonico impedimento fieret: cum præterea nemo istorum fuerit Concilio Tridentino recentior, in quo de omnibus Ecclesiasticis dignitatibus, deque ordinibus tam suscipiendis quàm exercendis, adeo multa sancita sunt, vt & veterum, & recentiorum omnia volumina propemodum inutilia videri possint, nisi ad ipsius Concilij normam reformentur. Qua ratione vt illorum, & huius postremæ synodi simul ratio haberi poßet, ego omni ope enixus sum, vt omnium, qui de hac re vel ex professo, vel obiter tradiderunt sententiæ, in hoc vnum quinque librorũ volumen summa breuitate redigerentur, tam sub irregularitatis nomine, quàm etiam canonicorum impedimentorum; vt qua parte corrigendæ, aut reformandæ essent, ex posteriorum Pontificum constitutionibus, vel Conciliorum decretis simul collatis corrigi poßent: præsertim ex ipsa Tridentina synodo, ex qua ducentum circiter locos subiecimus ipsis scriptorum sententijs reformandis: sed & Pontificum decreta in hunc vsque diem Beatissimi Gregorij XIII. ita subdidimus, vt vnusquisque certo sibi polliceri possit, nullum in errorem ex vterum scriptis posse impingere: cum & veteris, & nouissimi iuris sanctiones vno loco coniunctas inuenerit. Quæ res tota vt lectori commodiori

vsui eßet, in optimum ordinem opus ipsum distinximus quinque libris. Primus enim continet irregularitates ex hominis ortu, ac singulorum membrorum defectu, & quolibet personarum statu. Secundus hominum studia, ac professiones; qua occasione de medicis agendo, necessarium fuit quascunque ægritudines eodem libro subnectere. Tertio libro quotquot in iure infames pronuntiantur, omnes annumerauimus, quod nemo alius vnquam præstitit; eodem quoque scripsimus de iniustis beneficiorum poßeßoribus, suspectis, suspensis, excommunicatis, degradatis; nec non de his qui vel loci, vel temporis aut ritus ratione administrare prohibentur. Quarto libro prosequuti sumus omnes defectus, qui ad ipsum ordinem Ecclesiasticum pertinent, dum vel perperam confertur, vel perperam suscipitur. Quintus liber continet omnia crimina quæ à clero deijciunt, & Ecclesiasticæ personæ nomen extinguunt. Illud vero studiosius enixi sumus, vt auctores sententiarum numquam reticeremus, sed vniuscuiusque (vt decuit) meminimus; quorum dicta etiam ex ipsis historijs confirmauimus, vt non solum rebus gestis liber ornaretur, verum etiam vt ipsæ sententiæ maiorem auctoritatem consequerentur: Proptera profanos auctores aliquot non negligendos citauimus, non vt inde aliquid canonicum decerpi poße putemus; sed vt contingentia narraremus, vt vel exemplo profanorum & ad correctiores mores, & ad sacros canones obseruandos longe magis accenderemur. Nihil noui dixisse nos aperte profitemur, nihil enim dictum quod non dictum sit prius; attamen comperies, lector studiose, integros titulos quàm plurimos, & quæstiones, casusque non paucos a Doctoribus penitus intactos; nam vel nobis facto contigerunt, vel meditando excogitauimus, & pro nostri exigui ingenij facultate ratiocinando diffiniuimus. Superest vt laborem istum æqui bonique consulas: in quo si quid te offenderit, oramus, vt rectè reprehendas: Gratum enim nobis est studiosorum iudicia sicut recta sunt, ita quoque in nos libera sint; namque confidimus eadem studiosorum iudicia vt libera, ita quoque recta futura eße, ne quid perperam reprehendant. Bene vale.

AVCTO-

AVCTORVM NOMINA EX QVIBVS ALIQVID EXCERPSIMVS.

Bbas Panormitanus.
Abbas Trithemius.
Alanus.
Ælianus hist.
Albericus de Rosate
Albertus Brunº Asteñ.
Albertus magnus.
Albertus Galeotti.
Alciatus:
Alexander I. Papa
Alexander III. Papa
Alexamder IIII. Papa
Alexande VI. Papa
Alexander de Hales.
Alexander de Imola.
Alexander de Neuo:
Aluarus Pelagius.
S. Ambrosius.
Anacletus Papa
Anastasius II. Papa
Andreas Eborens. historicus.
Angelica Summa.
Angelus de Perusio.
Annales hispanicæ.
Antonius Butrius.
Antherus Papa.
Antonius Augustinus.
S. Antoninus Florentinus.
Antonius Fonseca.
Archidiaconus Bononien.
Aristoteles.
Armilla Summa.
Arianus historicus.
Astensis Theologus.
S. Athanasius.
S. Augustinus:
Authentica Iustiniani.
Auicenna.

B

Baldus Senior.
Baptista Fulgosus historicus.
Barbatia.
Bartholomæus Brixien.
Batholomæus Caranza.
Bartholomæus Spina.
Bartolus.
S. Basilius magnus.
Bazianus Glossator.
Beda.
Benedictus XI. Papa.
S. Bernardus Abbas Clareual,
Bernardus Iurista.
Bertachinus.
Biblia.
Boatinus.
Boetius.
S. Bonauentura.
Bonifacius I. Papa.
Bonifacius II. Papa.
Bonifacius VIII. Papa.
Bonifacius Rotæ Rom. auditor.
Borgasius Episcopus.
Breuiarium Rom.
Budeus.
Burcardus.

C

Caccialupus.
Cæsar Costa Archiepiscopus Capuan.
Calistratus I. c.
Calistus Papa.
Canones Apostolorum.
Capreolus.
Catechismus Pij V.
Catechesis Neapol.
Carerius Iurista.
Card. Alexandrinus.
Card. Caietanus.
Card. Florentinus.
Card. Iacobatius.
Cassiodorus. Tripart. hist.
Cato senior.
Cælius Rodoginus.
Cælestinus I. Papa.
Cicero.
Cinus.
Clemens Alexandrinus,
Clemens I. Papa.
Clemens IIII. Papa.
Clemens V. Papa.
Clemens VII. Papa.
Clemens Alexandr.
Codex Iustiniani.
Concil. Agathen.
Concil. Antisiodoren.
Concil. Ancyran.
Concil. Arelaten. 1.
Conc. Arelaten. 2.
Concil. Aurelian. 3.
Concil. Aurelian. 4.
Concil. Beneuentan.
Concil. Bracaren. 2.
Concil. Bracaren. 3.
Concil. Calcedon.
Concil. Cambilonen.
Concil. Carthagin. 1.
Concil. Carthag. 2.
Concil. Carthag. 3.
Concil. Carthag. 4.
Concil. Carthag. 5.
Concil. Colloniense.
Concil. Constantiense.
Concil. Constantinopolitan. 6.
Concil. apud Compendium.
Concil. Elibertanum.
Concil. Florentinum.
Concil. Gangren.
Concil. Hispalen.
Concil. Hispalen. 2.
Concil. Illerden.
Concilium Illyricum.
Concil. Laodicen.
Concil. Lateran. sub Innoc. III.
Concil. Lateran. sub Iul. II.
Concil. Lateran. sub Leon. X.
Concil. Lugdunen. sub Greg. X.
Concil. Maguntin.
Concil. Matisconen.
Concil. Mediolanen.
Concil. Mileuitan.
Concil. Nanneten.
Concil. Neocæsarien.
Concil. Nicænum.
Concil. Remense.
Concil. Roman.
Concil. Toletan. 1.
Concil. Toletan. 4.
Concil. Toletan. 7.
Concil. Toletan. 9.
Conc. Tolentan. 11.
Concil. Tolentan. 12.
Concil. Tarraconen.
Concil. Turonen.
Concil. Turon. 2.
Concil. Tridentin.
Concil. Viěnen.
Cornelius Papa.
Corsettus Iurista.
S. Cyprianus.
S. Cyrillus.

D

Decius Iurista.

Hugutio Iurista.
Hugo de sancto Victore.

I

Iacobus Aluarotus.
Iacobinus de S. Georgio.
Iason.
Innocentius 1. Papa.
Innocentius 3. Papa.
Innocentius 4. Papa.
Innocentius 8. Papa.
Institutiones iuris ciuilis.
Ioannes Andreæ.
Ioannes de Anania.
Ioannes Belethus.
Ioannes Calderinus.
Ioannes Cassianus.
Ioannes Climacus.
S. Ioannes Chrysostomus.
Ioannes de Deo.
Ioannes Diaconus.
Ioannes Euiratus.
Ioannes Faber.
Ioannes Epiphanij discipulus.
Ioannes de Fantuccijs.
Ioannes de Fauentia.
Ioannes Genesius.
Ioannes Gloßator.
Ioannes de Imola.
Ioannes de Lignano.
Ioannes de Montemerlo.
Ioannes Neuizzanus.
Ioannes de Turrecremata Card.
Ioannes 3. Papa.
Ioannes 22. Papæ.
Ioannetus, historicus.
Ioannes Patriarcha Hierosolymitanus.
Iouius historicus.
Isidorus.
Iudiciale Inquisitorum.
Iulianus Iurisconsultus.
Iulius 2. Papa.
Iulius 3. Papa.
Iuo Carnotensis.

L

Lancillotus Iurista.
Lapus.
Lactantius Firmianus.
Laurentius Canonum interpres.
Laurentius Surius.
Leo 1. Papa.
Leo 4. Papa.
Leontius Episcopus Neap. Cypr.
Lippomanus Episcopus.
Liuius historicus.
Lucas de Penna.
Luitprandus histor.

M

Macrobius.
Manipulus curatorum.
Marcellus Francolinus.
Marcus Antonius Nata.
Marcus Varro.
Marianus Socinus senior.
Martinus Bracaren. Episcopus.
Martinus Polonus.
Margarita Martini ordin. Prædicat.
Martinus 1. pp.
Martinus 5. pp.
Marsilius Criminalista.
Marsilius Ficinus.
Marulus, historicus.
Mattesilanus.
Monachi Palæstinæ.
Musonius.

N

Nauclerus histor.
Nauarrus.
Neapolitanæ constitutiones.

Sabinus Episcopus Epiphanij successor.
Sacerdotale Roman.
Salicetus Iurista.
Scotus.
Sebastianus Vantius.
Seneca.
Seuerus Sulpicius.
Sextus decretalium.
Signorolus de homodeis.
Siluerius Papa.
Siluestrin. Summa.
Symeon Metaphrastes.
Symmachus Papa.
Synodus septima generalis.
Siricius Papa.
Sirenus poeta.
Socrates histor.
Sophronius sophista.
Sother Papa.
Sozimus Papa.
Sozomenes histor.
Spartianus.
Speculator, qui & Gulielmus Duranti.
Speculum Summorum Pontificum.
Stafilæus.
Stephanus Aufrerius.
Stephanus I. Papa.
Stephanus Troches canonista.
Stobæus.
Suetonius.
Suidas.
Summa Confessorum Ioannis Theutonici.
Supplementum Pisanell.

T

Tabien. Summa.
Tancredus.
Tertullianus.
Testamentum vetus, & nouum.
Theodorus Episcopus Cantuarien.
Theodoretus historicus.
Tiraquellus.
S. Thomas Aquinas.

V

Valerius Maximus.
Valerius probus.
Vegetius.
Veruecinus Iurista.
S. Victor Episcopus Vitensis, hist.
Vilaloh Hispanus.
Vincentius canonista.
Vmbertus Locatus Episcopus auctor Iudicial. inquisit.
Vrbanus Papa.
Vrspergensis histor.
Vulpianus Iuris consultus.

Z

Zabarella Card.
Zacharias Papa.
Zenzelinus Iurista.
Zonaras histor.
Zozimus Papa, alias Sozimus.

INDEX CAPITVLORVM TOTIVS OPERIS.

De iudicio

De per-

De

DE

DE IRREGVLARITATIBVS ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS

LIBER PRIMVS.

CAPVT PRIMVM.

1 *Irregularitates omnes cõgerere impoſſibile eſt. Irregularitatis diffinitio.*
2 *Irregularitas vnde dicatur.*
3 *Metallorũ alia caldaria, alia coronaria, alia regularia.*
4 *Dies regulares ſolis, vel lunæ.*
5 *Irregularitas quibus verbis à iure inducatur.*

I In deligẽdo genere vitę, ex Gregorij * magni cõſilio, vires ſuas vnuſqſq; metiretur; aut qđ ſibi conueniat prudẽter, ac pie pẽſaret, nõ eſſet tã numeroſus clericorum cœtus; nec tã facile Eccleſiaſtica diſciplina diſſolueret; ſed qa plurimi ſua voluptate capti, ipsũ quoq; ſacerdotium, cõtemplatione eius, quę in illo eſt vtilitatis, commodi, aut honoris, toto animo adipiſci ſtudẽt; ĩde fit, vt Dei miniſterium negligatur, & ij ſępe numero ad diuina ingerantur obſequia, quos cõſtitutiones ſacræ, & ſanctorum patrũ canones repellẽdos eſſe ſtatuerunt. Vnde mirãdum non eſt, ſi eiuſmodi homines, poſtquã optatum honorem conſecuti ſunt, ad * canonũ normã vitam ſuam nõ inſtituant. Sicut etenim ad incognitũ ſacerdotij onus, abſq; cõſilio irrepſerunt, * per ignorationem eorũ impedimẽtorũ, quæ obſunt ſacris ordinib. ſuſcipiẽdis, ita quæ ſuſceptis adminiſtrãdis obſiſtãt minime norũt, atq; ob eam cauſam aliquãdo etiam ipſa ſacrificia nil repugnãte cõſciẽtia, aduerſus decreta patrũ perniciose ab eis celebrãtur; quę ſi ab initio didiciſſent, haud temere (niſi ſalute prorſus cotẽpta) ad ſacerdotium proſilijſſẽt, priuſquam Dei intimam vocationẽ pręguſtaſſent, & Põtificum (ſi ea opus eſſet) diſpẽſationẽ exoraſſent: Quapropter hęc ego cum animo voluerem, & in re tã graui pro me cõſilium caperem, domeſticis ſtudijs antequam ſacrorũ ordinum functiones mihi demãdatæ eſſent, ſcrutatus ſum quotquot impedimẽtorum genera ordinibus Eccleſiaſticis aduerſarẽtur, ſeu quot irregularitates hominem ſacerdotio, aut quouis Dei miniſterio ĩdignũ redderent: At parum mihi viſum eſt illa oĩa diuturna lectione peruoluiſſe, niſi etiam, tum ad meã, tum ad aliorum vtilitatem meo labore in publicum ederentur; vt vno loco omnes fere irregularitates, à quouis earum ſtudioſo facile com-

[left margin:] p.110 b.7.c. on eſt utãda . q. 1. cclеſ. ap.7.

[left margin:] .Greg. d The dericũ c The- deber um Re es Frã ię, vti onſtat pud Io nnem Diaco- b. 3. ap.2.

[right margin:] Chryſoſto. de ſacerdotio lib. 3.

periri possent.: eamq; rē præstare enixus sum collectis locis propemodū ex oīb. eorum,qui de ea re scripserunt, voluminib.seruato diligēter ordine,quo singulę aptis,& opportunis titulis describerent, vt in ipso operis ꝓcursu manifestius res
1 tota apparebit: Et licet oēs, q̄ contingere possent oīno cōgerere irregularitates impossibile putarint viri doctissimi, vt Aluar.Pelag.de plāctu Eccl.lib. 1.art.48. Et retulit Nauar.ar.c.fi.15.q.1.attamē,quatenus hoī licet ex aliorū scriptis referre, si nō oēs penitus,saltim plerasq;,aut fere oēs gn̄aliter hoc volumine cōplectemur.

Vt autem de eis agere aggrediamur, ante omnia sciēda est ipsa irregularitatis diffinitio: Ea sic diffinitur in Spe.tit. de dispensat.§.Iuxta.in princi. Irregularitas est nota,seu impedimētum canonicum ex facto,vel defectu proueniēs, quo quis ꝓhibetur ad Ecclesiasticos ordines ꝓmoueri,& in eisdem ministrare; eādē tradunt Ioā.Andr. & Archid. in c.1.de re iu.li.6.Alio modo diffinit Lap.in Clemen.si furiosus, de homici. esse impedimentum canonicum proueniēs in clerico ex violatione cēsuræ Ecclesiasticæ, vel ex alia notabili inobediētia: Aliā adfert Marian.Socin.in c.sentētiam,col. 2. Ne cler.vel mon.ex sentētia doctorum in c. ad audiētiam,de hom.s.quod irregularitas sit ius impeditiuum ꝓmotionis, vel executionis ordinis,iure diuino, & canonico inductū,pp aliquē defectū, in obediētiam factū, vel negligētiam; sed quia harum oīum diffinitionū verba rem totam explicare non videntur; Iccirco oīb. his vti possumus, si nō diffinitionum loco,saltem demonstrationū: quādoquidē difficile est irregularitatis veram diffinitionem adferre, quę mutabilis est,& nūquam eadem perpetuo maneat, sed pro tpe variatur: nam plures irregularitates veterum canonū sunt immūtatę, quędā sublatę, quędam superadditę: ꝓpterea sicut reliquę iuris diffinitiones periculosę sunt,ob eandem causam, ita hęc pręcipuè.l.omnis diffinitio. ff.de reg.iur.

Dicta autem est irregularitas ab eo,qđ Ecclesiasticas regulas, seu canones nō sequatur: vnde iure merito q̄squis nō est,
2 qualem eum esse canones volunt; vel id nō agit,quod agi,vel omitti canones iubent circa ordines suscipiēdos, vel susceptos administrandos,irregularis est. Spe. d.§.Iuxta.ī princ.sicut enim inciuile est, quod à iure ciuili deuiū est l.inciuile. ff.de legi. ita Irregulare est, quod minime canonicū; quo verbo licet prisci patres aliquādo obiter vsi sint, vt S.Augu. ad fratres ī eremo, Ser. 7. vt in septima Synodo generali,ca.14. habetur dist.69. c.quoniam: tamē postea Iuristæ,vt pluri ma alia vocabula, ita hoc quoq; ad praxim, & iuris terminos trāstulerunt; Et meo quidem iudicio nō inepte, aut inerudite; Nam quemadmodum metallorum quędam sunt caldaria,quæ malleis tātum frangi possunt, quædam corona-
3 ria, quæ tenuātur in laminas, quædam Regularia, quæ nō solum malleis facile obsequūtur, & in omnem partem ductilia sunt,igne quoq; excoq., & vitijs purgari possunt,vt scripsit Plin.li.34.c.8. ad fi.& Perottus in commētarijs latinę linguæ,epigrammate secūdo;ita sane ad homines trāslatione ducta, ij regulares sūt, qui omnem piam disciplinam ductiles fuerint,quique igne omnibus vitiis purgati sunt: cōtra vero irregulares dicemꝰ eos;q̄ minime ductiles sint honestis p̄ceptis,& qui versati nō sunt in Ecclesiastica disciplina,& quibus tam corporis, quàm animi vitia nō sunt expurgata: Si-
4 mile loquēdi genus, Regulare,s.& Irregulare scripserūt ij,qui temporum com puta-

putationes ad inueniēdas ſingulorum menſium Calēdas, & ſingularum lunarum initia docuerūt; nam alios Regulares numeros, vel dies dicūt tam ſolares, quàm lunares, quòd inuariabiles, atque immutabiles ſint, & ab ijs ceteræ normę Calendarum Solis, vel Lunæ deriuare ſoleant. Gul. Duran. in tract. de comput. Ecclesiaſt. tit. de anno ſolar. rub. de ſeptimana, verſ. Videndum eſt autem primo, & tit. de anno lunari, rub. de Regularib. Lunaribus; vnde iure eos irregulares dicemus, qui integro animo, & corpore non ſint, qui ſibi bene non conſtent in pietatis perſeuerantia, & qui aliorum norma eſſe non poſſint.

Quib. autem verbis canones vſi ſint ad irregularitatem demonſtrandā, nullam certam formam inuenimus, non. n. vno ſolo verborum genere canones prohibuerunt, aut iuſſerunt; ſed pro opportunitate rei, & negotij aliis, atq; aliis verbis vtendum fuit; quorum interpretatio ad ipſam irregularitatem trahi debet: Nam præter id, quod aliquando expreſſim de irregularitate dixerunt, ſæpius idem ſenſerunt, quando canonicum impedimentum ſtatuerunt, ne quis ad miniſterium Dei admitteretur: quocunque etenim modo inductum appareat impedimentum, ne quis poſſit promoueri, dicitur irregularitas: Spec. ī d. § iuxta. ver. gñaliter. Et quia varijs loquendi modis irregularitas à iure inducit̄, ideo hoc ꝑ exempla infraſcripta demonſtrabimus.

Nam in ca. præcipimus, diſt. 34. dicitur: non audeas promoueri;

In c. curandum, ead. diſt. dicitur: non aſpiret ad ordines.

In c. clericus 3. diſt. 46. dicitur: non promoueatur.

In c. qm̄, diſt. 48. dicitur: ceſſabit à clero, & à ſtatu ſui cleri præcipitabitur.

In c. Teugualdum, 11. q. 3. dicitur ſacerdotij officio alienus.

In diſt. 81. in princ. dicitur: prohibentur ordinari.

In c. ſi laici, diſt. 34. dicitur: ad miniſterium eccleſiaſticum non adducatur.

In diſt. 42. in princ. ver. ſi enim vidua, dicitur: prohibendi à ſacerdotio.

In c. ſi quis Epiſcopus, cum gl. diſ. 83. dicitur: ſuſpendatur, vel deponatur.

In c. Epiſcopum, diſt. 45. dicitur: officio ſuo deijci.

In c. Tanta, diſtin. 86. dicitur: maledictione ferire.

In c. quoniam, diſt. 47. dicitur: deijcitur à clero.

In c. clericus. 1. & 2. diſt. 46. dicitur: ab officio degradetur.

In c. qm̄, diſ. 47. dr̄: alienus à regula.

In c. conſequens, diſt. 88. dicitur: à clericalibus officijs cogantur abſtinere.

In c. Epiſcopus, aut ſacerdos, diſt. ead. dicitur: deijciatur.

In c. Epiſcopi, 21. q. 4. dicitur: cōmunione priuetur.

In c. ſi cuius vxorem, diſt. 34. dicitur: non poteſt ſuſcepto miniſterio perfrui.

Ibid. dicitur: ad miniſterium Eccleſiaſticum admitti non poteſt.

In c. de laicis, diſt. 34. dicitur: impedimentum præſtat, quo minus pertingat ſacros ordines.

Sed & in pluribus legum, & canonū locis reperitur verbum animaduerſio, ꝓ pœna alicuius capitalis criminis, quibus locis verbū illud ſignificat degradationem clerici, & traditionem curiæ ſæcularis, & conſequenter irregularitatem, vt dicit Hoſt. in c. in quibuſdam, de pœn. in 6. refert Fely. in c. in nonnullis, de Iudęis, per illum tex. & per gl. in l. imperium. ff. de iuriſd. om. iud. tex. & Doct. in c. vt inquiſitionis, de hęret. in 6.

Hęc & alia similia dicendi genera frequentissima apud sacros canones reperiuntur, ita quod quæcunque communioni Ecclesiæ, vel cleri obsistunt, semp irregularitatis, vel canonici impedimēti notam inducunt, vt de singulis ipso opere, & fusius, & opportunius dicemus.

Regulæ quædam generales ad irregularitatem pertinentes.

CAP. II.

1 *Irregularitas ob corporis defectus nō impedit ea officia quæ sine illo defectu exerceri possunt.*
2 *Irregularitatem allegans debet adducere causum legis.*
3 *Irregularis nemo iudicandus est in dubio.*
4 *Scandalum solum inducit irregularitatem.*
5 *Argumentum ab edilitio edicto ad irregularitatem bene trahitur affirmatiue, sed nō negatiue.*
6 *Irregularitatis causa cessante irregularitas cessat.*
7 *Clericari prohibitus, non est prohibitus monachari.*
8 *Irregularitas irregularitati accumulari pōt.*
9 *Irregularitas Iudicio sanguinis non tollitur baptismo.*
10 *Irregularitas, quæ venit ab occulta animi intentione est permittenda conscientiæ Rei.*
11 *Ordinem superiorem accipiēs dicitur administrare, & exequi inferiorem.*
12 *Irregularis non est legitimus accusator, nec testis contra clericum constitutum in superiore ordine; secus contra constitutum in inferiore.*
Irregularitas alia parua, alia magna, alia maxima.

Cum igitur ex ipsis canonū verbis irregularitates proficiscantur, euidenter illud cōsequitur, nullam esse irregularitatem, aut canonicum impedimentum, nisi quatenus iure exprimatur; at nihilominus multæ regulæ in ipsis varijs scriptorū libris cōperiūtur, per quas & Iudex alienam discutere conscientiā circa impedimenta canonica potest, & vnusquisq; pro bono suæ conscientiæ peruestigare debet, inspectis ijs generalibus regulis, quas subijcere operæpretiū est, immo maxime necessarium.

Prima regula: oīs magna deformitas corporis per se sufficit ad reddendum hoīem irregularem, sine promoueri possit. Abb. in c. 2. de cler. ægrot. quod procedit etiam si nullam habeat membrorum mutilationem, vt ibi per eum.

Secunda: quisquis ægrotus, vel debilitatus est adeo, vt exercere commode officium suum non possit, abstinere cogitur, & dari ei debet coadiutor iuxta formā c. 2. & 3. de cler. ægrot. vbi Abb. & Albe. in verb. vitiatus, in fi.

Tertia: oīs ægritudo, vel deformitas, vt irregularitatem inducat, residet arbitrio Epi, tanquam boni viri. Archid. 55. dist. in princ. Abb. in c. 2. de cleri. ægrot. Inno. in c. significauit, de corp. vitiat. Tabien. in verb. corpore, vbi dicit, quoad Religiosos arbitrium esse penes eorum superiores.

Quarta: oīs corporeus defectus, quantumuis paruus, vel occultus si faciat sacramenti administrationē, minus tutam inducit irregularitatē; idem si gignat scādalū, aut si periculum scādali imminentis. Tabien. in verb. corpore, vers. vtrum auulsio, citat c. 1. & vlt de corp. vitiat.

Quinta: oīs mutilatio, aut debilitatio superueniens, per quam missę sacrificiū exerceri non possit, ab eo, qui iam ꝓmotus est, nō impedit quin reliqua munera
1 sacerdotalia exerceri possint, vt puta prædicatio verbi Dei, confessionum auscultatio, & similia. c. presbyterum, de cleric. ægrot. quod verum est, si sine culpa contigerit ea debilitatio, seu defectus, alioq; si culpa adfuerit, non poterit etiam hæc

exer-

exercere.Tabien.in verb.corpore.

Sexta:Irregularitates quælibet, & earum pœnæ à iure positiuo ortum habēt. Archid.in c.Apostolica, dist.56. in prin. Inn.in c.nisi cum pridē.de renun.Proptere a irregularitas nulla alia est, nisi quatenus est iure expressa. Archi.in c.excōica-
2 tos,11.q.3.Fel.in c.ad audientiā, in fi. de hom.& text.clarus in c.is qui,de sent.excō.in 6. ideo dicebat ibi Nicolaus Dionys.de Perus. quòd qui dicit aliquē esse irregularē debet adducere casum legis.

Septima:ex his videretur, quòd nunquam in dubio quis sit iudicandus irregularis.Spec.in tit.de dispē.§.iuxta,vers. generaliter autem.tex.in c.significasti.2. de homi.Abb.plene tradit in c.ad audiētiam.de homic.Quod verum est,quo ad hoc,vt Iudex,el superior non possit prohibere,& interdicere susceptionem, vel administrationē ordinum,sed quo ad eū qui vel promoueri,vel promotus exerce
3 re vult,in dubio irregularem se præsumere debet,vt ad cautelam dispensari se petat,gl.in c.si quis.dist. 51.arg.c.excōicatorum.23.q.5.cum gl.ad idem gl.& Hug. in c.si quis per ebrietatē. de conse.dis.2. Videmus etenim sæpe,quòd lex ipsa præsumit irregularitatem in obscuris. c. Afros. 98. distinc. sic itaq; quo ad ipsum Reum magis pium est, vt in dubio se putet irregularē,d.c.significasti.At iudex in iudiciali foro in dubio prohibere ei non debet ordinis susceptionem,vel administrationem, nisi constet in iure de irregularitate. Tabi.in ver.irregularitas.nu.3. Host.in d.cap.ad audientiam.Armill.in verb.irregularitates.nu.8.& 9.Vnde manet conclusio,quòd in foro contentioso, quoad pœnas iuris in dubio non iudicatur irregularitas,at secus in foro consciētiæ.Abb.in d.c.ad audientiā. Silu.in ver. homic.3.q.1.in prin.plura Silu. in verb. dubium.q.4. In foro enim conscientiæ præsumitur delictum,vt late Dec.in c.in præsentia,notab.12. in fi. de probat.

Octaua:solum scādalum, quod prouenit,vel prouenire verisimiliter posset, ex alicuius ordinatione, vel administra-
4 tione inducit irregularitatem:Host.in c. cum de tua.de corp.vitiat.vbi Abb. hoc refert;quod verum est nō solum in vitiis animi,sed & in quocunque corporis defectu minimo; & propterea argumenta ab ędilitio edicto ad irregularitatem nō bene ducūtur negatiue,q̄nquidem multi corporis defectus ædilitiam actionem non admittunt,qui tn̄ inducunt irregu-
5 laritatem,vt in scandalo,quod considerari non potest illo edicto:Affirmatiue vero putarim semper rite argumentum duci, vt si illi edicto sit locus,consequenter & irregularitati.

Nona:irregularitatis causa cessāte,cessat irregularitas.c.statuim⁹. & c.Neophytus,dis.61.Bern.in c.cū inter canonicos. & ibid.Io.And.de elect. est etiam apostilla Io.And.in c.super eo.in glo.magna.de
6 elect.& est gl. in c.post translationem, in verb.cessante.de renuntia. exemplo sunt Io.Damascenus,& Leo Papa I. quib.abscissæ manus fuerunt, miraculo postea restitutæ, unde cessauit impedimentum illorum.

Decima:irregularitas quandoq; consideratur nō ratione ordinum, sed solū ratione prælaturę,c.1.de fil.presb.de pœ. c.in quibusdam.de qua re frequentius in ipso opere agendum erit.

Vndecima:irregularitas præcipue respicit prohibitionē clericandi, non autē ingressum religionis;prohibitus etenim clericari, non censetur prohibitus fieri monachus,seu regularis. Abb.in c.in q-
7 busdā.col.1.de pœn. Verum tn̄ hic prohibitus clericari admissus ad religionē,

non poterit ibi fungi prælatura. Abb. ibi. col. 2. in princ. per illum text.

Duodecima: irregularitas ad irregularitatem accumulari põt; at non ppea is,
8 qui irregularis est ex defectu corporis, si celebret nouam irregularitatem incurrit, sed peccat grauissime. Innoc. in c. si celebret, de cler. excõ. min. Alberic. in verb. crimen, circa fi. Silu. in verb. concubinarius. q. 4. circa fi. & est irregularitas difficilior dispensatu, & de Epali fieret Papalis, gl. in c. latores, de cler. excom. Et qđ dicit Arch. in c. apostolicæ, dist. 56. quòd irregularis ex crimine; si administret incurrit nouam irregularitatem, intelligi põt de notorio, & capitali, vel nõ capitali notorio, vt infra tit. de fornic.

Decimatertia: irregularitas qñq; fortior est sine peccato, quàm cũ peccato: Exemplũ est in eo, qui exercuit iudicium sanguinis, anteq̃ baptizaretur; nam illa irregularitas nõ tollitur baptismo; ea tñ tollitur, quæ surrexerat ex voluntario, & vero homicidio. glo. in c. si quis viduam. dist. 50. idem in eo, qui duas habuit concubinas, nam nõ est irregularis, aut bigamus; at qui duas habuit vxores irregularis est, vt suo loco dicemus.

9 Decimaquarta: quæcunq; crimina eijciunt ꝓmotos, aut inducunt clericis depositioné, eadem quoq; inducũt irregularitaté, ne ꝓmoueri possint: immo multo fortius. Spec. in Aureo suo Repert. lib. 1. titu. hæ sunt irregularitates, quæ impediunt promouendum, in princ. Idem in Spec. in tit. de disp. §. iuxta. col. 5. versicu. item omnes casus, qui impediunt.

Decimaquinta: quicquid aliqua rõne reddit indispositum hoiem ad ordinis sacrm, dr̃ irregularitas, colligitur ex S. Thom. 4. dist. 27. art. 4. nec probo distinctionem. Archi. in c. 1. dist. 57. qui scribit aliud esse irregularitaté, aliud canonicũ impedimẽtũ: videtur. n. mihi verbalis distinctio; nã qui ꝓmoueri nõ põt canonico obstante impedimento, quid aliud q̃ irregularis est, cum egeat dispensatione? & ideo melius dixit Spec. in tit. de disp. §. iuxta. vers. generaliter. dicens qualecũque impedimentũ ad aliqué ꝓmouendũ sine dispensatione irregularitatem esse.

Decimasexta: Quisquis post peractã pœnitentiam non habet sui ordinis executioné, hic vere irregularis est, de renũt. c. nisi cum pridem. §. 1. Spe. in d. §. iuxta. vers. sunt quoque irregulares.

Decimaseptima: plures irregularitates incurrit clericus, q̃ laicus, & lõge facilius, quàm laici. Silu. in verb. homic. 3. ver. 6.

10 Decimaoctaua: qñcunque irregularitas pendet ab occulta animi intentione, debet Iudex permittere eam consciẽtiæ ipsius Rei. c. ex tenore. de temp. ord. exẽplo est is, qui occulte occidit aliqué vitã propriam defendendo, nam quia motus animi cognosci non põt à Iudice, an fuerit ad vlciscendũ, an ad iustã defensioné, æquum est, vt ipsius conscientiæ hæreat iudex. c. significasti. 2. de homic. ideo ea conscientia solo iuramẽto ꝓbabitur. Qđ verum est, si ad nullius pr̃eiudicium vergat ipsa declaratio de irregularitate; alioqui si tractetur de pr̃eiuditio tertij, forsan de obtinẽdo beneficio per cõcursum non est remittenda causa conscientiæ ipsius, nec ipsius iuramento est standũ, sed aliter illud probandum est, not. Zenz. in Clem. 1. de homic. expressim refert Stepha. Troches, vir Iure canonico peritissimus, ibi post gl. in verb. mortem.

Decimanona: quisquis proprio facto aliũ reddit irregularem, ipse quoq; irregularis efficitur, vt puta qui aliũ castrat, alij oculum eruit, manum abscindit, aut quouis alio modo mutilat. Silu. in verb. homic. 3. q. 3. vers. Tertium, ad fin. Ratio

est,

eſt,quia cum ille mutilatus effectus ſit ir-
regularis;eadem cenſura plecti debet, q
irregularitatis cauſam prębuit;quod pri
mus oīum ſcripſit Gul. de Laud. in ſuo
ſacramentali. refert Silu. loco prædicto.
Vigeſima ; q̄nque Doct. negant eum
irregularem eſſe, qui eget diſpenſatione
ad ordines ſuſcipiendos:quæ quia facile
obtineri pōt, negant eſſe irregularem, i.
nō eſſe diſpenſatu difficilem; cum tamē
irregularis ſit,exemplo eſt gl.in Clem.1.
de homic. in ver.infans, cum alia glo.in
c.fi.de cle.pug.in duel.nam maior ſeptē-
nio etiam doli non capax,ſi occidat fit q-
dem irregularis, ſed perfacile diſpenſa-
tur,& ideo multi dicunt eum non irrē-
gularem, cum tamen vere ſit; ſed ob id
negant eum eſſe,quia diſpenſatio nō ne-
gabitur illi:Idem hodie dici pōt in eo, q
occidit per ſummam neceſſitatē defen-
dendæ vitæ;nam etſi non ſit irregularis,
ita vt diſpenſari non debeat, tamen quia
cauſæ cognitio requiritur, & decretum
Papæ vel eius delegati, vt ſuper habilita-
tione fiat declaratio, Concil.Trid.ſeſſio.
14.c.7.de Reform. ſequitur, vt interim
inter irregulares annumeretur, cum ta-
men vere irregularis non ſit,d.Clem. 1.
& ideo quotieſcunque eſt opus declara-
toria Epiſcopi, vel Papæ,ſemper interim
dum pendet declaratio, inter irregula-
res quiſque ponitur,etiam ſi non eſſe ir-
regularis poſtea declaretur; nam eo inte-
rim habet quodammodo ſuas vires liga
tas,& manus velatas,& per declarationē
ſuperioris aufertur vinculum,& velamē.
Vigeſimaprima : quiſquis ſuſceptū
ordinem exercere prohibetur,nullo mo
do poteſt ad altiorem aſcendere; quia in
ſuperiore ſuſcipiendo, eſt neceſſaria or-
dinis ſuſcepti adminiſtratio in habitu &
paratu proprio; ita quòd ille,qui aſcēdit
11 ad diaconatum,ipſa ſuſceptione diaco-
natus dicitur adminiſtrare ſubdiacona-
tum,idem in diacono ſuſcipiente ſacer-
dotium;propterea ſuſpenſus, vel interdi-
ctus ne ſubdiaconatum adminiſtret, ſu-
ſcipiēdo diaconatum videtur ita violare
interdictum,ac ſi in ſubdiaconatu altari
miniſtraret,vnde fieret vere irregularis,
vt opportunis locis dicturi ſumus.
Vigeſimaſecunda : irregularis prohi
betur accuſare, quia non eſt legitimus
accuſator alicuius clerici, qui ſit conſti-
12 tutus in ordine ſuperiore, quàm accu-
ſator, gl.aperte 2.q.7. in princi. in verb.
vero, in med.& in c.beati.§.vlt.& ideo
etiam non poterit eſſe teſtis, ob maiorē
rationem : ſed irregularis poterit eſſe ac-
cuſator, vel teſtis contra conſtitutum in
pari, vel minori ordine, vt ibi habetur,
vide c.conſanguineorum.3.quęſ.4.vide
Abb.in c.cum P. de accuſat. & indit.in-
quiſit.in verb.laicus.
Vigeſimatertia : irregularitas quędā
eſt parua, & ea eſt omne peccatum mor-
tale, per quod quiſque prohibetur diui-
nis immiſceri: & hæc ſola pęnitentia tol
litur,ita docet Goffred. quem refert Hu
gol.in apparatu ſuper cap.ſi celebret. de
cleric.excommun. vel interd. Altera eſt
magna irregularitas,& ea non tollit' niſi
diſpenſatione Epiſcopali, vel Papali, &
ipſa proprie eſt irregularitas, vt de ea ap
parebit in toto iſto opere, & hæc diſtin-
ctio legitur aperte apud Hugol.dicto lo
co; qui apud me extat non impreſſus,
q īſcribitur, Diſtinctiones Domini Hu-
golini : poteſt addi & tertia, quæ maxi-
ma eſt,& quæ nunquam diſpenſatur, ut
in cæco, vel monſtruoſo, aut bigamo,
vel voluntario homicida, vel ſuſcipien-
te, aut adminiſtrante ſuſceptum ordi-
nem in contemptum clauium, cum ſi-
milibus.

Irregularitas vnde originem traxit, & de irregularitate ab ipsa prosapia.

CAP. III.

1 *Irregularitas quo iure inducta.*
Irregularitates ex varijs causis nascuntur.

Verunt autem irregularitates aliæ à iure diuino inductę, Leuit.c.21. Deutero.c.23.& 1. Paralipo.c.28. de consec.dist. 1.c.1. Aliæ Apostolicæ sunt. 1. ad Tim. c.3.& ad Tit.c.1. Aliæ à Pontificib.& sacris Concilijs, quarũ ferme infinita sunt capita, vt suis locis dicemus. Sunt vero varia irregularitatum genera: nam quædam sunt ex ipsa prosapia, quędam ex ipso conceptu hominis, quædam ex ipso corpore, quædã ex sexu; quædam ex ipso hominis statu, quædam ex studijs, & artib. quædam ex varijs homini accidentibus, quædam ex ipsa ordinis collatione, quædam ex ipsa ordinis susceptione, quædam ex ipsius ordinis executione, quædam ex censuris, quædam ex criminib. & per singulos tractatus quædã ob formam, quædam ob locum, quædã ob tempus, quædam ob ritum: quas sigillatim congruenti ordine dispositas, distinctim, & fusius infrascriptis libris prosequemur; nunc autem ipsum opus aggrediendo primum ab ipsa prosapia hominis exordiamur.

De prosapia, genereq; hominis vnde irregularitas promanare consueuit, plurib. locis in ipso opere agemus: Verum hoc loco id quasi summis labijs attingemus: licet enim S. Antherus Papa in Epistola sua ad Episcopos Beticos dicat in Episcoporum negotio prosapiam non esse considerandam: tamen sæpe obesse solet homini, qua ex prosapia fuerit ortus.

Nam omnes natu illegitimi sunt irregulares, vti de eis agemus hoc libro 1.c.4. siue nati sint à laicis, siue ab ijs qui vel subdiaconi, diaconi, vel presbyteri fuerunt, vti dicemus, hoc libro, c.35.

Filij etiam monachorũ, præsertim illegitimi irregulares sunt, infra. c.35.

Filij etiam legitimi presbyterorũ in paternis beneficijs, seu ecclesiis non admittuntur hoc libro.c.6.

Filij omnes expositi, seu suppositi nõ facile promouentur, nisi causa cognita hoc lib.c.11.

Ideo filij ignotorum parentum inter irregulares connumerantur, libro 4.c.3. num.2.

Filij quoque seruorũ irregulares sunt hoc lib.1.c.35.

Filij eorum, qui occiderunt propriũ episcopum, li.2.c.3. nec filij tantum, sed & nepotes, lib.5.c.47.num.2.

Filij, & nepotes eorum, qui offenderunt Cardinales, lib.2.c.3. & lib.5.c.47. num.2.

Filij offendentium officiales sancti officij, lib.5.c.46.nu.7.

Filij hæreticorum, quin etiam ipsi nepotes, lib.5 c.46.num.5.

Filij & descendentes à Reo læsæ Maiestatis, li.3.c.1.nu.4.& 14.& li.5.c.47.

Filij etiam eorum, qui ratam habuerunt offensionem Episcoporum, aut Cardinalium, aut ratum habuerant læsionẽ maiestatis, lib.5.c.48.nu.2.3.

Filij & hæredes eorum, qui obligati sunt ratiocinijs & alijs litibus inextricabilibus, lib.2.c.11.

Filij & hæredes vsurarij, lib.5.c.29.

Filij eius qui patiebatur morbũ Comitialem, lib.2.c.16.

Filij etiam nõ debent promoueri ad ordines proprio patre etiam legitimo, libro

libro 4.c.6.

Sanctimoniales quoque ipsæ patiuntur canonica impedimenta ob prosapiã: nam non possunt esse prælatæ filiæ vel nepotes eorum, qui occiderunt propriũ Episcopum, aut Cardinalem, aut aliter erant Rei læsæ maiestatis, hoc lib. c.29. num.12.

Sanctimonialis quoq; filia clerici constituti in sacris prælata esse non potest, eodem num.12.

Sanctimonialis quoque filia scænici prælata esse non potest. eodem nu.12.

Et de huiusmodi irregularibus ex ꝓsapia fusius in ipso operis procursu agemus: nunc agamus de ipso conceptu, ortuue hominis.

De illegitimorum irregularitate.

CAP. IIII.

1 *Decima generatio quid significet.*
2 *Mandatum de prouidendo alicui de beneficio, intelligitur dummodo sit legitimus.*
3 *Illegitimi fuere viri insignes multi.*
4 *Illegitimi aliquando nascuntur ex ijs, qui inter se contraxerunt matrimonium.*
5 *Matrimonium dirimitur professione religionis ante consummationem.*
6 *Petrus Corbarius AntiPapa inuita vxore ingressus est religionem.*
Pimanus & Melania consensu mutuo religionem sunt ingressi.
7 *Vxor si patiatur decennio virum viuere in Religione præsumitur consensisse.*
8 *Matrimoniũ non dirimitur, etiam si maritus suscipiat ordines sacros, ante consummationem.*
9 *Vxor potest cogere virum subdiaconum, ad cõsummationem matrimonij.*
10 *Vxoris renitentia non impedit, quin character sacri ordinis viro imprimatur.*
11 *Vxore mortua, an maritus possit sine dispensatione administrare ordines, quos suscepit illa viuente.*
12 *Græcorum filij suscepti in sacerdotio, sunt habiles ad ordines, & beneficia, sed non si sint suscepti in Episcopatu.*
13 *Latinus ex dispẽsatione Papæ posset vxore vti & ordine subdiaconatus.*
14 *Illegitimus quandoq; tempore fit legitimus.*
15 *Clericus in minorib. beneficiatus ducendo in vxorem concubinam suam, legitimat prolẽ ante susceptam.*
16 *Illegitimi nati ex concubina, vt legitimi fiãt ex subsequenti matrimonio, tempora conceptionis, & matrimonij debent esse habilia.*
17 *Illegitimus ordinatus ante subsequens matrimonium non purgat irregularitatem ordinis male suscepti ex matrimonio.*
18 *Matrimonium aufert illegitimitatem, sed nõ irregularitatem ex illegitimitate cõtractũ.*
19 *Matrimonium etiam nullum legitimat prolẽ quando causa nullitatis defecerit.*
20 *Matrimonium inter consanguineos ipso iure non legitimat prolem susceptam, nisi in dispensatione exprimatur.*
21 *Papa potest efficere quòd sua prouisio habeat plenum effectum, etiam quo ad præterita.*
22 *Subdiaconi vxorati filij, vt legitimentur requiritur expressio in dispensatione.*
Papa an dispensare possit super voto castitatis monacohrum, dubitatur a nonnullis.

Visquis extra matrimoniũ nascitur, siue spuri⁹, siue nothus, aut quouis noĩe nuncupetur, promoueri non potest, Deut.c.23. Non ingredietur (inquit) Manzer, (hoc est de scorto natus) in Ecclesiam dñi vsque in decimam generationem: quem ingres-
1 sum in Ecclesiam, non alio sensu capi oportet, quàm ne Ecclesiasticis officiis defungatur; quæ interpretatio comprobatur c.per venerabilem, in fi. qui fil. sint legit. Sicut illa quoque verba, in decimam generationem, ad hunc sensum trahi debent, s. vt perpetuo exclusus censeatur, vt decimus numerus pro perpetuo accipiatur. Scribit Anto. Fonsecca Lusitanus in additione ad Caietanum super d.c.23. Et tametsi eo c. soli Manzeres scorto nati excludi videantur, vt in textu habetur, velut ibi Caietan. scribit, ex adultera: Tñ idem est in quocunque illegitimo: probatur c. nisi cum pridem. §. personæ. de renun-

renuntiat.vbi gl.& probant omnes Sum
mistæ.in verb.illegitimus.

Sunt autem huius prohibitionis plu-
rimæ rationes:plerumq; etenim illegiti-
mi vitijs pleni sũt, vt singula enarrat Ra
uis.textor in Epit. Cardin. Paleot.lib.de
Noth.ac Spur.Io.And.in addit.ad Spec.
tit.qui fil.sint legiti. deinde ignominiosi
sunt,quasi ex turpitudine nati, vnde de-
honestãdus non est honor clericalis:prę-
terea nullo discrimine haberetur matri-
monij sacrm̃,à fornicatione;quas ratio-
nes affert Fõsecca loco præfato. Alia quo
que est ratio ĩ detestationẽ paterni scele-
ris:arg.de hæret.c.vergẽtis:putatur quo-
que incontinens futurus,& paterni scele
ris imitator,cum sit natus ex incontinen
tia. Iure igitur merito à sanctissimo ordi
nis sacramento excludendi sunt ij extra
matrimonium nati. d.c. per venerabilẽ.
& de seru.non ordi.c.consuluit. Qua ra-
tione fit,vt sicut non promouerij, ita nec
eligi debeant.c.innotuit.& c.cũ in cũctis.
de elect. Quinimmo si Papa mandet no
minatim prouideri alicui de beneficio,
2 interpretatio fit,dummodo sit legitimus
Bald.in l.neq; nata es.C.de prob.Paleot.
de Noth.& Spur.c.57.nu.5.Potest tamẽ
illegitimus postulari expectata Papæ di-
spensatione.d.c.per venerabilem.& gl.in
c.Cœnomanensem,dis.56. Quamobrẽ
3 insignes viri quamplurimi ob egregias
virtutes,aut ob familiæ auctoritatẽ pro-
moti sunt:nam inter summos Põtifices
fuerunt Ioannes X. & Clemens VII. at
Cardinales fuerunt Laurẽtius Cibo pri-
mus Card.Hippolytus Medices,Franci-
scus Borgia Valentinus, Petrus Ferricus
Hispanus Archiepisc.Tirazzon.Gabriel
Rangonius Ep̃s Albæ Regalis; At inter
Ep̃os HẽricusEp̃s Leodien.imperij prin
ceps:Ioãnes Matthęus Gibertus Ep̃s Ve
ronensis; per plures affert Paleot. sed ꝙ
spectat ad Christophorũ primũ, Leonẽ
Quintum, Ioannẽ Decimum octauum,
& Bonifacium Septimum,quos doctissi
mus ille putat illegitimos,potius(pace tã
ti viri dixerim) obscuro loco nati dici
debent,quã illegitimi: nam horum om-
nium originem obscuram esse scripserũt
Platin. Onuphr.Ioannet.atque alij.

Inter illegitimos constat aliqñ annù-
4 merari eos, qui ex ijs nascũtur, qui legi-
timo coniugio fuerant coniuncti;exem-
plo est, si duo contraxerint per verba de
præsenti,eorumq. alter ante matrimonij
consummationem religionem ingredia-
tur,& ꝓfiteatur,si postea cõmisceantur,
ꝓles,quæ nascitur illegitima est:sed hæc
quæstio multis casib. distingui debet:nã
ante consummationem vterq; põt ingre
di religionẽ altero inuito, & reluctante,
quo casu per professionis emissionẽ,diri
5 mitur oĩno matrimonium.c.2.de cõuer.
coniu.Concil.Trid.sess.24.canon.6.me-
rito hoc casu, qui nascitur, extra matri-
moniũ nascitur,ideo illegitimus est.At si
post cõsummationem matrimonij,alter
ad religionẽ transire velit,altero cõtradi-
cente,vel ignorante,non est solutum ma
trimonium,nec vsus tori; ideo quicquid
inde nascitur,est legitimum:nã ille,q est
professus religionẽ cogitur redire ad cõ-
iugẽ,& vti copula,cui præiudicare nõ po
tuit c.quidam.& c.placet.de conuersi.cõ
iug.S.Thom.4.dis.37.art.1.In quo casu
fuit Petrus Corbarius Antipapa contra
Ioannem XXII. nam vxore inuita reli
gionẽ est ingressus: refert Onuphr.& alij
oẽs, præsertim auctor ille Ioannes Gene
sius,qui Ægidij Cardinalis vitam elegãti
sermone conscripsit;sed & si mulier viro
ad religionem transeunti consentiat,hoc
non sufficit quin pęnitere possit, si nõ va
leat continere: nam adhuc virum potest
repetere,& vti matrimoniali copula;vn-
de

de quod inde nascitur, est legitimum. ꝓbatur c.1.de conuers.coniug.& est ratio, quia in istis conuersionib. cõiugatorum validandis, decretum Episcopi requirit, qui non admittet hanc separationem, nisi vel ipsa quoq; subeat religionem, si sit iuuenis, vel suspecta, vel nisi saltim emittat votum continentiæ, si nõ sit suspecta; c.cum sis.& c.significauit. cum gl.de cõuers.coniug.probat Tiraq. de præscri.in gl.decem annos, vers.22.& videtur glo. in c.agathosa. 27.q.2. & tex.in c.si vir & vxor.ead.q.2.

Exemplum in facto olim contigit S. Melaniæ,& Pimano coniugib.copulatis, qui cõi consensu ad monachismum trãsierunt, vt scribit Pallad. Cappad. in vita S.Melaniæ iunioris.c.49.

Sed & hoc nostro sæculo Bonifacius Placidus, & vxor Cæsarea Clara ciues Diœc. Asculan.tametsi supra annos 30. coniugali toro conuixissent, die eodem post communem, maturamque deliberationem monachismum subierunt, ille quidem Diui Dominici ordini se dedẽs, hæc Diui Francisci:quorum vterque adhuc, non dicam laudabili, sed admiranda potius vita insignissimus est.

Deficiente igitur hoc Episcopi decreto, nudus consensus coniugis non sufficit;& ideo proles nascetur legitima, siue
ipsa exigat debitum, siue ipse qui profes- 5
sus est, si autem per decennium mulier
7 passa sit virum in religione degere, per
id tempus nascitur præsumptio, quòd Episcopi consensus,& decretum interuenerit,& oĩa sint solenniter acta, Tiraque. ibidem:ideo post hoc decennium quicquid nascitur ex eis, præsumitur illegitimum:Quando igitur cum consensu coniugis, accedit quoque decretũ Epi: quia tãta fit tori separatio ; vt vlterius eis non liceat impune copulari, proles quę nascitur, est illegitima, gl.in c.ministri.dis.81. Abb.in c.litteras.de fil.presb.arg.c.seriatim.dist.32.& d.c.agathosa:nam cũ concubitus illicitus sit, sequitur ex illicita copula nasci non legitimum partũ. Ant. Florent.3.tit.29.c.4.de ijs, vide Alberic. in verb.illegitimi; quo loco ex sententia Inno.Bern.& Goff. putat oẽs istos egere dispensatione, vt promoueri possint: qa Ecclesia non agnoscit hos partus quoad ordines; & sic inter irregulares adnumerantur:at quo ad ciuilia munera,& hæreditariam successionem facile admitto illorum sententiã, qui putant partus ꝑmissos nasci legitimos, vt senserat Archid.d. c.ministri. Abb.in d.c.litteras. pro quib. facit illa ratio, ꝙ interdictum ne vir, & vxor vtantur copula, non impedit quin proles nascatur legitima ab ijs parentib. inobedientib.vt ibi Abb.notat.

Sunt autem hæc oĩa vera eo casu, quo alteruter transit ad religionem: at diuersum ius est, cum vir subit ordines sacros extra religionem; nam si matrimonium per verba de præsenti contractum sit, & ante consummationem vir fiat subdiaconus, siue consentiente, siue dissentiente vxore, matrimonium non dirimitur, contra id quod diximus de religionis ingressu: Et ideo cum illæsum maneat matrimonium, vxor cogere potest virum suum subdiaconum ad consummationem matrimonij, expressus casus in extrauagan. Ioannis vigesimi secundi, quæ incipit, Antiquæ.de voto. Abb. in cap. 2. de conuersio. coniugat. circa princip. gloss. in cap.1.de voto, lib. sexto. Vnde partus qui postea nascitur ab hac copula, quia lege probatus est, legitimus dicitur, & ad ordines promoueri potest, contra id quod diximus de religionis ingressu; idem erit etiam post consummationem matrimonij

monij,ſi vir fiat ſubdiaconus vxore, aut
conſentiente,aut renitente non interpo-
ſita Epiſcopi auctoritate: manet enim il-
læſum matrimonium, & hic ſubdiaco-
nus omnino tenetur perſeuerare in red-
dendo debito vxori .c.1. de conuerſio.
coniugat.S.Thom.4.diſtin. 37.q.1.art.
2. Ideo naſcitur proles legitima,ſiue ip-
ſe ſubdiaconus exigat debitũ,ſiue vxor:
nam ipſe peccat grauiter exigẽdo; at nõ
præiudicat proli, quæ eſt legitima; vt ex-
preſſim tradit Raym.in tit.de fil.preſby.
verſic. pone quòd aliquis. debet etenim
interuenire decretum Epiſcopi, vt con-
ualidetur iſta ſeparatio, d.c.ſignificauit.
d.c.ſi vir & vxor.& ipſa debet cogi voue-
re continentiam.cap.ſi quis coniugatus.
27.q.2.& cap.coniugatus.de conuerſio.
coniugat.quo caſu, ſi hæc fiant,tanta eſt
tori ſeparatio, vt ſi poſtea copulentur,
proles ab Eccleſia nõ agnoſcatur quoad
ordines; vt diximus ſupra in eo, qui in-
greſſus eſt religionem cum auctoritate
Epiſcopi,gl.d.c.miniſtri. Abb.in d.cap.
litteras.ſed agnoſcetur ſi voluerit iſta ꝓ-
les ingredi religionem, ſicut narratur de
Vrbico Aruerniorum Epiſcopo, cuius
vxor, cum promiſſam in ſęculo continẽ-
tiam ſeruare nõ valeret, tanta temerita-
te,& importunitate ipſius Epiſcopi do-
mum,etiam noctu adijt,vt eum ad con-
ſuetos tori complexus attraxerit, indeq;
nata filia eſt,quę ad religionis profeſſio-
nem admiſſa eſt,vt ſcribit Greg. Turon.
hiſt.lib.1.c.39.

Eſt autem hoc loco illud adnotandũ,
quòd vxoris renitentia non poteſt impe
10 dire,q̃n ſacer ille ordinis character in vi
ro imprimatur actu, & habitu: fit enim
vere ſubdiaconus,& irregularis efficitur
quo ad hoc,quòd executionem non ha-
bet eius ordinis,nec ad altiores aſcende-
re,nec ad beneficia admitti põt.d.extra-
uag.Antiquæ;nec quidẽ vxore mortua,
ſemper enim egebit diſpenſatione, vt ab
hac irregularitate liberetur, ꝑꝑ illã vxo-
11 ris renitentiã,at ſi ab initio ante cõſum-
mationem vxor conſenſiſſet, etiam ſine
auctoritate Epiſcopi, viuente ea execu-
tionem quidem ſuſcepti ordinis non ha
bet: at ea mortua ſine vlla diſpenſatione
ſuſceptum ordinem adminiſtrare põt.
Abb.in c.placet.de conuerſ.coniug.apo-
ſtilla magna ad Abbatem. in c.coniuga-
tus.de conuer.coniug. videtur ſentire S.
Thom.d.diſt.37.q.1.art.3.

Ex iis illud conſequens eſt;quòd Grę
corum Epiſcoporum filij ex vxore du-
cta ante epiſcopatum obtẽtum, ſuſcepti
12 poſt adeptum Epiſcopatum,ſunt inhabi
les ad ſuſcipiendos ordines, quia nec ip
ſi Græci adepto Epiſcopatu, poſſunt vti
vxore ante ducta;vt expreſſim decretum
fuit in ſexta Synodo Conſtantinop.can.
12.At Græcorum Sacerdotum filij, etiã
poſt ſacros ordines ſuſcepti ex vxore an-
te ducta, legitimi ſunt, & apti ad Eccle-
ſiaſtica omnia miniſteria, quia vxori ad-
huc eos cohabitare Eccleſia tolerat. S.
Thom.d.diſt.37.q.1.art.2. & ead. Con-
ſtantinopol.Synodo.d.c.12.ideo hi filii
Græcorum ritu,diſpenſatione non obtẽ
ta promoueri poſſunt.cap.cum olim.de
13 cler.coniu.Idem quoq; erit in omni cle
rico latino,quem Papa diſpenſarit, vt in
ſubdiaconatu vti vxore iã ducta poſſit;
hoc enim eſt in facultate Papæ, ſcribit
Archid.in c.cum in præterito,diſtin.84.
intelligendo, vt declarat Abbas in d.ca.
cum olim.de cler.coniug.

E contra aliquando contingit eum,
qui ipſa natiuitate fuit illegitimus, ſuc-
ceſſu temporis fieri legitimum; exem-
plo eſt,ſi quis naſcatur ante matrimo-
nium contractum, illegitimus eſt: at
ſi inter parentes poſtea matrimonium
contra-

contrahatur, vere legitimus fit, perinde, ac ij, qui post matrimonium nascuntur. l.fi.C.de natu.lib.Archid.dist.35.q.7.in princ.& dist.56.in c.Osius: ideo promoueri ad omnes ordines, & dignitates possunt, dispensatione nō petita, nisi ad Episcopatū: in quo obtinendo, egent dispensatione: Abb.in c.ad extirpandas, de fil. presby.& licet gl.in c.innotuit, de elect. videatur sentire, quòd ꝓmoueri etiam possunt ad Episcopatum, tñ id non est tutū in conscientia, vt sentit Silu.in ver. Illegitimus.q.3. Cautius igitur agent, si dispensari petant. Vt autem subsequens matrimonium reddat prolem antenatā legitimam, necesse est, vt tempore conceptionis inter ipsos parentes posset consistere matrimonium; alioquin si impedimentum suberat, quia alter forsan coniugatus erat, si auferatur tale impedimentum, & ipsi contrahant, ille partus conceptus durante impedimento, non pōt fieri legitimus, qui fil. sint legit.c.tanta, vbi Doc.& in auth.quib.mo.natu.effic.legit. circa princ.Sil.d.q.3. Et licet aliqui dixerint inspiciēdum tps natiuitatis, per tex. in c.cum in cunctis, ibi sit natus, de elect. vt sentit Hug.35.q.7.in princ.& ibi Archi.tamen cōmunius concludunt Doct. in tempore conceptionis, vnde si vir cōiugatus prægnantem reddiderit mulierē solutam, quæ peperit eo tempore, quo hic coniugatus solutus est ab vxore mortua, & postea simul cōtrahant, ille partus non potest esse legitimus virtute huius matrimonij, nisi mulier ipsa tempore conceptionis forsan nesciuisset hunc virum eo tpe fuisse cōiugatum, ita scribit Bern.in d.c.tanta Host.& glo.1.& Zab. q.11.in nouiss.alias si sciuisset, nullo modo esset legitimus tex.in d.c.tanta.

Quod autem diximus subsequēs matrimoniū reddere legitimum eum, qui natus fuerat illegitimus, ꝓcedit in eo, q cōcipitur, & nascitur ante matrimoniū: at si concipiatur ante, sed nascatur cōtracto matrimonio, habet perinde vere in-
15 genuus, ac natus, & conceptus in matrimonio. Host.d.c.tanta, Zab.d.q.11.

Ad hæc de illo opportune tractari cōtingit, qui existens clericus in minorib. beneficiatus, de concubina filios genuerit, eamq; postea in vxorem ducat, certe proles illa fit legitima. Io.And.in reg.fine culpa li.6.Zab.in d.c.tāta.q.4. in nouiss. scriptis: idē quoq; erit si monachus anno professionis pendente ex concubina filium susceperit, quam postea in vxorē duxerit, est legitimus filius, Philip.Frāc. in d.c.tanta.q.3.

Hinc illud consequitur, quòd si extrema tpa conceptionis, & cotnracti matrimonij fuerint habilia, etiā si medio tpe adfuerint impedimenta, quæ cessarunt;
16 nihilominus proles erit legitima; exemplo est si vir, & mulier tpe conceptionis erant soluti, postea vel vterq;, vel eorum alter transit ad nuptias alienas; defunctis ipsorum coniugibus, si inter se velint contrahere, proles quæ cōcepta erat primo tpe, quo soluti erant, fit legitima, non obstantib.nuptijs alienis interpositis. Abb.in d.c.tanta, Not.fm Io Andr. in d.reg.fine culpa, in mercur. Alberi. in verb.Illegitime, vers.quid si nato. Abb. in cap.ad extirpandas, de fil. presbyte. sufficit enim vt extrema conceptionis, & matrimonij tempora habilia sint, vt ibi per eum: ex quibus concluditur, omnes prædictos rite promoueri posse, tamquam legitimos: In qua re illud est notatu dignum, quòd si is, qui ex fornicatione natus est, ante matrimonium subsequens, promoueatur ad ordines: subsecuto matrimonio fit quidem legitimus, sed illa indebita ordinum

dinum

dinum susceptio non conualidatur, nec habet ordinis executionem, nec ascēdere ad altiores pōt sine dispensatione. scripsit Vinc. in c. innotuit, de elec. quem refert, ac probat Archi. in c. Osius, dis. 56. quod est memoria dignū, s. quod matrimonium aufert illegitimitatem, sed non aufert irregularitatem ex illegitimitate contractam in susceptione ordinum.

Huc spectat, quòd si ab initio matrimonium non tenuit, vel ex imperfectione consensus, vel ex defectu formę impositæ ex Conc. Trid. sess. 14. c. 1. de Refor. & interim filius nascatur, postea matrimonium conualidetur, vel ex pleno consensu, vel ex integra obseruatione formę, filius ille redditur legitimus, qui fuerat illegitimus; item exemplo est si furiosus contraxerit, & genuerit, & cessante furore perseueret in cōsensu, legitimatur partus. Zab. in d. c. tanta. q. 9. in nouiss. scriptis: idem erit si infidelis, & Christianus contraxerint matrimonium, quod cum sit nullū, ob disparitatem religionis, partus est illegitim⁹: si postea accedat baptismus in coniuge infideli, cōualidatur matrimoniū, & partus redditur legitimus ex sententia Gasp. Calde. & Zab. in d. c. tanta. q 8. licet Abb. ibi, post Io. And. contrarium sentiant: quorum nimis rigorosa est opinio, ideo viderentur isti omnes posse promoueri ad ordines sacros: nam ex decreto Innocentij ad Russum, & Eusebium (quod præfatus Abbas, & Ioānes And. nō viderūt) vere filij legitimi putātur. c. deinde, dis. 26. & 28. q. 1. c. nūquid.

Ad idem dubitationis genus spectat si duo ab initio scienter contraxerunt in
20 gradu consanguinitatis, vel affinitatis, cum nullum sit matrimonium, proles est penitus illegitima; etiam si Papæ dispensatio cōualidet postea matrimoniū, non aliter ei filij erunt legitimi, quàm si Papa in dispensatione hoc de eis legitimandis exprimat. Philip. in d. c. tanta. q. 5. & ibid. Zab. q. 10. in nouiss. & ideo inoleuit stilus litterarum Rom. Curiæ cum clausula, quòd ꝓles suscepta declaretur legitima, pōt enim Papa efficere vt sua prouisio inducat plenum effectum, etiam
21 quoad præterita. Clem. 1. de immun. Eccles. & habeat vim in reuocanda constitutione præterita, & effectus inde sequutos; adeo quòd excōicatus vigore alicuius constitutionis illa postea reuocata sic volente Papa non indigebit absolutione: quod est notandum ad hoc, quod Papa auferre pōt impedimenta, quæ erant tēpore conceptionis; quod confirmat Silu. in ver. absolutio. 3. ver. secūdū vtrū Papa.

Hęc eadem procedunt si subdiaconus contraxisset matrimoniū, & filios genuisset, postea à Papa dispensatus sit super eo matrimonio, filij debent expressim legitimari, vt censeri possint legitimi; Idem
22 ī Monacho, vel Monacha ꝓfessis matrimonium contrahentib. & procreantib. si dispēsentur à Papa ad dictum matrimonium, filij nati ante dispensationē, vt sint legitimi debet expressim declarari: Hoc tamē in professis vix vnquam potest cōtingere; quia non solum Papa dispensare non vult, sed dubitatur an possit, de quo vide Tabien. in verb. dispensatio. num. 7. Silu. in verb. votum. 4. q. 5. c. cum ad, de stat. mon. & ex ijs constat hos filios non
23 esse ordinandos nisi dispensatos, & legitimos declaratos.

De illegitimis, qui tamquā legitimi habētur.

CAP. V.

1 *Ex matrimonio putatiuo proles est legitima.*
2 *Ex matrimonio putatiuo ex dubio iuris proles an sit legitima.*
3 *Opinionem sequens sui doctoris, vel confessoris an ex-*

an excusetur à peccato.

4 *Dotalibus instrumentis omissis proles est legitima iure canonico, non ciuili.*

5 *Interdictum Ecclesiæ non impedit, quin proles nascatur legitima.*

6 *Excommunicati gignunt prolem legitimam.*

7 *Litis pẽdentia nõ obest proli; quin sit legitima.*

8 *A Maritis duobus viuis eadẽ mulier ab vtroque suscipit prolem legitimam.*

9 *Matrimonium per verba de futuro, an per copulam dicatur validari.*

Matrimonium per verba de futuro hodierno iure non habet locum.

10 *Ex matrimonio simulato natus, non debet promoueri si sciat simulationem.*

Matrimonia præsumpta omnino cessant hodie & ob id cessat dispositio c. Is qui, de spons.

11 *Ex matrimonio simulato natus, in foro contentioso habetur pro legitimo.*

Seruorum filij sunt legitimi, etiam quoad ordines.

Pinio quoque legitimos facit eos, qui ex vero matrimonio nati non sunt; nam si palam inter cõsanguineos, vel affines ignorantes contrahatur matrimoniũ, nõ tenet, sed eorum opinio prolem gignit legitimam, dum durat bona fides; ita qđ si alter coniugum scierit, alter ignorarit impedimentum, proles adhuc nascitur legitima; senserat Rai. quẽ ad hoc refert Ant.Flor.3.tit.29.c.4.in princ.tex. in ca. cum inter.c.ex tenore, & c.referente, qui fil.sint legit.cum gl. ideo promoueri poterunt, Archiepis.Flor.ibid. in his enim reb.præfertur opinio veritati: Abb.in d.
1 c.ex tenore, circa fin. Quinimmo oẽs nati de putatiuo matrimonio sunt legitimi, quo ad ordines. Abb.in d.c.ex tenore circa fi.per illum tex.iuncta gl.

Sunt autem ita demum vera hæc oĩa, si parentes publice matrimonium contraxissent, alioquin si clam, quia præsumitur fraus, proles est illegitima: Abb.in d.c.ex tenore, in fin.tex. in c.cum inhibitio, de cland.despon.gl.in d.c.referente: huiusmodi enim ignorantia non excusaret: Ant.Flor.d.tit.29.c.4.præsertim hodie, cum ex Cõc. Trid. publicari debẽt nuptiæ: Vnde si clam fierent, nulla prætẽdi ignorãtia posset: sess.24.c.1.de Refor. Hæc etiam non solum vera sunt in ignorantia facti, sed & in ignorãtia iuris: quæ si adfuerit in coniugib. vel eorum altero, & ꝓbabilis sit, vt in muliere, rustico, milite, idiota, partus erunt legitimi.l.qui in prouincia. ff.de rit.nup.per quam legem ita concludit Abb. in d.c.referente, in fi.& in c.perlatum, vers.nota singulariter, & ĩ c.ex tenore, vltimis verbis: expressius in c.per venerabilem, col. vlt. vers.in glo. ibi dubitari, qui fil.sint legit.

Propterea, si scholaris canonistæ, vel Theologi alicuius auditor, dubitãs ex dubio iuris, an ei liceret Tulliam vxorẽ ducere, eam duxerit credens potius sui
2 doctoris opinioni, quàm aliorum, & casus sit obscurus, proles erit legitima, licet in veritate postea probetur verior cõtraria opinio: & est ratio huius rei, quia sequens opinionem sui doctoris obscuro in casu excusatur etiam à peccato. Silu. in verb. opinio. Abb.in c.Capellanus, de fer.seruata distinctione, quam ponit S. Thom.quodl.3.art.10.s.in ijs, quæ non pertinent ad fidem, vel bonos mores; idẽ in sequen. opinionem sui confessoris ꝓbi, & eruditi. Istis enim casibus huic proli non erit neganda promotio ad ordines, aut saltim facile concedenda dispensatio, quia in matrimonijs contrahẽdis possunt emergere multa dubia iuris, vt probat Silu.in verb. Matrimonium.6.q.3.vnde excusarẽtur credentes bono viro.

Illud autem nulla vnquã ratione excusabo, si alter coniugum ignorantiam
3 iuris, vel facti velit prætendere, quando non obseruauerint formam substantialẽ matrimonij, præscriptam a Conc.Trid. d.sess.24.nam excusari nõ possunt, quin

& nul.

& nullum sit matrimonium, & ipsi puniendi, & proles illegitima; sunt enim in culpa in ignoratione rei tam frequẽtatæ, & notæ: Horũ igitur filios post. Cõcil. præfatum nõ admittam ad ordines nisi præuia Pontificis dispensatione.

Est etiam hoc loco illud adnotandũ, quòd etsi Iure ciuili, filij, qui nascuntur
4 ante dotalia instrumenta, sint illegitimi; Tamen iure canonico legitimi sunt, quia sine dote tenet matrimonium: Ideoque cum in suscipiendis ordinibus sacris inspiciẽdum sit ius canonicum, merito isti promoueri debent, Alberic. in verb. Illegitime, circa fi. Archid. 30. q. 9. in princ. sufficit. n. illa opinio publica matrimonij contracti, tametsi scriptura non constet.

Eadem opinio facit etiam legitimam eam prolem, quæ cõtra interdictum Ecclesiæ nascitur, nam si tori separatio fiat
5 etiam de consensu coniugum, & Episcopo approbante; tamen si rursum commiscea̋tur, proles nascitur legitima: quinimmo & si Episcopus eis interdixerit sub excõicationis pœna ipso facto incurrenda, ne copulentur, & ipsi contrauenie̋tes prolem edant, est legitima. Abb. in c. litteras, de fil. presb. c. 1. & 2. de matrim. cõtr. contra interdic. Eccles. Idque non solum
6 verum est in prohibitione vsus matrimonij iam contracti, sed etiam in prohibitione matrimonij contrahendi d. c. 1. & 2. Est autem ratio, quia nati ab excõicatis nõ ex hoc sunt illegitimi, ĩmo & quoad ordines, & reliqua omnia habe̋tur inter legitimos, vt disputauit Barthol. Brix. in suis quæstionibus. q. 55. incip. Quidã in faciem Ecclesiæ: quem refert, ac probat Alberic. in verb. Illegitime; quia adhuc extat matrimonium, tradidit idem Zab. in c. cum inter. q. 2. qui fil. sint legit. in nouiss. scriptis, citat Brix. q. 63. quia forsan ordo sui voluminis diuersus erat à volumine Alberici.

Quinimmo & si parentes per contumaciam excõicati fuerint, pendente lite super matrimonio, & per sententiam separetur, ea contumacia parentum nõ poterit præiudicare filijs, vt patiantur defectum illegitimitatis, vnde habebũtur in-
7 ter legitimos, vt concludit Zab. in d. c. cũ inter. 3. opposit. in nouiss. scriptis: litis. n. pendentia super matrimonio non impedit, quin filij sint legitimi. Abb. in d. ca. cum inter, per illum text. etiam si postea declaretur nullum matrimonium, vt ibi per eum: videntur enim perseuerare in quasi possessione matrimonij, sicut & in alijs omnibus causis. c. 2. vt lit. pend. idẽ quoq; erit, ac multo magis si interposita fuerit appellatio; cum perinde sit, ac si nõ fuisset iudicatũ c. venientes, de iureiu. & in hoc casu scripsit Aegid. & post eũ Zab. in d. c. cũ inter. q. 1. ĩ nouis. scriptis.

Hinc illud sequitur mirabile, vt filij nati ab eadẽ muliere duob. viris simul viuẽ-
8 tib. possint oẽs simul esse legitimi: finge verum matrimonium per ignorantiã iudicis, aut falsas probationes rescissum; & ob id vxorem alij nupsisse, postea in litẽ reduci primum matrimonium pp veras ꝓbationes forsan nuper repertas: certe liberi tã primi matrimonij quàm secundi erunt legitimi, & promoueri poterunt ex pręmissis: Rursum finge virum abesse diu, & nũtiũ allatum esse vxori, ipsum mortuum esse, & propterea ipsam trãsisse ad secũdas nuptias pmissu Iudicis; primo viro redeunte debet ei restitui vxor, & tamen vtriusq; coniugij proles est legitima, & promoueri sine dispe̋satione potest: quia vnius ex coniugibus ignorãtia probabilis excusat filios ab illegitimitate; & quod ex duob. viris conuenientib. vna vxor possit vtramq; prolem legitimam suscipere tradit Zab. in d. c. per ue-

nerabi-

nerabilem.§.videbatur, opposit.4.& q. vlt.in nouiss.scriptis.

Ad hæc cócinne est illud, quod si duo
9 contraxerunt per verba de futuro secuta copula transit in matrimoniũ, & proles q̃ nascitur, iure canonico in foro iudiciali hr̃ legitima, quasi ex matrimonio nata.c.is qui.de spõs.ita quòd, si post copulam alter eorum alij nubat per verba de p̃senti, nil actum putatur.d.c.is qui.& ꝓles si nasceretur, haberet̃ ꝓ illegitima: quæ simpliciter inspecto iure veteri ꝓcedunt in foro iudiciali, at in foro consciẽtiæ hoc non ita procedit, q̃a copula sola sine intentione matrimonij non efficit, vt verba de futuro efficiãt matrimoniũ; ideoq; secundum matrimoniũ de p̃senti in foro conscientiæ præualet primo de futuro, cũ copula carente intentione cõsummandi, vt colligitur ex S. Thom. in quodlib.5. ar. 15. Vnde cũ ex primis & secundis nuptijs filij sint nati, sequitur q̃ etiam secundi matrimonij filij in rei veritate sunt legitimi, ergo vtriusq; matrimonij ꝓles est legitima, sed diuersis modis; nã filij matrimonij primi sunt legitimi ĩ foro iudiciali ex p̃sumptione iuris, per d.c.is qui, etiã si in copula nõ affuisset intentio cõsummandi matrimoniũ: & filij secundi matrimonij facti per verba de p̃senti in foro cõscientiæ sunt legitimi, qñ copula primi matrimonij non fuit cũ intentione consummandi; & sic vtraq; ꝓles est diuersis respectib. legitima, s. illi in foro iudiciali, isti in foro conscientiæ:& sic primi permittuntur ꝓmoueri sic iure illis fauente, isti promouebũtur ex certificata cõscientia. Sed bene verum est, quòd si in iudicio fuisset declaratũ primum matrimonium tenere, & secundũ esse inualidum, posset iudex repellere filios istius secundi matrimonij, ne ordinari possint: sed si nemo eos repellat, ipsi certificati, & tuti in conscientia ordinari possent, & sic non ipso iure repelluntur, sed per solã exceptionẽ, forsan ob scandalũ populi: Sed si primũ matrimoniũ p verba de futuro, in consumma tione habuit intentionẽ consentiẽdi, tũc filij primi m̃rimonij fuissẽt ĩ vtroq; foro legitimi, & ordinari legitime possent; & filij secũdi in vtroq; foro essẽt illegitimi, & nunq̃ ordinari possent, nisi dispensati.

Quæ res procedit iure veteri, at iure hodierno ex Concil.Trid. notandũ est, q̃ tex.in d.c.is qui. videt̃ non solum correctus, sed inutilis, nã hodie cessant oĩno matrimonia p̃sumpta ex d. Conc.Trid. qm̃ certa, & exp̃ssa forma cõtrahi debẽt, sess.24.c.1.ideo cõsequens est, vt oẽs tractatus, & disputationes excitatæ p Doct. occasione d.c.is qui. ĩ futurũ cessare debeant: nã post d.Cõc.impossibile est ponere verba de futuro cũ copula inducere matrimoniũ: vnde cũ sola verba de p̃senti, & alia de q.b. in d.c.1. inducant verum matrimoniũ, cõcludendũ est quòd à die d.Cõc.semp natus ex isto matrimonio secũdo per verba de p̃senti cõtracto, est in vtroq; foro legitimus, & natus ex primo p verba de futuro cum copula in vtroq; foro est illegitimus, ex prædictis; vno casu posset suffragari adhuc hodie d.c.is qui, s.quòd si cõtraxissent p verba de futuro secuta copula, & si nõ esset verum matrimoniũ, posset tñ ecclesia eos cogere ad cõtrahendũ in forma ecclesiæ post impositã pœnitentiã.c.ex literis. de sponsa.& c.à nobis de despon.impub.

Et ex pręmissis dico, quòd si matrimonium sit simulatũ, filius in foro cõsciẽtiæ si est certus de simulatione cõtractus, forsan per relationẽ ipsorũ parentum, debet quasi irregularis, & illegitimus abstinere, sicut dicemus aliàs de filio ex adulterio nato, quia cum consensus intimus

non interuenerit, matrimoniũ peccat in essentia.c.tua nos.de spons.S.Th.4.dist. 27.q.1.ar.2. ideo nõ fuit excusatio igno rationis iuris, vel facti in parentib. sed ꝑuersitas; quæ eũ legitimare non põt: tñ suam iste filius sequi debet conscientiã,
10 inspecta intrinseca credulitate; nã si non credit attestationi parentum, põt ꝓmoueri, vt dicemus infra in illegitimo promoto: In foro tñ cõtentioso hic habetur pro legitimo.d.c.tua.& arg.gl.in c.vt clerici.de regul. Qui casus simulationis ꝓcedit qñ vtriq; parentes simulauerunt; sed si vnus tm̃ simulauerit, nõ est tale dubium; quia bona fides illius, qui consensit sufficit, vt hic habeatur pro legitimo & quod promoueri possit: quia licet in veritate, & in foro pœnitentiali non sit matrimonium; tñ (vt dixi supra) in foro iudiciali habetur tanquam verum ma-
11 trimonium. d.c.tua nos. & non tenetur credere vni ipsorum circa simulationẽ; & erit idem ius sicut, qñ vnus ignorauit impedimentum, vt diximus in princ.huius c.quæ res, quòd f.talis filius putet se legitimum, multo magis vera est si ille, qui simulauit postea ad consiliũ vel præceptum confessoris continuauerit in cohabitando tali coniugi; nam & si tali ex præcepto & obedientia non possit illud matrimonium stabiliri, quia ipse nõ intendebat consentire in eã, si nõ esset obligatus, vt plene tradit Silu.in verb. matrimoniũ.4.q.10. ex snĩa Alex.de Neu. tñ vni⁹ bona fides sufficit ad fauorẽ filij, vt promoueri, & promotus exercere possit.

Eadẽ quoq; opinio facit vt ij, qui illegitimi sunt, quo ad ciuilia munera, tamẽ quo ad ordines sint legitimi, exẽplo sunt filij seruorum, qui ordinari quasi legitimi sine dispẽsatione possunt, si ex seruorum coniugio nascantur.c.1.de coniug. seru.quod etiam verum est, si coniuges diuersi status, & conditionis sint; vt puta pater liber, & mater serua; nã inter hos scientes tenet matrimoniũ c.2.de cõiug. seru. ꝑpea siue scientes, siue ignorantes contraxerint, semper proles est legitima cum onere seruilium obsequiorum, vt concludit Zab. in d.c.ex tenore. qui fil. sint legit.in nouiss.scriptis; etiã si nata sit lite pendente, sup dissolutione huius matrimonij, etiam sententia lata, dum tamẽ per appellationem fuerit rescissa.arg.eorum, quę hoc capite superius dicebam⁹. versic.Quinimmo.ex sententia eiusdem Zab.in c.cum inter.eo.tit.sed si post litẽ motam à viro contra vxorem ad rescissionem matrimonij, eo prætextu, quòd ab initio ignorauit vxorẽ ancillã fuisse, sponte commisceantur, partus primus, & posterior fit legitimus; & lis ipso facto dirimitur, & perpetuum manet matrimoniũ.c.2.& gl.de coniug.seru.limitando hoc, nisi cõmisceãtur ad mandatum Iudicis, vt sentit Host.Goff.Innocẽ. quos refert Zab. in d.c. 2. nam eo casu licet per illud solum nõ confirmetur matrimonium, tamen ipsa proles interim nascitur legitima ex præmissis.

Hæc longe magis vera sunt in casu cõuerso, qñ seruus est vir, & libera vxor, vt tradit glo. Abb. & Zab. in d.c.ex tenore, & videtur casus in c.vlt.de seru.nõ ord. nam si qui nascuntur ex vtroque parente seruo, sunt ad ordines admittendi. d.c.1.de coniug.seru. quanto magis altero libero, præsertim matre, durãte quasi possessione matrimonij?

De legitimis qui pro illegitimis habentur quo ad ordines suscipiendos.

CAP. VI.

1 *Legitimi quandoque habentur pro illegitimis.*
2 *Sacerdotes, Diaconi, & Subdiaconi possunt habire*

habere filios legitimos ex vxore prædefuncta.
3 *Sacerdotum filij multi insignes viri fuere.*
4 *Presbyterorũ filij, vt promoueri non possint, sufficit etiam si putatiui sint, non veri.*
Pater, & filius, an vno monasterio viuere possint.
5 *Pater, & filius possunt sibi succedere in beneficijs temporaneis, non perpetuis.*
6 *Pater & filius prohibentur sibi inuicem succedere in beneficijs, etiã si in minoribus ordinibus sint constituti.*
7 *Monachus non potest succedere in administratione beneficij sui patris.*
8 *Pater & filius non succedunt inuicem in beneficijs ad inuicem vnitis.*
9 *Græcorum filij an patri succedãt in beneficio.*
10 *Pater & filius non succedunt inuicem immediate secus mediate.*
11 *Sergius pater, & filius eius Papæ fuerunt.*
12 *Patri filius succedit interposito fratre.*
13 *Frater fratri non parat hæreditatem.*
14 *Nepotes ex filio succedunt beneficio auito.*
Gregorius magnus fuit pronepos Felicis Papæ IIII.
15 *Nepotes ex filijs illegitimis succedunt auo in beneficijs.*
16 *Legitimis natis ab illegitimis nil obstat.*
17 *Decima generatio quid significet.*

Contingit vero aliquando pro illegitimis haberi eos, qui legitimi nati sunt, & propterea Ecclesia quoad quosdam ordines, & in quibusdam Ecclesijs eos non agnoscit; sicut
1 sunt filij legitimi presbyterorum, vel eorum, qui sacro in ordine sunt constituti; nam hic non loquimur de ipsorum filijs illegitimis; quia idem iuris est, q; & de alijs; & odiosius excludũtur, quàm reliqui, & magna difficultate dispensantur, aut legitimantur, & cum maiori formula verborum, vt tradit Abb. in c. per venerabilem. col. 4. qui fil. sint legit.

Presbyteri igitur, Diaconi, & Subdiaconi legitimos filios habere possunt ex matrimonio ante ordines sacros susceptos, siue defuncta sit vxor, siue de mutuo cõ-
2 sensu ab Episcopo approbato, castitatis, vel religionis votum emiserit; ideo hi filij ante suscepti ordinari non prohibentur. gl. dist. 56. in summa. multi. n. eiusmodi promoti sunt ad excelsos honores Ecclesiasticos: nam Eporum filij fuerunt Gelasius I. Siluerius I. & Theodorus I.
3 hi etenim Papę fuerunt. c. Osius, dist. 56. At Agapitus I. Felix III. Papæ fuerunt quoq; presbyterorum filij; Deusdedit Papa primus subdiaconi filius fuit; In q̃bus pontificib. plurimũ errauerant Iuo, & Gratianus adscribentes tex. d. c. Osius. Damaso Papæ ad Hieronymum: cum tamen oẽs Pontifices ibi noĩati fuerint & Damaso & Hieronymo longe posteriores; errarunt quoq; dum alium patrem alij Pontifici adscripsissent: errarũt autẽ deterius, q̃ prædictos Pontifices putarũt illegitimos, cum fuerint legitimi, vt senserunt Archidiac. & Domin. in d. c. Osius. quod mihi videt' verius, & verosimilius, nusquam enim apud Historicos constat eos fuisse illegitimos.

Vt igitur inter presbyterorum filios, quis dicat', nõ refert an vere ab eis natus sit, an suppositus fuerit; quia cum pro fi-
4 lijs eorum habiti sint, promoueri nõ possunt in paternis Ecclesijs; si etenim pater aliqua in Ecclesia prælatus, Vicarius, vel Rector fuerit, eius filius illi succedere nõ põt; nec per obitum, nec per resignationem, nec per aliam quamlibet vacationẽ c. ad abolendã. c. ad extirpandã, & c. q̃m. de fil. presb. sed si in Ecclesia vna plures dignitates sint, nil prohibet patrem obtinere vnã, filium alteram, dummodo sibi non succedant: Ideo pater esse Eps, filius vero eadem in Ecclesia canonicus esse potest. c. constitutus. de fil. presb. idem in diuersis canonicatib. nã si pater sit præpositus, filius in Archidiaconatu constitui põt; vel si pater sit præpositus, filius potest Eps ibidẽ esse, ut tradit Host. quẽ

refert,ac probat Abb. in c.ad hæc.de fil.
presb.Pater autē, & filius legitimus vno
eodē monasterio profiteri,& viuere præ-
uia dispensatione nō prohibentur, vt cō-
tigit in monasterio Abbatis Apolo in
Thebaide. vt refert prat.spirit.c.184. si
fuerit illegitimus filius, ex generalitate
verborū Cōcil.Trid.sess.25.c.15.de ref.

Sed & Xenophon Senator cū duo-
bus filijs Hierosolymis monachatum
subijt, Niceph.lib.14.c.52. Abbas quo-
que Mutius cum filio monachatum su-
bijsse traditur, Cassian. coll.lib.4.c.27.
qui addit illud fuisse contra consuetudi-
nem omnium cœnobiorum; vnde id
dispensatione factum videtur : at secus
forsan esset,vt scilicet non dispensaretur,
sed si dignitates duæ sint, quæ adinuicē
repræsententur, exemplo sit Episcopus,
& eius Vicarius,personatus, & eius vica
ria, cum similib. filius neutrum pōt im-
petrare;nā siue pater personatum posse-
derit, filius nec illū personatum pōt im-
petrare,nec eius vicariam.Goff.quem re-
fert Alber.in verb.illegitime. Archiepis.
Flor.3.tit.29.c.4.tex.in c.Michael,de fil.
presb.& ibi Abb.quo loco idem dicit es-
se econuerso,si filius fuerit Rector,pater
non poterit esse vicarius;ex quo conseq̄-
tur,quòd si pater fuerit Eps,eodem ep̄a-
tu filius non erit perpetuus vicarius, nec
quidem mortuo patre,& tn̄ ibi præposi-
tus,vel canonicus esse pōt.Idem erit ècō-
tra,si filius fuerit Eps, eo loco pater ppe-
tuus vicarius esse non permittitur, sicut
si vel pater, vel filius perpetuus vicarius
extiterit, alter illum ep̄atum adipisci nō
pōt:semper enim ista vera sunt, quòd si-
cut filius patri in beneficio succedere ꝓ-
hibetur,ita pater filio, Host.in c.ex trans
missa.de fil.presb. Archi.in c.apostolica,
eo.ti.quod bene diximus in vicarijs per-
petuis, alioqui in temporali, s.non ad
vitam,sed ad tp̄s,& filius,& pater inuicē
possunt succedere.cap.constitutus.de fil.
presb.Qua ratione si pater sit Archiepi-
scopus, filius poterit esse ipsius Episco-
pus suffraganeus,& comprouincialis;vel
ècontra, sed nō poterit esse suffraganeus
perpetuus in administratione archiepi-
scopatus, quia eo modo referret perso-
nam patris;quod iure prohibetur.

6 Hæc autem omnia vera sunt non so-
lum in filijs existentium in sacris, sed ēt
eorum,qui in minorib.ordinib.sunt cō-
stituti:Nam filius Acolyti,Exorcistæ,Le-
ctoris,Hostiarij,vel clerici legitimus est,
siue in ipso ordine sit natus, siue ante.c.
1.& 2.de cleric.coniug.scripsit Io.An.in
regula sine culpa,lib. 6. quem approbat
Abb.in cap.per venerabilem,col.penul.
versic. in glo.versicu. adulterinis, tradit
Zab. in c.tanta.q.4.qui fil.sint legit.& su
pra diximus: Si igitur hic Acolytus, vel
clericus beneficium dimittat ob matri-
monium cōtractum, vel quamlibet aliā
causam, filius eius in eo institui nō pōt,
ob eandem rationem,cum iura non di-
stinguant minores ordines à maioribus,
7 quo ad successionē beneficiorum : hinc
illud notatu dignum est, quòd si mona-
chus beneficiū obtinuerit, filius eius in
illo succedere ei non poterit: vnde ille ca
sus deciditur,quòd si vel pr̄, vel filius be
neficium possederit,quod vniatur,& in-
corporetur postea alicui monachorū cō-
gregationi, & alteruter ipsorū fiat mona
chus,nō poterit fieri rector, aut admini-
strator in illo beneficio sic vnito, eadem
ratione successionis, s.si immediate mo-
nachus succederet;nā si aliæ mediæ per-
sonæ interfuissent in regimine eius bn̄fi-
cij,nō diceretur patri succedere, sed suo
antecessori, & eo casu non est prohibita
successio,vt in filijs,& beneficijs presby-
terorum,vt paulo inferius dicemus.

Hinc

Hinc quoq; absoluitur alia quæstio, quòd si pater, & filius habeant singulas ecclesias, quæ postea inuicem vniantur; certe vnus eorum erit titularis, alter Vicarius dum viuunt:sed altero decedente
8 is,qui superstes est, non potest integrum beneficium vnitum obtinere sine dispensatione;quia sic inuicem viderentur succedere;& ita Clemens Papa dispensauit, vt scripsit Vincen.Host.& Abb.in d.c.ex transmissa,in fi.de fil.presby.& sic oībus præmissis casib.opus est dispensatione à Papa obtinenda, qui perraro dispensat. c.ex tua.de fil.presb.gl.di. 56.in summa.

Pluribus.tamen modis pręmissa omnia limitari,& declarari possunt: Primo q. dem in filijs græcorum presbyterorum hæc non procedent, quia cum toleratū sit ab Ecclesia illos vxore vti in sacerdotio,ideo nulla turpitudo censetur, si patri filius in beneficio succedat, & ita sensit Archiep.Flor.tit.29.c.4.in fin.Sed cū veneratione tanti viri, hoc verum esset si
9 ratio istius prohibitionis esset turpitudo;at quia est odium successionis,vt cōstat in c.ad extirpandas,de fil.presby. sequitur vt eadem ratio successionis sit in græco, atque in latino: & consequenter eodem iure censeri debeant: Sed bene verum est, quòd tales græcorum sacerdotū filij, etiam in sacerdotio suscepti, licet patri non succedant,ad latinam Ecclesiam admittuntur, cum sint legitimi c.cum olim. de cleric.coniuga.vbi Abb. Posita etiam pro uera sententia Archiepis.Flor.illa nō procederet quando gręcus uxorem duxisset post susceptum ordinem sacrum; nā etsi græcorum matrimonium cōtractum post ordines teneat, Tabien.in uerb.Hæreticus.nu.45.uersi. ex quib.patet.Tamen talis ꝓles est odiosa,sicut filij latinorum, & refricat eandē turpitudinem, ut ad sensum patet:Multoque magis hæc uera erūt in monacho græco,si contrahat,quia cum ob uotum non teneat contractus; proles erit illegitima:Tabien.d.uers.ex quib.patet:& patri nullo modo poterit succedere in beneficio,siue ob turpitudinem,siue ob successionem.

Declaratur secundo, quòd filius non succedat patri,procedit immediate;at si
10 tertia ꝑsona intercesserit; quia filius illi tertio succedere uidetur nō patri,admit
11 ti pōt:olim etenim Sergius III. pater,& Ioannes XI.eiusdē filius, ambo interpositis medijs Pontifices extiterunt, si Platinæ credimus in Ioanne XI.

Est autem hoc loco animaduertēdū, quòd media persona facit locum huic successioni,etiā si non possederit beneficium de iure,sed de facto tm̄, titulo aliquatenus colorato:nam & si illo iure priuetur,uel declaretur nullū ius habere,tñ filius,qui immediate patri non potuerat succedere,poterit succedere uirtute isti° mediæ ꝑsonę de facto possidentis.arg.ff. de inoff.testa.l.posthumus. §.si q̄s ex ijs. ubi Alber. hoc notat & idē Alb.in uerb. illegitime.uer.de filijs.Abb.in d.c.ad extirpādas. unde illud cōsequitur, ꝙ duos, uel plures filios habens, si unus ipsorum dispensetur ad obtinēdum beneficium
12 patris,isq; cedat, uel decedat,alter frater admitti ad idē beneficium pōt, quia non patri,sed fratri uidetur succedere. Archiep.Flor.d.ti.29.c.4.in fi.Abb.in d. c.ad extirpādas.& in successione bñficij fratris cessat illa ratio ꝓhibitionis, q̄ est
13 in patre:q̄a nunq̄ frater putatur tm̄ affici erga fratrē,ut studeat illi parare hæreditatē:gl.& Archi.in c.apostolica,8.q.1. Ideo Steph.II.& Paulus I. fratres in pōtificatu sibi īuicē successerūt Plat.in Paul. 1.& alij recentiores.Sic S.Leādro fratri Epō Hispalensi successit B. Isidorus:

Tertia declaratio, hæc locum habent
in filijs, vt ſuccedere nõ poſſint, at nepo
14 tes ex filijs auo ſuccedere in beneficio
nõ prohibentur; quia de ijs lex expreſſiſ-
ſet ſi voluiſſet, vnde ex oĩum ſentẽtia de-
ſcendentes vlterioris gradus omnes ad-
mittuntur ad ſucceſſionem eiuſdem be-
neficij aui, vel cuiuſcũq; ſuperioris aſcẽ-
dentis, quia cum hæc pœna odioſa ſit, re
ſtringenda eſt, de pœn. diſt. 1. c. pœnæ. Al
beri. in d. verb. illegitime. Summ. cõſ. tit.
de fil. preſb. c. 8. cum trib. ſeq. quod pa-
tet in Gregorio magno, cui proauus fuit
Felix. PP. IIII. vt ſcribit ipſe Greg. hom.
38. ex 40. & Ioannet. in vita ipſius Feli-
cis: idem ſcripſit Io. Papa IX. in vita Gre
gorij eiuſdem in principio.
Vnde illud quoque cõſequitur, quòd
nepotes legitimi ex illegitimis filijs ſacer
15 dotum poſſunt in beneficijs auorũ ſuc-
cedere; vt expreſſim tradit gl. in d. c. apo-
ſtolica, & ibi Archi. & Ant. Florent. d. tit.
29. c. 4. in fi. gl. in c. 1. diſ. 56. cui rei adſti
pulatur, quòd Chriſtus Dñs noſter, & ſa
cerdos ſummus carnẽ de Dauid duxit
interpoſitis mulieribus impudicis. c. dñs
diſ. 56. & ibid. Arch. & ſcribit S. Hieron.
ſup. Matth. c. 1. Notandum (inquit) in ge
nealogia Saluatoris, nullã aſſumi ſancta-
rum mulierum; ſed eas quas ſcriptura re
prehendit; & poſt pauca, vnde & in con-
ſequẽtib. Ruth Moabitis ponitur, & Ber-
ſabe vxor Vriæ, & quæ ſequuntur: ideoq;
hinc notandum eſt nunquam legitimã
prolem pati impedimẽtum canonicum
ad ordines ſuſcipiendos, licet parentes il
16 legitimi ſint; contra quam ſentẽtiam vi-
detur tex. Deuteron. c. 23. in hæc verba;
Non ingredietur de ſcorto natus in Ec-
cleſiam Dei, vſque ad decimã generatio-
nem: tñ ille tex. illis verbis decimam ge-
nerationem, intelligitur, i. perpetuo dum
17 viuit: vt intelligit eo loco Anto. Fonſec.
in addditio. ad Caietan. deinde ille text.
etiam poteſt intelligi vt iacet, vſq; ad de-
cimam generationem; ſi legitimi ex ille-
gitimis nati ſequantur vitia auorum, &
proauorum. ita ſoluit Zab. in d. c. per ve
nerabilem. vltimis verbis qui fil. ſint leg.
in nouiſſ. ſcriptis: Quæ ſufficere mihi vi
dentur quo ad illegitimorum tractatum
abſoluendũ, circa ordines ſuſcipiendos;
nunc ſupereſt, vt diſcutiamus quid iuris
ſit, ſi illegitimi iam promoti ſint.

De illegitimis iam promotis an admini-ſtrare poſſint,

CAP. VII.

1 *Illegitimus promotus cum putaret ſe eſſe legi timum, abſtinere debet.*
2 *Illegitimo dans ordines priuatur ordinãdi po teſtate.*
3 *Illegitimum ſe eſſe dubitans, non tenetur abſti nere.*
4 *Illegitimum ſe eſſe dubitãs ex dubio iuris, an teneatur abſtinere.*
Legitimus partus an eſſe poſſit poſt menſes de-cem vel duodecim.

Llegitimum promotum eſſe
plurib. modis contingere po-
teſt; ſed præcipue ignorantia
ordinantis, & ordinati; quo ca
ſu vterque excuſatur, at ipſe promotus
cum primum ſciuerit abſtinere, & di-
1 ſpenſationem petere debet, quę illi nega
ri non poteſt. c. niſi. §. perſonæ, & ibi glo.
& Abb. de renunt. Alberic. in verb. illegi.
time, circa princ. dicens oẽs ita ſentire:
Idem Abb. in c. 1. de fil. preſb. per c. 1. de
ord. ab Epiſc. idem Archiep. Flor. 3. titu.
29. c. 4. circa prin. Quòd ſi ſic promotus
ab initio ſciuerit, ſicut peccauit mortali-
ter, & factus eſt etiam alia ratione magis
irregularis, ita excuſari nõ debet ſi ſuſce-
ptum ordinem exerceat non obtenta di-
ſpen-

ſpenſatione,arg.c.ſi.de temp.ord.Alber. in verb.illegitime. Silu.in ver.irregularitas. q.20. Archiep.d.c.4. Quinimo ipſe
2 ordinator ſciens hunc eſſe illegitimũ,priuatur ordinandi auctoritate. c.cum Vintonienſis,de elect. ipſe autem illegitimus ſciens promotus,iã magis ex hoc factus eſt irregularis, at exercendo ante diſpẽſationem obtẽtam, licet peccet grauiſſime, non ppea incurrit nouam irregularitatẽ: Archid.in d.c.apoſtolica,diſt.56.

Aliquando tñ nec ignorantia, nec vera ſcientia interuenit in promotione,aut poſt,ſed ſola dubitatio,forſan ob matris
3 atteſtationẽ:quo caſu nec promotus,nec promouendus tenetur credere, ſe eſſe illegitimum. C.de teſtam. l.neq; pfeſſio. & not. de pœn. & remiſſ. c.officij. vnde promoueri poſſe videtur, & promotus exercere: Tñ tutius eſt in promouendo, vt pp animæ periculum abſtineat ab ordine ſuſcipiendo.de prob.c.per tuas. & de præſumpt.c.afferte. Abb. ſcribit in c. 1.de fil.preſb. pro qua re eſt caſus clarus in c.accedens.de purg.canon. In eo autẽ qui iam promotus eſt,inſpicienda eſt ppria conſcientia;nam ſi intimo conſcientiæ motu pendeat ad credulitatem aſſertionis maternæ præſumens ſe eſſe illegitimum,abſtinere debet,& ad cautelã diſpenſationem obtinere: ſi vero internus conſcientiæ motus nõ pendeat ad credulitatẽ, quinimmo credit ſe eſſe legitimũ, nec abſtinere tenetur, nec diſpenſationẽ petere. Abb.in d.c.1.de fil.preſbyt.& ita ſentiunt omnes Summiſtæ in verb.adulterium,in ea queſtione,an filius ad dictũ matris teneatur dimittere hæreditatem.

Qñ vero eſt iuris cõtrouerſia, an quis ſit legitimus,cautius eſt,vt abſtineat à ſuſcipiendis ordinib.& à ſuſceptis exercẽdis,donec cauſa decidatur;alioqui expo
4 nẽs ſe euidenti periculo proprię conſciẽtiæ, peccat, & qui ordinat, & qui ordinatur,ſi dubitatio probabilis ſit: alioqui ſi ſit in quaſi poſſeſſione legitimitatis,poteſt & pmoueri, & promotus exercere, vt diximus fuſius ſupra,c.5.

Ad hoc caput aptiſſime cõuenit queſtio,an qui naſcitur poſt mortem patris ſui peracto anno,aut decimo menſe, debeat dubitare de ſuo ſtatu, quaſi non ſit legitime natus; verum qa iſta queſtio Iure ciuili deciſa eſt,vt in auth.de reſtitu.& ea quæ pep.in vndecimo mẽſe æqus eſt vt ſe putet eſſe legitimũ, & quòd illi nulla exceptio obijci poſſit; ne præſumatur peccatum,aut delictũ matris; præſertim quia mulier quandoq; ad quartum deci mum,& vltra menſem ventrẽ, & fœtum differt,vt d.auth.& ſcribit S.Bern.in vita S.Malachiæ Epiſcopi,habetur apud Lippom.vit.SS.Tom.1.ſub num.27.

De legitimatis ſimpliciter, an ordines ſuſcipere permittantur.

CAP. VIII.

1 *Legitimatus ex hoc ſolo non eſt habilis ad ordines.*
2 *Imperator non poteſt legitimare filium ſacerdotis,nec quidem ad temporalia.*
3 *Illegitimi admitti poſſunt deficientib.alijs.*
4 *Legitimatus hoc ipſo eſt habilis ad minores.*
5 *Clericorum appellatio complectitur etiam eos, qui ſunt in ſacris.*
6 *Verbum quoad omnia,non includit ſacros ordines.*
7 *Diſpenſatus ad vnum ordinem, non obtinebit ſuperiorem.*
8 *Diſpenſatio Epiſcopi cum illegitimo, non prodeſt niſi quoad minores, & ſimplicia beneficia.*
9 *Legitimatus iuxta mores vnius ciuitatis, eſt in omnibus locis legitimatus.*
10 *Beneficium ſimplex dicitur cura carens.*
11 *Canonicatus omnes hodie annexum habẽt ordinem ſacrum.*
12 *Illegitimorum omne genus per Papam diſpenſari poteſt,etiam ad Papatum.*

PVrgantur aũt nataliũ defectus plurib. modis, sed præcipue principis auctoritate; vnde recte dubitare possumus, an cũ primum legitimatio secuta est, possit legitimatus promoueri? Et sane ex hoc
1 ipso, quod quis est legitimatus, non ideo statim est habilis ad ordines, vt docet Abb. in c. ad hæc, in prin. de fil. pſb. ideo si quis ab Imperatore legitimatus sit, nõ sufficit, vt ad ordines admittatur. Hug. 35. q. 7. ibi. Arch. in prin. & idem Archi. post Hug. in c. lege. dist. 10. col. 1. versic. in ead. gl. ibi in spiritualib. quod etiã verum erit, si in priuilegio expresserit, quoad spiritualia: quia cum sit ponere falcẽ in alienam messem, nẽpe cum id ad Ecclesiam spectet, nullius effectus est illa clausula, in ijs quæ pertinent ad Ecclesiã;
2 sicut nec filiũ sacerdotis Imperator põt legitimare, nec ad temporalia quidem, vt consuluit Signorol. in cons. 127. Iccirco Ecclesiæ auctoritas requirenda est, q̃ deficientibus legitimis idoneis potest il-
3 legitimos probos, ac eruditos admittere; præsertim si occulti sint, gloss. in c. priscis. dist. 55. text. in c. litteras. de fil. presby. sicut & ipse Imperator, quo ad seculi honores deficientibus idoneis illegitimos admittere consueuit. ff. de decurio. l. spurius. & l. generaliter. §. spurios. Albe. in verb. illegitime. in princ. Quinimmo non solum dispensare huiusmodi illegitimos idoneos, ac probos Papa potest, sed etiam debet, scripsit S. Hieronym. in c. Dominus noster, distin. 56. vbi etiam gloss.

Qui igitur à Papa simpliciter legitimatur, est quidẽ restitutus ad honores, & ad minores etiam ordines promoue-
4 ri potest, sed ad sacros ascendere non valet, sine noua dispensatione, etiam si in priuilegio dictum sit, quòd clericari possit: nam licet clericorum appellatio complectatur etiam eos, qui in sacris sunt, Abb. in Rub. de vit. & hon. cleri. tamen per hæc verba, clericari possit, ad sacros
5 quis promoueri non permittitur, optima gl. in c. litteras, de fil. presb. quam ꝓbat Abb. in c. si quisquam. ver. in gl. 1. de cohab. cle. & mul. & ita cõmuniter Doc. concludunt; vt ibi Abb. attestatur. versic. Quæro an ex dispensatione: de qua re multa per Ioan. And. in additio. ad Spe. titu. de fil. presbyte. vbi latissime de hac materia.

Quòd autem ad sacros promoueri non possit hic legitimatus simpliciter à Papa, est adeo verum, quòd & si in priui
6 legio essent illa verba, quoad oĩa, tamen adhuc soli minores ordines intelligerentur, non autem maiores, quia verbũ, quo ad oĩa, intelligitur quo ad successionem, ac alios honores, & famam ex sententia Host. quẽ probat Silu. in verb. legitimus. q. 7. versi. Tertium legitimatus. Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 4. vers. secundo modo. Astens. lib. 8. vt refert Silu. d. ver. Tertiũ, nisi ex alia verborum prægnantia colligeretur mens Papę, quod etiam voluerit eum ad sacros posse promoueri; exẽplo est si quis legitimari se petit iam constitutus in minorib. ordinib. certe vt aliquid operetur priuilegium, & non reddatur elusorium, intelligi debet vt etiam sacros ordines suscipere possit. Abb. in d. c. si quisquam. aliàs sp restringitur ad solos minores. Tabien. in verb. ordo. 4 & in verb. clericus. 1. §. 3.

Hinc illud sequit̃, quòd in legitimatione facta, cum dispensatione, quod ad
7 certum ordinẽ promoueri possit, nõ includitur ordo superior illo, sed soli inferiores. Abb. ĩ d. c. litteras. col. 2. post med. de fil. presb. Aliqui. n. ordines cõgrue cõcedi, & dispensari possunt, & quidam nõ

pos-

possunt, dist. 44. c. lector. & 9. q. 1. c. ab excõicatis. Alber. in verb. dispẽsatur, col. 4. quæ sentẽtia etiam fuit Anton. de Butr. quem refert, ac probat Silu. in d. verb. legitimus. q. 7. vers. secundum.

Et propterea, quia Epalis potestas nõ
8 se extendit, quantum Papalis, si Episcopus legitimarit quemquam ad ordines, & beneficium, ea legitimatio non ꝓdest nisi ad minores ordines, & ad sola simplicia beneficia. Archi. dist. 56. c. presbyterorum. Paleot. de Noth. ac spu. c. 57. n. 6. gl. & tex. in c. fi. de fil. presb. proderit ẽt ad hoc, quòd legitimatus ab vno Epo poterit obtinre beneficia in diœcesi alterius Epi. Silu. in d. q. 7. in prin. Nã legitimatus in vna ciuitate seruato illius more, licet ille mos legitimandi in alijs ciui
9 tatib. non sufficeret ad legitimationẽ; tñ inspecto more loci, à quo emanat, habet pro rite legitimato vbicumq; locorum. Abb. in c. cum olim. 1. Not. per illũ text. de cler. cõiug. simplex autẽ beneficiũ in-
10 telligitur, dummodo sit & sine cura, & sine dignitate, nec sit personatus; nã ad ea beneficia Eps dispensare non põt cum legitimato. gl. in d. c. fi. & ibi Doct. Paleot. d. c. 57. nu. 6. cum tñ ad oĩa simplicia beneficia Eps legitimare, & dispensare possit. Tab. in verb. beneficium. 2. nu. 14.

Propterea ad canonicatum in cathedrali olim quidẽ Eps poterat illegitimũ dispensare, qñ statutum Ecclesiæ iuratũ non aderat de illegitimis non admittendis. Archi. & Gem. in d. c. fi. Tabien. in d.
11 verb. beneficium 2. nu. 14. & 15. At hodie, quia oẽs canonicatus cathedralium annexum ordinẽ habẽt saltẽ subdiaconatus, qui primus est ex sacris, Conc. Trid. sess. 24. c. 12. de Reform. consequens est vt Eps ad canonicatum in cathedrali dispensare non possit, cum ad sacrum legitimare, & habilitare quemquã nõ possit;

Per Papam vero nullum tam fœdum ge
12 nus est illegitimorũ, quod ad oĩa dispẽsari & legitimari non posiit: nam adulterini per eum dispẽsari possunt, & ad Episcopatum, & ad Pontificatum. Abb. in c. per venerabilem. col. 2. vers. nota ibi, sed adulterinis, qui fil. sint legit. Ang. consi. 9. Oldra. consi. 215. Et cum dicimus legitimare, intelligimus, & dispensare, q̃a oĩs legitimatio dispẽsatio est. Abb. in d. c. per venerabilẽ, col. 3. vers. nota ibi dispẽsare.

De legitimatis cum clausula, etiam ad ordines, & beneficia, &c.

CAP. IX.

1 *Legitimatus ad omnes ordines, non tamen est aptus ad parochialem.*
2 *Parochialis non venit sub verbo beneficij prabendati.*
3 *Beneficium, ad quod proceditur per electionẽ, non comprehenditur in dispensatione legitimati.*
4 *Legitimatio ad ordines. non prodest ad dignitates.*
5 *Ioannes Andrea ad omnia fuit legitimatus, sed non ad Episcopatum.*
6 *Legitimatio ad dignitates non prodest, vt in Cathedrali obtineatur canonicatus.*
7 *Verbum, quacunque dignitates non includit Episcopatum, & maiores.*
8 *Legitimatus ad quacunque in Ecclesia Bononiensi, non potest obtinere ipsam Ecclesiam Bonon.*
Henricus Episcopus Leodien illegitimus.
Gabriel Rangonius illegitimus Card.
Matthaus Gibertus illegitimus Episcopus.
9 *Legitimatus ad beneficia, non habebit paterna.*
10 *Gracorum filij legitimati, non succedunt parentibus in beneficio.*
11 *Gracorum, & Latinorum filij legitimati parẽ iure censentur.*
12 *Canonici filius, Episcopus fieri non potest.*
Legitimantur facilius filij eorum, qui beneficijs carebant, quàm qui obtinuerunt.

Quæ

Væ anteriore capite diximus, ad eos ſpectant, qui ſimpliciter legitimati ſunt, vel etiã clericari permiſſi; nũc ordo ſuccedit, vt de ijs agamus, qui ita legitimati ſunt, vt etiã ad ordines, & beneficia quæcumq; promoueri poſſint: quorũ priuilegia varijs verborum clauſulis extenduntur, ideo ordinatim de ſingulis opportune dicemus. Primo etenim ſi quis ſit legitimatus cum facultate, quòd oẽs ordines cõſequi poſſit, nõ ppea parochialem Eccle-
1 ſiam, ſine alia diſpenſatione obtinere poteſt, ſi nõ ſit expreſſum. Spec. in tit. de diſpenſ. §. iuxta. verſic. contrahitur autem. Abb. in c. litteras. col. 2. ad fi. de fil. preſb. Quinimmo habilitatus ad dignitates, non ppea per hoc verbum, dignitates, fit interpretatio quòd ſit habilitatus ad beneficia. ſcripſerat Inn. in c. dilectus. 3. de præben. quem refert, ac probat Fel. in c. veniens. col. 1. de accuſ. ſed & ſi dictum fuerit ad beneficium præbendatum, vel aliud; non tñ intelligitur de curato. Abb.
2 in c. fi. de pręb. verſi. quid autem ſi mandatur, per tex. in c. pro illorum. de præb. Præterea habilitatus ad ordines & Eccleſiaſticum beneficium, intelligitur quidẽ habilitatus etiam ad beneficium curatũ, non tñ ad Rectoriam, vel perſonatum, ad quam per electionẽ procedi conſueuit. c. vlt. de præb. Archiep. Flo. 3. tit. 29.
3 c. 4. ante fin. idem tradit Silu. in verb. legitimus. q. 7. verſi. Primũ, idem in verb. illegitimus. q. 5.

Hinc illud conſequitur, quòd quiſq; habilitatus eſt ad ordines, nõ per hoc eſt
4 habilitatus ad dignitates Eccleſiaſticas, vel ſi eſt habilitatus ad ordines, & dignitates Eccleſiaſticas quaſcunq;: non tamẽ per hoc eſt habilitatus ad Epiſcopatum. c. cum dilectus. de conceſſ. præb. gl. in c. 2. de pręb. in 6. Old. q. 14. col. 2. Abb. in c. cũ Vintonienſis. de elec. num. 8. quod contigit olim in perſona Ioãnis Andreę, qui cum legitimatus fuiſſet ad oẽs digni- 5
tates à Papa Ioanne XXII. non tñ ab eo impetrare potuit, vt ad Epatũ legitimaretur, vt ipſemet de ſe ſcribit in addi. ad Spe in tit. de fil. preſb. quinimmo legitimatus vt etiam dignitates tenere poſſit, non intelligitur vt Eccleſiam Cathedra- 6
lem. c. quamuis. 1. de præb. lib. 6. & c. cui, eod. tit. & ita eſſe ſtylum cancellariæ atteſtatur Rot. deciſ. 45. & in deciſ. 407. in antiq. Sed & ſi ad Epatum quis ſit habilitatus, nõ per hoc eſt habilitatus ad Archiepiſcopatum, Fel. in d. c. veniens, poſt Innoc. de accuſ. refert, ac probat Tabien. in verb. beneficium. 2. nu. 20. in fin. idem Tabien. in verb. diſpenſatio. nu. 13. verſi. 21. Generalia. n. verba in iſtis dignitatib. 7
non ſufficiunt: nam per illa verba, dignitates quaſcumq;, non cenſetur Papa voluiſſe exprimere Epatum, & altiores gradus. Gof. & Hoſt. quos refert Silu. ĩ verb. legitimus. q. 7. verſ. Quartum. Eſt. n. hoc Epalis, & ſuperiorum dignitatum priuilegium, vt ſumma cum difficultate illegitimi ad eas admittantur, & non niſi per Papam id expreſſe diſpẽſantem, quia in Epiſcopatu, Cardinalatu, & Pontificatu verba generalia ſufficere nõ poſſunt, niſi cum clauſula ex certa ſcientia, Paleot. de Noth. & Spur. c. 57. n. 6. & 7. Quinimmo & ſi quis habilitatus fuerit ad obtinẽdũ 8
quodcumq; beneficium in Eccleſia Bononienſi, poterit quidem in cathedrali obtinere, Rot. deciſ. 407. in antiq. Tñ ad ipſam Bononien. Eccleſiam habilitatus non cenſetur, tex. in d. c. vlt. de præb.

Plurimi tñ illegitimi expreſſa Papę diſpenſatione ad plurimas dignitates, ob egregias virtutes euecti ſunt; referũt Annales Henricum promotũ fuiſſe ad Epiſcopatum Leodiẽſem, q; & imperij principatus

cipatus

cipatus existit: sed & Matthæus Gibertus ad Epatum Veron. Et Gabriel. Rangon. ad Ecclesiam Albæ Regalis, & alij plures promoti sunt, quos annotauimus supra c.4. Sed & si qñque tam gratiosa sit pontificis dispensatio forsan ob egregiam virtutem, vt illegitimus ad Episcopatum, & alias superiores dignitates dispensetur, tñ ea dispensatio numquam pôt efficere, vt sic dispensatus succedat
9 patri, i. vt paternæ Ecclesiæ præficiatur, nisi & hoc expressim dicatur: nam sicut legitime natus hac expressa dispensatione eget, ita ac multo magis hic illegitimus, sentit Tabien. in verb. Beneficiũ. 2. nu. 13.

Propterea cum superiorib. capitib. de græcis tractantes dixerimus, quòd eorũ filij legitimi succedere possunt in beneficijs parentum, ex sentẽtia Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 4. declarandum illud est non procedere in filijs grecorũ legitimatis;
10 nam & si ad oĩa beneficia fuerint habilitati, tamen ad paterna habilitari nõ videntur; quia & si græcis vxore vti tolerãtia permiserit, non tamen licet fornicari; ideoq; in fornicatione par conditio est græcorum, ac latinorum, vt & legiti-
11 matio expressa requiratur, & quòd filius legitimatus dispensetur, vt succedat pr̃i.

Quæ oĩa conuertuntur, vt nec pater græcus succedat filio legitimato, vel ministret in Ecclesia ipsius filij legitimati, vt aperte concludit in latino etiam legitimo. Abb. in c. Michael. Quid è conuerso. de fil. presby. Silu. in verb. Illegitimus. q. 2. est. n. tale ministerium Deo odiosum, arg. c. cum decorẽ. de fil. presby. vnde firma manet hęc conclusio, quòd græcorũ, & latinorum legitimati filij eodem iure censentur circa obtinenda beneficia paterna. Quinimmo nõ solum à successione arcentur, sed nec in ipsis Ecclesijs, vbi patres præfuerunt, vel beneficiũ obtinuerunt, hi vllo modo ministrare possunt, nec vllo noĩe inscribi, etiam ad diuersos titulos, vel ministeria, vt aperte sonãt verba Conc. Trid. sess. 25. c. 15. de Reform. Nõ licet (inq̃t) filijs clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, in Ecclesijs, vbi eorum patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerunt, quodcunq; etiam dissimile beneficiũ obtinere, nec in dictis Ecclesijs quoquomodo ministrare, nec pensiones sup fructib. beneficiorum, quæ parẽtes eorũ obtinent, vel aliàs obtinuerũt, habere: ex quib. verbis nobis ĩsinuatur, quòd istiusmodi legitimati non possunt succedere, nec ministrare, etiam si persona media interuenerit, ad differẽtiam legitimorũ: quia eodem modo refricatur memoria turpitudinis, siue persona media interueniat, siue nõ, & hoc probatur ex illis verbis Conc. alias habuerunt.

Quæ etiam conuerso modo intelligi possent, vt nec pater ĩ ea Ecclesia ad vllũ quãtumlibet diuersum titulum, ascribi, vel ministrare permittatur, in qua filius legitimatus obtinet beneficium, vel ministrat. arg. c. constitutus, de fil. presb. Tabien. in verb. beneficium. 2. nu. 13. in fin. nam sic refricatur turpitudinis memoria, si pater ea ĩ Ecclesia velit ministrare, in qua iam filius ministrat, sicut in casu conuerso, vt aperte cõcludit Host. in c. ex transmissa. de fil. presb. quem probat Archid. in c. apostolica. 8. q. 1. & licet Abb. in d. c. ex trãsmissa. videatur sequi Vinc. & Tanc. qui dicebant patrem non sic ꝓhiberi succedere filio, ut filius patri: tñ idem Abb. ibi fatetur, Clementẽ Papam dispensasse, quòd cum Ecclesia patris, & Ecclesia filij diuersæ unitæ fuissent, premortuo filio, pater dispensatione media uniuersas illas sic unitas Ecclesias obtinere posset: unde bene colligitur, q̃ magna

gna sit turpitudo, quòd filius legitimatus ad altare ministret patri, vel pater filio, forsan ordines conferendo, vel suscipiendo, de quo aliàs inferiorib. libris dicturi sumus magis opportune.

Redeũdo ad materiam institutam in hoc capite, illud est memoria non indignum, quòd legitimatus ad oẽs ordines,
12 etiã Epatum, nõ poterit promoueri Episcopus, si sit filius canonici, etiam nõ existentis in sacris: nam si narratum fuisset, eum esse filium canonici, difficilius obtinuisset: quia maior requiritur dispensatio. c. cum de tua. vbi gl. & Abb. de corp. vitiat. quod procederet forsan in Epatu, etiam diuerso ab Ecclesia, in qua pater fuit canonicus, quia in eadem Ecclesia nihil esset dubitabile; quinimmo nec ẽt dispensari vnquam debuisset plurib. rationib. prima quia nulla administratio permittitur istis legitimatis in Ecclesia, vbi patres administrarũt, ex Conc. Trid. d. c. 15. & per tex. in d. c. cum decorem. videret enim insurgere irrisio, quòd impudico patri filius in dignitate præsit; vel spurio filio pr̃ canonicus deseruiat in altari, vbi quotidie vnigenitus Dei filius offertur: Nam per hęc Ecclesia Dei diffamaretur, arg. de obli. ad ration. c. 1. deinde pp huius turpitudinis memoriam populus à frequentatione Ecclesiæ retraheretur, arg. de cohab. cler. & mul. c. vestra. insuper ipse pr̃ læderetur in conscientia pp peccati olim commissi memoriam, quæ refricaretur sibi in ministerio filij, siue publice siue occulte fuerit filius, ar. c. mulier. 15. q. 1. & ideo quia non est verisimile Papam cõtra tot rationes dispẽsasse, verisimilius est, quòd casus d. c. cũ de tua. intelligatur in filio canonici alterius Ecclesiæ, quàm illius ad quam filius legitimatus promoueri voluit, & quamquam eo loco de filio canonici loquat̃, tñ idem mihi quoque videtur in oĩ filio cuiuslibet beneficiati legitimato, q̃a par turpitudo videtur per easdẽ rõnes, quas refert Abb. in d. c. cum decorem. & sic concluditur quòd lõge difficilior est dispensatio ad ordines suscipiendos in legitimatis filijs, q̃ nati sunt ab ijs, qui beneficia obtinebant, quàm antequam obtinerent, d. c. cum de tua. & sic potest etiã declarari ille tex. d. c. cum de tua. ex quo tex. patenter apparet, quid sit iudicandũ de legitimatis filijs Cardinalium, & Episcoporum, vel aliarum egregiarum p̃sonarum, quorum cõditio maior est filijs canonicorum, & magis odiosa.

De illegitimis ad Religionis ingressum admittendis.

CAP. X.

1 *Irregularitas tollitur religionis ingressu.*
2 *Religio habilitat illegitimum, quoad sacros ordines.*
3 *Religiosus illegitimus non potest obtinere prælaturam, sed commendam, & pensiones.*
4 *Religiosus illegitimus est capax Iuris patronatus.*
5 *Monialis illegitima professa non potest esse Abbatissa.*

HAe illegitimorum irregularitates, quas hactenus prosecuti sumus, adeo magnifaciẽdæ sunt, quòd nec per religionis
1 ingressum absolute auferũtur: nã & si oĩs irregularitatis macula tollat̃ religionis ingressu. gl. & Abb. in c. 2. de apostat. & dicemus qñ tractabimus modos tollendæ irregularitatis lib. vlt. tñ religionis ꝓfessio non videtur posse efficere, vt illegitimus possit ad sacros ꝓmoueri, ex sententia Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 4. nam si fratres Prædicatores hoc hñt ex priuilegio ab Alex. Papa III. & Ioanne XXII. vt illegi-

illegitimos profitẽtes poſſint diſpenſare ad ſacros ordines,cõſequens eſt,vt id eis ipſo iure non cõpetat: quod tradit idem Archiepi.in trac.de excõ.& cenſ.c.99.§. diſpenſatur. Verum tñ cõis eſt omnium ſentẽtia,quòd Religionis profeſſio legi-
2 timat, quo ad ſacros ordines.gl.in c.fin. de fil.preſb.& ibi Abb.Archid.in c.1.p illum tex.diſt.56.Tabien.in verb. ordo. 4.Silu.in verb. Illegitimus; ſed per hoc
3 profeſſi non dñr legitimati,& habilitati ad obtinẽdas prælaturas, Archiep. Flor. d.c.4.verſ.Tertius modus, clarus tex.in c.1.de fil.preſb.vbi Abb.nam nec ad curam aiarum,nec ad prelaturam in eodẽ, vel quocumq; monaſterio, nec in Abbatia,nec alia ſeculari eccleſia admitti poſſunt.c.legi.16.q.1. vt tradit Abb.in d.c. 1.& Tabien.in verb.diſpẽſatio. verſ.21. Paleot.lib. de Noth.ac ſpur. c.57. nu.4. ideoq; nec Abbas fiet,nec Prior,nec vicarius Epi ſine diſpenſatione Papæ:vel alterius ad id poteſtatem habentis. Abb. d.c.1.& gl.d.c.fin. Quinimmo nec eligi poterit Fel.in c.meminimus. de accuſat. nu.6.Paleot.loco præfato: ſed & ſi à Papa fuerit diſpenſatus ad Rectoriam, tñ non poterit admitti ad eã Rectoriã, vel perſonatũ, ad quã per electionẽ procedi conſueuit,de præben.c.vlt. Goff & Rai: quos citat & ſequitur Silu.in verb. legitimus.q.7.verſ.Primum,& in verb.Illegitimus. q.5. Papa.n. non cenſetur voluiſſe præiudicare electorib.vt idem Fely. quẽ pbat Tabien.ĩ verb. beneficiũ 2.nu.20. ſcribit tñ Symeon Metaphraſt.in vita S. Theodoræ,ſub 11. die Septemb. Puerũ de fornicatione natum virtutib.adeo claruiſſe in monaſterio, vt in multorũ monachorũ Abbatem poſtea fuerit electus; ita ille in calce vitæ prædictæ.

Hæc vera ſunt in titulum, vel commendam perpetuam, vel in vſum iuriſdictionis prælatiuæ; at in nuda adminiſtratione hoſpitalium, vel in obtinendis penſionib.illegitimus religionem profeſſus admitti poteſt ſine vlla diſpenſatio-
4 ne,ex ſententia Gomeſij,quem refert, & probat Paleot.de Noth.& ſpur.c.58.Erit quoq; capax iuris præſentandi ex patronatu.Roch.Cur.tract.de iu. pat.verſ. competens.q.2.Paleot.d.c.58.nu.8.vnde illa notatu digna conſequitur concluſio, quòd quis ſit prælaturæ incapax, & tamen ſit capax præſentandi prælatos: Hinc illud quoque conſequitur,vt illegi-
5 tima Monialis profeſſa Abbatiſſa fieri non poſſit, vel Prioriſſa ſine diſpenſatione eius,ad quem iure ſpectat;ſed de hoc opportunius dicemus, cum de Monialium impedimentis agendum erit.

De infantibus expoſitis,& ſuppoſitis.

CAP. XI.

1 *Expoſitus infans legitimus promoueri poteſt.*
2 *Expoſiti ſuſpicandi ſunt illegitimi.*
3 *Rebaptizati ignorantes ſunt irregulares.*
Cyrus Rex fuit expoſitus.
Romulus,ac Remus fuerunt expoſiti.
Lamiſsio cum ſeptem fratrib. fuit expoſitus.
Henricus II Imperator fuit expoſitus.
Moyſes fuit expoſitus.
Hippolytus Card. fuit expoſitus.
4 *Arſaces Rex Parthorum ignotis fuit parentibus,& patria.*
Aemilianus Imperator ignotis parentibus & patria.
Melchiſedech ignorantur parentes.
Chriſtophorus I.Papa ignotis parentibus.
Bonifacius VII Papa ignotis parentibus.
Ioannes XVIII. Papa ignotis parentibus.
Suppoſiti filij an ſint irregulares?

Xpoſitorum genus tã obſcurũ eſt,vt cũ nec origo,nec parẽtes ſciant, iure dubitari cõtingit, an in-

an inter illegitimos legitimosve deputẽtur. Plures etenim etiam legitimi exponi possunt ob parentũ egestatem, atq; ignauiam; vel etiam ob inuidiam; sed id non tam sæpe cõtingit, q̃ in illegitimis, qui ob turpitudinem à parentib. vitãdam exponuntur, ideoq; iure merito inter illegitimos connumerandi sunt, qñ parentes ignorantur; cum sese non prodant ad ꝓlem, vt legitimam agnoscendam: quòd si parentes agnoscuntur, nil oberit, quòd expositi fuerint, nam ꝓmoueri poterunt sicut ceteri legitimi, qa in iure nihil aduersatur illis c. 1. de infant. expos. At qñ nil constat de legitimis parentib. æquius
1 est eos pro illegitimis haberi, non solum quoad sęculares honores, sed & quo ad ecclesiasticos ordines; quia verosimilius est eos extra matrimonium nasci, qui sic à genitorib. contemnuntur; immo suspi-
2 candum est ab infamib. genitos esse, qui si infames non erant, hoc ipso infames effecti sunt, quod proprium partũ mortis periculo exposuerunt. c. vlt. 87. dis. qđ vel ipso sensu probatur.

Propterea sicut oẽs incognitos ab ordinib. excludẽdos probabimus infra op portuniore loco, ita sane ac multo ma-
3 gis istos; possunt enim esse rebaptizati, vnde ex hoc solo & si ignorantes id patiantur, ad clerum admitti iure non possunt c. qui bis. vbi Hug. & Archi. de cõse. dist. 4. Nam sola dubitatio, ne quis sit rebaptizatus, efficit eum irregularem. c. Afros. dist. 98. & tametsi Ioã. de Anan. in d. c. 1. de infant. expos. dicat istos quorũ origo ignoratur haberi inter legitimos, & ad ordines promoueri posse; tñ id intelligo non ipso iure, nec prætermissà dispensatione; quia nimis magno periculo subijceretur collatio ordinũ; verum quia huiusmodi expositi infantes aluntur plerumq; summa cũ pietate, ac disciplina, facile dispensandi sunt. c. cum deputati, de iud. vnde Pet. de Anch. in d. c. 1. noluit affirmare ipsos promoueri posse, sed du bitando loquitur, sicut Barbat. & Felyn. in d. c. cum deputati, ad fi. & licet Paleot. in lib. de Spur. c. 63. num. 3. & 7. sentiat cum Io. de Anan. tñ hæc eadem interpretatione saluatur, s. quod facile dispensationem obtineri debere putet, quia non video qũo melioris conditionis sit expositus, q̃ nõ expositus, & incognitus, q̃ cognitus quoad ordines suscipiẽdos. Hoc bene verum est, ꝙ isti expositi ex capite seruitutis repelli non possunt, quia eo ipso quòd expositi sunt, oĩno fiunt liberi, etiam si erant serui. C. de episc. aud. l. nemini. Et ideo quia vel in cœnobijs, & claustris plerumq; religiose educantur, perfacile admittuntur. gl. & Abb. in d. c. cũ deputati. col. 1. vers. quęro: quo loco dicit expositos de quib. ibi agitur ob religionem promoueri potuisse: quæ sententia magis tuta est, & rationi cõgrua, si penitus parentes ignorantur; quòd si sciantur legitimi parentes, tunc contraria opinio subsistet, quia percelebres viri expositi sæpenumero extiterũt: Nam (vt apud Herodotum) Cyrus expositus est, sicut Remus quoq; ac Romulus, qui Regno perfuncti sunt iure belli: & horum omnium parentes agniti sunt; sed & in Germania Lamissio quidam à matre meretrice cum septem alijs fratrib. eodẽ patre editis, ob turpitudinem sceleris in lacum cõiectus est, vnus ipse tñ Lamissio superstes fuit: quem cum Agamundus Hunnorum, & Longobardorum Rex in venatione comperisset, tam pie, ac disciplinate educauit, vt tãdem ipso mortuo à Longobardis in Regem suffectus fuerit tpe Benedicti Papæ I. vt Annales referunt de initijs Regnorum, fol. 72. & Pet. Hisp. silua. var. lect. part. 2. c. 32. & ante hos

hos oẽs tradidit Martinus Polonus. Hẽricus quoq; secundus Germanorum Imperator in silua Corrado Imperatore iubente morti expositus est, & tñ Corrado postea inscio educatus eidem & gener, & successor imperij fuit, vt ijsdẽ Annalib. continetur: quæ locum habuerunt in secularib. dignitatib. at quo ad ecclesiasticos ordines quid põt audiri celebrius ipso Moyse? qui expositus tandem summo sacerdotio tam digne perfunctus est, Exod. c. 2. Nostro hoc sęculo Hippolytus Card. Iuliani de Medicis filius per adulterium ab Vrbinate muliere susceptus, à matre ad publicum expositorum locum est delatus, tota nocte ibi dimissus, tandẽ à Iuliano agnitus, educatusque tã exacta disciplina, vt Leoni. X. Iuliani fratri gratissimæ indolis specimen præseferret; tãdem à Clemente VII. in Cardinalium cœtum ob egregiam virtutẽ conscriptus annum agens 24 Hæc de expositis.

Cõtingit vero aliqñ parentes ignorari eorum, qui expositi nõ fuerunt, qui & Regno, & imperio sunt potiti: Nam Ar-
4 saces Rex Parthorũ primus illorum Regnum instituit, & Romanis terrori fuit, vnde successores Arsacides dicti: huius tñ tam obscura origo est, vt nec genus, nec patria sciri vnquam potuerit. Æmilianus quoq; Imperator ignotis parẽtib. & patria Romæ imperauit: sed hi iure belli, non ratione. At in re ecclesiastica p̃cipuus est oĩum Melchisedech, cuius genus scriptura non edisserit, is sacerdotio tã sãcte est functus, vt sacrificij typus ab eo præcipue ducatur, Gen. c. 14. Inter Põtifices quoq; à Plat. & Paleot ponuntur Christophorus I. Bonifacius VII. Ioann. XVIII. quòd illorum genus ignoretur. Idcirco ij quoq; quorum origo ignorat̃, & si expositi non sint, promoueri facile non debent, ijsdem rationib. quib. & expositi: tñ longo tpe si eorum virtus spectata esse possit, virtutum merito dispensati promoueri facile possunt; sed de ijs opportunius agemus cum de incognitis promouendis tractandum erit.

Suppositis vero filijs, si legitimi sint, nihil obest, quin ordinari possint, qm̃ id nulla lege cautum est: Si enim pater putatiuus illum supponi passus est, quasi adoptasse videtur: Si aũt sola mater putatiua eum supposuerit, vt hæreditatẽ vel fideicommissum consequeretur, non potest hoc obesse filio huiusmodi, si alioq. sit legitimus: quæ vera sunt quoad ordines: at secus est quoad sæculares dignitates filiationis iure obtinendas; cõsequi. n. eas non poterit, cum filius verus nõ sit, sed putatiuus: quamquam ad huiusmodi dignitates consequendas fraus plurimum soleat suffragari, vt contigit Federico Vbaldino supposito, cui Vrbinatum Ducatus commissus est, reiecto & occiso legitimo Ducis Guidonis filio. Fulg. lib. 9. cap. 16.

Filij autẽ putatiui sacerdotum in Ecclesijs & beneficijs patrum putatiuorũ deseruire prohibentur, etiam si legitimi sint: quia par ratio est affectionis, & scandali, sicut in veris filijs, de quib. egimus supra cap. 6. num. 4.

De ijs, qui in sacris positi filios habent, aut procreant.

CAP. XII.

1 *Sacerdotes pluribus modis filios legitimos habent.*
2 *Sacerdos habens filios legitimos, non potest esse Episcopus.*
3 *Pater nimium præsumitur dilapidare bona Ecclesiæ pro filijs.*
4 *Esseni putabant esse felicissimos eos, qui sine filijs vixissent.*
5 *Episcopi præsumuntur cæci affectione nepotũ.*

Leges

Leges ciuiles sunt nulla contra clericos, fallit vt hic.
Petronilla fuit filia Petri Apostoli.
Philippus Apostolus quatuor filias habuit.
Clemens IIII. Papa quatuor filias habuit.
6 *Concubina duplici sensu accipitur.*
7 *Concubina etiam vxoris loco habita, an obsit marito ne promoueatur.*
8 *Concubina fornicaria clerici prolem gignens, impedit clericum, ne ascendere possit ad ordines superiores.*
9 *Græcorum filij suscepti in sacro ordine legitimi, non obsunt patri, quin possit fieri sacerdos.*
Basilius magnus sacerdotem habuit patrem.
Græcos vxoratos Epiphanius græcus nolebat promouere ad ordines sacros.
10 *Maritus, qui dimissa vxore fit subdiaconus, si ab vxore repetitus gignat filios, non potest ad ordines superiores ascendere.*
11 *Græcorum Episcopi non possunt vti vxore.*
12 *Subdiaconis tam græcis, quàm latinis nunquã licuit vxorem ducere.*
13 *Pater non potest dispensare filios suos illegitimos ad ordines.*
Filius fam. potest inuito patre clericari, & monachari.

SVccedit ex ordine vt pertractemus, qñ proles etiam legitima obest patri, ne promoueatur ad ordines ecclesiasticos: Nam quòd proles illegitima obsit; nihil est difficile dictu, pp incontinentiã, vt dicemus in tractatu de concubinario, & fornicatore; at hoc loco agendum est de filiis legitimis ante ordines sacros susceptis; aut etiam post ipsos ordines quõ patrem impediant, quominus promoueri ad ordines possit, ideoq; de iis duob. casib. sigillatim vno hoc capite pertractabimus: Plurib. enim modis sacerdotes prolem legitimam habere possunt,
1 tradit Rip. in c. inter cæteras, col. 1. de rescri. Paleot. lib. de Noth. ac spur. c. 10. num. 7. duo ij præcipui sunt, si ex matrimonio filios genuerint, postea vxore vel defuncta, vel votum castitatis emittente, ad clericale ministerium transierint; nã hoc casu põt quidem hic genitor ꝓmoueri ad oẽs ordines sacros, sed non põt
2 fieri Eps sine dispensatione. tradit Abb. in c. sane. de conuer. coniu. & in c. 1. de testa. vers. sed oppono: quo loco dicit nec ad aliam quamlibet prelaturam ꝓmoueri posse; pro quo est tex. & gl. in c. Catinẽsis. dist. 61. & c. de Siracusanæ. dist. 28. ea autem est ratio, quia præsumũtur patres nimium affici erga filios, & ideo imminet periculum dilapidationis bonorum
3 Ecclesiasticorũ, vt scribit Speculum summorum Pontificum. tit. de continent. sacerd. c. 81. Propterea gloriosius est sacerdoti filios numquam suscepisse: Philos. etenim in Apologetico Esseos (inquit) q̃ ob religionẽ castimoniæ studebant, vxores ducere recusasse, ꝙ qui consenuisset sine liberis felicissimus haberetur; refert Euseb. Pamph. de præpar. Euãg. li. 8. c. 4. Quinimmo ipsi etiam gentiliũ sacerdotes Deo dicati in tm̃ oĩa abijcere solebãt, vt cognatos, liberos, ac propinquos nunquam viderent ex eo tpe, quo cœpissent diuino cultui deseruire, vt scripsit S. Hieron. & refert Speculum Summorum Põtif. d. cap. 81.

Iure igitur merito non sunt facile admittendi ad prælaturas ij, qui cum filios genuerint nimio erga ipsos affectu falli possunt; ideo dispensatio requiritur cũ cautione, de qua, per gl. in d. c. Catinẽsis. Quæ vera sunt nõ solum in eo, qui filios habet superstites, sed etiam in eo, qui ex filiis præmortuis nepotes, vel inferiores descendentes habet; nam eadem ratio affectionis perdurat in illis: cæci enim putantur Epi circa nepotes. glo. in c. peruenit. 1. q. 4. citat c. dilectissimi. 8. q. 2. & in terminis est tex. iuris ciuilis in auth. quomo. opor. Episco. §. 1. & licet iura ciuilia loquentia de clericis sint nullius momẽti præsertim tituli. C. de sacros. Eccles. &

de episc.& cler.vt tradit Abb.in c.Ecclesia S.Mariæ.de constitut.& comprobat Dec.in c.in præsentia.col.20.de ꝓb. Tñ canones qñque dignantur leges imitari. c.1.de oper. nou.nunc. & cum lex est rationabilis, potest obseruari in clericis. Dec.in d.c.Ecclesia,col.12.

In nepotib. autem ex fratre diuersum ius erit,non enim præsumitur tantus affectus.Abb.in d.c.1.de testamẽ.vers. sed oppono: Papa autem cum istis habentibus filios,vel nepotes facile dispẽsare cõsueuit,si ipsius patris, & filiorum ꝓbitas eos dignos faciat. Abb.in d.vers.sed oppono: Propterea Petro Apostolo nõ obfuit Petronillam filiam habuisse;nec Philippo quatuor filias virgines ꝓphetãtes. Act.Apost.c.21. Nec tãdem obfuit Clementi IIII.Pontifici Maximo quatuor filias de matrimonio suscepisse; & nostro hoc sæculo Cardinales multi, atque Epi fuerunt,quib.& cõiugatos fuisse, & Deo postea se dedidisse vtrumque cũ summa laude successit.

Quæ dispensatio non aliter facile cõceditur,quàm si ij filij ab vxore legitima suscepti sint,secus si ex cõcubina,quam
6 vxoris loco habuissent:est aũt opportunę sciendum concubinæ vsum duplici sensu accipi posse, videlicet aut vxorum loco,& ex ijs nascitur proles legitima:quia manent quidem ancillæ,& nihil imperij habent in dispensatione domus ꝓpter imparitatem cum marito:sed in vinculo matrimonij sunt veræ vxores, vt tradit S.Thom.4.sentent.dist.33.q.1.artic.2. & in hoc differunt à veris vxorib.quibus competit plenum, & absolutum imperium in dispensatione familiæ; & secundum hæc intelligitur Concil.Tolet. quo continetur vnumquemque Christianũ vxorem,vel concubinam habere oportere,dist.34.c.si qui. & secũdum hæc quoque intelligitur Isidorus.c. Christiano. dist.eadem.Christiano (inquit) licitum est habere,aut vxorem,aut si vxor deest, concubinam; nam concubinam gloss.ibi intelligit interueniente consensu matrimoniali,solis prætermissis solemnitatib. nuptialib.aut dote. Alterum autem concubinarum genus,quod ad ex ercendam lasciuiam subinducitur,& nefarium est, & irregularem facit,vt suo loco de fornicatoribus dicemus,& de eo hoc loco nil agimus.

Qui igitur filios susceperit ex licito concubinarum genere, ꝓpter aliquam nõis obscuritatem, & notam non est cõparandus ei,qui ex vera vxore suscepit: promoueri enim non debet vltra diaconatum,tex.in c. paternitatis, dist. 34. intelligendo illum text. in concubina loco vxoris,idest in ea, quæ ducta est non publice ſm vnum intellectum glo.ibi;licet communiter per Doct.ille tex. intelligatur in concubina fornicaria, s. quod q̃s quis prolẽ susceperit ex concubina post vxorem defunctam, quasi incontinens habendus est, & ideo vltra diaconatum promoueri non potest, vt tradit Abb. in c.sane,de conuers.coniug. qui sensus mihi quoque plurimum placet,quia si concubina superinducta loco vxoris in illo tex.habita fuisset,non potuisset ille ꝓmoueri,nec ad subdiaconatum quidem;q̃a bigamus extitisset; quæ bigamia nõ contrahitur ex vxore, & fornicaria, ideo eo textu diaconatus illi conceditur.

Supradicta autem procedunt in prole suscepta ante ordines; at si quis in ordine sacro constitutus filios susceperit,si quidem à fornicaria muliere, non ascen
8 det ad superiores ordines; quinimmo forsan etiam deponẽdus, si notorius fuerit:at si ab vxore filios susceperit,ut Græci sacerdotes solent;ea mortua nil prohi

bet eum promoueri posse; qm̃ ecclesiæ
9 tolerantia Græcis presbyteris vxor permittitur. S.Thom.4.distin.36.& 37.filij etenim illorum vt legitimi sunt, ita nil turpitudinis adferunt Græcis parentib. quin promoueri possint vsq; ad sacerdotium. Nam Basilius magnus, & alij plures fratres non obfuerunt patri, quin ille sacerdos esset, & sacerdotio digne, & sancte perfungeretur, vt scribit Gregor. Naziãzenus in Monod. quamquam hoc ipsis etiam Græcis qñque displicuit; nam reperi sãctum Epiphanium abiecisse ab altaris ministerio diaconum, eo quod ea nocte vxori cõmiscuisset, & ex eo die vxoratos vlterius ad diaconatum ꝓmouere noluit, ob idem periculum, vt scribit Symeõ Metaphrastes ex Ioanne Epiphanij discipulo, qui fuerat Gregorio magno vetustior in vita eiusdẽ Epiphanij die xv. Maij. Qui Epiphanius forte meminerat quòd Clemens I. in Epist. 2. ad Iacob. fratrem Dñi scribens, mandauerat ne quis ꝑsbyter, vel diaconus vxori auderet commisceri, vel commixtus ne ad altare accederet, cuiuslibet ministerij gratia, vt habetur c. ministri. dist. 81. Græcis etenim ẽt cælibatus probabatur. Pinitus enim eps de eo scripsit, vt est apud Euseb. hist. lib. 4. cap. 22.

Sed si contingat clericum latinũ vxoratum esse: & ꝑtermisso vxoris cõsensu, vel Epi approbatione, transierit ad ordines sacros, quia ab vxore repeti põt, & cohabitare cogitur, si prolem genuerit, ad ordines superiores ascẽdere nõ permitti
10 tur, nec in susceptis administrare ex Cõcil. Tolet. 1. c. 1. ĩ hæc verba. De presbyteris, & diaconis si post ordinationẽ filios genuerint, ad altiorẽ gradũ nõ ascendãt; quo loco licet diaconos uideat̃ excludere; tñ hodie idẽ fuerit in subdiaconatu, cũ & ipse sacer sit, & pari pœna puniat̃; nã ab oĩ officio, & ministerio cessare cogitur. c. multorum, 27. q. 2. Quod etiã aper tis verbis iussit Gregor. in Epis. ad Petrũ, agens de Subdiacono: cuius epistolæ tenor hr̃ apud Ioannem Diaconum in vita S.Greg. lib. 2. c. 52. & ante eum etiam Leo Papa, epistola 82. c. 4. & epistola 90. c. 3. & ante hos oẽs etiam in subdiacono decreuit Concilium Elibertanum, c. 33.

Illud vero est adnotandũ, quòd licet vxorib. vti tolerati sint Græci, tñ illa tolerantia solis diaconis, & sacerdotib. con-
11 cessa videur, non aũt Epis; constat ex 6. Synodo. Constantinopol. can. 12. in hæc verba: Iubet oĩno antistites postq̃ sunt ordinati à proprijs vxorib. secedere, & ibi. can. 13. distinguit sacerdotes ab Epis, quo
12 ad hoc; vxorẽ vero ducere post adeptũ subdiaconatum, numquam eis licuit, ẽt ab apostolorum tp̃e. glo. 32 c. si quis eorum. Archiepisc. Flo. 3. tit. 29. cap. 4. vltimis verbis.

Aliud præterea canonicum Impedimentũ nascitur ex prole, de quo opportune hoc loco agẽdũ est: nam pater Eps, qui illegitimos dispẽsare iure põt, vel ex propria, vel ex delegata auctoritate, proprios filios legitimare dispensareve non
13 põt ad ordines, aut beneficia: ad hæreditariam. n. successionem, in qua nõ tanta fœditas excogitari cõsueuit, eũ dispensare suos filios posse non est absurdum putare. c. per venerabilem. circa med. q̃ fil. sint legit. & ibi Abb. col. 4. vers. item nota singulariter. Ioan. de Anan. cons. 27. Arch:d. 17. q. 4. §. ẽt: quib. locis licet loquantur de principe; tñ idẽ iuris videri põt ẽt in Epo: At quo ad ordines, & beneficia, in quib. non de propriis paternis bonis agitur, sed de ministerio Dei, & Ecclesię, in qua re est cauendũ ne nimius affectus parẽtes fallat, æquius videtur patrẽ non posse dispẽsare filios suos; & si possit non

con-

cõuenire, vt id agat ipse; quia quadã auctoritate vtit̃ in re sua; qua ei vti nõ licet d. §. etiam. vbi gl. & Archid. Præterea ꝓbabimus infra, cũ de ordinatorib. agendum erit, patrem ad ordines ꝓmouere non debere filiũ proprium, ẽt legitimũ; ideo multo minus poterit de illegitimo legitimum facere; & hoc magis piũ est, & ecclesiæ congruum: qñquidem oĩs legitimatio dispensatio est. Abb. in d. c. per venerabilem. per illum tex. col. 3. vers. nota ibi dispensare: vnde si legitimaret filiũ quodãmodo semetipsum dispensare videretur, cum filium legitimando dispensaret: nemo enim etiã Ep̃s seipsum à suis obligationibus dispensare põt. Abb. in c. magnæ, de voto. Silu. in ver. votũ. 4. versi. vndecimum: nec posset sibimet indulgẽtiam dare. Tabien. in verb. indulgẽtia, q. antep. ex S. Thom.

Filijs vero legitimis proprijs clericari, vel monachari volẽtibus pater obstare non valet; nam inuito patre filiusfamil. clericari, vel monachari põt. C. de episc. & cler. l. Deo nobis. §. hoc etiam. quæ lex cum sit rationabilis debet etiam in foro canonico obseruari, arg. c. 1. de no. oper. nunciat.

De Monstris.

CAP. XIII.

1 *Monstruositas inducit irregularitatem.*
Monstra sunt deformissima, & non sunt ponẽda inter liberos.
2 *Capita duo habens monstrum est.*
3 *Monstrum non est, qui habet senos digitos.*
4 *Membris abundare non est odiosum.*
5 *Monstrum non est; qui proceriore est corpore.*
Orestis corpus longum ad duodecim pedes.
6 *Gigantes prima ætate extiterunt.*
Goliath sex cubitorum fuit.
Caput hominis vidit Augustinus Vtica infinitæ magnitudinis.
Gigantes post diluuium arte dæmonum factos putat S. Thom.
Saul rex septem pedum fuit.
7 *Scandalum per se inducit irregularitatem.*
Persi eligunt in Regem eum, cui nasus sit valde aduncus.
Cyro nasus valde fuit aduncus.
8 *Pigmæi inter nos non essent promouendi.*
9 *Corpore breui quisquis est intemperans est.*
Thersites, & pusillus, & deformissimus.
Zacchæus fuit pusillus, sed probus.
Gregorius Turonen. Episcopus pusillus fuit, & sanctus.
Ioãnes Maria de Castello Bonon pusillus, & doctus.
10 *Pigmæos esse non est fabulosum.*
11 *Irregularitas aliquando vno loco officit, alio non.*

Quemadmodum omnis deformitas magna, etiam si sit sine monstruositate sufficit ad im-
1 pediendum, ne quis promoueri possit. Abb. in c. 2. de cleric. ægrot. ita sane, ac multo magis id dicendum est in omni monstro; nam monstra semper sunt deformissima, & inter liberos non computantur, nec filiorum fortunã sortiũtur in bonorum hæreditariorum successione, nec in p̃ria potestate. l. nõ sunt. ff. de stat. hom. Ideoq; cũ legitimus partus dici nõ possint, certe plusquã ipsi illegitimi reijciendi sunt; nã & plerumq; inspicientib. horrori habentur; quare excludi debẽt, argum. c. qui in aliquo. dist. 51.

2 Propterea si quis partus duorũ capitum sit, non est ad ullum, uel minimum ordinem promouẽdus; quia monstrum est. c. qm̃. de offic. ord. text. gl. & Doct. in d. l. non sunt: sed hæc propemodum dubitatione non indigent, quinimmo monstruosum est de huiusmodi monstris dubitare, gl. ĩ c. si testes. §. hermaphroditus, 4. q. 2. qñ autẽ contingit mõstra esse sine vlla mẽbrorũ mutilatione, nihilominus si nimia mẽbrorũ imparitas sit, idẽ iuris erit, ut excludantur, quia deformitatẽ inducunt plurimam. Abb. in d. c. 2. de cler.

 ægrot.

ægrot.cuiuſmodi his temporibus Eugubinus puer duodecēnis circumlatus eſt, cuius manus, pedes, ac venter, pro portione corporis videbantur; at tam grande illi caput erat, vt cuiuſcumque proceriſſimi gigantis videri poſſet: oculi tñ, naſus, os, aures, ac mentum pro proportione pueri extabant; vnde tanta imparitas ad monſtrum pertinere, & ideo nec promoueri poſſe putandum eſt: idem in reliqs nimijs imparitatibus.

3 Inter monſtra tñ non eſt habendus ille, cui ſint ſex digiti in pedib. vel manib. nam digiti membra non ſunt, ideo nullum videtur eſſe membrum monſtruoſum ex hac digitorum copia: abundare

4 etenim ī corporis articulis fauorabilius eſt, quàm penuriam pati, argum. à cōtrario, in c. qui in aliquo. diſt. 51. ibi, mēbrorum minus, &c. Propterea intra legitimam prolem adnumerantur ij, quibus ſeni ſunt digiti. d. l. non ſunt liberi. ff. de ſtat. hom. vbi gl. & Doct. ideo rite ꝓmoueri poſſent, ſi commoda ſacramentorum attrectatio eſſet; quod Epi arbitrio reſidebit, ſicut reſidēt aliæ deformitates. Abb. in c. 1. de corpor. vitiat.

5 Monſtrum tamen non eſt dicendum, ſi quis procerior ſit corpore; nihil enim eſt naturæ contrarium, aut diuerſum, ſi præ ceteris naturæ fœcunditate quis in altum adoleuerit; Marcus etenim Varro hebdomadum libro, ſummam (ait) adoleſcendi humani corporis lōgitudinem eſſe ſeptem pedes: quod verum eſſe affirmat Aulus Gellius lib. 3. c. 10. qui & ſi refellat Herodotum, vtpote fabulatorē, quod diceret Oreſtis corpus duodecim pedes, & quadrantem longum fuiſſe; Tñ ſi Homero credimus, vti ſane in hac re debemus, ſic docente S. Auguſ. de Ciuit. Dei lib. 15. cap. 9. vaſtiora, prolixioraq; fuerūt corpora hominum antiquorum,

6 inter quos proculdubio Gigantes extiterunt, vt ipſæ ſacræ atteſtantur litteræ Geneſ. c. 6. & Num. c. 13. & Pſal. 32. Quinimmo Goliat ad ſex cubitorum altitudinem propagatum cōſtat 1. Reg. c. 17. quæ ſex cubita ad pedes duodecim aſcēdere ipſe idē Aul. Gell. eodē loco ꝓbat; cui rei adſtipulatur S. Aug. de ciuit. Dei, lib. 15. c. 9. affirmans ſeſe hoīs molarem dēté vidiſſe Vticæ, qui ſi in nr̄orū dentiū modulos minutatim conſcinderetur, cētum nobis videretur facere potuiſſe: Sed & libro eodem c. 23. rurſum de Gigantibus egregie meminit.

Tāta vero poſſet hoīs longitudo eſſe, vt inter monſtra habēdus eſſet, ob deformitaté, & ineptā longitudinē; quod ꝓbatur. Nume. c. 13. his verbis, Populus quē aſpeximus proceræ ſtaturę eſt, ibi vidimꝰ monſtra quędā filiorum Enoch, de genere Giganteo, quib. cōparati quaſi locuſtę videbamur, hæc ibi; qđ præcipue verum eſt poſt diluuiū, quo tpe quicumq; gigātes extiterūt ex ſnia S. Tho. producti sūt ſemine humano operante dęmone ſub certa cōſtellatione, & arte incuborū, vt aperte ſcribit Tabien. in verb. gigantes; vñ apparet, nullo modo tales in clero eſſe recipiēdos. Hæc aūt ſeueritas non ꝓcedit in hoīe ꝓcero vſq; ad ſeptē pedes, cuiuſmodi Saul fuiſſe ſcribitꝰ 1. Reg. c. 9. nam ꝓceritas humanæ naturæ priuilegiū eſt, ut Plato in Tim. Ideo ſi in hac humana ꝓceritate, inepta, ridiculaq; propagatio exiſteret, quæ uulgarē induceret admirationem, impedimento eſſet ne promoueretur: præſertim ſi ſcandalum adferret illa perſonæ ridicula conditio: ſcanda-

7 lum etenim etiā in ea re, quæ ſui natura non impedit ordinum executionē, ſufficit ad inducendum impedimentum, ne quis promoueri poſſit. Ray. in titu. de paren. qui fil. occid. in fi. & in tit. de ſcandalo

dalo per totum: sunt vero varij populorum affectus, nã alij alios hoĩes magnifaciunt, quos alij vt ridiculos habẽt, cuius modi de Persis scribit Plutarch. Apophteg. 1. ipsi enim in Regem eum lubẽtius deligebant, cui nasus plurimum adũcus esset, vt de Cyro refertur, ita natura populi considerabitur in istis valde longis.

Ad eandem quoq; rem spectat de illis tractare, qui usq; adeo breui sunt corpore, vt propemodũ monstra esse videãtur; nã licet characteris ordinis capaces sint, tñ si apud vulgus magnam admirationem inducant, vt pygmęi, nõ debent
8 facile ad ordines admitti pp scandalum, & vulgarem admirationem. Quinimmo huiusmodi valde pusilli plerũq; nimiũ sunt somnolẽti, & cibi intemperantes, vt scripsit M. Varro teste Aul. Gell. lib. 4. c. 19. his verbis. Pueros impuberes cõpertum est si nimio cibo, somnoq; vterẽtur, hebetiores fieri; aduertimusq; hinc elici tarditatem, corporaq; eorum fieri improcera, minusq; adolescere ex medicorum, & Philosophorum sñia: quod etiã scripsit Clem. Alex. in pædag. lib. 2. c. 1. in fi. cũ igitur ob ingluuiem & inertiam sacris minus apti esse videãtur; sunt etiã plerumq; deformissimi, sicut de Thersi-
9 te apud Poetas qui quasi monstrum habitus est hoc carmine:

Si caput ipse oculis spectes esse Hectora credas:
Si stantem videas, Astianacta putes;

Quæ oĩa intelligenda sunt in ijs, quorum nimia breuitas contemptui est, risui, atq; admirationi; alioqui si aliquis pusillus fuerit, vt Zacchęus, admitti posset; & qualis fuit Gregorius in Gallia Turon. Eps sanctitate, virtuteq; illustris; quẽ cum Romam venisset, oẽs fere ob pusillã staturam paruipendebant; quin & ipse summus Pontif. Gregorius I. miratus est qũo vir tam breui corpore in Epm promotus fuisset, cui ille respondit vrbane: ipse Deus fecit nos, & non ipsi nos, vt scribit Io. Belethus. c. 122. Sed fertur postea Gregorio magno pdicto illum venerabilẽ fuisse: eiq; dies festus ab ecclesia pscriptus 15. Kal. Decemb. Sed & sub Bonifacio VIII. Ioãnes Maria de Castello Bononien. mansionarius iure canonico peritissimus, tam breui statura fuisse perhibet, vt cũ stans verba faceret coram Papa genuflexus esse putabatur; & ab Epo Portuensi de Aquasparta, qui Pontifici astabat ioci gr͞a alter Zacchæus nuncupatus est, vt refert Io. And. q rei ipsi iterfuerat, in pœmio Sexti, in gl. in verb. à multis.
10 Ne quis aũt putet pygmęos frustra à nobis hoc loco adductos, sciendum est eos extare vt apud Plin. & fidelius apud Aug. de ciuit. Dei, lib. 16. quos dicit esse cubitales: Hi igitur oẽs tam qui proceriores sunt, q̃ qui breuiores, pñt intra cõformes populos admitti ad ordines; cessat enim impedimenti causa, sicut leprosi inter leprosos admittuntur: nam irregularitas qñque hoĩem vno loco afficit, non alio, tex. & glo. in Clem. 1. de pœn. ex
11 quib. aperte liquet, si quis membris nõ omnino humanis nascatur, eum penitus ab ecclesiæ ordinib. reijciendum, quia monstruosus sit.

De diminutis qualibet corporis parte, Et primum de manibus.

CAP. XIIII.

1 *Mutilatus, vel mancus quis sit.*
2 *Mutilatus iam promotus exequi non potest.*
3 *Mutilatio an impediat omnes actus, qui sine membro mutilato possent agi.*
4 *Corporales defectus patientes exequendo non incurrunt nouam irregularitatem.*
Leo I. sibi manum abscidit, & postea restituit.
Ioãni Damasceno manus abscissa postea restituta.
5 *Membro caret, qui habet inutile.*
6 *Monialis mutilata potest fieri Abbatissa.*

7 *BaptiZari ab vno dicente verba, & ab altero mittente aquam nemo potest.*
Sacramenta diuidi non possunt.
8 *Mutilatus post adeptum ordinem potest exequi ordinem in illis officijs, quæ non egent membro illo.*
9 *Manib. tremulis quisquis est non est eligibilis.*
10 *Digitus non est membrum.*
11 *Digitus deficiens manu sinistra minus obest, quàm si deficiat in dextra.*
12 *Digitus, quo Eucharistia tractatur deficiens obest ne quis promoueatur ad sacerdotiũ.*
13 *Digiti plurimum deformes impediunt promouendum.*
Vngula pollicis aliquando impedit promouendum.
Digitis duobus carens promoueri non potest.
Digiti partem amittens dando operam rei illicitæ non promouetur.
14 *Digitum sibi abscindens per indignationem fit irregularis.*
Marcus Apostolus sibi pollicem abscidisse fertur.
F. Thomas Hybernicus Franciscanus sibi digitum abscidit; ne promoueretur
Digitum alij abscindens forte est irregularis.
15 *Mutilatorum dispensatio est Papæ, si sit cum culpa, aut manifesta; alioqui ab Episcopo.*
Mutilare corporis superflua non est prohibitum.
Isaias fertur sibi de lingua præscidisse.
Sanctus Hieronymus dentes prominentes sibi secuit.

POst monstra succedit quisquis corporis defectum patitur debilitatione, aut mutilatione membrorum: hæc. n. eo inter se differũt, quòd membra quidẽ omnia integra ha
1 bere possumus, sed inefficacia, & inutilia, vt si quis aridã manum habeat, oculum orbatum, & similia. mutilatum vero eum dicimus, q̃ ipsis mẽbris caret, ut abscissa manu, vel oculo effosso: Hic igitur mutilatus, qui & mancus dicitur, ab ordinib. ecclesiasticis excluditur. c. q̃ in aliquo, dist. 51. & dis. 55. c. pœnitẽtes. glo. magist. in d. dist. 55. in 1. gl. S. Thom. 4. dist. 25. q. 2. in fi. his verbis, duplici (ait) capite promouendos arceri, vel pp impedimentum actus, vt mutilatis membris necessarijs ad actum, vel propter impedimẽtum claritatis personæ; hæc refert Tabien. in verb. corpore; ex quib. verbis ẽt liquet, quòd qui mutilati fiunt postquã iam pmoti sunt; executionem susceptorũ ordinum perdunt, tam de iure, quàm
2 de facto ex can. apos. 77. & ex verbis eiusdem S. Th. 3. q. 82. art. fi. ad 3. Debilitas (inquit) vel ęgritudo superueniens ordini sacerdotali, ordinem non tollit, executionem tñ ordinis tollit, quantum ad cõsecrationem Eucharistiæ, qñque quidẽ pp impossibilitatem executionis, sicut si priuet oculis, aut digitis, aut vsu linguæ; quandoq; autem propter periculum, sicut patet de eo, qui patitur morbum caducum, vel etiam quãcumque alienationem mentis, qñque propter abominationem, sicut patet de leproso. eadem refert Tabien. in d. verb. corpore.

Quæ res, s. vt mutilati ad sacerdotiũ non admitterẽtur, etiam apud Hebręos Hierosolymis lege cautum erat. Egesip. de excid. Hierosolym. lib. 1. c. 29. quin & apud ipsos ethnicos mutilati seu debilitati sacris arcebantur. Plin. lib. 7. c. 28. vbi commemorat M. Sergium, q̃ debilitatus manib. ac pedib. foret, sacris officio fuisse deiectum.

Quæ indistinctè intelligenda sunt in eorum mẽbrorum mutilatione, quę ad ipsam executionem sunt necessaria, vt in illo casu nulla consideratio fiat, an culpa sua sit mutilatus, an casu: at in aliorũ mẽbrorum mutilatione, sine quib. actu executio fieri non impeditur, semper est distinguendum, an culpa casum præcesserit, & an sit publica, vel occulta mutilatio: Nam si culpa intercesserit, factus est irregularis, Goff. Gul. Host. & Inno. Rosell. in verb. vitiatus, Archiepis. Flor. 3. ti. 29. Culpa autem intelligitur non solum

si ipse

si ipse se mutilarit, verum etiam si ab altero fuerit mutilatus, dũ ipse daret operã rei illicitæ: idẽ quoq; erit si per indignationem, vel metum, etiam iustũ sese mutilauerit, (semper.n. fit irregularis ex verbis Aug. lib. de dogmat. Eccles. c. 72. idẽ si ipse hostes irritauerit ad pugnam, vel odium, ab ijsq; fuerit mutilatus, etiã per vim: sed de ijs singulis dicemus magis opportune paulo inferius. Illud tñ non est omittendum, quòd corporis defectũ patientes, quo exequi non debeant, si exequãtur, peccant quidem mortaliter, sed tñ non fiunt per hoc denuo irregulares Abb. in c. si celebret. de cler. excõmu. min. quod approbat Tabien. in verb. irregularitas. 4. nu. 2. & conclus. 5. quõ autem differat mutilatus à truncato scripsit Abb. in c. cum illorum. col. 3. de sent. excommu. Dec. in l. nemo põt gladij; nu. 2. ff. de reg. iur. Tabien. in verb. Irregularitas. 3. num. 26. & nos dicemus infra vltimo libro, cum de mutilante agendum erit: sed quia non sufficit hæc pauca generalia prædixisse operæpretium est, vt per singula capita de mutilatis tractãdo, rem diligentius perquiramus.

Qm̃ vero diuina ministeria per manus plerumq; exercẽtur, de ijs primum tractandum est. Si igitur vel vtraque, vel altera manu quis careat, nõ tm̃ ea ratione est irregularis, quòd mutilatus sit, sed etiam quia impossibile est administrare. S. Tho. 4. dist. 25. & 3. q. 82. art. fin. ad 3. supra citat: exẽplo est Leo Papa I. cui cũ de more die Paschatis muliercula manum deosculata esset, & ob id ipse nõ nihil scandali in se ipso passus esset, vel (vt aliqui verosimilius existimãt) cum putaret se alicui indigno ordines contulisse, manum ipsam sibi penitus abscidit, & cũ ob eã rẽ desijsset sacrificare, cum non posset; quia Romanus populus obmur- 7 murabat, preces ad Deum fudit, impetrauitq; manum sibi restitui, vt scribit Sabell. lib. 5. & Andr. Ebor. tit. de castit. idem quoq; contigit Ioãni Damasceno, cuius manum Damasci princeps abscindi iusserat, & in foro suspendi, quo loco visa tota die precibus tñ pientissimi viri, & Beatæ Mariæ ope illi restituta est, vt scribit Ioãnes Patriarcha Hierosolymitanus, & Bapt. Fulg. lib. 1. & Andr. Ebor. tit. de miracul.

Si quis autem non abscissas, sed articulatas manus habeat, ad vtendum vero inefficaces, eodem iure censeri debet; mẽbro enim carere videtur, qui habet inutile, quia mortuum est, c. sicut vrgeri. 1. q. 1. sed & si vtiles manus sint, & ad altaris ministerium aptæ, si tñ ex aliqua læsione, percussione, vel diminutione deformitatem habeant, ob quam scandalum timeri possit, habebitur pro irregulari, ideoq; nõ promouebitur, de corp. vitiat. c. 1. & ibi per Innoc. Alber. in verb. vitiatus, Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 26. Spe. in c. si forte, nu. 5. de elect. lib. 6. Episcopus vero in hoc diligẽter animaduertet, an hæc læsio etiam minima contigerit huic, dando forsan operam rei illicitæ, & an inde scandalum timeri possit, cum hæc pendeant ab eius arbitrio. Abb. in
6 d. c. 1. de corp. vitiat. in fi. Quæ vera sunt in ordinib. sacris, & altaris ministerio, at alijs in officijs secus; nã monialis mutilata potest fieri Abbatissã, saltem ex dispẽsatione, si sit diligens, & prudens, vt dicemus cum de impedimentis monialium tractandum erit: & ideo idem forte erit in Abbate, quia in eligendis Abbatibus non tam exacte considerantur irregularitates; vt aliàs dicemus.

Huc spectat quæstio, nũ mutilatis manib. quis possit exercere quæ sunt ordinis, quo ad verborum expressionẽ, sup-

plente altero in ijs, quę ad opus manuũ ſpectant: Et ſane hæc diuiſio officij non eſt admittenda, S. Thom. 3. q. 67. arti. 6. ad 3. vbi etiam Caietan. Exemplum eſt ſi mutilatus verba baptiſmi proferat, alter aquam in caput baptizandi mittat; nam hæc diuidi non pñt, ſicut nec alia ſacramenta, vt puta ſi vnus audiat cõfeſſionem, alter abſoluat. diſt. 23. c. quorundam. de ijs ſcripſit Gul. Raymundi gloſſator, vt refert Piſanel. in verb. confeſſor, 1. verſic. nunquid; Alberic. in verb. ordinandus primo, & infra dicemus in cap. de oculorum defectibus.

Illud autem aĩaduertendum eſt eum, qui manib. mutilatus ſit poſt adeptum
8 ordinẽ, licet arceatur ab executione eius ordinis, ĩ quo illis eſt opus, reliqua tñ ſacerdotij miniſteria poterit perficere, vt cõfeſſiones audire, prædicare, funeralia agere, & ſimilia. Abb. in c. 2. de cle. ęgrot. Quod eſt generale, ſi vna ratione impedimentũ ordinis quis patiatur in corpore, illa in alijs adminiſtrationib. ceſſante, ceſſabit impedimentum, vt ibi per eum.

Ad idem impedimenti genus ſpectat ſi q̃s manib. tremulis ſit; nam nec eligit͏̃, nec admittitur ad ſacros, c. fin. de corpo. vitiat. Spec. in d. c. ſi forte, num. 5. de qua
9 re agemus etiam infra cum de paralyſi agendum erit; Eadem omnia dicenda ſunt in læſione digitorum; nam, & ſi digitus membrum dici non poſſit, ex omnium vtriuſq; iuris ſententia Bart. in l. 2.
10 de publ. iudic. Soc. in c. ſententiam, ne cle. vel monac. Abb. in c. 1. qui cle. vel vouent. Tabien. in verb. corpore, & in ver. irregularitas, 3. num. 26. pro quib. videtur tex. in c. ſingula. 89. diſt. tamen ad irregularitatem inducendam ſæpe obfuit; plerumque tamẽ ſi quis digitos aliquos caſu amiſerit, ſine culpa, & deformitatẽ paruam habeant, facile admittitur ad ordines. Alber. in uerb. uitiatus. Roſel. uer. uitiatus: Tabien. in uerb. corpore. text. in c. qui partem. diſt. 55. Abb. in d. c. 1. qui cler. uel uouen. præſertim ſi huiuſmodi digiti deficiant in ſiniſtra manu, per
11 quam benedictio non datur promoueri poſſet, tex. in c. lator. diſt. 55. ibi, nil ei nocebit.

Hæc igitur uera non ſunt illis digitis deficientib. quibus crucis ſignum fit, aut benedictio datur, aut ſacramentum Eu-
12 chariſtiæ tractatur; nam ijs caſib. ꝓmouendus non eſt ad ſacerdotium, d. c. qui partem. Alberic. in uerb. mutilatus, & in uerb. uitiatus. Roſel. in uer. uitiatus. Silu. in uer. homicidium. 3. num. 5. illa ratione, quod non poſſet commode ſacramẽta contrectare, & adminiſtrare: nam & ſi nulla culpa perdiderit eos, ſed caſu, uel ui, etiam dando operam rei licitæ, nihilo minus propter ſolam deformitatem ex-
13 cluditur. Silu. in d. uerb. corpore. & in uerb. homicidium. 3. num. 4. ad fin. arg. eorum, quæ not. Abb. in c. 2. de cle. ęgrot. quia contactus ſacroſanctæ Euchariſtię, tam libere, & commode fieri debet, vt ſi quis oẽs quidem digitos habeat, ſola uero ungula pollicis deficiat, unde hoſtię fractio impediatur, uel fractionis ſecuritas non ſit, non poterit iure promoueri, tex. in cap. Thomas. de corpo. uitiat. Tabien. in uer. corpore, uerſic. utrũ auulſio: quinimmo & ſi ſecura ſit fractio Euchariſtiæ, cum eam ungulam perdiderit dãdo operam rei illicitæ, non poterit admi niſtrare ſine diſpenſatione. Silu. in uerb. corpore, per gl. & text. à contrario in c. fi. de corp. uitiat. & hoc eſt magis tutum.

Propterea qui duos digitos cum parte palmæ amiſerit, irregularis à iure declaratur, quo ad ſacerdotiũ, tex. in c. 2. & ibi Abb. de cle. ægro. Sed & ſi nõ integro digito careat, ſed digiti partem amiſerit

rixan.

rixando, uel in duellari pugna, non est sine dispensatione admittendus, d.c.1. vbi Abb. de corp. vitiat. quam dispensationẽ hoc casu necessario petendam esse, ante eum scripserant Tancred. Inno. & Bern. quos citat Alber. in ver. vitiatus, Rosell. in ver. vitiatus, qui præterea dicit eãdem fuisse sententiam Guil. & Raym. etiam si modica deformitas sit in ea parte deficiente, quia culpam incurrit dando operam rei illicitę, d.c. qui partem. Quòd si culpa careret licitæ rei operam dãdo, & parua esset eius digiti deformitas, admitti posset: si vero magna appareret, arceretur & à suscipiendis, & à susceptis administrandis; non tñ beneficio priuaretur, ne duplici affectione urgeretur, 7.q.1.c. cum percussio, Rosell. verb. vitiatus: Alberi. verb. vitiatus. Tabien. ver. corpore, tex. in c. vlt. dist. 55. quæ tamen omnia residebunt arbitrio Episcopi, Abb. d.c. 1. de corp. vitiat. in fi.

In eorum numero, quib. culpa imputatur sunt ij, qui sponte sibi digitos absciderunt, aut debilitauerunt per indigna-
14 tionem, uel impatientiam; nam nec ꝓmouebuntur, nec exercebunt, nisi ex dispensatione, præsertim si id manifestum sit. Inno. in c. significauit. de corp. uitiat. Silu. in uerb. corpore. num. 5. tex. in cap. maritum. distinct. 33. ubi Archidiac. S. August. lib. de dogm. Eccles. c. 72. Nam cum Gerlacus monachus in cõsecratione Eucharistiæ perperam egisset, dolore, immo indignatione cõmotus partẽ indicis sinistræ manus sibi sponte abscidit. Quamobrẽ Inno. Papa III. irregularẽ eũ declarauit, perpetuoq; à missarũ celebratione semouit, alijs ministerijs uti ei ꝑ dispẽsationẽ ꝑmittẽs; uti in ipsius Innocẽtij litteris patet ad Abbatẽ de Valchẽrith. Idẽ quoq; erit si quis sibi ob summã pietatẽ absciderit, ut de S. Marco Apostolo fert, ꝙ sibi pollicẽ præciderit, ne ꝓmoueretur ad sacerdotiũ; nã ex speciali priuilegio dispensatus est attestãte S. Hieronymo in ꝓlogo super Matthęũ; ideo & promotus est, & summa pietate Alexandrinã rexit Ecclesiã. gl. in c. si qs abscide rit. dis. 55. q̃q̃ Nicolaus de Lyra in d. ꝓlogo sup Matthęũ putat Diuum Marcũ non solũ priuilegio admissum; sed ideo, q̃a parua digiti abscissio fuerat, ita ut cõsecrationem tractare libere potuerit: fuerat igitur per dispẽsationẽ admissus, qđ probat Hug. & Io. de Fauen. in d. dist. 55. §. corpore. Aliũ ẽt sibi digitos abscidisse, ne ad sacerdotiũ promoueret, cui nomẽ Beatus frater Thomas Hybernicus Frãciscani ordinis, referunt illorũ Annales.

Ad idem impedimẽti genus spectat, si quis non sibi sed alij digitum pollicẽ, uel indicẽ abstulerit, unde cũ ille inutilis factus sit, uterque irregularis efficit, alter ob impossibilitatẽ exercendi, alter q̃a illius irregularitatis causam ꝑbuit. Silu. in uerb. homicid. 3.q.3. uers. quartũ, sed de hac re fusius dicemus posteriore libro, cum agemus de mutilantib. Huc ẽt ꝑtinet digitorum naturalis deformitas, ut puta si quis indicẽ & mediũ iunctos habeat sub uno cõi ungue, q̃a euidẽs est defectus, & maxime in signo crucis, & bñdictione dãda deformitas, & difficultas Eucharistiæ cõtrectãdæ, ꝓmoueri ad sacerdotiũ nõ dẽt, cũ digiti ĩformes sint: qđ si conformes sint, & sub duab. distinctis unguib. solis articulis digitorũ iunctis admitti forsan facile posset, ex sentẽtia Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 5. Alberic. in uer. uitiatus. Rosell. in uer. uitiatus. Tabien. in uerb. corpore. Quæ ꝓcedere possunt longe uerius in manu dextra; at in sinistra, per quã nullũ signũ crucis, uel bñdictio datur, nec tã diligens Eucharistiæ attrectatio requirit, forsan facilius dispen-

dispensabit Eps.arg.c.lator.dist. 55. Præterea excepto sacerdotio, hunc admittã ad reliquos sacros; qm̃ nullo illis est impedimento illa digitorum iunctura, vel leuis deformitas: residebit igitur hoc pcipue arbitrio Episcopi, sicut reliquæ leuiores deformitates, c. 2. vbi Abb. de cle. ægrot.

Ex ijs igitur liquet, quòd post promotionem amittens digitos, non perdit ordinem, nec ordinis administrationem, nisi ea parte, quam exercere sine digitis impossibile est, arg. S. Tho. 3. q. 82. artic. fin. ad 3. supra citato: Tabien. in verb. corpore.

In oib. autem prædictis casibus est di-
15 spensatione opus, vel Papali, si ea mutilatio sit ex culpa, vel manifesta, in alijs vero ab Epo obtineri põt. c. 1. de cler. pug. in duell. cap. 1. de corp. vitiat. Tabien. in verb. corpore. Silu. in verb. corpore, vltimis verbis.

Ad eandem quoq; rem pertinet, vt dispẽsatione egeat, qui plures habeat digitos in manib. quàm humana fert natura, non tm̃ ea ratione, quòd deformitatem habeat, sed quia liberũ Eucharistiæ vsum impediat, vt duplicato pollice, vel indice, quod Romæ etiam num cõtigit, pbatur ex ijs quę paulo ante diximus; si vero nil obsit attrectationi Eucharistiæ: vt puta duplicatis auricularib. aut duplicatis solis pedum digitis, poterit admitti ad quoscunq; ordines. Archiepisc. Flor. 3. tit. 29. c. 5. atq; ante eum senserat Host. pro quo est tex. cum ratione ibi posita ĩ l. idẽ Offilius, & l. hoĩ. §. 1. ff. de ędil. edic. Abb. de ijs scribit in c. cum de tua. de corp. vitiat. prope fi. Alber. in verb. vitiatus. Summ. conf. de homic. q. 44. Nõ enim ista superfluitas, articulorum monstruositatem vllam cõtinet, cũ physicorum ratione ex seminis abundantia id fiat, & quia digiti membra non sunt; & isti omnes connumerantur inter liberos, & legitimã prolem. gl. & Doct. ff. de stat. homin. l. non sunt: Ideo licite possunt sibi eum superabundantem articulũ abscindere, sine vlla nota irregularitatis, dũ tñ nullum vitæ periculum incurratur; neq; maior deformitas suboriatur. gl. in d. c. qui partem. Tabien. in verb. corpore, in prin. Quod apertissime probant constitutiones Apostolicę apud Clemẽtem lib. 2. c. 47. quo loco hr̃, huiusmodi superfluos digitos abscindẽdos. Nam & Isaiã sibi linguæ partem (sed incerto auctore) præcidisse fertur ĩ c. in scripturis. vbi Archid. 8. q. 1. Sãctũ quoq; Hieronymum dentes prominentes sibi limasse scripsit glo. in d. c. qui partem. probat, & sequitur Silu. in verb. corpore, ea ratione, q cum proprie membra non sint, non videtur membri abscissio fieri; sed superflui.

De Castratis, & consimilem genitalium defectum habentibus.

CAP. XV.

1 *Ecclesiæ ingressus, aliquando pro ministerio Dei prohibito, declaratur.*
2 *Castrati facile ad ordines admittuntur.*
Origenes sibi virilia amputauit.
Demetrius Dionysium redarguit, quòd Origenem promouerit.
Valesii hæretici se ipsos sponte castrant.
3 *Castrans se zelo fidei potest promoueri, & quomodo*
4 *Castrans se quasi Chirurgus in penuria aliorum, promoueri potest.*
5 *Castrati sæpe luxuriosiores.*
Eunuchorum genus ignominiosum, & vitijs deditum.

Enitalium defectus plures esse possunt: Sed omnes vno hoc capite complectemur; quicũque etenim defectum aliquem in ipsis patiun-

patiuntur,ab Ecclesiæ ingressu arcentur,
1 Deuteron.c.23.quem ingressum illo sen
su accipere debemus,s.ne in Ecclesia ec
clesiastico officio defungantur;ita enim
eum locum intelligit Caietan.ibi,& post
eum in illius additionib.scripsit Anton.
Fonsec.Lusitanus,duplici ratione;prima
ob vitium seu defectum corporis,secun
da quòd huiusmodi hoīes effeminato
aīo sint,& muliebres: sunt etenim euira-
ti,viriq; esse desinunt, ac semimulieres
esse videntur,vt Caietan.ibi:qñ igitur ta-
les nati sunt, quasi de eorũ castitate ma-
2 gis confidendo, non solum ab Epis ad
sacerdotium,sed ad Episcopatum dispẽ-
sari cõsueuerunt à Papa.c.Eunuchus, cũ
glos.distinct.55. cap.ex parte. de corpo.
vitiat.ibi Abb.ex sententia Ioann.Andr.
Et compertũ habemus insignes aliquos
fuisse eunuchos, digneq; sacerdotio fun
ctos: Nam Methodius Constantinopo-
litanus Patriarcha per visionem persen-
sit,ꝙ B.Petrus virilia sibi emarcescere fa
ceret, vt est apud Zonaram in Michaele
Theophili filio. Fuit & alius monachus
vir sanctus,& conuersationis admirandę
etiam inter puellas eunuchus, de quo
Leontius in vita Sãcti Ioannis eleemosy
narij.

Sunt tñ Deo gratiores Eunuchi ij, quos non natura,aut necessitas castrauerit, sed voluntas.23.q.5.c.tunc salubriter.Qua ratione fit,vt qui sibi testes euulserit castitatis gratia,non voluntate, sed necessitate fecisse videatur; ideo ab ordinib.excluditur,donec dispensetur; nam sui homicida censendus est,maledictioni quoque fit obnoxius.55.dist.c.si quis se.& c.seq.Alber. in verb.mutilatus, & verb.Eunuchus, & verb.homicidium.1.in fi.& verb.homicidiũ.5.fallitur enim, qui se putat castratione sui obsequium præstare Deo;Quinimmo ob id promoueri non põt, & promotus deijci debet, dist.33.c.maritum.S.Aug.lib.de dogm. Eccl.c.72.Alber.in d.verb.homicidiũ 5.

Idcirco & si Origenes sibi virilia amputasset,siue (vt narrat Zonaras in Seuero)adhibita herba effecisset vt marcescerent ob Euangelicam literam,& vt inter fœminas prædicare tutius posset sine calumnia,dist.55.c.si quis absciderit.cum gl.scribit Hug.& Io.de Fauen.d.dis.55. in princ.Tñ Ecclesia orientalium scãdalum passa est,ea ratione ꝙ promotus fuerit ad sacerdotium.Demetrius.n.Alexãdrinæ Ecclesiæ Eps Alexandrum Hierosolym.redarguit perquam seuere,quòd Origenem postquam sese amputauerat, ꝓmouisset,scribit Euseb.Eccles.Hist.li.6. quæ Origenis actio damnabilis putatur à Io.de Fauen.in d.distin.55.in princip. Nam & Leontius Laodicenus presbyteratu depositus est,ꝙ se ipsum castrasset, ut scripsit Athanasius, ac refert Niceph. lib.9.c.29.non enim caret suspicione hęresis,quæ fuit Valesiorũ,qui & se,& suos hospites castrãt,dicẽtes se hoc modo seruire Deo.Aug. lib.de hæresib.c.37.

Potest tñ contingere, ꝙ quis puro fidei zelo sese abscindat, quo casu poterit ab Epo dispensari ad susceptos ordines administrandos, non tñ, vt ad altiores ascendat,uel ad sacerdotiũ,Silu.in uerb. homicidium 3.q.8.uers.primum.per c. significauit,cum gl.de corp.uitiat.si uero sine fidei zelo id fecerit,sperit Papalis dispensatio, etiam si amputatio fuisset occulta. Tabien.in uerb. corpore. Silu. in uerb. corpore. de sententia Hostiens. & Asten.

Hæc autem non procedent in eo,qui sibi genitalia præciderit ob ægritudinẽ, cum ipse chirurgiæ peritus esset,nulliusque alterius copiam haberet. Silu. in d. uerb. corpore; nam si altetius copiam

habuis-

habuiſſet,non potuiſſet ipſe hoc per ſe facere,nec quidem ex magna cauſa: ſentit Ray.quem refert Silu. in d.verb.corpore:ſed & ſi magna cauſa, & magna ægritudo, & medicorum penuria ſuaderent, vt ipſe ſibi virilia abſcinderet, ſi per notoriam indignationẽ,& impatientiam id faceret,fieret irregularis. Hug.diſt. 55.§. corpore autem vitiati:& hoc caſu difficilior eſſet diſpenſatio: Sed ſi ab alijs vel medicis, vel hoſtib. vim paſſi diminuti ſint,aut à dominis Eunuchi facti,per diſpenſationem facile admittendi ſunt, ſi alioqui digniſſimi ſunt. c.1.conc.Nicæno.diſ.55.c.ſi quis à medicis: ꝙ ſi etiam hoc caſu feciſſet per indignationẽ,vel doloris impatientiam,& à promouendo arceretur, & ꝓmotus deijceretur;& ſicut ſi ſponte ipſe ſibi abſcinderet per indignationem, fieret irregularis. Silu.in d. verb.corpore.nu.4.ex ſententia Inno.in c.ſignificauit.de corp.vitiat.expſſus text. in d.c.maritũ,dist.33.& S.Aug. d.c.72. tex.in d.c.qui partem diſt.55.propterea cum Michael presbyter Pariſien. ob lepræ periculum euitandum,medicorum conſilium ſecutus virilia ſibi feciſſet abſcindi, ad altaris miniſterium ab Innocẽtio III. facile admiſſus eſt, vt ſcripſit idẽ Innocentius ad Pariſien. Epiſcopum.

Quod vero diximus, caſtitatis cauſa aliquos ſibi virilia amputare,id ſane perraro fit. Immo plerumq; deteriores putantur,ſi non actu ſaltim affectu;nã concupiſcentia ſpadonis deuirginabit iuuẽculã,Eccleſiaſtici.c.20. ſæpe etenim mẽbris genitalib.execti turpiori luxuria vexantur,ꝗ̃ reliqui, vt diſertiſſime ſcripſit Baſilius lib.de virginitate,nõ longe à calce operis: quo loco refert ſeſe à fide dignis teſtib. qui rem nouerant ex delinquentium confeſſione,didiciſſe, mulierẽ Eunucho cuſtodiæ datam,ab illo ſæpius fuiſſe compreſſam, & eo frequentius cũ illo luxuriatã,ꝙ ſecurior in Eunuchi ſterilitate cõſideret.Narrat idem,virginem ab alio Eunucho audacius fuiſſe violatã, ipſumq; intemperãtiſſime nixum, tum oſculis, tum turpibus affectibus, ac etiã morſib.luxuriẽ, quã explere minime poterat,exercuiſſe;ardentiuſque in eo libidinem efferbuiſſe; qm̃ membrorum defectu perficere non valeret;idem quoq; Baſil.Epiſtol.87. dicit Eunuchorum genus ignominioſum eſſe, nimirum cum neq; fœmineum,neque maſculum ſit, amore inſaniunt,citra fructum propter propriã turpitudinem; quo loco multis cõuitijs eos inſectatur.

Similia quoque de Eunuchis ſcribit Pallad.Epſ Helenopolitan. in vit.S.Ioan. Chryſoſt.vt refert Lipo.in vit.S.Tho. 2. ſub nu.42. deplorat enim eo loco Palladius Epheſinæ Eccleſiæ Epm fuiſſe propoſitum Eunuchum ventri ſubditum in fœminas inſanientem,impudentẽ,ebrioſum,ſcortum emptitium,illiberale,cupidum,neq; virum,neq; fęminam,veſanũ, qui ĩter ſatyrica cõuiuia theatricas puellas proprijs humeris geſſit,capiteq; coronato hedera craterem ferens manu,vina fudit.hæc ille: ſed profuſius ꝗ̃ cæteri ex Cyrillo,Suidas in verbo ſpado,eunuchorum ignominias deſcribit.vnde conijcere poſſumus quàm molli,& turpi animo ſit hoc caſtratorum genus,quantumque errauerint, qui huiuſmodi ad Epatum promouerint. Eodem enim loco refert Palladius Theodorum Romanæ Eccleſiæ diaconum ita damnaſſe illos,qui prędictũ Eunuchũ promouerant, vt eos cõparãdos dixerit ijs, qui ſpineam coronã filio Dei impoſuerant;Quinetiam Eunuchi non ſolis eccleſiaſticis dignitatibus ignominiã inferunt uerũ & à ſæcularib. aliquando excluduntur:nã Imperatores

eſſe

esse iure prohibentur, vt est apud Euag. hist.lib.4.c.2.

De lienis seu splenis defectu.

CAP. XVI.

1 *Splene carentes etiam per vim, promouendi:*
Splene carentes immunes sunt a risu
Risisse nunquam visus est Christus.

QVoniam vero diximus occulta membra, si deficiant, dispensationem facillime obtinere, occurrit quæstio de eo, cui splen, seu lien ablatum est, quò velocior, atque diuturnior ad currendum sit. Et sane qcquid de alijs occultis membris dictum est, hic dici pōt, vt videlicet, si ob ægritudinem, aut à dominis, vt ad cursum paratiores essent, fuerint excisi, legitime ad-
1 mitti possunt: Nā quo minus splenis in homine est, ex medicorum sententia, tāto quis est ad labores promptior, & à comitiali morbo omnino securus, vt scripsit Hieron. Gabuccinus Fan. lib. de morbo comitia.1.fol.9.& lib.2.fol.43.

Sunt præterea eiusmodi omnino à risu immunes; quòd pręcipuum modestię signum est, pręsertim in clerico, cuius est Dn̄m nostrum Iesum Christum imitari; quem nunquam risisse proditum est. S. Aug. de sanctis, Serm.35.in festo Assumptio. Risus etenim ex splenis petulantia oritur Physicorum sententia. Si vero isti culpam aliquam incurrerint, vel rei illicitæ operam dando, in euellendi lienis necessitatem incidissent, difficilior futura esset dispensatio; præsertim si id fecerint, vt publicis lusibus, aut cursibus operam darent.

De ventre præpingui, aut præturgido.

CAP. XVII.

1 *Ventre præpingui olim cēsoria nota ab equestri ordine deijciebantur.*
2 *Beniamin Anachoreta mortuus efferri cubiculo non potuit, nisi sublatis postibus.*
Venter mero æstuans despumat in libidinem.
Venter pinguis non gignit sensum tenuem.
Clerici sensus debet esse tenuis, ac vigil.
Corpora pinguia sunt omnium pessima.

HVc proximè pertinere videtur illa disputatio, de eo, cui tam pinguis, aut tumidus venter est, vt icommode diuina tractare possit: Et sane quo ad priscos Reipub. Rom. ciues, penes quos humanarum rerum cura omnis posita erat, huiusmodi præpingues, & tumidi ventre, ab equestri ordine per Censores deijciebantur, cuius rei
1 testimonium apud Aul.Gell. lib.7.c.vlt. his verbis. Nimis pingui homini, & corpulento Cens. equum adimere solitos, s. minus idoneum ratos esse, cum tanti pōderis corpore, ad faciendum equitis munus. Non enim pœna id fuit, vt quidam existimant, sed munus sine ignominia remittebatur: Tn̄ Cato in Oratione, quam de sacrificio commisso scripsit, obijcit hanc rem criminosius, vti magis videri possit, cum ignominia fuisse: Quòd si ita accipias, id profecto existimandum est, non omnino inculpatum, neq; indesidē visum esse, cuius corpus in tam immodicum modum luxuriasset, exuberassetq;: Hactenus ille: cuius verba ad rem nostrā aptissima sunt; Nam & si tumor huiusmodi, etiā ex hydropisi fiat, vt de Benia-
2 min Anachoreta narrat Pallad. Cappad. in vita eius. Cassiod. hist. tripart. lib.8.c.1. cui tam tumidus erat aluus, vt extra cellulam deferri non potuerit, nisi sublatis postib. tn̄ non sunt facile admittendi; tū

ob

ob incommoditatẽ ministerij, tũ quòd facile comitialem morbum patiuntur, & omnino ab eo ĩcurabiles sunt ex Hippocratis sententia; quam retulit Gabucc. de comitial. morb. lib. 2. fol. 55. prope fi. libri: Sed & huiusmodi præpingues plerumq; nimio otio fiunt, dum diligẽtius cuti curandæ student. Aul. Gel. lib. 4. c. ultim. & intemperatissimi sunt cibi, ac potus; & propterea quasi uentre mero ęstuãte despumare putantur in libidinem; ex S. Hieronymo ad Oceanũ, habetur dist. 35. c. uenter. Pinguis enim uenter non gignit sensum tenuem, ex eodem ad Nepotianum, habetur dist. 44. c. non liceat: qđ ante eum dixerat Basil. in lib. de uirgin. cùm tñ clerici sensus debeat esse tenuis, ac uigil, de consec. dist. 5. c. ne talis.

Cum itaq; medicis auctorib. omniũ corporum pessima sint, quæ nimis pinguia sunt, eo quòd labori non sint apta, quòd spirituum refocillationem non habeant, impedimentum maximũ patiuntur in diuinis ministerijs, quæ pingui Minerua tractanda non sunt; sunt præterea huiusmodi tanquam desides, & minime solliciti, ab altari arcendi, otiosi, oscitãtes, & longe delicatiores, cum sub capite spinoso nõ debeant esse membra delicata: sed & quandoque ad scurram uergunt, cuiusmodi sub Leone X. Camillus Quernus Archipoeta, de quo plura Iouiꝰ Eulogio 72.

Quæ omnia intelligenda sunt in illa pinguedine, quæ ex gulositate, & otiositate sit; at si sit ex complexione, seu natura si bene exerceatur, quia nunquam in immensum crescit, & non gignit sensum crassum, non erit damnanda, nec excludet à ministerijs Ecclesiasticis ex Basil. in d. lib. de uirginit. nõ longe à princ. libri.

De Claudicantibus.

CAP. XVIII.

1 *Claudus sine causa cognitione, nõ est promouendus.*
2 *Claudus est qui ob terrena lucra ordinatur.*
3 *Claudicantem ligneo pede difficile dispensamus, & vix inter regulares.*
Valgij, & Vatij non nisi dispensati promouẽtur.
Polus Card. Britannus claudicabat.
Claudum se faciens per impatientiam, non promouetur.
4 *Episcopi in persecutione Ariana abscisso poplite, non fuerunt irregulares.*
5 *Cessante causa impedimenti, cessat impedimentum.*

Claudum aliqñ natura facit, q̃ ob seminis penuriam alterũ altero breuius crus gignit, aut debilius. Aliqñ ars medicorum ægritudinis uitandæ causa: & ij oẽs non nisi ex dispensatione saltim declaratoria deberent ad ordines sacros promoueri, di stin. 55. c. si quis infirmitate. considerando quòd ille tex. claudos per artem medicorum admittit, unde cũ sit opus causæ cognitione, ut sciatur an natura, an à medicis, an casu, an culpa, & dando operam rei illicitæ factus sit claudus: consequens est, ut dum pendet cognitio, ordinum collatio differatur, & ex probatione facti postea uel negabitur ordinatio, uel dabitur declaratoria ex d. c. si qs infirmitate, in illis uerbis, non denegamus; nã & lege ueteri ab ingressũ tẽpli arcebãtur. 2. Reg. c. 5. Alberic. in uerb. claudus: sunt uero claudi non solum corpore, sed & spiritu: nam Eps, qui affectu lucri ordinat, claudus est, aut qui terrenum lucrũ quærentem ordinat, claudum ordinat, distin. 49. c. ult. sed hoc loco de corporis claudicatione sola agimus.

Qui igitur fracto pede claudus est, licet lege ueteri pmoueri nõ posset. Spec.

tit.

tit.de dispens.§.iuxta. uersic. Item in ueteri; tpe tamen Euangelij facile dispensatur.can. Apost.76.nisi magna esset deformitas. Archid.in c.hinc etenim. dist.49. colum.2.post medium: idem si sine culpa; alioqui culpa interueniẽte arceretur ab ordinib. ecclesiasticis, ẽm oẽs Sũmistas, præcipue Tabien.in uer.corpore, Alberic.uerb.uitiatus,in princ. ex consuetudine uerò dispensantur, si sine baculo altari ministrare possunt, de consec.dist. 1.c.nullus & arg.distin.45.c.disciplina: Quòd si altaris scalas ascendere per se nequeat, remoueri debet, & nõ dispensari, ut putat Abb.in c.2.de cler.ægrot. qđ etiam senserat gl.in d.c.si quis infirmitate: Tabien.loco supra citato.

Crure uero penitus absciſſo, aut ita contracto, ut ligneo pede sit opus, uix dispensatio concedenda est, & solis regularib. dispensari ab Epõ uidetur concessũ,
3 ex sent. Host. quem probat Asten.lib.6. tit.21. Rosell.in uerb.uitiatus. Tabien.in uerb.corpore. Silu.in uerb.corpore, ad fi. Eisdem quoq; regularib.iam professis ac promotis, si huiusmodi necessitas lignei pedis superuenerit, ab ipsorum superiorib. ac p̃latis dispensatio cõcedi poterit, quod scripsit Rosell.in uerb.uitiatus.

Valgios quoq; & Varios, quib. crura sunt in diuersum acta, ob illam magnã deformitatem, non nisi ex dispẽsatione promouere licet; nec est facienda ob id magna difficultas in illis dispensandis, si aliàs idonei sint, etiã si talos ante habeãt, digitos uero retro, quia ueste talari tegũtur, scripsit Hug.in d.cap.hinc etenim, dist.49.uers.fractum pedem. De Valgijs & Vacijs uide Cæl.Rhodigin.li.8.c.1.& Budæum in Pandectas, ad l. idem Offilius.de ędil.edic.

In istis tñ claudicationib. dispẽsandis plurimũ uersatur Epi arbitriũ. Abb.ĩ c.j. in fi.de corp. uitiat.nã refert plurimũ, si ea claudicatio sit ualde ridiculosa notorie, p̃sertim ob mutilationẽ ex culpa, quo casu nõ dispensabit, sed remittet ad Pontificẽ, ad quẽ dispensatio huius culpę, & magni defectus pertinet. Tabien.in uer. corpore.in prin.tex.in c.1.de corp.uiti. de cler.pugn.in duel.c.1.sed si nõ ridiculosa, nec scãdalosa sit claudicatio, & sine culpa, ipse Eps dispensabit, ut ibid. cuiusmodi nr̃a ętate hoc cõtigit Cardinali Polo Britãno, qui p̃propere, & acceleratius Eucharistiã adoraturus accedẽs, ita cecidit subito casu, ut ppetuo illũ claudicare oportuerit, & tñ digne ad oẽs ecclesię ordines admissus est. Iudicabit etiam Eps, si per indignationem, uel doloris impatiẽtiam sese claudum fecerit: nam eo casu longe difficilius dispensandus est: immo si id sit notoriũ, q per indignationẽ se claudum fecerit, & a promouẽdo excluditur, & promotus non permittitur exercere, hoc tradit de Innocentij sñia Silu.in uer.corpore. nu.5.expressimque id scribit S. Aug.lib.de dogma. Eccles.c. 72. habetur dist.33.c.maritum, tex.in c. qui partem.dist.55.

Qñ uero claudicatio ui hostiũ, uel casu inopinato cõtingit, certe nil vr̃ obesse si commoda sit sacramẽtorũ administratio, ẽt si toto crure careat, cuiusmodi per
4 plures illi epi, q in cõfessione Chr̃i perseuerãtes, sub Tyrannica persecutione singuli oculum, & crus gladio amiserũt, ut apud Cassiod.hist.tripar.lib.j.c.10.q̃ tñ oẽs in administratione Ecclesiarũ, & sacramẽtorũ oĩum deinceps admissi sunt.

Vnum hoc loco prætermittendũ non est, q si quis uno crure obtorto claudicet, & ppea de ecclesiasticis ordinib. ab Epõ fuerit repulsus, si postea altero crure, uel eodem ita lædatur, ut nouo uulnere crura æqualia facta sint, uel deformitas

tas minor effecta,hic poterit facilius di-
ſpẽſari,quaſi irregularitatis cauſa ceſſan-
te;cum etenim ceſſat impedimenti cau-
5 ſa, ceſſat & impedimentum; & repulſio
ob vitium corporis facta ceſſat ceſſante
vitio: Bernard. in c.cum inter canoni-
cos,& ibi Io.And. de elect.Io.And.in c.
ſuper eo.in glo.magna. de elect.plene in
c.poſt tranſlationem.in gl.ceſſante. de re
nunt. Idque facto contigiſſe refert Petr.
Hiſp.in Silua var.lect.parte 3.c.15.nar-
rans ſe nouiſſe hominem in crure ꝑcuſ-
ſum claudicaſſe,poſtea altera rixa cicatri
cem repercuſſam, ſanato rurſum vulne-
re,emollitiſque neruis rectius poſtea vi-
ſum fuiſſe incedere;& ego noui hominẽ,
cui idem contigit,iſque adhuc viuit.

De Gibboſis.

CAP. XIX.

1 Gibboſus deformis,& debilis non promouetur.
Gibboſi irregularitas duplex.
2 Homini ſoli erectum corpus.
Regibberi qui,& quod non promouentur.
Gibbus eſt quilibet corporis tumor.
Gutturoſi irregulares ſunt.

Laudis proxime conuenit tracta
tus de Gibboſis repellendis; nã
ſi deformes ſint,aut valde debi-
les,non admittuntur,arg.text. Iuris ciui-
1 lis.ff.de edil.edic.l.3.Alberic.in verb.vi-
tiatus.Roſel.ver.vitiatus.Archiepiſ.Flor.
3.titu.29.c.5. Huiuſmodi autem defor-
mitas reſidet arbitrio Epĩ, ſicut reliquæ
oẽs deformitates.Archi.diſt.55.in prin.
Abb.in c.2.de cler.ægrot.Qui & ſi arbi-
trari poſſit,an deformitas tanta ſit, quæ
ſufficiat ad impediendam promotionẽ;
ipſe tñ diſpenſare poſſe non videtur, ſed
diſpenſationẽ remittet ad Papã. Tabien.
in ver.diſpenſatio,nu.13.verſ.17.

Eſt autem aĩaduertendum Gibboſos
duplices eſſe,alios quidem,quib.dorſum
tumore magno creuit corpore recto, &
cum ijs facilius diſpenſari pōt;alij curui
ſunt ad altaris miniſterium, ſacrorumq;
ordinum munia imbecilles,& inepti; q̃
proculdubio ſemper reijciendi ſunt, tã à
ſuſcipiendis, q̃ à ſuſceptis adminiſtran-
dis, tex.in c.hinc etenim. verſ.gibboſus.
diſ.49.Leuitic.c.21. eſt enim hoc genus
gibbi, & deformiſſimum & maxime pe-
riculoſum in ſacro miniſterio;vnde iure
excluditur ab ordinib. Hug.in d.c.hinc
etenim.ver. gibboſus.& quodammodo
contrarium videtur humanæ naturę;ere
ctum enim finxit Deus ſolum hominem
ex omnib. animalib. quò ex ipſa figura
ſcias, ꝙ vita tua ex ſuperna cognatione
exiſtit, nam quadrupeda oĩa ad terram
vident, & ad ventrem prona ſunt; hoĩ
vero ad cœlum aſpectus expeditus eſt,
vt neq; ventri deditus ſit,neq; ijs, q̃ ſub
ventre ſunt affectionib. ſed totum impe
tum,ac motum ad ꝑfectionem ſurſum
verſus habeat. Hæc Baſil.Homil.32. in
fi.quò fit,vt quaſi principali hominis for
ma in huiuſmodi curuo immutata, re-
pellendus cẽſeatur:nam huiuſmodi ſta-
tus pœnalis eſt,& non ſine Dei myſterio.
Pſal.68.Obſcurentur oculi eorum,ne vi
deant,& dorſa eorum ſemper incurua.
Gregor.paſtoral.parte 1.c.1.

Alij præterea ſunt, quib.tumor eſt in
pectore; qui Regibberi dñr, & ij etiam
ſub hoc capite continentur; qua ratione
fit, vt cum quilibet corporis tumor Gib-
bus dicatur;iure merito deformes huius
modi tumores,ſiue in facie,ſiue in collo,
ſiue in manu,ſub hoc capite comprehen
di poſſũt,vt arbitretur Epiſcopus,an im
pedimentum adferre poſſint commodi
tati miniſterij,vel horrori ſint inſpicien-
tib.vel ridiculi: & ideo Gutturoſi ideſt,
qui

qui valde grandi sunt gutture, & tumido, aut pẽdulo irregulares sunt, & ad Papam remittendi: ille enim tumor facit maximum vocis impedimentum, magnamque in homine deformitatem; Tabien. in verb. dispensatio, nu. 13. vers. 17. sed tunc facilius dispensabuntur, quando intra consimiles gutturosos populos sacerdotio fungi oportebit, sicut leprosi inter leprosos admittuntur, vt sæpe diximus.

De Oculorum defectibus.

CAP. XX.

1 *Oculus est membrum.*
Cæcus 40 annorum sanatus.
Cæcus natus a Christo sanatus, fuit coadiutor S. Maximini.
2 *Cæcus mystice est qui terrena sola intendit.*
Cæcitas contingit quandoq; nimia cogitatione.
Publius Cornelius Rufus dormiens cæcus factus.
Tobias cæcus factus hirundinum stercore.
Felix Rauen. Archiep. cæcus factus inspiciens in vas æneum.
Beda cæcus venerabilis prædicator.
Didymus Alexandrinus cæcus omnium scientiarum peritissimus Doctor.
Antonius ad Didymum Alexandrinum.
3 *Cæcus in Papam non eligendus, sed electus tenebit sedem.*
4 *Cæcus non administrabit sacramenta manib. alio verba proferente.*
Baptizari nemo potest ab vno mittente aquã, alio verba proferente.
In consecratione Episcopi non licet, vt vnus missam dicat, alter consecret.
Luscus est irregularis.
Monoculus est irregularis ad promouendum.
Oculi quare duo.
5 *Lippus est irregularis.*
Strabones, qui, & quomodo irregulares.
Pæti qui.
Oculos habens dispares irregularis.
Oculos multum habens prominentes irregularis.
6 *Albugo in oculo, quando inducat irregularitatem.*

Culos membra esse nulli dubium est, tex. & glo. dist. 89. c. singula: Quare qui cæcus est, siue effossis oculis, siue orbatus lumine, proculdubio ab ordinibus excluditur; quia optimorum membrorum vsu caret; & ideo ad omnia munera ecclesiastica impotens redditur: can. Apost. c. 76. & c. hinc etenim. §. cæcus. dist. 49. intelligendo eum locum, & litterali, & spirituali sensu; vt ibi p Hug. ab Ecclesia etenim eliminantˀ cæci 2. Reg. c. 5. qui defectus impedit non solum, ne quis promoueatur, sed ne ꝓmotus exerceat; etsi enim ordinem non amittat, executionem tamen propter impossibilitatem perdit S. Thom. 3. q. 82. art. fin. ad fin.

Si vero visum recuperet etiam miraculose, non prohibetur suis ordinibus defungi, quasi cessante irregularitate, vt contigit Abbati cui nomen Spes viro sanctissimo, qui cum annis quadraginta penitus fuisset cæcus, recuperato p miraculum visu, ad ministerium, prædicationis verbi Dei missus est, vt scribit Gregor. dialog. lib. quarto. cap. decimo. sed & Chelidonius, qui fuerat ille cæcus natus à domino sanatus, Ioann. cap. 10. fuit coadiutor Maximini Aquensis Episcopi, vt annales referunt; quibus etiam continetur Leonem Tertium Papam oculis per vim effossis, aliquot diebus vixisse, posteaque miraculo eos recepisse, & in ministerijs perseuerasse.

Cæcum etiam mystice accipere licet eum; qui vsque adeo diuina ignorat, vt hisce terrarum tenebris totus sit obuolutus, d. cap. hinc etenim. Gregor. in pastoral. lib. primo. cap. 11. Hug. in d. cap. hinc etenim. text. in cap. illiteratos. 26. Specul. de dispens. §. iuxta versic. item in veteri; & in suo Aureo Repertorio tit. de temp. ordin. in fin. Cæcus quip-

pe est, qui supernæ lucem cõtemplationis ignorat, qui præsentis vitæ tenebris pressus lucem futurã nescit, ibid. Grego. sed & Basil. homil. 11. in Exemero dicit; Sapientis oculi in capite ipsius (inquit Ecclesiastes;) cuius autem non sunt in capite oculi? sunt in capite, hoc est, vt alta spectent, ac considerent: qui vero ad alta non spectat, sed ad terrena, oculos habet ad terram distractos, & in capite oculos non habet.

Cæcum vero fieri qñque sine culpa contigit, magna videlicet cogitatione, & fletu, abducto intus visu. Plin. li. 11. c. 37. Publius, ait Cornelius Ruffus, qui cõsul cum M. Curio fuit, dormiens oculorum visum amisit, cum id sibi accidere somniaret. Plin. lib. 7. c. 50. & Tobias ille sanctissimus hirũdinum stercore in oculos incidente, cæcus factus est; Tob. 2. Felix etiam Rauen. Archiepis. per longam, & assiduam inspectionem in vas æneũ concauum, radijs solis percussum obcæcatus est, ad id cogente Theodoro Iustiniani prefecto: Platin. in Constantino I. propterea non excluduntur ij oẽs ob culpam, sed ob impotentiam, aut si iam ꝓmoti sint licet sacra mysteria exercere non possint dum durat cæcitas, nec q̃dquam aliud eorum ministeriorũ, in quibus visu est opus, tñ prædicare, & confessiones audire possũt, beneficijs retentis 7. q. 1. c. cum percussio. Rosell. ver. vitiatus. in princ. dato illi coadiutore. de cler. ægrot. c. 2. per quem tex. Abb. ibi notat, eum qui prohibitus est administrare ratione unius defectus, in alijs non prohibebitur; ergo hic cæcus ea licite peraget, in quibus non est opus visu: exemplo est venerabilis Beda, quẽ (tametsi cæcum) adeo promptum ad prædicandum fuisse narrat historia, vt seruo deludente lapidibus prædicauerit; quod cum alacriter fecisset, dum sese homines auditores habuisse putaret, habuit Angelos, de quo Naucler. scribit anno Domini 700.

Sed & Didymus Alexandrinus omni scientia peritissimus, æque ac sanctissimus cæcus omnem philosophiã, vetus, nouumq; testamentũ perdidicit, ita vt cum S. Antonius Alexandriam ad eum visendum perrexisset, non te (inquit) ò Didyme perturbet amissio sensibilium oculorum, tales enim tibi oculi desunt, quibus & muscę, & publices nocere possunt: sed gaude potius, quoniam habes oculos, quib. etiam Angeli coutuntur, ꝑ quos videtur Deus, & eius lumen inspicitur. Hæc Cassiod. tripart. histor. lib. 8. c. 8. Ille igitur & si puer adhuc cæcus factus esset, tamen ad disseminandum verbum Dei, & ad euellendas ingruẽtes hæreses est admissus teste Theodoreto; de eodem vide S. Hieron. in catalog. eccles. script.

Omnib. memorabilior fuit Ioannes Palęstinus cæcus, qui oẽm sacram scripturam tenaciter memoriæ ita seruabat, vt publicis conuentibus in Ecclesijs ita referret omnia, quasi ex libro ipso. Euse. histor. lib. 8. c. 22. ex translatione recentiorum. Propterea quisquis cæcus sit, si prædicationis causa velit promoueri, poterit Papa dispensare, vt & sacerdos, & Episcopus fiat: Nam etsi sacerdotium in sacramentis & sacrificijs exercere nõ ualeat oculorum defectu, confessiones tamen & prædicationem exercebit, & iurisdictionalia; quod contigit Roberto Scoto cæco à puerili ætate, qui Parisijs theologiam perdidicit adeò insigniter, vt Romæ creatus sacerdos, & Archiepiscopatu Armacano in Hybernia, & legatione pro Iulio III. fuerit perfunctus. Surius anno Domini 1551.

Hinc fit quòd licet cæcus in Papã non

sit

sit eligendus, tamen electus manebit in sede. Ant.de But.in c.licet.de elect. Iaco. in tracta.de conc.lib.3.ar.1.vers.& idem si sit furiosus.

Huc pertinet illa quæstio, num qui cęcus est, si reliquis membris valeat, possit ipse ea facere manu, alter vero facere oculis? & sane ista diuisio in diuinis ministerijs habetur sacrilegij loco, imo ex hoc solo, vterque fieret irregularis. c.5. Hispalen. concil. 2. habetur in c.quorundam, dist.23.& ibi glo. cui rei adstipulatur qđ tradit S.Thom.3. q.67.art.6.ad 3.de eo qui mutilatis manib. verba profert, alter vero aquam baptismi immittit; nam eo casu nullus est baptismus, vt aliàs diximus, & Caietan.probat in commentario ad d.q. 67. Ad hæc facit gl.in c.quod sicut.in gl. magna, de elect. quæ loquitur de consecratione Episcopi, an vnus possit missam cantare, alter vero cõsecrare, vbi probat non posse, ex sententia Hug. & Bern.

Ille quoque, cui vnus tantum est oculus, irregularis est, nam mutilatus dicit', nempe carens optimo membro, vnde iure arcetur ab ordinib. c.si euãgelica, dis. 55. Rosell.in ver.vitiatus.circa med. Tabien in verb.corpore: & sic & luscus, & monoculus semper irregulares sunt; nec ipsi solum, sed & is; qui eluscauit, seu oculum effodit, d.c. si euangelica: quinimmo & omnes ij, qui consentiunt, vt oculus eruatur siue sibi, siue alij, tex.in c.qa præsulatus, 1.q.4. Nec est distinguendũ hoc loco, an oculus sit plene erutus, an tantum orbatus, quia par impedimentũ est in rebus agendis. gl.in c.2. de uerbor. signifi.in 6. facilius tamen dispensabitur is, qui sinistro tantum valet oculo, dextrũ vero integrum habet, sed orbatum; quia cum nulla sit deformitas, admitti potest, & sinister est vtilis in legẽdo canone missæ, propterea si sinister sit orbatus, dexter vero sit sanus difficile admittitur, quia difficile potest expedire uerba canonis, & ita se habet vsus, & probat Card. Alexandrin.in c.hinc etenim.distin.49. Nauarr.de irregular.num.199.

Quæ omnia videntur habere locum in promouẽdo, vt patet ex verbis d.c.si euangelica. secus ergo erit in iam ꝓmoto, oculum sine culpa amittente, donec Episcopus illi inhibere voluerit ex aliqua iusta causa.

Et licet vnus oculus ad prospectum sufficere uideatur; tamen congruentius Deo uisum est, ut alterna inter eos esset successio, duos efficere, ut unius dissolutio alterius esset solatium; ab uno etenim procedens uis uisiua debilior est, Basilius in d.homil. 11. de causa uisionis cur in capite, cur pilis muniri oculi, cur pellibus, & supercilicijs adiuti, cur forma sphęrica, scribit ibid. Basil. in Homil. 32. ad fin.

Ad oculorum defectus pertinet etiã lippitudo; lippũ enim, qui oculos lacrymantes habet perpetuo, cum putredo ab eis diffluat, ab ordinibus ecclesiasticis canones excludunt, qñ deformitas multa est, & inde horror inspicientibus aduenit: Hug. dist.49. c.hinc etenim.uers.lippus, habetur Leuit.c.21. quæ res non solum ad litteram accipienda est, sed etiã spiritali quodam sensu; lippus enim is est, cuius sensum natura exacuit, sed conuersationis prauitas confundit. Gregor. in pastorali li.1.c.11.& d.c.hinc etenim. uers.lippus: non tñ omnis lippitudo de ordinib.excludit, sed ea sola, quæ nimis acrem habet distillationem, & putrescentem, ideo res tota pendebit ab arbitrio Episcopi, qui cogitabit, quantum populo sit res illa futura horrori.

Quicquid præterea in oculis minus

rectum est, semper obesse solet; ne quis possit promoueri, exemplo sunt Strabones, qui oculos habent distortos; Distortos vero oculos hoi soli habere cõtingit; vni etenim animalium hoi deprauantur oculi, vnde cognomina Strabonũ, & Pętorum ducta sunt, vt scribit Plin. lib. 11. c. 37. propterea non ante promouendi, quàm Eps iudicarit quanta sit deformitas, vtrumne digna sit dispensatione, an vero potius reiectione: gl in c. cũ de tua. de corpor. vitiat. & ibid. Abb.

Huic confine est illud impedimentũ, cum quis dispares oculos habeat, vtputa alterum altero grossiorem; nam ante promoueri non debet, quàm Eps arbitretur quanta deformitas sit, arg. d. gl. in d. c. cum de tua. & ibi Abb. idem erit in eo, qui oculos multum prominentes habeat, arg. d. glos. tamẽ si pares sint, facile Episcopus admittere debet, vt ꝓmoueatur, ex sententia Asten. & Rosell. in verb. vitiatus, Silu. in verb. corpore. vers. sexto. & pro eis est tex. in l. clauum. in princ. ff. de ędil. edic.

Huc quoque pertinet illud impedimentum, quod oritur ex macula in oculo apparenti, quam albuginem scriptura appellat; est enim canonicum impedimentum, ne quis ĩ dispẽsatus promoueatur. Leuit. c. 21. dist. 49. c. hinc etenim S. Gregor. in pastorali, lib. 1. c. 11. Archid. in d. c. hinc etenim, ibid. Hug. & Spec. in tit. de dispens. §. iuxta. vers. item in veteri. Silu. in verb. homicidium. 3. nu. 5. si tamen aliquod religionis genus profiteat in claustro, videtur hoc ipso dispensatus, vt admitti ad ordines possit secundum Rosell. in d. ver. vitiatus; sed contrarium est verius, quod nec ingressus religionẽ possit admitti, nisi dispensatus; Innocen. in d. cap. cum de tua. Asten. Ray. & Silu. in d. verb. corpore. in d. vers. sexto: facilior tñ esse debet dispensatio, eius qui religionem ingreditur, quàm eius, qui sæcularis clericus fieri vult, & hoc videtur probari in d. c. cum de tua. at per se religionis ingressus non efficit dispensationem, ea præsertim ratione, quod huius maculæ dispensatio deformitatem multam habeat, & soli Papæ reseruatur Inn. ibi. & Tabien. in verb. corpore; nam nec Archiepiscopus posset super hoc dispensare, nisi ex delegatione Apostolica, vt d. c. cum de tua. posset tamen inuestigare, an macula sit digna dispensatione, an non, in quo arbitrio faciendo non eget Suffraganeorum cõsilio nisi sponte illos acciuerit, eo enim casu illis interuenientibus arbitrari debet, nõ tamen tenetur sequi illorum consilium Archiepis. Flor. 3. tit. 29. c. 5. Vinc. & Bern. in c. cũ olim. de arbit. Silu. in d. vers. sexto. Abb. in d. c. cum de tua. si autem in dubium vertatur, quomodo macula in oculo intelligatur, dicendum est eam demum maculã impedimento esse, ne quis ꝓmoueri possit, si sine subtili inspectione offerat se videntium conspectui; ea enim facit irregularem; alioqui, si primo intuitu ea macula non appareat, non est habenda in consideratione ad impedimentum promotionis, Iacob. Aluar. quẽ refert Abb. in d. c. cum de tua. in fi.

Sed prædicta omnia de oculorũ maculis videntur procedere in promouendis: at in promoto si superueniat macula secus erit, ex verbis c. si euangelica. dis. 55. Vel nisi iam promoto, ac superueniẽte macula, Episcopus iusta de causa ob huiusmodi maculam ei celebrare prohibuisset forsan ob scandalum.

De

De turpitudine ipsius faciei.

CAP. XXI.

1 *Corpori deformi sæpe natura bonum animum imposuit.*
Therſites & corpore, & animo monſtruoſus.
Hipponax deformiſſimus.
Os diſtortum habens quando irregularis.
Cicatrices magnæ ex rixa in facie inducunt irregularitatem.
Ludouicus Milanus Cardinal. vulneratus in facie.
Thomas Brancatius Cardinal. vulneratus in facie.
2 *Gibbus, vel tumor in facie inducit irregularitatem.*
Colores in facie; quando inducant irregularitatem.
Maurus, Aethiops, non ob id irregulares.
Morbum Regium patientes non ſunt irregulares.
Barbam tingentes irregulares ſunt.
In Barba infidelis nullo negotio erit fidelis.
Mentagra morbus, an inducat irregularitatẽ.

I quid eſt deforme, quod hominem ab ordinibus excludat, certe id videtur eſſe præcipuũ, quod in ipſa facie eſt; nam & ſi in turpi forma ſæpe bonũ animum natura impoſuerit, vt dixerat Aeſopus deformiſſimus, cum ſuam cauſam
1 tutaretur corã Samijs: Tamen plerumq; ſi monſtruoſam quis faciem habeat, mõſtruſior animus latere poteſt: cuiuſmodi de Therſite traditur apud Homerũ lib. 2. Iliados: ſed quia Domini noſtri præceptum eſt, ne ſecundum faciẽ iudicemus, Ioan. c. 7. æquius eſt, ne quiſquam ſola naturali deformitate excludatur, niſi ad monſtruoſitatem, & ridiculoſam faciem vergeret, cuiuſmodi Hipponax Poeta fuiſſe fertur, cuius deformitas adeo inſignis fuit, vt eius imago publice exponeretur riſus gratia. Plin. lib. 36. c. 5. nã propter ſcandalum non eſſet admittendus, vel ſi facies multis ſit diſſecta coloribus, vel cicatricib. dehoneſtata reijci debet, vt ſcripſit Gul. de Laud. in ſuo ſacramentali, quem ad hoc citat Silu. in verb. homicidium. 3. q. 3. verſ. tertium, in fin. nec ipſe ſolus dehoneſtatus in facie eſt irregularis, verum etiam, qui eum dehoneſtauit. Silu. ibidem Tabien. in verb. irregularitas. 3. nu. 26.

Propterea dicebat S. Tho. 4. diſt. 25. q. 2. in fin. quòd in promotione ad ordines requiritur claritas perſonę, non quidem de neceſſitate ſacramenti, ſed de præcepto; iure merito hæc perſonæ claritas magis in facie requirenda eſt, quàm in reliquo corpore: vnde ſi quis os, aut buccam diſtortam habeat magna cum deformitate, non eſſet facile admittẽdus, ne riſui eſſet inſpicientibus: cicatrices vero in facie plurimum habent ſcandali, ſi in rixa quis fuerit vulneratus: nam & ſi ſanata ſint vulnera, tamen ob turpes cicatrices eſſet difficile diſpẽſandus, qñ culpa impingi poteſt; quod daret operam rei illicitæ, ſicut dicebamus ſupra cum de mutilatis agebamus; ppea Ludouicus Milanus, qui cum noctu per vrbanas popinas laſciuiẽs vagaretur, in facie vulnus accepit, pudore ductus Romanã Aulã dereliquit, refert Onuphr. ſub Iul. II. ſimile narratur de Thoma Brãcatio: quòd nocturnis voluptatib. deditus, incognitus in facie vulnus acceperit, quo per oẽ vitæ tẽpus dehoneſtata facie publica vitabat loca, vt narrant Annales.

Ad eandẽ rẽ ptinet quicũq; magnus gibbus, & tumor in facie, aut collo eſt, nã ſi riſui eſſe poſſit, vel ſcandalo, Eps arbi-
2 trabit̃, vt ſciat an admittat, an reijciat, ar. Abb. in c. 1. de corp. vitiat. i fi. color vero faciei ſiue cãdidus, ſiue rubeꝰ, ſiue niger, vt i Mauro, vel Aethiope, neq̃cquã impediunt, ne vllo iure hi ꝓhibent̃ ꝓmoueri.

Qua rõne regius morbus, qui croceo colore totum corpus, præcipue faciem suffundit, nil obstat tam ordinib. suscipiẽdis, quàm susceptis administrãdis; tum quia sanabilis est, tum quia viri sanctissimi eo aliqñ laborarunt, cuiusmodi Dõnolus Cęnomanorum Eṗs, de quo scribit Gregorius Turon. hist. lib. 6. c. 9.

Illi vero, qui faciem fuco illiniunt, aut crines barbamve tingunt, non nisi post pœnitentiam admittendi sunt: & qñque deponẽdi, etiam ethnicorum exemplo: nam Philippus Alexandri pater Antipatrum ex ordine iudicũ deposuit, quòd barbam tingeret, dicens, in pilis infidelẽ, in negotijs nequaquam fidelẽ existimes. Plutarch. apophteg. refert Suid. in vita Leõtij monachi, & Lipo. tom. 4. Fieri. n. non potest, vt veram mentem gerat, qui caput habet adulterinum, vti aduersus hos pilorũ tinctores scribit Clem. Alex. Pędag. lib. 3. c. 3. Mentagræ etiã morbus, qui & lichen dicitur, qm̃ totam faciem fœdo furfure occupat, adferre videt̃ canonicum impedimentum, ne quis ꝓmoueri possit; nam vel solo osculo inficit, deinde tã fœdus, & horrid⁹ est, vt queq; mors sit potius ꝑferenda, vt scribit Plin. lib. 26. c. 1. & Iouius hist. lib. 4. Cum ergo sit incurabilis morbus, & apparens, iure dicitur inducere irregularitatem. Specu. in c. si forte, num. 5. de elect. lib. 6. per c. penult. de cler. ægrot.

De Nasi defectibus.

CAP. XXII.

1 *Nasus inter oculos muri vicem habet.*
Naso paruo dicitur, qui est sine discretione.
Naso prægrandi nimium subtiles significat.
Naso distorto, qui incauta loquuntur.
2 *Naso carentes irregulares.*

AD faciei dehonestationem ꝓprie pertinent nasi defectus; q̃ ita in ea locatus est, vt quasi murus oculis interiectus esse 1 videatur. Cic. 2. de nat. Deor. Vtramque etenim oculorum aciem, & discernit, & munit, Basil. in exemero homil. 11. Qua ratione tanquam optimum humani oris ornamẽtum, soli animalium homini nasus altus, & prominens à natura datus, eumq; noui mores subdolæ irrisioni dicauere: vt scribit Plin. lib. 11. c. 37. Hinc igitur spirituali ĩterpretatione paruo naso illi esse dicuntur, qui sine discretione sunt, nec quas deligãt virtutes satis sciũt, ideo ij vt ad ordinum ecclesiasticorum ministeria minus apti reijciendi sunt, Leuit. c. 21. Gregor. in pastorali lib. 1. c. 11. dist. 49. c. hinc etenim. vers. Paruo autem naso. Alber. in ver. nasum. Spec. in tit. de dispens. §. iuxta, versic. item in veteri.

Econtra vero, qui prægrandi naso sunt, quasi nimia immoderataq; subtilitate in rerum inquisitione fallantur, volentes plus sapere, quàm oporteat sapere, excluduntur à ministerio Dei, Greg. dictis locis: Sunt præterea qui distorto naso sunt, q quidem virtutes à virtutib. discernunt, sublimiaq; honesta subtilitate perquirunt, sed cum non recta discretione in prædicatione verbi Dei seruata, dum vel loquacitate incauta, vel adulatione, vt ei placeant, cui diuina reuelant secreta, vel iactatione sciẽtiæ, vt plura scire videantur, sacerdotalis officij iudicantur indigni, tamquam torto naso, ex sententia Gratiani, dist. 43. c. dispensatio, in fi. Greg. prædicto loco: sed & hæc ad litteram intelligi possunt, vt qui vel tã paruo, tamve magno, aut distorto naso sunt, vt deformitatem contineat, poterunt arbitrio Episcopi repelli, sicut ĩ cæteris deformitatibus sæpius iam dictũ est, scribit

bit.Hug.in d.c.hinc etenim , verſ. paruo autem naſo.

2 Qui vero denaſati ſunt,i.qui naſo carent,proculdubio reijciendi ſunt , quaſi mutilati optimo,& venuſtiſſimo mẽbro: quia per eum defectum claritas perſonę obſcuratur, quæ & ſi in facie non requiratur de neceſſitate ſacramenti, requirit tamen de præcepto.S.Thom.4. diſt.25. q.2.in fi.quem refert Tab.in verb.corpore.Huius vero defectus diſpenſatio à Papa petenda eſt.Tab.in verb.diſpenſatio, nu.13.verſ.decimo ſeptimo.

De Labiorum defectibus.

CAP. XXIII.

1 Labia membra non ſunt,ſed ornamentum.
Labia habens corroſa non promouetur.
Monacho cuidam habenti labia corroſa nihil ore contineri poterat.

LAbia,& ſi formaliter membra non ſint, corpori tñ formam
1 dant,atque ſine ijs corpus deforme eſt,& imperfectum.Bal.in l.publicorum. ff.de publ.iud.ſunt enim ipſa labia ianuæ linguæ,gutturis,& palati, Bal. in repetitione.l.data opera. C.qui accuſ. poſſ.Marian.Soc.in c.ſententiam. 4.par. princip.q 31.ne cler.vel mon.propterea ipſorum labiorum defectus,alijs corporis defectib.ęquiparari poſſunt:poſſet.n. magna in ipſis deformitas eſſe,quæ horrori ſit,forſan quia corroſa,ita vt cõtinere non poſſint liquida, eo enim caſu nec ad ſacerdotium promouerentur , nec ad ſacros;quoniam cũ maximum ſubſit periculum in Euchariſtiæ ſumptione,ꝓpellendi ſunt.arg. c.is qui. 26.q.6. & de conſecr. diſt.2. c.ſi quis per ebrietatem . cum etenim ſuſceptio Euchariſtiæ prohibeatur illis locis,multo magis ordinum ſuſceptio,qui cum Euchariſtia accipiuntur.hoc ſentire videtur auctor Manipuli curatorum,tractat.4.1.par.c.9.quo loco ait, legiſſe ſe in annalib. de Ludouico rege,monachum quempiam Ciſtercienſis ordinis, vſq; adeo labia habuiſſe corroſa , vt nec vllus bolus ore contineri ad momentum poſſet,quin ſtatim elaberet; Idem etiam ſentire videtur auctor ſacerdotalis ea parte,qua tractat,quæ ſint iuſta impedimenta ſumendæ Euchariſtiæ: in hoc igitur defectu prudẽs Epiſcopus facile arbitrabitur quid ſit agendum.

De Dentium defectibus.

CAP. XXIIII.

1 Dentium defectus nihil ad irregularitatem.
2 Dentes non ſunt membra.
Dentes ſibi euellens per indignationem,eſt irregularis.
Dentes prominenees licet ſecare.

VNica quæſtione abſoluitur hic tractatus : non enim deformitas tanta eſt carere dentibus, vt quis promoueri non debeat:quandoquidem omnia ſacramẽta etiam Eucha-
1 riſtia illis nequaquam egent, & occultus defectus eſt ; ſed in dubium vertitur , ſi quis per indignationem , aut impatientiam dentem ſibi excuſſerit , num ſit repellendus?dubium facit, quòd dẽtes nõ ponũtur inter membra corporis, ex ſententia Innoc.in c.ſignificauit.de corp.vitia.& in c.expoſuiſti.eod.tit.tex.& quod ibidem Bart.in l.is cui.ff.de ędil.edic.Soci.in c.ſententiam.in 4.parte princip.q. 31.ne cle.vel mon.quibus locis probari poteſt,hunc ſibi dentes excutientem, nõ fieri irregularem.

At ſi conſideremus dentem,& ſi vere membrum non ſit; tñ habet proprium

officium ex Basil. homil. 3. in fin. Dentes (inquit) simul vocis sunt organa, robustũ fulcrum linguæ exhibentes, simulq; alimenti ministri, partim ipsum secantes, partim continẽtes: Vnde qui sibi excusserit, quodammodo hæc naturæ officia vĩ extinguere: iure merito sicut in reliquis corporis partib. per indignationem mutilatis, quis fit irregularis, vel dando operam rei illicitæ, vt diximus, cum de mutilatis ageremus, seq̃tur, vt etiã hic ab ordinib. excludi debeat, nec admitti nisi dispensatus; nec obstat, quòd dens proprie mẽbrum non sit, qm̃ nec digitus est mẽbrum, si tñ quis sibi non dicam integrũ digitum, sed solam digiti partẽ absciderit, vel dãdo operam rei illicitę amiserit, irregularis est, nec ꝓmoueri põt sine dispensatiõe, text. clarus in c. qui partem, dist. 55. & hanc sententiam tenet Archi. in c. maritum, per illum tex. distin. 33. & cum eo Tabien. in verb. corpore. Rosell. in verb. vitiatus.

Quod ita verum est, si notoriũ sit eũ sibi per indignationem euulsisse, vel dando operã rei illicitæ, alioqui si lateat hæc causa, facile admitti potest; & ita intelligenda mihi videtur sententia Innocẽ. & Soci. & aliorum supra in cõtrariũ adductorum; & ita concludit Silu. in verb. corpore. q. 4. & Abb. ĩ c. ex parte, circa med. de corp. vitiat.

Quæ adeo vera sunt, vt si quis iusto, vel iniusto metu dẽtes euulserit sibi, adhuc irregularis est, tex. in d. c. maritũ. S. Aug. lib. de dogm. eccles. c. 72. si vero q̃s nimium ꝓminentes habeat dentes, curare põt, vt secentur, dumtñ nullum vitæ, vel ęgritudinis discrimen incurratur, gl. in d. cap. qui partem, referens S. Hieronymum eos sibi hac ratione sponte limasse; de hoc vide Tabien. in verb. corpore. Abb. d. c. ex parte.

De Auris, aut Auriculæ defectibus.

CAP. XXV.

1 Surdus publicam personam agere non potest: Surdaster non prohibetur promoueri.
2 Confessio per scripturam fieri non potest.
3 Mutus per signa confiteri potest.
4 Surdus in Papam non est eligendus, sed electus perseuerabit.
5 Auris, & Auricula membra sunt. Ammonius Anachoreta sibi sinistram auriculã abscidit, ne promoueretur.
6 Auricula mutilati per sententiam, infames, & non promouendi.
7 Petrus Apostolus impune Malco aurem abscidit. Surdus mystice est, qui diuina non audit.
8 Auditus exterior non fuit in discendis mandatis Dei, in primo statu innocentiæ.
9 Monialis surda esse potest.

Nter reliquos sensus auris p̃cipuum habet locum, ideo & de ea dicendum est, quid iura statuant circa irregularitatem, varij esse possunt auriũ defectus: primus quòd surdæ sint: sicut enim tutor, & curator ab onere tutelæ, vel curæ excusantur iure ciuili; ita nec promoueri ad sacros ordines debent q̃ surdi sunt,
1 can. Apostol. c. 76. publicam enim personam agere non possunt, nec arbitri, nec procuratores existere quoquo modo in iudicio: Sebastia. Vant. de nullitat. ex defec. vers. mutus. Spec. titu. de arbitr. §. potest. num. 3.

Surdaster vero, i. qui vel difficile audit, vel vna tm̃ aure surdus est, nullo iure prohibetur promoueri; quia audit, & si difficile, sicut & tutor surdaster, iure ciuili non excusatur: promotus vero si surdus fiat, poterit omnia perficere ubi aure nõ est opus, puta missam submisse dicere, non autem confessiones audire, ꝑ impossibilitatẽ ministerij absolutionis;

quæ ſupponit audita eſſe,& ĩtellecta peccata per aures; nam cõfeſſio per ſcriptu-
2 ram fieri non poteſt,quia cum confeſſio ſit pars ſacramenti habet determinatũ actum, ſicut & alia ſacramenta habent determinatam materiam,vt in confeſſione eſt uerbum. S.Thom.4.diſt.17. Piſanell.in uerb.confeſſio. 1.uerſ. utrũ liceat
3 confiteri; Ideo mutus confitens peccata ſua,poteſt per ſigna,& ſcripturã in ſubſidium ob neceſſitatem; at in audiente cõfeſſionem non ſic,quia plus actus iſte cõſideratur in proferente, quàm audiente,merito ne fiat inanis ſua prolatio, & non diminuatur meritum ſuę confeſſionis, ſurdus auditor debet ab audiendis confeſſionib. remoueri;ſed non à beneficio,vel ipſo toto ordine; ideo licet ſurdus non debet admitti ad Papatum, tñ electus manebit, ſiue antea ſurdus eſſet,
4 ſiue iam ꝓmotus factus eſt ſurdus. Bal. in c.licet de ele.Iacobat.in trac.de cõcil. lib.3.artic.1.uerſ.& idem ſi ſit furioſus: & dicemus infra aliàs magis opportune.

Alius Aurium defectus eſt,non ea ratione ſublatæ uirtutis audientis, ſed ob mutilationem totius,uel partis auriculę;
5 ea enim inter membra connumerantur. gl.in c.ſingula,diſtin.89.merito de eius mutilatione idem dicẽdum eſt,quod de quolibet mẽbro viſibili: ſi enim eã quis amiſerit dando operã rei illicitæ in duello,aut ſponte ſibi præciderit,uix diſpenſari poſſet;argu.c.maritum,diſt.33.& S. Aug.in lib. de dogm.Eccleſ.c.72.& c.q partẽ,diſt.55.Hac ratione Ammonius Anachoreta cũ ab Aegyptijs raperetur, vt Eps fieret, ferro ſiniſtram ſibi auriculam ſecuit,ut ſeſe per hũc defectum,Epatu indignũ faceret;quaſi lege diuina nulli aure mutilato liceret ſacerdotio fungi; cum uero hac abſciſſione diſpẽſatus adhuc ad Epatum uocaretur, reſpondit ſe ſibi etiã linguam abſciſſurum;ſic ab huiuſmodi onere liberatus eſt. Socrat.lib. 4.c.18.refert Caſſiod.tripart. hiſt.lib.8. c.1. Pallad. Cappadox in uita Or. refert etiam Nicol.de Lyra in prologo Hieronymi ſuper Marcum, licet eo loco per errorem pro Ammonio dicat Antoniũ.

Si quis uero hoſtium impetu auriculas perdiderit, iuſta ratione admitti poſſet; ſicut aliàs diximus ĩ alijs vim paſſis:
6 ij uero qui in iudicio ob crimen amiſerunt, ut criminoſi ac infames,oĩno reijciendi,idem & de illis,quorum auriculę perforatę ſunt, in ſignum ſeruitutis, ut Exod. c.21. uel etiam leuitatis, aut delitiæ cauſa, ut inaures adferrent; nam quaſi effeminati reijciendi ſunt:Hi prætерea,qui alij aurem abſciderint, eãdem irregularitatis notam incurrunt; expreſ-
7 ſum in c.ſi Petrus,24.q.1.eo enim capite probatur ſolam Eccleſiam, uel Eccleſiæ caput Petrum aurem impune abſcindere potuiſſe: Spec.in tit.de diſpenſat.§. iuxta.uerſ.nunquid ergo beatus Petrus: ergo alijs non licet impune, quin fiant irregulares;ſpiritali etiã ſenſu ſurdum,uel aure mutilatũ accipere poſſumus eũ,qui ad diuina auditũ non præbet: merito à corpore Chriſti ꝑcidendus,quia ex Deo non eſt. d.c.ſi Petrus. cœpit.n. legis acceptio per auditum poſt peccatũ,nam in prima hoĩs creatione, & innocentiæ ſtatu nullus auditus exterior fuit, quo ad diuina audiẽda,ſed internus tm̃ auditus
8 S.Tho.2.2.q.5.art.1.ad fi. Tabien.ĩ uer. Auditus, merito excuſari nõ põt,qui exteriori auditu nõ quærit audire uerbum Dei,Ideo nõ eſt dignus ordinib. ſacris.

Inter Moniales uero ſurdã admitti & poſſe,& debere ęqſſimũ eſt; qm̃ prodeſt ei hic defectus cõſeruãdę taciturnitati,& virginitati,q̃ per auditum corrumpit̃ plerumq;,ut ſcribit Baſil.lib. de virginit. &

à de-

à detractionibus, ac fabulis auditũ auertit,& difficilior mentis distractio ab oratione,sed opportunius dicemus,cum de Monialibus agendum erit.

De Linguæ defectibus.

CAP. XXVI.

1 *Balbus quis.*
Blæsi qui.
Demosthenes Balbus fuit.
Moyses Blæsus fuit.
Valerius Cæsar Augustanus Episcopus,Vincentij adiutorio in prædicatione vsus, quia lingua erat impeditiore.
2 *Linguæ vsum perdens desinit administrare sacerdotium.*
Episcopi abscissa lingua disertissime prædicabant.
3 *Isaias sibi de lingua præcidisse fertur,sed incerta fide.*
4 *Linguæ vitia quandoque tempore sanantur.*
Zacharias aliquandiu obmutuit.
5 *Muti multi post tempus locuti sunt.*
Cræsi filius diu mutus,postea locutus.
Aegeles lamius diu mutus, postea locutus.
Mutus mystice,prælatus non prædicans,nec corrigens.
6 *Linguæ vitia multa causantia irregularitatem.*

AD hæc opportune accedũt ea omnia impedimenta, quæ ad linguam pertinent,quæ multis ex causis proficiscuntur: nam mutus irregularis est ex can. apost. c.76. Sed & Balbus, vel Blęsus quis esse potest,quia explicare verba nõ valet,obscureq; loquit, vt de Demosthene refert
1 Cic.primo.de Orato.quòd ita Balbus esset,vt eius ipsius artis,cui studeret,primã literam dicere non posset,videlicet R. & ij non facile iudicãtur irregulares, cuius modi Moysen fuisse constat, Exod.ca.4. ibi,non sum eloquens, sed impeditioris, & tardioris linguæ sum ;idq; vel natura fit,vt in Demosthene,aut ex accidenti vt in Moyse,cui cum tã pius fuerit, & summus Pontifex,nil obfuit hic defectus, nã ei facie ad faciem locutus est Deus,quantum nulli alij datum est, vel ipso Dei testimonio,vt scribit Basil.homil. 1. in Exemero, & c.Moyses.8.q.1. & quæcumq; ille verbo explicare non valuit, id coadiutore à Deo dato expleuit, scilicet per Aaron d.c.4.

Vnde colligitur hunc defectum nulla aïaduersione dignum, quo ad ordines ecclesiasticos: nã & Valerius Cæsar Augustanus Eps,vir apprime sanctus, cũ lingua esset impeditiore ad prædicationis officium, sancti Vincẽtij ministerio vsus est,vt in officio eiusdem Vincentij canit Ecclesia.Impediuntur autem ne promoueri possint ij, quorum tam grandis nodus lingue est,vt verba non explicent;impossibile enim est eos ministrare posse. S.Tho.3.q.82.art.fi.ad 3.his verbis:Linguæ vsum perdens post promotionem, non perdit ordinem,sed propter impos-
2 sibilitatem perdit ordinis executionem, refert Tabien.in verb.corpore.

Quandoq; vero diuino miraculo cõtigit,vt qui penitus linguam amiserit, tamen diserte loquatur,perinde atque antequam lingua abscinderetur, ut sub Ariana persecutione multis fidelibus in fidei confessione perseuerantib. vsque ad abscissionem linguæ refert accidisse Procopius; qui etiã Constantinopoli postea coram Imperatore Zenone disertissime (præsertim vnus eorũ noïe Reparatus) locuti sunt, & verbum Dei publice prædicarũt, refert Victor Eps Viten. de persecut.Vandal.lib.3.& Euagr. Eccles.hist. lib.4.c.14.& S.Greg.dial.li.3.c.32.sed & alij apud Persas Christiani abscissis linguis clare locuti sunt Anastasij Imperatoris tempore. Niceph.lib.16.c.36.Diuina

uina etenim diſpenſatione hoc factum
eſt,ſicut & in Iſaia, qui cum loqui ſe ne-
ſcire fateretur,ignito calculo tactus, ad
Dei miniſterium eſt admiſſus,Iſaiæ pri-
mo.Greg.in paſtor.lib.1.c.7.tex.in c. in
ſcripturis.8.q.1.& licet glo.in c. qui par-
tem.diſt.55.dicat Iſaiam ſibi linguã prę-
3 cidiſſe,quam refert, ac probat Archid.
in d.c.in ſcripturis.col. 2. in medio: tñ
nuſquam puto hoc probari.

Poſt hæc illud non eſt omittendum,
aliquando contigiſſe, ꝙ qui natura ſit im
peditiore lingua; vſu fiat velocior, vt in
prædicto Demoſthene, qui calculis ſub
lingua poſitis, R.literam poſtea didicit.
Cic.d.lib.1. de Oratore. Max.lib.8.ſed
& multi,qui ob apopleſim,vel aliũ mor-
bum linguæ vſum amiſerant, tempore
reſtituti ſunt, ita quòd ceſſante impedi-
mento ceſſauit etiam irregularitas,argu.
Bern.in c.cum inter Canonicos.de elec.
4 & ibid.Io.And.& idem Ioã.And. in glo.
magna.in c.ſuper eo.de elec. plene in ca.
poſt tranſlationem.in glo.ceſſante.de re-
nuntia.Verum quia numquam abſolute
linguæ uſus reſtituitur poſt paralyſim,iu-
dicabit Eps, quàm magnus ſit nodus in
loquendo, quàm deformis, quantumve
ſcandalum adferat; nam in huiuſmodi
defectibus ſicut in alijs Eps ſuo arbitrio
vti debet.Abb.in c.2.de cleri. ægrot. l.ſi
cui lingua.ff.de edil.edic. Abb.in c.cum
de tua.prope fi.de corp.vitiat.& facilius
diſpenſandum arbitrabitur cum regula-
ri quàm cum clerico ſeculari, ex ſenten-
tia Ray.quem refert,ac probat Silu.in d.
verb.corpore. q.6. quo loco licet loquat
de defectu oculorũ, eadem ratione idẽ
videri poteſt in vſu linguæ: idem erit ſi
quis Dei miraculo ad tempus obmutue
rit,ut Zaccharíæ cõtigit,nil enim oberit
ſi poſtea eadem gratiæ Dei elocutio re-
ſtituatur, Luc. 1.Sed & Leo III.Papa cũ
p vim lingua illi radicitus eruta fuiſſet:
poſteaque miraculo eam recepiſſet, per-
ſeuerauit in ſuis miniſterijs,ut omnes an
nales referunt.

Sed & illud omittendum non videt,
multos ad multam ætatem inter mutos
5 fuiſſe annumeratos, quòd lingua num-
quam vſi eſſent: poſteà uero lingua ſolu-
ta,articulate locuti ſunt:certe exinde ceſ
ſante impedimento,nil oberit,quin pro-
moueri poſſint,vt iam diximus:idq; con
tigit Cræſi filio,qui cum iam multũ ado-
leuiſſet,nihil loqui poterat,mutuſque ac
elinguis diu habitus eſt:cum uero miles
quidam Cræſum non agnoſcens, enſe
graſſaretur,exclamauit filius,ne occidas,
Cræſus Rex eſt; ſic nodum linguæ ſum-
mo ſpiritus nixu diſrupuit, & articulate
deinceps prorſus loqui peregit, ſcribit
Herodot.lib.2.

Sed & Aegeles Samius athleta, perpe
tuo habitus elinguis,cum in ſacro certa-
mine per aduerſarios non bona fidei fie-
ri uideret,magno clamore conqueſtus,
linguæ uincula ita diſrupit,ut per omne
uitæ tempus, & clare, & explicate locu-
tus ſit.refert Aul.Gell.lib.5.c.9. poſſent
igitur huiuſmodi promoueri,quia nihil
prohibet linguam cõuerti,nam ipſa per
naturam tenera eſt,& facile conuerti po-
teſt, & ad omnẽ ſermonis vſum ob mo-
tus varietatem ſufficiens exiſtit,vt ſcribit
Baſil.homil.32.in fi.

Spiritali etiam ſenſu mutum accipe-
re debemus eum,qui cum eloquenter lo
quatur vi linguæ,tamen quia non ſecun
dum patrũ dogmata loquitur, elinguis
putatur,ſicut ſi non corrigit uitia, ſi Dei
verbum nõ ſeminat:iſti enim canes mu-
ti dicuntur,nõ valentes latrare,Iſa.c.56.
Gregor.in paſtor.lib.2.c.4.idem Grego.
ſuper 1.Reg.c.3. ſed & ècontra tot poſ-
ſunt eſſe linguæ vitia, & promoueri ali-
quem

quem, indignum & pernitiosum fit, arg. eorum, quæ scribit Archidiac. in cap. ex merito, 6. q. 1. vbi plurima ponit linguæ vitia, quæ breuitatis causa omittuntur.

De defectibus ob sexum.

Et primum de Hermaphrodito.

CAP. XXVII.

1 *Hermaphroditi vtriusque sexus.*
Androgini idem quod hermaphroditi.
Nasamones omnes Androgini.
2 *Hermaphroditus est infamis.*
3 *Hermaphroditus incalescens in masculũ, characteris est capax; sed conferri ei non debet.*
4 *Hermaphroditus in Papam non admittendus.*
Hermaphroditus mystice prælatus, qui neglecta veritate solo sermonis ornatu vtitur.
Hæretici dicuntur Hermaphroditi.
Neutrum idest nec masculus, nec fœmina, olim natus in Sabinis.
Hermaphroditus nec inter masculos, nec fœminas in religione admittendus.
5 *Eunuchorum monasteria olim constructa.*
6 *Sexus mutari sæpe cõtigit de fœminis in mares.*
Sexum mentientes, irregulares.

POst singulorum membrorum impedimẽta iure merito succedit ille tractatus, qui ad sexum pertinet, nam hactenus de masculis tractasse videmur: nunc de ijs agendum est, qui propemodum mares sunt, cuius
1 modi Hermaphroditi; nã quia vtrumq; sexum habent, hoc nomine nuncupãtur, quos alio nomine Androginos plerique nuncupare consueuerunt, vt Archid. 33. q. 5. cap. hæc imago. circa med. Aul. Gel. lib. 9. c. 4. cuius speciei integri populi sũt in Aphricæ regione, supra Nasamones, quos Machlijes dicunt, ij omnes vtriusque sexus sunt, atque inter se vicib. copulantur, quod ab Herodoto, & Caliphane scriptum est; ijsque (Aristotele teste) dextra mammilla virilis est, leua vero muliebris, quæ etiam retulit. Plin. lib. 7. c. 2.

Hermaphroditus igitur eo ipso, quod est natus, fit infamis de iure. Alberic. in
2 lrã E. in verb. hermaphroditus: sexus. n. ille, quia masculinus nõ est, sed alius omnino, à publicis functionib. arcetur c. infamis, 3. q. 7. Ideo nec promoueri potest. arg. tex. ĩ c. si testes. 4. q. 5. §. Hermaphroditus, & ibi gl. est enim absurdum de eo promouendo ad ordines tractare, quẽ nescias an masculus, an fœmina sit, & an ad gignendum, an ad concipiendum sit aptus, cum simul & semel ij & gignant, & pariant; Archidiac. 4. q. 3. §. Hermaphroditus.

Illud tamen verum est, quòd si magis incalescat in virum, quàm in fœminã (vt sæpe cõtingit l. quærit. ff. de stat. ho-
3 min.) si ordines suscipit character imprimitur, at ordinis executionem non habebit; & sicut Eps̃ eum ordinare nõ debet, ita nec ipse promotus exercere. Tab. de sententia. Gul. in verb. corpore. in fin. Archiepis. Flor. 3. tit. 29. c. 6. vers. Hermaphroditus. vbi sequitur eiusdẽ Gul. sententiam: Quòd si in fœmineum sexum incalescat; nec characteris est capax, sicut nec sexus muliebris; Vnde seqtur quòd semper est reijciendus; Quòd si aliquis eiusmodi in Papam eligendus proponatur admittendus non est, sm Bal. in c. licet. de elect. quem dubitando probat Ia-
4 cobat. in tract. de concil. lib. 3. art. 1. vers. de Hermafrodito; Est enim nimis graue, eum imperare in sede Petri, & ecclesiæ caput constitui, quẽ nescias, masculusne, an fœmina, sit ex ijs, quæ dicit S. Basil. Epist. 87. Tam igitur in electo, quàm eligendo Pontifice, hoc impedimentũ canonicum dici debet: nam ad mõstri speciem potius pertinere videtur. Archiep. Flor. vers. Hermaphroditus: sed de ijs ẽt dicemus cum de Papæ eligendi impedimentis

mentis agendum erit.

Spiritali quoq; sensu Hermaphroditos eos accipimus, qui neglecta ratione veritatis superflui sermonis ornatu, in p̄dicando verbo Dei abutuntur, de quib. Paul. 2. Timo. c. 4. ibi, à veritate ad fabulas conuertētur: scribit Alberi. in littera H in ver. Hermaphroditus; & ob eandē rationem hęretici, Androgini dn̄r, quod reiecta veritate, verborum & fabularum flosculos sequantur; neq; docentes, neq; addiscentes; ita enim video istos nuncupari apud Sim. Metaphr. in oratione de gestis Nycenæ Synodi, quam ille posuit post diem X. Iulij apud Lipom. tom. 6.

Si igitur hæc vera sunt in eo, q̄ vtriusque sexus est, multo magis vera dicēda sunt ī eo, qui neutrius sexus sit, cuiusmodi repertum esse scribit Liuius decad. 4. lib. 1. fol. 2. his verbis: In Sabinis infans natus, incertus an masculus, an fœmina esset; alter sexdecim annorum ambiguo sexu inuentus. hæc ille: Est itaq; hoc hominum genus non admittendum ecclesiasticis in functionib. quinimmo tanta est hæc Hermaphroditorū, & neutri⁹ sexus irregularitas, vt nec ad ingressum religionis admittendi sint inter masculos, nec inter fœminas; Vtrobiq; etenim nimis grande incurritur periculum, ex ꝑmiscuo vsu copulæ, & nec quidem inter ipsos Hermaphroditos cohabitationem permittendam puto, ob eiusdem ꝑmiscui vsus rationem; Ideoq; priscis tempo

5 ribus Eunuchorum monasteria constructa sunt, ne & inter viros delitiarum periculo, nec inter mulieres eadem causa versarentur; Eunuchorum fuisse monasteria scribit Sophron. Sophista in prato spirituali c. 19. & c. 138. de ijs etiam agemus cū de monialib. tractādum erit.

Huc pertinet quæstio de eo, cui contigit mutare sexum, vt puta si puella vixerit ad pubertatem, re & noīe muliebri sexu, postea vero in virū mutetur (vt aliqn̄ contigit) num hic sit ad ordines, ut masculus promouendus? In qua re dicēdū est portentum videri, & res magni plena scandali, si is quasi vir altari ministret, quem aliqn̄ vulgus inter mulieres ascripsit, præserti n si quasi fœmina transisset ad nuptias; Ideo tale scandalum, & uulgaris admiratio adferūt canonicum impedimentum, & irregularitatem, sicut & oēs aliæ deformitates, ut sæpe diximus, ex c. 2. de cler. ægrot. Propterea ad Episcopum pertinet diligenter inuestigare, an hic potius sit Hermaphroditus, quā sexus mutatio, & tunc pro loco, & tempore, considerando, an res occulta sit, an euulgata, prout arbitrio suo uidebitur, iudicabit, sicut in omnibus alijs deformitatibus: Host. in c. cum de tua, ubi etiam Abb. de corp. uitiat. Nec dispensatio erit concedenda ea in regione, ubi huius rei notitia habeatur, pp scandalū: poterit tamen ad religionis ingressum admitti si uere factus fuerit masculus.

Sed ne quis putet impossibilē casum nos cōfinxisse, q̄d scriptores prisci, & recētiores tradiderint subijciemus; Romanorum tpib. puer de puella factus portēto habitus, & Vrbe eiect⁹ est, scribit Aul.

6 Gell. lib. 9. c. 4. ex Plinij histo. li. 7. c. 4. cuius hæc sunt verba; Ex fœminis mutari ī mares non est fabulosum; inuenimus in Annalibus P. Licinio Crasso, & C. Cassio Longino Coss. Cassini puerū factum ex uirgine sub parentib. iussuq; Aruspicum deportatū in Insulam desertam, hęc ille: quod etiam aliorum auctorum testimonio cōprobatur: scripsit. n. Licinius Mutianus (teste Perotto cōmentarijs linguæ latinæ Epigrammate 2.) uidisse se Argis Ariscōtem uirum, cui antea fœminę nomen Arescusæ, q̄ cū puella ad nuptias tra

ducta esset, in virum euasit, barba & virilitate proueniente, vxoremq; duxit: scribit quoque vidisse sese Zinirtiæ puerum huiusmodi immutatum. Plin. præterea lib. 7. c. 4. refert se in Africa vidisse Lucium Cossitium ciuem Trisditanũ, nuptiarum suarum die, de puella in maré mutatum. subscribit & S. Aug. de ciuita. Dei lib. 3. c. 31. Ad hæc antiquorum exẽpla operępretium duxi recentiora quædam exempla depromere, de quibus Baptista Fulgosius lib. 1. Regnante (inquit) Ferdinando Ludouico Guarnæ Salernitani ex quinque fœminis filiab. duę Francisca, & Carola, post quintumdecimum annũ nuptui traditæ sunt, & tori vsu ambab. genitalia membra in marium morem erupere, mutatoque habitu publice pro maribus habiti sunt, Franciscus, & Carolus nuncupati: Eubuli quoque sub eodem Rege puellæ viro dispensatæ, primo tori vsu effractis membranis virilia membra prodierunt: quæ domum repetens, dotemq; recuperans iudicio publico, inter viros pro viro semper habitus est, idque ita se habere affirmat optimus historicus Andreas Eborensis eloquẽtissimus exemplorum memorabilium, tit. de miraculis, parte 3. q casus si nunquã continget, debebit Episcopus huiusmodi irregularem, & non promouendum pronuntiare. Nam & Volaterranus testatur suo tempore virgini ipsa die traductionis hoc contigisse, & ad Alexandrũ Pontificem pro expiationis atque absolutionis causa rem hanc fuisse delatam; ita ille lib. 24. titu. de vessica in fi. Rationem horum monstrorum tradit Albert. Magnus libris de animalibus, lib. 18. tractat. 2. cap. 3.

Huc prope accedit ille casus, si quis sexum mentiatur, idest si masculus adolescentulus imberbis se esse fœminam simulauerit, & sic sexu mentito inter monialium claustra sit receptus, forte vt delitijs frueretur; vtrum egressus detectus vir, sit ad ordines admittendus, etiam si nullam monialem vitiauerit, & res occulta sit? Delictum hoc grauissimum est, & omni supplicio dignum, vnde quantumuis occulto hæc fecerit, omni ecclesiastico ordine est indignus; nam si vouit in eo claustro, tenetur perseuerare in claustro virorum, quando vouendi animum habuit Silu. in ver. religio. 3. q. 9.

Sed & si professionem non emiserit, vel si emiserit animo abalienato ab obligatione, i. per fictionem, debet omnino cogi loco pœnæ ad subeundam religionem virorum, vt disputauit Bartholom. Brixien. & refert Archi. in c. quod interrogasti. dis. 27. & probat c. vt clerici, cũ gl. de regular. quicquid ibi delirando balbutiat Molinæus: non enim tunc ꝓmouebitur, quasi dignus, sed quasi in pœnã simulatæ religionis, vt concludit Hug. in d. c. quod interrogasti, alioqui si ea ꝓmotio inter claustra concederetur gratiose, diceretur lucrũ captare ea ex re, ob quã dignus est supplicio; nõ enim debet męreri ex malo opere aliud, quàm pœnam; delictum enim non debet impunitatem præstare. ff. de interd. & releg. l. relegatorum, in fi. Gemin. post alios Doct. in c. 1. §. caueant. de sent. excommu. in 6. merito igitur claustrali obligatione cogi debet, & omnibus claustralib. onerib. s. promotioni ad certos, vel omnes ordines in maius pondus seruitutis, sicut ille, qui suspensus est, ne diuinum officium dicat quomodocumque: nam per hoc non fit immunis, quin priuatim officiũ dicere teneatur. Gem. & Doct. d. §. caueant: Hæc sufficiant de viro sexũ mentiente: at èconuerso de muliere mentiente sexum, opportunius dicemus, cum de mulie-

mulierũm irregularitatibus erit agendũ proximo capite.

De sexus Muliebris irregularitatibus.

CAP. XXVIII.

1 *Mulieres proprie non dici irregulares:*
2 *Mulier ad imaginem Dei non est creata.*
3 *Christus quare assumpsit sexum masculinum.*
Christum repræsentare nõ potest, nisi sexus masculinus.
4 *Ordo ecclesiasticus est medicina, non propter eum in quo est, sed propter alterum.*
5 *Angelis non congruit potestas ordinis ecclesiastici.*
6 *Mulieri ordinis character imprimi non põt.*
Mulier aliquando dicitur presbyterissa, & sacerdos.
Mulier diaconissa cur.
Mulier Abbatissa cur.
7 *Mulier nec excommunicare potest, nec absoluere.*
Mulier ad altare seruire non potest; potest tamen altare summa deuotione pertingere.
Brigidæ tactu altaris lignum viride factum est.
Monialis vasa, ac sacras res contingere non potest.
Mulier quamuis docta prædicare non potest.
Canon presbytero nõ permisit diaconissam, etiam in necessitate publice baptizare.
Mulier benedicere more superiorum non põt.
Mulier detonderi in contemptum non debet.
8 *Irregularitas etiam in muliere cõsiderari põt.*
9 *A muliere sexum mentiente inter masculos facta, an rata habeantur.*
Marina virgo virum simulauit.
Theodora virgo virum simulauit.
Pelagia virgo virum simulauit.
Mulieri virilem habitum ferre prohibitum est.
10 *Mulier mentito sexu habitans claustra virorum, quomodo punienda.*
Mulier quæ habitum virilem sumpserat seuerissime à Deo punita.
Ioannes Anglus, quem dicunt mulierem esse fabulose à multis narratur.
12 *Electio de muliere facta ad beneficia ecclesiastica, est ipso iure nulla.*
Opinio communis ius non facit in ijs, quæ sunt impossibilia.
13 *Ordinati à muliere habita pro viro, nil receperunt.*
14 *Mulierem nunquam fuisse in Pontificatu, pluribus rationibus hic probatur.*

Voniam de Hermaphroditis ab ordinum susceptione repellendis tractauimus, quòd muliebris sexus participes sint, multo magis ipsum muliebrem sexum repellendum esse natura, & ratio instituerunt. Nam multis visum est vsque adeo mulieribus ordines non cõgruere, vt eæ nec irregulares quidem dici possint. Tabien. in verb. irregularitas. 4. in princip. Soc. in c. sententiam, in 5. parte principali. q. 14. ad fin. ne cler. vel mon. nõ enim ipsa capax esse potest vllius ordinis, siue maioris, siue minoris natura ipsa repugnante. S. Thom. 4. dist. 25. q. 2. artic. 2. & gl. in c. diaconissam. 27. q. 1. Not. Abb. in c. noua. de pæn. & remiss. idem Abb. in c. dilecta, de maior. & obed. tex. in c. mulieres. & c. fi. dist. 32. Quæ sicut characteris incapax est, ita nullum quodcumque officium ad ipsos ordines spectans, administrare potest, gl. in d. c. diaconissam, tex. in c. sacratas, dist. 23.

Harum autem incapacitatum ratio est, qa ipsa ad imaginem Dei creata non
2 est. Ambros. in Epist. Pau. 1. Corint. c. 11. & c. mulier debet. & c. hæc imago, 33. q. 5. & de maio. & obed. c. dilecta. in gl. Ordines vero illi soli competunt, qui vice Christi ad altare ministret, Ambros. 1. ad Tim. c. 5. merito mulier eos exercere non potest, cum nec vicem, nec personam Christi referre possit, sicut enim p virum originale peccatũ intrauit in mũdum, & non per fœminam, vt tradit S. Thom. 3. sent. dis. 12. art. 4. ad fi. & Christus ideo assumpsit sexum masculinum, vt perfectum, & actiuum, ita quicumque vicem Christi vult repręsentare, debet

esse

esse proportionatus personæ Christi, quæ proportio est in solo sexu masculino. per quem humanæ naturæ reparatio fieri debet,& non per fœmineum, vt ibi per eundem S.Tho.Deinde ordo Ecclesiasticus est quædam medicina, non propter ipsum:in quo est, sed propter alterum quia collatus est, non in remedium per-
4 sonæ,sed Ecclesiæ.Ideo mulieri hoc non congruit, vt sit capax ordinis, ne videatur esse caput in Ecclesia,contra naturæ ordinem, c.est ordo. 33.q.5. Vnde nec
5 Angelis congruit hæc, vel alia potestas sacramentalis,in aliquo sensibili S.Tho. 4.dist.24.art.1.ad 2.& 3.ideo nec Angelus habet conuenientiam in natura cum Christo,qui est sacramentorum auctor, vnde non habet potestatem baptizandi S.Thom.4.dist.5.art.4.ad 5.

Si igitur mulier de facto ordinetur, exeq. nihil potest:gl.in d.c.diaconissam, cum nec ordinis character imprimat. Archiepis.Flor.3.tit.29.c.6.vers.Hermaphroditus: & omnes scriptores consentiunt.Contingit tamen aliquando mulierem nũcupari sacerdotẽ, vt apud Aeneã
6 Silu. histor. Boemicæ.c.16. quandoque presbyteram,vel diaconissam, sed id nihil ad ordinem sacrum spectat, d.c.diaconissam:nam ideo dicitur, quia presbyteri vel diaconi socia est, vel quia prępo sita est ad homilias legendas in choro mulierum.gl.in d.c.diaconissam. Socin. d.q.14.Archidia.d.vers.Hermaphroditus,text.clarus in c.presbyter. & c.fi.dist. 32.Sed & si aliquando Abbatissa nuncupetur, penes quam speciali quodam iure est iurisdictio,cap.dilecta.de maiorit. & obed.non tamen poterit exercere,quę sunt ordinis, vel quæ ab ipso ordine dependent;nam interdicere non potest. Armil.in verb.interdictum.numer.24.nec excommunicare,nec confessiones audire, nec absoluere a peccatis. d.c.noua. vbi Abb.attestatur de communi Docto. sententia;idem Abb.in cap. de Monialibus.de sentent.excommun.de quibus rebus eleganter scribit Dec. in l.fœminæ, de regul.iur.num.41.glo.in d.c.dilecta. Et vsque adeo à ministerio sacrorum ordinum mulier excluditur, vt nec ad altare liceat illi deseruire sacerdoti celebranti,etiam ipsa necessitate vrgente: Archid. in c.hoc quoque.de consec.dist.1.ad altare enim accedere prohibetur, vt presbytero ministret,c.1.in fin.de cohab.cleric. Dec.in d.l.fœminæ,numer.42. vnde reijcienda est sententia.Vinc.in c.proposuit, in fi. de fil.presbyt.qui putauit in necessitate valde vrgente, mulierem posse altaris ministerio deseruire.

Eadem ratione fit, vt moniales & si Deo dicatæ sint,nihilominus vasa,ac res sacras tangere prohibentur, ex decreto Bonifac.1. scribit Onuphr. in vita eius; nec potest Thus deferre ad altare, dist. 23.cap.sacratas, ex decreto eiusdem Bonifac.1. Posset tamen tanta mulieris sanctitas esse, quod si altaria, vel aliquid aliud sacrum contingeret per vehementẽ deuotionẽ nil peccaret, cuiusmodi narratur de Sãcta Brigida Scota, ad cuius contactum altaris lignum, in eius uirginitatis testimonium, statim uiride factũ est,tempore Iustini primi, cuius festum ad Calend. Februar. celebrari olim consueuerat. Vestes quoque sacratas, quibus actu Deo ministratur, idest dum sacerdos actu sacrificat,contingere nõ potest,tex.in cap.vestimenta. de consecrat. dist.1.Silu.in verbo fœmina. Alberic.in uerb. fœmina.Summ.Conf.lib.3.tit.33. de impedimen.sexus,q.1. Mulier etiam quantumuis docta prædicationis munus exercere prohibetur, capit.noua. de pœnit.& remissio.cap.mulier.distin.23.

ad hunc enim ſexum non pertinet in Ecclesia docere, licet poſſit priuata exhortatione monere. Hugut. d.c.mulier. diſt. 23. S.Tho.4.diſt 5.art.4 ad 4.nec ad id ſuffragabitur ſuperioris auctoritas, vel licentia. Panorm.in c.decernimus.de iud. quicquid contrarium dicat Deci. ibi, & gloſ.in c.adijcimus,17.q.1. nam contra hos eſt dictum Apoſtoli prohibitorium 1.ad Corinth.c.14. Mulieres in eccleſiis taceant, non enim permittitur eis loqui; rurſum docere mulieres non permitto, ſed diſcant in ſilentio. 1.ad Timot. c.2.

Quib.apoſtolicis locis conſtat mulieres diſpenſandas non eſſe ad prædicationis munus, cum nec virgini matri Mariȩ hoc à Domino fuerit diſpenſatum, vt dicitur in d.c.noua. Nam quȩ mulieri prohibentur ob incongruẽtiam ordinis, ad hunc ſexum nec per diſpenſationẽ cõcedi debent. exẽplo nobis erit Petrus Archiepiſcopus, de quo Sophronius Sophiſta in prato ſpirit.c 3. Lipom.eod.prato, c.3. nam cum is Cononem preſbyterũ præpoſuiſſet baptiſmis conferendis, & adoleſcentula quædam formoſiſſima baptizanda eſſet, Conon veritus ne in conferendo baptiſmo tentatione pulchritudinis vinceretur, ab illius baptiſmo abſtinuit, nec alius quiſquam ipſius loco ſubſtitui poterat ad illud opus præſtandũ, niſi diaconiſſa quædam, quã ſanctus vir nullo modo admittere voluit ad baptiſmi illius opus, ne ſanctorum patrum decretis aduerſaretur, etiam ſi vrgeret neceſſitas: hæc ex eo loco.

8 Eadem ratione nulla mulier benedictionem impendere poteſt in ſignum ſuperioritatis loco publico d.c.noua, cũ gl. Tamẽ ſimplici charitatiua, materna, fraternaq; benedictione vti poteſt. Silu. in verb.fœmina, num.4. nec ſola hæc maiora munera mulierib. interdicta ſunt, verum etiam leuiora quædam: nam cum ad ordinis obſeruantiam ſpectet clericos detonderi, diſt.23.c.prohibere, & c. clericus.de vit. & honeſt. cleric. Diaz in praxi canon. cap.70. tamen mulieribus detonderi peccatum eſt, etiam ſȩcularibus, c.quæcumque.diſt.30.cap.vxoratus. de conuerſ.coniug.gloſſ. in Clemen.attẽdentes.de ſtat.regu.in verb. & cornutis: quæ detonſio eſt accipiẽda etiam in ſimplici orbiculari forma, expreſſim ſcribit Silu.in verb.fœmina, num.3. ſed hoc intellige ſi pertinaciter, & in contemptum detondeant: alioqui ſi ex fatuitate, aut ſimplicitate, non erit peccatum. Roſell. in verb. fœmina. Rurſum hoc intellige in mulieribus Deo dicatis, proprias domos habitantibus, alioqui clauſtrales detonderi poſſunt ex cõſuetudine, Archid. in d.c.quæcumque, & in cap.2.20.q.2. & quæſt.4.cap.2.& glo. in d.cap.attendentes.

Rurſum intellige ſi ſe detondeant, vt ſectentur aliquod nouum religionis genus ſuperſtitioſum à ſede Apoſtolica improbatum; nam non carerent ſuſpicione hæreſis, vt patet in Concil. Gangren. in præfat.& c.17.& in c.quæcumque.

Ad præmiſſa pulchra oritur quæſtio, an mulier cum ſuſpendere, interdicere, vel excommunicare non poſſit, hæc ſi faciat, incurrat irregularitatem? irregularitas vera in muliere conſiderari non poteſt, nec quidem ex vero homicidio, quia priuatio preſupponit habitum, vt aperte hoc docet in propoſita quæſtione Soci. in d.c.ſententiam.5.parte princip.q.14. effectus vero irregularitatis, qui ſunt excluſio, & depoſitio in ipſa muliere conſiderari poſſunt: nam ex hoc abuſu iuriſdictionis poteſt priuari ſuis facultatibus, & prærogatiuis, quia cum habeat aliqñ ius conferendi beneficia, & ſubditos ha-

beat clericos cum plena iuriſdictione. c. dilecta,de maio.& obe.& ibi Abb. Dec. in d.l. fœminę,nu. 10. vbi citat Abb.in c. cum dilecta,in 2. glo. de confirma. vtil. vel inutili.poterit hęc mulier fieri irregularis,ideſt indigna iſtis facultatib.& ipſa dignitate priuari, ꝑꝑ abuſum ſuæ iuriſdictionis , ſicut alij in dignitate poſiti, c.ſi quis Abbas, 10.q.2.Socin.in d.q. 14.

Ad mulierum irregularitates illa aptiſſima quæſtio adferri poteſt,ſ.an mulier ſexum ſimulans,i.ſe virum eſſe mentiens ,
9 ita quòd inter viros pro viro habeatur, an quæ egerit rata habeantur.

Sed ante omnia,ne fabuloſa proponere videamur;hiſtoriam de his rebus tractantes ſubijciemus : Eugenia Philippi conſulis filia,Eugenius credita Abbatis officio fungi Alexandriæ meruit ; in eadem vrbe Euphroſina virgo ſub Smaragdi noīe latens,à pueritia contemptis nuptijs annos octo ſupra triginta,in monachatu vitam ſanctiſſimā duxit, cui dies feſtus ab eccleſia præſcriptus eſt Calēd. Ianuarij,ſed Symeon.Metaphr. eius vitā narrat ſub die 25.Septemb.

In Achaia quoq; Marina virgo virili habitu monachum repræſentans accuſata eſt, quòd cum meretrice fornicata eſſet, eamque prægnantem reddidiſſet, quam accuſationem patienter ferens, partum prægnantis accuſatricis diligenter nutriens , omne ſeruitium ab Abbate impoſitum maluit patienter ferre, quàm mulier detegi;ſed poſt obitum cognita, vnicum,& inauditum inter monachos cōuerſationis reliquit exemplum, cui feſtus dies datus eſt ſexto dec.Calen. Auguſti,& ſcripſit Lipom. tom.ſexto. in præfatione vitæ alterius Sanctæ Marinę: Theodoræ quoque Alexandrinæ idem contigit,vt ſub virili habitu damnaretur tamquam fornicator, & partum coacta quaſi pater alere,paruit humiliter,& eū ad ſummam vſque virtutem educauit, quaſi ꝓprium, vt ſcribit idem Metaph. in eius vita , die vndecima Sept. Fuit & Pelagius pro Pelagia ſub monachorum habitu,vt tradit And.Eboren.lib.exemplorum memorabilium, tit.de veritate, vlt.c.ex Marulo lib.4.

Iſtis igitur caſib. non idem eſt , quod in viro ſexum ſimulante; nam licet viro intra moniales ſexum mentienti , multas pœnas irrogari à iure ſupradiximus, quia nulla in eo pietas excogitari poteſt: tamen iſtæ mulieres ſanctæ laudantur ob ſummam pietatem ſeruandæ caſtitatis,& vt Chriſto liberius ſine hominum moleſtia incognitæ deſeruirent, vt ſuperioribus exemplis patet : generaliter tamen mulieribus virilem habitum aſſumentibus anathema eſt.Concil.Grangr. c.13. habetur.30.diſt. c.ſi qua mulier.

Nec propterea Eugeniæ prædictæ vlla culpa impingi poteſt, quòd indigne Abbatis munus geſſerit,& virilia munera exercuerit benedicendo,prædicādo ; nam id munus accepit inuita,& renitēs; deinde humilitate magiſtra ſolo Abbatis nomine eſt vſa,benedictiones maternas, ac fraternas dando, at exhortationes,ac correctiones priuatas, intra clauſtrum facere non prohibetur mulieri ,vt proxime diximus, & docet Hug. diſtin. 23.cap.mulier: Ideoque pie quiſque credere debet, nihil eam omnino egiſſe, quod ſexui repugnaret,& ob id ordines minores non contuliſſe,baculo,& mitra vſam non fuiſſe, ſic Spiritu ſancto eam intus docente , vt tradit S.Antonin.hiſt. part.1.tit.7.c.6.§.12.

Fateor tamen malam aliquando mulierem,peruerſa intentione clauſtra virorum ſubire poſſe, quo caſu grauiſſimis
10 pœnis punienda . Hug.in d.c.quod interro-

terrogasti, cogetur etenim vitam degere, ob pœnitentiam perpetuam, in claustro mulierum, & inter eas professionē emittere, Hug. & Archidiaco. d. c. quod interrogasti. Silu. in verb. religio 3. versi. nono quæritur, eisdem rationibus, quibus & vir profiteri cogitur, vt aliàs diximus: Quòd si huiusmodi mulier humano iudicio non puniatur, seuerius etiam in hoc sæculo à Deo punietur, vt narrat Greg. Turon. quòd cum Simon Antiochenus quadraginta, & vltra annos in columnis ita solitarius vixisset, vt nec ab vlla vnquam muliere, nec ipsa matre se videri permisisset, mulier quædam sumpto virili habitu, ad eum accedere statuerat, in ipso tamen Ecclesiæ limine cadens mortua est, vt simulatio illa, quantum impia esset cognosceretur ex Dei vltione. sic ille lib. in glor. confes. c. 26.

Vertitur igitur in dubium, quid iudicandum de ijs, quos mulier sexum mentiens, ad ordines promouerit, Chrismate linierit, an ij exercere susceptum ordinem possint? an vero reiteranda ordinatio? exemplo afferri potest illa, quam
11 ego puto fabulosam narrationem de Ioanne VIII. Pontifice Anglo, quam fœminam incertum, & ignarum vulgus narrat, an ordines, & reliqua ab eo collata fuerint nulla? ita vt ab eo ordinati reordinatione indigerent: & sane cum omnis electio ad beneficia ecclesiastica de
12 muliere facta sit irrita ipso iure, vt docet Aegid. in c. licet. de electio. in 5. quęsito, in verbo absque vlla exceptione, in vers. sexto dico; quod probat Iacobatius in tractat. de Concil. lib. 3. titu. de excep. hæres. in Pap. versic. & idem in infante; consequens est, quæ ab illo facta sunt, infecta sint, non solum quia iurisdictione careat, verum etiã, quia mulier omnis potestatis sacerdotalis incapax, q̃ quod nō habet ipsa, dare non potest; vulg. regula; nec communis opinio facit ius, q̃a in ijs quæ de sui natura sunt impossibilia, cōis opinio ius non facit. Doct. in l. Barbarius. ff. de offic. præs. ideoque quicumque ad ordines ab ea promoti sunt, nihil exercere possunt; sed cum primum id sciant, Pontificis veri dispensationem quærere debent: qui si digni sunt, pręsertim si in susceptis ordinibus non administrauerint facile à Papa obtinebunt. Alberic. in verb. ordo. 3. in princip. Summ. conf. de ætat. ordin. q. 8. Verum est tamē,
13 quòd quamdiu hic ignorauit, se à muliere ordinatum, quicquid administrauit circa sacramenta, habet suos finales effectus: quia summ⁹ sacerdos Christus supplet defectũ, ne decipiatur ecclesia, S. Thom. 4. distinc. 24. Silu. in verb. Baptismus 6.

Propterea ego puto esse commentitium hoc, quod de eo Ioanne octauo circumfertur; tum quia historicorum ne-
14 mo palam id dixit, sed omnes aut dubitant, aut referri attestantur; cum tamē eo tempore quo eum regnasse ferunt, quamplurimi vixerint historici, nemoque illorum huius fabulæ meminerit; quod longa oratione probat Onuphr. in Pontificum chronologia diligētissimus, in scholijs ad Platinam in hoc ipso Pontifice; & sane verisimile non est, Romanum hunc cœtum, tam oculatum rebus in omnibus, in hoc tanti ponderis negotio allucinatum esse: non. n. tanta leuitas in Cardinalib. credenda est, nec in oculatissimo populo, vt scribit Bald. in cap. licet. de electio. & refert Iacobat. in tractat. de Concil. lib. tertio, in titul. de exceptio. hæretic. contra Pap. versicul. de Hermaphrodito; nam vel initio, vel progressu temporis, rem detegi oportuit, vel saltim morte; quo fit, vt cre-

damus si vere mulier extitisset morte detecta, quòd multi in Romana Ecclesia tumultus excitati fuissent pp acta ipso suo pontificatu, quę rescissa esse nullus nisi fatuus ignorabit; ne videretur ecclesia fauisse hæresi Quintilianorum, & Pepuzianorum, qui mulieribus sacerdotium permittebant. Augustin. lib. de hæres. 27.

Ideo quomodo fieri potuit, vt tot Cardinales, Episcopi, & presbyteri ob tot sacramenta administrata sicco pede tantũ facinus prætermiserint? vel Ecclesia omnino dissimulare potuerit tantam rem; in qua de Dei summo negotio ageretur? Quare cum de ijs nihil oino, & ne minimum quidem motum in ecclesia factũ constet, certe & illud necessarium videtur, s. quòd nullus unquam Pontifex mulier extiterit; video enim quòd cum Cõstantinus laicus fauore Tothonis Nepesini ad Pontificatum aspirasset, & per vim coacto Gregorio Prænestino Epo, ad ordines sacros promotus fuisset, quia id sacris canonib. aduersabatur, à Pontificatu non solum depositus est hic Constantinus, verum etiam cõgregatum Romæ Cõcilium, quo decretum est, vt qui à Constantino eo anno sui Pontificatus promoti erant, Epatum dimitterent, ad priores ordines redirent, & presbyteri, ac diaconi suos ordines scirent se inaniter suscepisse; quinimmo reliqua omnia sacra irrita habita sunt, pręter baptismũ, & chrisma; vt fusius de ijs Platin. in Stepha. III. & alij recentiores; cur igitur nõ ijdem motus excitati fuissent in Ecclesia si moriente eo Ioanne VIII. Anglo, sexus Ecclesię innotuisset? omnia sursum deorsum versa in Vrbe, atq; extra, quis nõ audisset? totoq; orbe de hac re agi, scribi, annotari, & vel lippis, & tonsorib. vbicũque locorum nota fuisse? historias oẽs, Annales, Chronica eius temporis, quis non hoc portento implesset? cum tamen neminem omnino eo tempore id fecisse constet. Nam Regino, & Otho Phrisingensis, & Vrspergensis illius pene sæculi scriptores huius rei penitus nihil meminerunt. Fuit quidem Ioannes Anglus Papa, sed ferũt eum valde effœminatum, ꝙ Theodoræ nobili scorto in oĩbus obsequeretur, perinde atq; ab ea Põtificatus administratio penderet: eamque ob rem Ioanni fœminæ cognomen impositũ est, vti constat ex Luitprando eius temporis scriptore.

De Monialium irregularitatibus.

CAP. XXIX.

1 *Moniales quadam ratione irregulares dici possunt.*
2 *Vela Monialium quinque, & plura.*
Velum professionis sacrum.
Velum consecrationis sacrum.
3 *Moniales raro consecrantur, & quæ*
Velum ordinationis difficile conceditur monialibus, quæ expertæ sint matrimonium.
4 *Velum prælationis quibus detur.*
Priorissa & Vicaria non instituuntur cum velidatione.
Velum continentiæ viduarum est.
Velum in prima detonsione, & habitus assumptione solet dari monialibus.
Velum aliud datur Conuertitis, quas dicunt Pœnitentes.
5 *Moniales prohibẽtur esse omnes mulieres scandalosæ, vel reprehensibiles.*
6 *Moniales aliquando fiunt inuitæ iudicio Ecclesiæ.*
7 *Moniales esse non possunt mulieres contagiosæ morbosæ, demoniacæ furiosæ.*
8 *Monialibus obsunt omnia impedimenta, quæ possunt inficere tam corpus, quàm animam.*
Vestales virgines quibus superstitionibus admittebantur
9 *Hermaphroditus non potest fieri monialis, etiam si incalescat in fœminam.*
Illegitima mulier monialis esse nõ prohibetur.
10 *Clericari prohibitus, non prohibetur monachari.*
11 *Illegitima monialis nõ potest fungi prælatura.*

Abba-

Abbatissa dicitur constituta in dignitate.
In electionibus superior non censetur velle dispensare ad praiudicium eligentium.
12 Monialis, quae est de linea eorum, qui occiderunt proprium Episcopum, non potest fungi vlla praelatura.
Monialis filia constituti in sacris est infamis.
Monialis filia scanici est infamis.
Infamis est quisquis ordinari non potest.
13 Religionis ingressu licet tollatur omnis irregularitas, non tamen reddit habilem ad praelaturas.
Corrupta fieri non potest Abbatissa.
14 Bigama mulier Abbatissa fieri non potest.
Bigama etiam est quae post votum praeuaricatur.
15 Reprehensibiles mulieres non sunt facile in claustro ad professionem admittendae.
Annus probationis conceditur, tam gratia monasterij, quàm profitentis.
Monasteria mulierũ maiore cura egent, quàm virorum.
16 Moniales professae delinquentes, non eijciuntur à claustro, nisi pro atrocissimis.
Monialibus, quae genera pœnitẽtiarum imponat Basilius.
17 Consecratio paucis monialibus conceditur, & quibus.
Reprehensibiles moniales praelatura fungi non possunt.
Abbas criminosus ab Episcopo deponi potest, etiam inuito monasterio.
Argumẽtum valet ab Abbate ad Abbatissam.
18 Abbatis nimia simplicitas; aut negligẽtia sufficit ad eum deponendum.
Abbatissa non sumens Eucharistiam singulis mensibus, reprehensibilis est.
Moniales irregulares dici possunt aliqua ratione.
Monialis qua aetate ad praelaturas admitti debeat.
Maria Magdalena sine dispensatione Abbatissa non esset.
19 Abbatissa eligenda sub debita forma, alias reijcitur.
20 Abbatissa esse non potest, quae per uim aliquam monialem ad religionem admiserit.
21 Abbatissa esse non potest; quae impedierit sine causa eam quae votum emittere statuit.
Abbatissa inobseruans regulae non est toleranda.
Abbatissa incauta, non casta, immisericors, indiscreta, non sobria, deponi potest.
Abbatissa, & alia praelata suspendi possunt à suis officijs.
22 Consecratio reiterata omnem monialem facit criminosam.
23 Consecratio monialium est quoddam sacramentale, & ideo non varianda.
24 Abbatissa ante confirmationem administrare prohibetur.
Abbates, & Abbatissae, quibus causis ante cõfirmationem administrare possint.
25 Abbatissa excommunicare nõ potest moniales nec absoluere; aut suspendere; aut interdicere.
Abbatissa potest suspendere à beneficio clericũ subditum.
26 Abbtissa nullum velum monialibus imponere potest; praeter velum habitus; vel professionis.
Abbatissa publice benedicere non potest.
Abbatissa confessiones audire non potest.
Abbatissa praedicare non potest, quamuis docta.
27 Papa etiam aliqua potest contra Apostolum.
28 Monialis vnius habitus, non potest fieri praelata; in monasterio alterius habitus.
29 Abbatissa etiam mutilata aliquo membro esse potest.
30 Vidua consecrari non potest regulariter.
31 Consecrationis velum dari non potest quomodocumque corruptae moniali.
Virginitas animo perdita recuperari potest.
Virginitas perditur omni pollutione cum consensu.
32 Consecrationis velum est negandum moniali indignae, etiam si inde scandalũ nasceretur.
33 Monialis quomodocumque etiam occulte corrupta; debet abstinere ab omnibus officijs cõsecrationi competentibus.
Baptismus non restituit integritatem mulieri corruptae.
34 Virgines puellulae non perdunt virginitatem, peractus quosdam inhonestos.
Virginitas non amittitur fluxu seminis inuoluntario.
Virginitas non amittitur à dormiẽte, vel ebria stuprata.
35 Virginitas etiam amittitur per vim, consensu accedente.
36 Virginalis claustri corruptio à Medicis facta, non obest ne virgo permaneat.
Consecrationis velum si ab Abbatissa imponatur moniali; nil actum videtur.
37 Virginum velamen repraesentat integritatem matrimonij Christi ad ecclesiam.
38 Episcopus non potest delegare sacerdoti facultatem

tatem imponendi velum consecrationis monialibus.

Papa demandare potest sacerdoti; vt velum consecrationis imponat Moniali

Forma non seruata, nil actum videtur.

Pontificale Episcoporum est seruandum, & habet vim iuris.

39 *Aetas; quæ requiratur in velis monialium accipiendis.*

40 *Monialis profiteri non permittitur; nisi prauio examine.*

41 *Consecrationis monialium facienda tempora.*

42 *Consecratio monialis, quocumque tempore in necessitate fieri potest.*

43 *Argumentum trahi potest à sacramentis ad cõsecrationem monialium.*

44 *Monialis consecrata nubens excommunicata ipso iure est.*

Episcopus non dispensat super bigamia.

45 *Moniales violantes interdictum sunt ineligibiles.*

46 *Moniales violant interdictum vtendo proprijs officijs.*

47 *Monialis non potest transire de vno monasterio ad aliud.*

48 *Monialis impudica à claustro expellitur.*

49 *Monialis pretio recepta excludenda à claustro.*

50 *Monialis, quæ nimium differt votum professionis, a claustro eijcitur.*

51 *Mulier qualibet potest leuare puerum de baptismo.*

Monialis commater fieri prohibetur, & in confirmatione, & baptismo.

Compatres sunt fideiussores filij suscepti de fonte.

52 *Compater tenetur filium susceptum fidem docere.*

CVm proximo anteriori capite de muliebris sexus irregularitate tractauerimus, operæpretium est, vt hoc loco de religiosis mulieribus,
1 quas moniales dicunt, pleno tractatu agamus; nam & in suis ordinibus; ac ministerijs impedimenta quamplurima pati possunt: aliqua enim ratione irregulares fieri posse videntur, vt scribit Armil. in verb. interdictum, nume. 57. Impedimenta autem monialium omnia, præcipue versantur circa eorũ velamina, ideo primum de ijs breuibus agendum est:
Quinque enim vela permisit Ecclesia in
2 monialium ordinibus, de quibus Pet. de Palud. 4 dist. 38. glos. in c. illud. 20. q. 1. post Hug. quæ ponit tantũ quatuor, quæ solis virginibus competunt, at quintum viduis congruit.

Primum igitur est velum professionis, quod puellis prima voti astrictione imponitur tam viduis, quàm virginibus commune, & hoc est sacrum. 20. q. 2. c. puella.

Secundum velum est consecrationis, quod solis virginibus iam professis imponitur, gl. in d. c. illud. in verb. velamen. text. in c. placuit. 20. q. 1. & c. iuuenculas.
3 & distin. 77. c. placuit. nec passim omnes virgines professę consecrantur hoc secundo velo, sed eæ solæ, de quibus extat laudabilis, & insignis conuersatio, & quæ tria vota emiserint, & non sint de ordine mendicantium. Archiepisc. Florent. quem refert Tabien. in verb. virginis consecratio, & Silu. in verb. consecratio: immo nec omnes, quæ sunt eiusmodi consecrantur, sed perraro hoc velum imponitur.

Tertium est velum ordinationis, quo in diaconissa creanda vtuntur Episcopi: est enim hic diaconatus, nõ qualis in sacro ordine masculorũ, sed genus nudi officij, quod per benedictionem, & Breuiarij traditionem prælati, virgo suscipit, vt in choro mulierũ, vel officium inchoet, vel homilias legat; non. n. aliter hoc officium præstare ei liceret. Hodie tamẽ cõi cõsuetudine, cum velũ cõsecrationis imponitur, hoc etiam officium accipiũt sine vlla alia veli impositione; & hoc velum ordinationis diaconissæ, difficile datur monialibus, quæ aliquando matrimonium expertę sunt; vt habetur Cõcil. Constantipol. 6. c. 48.

Quar-

Quartum eſt prælationis,quod ob antiquam profeſſionem laudabilemque, ac diuturnam conuerſationem,rerumq; monaſterialium vſum, quaſi prudentioribus cõfertur: in qua re nullum ſpeciale velum imponitur,ſed ſimplex prælati datur benedictio: cap.indemnitatibus. verſic.ſane. de elect.lib.6. vt in Abbatiſſis inſtituendis tradit Hug. & poſt eum glo. in d.c.illud.Prioriſſæ vero, & Vicariæ huiuſmodi benedictionem non ſuſcipiunt.gl.in d.cap.indemnitatibus. in verb. Abbatiſſa.

Quintum eſt velum continentiæ, & obſeruationis, quod viduis tantum imponitur, præter illud, quod habuit qñ ab initio ingreſſa eſt, ꝓbatur in c.vidua. 27.q.1.vbi aperte ꝓbatur in vidua duo hæc vela exiſtere:hoc autem etiam virginibus competere poteſt,cum tamen virginale velum viduis congruere non poſſit.c.deuotis. 20.q.1. nec quidem ſi Epiſcopus velit, vt ibi.

Addi poteſt & ſextum velum album, quo ab initio in prima detonſione imponitur,cum ſuſceptione habitus: de quo poſſet etiam intelligi Concil. Trident. Seſſ.25.c.17.de regular.

Poteſt addi,& ſeptimum,quod datur pœnitentibus,quas Conuertitas dicunt. Concil.Trident. Seſſ.25.c.18. de regul. Circa igitur hæc omnia vela plurima impedimenta canonica verſari poſſunt,de quib. ſigillatim ordine pertractabimus.

Omnis igitur mulier,quæ irreprehenſibilis non eſt,ſed reprehenſione digna,
5 vt puta ſcandaloſa, petulans, non debet ad clauſtrum admitti, text.iuris ciuilis, in authen.quomod.oport.Epiſc.§.quanta. Sed quia iura ciuilia eccleſiaſticas ꝑſonas non ligant, ideo totum hoc negotium arbitrio Epiſcopi,vel ſuperioris reſidere debet, pro ratione loci. Quo vero ad excõmunicatas, hæreticas, ſchiſmaticas,atque aliter flagitioſas, ſicut & clericos ab ordinibus eijciendos dicemus, ita & has à clauſtro excludemus;imo tãto magis,quãto periculoſius reliquę virgines corrumpi poſſunt,vt concludit Baſil.lib.de inſtit.monachorum.

Aliquando tamen pœnitentes, quæ in ſæculo fuerunt criminoſæ, & repre-
6 henſibiles in monaſterium detrudũtur, non volentes, ſed inuitæ ad perpetuam pœnitentiam peragendam, ad mandatum ſuperioris,c. fraternitatis, vbi plena gloſ. diſtinct. trigeſimaquarta. facit cap. ſi ille.diſtinct.quinquageſima, & cap.de lapſis 16.q.6.

Aliquando vero etiam volentes, vt propriæ vitæ quærant remedia, & iſtæ admittuntur. Concil.Trident.Seſſio.25. dicto cap.decimo octauo, & Conuertitę appellantur, quæ aliorum regulis non ſubſunt, ſed proprijs quibuſdam inſtitutis vtuntur ſeorſum habitantes à virginum clauſtris, vt ibidem. Si igitur in quouis monialium genere aliqua contagioſa ſit, morboſa, dæmoniaca,furioſa, ante profeſſionem excludenda eſt, ſicut & maſculi quoque non promouerentur: ſtolidas vero, ac rudes, aut hebetes,nil prohibet eas recipi poſſe; cum plerumque ſanctiores ſint:Surdas autẽ, cæcas, claudas, mutas, gibboſas, nullo iure impediendas puto,quandoquidem in his maior & religio, & ſubiectio futura eſt.

In ſumma omnis defectus, qui alijs virginibus obeſſe poteſt, vel ratione mali exempli, vel ratione imitationis delicti, vel ratione ſcandali, vel ratio-
8 ne infectionis, tam animi, quàm corporis, impedimento eſſe debet, ne inter moniales recipi poſſit, vel retineri, vt expreſſim habetur, de ſtatu

regul.c.1.lib.6. At ij defectus, qui propriam ipsius patientis personam solam attingunt, nec ad alias transeunt, nullo iure impedimentum adferre possunt canonicum; ideoque quascunque deformitates habeat monialis, non æque excludi debet, vt masculus solet excludi ab ordinibus, quia claritas personæ, quæ requiritur in masculo, est propter ordinẽ sacrum; ad ministerium corporis Christi; à quo excluditur omnis notabilis deformitas corporis, S.Thom.4.distin.25. q.2.artic.fin.& 3.q.82.artic.final. ad 3. quæ ratio cessat in moniali, in qua nil consideratur, nisi pietas, & religio in Deum nullam habens publicam administrationem, quasi in solitudine versans, quod vel ipsum nomen monachatus indicat, cum pro mortuis habeantur, soli Deo viuentes, solam præ se ferentes tristitiam.c.placuit.26.q.1.quod confirmatur ex eo quod deformitates plerũq; ingredientibus religionem facillime dispẽsantur, vt suis locis opportune hoc volumine diximus.

Quæ omnia tanto magis obseruanda sunt, quanto longius distant ab Ethnicorum legibus superstitiosis, in quibus constitutum fuerat virgines Vestæ dicari non potuisse, si lingua debili, si diminuto sensu aurium, aut parte aliqua corporis deformes fuissent, vt refertur ab Aul.Gell.lib.1.c.12. Nam si monialium monasteria instituta sunt, vt Deo famulari longe à sæculo possint, & vt proprię saluti tutius incumbant, non sunt considerandi defectus huiusmodi, sicut nec consideramus illam eorundem ethnicorum superstitionem, qua iubebant, ne virgo maior esset annis 10. vel ne Patrima, aut matrima esset, idest alterum parentem siue patrem, siue matrem haberet superstitem; aut si emancipata esset, aut ex patre emancipato nata, aut ex patre, qui aliquando fuisset seruus, seu sordidam aliquam artem exercuisset; aut si ipsa alteram sororem inter easdem vestales haberet, aut si pater eius in Italia domicilium nõ haberet, nec superstites tres liberos: Hæc quia superstitiosa sunt, & Christianæ disciplinæ contraria, de eis nulla consideratio haberi debet: Nam prædicta omnia nihil obesse, aut impedire possunt, quin ad religionis ingressum, & ad professionem huiusmodi virgines admittantur.

Hæc generatim dicta sint: at non fuerit incongruum, si specialius ad monialium canonica impedimenta trãseamus;
9 primum illud occurrit, quod ex sexu venit, nã hermaphroditus, nec inter mulieres admitti debet, nec quidem si plus incalescat in fœminam, quàm virum, pp illas reliquias, quas vt masculus exercere posset; nam sicut eunuchos, & castratos infra eas non admittimus, qm̃ Venerem (& si sterilem) turpib. complexib. exercere possunt, vt scribit S. Basil.lib.de virginitat.& Epist.87. Ideo longe magis hermaphroditi reijciendi, cum præterea ad monstra pertinere videantur, & infames, quamquam sola hæc naturæ infamia a claustro eos non excludit, sed periculum castitatis.

Illegitimæ vero mulieres, tametsi ab ingressu religionis non arceantur, sicut nec illegitimi masculi, gl. Abb. in c.fi.de fil.presb.per illum text.& per c.1.eod.tit. Tabien.in verb.Ordo.4. Archid.in c.1. dist.56.& ibid.Hug.vbi oẽs probant illegitimum admitti ad religionem; ita sane & de mulierib.dici põt, nam & si quis prohibeatur fieri clericus, non tñ prohi-
10 betur monachari. Abb.in c.in quibusdã 1.col.de pœn.sed licet ingressus cõcedatur; tamen ipsis ingressis, omnis prælatu-

ra

ra vetita est. Abb.ibid.colum.2.in princ. per text.ibi.

Hinc fit, vt eodem exemplo virorum & si mulierem illegitimam ad ingressũ religionis admittendam putem, non tamen prælatura eam fungi pmittere debemus, s. vt Priorissa, Vicaria, & multominus Abbatissa fiat, tex.gl.& Abb.in d. c.in quibusdã,gl.in c.indemnitatib. §.1. in verb.canonica.de electio.lib.6.& post eam Geminian. ibidem, qui hinc inde disputando hoc cõfirmat,& ego sequor, nam honor est Abbatissam fieri,& multa cautione prouidẽdum,quomodo eligatur.vt d.c.indemnitatib. Conc.Trid. Sess.25. c. 7. merito non debet illa alijs pręfici,quę natalium maculam patiatur, præsertim quia cum per electionem fiãt hæ prælaturæ, superior non cẽseatur velle dispensare ad præiudicium eligentiũ, Fely.quem refert Tabien.in verb. beneficium.2.num.20. Eligentes vero dispensare non possunt, merito requiritur tam superioris,quàm eligentium plenus consensus, quod sonat in dispensationem: ideo si opus est dispensatione, apparet ipso iure eas admitti non posse,& ita sentit Tabien.in verb.dispensatio. 5.vers.21. licet idem contrarium videatur dicere in verb.virginis consecratio.

Propterea in filiab.illegitimis principum,quæ ob educationem egregiam virtute pollent cõcludi posset, eas posse admitti,ac facile dispensari, vt exemplo est Edilberg Anglorum Regis filia illegitima, quæ pro merito virtutum Brigensis Monasterij Abbatissa constituta est, vt scribit Beda hist. Angl.lib.3.c.8.

Eadem ratione si Monialis aliqua sit ob progenitorũ lineam infamis, vel ob
12 factum alienũ,non autẽ ob suum,cuiusmodi casum ponere possumus in parente occidẽte prælatũ proprium,certe ꝓli huius occidentis,vsq; ad quartam generationem irrogatur pœna priuationis oĩum honorum,& famæ,vt d.c.in quibusdam.de pęn. merito cum hæc proles sit infamis,certe à prælatura excluditur,nisi dispẽsetur, probatur d.c.in quibusdã. rursum exemplo est filia constituti in sacris,nam infamis est.c.cum multa. 15.q. 8.sed & filia ignobilis scænici,vel histrionis,quia infamis est, à prælatura excludi debet,nisi dispensetur,arg.d.c.in quibusdam. nam cui ordinum susceptio prohibetur infamis est,6.q.1.c.2.& ibid. Archi. merito cum ista proles ab ordinib.excluditur ob infamiam,cõsequens est,quod & in mulierib.eadem procedat infamia & irregularitas,& sit oĩ honore indigna, præsertim p̃latura, arg.d.c.in quibusdã.

Et licet oĩs macula videatur tolli religionis ingressu,saltim dispensatiue, non tñ ita abstergitur,vt ad prælaturam red
13 datur quis idoneus,vt diximus supra,cũ de legitimato religionis ingressu ageremus: merito hæc infamis monialis admissa ad professionem, non poterit sine dispensatione prælatura fungi.

Quæ oĩa extendenda puto ad vtrãq; infamiam tam facti,q̃ iuris, arg.eorum quæ ponit Spec.in tit.de dispens.§.iuxta; vers.17.& dicemus infra,qñ de infamibus agendum erit. Propterea si qñ huiusmodi infames ad Abbatias admittũtur, id non nisi ex dispensatione fit,& ex causa forsan necessitatis,gl.optima in c.tuã. de ętat.& qual.gl.in c.exposuisti,p illum tex.de corp.vitiat. videtur tex. in c.accedens.§.fi.dist. 50.

Corrupta quoq; virgo quantũuis pœnitens,& irreprehensibiliter viuẽs,in Abbatissam promoueri nõ põt absq; dispẽsatione.Io.And.in Clem. Attendentes.de statu Regul.in verb.Rationabilis.& ibid. Paul. Eleaz.& Ioan. de Imol.Eaq; dispẽ-

satio

satio à solo Papa petenda est, Decis.Tolos.295.Iuxta quod citat Borgas. de dispens.par.3.conclus.4.nu.40.in fi.

Bigama etiã mulier ab Ecclesiæ eleemosynis, ac ministerio sacerdotum excluditur, tametsi sexagesimum annum
14 excesserit, tex. in c.quomodo.31.q.1.& dis.28.c.si qua vidua.S.Paul.1.ad Tim. c.5.Hęc igitur nec Abbatissa fieri potest. Nam sicut masculus bigamus ingredi quidem religionem potest,cap.seriatim. dist.32.& ibi glo.tamen ad prælaturam non est admittendus,sine dispensatione, ut de bigamo suo loco dicemus; ita nec bigama Abbatissa fieri potest,ut expressim tex. dicit in auth. de sanctis Episc.§. diaconissam.& in auth. quomod.oport. Episc.§.quanta.& dist.78.c.nemo. C.de Episco.& cler.auth.diaconissam,intelligẽdo Bigamam esse etiam eam,quę post votum castitatis pręuaricatur, 27.q.1.c. quotquot; nam nec cũ hac Bigama Eps dispensare potest,vt ibi per gl. & licet supradicta iura sint à iure ciuili, tñ quandoque etiam Episcopi possunt ea imitari.c.1.de nou.oper.nunc.

Sed & illæ virgines, quæ correctione aliqua dignæ sunt,uel reprehensibiles ex graui causa,nõ debent facile ad claustrũ
15 admitti, annus etenim ꝓbationis vtriusque ratione conceditur,tam monasterij, quàm ipsius ingrediẽtis,c.Gondisaluus, 17.q.1.& de regul.c.ad apostolicę;merito fit,ut si ea monasterio nõ placuerit ob quamlibet causam,quasi indigna loco licite excludatur.arg. Concil.Trid.Sessio. 25.c.16.& hoc casu non tam grauis causa requiritur, sufficit enim quęlibet causa,quę possit adferre damnum, uel notã alijs sanctimonialib. maior enim habenda est animaduersio in fœminarum monasterijs,q̃ uirorum;longe enim accuratior,maiorq; in fœminarum vita,quàm monachorum disciplina requiritur, ut diserte scribit Basil. lib. de Institutione monachorum,& ideo caute hoc est agẽdum,antequam ad professionem admittantur;at postq̃ admissę fuerint, & si sint correctione dignę (nõ tñ atroci delicto)
16 non excluduntur,sed pœnitentia iniungenda, ut liquet apertissime ex Basil. in li.cui titulus, Animaduersiones circa canonicas:ubi pro iureiurando,pro maledicto, pro criminatione in consociam, pro quauis contumacia, ꝓ susurratione, pro futili garritu, pro scurrili sermone, pro immodesto risu, pro obẽdientia ꝓcaci, pro indiscreto clamore, pro ꝓpteruia aduersus correptiones superioris, ꝓ collocutione cum extraneis nõdum obtenta uenia,pro murmuratione in defectu rerum necessariarum, pro resistentia aduersus iussa, pro exquisitiore ornatu, pro accessu ultroneo ad propinquas, ꝓ nutu oculorum,aut prauo gestu, ꝓ omissione diuinorum extraneis colloquẽdo, pro commutatione operum iniussu superioris,pro contumaci respõsione,& murmuratione, proprias quasdam irrogat pœnas:quibus casibus,quia iam admissę sunt nõ excluduntur,nimirũ pœnis sufficientibus;uerumtamẽ quę sunt eiusmodi,& præmissarum culparum reæ, quia minus laudabiliter uiuunt, non debent facile consecrari:quoniam eę solę consecrantur,quarum laudabilis est conuersatio,& pręclara: Archiep.Florent. quem
17 refert Tabien.in uerb.uirginis consecratio: Silu.in uerb.consecratio. Propterea quia per has culpas imprudentię notatę sunt,& reprehensione dignę,alijs pręfici non possunt:Vnde non debent fieri Abbatissę,Priorissę, uel Vicarię, uel quouis modo nũcupẽtur pręlatę, auth.quomo. oport.Episc.§.quanta.arg.Concil.Trid. Sess.25.c.7.Incip.Abbatissa.

Quinimmo ſicut Abbas criminoſus poteſt ab Epiſcopo deponi inuito etiam conuentu, 18. quæſt. 2. c. ſi quis Abbas, eadem quoque ratione, & Abbatiſſa vel præfecta, à qua maior monialium pẽdet diſciplina; nam propter leues cauſas, vt Abbates, ita Abbatiſſæ deijci poſſunt, ſiue de præfectis, ſiue de præficiendis loquamur. gl. in d. c. ſi quis Abbas, vbi etiã Hug. qui dicit poſſe eum tex. extendi ad ſimilia: Nam de Abbate ad Abbatiſſam iure valet argumentum, per text. in titu. Qui feud. dar. poſſ. & ibi hoc notat Iaſ. colum. 2. verſicu. in text. ibi Abbas. ideo ſicut de Abbatibus loquitur, ita & de
18 Abbatiſſis loqui poteſt: ſola enim nimia ſimplicitas, & negligẽtia ſufficit ad depoſitionem Abbatis, vt ibi: ſed & illa quaſi negligens videbitur, & indigna prę latione, quæ ſingulis menſibus Euchariſtiam non ſumpſerit, & ideo illaudabilis ex hoc ſolo eſt, arg. Concil. Trid. Seſſ. 25. cap. 10.

In ſumma concludendum eſt, quòd quamuis circa mulieres proprie irregularitas nõ verſetur, vt aliàs diximus: tamẽ quodammodo irregulares dici poſſunt quoad proprios ordines illis competentes, puta quando non poſſent eſſe prælatæ, vel benedicere, ſuſpendere, interdicere. Armill. in verb. interdictum. nu. 57. latius Soc. in c. ſententiam. 5. par. princ. q. 14. ad fin. ne cler. vel mon. facit. d. c. ſi quis Abbas. cum gl. & eſt text. in d. c. indemnitatib. §. 1. in verb. canonica, ibi digna. de elect. lib. 6.

Nec ſolis prædictis exceſſibus, prælatura fungi non permittitur monialis, verum etiam ꝓpter diuerſas alias cauſas: nam ſi minor ea ætate ſit, quę pręlaturę requiritur, hoc canonico impedimento obſtante excluditur; ſed de hac ætate varia iura conſcripta ſunt; nam Leo primus quadraginta annos requiri voluit; vt in ipſius vita decantat Eccleſia: Deinde Gregorius primus ſexagenariam eſſe voluit. 20. queſt. 1. c. iuuenculas, ex ſententia S. Paul. ad Timo. c. 5. circa eadem tempora Iuſtinianus Imperator (licet id iuberet quod ad ipſum non pertinebat) quinquagenariam eſſe voluit, in authen. quomod. oport. Epiſcop. §. quanta, niſi neceſſitate vrgente in minore ętate diſpenſanda eſſet: ut ibidem. verſic. ſi vero quędam. idem. C. de Epiſcop. & cler. l. nullam: poſtea Bonifacius Octauus trigeſimum annum pręfixit. c. indemnitatibus. de electio. lib. ſexto. Poſtremo loco Concil. Trident. Seſſio. 25. cap. 7. duas exigit temporis metas, videlicet quòd ſit quadragenaria, & quòd poſt ꝓfeſſionem octo annos laudabiliter uixerit: diſpenſari tamen ex neceſſaria cauſa poterit ad annum trigeſimum, & ad annum à profeſſione facta quintum, ut dicto cap. ſeptimo. ſunt ergo tria pręcipue neceſſaria ex eo loco, quòd quadragenaria, quòd à profeſſione octo anni lapſi ſint, Tertium quòd laudabilis, vel irreprehenſibilis hos annos pręterierit; ex quibus aperte conſtat Sanctam Mariam Magdalenam, atque aliam quamlibet quantumuis ſanctę in ſolitudine degentem non poſſe fieri Abbatiſſam, ſine Apoſtolica diſpenſatione, ut capit. cum monaſterium. de electio. cum gloſ. ſicut & profeſſa in uno habitu, non poteſt fieri Abbatiſſa in alio, ut infra dicemus.

Pręterea Abbatiſſa, & quęuis pręfecta fieri prohibetur, niſi electionis forma legitime obſeruetur, quę primum à Boni-
19 facio VIII. pręſcripta eſt in d. c. indemnitatibus, Piſanell. in verb. electio. §. fin. Hodie uero ex Cõcil. Trid. Seſſ. 25. c. 6. pręcipue reqritur, ut uota ſecreto expectantur;

tantur; quod si contrafactum fuerit non solum electio ipsa irrita est, verum etiã, quæ aliter se eligi permiserit, ad omnia officia in religione obtinenda, inhabilis existet: quod totum quasi intelligere possumus, vt per hanc formam non seruatam, ea monialis fiat irregularis in suo genere.

Abbatissa quoq; esse non poterit, tamquam anathemati subiecta ea, quæ virgi
20 nem per vim ad religionẽ admiserit, vel adiumentum, aut pręsentiã, consensum, auctoritatem scienter præstiterit cogenti, vel etiã consilium, vel fauorem; istis.n. casib. incurrit ipso facto excommunicationem, & consequenter fit inhabilis, & deponenda. d.Sess. 25.c.18. quæ tamen censura non incurritur in coactione, quę de iure permittitur, scilicet cum in pœnam aliqua mulier monialis fieri cogitur, vt in c.impudicas. 27.q.1.& c.si homo. & est tex.in d.c.18. Eadẽ ratione si volentem ingredi, volentemq; velari vel votum emittere, quoquomodo, sine iusta causa impedierit, anathemati etiam
21 subijcitur.d.c.18.

Si præterea Abbatissa inobediens & inobseruans regulę sit, nec cõstitutiones, ac reliqua ad ipsam religionem spectantia obseruet, vel obseruari faciat, indigna est, quæ promoueatur, & quæ ꝓmota toleretur: nam ex Concil. Trid.d.Sess. 25.c.1. tenetur ad hæc obseruãda: ergo contrafaciendo scienter contumax est, & inobediens: tex.clarus. in c.si quis Abbas 18.q.2.ibi diuina præcepta.

Sunt etiam canonica impedimenta, ne Abbatissa permaneat, hæc uidelicet, si sit incauta, superba, non casta, immisericors, indiscreta, minime sobria; nã ob hæc deponi potest, vt d.c.si quis Abbas cum glo. vbi licet loquatur de Abbate, idem omnino est in Abbatissa.

Possunt præterea Abbatissæ, & aliæ monialium præfectę ab ipsarum officiis suspendi, & contrauenientes maiori censura innodari; exemplũ est in Concil. Trident.Sessio 25.c.17. vnde quodammodo fiet irregularis ex huiusmodi canonico impedimento in administratione proprij officij.

Consecrationis quoque iteratio Abbatissam excludit; quinimmo quãcumque monialem reddit summe criminosam, & quodammodo irregularem, arg. 68.distinct.cap.primo. & cap. Ecclesijs:
22 huiusmodi enim consecratio comparari videtur, quo ad hoc; ad alia sacramentalia, argument.cap.Ecclesijs.de consecr. distinct. prima. est enim hæc consecratio quoddam sacramentale, in quo nulla imperfectio, vel variatio est ponenda. S.Thom.4. distinct. 38. cum in huiusmodi consecratione gratia recipiatur;
23 vt ibi, & Pisanell.in verb. virginis consecratio. Et eadem ratione, aliæ omnes consecrationes iterari non possunt, ut alias dicemus, cum de iteratione sacramentorum agendum erit: Hoc autem verum est, quando debita forma consecrationis seruata est, & ab eo qui auctoritatem habebat, puta ab Episcopo, alioqui reiterari potest, capitu. presbyteri, distinct. 68. vbi hoc dicitur ad literam.

Sed & illa Abbatissa, quæ electa quidem est, sed non confirmata, exercere of-
24 ficium prohibetur; nam ante confirmationem administrare, est iure interdictũ omnibus electionibus, quibus est necessaria confirmatio, cap.qualiter, & capit. nostri.de electio.& quicquid iterum agitur, irritum est, vt dictis locis, & capit. bonæ memor. Magun. de electio. & de præbend. cap.cum iam dudum, & vbique Doct.

Ali-

Aliquibus tamen casibus ante confirmationē administratio permittitur. Primum est, si à confirmante tam longe absit, vt non sine periculo differri administratio possit; tunc enim administrabit c.nihil.§.fi.de elect. quæ distantia accipiē da est, vel ex cōsuetudine interprete, vel ex ratione negotij.gl.in d.c.nihil. in verbo Italia: Secundus est in consecratione rerum, quę tempore conseruari non possunt, licet cautius agat abstinendo, si alię moniales possint administrare; id tamen impune agere potest. Laur.in d.c.qualiter. & ibi gl. Tertius est, quando à maiori parte est electa, & pendet cognitio obiectorum contra ipsam, tunc impune poterit administrare, vt patet in d.c.indemnitatib.vers.si vero ad illam: Quartus est, quando per compromissum est electa, si opponentes non fuerint duplo maiori numero, quàm consentientes, tunc etiã administrabit. d.c.indemnitatib. versic. cæterum, & hæc eadem ponit Pisanel.in verb.electio. §.fi.

Abbatissa etiam certa, & limitata habet munera, vnde excommunicare non
25 potest moniales. c.dilecta. de maior. & obed. nec absoluere, de sent.excommu. c.de monialib. vbi Abb. Dec.in l. fœminæ.ff.de reg.iur.nu.41.suspendere quoque, & interdicere non potest, cum hoc sit claues exercere, quę solis masculis cōpetunt.gl.in d.c.dilecta.in gl.magna. Armill.in verb.interdictum.nume.24.potest tamen approbante consuetudine suspendere à beneficio, quia cum conferre possit, Dec.d.l.fœminæ.num.10.Abb.in c.cum dilecta.in 2.glos. de confirm.vtil. vel inutil.sequitur, vt & suspendere à beneficio possit: Sed nec vela cōsecrationis, prælationis, vel ordinationis potest imponere monialibus suis; sicut nec altera monialis alteri imponere potest, glos.in
26 c.dilecta.de maior.& obed. 20.q.2.cap. statuimus.& c. puella.in fi. At velum ꝓfessionis, vel habitus ipsa Abbatissa ex consuetudine potest imponere: Benedicere quoque non pōt in signum superioritatis in loco publico, glos.d.c.noua.de pœnit.& remiss.qua ratione nec aquam, nec vestes potest benedicere in forma Ecclesiæ, d.c.noua. Pisan.in verb. Abbatissa; sed charitatiua, materna, seu fraterna benedictione vti pōt. Silu.in verb. fœmina.nume.4. Confessiones quoque audire non potest, nec absoluere, nec confitentibus sacramentaliter pœnitentiã imponere.d.c.noua.& ibi Abb.& in d.c.de monialib.de sentē. excommu. & Dec.in d.l.fœminę.num.41. Prædicare etiã non permittitur publice, quantumuis docta. d.c.noua.nec ad hoc ab vllo superiore dispēsari potest. Abb.in c.decernimus.de iud. superiorem intellige inferiorē à Papa, nam Papæ potestas tãta est, vt aliqua etiam possit cōtra Apostolū. c. sacrosan-
27 ctæ, 22.dist. Archid. in c.subdiaconus, dist.34.Rot.decis.447.in nouis. Silu.in verb.excommunicatio.5.versic.sed circa prædicta dubia: de hac tamen prædicatione mulierum dixi latius supra c.28. quando generaliter de mulierib. locuti sumus.

Illud non est hoc loco prætermittendum, quòd quęlibet monialis quantumuis professa, & laudabiliter viuens sub
28 vno habitu, tamen Abbatissa, vel prælata fieri non potest in alio ordine, vel religione diuersi habitus, etiam alijs omnibus requisitis concurrentibus. hoc expsssim decretum est in Conc.Vien. habetur in Clem.1.de elect. Ideo quæuis sanctimonialis solitaria inter Anachoretas viuēs, cuiusmodi S. Maria Magdalena, de iure Abbatissã fieri non posset sine Apostolica auctoritate, propter dictam Clementi-

mentinam: Mutilatio vero, meo quidem iudicio, nihil canonicum inducit, ne Abbatissa fieri possit; nã & si uno careat oculo, aut manum aridã habeat, si clau-
29 da sit, gibbosa, gutturosa, aut quemlibet defectum corporis patiatur, nil obest quominus prælatura fungi possit, ex iis quæ scribit gl. in c. exposuisti. in glo. magna, ibi, sed solicitudinẽ, de corp. uitiat. uidetur text. de Abbate monachorũ, in c. accedens. in fi. dist. 50. quod trahi potest etiam ad mulieres.

Hæc sufficiant quoad monialium, & prælatarum impedimenta: Modo ordo exposcit, ut de cõsercatione monialium agamus, quibusve canonicis impedimẽtis consecratio uitietur, aut denegetur: Quatuor enim sunt considerandi defectus, alij enim nascuntur ratione eius, quæ consecratur: quidam ratione eius, qui consecrat: quidam ex forma ipsius consecrationis: quidam ob tempus, de quibus sigillatim tractabimus. Et primo ex ea persona, quæ consecratur pri-
30 mus defectus est, si sit uidua. Nam quia uidua uirum cognouit, & nõ est uirgo, consecrari non potest. c. uidua. & c. uirgines, 20. q. 1. & 27. q. 1. c. uiduas autem; nam & si uelum continentiæ possit accipere à puro sacerdote, d. c. uidua. & ibid. glos. & glos. in cap. deuotis. ead. q. 1. Tamen ad cõsecrationis uelum nõ est admittenda, nec quidem de Episcopi dispensatione, d. c. deuotis. in fi. & d. cap. uiduas autem. est enim ratio mystica: quia cum hæc cõsecratio ad integritatem carnis spectet, quæ in uirgine est, nõ in uidua, sequitur ut illi competere nõ possit. S. Thom. 4. dist. 38. & propterea cum inuenimus in iure uiduas sacro uelo uelari, ut in cap. uidua quidem, 27. q. 1. ibi, sacrum uelamen, & 20. q. 2. c. puella. ibi, sacrum, non de hac consecratione intelligitur, sed de illo uelo professionis, & continentiæ, quod ipsa uidua de se sumit ab altari. ut d. c. uidua, 20. quæst. 1. Silu. in uerb. cõsecratio uirginum; quod ideo sacrum est, quia sub eo ipsa sanctificatur per uotum, & professionẽ; & ideo nõ imponitur cum ea benedictione externa sicut consecratio, quæ sacramentalis est. Thom. 4. dist. 33. tex. in d. cap. deuotis: Nam solis uere uirginib. debetur, ut ibi per eum, unde quantumuis occul-
31 te corrupta, non est consecranda etiam si scandalum nascatur ob id, quod non consecratur, ut proxime dicemus.

Qua ratione absoluitur illa quæstio, num vidua dicatur illa, quæ viro quidẽ nupta est, sed ante copulam vir mortuus est, vel antequam commiscerentur, transijt ad religionem, & professa est etiam inuito viro, quod potest, ex Conci. Trid. sess. 24. can. 6. an hæc sit vt virgo consecranda, si corpore sit incorrupto? & sane quia matrimonium inquantum sacramentum, & animorum coniunctio virginitatem non tollit, sequitur eam virginem permansisse, & ideo consecrari posse, arg. c. Valentino. dist. 34. & c. debitũ, de bigam. vbi Abb. & idem Abb. in c. 2. de conuers. coniug. & sic est vnus casus quo vidua virginali cõsecratione digna est, quod est notabile. Corrupta igitur siue animo, siue corpore efficitur indigna consecratione; de corruptione corporis nulli dubium, cum virginitas per corruptionem sit irrecuperabiliter deperdita; vnde coronari non potest, c. si Paulus, 32. q. 5. & sic nec consecrari. c. si quis nõ iratus, vbi gl. 15. q. 1. glo. in c. ille autem. 32. q. 5. Nam quandoque etiam absque omni humano complexu contingere potest mulieri culpabilis corruptio: cõpertum est enim aliquando virginem à cane redditam fuisse prægnantem, vt scri-

bit

bit Volater.lib.24.tit.de Veſſica, ubi addit crimen illud expiari non potuiſſe, niſi ſummi Pontificis diplomate obtento: Aelianus quoque hiſt.anim.lib.7. c. 18. ſcribit de muliere à cane per commixtionem cognita: Vnde in viſitandis Monaſterijs monialium, iure canes omnes eijciuntur.

Quod vero dixi, animo; intellige ſi p proxima, & quaſi certa ſigna animi, corruptio corã Eccleſia videatur poſſe demonſtrari; veluti ſi cum viro dormierit, ſi complexus, aut oſcula adfuerint, etiã ſine vlla corporum commixtione, hæc vt virgo conſecrari non debet; probatur ex Cypriano Epiſt. 11.lib. 1.habetur 27. q.1.c. nec putet aliqua.idem Aug.epiſt. 109.ad Monachas, habetur 32.q. 5.ca. nec ſolo; ſi tamen hæc tam occulta eſſent, vt neſciri omnino viderentur, & per ſummam pœnitentiam animo perdita virginitas recuperaretur, vt poteſt, S.Tho.2. 2.q.152. poſſet Epiſcopus, vel confeſſor arbitrari an cõſecrari debeat; nam corpore eſt integro, & ipſa carne & poſt pœnitentiam etiam animo integra eſt, ideo virgo eſt.

Quandoque vero cõtigit, vt clauſtrũ pudoris integrum quidem ſit, ſed p ſummam cogitationem & concupiſcentiam calore interno excitato, ſemẽ excidatur, & effluat; nam cum eo caſu irrecuperabiliter perdatur carnis integritas, ex conſenſu S. Tho.d.q.152. merito vt corrupta, licet occulte non eſt conſecranda, d. c.nec putet aliqua: neque enim inde præmium, & coronam mereri debet, vnde pœna, atq; ignominia debeat. Ideo quantumuis occulta ſit hæc carnis corruptio, ſiue à maſculo, ſiue à fœmina, ſiue à ſpõte, ſiue alio extraneo mouẽte, indigna eſt hoc ſacro velo. S. Thom.d.diſt.38.& d. q.152. Alber.in verb.virginum, & Piſanell.in verb.virginis conſecratio: Quod adeo uerũ eſt vt, & ſi ſcandalũ naſceret, 32 ex eo qđ conſecratio negatur, oĩno non eſt cõſecratio cõcedenda; potius ſcandalum permittendum, q. vt ſacramentalia varientur, S.Tho.ibid. ideo multi putarunt, ut ſcandalum euitetur, poſſe Epm deludere hanc monialem, quæ cõſecrari uult, ut ſ. omnia externa ceremonialia fiant, omiſſis ſolis ſubſtantialib. uerbis, ac factis. ita ſenſit Silu. Alber. Hoſt. Goff. & Piſan. quod uno ſolo caſu probat Pet. de Palud. qñ ea corruptio innotuit Epiſcopo per confeſſionem: accedẽtem etenim monialem repellere non poteſt, ipſa uero petens, grauiſſime peccat, & quicũque eam inducit, aut conſuluit, ſed tacẽtes non peccant; ideo potius eſt ipſi moniali conſulendum, ut ſe ſubtrahat ab eius cõſecrationis petitione, quàm quod deludatur, & magis tutum, ac pium eſt; habita ratione eius quod ſcribit Caieta. in ſummula, in uerbo, Virginis conſecratio, ubi ita habet: Nec putet quis puellas integras carne, mente autem & negligentia, ſeu complacentia pollutionum delectabilium corruptas, à conſecratione repellendas eſſe, quia irrecuperabiliter perdiderunt uirginitatis uirtutem. poſſunt enim conſecrari, quia ſunt uere uigines ſecundum ſtatum, licet nõ ſecundum uirtutem hæc ille.

His omnibus illud optime conuenit, quod ſcripſit Ray. quòd ſcilicet quælibet occulte corrupta ante, uel poſt con-
33 ſecrationem ab omnibus officijs abſtinere debet, quæ ex monaſterij conſuetudine conſecratis uirginib. ſolent competere, donec ſuper ijs fuerit per Epiſcopũ diſpenſatum. Silu. in uerb. conſecratio uirginum. Alberic. in uerb. uirgo. text. in capit. virgines. 27. quæſtio. 1. & capit. quotquot. quod ꝓcedit in omni uelata ſiue

siue virgine, siue vidua: qa ea corruptio aufert ei omnia officia, quæ propter virginitatem, vel continentiam illi competebant, vt dictis locis: quæ omnia adeo vera sunt, vt & si occultissima corruptio baptismum præcesserit, tamē baptismus non eam restituit, ideo consecrari nō potest, Silu. in verb. baptismus. 6. q. 1. & in verb. irregularitas. q. 28. Illa vero puella, quæ ante annos discretionis aliquid delectabile commisit circa opera carnis,
34 consecrari sua ætate poterit, quia virginitatem non amisit, cum deliberatio nō adfuerit, & ob ætatem nullus delectationis impetus inualuerit. Pisanell. in verb. virginitas, versi. vtrum puellæ, facit c. 1. de delict. puer.

Corrupta quoq; non videtur ea, quæ fluxum seminis patitur, quia superexcreuerit, & ex sola infirmitate causatur, permanet enim virgo, S. Thom. 2. 2. q. 152. merito consecrari potest: Quæ vero dormientes, aut ebriæ stupratæ sunt, nisi mente prius fuerint corruptæ, virginitatem quidem non amittunt. S. Thom. 4. dist. 33. tamen quo ad consecrationem non mihi videntur admitti posse, quia nonnihil deterius est in istis, quàm in illis, quæ vim passæ sunt, quod aperte reperio in Armill. in verbo; virginis consecratio. §. 1.

Vim pati, stuprarique virginem inuitam dicimus eam, quæ animi renitentiā habuit vsque ad exitum ipsum turpis actionis; alioquin si per vim adducatur, vt metu adducta consentiat, volens stuprata est, non inuita; voluit enim illud, quod
35 in ipsa agitur, vt viuere posset: Ideo hoc genus monialium caret laude virginitatis, & ob id indignum est ipsa consecratione: Sed si corrupto corpore per vim, etiam mentem ipsam incorruptam gerat, licet virgo permaneat, tamen nō esse consecrādam Leo Papa consuluit, 32. q. 5. cap. illæ, cuius verba expedit subijcere: Illæ (inquit) famulę Dei, quæ integritatem pudoris oppressione barbarica perdiderunt, laudabiliores erunt in humilitate, ac verecundia, si se incontaminatis non audeāt comparare virginib. quamuis enim oē peccatum ex voluntate nascatur, & potuerit corruptione carnis mens inuita non pollui, minus tamē hoc illis oberit, si quod potuerunt animo nō amittere, se doleant vel corpore perdidisse. hæc ille: quibus verbis constat uirginitatis meritum ob uim nō minui, sed augeri: Tamen propter difficultatem penitus abnegatæ delectationis, & quia internam integritatem Ecclesia nō cognoscit, sed solam externam corruptionem inspicit, ideo iudicat corruptam S. Tho. 4. dist. 38. q. 1. art. 4. Ideo eam non coronat, cum factum, non voluntatem inspiciat, 15. q. 1. c. si quis non iratus. reliqua uero priuilegia non perdit, sicut adultera non est, quæ uim est passa in d. c. illę. & ff. de adult. l. uim passam: Nec ei infamię irrogatur. l. 1. ff. de postul & 3. q. 2. c. infames, ut de ijs fusius S. Aug. lib. 1. de ciuit. Dei, c. 18.

Si uero alia ratione uirginalis claustri eruptio facta sit, quàm per oppressionē concubitus, puta, si medicinali arte, aut facto obstetricum, proculdubio uelāda, & consecranda est. S. Thom. d. q. 152. quo loco dicit, nihil plus hoc casu præiudicari uirginitati, quàm si corrumpatur pes, uel manus; idque affirmat ex Aug. d. loco: Non opinor (inquit) quemquam tam stulte sapere, ut huic perijsse aliquid etiam de ipsius corporis sanctitate putet, quamuis membri illius integritate iam perdita.

Hæc quoad defectus monialis consecrandæ. Alius autem defectus ex persona,

na ſcilicet cõſecrantis, ille eſt, ſi ipſa Ab-
batiſſa, aut quæuis monialium præpoſi-
ta, velum hoc conſecrationis imponeret;
nam nihil actum videretur, quia etſi ve-
lum profeſſionis, vel habitus de conſue-
tudine poſſint imponi à ſimplici ſacer-
dote, aut ab ipſa Abbatiſſa, vel præpoſi-
ta; tamen reliqua velamina prælationis,
ordinationis, & cõſecrationis ab eis im-
poni non poſſunt; vt iam diximus ex c.
dilecta.de maio.& obed. & c.ſtatuimus.
20.q.2. ſicut nec vna monialis alteri ea
imponere poteſt, ead.q.2. c.puella.in fi.
ſed ipſorum impoſitio ſoli epiſcopo ſu-
periori competit.c.deuotis. 20.quæſt.1.
Alberic.in verb. velum.Abb.in capit.1.
37 de temp.ordin. S.Thom.4.diſtinct.38.
vbi eius rei rationem adfert, quòd ſicut
per matrimonium carnale repræſenta-
tur matrimonium ſpirituale inter Chri-
ſtum & Eccleſiam, quantum ad fœcun-
ditatem, ita per velamen virginum, re-
præſentatur idem matrimonium, quan-
tum ad eius integritatẽ, vt patet per om-
nia ea, quæ proferuntur, & aguntur in ip-
ſa impoſitione velaminis.

Propterea ſolus Epiſcopus velat vir-
gines, ac velando deſponſat, non ſibi, ſed
Chriſto quaſi ſponſo paranymphus, &
amicus; de ijs Tabien.in verb. virginis,
38 num.1.Alberic.in verb.virginum. Piſa-
nell.in verb.virginum.

Quæ vſq; adeo vera ſunt, vt nec Epi-
ſcopus alij ſacerdoti poſſit hanc impoſi-
tionem delegare.gl.in cap.omni tempo-
re de conſecr.diſtin.4. ſicut nec reliquas
conſecrationes eccleſiarum, vel altariũ,
d. cap. omni. Papa vero puro ſacerdoti
hoc demandare poteſt, c. peruenit. diſt.
95.vbi glo.Tertius defectus eſt circa de-
bitam formam, nam ſeruanda eſt in om-
nibus; quòd ſi de ſubſtãtialibus aliquid
omittatur, nihil actum eſt, & erunt om-
nia ex integro repetenda, c.preſbyteri.
diſtinct. 68. quæ autem ſint neceſſaria
conſtat ex ipſo Pontificali, quo eſt vten-
dum in iſtis, & habet vim iuris: Tabien.
in verb.conſecratio. Silu. in verb.conſe-
cratio virginum.q.ſi.quod ſi non obſer-
uetur ea forma, erit defectus ex ipſa con
ſecratione.

Nunc ſupereſt, vt quartum defectum
inquiramus, qui à tẽpore naſcitur: tem-
pus dupliciter accipimus vel pro ætate
perſonæ, vel pro circunſtantia quadam
conſecrationis faciendæ; & primum de
ætate ad velum requiſita agamus; certa
39 enim ætas ſingulis velaminibus impo-
nendis exigitur, quam breuiter expli-
cabimus. Primo etenim ingreſſu, quo
habitus, velumque album accipitur in
prima tonſura hodie (omiſſo iure vete-
ri) ante annum duodecimum aſſumi
non poteſt, ex Concil.Trident.Seſſio.vi-
geſima quinta, cap.decimo ſeptimo, &
nec ſola ætas hæc ſufficit, vtrum etiam
debet examinari voluntas puellæ, an ſpõ
te, ac coacta ingrediatur clauſtrum, an
ignoret quid agat, ut ibi: At ad velum
profeſſionis accipiendum, licet iure ve-
teri duodecimus annus completus ſuf-
ficeret, vigeſima quæſtio.ſecunda, capit.
puella, glo.& Hug. 20.quæſt.prima.c.il-
lud. Hodie tamen quia, quæ profiteri
vult adulta eſſe debet, cap.firma, vigeſi-
ma quæſtio.1.operæpretium fuit, maio-
rem ætatem expectare: Iccirco eiuſdem
Concil. decreto ſextuſdecimus comple-
tus annus expectari debet; & tunc in-
teger quoque annus probationis exple-
tus eſſe, vt profeſſionis velum accipiat,
d.Seſſio.vigeſima quinta, c.decimo quin
to, quæ duo tempora adhuc non ſuffi-
ciunt, niſi etiam voluntas virginis, quæ
ꝓfiteri vult per Epiſcopum, vel uicariũ,
40 uel quemlibet ab eo delegatũ ſit exami-

nata, an lubens, an sciens onus, quod subit, & an deliberate profiteatur; Et ideo ad hoc examen faciendum mensis præscriptus est ante professionem faciendã, vt moneat Episcopus, quo interim examinare possit, qui mẽsis si p Abbatissam negligentia, forsan prætermitteretur, incurreret ipsa pœnam suspensionis, d. c. 17. Et hæc omnia licet de virginibus dicta esse constet, tamẽ & viduis professionem emittere volentibus congruunt; at in Conuertitis locum habere forsan hoc non potest cum ipse inter moniales non adnumerentur, arg. d. Concil. Trid. ead. Sess. c. 18. in fin.

In velo autem consecrationis annus vigesimusquintus præscriptus est, c. placuit, 20. q. 1. & c. placuit. distinc. 77. gl. & Hug. in d. c. illud; & apud omnes sine disceptatione est: sed & in velo ordinationis olim alia ætas requirebatur, hodie vero alia, nam quia per Episcopũ benedictio dabatur, cum traditione breuiarij, vt monialis ipsa potestatem susciperet homilias in Choro legendi, & officia inchoandi, quadragesimus annus exigebatur, 27. q. 1. c. diaconissam. glo. & Hug. d. c. illud. & dist. 78. c. nemo. & C. de Episc. & cler. authen. diaconissam. Hodie vero communi consuetudine, cum consecrãtur anno 25. eadem simul illis potestas confertur, nullumq; ob hoc distinctum velum imponitur, vt Summistæ concludunt in præfatis locis, & nos supra diximus initio huius cap.

Hæc quoad ætatem sufficiant, sequitur, vt de alijs temporibus requisitis tractemus: sunt enim sua quoque tempora
41 in consecratione monialium seruanda, extra quæ si consecratio fiat minus canonice fit. Propterea hoc consecrationis velum, non nisi die Epiphaniæ, die dominica in albis, in festis Apostolorum per Episcopum imponi potest: cap. deuotis. & cap. virgines, 20. q. 1. sed & omnibus dominicis diebus id fieri potest, cap. 1. de tempor. ordin. immo, & per totã hebdomadam paschatis Resurrectionis Domini, Tab. in verb. virginis, nume. 5. extra vero hæc tempora si graui morbo laboret, quæ consecranda est, iure cõsecrari pôt, d. c. deuotis. & d. c. virgines: quo casu etiam quolibet die quantumuis feriato, dari potest consecratio. Tabien. in d. num. 5. exemplo baptismi, qui quolibet die vrgente necessitate confertur; de consecr. distinct. 4. c. venerabilis, & c. seq. argumentum enim trahi potest à sacramentis ad hanc consecrationẽ. Abb. in d. c. 1. de temp. ordin. Hæc intelligenda sunt de velo consecrationis, sed de alijs velis professionis, prælationis, ordinationis, atque acceptationis habitus, passim quotidie dari posse dicendum est, nullo delectu habito, vt scribit Hug. in d. c. illud. vers. velamen.

Sunt præterea varij generis impedimenta, quæ vel moniales ab istis velis excludunt, vel à quibusdã officijs, vel etiã ab ipso monasterio, Nam si post consecrationem nuptias contraxerit, cum ipso iure excommunicata sit, merito nil exeq potest, c. diaconissa, 27. q. 1. & cap. meliore. nec per Episcopum dispensari poterit ad ordines, & ministeria exercenda, cum inter bigamas adscribatur, d. cap. quotquot, 27. q. 1. Episcopus enim sup bigamia non dispensat, c. nup. de bigam. poterit tamen super excommunicatione dispensare, c. si qua virgo. 27. q. 1. Moniales quoque, siue specialiter, siue generaliter interdictæ, si in interdicto contrauenerint, ineligibiles fiunt, actiue, & passiue, qua ratione irregulares quodãmodo dici possunt, not. Armill. in uerb. interdictum, num. 57. ex sent. Cald. in trac.

de

de eccles. interd. & tametsi ordinis capaces non sint, c. postulasti. de sent. excō-
46 mu. tamen dicentes, & agētes proprium officium, vt diaconissæ, priorissæ, & similes ex hoc dicūtur violare interdictum, scribit Armill. in d. verb. interdictum, in fi. & ex istis liquet, quod quæcumq; monialis fuerit à suo officio suspensa, cōtraueniendo incurrit easdem pœnas supradictas, & quodammodo irregularis fiet iuxta prædicta.

Sed & illa monialis, quæ vnum reliquerit monasterium, vt ad aliud transeat
47 causa effugiendæ disciplinæ, nō est admittenda in secundo, sed cogitur redire ad primū, 20. q. 4. c. virgines: nec posset ad diuersam religionem transire, vt ibi prælata fiat, clemen. 1. de elect. & dixi-
48 mus supra in Abbatissa; Quandoque vero etiam à claustro expelluntur: nam si impudicæ sint eijcientur à cōuentu aliarum sublata omnino spe ad claustrum redeundi, c. impudicas. 27. q. 1. Eadem ratione, quæ prius impudicæ fuerunt, ad ingressum non admittentur, sed ad proprium pęnitentium locum, quem dicūt Conuertitarum detrudentur, in quo magis opportune viuent, arg. Concil. Trid. Sess. 25. c. 18. ne intra virgines aliqd labis importent.

Sed & illæ moniales, quæ pretio dato
49 ad claustrum admissæ sunt excludūtur, & ad illud redire non possunt. Concil. Later. c. 64. & de simon. c. qm̄; & tam offerens, quam recipiens eandem pœnam incurrit. d. c. quoniam: Illæ vero, quę diutius procrastinant diē professionis emittendæ à claustro expelluntur, non enim
50 æquum est tantum negotium diu in suspenso manere, vt probari videtur 18. q. 2. c. perniciosam. in fi. cum seq. quod expressim scripsit Martin. ord. præd. in sua Margarita decreti, in verb. monachus. & videtur argum. Conc. Trident. d. Sessio. 25. cap. 16.

Nonnulla præterea monialibus prohibita sunt; quæ tamen alijs mulieribus sanctissime permittuntur: nam quęlibet
51 mulier puerum de fonte leuare potest, & sic commater fieri, Concil. Tridentin. Sess. 24. cap. 2. at monialis commater fieri prohibetur, sicut masculis monachis interdictum est, 16. q. 1. c. placuit. & 18. q. 2. c. peruenit. & de consec. distin. 4. cap. non licet Abbati. & c. monachis; Et qm̄ eadem prohibitionis ratio est in confirmationis sacramento, quia quo ad obligationem, & vinculum pari passu procedūt quoad compatres c. in catechismo. & c. non plures, & c. in baptismate. de cōsecra. dist. 4. sequitur, vt idem impedimētum in vtroque sacramento habeatur, tam in masculis quàm in fœminis monachis, quoniam vtriq; sub eodem obligationis vinculo adstringuntur per compaternitatem ex sententia S. August. in cap. vos ante. de consec. distinc. 4. Est autem eius rei vera ratio, quia compater tenetur spirituales filios in fide catholica
52 instruere, ex Conc. Maguntin. c. 47. quæ cura, nec monacho, nec moniali competere potest.

De ætatis irregularitate.

CAP. XXX.

1 Pueri nulla dignitate fungi possunt.
Pueris qualibet prælatura iure negatur.
2 Beneficium quoduis conferri non potest minori annis 14.
Ruralis prioratus puero conferri non potest.
3 Iudex esse non potest minor 20 annis.
4 Paschalis Papa Petri Columnæ; filium decennem à præfectura remouit, negligens Populi Romani seditionem.
Alexander 4. obstitit electoribus, ne filium Friderici secundi adhuc puerum in Regem eligerent.

Pueris nostro sæculo grauissimæ dignitates collatæ sunt.
Patauium Episcopum habuit puerum vlnis in ecclesiam delatum.
Ioannes Aragonum Ferdinandi Regis Neapolitani filius, Cardinalium vestes sine ea dignitate deferre permissus.
Petrus Cardinalis adolescens multas insignes ecclesias obtinuit.
Athanasius puer adhuc, futuræ uirtutis magnũ specimen dedit.
5 *Pueri non sunt ordinandi; sed characteris sunt capaces, & quomodo.*
Episcopalis potestas, & consecratio de necessitate requirit plenum vsum rationis.
6 *Pueri suscipientes ordinem sacrum, non ei adstringuntur nisi post pubertatem.*
7 *Monachis promouendis olim tanta ætas non requirebatur, vt in clericis.*
Aetati probitas supplere potest.
Pueri grati Deo sunt, qui non ætate, sed simplicitate sunt.
8 *Aetates requisitæ singulis ordinibus ponuntur.*
9 *Aetatem non seruans in promouendo, an sit ipso iure suspensus.*
10 *Episcopus super ætate dispensare non potest in promouendo.*
Malachias Episcopus sacerdos factus, ante annum vigesimum quintum.
11 *Episcopus canonicatum conferre non potest nõ habenti annos 22.*
12 *Parochialis non potest dari, non habenti annos 25.*
13 *Canonicus ante annum 22. vocem in capitulo non habet, etiam si adsit consuetudo.*
Abbãs eligi non potest, nisi habens annos 25. Idem in Commendatario.
Cardinalis creari non potest, nisi certa ætate.
Pontificatus summus nulli certæ ætati adstringitur, quin eligi possit minor.
14 *Senio confecti quandoque promoueri prohibentur.*
Grandæuus ad promouendum dignior est, & iuuenibus præferendus.
Grandæui, & senes pestilentiam non sentiunt.
Senectutis multa sunt incommoda.
Senes difficile retrahuntur ab inueteratis moribus.
Presbyteri dicti non ob ætatem, sed ob sapientiam.
Senium triplex, natura, gratia, culpa.

NVnc legitimus ordo expostulat vt post corporalia, naturæque impedimenta, de quib. hactenus profuse dictum est, agam⁹ de irregularitate ob ætatem, quæ ordinibus sacris obesse solet. Aliquando etenim minor ætas, aliquando grãdior reddit hominem sacerdotio indignum; ꝓpterea de vtraque specie hoc loco tractabimus: Pueris interdictum est, ne vlla dignitate fungantur; indecorum enim est,
1 vt qui sibi nihil adhuc prodesse possunt, alijs dignitate præfulgeant, vt Alex. III. dicebat in c. indecorum. de temp. ordin. propterea quælibet prælatura ipsis negatur, gl. in c. de ijs. distin. 28. pueri etenim numquam ad vllũ munus putantur idonei esse. cap. super inordinata. de præb. Alberic. in verb. pueri. & in verb. ordinatus à non Episcopo. & quamuis aliqñ in iure constiterit, eos ad beneficia simplicia admissos fuisse, vt in d. glo. tamen hodie ex Concil. Trid. Sessio. 23. c. 6. admitti non possunt ad vllum beneficium, ante decimumquartum annum, cum tamen olim septennium sufficeret, tam ad
2 primam tonsuram, quàm ad beneficia simplicia. dicto capitu. de ijs. Alberic. in verb. Ordinandus. Doct. in d. cap. indecorum.

Iccirco nec prioratum ruralem obtinebit is qui minor est 14. annis. Fede. de Sen. cons. 49. Io. And. in addit. ad Specu. tit. de ætat. & qual. nam si priscis ethnicorum temporibus, penes quos sola huius sæculi cura fuit, minores annis viginti à functionibus publicis excludebantur, vt Sueton. scripsit de Augusto, his verbis, Iudices à vigesimoquinto anno elegit quinquennio maturius, quàm solebant: Calistratus quoque iurisconsultus scripsit lege Iulia cautum esse, ne mi-
3 nor annis viginti iudicare cogeretur,

ne

ne ue minorem annis viginti compromissarium iudicem liceret eligere. l. cũ lege.ff.de arbit. Spec.in sito aureo Repertorio de offic.delega.versic. qui & cuius ætatis,tex.in c.cum vigesimum.de offic. deleg.quanto igitur magis in ordinib.ecclesiasticis minori cura committẽda nõ est, d.c.indecorum.nam sæpe Pontifices id obseruarunt, nõ solum in ordinibus ecclesiasticis animæ negotium spectantibus,sed & in vrbanis præfecturis, ætatis considerationem summam habuerunt: Paschalis etenim eius nominis secundus Papa,mortuo Petro Columna Vrbis pręfecto,cum à Romanis ciuibus rogaretur,vt Petri filium decennem patri subrogaret,constantissime id recusauit, paruipẽdens oportere se ob seditionem popularem ab vrbe discedere, de qua re apud Platinam in Paschali.2. sed & Ale-
4 xander Pap. IIII. sententia excommunicationis comminata Germanicis Electoribus obstitit, ne Corradum Friderici secundi filium puerum in Regem Roman.eligerent,quòd esset inhabilis,ineptus, atq; ob id ineligibilis ad tantũ munus, nempe,qui Ecclesiæ defensor esset eligendus,non puer;cuius excõicationis totam seriem habes apud Ioãnettum in vita eiusdem Alexand.Quarti.

Ante tamen hoc nostrum sęculum, licet aliquando ex grauissimis causis honores & præpositatus iunioribus commissi referuntur, sicut de Patauij vrbis electo olim proditum est:Tamen in exẽplum trahi non potest, sicut & Ioannes Aragonum Ferdinandi Regis Neapol. filius, Tarẽtin.ecclesiæ ad huc puer præfectus est,& Cardinalitias vestes,sine eo gradu deferre Pontificis permissu ei cõcessum est.Petrus quoque Cardinalis S. Sixti adolescens Patriarchatu Constantinopolitano decoratus est, cum Segobien.ecclesia in Hispania : in Loteringia Ecclesiã Mediomatricen. & Archiepiscopatum etiam Florentinum obtinuit: sed nimio pręssus mentis pondere biennio tantum vixit. sed hęc (vt dixi) ad exemplum trahi non debent.

Et sanè fateor aliquando pueros tantæ indolis esse, vt plurimum de se expectationem pariant, cuiusmodi de Athanasio scribit Ruffin.lib.10.hist.ecclesiast. cap.14.15. quod puer inter pueros Epi munus per imitationem gesserit,& propterea à loci Epõ Alexandro cooptatus fuerat in clerum,& educatus, indeq; ꝓmotus,ita quòd postea in ecclesia quantus vir fuerit, qualesq; dignitates ecclesiasticas obtinuerit,plenę sunt omnes historiæ ecclesiasticæ: Hi igitur quicumq; sunt prius educandi,& fouendi, inde ꝓmouendi, d.c.de ijs. & hac ratione sunt instituta seminaria,ex Concil.Trid.Sess. 23.c.18.de ref.

Pueri igitur,etsi ad ordines præcipue sacros,minime ordinandi sint, 1.q.1.ca.
5 pueri. & dist.77.c.in veteri; & de temp. ordin.cap. vel non est; tamen characteris capaces sunt, si infantes non sint, d. cap.vel non est, gloss.in capit.primo. de cler.per salt.prom. quod scripsit & Sanctus Thom.quarto,distinct.25.articu.1. Pueros etenim, ait, & alios vsu rationis carentes suscipere ordines non posse,cũ ad ordinem concurrant passiue; in minoribus etenim ordinibus, inquit, requiritur de honestate discretionis tempus,propter dignitatem sacramenti: vnde aliquando si necessitas expostulare videatur, & spes profectus accedat; ante discretionis annos ad minores ordines pueri possunt promoueri sine peccato, ordinemq; collatũ suscipiẽt; qui quamuis tunc Idonei non sint,ad imposita officia, tñ usu diuturno reddentur Idonei.

Ad maiores vero ordines rationis v-
sus exigitur,& de honestate,& de necessi
tate præcepti, propter votum continen-
tiæ ordini annexum,& propter sacramē-
torum cōtrectationem in ordinib.com-
missam:multoque magis in Episcopatu,
vbi accipitur potestas in corpus mysticū
requiritur actus ad curam pastoralem,
ideo est de necessitate cōsecrationis epi-
scopalis,quòd plenum vsum rationis ha
beat.Hæc ex illo;qui etiam reijcit illorū
opinionem,tamquam ratione,& aucto-
ritate carentem, qui dixerunt ad omnes
etiam minores ordines vsum rationis re
quiri de necessitate pręcepti,non autem
de necessitate sacramenti,vt ille ibid.Ta-
bien.refert in verb.ordo 4.

Ex iis igitur illud consequitur,quòd,
etsi pueri ordinum characterem susci-
piant,nihilominus illis non adstringun-
tur, nisi pubertate adueniente, possunt
6 etenim redire ad sęculum,si triduo post
pubertatem protestētur, alioquin secus.
Abb.in d.c.1. de cleric. per sal. prom. &
ibi gl.de æquitate hoc procedere putat,
non de rigore: Et tametsi iure veteri in
7 monachis promouendis,tanta ætas non
requireretur,quanta in clericis sæculari-
bus,propter eas disciplinas,quibus intra
claustrum imbuūtur,vt probat Gelasius
Papa in c.Monachus.dist.77.Alberic.in
verb.ordinator,in prin.ea ratione,quod
probitas ætati supplere videretur, glo.in
d.cap.monachus. Tamen nouo iure ex
Concil.Trident. eadem omnino ætas in
regularibus, ac sæcularibus requiritur,
in suscipiendis ordinibus,Sess. 23.c.12.
de ref.possunt & pueri spirituali quodam
sensu accipi ij,qui non sensu, vel ætate,
sed malitia pueri sunt; nā eiusmodi pue-
ri ordinibus aptissimi sunt, ex sententia
Pauli 1.Corinth.c.14.sicut ècontra,si in
multa ætate sit fatuitas,non videntur or-
dines conferri posse eis ꝑpter illud Væ
puero centum annnorum, Isa.c.55.

8 Sunt vero singulis ordinibus proprię
ætates prescriptæ;sed pro temporum va
rietate diuersis mensuris statutæ sunt;
quod & si iure ciuili traditum est. C.de
Episcop.& cler.authent.presbyterum,&
in corpore vnde sumitur:Tamen ad ca-
nonistas confugiendum est, vide Alber.
in verb.ordinādus:Tabien.in verb.ętas.
Silu. in verb.ætas: Tonsura enim fermè
semper in septennio obseruata est, tex.&
gl.in c.nullus.de temp.ordin. glo.in c.in
singulis,dist.77.Reliquorum vero ordi-
num varij fuerūt termini: Sozimus Pa-
pa Acolythis, & Subdiaconis quartum-
decimum annum, & post hunc annum
lapsum, etiam Diaconatū permiserat,d.
c.in singulis.Siricius Papa Acolythatui,
& Subdiaconatui vigesimū annum præ
scripserat,c.quicumque. dist.77.& cap.
subdiaconus ibid.In Concilio vero Car-
thaginensi diaconus,non nisi anno vige-
simo quinto fieri poterat. c.placuit.dist.
77.Presbyteri vero, nō nisi trigesimo ex
Concil.Toletano quarto dist.77.cap. in
veteri,quod & Bonifacius I Papa statue-
rat.c.1.& c.nemo. ead.dist. & si quando
presbyter ꝓmouebatur anno vigesimo-
quinto,id non nisi vrgente necessitate fie
bat,c.si triginta, dist.78.ex decretis Zac
chariæ Papæ,& ex Cōcil.Neocęsariensi,
c.presbyter.eadem 78.dist.

Postea vero succrescentib. litibus ob
diuersa iura circa ætates, Concilio Vien
nensi certus statutus est terminus singu-
lis ordinibus sacris,videlicet Subdiaco-
natui annus decimusoctauus, Diacona-
tui vigesimus, Sacerdotio vigesimusqn-
tus,Clem.generalem.de ætat.& qualitat.
Episcopatui autem fere semper annus
trigesimus requirebatur, c.cum in cun-
ctis.de elect. Specul.in c.licet canon, de
elect.

elect.in 6.in princ.verum cum adoleſcẽtium mens minus ſibi conſtet, & perinde graui vinculo adſtringatur ſubdiaconus,atque diaconus, ne tam grandi periculo ſubijceretur,qui vix primum adoleſcentiæ initium pertigiſſet, ſ.annum decimum octauum, Concilium Trident. ſumma conſideratione huic rei prouidit:nam ſubdiaconatum permittit exiſtenti in vigeſimoſecundo anno, diaconatum vigeſimotertio, preſbyteratum vigeſimoquinto, Seſſ.23.c.duodecimo. de reform.Hi autem anni omnes nõ exacti,ſed cœpti ſufficiunt.Specul.in d.c.licet canon,numer. 2.& 5.Reliquis vero minoribus ordinibus nullum penitus tempus præfixit, quaſi plus momenti habendum ſit in litteratura, & moribus, quàm in ætate, quod congruit ſententię S.Thom.4.diſt.25.& videtur gl.in d.clement.generalem.in fi.

Tanti igitur momenti habenda eſt
9 ætas in ordinibus ſacris, vt ſi Epiſcopus huiuſmodi temporibus contrauenerit, olim quidem ſuſpenſione dignus erat Epiſcopus ordinator.cap.vel non eſt,de temp.ordin.ſub Honor. III. ſed ſub Bonifac.VIII.conſtitutum eſt conferentem ordines ante ætatem,per annum ipſo iure ſuſpenſum eſſe ab ordine ſic collato, arg.c.nullus.de temp.ord.in 6. Ideoque cum ij duo canones ſibi inuicem aduerſari videantur, diuerſæ ſunt ortæ doctorum ſententiæ: nam Tabien. in verb.ordo 3.putat non ipſo iure ſuſpenſum Epiſcopum,ſed ſuſpendendum,idem ſenſit Anto.de Butr. in d.c.vel non eſt.

Quæ quidem quæſtio maximi refert; nam ſi non ipſo iure eſt ſuſpenſus,poteſt tutò Epiſcopus adminiſtrare, quia non fiet irregularis;quod ſi ſit ipſo iure ſuſpẽſus,& adminiſtraret,fieret irregularis,eis rationibus de quibus agendum erit, qñ de ſuſpenſione tractabimus.Dixerũt igitur multi Doctores, magis pium eſſe, quòd hic collator ordinum ante ætatẽ, ſuſpenſus non videatur ipſo iure,& ideo adminiſtrans poſtea non fiat irregularis, vt ſcripſit Iacob. de Sãcto Geor. in c.eos qui.de temp.ordin.in gloſ.ſtatuunt:ſentiebat enim eos adminiſtrare non debere,at contraueniendo non fieri irregulares,tum quia non videtur iure cautum, tum quia in pœnalibus mitior interpretatio fit,argum.de ſenten.excommu.c.is qui.& eum referendo, ſequitur Gemin. in d.c.eos. in d.gl.ſtatuunt,& hos ſequitur Tabien. in uerb. ætas. Silu.in uerbo ætas. Silu.in uerb.irregularitas. col.vlti. Ideoq; niſi ſubſequatur interdictum ſuperioris prohibens,ne vel ordinator,vel ordinatus adminiſtret per eam adminiſtrationem neuter olim fiebat irregularis. Raym.& poſt eum Butr. Archi.Pau. Zab.quos ſequitur Silu.in d.verbo Irregularitas, colum.vltim. quibus etiã ego conſentio.nam præfati Doctores oẽs recte ſentiunt ſecundum ſua tempora, ſecundum quæ etiam ego cum eis tranſirem,tam in ordinato,q̃ in ordinante. At quia poſt eos controuerſia deciſa eſt ex Bulla extrauag.Pij II. Innocent.VIII. & Alexand.VI.quod,ſ.ordinati ante ætatẽ, ſi adminiſtrent ipſo facto irregulares fiãt à ſolo Papa diſpenſandi, non eſt vlterius dubitandum,ut cõcludit Silu.in d.uerb. irregularitas, q.10. qui refert uerba dictarum bullarum. Sed hodie ex Concilio Trident.ſi ſit occulta huiuſmodi irregularitas,ab ipſo Epiſcopo diſpẽſari poſſet,qui non fuerit ſcienter particeps eiuſdem culpæ: Catech.Neap. lib. 4 c.12.

Ex prẽmiſſis illud conſequitur, quod
10 cum Epiſcopus ante ætatem promouẽs aliquem, ſit puniendus, illius auctoritas ad hoc non extendatur, ut ſuper ætate

dispensare possit, nec ad promouendũ, nec cum promoto, ut exerceat, prout sentire videtur, gl. in d.c. generalẽ. de ętat. & qualit. Silu. aperte sentit, in verb. ætas, uers. tertium: Nec obstabit exemplum Sancti Malachiæ Episcopi, qui & diaconus, & presbyter ante vigesimum qn tum annum sine Papæ dispensatione ꝓmotus fuit: nam huic rei respondit Sanctus Bernardus Abbas Clareuallẽsis, in vita eiusdẽ Malachię ijs verbis: Erat autem cum sacerdos ordinatus est annos natus quasi vigintiquinque, in qua eius vtraque ordinatione si quid præter canonum formam præcessisse videtur, vt vere videtur, si quidẽ infra vigesimum quintum annum Leuiticum ministeriũ, infra tricesimum adeptus est sacerdotij dignitatem, donandum sane tum zelo ordinatoris, tum meritis ordinati: ego vero istud nec in sancto redarguendum, nec vsurpandum consulo ei, qui sanctus non fuerit; hactenus ille.

Simile narrat de S. Theodoro Sicęorum, qui presbyter ordinatus est annum agens decimum octauum, sic Spiritusancto mouẽte, vt narrat Metaph. 22. Aprilis. Lipom. tom. 7. Schol. 14. & 15. simile aliud narratur de altero Theodoro, & fratre eius Athenodoro, qui adolescẽtes facti sunt Episcopi, vt narrat Euseb. hist. lib. 6. cap. 21.

Hæc autem dicta esse intelligantur, quo ad ordines; at quo ad beneficia aliter est tractandum; nam quo ad simplicia, vel personatus, dispensare olim quidem poterat Episcopus cum eo, qui maior erat annis quatuordecim, licet maior ætas requireretur, de ætat. & qualit. c. indecorum, Spec. in d.c. licet canon, num. 23. de elect. in 6. sed hodie hoc nõ in omnib. simplicib. beneficijs posset; nam non liceret ei dispẽsare ad canonicatum, qui vigesimum secundum annum requirit Concil. Trident. Sess. 24. c. 12. & statim dicemus, & multo minus dispẽsare posset in parochiali obtinenda, uel quolibet alio curam animarum habente, ante vigesimum quintum. Spec. in d.c. licet canon, num. 21. & 25.

Et ex huius propositi occasione operæpretium mihi uidetur subijcere, quæ ætates singulis beneficijs obtinendis requirantur: personatus enim vigesimum quintum annum requirit, quia personatus, & beneficia habentia curam animarum pari passu ambulant, Spec. in d.c. licet canon, nume. 22. tex. in c. dudum, 2. de elect. Parochialis uero, & quodlibet
12 beneficium curam habens animarum non datur nisi habenti annos viginti qn que, saltim cœptos, vt iam diximus, non solum ratione ipsius beneficij, sed etiam quia in illis sacerdotium requiritur. d. c. licet canon. Canonicatus quoq; non nisi cõstituto in uigesimo secundo anno con ferri potest, nõ sola beneficij ratione; sed & ideo, quia in illo requiritur saltim sub diaconatus. d. Sess. 24. c. 12. nam si ante eam ætatem canonicatum adipiscãtur, cum subdiaconatu careãt, vocem in Capitulo habere nõ possunt, nec quidem
13 consuetudine approbante, Ange. in l. 1. §. pueritiam. ff. de postul. Curt. in tract. de cõsuet. circa med. fol. 49. Beneficia quoque quãtumuis simplicia etiam dignitate carentia, nulli prorsus cõferri possunt nõ habenti annos quatuordecim, ex Cõcil. Trid. Sess. 23. cap. 6. de ref. vnde apparet, quod cessat oĩs quæstio quam ponit Abb. & Doct. in cap. superinordinata. de præb. quam etiam prosequitur Silu. in verb. beneficium. 3. quæst. 1. vbi loquuntur qn̄ septẽnis posset habere beneficiũ. Abbas autem titularis qui tenetur subire sacerdotium. glo. in c. exposuisti. de

corp.

corp.vitiat.eligi non poteſt,niſi in vigeſimo quinto anno poſitus,gl.in c.indemnitatibus. in princip. de electio. lib.6. & arg.cap.cum in cunctis. de elect. Silu.in verb.Abbas.in princip.& eadem ætas requiritur etiam in habente talia beneficia commendata,niſi Papa ſuper ætate diſpenſaret, c.nemo deinceps. de electio. libr. 6. & dicta ætas. 25.annorum requiritur in omnibus dignitatibus cap. cum in cunctis. de electio. Epiſcopatui vero annus 30. requiritur dicto cap. cum in cunctis.

Ad Cardinalatum quoq; ſua ætas ſtatuta eſt; Nam quemcumq; ordinem annexum habeat ſiue diaconalem, ſiue preſbyteralem, eorum ordinum anni requiruntur de rigore iuris; nec obſtat, quod conſtitutum eſt ex Cõciliabulo Baſilienſi Seſſ. 23. trigeſimum annum requiri, nam hic dignitatum apex, ſub ordinario iure conſiſtere non conſueuit; Pontificis enim voluntas ſufficere putatur, vt omnem defectum ſuppleat; quod enim principi placuit, diſpenſationis vim habet; quinimmo læſæ maieſtatis crimen incurrit, qui quos princeps elegerit, ſecumque aſſumpſerit, indignos eſſe putet, vel de eorum auctoritate dubitet.l.2. C.ad l.Iul. maieſt. Propterea conſuetudo ipſa olim docuit, nullam certam ętatem Cardinalatui requiri oportere, ſed hodie eadem ętas requiritur, quæ in Epiſcopo, vt cõſtat Conc.Trid.Seſſ.24.c. 1. de reform. & ſola Pontificis auctoritas diſpenſat, vt dicemus, cum in proprio titulo de Cardinalium irregularitatibus agemus.

Pontificatui quoque ſupremo, nulla certa ætas ſtatuta eſt, ſufficit enim in eo obtinendo rationis vſum habere; quamquam tanta Cardinalium ſtoliditas non eſt putanda, vt puerum, vel adoleſcentulum eligant, quem ipſis omnibus ſuperſtitem futurum exiſtimẽt; non enim vmquam cogitandum videtur de hac ineptiſſima electione Cardinalium, ut dixit Bald.in cap.licet. de electio. Hoc tamen certum eſt puerum infantem, nullius ordinis capacem à Collegio electum admitti non poſſe, & inanem, irritamque electionem. Anto.Butr.in tract.de ſchiſmat.refert, ac probat Iacobat.in tract.de cõcil.lib.3.art.1.verſic.& idem in infante; quod ſi fieret non niſi ſumma Dei ira permitteretur Iſaiæ c.3.quod tamen intellige vt dicemus infra ſecundo libro, quando de Pontificibus eligendis tractabimus.

Quemadmodum vero ob imbecillitatem, minores ab ordinibus, & eccleſiaſticis miniſterijs excluduntur: ita quoque ij, quorum tam grande ſenium eſt, vt imbecilles effecti ſint, arceri debent: Exemplo eſt quod ſcribit Niceph. libro 13. c.28. de Arſacio octogenario, quaſi vetere trunco, deliro, deſipiente, ad dicendum ineptiſſimo, ad cogitandum ſtupidiſſimo, ad faciendum ignauiſſimo, lecto & angulo magis apto, quàm Epiſcopali throno: Quamobrem Narciſſus Hieroſolymitanus Epiſcopus centum ſexdecim annorum Epiſcopatu ſeſe abdicauit. Euſeb.hiſtor. libro 6.c.octauo.

14 Senium etenim tam grande impedit ꝓmouendum, ſed non deijcit promotum. text.& gloſ.in cap.Florentinum, in prin. 85.diſtinct. textus apertiſſimus Zachariæ Papæ in capitu.petiſti.ſeptima quęſt. prima. & capit.literas.de renunc. Grandæuum vero non complectimur ſub hoc impedimento; nam grandæuus, cum maturus ſit, & circa omnia firmo corpore, promoueri poteſt.cap.quicumque. diſtinctio. ſeptuageſima ſeptima. etiam ad Epiſcopatum, vt ibi: glo. tamen

men eo loco, & Hug. male intepretantur grandęuum pro eo, qui trigesimum annum exegerit; nam hoc non congruit latinæ elocutioni, quæ pro sene grandæuũ accipit Plin. lib. 2. c. 7. Alios (inquit grandęuos semperque canos. Nec ea interpretatio conuenit cõsueto loquendi vsui canonum : Nam Gelasius Papa in c. illud. 13. q. 2. accipit grandęuũ pro sene, & facile morituro, ibi, si ei quicquam humanitus cõtingerit, quia grandęuus est; Idẽ quoq; apertius probatur 1. Reg. c. 4. ibi senex erat, & grandęuus; nam de Heli loquitur, qui Nonagenarius erat, vt ibid. idem Alberic. in verb. grandęuus.

Hoc igitur casu, quo ab ordinib. quis ob seniũ excluditur, intelligimus seniũ cum decrepitate, quia in agendis rebus adest imbecillitas. d. c. petisti : Sed si senium adhuc vegete sensu sit, quia hic ꝓprie grandęuus est, & præposituræ administrãdæ aptissimus, iuuenib. est præferendus. Leo Papa epist. 87. in fi. Doct. in c. statuimus, dist. 61. vbi etiam gl. multa iura citat; nam is fidelius putatur seruare continentiam, c. fraternitatis. dist. 34. Sed & cõtagiosis morbis minime subiecti sunt grandęui; pestilentiam etenim minime sentiunt, nec quartanam febrẽ. Plin. lib. 7. c. 50. & alia plura bona habẽt senes, de quibus Martin. ordi prædic. in sua Margarita Decreti, in verb. senes, & in verb. antiquitas. Multa etiam senectutis bona scribit Archid. in c. tanta. per illum tex. dist. 86. quamquam etiam multa sunt senectutis incommoda, de quib. apud Tull. lib. de senect. Sed ea ne quicq̃ obsunt administrationi ordinũ ecclesiasticorum, nisi talia sint, quæ canonicum adferant per se impedimentum, vt puta quòd simplex, quòd fatuus, miser, leuis, peruersus, vt sentit S. Greg. ad Ianuariũ, habetur in d. c. tanta. nam qui sunt eiusmodi, difficilè retrahũtur à culpa, quam longa consuetudine sibi familiarius copularunt c. schisma. & ibi glo. 24. q. 1. & 2. q. 7. c. Paulus dicit; & contra hos dicitur ab Isaia ca. 55. Væ puero centum annorũ. & idem Isaias c. 42. Laqueus iuuenum estis vos; sic si senes vafri sint, vt ij, qui contra Susannam testificati sunt, Daniel c. 13. & infatuatum sal ad nihilum prodest, nisi, vt mittatur foras, & conculcetur. Luc. 14. & c. non omnes Episcopi. 2. q. 7. Ideo istis senib. rectè præferuntur Iuniores sapientes; cani etenim hominis sunt sensus eius Prouerb. 20. & Sap. 4. Ideoque presbyteri dicti, non tantum quòd senes sint, sed quòd sapientes, nec ætas inspicienda, sed sapientia. c. porrò. distin. 84.

Ex quibus aperte concluditur, triplici modo accipi senium, s. senium naturę, quod ob debilitatem ducit ad defectũ, & vitæ exitum, de ijs loquitur. d. c. tanta. & d. c. illud: alterum senium est gratiæ, vt in Daniele, & hoc senium ducit ad ꝑfectum, quia facilius diffinitur sanctè, quod à senioribus determinatur, 20. dis. cap. de quibus & de istis loquitur. d. cap. non omnes Episcopi, & dicto cap. porrò: Tertium senium est culpæ, quod ad perditionem, & interitum tendit d. cap. Paulus. Primus igitur, & vltimus senex ab ordinibus excluduntur; primus ob vitia naturæ, vltimus ob crimina; secũdus vero eligitur, & admittitur: Et hanc senij distinctionem scripsit Martin. præfatus loco prædicto: quando vero huiusmodi decrepiti, iam ꝓmoti sunt, non per hoc deponuntur: ipsi tamen si sponte petant sese à ministerijs excusari facile admittitur hæc eorum petitio, quando sese abdicare volunt. d. c petisti.

De Neophytorum irregularitatibus.

CAP. XXXI.

1 *Neophytus tripliciter accipitur.*
Neophytus, qui recens est fide Christi plantatus.
Neophytii irregulares sunt pluribus rationibus.
2 *Magistrum eum esse, qui nõ fuerit discipulus, absurdum est.*
3 *Temporum interstitia in ordinibus seruanda.*
4 *Neophyti tanta forte est sanctitas, ut & Episcopus fiat.*
Sergius de Neophyto Archiepiscopus Rauennas factus.
Ambrosius de Neophyto Episcopus Mediolanensis factus.
5 *Gregorio Episcopo Prænestino manus aruerũt, dum sacris initiaret per vim Constantinũ Neophytum.*
Neophytorum acta Romæ Rescissa.
6 *Neophytus est conuersus Iudæus ad fidem.*
Iudæo conuerso nullum officium publicum committitur.
Neophytus est quicumque in religione Nouitius.
Nouitij anno probationis, dignitatum sunt incapaces.
Nouitij Abbates, vel prælati esse, non possunt.
Nouitia monialis Abbatissa esse non potest.
Nouitius in Episcopum eligi potest.
7 *Episcopus electus qui vouit religionem debet prius profiteri postea subire Episcopatum.*
8 *Episcopus electus, qui prius vouerat ingredi religionem quomodo seruabit suum patrimonium profitendo religionem.*
9 *Monachus factus Episcopus potest reuocare testamentum quod fecit in sæculo.*
Bona profitentis religionem non acquiruntur monasterio quod non est capax bonorum in communi.
10 *Monachus factus Episcopus non acquirit bona, quæ ad eum perueniunt ex testamento, vel ab intestato, sed Ecclesiæ.*
11 *Vicarius Episcopi non potest esse laicus.*
12 *Laicus facilius fieri posset Episcopus, quàm vicarius Episcopi.*

Oc loco iure succedit ille tractatus, qui ad Neophytos pertinere videtur, qui trifariam accipi possunt; nam q̃nque q̃s
1 catechumenus, de quo dicemus cum de nõ baptizatis agendum erit; q̃nq; est Nouitius, idest, qui nuper religionem est ingressus; Tertius est is, qui laicus cum sit, nullis ecclesiasticis disciplinis imbutus, sine debitis interstitijs velit ad sacros ordines assumi; de quibus hoc loco præcipue agẽdum est: quamquam etiam de Nouitijs Regularium nonnulla opportune dicturi sumus: de istis Neophytis Gratianus multa scripsit, dist. 48. 59. 61. nam non solum est irregularitatis vitium statim, & nõ per gradus promoueri; verum etiam hæresis est, quæ dicitur Neophytorũ, de qua dicemus cum de simoniacis agendum erit.

Neophytus igitur dicebatur ille, qui initio sanctæ fidei erat eruditione plantatus; aut in religionis habitu admissus repente ad ambiẽdos sacros ordines, conabatur irrepere, vt dicit Grego. ad Siagrium Episcopum. c. sicut Neophytus. dist. 48. quorum munus est potius maioribus incumbere abstinentijs, quàm ad gradus aspirare. c. Neophyti. de cõsecra. dist. 5. Hos igitur irregulares esse, plurib. antiquorum patrum decretis institutũ est, primo quidẽ apostolica auctoritate. Paul. 1. ad Tim. c. 3. ibi, non Neophytũ: propterea Niceno Concil. decretum est contra eos, his verbis: Tpe opus est, ut catechumenus quisq; fiat, & post baptisma multa probatione indiget, euidens namque est apostolicũ præceptum, nõ Neophytũ; quod scripsit Gratianus in cap. q̃m. dist. 48. Idque prohibitum est, duplici ratione, prima ne elatus in superbiam incidat in laqueum diaboli. Secunda alios docere nescit, qui ipse nondum didicit;

didicit. Tertia alijs ſeſe conformare nō valet, qui ſtatum Eccleſiæ regendæ, non eſt expertus: prima ratio ꝓbatur ex Paulo. d. c. 3. ſecunda probatur, diſtinc. 48. in princ. Miſerum enim eſt eum fieri magi-
2 ſtrum, qui nec dum didicit eſſe diſcipulus; eumque ſacerdotem fieri, qui in nullo vnquã gradu obſequutus fuerit ſacerdoti; Innoc. Papa in c. Miſerum, diſt. 61. Tertiam rationem attulit glo. diſt. 48. in princ. in verb. prohibentur; Idque p ſummos quoque Pontifices eſt ſeueriſſime obſeruatum: Repetit enim hoc præceptum Sozimus Papa diſt. 59. c. qui eccleſiaſticis: & Vrbanus Papa, eadem diſt. ca. ſi officia. & Gregorius. c. ſicut. diſt. 48. & c. hoc ad nos. diſt. 59. & cap. ſacerdotale. diſt. 61. Celeſtinus. diſt. 59. c. ordinatos. Hormiſda. 61. diſt. c. in ſacerdotib. & c. non negamus. Leo Papa in c. miramur, diſt. 61. Ambroſius. in c. Neophytus. ea-
3 dē diſt. & infinitis alijs locis: Quamobrem, vt Neophytorum error vitetur, hodie ex Concil. Trid. decretum eſt, vt annalia interſtitia expectentur priuſquam ab vltimo minori ordine, ad maiores fiat aſcenſus, vel à quolibet ſacro, ad aliũ ſuperiorem ſacrum promoueatur Seſſ. 23. c. 11. 13. & 14. de ref.

Aliquando tamen in Neophyto tãta apparet charitas, humilitas, doctrina, vi-
4 tæque integritas, vt ſine dilatione interſtitiorum, iure diſpenſari poſſit; ſi ſic neceſſitas Eccleſiæ exigere videatur. d. cap. 13. & 14. quod etiam diſertis verbis ꝓbat Tiraq. in tract. de pœn. remitt. cauſa. 51. num. 148. verſ. ſed & de grege; dicit enim quod laicus propter perſonæ integritatem, ac ſanctimoniam poſſet ad Epiſcopatum prouehi. Barbat. conſ. 41. Incipien. Deum inuocent adiutorem col. 4. lib. 3. Fel. in c. ſuper ijs. de accuſ. Rom. in repetitione. l. ſi vero. §. de viro, prima fallen. ff. ſol. mat. Idq; contigit olim Sergio Rauennati Archiepiſcopo, & Stephano Neapolitano: qui ex laicis Archiepiſcopi nominati ſunt. Plati. in Steph. III. Beatus quoq; Seuerus ex lanificio, ad Rauennatẽ Archiepatum eſt promotus; Diuus quoq; Ambroſius in Epm Mediolanen. recens ad baptiſmum admiſſus promotus eſt, de ijs c. ſtatuimus. ꝟ. his oībus. diſ. 61. & ibidem in c. Neophytus, habetur teſtimoniũ ipſius Ambroſij, qui cum ad Vercellen. ſcriberet: his verbis eſt vſus; ordinationẽ meam occidentales Epi iudicio, orientales etiam exemplo probarũt: Neophytus enim prohibetur ordinari, ne extollatur in ſuperbiã, ſed ſi nō deeſt humilitas competẽs ſacerdotio, vbi cauſa non adhæret; vitium non imputatur: Hęc ex illo cũ de ſe loqueretur, & de ijs etiam loquitur Alberic. in d. verb. Neophytus.

Quæ tñ ſanctorum exempla, nō ſunt ad omnium regulam traducenda; in ipſis enim ſumma Dei diſpenſatio interuenit, vt ſcripſit Ray. in tit. de Neophyto: Alioqui ſi paſſim promoueantur, penitus contemni videretur eccleſiaſtica diſciplina, & in maximos tumultus, ac pericula Eccleſia adduceretur; Nam ita cō tigiſſe narrat hiſtoria: cũ enim Thoton Nepeſinus plurimum Cõſtantino laico faueret, ferunt propemodum vi coegiſſe Gregorium Epm præneſtinum, vt illum adeo Neophytũ ſacris initiaret; ipſe iuſ-
5 ſis parẽs dum ſacra ageret miraculo ſenſit ſibi manꝰ ita aruiſſe, vt nec ad os quidem admouere eas poſſet; Initiato tamẽ ſacris Conſtantino, & ad Pontificatum prouecto, & per annum in ſede Petri ſedente, tanta Romani populi cōcitata eſt ſeditio, vt depoſitus à ſede fuerit: quam ob cauſam Romæ Concilium congregatum eſt, in quo decreta facta ſunt, ne vn-

quam

quam laicus nisi per gradus, ad pontificatum posset ascendere, sub anathematis pœna: Ea propter omnes Episcopos à Constantino ordinatos, iudicauit Concilium ad pristinos ordines redire, Episcopatibus dimissis; nisi ob multam uirtutem denuo ab apostolica sede confirmarentur. Idem quoque statuit de presbyteris, ac diaconis, ut & deponerẽtur, & ad altiora non possent ascendere; & quæcumque ab eodem Constantino circa sacra acta fuerant irrita haberi decreuit, preter baptismũ, & Chrisma, de quibus fusius Platin. in Stephano III.

Hinc est quòd sanctissimis Episcopis, deplorandi materia subministratur, ut olim deplorabat Greg. Nazianz. his uerbis: Nec enim hos laudo, qui sine ordine statim in Ecclesia promouentur; Episcopum autem (res ridicula) tumultuarie confuseque nec ordine, nec rite fieri uidemus, non item ex uirtute, sed uitio, & astutia, non qui dignus, sed qui potẽtior fuerit: Nam nec prius exercitatus, sed rerum Ecclesiæ ignarus rudisque adeo, & à sæculari uita recens promouetur, ut Gigantes apud Thebas, sic nos eadem die præsules facimus, & cum nil didicerint, credimus esse sapientes, qui nullo prius muniti sunt gradu, non uirtute, nõ eloquentia, nullum pro iustitia laborem, nihil demum pro Ecclesia sunt passi: ille namque, qui diuina tantum meditatur, & corpus spiritui subiugat, vt quandoq; loco cœlesti sit dignus, locum inter homines libenter retinet humilem, atque inferiorem; ignauus vero, & absque disciplina elatus, ac supinus supra meliores extollitur; nec boni, aut humilitatis exemplo mouetur; sed omni studio tantum honores quærens; ex potestate sibi ingenium, ac prudentiam pollicetur: Ex quo verũ illud Demosthenis; rem prę-ter dignitatem fœliciter assequi, stultis male sentiendi, aut cogitãdi est occasio: Hæc & alia multa ille in Monodia.

6 Inter Neophytos est etiã Iudæus nuper conuersus, ideo nullum officium publicum illi committi debet. glo. in c. constituit, distinc. 17. quæst. 4. quam probat Tiraq. lib. de pœn. remitten. causa 51. num. 19.

Neophytus quoq; est is, q nuper est religionem ingressus, quem Nouitium vulgo ferunt, qui non tantis debet vacare abstinentijs, vt alij Neophyti; ne forte austeritate nimia territus, monasteria desera. t cap. quædam lex, 35. q. 3. Alber. in verb. nouitius: hi anno nouitiatus durante, ad dignitates aspirare non valẽt, nec ad ordines, etiam minores. cap. Monasterijs, 19. q. 3. vt dicemus, cũ de Monachis agemus. Abbatiã igitur, vel quãcumque in religione præfecturam, obtinere non possunt, nisi post professionem, in qua desinunt esse Nouitij, cap. nullus. de elect. lib. 6. Silu. in verb. Abbas, quod & in Monialibus nouitiis procedere debet, eodem iure, ac ratione, cap. indemnitatibus. de elect. lib. 6. Nam & professa debet, & quadragenaria, & iam egisse octo annos post professionem. Concil. Trid. Sess. 25. c. 7. & diximus supra tractantes de Monialibus. Nouitius tamen in Episcopum eligi potest. d. c. nullus. est autem ratio quia ad Episcopatum iã forsan instructior fuerat, at ad Regulariũ prælaturas non sic, qui recẽs ad claustrũ accesserat.

7 Qua in re est illud aĩaduertendum, ꝙ si qs religionẽ uouerit, & ante ĩgressum, uel professionem, eligatur Eps, non admittitur ex ea electione nisi prius claustrum subeat, & professionem emittat. c. per tuas. de voto. Silu. in verb. religio. 2. vers. 20. sed tunc magna nascit̃ quęstio, scili-

ſcilicet ſi hoc caſu,quo profitetur implē
di voti cauſa, cum in religione non intē-
dat perſeuerare, propter Epiſcopatum,
an bona ſua quæſita videantur religioni?
iuxta auth.Ingreſſi.C.de ſacroſ.Eccle.&
c.nunc autem.19.q.3.an vero ipſe dubi
tans de amiſſione eorum poſſit profiteri
8 & reſeruare ſibi patrimonium. Barbat.
in l.1.§.ſi ſtipulanti.in verſ.Ego dicebā.
ff.de verb.oblig. putabat, quòd ob ſan-
ctimoniam huius profitentis,hæc reſer-
uatio poterat ei concedi: quæ res eſt fal-
ſa,vt reprobauit olim Tiraq. in tract.de
remitt.pœn.cauſa.51.num.148.& hodie
longe magis erronea putanda eſt,ex Cō-
cil.Trid.Seſſ.25.cap.1.vbi regulam triū
votorum inuiolabiliter obſeruari iubet,
nullaque ratione proprium concedi poſ
ſe,nec quidem exquiſitam ſuppellectilē,
vt ibid.c.2. Ideoq; ſi hic profiteatur, cū
hac proteſtatione,vel non implet votum
propter impedimentum proteſtationis,
vel ſi implet,omnia bona præſentia ipſo
facto monaſterio incorporata ſunt,ex ip-
ſa profeſſione.d.c.2.& d.c.nunc autem.
Hic ergo Eps conſecrandus ſi intendens
profiteri,& voto ſatisfacere bona ſua re-
tineri velit,teſtari poteſt; nec oberit, qđ
facta profeſſione hæres adire velit hære-
ditatem in præiudicium ipſius teſtatoris,
quaſi mortui per profeſſionem; quia re-
9 ſpondendum eſt, quòd Monachus fa-
ctus Epiſcopus,poteſt reuocare teſtamē-
tum,quod fecit exiſtens in ſeculo. Bart.
in l.ſed ſi mors.§.1. ff.de donat. int.vir.
& vxor.& tradit Iaſ.in auth.ingreſſi.col.
3.verſ.quarto limita.quę cautela neceſſa
ria eſt in ingreſſu illorum monaſterio-
rum, quæ in communi capacia ſunt, &
acquirere poſſunt hæreditatem;at ſi mo-
naſterium non ſit capax bonorum, quia
tunc per profeſſionem, & taciturnitatē,
bona non acquiruntur tali monaſterio
glo. & Doct. in d.auth.ingreſſi. & Iaſon.
in auth.ſi qua mulier.in fin.C.de ſacroſ.
Eccl.conſequens eſt, quòd egreſſus mo-
naſterium ipſe ea ſibi retinebit, cum
Epiſcopatu, argum. not. Docto. ibi &
Salicet.

Quæ vera ſunt in bonis, quæ ad eum
ſpectabāt ante profeſſionem, ſed ſi poſt
profeſſionem incœperint ad eum perti-
nere ex delatione hæreditatis ex teſtamē
10 to,vel ab inteſtato, Epiſcopus dominus
non erit ipſorum,ſed Eccleſia.gl.in cap.
quia tua. 12.q.1.videtur tex.& glo.in c.
ſtatutum.18.q.1.& ideo teſtari non po-
terit de eis,niſi de licentia Papę,ſicut di-
cemus de Monacho facto Cardinali,qn̄
de Cardinalibus agendum erit.

Inter Neophytos etiam eſt dicendus
ille,qui de laico ſtatim vult fieri canoni-
cus;nam hoc fieri non poteſt,c.in Eccle-
ſia.de Inſtit.poſſet tamē aliquam ſimpli-
cem præbendam obtinere,de ſententia.
Vinc. & gl. in c.cum M.de conſtitut.vbi
Abb.Silu. in verb. Canonicus. & eſt ra-
tio,quia non ſic eſt difficilis tranſitus à
laicali ſtatu ad clericalem vitam,vel etiā
ad clauſtralem religionem, cum in tali
tranſitu non requiratur perfecta chari-
tas:ſed ſufficit incipiēs. S.Thom.quodl.
5.artic.21.Sed in tranſitu ad dignitates
videtur eſſe opus aliquanto maiori cha-
ritate:ſed & ob hoc impedimentū Neo-
phytorum prohibetur laicus effici Vica
11 rius Epiſcopi in ſpiritualibus,quoniam
cum diuerſa ꝓfiteri videatur ab ijs, quę
in vicariatu gerenda ſunt,ęquum non vi
detur, vt eccleſiaſticis iurib. ac perſonis
præſit.c.in noua.16.q.6.& ita oēs Doct.
poſt gl.concludunt, in d.c.decernimus.
de iud.& in c.contingit.de arbit.& quan
tauis polleat ſanctimonia,adhuc tamen
in ſpiritualib.non poterit deputari,nam
nec poterit eſſe procurator clerici,vel ca

nonici ad eligendum.Doct.in d.c.decernimus.argum. eorum quæ not. Io.And. in c.quod alicui. de reg.iu.lib.6. Silu. in verb.laicus: Quinimmo facilius Episcopus fieri potest, quàm vicarius; nam statim atque est electus Episcopus oportet eum promoueri, & sic desinere esse lai-
12 cus, si Episcopatum administrare voluerit, postquam acceptauerit; at vicarius ex eo solo, quod est vicarius non tenetur desinere esse laicus,& sic concludit Philip.Dec. in d.c.decernimus.col.13.versic.secunda conclusio, reiecto Barbat.ibi colum.3. qui contrariũ asseruerat.hæc etiam scribit Tiraq. de pœnis remitt. causa 51.nu. 148.versic.sed & de grege: laicum tamẽ non dicam eum, qui vel minoribus ordinibus sit initiatus, habitu,& tonsura: nã videtur quasi in via ad maiores, merito inter ecclesiasticas personas annumerari videtur, & sic spiritualibus causis posset præfici, arg.Conc.Trid.Sess.23.c.6.

De illiteraturæ defectu.

CAP. XXXII.

1 *Illiteratus quis sit.*
2 *Illiterato nec prima tonsura danda.*
3 *Illiteratus dicitur respectu oneris, quod suscipit.*
Sacerdotio, quæ litteratura requiratur, ex Augustino.
4 *Ordinibus, quæ literatura requiratur, ex Concilio Tridentino.*
5 *Scientia olim charitati subiacebat.*
Macedonius anachoreta sacrarum literarum imperitissimus sacerdotio functus
Antonius anachoreta indoctus; multa tamen sciebat.
Spiridon Episcopus Cypri indoctus.
6 *Abbas illiteratus esse potest, vt & alij monachi.*
Monachus docentis officium non assumit.
7 *Monachus bonus, vix facit bonum Clericũ.*
8 *Speculatoris erronea sententia in conferendis parochialibus.*
9 *Scientia requirẽda respectu loci vbi cura exercenda.*
10 *Illiterati valde experti; & practici promoueri possunt.*
Sanctulus presbyter fuit, nesciens Elementa literarum, & decem legis præcepta.
Ioannes Aegyptius Anachoreta, illiteratus multæ eruditionis.
Antonius sacras scripturas sine lectione nouerat.
Didymus puer cæcus factus omnes scientias didicit auribus.
Seruulus literarum penitus ignarus, sacram scripturam exactè didicit.
Illiteratus ordinatus deponi debet.
11 *Illiteratus est ordinis capax.*
12 *Baptismus reddit masculum capacem omnis alterius characteris.*
13 *Illiteraturæ defectus omnino est indispensabilis.*
Vicarius non potest esse excusator, sed coadiutor.
14 *Illiteratus in vno idiomate, potest promoueri ad illud beneficium, in quo vnũ nouit idioma, & illud exercebit, et in altero deseruiet per vicarium scientem.*
13 *Illiteratus semel admissus, alia tamen vice potest reprobari.*
Parochus qui priore in parochia male se gessit non est facile ad aliam transferendus.

AD eos, qui vel ob ætatem, vel inexperientiam ordinibus sacris indigni sunt proxime accedit quicumque illiteratus est: Illitera-
1 tum eum accipimus nõ solum, qui analphabetus est, sed etiam, qui prima grammatices rudimenta non didicit, exempli gratia, si Donatum nõ didicerit, vt olim Episcopus Calinen. de quo in c.fi.de ęta. & qualit. vbi Abb.docet praxim probandi illiteraturam, & scientiæ defectum. Isti igitur irregulares sunt, d.c.fi.Spec.in tit.de dispen.§.iuxta.versi. & scias quòd est: nam promoueri non possunt; & promoti sunt deijciendi.d.c.fi. & dist.38.c. omnes.& 36.c. illiteratos. numquam.n. sunt ordinandi. Inno. in c. cum in cunctis. de elect. quandoquidem, qui vult promo-

promoueri litteras callere oportet, tota dist. 36. 37. & 38. & c. sic viue. 16. q. 1. nã
2 nec prima quidem tonsura est danda illiterato. c. vlt. de temp. ord. lib. 6.

Quanta vero scientia, ac litteratura requiratur in ordinandis iudicandum est, pro ratione ordinũ, dignitatum, ac one-
3 ris suscepti. c. cum ecclesia. de elec. Inno. in d. c. cum in cunctis. In suscipiendo sacerdotio ex S. Augustini præscripto hęc sunt necessaria, s. vt de sacramentis plenã habeat cognitionem; lectionum, & antiphonarum ordinẽ bene nouerit, baptismi tempora, canones pœnitentiales, psalterium, festiuitatum omnium homilias didicerit ita, quòd si vel vnum, ex prædictis ignorauerit, vix sacerdotis nomen illi congruere putet. c. quod ipsis. dist. 38. sed hodie ex Conc. Trid. Sess. 23. per singulos ordines, magis explicate definitũ est: Tonsura etenim non nisi chrismate confirmatis, & fidei rudimenta, & legere, ac scribere scientibus confertur ibid. ca. 4. Minores uero usque ad acolythatũ, non conferuntur, nisi latinam linguam intelligentibus, ibid. cap. undecima, post redditum testimonium de litteratura, ac morib. per parochum, & scholæ magistrum, ibid. c. 5. Maiores uero sacri nõ cõferuntur, nisi ijs, qui probe uersati sint in minorib. ac de ijs bene instructi sint, quæ exercẽdo ordini quem suscipiunt, cõueniunt, ibid. c. 13. Presbyteratus uero ei soli cõceditur, qui docere possit populum ea, quæ ad salutem necessarium est scire, ibid. cap. 14. Episcopatus autẽ, ut olim nõ poterat dari, nisi ei, qui utrũque testamentum sciret, ut per sacrã scripturam, & suos posset edocere, & alienos cõfutare, c. omnes. dist. 38. cum iudex sit animarum. c. de persona. 11. q. 1. ita hodie ex Conc. Trid. Doctor, aut licẽtiatus
6 magister in Theologia, uel iure canonico esse debet, aut publico alicuius Academiæ testimonio idoneus ad alios docendos probatus. Sess. 22. c. 2. de ref. ne cæcus cæco ducatum pręstet. Matt. c. 15. & d. c. quod de ipsius.

Aliquando tamen ad habẽdum sacerdotium, tam ardens in homine charitas esse potest, ut sciẽtiæ uicem supplere possit, si nõ sit penitus inscius, & illiteratus, c. nisi. de renunt. Priscis enim temporib. id quãdoque permissum fuit, ut charitas scientiæ præponderaret; sperandum. n. uidebatur, ut qui plurimum diligeret, etiam in scientijs proficere plurimũ pos-
5 set, gl. in dist. 52. cap. sollicitudo. sanctus enim Flauianus Eps Macedonicũ Anachoretam ad sacerdotium promouit, uirum cuiusuis disciplinæ expertem, in locis agrestibus educatum, & in uerticibus montium, simplicem, sacrarumque litterarum imperitissimum. sed quia in eo summa uigebat charitas, ob id eum promouerat, ut scribit Theodoret. in Philotheo in uita Macedonij, & Lipom. uit. S. Tho. secundo: An non etiam sacerdotio fuisset dignus. S. Antonius Anachoreta ob summam charitatem? quem fuisse indoctum probat August. lib. 1. de doctri. Christ. in prologo, eumque sine ulla scientia litterarum scripturas diuinas, & memoriter audiendo tenuisse, & prudẽter cogitando intellexisse attestatur; sed & Cassiod. histor. tripart. lib. 1. c. 11. probat eum neq; scisse litteras, neq; mirari eas, inuẽtorem earum tamẽ collaudasse: Spiridon quoq; uir rusticus Cypri Eps, ouium custos fuit, dũ episcopatum administraret, de quo plura Cassiodor. hist. tripart. lib. 1. cap. 10.

Vt ergo charitas scientiæ præponderet, præcipue uerum est in Monacho, cui plus cõtemplatio congruit, quàm eruditio. nam illiteratus Abbas fieri potest;

Panor-

Panormitan. in c.ult.de ætat. & qualita.
uersi.quæro quid.quandoquidem oĩs fe
re alia irregularitas nil obest Abbati,
quominus & eligi,& electus administra
re prælaturam possit. Specul.in tit.de di
spensat.§.iuxta.uersic.Abbas autem, &
dicemus cum de monachis agendum
erit: Monachus præterea docentis offi-
cium non assumit, unde illi scientia non
est opus;plãgentis etenim onus tantum
subit, c.monachus non docentis, 16.q.
1.& 7.q.1.c.hoc nequaquam: quamob-
rem Ioannes glossator in d.dist.16.q.1.
dicere consueuerat,bonitatẽ sine littera-
tura sufficere ĩ monacho, ut retulit Silu.
in uerb.clericus 2.in princip.unde pro-
uerbio datus est locus,monachus bonus
uix facit bonum clericum,c.legi.16.q.1.
7 Speculat.in c.sciant.nu.5.de elect.lib.6.
quæ intelligenda sunt in regulari forsan
Anachoreta,& omnino solitario,alioqui
hodie omnes regulares per Episcopum
super scientia sunt diligenter examinan
di,in suscipiendis ordinib.Concil.Trid.
Sess.23.cap.12.

Ex quib. apparet quantum errauerit
Specul.in cap.licet canon,numer.35.de
8 elect.lib.6.qui putabat beneficia, etiam
curata facilius conferri debere, eo quia
plerumque causam adferunt,ut quis ip-
sorum prouentuũ auxilio, in doctrina,
ac scientia proficiat,& sic ponebat bene-
ficia curata præuia esse ad scientiam, cũ
potius scientia debeat præuia esse ad be
neficia,præsertim curata.De clericorum
scientia,multa congerit Alberic.in uerb.
scientia.

9 Est etiam habenda ratio loci, in quo
quis sacerdotio fungi debet: nam ruri
non admodum doctus,aptus fuerit,præ
sertim siluestri loco, quo difficile acce-
det,q̃ litteras pollet; qualis etenim grex
talis & pastor;qualis populus, sic & sa-
cerdos.Isaię c.24.propterea urgente ne-
cessitate,quando idonei non reperiũtur,
admittuntur etiam minus idonei,tex.&
glo. distinct.55. cap.priscis. & distinct.
57.c.primo.ibi,raritas hominum, cum
glo.idem est in Episcopo: nam etsi non
præcellat,sit tamen litteraturæ compe-
tentis, pro ratione loci siluestris, poterit
iure dispensatione Apostolica admitti.
Nam S. Augustinus Coepiscopum ha-
buit,quem dicit in uilla natum, in uilla
enutritum,& non multa lectionis erudi
tum scientia;sed Deo amicum, & quòd
ab eo multa acute dicta ipse didicerit,
cum admiratione, & tamen Episcopus
erat,ut scribit Possidon.in ipsius Aug.ui
ta non longe à calce operis:alioqui uero
minus literati numquam sunt ad Epi-
scopatum admittendi.Hug.in d.cap.om
nes.dist.35.

Inter illiteratos non constituendi
sunt ij,qui cum literas multas non didi-
cerint,quodam tamen magno usu, om-
nia probe norunt,quę ad ministeria per-
10 tinere uideantur;nam ij promoueri pos
sunt ex sententia Abb. in cap. ultim.de
ætat.& qualit. qui alios ita sentientes re-
fert. Nam Sanctulus presbyter miracu-
lis clarissimus, elementa literarum non
bene nouerat, nec legis decem præce-
pta: attamen presbyter erat, & ut dicit
Gregorius de eo, quia plenitudo legis
est charitas, legem totam in Dei ac pro-
ximi dilectione seruauit, & quod foris
in cognitione non nouerat, ei intus ui-
uebat in amore. Gregor.dialog.libro3.
cap.trentesimo septimo. Quin & hist.tri
partit.lib.8.cap. primo. refert Ioannem
Ægyptium Anachoretam, pleraque le-
gis dogmata nouisse, nullo ex codice,
quicquid enim semel mente perceperat,
hoc sub ueritate retinebat; sed & Anto-
nius, de quo supra diximus, teste Aug.

ſacras ſcripturas nouit, & intellexit, ſine librorũ lectione: parui enim refert oculis, an auribus litteras haurias, ut de Didymo Alexandrino oĩum ſcientiarum peritiſſimo narratur, qui puer cæcus factus, omnia uolumina aurib. audiuit, & ingẽtia ipſe dictauit. S. Hieron. in catal. ſcript. Eccle. ſicut & Seruulus paralyticus, cum literas funditus ignoraret, ſacrã tamen ſcripturam didicit, alijs ipſo audiente legentibus, ut ſcribit Gregor. homil. 15. ex 40.

Illiteratus igitur ordinatus abſtinere debet; at ſi ſe ordinum executioni commiſcuerit, quia contra ſanctorum patrũ decreta facit, grauiter delinquit, & deponendus eſt, diſt. 51. c. qui in aliquo. nam adminiſtrationem interdixit illiteratis expreſſim Fabian. I. in 3. epiſtol. ad Hilarium: ergo cõtraueniendo uidetur nouã incurrere cenſurã. Eſt tamen illud uerũ,
11 quòd illiteratus eſt ordinũ capax, etſi literarum ſcientia uideatur de ſubſtantia ordinis gl. per illum tex. in d. c. omnes. in uerb. ſubſtantia, tñ uerius eſt, ut non impediat characteris impreſſionem, ſed ſolam ordinis executionẽ. Alberi. in uerb. ordo 3. paulo ante fin. Summ. Conf. de prud. ordin. q. 3. Hoſt. in ſum. de ætat. ordin. uerſ. ſed numquid, Raym. de prud. ordin. uerſ. ſed numquid laicus: ea rõne quòd baptiſmus reddit habilẽ ad ſuſceptionẽ cuiuſcumq; characteris ſacramẽtalis. Idem Archid. in d. c. oẽs. poſt Hug. Nec obſtat gl. in d. uerb. ſubſtantia, quia
12 nõ intelligitur quòd ſit de eſſentia ordinis; ſed executionis, qm̃ ſine literis exerceri ordo non põt, ut ibid. Arch. & Hug. & pro hac opinione uidet̃ tex. in d. c. qui in aliquo: ubi illiteratis depoſitionẽ cõminatur; quod indicat characterem fuiſſe impreſſum, ut uerbum depoſitionis recte congruat illi loco.

Hic autem defectus omnino indiſpẽſabilis eſt. Innoc. in c. dilectus. de tempo. ordin. quia litteratura requiritur de iure
13 diuino. Card. de Turrecrem. in cap. ſi in laicis. diſt. 38. nec ulla diſpenſatio (à quocumque emanet) ualere poteſt, quia negligi poſſe ſcribit Fel. in c. inquiſitionis. de ſentent. excommunic. Diaz in praxi canonica. in uer. illiterati. c. 18. nec ualet illa ratio, quòd illiteratus poteſt excuſari, si uicarium ſcientem habeat, nam uicarij non poſſunt eſſe excuſatores Rectorum, ſed coadiutores. Diaz in praxi Canonica in uerb. officialis, c. 2. Propterea ille ſolus inſcius excuſari poteſt, qui ob feruẽtem charitatem eſt habitus dignus beneficio; nam tunc in ijs rebus, in quibus eſt opus ſcientia, poterit uti adminiculo uicarij. Silu. in uerb. clericus. 2. circa princ. & id expreſſim ſtatui uidetur Concil. Trid. Seſſio. 21. c. 6. quod procedit in iam promotis, alioqui nõdum ꝓmoti prætextu idonei uicarij, non ſunt admittendi. Silu. ubi ſupra. Vno tamen caſu illiteratus promoueri poteſt, etiam ſub ꝑtextu idonei uicarij, ſi uidelicet ea-
14 dem diœceſis uarijs ritib. & linguis diuiſa ſit, ut litteratura in una ſufficere nõ poſſit in alia; si nouerit præcipuam linguam, uel idioma admitti poteſt, ut in alio ritu, uel idiomate per idoneum uicarium deſeruiat, tex. in c. quoniam. de offic. iud. ord.

Illa autem quęſtio non eſt omittẽda, si quis illiteratus ad beneficia ſemel ſit admiſſus, poſtea uelit ad aliud transferri, num prior illa admiſſio, & approbatio ſufficiet, ut transferri poſſit. hæc quęſtio olim in Rom. Curia diſputata fuit in iudicio, ut narrat Alberic. in uerb. ordinatus à non Epiſcopo; quo loco refert Oldradum de ea diſputaſſe in q. 13. concludendo illum ſecunda uice repellendum,

dum, non obstante prima admissione; remittit ad Innoc. in c. accepimus. per illum tex. de ætat. & qualit. & de hac re casus clarus per gl. in c. cum secundum. de præbend. in uerb. liceat: cui rei adstipulatur, quod tradit Abb. in cap. fin. de ęta. & qualit. de prælato, qui beneficium cōtulit adolescenti, quem doctum putabat, an reuocare possit collationem? uide eum ibi, & Silu. in uerb. beneficium secundo, q. 7. multa enim colligi illinc possunt ad hanc quæstionem facientia. Sed hæc uera sunt in eo, qui cum illiteratus esset, sine causæ cognitione ad beneficia admissus fuit, at si præuio examine, periculo facto, de eius scientia trāsferendus sit, ad alia æqualia beneficia, sufficiet eū semel fuisse approbatum, & ita obseruat stylus, nisi agatur de præiudicio concursus; nam tunc toties erit reiterandū examen, quot erunt concursus. Si etenim in priori parochia minus prudēter, aut minus digne sese gessisset, nō esset ad posteriorem admittendus, prætextu prioris approbationis, & ita constituit Reuerendiss. Otho Card. Augustan. in synodalib. suis constitutionibus.

De Bigamiæ irregularitate.

CAP. XXXIII.

1 *Vxoris unius uir quomodo intelligatur.*
2 *Lutheranismus est, sacerdoti uxorem concedere ducendam.*
Bigamus est, qui plures uxores expertus est.
Matrimoniorum multiplicatio successiua non est peccatum.
3 *Bigamus quot modis accipiatur.*
4 *Bigamus est, qui unam sed uitiatam uxorem duxit.*
Viduam ducens Bigamus est.
5 *Bigamus non est, qui duxit quam prius ipse uitiarit.*
6 *Bigamus est qui duxit uirginem, sed postea uitiatam cognouit.*
7 *In irregularitate factum non uoluntas inspicitur.*
A Bigamia non excusatur maritus, qui ad mandatum Iudicis cognouit uxorem suam ab alio uitiatam.
Bigamus dicitur & is, qui post uotum castitatis uirginem uxorem duxit.
8 *Monachus post uotum ducens publice uxorē, pro hæretico inquiri potest.*
9 *Bigamus est etiam is, qui duxit in uxorem eam quæ, etsi uirgo est, uotum castitatis emiserat.*
10 *Bigamia non inducitur fornicando cum uidua.*
Bigamia non inducitur ex multiplicatis concubinis.
11 *Bigamus non est, qui primum ducens cum ea non consummans, superinducit secundā, est tamen puniendus.*
Vxores plures simul retinens infamis, & quasi hæreticus puniendus
12 *Bigamus non est, qui uxori superinduxit concubinam.*
13 *Bigamus non est, qui contraxit cum muliere sexum mutante, si illa dimissa transeat ad aliam.*
Bigamus est ordinis, & characteris capax.
Bigamus promotus nullo modo potest admitti, ut ascendat.
14 *Bigamiæ defectum solus Papa dispensat.*
15 *Verbum Pontifex, & Episcopis conuenit.*
Pontifex summus, & minor etiam ethnicis fuit.
Lucius Papa dispensauit super Bigamia cum Archiepiscopo Panormitano.
Ioānes de Lignano fuisset Card. nisi Bigamia obstitisset.
In Cardinalibus, promouendis Papa solent dare uerba generalia.
Tobias non fuit Bigamus, licet uxor septem uiros habuisset.
15 *Bigamus uiginti duarum uxorum sub Damaso Papa.*

Eatus Paulus Apostolus 1. ad Timot. c. 3. iubet, ne quis ad Dei ministerium accedat, nisi fuerit unius tantum uxoris uir, id est si coniugatus aliquando fuerit,
1 semel tantum, & cum uirgine. Nā non

propterea excludit eos, qui nullam omnino duxerint; illud enim uerbũ (vnius) opponit pluribus, s. ut qui plures quàm unam duxerint, excludantur, non autem ij, qui nullam omnino; alioquin iussisset unam omnino uxorem sacerdotibus esse ducendam, quod olet impium lutheranismũ; & aduersaretur consilio, quod
2 ipse Paulus nobis præbet 1. ad Corinth. cap. 7. Concluditur ergo, uel nullius uxoris uirum fuisse, uel unius tantum; & ita declaratur per Innocentium I. in epistola 3. cap. 1. habetur in c. proposuisti. 82. distinct. & cap. 1. dist. 26. cum glo. si uero plures quis uxores sit expertus, quasi bigamus ab ordinibus excludi debet, ex præcepto hoc apostolico; non enim potest esse uiduitatis, ac continentię adhortator, qui coniugia ipse frequẽtarit. Ambrosius lib. de officijs lib. 1. cap. 50. habetur in c. una. uersic. quod culpæ. distin. 26. Spec. in titu. de dispensatio. §. iuxta. uers. defectus. nec ideo putãdum est peccatum esse in multiplicatione coniugij. Tabien. in uerb. impedimentum feriarum. q. 3. S. Thom. 4. distinct. 42. Conc. Florent. decret. 10. sed id fit tantum ob sacerdotij dignitatem, atque honestatẽ. Ambros. in Epist. ad Vercellen. cap. qui sine. 26. distinct. & 28. quæst. 3. cap. acutius. Vnde iure merito, qui plures quàm unam est expertus, prærogatiua sacerdotij est indignus, ut ibidem, & August. lib. de dogmat. Ecclesiast. c. 72. uerum quia Bigamum iam nominauimus, uidetur
3 prius hoc indagandum quid sit bigamus: ille enim, qui cum pluribus fornicatur, non est bigamus, quia in coniunctione soluta, nulla põt esse aptitudo significans unionem Ecclesiæ ad Christum, quæ significatur per sacramentum sponsi & sponsæ in matrimonio. S. Thom. 4. dist. 27. quæst. 1. articu. 4. Propterea si tale sacramentum matrimonij multiplicetur de iure, uel de facto, siue simul, siue successiue, secuta admixtione carnis, impeditur significatio unitatis, quæ requiritur ad significandam unitatem coniunctionis ecclesiæ & Christi per sacerdotium: unde super tali defectu non bene congruit ordo, uel ordinis sacramentum, quod nullũ debet habere defectũ.

Ideo ille, qui duas simul habet uxores, uel unam de facto, alteram de iure, uel duas successiue, quibus omnibus sit in carne copulatus, dicitur uere, & proprie bigamus: colligitur ex S. Thom. loco supra citato, & super Episto. ad Hebræos, c. 11. idem erit si quis unam ante baptismum duxerit, alterã post, ut tradit Inno. Papa in Epistola 24. ad synodum Toletan. cap. 6.

Altera est bigamia interpretatiua, cũ uir unam tm̃ uxorem habuit, non uirginem, i. uitiatam ab altero per fornicationem, aut matrimonium: nam illa uxoris corruptio reddit hunc uirum irregularem, cum tñ ipse uir cum plurib. mulierib. etiam corruptis fornicando, non fieret irregularis ex capite bigamiæ: est autem ratio quòd uxor corrupta faciat irregularem suum uirum: quia corruptio carnis facta, etiam extra matrimonium, nullum defectum ponit in sacramento ex parte eius, in quo est corruptio; sed ex parte alterius, quia consensus contrahentis matrimonium non cadit super seipsum, sed supra alterum, ideo cum corruptio, & indispositio istius unitatis matrimonij, ex parte mulieris, transferat imperfectionem in uirum, merito in uiro residet hic defectus, & fit irregularis, respectu habito ad corruptionem uxoris; sua uero corruptio extra matrimonium non obest sibi, quia non agimus de uniendo seipsum sibi, sed de uniendo

do ipsum alteri, scilicet uxori, quæ per talem uiri corruptionem etiam simpliciter fornicariam, ipsa uxor fieret irregularis (si de ea hoc posset habiliter dici,) ipse uero non fieret irregularis; hoc de mente S. Thom. d. artic. 4. Silu. in uerb. bigamus.

Ex qua ratiocinatione declarãtur omnes aliæ species Bigamiæ; nam cum quis uiduã uxorem ducit, quia ipsa iam alij prius copulata est, non potest transferre unitatis significationem ad maritum, sequitur, quòd ipse bigamus habeatur, & irregularis: nec ad clerum admitti possit, nec quidem ad ordines minores, dist. 34. cap. subdiaconus. Concil. Tridentin. Sess. 23. cap. 17. si autem admissus sit, deijcitur, cap. si quis uiduam. 50. distin. quod intelligo si cum ea copuletur, Ioã. Andr. in addition. ad Specul. in titu. de dispens. §. iuxta: uersicul. & scias, idem quoque est de ea, quam putauit uirginẽ esse, cum uitiata esset: nam diuisa caro eius uxoris ponit defectum in marito, (ut iam diximus) Ideo est irregularis, & bigamus, gl. in cap. nemo ad sacrum. distinct. 32. dicto capit. qui in aliquo. S. Thom. d. artic. 4.

Hoc autem non procedit in eo marito, qui duxit uxorem eam, quam ipse an-
5 tea uitiauerat, quia non diuisa fuit caro in multos. S. Thom. d. art. 4. Et licet gl. in d. c. nemo ad sacrum. & in c. maritum. dist. 33. uideatur sentire contrarium; tamen auctoritati. S. Thom. magis est credendum, quam etiam celeberrimi canonistæ sequuntur, uidelicet hunc non esse bigamum. Cardin. Zabarel. in c. tanta. q. ult. qui fil. sint legit. in nouissimis scriptis reiecta opinione. Host. qui etiam contrarium senserat; sentit idem cum S. Tho. etiam Silu. in uerb. bigamus. circa princ. gl. & Abb. in c. sane. de bigam.

Eadem quoque ratione interpretatiua bigamia est, si uirginem quidem quis
6 duxerit, sed postea adulterata est, nam si maritus siue ignorãs, siue sciens rursum ei commisceatur, fit & bigamus, & irregularis, c. si cuius. & c. si laici. dist. 34. S. Thom. d. artic. 4. nec solum hoc uerum est, si uolens ipsa sit adulterata, sed etiam si inuita, & per uim; nam etsi uim passa adultera non sit, c. illæ. 32. q. 5. & cap. de-
7 sponsatas. 27. quæst. 2. tamen quia in irregularitate factum inspicitur, non uoluntas, maritus ei postea copulatus, fit bigamus, sicut uirgo uim passa non est cõsecranda, ut alias tractantes de monialibus diximus.

Est quoque bigamus ille, qui est cõstitutus in matrimonio litigioso, & ad mandatum iudicis cogitur reddere debitũ uxori ab alio cognitæ, siue in matrimonio, siue in adulterio: nam nõ excusatur hic maritus prætextu mandati iudicis, quin fiat irregularis. Abb. in cap. si uir. de adult. per tex. in cap. 2. de bigam. Silu. in uerb. bigamus. circa princ.

Sed & ille, qui uotum castitatis emisit, si postea matrimonium contrahat, etiam cum uirgine præuaricator est, & bigamus; & adeo irregularis, quòd nec per Episcopum dispensari potest ad ordines, cap. quotquot. uigesimaseptima. quæst. 1. Quinimmo si monachus sit, qui extra claustrum egreditur post uotum castitatis, & publice uxorem ducat non solum ut bigamus, sed ut hæreticus est irregularis. Bald. in l. nemo clericus.
8 C. de sacros. eccles.

Ille quoque erit irregularis, qui duxerit uxorem eam, quæ uotum castitatis emiserat, cum ipse non uouisset, nam quodammodo ipsa uxor est bigama, & ipse bigamam duxisset uidetur d. capit. quotquot.

Qua ratione clerici in ſacris ordinib. conſtituti, qui more nuptiali ſecũdas in contubernium ſibi mulierculas adiũxerunt,licet in ueritate bigami non ſint,tamen adeo irregulares cenſentur, ut cum eis tamquam cum bigamis non liceat diſpenſari,uti expreſſim ſcripſit Innoc.III. ad Vratizlauienſem Epiſcopum.

Eſt autem illud adnotandum , quòd nulla irregularitas contrahitur ex ſola animorum cõiunctione; nec ex ſola corporum commixtione.Hoſt.in d.c.tanta, quem referendo ſequitur ibi Zab. in d. ult. q. propterea ſola fornicatio cum uidua, non inducit irregularitatẽ bigamię,
10 ſicut nec fornicatio cum multis, tradit Io.de Fauen. antiquiſſ. decretorum gloſſator in d.c.ſi quis uiduam.quo loco irridet contrarium ſentientes;nam nec multæ concubinæ faciunt Bigamiam , ut qs ex eo fiat irregularis , c.quo circa. de bigam.ſicut nec iterata contractio matrimonij nulla copula,uel conſummatione ſequuta;nam ſi cum arcta contraxeris, à qua poſtea ſolutus,aliam ducas,non effi ceris irregularis, quia nulla apparet carnis diuiſio, idem ſi quacumque ratione fuerit ſequuta ſeparatio prioris matrimonij ante conſummationem,c.debitũ. de bigam.& diſt.34.c.Valentino.

Sed & ille, qui uiuẽte ea,cum qua cõtraxit,ante conſummationem ducit ſe-
11 cundam,cũ qua conſummat,licet nõ ſit bigamus,ut per Abb.in d.c.debitum, & in c.2.de conuer.coniug.ult.not.& text. in d.c.Valentino; tamen quia per iterationem matrimonij incurrit infamiam, & puniendus eſt, excludi debet ab ordinibus,ſicut è cõtra ſi primum matrimonium cõſummauerit, & ſecũdam ſuperinduxerit,cum qua tñ non cõſummauerit,nõ eſt quidem bigamus, ſed quia infamia notatur,& iudicio punitur,irregularis efficitur , pœnæ autẽ canonicæ iſtorũ,qui ſimul plures ducunt uxores ſunt multę,de quib.in c.nuper,& ibi ꝑ Doct. de biga. præcipua eſt quòd poteſt procedi aduerſus eos,tamquam hęreticos , ut tradit Dominic.poſt Lap.in c.accuſatus. §.ſane. de hæreticis. lib.6. & habetur in Iudiciali inquiſitorum , in uerb. hæreticus,num.22. Propterea ille,qui uxori cõ
12 cubinam ſuperinduxit bigamus nõ eſt: c.fraternitatis. diſt.34.& ibi glo.Tamen quia quaſi publici fornicatores iſti putãtur, ſunt ab ordinibus repellendi uel nõ niſi poſt correctionem, diſpẽſatione obtẽta,arg.d.c.fraternitatis.ibi,conceſſiſſe; ſolus enim diaconatus uix illis conceditur,& ex cauſa,ut ibid.

Hìc congruit illa quæſtio ſi quis duxerit in uxorem puellam,quæ in ipſo primo tori uſu euaſit in maſculum,ut dixi-
13 mus ſupra c.27.certe & ipſe mihi uidebitur irregularis,& ille cum quo contraxit,ſi uterq; ad alias nuptias tranſeãt,nõ quidem ex capite bigamię , quia inter maſculos nõ datur locus matrimonio , merito non datur locus etiam bigamię; at propter ſcandalum , ab altari excludi debet ille,qui puellę opus paſſus eſt , ꝑp ſpeciem ſcandaloſam, qua mouetur uulgus uidendo eum altari miniſtrare tamquam uirum,qui diu habitus eſt ꝓ muliere;uir uero non patitur quicquam tale,ideo uerius eſt,eum non effici irregularem,perinde ac ſi fornicatus primum, deinde uxorem ducat , ut paulo ante diximus.

Eſt autem illud ſciendum,omnem bigamum ordinis capacem eſſe ex ſententia Canoniſtarum, & Theologorum. Geminian.in c.altercationis,colum.2.uerſ. quid ſi ordinẽtur.de bigam.lib.6. remittit ad Archid.diſt.34.c.lector.Spec.in d. tit.de diſpenſat.§.iuxta.uerſ.defectus. & uerſ.

uerſ.& ſcias.Rota plene de ijs in deciſio. 447.in nouis.circa fin.Ideo ſi ordinetur bigamus character imprimitur,ſed ſi ſine præuia diſpenſatione in ſuſceptis ordinibus adminiſtrauerit, non poterit ad vllum ſuperiorem ordinem aſcendere, c.quicumque pœnitens, diſt. 50. intelligendo ſecundum gl.ibi,etiam ſi in minoribus adminiſtrauerit.

In hoc igitur bigamiæ impedimento ſolus Papa diſpenſat,ad ordines obtinē-
14 dos, vel obtentos exercendos, qm̄ cum ſit apoſtolicum præceptum,1.ad Timo. c.3. iure merito Papæ auctoritas requiritur,qui cum ſit Apoſtolo in poteſtate ſuperior,poterit ex cauſa cōtra illum diſpenſare.Rot.d.deciſ.447. in nouis, vbi fuſius de bigamiæ diſpenſatione trāctatur,S.Thom.d.diſt.37.art.4.& quodl.4. artic.13. Et tametſi Gelaſius Papa dicat ad Pontificem non pertinere ius diſpenſandi ſuper bigamia, vt c.non confidat. diſt.50. Tamen illud verbum Pontifex, pro Epiſcopo accipitur,vt ibi per Archi. & Hug. Eſt enim Summus Pontifex, & minor,vt apud ethnicos quoque Pontifices ſummi à minoribus diſtinguebātur in iuriſdictione,ſcribit Macrob.Saturn. lib.1.cap.15.

Eſt autem perquàm difficilis omnis bigamiæ diſpenſatio.c.ſi ſubdiaconus.& c.Lector.diſt.34 Lucius tamen Papa cū Archiepiſcopo Panormitano bigamo diſpenſaſſe fertur, gl.in d.c.lector.vnde facilius cum bigamo diſpenſari aliquando contingit,quàm cum pęnitente,c.placuit.vt pœnitentes,vbi glo.diſt.50. Propterea Ioannes de Lignano vir vndequaque doctiſſimus,niſi bigamia obſtitiſſet, à Clemēte V.Pontifice Maximo ad Cardinalatum promotus fuiſſet, vt ipſe idē refert ſe de ore ipſius Clementis audiſſe in cap.poſtulaſti.de reſcrip.quamquam Anto.de Butr.in c.ſane.de conuerſ.coniug.hoc Lignani impedimentum nō ad bigamiā referat,ſed ad viuentem adhuc vxorem,nomine Nouellam,Ioannis Andreæ filiam, cui nulla ratione perſuaderi potuit,vt religionē ſubiret, vt vir eius Lignanus Cardinal. promoueri poſſet, iuxta formam d.c.ſane.& c.vxoratus.de cōuerſ.coniug. Propterea bene dicit ibi, quod plerumq; Pontifices,vt lenius excuſent,quòd nollent agere,cauſas prætēdunt, pars enim beneficij eſt lenis excuſatio: ideo in Cardinalib. promouendis ſolent dare verba generalia,vt ſcribit Felin.in c.ad audientiam. de præſcr.col. 1. Iacob.hæc eadem refert in tract.de Concil.lib.2.art. ſecundo.titu.de vocand.ad Concil. circa fi. uerſ. & hanc partem reperio.

Poſſet autem tot multiplicari connubijs bigamia,ut nulla omnino expectanda foret diſpenſatio,quemadmodum in Tobia minore,qui etſi unam duxerit, tamē quia ea ſeptem viros habuerat,octigamus ipſe putari poſſet, ſed verius ille bigamus non fuit,quia cum nemine illa matrimonium cōſummauerat, unde iure merito ex rationibus ſupradictis bigamia nata non eſt, & ideo cum virginem duxiſſet irregularis non potuit eſſe, nec bigamus,Tobiæ c.6.Illi vero qui tot cōmiſcentur connubijs, nō ſolum Poligami putādi ſunt, ſed quadam ratione infames, cuiuſmodi Diuus Hieronymus narrat ſub Damaſo Papa hominem Romæ vigeties vxorem duxiſſe,& omnibus ſuperſtitem fuiſſe; rurſum & mulierem extitiſſe eodē tempore narrat, quę duos ſupra viginti viros habuerat prædefunctos;Hos inter ſe matrimonio iungi cōtigerat,Romæq; magna expectatio orta eſt,uter ipſorum pręmoreretur,cumque præmortua fuiſſet uxor, populus coegit

uirum à lugubri funere abstinere, quinimmo lauro coronatus, palma in manib. tamquam uictor funus sequi iussus est. S.Hieronymus tract.3.parte 3.epist.26. Tiraquel.lib.de legib.connubialib.Boer. decisio.186.in fin. quis ergo hunc negabit infamem esse, & omni honore indignum?

De Vxoratorum irregularitate.

CAP. XXXIIII.

Altari, qui seruit perpetuam debet seruare continentiam.
Subdiaconis continentiam iussit Gregorius.
1 *Diaconi etiam Apostolorum temporibus abstinebant ab vxoribus.*
Essæi vxores ducere recusabant.
Mulier zelotypa est, & sui nimium amans.
Vxoratus promoueri non potest; nec ad minores, nec ad quodlibet beneficium; nec ad tonsuram.
Vxoratus habens minores in habitu; & tonsura deseruiens alicui ecclesiæ; pro ecclesiastica persona habetur.
Vxoratus promotus per subreptionem characterem suscipit, sed nec tonsuram exercere potest.
Vxoratus vxore renitente promotus ad sacros tenetur vxori debitum reddere; non autem tenetur ad habitum.
Ioannes de Lignano fuisset Cardinalis si vxor consensisset.
2 *Vxoratus non potest fieri Episcopus, uel Cardinalis, nisi vxor intra moniales voueat.*
Episcopi multi promoti uxore in sæculo permanente.
Vrbicus Aruerniorum Episcopus vxori rursum copulatus, pœnitentiam multam peregit.
Franciscus Remolinus uxoratus, fuit Card. dũ illa in monasterio uiueret.
3 *Papa vxoratus, quid facere debeat circa vxorem.*
4 *Vxoratus non dicitur quis, si ante consummationem transit ad religionem ipse, vel vxor, secus si transeat ad sacros ordines.*
Clericus in sacris repetitus ab uxore, si prolem gignat numquam dispensabitur, ut ad altiores ascendat.
Vxoratus etiam occultus, etiam ad simplicia est inhabilis.
5 *Clericus beneficiatus, qui uxorem ducit perdit beneficium, etiam simplex, etiã si vxor ingrediatur monasterium, & fit irregularis*
6 *Vouens aliquam ducere in vxorem, non prohibetur ingredi religionem, dummodo contrahat per verba de præsenti, & non consummat.*
7 *Vxoratus etiam dicitur, qui ita contraxit, vt ad tempus contrahere intenderet.*
Papa non potest impossibilia, idest, ut matrimonium quod uere est desinat esse temporis cursu.
Maritus, & vxor possunt concordare, quòd habita prole vterque ingrediatur religionem.
8 *Vxoratus non potest esse vicarius Episcopi in spiritualibus.*
Vxoratus magis est laicus, quàm Neophytus.
9 *Græcus vxoratus non potest obtinere Ecclesiam latinam.*
10 *Græcus vxoratus prolem suscipiens non potest ad altiores ordines ascendere.*
11 *Græcus suscepto subdiaconatu, si uxorẽ ducat, ad altiores ascendere non permittitur.*
Græcus contrahens matrimonium post susceptũ ordinem actum ualidum facit, quia castitatis uotum non fecit.
Græcus Episcopus non permittitur retinere uxorem anteductam.

Longe maior est sacerdotij mũdities in Latinorum, quàm Græcorum ritu; nã si quemcumque laicum ab uxore abstinere ad tempus hortatur S.Paulus, ut orationi uacet. 1. Corin.c.7. multo magis ministro altaris sublimiora pertractãti; & quotidiana necessitate sacris deseruienti, quotidianam oportet necessario seruare continentiam. Gregor. ad Petrum subdiaconum c. ante triennium. dist.31.& Beda super Lucã eadem dist. c.sacerdotib. quod & diserte magis explicauit S.Hieronym. contra Iouinianũ, habetur eadem dist.c.si laicus. Primus uero id expresse constituit Gregorius in sub-

subdiaconatu.28.dist.c.nullum. Nullũ, inquit, facere subdiaconum præsumant Episcopi, nisi qui se caste uicturum esse promiserit, quia nullus ad altaris ministerium accedere debet, nisi cuius castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata. hoc scribit Ioãnes Diaconus in uita S.Gregorij lib.2.c.52. ubi habetur tenor totius Epistolæ Gregorij ad Petrum Subdiaconum prædictum: quamquam ante illum repperi apud Leonem I.epistol. 82.cap.4. uxoratos subdiaconos effici non posse, quod habet etiam epist.90.cap.3. At in diacono, ac presbytero, ut ab uxore abstinerẽt, & Apostoli exemplo docuerunt, & postea expressim statuit Conc.Carthag.II.cap.2. habetur. dist.84. c.cum in præterito. Idem & de Episcopis.c.Episcopos.dist.31. Antea uero, uel etiam nondum promulgato Euangelio, plurimi extiterunt, qui ab uxorib. abstinere, ad sacerdotalem munditiem pertinere putauerunt. scribit enim Philo Hebræus in apologetico, Essæos uxores ducere recusasse, quòd castimoniæ summopere studerent, atque matrimonio religionis societatem facile dissolui posse ꝓspexissent, quòd mulier se ipsã amet, & zelotypia maxime mordeatur ac uiri mores artificio quodam, atq; lenocinio facile possit in peius peruertere; si uero etiam liberos pariat, quæ prius astute faciebat, eo iam audacter, atque aperte aggreditur, omniq; ui regere maritum conatur; quare huic societati uxor inimicissima iudicata est: hæc ille, quem retulit Euseb. Pamph. de præparat. Euang. lib. 8.c.4. de qua re etiam Porphyrius testimonium tulit in lib. de abstinen. à carnibus.4. Essæi, inquit, qui tantam in religione sunt apud omnes auctoritatẽ consecuti, omnem uoluptatem aspernantes, quasi uitiosam præcipue uxorem non ducebant; non quia matrimonium abominarentur, sed quia mulierum mores cauendos putarent, ita ille; quem & idẽ Euseb. retulit. lib.9.c.1. sed & Diuus Hieronymus contra Iouinianum, Priscos gentiles sacerdotes, ait, statim atque Deo dicati erant, sæcularia omnia usq; adeo deseruisse, ut cognatos, propinquos, liberos, nec uiderent ulterius à die, quo sese Deo deuouissent; quæ uerba transtulit Speculum summorum Pontificum titu. de continent. sacerdot. cap. 81. Iure igitur merito, reiecto Lutheranismo, cœlibatum sacerdotis sanctissimum esse omnes censere debent, qui consentiunt cum catholica, & orthodoxa fide, cum uel ethnici ipsi in sacerdotio absolutam castitatem prædicarent. Hinc est, quòd Alex. III. decreuit nullum coniugatorũ esse sacros ad ordines promouendum, nisi ab uxore continentiam profitente fuerit absolutus. cap. coniugatus. & cap. uxoratus. de conuers. coniug. quod longe antea in sacerdotio statuerat Concil. Arelaten. II. cap. 2. habetur 28.c. assumi. nec à solis sacris excluditur, uerum etiã a minoribus, qui uxorato nullatenus conferri debent, glo. in dicto cap. coniugatus; nec etiam beneficia simplicia illi permittenda sunt, sed auferẽda. gl. ibi. & est tex. in cap. 1. & c. diuersis fallacijs. de cler. coniug. ut expressim tradit Hug. in c. quicumque. 77. dist. quem potius sequor quàm Archidiaconum, qui eo loci uidetur permittere, ut uxoratus continentia non promissa, possit ad minores ordines promoueri, quod nequaquam est admittẽdum, præsertim quia Bonif. VIII. Archidiacono posterior, expꝛ̃ssim id sua cõstitutione decreuit. cap. nullus Episcopus. de temp. ord. ubi nec ad primam quidem tõsuram uxoratus admitti põt; sed si iam promotus ad minores

ordi-

ordines uxorem ducat, si habitu, & tonsura utatur inter clericos, pro ecclesiastica persona annumeratur, fori quoq; priuilegio gaudet, ut idem Bonifac. VIII. constituit in c. 1. de cler. coniug. lib, 6. qđ hodie intelligendum est, si certę Ecclesię adscriptus deseruiat. Concil. Trid. Sess. 23. cap. 6. & cap. 17.

Sed si per incuriā Episcopi, uel p obreptionem eius, qui coniugium reticuerit, promoueatur ad ordines, uxore castitatem non uouente, character quidem ordinis imprimitur, sed exercere nō potest, nec ullum quidem minorum ordinum. Hug. in c. Eps. dist. 77. quo loco cōcludit exigēdam esse uxoris continentiā, tam in minoribus, q̃ in maiorib. uiro cō ferendis: Vnde si etiam minores solum susceperit hic uxoratus uxore non uouē te, eos exercere non poterit, quos contra legis prohibitionem acceperit, d. c. nullus.

Sacros uero ordines subiens etiā uxore renitente, characterem quidem suscipit, sed administrare nō potest. S. Tho. 4. dist. 37. q. 1. tenebitur quoq; uxori debitum reddere; ad habitum uero, uel tonsuram non tenebitur. Alberi. in uerb. ordinatus. 4. at ipsa mortua, non poterit cū alia contrahere, nec sine dispēsatione susceptos ordines administrare, ut fusius diximus sup. c. 4. si uero muliere consentiēte, sed non uouēte, uir ordines sacros susceperit, adhuc illos exercere non pōt, quia Epi auctoritas requiritur, ut ipsam cogat ad uotum continentię emittendū; quæ si nolit, cum possit uirum repetere, ipse ab omni executione abstinere cogitur: sed ea mortua, poterit eos sine ulla dispensatione exercere. Abb. in c. placet. de cōuers. coniu. uidetur sentire S. Tho. 4. dist. 37. q. 1. art. 3. & fusius diximus d. c. 4. Hinc factum aliqñ est, ut uiri alio- qui integerrimi sacris initiati non sint; ob solam vxoris reluctationem; Idque præcipue Ioanni de Lignano viro eruditissimo, ac pio contigisse compertum est, quem Clemens V. ad Cardinalatus apicem prouexisset, nisi uxor Nouella Ioannis Andreæ filia, obstitisset, cui nulla ratione persuasum esse potuit, vt tanto honori viri locum daret; scribit Anton. de Butr. in c. sane. de conuers. coniug. quem etiam refert Fely. in c. ad audientiam. de præscrip. col. 1. Iacobat. tract. de Concil. lib. 2. art. 2. tit. de uocan. ad Concil. circa fi. uers. & hanc partem reperio. In maioribus igitur dignitatib. uidelicet Epatu, Cardinalatu, & Pontificatu, ut uxoratus
2 admitti ad eas possit, uxor debet omnino religionem subire; non enim sufficit uotum continentiæ, gl. & Doct. in d. c. sane. de conuers. coniug. & est tex. Concil. Constantinop. 6. c. 48. quod hoc sæculo contigit Francisco Remolino Hispano, cuius uxor lubens monialib. sese iunxit, ut uirum in Cardinalem Alex. VI. promoueret: quorum uterq; uiginti annos uixere in optimo uitæ genere, ille quidē inter Cardinales Epatum Surrentinum honeste administrauit, hæc uero inter moniales prudentissime uixit eo discipli næ genere: sed & alijs idem contigit, ut narrat Io. And. quem refert Abb. in d. c. sane. de conuer. cōiug. qui & illud addit, quod mulieri nō tm̄ religionis ingressus sit persuadēdus, sed etiam ad id cogi debeat, ex sententia Ioannis Andreę: idque suo tempore factum esse testatur: Priscis tñ temporibus sufficiebat si uxor continentiam promisisset, ut annales sæpissime referunt. Nam scribit Greg. Turon. hist. lib. 1. c. 39. Vrbici Arueniorum Epi uxorem in sæculo permāsisse, in lib. quoque 2. c. 17. idem dixit de uxore Namatij etiam Arueniorum Epi, eodem etiā lib.

lib. 1.c.23. idem ſcribit de uxore Sydonij eiuſdem loci Epi: poſtea uero aliter eſt in Eccleſia cōſtitutum. ſ.ut uxor Epi monaſterium ſubiret, quod iure factum eſt, ne tantæ dignitati contumelia fiat, qualis olim prædicto Vrbico Aruenio- rum Epo facta eſt circa Theodoſij tempora: Nam cum ei uxor conſenſiſſet, ut ad Epatum promoueretur, eaque diu in ſeculo promiſſam continentiam ſeruare non ualuiſſet, tanta temeritate, importunitateq; etiam noctu Epi domum adijt, ut eum ad conſuetos tori complexus attraxerit: Quamobrem pœnitētia ductus Eps, dimiſſoq; ad tempus Epatu monaſterium eſt ingreſſus, diuq; ibi lacrymis culpam diluere conatus eſt, ut ſcribit Greg. Turon. d. hiſt. lib. 1.c.39. ſed & ſi tātus error non contingat, tñ uxor moleſta eſſet uiro in attentanda eius caſtitate, ut narrat idem Greg. lib. in glor. confeſſorū c.78. quo loco ſcribit ſeparationem eſſe faciendam ex catholica inſtitutione, & ex canonum decretis.

In Pontifice uero iā electo, ſi ſua uxor manifeſtetur, eſt quidem uxori perſuadendum, ut continētiam uoueat, & clauſtrum ſubeat, ſed ſi nolit, debet Papa ei debitum reddere. Silu. in uerb. excommunicatio. 9. uerſ.7. uel etiam Papatui renuntiare, ex gl. in cap. ſi quis pecunia. diſtinct.79. & ibid. Hug. Archid. & Io. Fantuc.

In alijs autem inferiorib. dignitatib. ſufficit ſi uxor uotum continentiæ emittat extra clauſtrum, gl. & Hug. in c. quia ſunt. diſt.28. & ī c. ſi ſe. ibid. niſi forte uir monachus fieret, uxor uero iuuenis aut ſuſpecta eſſet. nec tunc ſufficeret votum continentiæ extra clauſtrum, ſed oportet eam ſubire religionem, cap. ſignificauit. de conuerſ. coniug. ut alias diximus. d. cap. 4.

Quod uero hactenus pertractauimus uxoratum promoueri nō poſſe, de eo intelligimus, q cum uxore matrimonium 4 conſūmauit; alioquin ſi ante conſummationem alter ipſorum coniugum religionem ꝓfiteatur, uſq; adeo dirimitur matrimonium, ut qui eſt ſuperſtes in ſæculo poſſit aliud quoque matrimonium contrahere, merito poterit ordinari, expreſſim Concil. Trid. Seſſ.24. can.6. Immo ſi quis contrarium aſſereret, non dirimi tale matrimonium, de hereſi conuinci poſſet, ut ibidē anathema dicitur: ſecus eſt qñ ante conſummationem uir ſacros ordines inter clericos uult ſuſcipere, at nō uult religionem profiteri: eo enim caſu manet matrimonium, ſi uxor non cōſentiat: Ideoq; etſi ordines ſacros ſuſcipiat, tñ ad uxoris petitionem cogitur matrimonium cōſummare, ut in extrauag. Io. 22. de uoto. Incipien. Antiquæ: nam cū matrimonium hoc nō diſſoluatur. Abb. in c.2. not. 1. de conuerſ. coniug gl. in c. 1. de uot. lib.6. ſequitur, ut uxori reddere debitū teneatur, ipſe tñ petere ſine peccato ulterius non poteſt, ut ibi per eos: ad hæc S. Tho. 4. diſt.37. q. 1. ſed ſi uxor quoque cōſenſerit, ut promoueretur ad ſacros hic uir, ipſa quoque cogitur continere perpetuo S. Thom. ibid. & glo. in c. quia ſunt. diſtin.28.

Quando autem hic uir ordinatus cogitur conſummare, ſic petente uxore, cuius conſenſus nō interuenit, ordinem ſuſceptū adminiſtrare non poteſt. S. Tho. ibid. nec quidem uxore mortua; egebit enim diſpēſatione Papæ. Alberi. in uerb. ordinatus 4. Summ. confeſſ. de uoto. q. 60. & de imped. ordin. q. 1. & 2. ſed nec officia, uel beneficia obtinebit. Alberic. ibid. quæ etiam expreſſa ſunt in d. extrauag. antiquæ. Et quamuis Abb. putauerit aliqñ hunc poſt uxoris mortem, non

egere

egere dispensatione, tamen cum alijs cõsentit in c. placet, de conuers. coniug. s. quòd dispensationem petere debeat; si igitur cogatur ad reddendum debitum uxori, indeque prolem susceperit, difficilius, & forsan numquam dispensabitur, ut ad altiores ordines ascendat, ex c. 1. Concil. Toletan. 1. decemnouẽ Episcoporum, confirmati à Leone I.

Hæc autem non solum intelligenda sunt in eo, q̃ publice habetur uxoratus, uerum etiam si occultum sit, eum uxoratum esse; nam ad quascumq; dignitates, quæcumq; beneficia ecclesiastica, etiam simplicia, inhabilis censetur. text. gloss. & Abb. in c. cum decorem. de cler. coniug. nec suffragari posset contraria consuetudo, ut ibidem gl. Abb. & Doct. ob malũ exemplum, quod ex hoc surgeret, ut ille ecclesiasticis stipendijs uiueret, qui sub sæculi militia nempe matrimoniali, militaret: Propterea etiam si uxor religionem subire uellet, tñ ipse maritus, qui cum beneficiatus esset, eam duxit, ita oẽ
5 ius beneficij perdidit, ut per hũc ingressum religionis ab uxore factum, nõ possit sibi saluare beneficium, ne inde lucrũ capiat, unde pœnam meretur, ut fusius hinc inde disputando cõcludit Archid. in c. placuit. dist. 32. Bartholom. Brix. in quæst. dominicali. Incip. quidam clericus cum esset: unde illud notabile consequitur, quòd si alicuius uxor transire uelit ad religionem, uir facillime obtinere poterit beneficium: at beneficia, quæ ante possidebat, quàm uxorẽ duceret, nullo modo retinere poterit, etiam uxore religionem profitente, & est differentię ratio, quia cum beneficiatus transit ad nuptias, reddit se indignum beneficijs, ita quòd ad ea redire, aut in eis perseuerare non potest, glo. in c. 1. de cler. coniug. lib. 6. sed hic qui cum uxoratus esset absque beneficijs, uxore uolente intrare religionem, ipse consentit, fit dignus beneficijs renuntians sæculo, merito habet locum contrarium ius, quia militat ratio cõtraria; unde recte concluditur, quòd clericus in minoribus, qui dimisso beneficio, uel habitu uxorẽ ducit, ex hoc efficitur irregularis. auth. sed neq; C. de Episco. & cler. & in corpore unde sumitur; quæ iura licet sint ciuilia, tamen non fuerit incongruum, si Episcopi similia sua auctoritate constituant. c. 1. de nou. ope. nunc. & ideo mortua uxore, difficile admittã eum ad clerum, propter inconstantiam; secus si retento habitu, & tonsura uxorẽ duxisset, nam non tantopere indignum se fecit ecclesiasticis honoribus, facilius enim dispensari posset.

Inter uxoratos non est connumerandus ille, qui iurauit, uel uouit aliquam pauperem, uel impudicã ducere in uxo-
6 rem; nã quo ad ingressum religionis nil ei obstat hoc iuramentum, uel uotum; dummodo contrahat per uerba de præsenti, & postea transeat ad religionem ante consummationem copulæ, hoc enim licet facere c. commissum. de sponsalib. Silu. in uerb. religio. 2. q. 5. & q. 9. sed si uelit fieri clericus, uel sacerdos inter ecclesiasticas personas, non tamen ingredi religionem; puto non permitti ei, ut contrahere possit, & postea ante copulam ordinari, quia etsi ordinetur, ab uxore adhuc cogi poterit ad consummationẽ d. extrauag. antiquę; ideo omnino tenetᵣ satisfacere iuramẽto, aut uoto, aut saltim super eo dispensari ad hoc ut ordinari possit, & ita intelligo Tabien. in uerb. dispensatio, num. 12. cum uxoratis etiam illos annumerabo, qui ad tempus duraturum matrimonium contraxerunt, q̃a
7 illa temporis adiectio est inanis, & perpetuum est matrimonium, & uere uxorati

putan-

putantur. Papa etenim dispensare non potest, ut aliquis contrahat matrimonium ad tempus. argum. Abb.in cap.ex publico,de conuers.coniug.Tab.in uerb. dispensatio.num.6. non enim potest impossibilia,s.ut matrimonium, quod est, desinat esse ex solo temporis cursu, ut ibi.& tex.32.q.2.c.solet.gl.in cap.omne 27.q.2.Illud tamen uerum est, quòd si uir,& uxor ita se iunxerint, ut simul, uel uouerint, uel iurarint, statim habita ꝓle religionem ingredi uelle, licet uideatur matrimonium ad tempus, tamē possunt obligari uterque ad ingressum religionis suscepta prole, quia hæc dissolutio non est ex tempore,sed ex implemento conditionis, sub qua uouerunt ingredi religionem,& quia casus euenit, implere tenentur:Ideoque ne nimis procrastinari uiderentur post susceptam prolē, putarim ad id teneri eos infra bimestre, arg.d.c.commissum.

Præterea sciendum est,non solum beneficijs,& ordinibus sacris uxoratos carere debere, uerum etiam spiritualibus
8 officijs;propterea uxoratus uicarius Episcopi in spiritualibus esse prohibetur. Nam sicut diximus aliàs, Neophytum hoc munus administrare non posse, ita sane,ac multo magis uxoratus non poterit,qui lōge magis laicus est,quàm Neophytus,hoc tradunt Doctor.in cap.1.de cleric.coniug.lib.6.& in c.in noua.16.q.7.argum.gl.in c.decernimus.& ibi Dec. colum.13.q.5.de iudic. Silu.in uerb.laicus.quæstio.11. Ideo quando contingit uxoratum uocari uicarium Episcopi, id intelligi oportet esse uel in temporalibus tantum,uel nō ut uicarium proprie, sed ut Assessorem,ita enim uerbum uicarius est interpretandum. Felyn.in d.cap. decernimus.

Hæc iure merito uera sunt tenenda, quoad Latinos uxoratos,quibus interdictum est transire ad ecclesiasticos ordines; at quoad Græcos diuersum ius est; nam diuersa sunt impedimēta.Illud primum est,ꝙ Græcus uxoratus ad Latinā Ecclesiam obtinendam non admittetur,
9 si uxore uti uelit;nam turpi ritu coinquinaretur Ecclesia.Abb.in cap.cum olim. not.2. per illum text. de cler.coniug.citat.Innocē. & Host.in c.cum secundum. de tempor.ordin.ubi clarus text.& licet Hostien.putet eum posse admitti ad latinum beneficium cum uxore retinendū, si inde nullum scandalum oriatur, hoc uerum puto ex dispensatione; nam cum Græci continentiam non uoueant. cap. Nicæna. distinct. 31. & ob id uxore uti tolerati sint ab Ecclesia.cap.ut clericorū. de uit.& honest.cleric.sequitur,ut re bene cognita,dispensatio concedi possit,& ita concludere uidetur Bartholom.Brix. in dominicali,quæstio.30.quam approbat Abb.in d.c.cum secundum. sed sine dispensatione nullo modo est admittendus.

Huc accedit, quòd & si Græcus uxore utatur in ordine sacro,tamen si inde
10 prolem gignat in ipso ordine, ad altiores ordines ascendere prohibetur ex d. Conc. Tolet. 1.c.1.his uerbis.de presbyteris & diaconis, si post ordinationem filios genuerint,ad altiorem gradum non ascendant,qui locus frustra latinis cōuenit, quib. sacerdotium cum uxore non cōcedebatur;ideo Græcis magis cōgruit præceptum. Propterea quicumque canones Græcis uxore uti posse permittere uidentur in sacro ordine, ita intelligendi sunt, ut prolem ulterius non suscipiant, si uelint ad altiora ascēdere;alioqui sufficere illis debet ordinis suscepti administratio, ut probatur expressim in cap.proposuisti. circa fin. distinctio. 82.

habe-

habetur inter Epiſtolas Inno.I. ad Exuperium.Epiſt.3.c.1.ſed quia non comperi aliquem noſtrorũ, qui de hac re ſcripſerit, ſaniori iudicio,& correctioni ſubijcio: Reperio tñ ſanctum Epiphanium, cum ab altaris miniſterio abieciſſet diaconum, quia ea nocte uxori commiſcuerat, ex ea die deinceps noluiſſe unquam uxoratos ad diaconatum promouere, ob commixtionis, & generationis periculum, ut ſcribit Sym. Metaphr. in uita eius, die decima quinta Maij. Lipo.tom. 6.q Epiphanius forte meminerat quòd Clemens I. in Epiſt. 2. ad Iacobum fratrẽ Dñi ſcribens mandauerat, ne quis p̃sbyter, uel diaconus uxori auderet cõmiſceri, uel cõmixtus, ne ad altare accederet cuiuſuis miniſterij gratia, ut habet in c.miniſtri, diſt.81. Sed & in Theſſalia, Macedonia, Hellade, & Theſſalonicę clericus commixtus uxori antea ductę abijciebatur, ut ſcribit Socrat.lib.5.c.21.

Græcus quoque ſuſcepto ordine ſub diaconatus, ſi uxorem duxerit, nec ad al-
11 tiores ordines aſcendet, nec ſuſceptos poterit adminiſtrare, expreſſim hoc cautum eſt in ſexta Synodo generali.c.6.his uerbis, qm̃ in apoſtolicis canonib. dictũ eſt eorum, qui non ducta uxore in clerũ promouentur ſolos lectores, & cantores uxorem poſſe ducere, & nos hoc ſeruantes decernimus, ut deinceps nulli penitus hippodiacono, uel diacono, uel preſbytero, poſt ſui ordinationem coniugiũ contrahere liceat; ſi autem hoc facere auſus fuerit, deponatur; ſi quis autem eorũ qui ad clerum accedũt, uelit lege matrimonij mulieri coniungi, antequam hippodiaconus, uel diaconus, uel preſbyter ordinetur hoc faciat, ita ibi: In hoc igitur caſu, etiam ſuſcepto ordine, quicumque Græcus contrahit, uerum contrahit matrimonium, quia nullũ uotum emittit Græcus. Tabien. in uerb. hæreticus, nu.45. Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 4. Ideo in matrimonio perſeuerabit, abſtinere tamen debet, etiã ab ipſo ordine ſuſcepto; ſed ſi ad religionem tranſiſſet Græcus, & poſtea matrimonium contraheret, nihil faceret, propter uotũ. Tabien. ibid. Imo nec à Papa diſpẽſari poſſe ſup tali matrimonio, dixit Tab. ibid. uerſ. ex q̃b. patet.

Præterea Gręcus Epiſcopus, ſicut & Latinus uxorem etiam ante ductam retinere non poteſt. Ideo ſi retineat, iure uidebitur irregularis; probatur 6. Synodo Conſtantinopolitana can.12. cuius hæc ſunt uerba: Iubet omnino antiſtites, poſtquam ſunt ordinati, à proprijs uxoribus ſecedere, ne autem contra quintum canonem apoſtolicum facere uideantur q̃ Epiſcopis cum uxoribus ſuis habitare permittit, inferunt, quòd nõ diuinis apoſtolis aduerſantes hoc decernunt, ſed ſtatum eccleſiaſticum in pulchriorem ordinem prouehi uolẽtes, quoniam Apoſtoli, cum fides inciperet, ad fidelium imbecillitatem, ſe magis demittebant: Cum autem Euãgelij prædicatio ſit magis ampliata, oportet & Pontifices ad perfectã cõtinentiam, uitam ſuam dirigerę, ne ſtatus Eccleſiaſticus ullo probro afficiatur; Hæc ibi; unde iure colligimus, ſi Græcus Epiſcopus contrauenerit, interdicendam eſſe illi ſuorum ordinum adminiſtrationem.

Hoc quoque loco congruere uideretur, ut de canonicis impedimentis ageremus, quæ obſunt, ne uxor duci poſſit: uerum quia Summiſtæ omnes integros de ea re tractatus ſcripſerunt, ſub titulo de impedimentis matrimonij, inutile, & longum eſſet eorum dicta hic recenſere; unicum hoc dicã, ſcilicet quotquot ſunt illa impedimenta, quæ obſunt matrimonio cõtrahendo, tot etiam ſunt impedi-

menta

menta sacerdoti, ne huiusmodi matrimonijs assistere possit: qui punietur, non solum si benedixerit, uerum etiam si ut parochus audeat auctorizare, ut dicemus infra lib.3.c.25.

De seruorum irregularitate.

CAP. XXXV.

1 *Seruus quis dicatur.*
2 *Episcopus esse non potest, qui pupillis famulatur.*
Serui alij originarij, ascriptitij, coloni, & ij repelluntur.
3 *Seruus est etiam is, qui nascitur ex patre in sacris constituto.*
Monachi longe studiosiores in rebus proprijs defendendis.
Seruus nec ad maiores, nec ad minores ordines admittitur.
4 *Seruus factus sacerdos, an domino sit restituendus.*
Seruorum irregularitas quibus modis cesset.
Seruus promotus ad minores ordines, indistincte infra annum à domino repeti potest.
Seruus factus sacerdos potest alienari cum solis obsequijs sacerdotalibus.
5 *Seruorum filij promoueri non possunt.*
Honoratus Abbas ducentorum monachorum, fuit filius coloni ascriptitij.
6 *Episcopatus eximit seruum à seruitute.*
7 *Ordinatus fieri nõ potest seruus, sed captiuus.*
Paulinus I. Nolæ Episcopus sese uendidit pretio.
Seruis, ne promoueantur nõ obest sola uilitas, sed alia, ut hic.
Asinius Pollio contemptus à seruis Patauinorum.
8 *Serui nimium afficiuntur erga dominos, & è contra.*
Appius Claudius Cæcus, sacra herculanea seruis interdicta, suos docere iussit.
9 *Seruus nec ad religionem admittendus.*
10 *Seruus factus monachus per fraudẽ eijcitur.*
Monasterium quod facile admittit seruum debet puniri.
11 *Seruus factus monachus, & à domino repetitus, si postea libertatem consequatur, debet redire ad religionem.*
12 *Serui sine exceptione admittuntur ad baptisma.*
13 *Christiani seruientes infidelibus tã ui, quàm furto subtrahi possunt.*

QVoniam ab ordinib. repellendos proxime diximus eos, quos alienũ obsequium à diuinis ministerijs uidetur auertere, illud ex ordine succedit, quod ad seruos liber tosve pertinere potest: seruos accipere debemus eos, qui cuiusuis alterius obsequijs sint subiecti, siue ut mancipia bello
1 capta; nam nullo modo ad Ecclesiæ ministeria sunt admittenda mãcipia, quòd per ea obscuretur sacerdotij dignitas, & auctoritas minuatur, ut deplorat Basil. in Epist.8. ad Eusebium Episcopum Samosaten. Inter quos etiam ij sunt, qui
2 pupillis famulantur; nam ad Episcopatum prouehi ille ibi conqueritur: Sunt alij quoq; serui, quales sunt originarij, q̃ cum ex loco seruienti nati sint, ipsa origine serui nati dicuntur, uel quia ascriptitijs seruis nascuntur, ij ex Gelasij & Leonis Papæ decretis non admittuntur ad ordines, c.generali.& c.admittuntur.dis. 54.id habet Leo I.epist.1.c.1. Ipsi uero ascriptitij, ideo dicti quòd glebæ annos 30.adscripti, atq; addicti fuerint inuiti, uel uolentes per geminatam scriptis obligationem sese sponte, ita se fundo addixerint, ut nec fundus, uel gleba sine illis, nec illi sine gleba alienari possint, qui etiam indigni sunt ecclesiasticis ministerijs.gl.in d.c.generali.& in c.frequens. eadem dis. Nam cum colendis agris sint addicti, nõ sunt ad spiritualia officia idonei; dicuntur etenim etiam ob id coloni, quasi coloniæ ascripti: Idem si ad molariam coloniam, i. si in pistrinum dediti sint, ij etenim etiam serui sunt. Plaut. in pseud. Det nomen ad molariam coloniam, &c. Terent. in And. Dabo te in pistrinum

ſtrinum dedam; & ij omnes quocumq; noīe nuncupentur, repellendi ſunt.d.c. frequēs.Silu.in uerb. ſeruus . uerſ. Sexto quęritur.Raym.in tit.de manumiſſ.uerſ. item ſicut dictum.

Inter hos quoq; annumerandi ſunt, qui ex patre in ſacris conſtituto naſcuntur extra matrimonium,etiam à muliere ingenua; nam in ſeruitutē eius Eccle-
3 ſiæ rediguntur, cui pater inſcriptus eſt. Tolet.Concil.IX.c.10.& c.cū multæ,15. q.8.uel eius religionis,quam pater eſt ꝓfeſſus.Paleot.lib.de not. & ſpur.cap.28. nu.2. Quòd ſi pater nulli ſit inſcriptus Eccleſiæ,in illius Eccleſiæ ſeruitutem rediguntur,uel ubi peccatum commiſſum eſt,uel in qua pater ordines, uel beneficium ſuſcepit. Archid.poſt Hug.in d.c. cum multæ. Ideo ij nullo modo promoueri debēt,niſi ea ſeruitute liberati.Hug. diſt.56.in princ.ſed licet hodie in deſuetudinē ierit, ut iſti nati ex patre in ſacris poſito,in ſeruitutem redigantur. gloſſ.& Hug.in d.c.cum multæ.tamē quo ad ipſos ordines ſuſcipiēdos,& ut illegitimi, & ut infames, aut filij preſbyterorū promoueri non poſſunt.

Eadem quoq; procedere poſſe uidentur in filijs regularium, & monachorū; nam cum iure dedantur ipſi religioni in ſeruitutem,ut iam diximus,difficile putarim hoc trāſijſſe in deſuetudinē:quandoquidem regulares, ac monachi longe ſtudioſiores ſunt,ac uigilantiores in reb. propriis defendendis,quàm clerici: Tamen etiam in deſuetudinē tranſijſſe quo ad regulares ſcribit Abb.in c.1.in fin.de treug.& pac.Faber.in §.ſeruitus.inſtit.de iur.perſon.Paleot.d.c.28.num.2.

Prohibentur igitur ſerui ad ordines promoueri,non ſolum maiores, uerum etiam minores.Prępoſ.in c.nulli.diſt.54. Diaz in praxi canon.c.17. Idque uerum eſt in ſeruis ipſarum eccleſiarum. c.qui ex famulis.diſt.54. ſicut & in ſeruis priuatarum perſonarum quarumcumq;.c. 1.2.& 3.ead.diſ. qui ſi promoueantur, characterem quidem ſuſcipiunt.Prępoſ. in d.c.nulli.poſt Card.ibi,& Diaz.ubi ſupra: ſed dominis manet ius, & facultas eos repetendi,unà cum peculio. c.ex antiquis.ead.diſt.quinimmo ab ipſo diaconatu,ſubdiaconatu,ac reliquis minorib. deijciuntur.c.de rebus.c.de ſeruorum.c. nullus.ead.diſt.

In ſacerdotio autem poſitus ſeruus,ſi dn̄s eum repetat,eſt quidē reſtituendus, ſed nullis aliis obſequijs ſeruiet, quàm ſacerdotalibus, ſ.horis canonicis, miſſę,
4 atq; alijs ſacerdotio congruentib. c.frequens.ead.diſt.quo caſu ſi ipſe ſeruus ſic ordinatus cōtumaciter renitatur,deponi debet.c.nullus.de ſeru.ord.

Multis autem modis hæc ſeruorum irregularitas ceſſat: nam ſtatim ceſſante ipſa ſeruitute,forſan ſuperueniente quocumque modo libertate,promoueri poteſt, nec ei obeſt uilitas ſeruitutis præteritæ; obliteratur enim illius memoria. d.c.de ſeruorum,diſ.54.ſufficitque ſi de ipſa libertatis aſſecutione conſtiterit authentico ſcripto,quod publice legēdum eſt eo tempore,uel paulò prius,quàm ordo conferatur.d.c.nulli,ead.diſt.Secūdo modo ceſſat hæc irregularitas minimo conſenſu domini interueniente, uel etiā ſola conniuentia.Abb.in c.eo libentius. de ſeru.non ord.gl.in d.c.nullus.ead.diſ. nam eo ſolo fit ingenuus,ſi dominus cōniueat,qn̄ hic ordinatur.auth.de ſāctiſſ. Epiſ.§.ſi ſeruus ſciente,tex.in c.ſi ſeruus ſciente. diſt.ead.54. Tertio modo ceſſat hoc impedimentum lapſu temporis,uidelicet,ſi à die ſcientiæ dn̄i annus labat, & non contradixerit,nam non poterit ulterius eum repetere,text. & glo.in d.c.ſi

ſeruus

seruus sciente. Ray.in sum.de seru. non ord.in fin. Quarto modo cessat si seruus iam ꝓmotus ad sacros subroget alium seruum domino suo,æqualis pretij, d.c. de rebus.in diacono est tex.in d.c.ex antiquis.in subdiacono est text. in c,miramur. de seru.non ordin. qui canones loquuntur in iam promotis, at in promouendis subrogatio hęc iure nō conceditur;in minoribus uero si quis inscio, uel inuito domino sit ꝓmotus, dum annus pendet à die scientiæ indistincte reuocari potest,nec excusabitur, si subrogare alium domino uelit loco sui. d.c.de reb. & senserunt Goffr.Host.Inno.ut Alberi. in uerb.seruus primo.unde si fuerit restitutus domino,pro mero sæculari, & laico habendus est,carebit quoque fori priuilegio,ac priuilegio canonis si quis suadente,probatur hoc expressim in d.c.ex antiquis.& gl.in d.c. nulli.

Quando uero iuxta prædicta seruus promotus ad sacerdotium dño restituitur,cum omnib. functionib. sacerdotio congruētibus,certissimum est eum gaudere fori priuilegio,& dicti canonis arg. d.c.ex antiquis. & d.c.frequens. Immo nec ulterius uendi potest ut seruus, sed liber cum istis sacerdotalibus obsequiis, arg.glo.in c.qui studet. ubi Hug.q.1.est enim æstimabilis commoditas istorum obsequiorum,ut ibi.

Hæc autem etsi de seruis dicta uideātur,tamen idem quoque erit de seruorū filijs, quia & ij serui nascuntur, & inter
5 originarios adscribūtur,nisi nati sint patre seruo,ac matre ingenua; nam tūc ꝓmoueri libere possunt.c.ult. de seru.non ordin. Paleot. de noth. ac spurijs, c.15. num.4. filij etenim seruorum, ut ꝓmoueantur,necessarius est dominorum cōsensus. Ideoque Honoratum Abbatem, qui Fundis ducentis ferme monachis præfuit,cum coloni ascriptij filius esset, liberari à seruitute domini necessarium fuit,ut monachus fieret,& ut promoueretur,patet ex Greg.dialog.lib.1.c.1.

Ex supradictis igitur constat sacerdotij characterem liberare hominem à seruili statu; immo & ipsum subdiaconatū,& diaconatum idem efficere, si subrogetur alius seruus. d.c.ex antiquis: de sacerdotio scripsit Raym.in titu.de manumiss.uers.item Episcopalis.per text.in d.c.si seruus sciente. Alberic.C.de Epis. & cleric.auth.sed Episcopalis.idem Alberic. in uerb. ordo secundum: quibus locis dicunt ijdem Doct. Episcopatum seruitute eximere, multoque magis Pa-
6 patum seruitute liberare probat Ioann. de Imol.in prooemio sexti, quem sequitur Gemin.ibi col.4.uers.gl. super uerb. seruus.Idem quoque ibi dicit in Episcopo,ut ibi per eum.

Hactenus de ijs,qui antequam ꝓmouerentur erant serui; sed si è contra fiat, scilicet si quis ingenuus ꝓmotus fuerit, an possit fieri postea seruus? certe si se uendat nil agit, si id lucri gratia faciat, aut ob inconstantiam,uel turpitudinem; quia eius commercium haberi non potest, sicut nec aliarum rerum sacrarum.
7 Idem si captus ab hostibus uendatur; numquam iure seruus efficitur, sed magis captiuus dici debet, sed si per pietatem se dedat in seruitutem hostium, uidelicet saluis Christianis ritibus, ac functionib.suorum ordinū,certe hæc subiectio seruitutis fieri ex honesta causa potest, ut scribit Innocen. in cap.nisi cum pridem.de renunt.quem probat. Silu.in uerb. seruitus. ¶.ultim.cui rei adstipulatur seruitus, quam sponte subierat Paulinus Nolanæ Ecclesiæ pijssimus Episcopus,qui cum Vādalorum tempestate, bona Ecclesiæ alendis pauperibus, & ca-

ptiuis redimendis uendidiſſet, ſeipſum quoque pretio uendidit, ut uiduæ filiũ captiuũ redimeret, qua in ſeruitute Regijs hortis colendis, cum eſſet adſcriptus, tam pie uiuebat, ut uel barbaris ipſis char⁹ fuerit: nouo poſtea Regi ob ſanctimoniã acceptiſſimus libertate donatus eſt, cum alijs multis concaptiuis cõciuibus; magnam etiam frumenti copiã ab eodem dono habuit, qua Nolanę plebi famem patiẽti ſuccurrerat. Sabell. lib. 3. Andr. Eborens. titul. de fid. ſeru. erga dominos.

Et quamquam hactenus ſeruos ab ordinib. expellendos probauimus, ob ipſorum uilitatem, & ordinum excellentiã: Tamen alia etiam ratio eos excludit, ſ. ſuſpicio, ne Eccleſiæ ſint minus fideles. Plerumq; etenim nimia ſeruorum fides erga dominos, & dominorum erga ſeruos efficit, ut plus dominis tribuant q̃ ſibi propriæque libertati, & conſequẽter plus dominis, quàm ipſi Eccleſiæ, cuiuſmodi narrat Bapt. Fulg. li. 6. quòd cum Aſinius Pollio acerbe Patauinos urgeret, ut pecuniam armaquæ præſentarẽt, atq; ob edictum omnes laterent, alio edicto libertatem ſeruis propoſuit, qui latẽtes dominos detegerẽt, ſeruorum nemo inuentus eſt, qui propriam libertatem dominorum ſaluti præpoſuerit. hæc ex illo; quæ nobis etiam inſinuant, non tantum ualere forſan eccleſiæ præcepta ad ſeruos in officijs eccleſiaſticis detinẽdos, quantum in contrarium poſſet eorum fides erga dominos; plura de ſeruorum fide erga dominos ibid. ſcribit Fulg. atq; alia Sabel. ipſo lib. 3. Max. lib. 6.

Domini quoq; nimiũ erga ſeruos afficiuntur, ita ut contempta religione illis magis obſequãtur. Nam Hadrianus Cæſar in Antinoi ſerui memoriã ciuitatem ſub illius noĩe conſtruxit, & ludos, & ſacerdotes, ut narrat S. Hieron. de uiris illuſtribus in Egeſippo: ſed & Cn. Plotius ꝓſcriptus cum lateret, & ob id ſerui torquerentur, ut dominum indicarent, miſertus magis eſt ſeruis q̃ ſibi: Nam ne ulterius torquerentur ſeipſum prodidit, & militibus ſe iugulandum obtulit. Anton. Auguſt. Epiſcopus Illerden. in Plotijs: ſed & Appius Claudius cæcus tantum erga ſeruos affectus eſt, ut ſacra Herculanea, quæ ſeruis per Pontifices erant interdicta, iuſſerit etiam Herculis ſacerdotibus, ut ipſos ſeruos docerent: Qua re Deorum ira obcæcatus dicitur, & ſacerdotum uniuerſam familiã interijſſe ſcribit Plin. de uiris Illuſtr. c. 34. Lactan. diu. Inſtit. lib. 2. cap. 8. ſi hæc uera ſunt inter ethnicos, & dæmonia ſequentes, quanto magis uerendum eſt in pia, ac ſinceriſſima noſtræ fidei pietate, quę docet hominem non dominorum tantum affectum exuere, ſed ſui ipſius obliuiſci. Matt. c. 10. & c. 16.

9 Quamobrem non à ſolis ordinib. arcetur ſeruus, uerũ etiam ab ipſo religionis ingreſſu. Grego. Turon. in uita S. Portiani; nã aut incognitus clauſtra ingreditur, & tunc quia incognitus eſt, non põt ante triennium profeſſionẽ emittere; ſicut alij oẽs incogniti, c. ſi q̃s incognitus. 17. q. 2. immo nec ad ipſum habitũ admittendus eſt ante hoc tempus, ut ibi; quod triennium currit dño à die ſcientiæ, ut repetere eum poſſit, gl. in d. c. ſi q̃s ſeruus ſciente, ſi prope ſit; alioqui ſi in remota regione longius tempus, quàm triennale dño ad repetendum conceditur, d. c. ſi quis incognitus.

Propterea Philoromus presbyter, & Monachus, qui multæ ſanctitatis fuit, ancillæ filius (licet patre ingenuo) non fuiſſet admiſſus ad profeſſionem, niſi tãto tempore lapſo, uel de conſenſu patroni.

ni. Vide Pallad. Cappad. in uita eius. Idẽ etiam dicendum de Sisinnio, qui & multorũ uirorum, & fœminarũ Abbas fuit, & presbyter, cum tñ seruilis cõditionis esset, ut per eundẽ Pallad. ibid. sub c. 37.

Si uero quasi cognitus admissus fuerit, forsan per falsos testes, uel instrumenta, quasi indignus à religione eijcitur, si-
10 cut & ab ordinib. per fraudem susceptis deponit. c. de seruorũ. de seru. nõ ordin. Host. & Alber. in uerb. Religio, secundo. Raym. de uot. monac. uersi. Item seruis.

Quandoq; tamẽ etiam ipsum monasterium, quod tam facile seruum ad religionem admiserit punitur; nam si in domini contemptum hortetur seruum ad religionis uotum, anathema est, ex Cõc. Chalced. c. 4. habetur. 16. q. 1. c. qui uere. & 17. q. 4. c. si quis seruum. quod uerum est, si monasterium scierit seruum esse, quòd si nescierit, & ante triennij lapsum eum ad professionem admiserit, superueniente postea dño, non restituetur seruus iam professus, sed monasterium tenebitur domino erogare pretiũ serui. Raym. tit. de uot. monac. uers. itẽ seruis. si uero nondũ professus sit, domino quidem restituitur cum peculio, sed ab ipso cautio exigitur, ne hunc seruum puniat, d. c. si eius seruum.

Sed si contingat seruum iam professum dño restitui, queritur, an si postea ex manumissione, uel alio modo libertatẽ
11 consequatur, teneatur redire ad religionẽ? dicebat Gul. Nas. nõ teneri sicut nec coniugatus, qui professus est uxore inuita; nam ea mortua non tenetur ad claustrum redire. c. quidam intrauit. de cõu. cõiug. sed melius sensit Hug. in d. c. si q̃s incognitus; nã si seruus quo ad Deũ liberã habet uoluntatẽ, potuit sese Deo deuouere, cõsequẽter cessantib. obsequijs dño debitis, tenetur satisfacere ꝓmissis Deo factis, quod nõ est in cõiugato, qui nullã habet uoluntatem liberã uxore uiuente: & ideo licet uotum cõiugati non tenuerit, tñ uxore mortua peccat, si ad monasterium non redeat. gl. in c. nos nouimus. 17. q. 2. & hanc sententiam est etiam secutus Alberic. in d. uerb. Religio. 2.

Hũc uero casum de seruis ad religionem nõ admittendis, intellige procedere in quolibet obnoxio, siue ascriptitio, siue originario, uel colono, mãcipio, curiali, ratiocinijs obligato, & liberto, ut expresse scripsit Hug. in d. c. si quis incognitus. & Ray. in d. uers. item seruis.

Ad baptismum autẽ serui admittuntur sine ulla exceptione; nã siue mãcipiũ sit, siue originarius, ascriptiua, colonus, uel quis alius obnoxius, põt inuito dño ad baptismum transilire. Conc. Matiscõ. 1. c. 10. & 54. dist. c. pręsenti, nam & ueteri lege idẽ constitutum fuerat, Deuter. c. 23. Nõ trades, inquit, seruũ dño suo, qui ad te confugerit: quo loco ait Caiet. seruum fugientem a dominis ad cõuersionem Israeliticam fieri prosellytũ, & liberum, & habitare posse ubilibuerit intra populũ fidelem; sic & hic baptizatus seruitute eximitur, & dño restitui nõ debet. C. de episc. & cler. l. Deo nobis. §. ijs ita.

Illud tñ uerum est, q̃ si dominus seruũ suum instet sibi reddi; audiendus quidẽ est infra trimestre, sed loco serui restituitẽ illi pretium aureorum duodecim, quisquis ille seruus fuerit: quòd si quasi paruum pretiũ renuat, nil vltra ei offerri debet: habetur Aurel. Conc. IIII. c. 18. & d. Cõcil. Matisc. c. 10. quod pretiũ si nullus offerat, tenetur ipse seruus p̃ eleemosynarum quæstum cõquirere, c. fraternitatem. ubi gl. dist. 54. quę uera sunt in seruis ad baptismum uenientib. diuersum ius est in baptizatis, qui infideliũ seruituti sunt adstricti; nam ẽt per uim sunt ex-

torquendi ab ea seruitute,c.mācipia.dis.
54.senserūt etiam Host.& Raym. quod
13 ui, uel furto subtrahere possumus Chri
stianos seruiētes infidelib. nec ad pretiū
restituendū ullo modo nos teneri,pręser
tim si inter īfideles, & Christianos bellū
uigeat,& eorum sentētiam ꝓbat Silu. in
uer.furtū. q.6.quòd si nec furto, nec ui
seruus subtrahi possit, p̄tio redimi à piis
personis debet:quo casu redēptori nullū
dn̄ium acquiritur,nec ius patronatus,ar
gum. instit. de noxal.§.dn̄s.solum enim
pretium hic redemptor debet repetere,
argu.36.q.1.c.de raptorib.si tn̄ hic redi-
mens protestatus sit sese aīo repetendi
redemisse,alioquin si tacuerit, quia pie-
tatis causa fecisse præsumitur, nulla de-
betur pretii restitutio, arg. ff. de reli. &
sump.fun.l.si quis. §.sed interdū. quod
Goff.& Host.senserunt;ut refert Alberic.
in uer.Iudæus secundo: concurrentibus
uero plurib. redemptorib.potest ep̄s cui
malit gratificari, s.ut potius unus,quàm
alter ad redimendum admittatur.arg.c.
cum auctoritatem.de iur.patron.

De Libertorum irregularitate.

CAP. XXXVI.

1 Liberti prohibentur promoueri.
Libertus non consequitur libertatē,uel faculta tē promouēdi,etiā si dominus monachus fiat.
Liberto promoto non licet iniuriari ecclesiæ dominæ.
2 Liberti priuatarū personarū,si eis cōsentientib. promoueantur, ipsi,& proles sunt oīno liberi.
3 Libertus promotus tenetur ad sacerdotalia obsequia præstanda domino.
4 Libertus promotus, non potest deserere ecclesiā cui est adscriptus.
5 Patronus cōsentiens liberto,ut promoueatur,nō potest sibi reseruare nisi operas spirituales.
6 Libertus an inuito domino possit monachari.
Liberti plurimū student patronorū utilitati.
P.Catrenus libertus sese ī patroni rogū iniecit.
Panopio monumentum amplū cōstruxit seruo.

Lupus libertus.
Aper libertus.

Liberti qm̄ plurimis operū gene
rib.patronis adstringunt,eodē
iure cēseri debent, quo & ipsi
serui: nā etsi liberi sint,quia tn̄ nimium
1 obnoxij sunt, ꝓmoueri prohibentur ex
Cōc.Elibertano, c.80.hr̄ dist. 54.c.prohi
bendum, quo loco etsi de libertis priua-
tarū personarum dictum sit,tn̄ & ad eos
libertos idē pertinet,qui ecclesiasticis p̄
sonis sunt obnoxij, arg.c.nullus Ep̄orū,
ead.dist.cōsiderata ratione posita ibi in
tex.nam etsi patronus liberti monachus
fiat,adhuc tn̄ ipse libertus ꝓmoueri non
potest,ut tradit Lau.quē refert Archi.in
c.ult.& ibid. Hug.dist. 54. At si libertus
sit,non certæ cuiuspiam personæ,sed ali
cuius ecclesię poterit eius ecclesię pręla
tus,uel promouere eū, uel ut promouea
tur consentire, indeq; plenam libertatē
consequetur.c.qui ex famulis,ead.dist.

Plena autem libertas cū temperamen
to intelligenda est,nō enim licebit eccle
się olim suæ dominę iniuriari,aut cōtra
eā testimoniū ferre.c.de famulis.de seru.
non ord.tenebitur etiā ad honestas ope-
ras,& ad licitas negociationes. c.diaco-
ni.12.q.2.quę obsequia ipso iure reserua
ta censentur,etiā si non exprimant.Ray.
in tit.de seru.nō ord.uers.circa.& Alber.
in uerb.seruus,primo. in princ.text.in c.
Ep̄s qui mancipium, & c.octaua.c.de li-
bertis.12.q.2.qui si huiusmodi honestis
obsequiis cōtrauenerit,in seruitutem re-
uocari posset;non sola ingratitudinis ra-
tione. d.c.octaua. & de seru. non ord.c.
de famulis.& c.nullus. uerum etiam ob
malos mores. c.qui ex famulis. d.distin.
quæ obsequia debita esse intelligentur
2 solis ecclesijs patronis; alioqui priua-
tarum personarum liberti, si eis consen-
tientibus promoueantur, nullo adstrin-
guntur

guntur obſequio,nec ad operas fabriles, nec obſequiales,c.quicumq;.ead.diſt.54. Raym.d.uerſ.circa.in fi.ita quòd nec ip. ſorum filij libertorum poſſint ullo obſequio grauari: licite enim promoueri poſſunt,nec pp ingratitudinem reuocari in ſeruitutem poterunt à ſuorum parentũ patronis.gl.in c.de libertis. 12.q.2. ſed in patrona Eccleſia diuerſum ius eſt : nã eius libertorũ filij honeſtis obſequiis grauari poſſunt eccleſiæ præſtandis,ſicut & ipſi liberti,quãdo ſuſcipiunt ordines. d. c.de libertis.& c.longinquitate.ead.q.2.

Quæ omnia procedunt patronis ſciẽtibus,& tacentib.hos ſuos libertos ad ordines ſacros promoueri; nam ex ipſo ordine plenam conſequuntur libertatem ; ſed ſi patronus neſciat, eo caſu, quia hic libertus ob ingratitudinẽ à patrono reuocari non poteſt in ſeruitutem , ut dixi per glo.in d.c.de libertis,ne penitus dño ignoranti præiudicium fiat,putarim aut æſtimationem operum fieri,aut per ſubſtitutum obſequia præſtari poſſe;uel etiã
3 ut ipſe ſacerdotalia obſequia præſtet in horis canonicis,miſſis,atque alijs ſacerdotio congruentib. argum. c.frequens. diſtinct.54.

Eſt autem animaduertendum quantum tempus effluxerit à die ſuſcepti ordinis huic liberto:nã ſi annus, uel triennium , quaſi neglexiſſe ius ſuũ patronus putabitur, ſicut diximus in ſeruo ꝓmoto,capite proximo ſuperiore.

4 Huc pertinet quæſtio , nũquid libertus Eccleſiæ ad ordines admiſſus, perpetuo teneatur eidem Eccleſiæ deſeruire? & ſane tenebitur, ſi in ipſa pmiſſione ſuſcipiendi ordinis fuerit expreſſum ; ſed puniri contraueniens nõ poteſt, niſi monitus contumax extiterit. c.eo libentius. de ſeru.non ordin. & in cap.nullus clericus,ubi Abb.eo.tit.ſed ſi expreſſum non fuerit,libere poterit ad aliam tranſire Eccleſiam,ut ibid.idem tradit Ray.titu.de ſeru.non ordin uerſ.circa.& ideo hodie inſpiciendum erit,cui Eccleſię fuerit intitulatus, uel inſcriptus : nã ei ſoli debet ſeruire , & ab illa diſcedere non ualebit ſine licentia ut patebit infra lib.3.titu.de deſer. prop.eccleſ.

Ad hunc eundem tractatum pertinet inueſtigatio illa,ſi laicus patronus pmittat liberto ſuo,ut ad ſacros ordines pro-moueri poſſit,an reſeruare ſibi ualeat cõ-
5 ſuetas operas? Ray.in d.tit.de ſeru.non ordin. uerſ.ſed nũquid putat poſſe ſolas ſpirituales,ſ.horas canonicas,miſſam, & ſimilia ſacerdotalia reſeruare ex ſentẽtia Alani,& Ioann.quos ſequuntur omnes , ut uidetur Alberi.in uerb.ſeruus primo, circa princ. pro quibus eſt arg.c.ſignificatum. de præb.c.ſignificaſti. de electio. in fi.tradit Abb.in d.cap.nullus.de ſeru. non ordin.quib.reſeruatis,ſi libertus ꝓmotus non paruerit ob contumaciã deponi poſſe, at in ſeruitutem propter hãc ingratitudinem , non puto redigi poſſe , quia hoc non eſt priuilegium priuatæ pſonæ,ſicut eſt eccleſiæ.gl.in d.c.de libertis.Ray.d.tit.de ſeru.non ord.uerſ.Item in liberto Eccleſiæ nota tria ſpecialia. Et ſi qui ſunt qui dicant contrarium, quòd ſcilicet reuocari poſſit, intelliguntur in libertis Eccleſiæ,ut Abb.in d.c.nullus.& Ioann.And. & ita procedit text.in d.c.eo libentius.

Ad hæc quoque bene cõgruit alia in-ueſtigatio,an libertus ĩſcio uel inuito pa-
6 trono, poſſit monachus fieri , ſed iã hoc explicauimus ſupra capite proximo , an ſeruus monachari poſſet : nam quod de ſeruo in hac re canones dicũt,idem oĩno iuris eſt , & in liberto, expreſſim ſcripſit Hug.in c.ſi qs incognitus, 17.q.2.arg.ad idem Ray. in tit. de uot.monac. uerſ.itẽ

ſeruis. pro quo uidetur glo. in c. ut lex. in uerb. profeſſi. in fi. 27. q. 1. ſed in liberto hoc certum eſt, quòd profeſſio eum eximit ab obſequiis patroni, quaſi maiori dño ſe dediderit, niſi in fraudem patroni, id fecerit potius, quàm mente ſeruiẽdi Deo, quo caſu fraus illi patrocinari non debet, ſed puniri.

Libertos autem nõ ea ſola ratione ab ordinibus excludendos ducimus, quòd obnoxij ſint patronis in preſtatione operarum, uerum etiam quòd plerumque plus patronorum utilitati, & honori ſtudeãt, quàm eccleſiæ, aut ſuæ; quemadmodũ liquet ex Sabel. lib. 3. qui refert P. Catrenum Philotimum iam libertate donatum, & omnium bonorum hæredem relictum fuiſſe, uſq; adeo affectum erga defunctum patronum, ut in mortui rogum doloris impatiens ſeſe coniecerit: uiciſſim quoque patroni erga libertos plus æquo afficiuntur, quandoquidem uel publicis monumentis, & libertorum gloriam ex ſua, & ſuam gloriã ex libertorum fide aucupantur; cuiuſmodi narrat de Panopione Max. lib. 6. qui amplũ olim ſeruo ſuo conſtruxit monumentũ, quo teſtatus eſt ſe plurimum debere illi, quoniam ne patronus occideretur, ipſe patroni perſonam ſimulauit, & occiſus eſt: patronus uero ſeruatus, ſtudent etiã quandoque patroni nimium libertorũ immortalitati, cuiuſmodi uetuſtiſſimũ indicat epitaphium, quod Rauennæ adhuc uiſitur, hoc rudiuſculo carmine inſcriptum, in ſepulchro Theodorici ad S. Mariam Rotundam.

D. O. M.

Lupo, & Apro.

Vna Ioannis domus hos produxit alumnos,
Libertatis opus contulit una dies;
Naufraga mors rapuit pariter, quos iunxerat or-(tus;
Et duplices luctus ſic periniqua dedit.

Quare quia difficile, & patroni auertũtur ab hoc affectu erga libertos, & difficilius liberti à ſtudio patronorum, ęquũ eſt eos non promoueri, aut ad monachatum admitti, niſi cauſa plene cognita, & cũ obſeruatione canonum, de quibus ſupra diximus.

Explicit Liber Primus.

DE

DE IRREGVLARITATIBVS ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS

LIBER SECUNDUS.

De Monachorum impedimentis Canonicis.

CAPVT PRIMVM.

1 *Monachis olim non erat necessarius annus probationis.*
2 *Monachis professioni subijciendis, quæ ætas, & quæ tempora seruanda.*
Anno probationis pendente, non est accipienda prima tonsura, nec alius ordo per prælatos monasterij.
3 *Monachus susceptus pretio à claustro eijcitur.*
4 *Monachus ad claustrum anno probationis pendente adferre non potest, nisi sufficientia ad victum, & vestitum.*
5 *Canonicus nemo fieri pactione potest, ut bona sua sint illi loco præbenda.*
6 *Monachus per uim nemo se ad claustrum conferre debet.*
Monachus perseuerans in religione per quinquennium non potest allegare se per vim ingressum esse.
7 *Dolus uel falsa causa non uitiant professionē religionis.*
8 *Hermaphroditus non potest esse monachus.*
Votum mulieris factum in claustro masculorum obligat eam ad claustrum mulierum.
9 *Monachus non potest habitare inter clericos, sine superioris licentia.*
Monachus non potest fieri Vicarius Episcopi, sine consensu superioris.
Monachus non potest fieri delegatus Papæ, nisi expresse de monachatu fiat mentio.
Monachus non potest esse defensor, uel procurator, aut quodlibet publicum munus exercere.
Monachus non potest Episcopus nominari, nisi à Papa.
Monachus potest à Papa fieri Episcopus, etiā inuito superiore.
10 *Monachus factus Papa tenetur sese restituere suo superiori.*
Papa potest claustralem educere inuito Abbate, maxime ut tractetur de eo eligendo in Papam.
11 *Monachus suscipiens ordines contra Anathema Abbatis fit uere irregularis.*
Clerici omnes Episcopo inferiores sine ulla licentia possunt transire ad religionem.
Episcopus sine Papæ licentia fieri monachus non potest.
12 *Monachi sæculariter uiuentes eijci possunt.*
Monachi ob nullum delictum deponuntur, sed in arctius monasterium detruduntur.
Monachus qui per uim est ingressus non debet sponte egredi; sed proponere hoc debet corā superiore.
13 *Monachus factus Episcopus debet adhuc uti suo habitu, non rochetto, alioqui sit excommunicatus.*
Eremitæ uagantes puniendi.
Monachus proprium habere non potest, nec de licentia superiorum.

Monachus vnus in prioratu constitui non potest.

Monachi leges; aut physicam legentes puniendi.

Clerici oẽs in dignitate positi leges; vel physicam legentes puniendi, ut hic.

Monachi per se; non per procuratorem eligere debent suos superiores.

Monachi non seruantes interdictum sunt irregulares.

14 Monasterium ingredientes pœnitentiæ causa, non possunt ad sacerdotium promoueri.

15 Episcopus missus ad ministerium pœnitentiæ causa, ulterius pontificalibus fungi non potest

Vrbicus Episcopus ob peccatum trãsiit ad monasterium; & postea rediit ad Episcopatum.

Apostata monachus numquam administrare permittitur; nec inter clericos; nec monachos.

Monachus quando de una religione ad aliã transire possit.

Monachus malus uix bonus clericus esse põt.

Monachi sine patentibus recedẽtes à claustro, ut apostatæ puniendi, & iustas causas, quas habent perdunt.

Monachorum trãslatio quomodo fieri debeat.

Monachi extra claustrum degentes ab ordinario puniri possunt.

Monachus degens extra claustrum prædicare non potest.

16 Abbatibus non tot irregularitates obsunt, quot clericis.

Abbas esse potest infamis, uel aliter irregularis.

Abbas esse potest cæcus, & aliter mutilatus.

Maiolus cæcus cæcos illuminabat.

Abbas inobseruans regulæ, & negligens deponi potest.

Florentini licet sint negligentes in rebus ecclesiasticis, tamen in proprijs sunt solertissimi.

Monachos admittens ad professionem, ante legitimam ætatem, qua pœna puniatur.

17 Abbas plurimis monasterijs præfici non potest.

Monachus idem duobus monasterijs ascribi non potest.

Abbates duo eidem monasterio præfici non possunt.

Monachos duos uno lecto decumbere indecens est.

Monachus in claustro alterius habitus non debet habitare.

Papiæ una Ecclesia duabus religionibus deseruit.

Mediolani una Ecclesia duabus religionibus deseruit.

Vnio beneficiorum diuersarum diœcesum non fit.

Monachus unius babitus alteri præfici non potest.

Monachus factus Episcopus, potest præesse monasterio diuersi habitus.

Beneficia regularia solis regularibus conferenda.

Monachi baptizare non debent.

Baptismus, & confirmatio pari iure censentur in multis

Regulares usurpantes officium parochi sunt ipso facto excommunicati.

Regulares absoluentes à casibus Synodalibus, vel à pœna, & à culpa sunt ipso facto excõmunicati.

Monachi simplicium beneficiorum sunt incapaces.

18 Monachus potest ad parochialem assumi, ex consensu apostolico, & approbatione Episcopi.

Monachus minus legitime translatus, nec ad regularia beneficia admitti debet.

Monachus inter curiales uiuere prohibetur.

Monachus de claustro educi potest ab Episcopo pro Ecclesiæ suæ negotijs, saltim Abbate sciente.

Monachi quos authores legere debeant, ut discant monastice uiuere.

Libros gentilium legere detestabilius est Episcopis, & monachis quàm si hæreticorum libros legant.

Voniam hactenus seruorum, ac libertorum negotium prosecuti sumus, ex ordine succedere uidetur, ut monachorum nonnulla perquiramus impedimenta; nam etsi plurimæ irregularitates, tam ipsis, quàm clericis communes sint, ut opportune suis locis iam diximus, & aliàs dicturi sumus; tamen hoc loco præcipue quædam pertractandæ sunt, quæ solas ad monachorum personas spectare possunt: Atque illud imprimis sciendum
1 est, quòd olim annum probationis expectari

pectari non fuerat necessariũ;erant enim alia alijs monasterijs tempora præfixa professioni faciendæ,ut scribit Raym.in tit.de uot.religios.uers.Quæro circa uotum.text.in c.statuimus.cum gl.& Doct. in c.ad Apostolicam. de regular. Hodie uero ex Concil.Trident. Sessio.25.c.15. omnino labi annus integer debet, quo pendente, nemo etiam uolens ad profes-
2 sionem est admittendus, nec ante sextũ decimum ætatis annum;alioqui ita irrita est professio, ut his duobus temporibus non obseruatis nulla inducatur obligatio,ad quemcumque effectum;ut ibi expressim decretum est,quòd etiam, ut anno probationis pendente nemo ad ꝓfessionem admittatur iusserat Alex.IIII. habetur in cap. non solum. de regular. libro 6.

Hoc igitur probationis anno nõ perfecto,ad nullum omnino ordinem ꝓmoueri posse in claustro; nec de licentia superiorum claustralium, nec quidem ad primam tonsuram,iussit Greg.Epist.23. lib.8.habetur 19.q.3.c.monasterijs. scribit Raym.in titu. de Neophyto.uers.itẽ Neophytus: eundem secutus est Goffr. ut refert Silu.in uerb.religio,5.uers.decimo quęrit.& iusta rõne constitutũ est, ut nec ad primam tonsuram hic promoueri possit; quia si contingat postea anno nõdum completo illud genus religionis deserere,fieret fraus ordinariis,à quibus habenda erat licentia; quæ fraus præcauenda est. gl.Ioan.And.in c.Abbates.in uerb.conuolauerunt.& ibid.Gem. & Lapus.de priuileg.lib.6.

Sed & infra hęc tempora prohibetur promoueri in Abbatem, uel quamlibet regularem prælaturã, ut fusius diximus supra cum de Neophyto ageremus;quo loco licet dixerimus Neophytũ,seu Nouitium, i.dum probationis annus pẽdet posse eligi,& consecrari in Episcopum; Tamen illud uerum non est,in eo,q uouit se religionem ingressurum;& ob hoc uotum iam claustrum subierit, nondũq; annus lapsus sit;nam nõ poterit fieri Episcopus,quia cum hic teneatur professionem emittere antequam ad Episcopatũ admittatur.cap.per tuas.de uot. Silu.in uerb.relig. 2.uers.20. & ꝓfessionẽ hodie emittere nõ possit,nisi lapso anno,sequitur necessàrio annum esse expectandum, tam ad emittẽdam professionem;quàm ad Episcopatum obtinendum.

Vitium quoque esse potest in modo, quo quis claustrum subit; nam si pretio 3
id fiat,tam qui admittitur,quàm qui admittit ad habitum,uel professionem excluduntur ab illo monasterio, uel conuentu, & in aliud arctius retruduntur. c.de regularibus.de simon.nec dispensari ad ipsum primum monasterium possunt,nisi de nouo fiat admisio,quæ fieri non debet,nisi cum aliud arctius monasterium reperiri nõ potest, Lateran. Cõcil.sub Innocen.III.c.64.habetur d.c.de regularibus.& cap. quoniam. ubi plene per Doct.de simon.& pręterea ad sacros ordines ascendere non permittuntur,ex eod.Concil.Lateran.habetur in cap.monachi.de stat.monac. Iccirco dum probationis annus pẽdet, nemo plus adferre ad claustrum potest, quàm quod ad uictum,& uestitum sufficiat:alioqui ana-
4 themati subijcitur contraueniẽs ex Cõcil.Trid.Sessio.25.cap.16.Ex quibus sedata est illa ingens altercatio canonistarum,& Theologorũ, de illo qui uniuersa pro se alimenta adferenda in monasterium paciscitur, an id facere posit sine simonia,de qua re S.Thom.2.2.q.100. & fusius Silu.in uerb.simonia.uers.15. quæritur.Canonistæ omnes in d.cap.de regularibus.

Propte-

Propterea si quis in canonicum Regularem uellet cooptari, & ex bonis suis
5 sibi ad alimenta quasi prębendam erigere uellet, & ad id pactum præcederet, incurreret simoniam . c.tua nos.ubi Doct. de simon. Immo etsi liberaliter sine pactione omnia bona, uel maiorem partē eidem cōuentui donasset, inducitur prę-sumptio simoniæ. Silu.in d.uerb. simonia.uers.13.quæ multo magis uera sunt in eo qui uelit fieri Canonicus sæcularis, ut per Docto.locis citatis.

Maximum quoque uitium est si quis uim claustro inferat, ut in religione admittatur: nam nulli dubium esse debet,
6 eum non esse admittendum, sicut nec ij admittendi sunt, qui aliquem ad profitē dum ui impulerint, consuluerint, patrocinium, auctoritatemque præstiterint.argum. Concil.Trid.Sessio.25.c.18. quo loco hæc decernit quo ad ipsas moniales, & pari ratione ea turpitudo uersatur in monachis: unde is, cui hæc uis illata est, etsi quinquennio in religione perseuerauerit, adhuc non uidetur adstrictus ex ea professione; nam infra hoc tempus suas uiolentię causas prætendere potest, coram ordinario, uel quouis suo superiore: sed post quinquenniū non est audiendus, quoniam uis illa deficere uidebitur, ex Conc.Trident.d.Sess.c.19. ante enim nō tenet ea professio meticulosa ob metum, qui cadat in constantem uirum.c.1. de ijs quæ ui uel met. sed sicut postea posset ratificare, de regul.c.porrectum.
7 &c.sicut nobis. ita hoc tempore lapso ratificasse uidetur.

Dolus autē uel falsa causa, ob quam quis professus est, nō uitiant professionē, quia dolus non uidetur quando factus est melioris conditionis, nisi qn̄ dolus dederit causam directam & immediatā professioni, ut sentit aperte Raym.tit.de uot. monac.uers.sed quid si non metu? de ijs Silu.in uerb. Religio.3.q.11. quo loco indistincte putat, nunquam dolum allegari posse, ad annullandam professionem; sic nec proderit allegatio falsæ causæ, ut ibi per eum de sententia Host.

8 Sexus quoq; indignum reddit claustro Religionis eum, qui masculus non sit: nam si Hermaphroditus iam eum reijciendum diximus supra, cum de eo ꝓprio in titulo ageremus: multo magis fœmina inter uiros admitti non debet, nec si profiteatur inter eos, obligatur: sed ex ea professione obligatur, ut intra moniales in religioso uoto perseueret.argum. in c.quod interrogasti.27.dist. ubi Hug. & Archid.hoc scribunt: ligat enim tale uotum, tametsi corrupta intentione factum.Silu.in uerb.religio.3.q.9.Fuerunt tamen quamplurimæ mulieres spiritu sancto ductæ, quæ & sanctissimæ, & castissimæ intra monachos incognitæ uixerunt, de quibus fusius diximus supra cap.28.lib.1.

Præterea uero monachis interdicta sunt plurima, quæ tamē clericis cōgruere possunt: Illud est in primis quòd scilicet monachus ad clerum aspirare non potest, non habita Abbatis licentia, ut ius-
9 sit Gregorius dist.58.c.nullus. Idem in Concil.Carthag.V.habetur eadem dis.c. si quis.Abbate uero, uel superiore cōsentiēte ad omnes ordines inter clericos aggregari posset ex decreto Siricij Papę.habetur 16.q.1.c.monachos.alioqui superioris consensu non interueniente, nullū omnino, uel minimum Ecclesiæ ordinē accipere ei licet. Abb. in c. quod Dei timorem. de stat.monac. nec officio uicarij Episcopi defungi permittitur, si Abbas ab initio contradicat, uel nesciat, nec eo casu uidebitur posse admitti, ut sit delegatus Papæ, nisi expressim de mo-

nachatu

nachatu habita ſit mentio in literis.Rot. deciſ.283.in antiq.propterea Abbate inſcio,nec ab Epiſcopo poteſt deputari ad eccleſiaſtica negotia. Rot.ibid.& eſt tex. in c.quere.16.q.1.nec defenſo ,iudex, uel procurator,aut quodlibet publicum munus exercere, ex Pelagij Papæ decreto c.de præſentium.ead.q.1.

Qua ratione,atq; alijs multis, monachus in Epiſcopum nominari non pót, per electionem alterius,quam Papæ, ut de hoc,& de omnib.alijs ordinib.eſt expreſſum 18.q.2.c.quàm ſit.uerſ.pariter. & 16.q.1.c.ſi quis monachus.& c.legi.in fi.& gl.in c.quã ſit de elect.in 6.in uerb. conditio. Ideo enim dixi,Papæ uoluntatem ſufficere in monacho eligẽdo in Epiſcopũ;quia ſi Abbas reluctetur, cogi poteſt ad conſentiendum;uel etiam eo inuito, tenebit prouiſio propter neceſſitatẽ, uel utilitatem Eccleſiæ. Silu.in uerb.religio.7.q.9.

Hinc illud ſuccedit,ut monachus in Papam eligi non poſſit,ſine Abbatis licẽtia:Immo electum Abbas repetere pót. gl.in d.c.quàm ſit.18.q.2. in uerb.ordinandum. Ipſe autem electus , ſicut alijs omnibus ius redderet, ita & Abbati ſuo reddere debet,ſeſe quoq; compellere ad
10 clauſtrum proprium redire. Archid. in c.ſi quis pecunia. diſt.79. ſed quia Papæ iam electo nulla penitus exceptio obijci poteſt, ideo hic perſeuerabit in Papatu ; nam & ſi eiuſmodi Cardinaliũ electionem de monacho factam Abbate inuito, uel inſcio,nullam eſſe ipſo iure ſenſerat Ioan. Andr.in nouell.Tamen contrarium,& melius ſentit Abb.in c.licet.notab.4.de elect.& ibidem Card.q.28. Iacobat.de Conc.lib.3.art.1.uerſ.& idem in infante:intelligendo hæc ut dixi infra lib.4.c.20. Papa uero dubio procul poteſt monachum inuito Abbate, de clauſtro extrahere,ipſumq; inuitum aſſignare in ſocium alicui , uel etiã ſecum tenere.1.q.1.c.filium.9.q.3.c.ult.14. q.3.c. reſiſtit.Eadem quoque ratione, ſi Papa uelit tractare de ſucceſſore ſibi eligendo (quod poteſt,non autem ipſe eligere poteſt.Spec.in c.ubi,de electio.in 6.)poſſumus defendere,quòd & ad hunc effectũ poterit monachũ,inuito Abbate,de clauſtro educere, ut de eo in Papam eligẽdo tractetur inter Cardinales.

Cum igitur Abbatis ignorantia monachis obſit,ne promoueri poſſint, multo magis officiet Abbatis expreſſa inhibitio: eſt enim grauius delictum monachi nõ parentis ſuperiorum inhibitioni; præſertim quoad ordines ſuſcipiendos. c.ad aures.de temp.ord.quòd ſi forte inhibuerit Abbas ſub anathematis pœna,
11 tunc contraueniens ordineſq; ſuſcipiẽs, fit uere,& proprie irregularis,nec ſuſceptos adminiſtraturus, nec ad altiores aſcenſurus, de eo qui furt.ord.ſuſcep.c.1. Spec.titu.de diſpenſat.§.iuxta.uerſ.item promotus . Silu.in uerb.irregularitas.q. 3.quo loco dicit,ſolius Papæ futuram eſſe diſpẽſationem, preſertim ob id quod hodie habetur Concil.Trid.Seſſ.14.cap. 1.de ref.

Econtra uero quilibet clericus, etiam curatus infra Epiſcopum,ſine ulla Papæ licentia ad monachatum tranſire poteſt. Hug. in d.c.quàm ſit. & melius S. Tho. 22.q.185.& q.189.Epiſcopus uero nullo modo ſine Papæ diſpenſatione ad religionem tranſire poteſt.7.q.1.c.temporis.& c.ſeq.S.Thom.d.q.189.Alberic.in uer. Epiſcopalis ordo. Abb.in cap.poſt tranſlationem.col.ult.de renunt.niſi forte propter crimina,aliamve legitimã cauſam deponatur: nam ad monachatũ admittitur,unicum ſcilicet calamitoſorum refugium ; Papa uero abſque dubio po-

test renuntiare papatui, & subire monachatum, ut contigit Christophoro Papę, ut refert Naucler. gener. 31.

Monachis pręterea multa alia obsunt impedimenta ne in claustro versari permittantur; nā si sæculariter uiuant, idest,
12 sæculi curis sint impliciti, & cum sæcularibus, ac laicis nimium familiariter uiuant, & dum ab Episcopo ob id corrigātur contradixerint, eijci possunt; immo si integrum, ac totum collegium, uel monasterium hoc modo sæculariter uiuat, oēs illinc excludi possunt, admissis monachis alterius ordinis, c. relatum, ne cleri. uel mon. Et cum dicimus monachos à claustro eijci, non ita intelligas, ut uagari permittantur, quasi non ulterius religioni, uel claustro obligati: quia quotiescumque de monachis deponēdis, & eijciendis agitur ob quoduis delictum, nō fit actualis depositio, sed in aliud arcti' monasterium detruduntur. c. fi. de regular. tradit Dec. in cap. cum non ab hoie. col. 1. uers. dicit Abbas. citat Anto. Butr. ibidem, uel in claustro ad sæcularia officia deputantur nihil commune habētes cum alijs sanctis monachis, ut constat apud Pallad. Cappad. cap. 13. in uita Stephani monachi: nam incorrigibilis quidam monachus ibi hoc modo fuisse depositus commemoratur.

Sæculariter quoque uiuere uidentur ij, qui habitum non deferunt, nam etsi forsan iustam causam habeant illud dimittendi, quia forsan per uim, uel metū professionem emiserint, tamen sponte dimittere non debēt; nec cum habitu claustrum deserere, se coram superiore suo, & ordinario causas suas deducere debēt ante lapsum quinquennium; alioqui contrafacientes arctius in monasterio detruduntur, & tamquam apostatæ puniendi.
13 Conc. Trid. Sessio. 25. c. 19. quinimmo si monachus fiat Episcopus, in tantum tenetur uti habitu monachali, quòd si eū deposuerit rochetto utens, erit ipso iure excōmunicatus. Card. in cle. ne in agro. in princ. in 3. q. de uit. & hon. cler. p text. in c. 2. ne cler. uel mon. lib. 6. Ias. in auth. ingressi. col. 3. in limi. 2. ad fi. C. de episc. & cler. Viuere quoq; dn̄r sæculariter illi, quos uulgus eremitas appellat, qui sine ulla congregatione uagantur cum habitu ad libitum sumpto: nam non sunt pmittendi euagari; sed cogendi, ut deseruiāt certis pijs locis, uel assumant aliquē monachorum habitum sub obediētia, ut patet ex 6. Synod. generali. c. 42.

Ad eandem rē pertinet si monachus proprium peculium habeat: nam sicut moriens intra claustrum nō est sepeliendus, nec pro eo oblatio fieri potest, ita uiuens ab altaris communione repellēdus est ex Lateranen. Concil. & c. monachi. de stat. monac. Hodie uero nec quidem de superiorum licentia monachis peculium concedi potest, nec ad usumfructū, nec ad usum, nec ad aliquā administrationem uel commendam, nec in superfluam supellectilē, alioqui biennio actiua, & passiua uoce priuatus est, ex Conc. Trid. Sessio. 25. c. 2. præter alias Regulę, & constitutionum pœnas, ut ibi: eisdem quoq; rationibus constitutum est, ne monachus unus tantum in Prioratu constituatur: dubium enim uidetur ne sæculariter uiuat quamobrem canonice hoc illi interdicitur. Ex Conc. Lateranen. cap. monachi. de stat. mon. & de Capell. monac. c. ex parte.

Physicam quoq; legentes, uel iuri ciuili legendo operā dātes monachi ultra duos menses ab ordinum promotione deijciuntur omnino, & excōicati ab omnibus euitandi in choro, in mensa, cap. & similibus. omnium postremi habendi

ſunt ex Concil. Turon.c.non magnopere.ne cleric.uel mon.nec ſuper ijs ab Epiſcopo,uel Superiore diſpenſari poſſunt, ſed à ſolo Pontifice. gl.& text.in d.c.non magnopere.& ideo ex hoc ueram, ac ꝓpriam irregularitatem incurrunt.Specu. in tit.de diſpenſat.§.iuxta.uerſ.item irregularis,quæ pœna non ſolis impoſita eſt monachis,ſed & omnibus clericis in dignitate,uel perſonatu poſitis,cap.ult.ne cleric.uel mona.in ſexto. Specul.eodem loco.Silu.in uerb.irregularitas. uerſ.22. Diaz in praxi canonica. cap.54. Rebuff. in tractatu nominationum, q.5.nu.15. cum ſeq.Quæ intelligenda ſunt ſi principaliter phyſicam,uel iura ciuilia legant; alioqui ſi ſecundario,aut per occaſionē, nō eſt locus iſtis pœnis.Gomeſ.in regul. Cancell.de non toll.ius queſ.q.3.

Monachi etiam,qui in eligendis ſuperiorib.media perſona procuratoris id faciūt,etiam ſi abſentes ſint,aut ſi ipſi præſentes,non ſecretis uotis electionem celebrent,irritam faciunt electionem : is uero q̄ eligi ſe forma hac nō ſeruata paſſus eſt,fit inhabilis ad omnia officia in religione obtinenda,ex Concil. Trid.Seſſio. 25.cap.6.

Electione quoq; actiua,& paſſiua priuantur, & uere irregulares fiunt monachi, qui interdictum eccleſiaſticum non ſeruauerint.c.is qui. de ſent. excommu. lib.6. Armil.in uerb.interdictum.num. 57.& latius dicemus, cum de cēſura interdicti agendum erit.

14 Illi etiam qui pœnitentiæ cauſa, ob commiſſa delicta, quantumuis occulta, aut leuia ingrediūtur monaſteria,prohibentur ſacerdotium adipiſci, cap.ſi ille. diſt.50. & ſunt inter irregulares adſcribendi.Speculat.in titu.de diſpenſ. §.iuxta.uerſicu.item accedens. quod intellige de eo,qui per iudicē cogitur ad eam pœnitētiam in monaſterio faciendam:alioqui ſi ſponte acceſſerit,nullo iure prohibetur ordinari ad maiores ordines, & ſacerdotium. tex.enim in d.c.ſi ille.loquitur,de eo,qui petijt ſibi imponi,non autem de eo qui ſibi ipſi hanc pęnitentiam impoſuit.

Quando igitur a ſuperiore in monaſterium mittitur etiam ad certum tēpus, licet ad altiora non poſſit aſcendere, tamen in ſuſceptis adminiſtrare non prohibetur.glo.in dicto c.ſi ille.ſi ſit Epiſcopo inferior,alioqui ſi Epiſcopus,aut ſpō-
15 te, aut à ſuperiore iuſſus pęnitentiæ cauſa,monaſterium ſit ingreſſus, omnis ſpe deſtituitur defungendi ſuis pontificalib. muneribus, ex Concil.Conſtantinopol. de quo habetur,ſeptima quæſtio.prima. cap.hoc nequaquam.& in cap.poſt tranſlationem.de renunciatio. Aliquando tamen ex cauſa diſpenſaretur,ut olim Vrbicus Aruerniorum Epiſcopus,qui quoniam importunitate uxoris in ſæculo iam dimiſſæ rurſus copulatus fuerat,pęnitentia ductus monaſterium ſubiit lacrymis culpam diluturus : & tamen poſtea Epiſcopatum recepit, ut ſcribit Gregor. Turon.hiſtor. lib.1.c.39.

Apoſtaſia quoque plurimum officit monachis; nam ea durante ordinatus, ſuſceptum ordinem non adminiſtrabit, nec quidem poſt pœnitentiam,niſi à Papa diſpenſetur. Speculat. in titu. de diſpenſat.§. iuxta. uerſicu. decimo tertio. text.in capit. ultim. de apoſtat. & quinquageſima diſtinct.cap.placuit.cum cap. ſequen. quod uerum eſt in apoſtata à fide, uel totali religionis fuga; alioqui ſi unam religionem illicentiatus deſerat, & ad aliam tranſeat, nec prohibetur ordinari, nec ordinatus adminiſtrare,c.ex parte. de tēp.ord.glo.in d.c.ult.de apoſt. ſed ſi in hoc tranſitu de una religione

ad aliam ſit natum ſcandalum, uel alius illicitus modus; non poterit adminiſtrare,niſi à ſuperiorib.ſuis diſpenſetur, uel abſoluatur;nam licet genus apoſtaſiæ uideretur,non tñ uera eſſet apoſtaſia, quę adeo reddit irregularem,quod nec inter monachos adminiſtrare quis poſſet,nec inter clericos.Concil.Arelaten.II. c.25. habetur,d.c.placuit. Diaz in praxi canonica.c.104. cui rei adſtipulatˀ quod ſcribit Auguſt.ad Aurelianum epiſt.76.Monachum malum uix bonum clericum eſſe poſſe,habetur 16.q.1.omnia etenim miniſteria interdicuntur ijs monachis monaſticam uitam deſerentib.ex Conc. Tarracon.c.9.habetur 16.q.1. c.monachi è monaſterio: Propterea nouo iure monachi,qui ab aſcriptis conuentibus ſponte recedunt,etiam prætextu accedẽdi ad ſuperiores non uocati nec miſſi, uel niſi per patentes in ſcriptis litteras, de licentia fidem faciant, tamquam deſertores, ſeu apoſtatæ puniendi ſunt, ex Concil. Trident.Seſſ.15.c.4. Sed ij, qui prætextu meticuloſæ profeſſionis ſpõte, ac non petita licentia,clauſtrum, aut habitum deſerunt,apoſtatę iudicantur;nec ulterius cauſas ſuas,etiam iuſtas prætendere,aut deducere poſſunt.Cõcil. Trid. d.Seſſ.c.19.ut ſupra diximus. Illis uero monachis, qui de una religione ad aliã arctiorem ſpõte trãſeunt,nil obeſt, quin & aſcendere ad altiores,& ſuſceptos adminiſtrare poſſint diſpenſatione non curata,d.c.ex parte.& ibi Abb.

Verum, quia hæc facilitas concedendæ tranſlationis inducere conſueuerat abuſum Religioni pernicioſum,quia uidelicet per hanc occaſionem ſuperiores licentiam concedebant monachis trãslatis ſtandi extra clauſtrum, ex quo uagandi, & apoſtatandi materia tribuebatur, conſtitutum eſt eod. Concil.Trident. ne hæc tranſlatio ordinis ad ordinem fiat, nec ad profeſſionem admittatur, niſi ut in ordine ipſo,ad quem transfertur ſub ſui ſuperioris obedientia perpetuo maneat in clauſtro;ac taliter tranſlatus, etiã ſi canonicorum regularium fuerit,ad beneficia ſæcularia, etiam curata omnino incapax exiſtat.Seſſ.14.cap.11.Propterea qui extra clauſtra degunt,etiam cum ſuperiorum ſuorum licentia ab ordinario, ut Apoſtolicæ ſedis delegato puniri, ac uiſitari poſſunt.eod.Concil.Trid.Seſſ.6. c.3.Quamobrem ſicut nec ſacra myſteria;ita nec prædicationis munus exercere poterunt ij degentes extra clauſtrum, & extra obediẽtiam ſuarum religionum uiuẽtes.eod.Conc.Trid. Seſſ.5.c.2.ad fi. multominus prædicare poterunt ij, qui habitum penitus dimiſerint, cũ apoſtatæ ſint.eod. Concil.Seſſ.25.c.19.

Sed & ipſi ordinum ſuperiores,ut puta Abbates certa quædam habent impedimẽta canonica quominus officio ſuo
16 fungi poſſint:nam non omnes irregularitates quæ obſunt clericis,obſunt Abbatib.nam Abbas fieri poteſt quantumuis infamis,uel aliter irregularis, ſi prudẽs ſit,admittetur ſaltim ex facili diſpẽſatione,gl.in c.tuam.de ætat.& qual.glo. in c.expoſuiſti.de corpo.uitiat.argum.c. accedens.diſt. 50. ſicut & illiteratus eſſe poteſt Abbas.ſcribit.Pan.in c.ult.de ęta. & qualit. Quinimmo Abbas eſſe poteſt cæcus,ſicut de S.Maiolo referunt,qui cũ Cluniacenſis monaſterij monachus cæcus eſſet ſapientiæ, ac ſanctitatis merito factus eſt Abbas Maticenſis, nec illi obfuit cæcitas, quin alios cæcos curaret,ſurdos,mutos,ac claudos ſanaret, qui & ſe ipſum proculdubio ſanaſſet,niſi patientia eum reddidiſſet illuſtriorem. Marul. lib.5.Andr.Eborens.tit.de patiẽt.ſic etiã reliqui mutilati manu, uel oculo effoſſo,

uel

uel claudi,uel ſurdi,ſi prudentes ſint,admittuntur,ut Abbates fiant. tex.& glo.in d.c.expoſuiſti.& d.c.accedens. quod tamen ita intelligendum eſt,ſi ſcienter mutilatus fuerit in Abbatem electus, alioq ſi eum eligeretur Abbas tacuerit mutilationem, amouendus eſt ab Abbatia. id expreſſum eſt in litteris Innocentij III. ad Epiſcopum Militen. Sed ſi imprudēs ſit, aut negligens in obſeruatione Regulæ,& ipſe, & grex ſibi commiſſus deponi debet, c.cum ad monaſterium. de ſtatu monac. argum.c.relatum. ne cleric. uel monac.ſed nec ſolum ob negligentiam, uerū etiam ob alia deijci Abbas debet, nam ſi non ſit ſobrius,caſtus,miſericors, obediēs præceptis diuinis,cautus, diſcretus,humilis,propter hos defectus deponitur c.ſi quis Abbas. 18.q.2.quod idē eſſe in alijs omnibus prælatis probat ibi Hug.Hæc autem forte non procederent in Florentinis prælatis, quoniā præſumuntur diligentes.Gomeſ.in regul.Cancell.de nō iud.iuxta formam, q.16. Ancharan.conſil.305. Tamen poſſumus dicere illud procedere in cura rerum ſuarum priuatarum;ſecus in cura rerū ſuarum eccleſiaſticarum, ut expreſſim ſcribit Gregor.habetur,diſt.85.c.Archidiaconum Florentinum.

Inter negligentes, & inobſeruantes Abbates ponuntur ij,qui monachos ad profeſſionem admittunt ante legitimā ætatem;nam ultra alias pœnas,ſunt ipſo iure ſuſpenſi ab omni alia receptione ad profeſſionem, c.non ſolum.de regular. lib.6. cui ſuſpenſioni ſi contrauenerint, non quidem uidentur fieri irregulares ſecundum Gemin.ibi. ſed ab ea ſuſpenſione abſolui à Papa debent,ſi temporalis ſit ſuſpenſio, ſed ſi perpetua poſſunt & à ſuperiorib.qui huius delicti participes non fuerint,gl.in d.c.nō ſolum.Silu. in uerb.religio.3.quæſt.17.

Abbas autem quantumuis diligens, & regulæ obſeruantiſſimus,diuerſis mo-
17 naſteriis præfici prohibetur: nec ei ſuffragari poteſt ullus conſenſus,aut diſpēſatio monachorum, uel cōuentuum,c. ult.de relig. domib. quo loco aperte liquet, quòd ſicut multis locis monachus unus præfici non poteſt,ita nec multis locis ſubeſſe, nec diuerſis monaſteriis adſcribi ex Concil.Lateran.c.13.quod habetur, d.c.ult. Eadem ratione putarim quòd ſicut duo Epiſcopi in una diœceſi conſtitui non poſſunt,eodem Concil.Lateranen.c.9.c.quoniam.de offic.ord.ita nec duo Abbates eidem monaſterio,per illum text.& eius rationē; monſtrum.n. uideretur: ſicut indecens quoque eſt, ut duo monachi uno lecto decumbant,uel in cella communi, non quia monſtrum ſit, ſed ad ſuſpicionem tollendam de laicorum mentibus. Concil. Turonen. II. canon.10. quod etiam in clericis procedere debet,ut ibi.

Habet quoq; monſtri ſpeciē,ut unius ordinis monachus, alterius ordinis uel habitus, clauſtrum inhabitet religionis cauſa,clem.1.de elect.quod antea fuerat Concil.Hiſpalen.conſtitutū. c.in noua. 16.q.7. Et quamquam multis locis unica Eccleſia duobus religionum inſtitutis,ac regulis deſeruiat, ut Papiæ in ſancti Auguſtini Eccleſia à monachis eius ordinis,& alterius ordinis S.Petri in cello aureo communiter ſeruitia Eccleſiaſtica, & diuina officia exhibeantur. Tamē diuerſa ſunt clauſtra,alterum à dextro,alterum à ſiniſtro latere Eccleſię: ita quòd neutri ad alterius clauſtrum poſſunt accedere, habitationis cauſa; nec habitus, nec uotum ſumi poteſt in altero clauſtro,quàm in eo, cui ſubijci uult, propter tex. in d.Clem.1. cū gl.in uerb. mona-

monasterijs: quę dicit etiam Mediolani fuisse duo collegia, ad obsequia unius Ecclesiæ S. Ambrosij, uidelicet collegiũ monachorum, & collegium canonicorũ regularium sub diuerso habitu, atq; instituto, ita ut suas electiones pro more suo utrique faciant, sine ulla commixtione. Ad hæc pertinet, quod constituitur in Conc. Trident. quòd beneficia diuersarum diœcesum uniri simul prohibentur Sessio. 14. c. 9. ubi idem dicitur de monasterijs, & de quibuscũq; piis locis.

Istis concinne est, quòd monachus diuersi habitus, uel instituti, non potest pręfici in Abbatem, uel præpositum (quocumque nomine nũcupetur) monachis alterius habitus, uel instituti, d. c. in noua. & d. Clem. 1. Quod adeo uerum est, quod etsi cõmunis sit Ecclesia, uel Chorus, ut in præfata Ecclesia Sancti Augustini Papiæ, uel in Ecclesia Sãcti Ambrosij Mediolani, nihilominus alter alteri ordini non præficietur. glo. in d. Clem. 1. in uerb. monasterijs: Hoc tamen non ꝓcedit in Episcopatu; nam si monachus in Episcopum ꝓmoueatur, poterit præesse non solum cathedrali clericorum sæcularium, uerum etiam quorumcumq; regularium diuersi habitus, & professionis. d. Clem. 1. ad fi. ubi gl. & Doct.

Ipsa quoque beneficia regularia, cum uacant, solis regularib. conferenda sunt, eiusq; ordinis, atq; habitus, quale est monasterium ad quod spectant; tenentur. n. eum habitum gerere, & regulam seruare. Concil. Trid. Sess. 14. cap. 10.

Simili pręterea ratione monachis interdictum est, ne ea tractent, quæ sęcularibus tantũ clericis, aut laicis congruũt: Nam nec baptizare possunt, nec in baptismo compatres fieri, 18. q. 2. c. peruenit ad nos. & de consecr. dist. 4. c. non licet Abbati. & c. monachi sibi, & 16. q. 1. c. placuit. ut habetur Concil. Antisiodoren. c. 25. dispar enim est professio monachi, & horum cõpatrum; nam commatres illos habere incongruum est. d. cap. non licet Abbati. deinde, qui fiunt compatres, quodammodo fideiussores fiunt eorum, quos de fonte suscipiunt, cũ eos erudire in fide teneantur. c. uos ante. de consecr. dist. 4. merito hoc pondus incõgruum est monachis, qui sese de sæculo exemerunt. Idem putarim dicendũ esse in compatre ratione chrismatis; nam eadem militat ratio, & causa in utroque: nam quoad hoc parificãtur baptismus, & chrisma. c. in cathechismo. c. non plures. c. in baptismate. de consecr. distin. 4. Huc spectat quod religiosi parochiale officium usurpare prohibentur, nam eucharistiam, & extremam unctionem nemini dare possunt absque proprij parochi licentia sub Papalis excommunicationis pœna. Clem. 1. de priuileg. eandẽ quoque pœnam incurrunt solennizantes matrimonia, uel absoluentes excommunicatos in casibus sedi Apostolicę reseruatis, uel excommunicatos a synodalibus uel prouincialibus statutis, uel à pęna & à culpa: Istis enim omnibus casib. excommunicationẽ Papalem incurrunt. d. Clemen. 1. quam intellige iuxta declarata per Caietan. in uerb. excommunicatio. cap. 64.

Beneficiorum quoq; incapaces sunt monachi, & uix quibusdam exceptis casibus ad beneficia dispensantur, nam ad simplicia, & ea quæ cura animarum carent, non admittuntur nisi ex dispensatione Papę. Abb. in c. super eo, de regula. nec ad canonicatum in ulla collegiata ecclesia. Abb. in c. quod Dei timorem. de stat. monac. Episcopi uero dispensatio non sufficeret, ut ibi, quod non solũ in canonicatu procedit, uerum etiam in

omni

omni præbenda, decanatu, uel quacumque dignitate, aut personatu in Ecclesiis collegiatis; nam ea obtinere nõ possunt. Ioann. Andr. in Nouell. super d.c.quod Dei timorem, post Hostiens.ibi, ut scribit Silu.in uerb.religio.7.uers.quinto. si autem collegiata Ecclesia ad regulares spectaret, monachus alterius monasterij eiusdem tamen ordinis, ad canonicatũ eius Ecclesiæ promoueri posset. Silu.loco citato, ex sententia Abb.in d.c.quod Dei timorẽ. At ad curata beneficia consueuerant monachi, qui ad prædicandũ erant idonei, & ad curam administrandam, charitate feruentes dispensari.d.c. quod Dei timorem. prętertim si de ordine regularium canonicorum existerent,
18 ut ibi: nam siue curata parochialis, siue curata collegiata esset, pari ratione & facultate dispensabantur. Silu.in d.uerb. religio.7.q.3.& 4. hodie uero non nisi difficile dispensantur in curatis sæcularibus; quòd si aliquando Episcopus ob clericorum penuriam forte dispensaret ut monachus alicui curatæ pręficeretur, id fieri non posset inconsulto Abbate, uel eo superiore, penes quẽ est auctoritas dispẽsandi suos monachos, ut extra claustrum degant, qui si consentire nolint, & magna sit clericorum penuria, cogi ad consentiendum possent per Metropolitanum, uel alium. Ioan. And.in d.c. quod Dei timorem. Silu.in d.q.3. Ordinarij uero monachorũ, idest ij, qui guardiani, uel priores nuncupantur, consentire non possunt, ut eorũ subiectus monachus obtineat curam animarum, etiã ab Episcopo delatam; sicut nec facultatem habent concedendi, ut extra claustrum quis degat. Siluest. dicta quæst. 4. in fine.

Et tametsi regularia beneficia siue simplicia, siue curata, monachis ipsis pro arbitrio superiorum conferri possint. cap. uisis. 16. q.2. Siluest. d. q.3. nec solum conferri possint, sed etiam conferri debeant. Concil.Trident.Sess.14. cap.10. tamen in curatis illud obseruandum est, ut ad eam exercendam monachi etiam à superioribus electi, non admittantur, nisi consensus, & approbatio Episcopi per examen facta accesserit, eod.Concil. Tridentin.Sessio. 25.cap.11. Episcopus enim non semper consentiet, ut quilibet monachus, quantumuis idoneus admittatur; nam si quis monachus extra claustrum degat, etiam si canonicus regularis existat, aut quispiam monachus de una ad aliam religionẽ minus canonice sit translatus, nullo modo admitti debet, nec ad curata, nec ad simplicia, etiam regularia, eodem Concil.d.c.11. d.Sess.decima quarta. Est enim hoc institutum in pęnam extra claustra degentiũ, & eorum qui minus canonice de una religione ad aliam transferuntur, ut ibi constat.

Monachis præterea interdictum est, ne inter Curiales uiuãt, uel ut ratiocinijs publicis incũbant.c.de præsentium.16. q.1. Quinimo curiæ obnoxij, uel ad ratiocinia obligati, si ad religionem conuerti uelint, admittendi non sunt, antequam illis se se nexibus eximant.cap.legem.dist.53.Hug.in cap.si quis incognitus.17.q.2.Raym.in titu.de uor.monac. uersicul.item seruus, quo loco hos obnoxios comparat seruis, quo ad religionis ingressum; præsertim si sub perpetua obligatione teneantur, ut scribit Archidiac.in dicto cap.legem. ex sententia Bartholom. Brix. in quæst. dominicali. incip. potestas quidam. & Hug.in dicto cap.legem. Propterea si de curiali quis fieri monachus nõ potest: quanto magis de monacho quis effici curialis non po-

terit; Concil. Calced. I. c. 4. & c. qui uere. 16. q. 1. & Clemen. 1. §. quia uero, de stat. mon. sed quia curia Episcopalis piã continet causam, monachus potest in ea uersari, & magistratum pro Epõ gerere, & delegatus Papę fieri, si de monachatu in suis patentib. literis fiat mentio: imo ab Epõ de claustro educi potest pro Ecclesiæ negotijs, dumtñ hoc ipsius Abbas scierit, alioqui eo contradicente non liceret. Rot. decis. 283. in antiquis & supra diximus.

Sed quia parum esset monachis nosse impedimenta, quæ ipsis obsistunt, nisi etiam didicerint quibus modis eorum uita instituẽda sit: ideo cum de ea re agere modo non sit nostri propositi, sufficere putaui si referam qui de ea studiosius scripserũt: legat B. Ephręm Edissenæ Ecclesiæ diaconum, libro sermonum eius: uideat B. Basilium in tomo 2. operũ eius sermone de Ascẽsi. eundem in libro de instit. monac. uideat Ioan. Chrysost. tom. 2. inter sermones 25. serm. 20 uideat Cęsarium Episcopum Arelaten. homil. 9. uideat S. Bernardinum sermon. 63. in paruis: quos omnes recenset Lipom. uit. Sanct. tom. 2. in calce operis: uideat & S. Hieronym. ad Rusticum monachum: Caueat autem à legendis libris gentiliũ, deterius enim uidetur quodãmodo eiusmodi codices euoluere, quàm hæreticorum. Concil. Carthag. IIII. c. 16. habetur dist. 37. c. Episcopum.

De Episcoporum, Archiepiscoporum, & Patriarcharum proprijs Irregularitatibus.

CAP. II.

1 Episcopi, & alij prælati suspendentes, uel excõmunicantes, aut interdicẽtes, aliter quàm in scriptis, quomodo puniendi.
2 Episcopo Pontificaliter celebrare non licet, nisi in propria diœcesi.
Pontificalia quomodo liceant extra diœcesim.
Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi in Pontificalibus parificantur.
3 Benedictio solemnis extra diœcesim dari non potest.
Benedictio aufert peccata uenialia.
4 Pontificalia possunt exerceri in loco exempto cõstituto infra diœcesim.
5 Episcopus in loco exempto non potest mandare, ut coram se Pontificalia exerceantur.
6 Episcopi in locis exemptis nullum actum contentiosæ iurisdictionis exercere possunt, secus in uoluntarijs.
7 Pallium ubi, & quando deferri possit.
8 Pallio semper, & ubique uti, solius summi Pontificis est.
Pallio uti non licet in solemnibus missis mortuorum.
9 Patriarcha, utentes pallio ubi, & quando non debent, potest deponere.
10 Pallium ab Archiepiscopo infra tres mẽses debet peti.
Archiepiscopum se nominare non potest, qui pallium non obtinuit, nec aliud Archiepiscopale facere.
Pallium unius alteri commodari non potest.
11 Archiepiscopis non licet deputare suffraganeos suos in uicarios, ut ipsi diffidiæ studeant.
Episcopus in seruitijs Archiepiscopi non excusatur à residentia.
Archiepiscopus crucem ferre potest, solum in sua prouincia.
12 Locus erectus in episcopatum non est exemptus sed alterius diœcesis.
Patriarchæ quatuor Constantinopol. Alexand. Antioch. Hierosolym. toto orbe crucem deferunt.
Patriarchæ quatuor solemniores non possunt crucem deferre præsente legato de latere insignis utente.
Episcopi irregulares à quo sint absoluendi, seu dispensandi.
Pastoralis liber S. Gregorij omnibus Episcopis necessarius.

TAmetsi toto hoc opere pleraque ad irregularitatem spectantia in ordinibus suscipiẽdis, uel susceptis administrandis, etiã ad Episcopos, Archiepiscopos, Patriar-

Patriarchas, atque alios consimiles pertinere possint; Tñ quædam sunt canonica impedimēta, quæ eis specialiter obesse solent; nam aut locus, aut tempus consecrationis eis canonicum adferunt impedimentum, ut dicemus cum de tempore, & cũ de loco propriis titulis agendum erit. Sed & ob personas in quas ꝓprium episcopale munus exercent, possent incurrere canonicam censuram, ut dicemus illis titulis, quib. de ordinatorib. tractandum erit, lib. 3. sicut & in modo exercendæ iurisdictionis; nam si ueniant ad sentētiam excommunicationis, suspensionis, uel interdicti non seruata forma iuris scilicet in scriptis, & causa
1 non cognita, seruatis terminis secũdum formam, c. sacro. de sentent. excommun. & c. 1. de sent. excommu. lib. 6. peccant, & minime canonice, immo iniuste faciunt, c. nemo 2. q. 1. & d. c. sacro: sed ipsis Episcopis certa pœna à iure non imponitur sicut imposita est alijs prælatis inferioribus, qui ex tali omissione formæ fiunt ipso iure suspensi per mensem, ita quod si interim tales prælati inferiores se misceant diuinis, erunt ipso facto etiã irregulares à solo Papa dispensandi. c. 1. de sent. excommu. lib. 6. Silu. in uerb. excommunicatio, primo. §. sciendum est quarto uers. quæ monitio.

At loquendo de usu pontificalium in genere, circa quæ multa uersantur impe
2 dimenta, certum est nemini licere ponti ficalibus uti, idest in pontificalibus celebrare, nisi in propria diœcesi & iurisdictione; extra uero eam nequaquam, nisi accesserit consensus ordinarij, & hæc est uerior sententia, quæ fuit Hostien. quam probat gl. magna in Clemen. Archiepiscopo, de priuileg. quam etiam cõfirmat Concil Trident. Sess. 6. c. 5. de reformat. & ideo chirotecas cum annulo, baculũ, & caudatam uestem, deferre non poterit nisi eodem ordinario consentiente, siue sit Patriarcha, siue Archiepiscopus, siue Episcopus. Silu. in uerb. Patriarcha: isti enim tres in hac parte Pontificalium pa-
3 rificantur. Propterea etiam isti omnes solemnem benedictionem impendere nõ possunt extra diœcesim, quia cum benedictio auferat peccata uenialia, pendet à iurisdictione superioris, c. quod autem. de pœnitent. remissio. Ideo extra iurisdictionẽ hæc exerceri nõ potest, ut expressim docet Abb. in c. antiqua. de priuileg. Silu. in d. uerb. Patriarcha. quod & priscis patribus placuit: nam Ioãnes Chrysostomus quasi crimẽ, & contra regulas factũ Epiphanio obiecit, quod se inscio, & non iubente Constantinopoli propria auctoritate ordinationem fecisset, & sacra celebrasset. Cassiodor. histor. triparti. lib. 10. cap. 12. imo hęc prima causa fuit quæ dissidium peperit inter Chrisostomum, & Epiphanium, licet aliæ causæ postea successerint, ut scribit Sym. Metaphrast. in Epiphanij uita, die 15. Maij, Lipom. tom. 6.

Posset tamen tãta esse inter ipsos hos Episcopos familiaritas, ut spe ratihabitionis aliquid pontificaliter ageret: cuiusmodi Gregorius Turonẽsis in Pictauiẽsium diœcesi absente Episcopo altare cõsecrauit, rogatus à ciuibus & clero, sub hac ratihabitionis spe, ut ipse scribit in libro in glor. confess. cap. 106. & hac ratione uidetur motus ad sic agẽdum Epiphanius, ut patet in eius Epistola ad Ioannem Hierosolymitanũ, & uidetur tex. in cap. Lugdunensis. cum gl. 9. q. 2.

Sed si aliqui sint exempti, quorum loca, uel claustra Episcopis subdita non
4 sint, tamen Episcopi infra quorum diœcesim existunt, possunt pontificalia exercere in illis locis, irrequisitis de ea re ip-

ſis exemptis, quia loca exempta licet nõ ſint de diœceſi, tamen ſunt in diœceſi. Felyn.in c.graue. de offic.ord. Ideo poſ- ſunt prædicti omnes Epiſcopi, in locis ſuæ diœceſis exemptis, diuina pontificaliter celebrare, & populum ſolemniter benedicere, etiam ex Concil. Viennen. habetur in d.clemen. Archiepiſcopo, cũ gloſſ. ſed ſi ipſi non celebrent, at coram ſe faciant celebrari, non poſſunt facere
5 celebrari põtificaliter; quia hoc eſſet uti iuriſdictione, quam in eo loco non habent, nec Epiſcopi, nec Archiepiſcopi, dicta clement. Archiepiſcopo: & ideo ordinationes tenere non poſſunt in locis exemptis, niſi conſenſerint exempti, ut dicemus quando de loco tractandum erit libro tertio. nec excommunicare, aut alium actum contentioſæ iuriſdictionis
6 exercere ibi poſſunt, tamquam nõ ſubditis locis, 9.q.2.cap. Epiſcopum. Abb. in cap.nouit. de offic. leg. Abſolutiones uero, collationes beneficiorũ, & alia uoluntariæ iuriſdictionis, quæ ſine plena cauſæ cognitione fieri contingunt, exercere poſſunt, ut latius Silu. in uerb. abſolutio. primo, uerſic. ſecundo, colum. penultima.

Et ex ijs conſequitur, quòd quia palliũ plus pertinet ad Pontificalia, quàm ad iuriſdictionalia, iccirco Archiepiſcopus, uel quiuis alius qui à Pontifice illud obtinuerit, illo uti non poteſt, niſi infra terminos ſuæ prouinciæ; ita quòd extra
7 prouinciam, nec etiam de conſenſu ordinarij, eo uti poterit, gloſſ. magna in fi. in dicta clemen. Archiepiſcopo: nec etiã ſi conſuetudo adeſſet. cap. ex tuarum. de auctorit. & uſu pall. & propterea pallio uti nemo poteſt, niſi in miſſis ſolemnibus. cap. cum ſuis. eod. tit. & c. pallium. diſtinct. centeſima: non autem in proceſſionibus, & alijs diuinis miniſterijs, aut extra eccleſiam, dicto cap. cum ſis. & cap. primo. & c. ad honorem, eodem
8 titul. Solius enim Pontificis ſummi priuilegium eſt, ſemper & ubiq; pallio uti, dicto capit. ad honorem. Et ideo hoc animaduertere debet, qui pallij uſum obtinuit, ut impetrationis formam obſeruet diligenter, tam circa loca, quàm tempora, & dies, quia tantum conceſſum putatur, quantum in priuilegio exprimitur, capit. ultimo. de auctorit. & uſu pall.

Vnde illud conſequitur, ut in miſſis mortuorum quantumuis ſolemnibus, pallio uti non poſſit, niſi ex priuilegio hoc conſtet, d. capitu. ultimo. parique ratione, nec in prædicatione uerbi Dei eo uti poterit, niſi infra miſſam forte prædicaret, quia tunc propter indiuiſibilitatem prædicationis, & miſſæ, idem actus cenſetur: Si quis uero extra debita tempora, uel loca pallio utatur à Patriarcha deponi poteſt, octaua Synodo generali Conſtantinopol. canon. uigeſimoſeptimo.

Hoc autem pallium maxime neceſſarium eſt Archiepiſcopis; nam infra tres menſes à die ſuæ cõſecrationis, tenentur magna cum inſtantia à Sede Apoſtolica impetrare: quod ſi non fecerint, priuantur propria dignitate, quod depoſitionem ſignificat, c. quoniam. & cap. priſca. diſtinct. centeſima. & ante impetrationẽ requiritur iuramentum fidelitatis præſtandum per ipſum Archiepiſcopum, ſi præſens ſit, aut ſi abſit per legitimum procuratorem ad hoc ſpecialiter conſtitutum, cap. optatum. & cap. in ea Synodo, diſtinc. centeſima. & cap. ſignificaſti. de electio. Ideoq; ante impetratum hoc pallium, Archiepiſcopum ſe nominare non poteſt, c. niſi. de auctorit. & uſu pal. nec aliq̄d Archiepiſcopali, uel Epiſcopali au-

li auctoritate facere, ut puta indicere cõcilium, Chrismа conficere, dedicare basilicas, ordinationes tenere, aut Episcopos consecrare, c. quod sicut. §. super eo. de elect. Aliquando tamen ob nimiam loci distantiam hic rigor temporis relaxari contingit de Apostolica benignitate: at solemnitas hæc pallij petendi, etsi per dispensationem differatur, non tamẽ prætermittitur; nam cum Malachias statim electus in Hybernia Romam uenisset, Palliumque ab Innocentio Secundo postulasset magna cum instantia, & post longam peregrinationem eius solius rei causa, non obtinuit, ita respondente Pontifice. De palliis oportet solemnius agi; conuocatis Episcopis, & clericis, & maioribus terræ celebrabis generale Concilium, et si cõuenienti, & communi uoto uniuersorum per honestas personas requiretis, pallium dabitur uobis: Quib. uerbis conijcere possumus Concilium tunc Papæ uisum fuisse necessarium, ut probaretur fides eius populi, in quo charitas ferme refrixerat: Et ideo maiore cũ solemnitate petendum putauit Sanctissimus Papa: hæc narrat S. Bernard. Clareual. in uita prædicti Malachiæ.

Præterea tanti momenti est usus pallij, ut canones prohibeant, ne alter alteri suum possit accomodare: nam cum persona cui conceditur debet perire, simul enim cum ipso Archiepiscopo sepulturæ traditur, c. ad hoc. eod. titu. Tempore tamen Nicænæ Synodi pallium hoc Archiepiscopale successori seruabatur: nã Metrophanes Constantinopolitanæ ecclesiæ Põtifex breui moriturus pallium in sacra mensa deposuit seruandum successori Alexandro, ut habetur apud Symeon. Metaphr. in Oratione de Nicæna Synodo, post diem decimum Iulij retulit Lipom. tom. sexto uitarum Sanctorũ. Et ideo si difficilis accessus sit ad Sedem Apostolicam pro eo impetrando, potest à Patriarcha obtineri, dum tamen, & ipse Patriarcha medio iuramento fidelitatis à Sede Apostolica illud obtinuisset, ex Concil. Lateranen. sub Innocentio Tertio, cap. 5. habetur. de priuileg. capit. antiqua.

Aliud impedimentum patiuntur Archiepiscopi, nam in ecclesiis suis uicarios deputent aliquem ex subiectis Episcopis, ad episcopalia officia exercenda, ut ipsi diffidiæ, uel negligentiæ operam dent, depositionis pœnam iucurrunt, ex Synodo 8. capit. uigesimo quarto. Nec
11 solus Archiepiscopus sic punitur, uerũ etiam ipse Episcopus suffraganeus ob talem causam absens. Nam Episcopus deseruiens Archiepiscopo suo, non excusatur à residentia. Siluest. in uerb. residentia, quæstio. septima. uersic. secundo. in fin. citat cap. pastoralis. de offic. ordin.

Est & aliud præterea canonicum impedimentum circa Archiepiscopos, in cruce ferenda, nam sua sola in prouincia hoc possunt, inclusis locis exemptis, d. clemen. ult. de priuileg.

Et licet Reuerendiss. D. Ferdinandus de Loazes Archiepis. Tarraconen. cõtra cõem opinionem senserit, nulli Archiepiscopo licere eã deferre absque speciali Pontificis indulto; tñ longe falli uidetur, qm̃ ex Cõcil. Vienn. ut in d. c. Archiepõ. concessum est id omnibus Archiepiscopis per modum legis, & non per modũ responsi, ut ipse putat, cum ibi contrariũ pateat ex uerbis constitutionis, in Concilio illo promulgatæ. Difficultas est, an etiã hoc possit in locis erectis in nouos Episcopatus, ex sua prouincia, & dismẽbratis à suo Archiepiscopatu; in qua re audeo sentire cõtra eundem Dominum

Loazes, qui longa oratione probare uoluit ſe potuiſſe, & debuiſſe deferre crucem etiam in locis à ſua prouincia diſmembratis, quaſi exemptis. Sed fallitur, quia locus erectus non eſt ulterius de ꝓ-
12 uincia, & ideo non dicitur locus exemptus, ſed alienus, unde quaſi ſit extra ꝓuinciam, ea cruce ibi uti non poſſet, Hoſtienſ. Bald. Ancharan. Abb. in c. 1. ut lit. pend. Zab. in d. clem. Archiepiſcopo.

Patriarchæ uero ſolẽniores, qui quatuor ſunt, ſ. Conſtantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hieroſolymitanus, poſſunt crucem ante ſe deferri facere in toto orbe, præterquam Romæ, aut ubicumque Pontifex extiterit, ex d. Concil. Lateranen. & d. c. antiquæ: nec etiam poſſet deferri facere præſente Legato de latere inſignijs utente. d. Concil. & d. c. antiquæ. Speculat. in titul. de legat. §. ſequitur. in fi.

Poſſunt præterea Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi irregulares eſſe, ſi cõtrauenerint cenſuris ſuſpenſionum, interdictorum, & excommunicationum, præſertim in crimine ſimoniæ, confidentiæ beneficiorũ, de qua Pius IIII. & Pius V. expreſſas bullas ſuper eis promulgarunt: ut dicemus latius infra lib. ulti. titu. de ſimon. Fiẽt etiam irregulares ex alijs pluribus criminibus, & apoſtolicis irregularitatib. de quibus toto iſto opere, & præcipue lib. ult. latius dicturi ſumus.

Eſt autem illud hoc loco non prętermittendum, quòd ab omnibus irregularitatibus, etiam manifeſtis Papæ non reſeruatis atque etiam Papæ reſeruatis, ſi tamen occultæ ſint, ſicut ipſi Epiſcopi, Archiepiſcopi & ſimiles poſsẽt ſubditos ſuos abſoluere, & diſpẽſare ex Cõcil. Trid. Seſſ. 24. c. 6. de reformat. ita ſane ſi ipſi egeant abſolutione, aut diſpẽſatione ab aliqua cẽſura, aut irregularitate poſſunt ſibi eligere confeſſorem, qui eos abſoluet, & diſpenſabit: nã talis confeſſor ab Epiſcopo electus habebit uicem ſuperioris, ſ. Archiepiſcopi, ut tradit Angel. in uerb. confeſſio. 3. §. ſed quam auctoritatem. Tabien. in uerb. abſolutio. 1. §. ad maiorem declarationem, & eſt ratio, q̃a Epiſcopis, & alijs prẹlatis datur facultas eligendi confeſſorem propter periculũ animarum ſubditarum, c. ult. de pœn. & remiſſ. argu. c. quia periculoſum, de ſent. excommu. in 6. unde ſi non poſſent etiã diſpenſari, non uideretur conſultum tali periculo, ut ſcribit Silueſt. in uerb. confeſſor. 1. uerſic. 9. quæritur. Sed in caſib. Papæ reſeruatis nõ habebit talem facultatem confeſſor, niſi forte ſecundum formam Concil. Trident. d. Seſſ. 24. c. 6. de reformat. ſcilicet pro occultis tantum, & tunc etiam pro excommunicatione, uel qualibet alia cenſura, ut dicit Silu. in d. q. 9. de ſententia Archiep. & Pet. Palud. In ſumma ſupra ipſum Epiſcopum poterit talis confeſſor diſpenſare ſuper illis caſibus, ſuper quibus ipſe Ep̃s cũ ſuis ſubditis poſſet. S. Anto. in ſuo defecerũt. c. 2. poterit etiam idem, quod poſſet ipſe ſuperior Epiſcopi, uel Archiepiſcopi, ut omnes prædicti Docto. ſcribunt dictis locis.

An autem Epiſcopi, ac reliqui paſtorali officio defungẽtes ſint ob ſolam negligentiam irregulares, agemus libro 5. Verũ quomodo oporteat eos erga ſubditos ſe gerere in corrigendis exceſſibus aut in plantandis uirtutibus, docet Gregorij liber paſtoralis, quem omnibus paſtoribus neceſſarium eſſe decernit Concil. Remenſe, c. 10. docent & libri, quos de ſacerdotio ſcripſit Ioan. Chryſoſt.

De

De Cardinalium proprijs irregularitatibus.

CAP. III.

1 *Cardinales sunt pars Papæ.*
2 *Cardinalatus non est ordo.*
3 *In Cardinalibus creandis eadem requirūtur, quæ in Episcopis.*
Cardinales ab initio septem, postea uigintiquinque.
Multitudo onerosa nil habet honesti.
4 *Cardinales non fuisse ultra 25, an fuerit utile Ecclesiæ.*
5 *Cardinales à solo Papa eligi possūt, alioquin à Concilio.*
6 *Cardinalibus necessaria est legitima ætas.*
Cardinales potius de statu Ecclesiæ, quàm de Germania eligendi.
Cardinalis non debet eligi, nisi sit singularis industriæ.
Cardinalis demens non est eligendus, sed electo datur coadiutor.
Maffeus Gherardus Card. curatores habuit.
7 *Cardinalis esse non possunt ij, qui sunt de ea linea qui Cardinales offenderint, ut qui occiderint proprium Episcopum.*
8 *Cardinales nepotes ex fratre, uel sorore Pontificis esse possunt.*
Cardinalis Mantuanus duos nepotes uiuens habuit Cardinales.
Georgius Cardinalis Ambosia duos nepotes Cardinales uiuens habuit.
Cardinales duo germani fratres iure esse non prohibentur.
Stephanus Secūdus, & Paulus primus fratres germani sibi inuicem in Pontificatu successerunt, & uno die creati Cardinales.
Episcopi multi fratres germani esse simul possunt.
Basilio multi fratres Episcopi.
Medardus, & Gildadus uno partu editi, & una die Episcopi pronuntiati, & una die mortui.
9 *Cardinales testari non possunt sine licentia Papæ.*
Monachus factus Cardinalis, nullo modo testari potest.
10 *Monachus factus Episcopus, uel Cardinalis non habet proprium.*
Cardinales presbyteri, uel diaconi nō possunt sibi confessorē eligere, secus in Cardinal. Episcopis.
Cardinalis uenam secare sibi non potest, Papa inconsulto.
Militibus ignauis olim sanguis a uena emittebatur ignominiæ causa.
Cardinalis non debet abesse à curia.
11 *Cardinalis habens beneficium, debet in eo residere.*
12 *Cardinalis quis non est, nisi habitis re ipsa insignijs.*
Cardinalibus duobus una die præconizatis præfertur ille, qui primo habuit insignia.
Cardinalis eligens Pontificem simoniace, priuatur.
13 *Papa per simoniam electus an deponatur omnibus ordinibus.*
Cardinales non debent reuelare secreta consistorij.
Concilij Lateranen. censuræ sub Leone X nō ligant.
Cardinales subditi principibus origine, uel ex poss. beneficiorum non intersunt consistorio illorum negotijs peragendis.
Cardinales criminosi à Papa correcti consistorio carent.
Ludouicus Milanus Cardinalis criminosus.
Thomas Brancatius Card. criminosus.
Cardinales esse non possunt protectores principum.
Cardinales esse nō possunt secretarij principū.
Cardinales possunt esse cōsiliarij principum.
15 *Cardinales plura incompatibilia habere non possunt.*
Cardinalis sanctæ Praxedis non fuit permissus administrare Ecclesiam Rauen. propter incompatibilia.
Cardinales non possunt obtinere beneficia centum ducatorum.
Cardinales puniuntur committentes crimen confidentiæ in beneficijs.

Ostquam de Episcopis superiore capite tractatum est, ordo exposceret, ut ad Summum Pontificem transiremus: uerum qa Cardinales eius consistorio assistunt, & dicūtur pars Papæ. c. si quis. 6. q. 1. operæ pretium est, ut prius de canonicis impedi-
1 mentis Cardinalium perquiramus: Cardinalatus inter ordines nec à iuristis, nec à Theologis adnumeratur; quando-
2 quidem solummodo dignitas est: pro-

pterea irregularitas non poteſt proprie pertinere ad hoc genus dignitatis, ſcilicet conſiderato Cardinalatu ipſo: ſed cõgrue de irregularitate agere poſſumus, quo ad ordinem qui Cardinalatui annexus eſt, uidelicet, quo ad ſacerdotium, diaconatum, uel etiam Epiſcopatum: Ideo omnis irregularitas, quæ ſingulis ordinibus adfert impedimẽtum, adfert & Cardinalatui in conſequentiam neceſſariam: Quinimmo tanto diligentius ſcrutandæ ſunt irregularitates in promouendis ad ordines ipſis Cardinalib. quãto ea dignitas præſtantior eſt, & quæ cũ Pontifice totius Eccleſiæ pondus ferre debet; Ea præſertim ratione, quod in illis creandis ſunt exigẽda ea omnia, quç in Epiſcopis promouendis exiguntur, ſ. natalia, ætas, uita, doctrina, ut aperte ſtatuit. Concil. Trident. Seſſio. 24. cap. 1. de reform.

Sunt tamen præterea quædam canonica impedimenta nominatim Cardinalibus aduerſantia, quæ breui compẽdio huc referri poſſunt. Nam quoad numerum certum eſt ex Conc. Rom. ſub Silueſtro Papa non potuiſſe eſſe, niſi ſeptem, ſicut ſeptem diaconi ab Apoſtolis conſtituti: habetur illo Concil. c. 6. Act. Apoſto. c. 6. cum tamẽ longe antea à Marcellino quinq; & uiginti tituli Cardinaliũ in urbe Roma diſtincti fuiſſent: ſicut Diui Petri iuſſu Cletus uigintiquinque preſbyteros in urbe conſtituerat; quos multi ſcriptores ad Cardinalatus dignitatẽ trahunt: & ſane hic numerus plurimum congruebat collegio. Nam nimia numeroſitate ſolet uileſcere tanta dignitas, diſt. 93. cap. legimus. §. ſed dices: rarum enim eſt omne, quod magnum eſt, cap. ſi officia. diſt. 59. Nam & multitudo oneroſa nihil habet honeſti. auth. de referen. ante ſi.

4 Sed ſane numerus tunc ſufficere poſſe uidebatur, quando Romanæ Eccleſiç totus ferme orbis deuoto parebat obſequio; at poſtquam inſurrexerunt aduerſus eam tot hæreſes, tot ſchiſmata, tot hoſtes, auctum eſt Romæ negotium, dũ pro quacumque ingruente neceſſitate conſilium capiendũ fuit: propterea Cardinalium quoque numerũ augere oportuit, ut alij præeſſent inquirendis hæreticis, alij pœnitentibus, alij reformandis abuſibus, alij beneficiorum, atque Eccleſiarum prouiſionibus, alij reſcriptis, alij iudicijs, alij gratijs, alij regendo Vrbano Epiſcopatu, alij adminiſtrandis Eccleſiaſticis prouincijs, alij corrigẽdis expurgandiſque deprauatis ſcripturis, alij confæderandis principibus, alij fungendis legationibus; Sed & alios promouere neceſſarium fuit, ſcilicet Theologos, alios Iuriſtas, alios linguarum peritos, alios qui rerum uſu plurimum ualerent, alios qui in nationibus grati, nationes in officio & obſequio ſedis Apoſtolicæ cõtinerent, & uiciſſim ſedem Apoſtolicam ſua auctoritate nationibus benignam cõſeruarẽt: præter id quod uniuerſi orbis pondus omnes aſſidua cõſultatione ferre debent. Cum enim olim populi Epiſcoporum ueneratione deuincti ab ipſis pendentes, ipſorum regimini fideliter ſubijcerentur, nullum propemodum negocium fiebat Romano Pontifici, ꝓuidentibus per omnia paſtoribus gregi ſuo: At poſtquam populi Epiſcopis ne quicquam deferunt, nec ueneratione ulla proſequuntur, ne dicam, contemnũt: effectum eſt, ut cum olim Epiſcopi ſua ope Pontificem multis ſubleuarent laboribus; nunc quicquid negotiorum toto orbe ſuboritur, omiſſis Epiſcopis ad Apoſtolicam ſedem adducatur; quin & ipſi Epiſcopi coguntur negocium adde-

re domino Papæ, dum se tuetur aduersus subditorum calumnias; ita fit ut auctis Romanæ Ecclesiæ laboribus, operariorum quoque numerus augendus fuerit; Quin (ut uideo) hodie tot fere collegijs est opus, quot olim Cardinalib. aguntur enim quotidie congregationes, quotidie cõsultationes, non uno tãtum loco, sed pluribus distributisque uicib. adeo quòd fateri oportet, hodie plurimos quidem esse Cardinales, sed longe operosiores, & negotiosiores, quam priscis temporibus.

Propterea Iulius Tertius, qui reformationem cõscripserat, ne numerus 24. augeretur, abstinuit ab ea, nec promulgauit, Tum ob prædictas causas; tum quia cõciliabulo Basiliẽsi etiam ille numerus fuerat præscriptus, nulla consideratione habita, quod Ecclesiæ, tũc consulendum foret, quando nõ solum merita, sed etiã corpora ipsa hominum defecerunt, unde antiquorum canonum obseruantia nõ potest usquequaque sustineri, capit. fraternitatis. distinct. 34. Nulla ergo ratione damnari possunt Pontifices, si intra eum numerum Cardinales non cohibuerunt.

Cardinalis quoque impedimentum patitur ratione eius, à quo eligitur; nam à solo Papa eligi potest, ita quòd nec collegium Cardinalium potest sede uacãte Cardinales eligere. Specul. in c. ubi periculum, in primo speciali. uers. sed nunquid tunc Cardinales. de electio. lib. 6. reiecta sentẽtia Hug. contrarium sentiẽtis: & hoc idem tradit Iacobat. in tracta. de Cõcil. libro sexto. artic. septimo. per glo. in c. Clem. ne Romani. in uerb. potestatis. & ibid. Doct. de electio. Quinimmo nec Concilium uniuersale, posset urgẽte quauis necessitate Cardinales creare Papa uiuente, etiam sequestrato, ut tradit Iacobat. in dicto lib. 6. arti. 7. uers. sic uidetur dicendum. quo loco tamen putat sede uacante Concilium uniuersale, ob magnam Ecclesię necessitatem posse unum, aut ad summum duos Cardinales creare, quod tamen est maxime dubitabile, ut ille ibi disputat per plurimas colũnas. At ipse Papa potest per se Cardinales eligere, & creare etiam absq; consensu collegij nec Cardinalibus requisitis Io. And. in c. sane. & Ant. ibid. de conuers. coniug. & sequitur Ias. in l. placet. 1. lect. col. 3. uers. imo plus tenet. C. de sacro. sanct. Eccles.

In Cardinalib. quoq; requiritur ætas legitima, sicut in Episcopis, & Conc. Trident. Sessio. 24. cap. primo. de reformat. requiritur & uitæ sanctitas, doctrina, natalia, eod. cap. primo. Propterea si Papa aliquem promoueat, qui huiusmodi canonica impedimenta patiatur, id præuia dispensatione facere uidetur, ut plurib. probat Iacobat. de Conc. libro septimo. articu. 6. ubi plenissime de hac re: Insuper tametsi ab omnibus terrarum partibus eligi Cardinales possint eod. Conc. ead. Sessio. d. cap. 1. Tamen de Germanię prouincijs nõ consueuerunt multi promoueri, ne secreta Ecclesiæ pandant Imperatorib. Archiep. Flor. 3. tit. 22. c. 2. §. 1. ideo communius de terris peculiarib. ecclesiæ assumũtur, quia sunt liberiores in consilijs ferẽdis, ut scribit idem Iacobat. de Concil. lib. 1. tit. de Card. & Patriarc. uers. & de Cardinalium statu.

Oberit quoque Cardinali eligendo, si in eo non sit industria singularis. Bald. in l. 1. ff. de offic. præfect. præt. ad fin. si tamen iam in collegio cooptatus sit, & furor, seu dementia superuenerit, priuandus aut deponendus non est, sed illi coadiutor dãdus, perinde ac alijs clericis: Quod olim contigit Maffeo Gherardo

Veneto

Veneto,qui Camaldulen. ordinis solam ob singularem pietatẽ, & Patriarcha Venetiarum,& Cardinalis creatus est, sed in agendis rebus ineptissimus fuit; non sine suspicione ingentis dementiæ: qm̃ Bullas Cardinalatus ad se trãsmissas ab Innocentio Octauo tãta negligẽtia asseruauerat,ut eas amiserit, adeo quòd successore Pontifice concedente eas renouari oportuit; quinimmo eo conclaui,quo Alexander VI. Pontifex creatus fuerat, huic conclaue ingresso tutores à Senatu Venetorum dati sunt,Gregorius Niger, & Frãciscus Paci,qui hominis, quasi insensibilitati officio supplerent,ut referũt Annales.

Cardinalib. quoque eligendis obest genus; nam si ex eis descenderint intra secundam generationem, qui Cardinales offenderunt,ultra alias pœnas,omnibus beneficiis, & ecclesiasticis dignitatibus sunt inhabiles,& ideo nec Cardinales esse possunt,c.fœlicis.de pœnis,lib.6.

7 idem in descendentibus ab ijs, qui occiderint proprium Episcopum, etiã nondum consecratum,Clement.1. de pœn. Illud autem quod Concil. Basiliensi ab ecclesia repudiato statutum fuerat,ne ex fratre,uel sorore nepotes Romani Pontificis ad Cardinalatum assumerentur,nõ est canonicum impedimentum; quia id

8 nullum ius dictat, si alioqui digni sunt; sicut & nepotes ex fratre,uel sorore alterius Cardinalis uiuentis, rectè assumuntur;quod cõtigisse legimus Georgio Cardinali Ambosia Gallo,cui⁹ nepotes duo illo uiuente Cardinales extiterunt:idem quoque uidimus in Cardinali Mantuano,qui in legatione Concilij Tridentini defunctus est, quo uiuente duo nepotes ex eodem genere à Pio Quarto Cardinales promoti sunt: Quinimmo & Iulius Tertius Pont.cum putasset opportunius esse,ne duo germani fratres eodem tempore intra collegium Cardinalium admitterẽtur,& propterea super ea re constitutionem decreuisset,tamen numquã legi illum eam publicasse, forte quoniã nil cognouit obesse, quin duo fratres si Pontifici uideantur digni in eodem collegio aggregari possint; nam olim legimus Stephanum secundum, & Paulum Primum fratres sibi inuicem in Pontificatu successisse:cum eodem die uterque Cardinalis ꝓmotus fuisset à Zaccharia Papa primo;scribit Plat.in Stepha. II. & in Paul.I. Et quamquã multum interest an duo fratres promoueantur in Cardinales,an in Episcopos: Tamen exẽpli gratia Basilio multi fratres Episcopi fuerunt,ipse etenim Gæsareæ,Petrus alter illius frater Sebastæ,Gregorius horũ quoque frater Nissæ Episcopus fuit, & ij omnes celeberrimi & miræ sanctitatis, ut scribit Gregor.Nazianzen.in Monodia, & nil obfuit quòd fratres fuerint, sicut nec Petro,& Andreæ,Iacobo, & Ioanni Apostolis.

Sed etsi plures quàm tres essẽt,adhuc nihil uideretur posse obsistere.Nam Polycrati Episcopo septem alij consanguinei Episcopi fuere, adeo ut ipse octauus fuerit, ut refert Euseb.hist.lib.5.c.23.

Quinimmo,& si uno partu editi fuissent,parui referre putarem, quoad hoc genus impedimenti, nam plerumque in istis summa est cum pietate iuncta communis eruditio, ut legimus apud Bapt. Fulg.lib.1.& And.Eboren.tit. de mirac. de Medardo Episcopo Nouiodunensi, & de Gildado Episcopo Rothomagensi, quos uno partu editos ferunt, atque postea una die Episcopatum adeptos, una alia quoque defunctos,atque sub una alia sanctis adscriptos; quorum festiuitas celebratur 6.idus Iunij; in quorum laudem

dem aliquando hoc carmen conſcripſimus, dum febre lecto diſtineremur ea die.

Vna dies peperit, mitras dedit altera, mortem
Altera, & in ſanctos lectus vterque fuit.
Fœlices fratres, quorum communis origo,
Vita, corona, obitus, gloria feſta dies.
Quin cõmunis erat mens, & cor; dicite ſed uos
Corde uno ut poſſunt corpora bina regi?

Sũt autem alia plurima canonica impedimenta, quæ Cardinalib. obſiſtunt: nam teſtari non poſſunt ſine licentia Pa
9 pæ, quia Cardinalis non eſt integra perſona ſine Papa, ꝓpter unionem, & incorporationem, quam habet cum Papa. Hoſtien. in ſumm. titu. de pœnit. & remiſſ. §. cui confitendum: Abb. in c. cum eſſes. de teſtam. Iacobat. tract. de Concil. lib. 1. tit. de Cardin. & Patriarch. uerſ. item Cardinales dicuntur; declarans hoc circa bona eccleſiaſtica, ſecus quo ad bona patrimonialia, ut ibi per eum; & ideo monachi, uel regulares facti Cardinales, nullo modo teſtari poſſunt, niſi licentia habita. Bald. in auth. licet. C. de epiſc. & cle. Bertach. in tract. de epiſcop. lib. 4. q. 3. Iacobat. loco prædicto. Armill. in uerb. Epiſcopus. §. 8. non enim poteſt habere proprium monachus factus Cardinalis, uel Epiſcopus, glo. in c. quia tua. 12. q. 1. nec
10 etiam poſſe eos ſibi confeſſorem eligere ſi ſint Cardinales preſbyteri, uel diaconi, ſecus ſi ſint Epiſcopi Cardinales dixit Hoſt. in ſumm. de pœnit. & remiſſ. uerſ. cui confitendum. Anton. Flor. in lib. in ſcripto defecerunt. c. 3. de Cardinalib. Supplement. in uerb. confeſſio, 3. uerſic. cui debent. Iacobat. d. tit. de Card. & Patriarc. d. uerſ. Item Cardinales dicuntur: quinimmo ſi in ægritudinẽ inciderint, nec uenam ſecare poſſe inconſulto Pontifice dixit Hoſt. in c. eccleſia ueſtra. 2. de elec. & in d. §. cui confitendum. uerſi. cui Cardinales. Cui⁹ rei forſan ratio fuit q̃d cum Cardinales purpura ueſtiantur ut indicent deuouiſse proprium ſanguinẽ effundendum pro Chriſto, & eius eccleſia, ita ſi aliam ob cauſam fundendus ſit, & præſentes in curia ſint, nec urgeat ſubitanea neceſſitas, meminerint, ut interueniat etiam uoluntas Papæ tamquam ueri domini, & Chriſti uicarij. Cõtraria ratio erat in ethnicis Romanis militib. quibus ignominioſum erat ſanguinem è uena emittere: Erat enim illud genus pœnæ quo ignaui, & delinquẽtes milites puniebantur, ut ſcribit Aul. Gel. lib. 10. c. 8. At in Cardinalib. non in pœnam, ſed in reuerentiam factum eſt.

Inſuper non eis licet abeſse à curia, nam ſi abſint, redire debent, ſi adſint diſcedere non ualent, niſi accedente Pontificis conſenſu ex Concil. Later. ſub Leone X. Seſſio. 9. c. 6. quod etiam ſtatuerat Alexand. VI. in reform. hodie uero ſi beneficium habeant, quòd reſidentiam re-
11 quirat, ibi reſidere iubẽtur. Conc. Trid. Seſs. 23. c. 1. de ref.

Cardinalis quoque ut effectualiter Cardinalis ſit, requiritur quòd Cardina-
12 latus inſignia habuerit: alioquin ſine illis, nil accipere uidetur, ex bulla Eugenij: quod olim in litem uenit: nam cum Cardinalis Sancti Seuerini fuiſset eodẽ die præconizatus cũ Cardinale de Medicis, qui fuit Leo X. Tamen, quia non eodem die habuerunt inſignia, ille S. Seuerini ſemper ſuccubuit, prout facto pẽdente determinauit Dominicus Iacobatius Cardin. ut ipſe idem refert in tract. de Concil. lib. 1. tit. de ſenib. uerſic. ſimiliter & Doct. in fi.

Quandoque uero, & poſtquàm receperint inſignia, priuantur multis priuilegijs, quæ Cardinalatui competunt ob

aliquam

aliquam culpam, unde suam dignitatẽ exercere non possunt: Primus casus est, si Pontificem simoniace elegerint, idest pro quocumque bono temporali, uel ꝑ quocumque beneficio: nam ob id cadunt ab omnibus ordinibus & ab ipso Cardinalatu, & quibuscumque beneficijs ecclesiasticis, etiam Patriarchatu: & consequenter uoce actiua, & passiua, ut constat ex bulla Iulij Secundi anno Domini Millesimo quingentesimo quinto.
13 habetur Concil. Lateranen. sub illo, Sess. 5. Ille quoque qui sic se eligendum consentit, aut paciscitur, deponit, ita quod nec ulterius fuerit Cardinalis, nec Episcopus, nec ullam dignitatẽ retinere poterit ipso iure, ac sine declaratione priuatus, ut ibid. continetur. Iacobat. d. tract. lib. 4. art. 4. tit. de sim. elect. declarando ut paulò inferius.

Sed & illud animaduertere debent Cardinales, s. ne secreta consistorij uota reuelent, aut quæcumque ibi secreto gesta, si ob scandalum in alicuius præiudicium redundare possint; nam si contrafecerint, excommunicationis pœnam ipso facto incurrunt, eod. Concil. Lateran. sub Leon. X. Sess. 10. Ideo ea excommunicatione durante, suum munus exercere nõ possunt, cum sint plusquam suspẽsi: Sed ex sententia Caietan. in summa, in uerb. excommunicatio, istæ censuræ, quæ emanarũt ex eo Concil. Lateranen. non ligant, quia nec usu sunt receptæ; eumque sequitur Bartholom. Caranza Miranden. in summ. Concil. in calce ipsius. Concil. & idem tradit Armill. in excommunicatione 76.

Ad hæc memini me legisse ꝙ plurib. casib. Cardinales excluduntur, ne in consistoriis intersint. Nam ex reformatione Alexandri Sexti quicumque Cardinales subditi sunt ipsa origine alicui principi sæculari, uel in territorio eius habẽt redditus ad minus mille ducatorum, si q̃d tractetur in consistorio secreto, quod ptinere possit ad eum principem simul, & ad Papam uel ecclesiam, non debet adhiberi in consistorio, eo tempore quo illud negotium geritur, sed interim egredi debet, & eo peracto redire. Sed si negotium non ad Papam, uel ecclesiam ptineret, sed ad alium principem, uel aliam personam etiam ecclesiasticam, nil uidetur obesse, quin interesse possit, ex sententia dictæ reformationis.

Memini quoq; me legisse eadem reformatione Alexandri quòd criminosi Cardinales bis à Papa correpti, prohibẽtur ab ingressu cõsistorij, etiam si ea correptio fuerit tãtum circa uenationes clamorosas, uel ludos illicitos, uel si intersint hastiludijs, uel laruis operam dederint, aut si comœdiis popularib. intersint, aut si coram se gentilitatis actus obscænos fieri permiserint; istis enim casib. si à Papa bis etiam uerbo correpti fuerint, ad consistorium admitti non debere legitur in dicta reformatione. Idẽ ac multò magis si noctu incedant sine lumine, Vrbem deambulantes: ut ibid.

Multa præterea interdicta sunt Cardinalibus; nam ut liberius pro ecclesia consulere possint, ex Martini Quinti decretis, anno octauo, non permittuntur assumere onus protectoris pro Regib. ac Principibus, ac quibusuis communitatibus; quòd si assumpserint incõsulto principe, prohibentur exercere; quod etiam constitutum fuerat supradicto Concil. Lateranen.

Et ob eandem causam sicut nec protectores principum, ita nec eorum secretarij esse posse habetur in dicta reformatione Alex. Sexti, nec frequentare principum sæcularium aulas, sine licentia à

Roman.

Roman.Pontif.in ſcriptis habita, ut ibidem continetur; nam ſicut alij clerici aſſumentes procurationem publicam caſtrorum, aut ciuitatum nomine, à clero habentur alieni, c.ſed nec, ne cler.ſæcul. neg.ſe im.& Vicereges, Vicecomites, Locumtenentes Principum eſſe nō poſſunt, nec Gubernatores regni, uel adminiſtratores alicuius prouinciæ, c.clericis. §.1. ne cleric.uel monac.ubi Abb.& Diaz in praxi Canonic. c.56. ita nec Cardinales hæc poſſunt. Illud tamen unum licite poſſunt, ſ.eſſe conſiliarij principum, circa prudens Reipubl.regimen, & populorum in officio continendorum prouidentiam, ut ſcribit Bal. in authent.habita. C.ne fil.pro patr. Abb.& Iō. And.in d.c.clericis.

Fuerat quoque prohibitum Cardinalibus ex reformatione Iulij Tertij non publicata, ne plures, quàm unam Eccleſiam in titulum, uel commendam, aut adminiſtrationem retinere poſſent, exceptis Cardinalibus Epiſcopis Sed hoc cōtraria conſuetudine uitiatum erat; At ex Concilio Triden.Seſſio.uigeſimaquarta, cap.decimoſeptimo, hoc aperte reſtitutum eſt, ut nec Cardinales plura titulata, aut commendata beneficia obtinere poſſint, ſi ſint incompatibilia; quod & iure ueterum patrum ſancitum fuerat: nā refert Leo Quartus Pontifex, Anaſtaſiū Cardinalem in Synodo fuiſſe depoſitū, quod pluribus beneficijs alienis occupatus, ſuæ non deſeruierit parochiæ: idem erit, ſi tot beneficijs proprijs occupatus ſit, ut omnibus reſidere non ualeat: habetur c.ſecundo, de cleric.non reſiden. comprobatur hoc Decretali Innoc.Tertij, qui cum clerus Rauenn. poſtularet in Archiepiſcopum ſuū ſubrogari Cardinalem Sanctæ Praxedis, reſpondit, hæc ſimul non eſſe concedenda, ut Cardinalis eſſet, & Archiepiſcopus Rauenn. habetur in c.3.de poſtul.prælat.

Eadem quoque Alexandri Sexti reformatione cōtinebatur, ne Cardinales in commendam perpetuā obtinere poſſent beneficia non excedentia ualorem centum: quod uel ideo factum erat, ne iſtis minimis occuparētur, uel ne quod congruit pauperib. clericis, ſua magna auctoritate ſibi concedi facilius obtinerent; aut forte, ut cogerentur, quod ipſi retinere non poſſunt, ſaltem minoribus clericis liberaliter condonarent.

Sūt & aliæ irregularitates, & canonica impedimenta, præſertim illa Apoſtolica de quibus S.Paulus 1.ad Timot.c.3. ſed de eis dicemus infra poſterioribus libris. Rurſum omnes irregularitates, quę obſunt Epiſcopis, etiam obſunt Cardinalibus.Concil. Trident. Seſſio.24.c. primo.de reform.Obſunt quoque Cardinalibus ſicut & alijs clericis omnia eadem crimina inducentia irregularitatē, ſicut homicidium, ſimonia, præſertim beneficiorum confidentia; ſed de hoc opportunius dicemus infra lib.5. tit.de ſimonia. ſed & ob cōtemptum cenſurarum poſſent fieri irregulares, ut ſuis locis dicemus.

De irregularitatibus opponendis eligendo in Papam.

CAP. IIII.

1 *Papa debet eſſe irreprehenſibilis.*
Irregularitates Apoſtolicæ obſunt Papæ eligendo.
Papa eligendus poteſt excludi propter quamcūque irregularitatem.
Papa ut Epiſcopus Romæ uenit appellatione Epiſcoporum.
Papa ipſe eligit in concurſu parochialium, non autem Cardinalis titularis.

Cardi-

2 *Cardinales eligentes in Papam indignum, peccant.*

Papa eligendus debet esse in sacris.

Argumentum ab inferioribus cathedris, ad Romanam aliquando recte dicitur.

3 *Papæ iam electo, nulla omnino exceptio, aut irregularitas obijci potest.*

Corpore uitiatus eligendus in Papam, exceptione repellitur, sed non iam electus.

Idem si surdus, mutus, cæcus, demens.

Imperatori eligendo, & electo omnis canonica exceptio obijci potest.

Vxoratus eligendus in Papam reijcitur, sed non iam electus.

4 *Infans eligendus in Papam reijcitur, sicut & electus, nisi euidenter appareret à spiritu sancto electionem esse factam.*

Mulier, & hermaphroditus etiam electus in Papam reijcitur.

Mulierem gessisse unquam Papatum, authoribus uerum non uidetur.

5 *Mulieribus sacerdotium concedebant hæretici Pepuzziani, & Quintiliani.*

Pepuzziani hæretici.

Quintiliani hæretici.

Dæmoniacus electus in Papam non reijcitur.

Papa criminosus eligendus reijcitur, sed non electus, at in hæresi uera, & propria est ipso iure depositus.

6 *Papa Iudæus, uel Paganus, uel Idololatra, aut quomodocumq; non baptizatus, eijcitur etiã electus.*

Papæ iam electo non opponitur exceptio excommunicationis.

Electus in Papam forma non seruata deponendus.

Papa electus non canonicè, administrando omni ordine priuandus est ex c. licet. de electio. ideo talis incidit in irregularitatem.

Electioni Papæ nulla certa forma à iure datur.

7 *Cardinales tractare non possunt de successore eligendo ipsi Papæ uiuenti, nec ipse Papa sibi successorem eligere.*

Papa iã electus statim potest omnia, nec requiritur confirmatio, uel consecratio, imo impugnans ab eo taliter facta, ipso iure est excommunicatus.

Extrauag. Quia nonnulli. de sentent excommu. an sit Clementis Quinti; an Benedicti Vndecimi.

Papa occidendo suis manibus, nullam irregularitatem incurrit.

Papa potest renuntiare papatui, etiam sine consensu collegij, non sic Episcopus potest renuntiare episcopatui.

8 *Papa resignans papatui non potest ad illum redire, nisi post nouam electionem.*

Papa electus non incurrit irregularitates apostolicas, sed peccat uiuendo contra eas.

9 *Papa circa consecrandum uerum corpus Christi, nil plus habet, quàm cæteri saterdotes.*

Papa consecrando impreparata conscientia, peccat, ut cæteri.

Papa neminem superiorem habet in terris.

Papa posset pati impedimenta aliqua circa celebrationem missæ.

Leo I. Papa manum sibi sponte abscidit, & postea precibus recuperauit.

Papa licet sit solutus legibus, quomodo leges obseruet.

Papa debet orare pro peccatis populi, & pro suis.

Papa eligendo sibi confessorem facit illum sibi superiorem, & tenetur obedire illi, tamquam peccator.

11 *Papa non potest facere ne ipse aut alij teneantur confiteri peccata.*

QVoniam proximis superiorib. capitibus actum est de Episcopis, & Cardinalibus operæpretium mihi uidetur hoc loco pertractare, an irregularitatũ materia obesse possit summo Pontifici? In qua re non hoc quæritur, an Põtifex possit subijci alicui irregularitati. Sed an irregularitates possint impedire canonice aliquem, nec eligi possit in summum Pontificem, & an exceptione alicuius irregularitatis reijci possit, ne eligatur. Propterea hęc quęstio trifariam cõsiderari potest: Primo enim cõsiderandus est Pontifex antequam sit electus, & sic eligendus: Secundo modo, ut iam electus, & ut caput totius Ecclesiæ, habito respectu ad corp⁹ Christi mysticum: Tertio modo, ut sacerdos habito respectu ad corpus Christi uerum. Primo igitur modo cum de eligẽdo Papa agitur, non est dubium quòd sicut caput est omnium dignitatum ita lõge maior sanctitas requirẽda est in eo, qui assumitur in Papam: si enim ir reprehensibi

lis

1 lis esse debet quilibet Episcopus 1.Tim. c.3. Tit.cap.1. multo sane magis esse irreprehensibilem oportet eũ,qui in summo Episcopatuũ apice constituitur: qa cum ad curam omnium sit positus,in se ipso debet ostendere qualiter alios in domo Dei oportet conuersari,ut docuit Alexand.III.in Conc.Lateran. habetur in c.cum in cunctis.de elect.Et totius familiæ ordo nutabit, si quod requirit in corpore non inueniatur in capite, ut dicit Conc.Trid.sess.24.c.1.de reform.

Propterea abq; dubio duodecim apostolicæ irregularitates recte obsunt antequam eligatur ex uerbis Apostoli ad Timot.& Tit. sed & omnes irregularitates ex defectibus corporeis, ex censuris, ex criminibus quibuscumque oberunt etiã ne eligatur. Nam si idoneum sponsum Cardinales tenentur eligere.cap. ubi. §. cæteri de electio. in 6. non est reputandus idoneus qui aliqua sit notatus irregularitate, unde cognita irregularitate potest, immo debet quisque Cardinalis non cõsentire nominationi:peccat enim grauissime quisquis consentit,ut irregularis nõ dispensatus promoueatur, cum sit indignus, & promouentes indignum ipso iure priuantur eligendi facultate d. c.cum in cunctis.§.clerici.immo peccãt
2 mortaliter c.perpetuæ.de elect.in 6.ut fusius scribit in electionib. inferiorum dignitatum.Silu.in uerb.electio.§.quis debet eligi.& §.sequen.ex S.Thom. & alijs Doct. quocumque igitur ex capite, uel ex quacumq; irregularitate sit indignus, qui eligendus nominatur,iuste Cardinales in illum consentire non debent;præsertimque obseruandum est quod si ex Concil.Trid.promouendi in Episcopos plene, & exacte prędíti esse debent qualitatibus,quas canones requirunt,sess.22. c.2.de reforma. multo magis eligendus in Pontificẽ.Nam & Cardinales,ex quorum numero plerumque eligitur Papa eisdem qualitatibus exacte præditi esse debent. eod.Cõc.sessio.24.c.1.de refor. ob quam rationem possumus defendere quòd quisquis nominatur eligendus in Papam debeat esse in sacris sicut alij inferiores,qui assumuntur ad Cathedrales.d.c.2. sessio.22. Nam aliquãdo in ꝓ-
2 uidendo gubernationi papatus,recte trahitur argumentum ab inferioribus cathedris ad Romanam cathedram. Ant. Butr. quẽ ad simile citat Iacobat.in trac. de Concil.lib.4.artic.3.uersicu. si autem loquimur. argum.c.1.de cler.ęgrot.lib. 6. Nam & Papa dicitur Episcopus Romæ,& Episcoporum nomine aliquando comprehenditur, ut in particulari casu iudicauit fel. record. Pius V. cum enim Romæ concursus factus esset super parochiali, multique fuissent idonei reperti,dubitabatur ad quẽ spectaret electio, an ad Papã ipsum tanquam Romæ Episcopum secundum uerba concilij Trid. an uero ad Cardinalem titularem. Respondit præfatus Sanctissimus D. (me præsente, & audiente) Papam contineri sub illis uerbis concilij præfati, ubi ab Episcopo electio facienda est,& ideo ad eundem pertinere talem electionem, & sic obseruatum fuit. Si ergo Papa eligendus considerari potest ut Episcopus recte dici potest requirendas in illo qualitates Episcopi. Sic itaque recte cõcluditur eligendo in Summum Pontif. omnia irregularitatum genera obstare posse sicut alijs inferioribus dignitatibus, & ordinibus Ecclesiasticis. Secundo uero modo cum Papa iam electus est duabus
3 partibus consentientib. tunc nulla prorsus exceptio ei obijci potest, nec censura,nec obiectum ullum, nec ulla irregularitas,etiam ante electionem contracta;

licet

licet enim alijs dignitatibus, & Episcopis quælibet irregularitas obijci possit, etiam post electionẽ, c. ut circa. ubi Spec. de electio. in 6. Tamen in singulare priuilegium illius excelsæ sedis Apostolicę, nulla exceptio electo obijci potest ex cõstitutione Alex. III. c. licet. de elect. & ꝓsequitur late Specul. in c. ubi. in septimo speciali de elect. in 6. Ex quibus concludit plurima obijci posse quæ impediunt eligendum in Papam, quæ nõ impediũt electum. Nã si quis sit corpore uitiatus, sufficit hæc irregularitas, ut contra eum excipiatur ne Papa fiat, glo. in c. In nomine Domini. in uerb. gremio, dist. 23. immo peccant Cardinales eligentes eum. At secuta electione hæc irregularitas, uel exceptio obijci non potest, & opposita non sufficit, ad eum repellẽdum, ut tradit Cardinal. Alex. in d. c. in noie. quem probat Iacobat. in d. lib. 3. uers. quid autem. de corpore uitiat. art. 1. Surdus quoque, mutus, & cæcus, eligẽdus non est: nec tam stolidi putãdi sunt Cardinales, ut huiusmodi eligant in Pontificẽ. Bald. in d. c. licet. Sed si electus fuerit, non poterit ob eam causam deponi Papatu. d. c. licet. sed etsi post electionem hęc eadẽ illi contigerint, non oberunt, quin perseueret in Pontificatu. Anton. Butr. d. c. licet. Iacobat. eod. uersic. & idem si sit Furiosus. Propterea si sit demens, aut furiosus, quamquam eligendus non est, si tamen à duabus partibus consentientibus fuerit electus, deponi non potest. Specul. in d. c. ubi periculum. in septimo speciali. de elec. lib. 6. Quo casu, sicut & in omnibus alijs defectib. ei coadiutor dari debet. Iacobat. d. tract. de Conc. lib. 4. art. 3. uers. sed si bene aduertantur, & latius in uers. si autem loquimur. Quod ius scilicet, ut eligendus per has exceptiones excludatur, electus uero non eijciatur, ꝓcedit in Papa: at contra est in Imperatore, contra quem iam electum, omnis canonica exceptio obiici potest, ultra illam, quòd catholicus non sit, & quod ab Ecclesia Romana desciuerit. Bald. in repetitione l. Barbarius. in fin. ff. de offic. præsid. tex. in capit. uenerabilem. de electio. Specul. in d. c. ubi periculum. in septimo speciali. lib. 6.

Vxoratus quoque in Papam eligẽdus non est, quia legitime ei hæc exceptio opponetur; præsertim si laicus, aut illiteratus sit; at postquam fuerit electus admitti eum oportet, & deponi non potest ex communi sententia, ut tradit idem Iacobat. in d. tract. de Concil. lib. 8. art. 9. glo. in c. si quis pecunia. dist. 79. præsertim si uxor facile induci possit, ut monasteriũ ingrediatur; sed si uxor ei cohabitare uellet, & Papa uellet renuntiare papatui admitti posset. Matesil. in addit. ad Anto. de Butr. in tracta. de schism. refert Iacobat. d. art. 9. Sed quia nulla tãta est auctoritas in terris, quæ præmineat Pontificatui, & propterea ad hoc cogi per neminem posset, multi putant necesse esse permittere hoc negotium totum Dei iudicio, ut scilicet possit Pontificatum administrare, si tamẽ ordinetur ad omnes ordines. Iacobat. d. artic. 9. idem lib. 3. arti. 1. uers. sed si sit uxoratus, Idem lib. 9. art. 12. in responsione ad undecimum motiuum; quod etiam uidetur sentire Spec. in d. c. ubi periculum. in d. septimo speciali: tenebitur enim uxori debitum reddere. Silu. in uerb. excommunicatio. 9. in colum. 3. uers. septimo, quòd cum textus: Licet cõsultius esset, quòd uxor suaderetur uouere, aut saltim continentiam in sæculo promittere, cum separatione tori, ut de plurib. Episcopis scripsimus ex Grego. Turon. supra lib. 1. c. 34. nam talem separationem faciẽdam ex catholica

lica institutione, & canonũ decretis iussam esse scribit idẽ Grego. Turon. in lib. in gloria confessorum. cap. 78. licet talia iussa non ligent Papam.

Infans uero, si in Pontificem eligẽdus proponatur, legitima exceptione repellitur, & electus deijci debet; quia cũ nullius ordinis sit capax, multo minus poterit Pontificatus consecrationem accipere, nisi forte talis electio de infante esset facta à spiritu sancto, ut dicit Silu. in uerb. excommunicatio. 9. q. 2. uers. septimo. unde quæcumq; electio facta in personam incapacem, ipso iure irrita est, & nullius effectus, ut scribit Butr. in tracta. de schism. quẽ probat Iacobat. lib. 3. art. 1. uers. & idẽ in infante. Quæ uera sunt in infante. At in minore doli capace iã electo, ætatis impedimentum obijci non potest. Spec. in d. cap. ubi periculum. in 7. speciali. Eadem quoq; ratione mulier, aut hermaphroditus etiam incalescens in masculum exceptione legitima à Pontificatu deijciuntur, etiam post peractã electionem, siue scierint id electores, siue nescierint; nam cum ij incapaces sint ordinis; & Pontificiæ potestatis, deponi debent. hoc in specie tradit Bald. in c. licet, de elect. licet Iacoba. d. lib. 3. ar. 1. uer. de hermaphrodito. nõ nihil in hoc casu dubitare uideatur.

Et tametsi aliquando historici fabellam retulerint de Ioanne Anglo fœmina quod Pontificatum gesserit; doleo plurimum, id leuiter à plebecula rudi creditum fuisse; nam hoc est damnare Rom. Ecclesiam de hæresi Quintilianorum, & Pepuzianorum, qui mulieribus sacerdotium committebant, Aug. lib. de hæresi. c. 27. quod non est sentiendum de sponsa Chri: in qua nulla umquam ruga, nulla umquam macula fuit: Sed de re hac latius diximus lib. 1. c. uigesimo octauo.

Dæmoniacus autem electus Pontificatum administrare permittitur, Iacobat. d. lib. 4. art. 3. uersic. sed quid si Papa efficitur inutilis: propterea eadem ratione idem dicendum uidetur de lunatico, comitiali, aut patiente quamlibet animi, aut corporis ęgritudinem. argu. cap. ult. 7. quæst. 2.

Criminosus etiam in Pontificem eligendus canonica exceptione repellitur: sed electus admittitur in Pontificatu. Si enim proprie, & indubitanter hæreticus sit, & nolit corrigi, non est dubium esse deponendum; imo depositus est. Iacoba. latiss. hoc pertractat d. lib. 3. art. 1. per totum. & scribit Silu. in uerb. Papa. q. 4. & in uerb. excommunicatio. 9. q. 2. uersic. septimo, idem si idololatra. Iacobat. eodem tract. lib. 9. art. 1. in fi. uers. sed qd si Papa. Idem si Iudæus sit uel Paganus, aut quomodocumque non baptizatus.
6 Doct. in d. c. licet. & præcipue ibi Aegidius Bellame. in quinto quæsito, in uerb. absque ulla exceptione. uers. sexto dico. Si uero sit alio quouis modo criminosus simoniacus, adulter, homicida, uel illegitimus, deijci non potest, & in Põtificatu perseuerabit. Spec. in d. c. ubi periculum. in septimo speciali. quinimmo etiam si esset excommunicatus, suspensus, uel interdictus, ut Spec. ibidem. Verum super ijs omnibus quæstionibus fusius scribũt Doct. in d. c. licet. Sed non est hæc materia sola canonistarum, sed & Theologorum. Ideo uidendus Caietan. de auctor. Pap. & Concil. cap. 26. & seq. Silu. locis proxime citatis.

Sũt præterea quædã alia canonica impedimenta in Põtificatu obtinẽdo, quæ uersantur circa electionẽ ipsam: si. n. electionis forma, quæ iure statuta est, non obseruetur quoad substantialia, electio annullat, quinimmo si sic electus audeat

sese pro Papa gerere, est deponendus c. in nomine. dist. 23. uidetur enim ui Papatum rapere, qui indebite electus perseuerare uult in administratione: proptera fit irregularis, cum sit deponendus. Specul. in suo Aureo Repertorio titu. de pœn. in rub. casus in quibus promoti deijciuntur: Quinimmo si quãdo duę partes in unum consenserint, & tertia in alterum, uelit hic electus à tertia sese pro Papa gerere, incurrit ipso facto excommunicationem, & omni sacro ordine priuatur, quod irregularitatem significat c. licet. de elect.

Et quamquam Specul. in d. c. ubi periculum in tertio speciali dicat, nullam certam formam seruandam esse in eligẽdo Pontifice; tamen certæ quædam obseruationes sunt animaduertendę, quę si omitterentur redderent nullam electionem; de quibus ille idem Specul. scribit in d. c. ubi periculum. Nam uidemus iure inductum esse, ne Pontifex successor uiuo Pontifice eligi possit, ut dicemus posterioribus libris, & quòd neque uiuente Pontifice Cardinales tractare possint de
7 successore eligendo, quod si fecerint, irrita est electio, ex Concil. Antiochen. c. 23. & 8. q. 1. c. Episcopo. 1. in fi. & dist. 79. c. si quis Papa. & c. nullus Pontifice. quinimmo ex Bulla Pauli IIII. est excommunicatio, atque aliæ pœnæ plurimæ, si quis ambierit Papatum Papa uiuente. At cũ primum electio canonicè facta est, electus omnia ad Pontificatum spectantia administrare põt; nec quo ad hoc eget ulla confirmatione, uel consecratione. d. c. licet. & d. c. in nomine. Spec. in d. c. ubi periculum. in sexto speciali, & in 7. uers. Sed pone postquam, quinimmo si quis audeat administrationi tali sese obijcere; & hac occasione litteras, & alias Pontificias prouisiones, ante consecrationẽ factas, impugnare, ipso iure excommunicatus est, per extrauag. quæ incip. quia nonnulli, sub tit. de sent. excomm. quam alij tribuũt Clemẽti. V. ut habetur ĩ corpore iuris; alij tribuunt Benedict. XI. cuiusmodi Pisanell. in uerb. Papa. §. ult. cuius testimonium, licet uideatur uerosimile, quoniam circa illa tempora uixit Pisanell. ut constat, ex prooemio illius summę, tamen dicta Extrauag. uerius adscribitur Clementi V. quoniam data fuit in diœcese Burdegal. ubi degebat. d. Clemens; cum Benedictus XI. in Gallia non extiterit: Deinde data est anno secundo, cum tamẽ Benedictus non uixerit ultra menses octo. At bene uerum est, quòd Benedictus præfatus ediderat super eadem re Extrauag. Sed non incipiebat, quia nonnulli, at incipiebat; sunt aliqui, ut tradit Supplementum in uerb. Papa, in ultimis uerbis: unde apparet quòd hæc quam habemus est Clementis V.

Contingit præterea in iure aliquãdo apud Canonistas disputari circa summũ Pontificem, an ex homicidio possit censeri irregularis, si propriis manib. aliquẽ occiderit. de qua re Bald. post Innoc. in c. 2. de maior. & obed. ut refert Diaz in praxi canon. c. 56. in fi. & Fel. in c. si quando. §. 1. de rescrip. Borgas. in tract. de irregul. p. 6. tit. de homicid. nu. 28. Et ueritas ista est, ꝙ licet Papa irregularitatẽ aut censuram ullam ex criminib. incurrere non possit, quo tñ ad peccatum & culpã potest fieri indignus altaris ministerio, sed in sacramento confessionis omnem maculã absterget: Ideo enim quoad irregularitates, & censuras non potest ligari, quia est super ius positiuum, a quo irregularitates manarunt, ut diximus initio operis, & ideo frustra disceptatur de Papa, an sit immunis ab irregularitate homicidij.

Papa præterea non reperitur quòd clam,& ex abrupto debeat Papatũ deserere:resignare tamen libere potest: licet enim Episcopus sponte Episcopatum resignare non possit occasione contemplationis,& religionis,nisi de cõsensu Papę: quia nemo scire potest, quid sit eligẽdũ supra Episcopatum S. Paul. ad Philip.c. 1.ibi:ecce quid eligam ignoro &c.S.Th. 2.2.q.185.& q.ult.Papa tamen potest libere resignare. c. 1.de renun.lib.6. ut fecisse constat Celestinum Quintum; quã renũciationem facere potest,etiam si iurasset se numquam renunciaturũ;ut scribit Archiep. Flo.3.tit.23.Silu.in uerb.Papa.q.3.Armill.in uerb.Papa.q.8.nec erit expectandus cõsensus collegij, circa admittẽdam resignationem; quoniam hoc iure nõ probatur.Papa uero, qui sese abdicauerit à Papatu, an redire possit ad
8 eundem frustra dubitandum est:quãdoquidem per renunciationem omne ius suum pdit,ut exemplo est Marcellinus, & d. Celestinus Quintus:& pcipue Gregor.Duodecim. qui quoniam post renũciationem redijt ad administrationem; & depositus,& pro reiecto exinde habitus est: unde ut pontificatum resignatũ qs repetere possit,noua opus est electione, exemplo est Clemens Primus,secundum glos. in capit. non autem. 7. quęst. 1.in fin.

Pontifices quoque possunt pati defectus contra apostolicas regulas,de quib. Sanctus Paulus ad Timot. 1.cap.3.& ad Tit.c.1.sed illis nihil obsunt,nisi sicut cętera peccata.

Superest ut de tertio modo loquamur, scilicet quid considerandum sit in summo Pontifice, si habeatur respectus tantum ad corpus Christi uerum, an aliqua irregularitas in ipso reperiri possit,aut aliquod canonicum impedimentum: In qua re dicendum est quòd cum Papa circa corpus Christi uerum consecrandum, nil plus habeat, quam cæteri sacerdotes.S.Thom.4.dist.25.q.1. art.1. Propterea in eo cõsecrando suam debet excutere conscientiam, sicut quilibet sacerdos;nam sicut peccare potest, ita impedimẽtũ pati potest ex impreparata cõscientia, 1. Corinth.c.11. At irregularitas seu impedimẽtum canonicum in ipso Papa considerari non potest,quia hęc sunt à iure positiuo, à quo ipse ligari nõ potest,quia neminem superiorem habet in terris c.nemo iudicabit 9.q.3.hoc expressim tradit Tab.in uerb. dispensatio. uers.quadragesimoquinto.

Illud tamen uerum est, quod quædã impedimenta possunt impedire etiã ipsum, ne administrare possit sacerdotiũ in missa dicenda, de quibus loquitur S. Thom.3.q.82. artic.fin.ad tertium. debilitas,inquit, uel ægritudo superueniẽs ordini sacerdotali, ordinem non tollit, executionem tamen ordinis tollit,quantum ad consecrationem Eucharistiæ, quandoque quidem propter impossibilitatem executionis,sicut si priuetur oculis,aut digitis, aut usu linguæ: quandoque autem propter periculum, sicut patet de eo,qui patitur morbum caducũ, uel etiam quamcumque mentis alienationem; quandoque propter abhominationem,sicut patet de leproso: Hæc ille: Vnde, & ipse Papa posset de facto pati hæc impedimenta: Exemplo est sanctissimus Leo. I. cui cum de more die Paschatis muliercula manum deosculata esset, & ipse non nihil perturbationis in animo sensisset, manum ipsam penitus sibi abscidit, & aliquandiu sacrificium missæ prætermisit, ita ut ob eam rẽ Populus Rom. obmurmuraret; sed precibus ad Deum fusis uir sanctissimus sibi

manum restitui impetrauit, ut ad sacrificandum rediret, scribit Sabellic. lib. 5. Andr. Ebor. tit. de Castit. Quamquam ego cum alijs uerius sentiendum puto Leonem præfatum non perturbatione libidinis manum sibi abscidisse, sed potius ob peccatum manuũ impositionis, idest ordinationis. Nam cum totis quadraginta diebus ad sepulchra Apostolorum orasset, ut sibi peccata remitterentur, audijt Beati Petri respõsum se impetrasse omnium peccatorum ueniam, prę-ter peccati ordinationis: Vnde uerisimilius est ob hanc causam manum sibi detruncasse ut cõstat ex Prat. spir. c. centesimo quadragesimo nono. meminerat enĩ Sanctiss. PP. quòd Hieroboam, quia sine delectu sacerdotes indignos promouebat, à Deo percussus fuit, & domus ei⁹ euersa, & deleta de superficie terræ. 3. Reg c. 13.

Præter hæc igitur naturæ, aut similia impedimentorum genera, Papæ nulla irregularitas obest, præsertim illa, quæ ꝓficiscitur ex suspensionibus, uel aliis quibuscumq; censuris Ecclesiasticis, etiam si à concilijs generabilibus, aut uniuersalibus emanassent, quia cum neminem superiorem habeat, ita à nullo ligari potest, ut iam diximus, scribit Tabien. d. uers. quadragesimo quinto; quã ob causam reijciẽda est illorum calumnia, qui dixerunt, si Papam huiusmodi præcepta nõ ligant, ergo licet illi impune plus peccare: respondemus etenim etiam si ille præceptis non ligetur, tamen sua uoluntate sanctior esse uult: Ideo enim solutus est legibus, ut quod rectum est propria libertate uoluntatis perficiat; non autem ut licentiosius peccet: quis enim sanctũ esse dubitet, quem apex tantæ dignitatis extollit? ut habetur in c. non nos. dist. 40. Si enim qui aliena debet corrigere peccata, maiora cõmitteret, non esset ueritatis discipulus, sed supra alios erroris magister. c. nos si. 2. q. 7. quod est absurdũ sentire de sanctissima illa sede.

Quinimmo quod nullo canonũ præcepto Papa adstringatur, excellentior & sanctior res est, ut lubens nõ iussus ipsorum canonum mentem exactissime obseruet: Leo Papa. 1. epist. 59. Et sicut omnia Ecclesiæ membra tamquam subdita efficere debent quicquid legibus sacris continetur: ita quoque caput ipsum nõ tamquam subditum, sed suo exemplo membra bene disponens, etiam secundum canones aget; eo etenim modo, & caput, & membra conformiter uiuent. Quin etiam dum caput ipsum canones obseruabit, expressim fateri uidebitur se credere, & prædicare in canonibus contineri spiritus sancti vocẽ: unde nil prę-iudicabitur supremæ suæ auctoritati, dũ fatebitur se habere superiorem ipsum spiritum sanctum; ob quam rem populus quoque pronior fiet ad obseruandos canones, si D. Papa cum sit caput Ecclesiæ, incipiat etiam ipse iura seruare, ut scribit Spec. in c. usurarum in fi. de usur. in 6. cuius uerba libuit subijcere. Debuit, inquit, à se ipso D. Papa incipere; & hanc constitutionem in sua curia facere obseruari. Nam à capite ratio est reddenda l. argentarius. §. 1. ff de eden. licet enim legibus solutus sit, decet tamen ipsum uiuere secũdum leges. C. de legib. l. digna uox. sicut & Christus, qui legem dedit, & ipsam carnaliter adimpleuit, 25. q. 1. § si ergo. ut sic cæteros ad ipsius obseruationem inuitaret exemplo, ut in prædicto. §. si ergo. ante med. sæpe enim clamant subditi, quod ipse alligat onera grauia & importabilia, quæ ipse digito tangere non uult, uigesima sexta q. 7. cap. alligant. & nihil cum scandalo est

agendum, de præscr.c.nihil.immo uitandum est scãdalum etiam pusillorum. de no.oper.nunc. c.cum ex iniuncto. & de reg.iur. c.qui scandalizauerit. hæc ille. Prædictis addi põt quod scribit S. Gregor.super Ezech.homil. 19. Plus (inquit) plerumque exemplum quam ratiocinationis uerba compungunt, sicut etiam illud Senecæ, longum iter per præcepta, breue per exempla, magis enim exẽplis trahimur quàm uerbis.

Potest preterea Papa cõsiderari ut homo: quare cogitando se habere iudicem Deum, qui & ipsius, & omnium populorum est Dominus, Paul. ad Ephes. c. 6. & quòd orare debet pro suis, & pro totius populi peccatis, Leuit. c. 16. Paul. ad Hebre. c. 7. Ideo circa ista potest habere superiorem, scilicet eum, cui sponte se submiserit. d.c.nos si.2.q.7. nã tenet̃ se subijcere confessori, quem elegerit, ut sua peccata illi confiteatur; nõ enim potest Papa facere, ut non teneatur propria peccata confiteri. S.Thom. 4. distin. 17. ille igitur cõfessor ab ipso electus erit ipsi superior non ut Papæ, sed ut peccatori. S.Thom. ibid. & tradit Silu. in uerb. confessio. 2.q. 6. & in eo, quod ipse cõfessor præcipiet, ligabitur, & tenebit sententia illius; & illi tenebitur parere gl. in d.c.nemo iudicabit. 9.q.3. & comprobat Silu. in uerb. cõfessor. 1.q.2. in princ. & in uerb. Papa. q. 4. circa princ. Vnde ex istis concluditur, quod nec ut sacerdos potest esse irregularis. Sed in tantum habebit impedimenta ad administrãdum ordines, & ad exercenda Pontificalia in quantum prudẽs, & sciens confessor rite, & canonice iudicauerit. Et prædictis modis intelligenda est materia irregularitatis circa D.Papã: salua semper meliori sententia, cui reuerenter me subijcio.

De Curiæ obnoxijs, & eorum irregularitate.

CAP. V.

1 Curiæ obnoxius quis dicatur.
Curiales Aulici, non comprehenduntur sub hac irregularitate.
Curiales plerumque infames, quales hic.
2 Curiales etiam liberati nexibus, manent aliquando irregulares.
3 Curiales, qui nil fœdi exercuerint, statim quod eo nexu liberati sunt, promoueri possunt.
4 Curiales non eximuntur à nexu curiali de iure ciuili per adeptionem sacerdotij; secus de iure canonico.
Vasallus, dicitur adstrictus curiæ propter iuramentum.
Feudatarius promoueri non debet facile, etiam si dimittere uelit feudum.
Feudatarius dicitur adstrictus curiæ propter iuramentum.
Feudatarij obligati domino ad onera personalia, non sunt promouendi, si uolunt retinere feudum.
5 Feudatarius eo ipso, quod fit clericus, amittit feudum.
Feudatarius neminem suo loco substituere potest, inuito domino.
Feudatarius dimisso feudo, si nil aliud obsistat promoueri potest.
6 Feudatarius, an inuito domino possit feudum repudiare.
Feudatarius habens feudum ob aliquod certũ seruitium; illud repudiare non potest
Feudatarius iurans se non renunciaturum feudo, non potest promoueri, quia illud renunciare non potest.
Feudo cedere, est quoddam diuortij genus.
Feudum est contractus factus gratia utriusq;.
7 Clericum esse subiectum ex feudo domino temporali; est absurdissimum
Iuramento fidelitatis semper uidetur excepta persona Dei, Papæ; & superiorum.
Angarij, & perangarij qui sint.
Opera quid sit.
Angarij, & perangarij clerici fieri non possunt.
8 Militum plura genera ex Budæo.
Milites omnes iuramento adstricti, promoueri non possunt.

Milites propter animum paratum ad necem, promoueri non possunt; nec ad monachatum facile admitti.
9 *Magistratus iuramento adstricti, promoueri non possunt.*
Decuriones promoueri non possunt, etiam si cedant bonis.
10 *Potestates non promouentur.*
Priores seu Antiani promoueri non possunt.
Syndicatus quolibet in magistratu requiratur, impedit ne quis interim promoueri possit.
Magistratus fieri posse monachos, an sit uerũ indistinctè.
Doctores, qui ad legendum iuramento sunt adstricti, promoueri non possunt.
11 *Magistratus Episcoporum, uel Ecclesiarum nulla ratione prohibentur promoueri et monachari, nisi iudicium sanguinis exercuerint, uel nisi ad syndicatum teneantur.*
12 *Aduocati, procuratores, & syndici uniuersitatum iuramento adstricti, non promouentur.*
13 *Canon Epist. Innocentij Primi, quo sensu capiatur.*
Irregularitas ex iudicio sanguinis quando cœpit.
Aduocatus, procurator, & defensor Curiæ, Episcopalis, uel Ecclesiæ promoueri non prohibetur.
Aduocati, & procuratores causarum ciuilium qui libere id agunt promoueri non prohibentur.
14 *Clericus non potest esse procurator pro ciuitate uel principe ad uniuersitatem causarum.*
Clericus unum negotium ualde arduum pro aliqua communitate, uel principe exercere non potest.
Clerici deponuntur, qui suscipiunt uillarum, uel castrorum procurationes, nisi pro Ecclesiis, & locis pijs.
15 *Clerici uicem principis, aut ciuitatis gerere non possunt.*
Clericus Viceregem agere non potest, sicut nec Vicecomitem, aut Locumtenentem.
Clerici gubernium, & administrationem Regni Prouinciæ, uel Reipubl. gerere non possunt.
Clericus nullum genus iustitiæ publicæ pro saecularibus administrare potest.
16 *Clerici omnes etiam si Card. sint, possunt esse consiliarij principum.*
Clerici possunt compilate statuta, & super eis consulere, quod pœna sanguinis imponatur.
17 *Histriones, mimi, scænici, moriones, sunt quandoque curiæ adstricti, & alij plures his consimiles.*
Ordines dicuntur honores.
Histrionibus etiam cõmunio deneganda est.

Voniam a cruore Curia dicta est; iure merito clerici Curiæ obnoxij esse non possunt: hoc enim illis interdictum est. Concil. Rom. sub Siluestro act. 2. c. 16. Ideo hæc irregularitas uetustissima est ex præfato Cõcilio, & apertius de ea constat in Epistola Illyrici Cõcilij, quæ extat apud Theodoretum hist. lib. 4. c. 8.

Curiæ igitur obnoxij dicuntur ij, qui quacumque ex causa curiæ publicã potestatem habenti, nexibus mancipati sunt, siue in perpetuum, siue ad tempus, siue honestum, siue inhonestum munus sit; ea enim obligatio aduersari uidet libertati Ecclesiasticæ; & ideo curiales ij, qui aulas principum sequuntur obsequij, & famulatus gratia, ad hoc caput non pertinent, quãdo nullus nexus, nullave obligatio eos adstringit ad aulæ obsequia.

Illi igitur qui aliquo uinculo, uel iuramenti, uel administrationis ratiociniorum adstricti sint; ad ordines admitti non debent, pluribus rationibus. Prima, quòd plerumque infames sunt, ut scænici, histriones, citharœdi, lyristes, gladiatores, stadij cursores, qui publicis stipendijs conducti sunt; nam hæc infamia in Ecclesiam non est inferenda, de consecr. d. 11. cap. pro dilectione. Innocent. I. ad synodum Toletanam Epist. 24. canon. 2. Secunda plerumque irregulares fiunt, in illa frequentatione curiæ, Innocent. d. Epist. quæ habetur distinct. 51. cap. aliquantos. Tertia ob molestiam, quam illorum causa Ecclesia passura esset, quando

do curia ipsorum domina eos repeteret c.designata.& c.præterea.dist.51. Quarta ob simulatæ promotionis suspicionē, ut à curię nexibus, per sacerdotium liberentur, d.c.præterea. & dist.53.c.legem. Quinta propter præsumptionem quod ad pristinos mores relabantur, & ad cōsuetas scurrilitates reflectantur.d.c.præterea.quas rationes tradit glo.distin.51. c.1.& ante eam Raym.titu.de curial. Alber.in uerb.ordinandus.uers. Quintodecimo. Et non solum dum eisdem nexibus distinentur, promouendi non sunt, uerum etiam, si iam liberati à curia sint, adhuc magna difficultate ad ordines recipiendi sunt: nam si turpia exercuerint, curiæ seruientes, eadem turpitudo sequitur eos, etiam Curia liberatos.c.clericum. distin.46. si etiam sanguinis uindictā, aut fecerint, aut participes fuerint, eadem irregularitas manet, etiam postquam fuerint è curia liberati, glo.d.c.1. Silu.in uerb. ordo 4. Tabien.in uerb.ordo 4. Alberic.d.uers.15. Sed si nihil fœdi exercuerint, & nil aliud canonicū obsistat, statim atque curia liberati fuerint, promoueri permittuntur: Doct.ibid. & Raym.in d.titu.de curialibus tex.in cap. Osius dist.61.& dist.54.c.magnus.& de obliga.ad ratiocin.c.1.

Quæ omnia uera sunt, si de eis ꝓmouendis agatur; alioqui si promoti sint inspecto iure ciuili, & de rigore per ipsum curialem nexum adhuc obligati sunt, & per sacerdotium non liberantur ab illa
4 obligatione, quam debent Curię; at ęquitate canonica ob sacerdotij priuilegium, exempti uidentur, glo.in c. si seruus sciēte.dist.54. & ante eam ibi Hug.& idem Hug.in c.præterea.dist.51.qui hoc præsertim procedere putat, si hic promotus alium loco sui possit subrogare ad eosdē nexus curiales.

Sed quia nimis generalia sectari uidemur, operępretium est nos ad singulares species transire: Inter adstrictos curiæ is primus nobis occurrit, qui uasallus, uel Feudatarius dici consueuit; quod genus hominum magno adstringitur iuramento, quo iurat in nomen, & fidem domini: Vnde difficile est, ut sincere transeat ad ministeria Ecclesiastica, in præiudicium prioris iuramenti; nam si domino ad munera personalia præstanda teneatur, quæ ordini ecclesiastico non conueniant, facile admitti non debet, etiam si feudum dimittere uelit, si forsan irregularis factus sit, militando in seruitijs domino sanguinem effundendo, uel auxilium præstando, uel etiam ex ipso solo iuramēto de uita exponenda pro domino.argum.eorum, quæ dicturi sumus infra, cum de milite agemus.

Quòd si huiusmodi Vasalli onera ꝑsonalia debentes, ordines petant, uolētes retinere feudum, ab ordinibus excludi debent: propter repugnantiam quæ nascitur, ut tam feudo, quàm Ecclesiæ seruiant, duobus uidelicet contrariis dominis, Lucæ.c.16.& præterea dominus ex ipsa promotione poterit agere aduersus hunc Vasallum, quòd feudum amiserit;
5 ipso enim facto, ex quo clericus fit, amittit feudum; de consuetudine feudali in tit.si de feud.fuer.cōtrou.§.si clericus, & tit.de feud.fœm.in fin.& in titu.de uasal. qui mil.arm.des.c.1.nam per alium substitutum seruire feudo non potest inuito domino. Bald.in tit.Episcop.uel Abbat.§.mutus. in consuetud.feud. Silu.in uerb.feudum.q.8.& q.14.unde eius occasione Ecclesia pateretur multas lites, & uexationes; merito recipere hos uasallos, nō debet.Sed si expressim uelint feudum dimittere, & cōsequenter se ea obligatione liberare, possunt suscipi, tam ad

clerum, quàm ad religionem, si nullum aliud canonicum impedimentum, uel irregularitas obstet. d. §. si clericus: Sed hæc sententia pēdet ab illa ancipiti quæstione an uasallus inuito domino possit feudum repudiare? Vnde quibuscumque casib. inuito dño renunciare feudo non pōt, ijsdem casib. non promouebitur; quos casus collige ex Imol. in cap. 1. de feud. & ibid. Panorm. Bartol. in l. is cum quo. ff. de aqua pluu. arc. quorum unus est, si uasallus ob certum seruitium, feudum habeat; nam eo casu repudiare nō potest. glo. in titul. de Capitan. qui cur. uend. in ultim. gl. in consuet. feud. Silu. in uerb. feudum quæst. 28. cum alijs locis, quos ibi citat; merito hic non promouebitur: Ille etiam, qui iurauit se non renūciaturum feudo, promoueri non debet, nam inuito dño illud dimittere nō posset Silu. d. q. 28. Idē quoq; erit in eo feudo, quod de sui natura repudiari potest, sed Vasallus importune forsan illud repudiat; ut puta domino in bello existente; quo tempore opera Vasalli indigeat, cum per substitutum seruire non possit, non ualet ea importuna renūciatio, arg. l. filiæ meæ. ff. solut. matrim. nam cum cedere feudo sit quoddam diuortij genus. Bald. in prælud. feud. consequens est, ut eatenus ualeat cessio feudi, quatenus sit consultum indemnitati ipsius dñi. Silu. d. q. 28. pſertim ex eo quod dicit Abb. in c. 1. de feud. quod feudū ponitur inter contractus factos gratia utriusque; Ideo utriusque consensus requiritur. glo. in c. quæ in Ecclesiarum. de constit. quandocunque igitur repudiatio non ualet, absurdum est admittere hos ad clerum: quid enim potest contingere absurdius? quā ut clericus subiectus sit iurisdictioni domini temporalis à quo propter feudum possit puniri: & feudo priuari, ut dixit Innocen. in cap. uerum. de for. compet. Stephan. Aufrer. in clem. 1. in 2. q. principali. num. 7. de offic. ordin. iure igitur merito ne tam turpiter sacerdotium suppeditetur, non debet promoueri nisi feudum legitime dimittat, cum dimitti potest, uel si non potest dimitti accedat etiam cōsensus domini; Et quamquam in omni iuramento fidelitatis uideatur excepta persona Dei, Papæ, & aliorum quorundam superiorum c. uenientes. de iureiuran. Bald. in tit. de noua forma, cū ibi additis; tamen posset Ecclesia uel Papa suspicari, & non confidere in persona tali quæ iurauit fidelitatem in manibus domini temporalis; ideo dicendū est non esse admittendos sicco pede ad clerum illos, qui iam principi laico feudi ratione iuramentum præstiterint, nisi aut cesserint feudo, aut à domino licentiam obtinuerint iuxta iam dicta.

Sunt præterea alij Vasalli paulo ignobiliores, quos angarios, & perangarios uocamus; est enim Angaria (authore Vegetio lib. 2. de re milit.) omne munus quod militibus imponitur, etiam si uile non sit. Sed ex sententia Lucæ de Penna, in l. cum te. C. de muner. patr. lib. 10. Angaria munus est præstandarum operarum: opera uero est diurnum officium. l. 1. ff. de oper. liber. Ideo ij, qui ad hæc munera, uel operas tenentur sacris ordinibus sunt indigni, quod expressa constitutione Regni Neap. diffinitū est. Incip. errores eorum, refert Capic. decis. 168. num. 7. quam constitutionem in hoc nō esset inconueniens quod Ecclesia obseruaret. argum. c. 1. de ope. no. nunc.

Huc proxime accedit quicumque miles; sunt enim plurima militum genera, alij etenim iuramēto sunt adstricti Reipubl. ut apud Aul. Gell. libro 16. c. 4. alij sponte militant, alij iussi, nam trifariā

mili-

milites diuisit Budæus in Pandectas ad l. 1. §. 1 ff. deposit. omnes igitur qui militant, canonicum patiuntur impedimentum, ne promoueri possint: nã si in Reip. nomen, ac fidem iurarint, ob hoc uinculum non uidentur apti sacris ordinibus, sicut reliqui omnes obnoxij, de quibus iam diximus: quod expressim iure ciuili cautum est; nam primipilus centurio, & primipilares milites ullo iure promoueri non permittuntur ex l. quisquis emensis C. de episco. & cleric. præcipue uerò ductores militũ promoueri non possunt ex Epistola Concilij Illyrici, quæ extat apud Theodoretum hist. lib. 4. c. 8.

Reliqui uero milites, quia homicidij participes facile existere possunt, consilio, ope, & re ipsa, irregulares sunt hoc capite homicidij; unde promoueri non possunt, 19. q. 3. c. monasterijs, ibi nullus sine nostro consensu suscipiat, & dist. 53. c. legem. ibi non sunt temere suscipiẽdi. & c. multos. dist. 54. ibi probetur prius. & quamquam Archid. & glos. in d. cap. legem, putauerint, omnes milites, qui sine iuramento militant, posse ad ordines promoueri; tamen ex prędictis locis constat uerius esse, ut dispensatione præuia id fiat, cognita causa, ut aperte probatur 1. Concil. Toletan. can. 8. habetur dist. 51. c. si quis. Quinimmo eodem ex loco colligitur, non solos eos milites excludi ab ordine sacro, qui sanguinem fuderint, uerum etiam eos, qui hoc animo militant, ut si opus fuerit sanguinẽ effundant, hic enim animus ad necẽ, aut uulnera paratus sacro ordine est indignus: tex. & glo. in d. c. si quis. quod etiam tradit Specul. in tit. de dispens. §. iuxta uers. Item litigiosus. quo loco ait, Papæ reseruari hoc genus dispensationis, propter paratum animum ad facinora perpetrãda: & uidetur tex. in d. cap. monasteriis. ideoque militis nomen exosum esse debet Christianis, si uelint ad clerum aspirare; ad clericatum etenim admitti non debent, capit. si quis post remissionem. dist. 50.

Quæ uera sunt; ut non solum à clero arceantur, uerum etiam à monachatu, non enim facile in claustro admittuntur d. c. legem. d. c. multos. & d. c. monasterijs, & alijs supradictis locis; plerumque etenim ij milites, etsi in bello homicidium, aut mutilationẽ non perpetrarint, tñ irregulares sunt, si ad percussiones, quantum in illis fuit concurrerint. Spec. d. uersic. item litigiosus. & uers. quid de iudice. quem approbat Soc. in c. sententiam in 4. mẽbro principali uers. 7. quæritur. ne cler. uel monac. & ideo dispẽsatione egere putantur; ut supra diximus: Sed de militibus, qui in ecclesiastico bello militant, quãdo ab irregularitate sint imunes opportunius dicturi sumus. lib. posteriore, quando de homicidij irregularitate tractandum fuerit.

9 Ad hos milites proxime accedunt ij omnes qui publicis stipendijs conducti, quasi curiæ obnoxij sunt; ita ut munere sibi imposito defungi libere non possint, si clericali characteri intendant deseruire; cuiusmodi sunt decuriones: nam qa statuto tempore annuo, uel diuturniore, aut breuiore Remp. administrandã susceperunt cum iuramento, pendente eo tempore non sunt promouendi, nisi licentiam à Rep. obtineãt & suscepta stipendia restituant, cum ratiocinijs. Archidiac. & Hug. in c. legem. distinct. 53. Adeo quòd si princeps, aut Resp. eis licentiam concedere renitatur, promoueri nullo modo debeant, ante expletum tempus, ut consulit. Host. ea ratione, quod implere debeant, quæ promiserunt. argum. cap. debitores. de iureiuran.

tra-

tradit Alberic.in uerb. religio ſecundo, circa med. quæ adeo uera ſunt, quod etſi bonis cedere uelint, non tamen ſunt admittendi.l.ſi quis curialis.C.de Epiſc. & cler.

Et hæc omnia de alijs Reip.magiſtratibus, uel publicis functionibus, intelligēda ſunt; ueluti ſi ſunt poteſtates, prætores, antiani, priores, & conſimiles; ij etenim, quia publicis nexibus ſunt implicati iuramento, non ſunt interim ad ordines eccleſiaſticos admittendi. Raym. in tit.de curial.uerſ.officiales obligati, & in uerſ.ultimo. quem citat Archid. in c. præterea. paulo ante fin.diſt.51.eam ob rationem quod præter iuramentum poſſunt teneri repetundarum, uel ad reddēdam adminiſtrationis rationem in ſyndicatu; unde abſurdum eſſet, quod iudicarentur à ſæcularibus iudicibus ſic ꝓmoti, ut dicit Innocen.in d.c.uerum.de for. compet. Stephan. Aufrer.in d.Clemen. 1.in ſecunda quæſt.prin.num.7.de offi. ord.Propterea & hoc capite, & ex illo de obligatis ad ratiocinia repellendi ſunt; qua ratione S.Thomas Cantuariēſis Archiepiſcopus, cōſcientię ſtimulos perſenſit, quod Cancellarij munus regia poteſtate exerceret, & Archiepiſcopatum obtinuiſſet, ideoque illi renūciauit: Sed Papa admiſſa quidem pia renūciantis Archiepiſcopi uoluntate, diſpenſauit inſuper cum illo, ut tutam eius redderet cōſcientiam, ut ſcribit Gulielm. Neubrigen. de reb.Angl.lib.2.c.16.Regis tamen ira efferbuit in ipſum Sanctum uirum, prętēdens aduerſus eum ut cogeretur iudicio ſiſti, ad ſyndicatum reddendum pro cancellariatus adminiſtratione: qua ex re totius Angliæ perturbatio, & S. Thomæ martyrium eſt ſubſequutum, uti eodem libro tradit idē Guliel. Vnde patet quanti periculi ſit illorum promotio, qui curialia officia adminiſtrauerint.

Et ideo uerum mihi non uidetur, q̄d dixerat Ray.in titu.de curiali in fi. quòd huiuſmodi officiales non obſtante iuramento poſſunt libere ad clauſtrum, & religionem tranſire, quia in melius deuouent ſemetipſos: arg. c.peruenit. de iur. iur. ſed hoc intelligendum eſt, quando nullum aliud canonicum impedimentum obſit; at ſi ratiocinia interueniant, & Syndicatus, uel ſimilis ratio adminiſtrationis ſit reddenda, nō admittentur, ut proximo capite dicemus: ꝙ pręcipue uerum eſt, ſiue temporalem, ſiue perpetuam adminiſtrationem ſuſceperint iſti officiales.Hug.& Archid.d.c.legem .niſi quod difficilius admittitur qui perpetuo eſt adſtrictus, quàm qui ad tempus, ut ibi: & diſputauit Bartholom. Brix. in q.dominic.incip.poteſtas quidā: de qua re etiā Abbas ſcribit in c.1.de obliga.ad ratiocin.prope fi.Alber.in uerb.religio. ſecundo circa med.

Illud tamen in hac re animaduertendum eſt, quòd huiuſmodi obnoxij accedentes ad religionis ingreſſum, non ſunt reijciendi illo prætextu, quòd Princeps ſæcularis edicto uel lege ſtatuerit ſuos curiales obnoxios, non poſſe in ullo uel certo aliquo monaſterio religionē profiteri, quia talis lex uel præceptū eſt negligendum, tanquam contra ſalutem animarum, ut deplorauit S. Gregorius. 1.contra Mauritium, qui ita ſtatuerat, ſ. ne quis militum aut eorum, qui publicā actionem egiſſent, in monaſterio conuerti poſſet: quam legem primus Iulianus apoſtata tulerat, ut ſcribit Ioannes Diaconus in uita S.Gregorij lib.3.capit.50. ubi habes quid de ea re ad Mauricium, & ad Theodorum medicum idē Gregorius ſcripſerit.

Debet igitur iſta ſuſcipiendi uel reij-

cien-

ciendi obnoxios facultas pendere à iudicio Ecclesiæ, cognitis molestijs, quas passura Ecclesia est; cognitisq; alijs canonicis impedimentis.

Inter hos quoq; annumeramus Doctores, qui legendi munus acceperunt tẽporale, uel perpetuum; nam ij tamquam Curiæ obnoxij, non sunt promouẽdi ex sententia Goffr. quem retulit Abb. in d.c. 1. nisi restituant stipendia, & licentiam obtinuerint, à Rep. uel Principe, uel nisi tempus sit expletum; quia cum non teneantur tunc ad ulla ratiocinia, possunt indiscriminatim promoueri. Hostien. in summ. tit. de oblig. ad ratiocin. quem refert Abb. in d.c. 1. circa fi. Alberic. loco supracitato.

Hæc autem non procedunt in officialibus, & magistratibus quibuscumq; Episcoporum, uel Ecclesiarum; quia ipsa Ecclesia cui deseruiunt inconsulta promo
11 ueri possunt: cum etenim isti Episcoporum uicarij de grege clericorum esse debeant. c. in noua. 16 q. 7. & cogi debeãt, ut promoueantur c. fi. de offic. uic. nullũ patiuntur impedimentum ex eo magistratu; multoq; magis possunt libere trãsire ad religionẽ; sicut quilibet clericus in quacumque dignitate positus infra Episcopalem, inconsulto Episcopo transire ad claustrum potest. Hug. ĩ d.c. legẽ. circa fi. S. Thom. 2.2 q. ult. & quòd ꝓmoueri possint, uidetur text. in c. Osius. dist. 61. ubi Archid. Cessant enim in istis officialibus ecclesiasticis rationes, quæ impediunt alios magistratus sæculares: nam deseruiunt causæ piæ, ideo excusantur, sicut tutores, & curatores causarum piarum, ut proximo capite dicemus. Deinde siue clerici, siue monachi fiant, semp subsunt Ecclesiæ; ita quòd ab Ecclesia molestiam pati nõ potest Ecclesia: Duobus tamen casibus officiales Episcoporum, seu Ecclesiarum difficile promoueri possunt, uel ad claustrum transire; primus est si temporalem Ecclesiæ iurisdictionem exercuerint circa sanguinis uindictam, ut paulo inferius dicturi sumus: Alter casus est, si teneantur ad Syndicatum reddendum; eo etenim casu perinde sunt obnoxij, atque alij magistratus sæculares; & ideo ad claustrum facile non admittuntur, nec ad curata beneficia, nisi redditis ratiocinijs, & Syndicatu peracto, si ad eum teneantur.

Publica quoque stipendia obsunt aduocatis, procuratorib. aut Syndicis Rei-
12 publ. si illud onus defendendarum ciuilium, aut criminalium causarum assumpserint iuramento interposito; nam ad clerum non permittuntur aspirare. c. aliquantos. dist. 51. ubi Lau. & Archid. & idem Archid. in c. præterea, ead. dist. ubi generaliter loquitur de omnibus officialibus Curiæ sæcularis; & tametsi multi putarint. d.c. aliquã os. procedere in aduocatis, & procuratoribus circa uindictam sanguinis, tamen toto errant cœlo illi, qui illum textũ sic intelligunt; quandoquidem illud cap. excerptum est, ex Epist. 24. Innocent. I. ad synodum Toletanam. c. 2. quo loco de obligatis curiæ nexib. expressim loquitur, nec ullo modo de uindicta sanguinis loqui, aut intelligi potuit, cum ipse Innocentius ibi attestetur nec per se, nec p antecessores suos aliquid fuisse diffinitum, circa prohibendam uindictã sanguinis: declarat enim immunes, & Iudicẽ, & Dictatorem sententiæ; ut probatur in eiusdem Epist. 3. ad Exuperium. c. 3. & cap. 5. Propterea patrocinium, quod obest homini ne ꝓmoueri possit ex d. cap. aliquantos. est qa Curiæ cum iuramento aliqui se se pro Curia, uel Repub. patrocinium præstaturos pollicentur; quo casu ad ordines ꝓ

moueri

moueri periculosum est, antequam deponant patrocinium, uel tempus labatur, uel stipêdia restituta fuerint. Et ideo non consentio glossæ, & aliquib. Doctoribus, qui ut euitarent uim uerborum.
13 d.c.3. interpretati sunt, ꝙ Innoc. præfatus senserit prædictos esse immunes à peccato, non autem ab irregularitate, ut glos. in c. quæsitum. & c. illud etiam. 23.q.4. quorum sententia non est uera, qa est minus uerisimile de peccato fuisse propositam ibi questionem quoniam nec iure ueteri, nec nouo umquam dubitatum est, an sit peccatum exercere uindictam sanguinis iusto in iudicio: Sed de irregularitate sensisse ipsum Innocentium magis est uerisimile, quia cum suo tempore nullum ius eam induxisset, idẽ quoque inducere noluit; & ideo apparet quòd primo post eum in Antisiodoren. Concil. & Concil. Toletan. IIII. & hæc irregularitas est introducta, forsan quia anteriorum temporum indulgentia frequentari nimium uindictam sanguinis ꝑmiserat; & passim ab ea ad ordines patebat accessus, ut proximo capite dicturi sumus. Sic ergo manet conclusio, quòd aduocati, procuratores, syndici, & consimiles publicis defensionib. obligati ꝓmoueri non debent: quæ uera sunt, si patrocinium hoc sit pro foro sæculari, secus si pro Curia ecclesiastica defensionẽ acceperint; nam eo casu promoueri poterunt tex. cum glo. & Archid. in c. Osius. dist. 61. ex sententia Ioannis glossatoris; ꝙ confirmari potest ea ratione quòd pia causa patrocinio adstrictus non prohibetur promoueri, ut eo capite dicturi sumus, quo de obligatis ad ratiocinia agẽdum erit.

Qua ratione reliqui aduocati, procuratores, & causarum defensores, qui in foro uersantur, prout lubet, singulorũ causas patrocinantes, quia nullo nexu obligati sunt, nil prohibet, quominus promoueri possint; quia Ecclesia nullã molestiam passura est à Rep. uel principe, post istorum promotionem: At quando iuramento Reip. sunt adstricti, si quæ in re præuaricati essent, quia ciuitas uel princeps ius suum aduersus illos prosequeretur, absurdum esset, ut sæcularis potestas eum iam promotum puniret, ut scribit Inno. in d.c. uerum. de for. comp. Stephan. Aufrer. in d. clem. 1. in 2.q. principali. num. 7. de offic. ordin. ideo cauendum est, ne facile ad ordines admittantur, antequam sint omni nexu liberati, quo casu libere promoueri poterunt. d. cap. Osius. Alberic. in uerb. ordinandus. uersic. 15.

Ad hæc opportune quærendum est, an pro ciuitate, uel principe clericus ge
14 rere possit procuratoris munus? Nã etsi clericis in minoribus ordinibus constitutis licita negocia sæcularia non prohibeantur. Abb. in c. 1. ne cler. uel mon. Tamen si ad uniuersitatem negotiorũ præponantur à laicis, hoc illis iure interdictum est Innoc. & Abb. in c. sacerdotib. per illum text. ne cler. uel mon. & idem Abb. post Innoc. & Io. And. in c. sed nec. colum. 1. eod. titu. idem Inno. in cap. 1. de oblig. ad ratioc. quem sequuntur plures Doct. quos citat Philip. in c. cum 1. & 2. de re iudic. Vnum uero negotium honestum posset clericus tractare. Abb. & Innoc. dicto loco. At si illud unum negocium ita distraheret clericum, atque si essent multa, non permittitur illud unũ exercere. Philipp. in c. 2. de iudic. colum. 2. nume. 4. quod expressim colligitur ex Conc. Carthag. I. can. 6. his uerbis. Nicasius Episcopus Calustitanus dixit, credo placere suggestionem meam sanctitati uestræ, & displicere uobis, ut qui seruiũt

Deo

Deo,& annexi ſunt Clero, non accedát ad actiones,ſeu adminiſtrationem, uel procurationem domorum,& paulò infe rius,aut clerici ſint ſine actionib. domorum,aut actores ſine officio clericorum: habetur hoc 21.q.3.c.credo. Diaz praxi canon.c.52.Propterea huiuſmodi ꝓcurationes publicas ſuſcipientes uillarũ, aut caſtrorum, urbiumve nomine à clero habentur alieni, quæ uerba indicant depoſitionem ab ordinib.d.c.ſed nec.& ibi Io. And. Iſta autem prohibitio nõ ꝓcedet in procurationib.pro Ecelefijs, miſerabilibus perſonis,ac pijs locis quibuſcumque:præſertim iuſſu Epiſcopi.c.qui uere.16.q.1.ex Concil. Calcedon.can.4. Diaz in praxi.canon.c.55.

Iure etiam interdictum eſt clericis, ne principis, aut ciuitatis uices gerant,ſ.
15 in negotijs adminiſtrãdis, & in tẽporalium iuriſdictionum cura. Cõcil. Toler. IIII.can.30.habetur 23.q.8.c.ſæpe principes:non enim poſſunt eo modo euitare pericula irregularitatum ob uindictã ſanguinis, quam uel ipſi forſan exercebunt,aut exerceri approbabunt; ideo bene eo canone dicitur, quòd deponũtur; per quem canonem etiam dicit Abb. in d.cap.ſed nec.quod omne iuſtitiæ genus clericis prohibetur. Quamobrem ſentit ille quod clericis omnino interdictum ſit Viceregem, Vicecomitem Locumtenentem Principis conſtitui:Eos quoque non poſſe gubernium, & adminiſtrationem Regni, Prouinciæ, Reipubl.uel cuiuſuis ciuitatis, aut caſtri ſuſcipere, eſt text. in cap.clericis. §.1. ne cler. uel mona.ubi idem Abb.atteſtatur,omne iuſtitiæ genus uice principis, aut domini tẽporalis prohibitum eſſe clericis: quod etiam tradit Diaz in praxi canon. c.56. Vnum tamen eſt quòd clericis, Epiſcopis,uel etiam Cardinalibus non eſt uetitum circa obſequia principũ; uidelicet meri conſiliarij munus; quod & licet, & laudabile eſt. Idq; intelligendum eſt cir-
16 ca prudens Reipub. regimen, & populorum in officio continendorum prouidentiam, ut ſcribit Bald.in auth.habita. C.ne fil.pro patr. Abb. & Ioan. And. in d.c.clericis. Diaz in d.cap.56.Conſulere quoque poterunt in condendis legibus, edictis, ac conſtitutionibus, etiam cum pœna ultimi ſupplicij,Sed de hoc opportunius agemus quando de conſultore in criminalibus tractandum erit.

Rurſum hoc intelligitur,ſi conſiliarij ſunt principum catholicorum: alioqui apoſtatarũ aut infideliũ eſſe non poſſunt abſque ingẽti crimine,ſicut Iulianus apoſtata clericos in ſenatorum ordinem elegerat, ut eo modo chriſtianiſmus contemptior eſſet, ut ſcribit Niceph.lib. 10. cap. 13. tali enim caſu neceſſe foret multa indigne facere cum detrimento clericalis dignitatis, contra decreta Concil. Triden.ſeſſ.25.c.17.

Sunt præterea Curiales ideſt Curiæ obnoxij ij, qui publicis ſtipendijs aluntur ad faciẽda ludibria, uel obſcœnas artes, cuiuſmodi ſunt hiſtriones, ſcænici,
17 mimi, moriones, quos uulgus Buffones nuncupat,aurigæ, gladiatores, curſores ſtadij,ludi olympij,coraules,citharœdi, lyriſtes, ſaltatores; nam omnes ij Theatralibus ſpectaculis adſtricti, excluduntur ab ordinibus ſacris, ut de ijs omnibus aperte conſtat apud Clementem I. libro octauo. capit.trigeſimo octauo. eo uolumine, qui ſub Apoſtolicis conſtitutionibus nuper editus eſt; tum quòd ob turpitudinem infames ſunt, ut ſuo loco de infamibus agemus;tum quòd ſtipendijs publicis adſtricti, indigni ſunt,qui ad clericatum adſpirent, anteaquam ſeſe à curia exemerint reſtituendo ſti-

pendia

pendia accepta, uel licentia obtenta.glo. in cap. 1. dist. 51. ubi Archidiac. & idem Archid. 4. q. 1. c. 1. Nam si ordines dicuntur honores, ut probatur. c. cũ de tua. & ibi Abb. de corp. uitiat. æquum non est, ut histrionibus hic honor conferatur; nã ridiculi sunt; referunt enim alienos mores turpi gestu derisionis gratia. Archid. d. quæst. 1. c. 1. & istis omnibus ob utilitatem nulla dignitatis, etiam sæcularis, porta patere debet. C. de dignita. l. 2. lib. 12. Quæ uera sunt etiam si sine prẹmio ludicram huiusmodi artem exercuerint uti disertissimis uerbis tradidit doctissimus D. Cẹsar Costa Archiepiscopus Capuanus uar. ambig. lib. 1. c. 29. Quinimmo ex S. Cypriano ad Euaritium cõstat, histrionibus, ac scænicis, etiã ipsam communionem esse denegãdam, habetur de consecr. dist. 2. c. pro dilectione. Et quia tãtopere fœdatur pudor, & honor Ecclesiæ per horum ludibria, statutum est, ut & clericus scurra deponatur c. clericũ. dist. 46. Idem quoque iuris est in citharœdis, & lyristis, circa obscænas uoluptates; pari enim ratione procedunt gl. in c. donare. dist. 86.

De iudicio sanguinis, & eius irregularitate.

CAP. VI.

1 Irregularitas ex iudicio sanguinis, non admodum uetusta est; & quando cœperit.
2 Iudex quicumq; fit irregularis ex iudicio sanguinis.
3 Iudex assumens officium iudicandi, usque ad ultimum supplicium, fit irregularis, etiam effectu non secuto.
Irregularitas ex iudicio sanguinis est papalis.
Iudicare, uel parari ad iudicium ferendum paria sunt.
Franciscus Remolinus repudiatus fuit ab auditorio Rota Rom. quia iudex criminalium extiterat.
Irregularitas nulla nascitur ex sola sanguinis effusione, sine mutilatione.
4 Tabellio in iudicio sanguinis, fit irregularis, etiam effectu non secuto, propter assumptionẽ eius officij.
5 Clericus assumens officiũ Tabellionatus à principe sæculari, si exercere cœperit; priuatur ordinibus, & beneficijs.
Tabellionatus officium, quando clericis sit interdictum.
6 Sententiam sanguinis dictans, est irregularis.
Dictare sententiam quis dicatur.
7 Clericus quomodocumque cooperator est circa scripturas, & processum in causa sanguinis fit irregularis.
8 Doctores informantes iudicem, & copistæ, & registratores processus, in causa sanguinis sunt irregulares.
9 Clericus aperiens, & legens domino suo literas, in quibus agitur de causa sanguinis est irregularis.
10 Clericus mittens literas suo, uel alieno nomine, in quibus agitur de causa sanguinis est irregularis.
11 Episcopus habens officiales pro iurisdictione temporali, quomodo fiet irregularis.
12 Episcopus sua præsentia præstans auctoritatem in executione sanguinis, est irregularis.
13 Clerici præsente iudicio sanguinis, peccant, sed non fiunt irregulares.
Iurisdictionem temporalem habentes quomodo effugiunt irregularitatem.

HOc loco opportune uidentur esse subnectendẹ illæ irregularitates quæ ad capitalia iudicia pertinent. Nam cum plerumque sanguinis uindicta in eis exerceatur: quam tantopere abhorret Ecclesiasticus ordo, operæpretium est, ut sedulo ea res à nobis pertractetur; & sane priscorum temporibus nil certi statutũ fuerat circa hoc genus irregularitatis. Nam & S. Petrus aurem Malco mutilauerat. & nihilominus supremus Apostolorũ princeps diuina dispensatione cõstitutus est: Sed & S. Paulus, qui in necem Stephani per approbationem consenserat; factus est uas electionis, & nullius irregularita-

tis

tis notam incurrerunt, tam ille, quàm hic: ut scribit Specul. tit. de dispens. §. iuxta. uersicu. nunquid ergo beatus Petrus: Quinimmo etiam multis postea sæculis de hoc irregularitatis genere nihil fuit constitutum. Quamuis ab omnibus legalibus pœnis, in quibus mortis supplicium exercebatur, Episcopi abstinerent, ut scribit Origen. super Leuit. hom. 11.
1 Nam Innocentij primi Papæ temporib. anno (uidelicet à Christo nato quadringentesimo octauo) nihil omnino per Patres, aut Pontifices super hac re definitũ fuerat, ut ille expressim scribit epist. ad Exuperium Episcopum c. 3. & 5. habetur 23. q. 4. c. quæsitum. Comperi tamen Antisiodorense Cõcil. anno à Christo sexcẽtesimo decimo tertio, ita statuisse in cano. trigesimo tertio. Non licet (inquit) presbytero, nec diacono ad Trepalium, ubi rei torquentur stare, & can. 34. Nõ licet presbytero in iudicio illo sedere, unde homo ad mortẽ tradatur: quib. locis uindicta quidem sanguinis interdicta est clericis, nondum tamen ad irregularitatis notam pertinebat.

Postea uero Toletano Concil. IIII. can. 30. constitutio emanauit, ijs uerbis, si quis sacerdotum, ubi sanguinis sententia præparatur, iudex extiterit, Reus effusi sanguinis sit apud Christum, & apud Ecclesiam perdat proprium gradum: Ipso quoque Toletano Cõcil. XI. anno Domini sexcentesimo sexagesimo. canon. 6. cõstitutum est per hæc uerba: His à quibus Domini sacramenta tractanda sunt, Iudicium sanguinis agitare non liceat, alias & ordinis honore priuetur, & loco, sub perpetuo quoq; damnationis teneatur relegatus ergastulo: quem locũ Gratianus intexuit 33. q. 8. c. his à quib. propterea quicquid cõtinetur in c. clericis. & c. sententiã ne cler. uel mona. circa hãc irregularitatem, non continet ius nouũ, sed ad ea uetustiora iura refertur; Vt autem magis perspicue de hac irregularitate ratiocinati possimus, æquius est, ut ad singularia capita descendamus.

2 Iudex igitur, uel assessor, aut quocumque is magistratus nomine nuncupetur, ob iudicium sanguinis, idest si quempiã ad mortem damnauit, uel membrũ abscindi iudicauerit hoc ipso irregularis efficitur d. c. sententiam. & 23. q. ult. c. sæpe principes. Specul. de dispens. §. iuxta. uersic. item litigiosus. & uers. facto autẽ si quis. Alberic. in uerb. homicidium. 4. in princ. quæres tam late patet hodie, ut nulla iurium confirmatione egere uideatur ex longo illo tractatu Marian. Socin. senioris in d. c. sententiam.

Quod totum non solum uerum est, si hoc sanguinis iudicium effectum sortiatur suum. Verum etiam si non sortiatur: Immo etsi iudicium non sit pronunciatum, sed hoc iudicandi munus, & officium assumptum fuerit, ipso facto qui sumpsit irregularis efficitur, habita distinctione, quod tunc Episcopalis fuerit dispensatio, cum tamen foret Papalis si iudicium, & effectus ipse sequererẽtur, scripsit docte. Hug. uetustissimus canonum interpres in c. si quis post. dist. 51. quem refert atque approbat Specu. in d. §. iuxta. uers. sed quid de iudice. & uers. quanto autem. & eandem sententiam tenet Sum. conf. de homic. q. 23. & licet Soc. in d. c. sententiam contrarium senserit, uidelicet non fieri irregularem, ex sola assumptione officij, ut ibi tradit. 4. membro principali. uers. quarto quæritur: ex sententia Host. in c. significasti. 2. de homic. tamen tutior est cõtraria opinio, dispensationem scilicet esse necessariam, quam tamen Episcopus facile concedet, & est ratio quia pari ratione hæc procedunt,

dunt, quoad irregularitatem iudicium ferre, uel parari ad iudicium ferendum, Concil. Tolet. IIII. cano. 30. supra citato. habetur 23. q. 8. d. c. sępe principes: quod olim contigit Francisco Remolino Hispano, qui quoniam criminalium iudex extiterat, nulla umquam ratione adduci potuit Rotę auditorium, ut illum in ordine patrum Rotæ susciperent, nec quidem Alexandro VI. id desiderante: quãquam postea expressim ad omnes ordines, & dignitates est dispensatus.

Hęc uero irregularitas ad duo sola capita refertur, ad mortem scilicet, & ad membrorum mutilationem; at ob solã effusionem sanguinis sine ulla membrorum mutilatione, aut nulla inducitur irregularitas in Iudice, aut saltim Episcopalis erit, argum. c. petitio. de homic. & c. 1. de cler. pugn. in duel. Spec. d. §. iuxta. uers. quanto. cum alias semper soli Papę competat. Specu. ibidem ut seruat Curię Romanæ stylus.

Eandem irregularitatem incurrit etiã ipse Tabellio: nam si se Curię dediderit,
4 iuramentoque sit adstrictus, etiam si nihil egerit, quod ad iudicium sanguinis pertineat; tamen quia Curiæ obnoxius est, promoueri non potest sicut cæteri obnoxij, de quibus supra proximo capite diximus; quo nexu si liberetur, & nihil aliud obstet canonicum impedimẽtum promoueri non prohibebitur, ex ijs, quę eodem loco dicta sunt. c. Osius. 61. dist. & gl. in dist. 51. in princ. At si etiam sine uinculo iuramenti, notarij munus & officium gerat sub eo Iudice, qui uindictã sanguinis exercere uelit, promoueri non potest siue adhuc Curiæ sit obnoxius, siue ab ea absolutus fuerit. glo. distin. 51. in princ. gl. in c. aliquantos. ibidem Alberic. in uerb. ordinandus. uers. decimo quarto. Spec. d. §. iuxta. uersic. item litigiosus. 7

& uers. facto autem si quis. Et hæc eadẽ irregularitas incurritur ex ipsa officij assumptione; etiam si nullum iudicium sanguinis prolatum fuerit, sicut proxime diximus in Iudice: Nam & in clerico in minoribus ordinibus constituto, si
5 criminalium causarum Tabellionatum acceperit sub principe sæculari, eo ipso beneficiis, atque ordinibus priuatus uidetur: tradunt Vincent. Ioan. Andr. & Abb. in c. sicut. ne cler. uel monac. quod ita uerum est, si iam officium exercere cœperit: alioqui priusquam exercere cœperit, non uidetur uerũ, ut scribit Diaz in praxi canon. c. quinquagesimo tertio: Quãdo autem Tabellionatus officium, clericis sit interdictum profuse tradit Ias. in l. 1. §. huius studij. ff. de iust. & iur. numero 8.

Inter hos annumerandi etiam sunt ij, qui sententiam ipsam dictauerint tex. in d. c. sententiam. ubi omnes Doct. etiã si laici sint, quibus tametsi causa sanguinis non uideatur iure interdicta esse; tamen ob hoc genus iudicij fiunt indigni ipso clericatu. scribit Ioan. And. in d. c. sententiam. Dictare autem eum accipimus, qui uel ut assessor, uel Iudex, uel ut iuris peritus, uel ut quilibet nudus minister, sententiæ formam extendat, aut extensam legat in iudicio. Nam ex hoc si sequatur mors uel mutilatio, ipse dictator fit irregularis, etiam si non ipse, sed alius pronuntiet. Host. in d. c. sentẽtiam. ut refert ac probat Socin. ibid. quarto membro prin. uers. secundo quęritur.

Ad eosdem Tabelliones proxime accedit si clericus in causa sanguinis nihil omnino fecerit ut iudex, aut Tabellio: sed aliqua simpliciter scripserit, utputa testes recipiendo, etiam in forma nõ authentica, & in eo iudicio postea fiat uindicta sanguinis, hic clericus erit irregularis,

laris, tamquam cooperator iudicij: nam qualiſcumque ſcriptura, aut dictatio ſufficit ad inducendam hãc irregularitatẽ. Io. Andr. & Petr. in d.c. ſententiam. quos refert, ac probat Socin. in dicto quarto membro principali. uerſicul. quinto quæritur.

Propterea Doctores uel Notarij, qui iudicem de cauſa, uel proceſſu informãt,
8 uel Regiſtrum ſummant, ad faciliorẽ iudicis inſtructionem, uel eliciunt dubia pro fiſco, uel cõtrarietates, aut exceptiones, & nullitates ad fauorem fiſci, eandem irregularitatem incurrunt, quaſi cooperatores ex ijs, quæ ſcribit Socin. illo loco: hoc tamen uerum eſt, quod huiuſmodi copiſtæ, Summiſtæ, & ſimiles informatores, non efficiuntur irregulares, niſi cum ſententia ſanguinis ſortita eſt effectum ſuũ: quia huiuſmodi nuda ſcriptura; & alia adminicula ſine exitu mortis, uel mutilationis non inducere poſſunt irregularitatem. Socin. eodẽ loco ex ſententia Inno. & Doctorum ibi; niſi uelimus cautius agere ex ſententia Guliel. quem probat Archiep. Flor. lib. de cenſuris. c. 97. §. 1. ſcilicet, ut omnes prædicti cenſeantur irregulares, etiam effectu non ſecuto, ſaltim quo ad hoc ut Epiſcopalem diſpẽſationem obtineant: ſic igitur in iſtis nudis miniſterijs, ut quis dicatur irregularis ſub diſpenſatione res pendet à futuro euentu: Tamen mea quidem ſententia ſi clericus in minoribus ordinibus poſitus, circa hæc uerſatus ſit, quia ſeſe euidenter ſubiicit periculo irregularitatis Papalis, maiori pœna fit dignus, ut difficilius ad altiores ordines promoueri permittatur.

Huc ſpectat ille caſus, ſi clericus clericali officio principi, uel iudici crimina-
9 lium deſeruiat; & iudici delatæ fuerint litteræ, quibus cõtinebatur, ut aliquem capiat & ad mortem damnet; Iudex uero ignarus eorum, quæ in litteris continebãtur iuſſerit huic clerico, etiam ignaro, ut eas litteras aperiret, ac coram eo legeret, ipſe clericus ſi aperiat, & palam legerit, & inde captura, & ſanguinis uindicta ſequatur, irregularis efficitur, ſicut alij ſcribentes, pronunciantes, & dictantes ſententiam propter cooperationem. Ioan. Andr. in d. cap. ſententiam. quo loco ita in facto contigiſſe atteſtatur, & ita reſponſum fuiſſe à Clemente Papa IIII. uidetur enim clericus in culpa, quod prius ipſas litteras apud ſe ſecreto non legerit, ſeu ſi tantum temporis illi conceſſum non uidebatur, urgente domino ſubſiſtere debuerat, honeſtam petens excuſationem, cum perueniſſet ad ea uerba, in quibus de captura, & morte agebatur; facile enim uenia apud dominũ dignus fuiſſet, quod res illa contraria eſſet clericali officio; ideo faciendo contra hoc ſuum officium, eſt in culpa, arg. cap. ſicut dignum. de homic. & cap. clericis. ne cler. uel mon. & ſi ea ignorantia illum non excuſat: hunc caſum refert, ac probat Socin. in d. 4. membro princip. uerſ. ſexto quæritur.

Cui deciſioni illud non fuerit abſurdum addere quòd tunc demum prædicta deciſio ꝓcedat, ſi in literis expreſſim de morte, uel mutilatione mentio facta erat, uel delictum exprimebatur, quòd morte uel mutilatione dignum erat. At ſi in litteris de ſola captura erat facta mẽtio, etiam ſi poſtea captus, fuerit ultimo iudicio dãnatus, (quia hic nihil uidetur cooperari) poſſet defendi quod non uideatur eſſe irregularis.

Ad eãdem irregularitatem pertinet,
10 ſi clericus litteras mittat ad iudicem cauſarum criminalium, quibus illũ mo-

neat, roget, aut mãdet, ut quempiam certo expresso delicto in carcerem trudat: ex qua captura, & incarceratione illo cõperto delicto, mors insequatur, uel mẽbri mutilatio: clericus ipse irregularis efficitur, ex sentẽtia Host. quam approbat Silu. in uerb. homicidium. 3. q. 5. uersic. septimum. quod uerum est, non solum si noie suo litteras scribat, uerum etiam si alieno, sut scriba, ut secretarius; semper enim putatur cooperator; & ideo irregularis esse uidetur: sicut reliq. dictatores, & scribæ accusationum, uel sententiarũ, circa uindictam sanguinis, arg. d. c. sentẽtiam. ex quo textu cõsequitur, quod idẽ erit, si ipse non scribat, sed alteri dictauerit ipsas literas.

Qua ratione fit, si Eps, aut quamuis clericus iurisdictionem temporalẽ
11 habeat, & iudices suos deputauerit ad iustitiam exequendam, ex hoc solo non efficitur irregularis: at si specialis aliquis casus contigerit, in quo agatur de uindicta sanguinis, omnino abstinere debet ab omni cõsilio, uerbo, uel scripto, iussũ, mandato, ipsis magistratibus faciendo; nec licentiam dare debet suis clericis, uel familiaribus, etiam laicis, ut in pendente causa sanguinis examinari se permittant, quia ex istis solis cooperationibus ipse Episcopus, aut clericus fieret irregularis. Quin si hæc sola uerba proferret malum est hoc facinus esse impunitum, & ijs uerbis Iudex & magistratus moueatur ad supplicium mortis uel mutilationis, eo solo fieret irregularis, sicut ille Iudex, qui sententiam tulerit. Specu. titu. de dispens. § iuxta. uers. quid si Episcopus. in fin. per tex. in cap. ex litteris. de excess. prælat. Quod genus uerborum reddit semper irregularem Episcopum, ac clericum non solum si ore proprio ꝓferat, uerum etiam, si per nuncium, aut per Epistolam, ob eandem rationem. Quinimmo etsi nec uerbo, nec scripto hæc protulerit; sed ipsi executioni præ-
12 sens sit, quasi auctoritatem præstando negocijs suorum iudicum, efficitur irregularis. d. cap. ex litteris. ubi Abb. quod confirmat. Tabien. in uerb. irregularitas. 2. num. 5.

Non tamẽ per hoc dico quòd si Episcopus, uel clericus extra propriam iu-
13 risdictionem intersint ubi sanguinis uindicta exercetur, fiant irregulares, sed peccant grauiter: crudelis enim nimium est qui lætus ad spectacula mortis uadit, Greg. dialog. lib. 3. capit. 37. at si cooperentur, aut auctoritatem præstent, etiam tũc fierent irregulares, sola enim præsentia nuda in iudicio sanguinis irregularitatem inducere non potest. Anton. Flor. in lib. de censur. cap. 97. Consilium ergo opportunum fuerit, ut Episcopi, uel clerici iurisdictionem temporalem habentes, cum casus contigerit, quo uel mortis, uel mutilationis pœna immineat, ut caste, ac succincte loquantur, ne urgeãt magistratum ad supplicium sumendũ de reis; ideoque uerba hæc facient eum tutum ab omni irregularitate, scilicet, Inquire ueritatem, & iustitiam facito, probatur text. in cap. Episcopus. ne cleric. uel monac. lib. 6. Alberic. in uerb. homicidium 4. post princip. Silu. in uerb. homicidium 3. quæstio. 5. in princ. Raym. in titu. de hom. uersic. item nota quòd si Episcopus.

De Accusatore, seu delatore in causa sanguinis.

CAP. VII.

1 *Furem exhibens, uel deferens fit irregularis.*
2 *Furem exhibens Iudici, pro recuperandis rebus,*

bus, non est irregularis, si protestetur nolle de eo supplicium sumi.

3 *Furem ciuiliter conueniens, nō est irregularis si ille postea supplicio afficiatur.*

Fur pro leui delicto captus, si post grauiora delicta confiteatur, & occidatur, accusans non est irregularis.

4 *Accusatores in causa sanguinis sunt irregulares, etiam ante sententiam.*

Accusatores etiam inuiti, & ex officio adstricti sunt irregulares.

Delatores delictorum faciendorum, ut illis obuietur, non sunt irregulares.

Accusatores omnes causarum criminalium dum pendet causa, promoueri non debent.

Accusator componens cum reo innocente, promoueri potest, secus si non esset innocens.

5 *Accusans Episcopum, & deficiens in probatione promoueri non potest.*

Accusator deficiens in probationibus fit infamis.

Accusator in probationibus deficiens deponitur.

Calumniosam exceptionem opponens, & non probans, non est promouendus.

Iudices qui facile credunt calumniatoribus, non sunt facile promouendi.

Accusatores quando causa pendente promoueri non possint.

PRædictis concinne est, si clericus iudici furem exhibeat, aut deferat: nam si captus laqueo suspendatur, aut mutile
tur, fiet irregularis, qui exhibuit & qui
1 detulit, sicut alij omnes accusatores, ut
paulò inferius dicemus.

Quod genus irregularitatis iam circiter annos mille in usu erat. Nam apud Gregor. Turon. lib. in glor. plurim. martyr. c. 72. traditur, sacerdotem cui equus furto sublatus fuerat, adiuisse iudicem, & furem indicasse, qui cum ultimo supplicio fuisset damnatus, sacerdos conscientiæ stimulis permotus, censuræ metu, rei suæ persecutionē omisit, ut ille fur liberaretur: sed cum iudex sacerdotis intercessionem nihili faceret, illumq; patibulo suspēdisset: sacerdos culpæ suæ cōscius ad B. martyris Quintiani tumulū prostratus, lachrymabundus pœnitētiæ sui signa edebat: factumque est ut funis abruptus fuerit, unde suspēsus uiuus decidit in terram: quare motus Iudex liberum illū dimisit, sed ne furta, & delicta maneant impunita, si metu irregularitatis clerici desistant ab accusationib. consultum est clericis; quòd si furem intercipiant, & detineant, possunt eum iudici exhibere, ob eam solam causam ut res sublatæ recuperentur; nam si nō intēdant ad mortem, uel mutilationem, non efficiuntur irregulares, etiam si iudex de eo supplicium sumpserit. Specu. titu. de dispensat. §. iuxta. uers. item si clericus, quod adeo uerum est, ꝙ etsi clericus in mente uerisimiliter putauerit, furem exhibitum morti adiudicandum esse, si ipse illud non intenderit, irregularis nō efficitur, quando recta intentio est sola ad res recuperandas. Abb. in c. postulasti. de homic. Tabien. in uerb. irregularitas. 3. nume. 8. qui etiam illud addit, ꝙ nec fiet irregularis, etsi in corde mortem furis desideret.

Propterea quandocumque furem iudici exhibemus petentes, ut citra sanguinis, uel mutilationis uindictam illū coerceat, nullam incurrimus irregularitatem, quia huiusmodi expressa protestatio purgat hanc labem in materia furti.
2 c. 2. de homic. lib. 6. Hinc fit, quòd dādo
intersignia furis, uel rerum ablatarū, nulla incurritur macula irregularitatis. cap. tua. §. 1. de homic. Silu. in uerb. homicidium. 3. q. 5. uers. sextum. quia abest intētio uindictæ sanguinis, uel mutilationis; quæ res sufficit in materia solius furti ne quis possit incurrere irregularitatem, si expressim fiat protestatio. c. postulasti. de homicid. Tabien. in uerb. irregularitas, 3.

num.8. Alberic.in uerb.homicidium.4. argum.c.in Archiepiscopatu.de raptoribus.Specul.d.§.iuxta. uers.quid si clericus.& ibi Io.And.in additione. & idem Ioan.And.in d.c.2.& Abb.in d.c.postu
3 lasti.Eadem ratione agentes iudiciali uia aduersus furẽ ciuili actione,si iudex hac occasione rem requirat, & ad sanguinis uindictam processerit; non fiunt irregulares,qui rem suã persequebantur, etiã si non fuerint protestati.gl.in c.Maximianus.23.q.3.Specul. d.§.iuxta. uers.quid si clericus. Ad idem quoque pertinet, si quis coram Iudice procurauerit furem capi, ob leuem forsan causam, qua nulla mors,uel mutilatio debebatur, sed in processu causæ reus fassus fuerit alia delicta, ob quæ sit ultimo supplicio damnatus, uel mutilatus, certe ex eo incogitato euentu,non redditur irregularis, q procurauit reum capi.Specul.d.§.iuxta. uers.& sunt hæc.in arg.glo.in d.c.Maximianus. Cautius tamen aget, quisquis res suas iudicio prosequi uolet,si expressim, ac scriptura interueniente protestetur,ut consulit.d.c.2.gl.& Doct.ibid. de homic.lib.6.

Declaranturprædicta procedere etiã in quocumque crimine in quo non uenit pęna mortis uel mutilationis,si quis faciat capi delinquentem à Iudice sæculari,non obid efficitur irregularis, si ex illa captura postea repertis maiorib. criminib.ultimo supplicio damnetur reus, uel mutiletur,ut tradit Spe.in d.§.iuxta. in uers.& sunt hęc in augmentum.

Idem quoq;irregularitatis genus incurruntaccusatores cuiuscunq; delicti, qui præcipue cooperatores putantur ip-
4 sius iudicij.d.c.sententiam. ne cleric.uel mon.& c.clericis.eod.tit.gl.& Doct.in c. aliquantos. dist.51. Socin.in d.c.sententiam.in quarto membro principali.uers. secũdo quæritur.Nam secuta morte,uel mutilatione eadem irregularitas ab ipsis incurritur. Specul.d.§.iuxta.uersic.item percussor. & in uers.facto autem si quis. Quæ res adeo uera est, quod etsi nondum sit lata sententia sanguinis, tamen dum causa pendet, accusator promoueri non debet, odio eius periculi, quod imminet,scilicet ne fiat irregularis,si sanguinis sententia sequatur,ut sensit Hug. in c.si quis post:distinc.51. quem refert ac probat Specul.in d.§.iuxta.uersic.sed quid de iudice.& uers.quanto autem. licet contrarium uideatur sentire Soc.in d.c.sentẽtiam. in 4.membro princ.uers. quarto quærit. sed cautior est prior sentẽtia,ut nõ ꝓmoueatur;ne si promoueatur,& postea sententia sanguinis feratur, uideatur irregularis factus, & inutiliter promotus.

Inter Accusatores non sunt annumerandi Episcopi,aut prædicatores uel alij quicumque corripiunt, aut obiurgant delicta publice etiam nominatim: nam si iudices,ob id procedant,& iudicium sanguinis ferant,corripientes; & obiurgantesnon sunt irregulares, habetur exẽplum Ioannis Chrysostomi,qui populari homilia Eutropium consulem publice præsente Arcadio Imperatore obiurgauit, qua re motus Impator Eutropio, & Consulatus dignitatem,& caput iussit amputari ob eius crimina,scribit ex Socrate Cassiod.hist.tripart. lib.10.c.4.& est ratio quia correctio etiã publica est de iure diuino,Clama ne cesses, annũtia populo huic scelera eius. Isa.cap.58. & Paul. ad Timot.1.c.5.Peccantes coram omnibus argue.& ad Tit.cap.1. increpa illos dure:non igitur debet cessare increpatio ob hoc ipsum, quòd scilicet magistratus sit postea dãnaturus reũ ad mortem.

Huc

Huc spectat quæstio de qua in contingenti causa rogatus respōdi. Vir probus sacerdos detulit ad Episcopū incestuosum quendam iam diffamatum, uti corrigeretur canonicè: Episcopus testes examinauit: acta illa furtim fuere sublata, delataque ad Iudicem sæcularem, unde secuta est mors incestuosi: certe neque accusator, neque testes sunt participes mortis ex actis coram Episcopo, secus si adijssent sæcularem Iudicem.

Illud uero est paulò minus dubitabile si (ut in Tuscia) publici quidam constituantur uicorum rectores; quorum munus est qcquid infra eius uici terminos delinquitur, scripto deferant ad iudicē ex officio per iusiurādum assumpto; deferunt enim delictum, & delinquentem, si nouerint; quam ob delationem iudices procedunt ad plenariam inquisitionem, usque ad uindictam sanguinis; ꝓpterea omnes hos puto effici irregulares, etiam si nullius mortem intendant: Nam si quis consultus de iure super casu pendenti respondeat, Reum cuius nomen ignoret, dignum esse supplicio, consultor efficitur irregularis, ut latius dicemus infra cum de aduocato agendum erit.

Delatores uero delictorum, quæ facta non sunt, sed fieri parantur, ut illis iudices obuient, si protestentur se deferre eo animo, ut faciendo delicto obuiari possit, & non de reis supplicium sumatur, effugiunt irregularitatem ex Nauar. de irregul. num. 117. quem rectè sentire puto ex uerbis S. Thom. quodl. 1. artic. 16. ubi dicit de peccato futuro, quòd est periculosum multitudini, uel spiritualiter, uel corporaliter culpa occultari nō debet; tunc enim statim periculo occurrere oportet, reuelando prælato: quia in talibus casibus cessat monitio Euangelica, quæ dicit, si peccauerit de præterito, non autem si peccare intēdat de futuro: & cum eadē sentētia trāseunt canonistæ ut tradit Dec. in c. cum non ab homine. col. 3. uers. & sacerdos de iudic.

Accusatores quoque extra sanguinis uindictam, ab ordinibus excluduntur, aliam ob causam, si adhuc accusatio pēdeat: Nam quia imminet periculū desertionis, uel defectus probationis, aut præuaricationis, unde forsan calumniatores declarari poterunt, uel ad talionē dānari, aut infamia notari, ideo iure debent interim ꝓhiberi, ne promoueant͛. Spec. d. §. iuxta. uers. itē accusator; quod fecit S. Aug. nā cum Bonifacius presbyter de impudicitia alterum accusasset, idque non probaret, dum causa improbata penderet, ministerium aliquandiu ei interdixit, ut cōstat ex Aug. epist. 137. ad clerum Hippon. uers. Proinde carissimi. retulit & Lipom. uit. SS. tom. 2. in uita S. Felicis. Sed si ante sententiā, cū reo accusato concordauerint, quia forsan innocens erat reus, poterit hoc casu ꝓmoueri, quia sicut reus illo casu habetur pro absoluto, ita & ipse accusator, c. si quem pœnituerit, 2. quæstio. 3. Sed si reus non esset innocens, tunc accusator cōcordando fieret præuaricator, & tamquam infamis reijceretur d. c. si quem pœnituerit in princ.

Hinc illud consequitur, quod quicumque accusat Episcopum, si in probatione defecerit, non solum ab ordinibus arcetur, sed & ab ipsa communione, probatur in cap. si quis Episcopum 2. q. 3. & nec quidem post pœnitentiam promoueri poterit. Conc. Carthag. IIII. c. quinquagesimo quinto. habetur dist. 46. capit. accusatores. Nam deficiens in probatione huiusmodi accusationis, fit infamis, saltim per sententiam. text. & glo.

& glo.in c.si quis circa.2.q.3. Quinimmo non solum accusator calumniosus Episcopi,sed & cuiuslibet inferioris ordinis,si in probatione defecerit, ab ordine deponitur,c.1.& 2.de calum. Quod etiã uerum est non solum in accusatore, sed & in proponẽte calumniosam exceptionem,in qua probanda deficiat, argum. eorum quę scribit Spec. in c. si forte per illum text. de elect. lib.6. Idem quoque erit in omni falso delatore. cap.delatori, 5.quæst 6.

Nec soli isti falsi delatores, accusatores, uel falsas exceptiones opponentes, culpam incurrunt prædictam; uerũ etiã iudices qui facile eis credunt c.non solũ. 11.q.3. sæpe enim ex huiusmodi præcipiti credulitate uiri Sanctissimi uexãtur iniuste,& propterea cum S. Agapitus Papa cognouisset se nimis præcipitem fuisse in credendo calumnijs contra quendam Episcopũ, statuit non esse quicquã agẽdum per solas surreptiones,sed semper maturo iudicio, & cum longanimitate procedendum,ut constat prat.spirit. c.150.Lipom.tom.7.

Eadem ratione cum sanctimoniales Tabennesiotę facile credidissent calumniæ aduersus unam ex sororibus,septennali pœnitentia, ut ab Eucharistia abstinerẽt punitæ sunt,ut scribit Pallad.Cappad.in uita Tabẽnesiotarum fœminarũ, sed in causis Episcoporum qua cautione agendum sit, ne temere calumniam patiantur, docet Euseb.I. Papa Epist.1. ubi copiose de ea re tradit.

Considerandum est igitur, & diligenter animaduertendum circa hos accusatores, quando accusationis causa fuerit destituta,an per desertionem solam, an per pactionem cum Reo, qui uere deliquerat,quia forte hoc casu, ut diximus, infamiam incurreret,gl.in c.Euphemiũ. 2.q.3.& in d.c.si quem pœnituerit. in princ. est enim turpius media pactione cum reo causam deserere,quàm spõte liti cedere,ex gl.in d.c.Euphemiũ in prin. & C.ad Turpil.l.2. sed si alio modo causam deseruerit,quàm pactione,ut calumniator punitur d.c.1.& 2.de cal.& infamis fit.6.q.1.c.ex merito.& d.cap.si quis circa.unde perinde erit irregularis, atq; alij infames.

Quod uero diximus,accusatores causa pendente promoueri non posse, id uerum est præcipue in illis causis,quib. pœna talionis, uel infamia, uel alia similis pœna debetur accusatori, in euentũ desertionis, uel trãsactionis cum reo: Ideo accusans eum,qui ob publica, uel priuata ratiocinia est obligatus, licet ad dolũ agere uideatur, tamen quia eo casu accusator ad talionem teneri non potest, lite pendente poterit promoueri, ex sententia Archid.in c.tantis.distinc.81. sed mea quidem sententia, etsi talionis ratio non habeatur, posset declarari calũniator, seu præuaricator, ideo sicut alij desertores calumniatores, & præuaricatores quasi infames interim promoueri, nõ posse,magis tutum est, ne ordo sacer subijciatur periculo incurrẽdæ infamiæ, ut supradiximus.

De testium irregularitate in causa sanguinis.

CAP. VIII.

1 *Testis in causa sanguinis est irregularis.*
2 *Testis etiam coactus, incurrit irregularitatem.*
Testis interrogatus extra iudicium, quomodo respondebit,ut euitet irregularitatem.
Testis uidetur esse,qui indicat uiam, qua reus iuit,ut capiatur.
3 *Reum prodere,uel contra eum testificari,quo ad irregularitatem paria sunt.*

4 *Furem prodere etiam iure canonico, nemo tenetur, ubi imminet periculum mortis.*
5 *Testis sententiæ sanguinis, & testes torturæ, & testes de mala fama sunt irregulares.*

Nemo tantum cooperatur iudicio sanguinis, quantum ipse testis, à quo totius criminis ueritas elicitur; & super cuius attestatione firmatur sententia: unde sicut iudex, ita & ipse testis irregularis efficitur, arg.d.c. sententiam, ne cler.uel monac.hoc scribit Specul.in tit.de dispens.
1 §.iuxta. uers.item litigiosus. & uers. facto autem si quis. Socin.in d.c.sententiã. in 4.membro principali.uersic.secundo quæritur, & ita cõcludunt omnes Summistæ: Nec suffragari potest testi, quòd inuitus testimonium tulerit, quasi ex iudicis præcepto coactus, nam etiam si quis per uim, uel metum, qui in uirum
2 constantem cadat, cogatur delinquentẽ exhibere, & reuelare, semper erit irregularis, si ille puniatur ad mortem, uel mutilationem; quia illa uis excusat quidem à peccato; sed non ab irregularitate. Tabien.in uerb.irregularitas.2.nu.22.& sic est casus notabilis, quo quis per uim efficitur irregularis.

Ideo ad euitandum hoc genus irregularitatis consulunt Doct.quòd si quis extra iudicium cogatur iudicare furem, utatur ancipiti locutione, & cauillosis responsis, ut nec mendacium afferat, nec furem indicet. Spec.in d.§.iuxta.uers.qd si iudex. Alioqui si dum satellites furem insequuntur, & tibi iubeant ut illis indices qua ierit, si indicaueris, & illi insequẽtes interceperint eum, unde damnatus sit ad ultimum supplicium, tu qui uiã indicasti effectus es irregularis. Silu. in uerb.homicid.3.q.7.uers.sexto.Imo etsi non expressim indicasti, sed ex uerbis tuis conijciunt ubi fur sit, adhuc es irregularis: exemplum est, si constitutus in biuio te satelles interroget, qua uia ierit, tu respondeas hac non iuit, certe consequens est quòd altera uia ierit, ideo indicasse uideris. Silu.d.uers.sextum.Hæc uera sunt extra iudicium, nam cauillari licet, sicut etiam nolle respondere; at in iudicio ubi ueritas sola explicanda, & non reticenda, ambiguis uerbis non est utendum propter periurium.

3 Et tametsi inter prodere, uel reuelare delinquentes, & super delicto testificari magnum sit discrimen; tamen quo ad labem irregularitatis, sunt eiusdem effectus. Abb.in c.qui cum fure.de fur.Ideo licet de iure canonico unusquisque prodere, & indicare teneatur furẽ domino. d.c.qui cum fure.Tamen illud procedit, quoad hoc ut subministret dño quomodo, & a quo rem suam possit repetere, ut innuunt uerba illius c.& ibi gl. & Doct. at si timeri uerosimiliter potest de mor-
4 te, aut mutilatione furis, nec ipso iure canonico tenetur quis indicare furem. Host.in d.c.qui cum fure, quẽ ibi Abb. refert.

Testes pterea accipere debemus eos; non solum qui ad delictum probãdum sunt inducti; sed etiam illi qui adferuntur in pronuncianda sentẽtia.Nam sicut notarius irregularis est, quasi publicus testis sententiæ, ita & reliqui omnes testes, eadem ratione. Et ideo testes in tortura
5 uel alijs partibus processus præiudicialibus reo, rogati, non carent scrupulo irregularitatis si ille moriatur, uel mutilet, sicut diximus supra in cooperatoribus, summistis, copistis, atque alijs huiusmodi: & ideo dico quòd testis, qui non deposuit de delicto quia ignorat, sed interrogatus de fama, de ea deponat, est cooperator iudicij: idem de eo, qui interrogatus an reus sit solitus ferre arma, uel

noctu uagari,& de iis responderit, quia per hoc aggrauatur opinio rei, testis est cooperator: idem dico de illo teste, qui interrogatur de minis, atq; aliis uerbis, super quibus iudex fundat suam inquisitionem homicidij,semper enim istis casibus testis efficitur irregularis, secuta morte,uel mutilatione,ex iuribus supra citatis,& ob eandem rationem.

De Aduocatis,procuratoribus, & sollicitatoribus fisci, uel Accusatoris.

CAP. IX.

1 *Aduocatus fisci à quo primum institutus.*
Fisci procurator est irregularis,ex assumptione ipsius officij tantum.
Fisci patrocinium,& iudicium assumentes, an ante executionem sanguinis sint irregulares.
2 *Reorum patroni sunt irregulares ex periculo talionis.*
3 *Clerici, quando non debeant patrocinari pro reis.*
Clerici exemplum,qui factus est irregularis ob patrocinium præstitum pro fratre.
Clericis Forenses exercitationes interdictæ.
4 *Clericis cõsilia dantur,quomodo pro reis patrocinium præstare possint.*
Clericus non debet exceptiones obijcere libello accusatoris, nec exceptionem calumniæ.
Clericus nõ excusatur in iudicio exhibens scripturas aduocatorum.
5 *Clericus etiam in minoribus prohibetur forensis exercitatio in criminalibus.*
6 *Appellans pro reo, quando fiat irregularis.*
Appellatio extinguit iudicatum, seu sententiam,
7 *Doctor consultus de pœna delicti, fit irregularis;idem si consulat pro reo, ut damnetur accusator.*
8 *Inquisitiones sancti officij nunquam subsunt periculo irregularitatis, etiam si de sanguinis uindicta agatur.*
Doctor consultus de pœna delicti,quod non pendet in facto,non est irregularis.
9 *Clerici possunt leges, & statuta condere, in quibus sit pœna sanguinis.*
10 *Principes imponentes pœnam sanguinis delictis,non sunt irregulares, si facto secuto iudices postea exequantur.*
Doctor referens uarietates opinionum in iudicio sanguinis, non fit irregularis.

Anè sicut accusatorem iam demonstrauimus irregularẽ effici, ita quoque eius patroni,aduocati, uel procuratores,eodem iure censeri debent, quodcũque illis officij nomen imponatur, per quod fisco, aut accusatori assistant: fisci enim aduocatus iure institutus est,& primus omnium eum instituit Hadrianus,
1 ut refert Spartianus; ideo qui deficientibus accusatoribus,delicta conquiréda suggerit, & aduersus reos pro fisco ad mortem,uel mutilationem causam agit, tantam irregularitatis notam contrahit, quantam ipse fiscus,uel magistratus,tex. glo.& Doct.in cap.aliquantos.distin. 51. Innocentius I.Papa in epist.24.ad synodum Toletanam.cap.2. & uidetur text. in c.illud. 23. quæstio. 4. quamobrem sicut in iudice dixeramus, quòd per assumptionem ipsius officij, etiam si nullum adhuc iudicium sanguinis pronunciauerit,fit irregularis ex sententia Hug. in cap.si quis post.distin.51. quem probat Specul. in titu.de dispensat. §.iuxta. uers.sed quid de iudice. & uers. quanto autem,ita quoque in hoc patrono,aduocato, uel procuratore officium assumentibus, in iudicio sanguinis; nam ipso officio pendente irregulares uidentur, & promoueri non debent: quòd si aliquandiu officium exercuerint, & pro fisco, uel accusatore patrocinati sint in iudicio, quo debebatur uindicta sanguinis, quæ nõ habuerit effectum,saltim Episcopi dispensatio requiritur, cum Papæ esset requirenda,si fuisset executio sanguinis facta;ut diximus cum de iudice age-
remus

remus. Et licet Socin. in d.c. sententiã. teneat contrarium, ibi in quarto membro principali. uers. tertio quęritur. & uersic. quarto quæritur, scilicet quòd ipsa acceptatio officij non inducat irregularitatẽ; tamẽ Hugutionis opinio est tutior, ideo tenenda; ut in simili dicit glo. in d. capit. aliquantos. & argum. eorum, quæ diximus in eo, qui acceptat officium iudicis supra hoc libro. Ideo dum in hoc officio perseuerant nullo modo sunt promouendi, nec ab Episcopo dispẽsari debẽt: nam possent præuaricari, deserere causam, calumniari; unde quia infamia notari possent, non est conferendus ordo sub tanto periculo; posset etiam sequi ipse effectus ultimi supplicij in causis, pro quibus patrocinantur, ideo nullo modo sunt admittendi, ne contingat cum fuerint ordinati ex dicta causa inutiliter uideri eos ordinatos.

Nec solum hæc uera sunt in patrocinio accusatoris; Verum etiam in patrocinio rei falso accusati; nam irregulares
3 efficiuntur, sicut patroni accusatoris. gl. in dicto cap. aliquãtos. ibid. Archidiac. Specul. dicto §. iuxta. uersic. item litigiosus. & uers. facto autem si quis. & idem Specul. in titu. de aduocat. §. obijcitur. uers. in causa autem. Propterea dicebat Host. in cap. 1. de postul. quod etsi accusati defensio aliquando sit clericis permissa, argum. c. reos. v. 23. q. 5. & cap. inter alia de immuni. eccles. tamen eos abstinere hortatur; cõtingere enim potest, quod ipsorum culpa, uel imperitia, aut negligentia, accusatus damnetur: uel si nocens reus sit, nimijs subtilitatibus, aut cauillosis allegationibus, accusatus absoluatur; accusator uero ad talionem damnetur, uel ad mutilationem; quibus casibus semper accusati defensor fieret irregularis, ut ille ibi scribit, si uidelicet in sacris erat & beneficiatus. Abb. in d. capit. sententiam. & Nauarr. de irregul. capitu. uigesimo septimo. num. 217. in fin. Qua ratione idem Hostien. in capit. ad audientiam. de homicid. narrat clericum in criminali causa suscepisse fratris sui patrocinium, atque adeo solerter causam defendisse, ut absolutus fuerit, sed ipsum clericum irregularem effectum, quoniam accusator decapitatus est, etiam si clericus defensor, nec cogitarit, nec intenderit; quia in culpa fuit dando operam negocio, à quo facile mortis causa sequi poterat, est enim interdicta clericis, hæc forensis exercitatio, & rei illicitæ operam dare uidentur propter hoc periculum: Idem Hostiens. in summ. in titu. de obligat. ad ratiocin. §. quod si quis obligatus. uersic. quid de criminalibus. & in titu. de postulatio. §. ad quem pertinet. uersicu. illud tamen. & in titu. de homicid. §. quæ pœna. uersicul. illud autem certum est. ut fusius scribit Socin. in dicto cap. sententiam. in quarto membro princip. uersicu. tertio quæritur, & ante eum Ioann. And. hanc eandem retulit quæstionem in additio. ad Specul. titul. de aduocat. §. obijcitur uersiculo. in causa autem.

Sed ne nimia impietas uideatur, si hac uia reorum defensio prohibeatur,
4 quatuor modis defensores reorũ irregularitatem euitabunt. Primus est si initio rei defensionẽ suscipere uelle prædicet, cum tamen non suscipiat; nam forsan ob id accusator desistet, uel negliget. Ideo si hac intentione sese defensorem scribi permittat, non erit irregularis; Secundus est, ut extra iudicium omni conatu studeat accusatori persuadere, ut causam deserat ante inscriptionem; nam eo casu accusator deserens non dici-

dicitur deſertor, ſi ante inſcriptionē de-
ſerat.c.licet.de accuſ. Tertius modus eſt,
ut poſt hanc præmonitionem coram iu-
dice proteſtetur ſe nullam accuſatoris
pœnam intendere, ſed ſolā rei defenſio-
nem. Propterea contra accuſatoris libel-
lum non debet excipiendo petere, quòd
inſcriptio fiat, quia eo modo induceret
accuſatorem ad periculum Talionis:
ſufficit autem excipere ſe non teneri re-
ſpondere: Ideo hanc proteſtationem ſę-
pius iterare debet,& nihil contra eam fa
cere ſecundum not.in c.cum M.de con-
ſtitut. Eadem quoq; ratione nō obijciet
exceptionem calumniæ accuſatori; quæ
omnia ſi diligēter obſeruabit, tutus erit
ab omni irregularitate. c.2.de homicid.
lib.6.aut ſaltim ſumma facilitate diſpē-
ſabitur. Sed ſi huiuſmodi exceptiones
inſcriptionis, uel calumniæ, ab aduoca-
tis fiant pro conſuetudine,& ſtylo aduo-
catorum, clericus uero defenſor,& ſolli-
citator harum rerum ignarus permittat
in iudicio deduci, in culpa eſt tamquam
particeps, & cooperator, ſi per iſtas exce-
ptiones accuſator uſque ad ſanguinem,
uel mutilationem puniatur. Eſt etiam
quartus modus euitandæ irregularitatis
prædictæ, ſi reo abſoluto, clericus defen-
ſor nitatur omni nixu, ut pœna corpora-
lis, quę accuſatori debetur ob deſertio-
nem, uel defectum probationum, uel ob
calumniam aut præuaricationem cōuer
tatur in exilium, aut pecuniariam, aut
in carcerationem, honorumve priuatio-
nem: quod cautius fecerit, ſi ab initio aſ-
ſumptæ defenſionis à iudice impetraue-
rit;& hæc tam pie, quàm docte ſcripſit
Hoſt. quem ſequendo retulit Socin. in
d.uerſ. Tertio quæritur: quorum ſenten
tiam, quia magnæ auctoritatis eſt; ſequē-
dam eſſe nemo dubitabit: quin etſi ali-
quibus uideri poſſit hæc uera eſſe in illis
clericis, qui in ſacris ordinibus conſtitu-
ti ſint, tamen uerius eſt procedere etiā
5 in minoribus ordinib. nam illis quoque
hæc forenſis defenſio criminalis interdi
cta eſt. Abb.in c.fi.de poſtul.

Ex ijs illud notatu dignum conſequi-
tur; ut non ſolum rei accuſati defenſor
fiat irregularis, ſi accuſator dānetur; ue-
rum etiam ille qui nullam pro reo egit
defenſionem, ſed ipſo reo damnato, ap-
pellauit; nam ſi recognita cauſa abſolua-
6 tur, & poſtea accuſator damnetur, non
effugit irregularitatem hic qui appella-
uit.gl.in d.c.aliquantos.ex ſententia Baz
ziani gloſſatoris uetuſtiſſimi; refert tamē
ibi Archid. ꝙ Lau. ſentiebat clericū ap-
pellare quidem poſſe, ſed cauſam appel-
lationis proſequi nō poſſe; cuius ſenten-
tia æquiſſima eſt, ſi ꝓcurauit nudū actū
appellationis, ſ. ſi fuit factus procurator
ad unum iſtum actum appellationis; &
eſt ratio quia appellatio reſcindit præte-
rita,& extinguit pronunciata. l. 1. in fi.ff.
ad Turp. Ideo nullum præiudicium fa-
cit actori appellans: Idemque erit ſi ſine
mandato appellaſſet, & infra terminum
legitimum fuiſſet ratificata appellatio,
eſt enim eadem ratio: ſed ſi mādatum fa
ctum fuiſſet ꝓ tota cauſa appellationis,
& ipſe clericus appellaſſet, eo caſu acce-
ptauit mandatum,& onus defenſionis;
quare ſiue proſequatur, ſiue ſubſtituat
alium procuratorem loco ſui, fieret irre-
gularis, ſi per illam ꝓſecutionem appel-
lationis actor fuerit damnatus ad mor-
tem; uel mutilationem ex d. gloſ.& Baz-
ziano.

Ad hoc caput opportune accedit illa
irregularitas, quam incurrit iuriſconſul
tus, qui de iure interrogatus, quæ pœna
debeatur alicui delicto deducto in iudi-
cio; nam ſi reſponderit deberi uindictā
ſanguinis, uel mutilationem, fit irregu-

laris, si iudex sequatur responsum eius; & effectum sortiatur sentẽtia: arg.d.cap. sententiam.Spec.d.§.iuxta.uers.sed quæritur quando.quo loco ait id etiam uerũ esse, si diu post sententia effectum sortiatur. Idque non solum procedit in cõsultore contra reum, sed etiam in consulto re pro reo, ita quòd consulendo pro absolutione persuasus iudex puniat accusatorem; nam damnato accusatore hic cõ-
7 sultor in culpa est, & irregularis efficietur, sicut aduocatus, & patronus rei, de quo paulò ante diximus: tradit Abbas in c.clericis.ne cler. uel monac.cogitare. n. debuit, posse imminere periculum mortis, uel mutilationis in accusatore, ut ibi ipse dicit.

Hæc autem limitanda sunt, ut nõ ꝓcedant in sacro officio inquisitionis hæ-
8 reticę prauitatis. Nam quisquis siue clericus, siue Episcopus, siue Cardinalis, interfit in congregationibus inquisitionũ, in quib. tractatur de aliquo delicto deducto in iudicium, in quo ueniat imponenda pœna sanguinis. consulendo, dãdo uotum, uel decretando nullam incurrunt irregularitatem, quasi dispensati fauore sãcti Officij inquisitionis, ut decreuit fel.recor.Paul IIII.die 29. Aprilis 1557. ut refert iudiciale inquisitorum, in decreto 4.

Regula igitur istius irregularitatis ꝓcedit extra causas sacri officij inquisitionis, & quotiescumque hic consultor consulit super facto contingenti, & in iudicio deducto: alioquin si extra contingentiam facti, quæstio in dubium trahatur, nulla incurritur irregularitas; Nã & clerici de iure respondere possunt, & opinari, quòd certis casibus ultimum supplicium, uel mutilatio debeatur; propterea componentes tractatus, commentarios, uel consilia criminalia, quibus iudices instruunt pro futuris casibus de infligendis pœnis corporalibus, de modo, & forma procedendi, aut iudicandi, nullam incurrunt irregularitatem, etiam si iudices sequentes consilia, & opiniones illorum uindictam sanguinis exerceant: Nã
9 clericis non est interdictum leges & statuta facere, uel compilare, aut principi consulere, ut certis delictis irroget pęnã ultimi supplicij, uel mutilationis: nulla enim ĩcurritur irregularitas per hęc Innoc.in c.ad audientiam de homic.Bald. in auth.habita.C.ne fil.pro pa r.Specul. in d.§.iuxta.uers.quid si iudex.gl.in cap. omnis, dist.3.ubi Archi Host.in c ex litteris de excess.pręla. Abb.in c.1.de furt. Hug.in d.c.omnis Silu.in uerb. homic. 3.q.5 uers.quartũ. Sicut enim ipsi principes leges condentes, per quas uindictã sanguinis comminantur, numquam fiũt
10 irregulares, etiam si per iudices ipsorũ executioni mandentur. Archid.23.q.5. cap.officia. Silu.in d.uerb.homic.3.q.7. uers.nonum. Tabien. in uerb.irregularitas.2.num.4. ita clerici, qui principi de condendis legib.& earum pœnis consulũt, irregulares non fiunt, etiã si in iudicio casus postea euenerit, & legis pœna fuerit obseruata, scribit Dominic.in c.fi. dist.3 Bald.d.auth habita: quem refert Io.de Anan.in d.c.ad audientiam. col.3. uers.tertio quæritur.

Nam licèt Papa propriis manib. aliquem occidens etiam legem exequẽdo, uideatur indigne agere: tamen legem condere sub pęna mortis, aut mutilationis, ut princeps supremæ potestatis, absque omni controuersia potest. Innoc. & Bald.in cap.secundo.de maior.& obed. Diaz in praxi canon. cap. 56. eandemq; auctoritatem alijs delegare potest, ne illi irregularitate notantur.

Quod uero diximus iuris peritos consu-

consulentes, aut tractatus facientes, in quibus cõsulunt, aut docent iudices certa quædam delicta ultimo supplicio punire, non offici irregulares, falsum erit si inique responderint, aut scripserint, uel docuerint: Nam si iudex sequatur illorũ iniquam sententiam, etiam ipsi efficiuntur irregulares, quia in culpa sunt. Spec. in d. §. iuxta. uer. quid si iudex. Tabien. in uerb. irregularitas 2. nume. 10. illi uero consultores, qui diuersas scriptorum sententias referunt, etiam circa casum contingentem, & in iudicio pendentem, nullam contrahunt irregularitatem. Specu. d. uersic. quid si iudex. at si relatis hinc inde sententijs diuersis, suam adferant, aut quam sequãtur, fiet irregulares, si ex eorum conclusione iudex sumpserit supplicium de reo. d. cap. ex litteris. de exceß. prælat. Specul. dicto uersicu. quid si iudex. Raym. titu. de homicid. uersicu. item nota.

De executore, uindictæ sanguinis.

CAP. X.

1 *Executor curiæ, propter iuramentum quo astringitur illi, est irregularis.*
Executor ex officio sanguinis, etiam sine iuramento, est irregularis
Executor propria sententia, etiam si princeps sit, fit irregularis.
Samuel non fuit irregularis occidendo Agag.
2 *Bargelli, & alij satellites sunt irregulares.*
Torturæ ministri sunt irregulares.
Gladios funes, & similia commodantes, & ligna dantes, ac similes sunt omnes irregulares.
3 *Executoris cooperatores dicuntur etiam, qui solis uerbis cooperantur, ideo irregulares.*
Campanæ sonitus an causet irregularitatem.
4 *Executori assistentes ut defendant sunt irregulares.*
5 *Inquisitores mandantes comburi hæreticos non sunt irregulares.*
Inquisitores, & consultores numquam sunt irregulares ex uotis in iudicio sanguinis.
6 *Nuncij, cursores, mandatarij in iudicio sanguinis sunt irregulares.*
7 *Purgatio per ignem, uel ferrum ignitum inducit irregularitatem iudicibus.*
Benedicens pugiles, aut gladios pro purgatione canonica, est irregularis.

NVnc de executorum irregularitatibus agendum est, quorũ duo genera in iure reperiuntur, unum eorum, qui curiæ per iusiurãdum adstricti sunt, & ij ob hunc nexum ab ordinibus excluduntur, etiam si nil egerint circa sanguinis uindictam; nam, ut promoueri possint, debent ab eo nexũ liberari, ut diximus supra in alijs curiæ obnoxijs. Alterum genus est eorum, qui ꝓprio corpore sanguinis ultionem, aut exercent; aut exercendæ præfecti sunt, & ij etiam si nullo nexu adstringantur, omnino irregulares fiunt, sicut iudex accusator, ac reliqui ipsius iudicij participes. tex. in cap. sententiam. ne cler. uel mon. Specul. in tit. de dispens. §. iuxta. uers. itẽ litigiosus. Quod usque adeo uerum est, quod si quantalibet quis dignitate Ecclesiastica emineat, & legem suam, uel alterius, quæ supplicium comminatur, exequi uolens propriis manibus occiderit, aut mutilarit, incurret irregularitatem. Innoc. & Bald. in c. 2. in fi. de maiorit. & obed. ut refert Diaz in praxi canon. cap. quinquagesimo sexto. & licet hoc cõtingere nunquam possit in persona egregia, tamẽ Samuel Agag Regem propriis manibus in frusta partitus est, impetu spiritus Dei. 1. Reg. capitu. decimoquinto, quod propterea non est in exemplum trahendum.

Nec uero ipse, qui ultimum supplicium proprio corpore exequitur solus fit irregularis, uerumetiã omnes ipsius
2 Comites, satellites, milites iustitiæ, lictores,

res,quos vulgus birros, & bargellos vocat, qui quoniam executorem associantur, quando vindicta sanguinis exercetur, & parati sunt ad defensionem contra eos, qui reum damnatum liberare voluerint, & quia reum captura Iudici exhibuerunt, semper sunt irregulares. Tabien.in verb.irregularitas. 2. nu.20. & in uerb.irregularitas 3.num.24.

Inter executores eos quoque adscribimus,qui damnati ad mortem in tortura funem traxerunt, aut alligarunt vt rei confessionẽ extorquerent, aut aliud quid simile torturæ fecerint Innoc. I. Papa Epist.3.cap.3.habetur 23.q.4.cap. quæsitum, sicut & illos, qui instrumenta deferunt ad exercendam vindictam sanguinis parata,vt funes,malleos, gladios,cippos,tigna,dolabras,scalas: nam ij omnes cooperatores sunt, ideo irregulares. Silu.in verb. homicidium, 3.q.2. vers. secũdũ: ille etiã,q̃ gladios,aut dolabras acuit,executioni paratas, fit irregularis.Tab.ĩ verb.irregularitas,3.n.25.

Illos quoq; dicimus irregulares, qui comburendis viuis hæreticis, vel aliter criminosis ligna dant,aut deferunt, aut ignem; si ea ligna adustioni viuentis rei cooperata sunt; nam si iam mortuum comburant nulla imminet irregularitas: Archiep.Flor. 3.parte, titu.vigesimonono,cap.2.§.4. Specul.in d.§.iuxta, vers. quid de ijs qui propter: Tabien.in verb. irregularitas 3.nu.23.qui omnes vsque adeo hac nota irregularitatis inuruntur, vt à solo Papa sint dispensandi,tam ad ordines suscipiendos, quàm ad susceptos administrãdos, etiam si de irregularitate non sint certi, sed dubij Silu.in verb.homicidiũ,3.q.7. vers. decimum,citat.Veruec. & tex. in c.hi qui, dist.50.& de homicid.c.ad audientiam, & de tempo.ordin.c.ad aures.

Sed & inter cooperatores executorum illi ascribuntur,qui solis verbis adminiculati sunt;finge si quis ob summã pietatem adhortetur executorem, vt rei mortem acceleret, vel si, dum moritur reus,dixerit executori attolle caput morientis,vel alia similia verba,quibus motus executor,aliquid egerit, quod mortem acceleret, adhortator efficitur irregularis;idem si adhortetur satellitem,vt securim, aut dolabram aptet, opportuno loco, aut ipsa hæc instrumenta exacuat, vt promptius ipsum opus perficiatur;nam ij omnes consultores,& adhortatores in hunc modum irregularitatem incurrunt: Silu. in verb. homic. 3.q.2.vers.Tertium sentit Archiep.Hoc 3.parte, tit.vigesimonono, c.2.Tabien. in verb.irregularitas 3. num.13. Sed & quando famosus latro, ad mortem vel carcerem ducitur, qui clamando facile potuisset eripi per amicos, fautores de manibus satellitum, si quis consuluerit executori,vt latronis os obstiparetur,ne clamare posset, & per eam oris obstructionem, cessauerit defensio fautorum amicorum, & propterea iudicium sanguinis sortiatur effectum, is qui consuluit efficitur irregularis, ex sententia Veruec. quem refert, ac probat Silu. in verb.homicidium.3.q.7.versic. Quintum: eamque irregularitatem incurrit etiam ille,qui dixerit, cauete ne vobis latro eripiatur, quo consilio moniti lictores diligentius colligarint, & custodierint,& hac diligentia euitauerint, ne eripi potuerit, fiet irregularis qui consuluit si latro plectatur morte, Tabien. in verb.irregularitas.2.nu.18.

Et ex ijs absoluitur illa dubitatio, an sonitus campanæ causet irregularitatem pulsanti:nam si pulset ad conuocãdum populum, ad capiẽdos rebelles,vel effugien-

effugientes à carceribus, & ex eo sonitu reus captus sit,& supplicio, uel mutilatione dãnatus fuerit, irregularis est, qui pulsauit, uel pulsari iussit; idem erit in pulsante ut conuocetur populus, quãdo reus ducitur ad supplicium: scilicet, si ideo pulset, ut reus securius adducatur ad mortem; sed si pulset tantummodo ad signum,& publicum exemplum, non fiet irregularis, licet peccet clericus hoc faciens, uel fieri concedens, maxime si campana sit consecrata, ut constat ex Cõcil. Mediolan. sub Pio Quarto. per Reuerẽdissimum Card. Borromęum celebrato, parte 2. tit. de eccles. in fi. cui nos subscripsimus tunc gerentes uicem & locũ R.P.D. Episcopi Astensis absentis,& legitime impediti.

Quinimmo qñq;, nec facto, nec uerbo intercedente quis fit irregularis ex sola uidelicet assistẽtia, auctoritatem præstando, per suam præsentiam, ut executio tutius fiat. c. ex litteris. de excess. prę l. ubi Abb. Tabien. in uerb. irregularitas. 2. num. 5.

Huc trahi potest ille casus, de Inquisitore hæreticæ prauitatis, qui cum reum de hæresi damnasset, ita quod brachio sæculari fuerit interceptus, & detentus in carceribus sæcularib.& non sit de illo sumptum ultimum supplicium, si inquisitor hic postea carceres uisitando, hunc reperiat uiuere, redarguat iudicem sęcu-
5 larem, quod illum reum uiuere permittat;& propterea nuper iubeat eum comburi, quæritur an hic inquisitor fiat irregularis. Fel. in c. ad abolendam, ultimis uerbis. de hæret. dicit non fieri irregularem, quia hoc iure cautum nõ est, at idẽ Fel. in c. seq. ibi dubitat, sed Tabien. in uerb. irregularitas. 2. num. 9.& num. 15. dicit inquisitorem non fieri irregularẽ, & ita est uerius: quia tenor commissionis ipsorum inquisitorum eximit eos ab omni irregularitate, ut probat Armil. q. approbat dictum Fel in uerb. irregularitas. num. 30. Socin. idem sentit in d cap. sententiam. ne cleric. uel monac. Et ideo ad tollendam hanc dubitationem fel. recor. Paul. IIII. die 29. Aprilis 1557. Decreuerat, quòd quicumque clericus uel regularis, Episcopus uel Cardinalis, aut quiuis alius, qui interesse solet in congregationibus sacri officij inquisitionis, ubi tractetur de aliqua causa, in qua ueniat imponenda pœna sanguinis, quòd nec ex consilio, nec ex uoto dato in dicta congregatione fiat irregularis, ita refert Iudicial. inquisit. in decreto 4.

6 Redeundo ad executorum cooperatores, sunt inter eosdem locandi mandatarij, cursores, in iudicio sanguinis deputati; nam præter id, ꝙ curiæ adstricti ꝓmoueri non debent, nisi liberentur à curiæ nexu, sunt etiã irregulares, quasi cooperatores iudicij sanguinis: sunt enim testes publici, in ipsorum officio administrando, & illis creditur sicut & notarijs. Specul. tit. de citat. § sequitur. Bart. in extrauag. ad reprim. Guid. Pap. decis. 618.

Ad eãdem rem pertinet illa uulgaris purgatio, quæ per ignem uel ferrũ ignitum fit, aut feruenti aqua: nam quia inhumanitatem quandam præ se fert, lege canonica fieri ꝓhibetur hoc genus purgationis, & contrauenientibus imminet pœna irregularitatis: nec solũ si ipsi imponant, hanc purgationem, sed si auctoritatem, auxilium, aut consilium præstẽt: tex. in d. c. sentẽtiam. ne cler. uel monac. tex. in d. c. ex litteris. de excess. præl. Spec. d. uers. item litigiosus. Socin. in d. c. sentẽtiam. in 4. membro principali. uers. secũdo quæritur. & inter hos etiam connumerantur illi, qui aquam feruẽtem purgationi prædictę destinatam, uel ferrum

7 ignitum, uel quoſcumque gladios, aut pugiles benedicere, auſi ſint; nam ſequuta morte, uel mutilatione irregulares erunt ex ſententia Raym. & Rod. quos approbat. Silu. in uerb. homicidium. 3. q. 5. uerſ. nonum. Tabien. in uerb. irregular. 3. num. 17.

De obligatis ad ratiocinia.

CAP. XI.

1 *Ratiocinijs implicati, nec promoueri nec ſaecularibus honoribus fungi permittuntur.*

2 *Ratiocinijs implicato, qui ſque obijcere poteſt, ne promoueatur.*

Tutores, & ſimiles aliena negotia tractantes, non debent promoueri.

3 *Ratiociniorum irregularitas, an ſit perpetua.*

4 *Dolum committentes in ratiocinijs, Epiſcopus ſponte abijcere poteſt.*

Ratiocinia priuata inducunt irregularitatẽ, duobus caſibus & deijciunt promotum.

5 *Culpa lata in ratiocinijs, non inducit irregularitatem.*

6 *Epiſcopus promouens eum, quem ſcit priuatis ratiocinijs implicitum, pro eo tenetur.*

7 *Collegium unum, ſi totum in ratiocinijs doloſe uerſetur, nemo de illo promoueri poteſt.*

Collegium unum, ſi uſuram fecerit, nemo illorũ promoueri poteſt.

8 *Actores Eccleſiarum uel miſerabilium perſonarum non prohibentur promoueri.*

9 *Debitores Reipublicae ex contractibus, nõ ſunt irregulares.*

10 *Tutores priuatarum perſonarum, ſi de dolo conueniantur promoueri non poſſunt.*

11 *Clericum nominans tutorem pupillis ſuis diuitibus, eſt indignus oratione fidelium.*

Negotiorum geſtores ſunt irregulares iiſdem cauſis quibus & alij actores priuatarum perſonarum.

12 *Debitores facti, in quo eſt electa induſtria perſonae, promoueri non poſſunt, niſi ut hic.*

13 *Litibus, qui impliciti ſunt promoueri non debent.*

Haeres obligati ad ratiocinia promoueri non poteſt.

Vſura praeſumpta crimen impedit; ne quis promoueatur.

14 *Ratiocinijs impliciti, oblato fideiuſſore promoueri poſſunt, & quando id procedat.*

Ratiocinijs obligati per conſtitutum, aut Nouationem poſſunt promoueri.

15 *Ratiocinijs obligatus qui notorie eſt non ſoluendo poteſt promoueri.*

Ceſſio bonorum iure canonico, non inducit infamiam.

16 *Ceſſio ignominioſa inducit irregularitatem.*

AD ſuperiores titulos, quib. Curiae obnoxios pertractauimus, proxime accedunt ij, qui ratiocinijs obligati ſunt: exemplum ducitur à publicis laicorum Theſaurarijs, atque aeris publici depoſitarijs: nam quia tot curis diſtrahuntur, tot ratiocinijs implicantur, liberum uſum ordinis habere poſſe non uidentur; cum praeterea doli forſan redargui poſſint, & in reddenda ratione magnis litib. uexari; quod quotidie contingit, & omnib. notum eſt, iccirco ad ordines iure admitti non debent, quia irregulares ſunt toto tit. de oblig. ad ratiocin. Raym. tit. de Curial. Alberic. in uerb. ordinandus. uerſ. ſextus decimus. & idem Alberic. in uerb. obligatus. Nec mirũ eſſe debet, ſi eiuſmodi ratiociniis implicati ab ordine ſacro excludantur;
nam nec ad ciuiles honores admitti de-
1 bent. ff. de mun. & hon. l. reſcripto. §. debitores & c. 1. & 2. ne cleric. uel mon. Et tanti habetur iſta irregularitas, ut quaſi ad exemplum actionis popularis, omnis
2 Eccleſiaſtica perſona excipere poſſit ne promoueatur ille, qui ratiocinijs diſtinetur; multoque magis excipere poterit quiſquis ſua intereſſe putauerit ipſum non ꝓmoueri. Abb. in c. 1. q. ult. de oblig. ad ratiocin.

Et quamuis multa genera ſint eorum qui ad ratiocinia obligant, ut ſunt actores, procuratores, executores, tutores, curatores negotiorum geſtores, & ij oẽs tã publici quam priuati; tamen de ijs omnibus

nibus vno contextu tractabimus, quia vna eademque ratione nituntur: omnes enim promoueri prohibentur, antequã ab illo onere liberentur, & obligatione soluantur: Concil. Carthag. I. c. 8. habetur dist. quinquages. quarta, c. magnus: Procuratores igitur, vel actores, præsertim publica exercẽtes ratiocinia, siue ad certum tempus, siue perpetuo, administratione durante promoueri prohiben tur, tota dist. quinquages. prima; Archidiac. ibi in c. præterea, & tametsi Guil.
3 Naso. & Alan. perpetuam putauerint esse irregularitatem, etiam si temporalia fuissent ratiocinia, etiam post rationem redditam; tamen æquior est sententia, vt postquam nexu liberati sint admittãtur Bern. Goff. & Host. in c. 1. de oblig. ad ratioc. quos sequitur Arch. dist. quin quagesima prima, in princ. scilicet si per petua est administratio, sit perpetua irregularitas; sin temporaria, desinat hoc impedimentum statim, cum absolutio ratiociniorum secuta fuerit: Archid. d. c. præterea, & ibid. glo. & cap. priscis, dist. quinquagesima quinta: Hæc autem locum habent, si publicam administrationem quis gesserit sine dolo, quia forsan de reddenda ratione lis pendet: sed
4 in eo qui dolum commiserit, etiam si nemo aduersus eum de dolo litem mouerit Episcopus sua sponte, quando dolum nouerit, quasi infamem repellere, & potest, & debet, 6. q. 1. cap. infames, gl. in cap. alieni, 2. q. 7. Raym. tit. de Curialib. vers. sequitur: Ex quibus colligo hæc tria paria esse circa hoc impedimẽtum ordinis, siue pẽdeat administratio, siue finita sit, sed nondum redditæ sint rationes, siue redditæ sint, sed dolus intercesserit: istis enim tribus casibus promoueri nemo debet, locis citatis Ray. d. vers. sequitur.

In priuatis quoque ratiocinijs hæc vera sunt, duobus tantum casibus; Primus est, si de dolo lis mota sit; Secundus si in procinctu sit, vt moueatur; nam ob hunc doli prætextũ obligatus ad priuata ratiocinia ante exitum litis promoueri non potest; immo si interim promoueatur deponendus est, etiamsi postea in causa vicerit. gl. in cap. tantis, dist. 81. per istum tex. & ibi Archid. & arg. tex. dist. 23. cap. illud. Ideoque ne forsan, si diuturnior sit lis ista de dolo, & propterea æquum non sit differri tamdiu promotionem ad ordines sacros istius, qui de dolo cõuenitur, iure cautum est, vt certus actori terminus præfigatur, infra quem causa terminetur, arg. c. lator, qui fil. sint legit. & C. de ingen. manum. l. diffamati, quo tempore lapso si nil releuans ab actore fuerit deductum, sicut reus conuentus absolui debet, ita quoq; promoueri potest, tex. in d. Concil. Carthag. I. c. 8. & d. c. magnus, & d. c. 1. de oblig. ad ratio. glo. in d. c. præterea, glo. & Abb. in d. c. 1.

Diuersum ius est in lata culpa, quæ etsi dolo cõparetur l. quod Nerua, ff. de
5 pos. tamen lite super culpa lata pendente in priuatis ratiocinijs, non prohibetur quis promoueri, etiam si creditor plurimum se opponat promotioni, atq; plurimum reclamet; quia nil oberit illi quin promotus ad ordines ecclesiasticos satisfacere possit de omni eo, quod culpa commiserit, vel etiam poterit cedere bonis Archid. in d. c. præterea; vel ipse Episcopus, qui sciens eum promouerit,
6 pro ipso tenebitur; quoniam ipse illi videtur abstulisse negociandi facultatem: vnde sibi imputare debet, argu. c. fornicari, dist. 88. Abb. in d. cap. 1. col. penul. vers. Quæro quid.

Illud vero est notatu dignum, quod si totum

si totum unum collegium teneatur ob publica ratiocinia, uel etiam in priuatis dolose uersetur, nemo de collegio lite, uel administratione pendente promoueri debet. Archid. in d. cap. tantis. & argu. d. cap. illud. Nam sicut communitas, uel collegium ob usurariam prauitatem totum afficitur, ita quod singuli rei fiunt eius prauitatis, & ad restitutionem tenentur, de usur. cap. conquestus. argum. 7. q. 1. cap. sicut uir. & 23. q. 4. cap. sicut homines. & ff. quod met. caus. l. metum. §. animaduertendum: expressim Raym. titu. de pign. uersic. quid de communitatib. ita singuli irregulares sunt, dum pendet publica administratio: uel dum pēdet lis de dolo circa priuata ratiocinia.

8 Inter hos non connumerantur actores, procuratores, uel quicumque administratores rerum ecclesiasticarum, aut miserabilium personarum, aut cuiuslibet alterius piæ causæ publicæ, uel priuatæ: nam si nullum aliud impedimētum canonicum obsistat, etiam administratione pendente promoueri poterūt, text. in cap. 1. ne cler. uel monac. dist. 86. cap. peruenit. dist. 89. c. iudicatum. 16. q. 1. c. monachi. Raym. d. uers. sequitur. Cōcil. Calcedon. cap. tertio. Diaz praxi canon. cap. 55.

9 Rursum inter hos obnoxios, nō ascribuntur ij, qui Reip. debitores sunt, sine ulla administratione forsan ex mutuo, ex conducto, ex emptione, aut similib. contractibus administratione carentib. nam etiam lite uel obligatione pendente promoueri non prohibentur, etiam si in hac ciuili actione damnentur. Silu. & Tabien. in uerb. ratiocinia. Raym. dict. uersicu. sequitur per l. quisquis emensis. C. de episcop. & cleric. & d. l. rescripto. ff. de mun. & honor. glo. distin. quinquagesima prima. capitul. præterea. & ibid. Archid. probat Abb. in d. cap. 1. quęstio. antepenult.

10 Tutores quoque si de dolo conueniātur, uel si publicam principis tutelam, uel curam administrauerint promoueri prohibentur, sicut reliqui ad publica ratiocinia obnoxij. dicto cap. 1. de obligat. ad ratiocin. Specul. in titu. de oblig. ad ratioc. Nisi coacti suscepissent tutelam, uel curam, aut pro miserabilibus personis, præsertim si Episcopi iussio, aut consensus accesserit, poterunt promoueri. Silu. & Tab. in d. uerb. ratiocinia. sicut enim promoueri, ita & promoti susceptos ordines exercere permittentur. 15. quæst. 1. cap. monachi. distin. 86. cap. peruenit. & licet sanctus Cyprianus libro primo.

11 Episto. 9. negat offerendum esse sacrificium pro eo, qui moriens clericum nominasset ad tutelam, uel curam, quasi quòd clericus huiusmodi ratiocinijs implicatus, ab ordinum suorum administratione distrahi uideretur, ut probatur in cap. Cyprianus. 21. quæstio. tertia. ut refert etiam Osius episcopus, & Card. Varmien. in cōfess. tit. de ceremon. sumptis à rebus, c. 89. Tamen illud uerum est in pupillis opulentam hæreditatem possidentibus: alioqui pro pauperibus pupillis tutela, uel cura legitime suscipi potest, etiam à clerico, ut S. Petrus docet apud Clementem in Epistola 1. ad Iacobum fratrem Domini. Leo enim Papa primus in sermo. 2. de Ieiunio decimi mensis, Studeamus (inquit) uiduarum defensioni, pupillorum utilitati, lugentium consolationi, dissidentium paci: Vnde pro pauperibus pupillis tutelam, uel curam gerere saltim cum consensu Episcopi, pium opus est; nullum adfert canonicum impedimentum; quinimmo hoc ipsius Episcopi officium est. Augus. de uerb. Apost. serm. 10. Idem

dicendum erit, de negotiorum gestorib. nam hæc omnia officiorum nomina, eodem iure censeri debent, quoad hæc, ut sentit Specul. tit. de oblig. ad ratiocin.

Debitores etiam priuatarum personarum ad aliquid dandum, uel faciendum sub iuramento, si illud implere, aut satisfacere non possint, in ordine clericali promoueri non debent: differri enim debet ordinis collatio, in illud tempus, quo satisfecerint, aut de consensu creditoris alium sui loco substituerint ad promissa adimplēda: sentire uidetur Raym. tit. de curial. q. ult. scribit Alber. in uerb. obligatus: est enim necessarius creditoris consensus in hac substitutione, quan-
12 do personę industria electa est. Goffred. quem refert Abb. in dicto cap. 1. prope fin. Alberic. in uerb. religio 2. circa med. qua ratione etiam ad religionem non admittetur: uersatur etenim eadem ratio impedimenti. Raym. d q. ult. colligi potest ex glo. in d. c. præterea. & ibid. Archidiac. & idem Archid. in cap. legem. distinctio. 53. ubi etiam Hug. Alberic. in uerb. religio secundo, circa med. de qua re fusius traditur per Abb. in d. cap. 1. col. penult.

Debitores quoq; ad certum tempus aliquid præstare obligati, sub iuramento, cum eadem distinctione admittentur, scilicet, si in ordine, uel religione adimplere poterunt, admitti possunt etiam ante temporis aduentum; alioqui secus; admitti etiam poterunt si consentiente creditore substituerint alium ad promissa præstanda. Host. in summ. de oblig. ad ratioc. refert Abb. in d. cap. 1. de oblig. ad ratiocin.

Ex prædictis illud consequitur quòd si quis tanto distineatur ære alieno, ut
13 urgeatur litibus inextricabilib. nec ad ordines, nec ad religionem sit admittendus, rationibus ijsdem, de quibus ab initio diximus: Nam & Theodorus Alexandrinus, cum se monachum fieri postulasset, hac exceptione repulsus fuisset, si onus æris alieni habuisset: præfectus enim Monasterij priusquam eum admiserit hoc pquisiuit, ut est apud Metaph. 10. Septemb. circa princ. Lipom. tom. 6. Ideo hæredes eorum, qui obligati sunt ad reddenda ratiocinia, ab ordinibus excludendos puto eadem ratione. Nam & hæres usurarij ordinari non potest, ut dicemus cū de usurario agendū erit.

Huc spectat casus si quis fundum pignori habuerit à quo fructus perceperit, quia usurarum exceptionem patitur, ut fructus in sortem compensentur, lite super hac re pendente, non debet promoueri, si magna erit controuersia super ratione reddenda, & computatione fructuum, tradit Host. in summ. in titu. de oblig. ad ratioci. Silu. & Tabien. in uerb. ratiocinia. Abb. in d. capit. 1. prope fin. argum. text. in cap. significante. & capit. cum contra. de pignor. molestia enim ingens fieret Ecclesiæ, si promoueretur, ex dictis locis.

Est autem illud notatu dignum, quòd pdicti omnes qui ob ratiocinia promo-
14 ueri prohibentur, si idoneum fideiussorem exhibeant, ad ordines admittentur ex sententia Vinc. quem refert Abb. in d. c. 1. q. antepen. quod ita demum uerū esse intelligo, si fideiussor rem suam, & casum proprium fecerit, alioqui non uidetur sufficere simplex fideiussio; qm̄ nil releuaret, quandoquidē prius discutiendus esset principalis, auth. pręsente. C. de fideiuss. Hæc quoque intelligi possunt in constituto, & in nouatione; nam istis interuenientibus ille principalis obligatus quasi alium substituerit, poterit ad ordines admitti.

Illud

Illud quoque non est prætermittendum, quod quocumque nomine ad ra-
15 tiocinia obligati, si soluendo non sint tā notorie, quod nulla opus sit bonorum discussione, poterunt promoueri ex sententia Vinc. nam cedere bonis possunt clerici. Archid. in d.c. præterea. Raym. d. q. ult. per quam cessionem ab omni postea molestia liberantur. tex. & Doct. in c. Odoardus. de solut. unde cōsequens est, quòd cessante causa irregularitatis, cesset irregularitas: nec oberit, quod cedendo bonis fiat infamis; quia in iure non est cautum, quòd hoc genus infamiæ faciat irregularem: nam clerici cedunt bonis secundum formam. d. capit. Odoardus. ut ibi per Doct. & non fiunt irregulares, aut infames per illam cessionē: unde sufficit iuratoria cautio: quòd si ad pinguiorem fortunam deuenerit, satisfaciet: nec oberit quòd factus clericus negotiari ulterius non possit d. dist. 88. c. fornicari. quia suis honestis laboribus acquirere aliquid potest, ut creditoribus satisfaciat. Raym. d. q. ult.

Quæ omnia uera esse intelligo in cessione iuxta dictū capit. Odoardus. at in
16 cessione ignominiosa, quæ in sæculari foro fieri consueuit, si quis eo modo cesserit, dixerim eum non admitti ad ordines, sicut nec reliquos infames; & ita intelligo dicta Abb. in d.c. 1. col. penultim. uers. quæro quid de obligato: præsertim si fuerit manifestus usurarius, qui bonis cessit; quia de iure canonico, hic non habet beneficium cessionis; semper enim conueniri poterit in solidum. gl. in cap. cum tu. de usur. Bald. in suo Peculio in littera C, uersic. cedens bonis.

De medicorum irregularitate.

CAP. XII.

1 Medici iuramento adstricti curiæ promoueri nō possunt.
2 Medici non adstricti, si non habeant scrupulū conscientiæ circa ægrotantium mortes ex culpa, promouentur.
Medicus ob leuem mortis culpam, non promouetur.
Medico bene disponente pharmacum, non imputatur, si corruptio pharmaci mortem attulerit.
Aromatarij sunt irregulares ex morte, quæ prouenit ex corruptis pharmacis.
Chirurgi fiunt irregulares, ob imperitiam.
Medicorum appellatione ueniunt Chirurgi.
3 Medicus à publico stipendiatus in culpa est, circa omnes, qui sine cura eius sunt mortui.
4 Medicus, qui priuato stipendio capit curare, si desinat in culpa est, & fiet irregularis
5 Voluntarium etiam dicitur id, a quo quis non remouet, quod remouere debet.
6 Medico non imputantur contumaciæ ægroti, nisi medicamenta sint talia, quæ etiam inuito dari possunt.
7 Clerici etiam primæ tonsuræ, nec Medici nec Chirurgi esse possunt.
Clericus exercens medicinæ artem, non excusatur si pharmaca sint corrupta, uel ægrotus contumax.
Regulares eodem iure censentur, quo & clerici, circa medicinæ artem.

Medicorum quoque ars plurimum habet periculi ad incurrēdam irregularitatem; Ideo non sunt facile promouendi, si medicandi usum exercuerint; siue etenim publico stipendio conducti sint, tamquam curiæ obnoxij, nō sunt prius promouēdi, quàm ex nexu liberati sint,
1 eadem ratione, qua & alij omnes Curię adstricti, siue priuatis stipendijs artem exerceant; nam forsan per imperitiam, aut negligentiam, mortis, aut mutilationis causam dederunt, unde in culpa

 sunt,

ſunt, ſi quid tale acciderit l. imperitia.
ff.de regul.iur. & ff.ad leg.Aquil. l.idem
iuris. Ideo conſequens eſt, ut inter reli-
quos irregulares ex homicidio, uel mu-
tilatione per imprudentiam cauſata,ad-
ſcribantur.text.& gloſ.in capit. ſi quis à
medicis.diſt.25.

Si autem nulla omnino eis imputari
2 poſſit imperitia,uel negligẽtia, & ipſam
artis ſcientiam opportune adhibuerint,
& intrinſecus nulla mordeantur conſciẽ
tia,poterunt legitime promoueri, etiam
ſi ſub eorum cura multi mortui ſint,cap.
ad aures.de ætat.& qual.argum.l.ſi me-
dicus.ff.de uar.& extraord.cog. uidetur
tex.de homic.cap.tua.ubi Abb.Sed ſi in
conſcientia aliqualiter mordeatur, non
debent promoueri,d.c.ad aures.Nam ſi
quęlibet leuis culpa imperitiæ, uel negli
gentiæ illis imputari poſſit,ab ordinibus
excludi debent,ſi mors,uel mutilatio ſit
ſubſecuta Hug.in c.ſæpe.diſt.50. Specu.
in titu.de diſpenſat.§.iuxta. uerſic.facto
autem ſi quis. & uerſic. item exercens.
Raym.in tit.de homicid.uerſic.quid de
phyſicis.

Propterea ſi medicus medicamenta
facienda rite diſpoſuerit, ſed corruptio
pharmacorum effectum noxium indu-
xerit, non eſt hoc imputãdum medico,
qui ſua diligentia uſus eſt in perſcrutan-
dis pharmacis. Alberic.in uerb.homici-
dium.6.Summa conf.eo.tit.q.36.ſed ip-
ſe Aromatarius erit irregularis, quoniã
legitimis,& purgatis pharmacis non eſt
uſus.

Chirurgi quoque, & uenæ ſectores,
ideſt phlebotomantes, ſi quam culpam
incurrunt, ob imperitiam, uel negligen
tiam ita quòd uel mors, uel mutilatio
contingat, eandem incurrunt irregula-
ritatem; ipſi etenim, ac medici pari paſ-
ſu ambulant. Silu.in uerb.homicidium.
2.quæſt.decimatertia, & decimaquarta.
Medicorũ etenim appellatione ueniunt
Chirurgi, & quilibet alij certam corpo-
ris partem curantes.Alex.conſil. 15.co-
lum.ult.num. undecimo.uerſ. & medici
lib. 1.

Eſt autem illud animaduertendum,
quòd medicus, qui tenetur ex publico
ſtipendio curare uniuerſum populum,
3 quotquot moriuntur ſine eius cura, ab
ipſo occidi dicuntur.c.abſit, diſtin. 50.
Silu. in uerb.reſtitutio.3.quæſt.5.uerſic.
ſecundum. Idem quoque erit in eo, qui
priuatis ſtipendijs medicinæ artem exer
cet; nam ſi requiſitus etiam à diuite, qui
pecuniam, uel mercedem ei non aſſi-
4 gnat, negligat eum curare (poſtquam
curare cœpit) aut eum deſerat, in cul-
pa eſt, ſi ægrotus deſertus moriatur, &
ideo promoueri non debet, quia licet
merces illi non ſolueretur, poterat poſt
conualeſcentiam, uel etiam mortem,
ſumptus, & ſtipendia petere, & obti-
nere; Armill.in uerb.medicus.num.2. &
glo.diſtin.octuageſima tertia.in princ.in
uerb. inferas. Corſettus in ſing.in uerb.
expenſæ: peccat enim mortaliter ne-
gligens curam, quam aſſumpſit; Armil.
in uerb.homicidium.quæſtio.6. Et ideo
licet S. Anton. in lib. de cenſur.cap.no-
nageſimo ſeptimo, ſentiat medicum nõ
curantem, non effici irregularem, tamẽ
illud uerum eſſe poteſt in medico, qui
non aſſumpſit curam, aut curare nõ cœ-
pit,at ſi cœperit, neſcio quomodo excu-
ſetur ab irregularitate, ſi deſerat curam
cognoſcẽs expreſſe, quòd deſerta cura,
ille moreretur; Vnde implicite uidetur
uelle mortem ægroti: nam qui non re-
5 mouet quod remoueri debet, ex quo ſe-
quitur homicidium, illud eſt quodãmo-
do uolũtarium. S.Thom.2.2.quæſt.64.
quem refert Silu. in uerb.homicidiũ 2.

in princ. unde se se abdicando à cura infirmi, est perinde ac si in aere suspēsum hominem manu teneas, nam si manum subtrahis, certe occidisti, & irregularis factus es, ita & in medico saluari etiam potest S. Anton. in eo loco ubi medicorum copia est, ita quod qui cœpit, et si curam deserat licentia petita, aduocari possunt alij: tunc mihi placet ea sententia, quòd mors, quæ postea sequitur, ægroto imputari debeat, qui sciens hunc discedere, alium non aduocauit. Sed hanc q. fusius tractabo lib. 5. c. 48. §. homicid. omissione, uide ibi.

Quandocumque uero ægrotus inobediens est medico, nulla culpa est eius si ille moriatur, nisi in illis medicamētis,
6 quæ inuito dari possunt: nam quia eo casu medicus inuitum curare tenetur, in culpa erit si inuito ægroto medicamenta non dederit gl. in d. uerb. inferas.

Sunt autem hæc omnia uera in medicis, ac Chirurgis laicis; alioquin clerici
7 etiam primæ Tonsuræ, adeo has artes exercere prohibentur, quòd nec pro miserabilibus personis, nec pro consanguineis exercere permittuntur: quinimmo si exerceāt, de rigore iuris susceptum ordinem sacrum administrare ꝓhibētur, etiam si mors, uel mutilatio uacet omni culpa. c. tua. de homic. semper enim sunt in culpa clerici medicātes, etiam si ęger fuerit inobediens, uel pharmaca corrupta, quia dant operam rei illicitæ. tex. in d. c. tua. moriētes enim sub eorum cura, semper præsumuntur mori ipsorum culpa, ut ibi, & in c. sententiam. ne cleric. uel monac. uide ad hæc Silu. in uerb. homicidium 2. q. 12. & Tabien. in uerb. irregularitas 3. num. 11. Raym. loco supra citato; & quodcumque hic diximus de clericis, idem est & in Regularibus, d. c. tua. Silu. d. q. 12.

De irregularitatibus ob ægritudinem animi prouenientibus.

De Mentecaptis.

CAP. XIII.

1 *Mentecapti sunt irregulares, etiam si hodie nō sint, si aliàs fuerunt.*
2 *Mentecaptus, qui antequam insaniret, erat dispositus ad capiendos ordines, ordinatus suscipit characterem.*
Insanire quomodo quis deprehendatur.
Aphranij dictum elegans.
Fatuus quis.
Stultus quis.
3 *Amentia quandoque fit ob nimiam psalmorū decantationem.*
Mente quomodolibet alienati, non sunt promouendi.
4 *Cessante causa irregularitatis, cessat irregularitas.*
5 *Mentis recuperatio, ut tollat irregularitatem, quantum tempus sit expectandum.*
6 *Febris insaniam causans, non inducit irregularitatem.*
Bardi qui.
Stolidi qui.
7 *Simplices nimium sunt deponendi, & irregulares.*
8 *Rustico loco potest constitui sacerdos hebes.*
Rudes sæpe numero pleni spiritu sancto.
Clericorum penuria si sit, tolerabuntur minus idonei.
9 *Dementibus non semper deneganda communio.*

Voniam hactenus per plures prosecuti sumus irregularitates ex hominis statu, uel professione ꝓuenientes. Nunc ordo expostulat, ut eas perquiramus, q̃ ab animi, uel corporis ęgritudine nascunt̃. Primum autē de morbis animi agēdum est. Hi sunt amentia, dementia, fatuitas, deliratio, stultitia, insania, furor. Nam quoniam ista patientes mētecapti sunt, susceptio ordinum illis interdicta est. Rationis etenim usu opus est, ut quis ad ordines admittendus sit; quandoquidē

carentes perpetuo usu liberi arbitrij cha
racterem sacrum non suscipiunt.S.Tho.
4.dist.25.art.1.refert Tabien.in uerb.or
do.4. quicquid enim agitur alienata mẽ
te, fletu potius dignum est, quàm Eccle
siastici ordinis honore,ut scribit Grego.
in Registro ad Eleutherium: habetur in
cap.quamuis.7.q.1. Nulla etenim ratio
patitur,ut qui sanam non habeat mentẽ,
aut intellectũ ad Ecclesiasticos ordines
promoueatur.c.infames.6.q.1.Quinim
mo nec promouendus est is, qui nunc
1 non insanit, si aliquando insaniuit. Aug.
lib.de dogmat.Ecclesiast. c.72. habetur
c.maritum.d.dist.33.& est tex. Gratian.
in c.fin.16.q.1. Si tamen quis mente sa-
nus ordines præuia dispositione postu-
lauerit,& postea amẽs ordinatus sit,cha-
2 racterem suscipit.c.maiores.de baptism.
Angelic.in uerb. ordo 3. in princ. Cate-
chism. Pij V.in tractat.de ordinis sacra-
mento.

Deprehenduntur autem insanire ho-
mines multis modis, primo quidem si
ita mente transferantur,ut nõ quod præ
oculis habent intueãtur,sed sola suæ pas
sionis phantasmata insequantur.S. Am-
bros.ut refert Gratian.in c.sicut.distinct.
47.Rursum insaniunt ij,qui quod dicãt
nesciunt,aut quod uelint, aut nolint ne-
sciant exprimere c.1. de cler.ægrot. lib.
6.Ex ipso enim sermone,ac linguę expli
catione stultitiam conijcimus. Isa.c.32.
stultus,inquit,fatua loquitur : quod car-
mine pereleganti quodam emblemate
explicauit Andreas Alciatus.

Cũ tacet,haud quicquam differt sapientib.amẽs,
Stultitiæ est index linguaque, uoxque sua.

Sanctus quoq; Hieronymus ad Euan
drum,fatuum ex locutione ipsa cõiecit,
habetur distin.93. c.legimus. qui enim
dissona rationi dixerit,Insanire putatur.
Iob cap.2. & c.conuenior. 23.q.8. Ipso
quoque lapidum ictu; ac corporis mo-
tu insaniam quisque suam demonstrat,
ut latius de signis insanientium scribit
Archid. in d.c.legimus.& præ cæteris fu
sius tradit Ias.in l furiosum.C.qui testa.
fac.poss. Differunt autem alia, atque alia
ratione inter se,qui insaniunt : alij enim
fatui sunt,& insulsi quasi sine condimen
to discretionis ex sententia S.August. ut
refert Archid. d.c.legimus.& Isid. lib.1.
Etym. ut refert S. Thom.22. q.46. art.
2.Hinc fertur Afranium dicere solitum,
se se stultum existimare,fatuũ se esse non
opinari:scribit Archid.in c.de Constan-
tinopolitanæ.dist.22.plus enim afficitur
mente fatuus,quàm stultus: fatuus enim
caret sensu, stultus autem non omnino
caret sensu,sed hebeti sensu est, S. Tho.
d.q.46.artic.1. Alberic.in uerb.stultus.
Et licet quandoque eæ animi ægritudi-
nes natura fiãt,aut uitiatis moribus.Ta-
men quandoque etiam à nimia pietate
proficiscuntur; nam quandoque ob im-
moderatam innocentiam, atq; indiscre-
3 tam psalmorum,& officiorum decanta-
tionem contingit amentia,atque insania
ex sentẽtia S. Hieronymi. habetur de cõ-
secr.dist. 5.c.non mediocriter.

Quisquis igitur quamlibet mẽtis alie-
nationem patitur, non solum ab ordini-
bus suscipiendis arcetur, uerum etiam à
susceptis administrandis propter sacra.
menti reuerentiam,& maximum pericu
lum.S.Thom.3. q.82.art.fin.ad 3. refert
Tabien. in uerb. corpore. Propterea E-
phraim Syrus cum nouisset se eligendũ
in Episcopum, simulauit mentecaptum
publice indecore gradiens, uestem post
se trahens, uenalia rapiens ac comedẽs:
ob quæ cum putaretur demẽs, dimissus
est. Niceph.lib.9.c.16.

Verum quia aliquando qui desipue-
runt,

runt, postea resipiscũt, quia facile in eandem insaniam possent reincidere, non
4 sunt statim promouẽdi. Nam etsi cessante causa irregularitatis cesset irregularitas c. statuimus. & c. Neophytus. dist. 61. Tamẽ quia certa debet esse episcopi opinio hunc esse ab insania liberatum, ad hoc, ut eum promouere possit, ideo an-
5 nus expectãdus esse uideretur ab adepta animi sanitate, sicut in furioso canones decreuerunt c. communiter dist. 33. Verumtamen uerior illa est sentẽtia, quòd hoc totum resideat arbitrio Episcopi; q̃ re perfecte cognita deliberabit an ad ordines admittat, an excludat, sicut dicimus in eo, qui iam est promotus, & insanit; nam si resipiscat, est expectandũ tantum tempus, ut administrare possit, quãtum uidebitur Episcopo, ut certus esse possit, de recuperata mente. Archid. d. c. communiter. Archiepis. Flor. 3. part. tit. 29. c. 5. Rosel. in uerb. uitiatus. Alber. in uerb. uitiatus. Propterea si ob inualescentem febrem, quis insanierit, aut delira-
6 uerit, sublata febre restitutaq; corporis incolumitate, & cessante insania, ac delirio, nil oberit, quin statim ꝓmoueri possit, ut ipso usu apud omnes de hac re cõstare potest.

Quæ hactenus diximus, de mentecaptis reijciendis, eadem quoq; congruere possunt illis, qui stolidi, Bardi, aut hebetes dicuntur; nam quia perspicaces non sunt, sed inepti, & plerumque plus æquo simplices, debent excludi. Illi etenim, qui in humanis negocijs inepti, at-
7 que imprudentes sunt, deponuntur etiã ab adepto ordine, ut apud Gregor. constat his uerbis: Petrus diaconus, quem à uobis electum asseritis, omnino ut dicitur, simplex est, & nostis, quia hoc tẽpore, talis in regiminis arce debet constitui, qui non solum de salute animarum, uerum etiam de extrinseca utilitate, & cautela sciat esse solicitus; habetur c. Petrus, dist. 39. quo loco glo. putat huiusmodi simplices esse irregulares, sunt. n. imprudentes, unde excluduntur, ut dicemus cum de irregularitatibus apostolicis agemus; nam & hos simplices seuere redarguit Chrysost. lib. de sacerd. dignit. 4. c. 4.

Quandoque tamen tam siluestris est populus, & in summis alpibus ut crassioris ingenij, & hebetioris sensus homines admittere possit, quasi inter cæcos monoculus Rex constituatur; quippe,
8 cui tantum sufficere possit ingenium, quanto præcellat sibi commissis populis, ut sicut populus, sic & sacerdos Isa. c. 24. Plerumque uero in his rudib. summa habitat charitas, & magna Spiritus sancti dona, ut constat ex Greg. dialog. lib. 3. in uita Sanctuli presbyteri: qui nec decem præcepta, nec elementa litterarum bene nouerat; spiritus etenim domini implet piscatorem, & prædicatorẽ facit; implet publicanum, & Euangelistã facit: O qualis est ille artifex spiritus, nulla ad discendum mora agitur, & in omne quod uoluerit, mox ut tetigerit mentem docet, solumque tetigisse docuisse est. Greg. in homil. 30. ex quadraginta: ideo ad huiusmodi loca siluestria, quando idonei non reperiuntur, tolerãtur minus idonei. exemplum haberi potest ab illo Coepiscopo Augustini, à quo ipse aliqua acute dicta didicerat, cum multa admiratione, quem quidem dicit fuisse Deo amicum, sed in uilla natum, & enutritum, & non multæ lectionis, ut scribit Possidonius in uita S. Augustini: Vnde isti ad ordines admittentur non habita exactissima examinis diligentia, propter clericorum penuriam, ac necessitatem, tex. & gl. in c. priscis. dist. 55. & gl. in c. 1.

dist. 57. ibi, raritas, &c. Stoliditas etenim hæc, & hebetudo non pertinet ad priuationem sensus, & rationis, sed ad tarditatem, & mentis obtusam conditionem, unde non est incongruum in siluestri loco eos administrare posse. gl. in d. cap. de Constantinopolitanæ. dist. 22. sunt enim aliquo modo dociles; nam & dementes, qui aliquo modo dociles sunt ad fidem, pœnitentiam, & sacramentorum deuotionem, communionem suscipere possunt ex sententia S. Thom. super 4. sent. ut refert Silu. in uerb. Eucharistia 3. uers. nonum. dumtamen huiusmodi dementes propter ægritudinem facti sint, & dũ corpore ualebãt pij & deuoti extiterint. Silu. ibid. uersic. decimum. multo igitur magis stoliditas, & hebetudo admitti potest ad sacramenta, præsertim si modica fuerit.

De Furiosis.

CAP. XIIII.

1 *Furiosus qua causa quis fiat.*
Furiosi triplices sunt.
Furiosus Maniam patitur.
Comitialis ex bili flaua peradusta causari nõ potest.
2 *Furiosus, lunaticus, & comitialis, sæpe pro eodẽ accipiuntur.*
3 *Dauid Lunaticum, & comitialem simulasse Basilius putat.*
Herculeus morbus.
Cambises laborauit comitiali.
4 *Furiosus promoueri non potest, etiam si ille postea liberetur, uel etsi habeat dilucida interualla.*
5 *Febris inducens furorem, non inducit irregularitatem.*
6 *Furiosus per interualla, nec ad minores promouendus.*
7 *Furor superueniens, non aufert characterem.*
Furor non aufert magistratum.
Furor impedit Papam promouendum, sed non promotum.
8 *Furiosus perquam raro potest exercere susceptos ordines, assistente collega.*
Furiosus, qui in sanitate ordines postulauerat, recipit characterem.

Vriosos bilis facit, siue ea sit atra, siue flaua dũmodo adusta sit, eleganti stylo hoc probat Hieronymus Gabuccinus Fanensis Medicus de comitial. morb. li. 1. fol. 16.
1 & seq. nã ex Hippocratis, Galeni & Aristotelis, quos ille refert sentẽtia furiosos triplices accipere possumus, furentes, lunaticos, & comitiales, qui uarijs inter se differunt modis; furit enim quis aliquando ob flauæ bilis adustionem: quæ cum petat caput debacchari hominẽ cogit; hominum quoq; societatem diffugere, errareque per inuia, & solitaria. Aristot. sect. 30. problem. 1. exemplo fuit Bellerephon, de quo poeticum illud:

Qui miser in campis merens errabat aleis,
Ipse suum cor edens, hominũ uestigia uitãs.

Ij igitur cum Maniam patiantur nunquam tamen cadunt, unde nec lunatici, nec comitiales sunt, sed ꝓprio nomine furiosi dicuntur. Nam ex flaua bili peradusta comitialis causari non potest. Gabucci. eod. lib. 1. & lib. 2. fol. 38. At cum atra bilis furere cogit, id fit, qa hæc atra bilis tardius irrepit ad corripiendum caput, & alia membra; quæ humoris tarditas, & mora, ita mentis abalienationem incutit, ut debacchari cogat, priusquam casum inducat, unde ĩ istis terminis stat furoris nomen: at si usque ad capitis, & membrorum correptionem humor inualuerit, fit casus, qui uel lunaticus dicetur, uel comitialis, secundum causæ diuersitatem. Apud scriptores uero plerumque ista commiscentur, uidelicet, furiosus, lunaticus, & comitialis. Volaterran. libro 24. de insania. Nam Basil. ho-

mil.20.super Psalm.33.circa princ.scri-
3 bit Dauid cum caderet ore spumāte lunaticum, & comitialem uisum fuisse ex libro 1. Reg.c.21. Herculem etiam ferunt furiosum,& comitialem fuisse, unde hic morbus herculeus dictus: filios etenim proprios furens necauerat. Cambises quoque Persarum Rex eodē morbo laborauit; charissimos etenim in ipso furore interfecit: Verum tamen quia furiosum distinxim⁹ à lunatico, & comitiali, uidetur magis opportunum, ut de singulis, singula capita subijciamus.

Furiosus igitur nulla ratione promoueri potest. cap.communiter. distin.33. quem textum. Archid.ibi intelligit speci fice loqui in furioso,ex sententia Lau. & Hug.idem scribit Alberic. in uerb.uitiatus.Rosel.in uerb.uitiatus. Archiep.Flor. 3.parte tit.29.cap.5.Idque adeo uerum est,quòd etsi furore liberetur (fieri enim hoc potest, præsertim in furore ob flauā
4 bilem) tamen promoueri non debet. gl. & Gul.in d.capit.communiter. Alberic. Rosel.& Floren.locis prædictis.Summa conf.de homic.quæst.45.text.in capitu. maritum. 33. distinc. (qui locus exceptus est ex August.in lib.de dogmat. ecclesiastic. capitu.72. licet Gratianus per errorem tribuat Gregorio.) Quandoq; etenim dilucida sunt interualla furoris, Ideo sicut dum quis furit, cum rationis usum non habeat, non debet ordinari. S.Thom.4.distin.25. artic.1. Tabien.in uerb.Ordo. 4. nullus enim adesse potest consensus. 32.quæstio.7. cap. neque furiosus.& ibidem glo.ita si dilucida interualla habeat, corripi à furore posset,uel tempore promotionis uel tempore administrationis.Ideo non est committendus ordo ei qui facile relabi in furorem posset, nisi forsan furorem quis patiatur
5 ob inualescentem febrem, eo enim casu sublata febre, & furor penitus sublatus uidetur: unde & ad sacros ꝓmoueri non prohiberetur.

Ad minores uero ordines promoueri posset ille, qui dilucida habeat interualla ex sententia Archid.in cap.2. & 3. per illum text.33.dist.ibi,de sacro mistерio. Sed meo quidem iudicio, nec ad minores facile admittēdum puto; deho-
6 nestaretur enim ordo clericalis; qui etsi non deseruiat altari tamen circa altare uersatur; unde res tota pēdebit arbitrio Episcopi considerata qualitate furoris, an leuis sit, an perraro corripiat.

Si quis autem sana mente promoueatur, postea uero furor superuenerit, omnis ordinum executio illi aufertur; nam
7 etsi character ob furorem non deleatur, usus tamen impeditur. S.Thom.3.q. 82.artic.fin.ad 3. Tabien.in uerb.corpore: quod etiam Iure ciuili cautum est. Nam si quis in magistratu positus furere ceperit, non deponitur à magistratu; quin illi integre permittitur. l. qui furere.ff.de stat.homi.ubi glo. & Doct. Ideo concludo, quod furor impedit quidem Papam eligendum, at non deijcit electū. Anton.de Butr.in capit.licet. de electio. Iacobat.in tract.de Concil.lib.3. articu. 1.uersic.& idem si sit furiosus: sola enim nuda administratio impediri uidetur: quæ quia sine rationis usu exerceri non potest, ideo per coadiutorem supplere sufficiet.

Contingit autem aliquando eum qui sana mēte promotus est furore corripi, & post tempus ad pristinam mētis incolumitatē restitui, dubitatur an facile sit restituēdus ad administrandos ordines, quos ob furorē exercere ꝓhibitus fuit, & sanè uerba d.cap.maritum.& Aug.d. cap.72. uidentur probare non licere restitui propter illa uerba, qui quandoque insa-

insaniuit, maxime si sæpius fuerit correptus. 7. q. 2. c. in litteris. sed æquor est sen-
8 tentia, quòd si perraro fuerit molestatus ex leui furore, ac sine scãdalo, siue clamore, aut alia horribili perturbatione, poterit admitti ad celebrationem suscepti ordinis; dummodo secum collegam habeat sacerdotem, qui, si contingeret eũ inter celebrandum furore corripi, possit supplere, & perficere ministerium. 7. q. 1. cap. illud. & c. nihil. Alberic. d. uerb. uitiatus. Archiepisc. Flor. d. cap. 5. in fin. Non est autem illud prætermittendum, quòd furiosus, qui sana mente ordines postulauerat, præuia dispositione suscipit characterem etiam si in furore ordinetur. text. in cap. maiores. de baptism. Angelic. in uerb. ordo 3. in princip. Catechism. Pij Quinti, in tract. de ordin. sacramento.

De Lunaticis.

CAP. XV.

1 *Lunaticus est, qui nascitur interlunio:*
Lunaticum mancipium morbosum est.
Argumentum ab edilitio edicto ad irregularitatem, rite trahitur.
Lunatici à dæmoniacis longe differunt.
2 *Lunaticus mystice est, quisquis sordescit peccatis.*
3 *Lunaticus iam promotus, non amittit characterem.*
Lunaticus morbus, vt incipit ipso vita ortu, ita concomitatur ad mortem.
4 *Lunaticus leuiter affectus, an promoueatur.*
5 *Lunaticus leuiter affectus, an exerceat ordines.*
6 *Lunaticus à comitiali dignoscitur tempore.*
Lunaticus ad minores facilius admittitur.
7 *Lunaticum se simulans, an possit promoueri.*

QVa ratione furiosi non promouẽtur, ut proximo capite diximus, eadem quoq; & lunatici; nam mentis summam alienationẽ patiuntur, usque adeo, ut insaniant, merito ob hanc insaniæ causam ordines illis conferri nõ debent. argum. dist. 33. cap. maritum. etiam si dilucida habeant in-
1 terualla, ut ibi in illis uerbis, quandoque insaniuit: Lunaticus enim ille est, qui interlunio genitus est, nam cum luna defectum patitur, uel quamlibet mutabilitatem, ipse quoque patitur, & mente abalienatur, ita ut insaniat; quo fit ut ethnicorum iure lunaticum mancipium pro maxime morboso haberet̃, ita ut redhibitioni locus esset. ff. de ædil. edic. l. bouẽ. §. aliquando. multo ergo magis Deo hoc morbosum mancipium adscribi nõ debet. 33. dist. cap. usque adeo. nam affirmatiue ab ædilitio edicto ad irregularitatẽ ualet argumentum, ut alias diximus in regulis generalibus, & quòd sit irregularis probat Alberic. in uerb. uitiatus. & Archiep. Flor. 3. tit. 29. cap. 5. Lunaticus etenim morbus sæpe comitiali coniungitur, unde Sirenus Poeta.

Est subiti species morbi, cui nomen ab illo,
Quod fieri nobis suffragia iusta recuset.
Sæpe etenim membris atro languore caducis
Concilium populi labes horrenda diremit.
Ipse Deus memorat dubia per tempora luna,
Conceptum talis, quem sæpe ruina profudit.

Propterea Archid. Physicarum rationum ignarus lunaticos eos esse putabat, quos dæmon uexat in interluniis, ut ille scribit in c. communiter. dist. 33. sed longe fallitur: nam Dæmoniaci toto cœlo differũt à lunaticis, ut suo loco dicemus. Fateor tamen, & lunaticos aliquando à dæmone uexari, ut Matth. cap. 17. Physici etenim ferunt lunaticos plerumq; sine dæmone sola luna aduersante uexari ipso interlunio, quo tempore, & dæmon facilius sese immiscet, ut humanam natu-

ram

ram uexet, quando mens & ratio debilior est,ut scribit Silu.de strigimag.lib.1. c.ult.uers.decimum.& est ratio quia defectu Lunæ, quasi terræ humiditate decrescente fit naturæ imbecillitas, unde eos perfacile uexat dæmon naturalium effectuũ peritissimus.S Tho.sup Matth. ad c.4.in fin. & ante eum Origen. super Matth.hom.4.col.3.

Spirituali autem sensu lunaticos accipere debemus eos, qui instabiles sunt,ut
2 recte Beda interpretatur ijs uerbis,lunatici,inquit, sunt qui ut luna mutãtur per diuersa uitia crescentes,& decrescentes. refert S.Thom. in catena aurea super Lucam cap.9. Instabiles enim sunt lunæ motus,& alios,atq; alios in dies effectus parit in inferiora corpora,ut diserte scribit Basil.in exemero homil.6. & iccirco quasi lunatici, qui fluctuant in uitijs,aut fide promoueri non debent.Si quis autẽ promotus sine hac uexatione postea in
3 hunc lunaticum morbum inciderit,characterem quidem non amittit:sed ordinibus inseruire non permittitur ob sacramenti uenerationem,& ob scandalũ, sentit S.Tho.3.q.82.art.fin.ad 3.quamquam si physicis credimus,uix quisquã lunaticus existit,qui non id ab ipso ortu patiatᷣ,quia sit interlunio natus, quinimmo,ut ab ipso ortu morbus hic incipit, ita numquam nisi morte deficit, infecta naturæ radice.Gabuccinus de comitial. morb.lib.1.fol.4.& 16.& seq.

Propterea illi mihi uidentur impossibilem dubitationem proponere,qui dubitant an promotus si lunaticus efficiatur aliquandiu,& postea conualuerit, sit ad exequendos suos ordines restituendus. Tamen,ut omnium curiositati satis fiat, duplex consideratio fieri potest. Prima est,si quis lunaticus extiterit, & postea ægritudine illa liberatus, aut si leni
4 uexetur uelit promoueri, non est audiendus: promoueri enim non debet, sicut nec ille, qui aliquando insaniuit.text. in d.c.maritum. & ita senserunt ueteres, s. Gul.& glo.in c.communiter 33.dist. Archiep. Flor.d.c.5.Rosel.in uerb.uitiatus. Alberic.in uerb.uitiatus.Secunda consideratio est,si quis iam promotus in hũc morbum inciderit,& post aliquod tempus ista uexatione lunatica sit liberatus, si per testimonia medicorũ Episcopus nouerit ipsum esse sanatum,restitui pote
5 rit ad exequẽdos ordines susceptos, etiã si per singulos menses aliquid uexationis patiatᷣ, si nullus adsit uocis clamor, aut horribilis commotio, aut scandalũ: sufficit enim si secũ sacerdotem assistentem habeat,qui si in sacrificio uexaretur possit subuenire,& ministeriũ perficere, argum.7.q.1.cap.illud.& c.nihil.Alber. in uerb.uitiatus. Rosel.& Floren.ubi supra. Sed non statim Episcopus eum debet restituere,quin expectato aliquo tempore possit dignoscere an uere lunaticus morbus sit,an comitialis;nam ut dignoscatur an dęmoniacus,an comitialis,
6 mensis expectandus est. Ad dignoscendum autem an uere liberatus sit, annus expectari debet.7.q.2. c.fin. & d.c.communiter. Sed uerius est,ut hæc omnia resideant arbitrio Episcopi. Archidiacon. d.c.in litteris.7.q.2.Rosel.Alber.& Flor. ubi supra.

Sunt autem prædicta uera in maioribus ordinibus, at in minoribus perquã facile admitti possunt,non solum ut susceptos exerceant, sed etiam ut ad illos promoueãtur,tex.in c.2.dist.33.ubi Archid.& Lau. hoc dicunt, per illum text. in illis uerbis, sacro ministerio. Iccirco extra sacrum ministeriũ, & sacrificium altaris, si Episcopus arbitrabitur, posse eos promoueri, pendebit ab ipsius iudicio,

cio, inspecta magnitudine, uel turpitudine uexationis: cuius rei exemplum trahere possumus, à S. Malcho Episcopo Hybernico qui (ut utar uerbis auctoris) puerum mente captum, ex ijs, quos lunaticos uocant, inter confirmandum sacra unctione sanauit, & illum mox constituit ostiarium domus suæ; hæc scribit S. Bern. Abbas Clareuall. in uita S. Malachiæ.

Si autem quis uere lunaticus non extiterit, sed simulauerit, ut Dauid 1. Reg. c. 21. si ob causam piam id fecerit, non prohibebitur ordinari, Dauid enim qui se lunaticum finxit, ut scribit Basil. in homil. 20. super Psalm. 33. non reperitur ob hãc causam fuisse a sacerdotio exclusus: sed si ob turpem quæstum quis se lunaticũ simulauerit, indignus erit omni Ecclesiastico ordine, argum. Constantinopol. Synodi sextæ. c. sexagesimo, quę reddit irregulares eos, qui se dæmoniacos simulãt, perinde ac si essent uere dæmoniaci.

De comitialis morbi irregularitate.

CAP. XVI.

1 *Comitialis unde dictus.*
Comitialis, Herculeus morbus, maior, sacer, denominatur.
Epilepsia morbus, & causa.
2 *Coitus paruus comitialis uidetur.*
Comitiales fuere multi insignes uiri.
Iulius Cæsar comitialis.
Dauid comitialem finxisse uidetur Basilio.
3 *Comitiales promoueri non possunt.*
4 *Comitiali morbo liberatus, quando promoueri possit, uel ad susceptos exercendos restitui.*
5 *Comitialis esse quis quanto tempore dignoscatur.*
6 *Dæmoniacus esse quanto tempore, quis dignoscatur.*
7 *Comitialis deprehenditur cornibus ceruorum adustis.*
Comitialis deprehenditur carnium promiscuo usu.
8 *Hœdinis carnibus, suscitati dæmones ridiculũ est.*
9 *Hircina, uel caprina caro suscitat comitialem.*
Capra, & hircus comitiales sunt.
Sacerdotibus olim caprinis carnibus uesci uetitum fuit.
Hircinum iecur suscitat comitialem.
Dæmoniacis, auferendus est usus carnium.
10 *Dæmones esu carnium, ad uitia nos prouocant.*
Carnium esus, non natura nobis inditus.
Vulturibus, nec natura esus carnium indictus.
11 *Coturnicum usus in cibo suscitat comitialem.*
Anisum impedit comitialem ex Pithagora.
Comitialis, quibus modis sanari possit.
Simon Tridentinus puer iugulatus.
Astensis puer iugulatus.
Cataphrigæ, & Pepuziani Eucharistiam conficiunt sanguine infantis iugulati.
12 *Comitiales ad minores ordines facile promouentur.*
Comitialis morbus hæreditarius; ideo inficit hæredes, etiam quo ad irregularitatem.
Vertigo parua epilepsia, affinis comitiali, ac nihilominus promoueri non impedit.
Gregorius Magnus sincopen sæpe passus est.

Comitialem morbum ideo antiqui denominasse dicuntur, quod hac ægritudine laborãtes, in agendis comitijs maxime detegi
1 solerent; quamobrem comitia dimittebãtur, si eo tempore hac uexatione, quis fuisset correptus, ut Sirenus Poeta scripsit, de quo superiore capite diximus.

Sed aliquando herculeus morbus dictus est, quod Herculem uexarit: aliqñ sacer, aliquando lunaticus, illo eodem loco diximus: Aliquando epilepsia dicitur, quasi membrorum correptio, & cõtractio; Nam ex physicorum sententia, in hoc morbo tanta est capitis, & membrorum contractio, ut aut hominem celeriter consumat, si recens, & uehemens superueniat, aut si lenius hominẽ grassetur,

ſetur, familiaritate quadam, uſque ad ultimum uitæ exitum concomitetur; propterea inſanabilem putant; præſertim ſi hydropiſi miſceatur. Gabuccin. de comitial. morbo lib. 2. fol. 55. atque ante eum Hippocrates lib. de Choacæ prænotionibus: cauſam huius morbi ſcribit idem Gabuccin. libro 1. fol. 10. & 16. & ſeq. Et tametſi de hac re multa dicat. Archi. in cap. communiter. diſtin. 33. tamen non illi credendum eſt homini phyſicarum rerum ignaro; ſed conſulendus eſt Hippocrates lib. de ſacro morbo. & Ariſtot. in problem.

Habet hic morbus horroris plurimum; Nam qui ex eo concidunt rugitum emittunt, qui rugitus inde naſcitur, quòd ſtipatis uenis difficilis eſt aeris reſpiratio. Gabuccin. eodem lib. 2. fol. 45. ex ſententia Auicennæ: præterea ſpumã præmaximam ore mittit; quia pulmo ualde afficitur nimia interni motus uehementia. Idem Gabuccin. eodem lib. 2. fol. 46. Tãtum enim fœda res eſt aſpectui hic caſus, quantum ipſe uenereus coitus; quandoquidem ex Hippocratis
2 ſententia coitus comitialis morbi teterrimi pars eſt, imo paruus comitialis; quod eleganti ſtylo ſcripſit Aul. Gell. lib. decimo nono. capit. 2. Eſt uero tam abominabilis etiam ſtomacho, ut uidentibus timori ſit; nam Plin. libro 10. cap. uigeſimotertio, dicit morbum hunc deſpui conſuetum, perinde ac ſi contagione eſſet inuaſurus. Gabuccin. libro primo. fol. 3. Hoc morbo correpti ſunt uiri præſtantiſſimi: nam Iulium Cæſarẽ ferunt in agendis rebus bis hoc morbo fuiſſe correptum. Dauid quoque, ut Baſilius refert homil. 20. ſuper pſalm. trigeſimum tertium; talem ſe eſſe ſimulauit.

Qui igitur hoc morbo corripiuntur, ad ſacros ordines promoueri non poſſunt. d. ca. communiter. quem canonem Gratianus tribuit Pio Papæ; cum tamen ſit excerptus ex Concil. Toletan. XI. cap. decimo tertio. & ſicut ille tex. de promotis loqui uidetur, ut non ualeant in ſuſceptis ordinibus miniſtrare (ut ſenſerat Bartholom. Brix. & probatur ex inſcriptione illius capituli in d. Concil. quæ habet, de ſacerdotibus qui uexantur à ſpiritu) tamen idem erit in promouendis; nam ſi ſecundum S. Thom. tertia. quæſt. 82. art. fin. quilibet patiens quamlibet mentis alienationem ordine quidẽ non priuatur, ſed executio illi interdicitur, tum ob periculum, tum ob ſcandalum circa ſacramenta; maiore ergo ratione qui hæc patitur promoueri non debet: quoniam quicquid deijcit promotum, multo magis impedit promouendum, uulgata ratione. Idque non ſolum uerum eſt in Comitiali; ſed & in oĩ ægritudine caſum ſimilem cauſante. Archid. in d. cap. communiter. ex ſententia Lau. & Hug.

Dubium erit, ſi comitiali morbo liberatus quis ſit, an poterit ad ordines admitti; ſed ſane ſi ſequamur illorum ſententiam, qui putant morbũ hunc incurabilem eſſe, abſoluta eſt reſponſio, ipſum nũquam admitti poſſe, tametſi diu ab illo nõ fuerit uexatus: ſed ſi phyſicis uidetur ſanari poſſe, aut ad leniorem moleſtiã duci; poterit Eps conſilio cum medicis habito, illum ꝓmouere, ſi tantũ temporis effluxerit, quo ulterius dubitandũ non ſit, quòd morbus inuadere poſſit, ut proximo anteriori capite diximus. Si quis autem iam promotus, in hunc morbum inciderit, nec poſtea ab ipſo liberatur, abſtinere cogitur 7. q. 2. in c. in litteris. Tabien. in uerb. corpore. præſertim ſi cum clamore ac ſpuma exagitetur,

tur,etiam ſi ſemel tantum in anno;ex ſententia Goff.in d.cap.in litteris, & refert Archid.ibi, ſed ſi leniter afficiatur ſine uociferatione, ac ſpuma in terram collidatur, ad ſuſceptos ordines exercendos reſtitui poterit, dummodo aſſiſtentem ibi ſacerdotem habeat, qui ſi caſus contigerit ſuccurrere,& perficere poſſit.7.q.1.c.Illud. & c.nihil. Alberic.in uerb.uitiatus.Archiep. Flor.3.titu.29.c.5.in fi. Roſel. in uerb.uitiatus. Tabien.in uerb. corpore,qui tamen caſus quando,& ſpuma,ac uociferatione caret,potius ad ſincopem pertinere uidetur, de qua paulò inferius hoc eodem capite dicemus.

Verum quia nonnullis uiſum eſt curari hunc morbum poſſe, aut ſaltim occultari ad tempus,tractandum eſt,quantum temporis Epiſcopus expectare debeat, ut deliberare poſſit an reſtituenda
5 ſit illi ordinum adminiſtratio.Duo tempora de hac re in iure reperiuntur,menſis,& annus, menſis quidem quoad dignoſcendum,an ſit comitialis, an ſit dęmoniacus.Annus uero,an perfecte ſit liberatus, ita intelliguntur illi duo canones,qui uidentur contrarij ſcilicet c.ult. 7.q.2.& diſtin.33.c.communiter, & ita intelligere uidetur Hug. in d.c.ulti. per quam diſtinctionem conciliantur contrariæ opiniones Doctorum ſcilicet Archid.in d.c.in litteris.Alberic. Roſel. & Flor.locis citatis: quomodo autẽ infra mẽſem Comitialis,à dæmoniaco digno-
6 ſci poſſit, phyſica ratione probatur: Nã ceruorum cornua ſi accendantur,odore
7 per aduſtionem fragrãte,comitiales deprehendũtur.Plin.lib.8.c.32.ſed & carnium uſu poteſt deprehendi hic morb. Gelaſius enim Papa,ut comitialem poſſet dignoſcete à dæmoniaco,iuſſit ut ue-
8 xatus omni carnium genere ueſceretur, c.fin.7.q.2.Ideo monendus eſt lector ne ridicule cum gloſſa ſentiat,quod hędinæ carnes prouocẽt dæmones,ut ipſa dixit, in d.c.ult.non enim ad hanc rationẽ Gelaſius omnes carnes admiſit,ſed ob aliã; nam hœdinæ carnes nihil tale poſſunt, quale eſt illud,quod illa glo. dixit: Hoc autem putauit Gelaſius prudenter ſi is, qui uexatur paſſim omnibus utatur carnibus,forte caprinas: aut hircinas edet, & morbus comitialis excitabitur;capræ
9 etenim atq; hirci hoc morbo laborant, Hippocr.lib.de ſacr.morb.quem Auicẽna ſequitur,ut ſcribit Hieron.Gabuccin. de comit. morb. lib. 1. tradidit quoque Clemens Alexandrinus ſtromat. lib.7. ante med. libri. Olim etenim ſacerdotibus interdictus erat caprinæ carnis uſus, quod præceteris animantibus comitiali morbo uexetur;indeque guſtãtibus,aut tangentibus aliquid eius morbi affricetur, ex ſententia Plutarchi,quem eodem lib.refert Gabuccin.Nam & iecur caprinum,aut hircinum cibo potuve deſumptum,aut odoratum ſuſcitat hunc morbum, idem Gabuccin. lib. 3. fol. 62. & hanc ob rationem ſcilicet, ut deprehenderet Comitialem à Dæmoniaco Gelaſius omnes carnes admitti uoluit, non autem ob eam cauſam, quòd hœdinæ carnes irritent dæmones, ut ſuperſtitioſe putauit glo.prædicta. Quinimmo dicendum eſt, quòd ſi ſit certum hunc eſſe dæmoniacum non eſt dandus ei liber uſus carniũ: quin potius ei omnino interdicendus eſt, ut olim fecerat S.Benedictus cuidam clerico uerè, & palã Dæmoniaco, cui omnem uſum carnium interdixerat,ut ſcribit Greg.Dialo.lib.2. in uita illius:idẽ fecerat Macharius Alexandrinus, nam dęmoniaco liberato, quadraginta diebus uino,& carnibus interdixit, ut tradit Pallad. Cappad. in uita duorum Machariorum.

Et

Et tametſi ex ſentẽtia Euſeb. Pamphi. de præpar. Euang. lib. 4. c. duodecimo, & ex Porphir. lib. de abſtin. à carnib. dæmones uſu carnium prouocentur; tamẽ
10 illud accipiendum eſt, quoad ſuggeſtionem uitiorum, non autem, quoad hoc genus ægritudinis: certum eſt. n. quoad uſum carnium nos natura ab initio non docuit, quinimmo nec uultures ipſi, nec cætera animãtia hoc inditũ à natura habent, ut carnibus ueſcantur, ut eleganti ſtylo ſcribit Baſil. in exemero homil. 11. & Hieronym. in cap. ab exordio diſt. 35. fruges enim, ac fructus nobis dedit De⁹ in cibum. Gen. 1. Sed poſt expletum diluuium, ut etiam carnibus ueſceremur conceſſit dominus; Gen. cap. 9. facit ad hoc Euſeb. de præparatio. Euang. lib. 8. capit. ultim.

Alijs præterea modis hic comitialis ſuſcitatur, quos ſcribit Gabuccin. eodẽ lib. 3. fol. 96. Coturnicib. enim ſi nimiũ quis in cibo utatur, facile in hunc morbum incidit. Sunt enim Coturnices co-
11 mitiales. Plin. lib. 10. c. 23.

Et quamquam ſupra diximus morbũ hunc inſanabilem eſſe: tamen nonnullis uiſum eſt leniri poſſe, aut etiam purgari. Nam Pithagoras putabat aniſum ĩ manu habentes corripi hoc morbo nõ poſſe: refert Plin. lib. 20. c. 17. Olaus quoque Archiepiſcopus hiſt. ſeptentrio. lib. 18. cap. 31. dicit pueros, ſi continue uulpini cerebri cibo utantur, ſecuros eſſe perpetuo à comitiali morbo. Alij impijſſimè huic morbo mederi putarunt, ſi uexatus ebiberit ſanguinem iugulati hominis; ſic miſera auxilia, miſeriora faciunt mala. Tertull. apolog. c. 22.

Quamobrem ſæpe pueri clam iugulati comperti ſunt, forſan ad huius morbi impiam medelam, ſicuti cõtigiſſe Simoni Tridentino memorãte Bergomas & Naucler. anno Domini 1475. quod etiam alij puero Aſtenſi contigit meo tẽpore, quamquam ob inuidiam aduerſus Chriſtianorum pietatem uerofimilius ſit, à Iudæis fuiſſe iugulatos, uti poſtea miracula indicarunt. Nam frequentiſſimè hæc ſcelera Iudæi cõmiſiſſe comperti ſunt, etiam priſcis ſæculis, uti ſcribunt Socrat. hiſt. lib. 7. c. 16. Trip. hiſtor. lib. 11. c. 13. Surius anno Domini 1510. Sed & ab hæreticis Cataphrygis & Pepuzianis perimi pueri conſueuerunt, qui de infantis anniculi ſanguine, quem de toto eius corpore minutis punctionũ uulneribus extorquent, quaſi Euchariſtiam ſuam conficere perhibentur, miſcentes eum farinæ; panemque inde facientes, ut refert S. Auguſt. lib. de hæreſ. c. 26. nam prędicto modo duo pueruli prænominati extincti ſunt: & forſan ad eum finem, & effectum.

Quod uero ſupra diximus comitiales ad ordines promoueri non poſſe, uerum eſt ad maiores; alioquin ad minores per Epiſcopum admitti ex diſpẽſatione poſſunt. Archidiac. & Lau. in d. c. 2. diſt. 33.
12 per illum text. in cap. 3. ibidem, quia ille text. utitur uerbis illis, ſacra myſteria, per quæ non excludũtur alij ordines, qui nõ uerſantur circa ſacra myſteria, quales ſunt minores.

Illud prętermittendum non puto qđ hoc impedimenti genus, quod ex comitiali naſcitur, non ſolum excludit eum, qui ipſo affectus eſt, uerum etiam prolẽ ipſius: hic enim morbus hęreditarius eſt, & ad prolem tranſducitur, Gabuccin. eodem libro primo. folio 34. Iure igitur merito Epiſcopus non admittet ad ordines ſacros prolem eius, qui fuerit hoc morbo exagitatus, niſi lõga temporis intercapedine prolem nõ pati animaduerterit.

Ad

Ad comitiales proxime accedunt, qui uel uertigine uexantur, uel syncope exagitantur, pari quodam symbolocũ illo morbo: ueteres enim græci uertiginẽ micran Epilepsiam appellarunt, quasi paruum comitialem; sunt enim affines morbi, & eisdem propemodum causis proueniunt, ita ut uel peritissimis physicis cognitu difficile sit, utra sit affectio, teste Gabuccin. eod. lib. 1. fol. 24. Sũt præterea uertigines quandoque huius sacri morbi prænuntiæ. Idem lib. 2. fol. 36. nã & uertigines, proxime antecedunt comitiali eod. lib. 2. fol. 59. Qui igitur hęc patiuntur, non statim, aut sicco pede ab Episcopo promouendi sunt, sed pẽsanda est res tota ex physicorum consilio; quia si comitialis immineat, periculum grande incurritur, dum hic promouetur ad ordines sacros: nam omnes istę allisiones, & correptiones, seu casus etiã leues debent expectare prudens consilium, & deliberationem Episcopi, antequam conferantur ordines sacri; arg. d. c. communiter. dist. 33. & sentit ibi Archid. Laur. & Hug. Sed si certus Episcopus sit solam esse uertiginem, uel syncopen, tunc humanè ad quoscumque ordines admittere potest; nam & diuum Gregorium summum illum Pontificem constat perquã sæpe eam grauiter fuisse uexatũ, ut scribit Ioann. diaconus, ad Ioannem Papam Nonum in uita eiusdem S. Greg. lib. 1. c. 7. referť à Lipom. tom. 4. quin apertius scribit ipse idẽ Greg. dialog. lib. 3. c. 30. in uita Eleutherij: Hortandi tamen sunt, qui has leues affectiones patiuntur, uidelicet syncopen, uertiginem, animi deliquium, ac similia, ne temere se exponãt altaris ministerio, nisi secũ coadiutorem habeãt, qui si oporteat, ipsorũ uice mysteria perficere, & succurrere possit. 7. q. 1. c. illud. & c. nihil: ubi casus expressus.

De Dæmoniacis.

CAP. XV.

1 Dæmoniacum comitialem dici, physicis uidetur stultum.
Dæmones esse bonum est.
Dæmones multi nos singulos ad mala prouocant.
Stagirius monachus dæmoniacus apud Chrysostomum.
2 Dæmoniacus perpetuo irregularis, etiam si liberatus.
3 Dæmoniacus non est quis temere iudicandus.
Dæmoniacus promotus ordines exequi nõ potest nisi liberatus, at non ascendet.
Dæmoniacus quibus signis dignoscatur.
4 Dæmoniacum esse liberatum, quibus signis dignoscatur.
Dæmonem discessisse annali tempore præsumimus.
Dæmoniacus ad minores dispensari quando possit.
Dæmoniaco non negatur sacra communio.
5 Energumeni ijdem qui & dæmoniaci.
6 Maleficiati in genitalibus, promoueri non prohibentur.
7 Maleficiati à dæmoniacis, quomodo differant.
Dæmoniacum se simulans est irregularis.

Am longè distat hic tractatus à proxime allegatis uexationibus, quàm spiritus à corpo-
1 ribus differre solent, stultum enim physicis uidetur, si dæmoniacos audeat quis appellare comitiales. Nam Hippocrates ueteres quosdam medicos putauit stolidos, ꝙ morbi comitialis uexationẽ dęmonibus attribuerẽt; refert Gabuccin. de comit. morb. lib. 1. fol. 3. Ideo has dęmonum molestias ad philosophiæ naturalis rationem non pertinere scribit idẽ Gabuccin. eod. lib. 1. fol. 15. Diuina etenim uoluntas à dæmonibus nos infestari summa ratione permittit; nam & dæmones esse bonum est, tũ ad nostrã exercitationem tum ad uindictam furoris, & irę Dei, sentit S. Hieronym. super Iob, habe-

habetur in c.nō solum 23.q.5.iuncta gl. sicut & bonum est, ut etiā mala ipsa sint S.Aug.in enchirid.ad Laurē.c.96. Sunt autem circa unumquemque nostrū dæmones multi, ad mala nos prouocantes Greg.in lib.1.Reg.c.7. August.lib.1.de diuinat.dæmon. & quandoq; etiam humana corpora torquendi potestas illis à Deo conceditur, constat Iob, cap.1.& 2. Matt.8.ubi Chrysost. quorum dæmonū naturam si quis curiosius perscrutari uelit ex sacris scriptorib.habet Tertul.apolog.c.22.Aug.lib.1.de diuin.dæmon.S. Thom.2.sent.dist.7.& 8.Gratian.26.q. 3.c.sciēdum. Lactantium in 2.lib.diuin. Instit.c.15.16 & 17.& fusius quā oēs. Silu.de strigim.lib.1.c.13.& duob.seq. & Guliel.Parisien.tractatu de dęmon.Ex profanis habet Platonem in symposio: Porfirium in lib. de abstin.à carnib. cuius meminit Euseb.Pamph.de præpara. Euāg.lib.4.c.12.sunt autem (inquit) corpora hominum istis dæmonibus plena, & maximè illorum, qui delicatis cibis uiuunt, comedentib.enim nobis adueniūt, & inhęrent corpori.Iccirco ieiunium, & castitas maxime laudantur, non qa principaliter ac per se Deus bonus istis placetur, sed ut recedant illi, qui sanguine, & immunditia gaudentes, ut ijs fruātur, utentium corpora aggrediuntur. Certū est enim, quia uehemens caducarum rerum cupiditas, & appetitiui spiritus impetus non aliunde, quam ex præsentia istorum maxime crescit. Quare cum appetitio nimium inflammata est, & uoluptatis ardor animum ita exagitat, ut omnis cogitatio ad exteriora uagetur, tunc huiusmodi dæmonum præsentiam esse cognoscas; quorum pręsentia facit, ut appetitiuus spiritus, ī corpore nostro multiplicetur. Hæc ille, ex quo nihil aliud intelligimus, quam dęmones nobis omnia mala suggerere; de qua suggestione nos hìc nō agimus; sed de ea uexatione, quæ ad obsessa corpora pertinere potest; de qua longo tractatu scribit Silu. in uerb. Maleficium: nam quandoq; dæmon diuina permissione ita humanum corpus obsidet, ut sensum impediat, mentē abalienet, atque ad furorem cogat Matth. c.8.cuius rei exemplum est apud Chrysostomum de prouid.Dei.lib.1. Nā Stagyrius monachus illi necessarius uir pius orans, à dæmone corripiebatur, & ꝓsternebatur: eidemque distorquebantur manus, torui erāt oculi, os despumabat, horrenda, & confusa uox erat, atque omnis sensus tremebat, ut diserte explicat ille lib.1.circa princ.& de hac specie est tractandum à nobis.

Qui igitur aliqñ hoc uexationis genus passi sunt, uidelicet si ex dæmonis
2 exagitatione in terram allidantur perpetuo ab ordinū susceptione excluduntur, ex Cōcil.Tolet.XI.c.13. habetur dis.33. c.cōiter (qui canon.à Gratiano per errorem Pio Pontifici attribuitur) hoc etiam scribunt gl. & Archid.in c. communiter. Alberic.in uerb. uitiatus. Archiep.Flor. 3.tit.29.c.5.Quod usque adeo uerū est, ut etiam liberati, uel post longum tēpus, nullo modo ad ordines admittēdi sint. Tab.in uerb.corpore. Silu. in uerb. corpore. uers. octauo. pro quorum sententia est text.in c.clerici.dist.33. quo loco ille promoueri prohibetur, qui in adolescentia passus fuerat dæmoniacam uexationem: scripsit & Aug.lib.de dogm.eccl. c.72. habetur ead.d.c.maritum.Propterea S.Benedictus clerico cuidā Aquinensis Ecclesiæ, cuius dæmonium expulerat iussit ne umquam ad sacros ordines ꝓmoueretur: sed quia multis annis lapsis homo præcepto non paruit, & ad sacros ausus fuerat ascendere, idem dæmon ad

obsidendum eum rediјt, usque adeo, ut nõ nisi morte postea fuerit liberatus. scribit Greg. dialog. lib. 2. in uita S Benedicti: In qua re hæc uexatio differt ab alijs supradictis: nam lunatici, comitiales, furiosi, si liberati sint, eos admitti posse iã diximus: at dæmoniacus numquam sacerdotio dignus esse posse putatur, aduersus quem dæmon tantam potestatem à Deo acceperit, ut colligitur ex dictis Archiepisc. Flor. d. c. 5 in fi. Rosell. in uerb. uitiatus. posset tamen liberatus adeo dignus esse, quod dispensari posset. can. apost. 78. non ergo omnes, qui hos casus patiuntur, temere debent iudicari dęmoniaci propter hanc irregularitatem; sed mature agi oportet ieiunijs, & orationibus, ut reuelet Deus, & ut opportuna remedia doceat.

Sed si is, qui iam promotus est à dæmone corripiatur, dum uexationes exagitãt actu susceptos ordines, administrare non põt, propter mentis ab alienationem. argu. S. Thom. 3. q. 82. artic. fin. ad 3. at si liberetur, postea non prohibetur administrare, sed ascendere non permittitur. d. c. communiter. qui canon exceptus est, ut dixi ex Concil. Toletan. XI. cap decimo tertio. ubi inscriptio ipsa loquitur de iã ꝑmotis, uidelicet de sacerdotibus, qui à dęmone uexãtur: Propterea Doctorum contrarietates in hac re soleo hoc modo cõciliare: nam qui passus est dæmoniacam uexationem, & liberatus est, nõ põt promoueri: sed promotus poterit exercere; sed non ascendere.

Esset autẽ hoc loco opportunum tractare, quibus signis dignosci possit, quod dæmoniacus sit, non autem comitialis; sed iam fusius dictum est supra c. superiore. de comitiali. Dignoscuntur etiam dæmones ex responsis, ex litteratura in homine, uel muliere imperita; nocturnis, uel diurnis terriculamentis, ex attestatione patientis, ex physicorum rationibus; quando membra patiuntur, aut torquentur sine ullius ægritudinis lege, uel ratione. Sed longe apertius demonstrantur exorcismo, ut pleno lib. scripsit Sil. de Strigimag. & exorcism. & in Sũm. in uerb. maleficium. Nam & Lactant. in lib. 2. diuin. Institut. cap. 16. Dæmones (inquit) iustos cultores Dei metuunt, quorum uerbis tamquam flagris uerberati, non modo dæmonas se esse confitentur, sed etiam nomina sua edunt. Hæc ille.

4 Ad hæc etiam opportune est tractandum, quib. signis dignosci possit, quòd quis à dæmone liberatus sit: In qua re moneo, ne quis cũ gl. leuiter & ridicule sentiat, carnium usum indicare posse, an quis à dæmone liberatus sit, ut abunde diximus proximo anteriore capite: Nam ex Euangelica doctrina cõstat dæmonem discedere iuxta signũ per exorcistã iussum: scilicet, ut de uno corpore, in aliud transeat, & similia, ut Christus iussit transire in porcos, Mat. c. 8. uer ũtamen, quia sępe numero, aut egressi dęmones redeũt, aut se egressos cõfingunt, ut ueritas habeatur expectandus annus est; nã per tam longum tempus certum uidetur Ecclesię hunc dæmone liberatũ esse; si numquã intra annũ uexatus fuerit, propterea qui anteꝙ̃ uexaretur ꝑmotus erat, & post uexationes quieuerit per annũ, poterit susceptos ordines exercere. d. Conc. Tolet. XI. c. 13. & d. c. cõiter. Archid. in c. in litteris. 7. q. 2. Saluo tñ semper peritorũ physicorum consilio & arbitrio, quos consulere debet Episcopus, ut sentit Archid. ibid. Flor. d. c. 5. Alberi. in uerb. uitiatus. Rosel. in uerb. uitiatus. Tabien. in uerb. corpore.

Hæc autem irregularitas ad solos sacros

ctros ordines pertinet; nam ad minores facile poterit ꝓmoueri ille, qui à dæmone sit liberatus, probari uidetur in d.ca. clerici.dis.33.ubi uerba illa, de sacro mysterio, aperte indicant, extra sacrum mysterium nullam esse prohibitionem, si liber à uexationib. factus fuerit, ut sentiũt ibi Archi. & Lau. qua ratione si dæmoniacus uelit sacram communionem accipere, quia non pertinet ad exercitationem sacri mysterij, uel ordinis, ista simplex communionis acceptio, si in eo uigeat aliquod lumen rationis, negari nõ deberet. S. Thom. 4. senten. dist. 9. quem ad hoc refert Silu. in uerb. Eucharistia. 3. uers. decimum.

5 Et tametsi hoc capite toto de dæmoniacis tractauerimus, idem tñ est, & de Energumenis, qui à dæmoniacis solo uocabulo differunt, ut expressim constat Concil. Elibertano c. 29. his uerbis: Energumenum, qui ab erratico spiritu exagitatur, huius nomen neq; ad altare cum oblatione esse recitandum, neq; permittendum ut sua manu in Ecclesia ministret, Baptismus tamen, & cõio eis non denegatur, eod. Concil. c. 37. De ijs Energumenis frequens est memoria in libris Dionysij Areopagitæ, & Clem. I. Papæ, & pro dæmoniaco Energumenum accipi scribit Aug. de dogm. eccles. cap. 83.

6 Maleficiati autem in solis genitalibus non mihi uidentur ab ordinibus excludendi: quandoquidem ob eam causam castiores sunt, at maleficiati alijs membris excludi debent, ea ratione, qua reliqui corpore uitiati: sed si maleficiati sint in sensibus, quia uel torquentur, uel mẽte abalienantur, pro dæmoniacis habẽdi sunt, etiam si non obsideantur, sed tantum uexẽtur: & in hoc differt maleficiatus à dæmoniaco, ut colligitur ex Silu. in lib. 2. de strigimag. c. 2. & c. 5. in uers. in hominib. uero, & c. ult. uers. sexum, & in Summ. in uerb. maleficium. q. 3. nam quandoque dæmon ipse est homini, uel membro alicui alligatus per maioris dę monis potestatem. S. Thom. quodlib. 2. artic. 13. & tunc dicitur dæmoniacus arreptitius, quia substantialiter dæmon in ipso corpore inhabitat. S. Thom. quodlibet 3. artic. 8. quandoque uero non est alligatus dæmon, sed dæmonis uirtute sunt impediti naturales effectus hominis, puta immittendo infirmitates, hoc enim ipse dæmon potest, ut patet in Iob, & in muliere curua decẽ & octo annos: Luc. cap. 13. & tunc proprie dicitur admaleficium pertinere. Silu. in uerb. maleficium d. quęst. 3. & lib. 2. de strigim. c. 2. quod nõ uirtute propria dęmonis fit, sed Dei sola permissione. Aug. super Ioã. tract. 7. ad cap. 1. Vel clarius dic maleficiatus est ille, qui à dęmone aliquo sensu uel membro ligatus est per cooperationem hominis: actus enim solius dæmonis non constituit maleficium, sed unà cũ cultu, uel opere hominis dicitur maleficium. Et ideo Iob, & mulier per fluxũ sanguinis non habuerunt ex maleficio, sed à dęmone Dei permissu.

Arreptitius autem est, quando superabundant uires sensitiuę, & ex superiore impressione ligatur ratio, & mouetur: nam dęmon habet potestatem imprimendi in phantasiam, cum sit potentia affixa organo; & in tantum potest in eam aliquid imprimere, quod ex impressionis abundantia ratio efficitur quasi ligata (non tamen cogitur ad consensum) & tunc homo arripitur à spiritu maligno. hęc S. Thom. super Ioann. cap. undecimo. ad illa uerba prophetauit Caiphas.

Ad eandem irregularitatem pertinet, si quis Dęmoniacus non sit, sed se esse

simulet;nam promoueri non poterit,perinde ac si uere dæmoniacus esset; ut iussit sexta Synodus Generalis Cõstantinopol.c.60.his uerbis. Eos,qui se dæmone correptos esse simulant,& morũ improbitate eorum figuram,& habitum simulate præseferunt, uisum est omni modo puniri,& eiusmodi afflictionibus, & laboribus eos subijci oportere,quib.ij,qui à dęmone uere correpti sunt,ut à dæmonis operatione liberentur,uere subijciantur.Hæc ibi.

De irregularitate proueniente ab ægritudine corporis, & primo

De Lepra.

CAP. XVIII.

1 *Lepra olim excludebat ab ingressu Ecclesiæ.*
Leprosus in occulto celebrare potest,si non impediatur usus liber omnium membrorum.
2 *Leprosus promotus potest priuari beneficio,si populus sentiat scandalum.*
Episcopus leprosus, non deponitur, sed datur ei coadiutor.
Leprosus mystice dicitur,qui est symoniacus.
3 *Scabies multa impedit promouendum.*
4 *Psora,quæ & scabies herculea, impedit promouendum.*
Scabies affinis lepræ, & censetur Dei maledictio.

Nunc ordo expostulat, ut post animi morbos, etiam corporis ægritudines subijciamus, quarum prima nobis occurrit lepra,quã usq; adeo uetus lex detestata est,ut q. illa
1 laborarent,non solum ab Ecclesia;sed & ab hominum cætu excluderentur.Leuit. c.13.14.& 22 Num.c.12. Deuteron.c. 24.Propterea quasi abhominabilis in conspectu hominum ad ordines promoueri non debet. S.Thom.4. sent.dist.9. art.4.quod ita intelligo, ut nullo modo sit promouendus,nec quidem ut inter leprosos administrare possit,nec ut secreto:nã quia claritas, integritas, & dignitas personæ requiritur ad susceptionem ordinis ut S.Tho.d.art.4.sequitur, ut leprosus nullo modo sit admittendus.Eadem ratione si iam ꝓmotus à lepra inuadatur,est remouendus ab administratione.de cler.ægrot.c.tua nos. Spe.in tit. de dispens.§.iuxta. uersi.item percussor. Tanti etenim sacramenti celebritas non patitur,ut inter sanam plebem leprosus sacerdos deseruiat,qui cessare ob reuerẽtiam debet,Gul. & Hug.dist.49. c.hinc etenim. Tabien.in uerb.corpore; quod etiam tradit S.Tho.3.q.82.art.fin ad 3. Alberic.in uerb.leprosus, citat Summa confess.lib.2.tit.de homicid.q.43.

Illud tamen uerum est ex sententia S. Thom.in allegata.dist.9.quod etsi leprosis promotis sit interdictum administrare iam susceptũ ordinem loco publico; tamẽ in occulto,& inter leprosos admitti possunt,ad administrationem ordinis ante lepram suscepti:nisi forsan tã grandis lepra foret, ut uel manus, uel labia corrosa essent,uel libera sacramenti contrectationẽ impediret, quia penitus etiã in secreto administrare non sunt permittẽdi:quod etiam scribit Tabien.in uerb. corpore.Si quis autem iam assecutus sit ecclesiam parochialem,& promotus ad sacerdotium in lepram inciderit; nõ est quidem parochia priuandus, sed interdicenda illi omnis administratio,si hæc duo concurrant, scandalum populi, &
2 plebis abominatio; nam p uicarium ab Episcopo constituendum sub congrua portione Ecclesia accipiet debita obseq.uia.c.de rectorib. de cler.ægrot. Aut si opportunius uideatur,etiam ab ipso beneficij parochialis titulo, est remouẽdus

hic

hic leprosus, & alius eius loco instituendus, reseruata portione fructuum ipsi leproso ad victum, & necessaria vitę, capitul. tua nos. de cleric. ægrot. Rosell. in verb. leprosus: Si vero fructus ad vtriusque victum non sufficiant, agendũ erit vt docet Abb. in d. c. tua nos: Sed hæc diuersum ius habent in Episcopo, qui iam promotus lepra percussus est; nam vnus vel duo coadiutores eligentur à maiore parte capituli, cum consensu ipsius Episcopi; ipso autem inuito solus Pontifex coadiutorem dabit, sic capitulo, aut clero postulante, cap. 1. de cler. ægrot. lib. 6. Alberic. in verb. Vitiatus: casus est in cap. penul. de cler. ægrot. cum autem leprosus sanatus fuerit, nil obstat, quin promoueatur, & promotus exerceat: Nam Simon leprosus à Domino sanatus Episcopus Cenomanensiũ fuit in Gallia sub nomine Iuliani, vt referunt Annales.

Leprosus ẽt spiritali quodam sensu accipitur, qui simoniace ꝓmouetur; nã simoniacum promouens nõ officium, sed lepram confert. 1. q. 1. c. cum ordinaretur. Alberic. in verb. leprosus §. fin. quæ lepra incurritur à petente ordines, per solam pecunię oblationem. c. maritum, dist. trigeſ. tertia, sed de hoc latius dicemus, cum de simoniacis agemus.

Ad lepram proxime accedit scabies; Nam & testamento veteri, qui impetiginẽ, vel iugem scabiem patiebatur, ad Sacerdotiũ promoueri non poterat, Leuit. cap. vigesimo primo: nam, & hodie scabiosi non sine suspitione luxuriæ sunt, vnde ea causa nõ erunt facile admittendi. Specul. in d. tit. de dispens. §. iuxta, vers. Item in veteri, &c. hinc etenim dist. quadrages. nona: Gregor. in pastorali lib. 1. capitulo vndecimo.

Potest ẽt scabies esse tam grandis, vt etsi sine suspicione luxuriæ inuaserit; tamen quia liberum vsum manuum valde impediat, & sacramenti contrectatio non sit tuta, non debeat promoueri, nec promotus ad exercendum admitti, sicut nec leprosi, ex S. Thom. d. dist. 9. exemplo esse potest illud scabiei genus, quam Psoram physici dicunt, quę alio nomine scabies herculea à Suida nominatur; qua se laborasse scribit Greg. Turon. lib. in gloriam confess. c. quadragesimo quarto; Est enim ęgra scabies, & non nisi magna diligentia excutitur, est quę lepræ affinis & ex atra bile, sicut & lepra originẽ ducit: vt scribit Hieron. Gabuccin. de Comitial. morb. lib. 2. fol. quinquagesimo tertio; quę quandoque tantum pruritũ habet, vt Dei maledictio censeatur, Deuteron. cap. vigesimo octauo Grammat. decis. quinquages. sexta, num. 6.

De morbo Gallico.

CAP. XIX.

1 *Morbus Gallicus ante hoc seculũ non auditus.*
Morbus Gallicus simillimus lepræ.
Morbi Gallici species duæ.
2 *Lepra incurabilis, præterquam à solo Deo:*
Morbus quilibet incurabilis, & apparens inducit irregularitatem.
Morbum habens contagiosum, non est permittendus vbicumque ministrare.
Morbum Gallicum habens certo casu, promoueri permittitur.
3 *Morbus Gallicus magnam inducit debilitationem.*
Vxor non tenetur cohabitare viro morbum habenti contagiosum.
Morbus Gallicus quandoque hominem consumit:
Marcus Antonius Sabellicus morbo Gallico cõsumptus.
4 *Barbæ, aut pili si cui ceciderint ob venerem, promoueri non debet.*
Barba, & pili quandoq; sine venere decidunt.
Pili in homine sunt ornamenti loco.

X scriptorum sententia nouũ morbi genus est, quod Gallicum dicunt, nec ante hoc sæculum auditum esse ijdem attestantur;
1 Marc. Anto. Nat. Astens. de Pulchro lib. 4. ad medium. & fusius scribit, ac demõstrat Iouius hist. lib. 4. qua ratione fit, ut hactenus de eo nemo tractarit, quoad irregularitatis inuestigationem. Quoniã uero nonnulli ad impedimenta matrimonij, hanc ægritudinem adduxerunt; possumus & nos pari ratione ad ordinũ ecclesiasticorum impedimenta referre: habet enim hic morbus magnam cum lepra similitudinem, ut expressim longa quæstione scripsit Bartholomæus Spina, sacræ Theologiæ professor in opusculis suis, in quæstione matrimoniali. Sunt autem ex physicorum sentẽtia, duę morbi gallici species, una horribilis ualde propter ulcera per corpus diffusa, & ꝓpter extrinsecam deformitatem, adiectis acribus doloribus. Altera est, quæ maiorem internum cruciatum habet, cũ articulorum inflatione, membrorum, ac neruorum attractione, decoloratione uultus, & cutis, sine ullo extrinsecus ulcere: Harum utraque magna similitudine lepræ comparatur. Incurabiles enim sunt,
2 sicut & lepra, quam solus Deus curare dicitur, 4. Reg. cap. 5. ibi, Numquid Deꝰ sum ego, ut curem hominẽ à lepra sua? Ideo hæc morborum genera, quia incurabilia sunt reddunt hominem irregularem; omnis enim morbus apparens, & incurabilis irregularitatẽ inducit. Specu. in c. si forte. de elect. lib. 6. nu. 5. per text. in cap. penul. de cler. ægrot. Est enim hic morbus lõge deterior lepra. Nam & per solam cohabitationem inficit, sicut & lepra; & ideo prima huius morbi species excludit ab ordinibus ecclesiasticis suscipiendis, seu exercendis, sicut & lepra: ꝗa scandalo est, & horrori, præsertim, quia contagione inficit; quisque enim sibi cauere debet, ne cõtagione inficiatur. Ideo permitti non debent passim administrare. argum. Abb. in cap. 2. de coniug. lepros. præsertim, quia turpitudinem fœdæ libidinis, unde morbus causatur, pręsefert in conspectu hominum; & hoc multo magis uerum erit, quando articuli, & nerui ita contrahuntur, ut libere sacramenta tractari non possint: sicut de lepra diximus capite antecedenti, & tradidit sacerdotale tit. de minist. sacramẽ. Eucharist.

Alterũ genus quod ulceribus caret; potest (sed perquam raro) inuadere sine uitio, aut turpi libidine; unde si liberũ habeat omnium membrorum usum, sicut nil impedit, quin promoueatur, ita ut promotus exercere poterit, quia soli illi interni cruciatus, nil obsunt administrationi ordinis sacri, quasi occultus defectus sit, uel ægritudo. Sed si propria libidine in hunc morbum inciderit, poterit de eo idem consilium ab Episcopo sumi, quod sumendum est de fornicatoribus, & concubinarijs, ut suis locis dicendum erit. Nam si publice notus sit hic ipsius morbus, nõ est admittendus, quasi publicus fornicator, & publicus concubinarius. text. in capit. sacerdotes. dist. 50. in his uerbis, sacerdotes si in fornicationis ceciderint laqueum & criminis manifestus, siue ostensus sit actus, sacerdotij honorem habere non possunt, secundum canonicæ institutionis auctoritatem. Et ideo quia quandoque claudicatio inde prouenit, uel uocis ingens debilitatio ex interna corrosione uuæ, faucium, uel narium, uel quid simile, unde uulgus scandalum patitur, abstinere ab administratione debet, & multo magis non debet promoueri quantumuis

pœniteat; quia istę debilitationes corporales per solam pœnitentiam, non sanan-
3 tur; quod autem magnam debilitationẽ inducat hic morbus, probat Gramm. decis. 56. num. 6.

Præterea ferunt hunc morbum, quasi contagione libros, uestes, ac uasa contactu inficere; unde repellendus ex commercio hominum, qui illo laborat; nã sicut mulier reddere debitum non tenetur, ob contagionis periculum, interueniente medicorum consilio, & ob eandẽ causam non tenetur cohabitare uiro. S. Thom. 4. sentent. distin. 36. artic. 1. Tab. in uerb. matrimonium. 3. num. 6. ad fin. Archiepiscop. Florent. 3. titul. 1. cap. 21. uers. quartus casus est in leproso; certe eadem ratione si idem periculum infectionis ex contagione immineat, admitti non debet, quæ omnia ad Episcopi, & physicorum arbitrium referenda sunt. Contingit enim aliquando hunc morbum tam grauiter homines grassari, ut eos interimat; cuiusmodi fertur de Marco Antonio Sabellico, qui cum nimium uaga uenere uteretur, hoc correptus morbo interijt. Iouius Eulogio 38.

Ad hoc impedimenti genus spectare potest, si cui ob uenerem, atque lasciuiã
4 barba, aut capilli exciderint, nam ob scãdalum, quod ex illa euidenti turpitudine, quasi publico testimonio nascitur, promoueri non debet, nec promotus ad ordines administrandos est permittendus, 50. distin. c. sacerdotes. est præterea ridicula deformitas: unde sicut cæteræ deformitates, præsertim ex turpi causa, solent inducere irregularitatem, ita & ista. Abb. in cap. 2. de cler. ægrot. Sed & quasi publicus, & manifestus criminosus uidetur, & ideo infamis, & ab ordinibus repellendus, ut reliqui infames: Contingit tamen aliquãdo ut salsus humor tam ardenter ad cutem hominis accedat, ut sine ulla libidine, aut uenere pili sponte corruant, quod physicorũ arbitrio residet; sed & hunc quoque ab altari repellendum dicam, non criminis ratione, sed ob deformitatem, quæ plebi risum mouere solet, cum magna sacerdotij, & sacramenti contumelia. Pili etenim à natura ideo instituti sunt, ut corpori sint propria quædam, & peculiaris munitio; nam per lineamẽti circumscriptionem, decorem præbent, & utilitatem simul quoque exhibent, ut disseerit Basil. in Exemero homil. 11. & Aug. de ciuit. Dei, lib. 22. cap. 24. Pilos enim Deus tantifecit, ut eos simul cum prudentia iubeat adesse hominibus, ut scribit Clemens Alexãdrinus in pædag. lib. 3. capit. 3. cum inuehitur in eos, qui ob mollitiem pilos barbæ sibi penitus abradãt. Hic uero qui ex salsi humoris ægritudine pilos amisit, statim atque liberatus extiterit, & rursum succreuerint, nil prohibet, quominus promoueri possit, & susceptos ordines administrare; uel etiam si non succreuerint, si tamẽ hominis sanctitas omnem risus causam excludat: tunc enim nihil prohibet, uel ꝓmoueri eum, uel administrare iam promotum, ut contigit S. Gallo Episcopo, de quo Grego. Turon. in uitis Patrum, in ipsius Galli uita.

De Phtisis, & Pestilentię contagione.

C A P. XX.

1 *Morbus quilibet incurabilis, apparens inducit irregularitatem.*
Phtysis alitu solo inficit libros, ac uestes.
2 *Pestis contagiosa duplex, corporalis, & spiritualis.*
3 *Episcopus, uel parochus non tenetur exponere*

vitam suam, pro uita corporali plebis suæ.
Pestis tempore parochus, an teneatur curare cum periculo corporis sui.
Saluianus Episcopus neglecta peste suos subditos uisitabat.
4 *Mortuum tangens olim promoueri non poterat.*
Suspicio sola pestis impedit promouendum.
5 *Pestilentiam non sentiunt senes ex Plinio.*
Pelagius Papa II. peste mortuus.
Ioannes Andreæ pestilentia senex defunctus.
Camillus dictator octogenarius peste mortuus est.
6 *Pestilentia quibus locis communius inualeat.*
Pestilentia quandoque durat trimestre, uidelicet, hieme.

QVemadmodum prędictorum morborum cõtagio impedit, ne quis promoueri possit, ita & phtisis; præsertim ea quæ, & cognitu est difficilis, & curatu impossibilis; om-
1 nis etenim morbus, qui incurabilis esse apparet, hominem reddit irregularem, c. penult. de cler. ægrot. Specul. in c. si forte. nu. 5. de elec. lib. 6. quod præcipue uerum, ubi contagione alij infici possunt, physicis enim uidetur uestes, libros, ac reliqua uasa phtisi ĩfici posse solo halitu; unde ne is morbus in alios serpat, non solũ ab ordinib. sed & à communione plebis arceri debet, sicut de contagione leprosorũ supra diximus: omnis enim contagio, per quam fœdari potest Ecclesia, hominem excludit cõmunione. c. pro dilectione. de consec. dist. 2. Arbitrabitur igitur Episcopus, ex physicorũ attestationibus, quantum periculum sit contagionis, aut quãtus sit hominis halitus, aut fœtor, uel etiam tussis, quæ nõ reddat tutam sacramenti susceptionẽ.

Pestis quoq; miserrima contagio, ea duplex est, altera spiritualis, utputa hęre-
2 sis, & oĩs superstitiosa doctrina, ex Cõci. Anciran. c. 23. & distin. 27. q. 5. c. Episcopi. in princ. de qua suo loco dicemus. Altera est, quæ corpora inficit, quam pestilentiam uocant, de qua elegantem edidit tractatum Francisc. Ripa Papiensis: Hanc igitur qui patiuntur, i. qui corpore languent, promouendi non sunt, sicut nec reliqui ægroti. Est enim hic morbus humana arte incurabilis, ideo redditirregulares. Spec. d. c. si forte. num. 5. lib. 6. tum etiam, quia maxime cõtagiosus, facile enim serpit in plebem. Vnde hac ratione etiam admitti non debent ad ordines, sicut de leprosis supra diximus. Nam ita euitandi sunt isti, ut nec parochus, uel Episcopus teneantur illis
3 assistere in obsequio pręstando: quãdoquidem uitam propriã, pro uita corporali plebis suæ nemo exponere tenetur, pestis tempore. Tabien. in uerb. Episcopus. nu. 5. ex sententia. S. Tho. in Opusc. de perfect. uit. spir. c. 14. sed pro uita spirituali, etiam tempore pestis, parochus uitam propriam debet exponere periculo, utputa pro baptizãdis pueris, quorum animæ salus propriæ uitæ anteponi debet: idẽ si immineat ęgroti desperatio, si à parocho negligatur: Idem si immineat periculum, ne ægrotus ab hęreticis seducatur, uel castitas uioletur: Istis enim casib. pestis excusatio nõ sufficit, ut officium pastoris deseratur. Tabien. ibid. & pro his. S. Tho. 2. 2. q. 26. art. 5. Et ideo sanctus Saluius Albingensis Episcopus inualescente inguinario morbo contagionẽ non metuit, ut ęgrotantium saluti cõsuleret, sed assidue singulis ministrabat; nec ĩde statuit unquã secedere, tametsi ille populus ad paucissimos iam adductus esset nimia illa cõtagionis lue, ut narrat se uidisse Gregor. Turon. hist. lib. 7. c. 1.

Quo igitur ad impedimentum, ne quis promoueri possit, non solum sufficit uera pestilentiæ lues; uerum etiam omnis

omnis de pestilentia suspicio;nam plurimi bene valere videntur, qui ob contactum eius, qui pestilentia est infectus, vel vestium eius facile postea moriuntur.Euagr.hist.lib.4.cap. 28. & ignorantes pestilentiam disseminant, vnde sicut olim qui mortuum tetigisset, sanctificatis vesci non poterat, Leuit.c.22.ita ob ingens periculum in communione plebis, isti admittendi non sunt; & consequenter nec ad vllum ordinem minorẽ, donec ea purgetur suspicio.Nam qui ab infecta regione proficiscuntur, aut in ea domo versati vbi inualuit hæc ægritudo, aut res, vel vestes inde habuerit, vbi de infectione periculum fuit, ita arcentur ab hominum cohabitatione,vt omnino despiciantur, ac negligantur, etiam vsque ad mortem:quòd si per vim inter alios habitare velint, etiam armis arceri posse iure probatur, vt scribit Rip. in d. tractat. de peste; facile etenim ij suspecti homicidij rei fieri possunt, si incauti pestilentiam populis intulerint; iure igitur merito non ordinabuntur, nec ordinati exercere permittentur.

Et tametsi senes pestilentia soleant immunes esse, quia eam non sentiunt,vt
5 scribit Plin.lib.7.c.50. tamen si hoc verum est, vt ipsi non sentiant, poterunt alios contactu inficere ex vestibus,atque alijs rebus infectis;quamquam in hac re Plinio minime credo; quandoquidem Pelagius II. Papa senex ipsa hac lue interijt circa annos dñi 590. Nam dum pro peste litanias iudixisset in ipsa processione correptus interijt cũ septuaginta alijs vt scribit Io.Belethus c. 122.& Ration. diuin. tit. de Rogation. Sed & Ioannes Andreæ, cum ad septuagesimum annum vixisset,peste mortuus est anno domini millesimo trecentes. quadrages. octauo, vt scribit Abbas Trithemius in catalogo scriptorum. Quin ẽt Camillus dictator peste mortuus est iam octuagenarius,Liu. dec. 1.lib.7. Quod genus irregularitatis omni loco cõe est, sed cõmunius in meridianis,& occidentalibus regionibus,quæ plurimum hac lue vexãtur; obseruatum.n.est à meridianis partibus ad occasum solis pestilentiam semper ire,vt refert Plin.d.c.50.In oriente rarius inualet; quinimmo alicubi nunquã fuit,videlicet Locris; & Crotonæ scribit Plin.lib.2.c.nonagesimo sexto.

Prudens igitur Episc. semper vtetur physicorum consilio, vt dignoscatur nõ solum ipsa inualens lues, sed etiã qui de ea sint suspecti: expectabitq; tantum tẽporis,quantum sufficere videbitur ad suspitionem purgandam,quadraginta scilicet dies; vel etiam trimestre;nam inuadere solet hic morbus quandoq; ad ternos menses,ꝑsertim hyeme.Plin.d.c.50.

De Podagra.

CAP. XXI.

1 *Podagra reddit hominem inhabilem ad Ecclesiastica ministeria.*

Podagra vehemens reddit irregularem.

2 *Podagram habens alia sacerdotalia exercebit vt prædicare, confessiones audire.*

3 *Podagra, & chiragra non semper sunt signa intemperantiæ, est enim quoque hæreditarius morbus.*

Iulianus Martyr Alexandrinus, cum podagra ad martyrium delatus.

Mauritius Episcopus podagra laborauit.

Odagra, & chiragra,canonicũ præbent impedimẽtũ,ne quis promoueri possit; nam tam grauis morbus est, vt ad omne Ecclesiasticum ministerium reddat inhabilem; merito efficit irregularẽ, quia incurabilis est,&apparens c.penul. de cler.ægro.

Specu.

Specu.in c.si forte,num.5. de elec.lib.6. curari non posse: nemo est qui dubitet, quod & poetico carmine ꝓbatur.Ouid. 2.de Pont.

Tollere nodosam nescit medicina podagram.

Tam igitur podagra, quàm chiragra sub eodem impedimento sunt; nam ob claudicationem, ob quam altari cõmode stans deseruire quis non potest, nec promouebitur,nec promotus exercebit; uelut claudus,de quo diximus 1. libro. Abb.in cap.2.de cler.ægrot.text.cum gl. in cap.si quis infirmitate.distin.55.Chiragra uero,si manus usum uel impediat, uel deformem efficiat, indeque scandalum timeri possit, aut sacramenti administratio ĩcommoda uel aliud periculũ, oberit ne promoueri possit, nec promotus exercere, cap.1.de corp.uitiat.& ibi Innoc.Specul.in d.c.si forte.num.5.quæ omnia residebunt arbitrio Episcopi, ut docet Abb.in d.c.1.qui iam promotum non excludet ab omnium ordinum administratione, sed eorum tantum, quæ impediente chiragra, uel podagra exerceri non possunt, argum. S.Thom.3.q. 82.art.fi.

Iccirco si sacra mysteria peragere nõ poterit, confessiones audiet, prædicabit uerbum Dei.Abb.in d.c.2.de cle.ægrot. de quo etiam diximus supra,quando de mutilatis scripsimus lib.1.Nõ enim hic morbus semper signum est intemperantiæ, quandoquidem is sæpe natura nos ĩuadit,ex paterno sanguine,& ideo quodãmodo hæreditarius morbus dicitur, quo laborauit S.Iulianus martyr Alexãdrinus,qui cum hoc morbo impediente ad martyrium pedibus suis non ualeret accedere,delatus est sella ad iudicem,& camelo impositus flagris usque ad necẽ laniatus est.Niceph.lib.5.cap.30.dies festus celebratur Alexandriæ decimo tertio cal.Martij: laborauit quoque eadem sanctissimus Mauritius Caturcesiũ Episcopus:de quo Greg.Turon.hist.lib.5.c. quadragesimo secũdo: sed & alijs q̃plurimis martyribus in persecutione Vandalica podagram infestam fuisse scribit Victor Episcopus Vitensis, de persecut. Vandal.sub Hunnerico lib.2.laborauit, & Gregor.Nazianzenus,ut idem scribit in Monodia.

De Febricitantibus.

CAP. XXII.

1 *Morbus quilibet impedit liberum usum corporis, impedit quoque ne quis promoueatur.*
Febris motum habet contra naturam.
2 *Febris quandoque tam est familiaris, ut nihil obsit.*
Febris quartana non dat locum ædilicio edicto.
Quintus Fabius quartana multis annis laborauit.
3 *Febris quartana non impedit promouendum.*
Febre quartana laborantes, comitiales esse nõ possunt.
Febricula in iure non considerantur.
Caius Mœcenas perpetuam habuit febrem.
Antipater Sidonius quotannis natali die febre corripiebatur.
4 *Febris quartana pubertate deponitur.*

SI Febris ita hominem uexet, ut libera sensuum officia nõ sint, canonicum est impedimentum, ne quis promoueri possit:omnis enim ęgritudo quæ liberũ esse corpus non permittit, impedit promouendum.c.Archidiaconum.dist.85. in princ.nam si tantus sit febris æstus,ut mentis alienationem inducat,nõ solum non promouebitur, sed nec promotus exercebit,de mente S.Thom.3.q.82.art. fin. esset enim grande periculum sacris

ſeſe ingerere miniſterijs, in ea febrium agitatione, quæ motum contra naturam habere dicitur. l. quæſitum. ff. de re iudic. quod uerum eſt in febre continua; at in febribus intercalaribus, quæ ſua habent quietis interualla, nullum uidetur impedimentum obſtare, ne quis promoueri poſſit, ſi liberum corporis uſum permittant, præſertim ea hora, ac die qua uacat febris.

Promoti uero non aliter ſeſe exponere debent periculo in altaris miniſterio, niſi ſecum coadiutorem habeant, qui ſi inualuerit febris poſſit ſuccurrere, & miniſteria ſi opus fuerit, perficere. argum. 7. q. 1. c. nihil. & c. illud. Aliquando uero
2 febris tam leuis eſt, & familiaris, ut nihil propemodum moleſta uideatur. Quartana etenim quandoque ita inueteraſcit, ut ſperni poſſit, & redhibitoriam actionem ex ędilitio edicto non inducit, ex ſentẽtia Vlpiani in l. 1. §. proinde. ff. de ędil. edict. Nam ipſa reum conuentum non excuſat, ſi in ius uocatus tempore opportuno non comparuerit, ut Iulianus Iuriſconſultus ſcribit in l. quęſitum. ff. de re iudic. ſupra citata: nullum enim negotijs agẽdis impedimentum adfert, ut ibi Iulianus putat; Quintus enim Fabius multos annos hac febre familiariter correptus eſt, nec umquam re bellica abſtinuit, imo aduerſus Allobroges pugnans, uſque adeo furens exarſit, ut illa liberatus incolumis poſtea perpetuo extiterit, ſcribit Plin. lib. 7. c. 50. Ille igitur
3 qui inueterata quartana detinetur, nec promoueri prohibebitur, nec promotus adminiſtrare; ea pręſertim ratione, quòd quartana comitiali morbo finem imponit, ex Hippocratis ſententia, ut refert Gabucci. in lib. de Comitiali morb. 2. folio 51. quinimmo ea laborantes hoc morbo corripi nequaquam poſſunt, auctore eodem Hippocrate, ut refert idẽ Gabuccin. in fol. 52.

Sũt pręterea quędam leuiores febres, quę obeſſe non poſſunt ordini ſuſcipiendo, uel ſuſcepto, quoniam huiuſmodi febriculę in iure non conſiderantur, ut Vlpianus ſcribit in dicta l. 1. & in l. ob quę. ff. de ædil. edic. Cuiuſmodi ea febris fuit, quę perpetua extitit in Caio Mœcenate, ut ſcribit Plin. eod. libro 7. capit. quinquageſimo primo. Sicut etiam febricula dici poterat, qua Antipater Sidonius Poeta omnibus annis, uno die tantum Natali corripiebatur, quo etiam die conſumptus eſt longa ſenecta. Plin. eod. cap. 51.

Erit quoq; in puero leuis febris quar
4 tana ſi proximus pubertati ſit; nam inueteraſcere non poterit, quia quartana febris pubertate deponitur. Plin. eod. lib. 7. cap. 50. ſicut & poſt ſexageſimum annum neminem ſolet arripere: ob corporis frigiditatem, ſicut nec hyeme, nec bruma, aut hybernis menſibus ſolet umquam incipere, ut uidetur eidẽ: ſed in ijs omnibus Epiſcopus conſulto aget adhibitis phyſicis, ut deliberare poſſit an expediat ordines his conferre, an negare.

De dolore Capitis

CAP. XXIII.

1 *Dolor capitis quandoque impedit ordinis executionem.*
Ioannes Chryſoſtomus, magno capitis dolore laborabat.
2 *Dolore capitis, adeo laborauit Epiſcopus Ariminen. ut illi coadiutor datus fuerit à Gregorio.*

Qui

Vi dolore capitis tam grauiter anguntur, vt liberum naturæ vsum non habeant, comparantur ægrotantibus reliquo corpore; nã his quoque coadiutor dari debet, c. qualiter 7. q. 1. propterea in tã graui capitis molestia, sicut deponi promotus potest,
1 ita nec facile promoueri debet: verum tamen hoc per quam raro cõtingit; propterea non omnis capitis dolor à Sacerdotio excludit; nam Ioannes Chrysostomus grauiter perpetuo laborauit, vt ille scribit lib. de prouid. 1. in princ. & Cassiod. in hist. tripart. lib. 10. cap. 3. quinimmo tantus fuit in eo hic dolor, vt interierit; quod Theodoretus scriptũ reliquit: Casiod. eod. lib. cap. decimo octauo; arbitrabitur igitur Episcopus quanta sit istius doloris molestia, vt deliberet an excludat an admittat eum qui illo laborat, cuiusmodi fecit Gregor. in Regist. c. trecentes. triges. octauo: qui Ariminensi Episcopo coadiutorem dedit, ob hanc vnam causam doloris capitis. Sed, & Episcopo Primæ Iustinianæ ob hanc eandẽ causam doloris capitis, coadiutorem dedit: noluit tamen iudicare deponẽdum, vt scribit idem Gregor. ad Anatholium Constantinopolitanum subdiaconum, vt refert Ioannes Diaconus in vita eiusdem Gregorij lib. 4. cap. 39.

De Paralysi.

CAP. XXIIII.

1 Paralysis alia spiritualis, altera corporalis:
Paralytici spirituales sunt irregulares.
Paralytici corporales sunt irregulares.
Felix Abdiritanus Episcopus sanctissimus, per niciosissima paralysi diu percussus:
2 Apopletici sunt irregulares,
Constantinus Imperator Apoplesia mortuus:
Stephanus Papa II. Apoplesia mortuus.
Leo IIII. Imperator ob gẽmas frigidiores incidit in Apoplesiam:
Paulus Secũdus Papa nimium delectatus gẽmis frigidioribus in Apoplesiam incidit.
Eugenius Carthagin. Episcopus sanctiss. ab Apoplesia sanatus est.
3 Irregularitatis causa cessante, cessat irregularitas.
Tremor manuum, vel pedum, an inducat irregularitatem.

Aralysim duplicem accipere debemus, spiritalem scilicet, & corporalem; Paralytici .n. spiritales sunt ij, quibus ob nexus culparum animæ virtutes dissoluuntur, vt Beda scribit super Luc. c. 5. vt refert S. Tho. in Caten. aurea eod. loco: sed & id probat August. lib. de quæst. Euangel. qui Paralyticam dicit animam ita dissolutã, vt bonis careat operibus: & hoc Paralyticorum genus irregulare est, sicut criminosi de quibus vltimo libro agemus: Alterum Paralyticorum genus est, quorum membra corporea ita dissoluũtur, vt illorum vsu careant; & ij sine dubio vere irregulares sunt, siue dissolutę sint manus, siue pedes, siue lingua, siue alia quælibet corporis pars, de mẽte S. Tho. 3. par. q. octuagesima secunda, artic. fin. Tabien. in Verb. corpore, nec enim promoueri potest, nec promotus exercere c. fin. de cleric. ægrot. vbi omnes doct. expressim dixit Specul. in cap. si forte nu. quinto de Elect. lib. sexto. At hic, qui iam ꝓmotus inciderit in paralysim, nõ est ob id deponendus, sed dandus coadiutor seruato illi honore: Nam Sanctus Felix Abdiritanus Episcopus paralysi percussus, nec sentiens, nec loquens in Episcopatu perseuerauit, & cum alijs nongentis Episcopis, & presbyteris cum in exilium mitteretur, humeris Episcoporum est delatus reuerenter, vt se adiuuasse scribit Victor Vitensis Episcopus de persecut. Vandal. lib. 2.

Ad

Ad eiusdem morbi similitudinē pertinet Apoplesia, qua membra ita corripiuntur, ut uel inutilia reddantur, uel mors subsequatur; nimia etenim cogitatione, aut somnolentia, uel crapula inuadit apoplepsia; nam Constantius Imperator hac correptus fuisse fertur. & tandem interijsse. Cassiod. hist. tripar. lib. 5. c. 50. Platin. in Felice. II. Stephanus quoque II. Pōtifex somno surgens, hoc morbo correptus est; & tandem mortuus Platin. in Stephan. II.

Quandoque hic morbus causatur à frigiditate nimia, præsertim si gemmæ sint frigidæ naturæ, ut de Leone IIII. oriētis Imperatore narratur, quod ob huiusmodi gemmas, quas capiti imponebat apopleticus interierit. Idem quoque de Paulo II. Pontifice Max. scribit Platin. in Hadr. I. Hi igitur apopletici superuiuentes, nec ꝓmouebuntur, nec promoti ad ministrabūt, sicut nec paralitici; una enī est in utrisque impedimenti ratio. Verum si quis postea conualuerit (quòd sæpe fit) quasi cessante impedimenti causa, cessare debebit hæc irregularitas arg. c. Neophytus. & c. statuimus. dis. 61. quod contigit sancto Eugenio Carthaginensi Episcopo, qui cum nimio fletu super nudam humum dormiens in apopleticam paralysim incidisset, ab ea tamen postea liberatus est, ut scribit idem Victor ibid. lib. 3. unde absurdum fuisset eum sanatū haberi pro irregulari. In omni etenim corporali impedimento si quis repulsus sit, illo postea sublato admitti potest; apte tradit Bern. in c. cum inter canonicos. & ibi Io. Andr. de elect. & est alia apostil. Io. And. in c. super eo, ī gl. magna. de elec. plene gl. in uerb. cessante in c. post translationem. de renunc.

Prædictis morbis etiam ille est confinis, qui caput, aut pedes, aut manus, ita leniter inuadit ut solum tremorem perpetuum inducat, non autem dissolutionem; nam quia inde scandalum populo affertur, & periculum est in sacramenti administratione (si quando manus tremulæ sunt) merito ab ordinib. suscipiendis, & susceptis ad ministrandis excludi debet, quisquis mēbra tremula habeat; expressim dixit Specu. in c. si forte. nu. 5. de elect. lib. 6.

De Abstemijs, & alijs, qui uino non utuntur.

CAP. XXV.

1 *Sacrificium non dicitur perfici plene, si solus panis in missa offeratur.*
Aqua modica est uino miscenda in missa.
2 *Abstemius promotus ad sacerdotium, omnia sacerdotalia faciet præter missam.*
Vino abstinere qui uouit, uel cui ex pœnitentia onus hoc impositum est, non prohibetur promoueri.
3 *Abstemius reijcitur à sacerdotio, quia imminet periculum nausea in sumendo calice.*
Irregularitas quādoque minor ex uitio, quam ex uirtute.
4 *Papa an dispensare possit, ut quis consecret in sola aqua, uel omnino etiam sine calice.*
Aquarij hæretici.
Hydroparastæ, hæretici.
Papa non potest mutare integritatem sacramētorum.
Abstemius potest paulatim assuescere uino.
Vino calicis nil omnino nisi paulum aquæ misceri potest.

Ontingit aliquando, ut uel leuis morbus obsit, ne quis sacerdos fieri, uel sacerdotio fungi possit in sacrificio altaris, cuiusmodi exemplum adferre possumus in eo, cui uini potio medicorum consilio inhibetur: erit enim imperfectum sacrificiū, si solus panis in missa offeratur S. Tho. in 3. q. 64. Quin etiam immane sacrilegium

gium eſt,ſolo in pane conſecrare. Silu.in uerb.Euchariſtia,1.nu.5.nō enim omitti poteſt calicis,& vini conſecratio,ex decreto Alexandri I. Papæ in Epiſtola ad omnes orthodoxos. & ex Gelaſio Papa, de conſecra.diſt.2.cap.comperimus:unde ne hic cui inhibita eſt uini potio, ſe exponat periculo uomitus,uel ægritudinis,abſtinere à ſacrificio debet, quandoquidem tam modicum uinum aqua dilui non poteſt, niſi lōge pauciſſima.cap. perniciosius.cum gl.de celeb.miſſ.Eadē quoque ratione non debet ab Epiſcopo ad ſacerdotium promoueri, ne ſit inanis ſacerdotij collatio: qua in re peritorum conſilio uidendum eſt, num parua quantitas uini periculum adferre poſſit, quo imminente periculo excludi ab ordinibus debet, ſentit Tabien. in uerb. uinum.

2 Promotus tamen reliqua oīa ſacerdotalia munera adminiſtrabit, ut cōfeſſiones audire,p̄dicare,& ſimilia ex ijs, quæ tradit Abb.in c.2.de cleric.ęgrot.

Ille uero,cui uel confeſſor ob pœnitētiam uinum inhibuit, uel ipſe ſponte uino abſtinere deuouit,non prohibetur ꝓmoueri,nec promotus adminiſtrare, tū quod nec confeſſor, nec ipſe uoto ſuo alterare putatur uelle formam,& materiā ueri ſacrificij; tum quod ſumptio calicis non eſt ſumptio uini;cum tranſubſtātiatio facta fuerit.

Abſtemius autem,quia ipſa natura uinum abhorret, maiori ratione ad ſacerdotium admitti non debet.glo. in c.ipſi Apoſtoli.2.q.7.quam approbat Archiepiſc.Flor.in 3.tit.29.c.5. Alber.in uerb.
3 ordinandus.uerſ.18.Eſt autem maximū periculum, ſi abſtemius calicem conſecret, quem forſan natura aſſumere non poterit,aut aſſumptum euomet: ꝓpea nō eſt illi ſacerdotium conferendum,quod integrum ſacrificiū perficere non poſſit. Tabien.in d.uerb.uinum.unde illud notatu dignum hic colligitur, plus irregularitatis quandoq; in uirtute eſſe, quam in uitio;ſicut in habente duas uxores ſucceſſiue uirgines, uel unicam uiduam eſt irregularitas, non autem ſi plures concubinas. cap.quia circa.ubi glo.de bigam. & diſtin.34. cap.fraternitatis.in glo. Ita hic abſtemius irregularior eſt ipſo uini potatore.

Nec fuerit importunū, ſi quæramus
4 an Papa diſpenſa re poſſit,ut iſti, qui uinum non bibunt,ſola aqua, aut omnino etiā ſine ea cōſecrare poſſint;ſed quia de hac re olim coram Alex.VI. diſceptatū eſt,nō uidetur ulterius dubitādū; q̄nqui dem eo tēpore ſuper diſpenſatione concedenda nihil eſt deliberatum:refert Tabien.in uerb.Euchariſtia.1.num.19.qui palam negat Papā ſuper aqua ſola diſpēſare poſſe.Quin ſi poſſet non deberet, ne uideatur approbari hæreſis eorū qui dicti ſunt Aquarij, qui ſolā aquam in calice offerebant.S.Aug. de hæreſ. c.64. qui etiam appellabantur hydroparaſte,quos damnauit ſexta ſynod.c.32. Quòd uero etiam ſine ea, & toto calice per Papā diſpenſatio concedi poſſit,putauerat olim Piſanel. & Angelic.ſed Tabien. dubitauit.at Silu.aperte negat Papā hoc poſſe: quia Papa immutare non poteſt integritatem ſacramētorum.S.Tho.3.q.64. ex Theologorum communi ſententia: de qua ille atteſtatur in uerb. Euchariſtia 1. q.5. hoc unū tñ in abſtemio ſperandum eſt,quòd lōgo uſu poterit aſſueſcere potioni uini, maxime in tam parua quantitate,ꝗ multis contigiſſe apertiſſimū eſt: An autē poſſit aliquis liquor immiſceri uino calicis, ut abſtemius ebibere poſſit, uel ut æger non patiatur ex ui uini,dicemus proximo capite ſeq.

De Vomitu.

CAP. XXVI.

1 Vomitus impedit promouendum; & promotum. Vgo à sancto Victore quicquid sumebat statim euomebat; & obiter de sancta eius morte.
2 Vomenti Eucharistiam nulla suffragatur excusatio, nec quidem infirmitatis.
Vomitus prouocatus consilio medicorum, non est culpabilis.
3 Vomitus causatus à cibis sumptis statim post sumptam Eucharistiam, inducit peccatum.
4 Vino calicis nil cōmiscendum ad cohibendum uomitum.
5 Vino calicis aliud immisceri nec Papa dispensat, nec est possibile.

Roximo superiori capiti aptissime congruit, si quis ob humidam frigiditatem, aliamve ob causam stomachi lāguorē patiatur: nam missam celebrare tuto nō
1 potest, si periculum sit uomitus: Si enim sacrosancta communio, quæ uel dæmoniacis, uel amentib. conceditur, uomentibus negatur, quanto magis sacerdotij administratio neganda est uomitum patienti? Cum & ipsa sacerdotij collatio per sacræ communionis sumptionē fiat; cōtigit autem hoc perquam sæpe ob stomachi lāguorem, sicut Annales referunt de Hugone à sancto Victore uiro æque doctissimo, atque sanctissimo, qui Eugenio Tertio Pontifice floruit, quòd tantus fuerit eius stomachi lāguor, ut quicquid sumeret, statim euomeret; Ideoque cum ardenter Eucharistiam postulasset, à fratribus de uomitu dubitantib. delusus est, allata enim fuit hostia simplex non consecrata, quam ille diuina inspiratione cognoscens, omnino respuit, tantumque facinus fratribus condonauit; at cum postea uera Eucharistia adoranda allata fuisset, reuerenter abstinuit, & statim orans expirasse fertur, ipsa uero Eucharistia nusquam amplius uisa est, quasi animæ sancti hominis migrantis adhæserit: referunt Annales de initijs Regnorum fol. 138. Quamobrem si uiro alioqui sancto uomitum patienti Eucharistia neganda est, an non magis sacerdotium postulanti, quòd sine Eucharistia non cōfertur, negari debet? sicut ipsa quoque sacerdotij iam suscepti administratio, præsertim, quòd nulla excusatio conceditur ijs, qui Eucharistiam euomunt, siue per ebrietatem, siue per infirmitatem; semper enim pœnitentia iniungitur cap. si quis per ebrietatem. de consecr. distin. secunda. quamquam ipse uomitus per se non sit peccatum, si ex infirmitate procedat, ut dicto cap. si quis per ebrietatem. aut ex physicorum consilio, & irritatione, ut alijs morbus purgetur: nulla enim est culpa. S. Thom. 2. 2 quæstio. 150. artic. secundo, Alberic. in uerb. gula. At propter Eucharistiam uomitu eiectam semper uidetur peccare, qui ob infirmitatē, uel culpam præcedentem euomuerit, quinimmo etiam peccatum est, si per actus sequentes Eucharistiam euomat, puta si statim, & post communionem cibum sumat. cap. tribus. ubi glos. Archidiac. & Hug. de consecratio. distinctio. secunda. at non omne leue periculum iudicandum est canonice impedire posse sacerdotij collationem, uel administrationem, sed ad id adhibebit Episcopus physicorum consilium, pro languoris magnitudine. Nec est temere credendū licere aliquod pharmacum uino calicis immiscere, ad uomitum compescendū: nam hoc immane sacrilegiū est. Alex. I. Papa in Epistola ad omnes orthodoxos; quinimmo ipso facto per huiusmodi diuersi liquoris cōmixtionem, fieret irregularis: nam deponitur, nec restituitur

nisi

nisi post peractam pœnitentiam. c.cum omne. & in c.sacramento. de consecrat. distin.2. siue commixtio fiat ante consecrationem, siue post, c.non oportet. ead. dist.2. Tabien.in uerb.aqua. S.Thom.3. q.77.artic.8. Nec ex lege, aut constitutione Papæ id dispensari posset, propter sacramenti impossibilitatem. Nam si liquor qui admiscetur plus uirtutis habet quam uinum desinit esse uinum, si par uirtus, fit tertia species, si sit minor uirtus, in eo, quod ipse liquor uim habet, desinit esse sanguis Christi. Vnde semper sacramentum uel non est aliqua ex parte, uel summa iniuria afficitur per illam commixtionem. S.Thom.ibidem. Tabien.in dicto uerb.aqua. Silu.in uerbo Eucharistia. prima q.quarta. Abb.in cap. cum Marthæ. colum.3. de celebr. miss.

Explicit Liber Secundus.

DE IRREGVLARITATIBVS ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS

LIBER TERTIVS.

De Infamibus, & eorum irregularitate.

CAPVT PRIMVM.

1 *Infamis est, quisquis ordinari, uel exercere non potest.*
2 *Ordo Ecclesiasticus honor dicitur, uel iure ciuili.*
Dignitates infamibus patere non debent.
Infamia aliquando ob uitæ merita nascitur.
3 *Infamis ex delicto in iudicio declarato, fit irregularis.*
Infames in foro sæculari, sunt etiam infames in foro Ecclesiæ.
Irregularis est, quisquis est infamis de facto uel de iure.
4 *Infames sunt descendentes ex parentibus reis læsæ Maiestatis.*
Infamia qualibet purgatur Baptismo.
Infamis in Abbatem eligi potest.
5 *Histriones, & similes sunt infames, ideo non promouentur.*
Meretricis maritus, ut infamis non promouetur.
Vxorem habens ignominiosam, ipse quoque ignominiosus est.
Vxorem ducens ancillam suam, promoueri nō potest.
Carnifices semper irregulares.
6 *Macellarij infames sunt.*
Tabernarij infames sunt.
Balnearij infames sunt.
Fullones infames sunt.
7 *Ignobilitas parentum non obest filijs, quin promoueantur.*
Aleator infamis est, & deponi debet.
Aleatori facta collatio beneficij nulla est.
8 *Infamis promotus administrando non fit irregularis.*
9 *Artifices mechanici non sunt infames.*
Paulus sutor tabernaculorum, & pelliū fuit, & artifex.
Iudas Apostolus & Iacobus fuerunt agricolæ.
10 *Excommunicati, omnes sunt infames.*
11 *Domestici criminosorum, sunt infames.*
12 *Incestus solus rumor reddit infamem.*
13 *Incestuosorum filij sunt infames*
14 *Matrimonium contrahens, sine benedictione sacerdotali, est infamis.*
Vxores duas simul habens, uel etiam sponsus, est infamis.
Tutor contrahens duo matrimonia pro sua pupilla, est infamis.
15 *Libellum famosum inueniens, & non lacerās, est infamis.*
Princeps non potest tollere infamiam facti.
Infamis, qui semel est semper durat; donec dispensetur.
Pœnitentia non aufert infamiam manifesti criminis
Infamia facti tollitur contraria probatione.
Infamia tollitur purgatione canonica.
Infamia facti non impedit promouēdum, si ita lege, uel canone statuatur.

Ccidunt per plura homini, quę eum ab ordinibus, suscipiendis, & susceptis administrandis solent excludere, de quibus hoc loco opportune dicendum uidetur; Primũq;
1 ab ipsa infamia exordiemur; & quamquam generaliter omnes, quibus ordines, uel eorum executio interdicitur, infames sint. c. omnes uero, 6. q. 1. ubi Archid. tamen speciali quadam nota, nonnulli notantur infamiæ, qui ob eam solã causam ordine sacro indigni efficiũtur; de quibus hoc capite agendũ putamus. Cum etenim ordo ecclesiasticus honor dicatur. c. 1. ubi Abb. de oblig. ad ratioci.
2 l. officiales. C. de Episcop. & cler. & dist. 54. cap. admittũtur. incongruum est, ut infamibus hic honor tribuatur; nullius etenim dignitatis, uel honoris, porta infamibus patere debet, etiam iure ciuili, C. de dignit. l. 2. lib. 12. & cap. inter dilectos. de excess. prælat. Sola enim infamia prodest homini ad suscipiendos ordines, quæ ob uitæ meritum, & Christi amorem apud impios exoritur: & hoc est quod dicebat S. Paulus, exhibere nos oportere ministros Dei per gloriam, & ignobilitatem, per infamiam, & bonam famam ut 2. ad Corint. cap. 6. nam hoc genus infamiæ lucrum est, & magna dignitas pro nomine Iesu contumeliam pati. Act. Apost. cap. 5. Est etenim beatitudinis pars, si quis patiatur propter iustitiam, & maledicatur propter nomen Christi, si falsum sit maledictum. Matt. cap. 5. Ideo de hoc genere infamię, quod gloriosum est, hoc loco non loquimur, sed de eo, quod ex turpitudine surgit, apud graues, & honestos uiros: Nam qui aliquo delicto in iudicio deducto, & per sentẽtiam declarato notatur, quia
3 infamis efficitur, nec ordinari permittitur, nec ordinato administrare conceditur, nec quidem post pœnitentiam, cap. si quis hæretice. §. ecce. 1. q. 1. & 2. q. 3. §. hinc colligitur. Specul. in tit. de dispensat. §. iuxta. uers. 17. Abb. in cap. licet Heli. de simon. iudic. Inq. in uerb. infamia, num. 5.

Est autem adeo uerum infames ordinari nõ posse, ut nec ij infames ordinentur, qui ex ipso sæculari foro infames effecti sunt; nam eadẽ infamia eos sequitur in foro Ecclesiæ, quoad honores ecclesiasticos, & ipsos ordines. Archidiac. post Hug. in c. si quis cum militibus. 6. q. 1. pro quibus est text. in d. c. omnes uero. 6. q. 1. Sed etsi infamia sit solius facti, uel solius iuris, eadẽ irregularitas incurritur: de ea quæ est facti habetur text. in c. omnipotens, de accusat. & in d. §. hinc colligitur. de ea quę est iuris habet text. in c. qui in aliquo. dist. 51. & hanc rem tradit Spec. in d. uers. 17.

Quinimmo, etsi hic iure ciuili infamis à sæculari principe ad famam restituatur; tamen ex ea restitutione non est restitutus in foro Ecclesiæ, ad hoc ut promoueri possit. Archid. in c. lege. dist. 10. post Hug. & Lau. ibi: quod tamen limitatur in illa infamia, quæ surgit ex facto alieno; exempli gratia, descendentes usq; in quartam generationem, ab eo, qui cõmisit crimen læsæ maiestatis, sunt infa-
4 mes ex facto alieno, hos si sęcularis princeps restituerit ad famam, uidentur etiã restitui in foro ecclesiæ, etiam quo ad ordines. Archid. dist. 101. c. 1. idem Archidiac. in cap. si quis cum militibus. circa med. 6. q. 1.

Alio præterea casu infamia nõ obest, quoad ordines suscipiendos, ea scilicet, quam quis incurrit ante baptismum: nã cum omnis infamia purgetur baptismo, glo. & Doct. in c. sine pœnitentia, de consecrat. distin. 4. quam probat Tabien. in

uerb.

uerb.baptiſmus.8.in fi. Silu.in uerb.baptiſmus. 6. num.2.ſequitur ut ordinari poſſit ſine ullo impedimento infamiæ. Præterea hęc infamiæ irregularitas,non obeſt Regularibus: nam infamis in Abbatem promoueri poteſt.glo.in c.tuam. de ætat.& qual.ſaltim ex diſpenſatione, ut fuſius dictum eſt libro ſuperiore, cũ de monialibus agendum fuit.

Ad eandem infamiæ notam proxime accedit ignominioſæ alicuius artis profeſſio;& omnis perſonæ uilitas:non tantum ſeruorum,de quibus ſuo loco diximus, uerum etiam uilitas,quacumq; ex arte uel ꝓfeſſione hominis naſcatur. gl. in cap.nihil.in uerb.ſuſpẽdatur.de elect. argum cap.de ſeruorum.ultimis uerbis, & cap.admittuntur.diſtinc. 54.nam (ut iam diximus) cum ordines,eccleſiaſtici honores dicantur.cap cum de tua.& ibi Abb.de corp.uitiat.iniquum eſt uili arte eos labefactare. Propterea hiſtrio, mimus, ſcenicus, ioculator, morio, & con ſimiles ab ordinibus excluduntur,ob uilitatem,& ignominiam,ut iam diximus ſuperiore lib.cap.5. in horum numero ſunt Aurigæ, gladiatores, curſores ſtadij, ludi olympij,coraules,citharœdi,lyriſtes,ſaltatores,caupones; quoniam publicis quæſtibus & uilibus inſeruiunt, indigni ſunt honoribus,ut de ijs omnib. expreſſim recenſuit Clemens I. in inſtitution.

Ob eandem quoque cauſam, ſi quis meretricis maritus fuerit,ad ordines nõ admittetur; non ſolum quia bigamus, ſed etiam quia ignominioſus,& uilis eſt. Vilem etenim uxorem ducens,uilis ipſe efficitur.cap.ſi quis uiduam,& eiectam. ubi gl.diſtin.trigeſima quarta.quo ex loco etiam colligitur uilem dici eum, qui eiectam, ac repudiatam uxorẽ duxerit, ioculatricem, publicis ſpectaculis deditam,ſaltatricem,ſcęnicam; nam iſtę omnes,tametſi uirgines ſint,tamen ob artis turpitudinem ipſarum mariti ignominioſi etiam ſunt,& ideo ad ordines non admittentur, tex.in d.c.ſi quis uiduam, & eiectam;cum interpretatione Hug.& Ioan.de Fauẽt.Archid.& Alber.in uerb. ordinatus.4. Copulatus enim uili uxori ſemper manet irregularis. Specul.in tit. de diſpenſ.§. iuxta.uerſic.Item qui contraxit, citat cap.ſane.2.de cleric.coniug. Idem dicit Silu. in uerb. irregularitas. uerſ.16.Ideo quiſquis uxorem ducit ancillam ſuam,quia matrona nõ eſt,ad clerum admitti non debet, S.Auguſt.libro de dogmat.eccleſiaſt.cap.ſeptuageſimo ſecundo, his uerbis, Maritum duarum poſt baptiſmum matronarum,clericum non ordinandum, nec eum, qui unam quidem, ſed concubinam,non matronã habuit: Intelligendo uerbum illud,concubinam,non ꝓ fornicaria,ſed pro uxore ſeruilis ſtatus, ut docet S.Tho.4.ſent. diſt.33.art 2.

Inter hos ignominioſos annumerantur & carnifices; nam præter id quod ſanguinis uindictam exercent, unde fiũt irregulares,ſunt etiam uiliſſimi, & ignominioſiſſimi, ita ut nec quantalibet ſanctimonia, aut pœnitentia auferri poſſit hęc irregularitas: text.& glo.& Doct in clemen.1.de uit.& honeſt cleric. quod mea quidem ſententia procedet etiam in eo qui ſemel tantum hoc officiũ exercuerit, etiã ſi per uim id facere coactus fuerit.

Macellarij quoque, Tabernarij,Balnearij, cloacas emundantes, Pelles expurgantes, & quos fullones dicimus, quia uiles iudicantur ab Eccleſia, nõ debent admitti ad ordines, quinimmo ꝓmoti, ob has artes deponuntur,ex Concil.Vienn.habetur in dicta clemen.1.de

uit.& hon.cleric.& ibid.glo.quæ expressim has artes cõmemorat, uidendi sunt ibi. Card.Zenzel.& Pau.atque alij,quos refert Diaz in sua praxi canonica, c. 63. Quod procedit non solum in eo,qui assiduus fuerit in his uilibus artibus; uerũ etiam,si semel tãtum sese quis labefactauerit,probat Diaz eodem loco. Necessitate tamen nimis urgente in loco despecto aut hostili incursione depopulato quandoque admittentur qui hæc uilia exercuerint; ut Aquinati ciuitati contigit iam ante annos mille. Nam & Andream Diaconum habuit Episcopum,q. quondam in stabulis itinerum cursibus deseruierat equorum: Habuit & Iouinũ, qui in eadem ciuitate fullo fuerat, quoniam nemo alius repertus tunc fuit, qui illi Episcopatui præfici uoluerit, ut scribit Gregor.dialog.lib.3.c.8.

Sed hæc etsi uera sint in ijs, qui has artes exercuerint,non tamen procedent in eorum prole; quæ eadem non exercuerit: nam ignobilitas parentum nil
7 obest proli,quoad ordines, si ipsa laudabilis existat: glo.in c.quoniam uetus, in uerb.inuidia.24.quæst.1.quam refert, atque approbat Felyn.in cap.cum deputati. in fi.de iudic. Antherus enim Papa in epistola sua ad Episcopos Bæticos utitur his uerbis: In Episcoporum negotio prosapiam non agnosco.Apostolicus ordo hoc probat, ac tot Pontificum, & Episcoporum numerus,qui uilibus parẽtibus nati, dignissime sacerdotio functi sunt.

Inter hæc uilia officia,quæ impediũt, ne quis ad ordines promoueatur, sunt aleatores, quos tanto odio prosequitur Ecclesia, ut eos ab omni obtinendo beneficio excludat, c.inter dilectos. de excess.prælat. iuncta glo. & in c.clerici, in uerb. ad aleas,de uit. & hon.cleric. quinimmo collatio facta ei, quem cõstabat esse aleatorem, tamquam uili personæ, facta ipso iure nulla est; si uero non constabat illum aleatorem esse, cum primũ scitur,irritari debet collatio;scribit Abb. in d.c.inter dilectos. & Caccial.in tract. de ludo. quęst.12. Paris de Puteo in tracta.de ludo.colum.11.num.quadragesimo quarto. Nam & clericus aleator deponi debet rigore iuris inspecto c. Episcopus.distin.35. ubi Dominic. & Præpos.Silu.in uerb. ludus. uersicul.quarto quæritur. Diaz in praxi canonic.capitu. 64. Quod uilitatis genus eos etiam afficit, qui aleæ sunt participes approbatione ludi, uel inspectores; nam si clerici sunt,tribus annis à ministerio altaris eijciuntur, & in monasterio detruduntur, auth.interdicimus.C.de episcop.& cler. & in auth. de sanctiss.Episc. §.interdicimus.quæ iura etiam Theologi comprobant.Silu.in d.uerb ludus.uersic.quarto quæritur. Diaz d.c. 64. Raym. in sum. in tit.de ludo.

Ad hæc illud notatu dignũ est, quòd si quis infamis, aut uilis promotus fuerit nulla dispensatione interueniente, si diuinis se immiscuerit exercens susceptum ordinem, nullam propter id irre-
8 gularitatem incurrit. Archidiac.in cap. Apostolica. distinctio.56. quod non uidetur sicco pede admittendum,propter temerariam promotionem, & magis temerariam suscepti ordinis administrationem.

9 Inter uiles & ignominiosas personas nõ adscribuntur mechanicas artes exercentes,si nil turpe faciant, nullum enim pp eas artes patiuntur impedimentum, quo ad Eccl̃iasticos ordines, ut puta Sutores, Sartores Lignarij,Ferrarij,ac similes: Diuus etenim Paulus sutor tabernaculorum fuit, Actuum Apost.capit. 18. in princ.

in princ. Io.Chryſoſt. ſuper Matthęum homil.26. Idem Paulus artem exercuit in pellib. Chryſoſt.lib. de laudib. Pauli homil.4.Paulum etiam idem Chryſoſto mus appellat artificem, ſuper prima ad Thimot.homil.11.Iudas etiam,& Iacobus fuerunt agricolę refert Aegeſippus, ſed & clerici Alexandrini ſub diſciplina Ioannis eleemoſynarij Patriarchę,publice calceamenta faciebant, Eccleſię debitis horis uacantes, ut tradit Leontius in uita eiuſdem Ioannis,non longe à calce libri. nil enim iſtę artes continent ignominioſum, unde ordinibus recte conueniunt,cum ad uictum neceſſaria per eas ſubminiſtrentur, Act.Apoſt.c.20.in fi.

Sed & aliquando quis ad edomandã ſuperbiam mechanicas artes exercet, & ob id ad curam animarum aptior magiſque idoneus efficitur: cuiuſmodi de Alexandro Carbonario narratur,qui carbonariam artẽ homo doctiſſimus exercuit,& in illis ſordibus,quas toto corpori illa ars ſolet ĩducere,in Comanen. Epiſcopum electus eſt, ſic poſtulante Gregorio Thaumaturgo, ut ſcripſit Gregor. Nyſſenus in uita eiuſdem Thaumaturgi; habetur apud Lipom. uit. Sanct. Tom.2.

Ad huius igitur capituli pleniorem & abſolutiorem cognitionem, congruũ eſt,ut omnes utriuſque iuris caſus ſubijciamus,quibus infamia irrogatur: ſunt enim quam plurimi,& ſane Põtifex ſanctiſſimus Stephanus ad Hilariũ multos annumerat,ut habetur 6.q.5.c.infames. ſunt autem infraſcripti.

Apoſtatę à fide Chriſtiana.
Eccleſiaſtica ſtatuta contemnentes.
Fures.
Sacrilegi.
Capitali crimine irretiti.
Sepulcrorum uiolatores.
Sumentes arma aduerſus Eccleſiaſticos patres.
Inceſtuoſi.
Homicidę.
Periuri.
Raptores.
Malefici.
Venefici.
Adulteri.
Belli deſertores.
Poſtulantes dignitates per ambitionem,quibus ſint indigni.
Auferẽtes iniuſte Eccleſiaſticas facultates.
Calumniatores.
Accuſatores deficientes in probatione.
Prouocantes animum principis ad iram contra innocentes.
10 Omnes excommunicati.
Expulſi ab Eccleſia pro ſuis ſcelerib.

Quos omnes lex ciuilis reddit infames;& licet ſecundum Ioãnem de Deo uideantur non aliter effici infames, niſi poſt ſententiam. Tamen uerius eſt ipſo iure effici infames, ut tradit Spec.in ſuo Aureo Repertorio, tit.de pœnis. §. ante omnia: pro quo uidetur conſtitutio Euſebij Papæ,qui eos expreſſim infames eſſe dicit,habetur in c.conſtituimus. 3.q. 5. per quam cõſtitutionem, alij quoque declarantur infames pręter ſupradictos, uidelicet.

11 Domeſtici criminoſorum.
Suſpecti de crimine.
Qui conſilium petũt à ſortilegis, aut diuinatoribus.

Quos ipſo iure infames eſſe ꝓbat tex.in cap.conſanguineorum.3.quęſt.4.

ex decreto Calisti Papæ, in illis uerbis, infames efficiuntur; quo loco non solũ incestuosi ipso iure infames esse declarãtur, uerum etiam.

Consentientes.
Approbantes.
Defendentes.
Patrocinium præstãtes, ut expressim glibi dicit.

Sunt præterea alij infames, quos uarijs locis Gul.Durant. annumerat: nam in Specul.titu. de senten lib.2. §.species autem, hos ponit uidelicet.

Quisquis mulctatur in iudicio criminali, in quo infamia irrogatur.

Qui de crimine paciscitur cum accusatore, l.athletas. in fin. ff.de ijs qui not. infam.

Quisquis est simpliciter damnatus in crimine famoso, etiã si de pęna nil fuerit dictum, C.ex quib.caus.infam.irrog. l.furti.& l.si te.

Quisquis damnatur ex crimine famoso, etiam si in sententia minor pœna imposita fuerit.

Quisquis damnatur ex famoso crimine, etiam si in sententia pecuniaria pœna aucta fuerit.

Istis enim casibus siue ordinarię iudicium agatur, siue extra ordinem semper infamia irrogatur. Specul.in d.§.species. uers.quid de istis.& uers. & ad huius articuli.

Sunt autem longe maiori in numero infames illi, quos idem Specul.retulit in suo Aureo Repertorio, tit.de pęn.§.ante omnia, uidelicet,

Compellẽtes aliquem ad peierandũ, aut iniquum iuramentum faciendum, c.inter cætera.22.q.4. imo si solum solicitent ad tale iuramentum, ut c.si quis conuictus.22.q.5.

12 Solus rumor de incestu reddit hominem infamem, saltim apud uulgus. c.notificamus, 35.q.6 & cap. seq.

Incestuosi, & illis consentientes.

13 Nati ex incestuosis omnes sunt infames 3.q.4.c.consanguineorum & 35. q.3.c.coniunctiones.

Iniuriam de facto inferens, de facto est infamis. c.inter cætera. 22. q 4.

14 Matrimonium contrahens sine dote, & sine bñdictione sacerdotali, fit de facto infamis.3.q.4. c.consanguineorum.

Duas uxores simul habens, uel spõsas, de bigam.c.nuper.C.de incest.nupt.l.2.

Qui duo contrahit matrimonia nomine eius quẽ, quamve in potestate habet. Ibid.& in l.1.in fin.ff. de ijs qui not. infam.

Increpatus à patre in testamẽto fit de facto infamis, scilicet increpatus, ut se reformet ad frugem melioris uitæ.

Increpatus à iudice causa cognita fit de facto infamis. C.ex quib.caus.infam. irrog.l.ea quæ.& ff.eod.l.ob hæc.

Sodomita. C.de adult.l.cum uir.

Locans operas suas ad pugnandum cum bestijs. c.infames.3.q.7.in princ.

Improbus aduocatus.ff.de postul.l.1. & 3.q.7.c.2.

Rei læsæ maiestatis. l.quisquis. C.ad l.Iul.Maiest.

Filij reorum læsæ maiestatis. c.si quis cum militibus.6.q.1. & intercedentes ꝓ eis.ibid.

Homagium faciens pro beneficio spirituali, de simon.c.ex diligenti.

Illegitimi, C.de inoff.testam. l. fratres uel sorores.

Famosum libellum dictans, &

15 Inueniens, si illum inuentum non statim corruperit, &

Qui quouismodo facienti consenserit,

rit, infames sunt 4. q. 3. c. 2. §. ob carmẽ, & 5. q. 1. c. 1. 2. & ult.

Condemnatus iniuriarum, siue ciuiliter, siue criminaliter est infamis, & eget dispensatione c. cum te. ubi etiam Abb. de re iud. quod procedit etiam in iniuria uerbali dicta cũ ueritate, ut ibi Diaz in praxi canon. c. 60.

Hæretici.
Fautores.
Receptatores.
Defensores. de hæret. cap. si aduersus, & cap. excommunicamus. §. credentes.
Schismatici.
Iudæi.
Pagani.
Omnes infideles infames sunt. capit. alieni 2. quæst. 7. & 4. q. 1. cap. definimus.
Ille, cum quo mulier nubit infra tempus luctus.
Ille etiam, qui ipsam nuptui tradidit.

Sed isti duo postremi licet iure canonico non uideantur infames, de secun. nupt. c. ult. & 2. quæst. 3. cap. Euphemiũ. tamen id uerum est, quoad infamiam canonicam, aut iudicialem, uel quæ dicitur iuris, & facti; at quo ad infamiam facti tantum, nulli dubium est eos labefactatos esse apud honestas personas, quæ res sufficit, ut quis facile promoueri nõ possit. Ideo bene dicitur in text. d. capit. ult. legalis infamiæ, quasi dixerit iuris, & facti infamiam eos non pati, scilicet ut nec iure ciuili, nec iure canonico puniantur, sed non cessat illa famæ sugillatio, & diminutio, quæ surgit ex illis accleratis nuptijs apud graues uiros, glo. d. cap. Euphemium. cui rei text. in dicto capit. ult. prouidere nõ potuit: princeps enim non potest tollere infamiam facti. Iudic. Inquis. in uerb. infamia num. 7. Vnde bene concludimus, quòd de facto fama illorum integra non sit.

Crimina illa committentes, quibus lex capitalem pœnam comminatur, fiũt infames, ut

Turbãtes diuinum officium in ecclesia. C. de Episc. & cler. l. si quis cum suo auth.

Omnes excõmunicati sunt infames, c. illi. 6. q. 1.

Omnes illi, de quibus loquitur S. Paulus ad Galat. cap. 5. uidelicet.

Fornicatores.
Immundi.
Impudici.
Luxuriosi.
Idolis seruientes.
Venefici.
Inimicitias nutrientes.
Contentiosi.
Aemulatores.
Iracundi.
Rixosi.
Dissensiones nutrientes.
Sectas nutrientes.
Inuidi.
Homicidæ.
Blasphemi.
Ebriosi. &
Commessationibus incumbentes.

Nam hos omnes esse infames statuit Fabianus I. Papa, habetur 6. q. 1. c. illi: sed multi istorum sola sacramentali pœnitentia ab infamia purgantur, ut ipse idem Fabianus docet.

Illi etiam, cum quibus S. Paulus 1. Corinth. c. 5. dicit non esse cibum sumẽdum, infames sunt. uidelicet

Fornicarij.

Auari.
Rapaces.
Idolis seruientes.
Maledici;
Ebriosi; quos esse infames idem Fabianus eodem loco dicit, sed sola sacramentali pœnitentia purgari aliquando posse, ut ibid.

Omnes existentes in crimine notorio sunt infames.glo. in d.c.illi. iuncto text. 6.quęst.1.

Corrumpens,&

Corruptus ad falsum testimoniũ red dendum.c.si quis conuictus.22.q.5.de quo supra diximus.

Contraueniens pacto, uel transactioni iuratæ.l.si quis maior. C.de transac.

Leno. ff.de ijs,qui not.infam. l.1.& l.3.§.2.

Pecuniam dãs ne actione famosa conueniatur.ff.de his,qui not.inf.l.1.ibi pactus.&c.& l.athletas.§.ult.

Episcopi,& alij prælati, qui procurationes exigũt,pro uisitatione,cum tamẽ non uisitent.10.q.1.c.relata.

Monachus,uel

Monialis impudici,& filios procreantes,27.q.1.c.impudicas.

Corruptores morum bonorum,&

Detractores contra pias personas, infames sunt ex decreto Anacleti Papę, habetur.6.q.1.c.Deteriores.

Omnes inobedientes Episcopo proprio, siue pſbyteri,siue clerici, siue principes sint, infames fiunt, ex Clementis I.Papæ decreto, habetur 11.q.3.cap.si autem.

Aduocatus paciscens de quota litis 3.q.7.c.infames.§.arcentur.

Aduocatus, qui probris non ratione causam defendit. d.§.arcentur.

Consules,& rectores ciuitatũ, in qua Papa moritur non seruantes constitutionem Gregorij X. quæ habetur in c. ubi periculum.de elect.lib.6.

Conspirantes contra proprium prælatum,& ipsis

Consentientes. cap.conspirationum, 11.quęst.1.

Insidias struens proprio Episcopo,& illi infestus, infames fiunt,c.statuimus, 11.quęst.1.

Occupantes Episcopatum,beneficiũ, uel quemlibet locum uiuentis, 3.q.2.c. audiuimus.

Balneatores,uel qui in balneis utũtur ministerio mulierum.l.athletas.ff.de infam.glos.in cap.non oportet,dist.octuagesima prima.

Histriones, Mimi, & omnes in scena ludentes.ff.de his qui not. infam. l.1.& 2.§.ult.

Ludibria facientes.Ibid.& 4.quęs.1. cap.1.

Miles remissus ignominiose ab exercitu.ff.de ijs qui not.infa.l.1.& 2.§.ignominiose.

Appellans malitiose,ut iudicem fatiget, &

Diffamans iudicem, fiunt infames de iure,& de facto secuta sententia declaratoria. C.de appellat.l.à proconsulibus, in fin.

Simoniaci, dãtes,& recipientes,emẽtes,& uendentes,&

Mediatores simonię incurrunt infamiam 1.q.3.c.ult.& 15.q.3.c.sane.

Apostolicę sedis pręcepta sciẽter trãsgrediens. c.alieni.2.q.7.

Confitens contra se aliquod delictũ, quod non commisit; licet non incurrat ueram iuris infamiam, si metu id fecit; tamen incurrit infamiam facti, si metus fuit leuis,& ita intelligitur tex.cum gl.in uerb.erroris.15.q.6.

Exi-

Exigentes usuras usurarum etiam Iure ciuili sunt infames. C.ex quib.cau.infam.l.improbum.

Miles aliena pdia conducens,& multo magis clericus.l.ult.C.locat.

Senator contrahens matrimonium cum muliere scenica. C. de natural. lib. l.1.glo.& tex.in c.si quis uiduam, & eiectam.dist.34.

Aleatores publici,& pro ludo mutuãtes,c.inter dilectos.de excess.præl.

Iudex iudicans, uel aliquid aliud faciens contra conscientiam per gratiam, uel sordes in præiudiciũ alterius partis. c.cum æterni.de sent. & re iud.lib.6.

Cõdemnatus interdicto unde ui, uel actione furti. ff.de ijs qui not.inf.l.1. ff. de furt.l.non potest.

Condemnatus actione ui bonorum raptorum.

Iniuriarum.

Sepulchri uiolati.

Doli mali.ff.de his qui not.inf. l.1. & ff.de sepulc.uiol.l.1.

Condemnati in publicis Arenghis, seu mauis pro Rostris, licet non semper sint infamia iuris affecti, ut probat Spec. in tit.de sent.§.species,post mediũ;uers. quid de istis. Tamen de facto sugillatur eorum fama,pro quauis leui causa, si tã publice condemnetur,& ideo inter infames annumerantur, qui solo facto sunt infames.

Cõdemnatus suo nomine actione directa pro socio,& actione

Tutelæ.

Mandati.

Depositi,infamis est,ff.de his qui not. infam.l.furti.§.si quis. Instit.de suspect. tut.§.suspectus. C.ex quib.caus.inf. l.ult. Institut.de pœn.temp.litig. §.ex quibusdam.

Interpretans subdole priuilegia principis.C.de legib.l.2.

Tutor, uel curator, qui pupillam sibi,uel filio maritauit. C.de interd.ma.l. si tutor.

Quisquis condemnatus infamis effectus fuit,si princeps pœnam abstulerit, ipsa tamen adhuc infamia manet. C.de gene.abol.l.ult.habetur 2.q.3.c.si quem. uers.indulgentia.

Accusator accusationem non prosequens, & in ultimo termino non comparens,& secuta sententia fit infamis.C. ut intra cert. temp. l. 1. & C. ad Turpil.l.2.

Reus latitans in causa criminali,secuta sentẽtia est infamis. C.de requir.reis. l.ult.

Præuaricator condemnatus, semper est infamis, text. & glo.in capit. Euphemium.§.fin.iuncto c. seq.cum gl.in uerb. legibus.2.quæstio.3.& ff.de ijs qui not. infam.l.1.

Abolitione secuta super quauis causa criminali,ex qua ueniret infamia, etsi omnes pœnæ uideantur sublatæ; tamen infamia nõ est sublata. 2.q.3.c.si quem, §.abolitio.

Senator, qui propter turpitudinem à senatu remotus est,fit ĩfamis. ff.de senat. l.2.3.q.7.c.1.uers.lege.

Tutor uel curator remotus ab administratione propter dolum.C.de suspec. tutor.l.ult.

Tutor, uel curator ut suspectus remotus forte, quia inuentarium non fecit. C.arbitr.tut.l.ueteris.in fin.

Iudex,uel dominus subijciens tormẽtis nobilem, uel decurionem.C.de decurion.l.omnes Iudices.lib.10.

Condemnatus in persona sui procuratoris,in illis iudicijs,quæ infamare solent,effectus est infamis,saltem de facto. Specu.in Aureo repert.tit.de pen.§.ante

omnia

omnia in fin. ex quo loco plerique casus suprascripti per nos desumpti sunt.

Duellãtes sunt tam de iure, quàm de facto infames ex Concil. Trident. Sess. 25.c.19.de Refor.

Raptores mulierum, eod. Concil. Trident. Sess. 24. c. 6. de Ref. matr.

Tabelliones quoque rogantes Instrumenta vsuraria, simoniaca, vel aliter cõtra ius, sunt infames, quia fiunt periuri. cap. quicumque. 6. q. 1.arg. S.Thom. 2.2.98.art.3 & quod sint infames, videtur probari in c.Imperialem.§.scriba de prohi.alienat.in feudis,& nec post pęnitentiam purgatur hæc infamia, vt scribit Silu. in verb. Tabellio.q.7.

Publicam, & solennem pœnitentiam agentes; sed de istis agemus proximo capite.

Omnes igitur supradicti infamia aliqua notati, siue de iure siue de facto nõ sunt sicco pede ad ordines admittendi; sed causæ cognitione adhibita, vel 1eijcientur, vel dispensabuntur, pro qualitate causæ, & habebitur ratio grauitatis infamiæ, vt aliquando remittat Episcopus, aliquãdo Papa solus, vt docet Silu. in verb.infamia. q. 11.

Illud vero non est pręterm ittendum, eum qui semel infamis factus est, tam de facto, quàm de iure, perpetuo manere infamem, donec dispensetur, aut restituatur. scribit Bald. in suo Peculio, in verb.infamis, citat.l.quis sit fugitiuus ff.de ædiel.dic.siue sit infamia Iurisciuilis, vt d.l.siue infamia ex crimine Canonico; nam pœnitentia occulti criminis, aufert quidẽ infamiam cap.vlt.de purg. Canon. sed non eam, quæ surgit ex manifesto crimine, vel peccato mortali; & si forte eam tollit, illud est, quoad Canonicam infamiam; nam eam quæ est de facto, est impossibile tolli: tex. cum sua glos. in cap. illi qui.6.q.1.& glos.in cap. Euphemiũ.§.hinc colligitur, in verb. infamiam.2.q.3.Iudicial. Inquis. in verb. infamia.num.7.

Infamia etiam facti tollitur cõtraria probatione.cap.cum in tua, de sponsal. & 2.q. 5. cap. presbyter, & cap. si mala fama: glos.optima in c.ijs qui, de spons. Purgatur enim omnis diffamatio facti, contrario facto, vt docet Innoc. in cap. Inquisitionis, de accusat. quem ad hoc citat Bald. in suo Peculio. in verb. infamatus: Vnde orta est purgatio quæ dicitur Canoniea, quæ inducta est, ad infamiam diluendam. cap. si quis de purg. Canon. Est & alia vulgaris, quæ casu, & euentu infamiam solet purgare, vt probatur cap. significantibus, de purg. vulg. & vtraque aufert omnem infamiam facti, vt locis supradictis: aliquando etiam hæc infamia facti nullius momenti est, quoad impediendum, ne quis promoueatur, puta si ita lex, vel princeps statuat, quòd nihil præiudicet, hoc enim statuere potest: Abb. in cap. cum te, de sent. & re iud. Silu.in verb.infamis.q.4.

De solenniter pœnitentium irregularitate.

CAP. II.

1 *Vitiorum vasa non sunt altari deputanda.*
2 *Solennis pœnitentia quando imponatur.*
Solenniter pœnitens non est aptus ad corripiendum.
3 *Solennis pœnitentia, qua forma fiat.*
4 *Solenniter pœnitens, nec ad minores est promouendus.*
Solenniter pœnitens, si per ignorantiam ordinetur, est deponendus
5 *Pœnitentia, non est sufficiens ad auferendam Irregularitatem.*
6 *Pater, qui ob suffocationem filij in lecto, fecit publicam pœnitentiam, est irregularis;*
Græcus si infantem suum casu suffocauerit in lecto, est irregularis,

Solen-

7 *Solennis pœnitentia Clericis imponi non potest Clericus publicè pœnitens, non potest ad altiores ascendere ;*

QVoniam qui solennem agunt pœnitentiam, eandem infamiæ notam incurrũt, præter alias causas, etiam ob hanc ipsam ab ordinibus Ecclesiasticis excluduntur; nam quia tanta pœnitentia non imponitur, nisi ob grauia delicta, non debent ij, qui ea commiserunt ad Sacramentorũ ministeria admitti; cum altari indigna instrumenta sint ea, quæ dudũ fue-
1 runt vasa vitiorum. cap. illud, dist. 50. Et licet pœnitentia sanari videantur; tamen semper manet turpis illa cicatrix. 1.q.1.c.ventum. Et ob consuetudinem delinquendi facile relabi possunt ad pristina delicta. cap. semel, de reg. iur. in 6. & ibi glos. vnde quandocumque huiusmodi pœnitentes eliguntur, non potest scandalo carere ea electio: illa præser-
2 tim ratione, quòd solennitas hæc pœnitentię imponitur, in quibusdam vulgarissimis criminibus, quæ fere totam vrbem commoueant, vt habetur 26. q. 6. cap. vlt. cuius scandali ratione, à ministerio Ecclesiastico arceri debent. cap. de ijs vero, dist. 50 Sed omnium rationum illa est præcipua, quòd ob id perdiderint securitatem, atque audaciam alios delinquentes corripiendi: qua enim libertate peccantem corripere potest, cũ tacitus sibi ipse respondeat, eadem se admisisse, quę corripit? vt dixit Sanct. Hier. super Epist. Paul. ad Titum ad cap. 1. habetur dist. 25. capit. primum. Has igitur ob rationes isti pœnitentes promoueri non debent, de quibus Alberic. in verb. ordinandus.

Verum illud hoc loco sciendum est, quis dicatur solenniter pœnitere; is est,
3 qui in capite quadragesimæ, sacco indutus, nudis pedibus, ad Ecclesiæ fores per publicam cleri, & Episcopi orationem reconciliatur ob crimina; vel ille, qui cilicium in capite habeat, coma penitus abrasa: Concil. Agathen. cap. 11. habetur cap. pœnitentes, & cap. seq. dist. 50. vel ille, qui nudus in foribus Ecclesiæ sistitur, cum populus ad Ecclesiam conuenit. cap. felicis, de pœnis. lib. 6. & Clem. 1. de pœn. Idem est si quis in atrio Ecclesiæ publice ob aliquod crimen reconcilietur. Conc. Carthag. 3. cap. 32. habetur 26. quæst. 6. cap. vltim. quæ solennis pęnitentia ab initijs ipsius Ecclesiæ nascentis in vsu esse cœpit, Cassiod. hist. tripart. lib. 9. cap. 35. & Ecchius lib. de pœnit. 1. cap. 2. aduersus Lutherum.

Quibus igitur hęc pœnitentia aliquãdo imposita fuit vere irregulares sunt, ex decreto Hormisdæ Papæ in Epistola ad Episcopos Hispaniæ, & scripsit S. Aug. lib. de dogmat. Eccles. cap. 72. & dist. 50. cap. ex pœnitentibus, & c. si ille, & cap. Canones cum alijs multis: Alberic. in verb. ordinandus, circa princ. & vers. 14. Idque semper verum est, siue in ipsa publica, ac solenni pœnitentia se se generaliter peccatorum confiteatur, siue certum aliquod peccatum exprimat; vtroq; enim modo est irregularis, nisi quod illa generalis accusatio facilius posset dispensari, ex Conc. Toletan. 4. cap. 52. Diaz in praxi Canon. capit. 19. Ita quòd nec ad minores ordines indispensatus accedere debet: quandoquidem nec ad simplicem clericatum promoueri possit. d. cap. Canones, vbi glos. & Archid. Vrgente tamen necessitate ad minores dispensari posset. cap. placuit, dist. 50. etiam per Episcopum, cum hęc dispensatio illi interdicta non reperiatur; arg. cap. nuper. de sent. excom. Archiep. Flor. 3. tit. 29. cap. 2. Diaz.

d. cap.

d. cap. 19. Quòd si per ignorantiam hi solenniter pœnitentes ordinentur, deponendi sunt. cap. si ille, dist. 50. Intelligendo illum Canonem in publica pœnitẽtia, vt ibi scribit Archid.

Quæ omnia vera sunt, non solum pẽdente ipsa solenni pœnitentia, verum etiam ea iam peracta: nam cum adhuc ipsa cicatrix maneat, vt iam diximus, non permittitur promoueri, capit. si quis post remissionem, vbi glos. dist. 50. & cap. Illud, & cap. peruenit, Diaz in d. cap. 19. Nunquam enim pœnitentia
5 potest efficere, vt quis desinat esse irregularis ex illo crimine, quod inducit irregularitatem, quando manifestatũ est delictum: glos. in capit. vlt. dist. 25. vbi etiam Hug. vnde cum nulla tanta sit manifestatio delicti, quanta in solenni pęnitentia, sequitur vt irregularitas etiã post ipsam manere dicatur, glos. in dict. capit. vltimo.

Propterea parentes, qui negligenter infantes suo in lecto noctu fouent, si eos casu, vel imprudentia suffocauerint, &
6 ab Episcopo solennis fuerit imposita pęnitentia ipsi marito, ob id fiet irregularis: ita quod vxore mortua ad ordines promoueri non poterit. Guliel. parisien. Episcopus in Dialogo de pœnitentia. c. 12. & est tex. in cap. quęsitum, de pœnit. & remiss. Specul. in Aureo Repertor. tit. de pęnit. in rub. casus, in quibus quis ipso iure est suspensus: vnde patet clericũ Græcum, quem vxore vti tolerat Ecclesia, si casu, aut negligentia eius infans suffocetur, ipso iure ab altaris ministerio est perpetuo suspensus, & ideo susceptos ordines exercere non poterit: Specul. vbi supra vers. Græcus, & est text. in d. capit. quæsitum. Quod verum est, etsi nullam pœnitentiam solennem egerit hic clericus; quia ea clericis imponi non potest,
7 nisi postquam iam depositi sunt: tex. & gl. in cap. confirmandum. dist. 50. & in cap. illud, & in cap. alienum, Archiep. Flor. 3. tit. 29. cap. 6. & ita intelligitur tex. in cap. sacerdos, de pœniten. dist. 7. vbi publica pœnitentia imponitur sacerdoti, scilicet, deposito.

Hæc non solum in promouendis vera esse diximus; sed etiam in iam promotis; nam si contingat eos in aliquod incurrere delictum, ob quod publicam forte agant pœnitentiam (licet agere eã non debeant) ita fiunt irregulares, vt ad altiores ordines ascendere non possint: ex Conc. Ilerden. cap. 5. & dist. 50. cap. hi qui altario: Illud tamen verum est, quòd hic promotus solẽniter vel publice pœnitens, si ordines susceptos administret, ante obtentam dispensationem, non per id nouam irregularitatem incurrit; sed peccat grauiter, Archid. in cap. Apostolica, dist. 56. Et licet Silu. in verb. irregularitas, vers. 17. ex sententia Innoc. & Host. dicat hanc irregularitatem, quæ surgit ex solenni pœnitentia non seruari in Curia, id intelligitur, quo ad dificultatem dispensationis, quia facile conceditur, quia inde conijcimus maiorem cõtritionem; nemo enim tam publice confiteretur, nisi id offensæ diuinæ dolor induceret; & ideò publica hęc confessio, vt olim, ita hodie laudabilis est, ex Conc. Trident. Sess. 14. cap. 5.

De publica pœnitentia, & de Impœnitentibus.

CAP. III.

1 *Pœnitentia publica, quo differat à solenni.*
Pęnitentia publica non semper inducit irregularitatem.
2 *Pœnitens publicè dum durat ipsa pœnitentia, matrimonium contrahere non potest.*

3 *Pœni-*

3 *Pœnitentia publica durante, quis promoueri non potest.*
4 *Mulier puerpera olim aliquandiu arcebatur ab ingressu Ecclesiæ.*
5 *Pœnitentiæ causa accedens ad Monasteria, quando non possit ordinari.*
6 *Episcopus accedens ad Monasterium faciendæ pœnitentiæ causa, non potest redire ad Episcopatum.*
Ioannes Silentiarius Episcopatum dimisit, factusq; monachus quinquaginta sex annis nullum ordinem administrauit.
Pœnitentes publicè, facile dispensantur ad minores.
Pœnitens publicè, si ordinetur, deponi debet.
7 *Impœnitens non potest promoueri.*
Ordinatus in peccato mortali, peccauit mortaliter.

Vblica pœnitentia longe differt à solenni; nam solénem esse eam, quæ certa forma ignominiosa fieri solet, superiori capite dictum est: publica vero est, quæ in oculis hominum patet, sed nulla solennitate fit, exemplo est illa pœnitentia, quam sacerdos imponit, vt scilicet, quis longe peregrinus fiat, cum baculo peregrinorum aut habitu, vestituue peregrinis cõgruenti; etiam si nudis pedibus iusserit incedere, & mendicando, & quandoque quasi sub tertio alicuius religionis ordine; nam hoc pœnitentiæ genus publicum est, & tamen irregularitatem non inducit. Silu. in verb. irregularitas q. 17. Archiep. Flor. 3. tit. 29. cap. 6. ex sententia Raym. Nonnulla tamen recipit impedimenta interim, dum hæc publica pœnitentia pendet: nam quandoque in pœnitentia constitutus, ea durante ad matrimonium transire non permittitur sine nota, ex Conc. Arelaten. 2. cap. 21.
2 his verbis: Pœnitentes quæ defuncto viro alijs nubere præsumpserint, vel suspecta, vel interdicta familiaritate se cum extraneo iunxerint, cum eodem ab Ecclesiæ liminibus arceantur; hoc etiam de viro in pœnitentia posito placuit obseruari: & ponunt Summistæ in impedimentis matrimonij: nam coniugato talis pœnitentia non congruit, cum vtriusque consensus requiratur. cap. vlt. 33. q. 4. & tit. d. Conc. Arelaten. 2. cap. 22. Et licet longe differat matrimonio carnali iungi, ab hoc spirituali matrimonio ordinum, tamen ordinis susceptio non debet concedi clerico in pęnitentia posito; nam difficilius dispensatur cum pœnitente, quàm cum bigamo. glos. in capit. placuit, 50. dist. vnde rectius videt, vt nõ
3 facile promoueatur; debet enim causa cognosci, ob quam sit in pœnitentia positus, propter quam cognitionem interim canonico impedimento distinetur, ne promoueri possit, ex verbis August. lib. de dogm. Eccles. cap. 72. vbi dicit, clericum non esse ordinandum eum, qui publica pœnitẽtia mortalia crimina deflet, habetur dist. 33. c. maritum: quem canonem falso Gratianus adscribit Gregorio. Sed apertissime hoc constat ex decretis Siricij Papæ Epistola 1. cap. 14. vbi expressim docet pœnitentem, dum durat pęnitentia, non esse promouendũ.

Sunt præterea alij tex. in cap. quicumque distin. 50. & cap. ex tenore, & c. vlt. de temp. ordin. Ex quibus locis positus in pęnitentia non solum ad altiores prohibetur ascendere; verum etiam eidem consulitur, vt à susceptis abstineat; Ideoque ob eandem causam dicebat glos. in cap. de ijs vero, in fin. magnæ glos. dist. 50. quòd qui promotus est publica pœnitentia duráte, cautius aget si abstineat ab administratione ordinum, putans se indignum; cui rei adstipulatur, quòd mulier partum enixa quasi in pœniten-
4 tia constituta, ab ecclesiæ arcetur ingressu dies aliquot: Leuit. cap. 12. Vir quoque feminis fluxum patiens, etiam post-

quam

quam conualuerit octo dies, quasi pęnitentiæ loco Ecclesiam ingredi prohibetur. Leuit. cap. 15. Ideò sane æquũ putarim dum pęnitentia hęc publica pendet, eos à suscipiendis ordinibus abstine re, tum quia id sentiunt nonnulli canones, qui pie interpretandi sunt in cautiorem partem, tum quia multa impedimenta possunt contingere, ob quæ pęnitentia non perficiatur: vnde pro impenitentibus essent habendi pęnitentia nõ peracta,

Præterea ad huius sententiæ corroborationem illud adfertur, quòd quisquis ob quæcumque etiam leuia delicta & occulta, accedit ad Monasteria, causa faciendæ pœnitentiæ, nec presbyter, nec Episcopus iure potest ordinari: c. si ille: dist. 50. Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta, vers. Item accedens: quod intelligitur si iussus, aut coactus hic ad monasterium accesserit; alioqui si sponte, quis velit aliquandiu intra claustra sua deflere peccata, quia non videtur publice penitere, hic rigor non haberet locũ, nisi in Episcopo, qui & si sponte sua ac-
6 cesserit non poterit vlterius ad Episcopatus dignitatem redire; vt diximus, cũ de monachis ageremus; ꝓ qua're est opportunus tex. in c. post translationem, de renunt. vbi Doct. Estq; optimo exemplo S. Ioannes Silentiarius, qui cum decennio Episcopatũ rexisset à Constantinopolitano Archiepiscopo consultus de monachatu subeundo, nõ solum ad Episcopatum nunquam redijt, sed nec vllũ sacrum ordinem administrauit toto reliquo vitæ tẽpore, quod excessit in monachatu vltra 56. annos; vt scribit Sim. Metaph. in vita eius die 13. Maij.

Hęc, quæ de publica pęnitẽtia dicta sunt, procedunt in sacris ordinibus: at in minoribus ordinibus dispensari facilius debent: arg. 6. q. 1. cap. Infames gl. in c. quicumque, dist. 50. & cap. placuit vt pęnitentes: Raym. in tit. de solenniter penitentibus. Sicut enim, qui solenniter penitent, dispensati in minoribus ordinibus possunt, certe multo magis ij, qui publicam agunt pęnitentiam, cuius vinculum longe minus est, quam si solennis sit, vt iam diximus; quæ dispensatio, & ab Episcopo obtineri potest; Raym. loco supra citato. Alberic. in verb. ordinandus vers. 14. Quod si quis indispensatus ausus fuerit, durante hac publica pęnitentia, ordines suscipere per surreptionem, inscio forsan ordinatore, depo ni debet: cap. ex pęnitentibus, & cap. qui cumque, & cap. si ille d. 50.

Huc spectat, quod quisquis impenitens est, Canonicum patitur impedimẽtum: ne aut promoueri, aut promotus exercere posit; nam qui peccata mortalia, non diluit pęnitentia, non potest in reatu positus sacrorum ordinum par ticeps fieri; quandoquidem suscipiens ordines in peccato mortali, peccat mortaliter: Raym. in summa lib. 3. Rub. de lapsis, & dispens. uers. in summa nota: & est tex. in c. multi. dist. 40. & in cap. fin. de temp. ord. glos. in cap. de ijs uero, in fin. dist. 50. & tex. in c. habuisse, dist. 33. Ita quòd, & si occultum sit hoc mortale peccatum adhuc tamen, qui impenitens est, nec promoueri, nec promotus exercere potest: arg. glos. in cap. erubescat, dist. 32. per tex. in d. cap. fin. de temp ord. debent igitur penitere prius, quia quæcumque crimina occulta (præter Simoniam, & homicidium) diluuntur pœnitentia, quoad impedimentum irregularitatis: glos. d. cap. erubescat.

De Multiplicatione beneficiorum, & eorum irregularitate.

CAP. IIII.

1 *Beneficia plura incompatibilia habens, priuatur omnibus; & fit irregularis.*
2 *Episcopus retinens cum Episcopatu aliud beneficium, quomodo incurrit censuras.*
3 *Cardinalis habens plura incōpatibilia incurrit easdem pœnas, quas Episcopus.*

EX ipsis quoque beneficijs irregularitates nascuntur, tum ob neglectam, vel impossibilem residentiam; tum ob id, quod deseruntur, vel repudiantur: Ideo proximis capitibus de ijs agendum esse putamus: Contingit enim aliquando clericos tot benefitijs inhiare, vt plura incompatibilia retineant, nulla Sedis Apostolicæ dispensatione obtenta: quæ res in primis reddit possessorem ipso iure priuatum omnibus ipsis beneficijs, ex Conc. Later. cap. 29. & cap. quia non nulli, de Cleric. non resid. & cap. de multa: de præben. qnod etiam confirmauit Conc. Triden. sess. 7. cap. 4. & sess. 24. cap. 17. Deinde alijs quoque pœnis puniuntur Canonicis, quas etiam confirmat idem Concil. Trid. sess. 7. c. 3. Quarum illa præcipua est, quòd ipsa sola incompatibilium beneficiorum pluralitate, fiunt irregulares, si ea sine dispensatione obtineant: scripsit Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. Scandalum etiam; Videntur enim isti possessores carere omni titulo d. c. 3. & fructus suos non faciunt d. cap. 17. propterea vt fures, & non residentes in omnibus, irregulares sunt: arg. cap. de ijs vero: dist. 50. Quamobrē ille Episcopus q cum Episcopatu aliud retinet beneficiū, vel dignitatem sine Papę dispensatione, incurrit eandem censuram, nec excusaret eum dispensatio Legati Cardinalis, vt sensit. Io. de Fantucc. in suis quæstionibus, & refert, ac probat Archid. in cap. singula, per illū tex. dist. 89. & hodie potest dici, quòd etiam Cardinales sic incompatibilia obtinentes, ipsi quoq; censuram incurrant, quia in hac re parificati sunt alijs inferioribus, ex Conc. Trid. sess. 24. cap. 17. de ref. Limitantur prædicta ex S. Thom. vt dicemus lib. 6. titul. quib. mod. tol. irreg.

De deserente propriam Ecclesiam.

CAP. V.

1 *Ecclesiam suam deserens, debet illa priuari.*
2 *Ecclesias suas olim nonnulli sancti sponte deseruerunt:*
Ecclesiam suā deserere nemo pōt absq; peccato.
Gregorius Nazianzenus Episcopus loco ignobili, & ex cura Episcopali conqueritur se spiritualis vitæ commoda perdidisse.
3 *Ecclesiam suam deserens puniendus; vt non residens.*
4 *Titulum suum deserens priuatur officio, & beneficio;*
5 *Anastasius Cardinalis depositus fuit, quia nō residebat in sua Ecclesia.*
6 *Ecclesiam deserere videtur, qui ibi habitat, at non deseruit officio, ad quod debet.*
Choro non psallentes sunt puniendi, vsque ad priuationem.
Choro sedens sed non dicens horas, abesse videtur.
7 *Episcopus saltim dominicis diebus, diuinis interesse debet.*
Ecclesiam minorem deserens, vt transeat ad maiorem; vtraque carere debet.
8 *Ecclesiam deserere videtur, qui ad eam nunquam accessit.*
Excōicatio est censura maior irregularitate.
Leges, & phisicam audientes clerici irregulares sunt, & super ea solus Papa dispensat.
9 *Causa, ob quas quis à residentia excusatur.*
10 *Episcopus, vel parochus non excusantur à residentia propter pestem; si immineat periculum animarum;*

11 *Episcopus tempore pestis, potest per substitutũ deseruire.*
Theologiæ studium excusat à residentia.
Aeris intemperies excusat à residentia.
12 *Causæ excusantes à residentia, debent scriptis ab Episcopo approbari.*

Magnam pręsefert animi incõstantiam, quisquis Ecclesiam quam curandam suscepit, deserit, aut repudiat. Nam si sponte deserat, licet possit deserta Ecclesia eum repetere, etiam vsque ad excommunicationem, si contumax sit in redeundo. c. non oportet, & cap. si quis vero. 7. q. 1. Tamen si Ecclesia eum non repetat, &
1 interim alius in Ecclesia fuerit subrogatus, tamdiu carebit illa, quandiu vixerit qui subrogatus est. cap. eos sacerdotes, & cap. præsentium. ead. q. 1. Et quamquam olim nonnulli sancto spiritu ducti clam deseruerint proprias Ecclesias,
2 vitam priuatam agentes, vt scribit Sophronius sophista, seu mauis Ioannes Euiratus in prato spirituali: cap. 37. & fusius scribit Cassiod. hist. tripart. lib. 12. cap. 8. apud veteres sine vlla differentia de ciuitatibus suis Epos migrare consueuisse, v ilitati temporum deseruientes; tamen hodie non esset concedendũ, non enim credendum esset omni spiritui Epist. Ioan. Apost. cap. 4. Nam Pelagius II. PP. in Epist. 2. scribens ad Benignum Archiepiscopum, mutationem ciuitatis nunquam licere docet, nisi statuente, & iubente sede Apostolica pro necessitate, & vtilitate Ecclesiarum. Hęc enim Episcopalis officij spontanea desertio sine mortali peccato, & apostasia fieri posse non videtur. S. Thom. quodlib. 3. articul. 16. vers. Respondeo, in fin. Gregorius etenim Nazianzenus, cum ad Episcopatum à Basilio fuisset promotus, & ad curam valde molestam, & loci valde ignobilis, vbi (vt ille ait) totius vitæ spiritalis, & philosophiæ impedimẽtum est passus; maluit tamen ita persistere, quàm deserere, vt scribit ipse in Monod.

Quinimmo hodie quasi non residẽtes, possunt puniri, ex Conc. Triden. sess. 3
6. cap. 1. & 2. & sess. 23. cap. 1. Propterea iure constitutum est, vt quisquis promouetur ad ordines, adscribatur certũ ad titulum, vel Ecclesiam, cui deseruire teneatur, eod. Conc. Trident. sess. 23. cap. 16. ex Conc. Calced. cap. 6. Ideo si deserant huiusmodi suum titulum, eique nõ deseruiant, priuantur, & officio, & bene-
4 ficio; licet restitui possint peracta pęnitentia cap. contumaces, d. 50. quinimo ob hanc tituli proprij desertionem, nusquam permittũtur sacros ordines exercere. d. capit. 16.

Cui rei adstipulatur totus ille tractatus, qui de nõ residentibus disputari solet: nam vbicumque residentia necessaria est, non residendo imminet beneficij priuatio. cap. pręsentium 7. q. 1. & de appellat. cap. peruenit 2. vbi gl. & Doct. plenior. glos. in cap. quoniam §. si vero. vt lit. non contest. & Concil. Trid. sess. 23. cap. 1. Hinc illud memoria dignũ Leo.
5 IIII. Pontificis maximi, qui Anastasium Cardinalem tit. sancti Marcelli deposuit ab omni dignitate, quòd quinquennio commissam sibi diœcesim deseruisset, refert Plat. in Leo. IIII. habetur de cler. non residen. cap. ex gestis.

Quæ vera sunt non solum si ipsam Ecclesiam deserat aliò migrans; verum etiam si non migret, at ei non deseruiat; abesse enim videtur, qui officium non implet, & obsequia non præstat. d. cap. contumaces, & C. de decurion. l. nullus qui nexu: Abb. in cap. quia nonnulli, de cleric. non resident. Propterea in Choro

ro non dicentes officium cum alijs clericis ad mandatum Episcopi, arbitrio illi' puniendi sunt, vsque ad priuationem: apertus tex. in cap. penul. & ult. dist. 91. & à clero deponi possunt, dist. 92. cap. vlt.

Officium vero non dicere videtur et is qui in choro præsens est, si negligenter dicat d. c. pen. dist. 91. negligenter. n. dicit is, qui syncopat verba, intermiscet profanos sermones, tarde ad Chorũ accedit, vel ante finẽ officij exit, aut extranea in Chorum, vel Ecclesiam secũ portat, literas legit, seu debitis vestibus non vtitur; nam si istis diuerticulis officium negligat, pro absente habetur, ex Concil. Vien. vt constat Clem. 1. de celebr. miss. Imo tanta esse posset circa hæc negligẽtia, vt à clero deponatur d. c. vlt. dist. 92. Quæ etiam ad Episcopos pertinent, vt
7 saltim dominicis diebus in Ecclesia diuinis officijs intersint, cap. Episcopos, de consecr. dist. 3. Silu. in verb. horæ canonicæ q. 10. Prædicta igitur omnia quia vera sunt, in desertoribus Ecclesiarũ, per solam inconstantiam, & animi euagationem; multo magis sane vera erunt in ijs qui suas Ecclesias deserunt ob ambitionem, scilicet si minorem deserant, vt trãseant ad maiorem; nam eo casu vtraque carere debent. cap. si quis de ordine 7. quæst. 1. siue sacerdotes sint, siue Episcopi. Nam si minore Ciuitate relicta ob ambitionem, ad maiorem se conferant, vtraque carebunt, & in neutra poterunt pontificalia exercere. cap. Episcopus de loco, & cap. si quis Episcopus 7. quæst. 1. Idem erit si degant in seruitijs Archiepiscopi sui, nam illo pretextu excusari non possunt à residentia, vt scribit aperte Sil. in uerb. residentia. q. 7. vers. 2. in fin. citat tex. in cap. pastoralis, de off. ord. Et licet per aliqua tempora anni abesse quis possit de licentia sui metropolitani, tamen aduentu Natali. Quadrages. Pascha, Pentecoste, Corpor. Christi abesse Episcopis non licet, nisi de licentia Papæ, ex Conc. Trident. sess. 23. cap. 1. de Ref. quibus temporibus debent ijdem Episcopi residere non in qualibet parte diœcesis, sed in ipsa Cathedrali ex Conc. Carthag. v. cap. 5. habetur 7. q. 1. cap. placuit, nisi forsan munia Episcopalia eos alio vocarent d. sess. 23. d. cap. 1. vers. eosdem interim admonet: Ad hæc videndum idem Conc. sess. 6. cap. 1. vers. si quis à patriarchali, ibi extra suam diœcesin de ref.

Desere etiam dicitur Ecclesiam, vel
8 Episcopatum suum is, qui ad illum nunquam accessit; nam si ad eum nolit accedere, communione priuatur: quæ sane maior pœna est, quàm irregularitatis, est enim excommunicatio longe maior irregularitate; quod probatur in cap. si quis Episcopus per manus, dist. 92.

Inter hos quoq; Desertores Ecclesiarum suarum annumerantur illi Clerici, qui ultra bimestre leges ciuiles audiunt, aut physicam; nam non possunt ad altiores ordines promoueri, nec in susceptis administrabunt capit. non magnopere, ne Cler. vel. mon. qui tex. licet loquatur de regularibus, tamen extenditur ad omnes sæculares dignitates, videlicet Archidiaconatum, Decanatum, Plebanatum, Prepositatum, Cantoriam, personatus omnes, atque presbyteratus capit. ult. eo titul. nam isti omnes propter hanc causam fiunt uere irregulares; Specul. titul. de dispens. §. Iuxta. uers. Item regularis: super qua irregularitate solus Papa dispensat. Siluest. in uerb. irregularitas, uersic. 22. nemo enim tam aperte proprium officium deserit Ecclesiasticum, quàm qui legibus ciuilibus, aut physicæ incumbit, d. capit. fin.

Sunt tamen quædã excuſationis cau-
9 ſæ, vt quis propriam Eccleſiam ad tem-
pus poſſit deſerere,ut puta ſi peſtis inual
leat; nam eo caſu tam parochus, quàm
Epiſcopus propriam uitam pro ſola ꝓ-
ximi uita non tenẽtur exponere: Tabiẽ.
in uerb.Epiſcopus,num.5.at ſi immine-
ret periculum animarum ob eam abſen
tiam propter Baptiſmũ puerorum, uel
10 animarum diſperationem, aut aliud ſi-
mile, in quo ageretur de ſalute animæ,
nõ excuſaretur Epiſcopus, uel parochus
diſcedendo.S.Th.lib.de perfect.vit.ſpir.
c.14.ſic enim ordo charitatis expoſtulat
S.Tho.2.2.q.37.art.5.Poſſent tamen ali
quando ob maius commodum, uel uti-
litatem Eccleſiæ in hoc caſu per idoneũ
11 ſubſtitutũ deſeruire S.Tho. 2.2.q.185.
Aliæ quoque cauſæ ſunt, ne quis reſi-
dere cogatur, quia rationabilem præbẽt
excuſationem ad tempus, de quibus in
cap.licet Canon.de elect.lib.6.Prima eſt
ſtudium Theologiæ. cap. ſuper ſpecula
de magiſt.& de cler.non reſid.cap.Tuę:
Intemperies aeris cap. quorundam diſt.
74.Infirmitas,uel ęgritudo:cap.ad audiẽ
tiam,de cler.non reſid.Inimicitię graues
ſine culpa contractæ, de elect.cap.bonæ
1.cum gloſ. Si tamen utilius ſit Eccleſiæ
propriam uitã ſaluare, quàm ſe ſe morti
exponere,ut ſcribit S.Th.d.q.185.Pere-
grinatio quoque excuſationem præbet
c. magnę,prope fin.de uot.& de conſec.
diſt.5.cap.non oportet: Seruitium Epi-
ſcopi, de Cler.non reſid. cap.de cætero,
& d.c.ad audientiam; multo magis ſer-
uitium domini Papæ,ut ibi,& eod.titul.
cap.cum dilectus,arg.ff.de excuſ.tut.l.iu
ris peritus: Negotia etiam Eccleſiæ ex-
cuſant,de cler.nõ reſid.cap.ex parte tua,
& de ijs omnibus Specul. ſcribit in d. c.
licet Canon. in fin.lib.6.Iſtę tamen cau-
ſæ,ac conſimiles nõ pendẽt à libera eius
uoluntate, qui excuſari ult.debent enim ab Epiſcopo cognoſci, & ſcriptis approbari, ex Concil. Trident. ſeſſ.23.cap.1. & diligẽter animaduertere debebit Epiſcopus, ut ceſſante excuſationis cauſa, ceſſet excuſatio: ne cauſa, quæ breui forſan tempore duratura eſt præbeat perpetuæ abſentię excuſationem, Concil. Conſtantinop.6.cap.18.

De beneficiorum renuntiatione.

CAP. VI.

1 *Renuncians Eccleſie ; ad illam redire non poteſt.*

2 *Renuncians beneficio vt fiat monachus, ad idẽ non redibit.*

Renunciare beneficio non licet, infra annũ probationis.

3 *Renuntiatio Prælaturæ difficile conceditur.*

Renuntiare Epiſcopatui, nemo permittitur. vt monachus ſiat.

4 *Renuncians cuilibet beneficio inferiori Epiſcopatu, poteſt admitti; vt monachus fiat.*

Renuncians Epiſcopatui, ob crimen, ad illum; nec per poſtulationem; nec per electionem redire poteſt.

Renuntiatio Epiſcopi debet fieri ſcripto; & cũ cauſa.

5 *Renunciandi Epiſcopatus quæ ſunt legitimæ cauſæ.*

Epiſcopus translatus; facile redibit ad primũ Epiſcopatum.

6 *Epiſcopus per ſimoniam conſanguineorum, etiã ſi renuntiet, nunquam tamen ad eundem admittetur.*

Beneficio renuncians propter ſimoniam conſanguineorum, ad idem facile admitti poteſt,

7 *Monachus factus Epiſcopus, renuncians Epiſcopatui, vbi viuere debeat.*

Monachus factus Epiſcopus tenetur ad omnia monachalia, quæ non repugnant curæ Epiſcopali.

Cœleſtinus Papa renunciato papatu, redijt ad eremum

Monachus vnius Monaſterij factus Abbas in alio, vbi reſidebit poſt renunciatam Abbatiam.

8 *Epi-*

8 *Episcopi aliquando renuntiant, & Ciuitati, & dignitati.*
Archiepiscopus renuncians Ciuitati, potest pontificalia exercere; sed non ferre pallium, etiam sufraganeis consentientibus.
9 *Renunciatio facta calore iracundiæ, quando valeat.*
10 *Renuncians calore iracundiæ, si acceptet aliud beneficium, tamen primum non dicitur vacare.*
11 *Renuntiatio facta à procuratore reuocato, ante notitiam reuocationis, valet.*
12 *Renuntiare videtur, qui obtinuit licentiã renunciandi.*
Renuncians literis, videtur renunciare beneficio.
Renuncians in manibus laici, ipso iure priuatus existit.
Renunciare non videtur prælaturæ ij, qui subditos suos ab obedientia absoluunt.
Renunciare non videtur, qui suas literas superiori tradit.

D desertorem proprie Ecclesiæ is proxime accedit, qui renunciat, aut cedit proprio beneficio: nam sibi ipse ordinũ susceptorum administrationem adimit
1 in Ecclesia repudiata: quacumque etenim ex causa quis cedat, aut renuntiet, ad illam vlterius redire non potest; etiã si renuntiasse pœniteat; quia per renuntiationem instrumenta suæ prouisionis, sunt facta ipso iure nulla: capitul. sane. de renuntiat. & de pact. capitul. cũ pridem: vnde cum propter id videatur carere titulo, abdicato iure suo, nullam habere potest ibi ordinum executionem, tamquam dominus; nec ius repetendi ipsam Ecclesiam: capit. super hoc, de renuntiat. & capitul. veniens, & cap. in præsentia, & cap. sane, & de restitution. spoliat. capit. accepta: Sola enim Papę dispensatione intercedente; vel per nouam electorum electionem, poterit ad idem iam repudiatum benefitium redire Alberic. in verb. renuntiatio: Abb. in capitulo cùm inter, & in cap. ex transmissa, de renuntiation. quod videtur ꝓbari in cap. eos sacerdotes, cum glos. 7. quæst. prima, quæ dispensatio facile tunc concedetur, quando repudiata Ecclesia eum postulabit, aut repetet, capitul. non oportet; 7. quæst. prima; Alberic. in verb. renuntiatio quarto in fin.

Sunt autem hæc vsque adeo vera, quòd tametsi quis renuntiet beneficio, vt monachus fiat, & in monachatu constitutus dispenfetur ad beneficia talia, quale est illud, cui renuntiauit; tamen ad illud idem vigore illius dispensationis, redire non potest, cap. ex transmissa, de renunt. Abb. in capit. post translationem, colum. pen. vers. quid si aliquis; eod. titul. Quamobrem ne temere quis renuntiet eo tempore, quo adhuc nouitius est, & ne contingat, eum carere, & beneficio, & monachatu, si forsan vel non admittatur, vel ipse nolit postea professionem ibi emittere, statuit Concil. Trident. Sess. 25. capit. 16. ne quis intra annum probationis possit beneficio renuntiare, quinimmo facta renuntiatio non teneat, vt ibi: Ob quod decretum cessat illa longa altercatio gl. & doct. in capitul. statuimus: de regu. & transieun. ad religion. scilicet, an Episcopus coferre possit beneficium eius, qui ingreditur claustrum, an debeat expectare semestre, an annum integrum, an professionem; nam omnes istę dubitationes sublatæ sunt: quia siue Episcopus licentiam præbuerit beneficiato, vt claustrum ingrediatur, siue non, semper professionis emissio expectanda est; ex hoc decreto Concil Trident. tunc enim solum vacare dicitur beneficium, vt ibi; quod etiam senserat gl. in d. cap. statuimus.

Propter hæc igitur omnis prælaturæ

renuntiatio, difficilis semper fuit, nec leuiter admitti consueuit; tū ob id, quod Episcopalis cura non debet auferri, etiā volenti, ne nimium vilescat sub priuata vita. capitul. ad supplicationē, de renunt. tum quia ad repudiatum Episcopatum difficilis est reditus. capitul. quia periculosum, & cap. sicut. 7. quæst. 1. Alber. in verb. renuntiatio 4. in fin. Quinimmo si quis Episcopatui renuntiare velit, vt monachus fiat, & hoc magna difficultate impetrabit; nam consulendus est Pontifex, & expectandum illius beneplacitum, capit. temporis 7. quæst. 1. & tradit S. Thom. 2. 2. quæst. vlt. art. 7. Alber. in verb. Episcopalis ordo: Abb. in dict. capit. post translationem, colum. vlt. & hoc fit ad differentiam aliorum inferio-
4 rum, qui curam animarum habent, quorum professio monachatus, etiam inconsulto pontifice, inducit renunciationem, & vacationem beneficij. S. Thom. d. q. vlt. & Concil. Trident. d. cap. 16. Silue. in verb. Religio. 2. quæst. 8. de qua re Abb. in capit. quòd Dei, de stat. mon. Quòd si Papa Episcopo consenserit, vt ad monachatum transire posit, non poterit vlterius ad Episcopatum illum redire. capit. hoc nequaquam 7. quæst. 1. & d. c. post translationem. Alber. d. verb. Episcopalis ordo: prçsertim si se ob crimen proprium abdicarit Episcopatu; nam ad illum redire vlterius nō potest, nec per postulationem, nec per nouam electionem. cap. quamuis 7. q. 1. Alber. d. verb. renuntiatio.

Consentire autem Papa nunquā so-
5 let, nisi renunciatio Episcopatus in scriptis, per schedulā fiat, & causa in ea scripta cognoscatur, vt deliberatione matura Papa statuat, an consentire, an dissentire velit, c. sicut vir. 7. q. 1. Alber. d. verb. renunciatio. 4. in fin. quç renunciationis causæ, & multæ sunt, & magnæ, quæ ponuntur in c. nisi, vbi Abb. de renunciat. & Alber. d. loco: propterea, & si dictæ allegatæ causæ, ob quas renunciatio permissa est, cessauerint, adhuc tamen noua opus est dispensatione, vt ad eundē Episcopatum redire possit; d. c. post translationem, vbi Abb. Ea tamen dispensatio facilius concedi poterit, puta si cessauerint graues illæ inimicitiæ, ægritudo, vel pestis, vel si illiteratus renuncians factus est doctior, certe sedes apostolica lenius eum admittet ad eandem Ecclesiā d. cap. post translationē; propterea quando quis de Episcopatu ad alium Episcopatum transfertur, quia illa proprie renunciatio non est, sed sedis apostolicç ꝓuidentia; quç ob Ecclesiarum vtilitatem Episcopos transfert. c. pastoralis 7. q. 1. & toto tit. de trans. Episc. facile ad eandem Ecclesiam redire eadem sedes apostolica permissura est d. cap. pastoralis.

Vnus casus p̄cipuus, quo quis difficile imo forsan nunquam Papa consueuit dispēsare, vt post renunciationem, quis ad eundē Episcopatū redire possit, is est, qn̄
6 ignorans obtinuisset illū per simoniam propinquorū; si renuntiauerit, cumprimū sciuit (sicut tenet renuntiare ad purgandā propriam conscientiam) erit quidem capax omniū aliarum dignitatū, vel Episcopatuū, sed ad eundem admitti nō poterit: Abb. in d. c. post translationē; col. pen. vers. Quçro quid si Episc. quod tn̄ non procedit in alijs beneficijs Episcopatu inferioribus; in quibus si prouisus simoniam propinquorum nesciuit, renuntians ex causa ista, potest per Episcopum prouisio eiusdem beneficij eidem fieri. 1. quæst. 5. cap. præsentium, & glos. in cap. de simoniace; de simon.

Est p̄terea alius fortior casus, ne liceat ad renuntiatū beneficiū redire quando s. com-

committitur crimen confidentiæ: nam non solum non poterit redire ad illud, ꝙ resignauit, eo pacto, vt sibi restituatur; verum etiam, tam ipse, quam mediator, & recipiens sunt excommunicatione papali innodati, & priuantur, & illo, & omnibus alijs beneficijs, officijs ac dignitatibus, & ad futura obtinẽda inhabiles, iuxta formam Bullæ, & constitutionis. Pij IIII. 1564. & Pij V. 1569. Cal. Iunij, vt fusius dicemus lib. 5. tit. de Simon.

Ad hunc qnoq; tractatum spectat ille casus, si quis monachus in Episcopatũ fuerit consecratus, & is postea Episcopatui renuntiet, an in seculo viuere possit, an vero ad pristinum claustrum redire teneatur, quod mihi vdetur, quia omnes obligationes monachales, q́ Episcopali curæ non repugnant, adhuc perdurant in omni monacho facto Episc. S. Tho. 22. q. 185. Ideo nisi super hoc in Renuntiatione à Papa dispensetur extra claustrum non viuet; Celestinus etenim Põtifex V. quando renuntiauit papatui, ad hęremum redijt; vt omnes Annales referunt; quod fecerunt, & alij multi, vt diximus ex Cassiod. & alijs supra capite ꝓximo: Ideo si Monachus vnius Monasterij, fiat Abbas in alio posteaq; eidem Abbatiæ renuntiet, ad primum monasterium redibit, non autem manebit in illo vbi erat Abbas, sed de hoc videndus est Panorm. in d. cap. ex transmissa; & quæ scribit Dec. in capit. in pręsentia q. 8. de probation.

Isti igitur omnes, qui Episcopatibus cedunt, quia diuersis formis id faciunt, sic diuersa impedimenta Canonica incurrunt; Nam quandoq; renuntiant loco, & dignitati, idest ipsi Ciuitati, & ipsi honori Episcopali, quo casu non solum ad eandem Ciuitatem redire non possunt; sed nec ad alias quascumque; nec vllo loco licebit eis pontificalia exercere, vel sacros ordines conferre, etiam alijs Episcopis consentientibus c. 2. de ord. ab Episc. qui renuat. Episc. Si vero cesserint loco tantum, idest soli Ciuitati, dignitate retenta, nusquam prohibentur exercere quælibet pontificalia de consensu Episcoporum, vbi ea exercere velint dict. cap. 1. At ad renuntiatam Ecclesiam non redibunt, nisi Sedis Apostolicæ auctoritate interueniente, vt iam diximus.

Hinc fit, vt Archiepiscopus, qui Metropolitanæ Ciuitati renuntiauit, nõ prohibeatur pontificalia exercere permittẽtibus suffraganeis Episcopis; pallium tamen deferre ei non licebit, etiam si illi consentiant cap. ad supplicationem, de renunt.

Quoniam vero renuntiationes istas multis modis fieri contingit, ideo aliquã do validæ sunt, aliquando non; quod diligenter animaduertere debet Episcopus; quandoque etenim quis beneficio renuntiat ductus calore iracundiæ, forsan nimijs grauatus collectis, aut alijs Ecclesiasticis oneribus, certe eo calore cessante; si incõtinenti pœniteat, inanis erit illa renuntiatio; at si ex interuallo nil ꝓderit pœnitentia, vt disputando concludit Barth. Brix. in q. 6. Incip. Quidam clericus: Insuper, si eodem calore iracundiæ durante, quis acceptet secundũ beneficium, primum non dicitur vacare ex ista acceptatione secundi Abb. in c. de multa, col. 5. vers. extra casum gl. de præb. Card. flor. in Clem. 1. in prima oppos. de offic. vic. Fel. ĩ c. ex literis, col. vlt. de diuort. Dec. in l. quicquid ff. de reg. iur. Tiraq. in tract. de pęnis remit. cau. 1. in fin. qua pp senserat Host. quod quæcũque renuntiatio, etiam citra iracũdię calorem facta, dum res est integra, possit

per pœnitentiã reuocari; arg. c. lectæ de renunt. si vero res integra non sit pœnitentia nil prosit. c. in causis.§.fi.de elect. vnde si per procuratorem, quis renũtiet, & re adhuc integra procuratorem reuo
11 cet, quæ tamen reuocatio ad procuratoris notitiam non peruenerit, ipseque renuntiationem perficiat; renuntiatio tenebit, & inutilis erit reuocatio Clem. 1. de renunt. Alberic. in verb. renuntiatio 3.in fin.

Renuntiare quoq; videntur ij, qui re-
12 nuntiandi licentiam obtinuerint; nam tenẽtur in effectu renuntiare de renunt. c.quidam; Alber.in d.verb.renuntiatio. 3.in fin.sed, & si quis literis suæ impetrationis, vel prouisionis renuntiauerit, perinde est, ac si ipsi beneficio renuntiauerit, quod si id per pecuniam fecerit, quasi simoniacus carebit, & pecunia, & literis, ac beneficio cap.ad audientiam 2.de rescript.Summ.conf.de renunt.q.30.Ille etiam, qui in manibus laici beneficio ꝓprio renuntiat, ipso iure priuatus existit c.quod in dubijs, de renunt.quasi in pęnam; licet enim ea renuntiatio non teneat. quæ laicis manibus fit, tamen ad damnum renuntiantis rata habetur, vt ibi: renuntiatio etenim, vt valida sit, fieri debet in manibus eius à quo habuit institutionem, vel confirmationem c. admonet, de renunt.aliquando in manibus solius Papæ, c. nisi, eo tit. quandoque vero, si Episc. copia haberi non possit, renũtiatio fieri põt in manibus sacerdotis recipiẽtis nomine Epĩs. vt disputauit antiquus Io.de Montemerlo, cui subscribit Alber.in l.quod initio ff.de reg.iur.& Io. And. in c.nõ firmatur de reg.iur.in 6.in nouell. Alber. in d.verb.renuntiatio:

Abbates aũt atq; alij superiores plati, q̃ subditos suos ab obedientia absoluũt, per hoc nõ videntur renuntiare platuræ c.lectę de renunt.Sicut è contra si subditi illorũ misericordiæ se subijciant, per hoc non videntur proprijs beneficijs renuntiare; c.veniens de renunt. Quinimmo, & si hi, q̃ sic se misericordiæ superiorũ subijciunt, prouisionũ suarũ literas in eorũ manibus tradant, non ideo illis renuntiare videntur; quandoquidẽ officio iudicis sibi restitui obtinebunt c.sane de renunt. & de rer. permut.c.cum vniuersorum Alber. in verb.renuntiatio 2.

De irregularitate Baptizati per fictionem.

CAP. VII.

1 Fictio est duplex.
2 Baptizantur aliqui ad malum finem.
Baptizantur aliqui sperantes bona corporalia.
3 Athanasij sententia, etiam sine fide Baptismũ suscipi; sed non gratiam.
Ficte Baptizat⁹ sẽper ĩ peccato mortali existit.
4 Ficte Baptizatus licet recedẽte fictione, recipiat gratiam; tamen non effugit irregularitatẽ.

NIhil tam aduersatur ordinibus suscipiendis, quã macula, quæ nascitur ex baptismi defectibus; propterea, cũ ordinis sacramentum pendeat à præambulo baptismate, quasi ianua reliquorũ sacramentorum, nõ poterit iudicari dignus ordinibus sacris, q̃ se baptismatis gratia fecit indignum: Fi-
1 ctio igitur de qua hic agimus, est in baptismate, cũ quis dicto, vel facto aliquid extrinsecus ostẽdit diuersum ab eo, ꝙ intus latet duplex etenĩ esse fictio põt in suscipiendo baptismate.gl. & Arch.in c.ꝙ interrogasti dist.27.nã quandoq; quis simulat se baptizari, cũ id nõ intendat facere, nec ꝙ facit Ecclesia; quandoq; non simulat, sed vere facit, at nõ intendit per illud opus consequi gratiã baptismi; primo casu, nec baptismi character accipit

secun-

ſecundo caſu accipitur, quia & infideles poſſunt ad aliquē malum finem, velle baptizari, vt infra dicemus: Propterea iſta
2 ſecunda fictio, q̄ non impedit ſacramentū, ſed ſolū fructū ſacramēti Sil. in verb. Baptiſm⁹ 3.q.14. quatuor modis fit, primo non credendo, ſecundo indeuote accedēdo, tertio paruifaciendo, quarto variando vſum, cōtra conſtitutionē Eccleſiæ circa ea, q̄ non ſunt ſubſtantialia baptiſmi, oībus iſtis quatuor modis ſemp character accipitur, ſed nō gratia: Silu. in verb. baptiſmus 4 q.12. & 16. tex. in c. maiores §. vlt. de Baptiſm. nā qui ſic accipit baptiſmū, licet nō intendat conſequi ꝙ prædicat Eccleſia. i. gratiam, tñ intendit facere, ꝙ facit Eccleſia; & hoc ſufficit ad ſacramēti ſuſceptionē, & characterē: S. Tho. 4 d. 4. art. 2. Poteſt. n. infidelis, hebreus, vel pagan⁹ ideo velle baptizari, vt corporalia bona conſequat̃, puta ad morbi, aut fetoris expulſionē; quo caſu fictus eſt, & ſine fide, & nullam gratiam conſequitur: Silu. d. q. 12. ſimiliter, & qui indeuote accedit, & qui parui facit, & qui ritum in nō ſubſtantialibus ſciēter immutat, omnes ij gratiam non cōſequuntur.

Nec mirū eſſe debet alicui has fictiones in vſu eſſe poſſe; Nā Sophronius ſophiſta ſcriptor vetuſtiſſimus in prato ſpirituali c. 198. ad euitandā peſtilentiam multos ad baptiſmum acceſſiſſe ſcribit, his verbis: Interrogatus eſt aliqñ S. Athanaſius, poſtq̄ Alexandriæ Epiſcopus conſtitutus fuit, an poſſit quiſpiam ſine fide baptizari, ſecundū ritum, & p̄dicationē Xpianorum, aut ſi credere ſe ſimulans, aliquibus alijs occaſionibus baptizatus fuiſſet, quid de illo ſentiendū, aut qūo ſuſcipiat illū Deus? Reſpondit, dicens: Audiui aliqñ à Senioribus noſtris, ꝙ Beato Petro Epiſ. & martyri cū facta eſſet mortalitas, & plæriq; ad baptiſma mortis timore confugerent, apparuerit Angelus humana ſpecie, dicens, quādiu huc mittis marſupia iſta ſignata quidē, inania aūt prorſus. & vacua, & nihil intus habētia; erunt itaq; quantū ex Angeli voce conijcere licet, ſignū habētes Baptiſmi, qm̄ & beneficiū aliquod exiſtimarunt ſe conſequi, ſi baptiſma ſuſciperent: atq; Idcirco baptizati ſunt; Hæc ibi: quæ etiā refert Lippomanus in vitis ſanctorū Tomo ſeptimo, in prato ſpirituali cap. 198. Xenaias quoq; cum in baptiſmate fidē ſimulaſſet, factus eſt Epiſc. vt conſtat in Epiſt. Monachorum Paleſtinæ, q̄ extat apud Euagriū hiſt. lib. 3. cap. 31. Ideoq; ob hanc tantam ſimulationē ac fictionē illum baptiſmatis ſacramento caruiſſe, tradit Niceph. li. 16. c. 27. cōmemorauit nouiſſime Sand. hæreſi 105.

Vnde hmōi ficte baptizatus quandiu fictio nō recedet, ſemp in peccato mortali exiſtet, & ſemper manebit irregularis, quia cū ſpiritus diſciplinæ effugiat fictū Sap. c. 1. & de conſec. d. 4. c. oſtenditur, & ſemper ſit dubitandū de ſuperuētura iniquitate ſuper eum d. c. 1. ſequitur ut quaſi impenitens, vel quaſi incorrigibilis perpetuo ab ordinibus excludatur: ēt recedente fictione: licet. n. tunc gratiā baptiſmalē conſequatur S. Th. 3. q. 69. Silu. in d. verb. baptiſmus 4. q. 17. & c. tūc valere de conſ. d. 4. & d. c. oſtenditur, & S. Aug. lib. de ouib. c. 9. ſub fin. ibi, quāquā multi ſic intrātes corrigunt̃ ingreſsi; Tñ ob eā iniuriā factam ſacramento, adhuc eū putarim irregularē; nā cū maior culpa ſit in hoc ſimulato, q̄ in eo, qui neceſſitate ductus baptizatur, ut c. de homine de celeb. miſſ. ſequit̃, ꝙ ſi is, qui per neceſsitatē baptizatur manet irregularis, ēt ſi ad meliorē vitā peruenerit, diſt. 57. c. 1. & Conc. Neoceſar. c. 12. certe multo magis in hoc ficto durabit irregularitas; prę-

sertim quia nõ tã grauis iniuria videt̃ illa, q̃ fit Baptismo qñ differt̃ vsq; ad ęgritudinem, quantũ est hæc, q̃ fit per fictionem, vnde si per illum incurritur irregularitas, etiam si fideliter Baptizetur; quanto magis per istam fictionem, in qua non sola est salutis negligentia, sed contemptus. Ideo nõ esse promouendũ hunc, qui ficte Baptizatus fuit, etiam si flictio recesserit magis consonum pietati videtur; quare non nisi per magnam dispensationem admittendum puto; Inter ficte accedentes ad Baptismũ pręcipue illi sunt, qui veterem peccatorum vitam proponunt in animo nolle relinquere vt tradit S. Aug. de fid. & oper. c. 18. non enim sunt Baptizandi, sicut diximus in antropophagis, idest humana carne vescentibus, qui si abstinere non proponant nõ sunt Baptizandi vide infra lib. 5. cap. 48. §. 6. in fin.

De Baptizato in ægritudine.

CAP. VIII.

1 *Baptizatus in necessitate præsumitur ficte Baptizatus, & est irregularis.*
Baptizatus in infantia ægrotus; non est irregularis.
2 *Fides non est nisi volentis.*

NON solum autem ficte Baptizatos lex ab ordinibus excludit; verum etiam eos, de quibus sola fictionis suspicio est; Nam cum quis in necessitate positus Baptizatur, forsan, ob ingruentem ægritudinem cuiusmodi superiore capite narrauimus ex Sophronio; certe tum magna surgit fictionis suspicio; videtur enim is non fide duci, sed timore; propterea irregularis fit, ex Conc. Neocesar. cap. 12. habetur d. 57. cap. 1. cuius rei rationẽ adfert ipse canon. his verbis; non enim fides illius voluntaria, sed ex necessitate est; vnde illud annotauerat Archid. in d. cap. 1. scilicet, quod hæc irregularitas incurritur ex sola criminis præsumptione, ne temere tantus ordo nempe sacer, viro forsan indigno conferatur quòd genus irregularitatis contraxerat Nouatus hęresiarcha: Ideoq; illi in promotione ad presbyteratum per clericos, & laicos ob iecta fuit, vt constat ex epistola Cornelij Papę ad fabium Antiochenum: refertur ab Euseb. hist. lib. 6. cap. 32.

Quòd accipiendum est in eo, qui iã adultus est, & cuius electio Baptismatis in ægritudine facta suspectissima est; at in pueris, atque infantibus ægritudine quamtumuis maxima laborantibus Baptizatis, quoniam hanc incurrere suspicionem non possunt; non incurrunt vllã irregularitatem; cum, & si ab hęreticis fuissent Baptizati, nullam culpam contraherent, quia, quod egerint ignorarunt cap. placuit 1. q. quarta, vt scripsit glos. in d. cap. 1. dist. 57. At in adultis, in quibus propria, & voluntaria fides requiritur, necessitas illa ægritudinis p̃sumptionẽ tollit veræ fidei, q̃ non nisi à libere volente vera haberi potest ex verbis Augu. Super Io. tract. 26. ad cap. 6. Cętera potest homo nolens, sed credere non nisi volens, vt refert Archid. in d. cap. 1. Illud tamen verum est, quod hic in ægritudine Baptizatus, poterit per Sedem Apostolicam dispensari ad quoscumque ordines, si diuturni mores, & pietatis studium integram eius fidem comprobarint, quia tunc suspicionis causa cessare videtur, quod tanto etiam facilius illi cõcedetur, vt promoueri possit, si clericorum numerus tam rarus sit, vt augeri necessario oporteat, probatur d. cap. 12. & d. c. 1. Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 6. Alber. in verb. ordinandus, vers. 20.

De eo qui differt baptismatis susceptionem.

CAP. IX.

1 *Baptismum differens, est irregularis.*
2 *Baptismum inuentus, ut soluat peccata, non ut addat.*
Baptismum differens, peccat mortaliter.
Baptismum differens deuotionis, & cathechismi causa non peccat sed meretur.

Nil tantopere aduersatur spiritui sancto, quã salutis remedia contẽnere; quorum illud vnũ precipuum, ac summe necessarium, scilicet, baptismus; propterea qui baptismũ adeo differt ꝙ longam moram interponat, quasi minus fidelis non erit promouendus, ut probari potest ex Cõcil. Neo-
1 cesar. cap. 12. & dist. 57. c. 1. Nam ꝙ ęgritudine baptizatus eo loco ab ordinibus excluditur, uel est quia baptismum necessitate suscepit, vel quia nimium morosus fuit, in illo suscipiendo, ut gl. & Doct. in d. c. 1. Cum etenim tamdiu differt, ac procrastinatur, uidetur id facere, ut licentiosius peccare possit expectans omniũ criminum ablutionẽ ex sacro fonte, unde sacramento abutitur, quod institutũ est ut soluat peccata non ut addat; habe-
2 tur de consec. dist. 4. c. quando. nõ enim baptismus donatus est, ut peccare liceret, sed ut peccasse non noceat. Aug. de fid. & operib. c. 20. Ideo iure pręsumendum est hunc sine charitate ad baptismum accedere, argum. d. cap. 1. uel negligere propriam salutem, dicto cap. quando. propterea in pœnam eius negligentiæ irregularitatem lex inducit; omnis enim dilatio baptismi à tempore, quo quisque est capax rationis, inducit peccatum mortale, S. Thom. 4. distinctio. 7. refert Siluest. in uerb. baptismus. 4. q. 11. æquum autem fuit pęnam etiam irregularitatis inducere, ut eius metu prouocentur homines ad salutem accelerandam. Archiepis. Flor. 3. tit. 29. c. 6. Alber. in uerb. ordinandus. uers. 20.

Non omnis autem dilatio, aut procrastinatio hanc inducit irregularitatem; quandoquidem si ob reuerentiam differatur quo quis instructior in fide accedat, & firmior, laudandus potius est, de consecr. dist. 4. cap. ante baptismum & cap. catechismi. & cap. baptizandi. & distinct. 48. cap. quoniam. Silu. in uerb. baptismus. 4. quæst. 11. sicut & Eucharistia differri laudabiliter potest, dist. quinta. cap. ad eius uero. & de pœniten. dist. 5. c. 1. §. paueat. & de consecr. distin. 2. cap. quotidie.

Hæc igitur irregularitas perpetua est, semperque eget dispensatione; quæ non nisi duobus casibus concedenda est, uidelicet si longa consuetudine hic suam integram fidem comprobauerit: uel si sit clericorum penuria, propter necessitatem facilius poterit ꝓmoueri, d. c. 12. & d. cap. 1.

De baptizatis per uim uel metum.

CAP. X.

1 *Baptizatus per uim, uel metum est irregularis.*
Necessitatis uerbũ, uim, uel metum significat.
2 *Baptismi characterem non accipit, qui interno animo dissentit.*
Baptismum accipiens per metum, quandoque characterem accipit.
3 *Baptizatus per metum diuturnitate temporis, probata fide eius poterit dispensari, ut promoueatur.*

Quemadmodum superioribus capitibus dictum est, ægritudinis necessitatem obesse ei, qui in ea baptizatur, ne promoueri possit; ita quoque dicendum uidetur in illo, qui quauis ratione uim, uel metum pas-
1 sus est, in baptismate suscipiendo: sicut enim inuoluntarie agere presumitur ægrotus, ita multo magis si coactus: ex Concil. Neocęsar. cap. 12. & dist. 57. cap. 1. per illud uerbum, necessitate, quod etiam ad uim, uel metum referri potest, cap. de Iudæis. dist. 45. si etenim per uim accipiatur dissentiendo, & cum animi relu-
2 ctatione, nec sacramentum accipitur, nec res sacramenti. cap. maiores. de baptism. gl. in d. cap. de Iudęis. nullus enim character imprimitur. Alberic. in uerb. baptismus quarto. circa med. de sententia S. Thom. ut refert Siluest. in uerb. baptismus. 4. quæst. 13. quod intelligendū est, in coactione pręcisa, quæ omnem consensum excludit; at si coactio conditionalis sit, quæ consensum non uidetur excludere, consentit enim potius baptizari, quàm pati molestiam uitę, uel rerum; tunc character quidem imprimitur; non autem gratia. Concil. Toletan. IIII. cap. 55. habetur in dicto cap. de Iudæis. & dicto cap. maiores. §. propter.

Vtroque igitur casu, siue præcisa coactio fuerit, promoueri non poterit; quia ordo non imprimitur ubi baptismi character, & fundamentum deficit; siue conditionalis, quia cum rem sacramenti non acceperit; quia in peccato mortali est, non est dignus ordine sacro, nisi postquam tota fictio illa recesserit; quæ
3 quoad hoc, ne ordinetur semper præsumitur durare, donec longo tempore cōprobauerit p optimos mores, sese fideliter credere, & gratia dignum fuisse factum; quo casu poterit postea dispensatione obtenta ordinari, dicto cap. 1. & d. cap. 12.

De baptizato dum uagus, peregrinus, uel incognitus eßet.

CAP. XI.

1 *Originarius eius loci quis dicitur, ubi baptismum accepit.*
2 *Baptizati incogniti, non sunt promouendi.*

Omni caret dubio, quod quisquis peregrinus, uagus, uel incognitus, eius loci originarius ciuis esse uidetur ubi baptismum suscipit, ibi enim nascitur ubi regeneratur. Ioann. cap. 3. uerum quia ante susceptum baptisma posset multa perpetrasse delicta, uel alias incurrisse irregularitates, ut puta bigamiam; cum ante acta
2 uita incognita sit, promoueri nō debet, ex Concil. Elibertan. capit. 24. habetur dist. 98. cap. ult. cum glo. Iuo Carnetensis, lib. 6. c. 352. possunt etiam isti esse rebaptizati; ob quam solam dubitationem non sunt temere ad ordines admittendi, cap. Afros. dist. ead. & scribit Archid. in d. c. ult.

De baptizato ab hæreticis.

CAP. XII.

1 *Baptizati etiam ab hæreticis ignorantes etiam seruata forma Ecclesiæ, tamen promoueri nō possunt.*
Baptizati infantes ab hæreticis, seruata forma Ecclesiæ, sunt irregulares.
2 *Athanasii sententia de recipiendis ad communionem ijs, qui ab Arianis ad Ecclesiam redirent.*
Baptismus Paulianistarum non congruit formæ Ecclesiæ, ideo redeuntes ad Ecclesiam debent baptizari.

Idem

Dem dubitationis genus excludit ab ordinibus eos, qui ab hęreticis baptizati, etiam ignorantes, fidem catholicā sequuntur; nam etsi seruata Ecclesię for-
1 ma uerum baptisma acceperint ex Anastasio II. Pontific. Epist. 2. ad Anast. Aug. habetur dist. 19. cap. secundum; tamen odio ministri hæretici hi sic baptizati ab ordinibus excluduntur. c. qui in qualibet. 1. quęst. 7. & 1. q. 1. capit. uentum. quod uerum esse eos irregulares fieri, si adulti sint, sensit glo. in d. c. qui in qualibet; non autem si infantes erant, quando ab hęreticis baptizati fuerunt: argum. c. placuit, & cap. qui apud, 1. quęst. 4. sed uerius putandum est, etiam infantes ab hęreticis baptizatos, cum adoleuerint in catholica fide promoueri non posse; nisi dispensatione obtenta; ut sentit glo. in d. c. placuit. & tradit aperte Hug. ibi: quę dispensatio perquàm facile concedetur, ut text. in d. c. placuit. consideratis probis moribus, & ītegritate fidei illius: at illi, qui scienter ab hęreticis baptizati sunt, numquam, aut perquàm difficile dispensabuntur; sufficiet enim illis, si redeant ad fidem catholicam, ut sola communio eis tribuatur. d. c. uentum. §. nullus. & hoc est forsan, ꝙ scribit Basil. in Epist. 75. ad Neocesariēses, dicens, Athanasij sententiam fuisse, recipiendos, sci-
2 licet in communione, & ad ordines, per dispensationem eos, qui ab Arianis ad orthodoxos conuerterentur, supposito baptismo in forma Ecclesiæ. Illi uero hęretici, qui à Paulianistis redeunt, nec in communione sunt recipiendi, nisi rursum baptizentur: quia Paulianistarum baptismus non congruit formę Ecclesię, ex Nicena Synodo habetur capit. si quis confugerit. 1. q. 1. Augu st. lib. de hęresib. cap. 44. & ex Concil. Arelaten. II. capit. 16. Idem, & de multis alijs hæreticis, quorum baptismus non recipitur ab Ecclesia, quos nuncupatim enumerat Aug. de dogmat. Eccles. cap. 52.

De ijs, quos baptizatos esse non constat.

CAP. XIII.

1 *Irregularis est is, de quo dubitatur, an sit baptizatus.*
Baptizatus non præsumitur, qui natus est ab infidelibus, nisi saltem uno teste probet se baptizatum.
Baptismus probari debet, quando ex assertione, alicui tertio præiudicium paratur.
Ordines sunt instituti ad aliorum utilitatem, potius quam ad suam.
Baptizatus præsumitur, qui natus est ex fidelibus, licet educatus inter infideles, non tamen ordinabitur.
Baptismo subuenit Deus quandoque plus filijs infidelium, quàm filijs fidelium.
2 *Filij fidelium educati inter fideles, semper de iure præsumuntur baptizati.*

Rregulares eos esse iam diximus, quos constat baptizatos quidem esse, si de ipsorum re-
1 cta intentione dubitetur; propterea longe magis irregulares illi sunt, quos nescimus baptizatos esse: nam si parentibus Hebręis, aut Paganis quis natus sit, credendum est eum non esse baptizatum, nisi saltim per unum testem se fuisse probet, quem si non habeat pro non baptizato habendus est ex Concil. Carthag. Quinto. capit. 6. habetur de consecrat. distinct. 4. capit. placuit. de infantibus: Ideo ei ordines conferri non debent per rationes glos. & Hug. in dicto capitu. placuit. Nam quotiescumque alicui paratur pręiudicium ex assertione quod aliquis fuerit baptiza-

tus,

tus, non est hoc in dubio credēdum, sed probari oportet illum fuisse baptizatū. argum. eorum, quæ diximus lib. 1. c. 2. Reg. 18 Vnde cum ordines sint instituti principalius, ut quis ad aliorum utilitatem utatur eis, quam ad suam. S. Tho. 4 dist. 24. artic. 1. si appareat contradictor non debent ordines conferri habenti talem contradictorem, & in tali uerisimili dubio abstinere debet Episcopus, nec conferre, nisi ille probetur baptizatus; præsertim si inter infideles natus, & educatus fuerit: sed si inter fideles educatus sit, licet pro illo præsumendum erit, ne eum rebaptizari contingat, tamen quoad ordines nimis grande esset periculum indistinctim eos cōferre cuicumque dicenti se esse baptizatum, cum sit natus ex infidelibus; quia licet quādoq; Deus si ijs infidelium baptismo subueniat; & fidelium filijs non subueniat, ut dicit S. August. lib. 2. de bono perseuer. c. 12. in fin. Tamen in hoc differunt filij infidelium à filijs fidelium, quod istorū filij, de iure præsumuntur baptizati, & ideo eis ordines sine dubitatione conferri possunt, text. in cap. fin. de presby. non baptiz. min. quæ fuit opinio Petri de Palud. quem refert, ac probat Silu. in uerb. baptismus. 4. q. 9. at filijs infidelium in quibus de iure cessat talis præsumptio, diligentior inuestigatio adhibenda est, quomodo, & à quibus fuerint baptizati.

De rebaptizatorum irregularitate.

CAP. XIIII.

1 *Sacramento iniuria magna fit, quando iteratur.*
Baptismi iteratio inducit hæresim, & irregularitatem, etiam ignoranti.
Rebaptizato nec prima tonsura conferri debet.
Ignorans punitur, & in rebaptizatione, & in simonia.
Theodorus Episcopus Cantuariensis.
2 *Gratiani decretum magnæ auctoritatis est.*
3 *Perito credendum est in eo in quo est peritus.*
Ratam habēs rebaptizationem, est irregularis.
Rebaptizatus etiam per metum, est irregularis, secus si per uim.
Rebaptizans est irregularis, etiam ignorans, nisi omnem diligentiam adhibuerit.
4 *Rebaptizans, quando excusetur ab irregularitate.*
5 *Rebaptizationem non semper sanat illa clausula, si non est baptizatus, quo ad irregularitatem.*
6 *Rebaptizationis ministri, & compatres, sunt irregulares, etiam si per metum accesserint.*

Ngens est ea iniuria, quæ fit baptismi sacramento, quando iteratur. c. 2. de apostat. propterea canones usque adeo abhorrent hanc rebaptizationem, quasi Anabaptistarum hæresim, ut præter eius hæresis pœnas, quas infligit Concil. Trid. Sessio. 7. c. 11. & canon. 13. adijciunt etiam irregularitatem: siue etenim ignorans, siue sciens quis rebaptizetur, utroque casu irregularis est, d. c. 2. & c. qui in qualibet. 1. q. 7. & dist. 98. cap. Afros. & de conse. dist. 4. c. qui bis. & c. eos quos. gl. in c. fin. de apost. Specu. in tit. de dispens. §. iuxta. uers. item rebaptizatus. quæ irregularitas tā magna est, ut nec clericatus quidem, & tonsura eis possit conferri quinimmo si clerici sunt, deponuntur, retento habitu, & uitæ obseruantia gl. in c. confirmandum, per illum tex. dist. 50 citat de consec. dist. 5. c. dictum quę etiam tradit Abb. in c. 2.

Quod uero etiam rebaptizati ignorātes eadem irregularitate notentur, siue ea ignorantia sit iuris, siue facti, probatur in d. c. qui bis q. tex. licet fuerit Theodori Episcopi Cantuariensis in suo opere, quod pœnitentiale nuncupauit, ut refert Silu. in uerb. irregularitas. q. 4. tamē

ex quo habemus in corpore decretorũ pro iure utimur: Ideo Archidia. & Hug. ibid. recte sentiunt, irregularem esse etiã eum, qui ignorans sit baptizatus, tum ob scandalum, tum ob detestationem sceleris; quia facile defendi possent prætextu ignorantiæ; Nam & filius, qui patris simoniã ignorauit, beneficio priuatur ob detestationem illius criminis, c. quicumque. 1. q. 5. & c. ult. Et quamquã Scotus, & alij nonnulli putent Theodorum prædictum non potuisse irregularitatem inducere, quasi hoc solius Põtificiæ auctoritatis sit; tamen mihi uidetur (si hęc Scoti ratio uera est) frustra nos niti in peruoluendo Gratiano; quandoquidem eo opere quasi summo iure utimur: ita q̃d
2 si uim legis non habere in controuersiã ueniat, propemodũ inaniter laboramus in instituenda ecclesiastica disciplina ex præfato decreto Gratiani, quo breui cõpendio fere uniuersa continetur: quamquam Theodorus eo loco non suo iure irregularitatẽ inducit, sed attestatur ita canones statuisse, unde illi, ut perito credendum est.

Non solum igitur sciens, aut igno-
3 rans rebaptizatus irregularis est; sed etiam ac multo magis si postquam scierit, ratam habuerit rebaptizationem in se factam. Silu. in uerb. irregularitas. q. 4. Tabien. in uerb. dispensatio. num. 13. uers. 14.

Sed & si quis per metum rebaptizari sese permiserit, etiamsi metus tantus fuerit, qui cadat in constantem uirum, irregularis efficitur. c. eos quos. ubi glo. de consecr. distinct. 4. Silu. in uerb. irregularitas. q. 4. in fin. At non ita erit si per uim coactiuam, ut narratur de Episcopo cui nomen fuit, Habetdeum, quẽ Ariani ligatis manibus, & pedibus inuitum rebaptizarunt: certe ei nil obfuit illa rebaptizatio, ut scribit Victor Episcopus Vitensis de persecutio. Vandal. lib. 3. qui damnat contrarium sentientes. Simile est quod tradit Cyprianus episto. 19. ad compresbyteros Carthaginenses: narrat enim uenerabilem mulierem, cui nomen Bona, tentis manibus eo actam sacrificare lingua hæc uerba exclamante. Non feci, uos fecistis. Simile aliud narrat Gregor. Turon. histor. Gall. lib. 2. cap. 2.

Eadem quoque irregularitas afficit ipsum rebaptizantem. d. capit. 2. de apostat. nam ultra id, quod lege ciuili qui sciens rebaptizat, capitali pœna punitur. C. [illegible] sanct. baptism. reiter. ad ecclesiasticos ordines ascendere non potest; & à susceptis ordinib. deponitur. Pisanell. in uerb. baptismus. 4. uersic. baptismus iterari. argument. cap. eos sacerdotes. & cap. qui bis. de consecrat. distinc. quarta. Quod uerum est etiam, si ignorans rebaptizauerit, tam ignorantia facti, quam ignorantia iuris. dicta l. 1. C. ne sanct. Bapt. cum glo. & Salic. ut puta si sine debita diligẽtia quemlibet baptismum petentem admittat, aut quemlibet expositum infantem, sine discussione baptizet: Istis enim casibus ignorantia facti non excusabit, quia in culpa est: quòd si diligẽtiam omnem ad hibuerit, non efficitur irregularis ex pia sententia
4 quam tenet Silu. in uerb. baptismus. 5. q. 4. Et patet apud Leonem Papam epist. 35. ubi si examen aliquod præcedat diligentiam utrumq; à culpa excusare docet, idem etiam docet epist. 90. cap. 15. Excusabitur quoq; baptizans, si baptizet filios infideliũ, nã iuste ignorare potuit eos fuisse baptizatos, de consec. dist. 4. c. placuit. de infantib. habetur Cõcil. Carthag. V. cap. 6. Idem de infantibus expositis sine ullo signo, aut scripto atte-

stante

ſtante de baptiſmo. At in ignorantia iu-
ris,qui rebaptizat excuſari ab irregula-
ritate non poteſt,ut puta ſi putet baptiza
tos ab hæreticis ſeruata forma Eccleſiæ
non eſſe accipiendos, cum de iure con-
trarium ſit uerum.cap.qui in qualibet.1.
q.7. uel ſi credat eum, qui metu, & ui
conditionali ſit baptizatus non accepiſ-
ſe characterem, quod eſt contra c.maio-
res. §.propter.de baptiſm. certe ijs caſi-
bus irregularis eſt.d.c.2.de apoſtat.Silu.
in uerb.baptiſmus.5.q.3. & licet Archi.
in cap.1.diſt.68.dicat, ſolos ſcienter re-
baptizantes fieri irregulares;tamen con-
trarium communius ſentiendum eſt ex
prædicta l.1.cum gl.& Salic.quod appa-
ret ex eo, quòd rebaptizatus ignorans
ſemper eſt irregularis.d.c.qui bis: unde
maiore ratione & is, qui rebaptizat,
per rationem hic ſequentem.

Illud enim ſciendum eſt,quòd clauſu
la illa,ſi non es baptizatus ego te bapti-
zo, ſolet purgare periculum rebaptiza-
tionis;ſed hoc uerum eſt in dubio, nam
iſta clauſula non eſt adhibenda niſi qñ
5 eſt magnum dubium, an quis fuerit ba-
ptizatus,ut ſcripſit Silu.in tract.de ſtrigi-
mag.lib.3.c.ult.in fi.Propterea ſacerdos
ſciens puerum in neceſſitate fuiſſe bapti
zatum domi, ſi ille poſtea deferatur ad
Eccleſiam, ut ſeruentur ritus ſolennes,
non poteſt cum eadem clauſula eum ba-
ptizare;quinimmo ſi hoc faciat,efficitur
irregularis;ut expreſſim traditur in Ca-
techiſmo nuper edito ad parochos iuſſu
Pij V.in tract.de baptiſm.c.de fructibus
baptiſm.in fin.

Eadem hæc irregularitas afficit eos,
qui rebaptizanti miniſtrãt acolythi,ſub.
diaconi, uel diaconi officio fungentes.
d.c.2.de apoſtat.& glo.d.l.1.C.ne Sanct.
Baptiſm.Qua ratione idem audeo dice-
re de compatribus ſcientibus,ſunt enim
6 participes eius rebaptizationis,cum ſint
fideiuſſores.c.uos ante.de conſec.diſt.4.
quinimmo etſi ignorarint,ſed poſtea ra-
tum habuerint;nam etiam efficiuntur ir
regulares, ſicut ipſe rebaptizans per fa-
cti ignorantiam, ratum habens. Silu.in
uerb.irregularitas.q.4. Idẽ ſi coacti fue-
rint de fonte leuare iſti patrini, per coa-
ctionem non præciſam,ſed conditiona-
lem; nam hæc coactio ſicut non excuſat
rebaptizatum, aut rebaptizantem, ita
nec eos ut ſupradiximus.Horum autem
omnium diſpenſatio ſolius Papæ eſt,qui
uix illos diſpenſabit,ut religionem ingre
diantur.dicto cap.2.de apoſt.Tabien.in
uerb. diſpenſatio. nume.decimotertio.
uerſic.14.

De iterationibus ſacramentorum.

CAP. XV.

1 *Chriſmatis iteratio inducit irregularitatem, etiam in ignorante.*
2 *Chriſmatis, & baptiſmatis ratio par eſt, in iteratione.*
Epiſcopi conſecratio iterata, reddit eum irregularem.
3 *Eccleſiæ iterata conſecratio, inducit irregularitatem.*
Eccleſia multis caſibus debet reconſecrari.
Calicis conſecratio iterata, inducit irregularitatem.
Vnctionis extremæ iteratio eadem infirmitate continua fieri non debet.
4 *Euchariſtia conſecrata, non poteſt recõſecrari.*
5 *Sacerdos ſi deficiat dicendo uerba conſecrationis, alius ſacerdos quid facere debeat.*
6 *Miſſæ duæ ab eodem una die dici non poſſunt, niſi die natalis Domini, & alijs quibuſdam neceſſitatibus.*
Matrimonia ſimul multiplicãs irregularis eſt & infamis.
Nuptiarum benedictio non iteratur.
Monialis conſecratio, iterari non poteſt.
7 *Monialis conſecratione gratia accipitur.*
Imperatoris, & Regis conſecratio non iteranda.
8 *Veſtium conſecratio non iteranda.*

Benedictiones rerum non sunt iterandæ.
9 *Ordinis iteratio magnam inducit irregularitatem, etiam ignoranti indispensabilem, & idẽ in minoribus ordinibus.*
Iterationes præiudicant & facienti, & patienti.
Iteratio non imprimit nouum characterem.

Vemadmodum proximo superiore capite iterationem baptismatis pertractauimus, ita hoc loco cōgruum est, de reliquis sacrorum iterationibus fusius explicare: Atq; primum de chrismatis confirmatione agendo quia sacramentum est, & characterem imprimit, maximã accipit iniuriam, si iteretur; unde in pœnam canones statuunt, ut qui scienter repetunt, cogantur ingredi religionem pœnitentiæ causa. c. dictum. & c. de homine. de consecr. dist. 5. Sed etsi ignorans qui bis cõfirmatus sit, irregularis efficitur; ut expressim
1 tradit Archiep. Flor. lib. de cens. & irregul. c. centesimo. §. iterata susceptio Tab. in uerb. dispensatio num. 13. uersic. 14.
2 par enim ratio est, & baptismi, & chrismatis. c. dictũ. de consec. dist. 5. & 1. q. 1. c. quod quidam. ubi sacramenta ista imprimentia characterem pari iure censentur: Nec obstat si dicatur non apparere ibi ea parificari quoad pœnam irregularitatis: nam respõdemus quòd in d. c. dictum, iuncta glossa, expresse parificãtur, etiam quoad hanc pœnam irregularitatis, sic enim ibi se habent uerba textus & glossæ, quia bis, uel ter, uel amplius baptizatos, aut confirmatos, non sæculo, sed soli Deo sub habitu regulari, uel clericali religiosissime famulari decretum est: quem clericalem habitum glo. intelligit sub clausura in pœnam. Vnde apertũ fit, si clericari uelit inter reliquos clericos & in omnibus ordinibus oportere eum dispensari ob aliquam necessitatẽ Ecclesiæ: Et quamquã nonnulli uiri egregij uideãtur ab irregularitate defendere istos bis confirmatos, cuiusmodi Sotus, Card. Aracœli, ac Fuscus Episcop⁹ Sarnensis, nihilominus communior est nostra inter canonistas sententia, præsertim apud eos, quos citat Couarruuias, quorum sanè maior est auctoritas cum glossa prædicta, cuius est tutior sententia, præsertim quia in iure patet, quòd quotiescumque quis prohibetur clericari aliquo in ordine, censetur irregularis, c. quoniam. dist. 47. & dist. 48. c. quoniã.

Eadem etiam ratione si Episcopi consecratio iterata sit, reddit ipsum irregularem; ut nec ascendat, nec susceptos ordines administret, propter geminatam unctionem, & manus impositionem. ca. saluberrimum. 1. q. 7. & arg. d. c. dictum. & 1. q. 1. c. quod quidam. & ideo si huiusmodi Episcopi promoueant ad Archiepiscopatum, Patriarchatum, uel Cardinalatum, dispensationem à Pontifice id sciente obtinuisse uidebuntur; at si proponantur eligendi etiam ad Summum Pontificatum, erit illis hoc impedimentum canonicum ex d. c. saluberrimum. in fin. ad quod facit quicquid infra dicemus de iteratione ordinis: idem iuris est in consecratione Ecclesiæ, uel altaris; nã
3 quo ad hãc iterationem baptismo comparatur, Ideo eadem cẽsura imminet iteranti eam. c. Ecclesijs. dist. 68. de consecr. d. 1. c. Ecclesijs. & de consecr. dist. 4. c. placuit. de infantibus. multis exceptis casib. puta post pollutionem ex fusione sanguinis, si diruta sit, si dubium fuerit eam cõsecratam fuisse, & alijs causis similibus, c. solennitates. de consec. dist. 1. & c. Ecclesiæ, uel altaria, ubi glo. & c. si motum. ubi etiam glo. ead. dist. 1. habent enim plurimum symbolum consecrationes hominum, & ecclesiarum. probat Ricard. in

4. sent.

4.sent.dist.5.q.1.uers.item sicut.& uers. Ad quartũ. Ideoque quia calicis unctio maxime mysteriosa est, putarim si quis iterarit eam scienter, eandem censuram incurrere; qñquidẽ eius unctio connumeratur inter unctiones altarium, & dedicationes templorum. de sacr.unct.c.1. §.ult. Idem forte erit in eo qui durante eadem infirmitate breui, & continua iterarit extremæ unctionis sacramentum, quod eo casu iterari non potest. S.Tho. 4.dist.23.q.2.artic.3. in nouiss.script.licet aliàs, idest infirmitate renouata, uel mutata, iterari possit hoc sacramentum quia characterem nõ imprimit S. Tho. contra gentes.lib.4.c.73.

Propterea tametsi Eucharistia sit etiã quotidie iterabilis, & quotidie conficiatur, tamen si una eademque hostia iam consecrata sit, alia consecratio super eadem fieri non potest, sine magno sacrilegio ex contemptu, superstitione, uel negligẽtia; nam sicut incurrit mortale peccatũ in re tanti mysterij, ita uidetur auferenda ipsius ordinis executio ei, qui hoc perpetrauit, donec peracta pœnitẽtia Episcopus dispenset; non enim sine causa Theologi consulunt ei, qui obliuiscitur se consecrasse, ut utatur illis conditionalibus uerbis (si non sit consecrata) quinimmo si iam sit cœpta cõsecratio, & interim morbo corripiatur cõsecrãs, non potest sacerdos, qui uult succedere ad perficienda mysteria pro eo, supplere consecrationi cœptæ, ne contingat aliquid iterari; sed potius debet aliam speciem consecrare, ut scribit Alb.in lib.de missa, quem refert ac probat Silu.ĩ uerb. Eucharistia.2.uers.octauo quæritur; mulro minus si sit perfecte consecrata, potest consecrationis uerba super ea proferre. Et ideo illa hostia super qua aliqua pars uerborum cõsecrationis prolata erat reseruanda est inter reliquias, ut scribit Innoc. in c.presbyter.de sacram. non iter. Vel (quod uidetur melius) sumi poterit post sumptas utrasque species ex sententia Archiep.Flo.ut scribit Silu.in d.uersic.8. Vnde cum tanta cura sit adhibenda circa hæc, conijcere possumus canonicam censuram incurrere eum, qui iterationẽ circa hæc, fecerit; nam uidemus etiam eadem die unum Sacerdotẽ missas duas, uel consecrationes duas efficere licite non posse.cap.sufficit.de consec. dist.1.& de celebr.miss.c.te referente. & c.consuluisti.ubi Abb. nam punitur extraordinaria pœna. Diaz in praxi Canonica c.30. unde iure inter canonica impedimenta connumerari debet, ob quæ exercere ordinem nõ licet: sed hoc limitatur nocte Natalis Domini, qua die tres celebrari possunt.c.nocte.de consec.dist.1.& alijs quibusdam casibus, in quibus ipsa necessitas dispensare uidetur, ut tradit Silu.in uerb. Missa.q.7.

Iteratio quoque matrimonij reddit irregularẽ, ut diximus, cum de bigamis ageremus, s.si successiue iteratum fuerit, quod si cum duabus simul uiuentibus, quis etiam per ignorantiam iuris matrimonium iterando contraxerit, infamis efficitur, & alijs pœnis punitur c.nuper. de bigam.ubi etiam bigamus iudicatur, & cõsequenter uere irregularis: Propterea etiam secundarum nuptiarum benedictio non cõceditur.cap.uir autem. de secun.nupt.quinimmo sacerdos eam benedictionem in secundis nuptijs faciẽs, quasi ob eam iterationem suspenditur, c.1.de secun.nup.& eius rei dispensatio soli Papæ competere potest, ex sententia Host.d.c.1.ut refert Diaz in praxi cano. cap.68.

Hæc autem etiam ad iterationem cõsecrationis monialiũ pertinere possunt: nam

nam qui uirginem sacro uelo ordinationis, uel cõsecrationis consecrarit, per illam iterationem irregularis uidetur; nã etsi consecrationis uelum, non sit sacramentum, est tamen sacramentale, & sine peccato mortali iterari nõ potest: fieret enim iniuria gratiæ quæ in ea per deuotionem accipitur S.Thom.4.dist.38.Pisanell. in uerb. uirginis consecratio. nec ulla imperfectio, uel uarietas est ponéda in istis consecrationib.S.Tho.d.dist.38. & diximus supra cũ de Monialium impedimentis ageremus lib.1.

Quod etiam procedere putarim in unctione Regũ, uel Imperatorum; quoniam illorum unctio maxima mysteria continet, ex doctrina Innocentij III. Pontificis: habetur tit.de sacr.unct.c.1.§.unde in ueteri non enim sine iniuria, & cõtemptu, ea iteratio fieri uideretur.

Vestes quoq;, & reliqua sacerdotij paramenta etiam si sine unctione, sed per
8 solam orationem, & aspersionem fiant, iterari non debent c.2.de sacram.nõ iterand quia non sine iniuria primæ, fieret secunda benedictio, siue in uestibus, siue in libris, atque alijs paramentis, siue benedictionib.candelarum, frugum, ac reliquarum rerum, ut nauis, domus, campanæ: nam non esse iterandas tradidit Pet. de Palud. 4.sent.dist.23.quẽ probat Sil. in uerb.benedictio.uers.Sexto quæritur: cui rei aptissime consentire uidetur S. Aug.ad c.3.Io.tract.12.his uerbis; qcqd iterũ fit, illusio est, quicquid iterũ fit, lusus est.oẽs.n.cõsecrationes irreiterabiles esse docuit, Cypr.lib.de ablutione pedũ.

Oĩum autẽ irregularitatũ, quæ ex iteratione nascũtur ea maxima, ac pcipua
9 est post baptismũ, q̃ fit in ordinis Ecclesiastici impressione: nã cũ character imprimatur, iteratio maxime sacrilega est: Archid.in c.qui bis.de cõsec.dist.4.c.qđ quidã.1.q.1. Tab.in uerb.irregularitas.4.nu.7. Nam quicquid superiore capite diximus in iteratione baptizãtis, uel baptizati, oĩno ad ordinem spectare potest, siue ignorantia iuris, uel facti non excuset, præsertim sequuta ratihabitione; nec uis conditionalis excusabit per illa eadẽ iura, quæ ibi citata sunt. Magna enim iniuria fit primę ordinationi, & inducit irregularitatem indispensabilem. Alber. in uerb.dispensatio. uers.decimus.idem Alber.in uerb.ordinatus penultimo. Solus uero Papa, & magna ex causa dispensaret, gl.in c.fi.de apostat. text.in c.saluberrimum.1.q.7.quo loco probatur nec promoueri eos posse, nec promotos exercere, ad exemplũ baptismi propter iniuriam factam sacramento; quã multum considerat S.Tho.contra gentes lib.4.c.59.&73. Propterea non solũ procedent hæc in ipso sacerdotij charactere, uerum etiã in alijs sacris, s.Diaconatu, & Subdiaconatu, c.1.&3.de sacramẽ. non iteran. Propterea Vrbanus II. Papa clericũ quẽdam promotum ad subdiaconatũ à Giberto Antipapa censuit non esse reordinãdũ, eo quod futura res fuisset pessimi exẽpli, licet ab Antipapa perperã fuisset ordinatus. hæc Platin.in ipso Vrbano II. Idẽ quoq; putarim in ipsis minorib. pp eã potestatẽ, quę in illis accipitur & ideo nulla uariatio à ritu Ecclesię pmitti põt, sine peccato mortali: arg. S.Th.4.di.38. Vnde, & in illis erit locus huic irregularitati d.c.qđ quidã 1.q.1. ubi generalis phibitio est, de ordinib. reiterandis: In istis igit̃ oĩb. reiterationib. eadẽ censura est eius, q iterat, & illius qui iterari in se uult, aut pcurat. Tab.in uerb.irregularitas, 4.n.7. sed illud uerũ est, qꝫ & si istę iterationes actu fiãt, tñ ipsi⁹ characteris, vel potestatis iteratio nõ fit, qa manet prim⁹ character & potestas, etiam si ille qui ite-

rat intendat ipsum characterem iterare, gl. & Archid. in c. presbyteri, dist 68. Fit enim sola extrinseca facti iteratio. Multa alia pulchra ad iterationem cõsecrationis colligi possunt ex Ricard. 4. sent. dist. 23. ult. q. quæ longum, & impertinens esset hic referre.

De diuisione Sacramentorum.

CAP. XVI.

1 *Diuidi sacramenta contingit tripliciter.*
Missam dicens in solo pane, uel solo uino, deponitur.
Vinum sine aqua in missa ponens deponitur.
2 *Missam dicens, si omittat consecrationem, etiã per meram negligentiam degradatur.*
Missam dicens; & consecrans, sed non sumens excommunicatus est.
3 *Episcopus unus, si manus imponat in ordine cõferendo; alter uero uerba proferat, nil actũ est.*
Vnitas diuisionem non recipit.
Confitens sua peccata uni sacerdoti non potest absolui ab altero, etiam si primus moriatur, subito casu.
Baptismus ab uno circa aquam, et ab altero circa uerba, nullus est.
4 *Missa quandoque à duobus perficitur, & quando id sit necesse.*
5 *Episcopo celebranti, & deficienti sacerdos succedit, & supplet, quoad sacerdotalia.*
6 *Episcopus unus missam, & alter consecrationes facere non possunt.*
7 *Episcopus consecrationem Ecclesiæ, & simplex sacerdos missam pro ea redicere, non possunt.*
8 *Sacramenta uno contextu fieri debent.*
9 *Ioannes Alexandrinus interrupta missa, sequebatur plebem egredientem.*
10 *Ordines minores conferuntur, quoad uerba ab Episcopo, quoad signacula à sacerdote astante.*
11 *Missa dici potest ita, quod intra Ecclesiam sit Sacerdos, Diaconus, uel subdiaconus extra uel contra.*
12 *Missa dici non potest ita, quod in uno altari cõsecretur corpus, & in altero sanguis.*

Ost sacramẽtorum iterationes, succedit ex ordine, ut diuisiones quoq; pertractemus: triplex est sacramentorum diuisio, una ipsius mysterij, seu sacrificij, utputa si quis panem tãtum, uel uinũ tantum, in altari offerat; nã immane sacrilegium committit, & imminet pœna, s. sa-
1 cerdotij, uel ordinis depositio. c. cum oẽ in uers. fi. de cõsec. dist. 2. istæ etenim oblationes iungendæ sunt, non autem separandæ, ut ibi, & c. non oportet, &c. in sacramento ead. dist. Idẽ quoq; erit in eo, qui uinum sine aqua offert: c. fin. de celebrat. miss. ubi Abb. hic enim deponitur ab officio, & beneficio. Et licet Richard. ĩ 4. dist. 13. dicat hũc nõ effici irregularẽ, tamen est tam grande impedimẽtum canonicum, ut proximus sit irregularitati, & delinquẽs ad arbitrium iudicis ab executione ordinum suspendetur, & a suscipiend is arcebi ur, propter sacrilegij crimen, & summam hæresis suspicionem, arg. Cõcil. Trid. sess. 22. c. 7. Nam illa fuit Armeniorũ hæresis, quã damnauit VI. synodus. cap. 32.
Idem diuisionis genus est, si in celebratione missarum quis omittat consecrationem, siue sciens, & malitiose, siue ne-
2 gligenter: nam tãtum crimen depositione, & degradatione punitur; Idem & in eo, qui consecrat, sed nõ sumit; nam ipso iure fit excommunicatus ex Concil. Toletan. XII. c. 5. est enim reus dominici corporis, qui non perficit, uel qui non sumit, d. c. 5. habetur c. relatũ de consec. dist. 2. D. z in praxi Canon. c. 38.

Secundum diuisionis genus est circa psonas, s. si ministerium, quod ad unius tantum personæ opus spectat, partiatur cum alio; exemplum est si cæcus Eps ꝓmouẽdo aliquẽ ad sacerdotium manus
3 imponat, alter uero suppleat uerbis, om-

nes etenim iſti ſacerdotio deponuntur,
c.quorundam.diſt.23.Ratio eſt, quia ſa
cramenta ſunt unitatis. de conſec.diſt.2.
c.quia paſſus.unitas uero diuiſionẽ non
recipit.c.loquitur.24.q.1.gl.in d.c.quo
rundam Propterea ſi unus ſacerdos con
feſſionem audierit,alter abſoluere confi
tentem non poterit,ne ſacramentum di
uidatur ex parte perſonarũ: quinimmo
ſi primus ſacerdos audiens ſubito caſu
ante abſolutionem moriatur,alter ſacer
dos ſuccedere nõ põt, quoad abſolutio-
nẽ tantum,& ideo abſoluere nõ poterit;
quia confitens ſubiecit ſe clauib. prioris
ſacerdotis morientis: & ideo non repeti
ta confeſſione non ualeret abſolutio ſe-
cundi,etiam ſi uterque ſacerdos eſſet ꝓ-
prius cõfeſſor, ita ſcripſit Veruec. quem
ſequitur Silu. in uerb. Confeſſor. 3.q.4.
Aliud exemplum,eſt ſi quis manib.mu-
tilatis uerba ꝓferat,alter uero baptizet;
nam eo caſu tam grande facinus cõmit-
titur,ut nec ullus character imprimat.S.
Thom.3.q.67.art.6. Caietan. ibi in ſuo
commentario.

Poteſt tamen aliquo caſu contingere,
ut hæc perſonarum diuiſio ſit ſine ſacri.
legio;finge eum,qui ordinat, uel bapti-
4 zat,aut miſſam dicit corripi aliquo repẽ
tino morbo,uel caſu:certe alius, qui ſuc
cedet ei,& perficiet omnia,quæ deſunt,
piè aget,& laudem non crimen incurrit,
gl.& tex.in c.nihil. & c.illud.7.q.1.qui
canones ſunt ex Conc.Tolet.VII.c.1.&
Toletan.XI.c.13.& ſeq. Quod tamẽ ꝓ-
cedit,quando caſus occurrit poſt conſe
crationem peractam:alioqui ſi ante con
ſecrationem,non eſt neceſſe,ut aliàs pro-
ſequatur miſſam iam cœptam, ut docet
S. Thom 3.q.83. Silu.in uerb. Euchari-
ſtia. 2.q.8. Sed finge quòd ſacerdos per
ſummam deuotionem uelit miſſam pfi-
cere,& conſecrare (quod poteſt.S.Tho.
ibid.)ipſa hoſtia poſtea conſecrata pote-
rit diuidi inter illum, qui morbo corre-
ptus eſt,ſi ſit diſpoſitus,& illum qui ꝓ-
ſequitur miſſam, ut ſcripſit Sacerdotale
Romanum in tit. de defectibus miſſę.c.
48. Silu.in d.q.8.ubi latius de hac re: qđ
ſi contingat ſacerdotem non adeſſe, qui
miſſam cœptam perficere poſſit, ſacrifi-
ciũ ipſum ſic imperfectum dimitti po-
teſt.Hug.in d.c.nihil & altera die, uel cũ
primum alterius ſacerdotis copia habe-
ri poterit,fiet ſacramentorum ſumptio,
pręſertim calicis,qui ſeruari non poteſt:
propterea ſi Eps celebrans ceciderit cor
reptus morbo: ſimplex ſacerdos poterit
5 miſſã ſupplere.gl.in d.c.nihil. & gl.in c.
ult. de conſecr.diſt. 2.quoniam in cõſe-
cratione corporis, & ſanguinis Chriſti,
nil plus habet Eps,quàm ſacerdos: unde
non tamquam Epo ſupplet, ſed tamquã
ſacerdoti: Ideo ſi in illa miſſa Epiſcopi
agerentur aliqua Pontificalia, ut puta or
dinum collatio, conſecratio Eccleſiæ,
uel altaris,& ſimilia, hic ſimplex ſacer-
dos non poſſet circa hæc ſupplere. text.
& glo.in d.c.quorundam glo.in d c.ult.
de conſecr.diſt.2.Hug.in d.c nihil. Tab.
in uerb.ordo.2.num 5.uerſic.quę ſunt il
la.Silu.in uerſic.ordo.2.in fi. Tabien. in
uerb.Miſſa.num.29.glo.in c.quod ſicut.
in gl magna.de elect.

Ad idem diuiſionis impedimentum
ſpectat aliud exemplum,ſi Eps unus miſ
6 ſam dicat,alter uero conſecrationem ſa-
cerdotalem,uel altaris, uel Eccleſiæ, aut
etiam Epi faciat,aut Chriſmata, & olea
ſancta:nam cum hæc ab eo ipſo qui miſ
ſam dicit ſint perficienda erit graue ſa-
crilegium aliter faciendo, gl.& tex in d.
c.ꝙ ſicut.in uerb diuidatur de elect. ꝓ-
pterea ſi ſacerdos ſimplex miſſam cãtet,
Epiſcopus uero Eccleſiæ conſecrationẽ
faciat,committunt graue ſacrilegium.c.

omnes basilicæ,& ibi gl.de cõsec.dist.1. nisi forsan tantus fuisset Episcopi labor in consecrando, ut se impotẽtem sentiat ad missam dicendam. Ideo Pontificale Romanum in ultima rubrica de cõsecr. Eccles.uel altar.ad arbitrium ipsius Epi uidetur remittere, uelit, an non missam ipse dicere.

Tertium diuisionis genus est circa sacramenta, quoad tempus; nam quicquid
7 ad sacramenta, uel sacramentalia pertinet, uno contextu perfici debet, gl.in d.c.quod sicut.in uerb.diuidatur.& text.in c.nullus Episcopus.de consecr.distinc.1. Ideoq; si pro parte fiat & ꝑ parte omittatur transeundo ad actus extraneos, cõmittitur grãde sacrilegium, & imminet excommunicationis pœna.c.nihil.4.q.1. nisi aliquis casus supueniens det causam eiusmodi; quia erit locus excusationi, ut diximus in ꝓxima antecedenti quęstione, per d.c.nihil.& c.illud. Posset aliquando charitate, & spiritu Dei missa interrũpi, cuiusmodi scribitur de Ioãne Patriarcha Alexandrino, qui cũ dicto Euangelio statim populus tẽplo egrederetur nugis uacando, ipse quoque exijt, & eos stultitiæ, & impietatis redarguit, refert ex Leõtio, & Sophronio Osius Episcopus, & Card. Varmien.in cõf.tit.de ceremo. sumptis à tempore.c.91.quod etiam refert Marul.lib.2.

Ex ijs igitur concluditur, nullum genus diuisionis fieri posse, neque circa sacramentum ipsum, neq; circa personas, neque circa tempus; quod si contra fiat imminẽt pœnæ prędictæ, ut tradit Spec. in suo Aureo repertorio, in Rub. casus totius iuris, in quibus aliquis est ipso iure suspensus. uers.penult. quæ suspensio est intelligenda ne communicare possit in corpore, & sanguine Christi, quod sonat in excommunicationem d.c.nullus Episcopus.de consec.dist.1.

Vnus tamen casus est, in quo diuisio personarum admitti potest in ordinib. cõferendis; nam si minores ordines con-
10 ferat Episcopus, ipse quidem formalia uerba profert ex suo officio, at Archidiaconus, uel quilibet alius minister sacerdos signacula substantialia tribuere potest, ut puta ampullas, librum, superpelliceum, ei qui ipsos ordines suscipit; cum tamen tota substantia ordinum sit in ipsa signaculorum traditione; quæ diuisio, ut scilicet Episcopus proferat uerba, & alter tribuat signacula, specialis est in ipsis minoribus ordinib. c.acolythus. dis. 23.S.Thom.4.dist.25.q.1.art.1.Silu.in uerb.ordo.2.q.5.& contrarium est in sacris ordinibus, ut ibid.

Loci uero diuisio non impedit, quin idem sacramentum sit, utputa sacerdos in Ecclesia celebrat, Diaconus, uel Subdiaconus ministrant extra Ecclesiã, uel ècontra, nam officium unũ est. Archie. Flor.de Cens.& irregul.cap 87. esset tamen magnum sacrilegium. si idem presbyter in uno altari consecraret corpus, & in alio sanguinẽ: qa significaret duas
12 personas in Christo, quod est hæreticũ. Silu.in uerb.altare uers.tertio.

De irregularitatibus, quæ à Censuris Ecclesiasticis proficiscuntur.

Et primo.

De suspectis de crimine.

CAP. XVII.

1 *Suspectus de fide est irregularis.*
2 *Suspectus de fide quis sit pluribus modis, ut hic.*
3 *Tutor, uel curator suspectus remouetur.*
4 *Iudici suspecto causæ non delegantur.*
5 *Procurator propter solam suspicionem, reuocari potest.*
6 *Suspicio quæ sufficiat ad faciendum de fide suspectum.*

7 *Suspi-*

7 *Suspicio inanis non debet lædere famam hominum.*

Suspiciones aliæ beneuolæ, aliæ maleuolæ.

Suspicionem de fide inducit; qui per annum in excommunicatione perstiterit, qui annum in contumacia perdurat, qui quotannis cõmunionem non suscipit.

8 *Suspectus de quocumque enormi delicto, promoueri non debet.*

Suspecto de crimine, nec dimissorias litteras concessit S. Augu.

Denunciatus, denunciatione pendente; promoueri non debet.

Accusatus accusatione pendente, promoueri nõ debet.

Triumphare non potuit L Lucullus ex uictoria; quia pendebat accusatio contra eum.

9 *Exceptio criminis, impedit promouẽdum; donec super excepto crimine cognoscatur*

Episcopus accusatus solo trimestri differre debet suam promotionem, in alijs uero annus expectandus.

10 *Accusatione, uel inquisitione pendente, unusquisque suos ordines exercere permittitur, donec prohibeatur.*

Iudex in delictis scandalosis; potest ab initio processus, inquisitum suspendere.

Dispensatio cum accusatis, uel inquisitis est Papalis.

Dispensationi opponere se non potest tertius ne concedatur

HActenus ptractata sunt ea impedimenta, quæ ex uarijs causis homini poterant contingere circa baptismi, & aliorũ sacramentorum defectus; nunc ordo exposcit, ut nonnulla de censuris subijciamus, quarum multa sunt genera; quędã enim sunt ante iudicium, quædam post
1 iudicium: unde de ijs omnibus agentes
ordine procedemus; primumque à suspectis personis incipiendum est; nã pluribus modis, quis fit de fide suspectus; quos plene tradit Iuditial. Inquisit. in
2 uerb. suspicio, f. qui renuit abiurare, infamatus de hæresi, fautor, receptator, falsum dicens testimonium pro hæretico, eripiens reum de manib. inquisitoris parentelam faciens, uel confœderationem
cum hæretico; scribens, uel recitans in damnum officij inquisitionis, fugiẽs ad hæreticos, mutuans pecuniam hæretico, clericus in sacris publice uxorem ducẽs, & alij plures, ut ibid.

Suspectus igitur de fide, aliquo ex prędictis modis posset quidem, ut hæreticus censurari. tamen quia de hæreticis proprio capite tractabimus, infra libro posteriore, hoc loco quasi de alio quodã irregularitatis genere tractamus, diuerso ab ijs, qui uere hæretici esse conuincuntur: si quis igitur de fide suspectus sit, irregularis est, & promoueri nõ potest, expressim habetur in c. infames 6. q. 1. in fi. & clarius dist. 30. c. ult. Videmus etenim suspectos tutores, & curatores remoueri
3 à tutela, & cura. ff. de suspect. tut. & C. eo.
tit. Iudicibus quoque suspectis causæ nõ delegantur, c. causam. 2. de off. delegat. & de excep. c. cum inter priorem. & ꝓpter
4 solam suspicionem, procurator tam ante, quam post litem contestatam reuocari potest c. ex parte. 3. de rescrip. quanto igitur magis sacramentum ordinis, non
5 est committendũ in tutelam, curam, iudicium, uel procurationem eius, qui sit de fide suspectus.

Suspicio aũt illa accipienda est, qñ quis diffamatus est, aut testimonia sunt cõtra eũ imperfecta, aut signa, inditia ve,
6 quæ ad canonicam purgationẽ sufficiãt.
c. presbyter. 2. q. 5. de qua re scribit Diaz in praxi canon. c. 140. alioqui inanis suspicio, non est temere concipienda, ne hoium fama lædatur sine causa, c, multi, 2. q. 1. & c. accusatio. 2. q. 7. suspicio enim inanis est, qualẽ describit Arnobius contra gentes lib. 2. dicens: quid est autẽ suspicio, nisi opinatio rerum incerta, & in nil expositum iaculatio mentis illata? ergo qui suspicatur non tenet, nec in lumine positus cognitionis incedit.

7 Sunt etiam beniuolæ suspiciones, & maliuolæ, ut scribit Io. Chrysost. ĩ homil. de sancta Susanna: Sunt autem legitimæ suspiciones, si quis per annum in excommunicatione perstiterit, Concil. Triden. sess. 25. c. 3. sed & si quis per annum perseuerarit in contumacia, quando de fide citatus non comparuit, suspectus est. ca. cum contumacia, de hæretic. lib. 6. Idem erit, si quis quotannis sacram communionem non acceperit, auth. de priuileg. dot. hæret. circa med. idem si quis cum excommunicatis familiariter conuersetur, si libros prohibitos legat, uel teneat, omnibus enim istis casibus, & alijs supradictis per suspicionem læditur opinio; & ideo hi non sunt ad ordines admittendi, nisi postquam suspicionem expurgauerint. Quod non solum procedit in suspicione de fide, uerũ etiam in omni suspicione alterius generis enormiũ delictorum; ut puta incestus. c. notificamus, 35. q. 6. quod expresse cõstat apud S. Aug. Epist. 137. ad clerum. Hipon. uer. cum enim ista me causa; nam cum quidam subditus illius ab eo clericatum postulasset, de quo S. Augustinus suspicabatur quòd esset impudicus, nec eũ uoluit ordinare, nec dimissorias illi concedere, refert Lipom. uit. S. tom. 2. in uita S. Felicis: Ideo bene concludimus, quòd non propter quamlibet suspicionem quis est citandus, uel censurandus, quia debet talis suspicio esse probabilis, alioqui est repellenda. Iudic. Inquisit. in uerb. citatus. num. 12. nam triplex est suspicio, uidelicet temeraria, probabilis, & uiolenta, ut scribit de sententia canonistarum. Silu. de strigimag. lib. 3. c. 4. paulo post prin. & fusius Iudic. Inquisit. ĩ uerb. suspicio.

Hinc fit quòd si quis denũtiatus fuerit iudici, ut criminosus in illo delictorũ genere, quæ depositionem inducunt, interim promoueri non põt, dum causæ cognitio pendet, cap. omnipotens. de accusat. ubi gl. Specul. tit. de dispens. §. iuxta. uers. item denunciatus. nã ex quo grauata est eius opinio, & forsan damnari posset, imprudentis est admittere hunc ad ordines, qui ordinatus postea posset p condemnationem deponi, argu. c. tantis. dist. 81. Idem erit in inquisito; nam dũ pendet inquisitio in eo delicto. cui immĩnet depositionis pœna, uel quęuis irregularitas, interim promoueri nõ debet, gl. in d. c. omnipotens. & in d. c. tantis.

Accusatus quoque accusatione pendente, non debet promoueri d. c. tantis. gl. in d. c. omnipotens. Specul. in d. §. iuxta. uersic. Item accusatus. Videmus enim hoc seruatum fuisse etiam apud ethnicos; nam inter cætera triumphandi legitima impedimenta, etiam illud fuerat, s. ut pendente accusatione triumphare nõ liceret: qđ contigit L. Lucullo, q deuictis potentissimis Regib. Mitridate, & Tigrane, nõ nisi post triennium triumphauit iã remissa causa, ut narrat Paul. Manut. in additamentis suis ad dictionarium, in uerb. triumphus. Hoc tamen intelligendum est in eo, qui deliquit post baptismum, & de quo constat pęnitentiam nõ egisse: alioqui si eum pœnituisse, & satisfecisse constiterit, non prohibebitur promoueri, etiam accusatione pẽdẽte. Hug. & post eum gl. dist. 49. in princ, & est ratio, quia is, qui pœnitentiam egit, nõ est amplius in uitio, uel delicto, merito sola accusatio non debet eum ab ordinibus excludere. c. clericus. dist. 46. Sed & ille,
9 qui nec inquiritur, nec accusatur, sed ei in modum exceptionis, tale crimen obijcitur, promoueri non debet, donec super exceptione fuerit plene discussum. c. si forte. de elect. lib. 6. ubi uidẽdus est Spe. in commentario super constitutionibus

Greg.

Gregor.X.in Concil.Lugdun.quem nos nuper edidimus:intelligendo de exceptione criminis inducentis depositionem.

Illud tamen animaduertendum est, hoc genus impedimenti, uel irregularitatis temporale esse: nam aliquando statim res discutitur,unde statim uel admittitur,uel reijcitur, qui promoueri uult, ut probatur d.c. si forte.& ibi Specu. Aliquando trimestre expectatur, ut in Episcopis; nam quia uertitur maius periculum in illis eligendis,uel reijciendis, nõ est æquum,ut diu causa pẽdeat.Ideo trimestre expectãdum est,infra quod si denunciatio, inquisitio, uel accusatio non expediatur,poterit promoueri,auth. de sanctiss.Episc.§.4.tradit gl.in d.c.tantis. dist.81.in alijs uero ordinibus Episcopo inferioribus, in quibus non uertitur tã grande periculum, annus expectatur,infra quem si denunciatio,inquisitio,accusatio uel exceptio non expediatur, poterit permitti,ut promoueri possit.gl.in d. c.tantis.citat.ff.de muner.& hon.l.reus. idem gl in d.c.omnipotens.de accus.& de his latius per Lancell.de attentatis p. 2.cap.5.

Hæc autem procedunt in promouendis, at in promotis secus est,poterunt.n.
10 exercere ordines suos accusatione, uel exceptione pendente:non enim illis obe rit,donec per iudicem ante,uel post sententiam interdicatur,quia hoc iure non reperitur prohibitum: & ideo Episcopus suspectus,iquisitus,uel accusatus, potest ordines conferre,& alia põtificalia exercere, donec illi inhibitum non fuerit;nã iudex in delictis enormib. & scandalosis, potest infamatum ab initio suspẽdere, donec se purgauerit;arg.c.ex tuarum. de purg.Can.tradit Iudiciale Inquisit.in uerb.purgatio. §.1. Dispensatio uero cũ istis qui promoueri non possunt pendente inquisitione uel accusatione à solo Papa obtinenda est.Spec.in tit.de accus.§.1. Zab.in c.ult.de schism.Borgas.de dispẽsat.part.3.conclus.4.sub num.13. quod uerum est si pendeat accusatio super delicto super quo solus Papa dispensat, secus si super illo Episcopus posset dispensare. Hæc autem dispensatio an impediri possit per contradictionem accusatoris,dicendum uidetur quòd in dispensationibus cõcedendis tertius se opponere non potest:quoniam nemini iuris beneficium est auferendum.ita concludit Borgas,de dispens.part.6.tit.de adulter. num.15.uidetur tamen Abb.aliter post alios sentire in c.fraternitati,de cler.excom.Et ideo dicendum,ꝙ tertius nõ potest se opponere ad impediendam dispẽsationem sponte petitã ab irregulari;sed qñ in iudicium deducta est per accusationem,uel exceptionem ipsa irregularitas tunc nõ dispensatio,sed iustitia administranda est,quia iudicium fertur in inuitum:& hoc probatur ex dictis p Abb. in d.c.fraternitati.& per eundem in c.at si clerici, de iud. Ideo Domini de Rota declarauerunt dispensationem fuisse nullam obtentam per filium presbyteri ad ordines, pendente lite,non facta mentione litis,ut refert Lancell.de attent.p.2.c. 4.in præfat.num.640.

De executione ordinum contra præceptum Superioris.

CAP. XVIII.

1 *Mortaliter peccat,qui ordinatur contra præceptum superioris.*
2 *Præceptum quodlibet, de non administrando, hodie uim suspensionis habet.*
3 *Irregularis est quisquis promoueri uel promotus exercere prohibetur.*
Præcepto habenti excommunicationem contrauueniens fit irregularis.

4 *Præceptum additum ei, qui erat ſuſpendendus, inducit irregularitatem contrauenienti.*

5 *Præcepto notorio, & manifeſto contraueniens fit irregularis.*

Præceptum, quod non eſt ſimpliciter factum, ne quis adminiſtret, ſed eſt qualificatum, non inducit irregularitatem.

6 *Epiſcopus poteſt cuilibet clerico non habenti beneficium, prohibere, ne promoueatur.*

Enſuram proculdubio incurrit, quiſquis contra ſuperiorum pręcepta nititur; nam quia omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita eſt; & qui ei reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit, & ipſe ſibi damnationem quærit:
1 S. Paul. ad Rom. capit. 13. propterea peccat mortaliter quiſquis contra pręceptũ ſuperioris, vel promouetur, vel promotus exercet: Nam & ſi Piſanel. in verb. irregularitas 2. verſ. 1. dicat non naſci irregularitatem ex hac inobedientia: tamen hodie, cum omnis etiam extraiudicialis prohibitio, tanti momenti ſit, vt nulla in contrarium conceſſa licentia, vel reſtitutio inconſulto ſuperio e prohibente poſſit ſuffragari, Conc. Trident. ſeſſ. 14. cap. 1. de Ref. conſequens videtur, vt quodammodo, ob contemptum inducat irregularitatem: poteſt probari per gloſ. & Abb. in cap. ex tenore literarum, de temp. ordin. & argum. d. 33. cap. habuiſſe, & argum. tex. & gloſ. in cap. vlt. de temp. ordin. quibus locis probatur Canonicum eſſe impedimẽtum, ne quis promoueatur, vel exerceat contra ſupe-
2 rioris præceptum: præſertim, quia irregularis dicitur quiſquis promoueri, vel promotus exercere, quauis ratione licite non poteſt, vt diximus ab initio operis non tamen ex hoc ſurgit uera irregularitas, quæ egeat diſpenſatione Epiſcopali; nam per condignam pęnitentiam aufertur; per id quod dicit Piſanel. vbi ſupra.

Sed hæc vera ſunt, ſi præceptum hoc nudum fuerit, & ſine vlla pœna adiecta; at ſi anathematis pœna addita ſit in pręcepto; contraueniens in ſuſceptione or-
3 dinis, vel in executione fit irregularis c. 1. de eo qui furt. ord. ſuſc. Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta uerſ. Item promotus: Sil. in uerb. irregularitas q. 3. quo loco ait hunc à ſolo Papa diſpenſari poſſe: Quinimmo aliquando etiam nudum pręceptum ſine pœna, de non adminiſtrando inducit irregularitatem; exemplo eſt ſi quis de iure ſit ob aliquod commiſſum
4 ſuſpendendus, ideſt nondum ipſo iure ſuſpenſus; nam ſi ei fiat præceptum de non adminiſtrando intuitu talis delicti, de quo inquiritur, cõtraueniendo fit irregularis à ſolo Papa diſpenſandus: Specul. d. §. Iuxta verſ. Item ordinatus à non ſuo Epiſcopo: quo loco dicit hunc eſſe ſtilum curiæ, & eſt ratio, quia cum non eſſet ſuſpenſus, ſed ſuſpendendus, pręceptum illud ſuperioris tunc habet vicem ſuſpenſionis; merito ex contrauentione fit vere irregularis; maxime hodie argu. inſpectis verbis d. cap. 1. Conc. Trident. Præterea ſi hoc nudum pręceptum fue-
5 rit factum notorie, & manifeſte, illo caſu contraueniens fieret adeo irregularis, quod ſola pœnitentia non ſufficeret; nã requireretur diſpenſatio ſaltim Epiſcopalis: Piſan. d. uerb, irregularitas verſ. 1. & Supplem. in uerb. irregularitas 2. uerſ. Nam notorius.

Ad hoc autem, vt Anathematis, uel excommunicationis pœna reddat irregularem eum, qui contrauenit, requiritur, quod ſit ſimpliciter factum de non promouendo, uel exequendo, ut locis prædictis: at ſi præceptum ſit qualificatum, ideſt, ne promoueatur à certo Epiſcopo, uel in certa Eccleſia, uel ne adminiſtret in certo altari, uel capella, ſub pęna excommunicationis, eo caſu contra-

uepiens

ueniens prima vice eſt excommunicatus ſed ob id ſolum non eſt uere irregularis, ſed ſecunda vice cõtraueniens fit uere irregularis quia in illa cenſura excõicationis adminiſtrauit,ſcribit Archiep. Flor. quem refert ac probat Silu. in verb.irregularitas q.13.verſ.ſecundum:cuius ratio differentiæ,eſt qa primo caſu ipſe ordo eſt interdictus, ſed iſto ſecundo caſu, ipſe ordo nõ eſt interdictus,ſed ſola qualitas illa expreſſa, ideo nõ ita ſurgit irregularitas, ſicut quando ipſe ſimpliciter eſt interdictus.Et per hoc abſoluitur quęſtio:ſi Epiſcopus uiſitans præcipit ſacerdoti ignaro, ne dicat aliud genus miſſæ, quàm pro defunctis,aut de S. Maria, qa perfaciles ſunt : ille autem contraueniat, dicens alias quoq; miſſas,non fit irregularis quia non abutitur ordine, ſed qualitate quadam ſolummodo.

Quando autem Epiſcopus poſsit pręcipere homini idoneo, ne promoueri poſſit,diſtinguendum eſt; nam in Regularium ſuperioribus ſola uoluntas ſufficit; quia ut lubet,illi poſſunt cuique monacho prohibere, ne promoueatur: Et idem in omni clerico, qui beneficij ratione non ſit arctatus, nam Epiſcopus, vel ſuperior eius ordinarius prohibere poteſt,ne promoueatur: cap. ad aures,de temp.ordin.quod ſi natura beneficij certum ordinem expoſtulat, tunc ẽt ſi promouẽdus ſit in peccato mortali occulto Epiſcopus,uel quilibet ſuperior ꝓhibere non poterit; ſecreto tamẽ monere debet, ne ordines ſuſcipiat,cui monitioni nõ parendo,peccabit grauiſſime propter ſuſceptionẽ ordinis in peccato mortali,cap.ex tenore; de temp.ord.ſed ob id nũ fiet irregularis,ſicut de ijs ſcribit Ray.in 3.parte ſum.Rub.de form.conſecr.verſ.Quid ſi clericus vult ꝓmoueri: Alber.in verb. ordinator in fin.verſ.Pone,quod vtilitas.

De ſuſpenſorum irregularitate.

CAP. XIX.

1 *Suſpenſus adminiſtrans, ſtatim fit irregularis.*
2 *Suſpenſus ab Epiſcopo poteſt ab ea abſolui ab eodem ſed non ab irregularitate; quam incurrit contraueniendo.*
Suſpenſus contraueniens in contemptum clauium, etiam poſt pœnitentiam nunquam diſpenſatur.
Epiſcopus conferens beneficia in contemptum clauium, fit irregularis.
Suſpenſus, vt fiat irregularis ſufficit generalis ſuſpenſio.
Suſpenſus ad tempus, contraueniens fiet irregularis.
3 *Suſpenſus ab vno ordine, eſt ſuſpenſus à ſuperioribus.*
Epiſcopus ſuſpenſus à ſacerdotio,nõ poteſt exercere Pontificalia.
Suſpenſus ſimpliciter,eſt ab omnibus ordinibus ſuſpenſus.
4 *Suſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ, celebrando ibi fit irregularis.*
Suſpenſus à minoribus contraueniens, fit irregularis.
Suſpenſus à certa functione ordinis, contraueniens fit irregularis.
5 *Epiſcopus ſuſpenſus à benedictione Pontificali, contraueniendo fit irregularis.*
Suſpenſus à benedictione nuptiarum, contraueniens fit irregularis.
Suſpenſus à facultate abſoluendi ab excommunicatione, contraueniens fit irregularis.
6 *Epiſcopus ſuſpenſus à Pontificalibus,contraueniens fit irregularis.*
Irregularem ſe quiſq; putare debet in dubio.
7 *Suſpenſus à diuinis, poteſt cum alijs in choro gregatim cantare.*
Suſpenſus à diuinis faciens principale officium chori, eſt irregularis.
8 *Appellans à ſuſpenſione non effugit irregularitatem, ſi contraueniat.*
Suſpenſo ordine, ſuſpenſa ſunt omnia, quæ pendent ab illo.
9 *Suſpenſus manens in ſuſpenſione per annum, fit irregularis.*
10 *Suſpenſo beneficia conferri non poſſunt.*
Suſpenſus capere nõ poteſt fructus beneficij ſui.
Beneficij collatio facta ſuſpenſo, ita eſt nulla, vt non conualidetur, ſi poſtea ſuſpenſio auferatur.

11 Suſpen-

11 *Suspensionũ, alia punitiua, alia approbatiua.*
12 *Mulier suspendere suos clericos subditos non potest, & resoluitur talis suspensio in nudum præceptum.*
13 *Suspensio extraiudicialis hodie ligat.*
14 *Regularis suspensus, est etiam suspensus, quo ad administranda officia sua circa alios regulares.*
Suspensio, vt inducat irregularitatem, debet esse certis verbis non dubijs, vel alternatiuis concepta.
Episcopus suspensus à Pontificalibus, nõ suspenditur à Iurisdictionalibus.
Suspensus à beneficio, nõ est suspẽsus ab officio.
Suspensus à beneficio, celebrando ibi non fit irregularis.
15 *Suspensus ab officio, non potest iurisdictionem exercere, nec eligere.*
Suspensus à confessionibus, celebrando missas non est irregularis.
16 *Suspensus à suscipiendis Sacramentis, contrauenienѕ non est irregularis.*
Suspensus cum his verbis, donec pœniteat, contraueniens non est irregularis.
Suspensus suspensione approbatiua, cõtraueniens fit irregularis.
17 *Suspensum se nesciens probabiliter, contraueniens non fit irregularis.*
Suspensio ob defectus corporis, contraueniendo non inducit irregularitatem.
18 *Suspensio à certo ordine, non includit inferiores illo.*
Episcopus suspensus ne conferat certum ordinem, non potest conferre superiores illo.
Suspensus à temporalibus, contraueniens non fit irregularis.
Laici sæpe suspenduntur à proprijs officijs.
19 *Vicarius Episcopi suspensus à temporalibus, non fit irregularis contraueniendo.*
Suspensio tacita plus irregularitatem inducit quandoque, quàm suspensio expressa.
20 *Contemptus clauium inducit irregularitem, etiam in temporalibus.*
21 *Suspensus ab administratione temporalium & spiritualium, cantando solennes missas iure suo est irregularis.*
22 *Suspensus à prædicatione, vel lectione quando fiat irregularis.*
Suspensio debet esse vera, & propria, vt inducat irregularitatem.
23 *Suspensio facta in confessione sacramentali, contraueniendo non inducit irregularitatẽ.*
Suspensio iudicialis, & extraiudicialis hodie pares sunt.
Suspendendus administrando nõ fit irregularis.
24 *Suspensus quo ad se ex peccato mortali, celebrando non fit irregularis.*
25 *Irregularitas ex contrauentione suspensionis, regulariter à solo Papa dispensatur, sed si sit occulta, etiam ab Episcopo.*
26 *Suspensio canonis nunquam includit Episcopos; vel superiores, nisi expressim de eis dicatur.*
Suspensionem casus omnes, remissiue.

SVspensio canonica censura est, qua quis aut lege, aut à Iudice prohibetur fungi auctoritate, vel facultate ad se pertinenti; vt puta sacerdos suspensus dicitur, cui sacerdotio suo fungi Canon, vel Iudex interdixerit; quæ suspensio tantę auctoritatis est tantumq; inducit Canonicum impedimentum; quòd si quis ipsa neglecta, vel
1 contempta velit administrare in officio suo, statim irregularis est, à solo Papa dispensandus; etiam si suspensio emanarit ab Episcopo. Nam & si Episcopus possit auferre suspensionem, quam intulit,
2 non tamen auferre eam irregularitatem, quam quis incurrit administrando in suspensione Episcopali, vt aperte tradidit antiquus Clementinarum interpres Stephanus Troches prouincialis, in Clem. dudum, col. 4. vers. Dominus tamen: de sepult. quæ regula multas habet extensiones, quas ordine subijcere operæpretium putamus.

Prima est, vt qui contrauenit suspensioni in contemptum clauium, non solum promoueri non valeat: verum etiam promotus exercere non possit, nec quidem post peractam pœnitentiam. 11. q. 3. capit. si quis Episcopus in Concilio: & de vit. & hon. cleric. capit. vt clericorum, §. si quis igitur: nam isti indispensabiles putantur.

Secunda extensio: suspensio ista reddit irregularem non solum eum, qui in cõtem-

tẽptum clauium contrauenit, circa ordines, verum etiam eum, qui cum sit suspẽsus à collatione sola beneficiorum, in cõtemptum clauium audeat beneficia conferre; nam fit irregularis Specul. in tit. de disp §. iuxta, vers. Quarto: de qua re fusius dicemus infra in 14. extensione;

Tertia extensio: vera est hæc regula, quòd suspensus contraueniendo fiat irregularis, non solum si specialiter, & nominatim sit suspensus, verum etiam si generaliter siue à canone, siue ab homine, Specul. d. §. iuxta. vers. sed quæro vtrum is: text. in cap. 1. de re iud. lib. 6. & cap. 1. de sent. excom. lib. 6. Specul. in d. §. iuxta vers. Item nota quòd suspensus.

Quarta extensio: vera est regula non solũ in suspensione perpetua, sed etiam in ea, quæ ad certum tempus imponitur, siue à canone, siue ab homine d. cap. 1. de re iud. lib. 6. & d. cap. 1. de sent. excom. lib. 6. Specul. d. §. iuxta. vers. ut autem in hac materia.

Quinta extensio: non solum suspensio ista reddit irregularem eum, qui contrauenit in eo ordine, à quo specifice suspẽsus est, uerum etiam si in alijs ordinibus illo superioribus; ut puta si quis sit su-
3 spensus ab executione subdiaconatus, ui detur etiam suspensus à diaconatu, & sacerdotio. l. qui indignus, ff. de senator. Host. in cap. dilectus, de temp. ord. refert Angelic. in uerb. suspensio, 3. circa med. Silu. in uerb. suspensio. q. 5. uers. si uero sit ab ordine: propterea Episcopus suspensus à solo sacerdotio, non poterit officio Pontificali fungi; Abb. in cap. ex literis, per illum tex. uers. ult. de excess. prælat.

Sexta extensio; suspensus simpliciter ab ordinibus conferendis, suscipiendis, uel administrandis, ab omnibus est suspensus, tam superioribus, quàm inferioribus, & contraueniens in quocumque ordine, fit irregularis. Angelic. in verb. suspensio. 3. Silu. in d. vers. Si uero sit ab ordine; Ita quòd si sacerdos ab ordinibus sit simpliciter suspensus, deseruiẽdo in solo acolythatu, fiet irregularis: Specul. d. §. iuxta. vers. quid si presbyter excommunicatus.

Septima extensio; si quis suspendatur à solo ingressu Eccles. & audeat in ea
celebrare diuina officia, fiet irregularis, 4
ex sententia Gemin. in capit. is cui, de sentent. excom. lib. 6. Io. Andr. in addit. ad Specul. in d. §. iuxta, in verb. concedimus: citat Fed. de Senis cons. 120. & sequitur eandem sententiã Angelic. in dict. verb. suspensio. 3. vers. Quid si interdictus. Siluest. in verb. suspensio. quæst. 5. versic. si vero suspensio sit ab ingressu.

Octaua: hæc uera regula est, non solum in suspensione à maioribus ordinibus, uerum etiam in suspensione minorum; nam si Psalmista suspendatur, contraueniens fit irregularis, sicut, & cæteri omnes constituti in minoribus. Io. And. post Host. de cler. excom. min. capit. 2. Anchar. in d. capit. 1. §. caueant, de sent. excom. in 6. si enim ministrent in proprijs, utputa si in missa offerant Vrceolum, fiunt irregulares, Specul. d. §. iuxta versic. hoc etiam nota, quòd excommunicatus.

Nona; Tametsi ordo ipse non fuerit interdictus, sed aliquod officium ordini competens tibi fuerit per suspensionem prohibitus, contraueniendo efficeris irregularis, sentit Specul. in d. § iuxta vers. Item nota quòd suspensus; & videtur ẽt sentire Silu. in d. q. 5. vers. si uero sit ab officio: Angelic. in verb. suspensio. 3. vers. aliquando suspenditur quis ab aliquo officio: exemplum est, si sacerdoti prohibi-

hibi-

hibitio fiat ne aquam, ceras, fructus, vestes benedicat, si contraueniat fit irregularis ex sent. Calder. vt refert Armil. in verb. interdictum. num. 63. & in uerb. benedicere, num. 6. Specul. in d. §. iuxta vers. quid de benedicente, per not. in c. Aquam de consec. dist. 3. & per Io. And. in d. cap. 1. §. caueant de sent. excom. in 6. & in cap. tanta, post Innoc. & Host. de excess. prælat. Idem erit in Episcopo,
5 qui sit suspensus à benedictione pontificali; nam si in missa conuentuali, in qua præsens Episcopus solenniter benedicit, per illa uerba, sit nomen domini, &c, si sic suspensus hanc det benedictionem, fit irregularis, tex. & glos. in cap. ministrare, 26. q. 6. tex. & glos. in cap. ecce, dist. 95. expressim scripsit Nicolaus Dionysij de Perusio scriptor, & eruditus, & antiquus in d. §. caueant col. 2. de sent. excom. in 6. Idem in omni alia solenni benedictione, Armil. in uerb. interdictũ num. 64. Idem erit si quis suspendatur à benedictione nuptiarum; nam contrauenien s fiet irregularis, argum. de secun. nupt. cap. 1. & cap. vlt. quòd expressit idẽ Nicol Eodem loco supra citato: Idem erit si quis susp. ndatur à purificatione mulierum post partum: Armil. d. nu. 64. Idem erit in suspenso ne possit soléniter absoluere ab excommunicatione; nam si dicat Psalmum, & orationes cum stola, & alijs de quibus, 11. q. 3. cap. debent, in fin. sic faciẽdo fiet irregularis: Io. And. post Innoc. in d cap. fin. de excess. prælat. Specul. in d. §. iuxta, uers. quid de absoluente.

Decima extensio: Regula ista procedit non solum si Episcopus suspendatur à diuinis ministerijs, uerum etiam si à solis pontificalibus; nam contraueniendo fit irregularis: Angelic. in uerb. suspẽsio. 3. vers. aduerte; Gemin. in cap. 1. §. si quis autem, de sent. excom. in 6. & in proemio eiusdem lib. 6. vt refert Nicolaus prędictus in d. §. caueant, col. 3. qui addit eandem fuisse sententiã Cald. in tract. de Ecclesia. interd. in 2. membro, in quæst. quæ incip. Sed si is: pro quibus illa est ratio, quod Episcopalis potestas dependet à potestate characteris sacerdotalis;
6 vnde sicut proxime dicebamus, si quis suspendatur non ab ordine, sed ab ijs, quæ sine ordine exerceri non possunt, contraueniendo fit irregularis, ita videtur in suspenso à pontificalibus, cum ipsa exerceri sine sacerdotali ordine non possint, ideo prohibitus chrismare, vel calices consecrare, & similia, contraueniendo fit irregularis; Archiep. Flor. in lib. de censur. & irregular. cap. 87. Ideoque licet nonnulli contrarium sentiant, ea ratione, quod hic casus non sit à iure expressus; tamen verius est posse dici expressum esse in iure sub illa regula, quod suspensus ab illis officijs, quæ sine ordine exerceri non possunt, fit irregularis; & præterea in dubio quilibet debet putare se irregularem: Tabien. in verb. irregularitas, num. 3. & diximus supra lib. 1. in regulis generalibus reg. 7. alia tamen est sententia Siluest. in verb. suspensio. q. 5. vers. cum. autem.

Vndecima extensio: si sacerdos, cui sint interdicta sola solennia officia cantauerit missam solennem, vel Euangeliũ, vel Epistolam, posset dici irregularis eadem ratione, qua proxime diximus: Nã & illi, qui suspensi sunt à diuinis, possunt quidem intrare chorum, legere, & can-
7 tare cũ alijs gregatim; nec propter id incurrunt irregularitatem; quia hæc non videntur ab eo solenniter agi, vt scripsit Innoc. in cap. tanta, de excess prælat. At si principale chori officium faciant, irregularitatem incurrunt: Specul. in d. §.

iuxta vers. Quid si officio diuino interest: Idem si dicant capitulum, vel orationem, vel Responsoria, aut lectiones, nã efficiuntur irregulares, cap. sicut dignum §. clericos, de homicid. Gemin. in d. §. caueant, & ibi d. Nicol. prædictus: qui addit idem esse, si non ipse dicat supradicta solennia, sed iubeat, & alijs sua auctoritate distribuat; quia cum uideatur uelle suo officio fungi, iubendo fit irregularis: ideo nõ est absurdum dicere quòd per solẽnis officij decantationem, à qua quis sit suspensus, inducatur irregularitas, licet sit sententia dubitabilis ista, cum neminẽ alium ita sentire viderim: ideo remittenda iudicio alterius melius sentientis:

Duodecima extensio: ista suspensio tantam efficaciam habet, quòd & si ab ea sit appellatũ, forsan ex leui, & friuola cau

8 sa; & propterea à suspendente reiecta fuerit appellatio, si appellans contraueniat suspensioni, efficitur irregularis; quia quoad spiritualia, non potest appellatio suspendere præcedens interdictum: Io. And. in d. cap. is cui, de sent. excom. quẽ probat Silu. in verb. suspensio. q. 3. & ante eum scripserant Bern. & Host. in capit. pastoralis, de appellat. ut refert Angelic. in verb. suspensio. 3. in fin.

Decimatertia: hæc procedunt non solum in suspensione ex aliquo canone particulari, uel generali, sed etiam si ex solo facto nascatur suspensio sine canone; ut in fornicatore, qui nullam habet particularem suspensionem, nec à canone, nec ab homine: attamen si notorius sit, efficitur suspensus ex generali quadam suspẽsione ex ipso facto: ita quod celebrando fiet irregularis, Innoc. Host. & Io. Andr. in d. cap. 1. § caueant, de sent. excom. in 6. Innoc. in d. cap. fin. de excess. prælat. & in cap. vestra: de cohab. cler. & in cap. 1. de re iud. in 6. Specul. in d. §. iuxta, vers. Item quando dicitur si suspensus, & scribit Silu. in uerb. concubinarius: q. quarta, circa fin.

Decimaquarta extensio: Regula hæc procedet non solum si quis agat ea, quæ sunt ordinis, à quo est suspensus, sed etiã si agat aliquid eorum officiorũ, quæ ordini sunt annexa, namque incurrit irregularitatem; utputa si suspensus ab ordinibus suis, beneficiorum collationem faciat, fit irregularis: glos. in capit. tanta, in glos. magna, circa med. de excess. prælat. Specul. in d. §. iuxta; uers. Quarto: quod procedit, siue ad tempus, siue perpetuo fuerit suspensus: ut not. Abb. in cap. cum bonę, de ætat. & qual. col. 3. semper enim unà cum ipso ordine suspenso, suspenduntur & omnia, quę pendent ab illo; Vnde exerceri non possunt sine hac censura: glos. in cap. cum dilectus: de consuet. in glos. magna;

Decimaquinta extensio: suspensus aliquãdo fit irregularis, etiam si suspensioni non contraueniat, dũmodo ultra annum patiatur se in tali censura illaqueatum esse; nam ex hoc tempore fiet irregularis; uidelicet inhabilis ad beneficia iam quæsita, & est ineligibilis, nec eligere potest, sicut dici consueuit, de excommunicato perdurante per annũ; tradit Abb. post glos. in c. cum bonæ, de ætat. & qual. quod intelligo de suspenso simpliciter,

9 & indeterminate: tunc enim in culpa esse uidetur, si annum labi permittat in hac censura; at si suspensio emanauerit cum determinato tempore, idest suspensus sit per annum, uel biennium, eo casu si obediat censuræ expectans, ut tempus labatur; non debet ex obedientia culpam ullam reportare;

Decimasexta extensio; non solum suspensio hæc impedit, ne exerceri possint ea,

ea,quæ ſunt ordinis, vel ordini annexa,
ſed etiam reddit incapacem beneficio-
10 rum eum,qui ſuſpenſus ſit: beneficia.n.
conferri non poſſunt ſuſpenſo, gloſ.in c.
tanta,de exceſſ.prælat.glo.in d.cap.cum
bonę,de ætat.& qual.vbi Abb.3.col.Sed
nec fructus ſui beneficij capere poteſt, à
die morę petendæ abſolutionis,videlicet
poſt annum,ex ſententia Vinc.Tancr.&
Io.And.ibi: nec agere poteſt noīe ꝓprio
pro iuribus ipſius beneficij: habebit ta-
men modicam ſuſtentationem ex eo, ſi
non habeat vnde viuat: Abb.in cap.apo
ſtolicæ,de excep.Iud.Inquiſit.in verb.ſu-
ſpenſus: Imo nec literæ ſuæ impetratio-
nis valent, niſi abſoluatur ab ipſa ſuſpen-
ſione; quandoquidem omnes collatio-
nes ei factæ, ſuſpenſione pendente, ſunt
nullæ; nec ſaluantur per ſolam abſolutio
nem ſubſequentem: Abb. in d.cap.cum
bonæ,col.3.verſ. Per prædicta: quod in-
telligendum eſt,de ſuſpenſione punitiua
11 alioqui ſi ſuſpenſio ſit approbatiua,ideſt
cum differtur tempus,ut ipſa perſona ap
probetur ad beneficia; nam ea dilatio
quodammodo eſt ſuſpenſio, Ideo iſta
dilatione pendente,ſi tempus non obſer-
uetur, ſed prius collationes ei fiant,non
incurritur irregularitas,aut ſi incurritur
per Epiſcopum diſpenſari poterit: Spec.
in d.§.iuxta,verſ.Item quando dicitur ſis
ſuſpenſus,in fin.de qua re dicemus infra
in declaratione ſexta.

Decima ſeptima extenſio:Regula pro
cedit nō ſolum in ſuſpenſione virorum,
ſed etiā in illis ſuſpenſionibus, quę ema-
12 nant à muliere iuriſdictionem habente
ſuper clericos;nam licet ſuſpendere mu-
lier non poſſit clericos ſuos,ſicut nec ex-
communicare, & propterea iure non ui-
deatur irregularitas naſci contrauenien-
do tali ſuſpenſioni; ex ſententia Abb. in
cap.dilecta,de maior.& obed. attamen,
quia ut ſupradiximus, ī tractatu de præ-
ceptis ſuperiorum,videlicet hoc ipſo lib.
cap. 18. omnis notabilis inobediētia in-
ducit pecatum mortale,certum eſt hanc
mulieris ſuſpenſionem reſolui in præce-
ptum, de non adminiſtrando, ita quod
etiam extraiudicialiter factum obligat,
ne adminiſtrare poſſit: arg. Conc.Trid.
ſeſſ.14.cap.1.de reform. propterea legi-
timum, & canonicum impedimentū eſt,
quod ſurgit ex ſuſpenſione, interdicto,
vel excommunicatione mulieris, quo-
niam inducunt hæc obligationem abſti-
nendi, licet non inducant ueram irre-
gularitatem.

Decima octaua extenſio: Tantum eſt
huius ſuſpenſionis vinculum,quòd ſi qs
à proprio prelato, etiam extraiudiciali-
ter fuerit ſuſpenſus : nullus tamen ſupe-
13 rior,ipſo ſuſpendēte inuito, poteſt ipſam
ſuſpenſionem abolere, ex decreto Conc.
Trident.ſeſſ.14.cap.1.de reform.vnde il
lud colligitur,quod ſuſpenſus ab ordina
rio ſuo,& ſi Metropolitanus,vel alius ſu-
ſpenſionem aboleuerit inuito ſuſpenden
te, nihilominus ſi ſuſpenſus contraue-
niat, fiet irregularis,quia illa abolitio ad
nihil ſuffragari poteſt,d.capit.1.Concil.
Trident.

Decimanona extenſio: ſi regularis qs
fuerit ſuſpenſus non ſolum exercere nō
poteſt iura ſui ordinis, ſcilicet prædica-
14 tionis, confeſſionis, & aliorum ſacra-
mentorum,& non ſolum circa extraneas
perſonas,ſed nec intra ſuos regulares,gl.
& ante eam Specul. per illum tex.in cap.
1.in verb.ſepulturam,de relig.dom.arg.
à contrario ſenſu.

Iſta autem omnia, quæ de ſuſpenſio-
ne diximus multas limitationes, ſeu de-
clarationes recipiūt,quas ſigillatim ſub-
nectere congruum cenſuimus.

Prima declaratio eſt: quòd ſuſpenſio,
ut red-

vt reddat irregularem eum, qui contrauenit; oportet quòd ſit certa, alioqui ſi ſit incerta, ambigua, vel alternatiua, vtputa ſuſpendimus te ab officio vel beneficio; Nam, & ſi contrauenia: in utroq; nō fit irregularis, gl. in c. quanto, de magis. vbi Abb. Sil. in verb. irregularitas q. 13. uerſ. octauum: ſecus ſi dixiſſet copulatiue ab officio, & beneficio.

Secunda declaratio: ſi quis ſuſpendatur ab una functione, non uidetur ſuſpēdi ab altera; Ideo Epiſcopus ſuſpenſus à pontificalibus, non eſt ſuſpenſus à iuriſdictionalibus, Abb. in cap. cum dilectus, de conſuet. not. in capit. tranſmiſſam, de elect. Silu. in uerb. ſuſpenſio q. 5. uerſ. cū autem ſuſpenſio: & cum quis ſuſpenditur ab officio, non per hoc eſt ſuſpenſus à beneficio; vnde auctoritate beneficij; beneficia conferendo, uel ſibi collata accipiendo non fiet irregularis, ſecundum doctrinā Ancha. & Gaſp. Calderin. quos ad hoc citat Silu. in verb. ſuſpenſio q. 5. verſ. ſi iterum ſuſpenſio: è contra ſuſpenſus à beneficio, non eſt ſuſpenſus ab officio: Ideo poterit adminiſtrare ſpiritualia, ſine irregularitate: Iud. Inq. in uerb. ſuſpenſio. §. vlt. quia talis ſuſpenſio extēditur ad ſola emolumenta beneficij quę merè temporalia ſunt. glo. in cap. cū Vintonienſis, de elect. Silu. in d. q. 5. verſ. Si uero ſit à beneficio: nam celebrare miſſas, uel diuina officia illo in beneficio, à quo quis eſt ſuſpenſus, non inducit irregularitatem: Innoc. in cap. niſi cum pridem, in princ. de renunt. Specul. in d. §. iuxta, tit. de diſpenſat. verſ. Item nota, quòd ſuſpenſus: Sed quia uerbum officium latiſſimum eſt, Ideo ſuſpenſus ab
15 officio non poteſt iurisdictionem exercere, nec eligere, nec beneficia conferre auctoritate officij, nec pontificalia exercere, nec aliud quicquam, quod ſit fundatum in ipſo officio; ideo contrauenīedo uera naſcitur irregularitas, præterquā in uſu iurisdictionis temporalis, quæ & ſi pendeat ab ipſo officio, tamē per uſum ipſius non inducitur irregularitas, licet male faciat: Silu. d. q. 5. uerſ. ſi uero ſit ab officio, ex ſententia Abb. ſuſpenſus quoque ab audiendis confeſſionibus celebrando miſſam non fiet irregularis. Specul. d. §. Iuxta, verſ. ſi enim aliquis eſt ſuſpenſus.

Tertia declaratio: Non procedit irregularitas in ſuſpenſione à ſuſceptione
16 ſacramentorum: nam & ſi tali ſuſpenſioni quis cōtraueniat ſacramenta ſuſcipiendo; tamen non efficitur irregularis, cap. ſi celebret, de cler. excom. Silu. ibid. verſ. ſi vero ſuſpenſio.

Quarta declaratio: ſuſpenſus à collatione ſacramentorum, non efficitur irregularis conferendo ea ſacramenta, quæ poſſunt conferre etiam laici, vt baptizare in neceſſitate; ſi tamen id faciat ſine apparatu, & ſine exercitio ſui ordinis, ſed tamquam quilibet laicus, ex ſententia Hoſt. in d. cap. 1. de ſent. excom. lib. 6. Sil. in uerb. ſuſpenſio. q. 3.

Quinta declaratio: ſuſpenſus hac forma, donec pœniteat, vel ſatisfecerit, non fiet irregularis contraueniendo; quoniā hæc ſuſpenſio habet conditionem annexam, quæ uidetur referri in Deum; vnde non poteſt propria dici ſuſpenſio, cū poſſit ſtatim pœnitere: Silu. in verb. irregularitas. q. 27. Idem ſcribit Specul. d. §. Iuxta verſ. Item quando dicitur, & verſ. in ſuſpenſis autem diſtinguitur, Tamen Tabien. in verb. irregularitas 4. in princ. & num. 4. putat hoc caſu opus eſſe iudicis declaratione, vt euitet irregularitatē.

Sexta declaratio: cum ſit duplex ſuſpenſio, vna reprobatiua, ideſt, qua quis prohibetur ſuum ordinem exercere, al-

tera approbatiua, ideſt quæ differt ad tẽ
pus ordinum ſuſceptionem, vel benefi-
cij conſequutionem; vt homo probari
poſſit magis idoneus; in prima locũ ha-
bẽt Regulę ſupradictę: at in ſuſpenſione
approbatiua non eſt locus irregularitati:
Ideoque ſi ante lapſum tempus, vel cele-
bret, vel beneficium adipiſcatur in tali ſu
ſpẽſione approbatiua, nullã irregularita-
tem contrahit; aut ſaltem nõ talem, qua-
lem in alia ſuſpenſione reprobatiua; nã
in iſta poſſet Epiſcopus diſpenſare, Spec.
d. §. Iuxta. verſ. Item quando dicitur ſis
ſuſpenſus, in fin. de quo genere ſuſpen-
ſionis habetur in cap. 1. de cler peregr. &
ibi glo. Innoc. & Abb. col. 3. verſ. Quæro,
quia dicit: quo loco probat hoc ſuſpen-
ſionis genus improprium eſſe.

Septima declaratio: Quicumque pro
babiliter ignorat ſuſpenſum ſe eſſe, non
13 incurrit irregularitatem, ſi contraueniat
cap. Apoſtolicæ, de cler. excom. min. ſed
& ſi ſciẽter in ipſo actu celebrationis ad
memoriam reducatur ipſa ſuſpenſio, q̃a
eo caſu non poſſet deſiſtere à miſſa ſine
ſcandalo, nullam incurrit irregularita-
tem, colligi poteſt ex S. Thom. 3. q. 83.
art. 5. Angelic. & poſt eam Silu. in verb.
excom. 2 q. 7. & ante hos omnes Hug. in
cap. nihil. 7. q. 1.

Octaua declaratio: ſuſpenſio quæ in
ducit irregularitatem illa eſt, quę infligi-
tur ob crimen; alioqui ſi ob ſolos corpo
ris defectus, vt in illegitimo, bigamo, in-
fami ſine crimine, cũ iſti iã p ſe irregula-
res ſint, & ob id ipſo iure ſuſpenſi, p exe-
cutionem ordinum, non incurrunt aliã
irregularitatem, Specul. in d. §. iuxta, verſ.
in ſuſpenſis à canone, paulo ante fin. Ta-
bien. in verb. irregularitas 4. in princ. ꝙ
obſeruari in Curia Rom. probat Spec.
eodem loco; Abb. Idem ſcribit in cap. ſi
celebret, de cler. excom. min. Angelic. in
verb. ſuſpenſio. 3. verſ. pen. Io. And. poſt
Innoc. in d. cap. ſi celebret, & in cap. fin.
de cohab. cler. Archid. in cap. apoſtolicę,
d. 56. Silu. in verb. irregularitas, colu. vlt.
Iuditial. Inquiſit. in verb. ſuſpenſio. §. vlt.
Et ſecundum hæc debet intelligi, ꝙ dicit
Rot. decis, 362. in antiq. q̃ dicit ſuſpen-
ſum à canone celebrãdo nõ fieri irregul.

Nona declaratio: ſuſpenſio circa vnũ
ordinem nominatim facta, inducit irre-
gularitatem contrauenienti, aut admini-
ſtranti ordines ſuperiores illo, quia etiã
illi tacite videntur prohibiti. l. qui indi-
gnus. ff. de ſenator, Ant. in cap. vel nõ eſt,
de temp. ordin. Tabien. in verb. ordo. 3.
18 ante fin. Sed inferiores ordines non cen
ſentur prohibiti: Ideo deſeruiendo in il-
lis, nõ incurritur irregularitas cap. ſigni-
ficauit, de corp. vitiat. vt citat Sil. in verb.
ſuſpenſio. q. 5. verſ. ſi vero ſit ab ordine:
Ideo Epiſcopus prohibitus conferre dia-
conatum, non poteſt conferre ſacerdo-
tium, ſed inferiores conferre non eſt pro
hibitus: Angel. in verb. ſuſpenſio. 3. verſ.
aduerte: hinc fit quod ſubdiaconu, ſuſpẽ
ſus à ſubdiaconatu, poterit cãtare Epiſt.
ſine Manipulo, & ea ſola faciẽdo, q̃ ſolẽt
facere illi, qui canũt Epiſ. ſine ordine ſub
diaconali in illis Eccleſijs vbi uiget hæc
conſuetudo; nam eo caſu videtur fungi
officio minori, quàm ſubdiaconatus, &
propterea non fit irregularis: Specul.
in d. §. Iuxta, verſ. Quid ſi diaconus.

Decima declaratio: hęc ſuſpenſio hãc
notam inducit in ſpiritualibus, alioqui
in temporalibus ſi quis adminiſtret quã-
do ab illis ſuſpenſus eſt, non fit irregu-
laris: gloſ. in cap. 1. §. & hæc eadem, de
ſent. excom. lib. 6. & not. in cap. fin. de ex-
ceſſ. prælat. Nam quandoque Reges ſu-
ſpendũtur à ſua poteſtate, & ſic Barones,
ſic, & aduocati, & quicumque laici ab eo
rum officijs cap. quicumque de ſent. ex-

com.lib.6.vbi Specul.nu.4.Idem de no-
tarijs, quos suspendere potest Episcopus
ab officio, etiam si Regali,aut Imperiali
auctoritate sint creati, Concil. Trid. sess.
22.c.10.de Ref. Isti igitur omnes sic su-
spensi;si administrent non fiunt irregula
res:Spec.d.§.Iuxta.vers.Quid de officijs
& vers. seq.Idem de iudicibus est dicen-
dū, unde si vicarius Episcopi sit suspēsus
à sola potestate exercendę iurisdictionis
temporalis, contraueniendo non fiet ir-
19 regularis, ex prædictis, & ita intelligo.
Silu.in verb.suspensio.q.5.vers.si uero sit
ab officio in fin.vnde suspensus ab eligē-
do;præsentando;nominando, uel proui-
dendo,aut ēt beneficia conferendo,si cō-
traueniat non fit irregularis: Innoc.&
Host.in c.fin.de excess.prælat.Cald.in c.
si celebret,de cler.excom.min.Ancha.in
d.c.1 §.caueant,de sent.excom.lib.6.ꝙ
intellige, quando isti actus tēporales fue-
runt principaliter,& expresse prohibiti:
at quando suspensus quis esset ab ordine
illo unde isti actus dependent,qui cōtra-
ueniet ista faciendo fieret irregularis, vt
abunde diximus supra in 14 extensione.
quod est notatu dignum,vt suspensio ta-
cita plus possit inducere irregularitatē,
quam expressā:Et insuper quod contra-
uenientes in istis temporalibus, non fiāt
irregulares,nō procedet, si contraueniāt
20 in contemptum clauium; nam ille con-
temptus inducit irregularitatem etiam
in istis temporalibus,vt sentit. Spec.d.§.
Iuxta, vers. quarto, & diximus supra in
secunda extensione: & videtur tex. & gl.
in c.tanta, in gl.magna circa med.de ex-
cess.prælat. & dicemus infra declara 13.
Vndecima declaratio: suspensus ab
ingressu Ecclesiæ, si contraueniat, dū ta-
men ibi non celebret,non fit irregularis,
Gemin. in d.cap.is cui,de sent.excom.in
6.Angelic.in uerb.suspensio.3.vers.quid
si interdictus,sed si in ea celebret fit irre-
gularis,tex.in d.c.is cui,gl.in c.Episcopo.
rum,de priuileg.lib.6.extra tamen Eccle-
siā licite hoc casu celebrare potest: Spec.
d.§.Iuxta.vers.si quis suspenditur.
Duodecima declaratio: licet suspensus
ab administratione tam temporalium,
quàm spiritualium alicuius Ecclesię fiat
irregularis administrando spiritualia:tñ
missas priuatas celebrando, non fit irre-
gularis;quia non est suspensus ab ordine
Abb.in c. si quorūdam de solut. & ibid.
Io.And.Angelic.in verb.suspēsio.3.uers.
Aliquando, & ideo vicarij Episcoporū,
& Archid.& similes Ecclesiarum pręlati,
suspensi in forma prædicta, debent qui-
dem abstinere ab omni administratione,
saltim spirituali,ne fiant irregulares, sed
celebrādo priuatas missas, vt reliqui oēs
sacerdotes,non fient irregulares;secus si
solēniter celebrent,eadem auctoritate,&
21 loco,quē dignitatis administratio cōsue
uit obtinere;quia tunc ea celebratio non
solū est executio ordinis,sed ēt auctorita
tis spiritualis, ideo fierent irregulares.
Decima tertia declaratio: suspensus
à lectura,uel prædicatione nominatim,
contraueniendo non fit irregularis;quia
sunt mera officia distincta ab ordinibus
ꝓbatur in Clem.cupientes,de pęn Paul.
& Calder. Angelic. in uerb.suspensio.3.
uers.8.Idem dico de sindicatura, & qua-
uis alia functione publica, vel priuata,vt
puta in facultate legitimandi,doctorādi,
& similibus:Spec.in d.§.Iuxta.uers.quid
de officijs;Istis tamen omnibus,si depē-
deant ab aliquo ordine,vel dignitate Ec-
clesiastica,vt puta Archidiaconatu,Prio-
ratu,vel Archipresbyteratu:seu Plebana
tu,si ab ipso ordine sit suspēsus ista faciē-
do,fieret irregularis,vt fusius diximus su
pra declaratione 10. vel si hæc fiant in
contemptum clauium,ut ibid.diximus.

Decima quarta, vt suspensio irregularitaté inducat,debet esse vere,& formaliter suspensio,non aũt per accidens;exemplo est; si quis participet cum excõicato incurrit minorem excõicationem c.excõmunicatos, 11.q.3.& consequens per accidens dicitur suspensus : quo casu contraueniens in susceptione, aut collatione sacramentorum,non fit irregularis: text. clarus in c.si celebret, de cler.excõ.min. Io.And.post Innoc.in d.c.1.§.caueãt,de sent.excom. & ibi Nicolaus Dionysij de Perusio in prima limit. lib. 6. licet .n. sit ineligibilis, & inhabilis ad quodcumq; beneficium. Silu.in verb.excõicatio.1.q.1.uers.Secunda;nõ tñ fit vere, & proprie irregularis, quia non est proprie suspensio canonis sed Dei, vt dicit Spec.in d.§. iuxta uers. Item nota, ꝙ suspensus,& in vers.in suspensis à canone:merito nõ inducit irregularitatem , cum sit suspensio solius Dei,vt ibi ipse dicit; Canonicũ tamen est impedimentum,& maxime plectendum Ecclesiastica censura: Sil.in d. verb. excõicatio.1.q.1.vers.secunda est ;

Decima quinta declaratio: Non inducit irregularitatem ea suspẽsio, q̃ infligit sacerdos in confessione; & foro pœnitentiali; nam licet abstinere debeat,vt not.in gl.in c.si quem,de sent.excõ. Tamen contraueniendo nõ inducitur irregularitas, quia nõ reperitur iure cautum: Anchar. in d.c.1.§.caueant, de sent.excom.lib.6. & ibi Nicolaus prædictus,fallentia quarta:Sed & ideo non inducitur irregularitas,quia illa suspensio est Dei, non hominis, ut diximus in proxima antecedenti declaratione.

Decima sexta declaratio : Suspensio vt inducere possit irregularitatem,requiritur quòd sit Iudicialis,alioqui si sit extraiudicialis,resoluitur in simplex præceptum de non administrando , & consequenter nõ potest inducere irregularitatem, sed solum peccatum inobedientiæ : Pisanel in verb.irregularitas, secundo §. primo. Ita tradidit Nicolaus Dionysij de Perusio, in prædicto §.caueant,fallentia 5. Hodie tamen possumus affirmare, ꝙ iudicialis,& extraiudicialis sunt paris firmitatis,& efficaciæ,& ideo in contrauentione vtriusq; nascatur irregularitas arg. eius,quòd decernit Conc. Trid. sess. 14. cap. 1.de Ref.

Decima septima declaratio; Regula ista, quòd administrans in suspensione fiat irregularis, procedit in suspensione, quam quis incurrit ipso iure,i.cum quis ipso facto est suspensus : alioqui si sit suspendendus administrando non fit irregularis; videtur tex. in cap.quod translationẽ,de temp.ord.ut sentit.Silu.in uerb. irregularitas,q.6.sed si huic suspendẽdo addatur præceptum per superiorem, ne administrare possit,post tale preceptum administrans fieret irregularis, à solo Papa dispensandus.Spec.in d.§.Iuxta,uers. Item ordinatus à non suo Episcopo: vbi dicit ita se habere stylũ Rom. Curiæ:& est ratio,quia tale pceptum factũ ei q̃ suspendẽdus est, efficit suspensionem, arg. Conc.Trid.d.sess.14 c.1 de Ref.

Decima octaua declaratio : Tametsi q̃squis in mortali peccato cõstitutus, sit à Deo suspensus: tñ celebrãs in eo pecca-
24 to,nõ fit irregularis,Spec.d.§.Iuxta.uers. sunt quoq;, Archid.in cap.quia sæpe, de elect.lib.6.quod uerũ est,secundũ Anch. in c.1.§.caueant,de sent.excom.in 6. nisi peccatum illud mortale sit tale, quod ét post pœnitentiam impediat executionẽ, vt homicidiũ,simonia in ordine, hæresis & similia, not.Host.in cap.nisi.§.propter conscientiam,de renunt.nam in istis peccatis canon addit ,phibitionem, ne quis administret: Anchar.in d.§.caueant:propterea

pterea quasi suspensionem inducere uidetur, & consequenter etiam irregularitatem: sed hodie fere omnia præfata crimina habent excommunicationẽ annexam, ut suis locis dicemus, unde inducũt irregularitatem celebranti absque omni dubio.

Decima nona declaratio; Regula hęc quæ habet quòd administrans in suspensione fiat irregularis per solum Papã dispensandus, procedit si irregularitas nascatur ex delictis manifestis: at si ex occultis, semper Episcopus poterit dispen-
25 sare duobus casibus exceptis, uidelicet homicidio voluntario. & quando occulta delicta sunt deducta in iudicio, expressim decreuit, Conc. Trident. sess. 24. cap. 6. de Ref.

Vigesima declaratio: Licet in præfatis plerisque declarationibus verum sit, non induci irregularitatem contrauenĩẽdo suspensioni: Tamen tunc contrahitur grauissima culpa, quæ proxima est irregularitati & est canonicum impedimentum, ne quis promoueri, aut promotus exercere possit, sicut reliqua omnia mortalia peccata, ut dicemus posteriore lib. in tit. de peccato.

Vigesima prima declaratio: ꝙ suspensiones iuris, uel generalis decreti, aut mãdati inducant irregularitatem contrauenienti uerum est clericis & gradibus Episcopo inferioribus; nam Episcopi, & superiores. s. Archiepiscopi, & Cardinales nunquam includuntur in dictis suspen-
26 sionibus, nisi expressim de Episcopis mẽtio fiat. c. quia periculosum, de sent. excõ. in 6. quo casu expressis Episcopis, etiam aliæ superiores dignitates expressæ videbuntur in dictis suspensionibus, ut uidetur esse d. c. quia, ubi gl. & contraueniẽdo omnes fient irregulares.

Hoc loco opportunũ uideretur oẽs iuris suspensiones adferre; sed quia nimis longa esset historia, & suo ordine referũtur à summistis, præsertim Armil. & Sil. in uerb. suspẽsio, eò lectorẽ reijcio: plenos titulos scripsit Spe. in Aureo Repertorio in tit. de pœnis Rub. casus totius iuris, in quibus ipso iure quis est suspẽsus, & alia Rub. in quibus est suspendẽdus, sed post illum multæ aliæ a iure introductæ sunt, quas comperies apud præfatos recentiores;

De personali interdicto, & cessatione à diuinis.

CAP. XX.

1 Interdictum aliud personale, aliud locale.
Interdicta vniuersitate, omnes de vniuersitate sunt interdicti, quocumque uadant.
Interdictis Doctoribus, etiam clerici Doctores sunt interdicti.
Interdicta familia, & clericus de illa est interdictus.
Interdicto populo etiam absentes sunt interdicti & pueri doli capaces, & mulieres.
2 Interdictum populi non afficit extraneos præsentes.
Vrbini triginta annis durauit interdictum, circa tempora Martini IIII.
3 Guido Montefeltrius sedi Apostolicæ trigeties bellum gessit.
Interdicto contrauenientes, irregulares fiunt;
4 Interdicti possunt transire ad aliquam religionem, & ordinari sine irregularitate.
Interdicto uno ordine, censentur & interdicta omnia officia quæ ab illo pendent.
Interdicto uno ordine, interdicti sunt etiam superiores.
5 Interdicto generali, non est interdicta administratio iurisdictionalium.
6 Interdicto clero, nõ sunt interdicti Regulares.
Clericorum appellatio in odiosis nõ extenditur ad Claustrales.
7 Interdicto ingressu Ecclesiæ, celebrans ibi fit irregularis
Missam audiens tempore interdicti, peccat sed non fit irregularis

8 Benedicens aquam tempore interdicti, & alia, fit irregularis.
9 Laicorum congregatione interdicta, contrauenientes non fiunt irregulares, secus celebrando.
10 Laicorum congregationes piæ possunt fieri in Ecclesia interdicta.
Interdictum non ligat, nisi adsint verba interdicimus.
11 Interdictum non ligat, etiam nisi dicatur sub pœna interdicti ipso iure incurrenda.
Interdictum, vt liget debet affigi locis publicis.
Interdictum publicatum in Ecclesia Metropol. ligat totam prouinciam.
Cessatio à diuinis species est interdicti.
Cessatione durante, contrauenientes non fiunt irregulares, nisi uno casu.
Interdictorum casus de iure Remissiuè.

DVO sunt interdictorum præcipua genera, alterum locale est; de quo opportunius dicemus, quando tranctanda erunt impedimenta illa canonica, quæ procedunt ex
1 loco: Alterum est personale, de quo hoc capite agendum est: Interdictum enim personale censura est, cap. quærenti, de verb. sig. est autem personale interdictũ, quando populus clerus, collegium confraternitas, capitulum interdicitur: vel aliquis Abbas, Archipresbyter, & similes: Quando igitur congregationes, vel vniuersitas quæcumque interdicuntur, omnes omnino interdicti sunt, qui ad illam congregationem, vel vniuersitatem spectant. capit. si sententia, de sent. excommunic. lib. 6. quos sic interdictos quocumque tempore, ac loco sequitur hoc interdictum: Vnde quotiescumque Doctores omnes alicuius populi, vel collegij interdicti sunt, etiam Doctores clerici interdicti esse censentur, ex magis cõmuni sententia, vt Tabien. de quo refert Armil. in verb. Interdictum, num. 11. licet Silu. aliter sentiat; hinc est, quòd interdicta familia, Interdictus quoq; censetur clericus de illa familia, ex sententia Innoc. quidem probat Armil. dict. nu. vndec. Interdicto vero populo vrbis, vel castri, intelligantur etiam interdicti populi suburbani, nisi diuersum populum, vel vniuersitatem efficiant: quæ res pendet ex arbitrio iudicis, glos. in capit. si Ciuitas, de sent. excom. in 6. Quinimmo interdicto populo, vel collegio, etiam interdicti videntur illi, qui aberant tempore interdicti, etiam si essent immunes à culpa: Ioan. And. & Calderin. in capit. si sententia, de sent. excom. in 6. vt refert Armil. in verb. in-
2 terdictum, num. 16. text. in capit. non est, de sponsalib. & quod plus est, etiam pueri doli capaces, & mulieres, vt ibid. Armil. num. 17.

E contra vero illi, qui ad populum interdictum nulla communione spectant, nec eiusdem ciuitatis participes sunt, interdicto non ligantur; etiam si in ciuitate existant tempore latæ, & promulgatæ sententiæ, d. capit. si sententia, de sent. excom. in 6. cuius interdicti seueritas nusquam toto orbe terrarum, tanta contigit, quanta Vrbini, tempore Martini 4. Pontificis, nam totis triginta annis omnia sacramenta ibi etiam baptismus, sublata fuerant, ita vt tandem absolutione sequuta multi adulti uiri baptismum susceperint, & ob diuturnam sacrorum desuetudinem, Ecclesiasticæ ceremoniæ illis populis, eo tempore quasi noua res risui habitę sunt: glos. refert in cap. vlt. de sent. excom. in 6. quæ gl. de Vrbino non meminit, cũ tamen de illo senserit, quandoquidem proxime ante Io. Andr. tempora contigerat hæc censura quoniã Vr-
3 binates Guidoni Montefeltrio fauerant, qui trigeties bellum sedi apostolicæ mouerat, vniuersamq; Flamminiam (quam dicunt Romandiolã) ab Ecclesia seduxerat, vt referunt Annales.

Quicumque igitur specialiter, uel generaliter interdicto ligati sunt, adeo à celebratione diuinorum abstinere debent, q; si contrauenerint irregulares fiunt à solo Papa dispensandi.cap.is qui,& cap.is cui, de sent.excom.lib.6.Ideo qui contra uenit fit ineligibilis, caretque voce actiua,& passiua.d.cap.is qui,& cap.cum dilectus, de consuetud. Est autem ratio qa quicumque interdictus est, idem & suspensus est: Cald. in tract. de interdict. Armil.in verb.interdictum,in princ.Vnde vt suspensi contrauenientes fiunt irregulares.

Nec solum hanc notam incurrunt ingerendo se diuinis in ea ciuitate,vel uniuersitate,quę interdicta est,uerum etiam si in quacumque orbis parte celebrauerint, vel diuina administrauerint; nam sicut excommunicatio quocumque locorum hominem sequitur, ita interdictum personale. Qua ratione populares,uel collegiati de populo,uel collegio interdicto ubique administrare prohibētur; nam si nulla parte orbis possunt diuinis interesse,certe multo magis diuina ipsa exercere non possunt; & consequenter nec maiores nec minores ordines accipere: Armil. in uerb.interdictum: nu. 46.post Petr.de Palud.4.dist. 18.q.8.art.
4 5. conclus. 6. si tamen isti sic interdicti, uelint fieri claustrales religiosi poterunt ordinari ad omnes ordines, Sil.in uerb. interdictum 2. quæst. undecima ex sententia Io.Cald.

Ad hoc igitur, ut contrauentione interdicti incurrat irregularitas, animaduertenda est interdicti forma; nam vno ordine interdicto, omnia officia, quæ ab illo ordine pendent, etiam ipsa interdicta censentur,ita quòd quis contraueniendo fieret irregularis; vt subdiaconus utens suo officio,acolythus suo,exorcista suo,& similes maiores,uel minores: sed si vnus tantum ordo sit interdictus maiores oēs ordines includuntur: Ant. in c.uel non est, de temp.ord.Tabien.in uerb.ordo.3.in fin.Armil.in uerb.interdictum, nu.20.arg.c.sollicitudinem, de appel. & cōtraueniendo in quouis fieret irregularis, ut diximus late supra de suspensionis irregularitate in quinta extensione: sed contraueniendo in ordinibus inferioribus,nō fiet irregularis vt illo eodem tit.in nona declaratione: & propterea si subdiaconus interdictus ī suo subdiaconatu uelit cantare Epist. poterit id facere sine Manipulo, quia tunc videret uti officio inferiori, sicut ēt omnes isti in certo ordine interdicti possunt benedicere mensam; psallere gregatim in choro, quia hęc agunt,nō ut deseruiant proprio ordini, sed sicut quilibet alius laicus faceret, tradit Armil.in d.uerb.interdictū num. 58. argum. tex. in cap. 2. de cler. excom. min.

Propterea si quis sit interdictus in illo officio, à quo pendet auctoritas conferēdi beneficia,sciens cōferendo fiet irregularis;quia in contēptum clauium id facere uidetur,& ideo nec post peractā pœnitentiam est absolutus. Spec. in tit. de dispens. §. Iuxta, uers. Quarto: Ita & superior interdictus utens sua potestate, absoluendo,uel excommunicando,uel corrigendo aut iudicando fieret irregularis, secus si id faceret, ut quilibet priuatus. Armil. in d. uerb.interdictum,d.nu. 58. In hac tñ re illud notandum est,quòd ex generali interdicto,non est interdicta administratio iurisdictionaliū, unde licet eo tempore exerceri non possint diuina, tamen iudicare,citare,absoluere,& excōmunicare licet,Armil.d.nu. 58.quod est diuersum in interdicto certæ psonæ, uel certæ potestatis, uel ordinis, quia tunc

ea exerceri non possent, sine irregularitate, ex prædictis.

Potest quoq; interdictum considerari, an sit latioribus verbis conceptum, puta, clerum Rom. interdicimus: nam nõ extendetur ad Regulares, vel eorum cõuersos, tam mares, quàm fœminas; nam
6 in istis odiosis clericorũ appellatio, solos sæculares complectitur; non autem claustrales: Spec. in cap. si canonici, in princ. de off. ordin. lib. 6. Idem erit e contra interdictis Religiosis non cõcludentur clerici sæculares: Armil. in verb. interdictũ num. 9. si prætereà solus ingressus Ecclesiæ clericis sit interdictus contrauueniendo ex eo solo ingressu non fiunt irregula-
7 res; sed ita demum si celebrent in ipsa Ecclesia, tex. in d.c. Is, cui, de sent. excõ. in 6. gl. in cap. Episcoporum, de priuileg. lib. 6. sed extra Ecclesiam poterunt celebrare, quia celebratio non uidetur illis fuisse interdicta. Spec. in d. §. Iuxta, uers. Quid si quis suspenditur. gl. in d.c. is cui.

Auditio etiã missæ in Ecclesia non inducit irregularitatem tẽpore interdicti; licet sit peccatum ex communi sentẽtia, vt per Armil. in verb. Interdictum num. 59. Tamen si per modum auctorizationis, scilicet si prælatus aliquis iubeat celebrari coram se, fiet irregularis, quia vtitur suo ordine contra interdictum. Idẽ in domino temporali, vel alio laico potẽti, qui celebranti contra interdictum assistat, defensionis causa; quia claues contemni videntur. c. tanta, de excess. prælat. seruata distinctione temporum, & sacramentorum, de quibus in cap. vlt. de sent. excom. lib. 6. Sed & si quis clericorũ non
8 celebret, nec assistat celebranti, sed solã aquarum benedictionem faciat tempore interdicti in Ecclesia efficitur irregularis, de sententia Innoc. quẽ refert Armil. in verb. interdictum num. 63. & in verb. benedicere num. 6. Idem & de alijs benedictionibus, cereorum, oliuarum, frugum, paramentorum, campanæ, ita & oleorum, calicum, vel altarium ab Episc. consecratorum; nam fiunt omnes irregulares, qui hæc faciunt. Armil. d. nu. 63. Idem de introductione mulieris in Ecclesiã post partum; Idem de benedictione itinerantium si fiat in debito habitu, & forma; nam inducit irregularitatem: Armil. ibid. nu. 64. ex sententia Io. Cald. in d. tract. de Eccles. interd. Idem in habente officium Ecclesiasticum campanarum, nam si pulset fiet irregularis; Armil. Ibid. num. 59. in fin.

Laicorum quoq; congregationes in-
9 terdictæ grauem incurrunt notam contraueniendo; nam si congregentur contra interdictum peccãt mortaliter ob inobedientiam, sed ob hoc solum nõ fiunt irregulares: quia prohibitio de qua in c. is qui, de sent. excom. in 6. exprimit solos clericos: Armil. in uerb. interdictum nu. 56. & seq. sic si ijdem in illis congregationibus psallant, vel orent, vel consultent; sed si diuina mysteria ibi celebrẽt, vel celebrari faciant, fierent omnes irregulares cap. vlt. de sent. excom. in 6. Immo si illæ congregationes simplices se diuinorum celebratione fierent in contemptum clauium, irregularitatem inducerent cap. tanta, de excess. prælat. arg. Spec.
10 in d. §. Iuxta, vers. 4. Si vero confraternitates nõ sint interdictæ, nec generaliter, nec specialiter possunt congregari ẽt in Ecclesia nominatim interdicta; vbi poterunt tractare, orare, psallere sine irregularitate, & peccato: dũmodo diuina nõ celebrent, vel celebrari faciant: quia ẽt in Ecclesia interdicta quisque põt orare ex Gul. sentẽtia; q̃ p oba; Armil. ibi. nu. 57.

Illud tamen prætermittendũ non est, quòd interdicta vt effectum suum sortiantur,

tur, debent certam habere verborũ formam; nam nuda pręcepta de non administrando non inducunt interdictũ: debent.n.hæc, vel similia verba exprimi, Interdico, interdicimus, interdictum declaramus: ita docet Spec.in d.§.iuxta, vers. quæ aũt dicimus, quæ vera sunt in generali, & publico interdicto; at in particulari certæ alicui personæ faciẽdo, quælibet ẽt extraiudicialis à superiore facta inhibitio, inducit interdictum, suspensionẽ, & administrandi impedimentum tã canonicum, vt nulla cuiusuis alterius superioris licentia possit suffragari, inuito ipso, qui inhibuit ex Conc.Trid.sess. 14.c. 1.de Ref. & Petr.Anchar.in d.c.si canonici insi.post Ioan. Andr. ibi.

Rursus contraueniendo non dñr interdicti illi, qui agunt contra canonẽ, qui infligit pœnam interdicti, nec quidem si edictum Episcopi, vel Papæ contineat, ꝙ cõtrauenientes ipso facto sint interdicti; nam ex hoc solo quod cõtraueniant, nec sunt interdicti, nec fiunt irregulares: Nã & si peccent nõ obediendo; tamen interdictum nondum habebit locum, nisi cũ denuntiatum fuerit, idest, cũ post inobedientiam superior, & declarauerit interdictum, & affigi iusserit, & re vera fuerit affixum; & ante hanc affixionẽ celebrantes diuina nullam incurrunt irregularitatem, ẽt si edictum continebat, quòd ipso iure censerentur interdicti, vno casu excepto inijciendo uiolentas manus in clericum, ex Conc.Constantien. sub Mart. V. de quo meminit Archiep.Flor. 3.tit. 26.c.vlt.& expressis verbis refert Silu in verb. excom.5.vers.sciendum ex quarto, & ita etiã refert Armil. in verb. inter dictum num.21.& 39.Non tamen necesse est, quòd ad singulares personas deferatur denunciatio, sufficit.n. publicatio in loco publico, arg.c.ꝙ dicitis dist. 16. ita quòd si Metropolis, & tota ꝓuincia fuerit interdicta, publicatio facta in Metropoli sufficit, quæ si interdicto pareat, oẽs aliæ comprouinciales non possunt excusari, quòd in ipsarum locis denunciatio facta non fuerit.capit.1.de postul.pręlat. Armil. uer. interdictum num.29.

Hæc aũt vera esse non possunt in cessatione à diuinis, quæ & si sit quędam interdicti species: Tamen si quis eo tempore, quo cessatio fit, celebret, ẽt in ipsa Ecclesia in qua cessatio obseruatur, nullam incurrit irregularitatem; Specul. in cap.si canonici, in verb. à diuinis, de off. ord. lib. 6. sed si cessatio generalis sit, & ab eo inducta fuerit, qui põt interdicere, ita comparatur interdicto, quòd contra uenientes fiunt irregulares, vt tradit Archiep.Flor.in lib.de censur. & irregular. capit. 89.

Hoc loco omnes iuris casus afferendi essent, quibus interdicti pęna imponitur, sed quia refert eos Armil.in verb.interdictum nu.21.eò lectorem reijcio: Illud tñ est notandum, neminẽ affici interdicto ex illis casibus in iure expressis, nisi post denuntiationem, & nisi in denuntiatione adsint verba interdicti; ut paulo ante diximus.

De excommunicatorum irregularitate.

CAP. XXI.

1 *Excõicatus quilibet pro irregulari habetur.*
2 *Excommunicatus celebrans fit penitus irregularis etiam si per ignorantiam crassam.*
Excommunicatus ab Episcopo, si celebret fit irregularis, à solo Papa dispensandus.
Irregularitas Episcopalis, quomõ fiat Papalis.
Excommunicatus minori excommunicatione celebrãdo non fit irregularis.
3 *Excommunicatus minori excom est inhabilis ad omne beneficium, & sic quadam ratione irregularis est.*

4 *Excommunicatis generaliter communicantes olim fiebant excommunicati: at nō sic hodie.*
5 *Excommunicatus administrans, etiam officia minorum ordinum fit irregularis.*
Excōmunicatus vtendo sua dignitate in distribuendis officiis diuinis, fit irregularis.
6 *Excommunicatus iubens coram se celebrari, fit irregularis.*
Excōmunicatus sacerdos, non potest dicere Dominus vobiscum.
7 *Excommunicatus est penitus ligatus, ideo nullum ordinem accipere, uel acceptum administrare potest.*
Ordines minores non sunt sacri, sed in ministerium ad sacros.
Excommunicatus exercens minores ordines con muni sententia, fit irregularis, sicut eos accipiens.
Excommunicatus est membrum diaboli, et ideo nihil facere potest, nec quidē, ut purus laicus
8 *Excommunicatio est maxima omnium censurarum.*
Ordines minores, etiam depositionem, & degradationem accipiunt.
9 *Clericus simplex suspensus, vel depositus administrans, fit irregularis.*
Irregularitas inducitur ab omni eo, quod deijcit promotum, & impedit promouendum.
10 *Excommunicatus laicus non potest interesse diuinis, nec ingredi Ecclesiam, nec stare prope eam, vt audiat.*
Clericus excommunicatus, non potest cum alijs in choro canere, & num 6.
11 *Excommunicans durans per annum in excommunicatione, deponitur, & fit suspectus de haresi.*
Excommunicatus ob ciuilia debita, an excusetur si duret post annum.
12 *Contumacia est delictum.*
Excommunicatus conferens beneficia in contēptum clauium, est irregularis; sicut si visitet, corrigat, benedicat, absoluat, excōicet.
13 *Excommunicatum se esse ignorans, quomodo si celebret, fit irregularis.*
14 *Excommunicatum se esse dubitans ex dubio iuris, an celebrando fiat irregularis.*
15 *Clericum percutere volens, si percutiat laicū, an sit excommunicatus.*
16 *Missam dicens, & recolit se esse excommunicatum, non tenetur dimittere missam, nec ob id fit irregularis.*
Excommunicato in diuinis ministrans, vel coram excommunicato celebrans, an fiat irregularis.
Excommunicato tripliciter communicamus ante factum; in facto, & post factum.
Missam dicens permittens sibi ministrari ab excommunicato fit irregularis.
18 *Excommunicato nominatim à Papa si quis coram eo celebret, fit vere irregularis.*
19 *Excommunicatus quilibet videtur irregularis auctori, quia nec promoueri, nec exercere potest.*
20 *Missam dicens coram excommunicato Episcopo, annuens illi pro benedictione, & iube domne benedicere, fit uere irregularis:*
21 *Sacramenta suscipiens ab excommunicato nominatim, fit irregularis.*
Excommunicationum casus remissiue.
22 *Excommunicato nil prosunt Ecclesiæ suffragia.*
23 *Excommunicatio iure canonico pœna est, quæ iure ciuili pœna mortis.*
Argumentum rectè trahitur ab excommunicatione ad pœnam mortis; & è contra.
Excommunicatio quandoque solam suspensionē significat,

VM cæteris omnibus irregularis mihi videtur esse is, qui excommunicatus est, quandoquidem non sola administratio ordinum, ei interdicta est, sed & omnium sacramento-
1 rum susceptio, & cum fidelibus participatio; est præterea infamis cap. illi. 6. q. 1. & cap. seq. Vnde nec ordinari potest, nec beneficij est capax, dum durat excommunicatio, cap. postulastis, de cler. excō. min. & ibi glo. in verb. Canonice: Quinimmo si ordinatus iam sit, & audeat sciens celebrare, vel etiam ignorans supinè, fit penitus irregularis, & deponitur; maxime si in contemptum clauium, & Ecclesiasticæ iurisdictionis id faciat, vt expresim constitutum fuit sacro sancto Concil. Antiocheno can. 4. habetur 11. quæst. 3. cap. si quis Episcopus dānatus: Idque etiam probatur in capit. si quis Episcopus in Concilio ead. quæst. & de vit. & hon. cler. capit. vt clericorum, §. si quis igitur. Spec. in tit. de dispensat. §. Iuxta. vers. Item nota, quòd suspensus: estq;

estque irregularitas à solo Papa dispensanda, etiã si ipsa excommunicatio emanasset à quouis inferiore; quia licet ordinarius possit à se excommunicatos absoluere: Tamen non potest eos absoluere ab irregularitate, quam contraxerunt participãtes in diuinis in sua excommunicatione.gl.in c.latores. de cler.excom. minist.gl.in c.presbyteros.dist.50.quod expresse tradidit Clementinarum uetustus interpres Stephanus Troches prouincialis in Clem.dudum.col.4. uersic. Dominus tamen. de sepult.citat.c.1. de re iud.lib.6.& cap.cum medicinalis. de sent.excommun.lib.6. quia is, qui celebrat in excommunicatione uel irregularitate Episcopali, reddit eam Papalem, ut communiter omnes Doctor. consentiunt.

Hæc autem uera sunt in maiori excõmunicatione, quæ à Papa, concilio, Episcopo, uel quouis auctoritatem habente emanarit; at non est ita in excommunicatione minori, quam quis contrahit participando cum excommunicato; nam hac minori excommunicatione innodatus, celebrando nõ fit irregularis, planus text.in cap.si celebret.de cler.excommu. min.Spec.in d.§.iuxta. uers.item nota ꝙ suspensus. Nam etsi participans cũ excommunicato, fit ipso iure suspensus.c. excommunicatos, cum duob.seq.11.q. 3.& gl.in d.cap.si celebret. & Spec.in d. uersic.Item nota quòd suspensus. Tamẽ ista suspensio non efficit, ut celebrans in ea fiat irregularis, ut probauimus quando de suspensione agebamus, declara. 14. Sed quamuis hæc minor excommunicatio ueram irregularitatem non causet, efficit tamen canonicum impedimẽ-
3 tum, ne quis licite possit administrare. d.c.si celebret, & ex ea quis est ineligibilis, & inhabilis ad omne beneficium, & dignitatem ecclesiasticam. Inno.in d.c.si celebret. Silu.in uerb.excommunicatus. 1.q.1.uers.secunda.

Est autem illud annotandũ, quòd etsi ueteri iure participantes excommunica-
4 tis quibuscumque, ipsi quoque excommunicati essent d.c.excõicatos, cũ duobus seq.tamen Constantiensi Cõcil. sub Martin.V.constitutum est, ex sola participatione cum generaliter excõicatis, nullam contrahi minorem excommunicationem: tũc enim participatio uidetur prohiberi, quando quis nominatim fuerit excõicatus, uel quãdo quis uiolentas manus intulerit in clericum: Istis enim duobus solis casibus participatio inducit hanc minorem excom. ut expressum est in dicta constitut. quam uigere in suo robore probat Archiep. Flor.in tract.de cens.& irregul.c.83.in fi.& in Sum.par. 3.tit.26.in fi.cuius constitutionis uerba refert Silu.in uerb.excommunicatio. 5. uersic.sciendum est quarto: Propterea si excommunicetur N. cum suis fautorib. soli illi incurrent minorem excommunicationem, qui participabunt N.non aũt, qui participabunt fautoribus.ita senserat Theologus Asten. lib. 7. quem probat, ac refert Silu.in d.uers.sciendum est quarto.

Quicumque igitur excommunicatus administrabit ea, quæ ex ordinum suorum officio pendẽt, semper fiet irregula-
5 ris, siue pendeant ab ordinib.maioribus, siue à minorib.nam psallẽdo, ut Psalmista, uel legendo ut lector fieret irregularis, ut fuit sententia Host.quam pro ueriori probat Pan.in c.2. de cler. excom. min. Propterea aquam benedicendo, uestes, oliuas, fruges, cereos, paramenta, nuptias, introducendo in Ecclesiam mulierem puerperam fiet irregularis, ut abunde diximus in materia suspen-

sionum,

sionum, extensione octaua & nona. Sed & ille, qui facit primum chori officium, qui dicit Capitulum, Orationem, Respõsoria, uel Lectiones semper fit irregularis. Specul. d. § iuxta. uersic. quid si officio diuino: sed etsi ipse hæc non faciat, sed fieri iubeat, distribuẽs hæc in choro officij sui auctoritate, etiam irregularitatem incurrit; quia sic ordinando exercet proprium officium, ut fusius dictũ est supra de suspensione in 11. extensione. Omnis enim auctorizatio, quã excõmunicatus facit in officio suo, reddit eũ irregularem; utputa si iubeat alicui, ut coram se missam celebret. Abb. in c. fin. de excess. prælat. Silu. in uerb. irregularitas. q. 13. uers. quartum. Quinimmo si uice alterius auctorizet, uel officium faciat, si uidelicet alterius uices gerere nõ posse, nisi utẽdo proprio ordine, & officio, ex hoc redditur irregularis. Silu. d. uersicu. quartum, sed et si intret chorum, & dicat officium cantando & legendo cũ alijs, fit irregularis, glo. optima in c. 1. in uerb. sicut prius. de sent. excommu. in 6.

Propterea si excommunicatus sacerdos audeat dicere in officio publico, Dominus uobiscum, ex hoc fieret irregularis, quia administrare uidetur officium suum; nam etiam si dicat domi officium priuatim, nõ posset dicere illa uerba, Dominus uobiscum, arg. 11. q. 3. c. nihil. Sil. in uerb. excommunicatio. 3. uers. tertio. & in uerb. Horæ, uers. Tertio.

Est autem illud animaduertendum, quòd excommunicatio totum inhabilitat hominem, & circa omnia officia, ad differentiam suspensionis, & interdicti, in quibus censuris non totus homo, nec oĩa officia sunt interdicta semper: Nam aliquãdo quodam in loco, quodam tempore, quodam in officio deseruire prohi-
7 bentur; at excommunicatus, ex quo percussus est, ubique censura est innodatus, nullum officium illæsum, aut liberum illi manet. Ideo tam maiores, quàm minores ordines, nec suscipere, nec susceptos ullo modo exercere potest, nec ipsum quidem lectoris officium, ut sonant uerba. d. c. si quis Episcopus damnatus; & scribit Spe. in d. §. iuxta. uersicu. Quid si presbyter excommunicatus: nã etsi minores ordines sacri non sint, tamen sunt in ministerium ad sacros. S. Tho. contra gentes, lib. 4. c. 75. Quod ministeriũ nullo modo competere potest ei, qui ab Ecclesiæ corpore est præcisus, & membrũ esse desinit: & ideo omissa sentẽtia Gul. quam refert Tabien. in uerb. irregularitas. 4. in princ. & nu. 3. qui dixit excommunicatum ministrantem in minorib. non fieri irregularem, magis adhæreo Host. & Abb. in d. c. 2. de cler. excomm. minist. qui dicunt contrarium, pro quib. est urgens ratio: nam si excommunicatus minores ordines accipiat, fit irregularis. c. cum illorum. de sent. excommun. quod probat Silu. in uerb. irregularitas. q. 13. uersic. Tertium. Certe idem omnino esset, si susceptos exerceat; quia tam est diuisus ab Ecclesia ĩ exercẽdo, quàm in suscipiendo; quod confirmatur alia ratione: Nam suspensio longe minor est cẽ-
8 sura ipsa excõmunicatione, quæ est maxima omnium. c. corripiãtur, 24. q. 3. at suspẽsus ab ordinibus, fit irregularis, etiã si minores solos exerceat, ut diximus de suspensione in sexta extensione, multo ergo magis excommunicatus, qui est mẽbrum diaboli, gl. in cap. dilectis. in uerb. suspendendum, paulò ante fin. de appellation.

Qua ratione etiam dixerim, non uerã esse sententiam Spec. in d. § iuxta. uersic. Quid si presbyter excommunicatus, ubi dicit clericum in minorib. ordinib. con-

stitutum,

ſtitutùm,& excommunicatum, ſi legat Epiſtolam in miſſa non incurrere irregularitatem,ea ratione, quòd id facere potuerit ut ſimplex clericus,ſed uitiatus eſſe poteſt codex, ut pro excõmunicatus, dicere debeat ſuſpenſus; qui ſuſpẽſus uere poteſt multa facere miniſteria,ut ſimplex laicus, quia adhuc eſt membrũ Eccleſiæ, ſaltem in ſortem populi, ſicut & cæteri laici;unde ſaluatur ab irregularitate:quia miniſtrauit,ut laicus. At excõmunicatus extra Eccleſiam poſitus, nec in ſortem domini, nec in ſortem populi eſt. Vnde nec ut laicus quicquam poteſt facere in Eccleſia, cuius membrum nõ ſit: Igitur quicquid faciat circa diuina ĩ eccleſiaſticis miniſterijs, Irregularis efficietur;nam cum etiam minores ordines depoſitionem & degradationem accipiant,11.q.2. c.Epiſcopus preſbyter. in fi.& 24.diſt.c.ult. Specul.d.§.iuxta.uerſ. patet ergo ex præmiſſis: ſequitur ut interim,ſicut depoſitus,uel degradatus exercens ſit irregularis,ut ſuo loco dicemus:

9 Ita & excommunicatus;nam & ſimplex tonſuratus ſuſpẽſus, uel depoſitus adminiſtrãs ſit irregularis per eundem Spec. in d.§.iuxta.uerſ. quid de ſimplici clerico: multo ergo magis in alijs ordinibus ſuperiorib. clericatu. d.c 2.& 3.de cler. excomm.min.excommunicatio etenim impedit promouendũ,ut iam diximus, & deijcit promotum.d.c.2.& 3.de cler. excommu. min. unde quicquid deijcit promotum,& impedit promouendum, inducit irregularitatem, ſine diſtinctione maiorum, uel minorum ordinum. Spec.in Aureo Repertorio in tit.de ętat. & qual.Idem Specul.in d.§.iuxta.uerſic. Item omnes caſus,qui impediunt; unde cum in d.c.3. minores ordines excommunicatus adminiſtrans depoſitione ſit dignus, certe multo magis irregularis efficitur, ne ad altiores aſcẽdat indiſpenſatus, & hanc eſſe communem opinionẽ atteſtatur Abb. in d.c.2.& ibi. Hoſt. per tex.in c.cum medicinalis. de ſent.excõ. lib.6.Tab.in uerb.irregularitas.4.uerſic. Sexta concluſio.Quinimmo à ſolo Papa diſpenſari poterit.Abb.d.c.2.& in c.clerici, de ſent.excommun. in 6. & probat Silu.in uerb.irregularitas.q.13.in princ. Nec approbo diſtinctionem circa intentionem excommunicati miniſtrantis, ſ. aut miniſtrauit quaſi exercens ſuum ordinem, aut ut quilibet laicus, quia laicus non poteſt intereſſe diuinis quando eſt excommunicatus, nec ingredi Eccle-

10 ſiam,nec ſtare prope eam,ut diuina officia audiat. c.ꝙ inter.de pœnit. & remiſſ. Imo ne clericus obligatus ad horas, poteſt eas dicere gregatim cum alijs, propter hanc cenſuram.c.nihil. 11.q.3.& c. omnis.Silu.in uerb.Horę.q.3.& in uerb. excommunicatio.3.q.3.gl.optima in d. c.1.in uer.ſicut prius.de ſent.excommu. in 6. Ideo bene concluditur, quòd excuſari non poteſt excommunicatus,ꝙ exercuerit minores ordines, quaſi laicus,ex prædictis.

Sed & ſi excommunicatus nullum ordinem exercuerit, ſi tamen per annum in ipſa cenſura obduratus perſeueret, ir-

11 regularis uidetur;nam deponitur. gl.in c.cum bonæ. de ætat.& qual.ubi text. & Doct. & c.rurſus. 11.q.3. nam ſi forſan ſit excõmunicatus ob cõtumaciam, citatus ob hæreſim, de qua ſola urgebat ſuſpicio;poſt annum,ut hæreticus damnatur,c.cum contumacia.& ibi.gl.de hæretic.lib.6. & tradit Iudicial. Inquiſit. in uerb. purgatio. num. 11. quinimmo dũ eſt excõmunicatus ob crimen eccleſiaſticum,inter hæreticos annumeratur,tex. in c.ꝙ autem hi. 4. q. 1. & tametſi Silu. in uerb.excommunicatio. 3.q.9. pie iudican-

dicando, putet excusandum eum qui ob ciuilia debita excommunicatus annum perstiterit, s. ut propter id non possit suis beneficijs priuari, per gl. in c. contingit. de dol. & contum. in uerb. potest. Tamẽ si consideremus, quòd ob contumaciam in causa pecuniaria quis fuerit excommunicatus, quia contumacia est delictũ,
12 Paul. Castr. & Doct. in l. contumacia. ff. de re iudic. uidetur ex delicto excõmunicatus, & consequenter non ex causa ciuili, ut colligitur, arg. Concil. Trid. Sess. 25. c. 3. de reform. Ideo lapsus anni, ex quacumque causa fuerit excommunicatus, reddit eum irregularem: nam uidetur parui facere hanc censuram, argum. c. si quis presbyter, 11. q. 3. & ideo deponendus, ut ibi tex. præterea ut suspectus de hæresi potest inquiri. Concil. Trid. d. c. 3. in fin. Quò fit ut inter irregulares ponatur, sicut reliqui omnes de fide suspecti, de quibus iam dictum est hoc lib. c. 17. per tex. in c. infames. 6. q. 1. in fi. nisi omnem diligentiam adhibuerit, ut absolueretur, tunc enim cessaret suspicio, sicut etiam contumacia. Iudicial. Inquisit. uerb. contumacia. num. 3.

Rursum alio casu excommunicatus, qui nullum ordinem exercuit, incidit in irregularitatem, scilicet si in contemptũ clauium audeat beneficia conferre: nam hoc casu fit irregularis, & nec post peractam pœnitentiam administrare potest. Spec. in tit. de dispens. §. iuxta. uers. quarto. c. tanta. de excess. prælat. idem si alia officia per eundem contemptum fecerit, quæ à suo ordine aliquo modo pendere possunt: ut uisitare, corrigere, uel si ipse alios excommunicet, uel absoluat, aut publice benedicat, eadem ratione.

Sed & ille, qui ignorauit se excommunicatum, tamen dubitauit se esse, habẽs forsan læsam conscientiam, uel etiam in crassa fuit ignorantia; si audeat celebra-
13 re, cum se exponat periculo, efficitur irregularis à solo Papa dispensandus, c. apostolicæ de cler. excommun. min. c. uoritatis. de dol. & contum. Spec. in d. §. iuxta. uers. ut autem in hac: cognoscitur autem crassa, uel erronea ignorantia, si cũ esset citatus peremptorie, se nõ exhibuit iudici, nec procuratorẽ misit, aut si quomodolibet sciuit processum cõtra se formari, nam non proderit illi, quod ignorauerit decretum, & sententiam excommunicationis; ita Spec. ibi scribit.

Dubitans uero ex dubio iuris, an sit excommunicatus, si audeat celebrare; non semper est irregularis: pone casum,
14 uolo percutere clericum, & laicum percutio. Si ego mente mea dubius sim, an inciderim in canonem excommunicationis; & in tali dubio audeã celebrare.
15 pecco. Sed non efficior irregularis, ex sententia Ioã. de Lignan. quem sequitur Bern. & Innoc. & cum istis Fed. de Sen. consil. 13. ut probat Abb. in c. si uero, de sent. excommun. Silu. in uerb. excommunicatio. 6. uers. sciẽdum est. Quarto. uers. secundo. in fi. & est ratio, quia in ueritate non sum excommunicatus, quando percussus est laicus, & ideo cum in irregularitate consideretur potius factum, quàm intentio, irregularitas non nascitur ex celebratione illa, quæ in ueritate non est facta in censura excommunicationis: Quòd si ad altare accedens nul-
16 lius sit conscius culpæ, uel excomumnicationis; sed ĩ cursu missæ incidit in memoriam alicuius culpę, unde adducitur in cognitionem se esse excommunicatũ; nec tenetur dimittere missam, nec ex illa celebratione fit irregularis. Siluest. in uerb. Eucharistia. 2. q. 7. post Hug. in cap. nihil. 7. q. 1. quia hæc uidetur probabilis ignorantia, quæ excusat celebrantem

inno-

innodatum hac censura d.c. apostolicæ. de cler. excommun. min.

Illi uero excommunicati, qui prætendunt se nulliter, uel iniuste fuisse excommunicatos, si celebrent etiam sine contẽptu fiunt irregulares tam in foro iudiciali, quàm conscientiæ, nisi forte sententia excommunicatoris cõtineret expressum & euidentem errorem, ut plene per Borgas. de dispens. part. 6. tit. de cleric. excõ. num. 17. 18. 19.

Hæc de ipsis excõmunicatis; sed maior dubitatio est in illis, qui nominatim excommunicato celebranti ministrant, aut patiuntur, dum celebrant sibi ministrari à nominatim excommunicato: In qua re illud præmittẽdum est, quòd participans in diuinis cum nominatim excommunicato, etiam ipse fit excommunicatus minori excommun. ita quod fit ineligibilis, & inhabilis ad omnia beneficia, & ecclesiasticas dignitates, & sacramenta suscipienda, quod satis sonat in irregularitatem, ut diximus in princ. huius cap. Rursum præmittendum est, quòd tripliciter quis participare dicitur cum excommunicato in crimine, s. ante
17 factum, post factum, & in ipso facto, ut docet Silu. in uerb. excommunicatio. 8. §. sciendum est tertio. Ideo qui participat excommunicato in eo facto, & crimine per quod excommunicatus fit irregularis, ipse participans fit etiam irregularis per societatem delicti. cap. nuper. de sent. excommunicat. glos. in capitu. significauit. de sentent. excommunicat. & comprobatur. in cap. secundo. de apost. Nam qui rebaptizat fit excommunicatus, & irregularis, & qui ei ministrat eandem contrahit censuram, ut ibi, & hoc uidetur placere Specul. in tit. de dispens. §. iuxta. uersic. ut autem in hac: & eandem scilicet sententiam, quod ministrans nominatim excommunicato celebranti, uel celebrans permittens sibi ministrari ab huiusmodi excommunicato, fiat irregularis, expressim scripsit Archiep. Flor. in tract. de cens. & irregul. c. 87. paulò ante fin. cuius sententię potius subscribo, quam Ioã. Andreæ qui dixit contrarium in addit. ad Specul. in d. §. iuxta. ad uers. ut autem in hac nam citat illum text. in dicto cap. is qui. de sent. excomm. lib. 6. ubi text. loquitur de celebrãte coram excommunicato, qui per talem præsentiam non ministrat celebranti, nec ministratur ei: unde cum sit leuius crimen, quam ministrare excommunicato celebranti; uel pati sibi ministrari ab excommunicato, ut patet ad sensum, ideo glo. in d. cap. is qui, melius sentit in contrarium eius quod sentit Ioann. Andr. prædicto loco. Et ideo consequitur, ut in prædictis primis casibus contrahatur irregularitas, at in isto casu celebrando, scilicet coram excommunicato, non contrahatur, iuxta uerba dicti capit. is qui. incurrit tamen maximum crimen irregularitati proximum: Nam ex eo quod ad diuina officia, quis admittit excommunicatum publice, fit ipse quoque excommunicatus capit. Episcoporum. de priuileg. libro sexto, non solum minore excommunicatione, quasi in oratione participans excommunicato, sed etiam maiori, ex illo canone posset excommunicari: propterea sicut, & cæteri excommunicati, ita hic quoque multam contrahit maculam proximam irregularitati, per glos. in dicto capitul. is qui. nam ex ista celebratione perdit ius ingrediendi Ecclesiam. unde si postea in hac censura celebret, fiet etiam uere irregularis, ut tradit glo. in d.c. Episcoporum. in uerb. ingressum.

Quę

Quæ omnia procedunt in excommunicatione fulminata ab inferiore à Papa; alioqui excommunicato nominatim à Papa, si quis communicet, diuina officia celebrando coram eo, fit uere excom-
18 municatus, & irregularis, text. & ibi Abb. in c. significauit. de sent. excommu. Specul. in d. §. iuxta. uersic. quod autem dixi; cui sententiæ omnes ferè consentiunt, ut attestatur Silu. in uerb. excommunicatio 7. uersic sexta, & est ratio, qa
19 excommunicatus durante excommunicatione ponitur inter irregulares, quia nec ꝓmoueri potest, nec promotus exercere, ut dixi in princ. huius c. ideo & hic celebrans coram excommunicato à Papa, cum fiat excommunicatus, nec promoueri, nec exercere suos ordines ulterius poterit; donec absoluatur; quæ res parum differt ab irregularitate, ut diximus in princ. huius operis in Reg. 15.

Præterea dico, quòd si quis corã Episcopo nominatim excommunicato celebret, & in benedictionibus annuat illi,
20 quasi ab eo auctoritatem benedicẽdi accipiat, ut fieri solet, gl. in uerb. benedicere. distin. 95. cap. ecce. & docuit Nicol. I. Papa in epistola ad Michaelem Imperatorem dico effici irregularem, nam hoc est participare in delicto cũ excommunicato, qui dando tales benedictiones efficitur irregularis. Abb. in c. fin. de excess. prælat. & diximus aliàs in materia suspẽsionum, in nona extensione. Vnde & Episcopus, & hic sacerdos, qui ab eo benedictionem suscipit in missa, eadem nota uruntur, quia eiusdem delicti participes sunt, & est gl. in clem. Archiepiscopo, in uerb. celebrari. de priuileg. & post eam etiam Petr. de Ancharan not. 3. Et ex ijs constare potest, quòd quisquis sciens audit diuina officia, missam, uel suscipit sacramenta ab eo, qui est excommunicatus nominatim, ipse quoq; efficitur excommunicatus, & incapax omnium sacramentorum, & ordinum, & sic ad eandem irregularitatem pertinet, iuxta pręmissa.

Hoc loco opportunum esset singulos excommunicationum casus adscribere, Sed quia nimis longa esset relatio, & ferè omnes retulit Armill. nouissime post Silu. & Archiep. Florent. & præ cæteris fusius, & accuratius Nauarr. in suo Manuali & catechesis Neapolitan. quæ etiã eas enarrat, quæ sunt extra corpus iuris, ad eos lectorem reijcio. Admoneo tamẽ pium quemque lectorem, studere quàm diligentius possit, ne ulla excommunicatione iuris, canonis, uel iudicis illaqueari se permittat; nam nil est illa discriminosius animæ, quoniam ob eam, nil ei ꝓ-
22 desse possunt Ecclesiæ suffragia. cap. omnis. 11. q. 3. fit enim membrum diaboli, qui ipsa est innodatus. glo. in d. c. dilecti. est quæ omnium pœnarum, quas Eccle-
23 sia infligere possit, maxima. c. corripiantur. 24. q. 3. Quę enim iure ciuili mortis corporalis pęna est, ea iure canonico est excommunicatio, & tanto maior, quanto plus est animam occidere, quàm corpus; nam ab una harum pœnarum ad alteram trahi argumentum potest. Abb. in c per uenerabilẽ. colum. 3. qui fil. sint legitim. & ideo si canones excõmunicationem comminantur alicui delicto, potest & princeps etiam mortem corporalem comminari, aliquando tamen excõmunicatio solam suspẽsionẽ significat. c. quicquid. 1. q. 1. & ibid. glo. dist. 23. c. ecclesiastica, cum gl. & Doct. Diaz praxi canon. c. 33. & eo casu circa irregularitatẽ erit tractandum sicut tractauimus aliàs de suspensionibus.

De depoſitis, vel degradatis.

CAP. XXII.

1 *Depoſitus, & degradatus quomodo differant.*
Clerus in primitiua Eccleſia Catalogo adſcribebatur
2 *Degradatio quomodo fit.*
Degradatio in foro ſæculari æquiualet ſeparationi animæ à corpore
Degradatus eſt pluſquam irregularis.
3 *Depoſitus, eſt irregularis indiſpenſabilis dicendo miſſam, imo & non dicendo, ſi uerba conſecrationis proferat animo cõſecrandi extra miſſam.*
4 *Ordines minores recipiunt depoſitionem.*
Depoſitus perpetuo manet depoſitus.
Aaron fuit depoſitus ſed poſtea reſtitutus.
Depoſiti multi inſignes reſtituti ſunt.
Depoſiti reſtitutio ad ordines per ſolum Papã fit.
Depoſitus Epiſcopus, uel Cardinalis quomodo reſtituatur.
5 *Depoſiti reſtitutio ad beneficium requirit cõſenſum patroni*
6 *Depoſitus reſtitutus ad ordines non intelligitur reſtitutus ad beneficia, & reſtitutus ad beneficia, non intelligitur ad prælaturas.*
Depoſitus reſtitutus ſimpliciter, non cenſetur reſtitutus ad ordines, uel beneficia, ſed ad ſolã communionem.
Depoſiti reſtitutio non ſuffragatur ſi fuerit degradatus.
Depoſitio quandoque pro ſuſpenſione accipitur.
8 *Depoſitio à certo ordine, includit omnes ſuperiores.*
Epiſcopus depoſitus à Põtificalibus, ſacerdotalia exercebit.
Depoſitio ſeu degradatio non aufert characterem
9 *Degradatus conſecrans uere conficit.*
Epiſcopalis conſecratio non imprimit characterem & tamen Epiſcopus degradatus, ſi quid facit efficaciter facit.

Epoſitus, & degradatus eo ſolo differunt, quòd depoſitio fiat uerbis tantum, Degradatio uero etiam actu. Nam cum Eccleſia declarat aliquem à clero excluſum eſſe, ex
1 hoc dicitur depoſitus, quia in clericorũ numero ulterius non habetur; primitiua enim Eccleſia uniuerſum clerum Catalogo inſcribebat, a quo ſi quis deponendus erat delebatur, ut conſtat Concil. Agathenſi, can. 1. & ſcripſit Hug. & Archidiac. in c. contumaces. diſt. 50. ut aperte conſtat ex S. Aug. Epiſt. 137. habetur. c. nemo. 2. q. 1. At dicitur degradatus, quã
2 actuali quadam retrogradatione ordines quos ſuſcipit clericus, contrarijs quibuſdam modis ei uiſibiliter auferuntur, c. degradatio. de pœn. lib. 6. & hoc modo hæc inter ſe differre conſtat, Concil. Trid. ſeſſ. 13. c. 4. de reformat. Differunt etiam quia depoſitio ſignificat tantum honoris, & dignitatis priuationem; at degradatio in foro Eccleſiæ idem ualet, quod in foro ſæculari ſeparatio animæ à corpore. Ioan. Andr. & Doct. in c. ut inquiſitionis. colum. 1. de hære. in 6. refert Felyn. in c. in nonnullis. de Iudæis. uerſic. in gl. fin.

Quiſquis igitur depoſitus, uel degradatus eſt, hoc ipſo efficitur irregularis; nam nec promoueri poteſt ad alios ordines, nec quos olim ſuſceperat exercere; quandoquidem licet character, qui indelebilis eſt, maneat: tamen perditur omnis facultas eum exercendi: Ideo ſi auſus fuerit miniſtrare, q depoſitus eſt, fieret etiam noua irregularitate adeo illaqueatus, ut nec poſt peractam condignam pœnitentiam poſſet diſpenſationẽ obtinere, c. accedens. diſt. 50. ſed etſi miſſam non audeat dicere, ſed Euchariſtiã conficiat ſine miſſa; efficitur etiã denuo irregularis. Anton. Flor. in tract. de cenſ. cap. 87. Quinimmo etſi non adminiſtret ullum ordinem, ſed confugiat ad principem ſæcularem, eo ſolo fiet longe magis irregularis amiſſa omni ſpe reſtitutio-
3 nis, ſeu diſpenſationis. c. ſi quis à pprio, 21. q. 5. qui canon exceptus eſt à ſacro Con-

Concil. Antiocheno c. 12. Idem proba-
tur in c. ſi quis Epiſcopus. ead. q. 5. Quæ
4 uera ſunt non ſolum in ipſis maiorib. or
dinib. ſed etiam in minoribus, nam &
minores ordines depoſitionis pœnam
aliquando recipiunt. Abb. in c. cum non
ab homine. colum. 1. de iudic. uerſ. nota
de ratione, citat. c. 2. de cler. excommun.
min. & Specu. in titu. de diſpenſ. §. iuxta.
uerſ. quid ſi diaconus. & uerſ. ſeq. de qua
re eſt tex. in c. Epiſcopus presbyter. 11. q.
3. & diſt. 24. c. ult.

Vnde hæc cenſura in Eccleſia militã-
te grauiſſima putatur; nam qui ſemel de-
poſitus ſit, perpetuo depoſitus manet; gl.
in c. ſi lapſis. diſt. 50. quã citat, & probat
Dec. in cap. at ſi clerici. in not. 5. de iud.
Hoc enim Regulare eſt, ut depoſitus ad
clerũ redire, & reſtitui non ſoleat. ca. qui
ſemel, & c. presbyterum. & c. peruenit.
diſtin. 50. quod & iure ciuili probatur. l.
quicumque. C. de Epiſco. & cler. quin ſi
redierit ad beneficia, a quibus fuit depo
ſitus, traditur perpetuo in monaſterio,
etiam ſi ſit Epiſcopus d. l. quæ tamen nõ
adſtringit, niſi Eccleſia ſequi uelit huiuſ
modi ciuilem legem.

Quandoque tamen diſpenſatio poſt
peractam pœnitentiam, in uerbali depo
ſitione obtineri poteſt, ſ. ut in clero com-
munionem recipiat, ſed non ordinum
executionem. d. c. accedens. quandoque
etiam ut exercere poſſit, ſi Papæ id expe-
dire uidebitur. Nam olim Aaron Idolo-
latriæ reus, Exod. c. 32. reſtitutus eſt, ad
adminiſtrationem ſacerdotij cap. ſi poſt.
diſt. 50. ſed & in nouo teſtamento multi
à gradu ſuo depoſiti, poſt pœnitentiam
condignam reſtituti ſunt, quos Gratia-
nus commemorat. in c. Ioannes. diſt. 50.
Nam & Athanaſius cenſuerat illos Epi-
ſcopos, qui uere conuerterentur ab A-
rianis, ad fidẽ catholicam reſtitui poſſe,
aſſentiẽtibus Macedoniæ, & Achaię Epi
5 ſcopis uniuerſis; cui ſubſcribit Baſil. in
epiſt. 75. ad Neoceſarienſes, ſed hæc re-
ſtitutio, non niſi a Papa fieri poteſt. Ar-
chid. in c. clericus. 2. diſt. 46. glo. in c. con
tumaces, diſt. 50. in fi. præſertim, ſi ſolen-
niter ea depoſitio facta fuerit, ideſt cum
cauſæ cognitione, & in publica ſenten-
tia: quandoquidem, licet Epiſcopus ipſe
clericum depoſuerit, tamen reſtitutio à
Papa fieri debet. Archid. in d. c. contu-
maces. Angelica in uerb. degradatus.
uerſ. ult. Silu in uerb. degradatio. uerſic.
ultim. quod procedit in legitima, & iuſta
depoſitione, alioqui ſi iniuſta fuerit, Idẽ
Epiſcopus, uel ſaltim Metropolitanus
reſtituere illum poſſet, cum innocens re-
pertus fuerit; uideretur enim eo caſu po
tius ſententiæ correctio, quàm diſpenſa
tio, ut probari uidetur d. cap. Epiſcopus
presbyter 11. q. 3.

In maiorib. uero dignitatibus, à qui-
bus depoſitio per Papam fit, abſq. du-
bio reſtitutio fieri debet per eundem, &
eadem fere ſolennitate, qua prima colla-
tio dignitatis facta fuerat; utputa ſi depo
ſitus fuerit Eps uel Cardinalis deberet
conſiſtorialiter reſtitutio fieri, ut cõtigit
ſub Leon. X. Bernardo Card. S. Crucis
in Hieruſalẽ, & Federico Card. S. Theo-
dori, quos cum Iulius II. ob ſchiſma de-
poſuiſſet ab ipſo Cardinalatu Leo ipſos
reſtituens priſtinę dignitati iuſſit id con
ſiſtorio fieri; nam habitu & tonſura mo-
re simplicium ſacerdotum, consiſtoriũ
ingredientes ibi purpureas ueſtes rece-
perunt, ut ſcribit Borgaſ. qui rei ipsi in-
terfuit. de diſpenſa. part. 6. tit. de ſchiſm.
in fin.

In illis igitur, qui legitime depoſiti
ſunt, reſtitutio facta, multas recipit In-
terpretationes, nam ex Conc. Trid. ſup-
ponit conſenſus eius, qui depoſuit, ſicut

in restitutione suspēsi, uel interdicti, sess. 14. c. 1. de reform. ita quando à beneficio depositio facta est, restitutio supponit consensum patroni, Abb. in c. ex trāsmissa. q. ult. de renunt. quo inuito restitutio non suffragaretur, ut ibi. Restitutio
6 quoque facta ad ordines, non extenderetur ad beneficia, & Restitutus ad beneficia, non intelligitur restitutus ad prælaturas, uel dignitates, & simpliciter restitutus, nō intelligitur ad ordines, uel beneficia, sed solum ad communionem in clero. Abb. in c. litteras. col. 2. ad fin. de fil. presby. & restitutus uel dispensatus sup depositione, non censetur restitutus, uel dispensatus super degradatione. Host. quem refert Zab. in c. ad falsariorum. de crim. fal. & probat Borgas. de dispēs. p. 2. q. 10. de interpret. dispens. num. 27.

Aliquādo uero depositio ab una, uel certis aliquib. ordinib. per Episcopum
7 fit, quo casu, illud uerbum depositio, potius ad suspensionem, uel interdictum pertinere uideretur; quoniam ille adhuc maneret in clero, cum facultate administrādi illos ordines, a quib. nō esset depositus, unde dicerem ipsum Episcopum hunc posse restituere, & à Papa longe facilius sperandum, eisdemque modis reintegrari, quibus suspensi, & interdicti. In qua re illud est animaduertendum,
8 quòd depositio hæc facta a certo ordine, includeret omnes superiores; at inferiores illi non prohiberentur, l. qui indignus. ff. de Senator. Anton. in cap. uel non est. de temp. ordin. Tabien. in uerb. ord. 3. ante fin. Ideo si Episcopus ab Episcopatu uel Pontificalibus deponatur, sacerdotio, & alijs inferioribus fungi poterit.

Est autem illud non pretermittendū, quòd nulla depositio, uel degradatio,
9 delere pōt characterem iam impressum; & ideo etiam degradatus consecrando perficiet sacramentum. S. Tho. 3. q. 82. ita quòd etiam si extra celebrationē missæ uelit conficere corpus Christi, ex hoc solo facto incurrit nouam irregularitatē. Archiep. Flor. in trac. de cens. & irregul. c. 87. uers. 2. nota, & supra diximus.

Quinimmo, licet in Episcopali consecratione non imprimatur character, tñ nec per depositionem, nec degradationem (consecrationis eius reuerentia) illa amitti potest. S. Tho. 4. dist. 25. q. 1. art. ult. Vnde fit, ut quæ faciet Episcopus degradatus, ob reuerentiam cōsecrationis, facta dici possint, ut ea quæ sacerdos degradatus facit.

Hoc loco opportunum esset adscribere omnes casus, in quibus ipso iure depositio infligitur, uel in quibus quis est deponendus; uerum quia nimis longa esset enarratio, lectorem reijcio ad glo. 15. q. 8. in summa. in uerb. de ultima. & longe uberius tradit Specul. in Aureo Repertorio, in tit. de pœnit. in Rub. casus totius iuris, in quibus promoti deijciuntur, & deponuntur. Depositionis autem materiam fusius tradit Abb. in c. cum non ab homine. de iudic.

De loco, in quo diuina exercentur.

CAP. XXIII.

1 *Missæ sacrificium, & a sacerdote, & ab Episcopo in sacro loco fieri debet.*
Sacra loca dicuntur, cum Episcopi manu sacrata sunt, nisi Episcopus fuerit excommunicatus.
Oratoria ad diuinum cultum deputari per ordinarios debent, ut ibi missa dici possit.
Altare portatile requiritur, ut missa dici possit.
2 *Missam dicens sine altari consecrato, deponitur.*
Altare erigens sine manu Episcopi, degradatur.

3 Missa in mari nullo modo dici potest, nec in ullo flumine.
4 Missa in priuato, nec a sacerdote, nec ab Episcopo dici potest.
5 Stanislaus Card. & Episcopus Varmien inuehitur contra fastum, & ignauiam eorum, qui in priuato loco celebrari faciunt.
Ordines sacri conferri non possunt, nisi sacro loco.
Episcopalis consecratio ubi facienda.
Archiepiscopi & Primates in propria Ecclesia consecrandi.
6 Papa consecrandus ubi reperitur Electus.
Curia ibi est ubi Papa.
7 Papa consecrari non potest loco interdicto, nec ibi eligi.
Loco interdicto celebrans, fit irregularis, ita & in qualibet sacramentorum administratione.
Loco interdicto solus baptismus, & pœnitentia administrantur.
Ordines minores priuatim conferri possunt in Ecclesia interdicta.
8 Sepultura concessa loco interdicto inducit excommunicationem; idem si persona sit interdicta.
Interdictum cessat quatuor festiuitatibus anni.
Loco interdicto nec hora, nec alia ecclesiastica publice tractari possunt.
Loco interdicto, nec benedictiones frugum, nuptiarum, aut introductio mulieris post partū fieri potest.
9 Loco interdicto nō solum fiunt irregulares, qui sacerdotalia exercent, uerum etiam Superiores permittentes.
Irregularitas etiam ex alieno facto incurritur.
Interdictum, vt afficiat quot requirantur.
10 Locus pollutus, si in eo quis celebret, non inducit irregularitatem.
Loco aliquo si mandet Episcopus, ne quis ibi celebret, contraueniens non fit irregularis.
Loco interdicto contraueniens incurrit irregularitatem. non autem peccatum mortale.
Episcopi titulares nusquam propria auctoritate pontificalia possunt exercere.
Epiphanij, & Ioannis Chrysostomi discordia vnde orta.
11 Episcopus in loco exempto, infra suam diœcesim pontificalia exercet, sed non iurisdictionalia.
Notorium non tribuit iurisdictionem in loco exempto.
12 Episcopus potest punire delinquentes in loco exempto, quando delictum habet annexam excommunicationem.
Episcopus in aliena diœcesi, nil pontificaliter exercet.
Prælati omnes, quibus datur priuilegium minores ordines conferendi, non nisi in propria Ecclesia id possunt.
Cardinales suo iure minores ordines conferre posunt, sed non nisi in proprijs titulis.
Altari Sancti Ioannis Lateran solus Papa potest missam dicere, idem in Altari Sanct. Petri.
Loco, in quo Episcopus celebrauit, per totam illam diem, nemo alius admittitur ad celebrandum.
13 Hæresis Alexandrinorum putabat, non licere vltra vnam missam in qualibet Ecclesia dicendam fore.
Missæ plures non sunt nisi vnum sacrificium.
Vestes, quibus missa dicitur, non sunt deferendæ extra Ecclesiam.
Sacerdos celebrans Episcopo præsente, benedictionem dare non potest.
Benedictio sacerdotalis aufert peccata venialia.
14 Legatus rediens à legatione cessat benedicere, statim cum peruenit ad ciuitatem, vbi residet Papa.
Rodulphus Cardin. rediens à legatione Apuliæ populum Viterbien. benedixit, vbi Papa Clemens residebat.
Episcopatus non potest erigi infra terminos alterius Episcopatus, inuito Episcopo proprio.
15 Episcopi duo esse non possunt eiusdem ciuitatis, nisi vno casu, vt hic.
Græci, & Latini sacerdotes in eadem Ecclesia vtrique celebrare non sunt permittendi.
Episcopatus diuidi possunt, ratione maioris commoditatis.
Episcopatus vniri possunt propter nimiam vicinitatem.
16 Patriarchæ fiunt in magnis prouincijs, vel regionibus.
Archiepiscopi, & Primates fiunt in prouincijs.
Episcopi fiunt ad celebres ciuitates.
Peregrini, & incogniti non permittuntur celebrare.
Peregrinari non congruit sacerdotibus.
17 Prædicare non permittuntur incogniti regulares, vel sæculares.
18 Irregularis quis est vno, non in alio loco.
Sepeliens excommunicatum, ipse quoque excommunicatus est, & hodie etiam irregularis.

Sepul-

Selputura cui generi personarum prohibeatur.

19 Sepeliens raptorem Ecclesiarum, priuatur ordinibus, & beneficio.

Monachus habens peculium, vel illud non resignans in articulo mortis, sepeliri non potest

Sepeliri non potest mortuus in peccato mortali.

20 Duellantes non sunt sepeliendi.

Tutorem Clericum nominantes sepeliri nõ possunt.

21 Laici in Ecclesia sepeliri non debent.

Valentinianistæ hæretici negant vllum mortuũ sepeliendum esse in Ecclesia.

Agnum quid continet ipsa loci conditio in diuinis mysterijs peragendis; Genes. capit. vigesimo octauo, & Exod. capit. 3. Propterea multæ quoque irregularitates, seu canonica impedimenta, ob locum
1 ipsum incurrere possumus: Nam missæ sacrificiũ, nec ab Episcopo, nec à sacerdote in priuato loco celebrari potest: & non nisi in sacro, Deuter. capit. duodecimo, & de consecr. dist. prima cap. sicut, & capit. missarum: clarius Conc. Laodic. capit. quinquagesimo octauo. Sacra autem loca dicuntur, quæ vel Episcopi manu consecrata sunt, iuxta formam pontificalis, vt dict. capit. sicut: vel benedicta sunt per simplicem aquæ aspersionem, cum oratione; glos. in capit. nemo Ecclesiam: de consecrat. dist. 1. quo ex textu constat, depositionem, ac designationem cum Crucis infixione facere locum Sacrum; vnde fit, quòd & si locus nondum sit consecratus, quoniam tamen ad diuinum tantum cultum deputatus est, in eo diuina mysteria exerceri possunt, si per ciuitatis ordinarios in oratorium constituatur. Cõcil. Trident. sess. 22. in decreto de obseruandis, & euitandis in celebratione missæ; Ideo non cuique, prout lubet, oratoria sibi constituere permissum est, neglecta ordinarij licentia. cap. quicumque, 16. q. 1.

Sed & si Ecclesia, aut quilibet locus consecretur, aut benedicatur ab Episcopo notorie excommunicatus; nemo potest ea in Ecclesia, aut loco celebrare, nec quisquam sepeliri: Host. & Pan. in cap. Consuluisti, de consecr. Eccles. vel alt. quos aprobat Siluest. in verb. Consecratio. 2. vers. Quintus, & vers. sexto quęritur.

Rursum non omnis sacer locus, etiã diuino cultui deputatus, statim aptus est, vt in eo missa celebretur; nam saltim altare consecratũ requiritur chrismate perunctum, & per manus Episcopi; Ita quòd si sine altari consecrato quis celebrare ausus fuerit, deponi debet ab officio, & beneficio, Cardin. in cap. fin. de celebr. miss. vt refert Diaz in praxi canon. cap. 32.

Quinimmo clericus aut presbyter, qui sponte altare erigit, omissa Episcopi manu degradatur capit. presbyter 2. de consecr. dist. 1. merito cum hæc culpa administrantis sine altari conse-
2 crato per Episcopum, inducat depositionem, & deijciat iam promotum, consequens est, vt inducat aliquam irregularitatem; vt apparet ex Regulis generalibus, quas proposuimus initio operis, Regul. quarta decima: Et quoniam primis Ecclesiæ temporibus in omnium rerum penuria, amissis Ecclesijs sacrificia fieri cum toto apparatu non poterant, ob tyrannicas persecutiones celebrabant, vt poterant, vt scribit Victor Vitensis Episcopus libr. primo de persecution. Vand. his verbis. Cœperunt qualiter poterant, & vbi poterãt ablatis Ecclesijs diuina mysteria cele-

brare: Propterea cum à Felice I. Papa cō
ſtitutum eſſet, ut ad ſepulchra martyrū
miſſæ celebrarentur, compertum eſt, ut
altariola quædam portatilia fierent, in-
cluſis ſanctorum martyrum reliquijs, vt
urgente neceſſitate, extra locum ſacrum
miſſa dici poſſet. Nam ſi barbarorū im-
petu Eccleſiæ, atque oratoria diruta ſint,
aut in longa ſolitudine fiat iter, aut exer-
citus per agros ad diuina conuocetur,
hoc portatili altari uti licet, ſuppoſita
menſa, uel ſcamno, arca, aut etiam trun-
co, uel alia quauis re honeſta, cui inſi-
deat ipſum portatile altare. cap. concedi-
mus. de conſecr. diſt. 1. cuiuſmodi fecerat
Cōſtantinus pro exercitu ſuo in caſtris:
nam & altare, & Eccleſiam portatilem
conſtruēdam curauit pro diuinis myſte-
riis celebrandis. Sozom. hiſt. lib. 1. c. 8. an
te eum Socrat. hiſt. lib. 1. cap. 14. In ma-
ri autem, uel flumine nullo modo miſſa
dici permittitur. Silu. in uerb. miſſa 1.
q. 5. ex ſententia communi, ſed pręcipue
Archiep. Florent. idem. Armill. in uerb.
miſſa. num. 4.

In priuatis uero ędibus, ſine urgente,
& ſumma neceſſitate, nec ſacerdoti ſine
licentia Epiſcopi, nec ipſi Epiſcopo licet
miſſam dicere, nec quidem cum altari
4 portatili, d. c. ſicut. in fi. de conſec. diſt. 1.
& d. Conc. Laodicen. c. 58. Diaz in praxi
canon. c. 34. & ex ijs uidetur dubitabile
dictum Silu. in uerb. Miſſa, quæſt. 5. uerſ.
tertium. in fi. ubi dicit ſine licentia Epi-
ſcopi extra neceſſitatem dici miſſa non
poſſe in priuato loco; ſed cum licentia,
etiam ſine neceſſitate dici poſſe: hoc mi-
hi uidetur contra tex. d. cap. ſicut. præſer
tim poſtquam Concil. Trid. Iubet Epis,
ne has licentias concedant, unde conce-
dendo non bene ageret: & qui obtineret
in eadem culpa eſſet: propterea cōtra fa-
ctum, & ignauiam illorum, qui priuato
5 loco coram ſe ſacrificari iubent, ſanctè
inuehitur Oſius Epiſcopus, & Card. Var
miens. in confeſſ. tit. de cœremon. à loco
ſumptis. c. 90. & Diaz d. c. 34.

Quæ omnia; ſicut uera ſunt in peragē-
do ſacrificio miſſæ, ita etiam procedunt
in collatione ordinum, non enim confer
ri poſſunt, niſi in loco ſacro, ſi ſacri ſint,
quia per miſſarum ſolennia cōferuntur,
ſicut, & reliquæ omnes conſecrationes,
etiam Epiſcoporum. gl. in c. quòd ſicut.
de elect. Imo nouo iure ex Concil. Trid.
Seſſ. 23. c. 8. de reform. ordines ſacri in
ſola Cathedrali Eccleſia cōferendi ſunt,
aut ſi infra alia Diœceſis loca oporteat
ordinationes facere, non fiant niſi in di-
gniore Caſtri, uel oppidi Eccleſia; Ita
quod non in quacumque Eccleſia, uel
oratorio ordinationes fieri permittun-
tur; quamquam olim, quocumque loco
Epiſcopi id facere poterant, ut tradunt
Gul. & Hoſt. quos probat Silu. in uerb.
ordo. 2. q. 8. quæ uera ſunt in maioribus,
& ſacris ordinib. at in minorib. conferen
dis, quilibet honeſtus locus aptus eſt. Sil.
d. quæſt. 8. & id ſonant uerba. d. Concil.
Trid. c. 8.

Epiſcopalis uero conſecratio, eo lo-
co facienda eſt, quem Metropolitanus
elegerit, diſtinct. quinquageſima pri-
ma. cap. ultim. uidetur text. in cap. ſi Ar-
chiepiſcopus, de temp. ordin. ita quod
etſi mortuo Metropolitano uacet illa ſe-
des, non alibi fieri debet hæc conſecra-
tio, quam in Metropoli. d. cap. ſi Archie-
piſcopus: poſſet tamen tam late patere
prouincia, ut difficile, & ſero expectare
contingeret mandatum Metropolitani,
quo caſu uiciniori loco fiet conſecratio;
poſtea infra tres menſes hic conſecratus
tenebitur ad Metropolitanum accede-
re, cap. cum longe. diſtin. ſexageſima ter-
tia. Primates uero, Archiepiſcopi, &

Patriar-

Patriarchæ in propria Ecclesia consecrari debent.d.c.ult.dist. 51.&c.pudenda. 24.q.1.text. in d.cap.si Archiepiscopus. Silu.in uerb.consecratio.1.q.2.ex sententia Raym. in tit.de temp.ordin. uers.primates.quo loco ait,non alibi consecrandos istos,quàm ubi specialiter suo diplomate Papa mandauerit. arg.d.c.pudenda. Hodie tamen ex Conc.Trid.sess.23. c.2.de reform.omnes istæ dignitates pari iure procedunt in munere consecra-
6 tionis:nam tam in Ecclesia titulari, q̃ in prouincia fieri possunt.

Papa uero eo loco consecrandus est, ubi reperit electus, & inthronizatus; uidelicet ubicumque prædecessor est mortuus,etiam si extra Curiam Rom. Ibidē noui Pontificis electio facienda est .s. in Cathedrali illius diœcesis, in cuius terminis mors subsecuta est.dist.23.c.in nomine, & c.ubi periculum. de elect.lib.6. Ibi enim curia esse uidetur,ubi Papa,arg. 93.dist.c.legimus.prope fin.quod habet locum,etiam si Papa itineraretur, etiam si per solum transitum, ibi forte substitisset.Spec.tradit in d.c.ubi periculum, in speciali 13.num.46. Regularius tamen Papa Romę,ut in propria sede consecrari debet;si cōmode id fieri potest,Raym. in d.tit.de temp.ord.n.uers.Papa.

Sed hæc de locis sacris dicta circa ordines,& consecrationes dādas,uera sunt, si locus ille sacer interdictus nō sit;alioqui nec ordines,nec consecratio; quin-
7 immo,nec ipsa Pontificis electio fieri eo loco potest, licet facta postea teneat.d.c. ubi periculum.§.porro.ubi gl.de qua re fusius hoc loco tractari occasio nobis suadet; Nam locus interdictus, siue Ecclesia sit,siue cœmeterium, perinde est, ac si sacer non esset,quoad hoc, ut diuina ministeria, uel sepulturæ agi possint: Imo quisquis ausus sit in loco iterdicto celebrare, aut quælibet diuina mysteria facere, efficitur penitus irregularis. c.is qui.de sent.excommun.lib.6. Specul.in tit.de dispens.§.iuxta.uersic. Sed quæro utrum is; nam qui interdicto contrauenit,ipso facto est suspensus.d.c.is qui.Ioan. Andr.in addit.ad Specul. ad d.uers. Sed quæro utrum is.Feder.de Sen.cons. 231.nec solū fit irregularis ex ipsis missarum sacrificijs.Sed & ex cuiuscumque sacramenti administratione, utputa ordines conferendo,etiam minores. Petr. de Palud.4.distin.18.q.8.artic.5.conclusione 6.& magis hæc uera est sententia, quàm contraria,quę licet habeat aliqua fundamenta pro se, ut tradit Abb.in c. non est,de sponsal. tamē ista est uerior. Armill. in uerb. interdictum. nume.46. Siluest.in uerb.interdictum. 5.q.7.uers. 6.& patet ex d.cap.non est. in quo solus baptismus,& pœnitentia excipiuntur, & in cap.quod in te.de pœnit.& remiss.confirmatio quoque excipitur. c.quoniam. de sent.excommun. lib.6. unde bene sequitur,quòd sacramētum ordinis in Ecclesia interdicta conferri non possit,præsertim,quia capitula ista sunt confirmata,p c.ult.de sent.excom.lib.6. in fi.posset tamen hic ordinator excusari ab irregularitate in minorib.ordinib.cōferēdis in Ecclesia interdicta, si ipse sub illo interdicto nō cōtinetur,& ordinatio sit priuata,nō generalis, uel publica, & ianuis clausis.arg.d.c.quod in te.& d.c.ult.

Ista quoque irregularitatis censura eos afficit,qui in Ecclesia interdicta, aut
8 cœmeterio sepulturam concedunt, uel etiam in Ecclesia, uel cœmeterio non interdicto ad sepulturam admittūt personam interdictam: nam cum ipso iure ob hoc fiant excōicati, ex Concil. Vien. habetur in clem. 1. de sepult. sequitur ꝙ sint irregulares eodem modo, quo & ceteri

cæteri excõicati: qui nec promoueri, nec promoti exercere possunt: ut suo loco diximus; nisi forsan quatuor diebus anni, scilicet Natiuitatis Domini, Resurrectionis, Pentecostes, & Assumptionis Mariæ, d.c.ult. Sed Io.And.Gem.& Ligna. contrarium sentiunt, et in istis dieb. nõ licere, quasi expressim id nõ dixeris text.d.c. ult. unde manent antiqui canones in suo robore, quòd nullo tempore sepultura cõcedatur in interdicto loco: & ita uidetur cum istis sentire Silu. in uerb. interdictum. 5.q.2.uers. Quartum.

Eadem quoque irregularitas infligitur illis, qui faciunt in loco interdicto illa, quæ sine missa, & sacramentorum administratione fiunt, utputa celebrando diuina officia, uel horas publicè, eodem modo, quo solent extra interdictũ; Idẽ si quæcumque faciant, quæ pendent ab executione ordinum maiorum uel minorum, etiam sola iurisdictionalia, absoluendo ab excõicatione, uel excommunicando, iuxta modum sacerdotalem, non autem iuxta modum iudicialem; quia cum fungantur proprio ordine in loco interdicto, fiunt irregulares: similiter benedictiones quarumcumque rerum, sacerdotali modo factæ, introductio mulieris post partum in Ecclesiam interdictam, benedictiones uirginum, uel etiam campanarum, aut paramentorum ecclesiasticorum, ac similium inducunt irregularitatem, ut latius tradit Silu. in uerb. iterdictum. 5.q.4.uers. Primũ. post Abb. in c.2. de cler. excommu. minist. ex ijs.n. administrationib. uidetur interdictum uiolari, & consequẽter nascitur hæc irregularitas: per quam quis fit ineligibilis, & impostulabilis. c.1. de postul. prælat. & c. tanta. de excess. prælat. Spec. in d.§.iuxta. uers. quid si sacerdos.

Quæ oĩa in tantum uera sunt, ut etiã

9 superiores, qui sciẽtes suos subditos hęc facere contra interdictum, tolerãdo patiuntur, per patientiam istam fiunt ipsi quoque irregulares ex sententia Fed. de Sen.d.consil.231.& licet Io. And in addit. ad Spec. in d.§. iuxta. ad d. uersic. sed quæritur utrum sentiat non effici irregulares, tñ tutius est, ut credantur irregulares, si non fecerint quantum in ipsis est, ut in loco interdicto diuina non celebrentur; tam enim in culpa est, qui facit, quàm qui cum potest, non obsistit erranti. c. error, cum duob. seq. dist. 83. præsertim, quia etiam irregularitas ex alieno facto infligitur quandoq; nobis, ut scribit Specul. in c.& si pignorationes, de iniur. & dam. dat. lib.6.

Ad hoc tamen, ut istæ interdictorum irregularitates habeant locum, requirũtur ista duo necessaria: primo quod iterdictum sit factum per hęc uerba, interdico, interdicimus, uel interdictum declaramus: secũdo quod tale interdictum sit publicatũ; alioquin etiã si in canone, uel edicto, sit pęna interdicti ipso iure incurrenda; tñ nunquã habet effectũ suũ tale interdictum, nisi post actualem publicationẽ, ut diximus supra hoc lib.c.20. Requiritur etiã hoc interdictum esse p modum cẽsuræ, secus si per modum execrationis, i. si polluatur Ecclesia: nam per celebrationem diuinorum officiorum in

10 Ecclesia, uel cęmeterio polluto nulla nascit irregularitas. Spec. in d.§. iuxta. uers. quæ autem dicimus de loco, text. in d.c. is qui, de sent. excom. in 6. Et est ratio, qa tale interdictũ est à solo canone. Silu. in uerb. interdictũ. 4. uers. Tertio quæritur. Vnde non ligat ad hanc pœnam irregularitatis, nisi postquã interdictũ hoc fuerit iuridice publicatũ, ut proxime dicebamus. Propterea etiã si superior iubeat, ne in tali Ecclesia quis celebret; tñ contraueniens

trauenientes nõ fiunt irregulares. Specu. d. §. iuxta. uerſ. quæ autem dicimus: hoc tñ uerũ eſt, quòd peccant mortaliter cõtra pręceptum ſuperioris, argumẽto Cõcil. Trid. ſeſſ. 14. c. 1. de reform. ſed in uero interdicto incurritur uera irregularitas cõtraueniẽdo, non autem peccatum mortale. Caietan. in Sum. in uerb. interdictum, & refert Armil. in uerb. interdictũ. nu. 65. quod eſt notandum.

Sunt pręter hęc alia quoq; impedimẽta canonica, quæ proueniunt ab ipſa cõditione loci, utputa ſi quis uelit eo loco diuina exercere officia, ubi nullum ius, nullamue iuriſdictionem habet. Nam ex Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 2. de reform. Titulares Epiſcopi, qui populo, ac Clero carent, nullo loco, ſine ordinariorum licentia ordines conferre poſſunt, etiam ſi locus, ubi conferre uelint, nullius Diœceſis ſit. quinimmo cõtrauenientes per annum ab executione Pontificalium ipſo iure ſuſpenſi ſunt: & alij, qui ab iſtis promoti ſunt arbitrio ſuperioris manẽt ſuſpenſi, ne exercere poſſint ordines ſuſceptos. ibid. & ſeſſ. 6. c. 5. de reform. iſtæ enim ordinationes factę in loco ſibi nõ ſubiecto, uidentur irritę, & non canonicę. arg c. Epiſcopum. 9. q. 2. qui canõ excerptus eſt ex Concil. Antiocheno c. 22. nam & Ioannes Chryſoſtomus Epiphanio crimen obiecit, quòd ſe inſcio in ſua Eccleſia ordinationem feciſſet, & quòd ipſo non iubente auctoritate propria ſacra celebraſſet, ut ſcripſit Caſſiod. hiſtor. tripart. lib. 10. c. 12. Socrat. lib. 6. cap. 13. quanquam illa Epiphanij ordinatio, aliqua ratione excuſari potuiſſet, ut habet in cap. Lugdunenſis. 9. q. 2. ſcilicet ſpe ratihabitionis, ut ſe excuſat idem Epiphanius, in Epiſt. ad Ioannem Hieroſolymitanum.

Ad hoc etiam impedimenti genus ſpectat locus quilibet exemptus. Nam Epiſcopus in loco infra ſuam Diœceſim exempto, licet celebrare Pontificaliter poſſit, & benedicere ex Concil. Viennen.
11 habetur in cle. Archiepiſcopo. de priuil. Tamen inuitis ipſis exemptis ordines conferre nõ poteſt, nec aliud quidpiam ibi Pontificale facere, circa iuriſdictionalia, nec etiam corrigere poteſt delicta, quantumuis notoria, commiſſa in exempto loco; quia in alieno territorio commiſſa uidentur. c. poſtulaſti. de for. comp. ex ſententia Anchar. & Gemin. in c. Epiſcoporum. de priuileg. in 6. notorium. n. non tribuit iuriſdictionem in loco exẽpto, ſicut nec extra territorium. d. c. poſtulaſti, & c. 1. de priuileg. ut ſcribit Nicolaus Dionyſij de Peruſio uir canonũ peritiſſimus & uetuſtus, in d. c. Epiſcoporum. col. 3. Vno tamen caſu delinquẽ-
12 tes in loco exempto poſſunt ab Epiſcopo puniri. Nam ſi delictum illud habeat annexam excommunicationem, Epiſcopus poterit interdicere delinquenti omnem adminiſtrationem interdictam excõicatis, & eundem publicabit, ut ab omnibus euitetur. Ant. & Imol. in clem. 1. de off. ord. in aliena uero diœceſi omnino non poterit Epiſcopus Põtificalia inſcio ordinario exercere. diſt. 92. c. ſi quis ordinatus; cũ duob. ſeq. Cõc. Trid. d. ſeſſ. 6. c. 5. de refor. quo canone qui aliter fecerit, ipſo iure ſuſpenditur ab exercitio Põtificalium.

Qua ratione Abbates, atq; alij prelati quib. iure, uel priuilegio cõceditur minores ordines conferre, nullibi id poſſunt, niſi in ſola Eccleſia ꝓpria, c. qm̃. diſt. 69. & de ętat. & qual. c. cũ contingat. nec ob id poſſunt alibi benedicere publicè, nec ulla Põtificalia exercere, tex. & gl. ĩ c. Abbates. de priuil. lib. 6. Idẽ dicendũ eſt, de omnib. Archipſbyteris, Archidiaconis,

uel Præpositis,qui minores ordines conferre possunt,aut baculum, ac mitrã deferre.Idẽ & de Cardinalib.quib.iure cõcessum est eosdẽ ordines dare : nam nũquam, nisi infra proprias parochias id facere possũt,gl.2.in d.c.Abbates.sed de illis melius expressit Conc.Trid.sess.23. c.10.de ref.Isti aũt inuitati in claustris aliorum exẽptorum, hæc poteruntagere suo iure,etiã non requisito Diœcesano, ex sententia Lau.Host.& Io. quos refert Gemin.in d.cap.Abbates.uersic. quid si Abbas.

Ad hanc eandẽ materiã illud canonicũ impedimẽtũ spectat: quod priuilegio, & ueneratione Põtificalis dignitatis cõpetit;nã in altari Ecclesiæ Lateran.nemo pręter Romanũ Pontificẽ celebrare missam põt ex decreto Siluestri.I. Papæ, ut refertur in lectionib.dedicationis,nona Nouẽbris.Idẽ quoq; est in altari, sub quo iacẽt corpora Apostolorũ in Vaticano.Sed & Epalis dignitatis priuilegio cõpetit, illo in altari ubi Eps missam celebrauerit,siue Põtificalẽ,siue simplicẽ;nã ĩ illo,eadẽ die,simplex sacerdos celebrare non permittitur,nisi urgente necessitate;aut de ipsius Epi licẽtia.c.ult.de cosec. dist.2.Cõc.Antisiodoren.c.10.quod ita demũ uerũ est,si Eps cõsecrationem corporis, & sanguinis pfecerit:alioqui,si in dicẽda missa subito defecerit morte,aut subito casu;poterit sacerdos eodẽloco, & ad eandẽ missam substitui:& eã complere,uel etiã aliam alius dicere poterit.
13 gl.not.in d.c.ult.arg.c.nihil.7.q.1.quia Epi missa ibi dicta non uidetur, ubi Eps non consecrauit,de ijs Alberic. in uerb. Episcopalis ordo,circa fi.

Cauendum tñ est nobis, ne incidam' in errorẽ Alexandrinorũ ; qui unã tantũ missam in qualibet Ecclesia dicendam putabãt;quos redarguit Leo Papa epist. 79.c.2.tex.in c.necesse,de cõsecr.dist.1. Nã magna copia fideliũ,& incõmoditas locorum & multiplicata deuotio, ut ad idẽ, uel diuersa altaria perplures missæ, celebrentur,piẽtissime induxit.Nam qd aliud sunt plures missæ;quàm unum sacrificium ? & unius Christi immolatio c.in Christo.de consec.dist.2.Cõc.Trid. sess.22.c.2.de sacrific.miss.

Locus quoque consideratur, non solum ĩ sacrificio,sed etiam in ipsis sacrificij uestib.deferendis: nam sacerdos illis indutus Ecclesiam egredi nõ potest lege diuina; & ita statuit Stephan.I. ut refert Ioãnes in uita eius Põtificis:& ita quoq; decreuit Cõcil.Remen. c.4.ponit Iuo in suo decreto lib.2.c.117. Burc.li.2.c.50.

Loci quoq; ratione sacerdos missam dicens,Epo pręsente,benedictionem impendere non potest, c.cum ad celebrandas.de consecr.distin.1.Alberic.in uerb. Episcopalis ordo,circa fin.nam cum benedictio habeat in se quãdam uim auferendi peccata uenialia,si deuote suscipiatur, Specul.in Repertorio Aureo, tit.de pœnit.& remiss.§.scire.uersic.aliàs.& in procem. Sexti libri.& sit signũ superioritatis,c.denique.dist.21.non est ęquum sacerdotem.prælati officio uti supra Episcopum,qui illo est superior. Cõc.Trid. sess.23.can.7. & ideo debita licentia obtenta(quæ solo nutu fit.d.c.denique) presbyter benedictionem impẽdere potest, & eandem uim habebit in abluendis uenialibus.c.ecce.95.dist.ubi gl.in uerb.benedicere. Eadem quoque ratione sacerdos,si eodem loco pręsens sit Episcopus, signare non potest pueros uel infantes, dist.95. c.ult. Minor etenim auctoritas cessare debet,ubi maior est: quamquam in Ecclesia Rom.& Catholica, nec etiã absente Epo sacerdos chrismate in frõte linire põt. Concil.Triden.sess.7.cano.3.

nulla

nulla quamtumuis immemorabili con-
14 suetudine suffrangante, cap.quanto; de consuet. Et ideo legatus à legatione rediens, statim atque portam Romæ ingreditur, ultra populum non benedicit: Idem in omni ciuitate, ubi Papa existit: Potest tamen consentiente Papa, etiã ibi benedicere, ut olim fecerat Rodulphus Alban. Episcopus, dum rediret à legatione Apuliæ, ingressus Viterbium, ubi Clemens IIII. residebat, populum benedicebat non suo iure, sed Papę consensu: Specul. in tit. de legat. §. finitur, uers. uidi tamen.

Ad idem loci impedimentũ spectat, quòd nullus Episcopatus erigi potest, infra terminos alterius Episcopi illo inuito, cap. multis, & ibi gl. 16. q. 1. & Conc. Carthag. III. c. 42. gl. in cap. temporis, ead. q. 1. Qua ratione fit, ut eiusdem ciui-
15 tatis, atque diœcesis, duo Episcopi esse non possint, ex Conc. Lateran. cap. 9. habetur in cap. quoniam, de off. ordin. & apud Clementem epist. 1. ad Iacobũ fratrem Domini: est enim instar monstri, duo constitui capita, ut ibi dicitur; nisi forte ex casu, scilicet quando Episcopus ob hæresim discesserit, & alius eius loco fuerit subrogatus, illeq; discedens redierit ad Ecclesiæ gremiũ, & restitutus fuerit suæ Ecclesiæ, diuidi inter ipsos debet ipse Episcopatus, iuxta cap. 1. de paroch. & ibi Abb. & tradit Iudicial. Inquisit. in verb. Episcopus, in fin. Præterea si quis Episcopus, per auctoritatem Cæsaris, tẽtauerit constituere duos Episcopos, in eadem prouincia, cadit de proprio gradu, quod depositionem significat. Conc. Calced. cap. 11. habetur dist. 101. cap. 1. ubi gl. & Archid. Et ob eandem rationẽ prædictam, si in una eademque Ecclesia, etiam diuersis altaribus Græci, & Latini celebrent, dehonestatur ipsa Ecclesia, p illam rituum uarietatem: Ideo non est permittendum, ut decretum est Conc. Beneuen. sub Ill. Card. Sabell de Ref. Gre. cap. 3. argu. quod scribit Abb. in c. cum olim, de cler. coniug. ea enim commixtio prohibetur cap. cum secundum, de temp. ord. Sed si forte tam late pateat eadem prouincia, ut Episcopi ad inuicẽ conuenire non possint ad Synodos, aut negocia prouincialia pertractãda, posset fieri, uel prouinciæ, uel Episcopatuũ diuisio Sedis apostolicæ auctoritate; quia iusta causa est huius diuisionis, scilicet ut Episcopatus non sint longe remoti ab inuicem, cap. fraternitatem, dist. 80. Sed si neglecta Sedis apostolicæ auctoritate id fieret, etiam à Metropolitanis, præter ius fieret; essetq; res summa animaduersione digna: Basilius etenim id damnauit, & ob eam rem defendens, ne diuisiones hmõi fierent, in maximũ incidit dissidiũ cum Episcopis multis, id ex aduerso conãtibus, ut scribit Greg. Nazianz. in Monod. Sicut è contra, si nimium proximi sint, vt cõmode ab uno Epo administrari possint, alter ipsorũ extinguendus est, eadẽ auctoritate. Greg. in Regist. lib. 2. c. 31. habetur 26. q. 1. cap. & temporis.

Propterea in istis summis dignitatib⁹ loci congruẽtia maxime cõsideranda est. Patriarchæ enim promoueri non debẽt,
16 nisi ad magnas Regiones; Primates, & Archiepiscopi ad prouincias; Episcopi ad celebres ciuitates c. 1. de priuileg. ita iusserat S. Petrus, ut est apud Clementẽ epist. 1. ad Iacobum fratrem Domini; & uidetur etiam Conc. Sardicense, cap. 6. alioquin si contrarium fiat non, uidetur id canonice fieri, 80. dist. c. vrbes, cap. in illis, cap. Episcopi, cap. Illud, & cap. nõ debet, presbyteri uero constitui debent per castella, & uillas, d. cap. Episcopi, d. cap. illud, d. cap. non debet.

Ratio-

Ratione etiam loci, illud canonicum impedimentum est,ne peregrini,& incogniti permittantur diuina mysteria celebrare illis locis, vbi incogniti sint, ex Conc. Trid. sess. 22. in decreto de obseruandis, & euitandis in celebratione missæ; & sess. 23.cap.16.de ref. Sacerdotes enim potius vagari videntur, quàm peregrinari,contra quos inuehitur Cóc.
17 Mogunt.cap.22.nam nec prędicare permittuntur, siue sint Regulares, siue clerici sæculares, eod. Conc. Trid.sess.5.cap. 2.de Refor.in fin.nam isti incogniti possunt forsan incurrisse irregularitates, & criminosi esse,vnde illis nõ est facile credendũ,cap. aphros,dis.98.& in c. Tuæ, de Cler.peregr.quæ vera sunt in celebrationibus publicis,secus in secretis,& priuatis; quia huiusmodi non sunt suspensi quoad se, sed quoad alios: Tabien. in verb.suspensio.num.1.tex.gl.& Doct.in d. cap. Tuæ: nisi melius dicas inhærendo verbis.d.Concil. Trident. nec in publico,nec priuato eos admitti posse;quia talis distinctio ibi non fit.

Ex ijs igitur, atq; alijs supradictis cõ-
18 stat, quod quis certo loco dicatur irregularis; alio vero non, vt docuit glo.per illum tex.in Clem.1.de pęn.nã vbi quis diffamatus est, & cũ scandalo viuit apud vulgus,ibi irregularis est,& alibi,vbi nulla est infamia, vel scandalum aduersus eum inter irregulares non ponetur, sicut & leprosi inter leprosos non sunt irregulares, vt aliàs diximus.

Loci quoq; consideratio magna habetur in sepultura concedenda: nã circa eam multa sunt canonica impedimenta si quis enim excommunicatum admiserit in sua Ecclesia, vel cęmeterio ipse quoq; ipso iure redditur excommunicatus: Clem.1.de sepult. Quamobrem dico non esse verum, ꝙ tradit,Specul.in d. §.Iuxta,vers.quid si sacerdos,& vers.seq. scilicet quod sacerdos admittens ad sepulturam scienter nominatim excõmunicatum, non efficitur irregularis: nam hoc est falsum, quia cum ipse admittens fiat excommunicatus, non poterit promoueri,nec ꝓmotus exercere,& ob id dicitur irregularis; sententia enim Specul. vera erat suo tempore.i.longe ante Cóc. Vien. Vnde habetur,d.Clem.1.Idem sepulturæ locus per canones prohibetur vsurario; nam sepeliri potest in sacro loco,ex Conc.Lugd.sub Greg.x.habetur in cap. quanquam, de vsur.lib.6.& qui ad sepulturam eum admiserit, ipso iure fit suspensus,cap.quia,de sepult. Vnde nec suos ordines exercere poterit, nec ad altiores ascendere propter suspensionem: & contraueniendo fiet irregularis: Alijs quoque sepulturam canones interdicũt: nam raptor Ecclesiarum, non solum se-
19 peliri prohibetur, sed etiam sacerdos, qui sciens admiserit, vel sepulturæ comes extiterit, priuatus est ordinibus, & beneficio,cap.2.de raptor.

Ille etiam, qui in se ipsum manũ iniecerit,sepeliri prohibetur loco sacro c.placuit,23.q.5.sed & Monachus habens peculium,sine Abbatis licentia,in sacro loco sepulturæ tradi non potest, cap. Monachi, de stat. mon. Sed etsi licentia Abbatis accesserit,& in mortis articulo non resignauerit,eidem deneganda est sepultura,cap.super,de stat.monach.& c.cum ad monasterium:quod hodie longe magis verum esse debet, cum ex Cóc.Trid. ista priuata peculia Regularibus omnib. interdicta sint: sess. 25.cap.2.de Regul. Morientes quoq; in peccato mortali, canones non admittunt ad Ecclesiasticam sepulturam:glos.in cap.monachi,de stat. mon.tex.& glos.in cap pro obeuntibus: 23.q.2.sicut idem dicitur de quibuscũ-

que

que impenitentibus, cap. placuit, 23. q. 5. vnde, & qui in torneamentis, ac duellis moriuntur, ad sepulturam ad mitti non possunt, cap. 1. de torneam. quod hodie
20 expressius decreuit Conc. Trid. sess. 26. cap. 19. de Ref.

Sed et illi, qui tot pondera, & labores curæ sue, ac negotia imponunt clericis, vt eos ab altaris ministerio auertant, non debent admitti ad Ecclesiasticam sepulturam, cap. neque apud. 88. d. & 21. q. 3. cap. Cyprianus: olim vero nemo laicus, nisi egregiæ sanctitatis, poterat sepeliri infra Ecclesiam; solis enim Episcopis, Abbatib⁹, & dignis presbyteris hoc erat concessum: Conc. Mogunt. cap. 52. habetur 13. q. 2. cap. nullus, & ibi Lauren. & Hug. sed hodie alia inoleuit consuetudo, forsan; vt uitaretur suspicio illius hęresis quę succreuerat tempore S. Epiphanij: qua Longinus, & Petronius diaconi, & Valentinianistæ hæretici dicebant nõ licere mortuum aliquem poni in Ecclesia: vt narrat Sabinus Epiphanij successor in Epistola ad Polibium Episcopum; quæ habetur apud Sim. Metaphr. in vita eiusdem Epiphanij, die 25. Maij.

De tempore, vel hora, qua diuina celebrantur.

CAP. XXIIII.

1 *Missa sacrificium non nisi debitis horis agendum & quæ sint horæ competentes.*
Missa etiam noctu dici potest, Episcopo dispensante ex causa.
Missa non est dicenda ante dictas laudes, & primam.
Missa non est dicenda ieiunio soluto.
2 *Missa secunda, uel tertia Natalis domini non esset dicenda, si in prima sacerdos sumpsisset ablutionem.*
Somnus nõ est necessarius ad digestionem cœnæ.
3 *Ordines nec conferri, nec suscipi possunt, nisi à ieiunis, si sint sacri, at contrauueniendo non impeditur character.*
Pollutio impedit ea die missæ celebrationem, & sacrorum ordinum executionem.
4 *Græcus vxoratus ea die qua commiscuit vxori, non debet celebrare.*
Summus sacerdos olim commixtus vxori immundus erat vsque ad vesperam.
Excommunicato præsente celebrans, quãdo fiat irregularis.
5 *Peccatores publici non permittuntur interesse missæ.*
Missa dici non potest, si nullus masculus adsit.
Missa solennis duos debet habere assistentes.
6 *Missa celebrari non debet die passionis domini.*
Paschatis dies sæpe in Concilijs disputatus.
7 *Pontificale Episcoporum est obseruandum.*
Missas aliter dicens, quàm ex Missali Pij V. puniendus.
8 *Baptismus generalis, quibus diebus celebretur.*
Chrisma non nisi cœna domini conficitur.
Chrismate vetusto vtens puniendus.
Confirmationis Sacramentum non nisi septenni dandum.
Ordinibus sacris conferendis, quæ sint tempora statuta.
9 *Papa qualibet die ordines, etiam sacros conferre potest.*
Ordinis character non impeditur, non seruatis temporibus.
Ordinatus extra tempora, à quo dispensandus.
10 *Ordinatus extra tempora, est ipso iure suspensus.*
Ordines minores omnibus festis conferri possũt.
11 *Prælati Episcopo inferiores, non debent conferre ordines Sabbatis quatuor temporum, sed festiuis diebus.*
Episcopi consecratio solis festiuis fieri debet.
Episcopi consecratio fieri potest die dominico immediate sequẽte diem sumpti sacerdotij.
Episcopus consecrari debet infra trimestre.
12 *Virginum cõsecratio omnibus festis fieri potest.*
Altaris consecratio etiam die feriata fieri põt.
13 *Temporum interstitia in ordinibus suscipiẽdis, quæ sint.*
Episcopus dispensare non potest, vt eadem die duo sacri, vel vltimus minorum cum primo sacro conferatur.
Episcopus conferens Sabbato vnum ordinem, & alterum die dominico continuando ieiuniũ, dicitur eadem die contulisse.
14 *Episcopus sciens defectum semper tacite videtur dispensare si id sit in sua facultate quando aliquẽ ordinat, uel ei dimissorias cõcedit.*

Ordina-

Ordinatus primo, alijs eſt præferendus.
Ordinatus videtur poſterior ille, qui antiquiorem titulum nullum ſanauit.
15 *Damnati ad mortem debent communicari, ſi petant, etiam vltima die ſupplicij;*
Hæreticis cremandis nõ neganda eſt communio.
Verbum in fine ſignificat articulum mortis.
Panis benedictus non eſt dandus loco Euchariſtiæ.
Sacramenta non ſunt danda, niſi fidelibus, & pænitentibus.
Oleorum vnctio miracula operatur quandoque ſine Sacramento.
Miſſæ debent ſingulis diebus congruere officio, et rubricis præſcriptis à Miſſali Romano.

SIcut quæcumque ſunt ſua habent tempora: Eccleſ. 3. Ita ẽt canonica ſunt impedimenta; quæ obeſſe ſolent, ne quid niſi ſuo tempore fiat: Nam ſacrificium miſſæ nõ niſi debitis horis peragendũ eſt. Conc. Trid. ſeſſ. 22. in decreto de obſeruandis, & euitandis in celebratione miſſæ: eſt autem hora competens ab aurora ad nonam, & ante, vel poſt hoc tempus celebrare ſui natura peccatum eſt, Silu. in verb. Miſſa, q. 6. tex. in cap. neceſſe, & cap. nocte, de conſecr. d. 1. Tabien. in verb. Miſſa, num. 3. 4. & 5. de qua re ſi quis plura ſcrutari velit, videat eximie doctum virum Marcellum Francolinum in tractatu de tempore horarum canonicarum par. 1. pluribus in locis, ſed præcipuè c. 29. & ſeq. vbi materiam hanc pleniſſimè, & luculẽter diſſerendo proſecutus eſt. Diſpenſari tamen per Epiſcopum poteſt, vt ex cauſa etiam noctu celebrari poſſit, forſan itinerationis cauſa, vel cõſimilis neceſſitatis: gloſ. in cap. vlt. de priuileg. lib. 6. De ratione vero iſtarum horarum ſcripſit S. Th. 3. q. 83. artic. 2. Ob has igitur horarum conſiderationes ſi quis officium, ſeu canonicas horas non dixerit, videlicet Matutinum & laudes, peccat grauiter, ſi audeat celebrare: Silu. in d. verb. miſſa, q. 6. verſ. Quartum: Quinimmo etiam Primam dixiſſe oportet ante celebrationem miſſæ; ſed ea omiſſa non peccatur mortaliter: Sil. ibid. Tabien. in verb. Miſſa. nu. 6. ex ſententia Archiep. Flor. & Petr. de Palud. ſumma tamen neceſſitas, & repentinus caſus excuſabunt eum, qui nec laudes nec matutinũ dixerit ante miſſam; vt ibi.

Tempus quoq; celebrationi deficere videtur, ſi quis ieiunium ſoluerit; nam cum à ieiunis miſſa dicenda ſit, capit. vt Epiſcopi, de conſecr. diſt. 5. cũ alijs notatis per gl. & Doct. in cap. ex parte, de celebr. miſſ. omnis minima cibi, vel potus ſumptio impedit, ne quis ea die celebrare poſſit, etiam ſi nil fuiſſet ſumptum, niſi illa purificatio, quæ ſumitur in cõmunione miſſæ: & ideo ſi in prima miſſa
2 Natalis, quis ſumpſiſſet purificationem, nõ liceret ei alias duas miſſas celebrare. tex. in d. cap. ex parte: Abb. in cap. conſuluiſti de celebr. miſſ. Vnde ſi quis temere celebrauerit non ieiunus, deponẽdus eſt, Conc. Brachar. 2. Can. 10. & excommunicationi ſubiacet: Conc. Toletan. 7. cap. 2. habetur 7. q. 1. cap. nihil: quòd latius proſequitur Diaz in praxi canon. c. 29. quòd ſi circa mediam noctem quis ederit, aut biberit, & mane ſtomachꝰ adhuc cruditates eructet, conſulitur illi, vt abſtineat. gl. in d. cap. nihil. Diaz eod. cap. E contra uero qui ſero cęnauerit, & noctẽ omnem in ſomnem duxerit, non prohibetur mane celebrare, quoniam etiam digeſtio etiam ſine ſonno fieri poteſt. Abb. in cap. conſtiterit, de accuſat.

Ex ijs igitur illud eſt cõſequens, quòd ſi ſacerdos in canone miſſę ceciderit propter morbum, uel etiam moriatur, alter ſacerdos, qui non ſit ieiunus non poterit illam cœptam miſſam explere: gl. in d. c.
3 nihil, & ibid. Hug. Silu. in verb. Euchari-

ftia.2.q.7.& 8. Propter has etiã rationes ordines nec conferri,nec ſuſcipi poſſunt, niſi à ieiunis,propter miſſę celebrationẽ, & corporis ſumptionem,quæ ibi fit ſcilicet in ſacris; at in minoribus,non tã graue peccatum eſt,quia,& ſine miſſa cõferri,& ſuſcipi poſsũt;hoc tñ ieiuniũ ſolutũ nõ impedit charactereordinis ſacri quin à non ieiuno in non ieiunum vere confe159ratur;licet vterq; ſit puniendus; vt tradit Hug.in c.quod à patribus,col.2.diſt.75.

Tempus quoq; conſideratur, ne quis ea die celebret, qua pollutus ſit ex culpa per ſomnium; nam cum vniuerſa corporis compages effluxu ſeminis perturbetur,& inordinetur, uix per integram diẽ ipſa natura conquieſcit, & ad priſtinam ordinationem redit;vnde ẽt ſi pœnitẽtia & confeſſio interueniat, conſulitur illi, vt ea die abſtineat,S.Thom.3.q.80.& 4. ſent.diſt.9.quem refert.Silu.in verb.Euchariſtia.3.q.10.arg. Deut.cap. 23.Quin hoc verum eſt,etiam in diacono, aut ſub diacono non miniſtrent altari illa die; Nam Malachias Epiſcopus Diaconũ ſibi ad altare miniſtrantem, poſt nocturnam illuſionem,& pollutionẽ redarguit, ei pœnitentiã iniunges,vt ſcribit,S.Bern. Clar.in vita illius,nõ longe à calce libri: Sed et Epiphanius diaconum miniſtrantem ab altari iuſſit diſcedere, quia cum vxore dormijſſet ea nocte, ſcribit Sim. Metaf.in eius vita,15.Maij.Quæ multo

4 magis vera ſunt in Grçco ſacerdote vxorato; nam ſi commiſcuerit vxori,eadem die abſtinere debet ex ijs, quæ tradit, S. Thom.d.q.80.& eſt tex. in cap.vir cum propria,33.q.4. nam teſtamento veteri ſummus ſacerdos commixtus vxori,immundus erat vſque ad veſperam;de quo Aug.lib.retractat.2.& 52.& in libris quçſtionum; lib.3.

Eſt ẽt non canonicũ tempus celebrandi tunc,cũ ipſi celebrationi intereſt quiſpiam nominatim excõicatus;quinimmo ſacerdos hoc pmittens eſt proximus irregularitati, vt dicit glo.in c.is qui,de ſent. excõ.in 6.Imo ſi ille ſit excõicatus nominatim à Papa ſacerdos eum admittens, fit vere irregularis: Abb.in c.ſignificauit de ſent. excom. Spec.in tit. de diſpenſ.§. Iuxta.verſ.quod autem dixi: Idem eſt ſi corã perſona interdicta, Armil. in verb. interdictũ, nu.61.Debet ergo hic ſacerdos ipſam diuinorũ celebrationẽ intermittere,& oẽs ſcientes eum excõicatum, debent Eccleſiam egredi, c. oĩs qui, 24. q.1.not.11.q.3.c.ſicut apoſtoli,vbi gl.niſi canonem conſecrationis incœperit:nam eo caſu ſacerdos deſiſtere non debet,Innoc.in,c.nuper,de ſent.excõ.quod ꝓbat Nicolaus Dioniſij de Peruſio in cap.Epiſcopũ, in gl. in verb.officia, de priuileg. lib.6.Quod ſi excõicatus ſciatur ſecreto, qui ſciunt ęgredi debent, etiam ſecreto, ne temere eum prodant. not.in c.ſi tantũ 6.q.2.in gl. & 2.q.1.c.ſi peccauerit, vbi Archid.Animaduertendo tamen, quod ſecreto excõicatus vix aliquis eſſe poteſt, quem euitare teneamur: qm̃ ex conſtitutione Martini V. ad quam ſemper eſt habenda relatio,euitandus non eſt excõicatus niſi fuerit nominatim denũtiatus, vel propter notoriam iniectionem manuum in clericum, quæ non poſſit tergiuerſatione celari: vide Sum.Caiet.de ex com. min. Quinimmo hæc vera ſunt nõ ſolũ in excõicato nominatim,vel interdicto,ſed etiam in quouis publice peccato

5 re:nam ſacris myſterijs intereſſe nõ permittuntur,quãdo notorie criminoſi ſunt ex Conc.Trident.ſeſſ.22.decreto de obſeruan. & euitan.in miſſa.

E Contrario autem, ſi nemo adſit in Eccleſia, miſſam celebrare non licet, ex Conc. Magunt,cap.43.& ex decreto Sotheris

theris Papæ, habetur de conſ.diſt. 1.cap. hoc quoq;: quod adeo verum eſt, ut & ſi plures adſint mulieres ſine ullo maſculo, etiam celebrare non liceret; quoniam cum nulla earum mulierum poſſit altari deſeruire, ut diximus lib. 1. loquentes de mulieribus; ſacerdos ſibi ipſi ſeruire cogeretur, quod eſt impoſſibile: Vnus igitur ſaltem miniſter eſſe maſculus debet in miſſis priuatis, & ſufficit. Hoſt. & Alberic.argu.cap.quæſiuit,de uerb. ſign. in qua ſententia perſiſtit S.Thom.ut refert, Silu.in uerb. Miſſa 1.q.2.uerſ.ſecundum, dicens, quòd in ſolẽnibus debent ad minus duo aſſiſtentes eſſe: ita S. Thom. 3. quæſt. 83.

Die quoque paſſionis Domini nemo põt celebrare, uel conficere corpus Chri-
6 ſti, S. Tho. 3.d.q.83. Ideo ſi quis illa die temere conficeret, non careret ſcrupulo ſchiſmatis, ꝙ ab uniuerſali Eccleſiæ ritu ſeſe abſcindat, & Chriſti ſepulturam nõ intendat ſignificare; qua die etiam campanarum ſonitus conticeſcit, & quodammodo Chriſtum ſepultum eſſe demonſtramus: unde etiam non careret ſuſpicione hæreſis; quod in tempore paraſceue non conueniret cum fide Rom. Eccleſiæ, quã hæreſim de paſchatis die iã plures Synodi abiecerunt, ſicut ſub Victore I. Papa, ut narrat Euſeb.lib.5.Eccleſ.hiſt. cap.22.& ſeq. & in Conc. Nicęno, & in Conc. Arelaten. 1. In Antiochen. Carth. 4. Aurelian. 4. Toletan. 4. Ita quòd cum ea die paraſceue uere mortuus Chriſtus fuerit, ea die ceſſare debet mortis eius ſignificatio, ut ſancte ſcribit S. Thom. d. q.83. quod qui non obſeruarit, diſcedere uidetur aperte à decretis præfatis de pa-
7 ſchate loquẽtibus: Nam pontificales libri ſunt obſeruandi ſicut quælibet alia cæremonialia. Armil. in uerb. ſuperſtitio, nu. 1. tantoq; magis hodie hoc uerũ eſt, quòd ex Bulla Pij Quinti Pontif. Opt. Max. Dei indignatio impendet ei, qui miſſas pręter ritum in Miſſali nuper edito deſcriptum, celebrauerit. Cauſas uero ob quas illa die Euchariſtia confici non poſſit, ponit S.Thom. ibid. alias Specul. in ſuo Ratio. ſed utroque uetuſtior Ioan. Belletus in ſuo rationali, cap. 97. quatuor eſſe dixit; quæ reduci poſſunt ad ea quę dicta ſunt à pręfatis.

Qua ex re illud conſequitur, ut in hoc die paraſceues, nec miſſa celebrari poſſit, prætextu quòd cadauer aliquod ibi præſens ſit tumulandum: cuius priuilegio omni die, defunctorum miſſa celebrari poteſt: nam hoc intelligitur omni alia die præter diem paraſceue, ac diẽ Paſchæ: Nec eſt uerum quòd dictis diebus paraſceue, & Paſchæ corpora ad ſepulturam efferre non liceat, ut uidetur ſenſiſſe Specul. in Ration. lib. 7. tit. de off. defunct. nam intelligi debet eius doctrina de ſepultura quæ fit ſemel cum miſſę celebratione; hoc enim uerum eſt, ut illis duobus diebus ſepultura cum miſſa defunctorum non ſit celebranda: at ſepultura, ſimplex officiũ, & tumulatio, & traductio abſq; miſſa nullo iure, nulla cõſuetudine reperitur prohibita, nec hoc eſt contra Spec. ſententia, qui id docuit quoniam ſuo tempore omnes intumulationes fiebant ſimul cum miſſa, ut ibi patet, hodie uerò perrarò, & fere nunquã, quod etiam ſuadet pietas, ut uiuentibus detur hoc ſolatium efferendi cadaueris, & defuncto quantocitius ſuccurratur ex officijs ſepulchralibus, ac funeralibus; ſi tamen proxime agnati maluerint nõ efferre cadauer præfatis diebus, ſed differre in craſtinum, agant clerici quod cupiunt propinqui defunctorum, qui forſan malũt cadauer tumulari cum miſſa.

Baptiſmum quoq; generalem nemo cele-

celebrare potest, nisi solo sabbato Sancto: & die pentecostes, cap. non ratione, & cap duo tempora, de cons. dist. 4. Particulari uero personæ quocumque tempore cōferri potest, cap. hi qui, cum duobus seq. ead. dist.

Chrisma quoq; non nisi in cœna Domini, & quotannis conficiendum est, vt Fabianus I. Papa scribit in Epistola 2 ad Episcopos orientales; habetur de consec. dist. 3. cap. literis, his uerbis, Sicut ipsius diei solennitas per singulos annos est celebranda, ita ipsius sancti chrismatis cōfectio, per singulos annos est agenda; & de anno in annum renouanda; & Vetus chrisma in sanctis Ecclesijs cremādum; Ista à sanctis Apostolis, & successoribus eorum accepimus, vobisq; tenenda mādamus; Hæc ille. Propterea damnationem incurrit, qui vetere chrismate, vel oleo vtitur, cap. si quis de alio, de consec. dist. 4 Et tametsi Concilio Toletano. 1. cap. 20. & in quibusdam Synodis Græcorum habeatur, vt in cap. omni tempore, de consec. dist. 4. dicant posse omni tēpore olea sancta perfici. Tamen verius est, & vniuersalis Ecclesiæ consuetudini magis acceptum, vt sola cœna Domini fiant, ex præfato decreto Fabiani attestantis Apostolorum institutum fuisse; quod etiam probat. S Tho. 3. q. 72. Sed & ipsius chrismatis inunctio, quæ in sacramēto confirmationis fit, suum tempus, vel ætatem habet; Nam ad minus puero septenni dari debet. S. Tho. d. q. 72. Idem omnes summistæ: & nouissime Catechismus Pij Quinti in tractatu de Sacramento confirmationis.

Sed & in omnibus alijs rebus sacris sunt sua statuta tempora, quæ si non obseruentur, quicquid agitur minime canonice agitur. Leo. 1. Papa epist. 79. cap. 1. Nam ordinibus sacris conferendis sunt hæc tēpora præscripta; sublata quatuor temporum, sabbatum ante dominicā de passione, sabbatū sub diem Paschæ, dist. 75. cap. vlt. de temp. ord. cap. de eo: quæ temporum obseruatio solos adstringit Episcopos, & inferiores Papę, S. Thom. 4 dist. 25. Papa vero ipse omnes etiam sacros ordines quocumque tempore conferre potest, cap. 1. de temp. ord. & tradidit Host. in d. cap. de eo. Propterea de Sedis apostolicę auctoritate, solet concedi facultas de promouendo extra tēpora, vt habet stylus curiæ: quisquis igitur extra hæc tempora sine Papæ dispensatione promotus fuerit, characterem quidem suscipit, sed exercere prohibetur, c. cum quidam, de temp. ordin. nec vlla cōtraria consuetudo suffragari potest, cap. sane, de temp. ordin. Imo hic sic promotus inter irregulares adscribitur à Spec. in tit. de dispensat. §. Iuxta. vers. Item ordinatus extra tempora: Quinimmo ipse Episcopus, qui contulit sacros ordines, temporibus non seruatis, graui pęna plectendus est à Metropolitano, vel Papa d. cap. cum quidam, & cap. 2. de temp. ord. Imo priuatur ordinandi potestate, capit. subdiaconus: dist. 77. Alberic. in verb. ordinatus debet: Dispensatio vero cum eo qui extra tempora ordinatus fuerit ab Episcopo, qui in culpa non fuerit, obtineri potest, argum. cap. diuersis, de cler. coniug. scilicet, vt susceptos ordines exercere possit post condignam pęnitentiā cap. consultationi, de temp. ordin. Sed vt ad altiores ascendat à solo Papa obtinenda est; Tabien. in verb. irregularitas 4. nu. 6. Silu. in verb. irregularitas, q. 10. Summ. conf. de ætat. ordin. q. 36. Alber. in uerb. Ordo 2. & in verb. dispens. vers. octauus, 10 per capit. 1. de sacram. non iter. & licet olim inter veteres canonistas fuerit controuersia, quòd promoti extra tempora

non

non essent ipso iure suspensi per d.c.consultationi: Tamen hodie omni dubio caret; presertim ob declarationem cuiusdã extrauagantis Pij II. confirmatæ ab Innoc.8.& Alex.6.in qua fit expressa declaratio, quod ipso iure suspensi sint,& licet illa bulla non videatur esse in vsu quoad alia, vt dicit Tabien.in d.num.6.Tamen Silu.in d.q.10.persistit in hac sententia, & ipse Tabien. fatetur hos esse irregulares, citat 75.dist.c.vlt.& cap.2.de temp. ordin.Propterea ego sentio parui referre quòd illa Bulla sit in vsu: Nam hoc nobis sufficere videtur fuisse semel declaratum ipsos suspensos esse, & exequendo fieri irregulares: Sed si eius extrauagantis verba videre vis, habes apud Diaz in praxi canon.cap.22.

Hæc vera sunt maioribus ordinibus conferendis; Sed & in minoribus idem erit, si publicæ, & generales ordinationes fiant: at si priuatim paucis, minores conferre velit Episcopus omnibus diebus dominicis id facere potest; Immo & omnibus festis Rai. in summ.in tit.de temp. ordin.scribit Innoc.de temp.ordin. cap. 2.Summ.conf. de ętat.ord.q.30.Alber. in verb.ordo.2.Tonsura vero omni tempore, & passim cõferri potest, secundum Host.quem sequitur Ant. in d. cap. consultationi.

Ista autem sabbatorũ Tempora, duobus casibus trãsferri possunt in sequẽtes dies dominicos, primus est, si ordinãtis, & ordinati ieiunium seruetur vsque in ipsum diem dominicum: Tunc enim ipso die dominico etiam sacri conferri poterunt, cap.quod à patribus, dis.75.Sed quia indiscretum ieiunium, & maxime, periculosum est, vt tradunt Innoc.Host. & alij in cap. literas, de temp.ordin.non est tanta productio ieiunij facienda;

Alter casus est, si die sabbati tãta fuisset ordinandorum multitudo, vt omnibus satisfieri non potuerit cuiusmodi falso ipsorum ritu vna die Episcopus Pręto Iannis sacerdotes bismille tricentos sex, & quinquaginta promouerat, vt scribit Franciscus Aluarez de reb. Aethiop. c. 96.nam in diem dominicum continuatio fieri posset ex sententia Innoc.in d. c. literas; Silu.in verb.ordo.2.q.6.Abbates vero, atque alij prælati Episcopo inferiores, quibus iure, aut priuilegio facultas competit conferendi minores ordines, congruẽtius faciunt si nõ conferant istis supradictis ieiuniorum temporibus, quia cum illis non competant publicæ ordinationes, sed eæ priuatæ, debent alijs diebus festis id agere; ne videantur velle solẽnes ordinationes tenere, vt tradit Host. quem refert, Siluest. in d. verb. ordo. 2. q.6.ad fin;

Ipsa quoque Episcoporum consecratio, solis dominicis, & festiuis diebus facienda est summo mane à ieiunis, saltem circa horam tertiam, cap. ordinationes, 1.dist.75. Silu.in verb.consecratio.1.q. 3.possunt nihilominus, etiã istis sabbatis solennibus consecrari; quinimmo, & si quis susceperit sabbato sacerdotiũ, poterit subsequenti dominica consecrari Episcopus, etiam ieiunio non continuato de sabbato in dominicã; Rai. in sum. in tit. de temp. ordin. vers. Item potest: Quæ Episcoporum consecratio aliud habet tempus canonicum, intra quod fieri debeat: nam quisquis pronuntiatus est Episcopus, tenetur infra tres menses cõsecrari sub pœna amissionis perceptorũ fructuum, & si per aliud trimestre distulerit, ipso iure priuatur ipsa Ecclesia Episcopali: Conc.Trident.sess.23.cap.2.de refor. Quando autem incipiat trimestre currere an à die Electionis, an à die confirmationis, Doct. scribunt in cap. quoniam

niam quidam, dist.75. Silu. in d. q. 3.

Consecrationes virginũ omnibus festis fieri possunt; Sed de ijs diximus lib. 1. quãdo de monialibus agendum fuit:
12 Et ideo quando etiam in necessitate virgo esset constituta, posset etiam die feriato sacrari: cap. deuotis, 20. q. 1. Rai. Ibid. cum tamen regulariter solis festis consecrari debeant virgines. c. 1. de temp. ord. Ecclesiæ vero, & altaris consecratio quibuslibet etiam feriatis diebus fieri potest; quia sic suadet necessitas cultus diuini augendi; cap. 2. cum glos. de consecr. Eccl. vel altar. Rai. in sum. in tit. de cõsec. Ecclesiæ.

Ad hunc quoq; temporis tractatum pertinet indagare ætates singulorum ordinum: Sed quia de ea re proprio titulo egimus primo lib. eo lectorẽ reijcimus;

Alia super est tẽporis indagatio; quæ versatur circa interstitia temporalia in-
13 ter vnum, atque alium ordinem suscipiẽdum; nam ne quis præpropere, & nimis accelerate ad omnes ordines ascendat, & quasi Neophytus censeatur; certũ interuallum per singulos ordines desideratur: nam olim in minoribus ordinibus quinquennio deseruiendum erat, priusquã in sacris admitteretur; deinde diaconatus aliud quinquennium exigebat, vt ad presbyteratum ascendere quis posset, ex decreto Zosimi Papæ: habetur dist. 77. cap. in singulis: Postea Gelasij 1. constitutione declaratum erat, à minoribus ad sacrum subdiaconatum requiri trimestre aliud & trimestre ab illo ad diaconatũ; ad presbyteratũ à diaconatu alio trimestri erat scensus in ijs, q̃ à pueritia Ecclesiasticis ministerijs fuerãt occupati. Sed si vir factus laicus deliberasset se se mãcipare diuinis obsequijs, nõ admittebatur ad sacerdotium, nisi octodecim mensibus decursus, ab adepto primo ordine maiore; vt habetur in capit. Monachus, dist. 77. cap. 1. Alber. in verb. Ordinatus à non Episcopo: Hodie tamen media quadam via vtendum putauit Trid. Concil. nam minores ordines non vna die, sed diuersis conferendos esse decreuit, nisi aliter Episcopo expedire videretur, sess. 23. cap. 11. de reform. vbi aperte interstitia per singulos ordines seruari iubet: q̃ interstitia varijs modis accipi solent: antiquitus enim, per quatuor aut quinque annos intelligebantur, cap. in singulis cũ gl. 77. dist. sed verius puto interstitia hodie intelligenda ipsa quatuor tempora ordinibus conferendis à iure statuta. Et in hac re versabitur arbitrium Episcopi pro necessitate Ecclesiarum, & disciplina ipsorum ordinandorũ: susceptis vero minoribus, annus interponendus est, priusquam ad primum sacrum, qui subdiaconatus est ascendat, vt ibid. & à subdiaconatu ad Diaconatũ alius annus, Ead. sess. cap. 13. Idem à Diaconatu ad presbyteratum; Ibid. cap. 14. quæ tamen tẽporum interstitia arbitrio Episcopi immutari possunt, si expedire iudicauerit, vt ijsdem locis probatur: Quod arbitriũ Episcopo quidẽ quantum verba sonant, concessum est quo ad hoc, vt hæc interstitia abbreuiari possint; at non ita vt eadem die sacros ordines duos conferre possit, vel vltimum minorem cum primo ex sacris; quinimmo si hoc fecerit sciens deponendus est; cap. qui in aliquo in fin. dist. 55. & dist. 81. cap. Tantis: quod si per ignauiam, & incogitantiam id fecerit; priuari debet potestate ordines cõferendi: cap. qui Ecclesiasticis, dist. 36. vbi glos. hac distinctione vtitur, & Alberic. in verb. ordinator, in princ. Idque adeo est verum, quod si sabbato vnum sacrũ ordinem conferat alicui, & continuato ieiunio, alterum eidem conferat in dominica,

minica, ſuſpenſus eſt ipſe Epiſcopus ab ordinis collati poteſtate conferendi, & ordinatus ab executione ſuſcepti ordinis, donec ſedes apoſtolica diſpenſarit c. literas, de temp. ordin. & capit. dilectus: Imo quia indignum, & contra canones promouit, videretur etiam deponendus cap. ſi qui Epiſcopi, vbi optima gl. 1. q. 1.

Hoc loco opportune quęritur, an Epiſcopus prædictus, qui liberam habet poteſtatem diſpenſandi ſuper iſtis temporum interſtitijs, ex decreto ipſius Conc. Trident. ſi tacite promoueat eũ, qui nondum expectauit tempora annua, quæ requiruntur ab vno ordine ad alium, dica-
14 tur diſpenſare. Reſpondi aliàs, Epiſcopus ſciens nondum eſſe lapſum tempus, per ipſam promotionẽ cenſetur voluiſſe diſpenſare; Nam omne canonicum impedimentum, quod eſt in poteſtate Epiſcopi diſpenſandum, ſemper videtur didiſpenſari, ſi Epiſcopus ſciens ꝓmoueat. Abb. in cap. veniens, de fil. presb. Fel. cap. præterea, de teſt. cogen. num. 7. 8. & 9. Idem ſi ipſe non conferat ordinem, Sed dimiſſorias concedat, quia hæc à pari ꝓcedunt: Silu. in verb. irregularitas in fin. arg. cap. accedens, de purg. canon.

Tempus quoque canonicum adfert impedimentum, ne quis alteri præferatur, quia qui primo ordinatus eſt, alijs præfertur. Leo. 1. Papa epiſt. 87. in fin. gl. & tex. in cap. ordinationes, diſ. 75. Conc. Mileuitan. cap. 13. & ſequen. quòd intelligo in ordinatione canonice facta; alioqui ſi quis titulũ nullum, & illegitimũ habuiſſet, & poſtea illud fecerit ſanari, id non poterit ei ſuffragari, in pręiudiciũ illorum, qui ante ſanationem illius defectus habuerunt magis legitimum titulum: ideo ſi quis canonicatum obtinuerit per ſimoniam propinquorum, & poſtea creatis alijs canonicis ipſe renuntiauerit, & Epiſcopus eidẽ contulerit; quaſi nunc ordinatus erit poſterior omnibus.

Ad eundem temporis tractatum pertinet an articulꝰ mortis, ideſt ea dies qua
15 ad mortem damnati ſuſpendendi, decapitandi, comburendi, vel in aquas immergendi ſunt, adferat canonicum impedimentum, ne ſacram Euchariſtiam poſſint ſuſcipere? ſane per Italiam hic abuſus inoleuerat nimis, ob ſecularium Iudicum, vel neglectum, vel ignorantiã; præſertim quia, & criminaliſtæ, vt Marſilius, & alij id ſuo marte ſcripſerunt, triduo ante mortem concedi poſſe Euchariſtiam, putantes hoc modo ſe ſe plus venerationis adferre illi ſacramẽto, quod in viaticum datur, & infirmitatẽ, ac robur; vt ea mors æquiore animo toleretur: Propterea ego nonnullis locis, quibus pro Epiſcopis magiſtratum geſſi, validiore auctoritate, qua potui id induxi, vt ea ipſa die communio concederetur. Primo ex illa Regula, quòd huiuſmodi damnatis nullum ſacramentum negandum eſt; Clem. 1. de pœnit. & remiſſ. vbi gl. expreſſim communionem quoq; concedi dicit: & omnes ſummiſtæ idem fatentur, Angel. ver. Euchariſtia. 3. nu. 27. verſ. vtrum ſit danda. Sil. in verb. Euchariſtia. 3. q. 5. Armil. in verb. Communio, verſ. omnibus: Secundo quia, & hæreticis igne cremandis conceditur. capit. ſuper, de hæret. lib. 6. Tertio, quia dari poſſe, & debere ſi velit, ipſo vltimo die, qui finis eſt vitæ eius conſtat apertiſſime in cap. quęſitum eſt: 13. q. 2. ibi, in fine communio danda eſt: & eſt gl. in cap. ſi quis de corpore, 26. q. 6. ſic enim ſignificat verbum illud, in fine, ſcilicet vltimo articulo mortis, cap. de filia, 27. q. 1. Ipſo autem facto mihi delatũ eſt ꝑ plures mortem ſubijſſe viriliter, Deo gratias agẽtes: nimirum domino aſſiſtente, & cõpatiente;

te; quin etiam diuina miracula contigisse produnt historici: Nam Brugis, cum septem fuissent suspensi, ille vnus qui ex eis Eucharistiā acceperat, rupto fune seruat⁹ miraculo est in ipsa die festi sanctorum Petri, & Pauli, vt tradit Surius in cōmentario anno Domini M. D. LXVII. Ideo damnandū est, quod scribit Steph. Aufr. in tract. de potest. Eccles. super laic. vers. 128. quod scilicet negetur Eucharistia, & detur solus panis benedictus; nā illa benedicti panis datio reprobatur à S. Thom. quodl. 5. art. 12. Ipsis vero dandum non est sacramentum extremæ vnctionis. S. Th. 4. cōtra Gent. c. 73. quod licet dandum sit solis fidelibus, & solis verè pœnitentibus, sicut cætera sacramēta ex Innoc. 1. epist. 1. ad Episc. Eugub. c. 8. habetur 95. d. cap. illud; tamen non datur nisi infirmantibus, ex verbis Iac. c. 5. Quòd si aliquando per vnctionem olei benedicti aliqui sanati sunt ab abscissione brachij, vt scribit Greg. Turon. hist. Gall. lib. 2. cap. 37. vel de mutis, surdis, aut cęcis, q̄ simili vnctione facti sunt loquentes, audientes, & videntes, vt Idem Greg. hist. lib. 6. capit. 7. Tamen illud potius ad miraculū pertinet, quàm ad hoc sacramentū vnctionis. Nam sicut Sancta Genouepha infirmos inunxit, & sanauit non ex sacramento, sed miraculo, vt scribit Ricard. dist. 23. dist. 2. q. 2. ita, & in p̄dictis casibus, atque alijs similibus.

Est ēt temporis habenda ratio, s. quæ missa sit qualibet die dicenda; debet .n. illa dici, quæ congruat diei officio: Ideoque nec votiuæ missæ qualibet die feriata dici possunt, nisi ordine à missali per rubricas proposito, ita quòd si ille dierū ordo sine vrgenti necessitate confundatᶜ, non bene fit, ex rubrica prima de missis votiuis, & rubrica, quæ statim ponitᶜ ibidē post missas votiuas de Sancta Maria.

De personis, pro quibus diuina celebrare non licet.

CAP. XXV.

1 Manus inijciens in se ipsum, non debet esse dignus, vt pro eo oratio, vel oblatio fiat.
Clericus se percutiens, ipso facto est excōicatus.
Monachus si peculium seruauerit, non fit oblatio pro eo.
Impœnitentes morientes, non sunt digni, vt fiat oblatio pro eis.
2 Tutorem Clericum nominantes debent priuari oblationibus, & orationibus Ecclesiæ.
3 Duello morientes nō sunt digni, vt pro eis oblatio fiat.
Clericus si moriatur in rixa, pro eo oblatio fieri non potest.
Excōmunicatus quomodo sit priuandus oratione fidelium, & an peccet, qui pro eo orat.
4 Excōmunicato ad missam superueniente ante cœptū canonem consecrationis, discedendū.
5 Excommunicati corpus, si adstet in Ecclesia dū sacerdos celebrat, non dicitur coram excommunicato celebrare.
Excommunicati cadauer non est aspergendum, incensandum, vel benedicendum alioqui dicetur quis participare.
6 Missam mortuorum dicens pro viuis fidelibus, vt moriantur, est deponendus, & ille qui illi ministrat ad hoc.
Nigra paramenta ponens in Ecclesia præ dolore amici mortui, irregularis est, secus ob ritum seruandum.
7 Oblatio criminosorum respuenda ab Ecclesia:
Raptorū oblationes, qui recipit irregularis est:
Vsurarij manifesti oblatio respuenda; alias clericus contra faciens, est ipso iure suspensus.
8 Fratrum dissidentium oblatio respuenda.
Fratrum dissidentium miraculosa exempla:
9 Lauretanæ Ecclesiæ origo.
10 Rebaptizatorum oblatio respuenda;
11 Meretricum oblatio respuenda.
Oblationes, quæ ex canonibus respuendæ proponuntur, intelliguntur illæ publicæ, quæ fiunt ad altare, at eleemosynæ non respuuntur.
Notoriè criminosus quisquis ad altare oblationem facere non permittendus.
12 Meretricem publicam post partum non esse introducendam in Ecclesiam, nisi cognita conuersione.
Ordinari nemo potest eorum, quorum oblatio ab Ecclesia respuenda est.

T 2 Matri-

Matrimonij impedimenta quæ sint, vsque ad finem cap.
Clandestina matrimonia hodie irrita sunt, & quæ sint.
Clandestina matrimonia auctorizans paroch. quomodo puniatur, & quomodo monachus.
13 *Matrimonio consanguineorum, uel affinium assistens parochus excommunicatus est.*
Affinitas hodie contrahitur etiam ex fornicatione duobus gradibus.
Sacerdos sciens in confessione aliquod impedimentũ non prohibetur assistere, et benedicere.
Almisicus Episcopus patrem Othonem excommunicauit ob incestum.
14 *Cognatio spiritualis hodie quibus gradibus consistat.*
Baptizatum tangentes non omnes contrahunt cognationem spiritualem.
Matrimonium cogentes contrahere hodie sunt excommunicati;
15 *Pœna capitis in laico est degradatio in clerico*
Matrimonium simulatum parochus auctorizans quomodo puniatur.
16 *Matrimonio monachorum, monialium, vel clericorum in sacris, parochus assistens ipso iure est excom.*
Masculi se se inuicem matrimonio copulantes qua pœna puniantur, & parochus.
Hermafroditorum matrimonia quomodo iure permittantur.
Matrimonia quibus criminibus impediantur, & quomodo.
17 *Hæreticorum matrimonium auctorizans parochus fit irregularis.*
Publicæ honestatis impedimentum hodie quo modo procedat, quot gradibus.
18 *Matrimonium quodcumq; contra decreta Ecclesiæ generalia, vel specialia dicitur Clandestinum, & habet locum pœna, cap. vlt. de cland. desp.*
Parochus dubius de impedimento matrimonij debet abstinere.
19 *Dispensatio super matrimonio contracto obtenta à contrahentibus non prodest parocho.*

Ipsarum quoq; personarum cõditio, pro quibus sacra facienda sunt, canonicum adfert impedimentum sæpenumero, ne sacerdotio fungi quis possit; Nam si quis in seipsum manus inijciens moriatur, nec ob
1 latio, nec oratio pro eo fieri potest: cap. placuit, 23. q. 5. Tales enim si forte superuixerint, etiam irregulares fiunt, sicut reliqui sponte se mutilantes, vt diximus primo libro de mutilatis: idem etiam dicemus lib. vlt. tractando de mutilationibus: hic etenim se percutiens, censetur ipso facto excommunicatus, si clericus sit, vt tradit Archid. in cap. si non licet, 23. q. 5. Hinc est quòd illæ duæ sanctimoniales Tabēnosiotæ, quarum altera in monasterio laqueo se suspendit, altera se se in flumen deiecit, omni oblatione priuatæ fuerunt, vt scribit Pallad. Cappad. in uita Tabennos. fœminarũ.

Pro monacho etiam mortuo, qui peculium congregauerit, sine Abbatis licẽtia, oblatio fieri prohibetur per canones; c. monachi, de stat. mon. quod tanto magis verum esse debet hodie ex Conc. Trid. sess. 25. cap. 2. de Regul. quo proprietas prohibetur quibuscumq; regularibus, & consuetæ suorum ordinũ canonicæ pœnæ ibidem confirmantur.

Sed & pro ijs, qui impœnitentes moriuntur, & in peccato mortali, quantumcumq; Christiani sint, oblatio, atq; oratio pro eis fieri nõ permittitur c. pro obeuntibus, & vlt. 13. q. 2. Pro illis quoque non est facienda oblatio, vel oratio, qui tm̃ dant negocium, laborem, vel impedimentum clericis, vel eos in tantum occupationibus vexant; quod ab altaris ministerio auertantur; nam quæ maior iniuria Deo fit, quã si auertas ministros suos ab ipsius obsequio? Ideo indigni fiunt, ne inde auxilium sperent, vbi culpã cõmiserunt, tex. in c. Cyprianus, 21. q. 3. Cyprianus etenim lib. 1. Epist. 9. negat
2 offerendum esse pro eo, nec sacrificandũ pro dormitione eius, qui excedens clericum nominasset ad tutelam, vel curam; cuius rei meminit Osius Eps Varmiens. in conf. de cęrem. sumptis à rebus. c. 88.

Morien.

Morientes quoq; in duello, quia excōica
3 ti ipso iure sunt, & Ecclesiastica priuan-
tur sepultura.c.1.de torneam.& Concil.
Trid.sess.25.c.19.indigni sunt, & obla-
tione, & oratione, sicut reliqui oēs excōi-
cati morientes, vt infra dicemus: Propte
rea si clericus in rixa moriatur, vel in lu-
dis gentiliū, idest hastiludijs, & lapidum
iactibus, pro eo sacrificium offerri non
potest, c.quicumque clericus, 23.q.8.

Et generaliter nulla oratio publica,
vel sacrificium offerri potest pro quocū-
que excōicato. S.Tho.4.dist.18.his ver-
bis, Ex persona Ecclesię oratio pro excōi
cato inter membra Ecclesiæ fieri nō pōt,
quamuis aliqua psona particularis pos-
sit aliquod suffragium ad eius cōuersio-
nem per intentionem dirigere: Hæc ille.
Quæ verb. Sil.interpretatur, quòd sacer
dos in quantum sacerdos non pōt pro
excōicato orare, sed inquantum singula
ris persona, etiam in secretis missæ, non
peccat, si pro illius conuersione oret, vel
etiam publicam orationem dicendo ge-
neraliter, si eū recolat in mente, non vt
membrū Ecclesię, sed vt separatū, & diui-
sum non peccat: vel ēt si in suis priuatis
orationibus pro illo oret, non peccat: ita
Silu. in verb. excōicatio. 1. circa princ.
Sum. conf.lib.3.tit.33.q.169.Idem Sil.
in verb. Missa.1.q.8. vers. Quartum: Et
sic cōcludit quòd duo sunt casus, in qui
bus pro excōicatis nec oratio, nec sacri-
ficium licet. primus est in speciali, & pu-
blica intercessione; secundus est, inquā-
tū pro eo oratio fieret, vt pro persona in-
ter mēbra Ecclesię: Propterea dico, quòd
si sacerdote celebrante, tunc cū dicitur
canon cōsecrationis, superuenerit excōi-
tus notorius, quē ille dubitanter scit esse
talem, non tenetur dimittere missam, vt
iam diximus supra proximo capite, cir-
ca princ. Quinimmo si in mente oret ꝓ
illius conuersione ad gremium Ecclesię,
4 forsan non peccaret sacerdos ex sentētia
aliquorum, cū quibus transit Sil.in loco
citato: at quandocumque excōicatus su-
peruenerit ante cęptum canonem, nullo
modo debet sacerdos, nec laici pro illo
orare: quia cōicare viderentur ei in ora-
tione. arg. c. sicut apostoli, 11.q.3.& c.nu-
per. de sent. excom. debet. n. potius dimit
tere missam, & alij debent Ecclesiā egre-
di, vt diximus proximo superiori capi-
te: Quæ procedunt in excōicatis viuis;
at in defunctis, qa nulla potest esse spes
redemptionis, non est offerendum sacri-
ficiū, nec oratio, etiam priuata, sicut nec
pro quolibet mortuo in peccato morta-
li; sed si dum sacerdos celebrat, adfera-
5 tur in Ecclesia cadauer publici excōmu-
nicati, meo quidem iudicio non tenetur
missam deserere, quia sacerdos ex sepa-
rata intentione celebrans, nō videtur ad-
mittere ad cōionem altaris tale cadauer,
cuius psentia nō est talis, vt sacerdos di-
catur corā excōicato celebrare, psertim,
quia ratio euitandę cōionis cessat in isto
casu: Illud tn̄ verum est, quòd non debet
quidquā pro mortuo dicere, vel orare,
vel aliquā operā impendere circa illud
corpus, vt puta aspergendo, benedicēdo,
cruce signando, vel cū comitādo, aut fie-
ri permittendo funera (si ad eū prohibe
re ptineat) quia eo modo videret sepul-
turæ cōicare, & consequenter fieret ēt ir-
regularis, sicut reliq admittētes ad sepul
turā excōicatorū corpora: Cle.1.de sep.
Et hunc casum disputando ita decidit
Abb.in c.ad hæc, de priuil.& exc. prelat.

Est ēt notatu digna irregularitas illa,
qn̄ quis orat pro viuis fidelibus, vt mo-
riant: nā si quis missam mortuorū ꝓ vi-
uis dicat, credens per talē missam, illos
6 eē morituros, peccat grauissime, sicut qn̄
quis orat, vt Deus aliquem perdat: Silu.

in verb.Missa.1.q.8.in fin. sed & irregularitatem incurrit, quia deponitur proprij ordinis gradu, cap.quicumq;, 26.q.5.Host.de sortileg.c.vlt.Grillan.in tract. de sortileg. q. 14. & 17. Diaz in praxi Canon.cap.35.Idem quoq; puto in eo, qui scienter ministrarit huic sacerdoti, cum eadẽ intentione,arg.c.2.de apostat. Idẽ & in eo, qui sic celebrari missam facit;est.n.commune delictum. Huic autẽ alia confinis est, si amicis mortuis, quis tanto dolore afficiatur,vt prę męstitia auferat sacra paramẽta ab altaribus, vel nigris paramentis,quasi lugubrius ea parauerit, uel consueta luminaria subtraxerit,aut extinxerit: nam qui hæc cõmissit honore, & dignitate loci sui priuatur;qđ significat depositionem,& irregularitatẽ d.c.quicumq;. quod tñ locum non habebit,quãdo apparatus niger altaribus circumponetur,non hac mæstitiæ intentione,sed ad seruandum Ecclesię ritum,qui sic instituit tempore funerum;

Ad hoc genus canonicorum impedimentorum pertinet;quod sicut sacerdoti orare non licet, pro præscriptis personis: ita nec debet oblata munera suscipere illarum,vel similium personarum; Nã in detestationem criminis, vt criminosi compescantur, iubet Ecclesia eorũ obla-
7 tiones respui; & non respuentibus cõminatur irregularitatem: Sacerdos etenim, vel clericus,qui susceperit Eleemosynas, atque alias oblationes eorum,qui raptores sunt Ecclesiarum,vel publici violatores, irrecuperabiliter patitur damnũ sui ordinis,dicit tex.in cap.2.de raptor.quę verba significant induci irregularitatem sine spe dispensationis; quæ res hodie lõge magis vera esse debet, quoniã ex Cõc. Trid. sess.22.cap.11.de refor.isti raptores sunt ipso iure Papali excommunicatione innodati,& clerici eis consentiẽtes, vltra excõmunicationem,perdũt officia, & beneficia,fiunt inhabiles ad alia,& ab ordinũ executione suspenduntur,vt ibi: quod longe magis verum fuerit in raptoribus sanctimonialium;nam Menna sanctissimus Monachus oblationes etiam priuatas Carterij, qui monialem rapuerat, his verbis spernens abiecit,oblationẽ suam omnipotenti Deo abstulisti,& mihi tuas oblationes transmittis? ego oblationem tuam non accipio, quia suã abstulisti Deo:Hæc narrat Greg.dialog.lib. 3. cap. 26. Sunt etiam respuendæ oblationes Vsurarij manifesti; quòd si sacerdos eas acceperit, fit ipso iure suspensus, cap.quia,de vsur.& ad restitutionem susceptæ oblationis tenetur: Specul.in cap. quanquam,super glo.in verb.contra vsurarios,nu.56.de vsur.lib.6.

Fratrum quoq; dissidentium oblatio respui debet,cap.oblationes,dis.90.tantum.n.odit Deus fratrum discordiã, vt inter septem illa præcipua,quæ ipse odit hoc ponatur,Prouerb.c.6.nam & ad eas sedandas magnis miraculis Deus vsus est, Greg. etenim Neocęs. Ponti Episcopus, qui Thaumaturgus appellatus est paludem exiccauit,q inter fratres dissensionis causam daret; refert Euseb. hist. Eccl.meminit,& Ecclesia in lectione diei festi eius,15.Cal.decembris: Similis discordia inter fratres sedata est per tẽplũ diuæ Mariæ Laureti, qđ ibi diuino miraculo repente positum fuit,ea parte cõfinium vnde dissensio orta erat.

Oblatio quoq; eius, qui non cõicat .i. qui excõicatus est, vel in vna catholica fide non persistit, uel non sumpsit cõionem suo tempore, non est suscipienda, Conc.Elibertan.c.28.sicut nec oblatio illorum fidelium,qui filios suos hæreticis batizandos concesserunt, Conc.Ilerd.c. 13.Propterea quãdo Valens Imperator

Basilio

Basilio solennia celebrante, Ecclesiã ingressus est, vt Christo vasa dono offerret, ita ab omnibus clericis contẽptus est, vt ea vasa, aut dona nemo ex astantibus susceperit, aut attigerit; quia Basilio catholico præfatus Valens non cõmunicabat; scribit Greg. Nazianz. in Monodia. Sed & eæ oblationes, quę fiunt à sacrilegis cõtrectatoribus, seu sacra furantibus, non sunt suscipiendæ. 12. q. 2. cap. de viro, gl. in d. cap. oblationes: Illorum quoq; oblatio est detestanda, qui per vim hominem de Ecclesia rapuerint. 17. q. 4. c. miror, gl. in d. cap. oblationes: Rebaptizatorum vero etiam durante pœnitentia contemnenda est oblatio: de consecr. dist. 4. cap. eos: gl. in d. cap. oblationes: quod mea quidem sententia extendi ẽt potest ad ipsos Rebaptizantes scienter, & ad eos qui
10 Rebaptizationi ministrant loco diaconi vel subdiaconi, vel ut compatres, vt diximus supra de Rebaptizatis tranctantes: & est tex. in cap. 2. de Apost.

Meretricũ præterea oblatio repudian
11 da est; nam & olim ob immunditiam reijciebantur; ne quasi merces prostribuli accipi videretur, Deuteron. cap. 23. gl. in princ. 14. q. 5. & gl. in d. cap. oblationes. Nam & Isaias idem dixit, non accipias mercedem meretricis, vt refert glo. in cap. ex transmissa, de dec. in gl. 1. vbi etiã Abb. sed hodie on illa ratione reiiciuntur oblationes meretricis, quia sit merces prostribuli: sed alia scilicet, ne Ecclesia videatur approbare peccatum, vt inde lucrum capiat. S. Thom. 2. 2. q. 86. art. 3. sed hæc sunt sano sensu accipiẽda: nam istæ oblationes intelliguntur illę publicæ, quæ in Ecclesia ad altare pręcipue diebus solennibus offeruntur. S. Tho. ibi: at in decimis, & alijs priuatis eleemosynis non procedit hæc regula, vt fieri non possint, nam nihil obstat, quin & fiant, & prosint. S. Tho. 2. 2. q. 32. artic. 7. & q. 87. artic. 2. August. Epist. 54. habetur. 14. q. 5. cap. non sane, & tradit Silu. in verb. Eleemosyna. q. 4. Et generaliter, quicũq; notorie criminosus est, non potest publice offerre ad altare oblationes; nam Ecclesia respuit. glo. in d. cap. oblationes: & in d. c. ex trasmissa, de dec. vbi Abb. hoc probat, post Innoc. Et potest ratione cõfirmari; nam hodie omnes publici, ac notorij peccatores non sunt admittendi, ut missæ intersint ex Conc. Triden sess. 22. cap. 1. de obseru. & euitan. in miss. multo ergo minus est eorum oblatio ad altare admittenda: quæ non nisi in missa fieri consueuit: Propterea publica meretrix post partum non est introducenda in Ecclesiam, cum oblatione, nisi eam pęnituisse cognoscas: Ideo cõcludo omnes hos,
12 quorum oblatio respuitur, promoueri non posse, quoniam ipsa ordinum collatio missam comitatur, vt in sacris ordinibus, uel si minores sint publice fiũt aut cum sui ipsius oblatione, qui Deo acceptus esse non potest, nisi correctus.

Ad eundem tractatum pertinet, vt. s. aliorum causa sacerdos suos ordines administrare non possit circa sacramentũ matrimonij: nam interdictis nuptijs adesse nõ pòtest, nec auctoritatem sacerdotalem illis interponere: Ad cuius rei pleniorem inuestigationem esent hoc loco annumeranda omnia matrimoniorum impedimẽta, sed quia nimium prolixus est tractatus, & Doctissimi, viri vberrime de eis scripserunt, videlicet Raymundus Decretalium compilator, & cæteri recẽtiores summistæ: ideo ad cognoscenda huiusmodi impedimenta ad eos lectorem reijcio. Hoc enim loco canonica ꝓsequemur impedimenta, quatenus ipsi sacerdoti obsistunt, ne interdictis nuptijs interesse possit. primum est:

Clandestinum matrimonium.

IN primis vero occurrunt clandestina matrimonia, q̃ olim q dem prohibebant̃, sed valida erant; hodie vero, & prohibentur, & irrita, & inualida sunt, si Concilij Tridentini forma non seruetur, quæ præscribitur sess. 24. cap. 1. de refor. matr. Dicitur autem Clandestinum si edicta, & publicationes tribus diebus festiuis non fiant, si Testes in ipso contractu non interuenerint, si proprius parochus, aut alius pro eo ipso mandante, non interfuerint: Istis enim casibus quicumque clericus tamquam testis intersit grauissime arbitrio ordinarij punietur: Qu n si non tamquã testis, sed tamquam parochus ex proprio officio interuenerit omissis testibus aut publicationibus eadem arbitraria pœna punietur. d. Concil. cap. 1. uers. In super. de refor. matr. si vero cum parochus nõ esset, parochi officium fecerit in auctorizando matrimonio, vel benedicendo, olim quidem tam Regularis, quàm secularis incurrebant triennalem suspensionem ex Conc. Lateran. sub Innoc. III. c. 51. Hodie vero ex d. Conc. Trident. cap. 1. supracitato, vers. quod si quis, in determinatam suspensionem incurrit, quæ p. petuæ cõparatur, nec eo casu vllum priuilegium, aut quantumlibet immemorabilis consuetudo, excusare eum poterunt, vt ibi aperte constat: Est tamen odiosius si hoc delictum commiserit Regularis, aut Monachus, quia etiam ipso facto est Papali excõmunicatione innodatus. Cle. 1. de priuileg. & ideo cũ Diaz in praxi canon. cap. 67. multas excitet dubitationes, circa huiusmodi suspensionẽ, superuacanea est omnis illius disputatio, & Doctorũ quos ille ibi citat; hoc .n. vlt. Trid. decreto res tota absoluta est;

Consanguinitas.

PArochus vero, q matrimonio inter consanguineos cõtracto quartum citra gradũ auctoritatem ex proprio parochi officio sciens interposuerit, fit infamis, ex decreto Calisti Papæ cap. consanguineorum. 3. q. 4. sicut oẽs alij consentientes talibus nuptijs, vt diximus supra hoc lib. cap. 1. quo loco probauimus omnes infames, & hos præcipue irregulares esse: Præterea hic parochus etiam ob hãc approbationem talium nuptiarũ, incurrit ipso facto excommunicationem, sicut ipsi cõtrahentes, Clem. 1. de consang. & affin. quod
13 expresse scripsit Rosel. quem sequitur, & comprobat Silu. in verb. excommunicatio. 9. q. 41. Et tametsi Tabien. in excommunicatione. 49. & Armil. hos non sequantur: tamen istorum sententia, poterat defendi illo tempore, quo matrimonia erant valida, etiam absente parocho, ita quòd illius pręsentia nil addebat validitati matrimonij, & sic parochus nõ videbatur participare in crimine per solam præsentiam: At hodie quia non sufficit voluntas contrahentium, sed requiritur auctorizatio parochi, tanquam de substantia contractus: hinc fit quòd impossibile sit dicere ipsos contrahentes solos esse excommunicatos, non autem ipsum parochum, ad quem potius spectat damnare tales nuptias, quàm sacramento confirmare: Ideo cũ sit vere particeps criminis criminosi, auctorizando eandem incurrit excommunicationem, quam ipsi delinquentes, & ita concludit Nauar. in tract. de censur. cap. 37. nu. 33. arg. cap. nuper, & cap. si concubinæ, cum not. per Abb. ibi, de sent. excom. & ita in vna Lucerina fuit per Sedem apostolicã iudicatum: delegata enim mihi fuit ab-

solutio excōmunicationis, quàm Parochus incurrerat ob huiusmodi auctorizationem matrimonij, & quia idem Parochus in huiusmodi excōmunicatione celebrauerat, illi contuli beneficium absolutionis; sed de irregularitate non dispensaui, remittens eum ad dictam Sedem apostolicam. Quinimmo addo, ꝙ ipsi Testes, qui etiam sunt de substantia matrimonij, si scienter interuenerint, incurrant eandem excommunicationem, quia hoc non est solum esse præsentem, sed addere substantialia facti criminosi; Nauar. ibid. Ex ijs sequitur, quòd si parochus, vel clericus pro teste præsens matrimonio inter consanguineos postea vel benedicat, vel quemlibet alium minimū actum sacerdotalem faciat, statim efficitur irregularis, quasi administrans in excommunicatione, sicut diximus in tit. de excommunicatis.

Affinitas.

AFfiniū quoque nuptijs ad quartum gradum, si parochus auctoritatem sciens præstiterit, fit etiam infamis, & ob id irregularis, subit & eandem excōmunicationem, quā incurrunt ipsi contrahentes d. clem. 1. de consl. & affinit. ijsdem rationibus quibus supra proxime diximus: Quòd procedit non solum in affinitate causata ex copula matrimoniali, verum etiam si ex copula fornicaria: nā iure canonico copula fornicaria causat affinitatem verā. cap. tuæ, de eo, qui dux. ux. quam poll. & 35 q. 3. cap. nec eam; & Ideo in eandē excommunicationem incurrunt omnes prædicti, sicut in vera affinitate: Et licet Ancha. cōs. 391. Incip. videt prima facie; cōcludat, quòd ex copula fornicaria causetur affinitas impediens matrimoniū, sed non debeantur pœnæ, quæ imponūtur incestuosis affinibus: tamen illa doctrina eius est communiter reprobata, vt concludit Dec cons. 158. vol. 1. Incip. Diuino implorato: & confirmat Diaz c. 78. Est autem notandum, quòd vera affinitas etiam hodie extenditur vsque ad quartum gradum; & affinitas ex copula fornicaria hodie non extenditur vltra secundum gradum, ex Concil. Trid. sess. 24 cap. 4. de ref. matr.

Est etiam hic animaduertendū, quòd si hic parochus hanc copulam fornicariā, vnde nata est affinitas, scierit in sacramento confessionis, deberet honestis, & occultis modis diuertere tales nuptias: quòd si non posset diuertere, nec posset omittere suum officiū parochi sine manifestatione ipsius confessionis, poterit auctorizare tale matrimonium, & benedicere, ut aperte scribit Sil. in verb. confessio. 3. q. 12 & in tali casu nullam ipse parochus incurreret censurā; sed si scierit alijs modis, debet omnino se se opponere, neglecta etiam propria vita, nā hāc ob causam necatus est Ioannes Baptista, quia nuptias tales ex affinitate damnauerat, Matt. 14.

Cognatio spiritualis.

SPiritualis quoque cognatio ex baptismo, vel confirmationis sacramento maius impedimentum habet quàm carnalis cōsanguinitas, Ideoque parochus scienter auctorizans nuptias gradibus prohibitis, videtur particeps eiusdem criminis, & est infamis sicut ipsi contrahentes, & consequenter irregularis, & incurrit pœnam suspensionis ob interdictas nuptias, de qua in cap. cum inhibitio. §. vlt. de cland. desp. Quin etiam videtur vlterius puniēdus,

dus, quia quicumque Rector Ecclesiasticus consentit subditorum delictis, deponitur, cap. eos, dist. 32. & dist. 83. cap. si qs Episcopus, cum glo. vt diximus lib. 5. c. 15. nam fortius delinquit hic parochus auctorizando talem contractum, quàm ipsi contrahentes. cap. Tanta, dist. 86. & per glo. in c. qui aliorum, 24. q. 3. & Ideo Almificus Episcopus Mogunt. maluit proprium patrem Othonem Imperatorem excommunicare, & ab eo annali carcere detineri, quàm paternum scelus dissimulare, cum Adalahidem Italiæ Reginam commatrem in vxorem duxisset, vt scripsit Petrus Damiani Card. & Hostiē. Episcopus ante annos quingentos, & retulit Lippom. tom. 2. Quare si clericus ipse copulatus commatri est deponendus, vt per Fel. in cap. at si clerici, col. fin. de iudi. Diaz cap. 76. Ita quoque videtur deponendus, si ipse matrimonio iungat, & sua auctoritate confirmet huiusmodi compatres, cum deberet detestari. argu. d. cap. si quis Episcopus, dist. 83.

Ista autem cognatio spiritualis hodie ex Concil. Trident. admodum restricta est, quo ad gradus: namq; baptismus, & Chrisma vnum tantum gradum con-
14 tinent, scilicet suscipientem, dantem, & tenentem, & suscipientis Patrem, ac Matrem, Conc. Trid. sess. 24. cap. 2. de refor. matr. Vnde consequens est, falsum hodie esse, quod tradit Spec. in tit. de cog. spirit. scilicet filius legitimus sacerdotis (dicebat ille) non posset ducere in vxorem eã, quàm pater baptizauit: nam ex d. Conc. Trid. hodie posset eam ducere, & quod plus est, pater sacerdos posset dictum matrimonium auctorizare, & benedicere, sed nõ benefaceret, quia refricaretur sibi & astantibus memoria turpitudinis, & præteritæ voluptatis: Aliud pręterea notandũ est hoc loco, quòd licet olim quot puerum in baptismo, vel chrismate tetigissent, cognationem spiritualem cõtrahebant; Tamen hodie si parochus ante baptismum, vnum, vel vnam; aut unũ, & unam, pro compatribus scripserit, ex electione parentum, etiam si alij accesserint, & tetigerint, animo cõtrahendi hãc cognationem; tamen nõ contrahitur cũ istis, qui tetigerunt, cum nõ essent ab initio electi, & descripti, expressum eod. Concil. Trident. d. cap. 2. de refor. matr. Ideo quoad matrimonia impediẽda haberi debet præsens consideratio, vt sciatur à parocho quid agendum.

Catechismus.

HVC pertinet cognatio illa, quæ fit ex Catechismo; nam & ex ipso cognatio contrahebatur ijsdem gradibus, quibus ex baptismo. c. contracto, de cogn. spir. cap. 2. de cogn. spir. in 6. Iccirco, & hoc casu parochus auctoritatem præstans, quasi eiusdẽ particeps delicti, punietur vt supra proxime diximus in ipsa cognatione spirituali: Nec prætermittam vnum notatu dignũ, quòd gradus ipsius cognationis ex Catechismo forsan hodie ad vnum tantum redacti sint, sicut ipse baptismus, ex ratione ipsius Conc. Trid. d. cap. 2. de reform. matr. esset enim absurdũ vlteriores gradus esse in impedimento ex Catechismo, quàm ex ipso Baptismo.

Cognatio legalis ex adoptione.

ADoptio, tametsi lege ciuili ortum habet; tamen & iure canonico recipitur, & cognationem inducit, tit. de cog. leg. S. Thom. 4. d. 42. habet autem certos gradus, & personas, quibus interdictum est intra se copulari,

pulari; scilicet primo nõ contrahet adoptans cum adoptato, nec cum eius filijs, ac nepotibus vlterioribus, secundo nec contrahet matrimonium adoptatus cũ filijs legitimis, ac naturalibus adoptãtis: Tertio vxor adoptantis nõ contrahet cũ adoptato, nec cum alijs ab illo descendentibus: nec adoptans, & vxor adoptati, nec cum descendentibus ab illa: vide Armil. in verb. Matrimonium, num. 16. & seq. nec miretur quisquam, quòd cognatio spiritualis pauciores gradus habeat; quia in illa est occursum periculo, quod peruenit ex multitudine prohibitionum, vt d. Conc. Trident. sess. 24. cap. 2. de refor. matr. at in legali cognatione non est periculum ex multitudine graduum prohibitorum, sed ex familiaritate cohabitationis; Ideo oportuit dilatare gradus; sicut in cognatione carnali gradus sunt multi, propter idem periculum: In hoc igitur genere cognationis, si parochus scienter matrimonium auctorizet, cum sit interdictum incurrit pęnam d. c. vlt. de cland. desp. scilicet triennalem suspensionem: & præterea, sicut contrahentes peccant mortaliter. Sil. in verb. matrimonium 6. q. vlt. ita & ipse sacerdos auctoritatem præstans ab officio suspendendus d. cap. Si quis Episcopus, & gl. ibid. dist. 83.

Vis, vel Metus.

SI parochus scierit matrimoniũ contrahendo adhiberi vim, vel metum, & auxiliũ præstet quia interdictum est, nõ solum triennio suspenditur; verũ etiam alijs pœnis puniri debet, ex d. cap. vlt. de cland. desp. hodie vero ex Conc. Triden. sess. 24. cap. 9. de refor. matr. quicumque subditos, suos vel alios quoscũq; directe, vel indirecte cogunt ad matrimonium, ipso facto excõmunicationem incurrũt: Quod etiam olim constitutum fuerat Concil. Parisien. cap. 6. habetur cap. nullus, 36. q. 2. Ita quòd ex omni minimo actu postea per parochum faciendo, circa officium suum, fiet vere irregularis, quia ipse parochus sciens incurrit excommunicationem propter illud verbum, indirecte; & quia participat in auctorizando actum criminosum, d. cap. nuper, & d. c. si concubinæ, & ibi Abb. de sent. excom.

Impotentia coeundi.

SI impotentiã scierit parochus; & cum debeat eam potius reuelare, quàm reticere, ne fiat matrimonium nullum, ex c. vlt. de cland. desp. si audeat tali matrimonio auctoritatem præstare, incurrit triennalem suspensionem, ex d. capit. fin. & alias pęnas, quia dolose versari videtur; sed si scierit tale impedimentum ex cõfessione sacramentali, si nõ potest sine scandalo diuertere talem contractum, poterit auctorizare, & benedicere sine pęna: Sil. in verb. confessio. 3. q. 12.

Error.

ERrorem hoc loco nõ distinguimus, eum videlicet qui annullat matrimonium, ab illis, qui non annullant; sufficit enim quilibet error contrahentis in ea qualitate, quam si nouisset contrahens, abstinuisset à cõtrahendo; nam tali casu si parochus sciens, matrimonium auctorizet tacendo, quia dolose versatur in interdicto matrimonio, triẽnalem incurrit suspensionem ex d. cap. vlt. de cland. desp. nunquã enim debet parochus in sacramẽto isto, suum

præsta-

præstare officium, nisi cognito pleno cõsensu, qui non est integer, si aliqua parte erratur.

Dispar Cultus.

NVllum adeo interdictũ est matrimonium, quale est illud qđ contrahitur inter fidelem & infidelem, Ideo parochus scienter officium suum præstans, quia approbat crimen vltimo supplicio dignum. l. ne quis C. de Iudæ. Fel. in cap. in nonnullis, de Iudæ. consequens est vt ipse parochus, ad quem spectat correctio, cum sit particeps, efficiatur irregularis, sicut cõmittens capitale crimẽ. d. c. si Episcopus, aut presbyter dis. 50. ex Cõc. Agath. c. 34. Et quod in laico est pœna capitis, in clerico
15 est degradatio, vt per Fel. d. cap. in non nullis: & diximus primo libro, cap. 1. in fin. deinde sicut cõtrahentes copulati incurrunt excommunic. ex Conc. Elibert cap. 78. Ita & ipse parochus, vt sæpe diximus, per auctorizationem criminis: Idẽ in Conc. Arelaten. cap. 11.

Conditionis additio, vel intentio mala, vel simulatio.

COnditio, quæ matrimonij contractu adijcitur, reddit nullũ matrimonium interim dũ pẽdet conditio. cap. super, de cond. app. Ideo si sciens parochus auctorizet, videtur puniendus, quia actus parochi per illa verba: ego vos in matrimonium coniungo, est delusorius, & abutitur sacramẽto: Ideo quasi sacrilegus est, tenetur enim parochus inuestigare matrimonij impedimenta, antequam suam præstat auctoritatem. d. cap. vlt. de Cland. desp & incurrit pœnam triennalis suspensionis ex illo cap. Quod longe verius erit si cõditio sit turpis, vtputa si contra bona matrimonij scilicet contra fidem, prolem, & Sacramentum, iuxta casum d. c. vlt. de cond. appos. Vnde cum talis contractus sit interdictus, sine dubio parochus dictam pęnam triennalem incurrit: & hęc procedent siue conditio sit vtrinq; in pactum deducta expresse, siue vna pars exprimat, altera taceat, semper enim est turpitudo sacrilega ex ijs, quę scribit S. Th. 4. dist. 31. Silu. in verb. matrimonium 4. q. 5. & 6. vnde debebit parochus grauius puniri. Non ita erit si sciat secreto malã partium intentionem ad istum turpem finem; quia eo casu si non põt sine scandalo negare suum officium parochiale, poterit auctorizare, & benedicere: Sil. in verb. confessio. 3. q. 12. & prædicta procedunt eodem modo in parocho sciẽter auctorizante matrimonium simulatũ, siue vtrinque siue ab vna tantum parte, iuxta cap. Tua nos, de sponsal. Nam pœnam eandem incurrit d. c. vlt. de Cland. desp. quia tale matrimonium est iure interdictum, & ipse sacerdos uersatur in dolo.

Votum solenne, & simplex.

VOuere castitatem solenniter solẽt explicite monachi, & moniales, implicite omnes clerici in sacris ordinibus constituti. si igitur monachus cum seculari muliere, vel cum moniali, vel monialis cum laico, aut cũ clerico in sacris, vel clericus in sacris cũ seculari contrahant: & parochus suam auctoritatem præstet, sicut contrahentes ipso facto excommunicationem incurrunt, d. Clem. 1. de cons. & affin. ita parochus participans in crimine per auctorizationem eandem incurrit. Rosel. & Sil. in

in d. verb.excom.9.q.41. Vnde talis sacerdos post ipsum contractum, si alios actus sacerdotales faciat, & solum benedicat ipsos sponsos more sacerdotali, statim fiet irregularis, sicut cæteri excõmunicati ministrãtes, vt diximus supra: Sed si alteruter contrahentium ex solo voto simplici castitatis sit obligatus; quia tale matrimonium est iure interdictum, parochus sciens auctorizando incurrit pœnam triennalis suspensionis d.cap.vlt.de Cland.desp. Nisi forte sciisset dictum votum simplex ex confessione: nam si non posset negare officium parochiale sine scandalo, poterit sine pœna auctorizare, & benedicere, Silu. d. verb. confessio. 3. quæst. 12.

Vxoratus, vel Nupta.

SI Vxoratus velit aliam vxorẽ ducere, vel nupta alium virũ parochus sciens accedẽs ad huiusmodi matrimonia incurrit pœnam d.c.vlt.de Cland.desp. & præterea fauere dicitur adulterio, & quasi leno, & sacrilegus in sacramento fit infamis, & consequenter irregularis, vt de infamibus suo loco diximus; & tit.de Lenon. Non tamen procederet hic rigor si parochus ex confessione sciuisset vxoratum, vel nuptam esse: nam si non posset subterfugere officium suum sine scãdalo, liceret auctoritatem præstare sine pœna, vt sepius diximus.

Sexus.

EST factu quidem incredibile, sed tamen aliquando contigit viros duos ad inuicem matrimonium contrahere. l cum vir. C. ad.l. Iul.de adulter. Nam Clem.Recog.lib.9. circa med. & Euseb.præp.Euangel.lib.6. cap.8. testantur olim in Gallia fuisse vsitatum: sed & Nero cum quodam Pythagora solennes nuptias celebrauit, etiam cum dote, vt scribit Seuer. Sulp. sacræ hist. lib. 2. quin & cum puero Sphorus nomine etiam matrimonium contraxit, vt Zonaras narrat in ipso Nerone: Contigit &c mulieres duas mutuò matrimoniali desponsatione se se coniunxisse, vt testatur Clem. Alexandrinus in Pedag. lib.3.cap.3. Hoc enim sodomiticum crimen est; cum igitur committant capitale crimen d. l. Cum vir. & nephandissimum contra omnia iura matrimonij, Pet.Palud.4. sent. Tabien. Matrimoniũ primo, secundo Not. consequens est vt qui parochi officium facit, vel præsens est huiusmodi nephariæ pmissioni particeps sit eiusdem criminis, vnde deponitur d.cap. si Episcopus, aut presbiter dist. 50. deinde turpissimi Lenocinij Reus est, vnde infamis, & irregularis, vt suis locis diximus.

Sed si hermafroditorũ nuptias sciens auctorizet priusquam Ecclesia iudicauerit, aut ipsi elegerint quo sexu an masculino, an fœminino vti promittant, tali casu, quia interdictæ non sunt nuptiæ puniri non deberet parochus, ex d.cap.vlt.de Cland. desp. quia vt dicit glos. & Bald. post Gul. in l. quæritur, de stat.hom. hermafroditi paris sexus eligere sibi debent sexum, quo obsequi velint, & contrahere licite possunt Silu. Tabien. & Armil. in verb.hermafroditus: sed est in aliqua culpa ipse parochus, quod non perquisiuerit iudicium Ecclesiæ, & electionem sexus ipsorum contrahentium: verum qa talis perscrutatio potest sepeliri post cõtractum matrimonium, ideo leuis culpa consideratur: debebit igitur iudicẽ adire, qui eos cogat ad eligendum, & in electo

cto sexu tantum obsequi,nõ in alio.Ideo si ante tale matrimoniũ isti hermaphroditi elegissent sexum,& in contractu matrimonij alteruter ipsorũ præstaret aliũ sexum,quàm quẽ elegerat,& hoc sciens parochus matrimonium auctorizet, q̃a tales nuptiæ sunt interdictæ, ipse parochus incideret in pœnam d. cap. vlt. de Cland. desp.nisi sciuisset ex confessione, vt sæpius diximus.

Crimina impedientia matrimonium.

Atrimonij sacramentum multis iure prohibetur ob crimina, videlicet.

Si quis incestum, cũ consanguineis vxoris suæ commiserit,
Qui propriam vxorem occiderit,
Qui alienam sponsam rapuerit,
Qui monialem rapuerit.
Qui proprium filium de baptismo, aut chrismate leuauerit, vt ob id vlterius nõ liceret copulari cũ propria vxore.
Qui egit pœnitentiam solennem;
Qui interfecit sacerdotem.

Istis enim casibus in pœnam criminis aufertur à iure matrimonij cõtrahendi facultas, cum quauis muliere.S.Tho. 4.dist.35.& dis.38.& cæteri omnes summistæ: vnde si parochus sciens officium suũ faciat auctorizando talia matrimonia;cum sint interdicta, incurrit pęnã d. cap.vlt.de Cland.desp.sed hoc declaratur procedere in illis solis locis,vbi viget consuetudo, quòd pro talibus criminibus,petatur dispensatio ad contrahendũ matrimonium; aliàs parochus non peccat,nec punitur.Tabien.in verb.impedimentum 7.in princ.Silu.matrimonium 7.q.6.Armil.Matrimonium,num.35.

Hæreticus quoque ad matrimonium transire prohibetur.S.Thom.loco supra cita. Ideo si parochus tali matrimonio sciens auctoritatem præstiterit,quia dicitur præbere sacramentum hęreticis propter illa verba,ego vos cõiungo E priuatur officio suo, nec nisi à Papa restitui potest; vnde patet secuta declaratoria
17 iudicis eum fieri irregularem,tex.clarus in cap.excommunicamus.§.credentes, de hæretic. Spec.in tit. de dispens.§.iuxta.vers. septimo, & dicemus infra lib.5. de hæretic.

Rapiens etiam mulierem,cum ea cõtrahere prohibetur, donec ipsa in illius est potestate.Concil.Trid.sess.24.cap.6. de reform. matr.vnde si sacerdos sciens tali matrimonio auctoritatem præstiterit,non solum incurrit pęnam d.cap.vlt. de cland.desp.sed & ipso facto etiam excommunicationem ex d.cap.6.de refor. matr.& si infamis,& omnium dignitatũ incapax,& omni suo gradu deijcitur, tãquam fautor, & particeps eiusdem criminis,vt ibi patet.

Idem quoque erit, si maritus insidietur vitæ vxoris, vt alteram mulierem secum adulterantem habeat vxorem, vel si uxor insidietur vitę mariti,vt adulterãti secum,nubat. Hoc enim matrimoniũ iure interdicitur,cui si parochus auctoritatem (sciens extra confessionem) præstiterit, incurrit pœnam d. capit.vlt. de cland. desp. scilicet triennalem suspensionem.

Hodie alius casus potest addi;scilicet si quis audeat sine testibus, aut parocho matrimonium contrahere, nullum est matrimonium, & ob hoc crimen fit inhabilis ad sic contrahendũ.Conc.Trid. sess. 24.c.1.vers.quòd si aliter,de refor. matr.Ideo parochus huic postea contrahenti non poterit auctoritatem pręstare,

non habita licentia saltim ordinarij, & & consequenter incurret pœnam d.cap. vlt.de cland.desp.

Vagantes.

EOdem quoque Conc.Trid.sess. 24. cap. 7.de refor.matr.speciali quodam præcepto parochis inhibetur, ne auctoritatem interponant in matrimonijs contrahendis, inter personas vagantes, nisi seruata forma, q̃ ibi præscribitur: quare si parochus tale matrimonium solennizauerit non seruata forma d.capit.cum dicatur matrimonium iure interdictum, ipse parochus incurret pęnam d. cap. vlt.de Cland.desp.

Iudicis interdictum.

ET generaliter quotiescumque à iudice emanarit pręceptum cõtra personas, ne contrahãt, aut contra ipsum parochum, ne auctoritatẽ interponat, semper parochus scienter contraueniens incurrit pœnã d. cap. vlt. de cland. desp. quin etiã addo, quòd si tale præceptũ sit factum ipsi parocho, dici potest, quòd contraueniendo fieret irregularis p ea quæ diximus supra hoc lib.cap.18.ex Conc. Trid.sess.14.cap.1. de refor. & arg. eorum quæ diximus supra tit.de interdict. scilicet de ijs, qui auctoritatem interponũt in violandis interdictis, vt ibi, quo loco probauimus fieri irregulares.

Aetas.

IN his matrimonijs, in quibus personarum ætas non est integra, non facile damnandi sunt parochi, quoniam illa prohibita nõ sunt; sed est aduertendum, quòd ipse si sciens auctorizabit matrimonium impuberũ, vel quando alter tantum est impubes, eo casu, si etiã eos benedicat, vt consummare possint, est puniendus ad iudicis arbitrium tantum; quia deliquit circa permittendam consummationẽ in impotentia coeundi, c. 2. de desp. impub. Quòd si auctoritatem interposuit, sed malitia cõtrahentium supplebat ætatẽ, eo casu non est puniendus. c. de illis, de desp. impub. Quòd si auctorizet super impuberes, inter quos nõ agatur de consummãdo, tũc etiam non videretur puniendus, quia talia impuberum matrimonia, etiam per verba de præsenti facta, reducuntur ad sponsalia, donec suppleat ætas, vel malitia, cap. vlt. de desp. impub. tamen suum officium præstare nõ debet vnquam parochus inter impuberes propter sacramentum, quod habere debet plenũ consensum, qui pendet ab vsu rationis.

Publica honestas.

PVblicæ honestatis impedimentum ex sponsalibus nascitur, s. per verba de futuro; & olim ad tot extendebatur gradus, quot cõsanguinitas, & affinitas; quinimmo, etiam si nulla fuissent ipsa sponsalia, tamẽ manebat hoc impedimentum publicæ honestatis, c. 1. de sponsal. in 6. Hodie vero in duobus corriguntur iura vetera; nam vt inducatur hoc impedimentum, debent esse sponsalia omnino valida, tam ex cõsensu vtriusq; quàm ex omni alio respecto, vt aperte constat. Conc. Trident. sess. 24. cap. 3. de refor. matr. & gradus huius impedimenti non excedit vltra primum gradum, vt ibi patet. Si igitur parochus auctorizet talia matrimonia contra impedimentum publicæ honestatis, est atten-

tendendus ſolus primus gradus, in quo ſunt pater,& filius,mater,& filia,frater & ſoror ipſius cum quo contractum eſt pu blicæ honeſtatis impedimentum , Ideo hodie ſi inter iſtos auctoritatē inter poſuerit parochus, quia interdictū eſt matrimonium, incurrit pęnam d .capit. vlt. de cland.deſp.Sed ſi ſponſalia eſſent nul la,ex quauis cauſa,non naſcitur hodie ta le impedimentum,& parochus non pro hiberetur auctorizare;Et ideo in caſu cō tingenti ita reſpondi : Nam cum pater mulieris abſente ea,cum marito ſponſalia contraxiſſet , & ob id maritus furtiua quadam familiaritate puellam deoſculatus eſſet, contigit ſtatim, ideſt infra vnius horæ ſpatium eam mori ; actū inter partes eſt , de tradenda altera ſorore huic ſponſo,videbatur poſſe fieri,qa nul la erant ſponſalia deficiente conſenſu puellæ abſentis,cap. 1 .de deſp.impub.& cap. 1 . de ſponſ. nam ob id mortua fertur,ꝗ eam clanculum ſponſus deoſcula tus fuiſſet:cum ergo nulla fuiſſent,ſponſalia nullum videbatur eſſe impedimentum ex d.Conc.Triden.d.cap.3.& oſculum prædictum non fuerat ſufficiens ad inducendum hoc publicę honeſtatis im pedimentum,vt patet 27.q.4.cap.lex.vn de videbatur non prohiberi matrimonium:reſeruato tamen iudicio ſedis apo ſtolicæ .

Feriæ.

IMpedimentum feriarum,ideſt tempora quibus nuptiæ celebrari prohibentur , non habent reſpectum ad ipſum contractū ma trimonij,quatenus eſt ſacramentū: Abb. in cap.Cappellanus,de fer.& conſonant verba Conc. Trident.ſeſſ.24.cap.10.de reform. matr. ibi ſolenniter celebrari : Propterea quo ad hoc clericus , nec ſuſpenditur,nec cenſura puniri debet,ſi au ctoritatem in ſolo ſacramento præſtet.

Sed ſi benedicat , vt traducatur vxor vel traductioni conſentiat , puniri poſſet:ex d.cap.vlt.de cland.deſp. quia hoc eſt iure interdictum : Nam etiam id tacendo,& permittendo eſſet puniendus, cum ad eum ſpectat ſimilia prohibere d.cap. vlt.

Et generaliter in quibuſcumque matrimonijs aliquo iure, uel à Iudice interdictis,ſemper parochus auctoritatem in terponendo incurrit ſuſpenſionem trien nalem;ex d.cap.vlt.de cland.deſp. vt tradit Abb.ibi,num. 8.in gloſ.in verb.clandeſtinis,citat Hoſt. qui dixerat regulam generalē, ita ſe habere: quod omne matrimonium contractum contra prohibi tionem Eccleſiæ generalem, vel ſpecialē,
18 expreſſam, vel tacitam, dicitur clandeſtinum, & habet locum pœna d. cap. vlt. quod videtur etiam ſentire Silu.in verb. matrimonium 6.q.7.maxime quia paro chus ibi punitur ex ſola cōtinentia,multo ergo magis puniendus ex auctoritate præſtita.

Sed dubitari poſſet,an parochus non habens certitudinem alicuius ex pręmiſſis impedimentis, ſed ſit dubium,vel ſuſpicetur veriſimiliter , an præſtando officium ſuum,ante depoſitum tale dubiū vel ſuſpicionem , incurrat pœnas prædictas præſertim ſi ſit incertus rumor, vel imperfectæ forſan atteſtationes , & ſolæ coniecturæ: In qua re dicendū eſt, quod illi tanta pœna debetur propemodum , quanta ſi ſcierit : nam forma d.cap. vlt. de cland.deſp.obligat ipſum parochum ad deſiſtendum, quinimmo ad tale matrimonium prohibendum, contra quod ſit ſola probabilis coniectura , vt ibi pater,Ideo incurrit pęnas ibi poſitas; Nam

in cõtrahendo matrimonio,vt parochus impediatur,quælibet imperfecta probatio sufficit,cap. præterea,& cap.in presentia,& cap.cum in tua,de eo,qui cog cõs. vx.& secus est in contracto dissoluendo, cap. super eo, &c. de illo,de eo qui cog. cons. Et ideo Concil.Trident.iussum est omnia impedimenta ad ordinarium referri,vt ipsius arbitriũ habeatur d.capit. 1.sess.24. de refor.matr.& c.7.ibid.

Ad idem contingit dubitari si ij, qui prædictis impedimentis interdicti contraxerint,& censuras incurrerint,& à sede Apostolica postea dispensationem, & absolutionem obtinuerint,an illa dispen-
19 satio vel absolutio prodesse possit,& ipsi parocho? sed sane distincta sunt crimina cõtrahentium,& parochi, licet ex eodem facto nascantur omnĩ pœnæ; ideo ipse suo nomine debet,& absolutionem, & dispensationem si opus sit,circa irregularitatem impetrare. Quin amplius dico, si dubius erat casus talis matrimonij, & pendente tali dubio parochus auctoritatem præstiterit; posteaque declaretur matrimonium potuisse contrahi; ipse parochus non effugit pœnam dicti c.vlt.de cland.desp.quod pœnã imponit ob solam auctorizationem cõtra probabilem coniecturam: vnde cum iam ipse deliquerit procedendo in casu illo dubio,declaratio sequens non tollit præcedẽs delictum suum,vt patet ad sensum: Et ideo egebit absolutione à dicta suspẽsione.

De indebito Ritu seruato in diuinis.

CAP. XXVI.

1 *Ritus, qui non congruunt Romanæ Ecclesiæ,damnandi,*

Ecclesiæ omnes debent conformari Romanæ Ecclesiæ,vt matri.

Vestes,si quis nõ habeat in missa dicenda,subiacet excommunicationi, etiam si vnam tantum omiserit.

2 *Episcopus omittens per negligentiam aliquod paramentorum in celebrando non fit suspensus, sed peccat.*

Missæ paramenta debent esse benedicta.

3 *Missa si dicatur sine lumine, priuatur dicens, officio, & beneficio,*

Calix ligneus in missa causat vtenti depositionis pœnam.

Panem fermentatum Latinis consecrare nõ licet.

4 *Græcis non licet in azimo consecrare.*

5 *Græcis latino ritu;nec Latinis græco ritu,vti licet.*

Eucharistiam consecrans sine missa, est irregularis.

Missam dicere prohibitus; si sine missa cõficiat, corpus Christi est irregularis.

Græcus non potest obtinere Ecclesiam latinam, cum vxore.

Græci,& Latini sacerdotes, non debent in eadẽ Ecclesia celebrare.

Græcorum sacerdotum filij possunt latino ritu promoueri,& latinam Ecclesiam obtinere.

Ritus hæreticorum seruans per simplicitatem an puniatur.

Anonica esse non potest illa ordinis executio,vel diuinorum administratio, qua Eccl. Romanæ ritus temere non obseruantur: Nã anathema dicitur cuicunque diuersos ritus habenti, circa diuinorum administrationem, per inobedientiam,vel contemptum,ex Conc. Trident. sess. 7. can. 13.& sess.23.can. 5.& sess. 24.can. 11.debent enim omnes orbis Ecclesiæ conformari ritibus Rom.Ecclesiæ tamquã matri,vt scribit Leo Papa ad Dioscorũ Alexandrinum Episcopum,habetur cap.necesse,de consecr. dis. 1. nisi forsan aliqui diuersarum prouinciarum ritus ab ipsa matre permittantur; vt Conc. Lateran. cap.9.habetur de off.ord.cap.quoniam: propterea si circa vestes, ritum non seruauerit Sacerdos scilicet si sine sacerdotalibus omnibus paramentis celebrauerit,

rit,vel aliquo illorum omisso scienter,ex communicationi subiacet: ex Conc.Bra char.3.cap.3.habetur d.23.cap Ecclesia stica: sed & si per negligẽtiam id fecerit, peccat mortaliter Archiep. Flor. quem probat Sil.in verb.Missa 1.q.2.vers.Ter tium,vbi addit idem si per ignorantiam crassam, sed ob id non fit irregularis ex sententia Ricard.4.sent.d.13.Armil.in verb.Missa.nu.6. Verum quia ista censu ra, quæ irrogatur ex d.cap.Ecclesiastica, siue sit excommunicatio, siue sit suspensio,vt ibi gl.& Doct.quia impedit,ne susceptos quis ordines exercere possit, canonicum impedimentum est, & proximum irregularitati,quia si postea, in ea cẽsura aliquod ministerium sui ordinis exercuerit,efficitur vere irregularis,sicut alij de quibus dictũ est supra in tractatibus censurarum:arbitrio tamen superio
2 ris puniendum esse scribit Diaz in praxi canon. cap. 33.sed Episcopus celebrans omisso aliquo paramentorum, nõ putatur suspensus,quia Episcopi, & superiores nunquam comprehenduntur in canone vel constitutione habente pœnam suspẽ. nisi specialiter de illis fiat mẽtio c. quia periculosum, de sent. excom.lib.6. excepto eo casu,quo constaret Episcopũ id facere in merum contemptum.

Ad idem canonicũ impedimentũ spectat, ꝙ & si omnibus paramentis vtatur, non sufficit,sed animaduertere debet, vt saltim sint benedicta per orationem, & aquæ aspersionem,ex sententia Archiep. quam probat Silu.in verb.benedictio q. 5.tex.in cap.vestimenta,de consecr.d.1.
3 Ad idem spectat,si sine lumine missa dicatur: nam & officio,& beneficio priuatur cap.vlt. de celebr.miss.Diaz cap.31. Idem si in calice ligneo cap.vasa,de consecr.d.1.Idem si in pane fermentato cõ-
4 fecerit corp⁹ Christi c. vlt.de celeb.miss. Sicut e cõtra, si Græcus cõfecerit in azimo pane sine dispensatione: quia varijs ritibus indicaret suam animi perfidiam arg.d.c.vlt. quinimmo etiam hodie,& si qui habuerũt dispensationem Apostolicam,vt Latini græco more,& græci Latino more celebrare possent,tamen Pius V. fel.record.publica bulla omnes consimiles dispensationes,& facultates reuocauit; Nam omnes isti essent, & officio, & beneficio priuandi, ꝙ depositionem significat ne susceptum ordinẽ vlterius exercere possint,nec ad altiores ascendere Diaz d. cap. 31.

Quisquis vero omnibus istis omissis, ausus fuerit corpus Christi conficere sine missæ celebratione, proculdubio est irregularis, quia cum tam aperte abutatur virtute sacerdotali;indignus videtur omni potestate illi competenti: nam in confectione,& consecratione illa,quę dicitur verum sacrificium,Conc.Trident. sess.22.cap.1.si omittatur debitus ritus, irritabitur in iram Deus,nõ placabitur, vt habetur in d.cap. vasa. & ideo prohibitus sacerdos dicere missam,si sine ipsa cõficere audeat corpus Christi, efficitur vere irregularis: Archiep. Flor.in tract. de cens.& irregul.c.87.vers.Tertio nota: citat.c.1.de cler.excom.min.

Ritus quoq; magnum præbet impedimentum canonicum,ne Græcus obtinere possit Latinam Ecclesiam cum vxoris cohabitatione; nam id esset inter latinos scandalosum, & plurimum coinquinaretur Ecclesia,ob hanc rituum varietatem:Abb.in c.cum olim not. 2.per illum tex. de cler. coniug.& ob eandem rationem in eadem Ecclesia non licet,vt Græci,& Latini sacerdotes missas suis ritibus celebrãt,ẽt diuersis altaribus:Cõc. Beneu.de ref.Græc.c.3.arg.c.cum secũdum, de temp.ord.posset tñ filius sacer-

dotis

dotis Græci ꝓmoueri ritu Latino,& obtinere quamcumq; Ecclesiam Latinã,ēt Episcopatum d.c.cũ olim,de cler.cõiug.

Possent prædicta ampliari etiã si quis per nimiam simplicitatem hereticorum ritum obseruaret,nam ijsdem pœnis puniretur,aut saltẽ mitioribus: licet.n.olim aliquis hæreticorum ritum per simplicitatem impune obseruasse repertus sit, vt in prat.spi.c.199.tñ illũ ante accusationẽ per inspirationem,& ad simplicẽ hominis monitionem correctũ fuisse constat: ideo excusandus ille fuit;at hodie nõ esset admittenda eiusmodi excusatio.

De illo, qui cum ordines habeat in illis nunquam deseruiuit.

CAP. XXVII.

1 *Ordines non sunt in uacuum suscipiendi.*
Sacerdos qui nunquam celebrauit, per negligentiam, est in peccato mortali.
Ordinatus in sacris si nunquã deseruiuit in ipsis non est facile ad superiores admittendus.
Sacerdotes aliqui nunquã missam celebrarunt ducti spiritu sancto.

Sicut gratia Dei in vacuũ assumi non debet 1.Petr.4.ita nec ordo, in quo gratia confertur in vacuum suscipiendus est: propterea ab ordinato tam minores, quàm maio-
1 res,exercendi sunt,ex pręcepto domini: hoc facite in meam commemorationẽ, iuxta decreta Conc. Trident. sess. 23.c. 11.ibi se exerceãt,& ibi assiduum in Ecclesia ministerium,& cap. 13. ibi inseruiant,& ibi per annum sint versati, &c. 17.ibi dictis ordinibus exerceantur: Sacerdotium vero habens si toto vitæ tempore abstinuerit,vel tam rarò celebrauerit, ꝙ negligentiæ notari possit, peccat mortaliter S. Tho. 3.q.82.& 4.dist.13. ꝙ procedit in non beneficiato; alioqui si qualitas beneficij certũ onus habeat, vt in parochiali, in ea tenetur celebrare saltem omnibus festis c.1.de celeb. miss. Conc.Trident.sess.23.c.14 & ideo dico ꝙ si quis in maioribus sacris ordinibus positus, nunquam deseruierit,non est tã facile admittendus,vt ascendat,nisi pri⁹ causa cognoscatur,quare nõ deseruierit, an per negligentiam,aut quia vagus,aut quid simile; vt probari põt Act.apost.c. 15. in fin. vbi Marcus discesserat de Pãphylia inconsulto Paulo,& Barnaba,nec iuerat cum illis in assumptum opus Euãgelij, ideo nolebat Paulus cum vlterius assumere in idem opus,vt ibi patet; ꝙ ēt confirmatur c. Archidiaconum dist.85. vbi qui iurat nolle esse Episcopus fit irregularis,vt latius dicemus lib.5.c.24. Aliquãdo tñ multi spiritu sancto ducti nũquam missam celebrarunt,cum tñ ordinati essent,sed id paucis datũ videri põt: Silu.in verb.Missa 1.q.7.vers.Quartum, vbi hanc materiam fusius tractat; aliqñ ēt,qui ordinati administrarunt aliquo tẽpore,eodem spiritu sancto duce,ab omnibus ordinibus, & sacrificijs abstinuerunt,quasi non ordinati, vt egit Ioannes silentiarius, qui decem annos vixit Episcopus, postea Episcopatu dimisso sponte, nullum ministerium sacrorum ordinũ peragens,vixit vltra alios annos quinquaginta sex sub monachatu, vt scribit Simeon Metaphrastes in illius vita, ad diem decimam tertiam Maij.

Quid aũt si aliquis certo breui moriturus ordinetur ad sacros ordines, animo nunq̃ deseruiendi illis? Respõdi posse ex deuotione ordinari, sic inspirante Deo,vt dignius sedeat in cœlo: estq; exẽplo Acepsimas ordinatus sacerdos,cum mox esset moritur⁹; scribit Theodoret. in Philotheo.

Explicit Liber Tertius

DE IRREGVLARITATIBVS, ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS,

Liber Quartus.

ACTENVS ea impedimenta canonica prosecuti sumus, quæ ex defectibus personarum, locorum, ac temporum nascebantur: Nunc ordo expostulat, vt eas irregularitates pertractemus, quæ proficiscuntur ex ipsis ordinibus, vel conferendis, vel suscipiendis; nam quandoque hæc impedimenta respectum habent ad ipsum ordinem, quandoque ad ipsum ordinatorem, quandoque ad ipsum ordinatum; de quibus singulis hoc libro agendum est.

De Ordinis collatione indebita.

De defectu in forma, & substantialibus ipsius ordinis.

CAP. PRIMVM.

1 *Forma dat esse rei.*
Ordini conferendo, si defecerint substantialia, omnia sunt ex integro repetenda.
Substantialia præsumuntur ea, de quibus est dubium, an sint substantialia.
2 *Substantialia singulorum ordinum, quæ sint.*
Substantialia ordinum non sunt tempus, ætas, vnctio, tactus, interstitia, proprius Episcopus, missa, ieiunium.
Ordo collatus deficientibus non substantialibus, non debet administrari, sed prius sanari.
3 *Consecrationum quarumcunque forma pendent ex libro pontificali.*
Episcopalis consecrationis substantialia quæ sint.
4 *Episcopalis consecrationis si quid omittatur nõ substantiale, alia vice erit supplendum*
Consecrationes omnes, in quibus deficit aliquid non substantiale, non debet in vsu suo administrari. ante quàm suppleatur.
5 *Forma, si scienter omittatur, inducit peccatũ.*
Papa electus à tertia tantum parte, si se pro Papa gerat, ipse & adherentes sunt excommunicati.
Electores speciali casu incurrunt irregularitatem.
Baptismus est de necessitate ad omnia sacramenta.
6 *Baptismo prætermisso, si quis sit ordinatus Episcopus, debet baptizari, & postea rursum ordinari.*

Episcopus consecrari nõ potest, nisi sit sacerdos, aliter faciendo efficitur irregularis.
7 *Episcopalis consecratio, Theologis non videtur esse ordo.*
8 *Episcopi non comprehenduntur in legibus, vel edictis continentibus pœnam suspensionis, & quando id procedit.*
Abbas non potest Abbatialia administrare, nisi fuerit sacerdos, & ab Episcopo benedictus:
Cardinalis, & quilibet alius prælatus, habens ex priuilegio, non confert ordines minores, nisi sit sacerdos.
9 *Episcopus consecratus omisso aliquo ordine, et minores, non potest illum conferre.*
10 *Papa non potest committere non Episcopo, vt ordines sacros conferat, & non sacerdoti, vt conferat minores.*
Episcopus nihil potest cõmittere sacerdoti, quod spectet ad potestatem Episcopalem,
Episcopo dicente verba in minoribus ordinibus conferendis, potest adstans sacerdos tradere signacula quibus character imprimitur.
Episcopus scienter aliquem promouens per saltum, fit irregularis.
Irregularem alium quisquis facit ipse quoque est irregularis.
11 *Ordinibus conferendis scientia, & negligentia comparantur, quo ad pœnam.*
Episcopus ordinans inuitum, per annum missas celebrare non potest.
Episcopus coactus ad ordinandum aliquem, fit irregularis.
Gregorius Prænestinus Episcopus, Dei miraculo punitus.
12 *Monialem vi cogens ad monasterium, ipso facto excommunicatus est.*
Clerici quandoque cogendi ad suscipiendos ordines.
13 *Episcopatus, vel cura animarũ subeunda est ad præceptum superioris.*
Ordinare volentem dignum, si quis impediat puniendus,
Episcopus sciẽs occultum peccatum clerici sui, non potest impedire eum, quin ordinetur.
14 *Regulares possunt suos subditos dignos impedire, ne promoueantur.*
Religiosum auertens à religione, tenetur ipse subire.
15 *Monialem impediens, ne profiteatur excommunicatus est.*

NIhil omnino tantum aduersatur rebus ipsis, quàm formæ defectus; qa ipsa dat esse rei: Innoc. in Rub. de consecr. Eccl. vel altar. propterea, si ipsa deficiat, nihil omnino
1 factum est, etiam in ipsis sacramentis. 1. q. 1. cap. qui perfectionem. vnde, quia ordines omnes suam habent formam, ea diligenter obseruanda est; alioqui ea non seruata, & aliquibus substantialibus deficientibus, omnia ex integro repetenda sunt; arg. tex. in cap. solennitates 1. de consecr. d. 1. Ray. in tit. de form. consecr. in princ. Alber. in verb. ordo ij. paulo ante fin. Nec solum vera est hæc regula in ijs, quæ certo, & indubitato iure sunt de substantia, & forma, Verum etiam in ijs de quibus non constat certo, quòd nõ sint de forma; Nam & ipsa dubitatio inducit vt præsumantur esse substantialia, ex sententia S. Thom. & Pet. de Pal. refert Tabien. in Verb. ordo. 2. nu. 5. expressius scribit Raym. in loco citato: & ideo semper ex integro erunt omnia repetenda: Quæ repetitio potest, & ab eodem Episcopo fieri, & à quocumque canonice exercente; licet congruentius fieret, si idẽ omnia repeteret. Tabien. eod. num. 5.

Dicuntur autem in ordinibus ea esse de substantia, & forma, quæ suum chara-
2 cterem imprimunt; Ideo quæcumq; in pontificali continentur iudicanda sunt substantialia, nisi pateant in iure non esse de substantia, vel nisi sint quædam minima: Tabien. d. nu. 5. Ray. loco citato: Circa qd̃ dicebat Silu. in verb. Ordo. 2. q. 11. quod id est de substãtia, & essentia ordinis, ꝙ consistit in traditione signaculi, cum expressione verborum, per quæ character imprimitur: quia ipse character est principaliter, & essentialiter sacramentum ordinis. S. Thom. 4. dist. 24.

V 3 q. 1.

q.1.artic.1.& refert Alberic.in verb.ordo.3.& Silu.ibid.quæ signacula singulorum ordinum tam maiorum, quam minorum ponit. Silu.in d.verb.Ordo.2.q.4.& habetur d. 23.cap.Episcopus,cum multis seq. Alber.in verb. ordinandus: elegantius ponit Côc.Colon.de sacram.ord.§.ordinum.

Illa vero non sunt de substantia, quæ de iure constat non esse:vtputa Tempus, de temp.ord.cap.sane: Aetas,d.76.capit. subdiaconus:vnctio,de sacr.Vnct.cap.1. circa fi.& de sacr.non iteran.c.1.Tactus in impositione manuum; Temporũ interstitia,proprius Episcopus,missæ celebratio,Ieiunium tam ordinantis, quàm ordinati; ista.n.omnia certum est in iure non esse substantialia. Ray. loco citato: Alberic.in verb.ordo.2.Tabien.in d.nu.5.d. Sil.q.11. Si igitur istorum aliquod deficiat,character ipse imprimitur,& sola executio interdicenda est: non enim debent omnia ex integro repeti; sed sananda per dispensationem,vel pœnitentiam,vel statutis temporibus supplenda; de sacram. non iteran.cap.1.& cap.presbyterum,& ibi Innoc.sum.conf.de ętat.ord.q.33.Ideo antequam suppletio fiat, nullo modo susceptus ordo exercendus est, & licite exercendo non fieret irregularis;tamen grauissime peccaret d.cap.1. Tabien.in verb.irregularitas 4.nu.2.Sil. in d.verb.ordo.2.q.10.

In alijs præterea cõsecrationibus quoniam certam habent formam, seruanda
3 est,vt in pontificali continetur,ꝙ loco iuris habetur: Silu. in verb. consecratio,1. q.4. Ideo in Episcopis consecrandis, si quid omittatur substantiale,nil actũ est, eruntque omnia ex integro repetenda, ex præmissis:ea etenim præcipuè formalia,& substantialia sunt,quę ponuntur d. 23.cap.Episcopus,& d. 75.c. ordinationes 1.cum declarationibus glossarum: Sed si omittantur ea, q̃ non sunt de substantia, vt vnctio, vel liber, poterunt alia vice suppleri:arg.d.c.1.de sacr.vnct.sec⁹ si manuũ impositio fuisset omissa, quia tunc omnia ex integro essent repetenda:
4 Silu.in verb.Ordo.2.q.4.vers.Quartum; quibus casibus Episcopus ab omni officio, quod à consecratione pendet abstinere debebit, donec vel iteratio fiat, vel suppletio,vt diximus in alijs ordinibus: Silu. in verb. ordo. 2. q. 10.Idem est in omnibus consecrationibus Monialium, & velis imponendis; eadem.n.omnino ratio est; Idem & alijs consecrationibus Ecclesiarum; calicis, vel altaris, nam in vsu esse non debent consecrationis, donec, vel iteratio fiat, vel suppletio iuxta distinctiones præmissas: Sic itaque tam ordinum, quàm aliarum consecrationũ
5 forma,si scienter ab ordinatore omittat̃, vel varietur,ẽt propter vitandum scandalum,inducit maximum peccatũ:S.Tho. 4.dist.38.Pisanel.in verb.virginis consecratio, vers. Tertio: Quinimmo inducit magnam schismatis,vel hæresis suspicionem;vnde nascitur irregularitas ob ritus Ecclesiasticos minime seruatos, vt diximus superiore lib.cap.pęnult.

Hinc est quòd in eligendo Romano Pontifice,si tertiam quis Cardinaliũ partem obtineat, & ob eam solam velit se se pro Papa gerere, & ipse, & illi adhærentes in ea electione excommunicati sunt, & cuiusuis sacri ordinis priuationem incurrunt,ꝙ significat irregularitatem,c.licet,de elect.Specul.in cap. Vbi periculũ in 13.speciali lib.6.& hic est casus notabilis in quo electores incurrunt irregularitatem.

Inter substantialia ordinũ præcipuũ est baptisma: Nam cum sit ianua omniũ sacramentorum c. vlt. de presb.non ba-

ptiz.

ptiz. nullus omnino ordo imprimi po-
6 test in homine non baptizato. Ideoque, cum ordo sit potestas quædam, hic non baptizatus nullam habebit potestaté, & per consequens si fuerit in Episcopũ cõsecratus sine baptismo, neminẽ ordinare põt; debet.n. ante omnia baptizari, & deinde omnes ordines ex integro sunt repetendi ex Conc. apud Compen. habet, c.1. de presb. non baptiz. quòd si sciens se non baptizatum, ausus fuerit vti potestate, vel Episcopali, vel cuiuscumque alterius ordinis, tam sacrificando, q̃ ordines conferendo, fit irregularis, sicut quilibet non ordinatus ministrando; toto tit. de cler. non ordin. min. si vero nesciens hoc fecerit, nec peccat, nec irregularis fit, vt dicemus infra in ordinato nõ baptizato.

Est etiam substantiale, vt quis Episcopus consecrari possit, quod sacerdotiũ habeat, alioqui ipso omisso Episcopalis consecratio imprimi in homine non potest, gl. in cap. 1. de cler. per salt. promot. vbi Doct. Silu. in verb. ordo. 2. q. 1. & in verb. ordo. 5. q. 5. Ideo interim omnino nihil exequi debet, quòd pendeat ab Episcopali consecratione; alioqui sciens exequendo fieret irregularis: sicut cæteri nõ
7 ordinati administrantes d. tit. de cler. nõ ord. min. Nam licet Episcopalis consecratio apud Theologos inter ordines nõ annumeretur; tamen prægrandis est potestas, quæ confertur in consecratione, & ideo abutendo illa, ita quis fit irregularis, sicut abutendo alijs ordinibus, per illa verba generalia c. 1. de cler. non ord. min. ibi; aliquod diuinum officium exercuerit, non ordinatus. Vnde tam nõ rite consecratus Episcopus, quàm non cõsecratus, si ea fecerit, quæ à consecratione pendent, efficitur vere irregularis; Nec valet ratio, quòd censuræ suspensionum, quę infliguntur generaliter per canones,

8 non includunt Episcopos, nisi nominatim exprimãtur c. quia periculosum, de sent. excom. lib. 6. Armil. in verb. Episcopus nu. 12. q̃m illud intelligendũ est in vero Epo; non aũt in falso: nam cum Eps non sit ordinatus, vel non consecratus, videtur carere priuilegio illius c. quia periculosum, quòd cõcessum est Epis, vt liberius possint vacare executioni Pontificalis officij, quod habent, nõ aũt eius, quod nõ habent: vt colligit ex ratione tex. d. c.

Huc illud spectat, qđ si Abbates, quibus de iure, vel ex priuilegio cõpetunt iura Episcopalia, ita vt minores ordines conferre possint; si sacerdotiũ nondum acceperint, & ab Episcopo nõ fuerint benedicti; non poterunt ipsos ordines conferre; nec vlla Pontificalia exercere, tex. & gl. in c. q̃m. dist. 69. & gl. in c. Abbates, in ver. Tonsura, de priuileg. in 6. tex. in c. cum contingat, vbi Abb. de ętat. & qual. Idem quoq; putandum est in oĩbus Archipresbyteris, Archidiaconis, uel Præpositis, seu ẽt Cardin. habentibus hanc potestatem cõferendi minores ordines; nam non possunt fungi illa potestate, nisi sint sacerdotes gl. 2. in d. cap. Abbates, alioqui fierent irregulares, sicut reliqui non ordinati ministrantes.

Quinimmo si quis vere sit consecra-
9 tus Episcopus, vel sacerdos; sed aliquem ordinẽ maiorem, vel minorẽ, siue scienter, siue ignoranter omiserit; nullo modo posset conferre illum ordinẽ, quẽ nõ habet, vtputa si sacerdos cõsecretur Episcopus, cum tñ non habuisset subdiaconatũ, neminẽ poterit promouere in subdiaconum. Et præfati Abbates, vel Archipresbyteri, si sacerdotiũ obtinuerint, forsan omisso hostiariatu, vel lectoriatu, illum conferre non poterunt; licet possent conferre superiorem, & est ratio, quia cum non sint in illo ordinati,

conferendo illũ fierent irregulares, ſicut cæteri non ordinati; ſed & alia ratione ſunt irregulares, vt dicemus quando de promotis per ſaltum tractandum erit;

Quæ omnia adeo vera ſunt, vt quiſq;
10 non ſit ordinatus, ſeu conſecratus Epiſcopus nullo modo etiam ad mãdatum Papæ poſſit ſacros ordines conferre, & is qui ſacerdos non ſit, minores ordines conferre non poſſit, etiam ſi Papa ei hoc ſpecialiter demandaret: tradit.S.Thom. 4.diſ.25.q.1.artic.1.his verbis. Papa, qui habet plenitudinem poteſtatis committere poteſt non Epiſcopo pertinentia ad Epiſcopalem dignitatem, dummodo illa nõ habeant immediatam relationem ad corpus Chriſti verum; Ideo ex eius cõmiſſione, ſacerdos ſimplex poteſt conferre ordines minores, & chriſmate, non autem non ſacerdos; nec ſacerdos maiores ordines, qui habent immediatam relationem ad corpus Chriſti, ſupra quod conſecrandum Papa non habet maiorẽ poteſtatem, quàm ſimplex ſacerdos: hæc ille; quæ etiam tradit Capreol. 4.diſt.7. Sil.in ver.ordo.3.q.7.Innoc.poſt gl.in c. quanto, de conſuet. & propterea gloſ.in cap.omni tempore, de conſecr.diſt.4.quę dicit, quòd de mandato Papæ ſacerdos poteſt exercere Epiſcopalia, debet intelligi ſecundum diſtinctionem prædictam, S.Thom. Qui Ideo benedixit mandatũ Papæ requiri, quia Epiſcopus nihil committere poteſt ſacerdoti, quod ſpectet ad ordinem Epiſcopalem cap.aqua, de conſecr.eccl.vel alt.

Illud tamen verum eſt, quòd quando Epiſcopus ordines minores confert, poteſt ſacerdos, qui aſtat Epiſcopo, tradere ſignacula cõpetentia ſingulis ordinibus, ſi Epiſcopus ipſe verba formæ proferat; nam eo caſu ipſe Epiſcopus ordines confert; non autem ſacerdos: quia illa ſignacula tamquam ſubſtãtialia ſacerdos dat, vt cooperatorum inſtrumentũ Epiſcopi. S. Thom.4.diſt.15.q.1.art.1.Silu.in verb.ordo.2.q.5.ex.in capit.acolythus, diſt.23.

Ad hæc etiã ſpectat, ſi Epiſcopus aliquem promouerit, omiſſo aliquo ordine: ideſt ſi aliquem per ſaltum promouerit; mihi videtur ipſe ordinator factus irregularis, ſi ſcienter id fecerit: nam cum ipſe ordinatus ſit irregularis, vt latiꝰ ſuo loco dicemus, conſequenter, & ordinator particeps huius culpæ, quæ irregularitatem cauſat, etiã ipſe fiet irregularis; eſt.n.hoc in iure clarum, quòd qui alium reddit irregularem, ipſe quoq; efficitur; exemplo eſt is, qui alterius faciẽ ita dehoneſtauit, vt promoueri non poſſit, ipſe dehoneſtator, etiam promoueri non poteſt; tradit Gul.de Laur.in ſuo ſacramẽtali, vt refert Silu. in verb.homicidium. 3.q.3.verſ. Tertium, in fin. Tabien. in verb. irregularitas. 3.num.26.Angel. in verb.homicidiũ.5.nu.5.probatur quoq; exẽplo mutilatoris, qui mutilando aliũ, ita vt efficiatur irregularis, ipſe fiet etiã irregularis: vt dicemus poſteriore libro agentes de mutilatione.

11 Quæ res nõ ſolum vera eſt in Epiſcopo promouente aliquem ſcienter per ſaltum, ſed etiam ſi per ignauiam, aut incogitantiam, vtputa omiſſo examine, nõ petitis dimiſſorijs: nam in ordinibus conferendis ſcientia, & negligentia comparantur quoad culpam, & pœnam. Spec. in cap.eos, de tem.ord.lib.6: ſuper verb. ſcientes.

Ad hæc ordinum ſubſtantialia etiam pertinent defectus liberi conſenſus, ſiue ordinatoris, ſiue ordinati. Propterea ſi ordinet Epiſcopus quempiam inuitum, vel reclamantẽ per annũ, ordinator miſſas celebrare non poteſt; Greg.lib.1.Regiſtr.

gistr.cap.19.& est tex.in cap.1.& 2.dis. 74. Silu.in verb.ordo.3.q.9.quinimmo sicut à missa arcetur, ita & ab omnibus ordinationibus, cap.vbi,& cap.seq.ead. dist.74. Quod procedit,etiam si ipse ordinator per vim coactus fuerit ad ordinandum aliquem,forsan inhabilem; nã tam grauiter peccat, vt mors potius subeunda sit; quàm quicquam committatur aduersus cõscientiam: Aug.de ciuit. Dei, lib. 2.cap.18.habetur 32.q.5.cap. Ita ne; & cap.sacris; de his quæ,vi metuue caus. fi. vnde magnam in se concitat iram Dei, cuiusmodi narratur de Gregorio Episcopo Prænestino,cui cum se pateretur cogi ab Episcopo Nepesino, vt Constantinum virum laicũ, & Neophitum sacris initiaret,dei miraculo,manus ita aruerunt, vt nec ad os illas admouere posset; refert Plat.in Steph.III.Ioannet. in Paulo. 1.

Qua ratione sanctissime institutũ est,
12 si quis monialem p̱ vim in monasteriũ induxerit, ipso facto excommunicatus censeatur, ex Conc.Trident.sess.25.cap. 18. de Regul. quo exemplo grauissimis subijciendi pœnis sunt etiam ij, qui masculos per vim ad religionem inducunt, de quibus in d.Conc. non est facta mentio,nisi quòd masculus posset saltem infra quinquennium,sua iura prosequi,& vim allegare, vt ibid.cap.19. Vnde seueriori sententia oportuit punire cogentes fragilem muliebrem sexum, quàm masculum.

Sunt tamen aliquando cogendi clerici ad suscipiendos ordines, nõ per uim, sed per subtractionem beneficij,vel alterius cõmodi,si hoc exigat qualitas beneficij,vel Ecclesiæ magna necessitas: nam si hoc fecerit Episcopus laude dignus cẽseri debet,Raym.in tit.de form.consecr. Episcop.vers.Item nunquid Episcopus, quẽ probat Silu.d.q.9.superiori etenim præcipienti aliquod bonum publicum, scilicet,vt quis curam animarum gerat,
13 vel Episcopatum sumat, parendum est, cap.nisi, de renunt. Quin nemo videtur iure dignus cura animarum,nisi qui pro moueatur inuitus. C. de Episcop.& cler. l.si quemquam, sicut ob temporale bonum publicum, quis iure cogi potest ad tutelam, vel curam Tabien. in verb. ordo.2.nu.16.sed in specie;quod quis possit,vel metu induci per beneficij subtractionem ad ordines suscipiendos, probatur in c.vlt.de off.vic.& c.licet canon; de elect. lib.6.& cap. cum in cunctis, de Elect. & dist.60.c.Innouamus. Epiph.in epist.ad Ioan.Hieros.

Hæc autem irregularitas,vel censura, quæ afficit ordinatores impellentes aliquem ad ordinem, vel religionem, etiã procedit in casu conuerso, quando per vim vel metum auertunt volentem ordinari, quando dignus, & idoneus est; nam si nullam iustã causam habeat Episcopus reijciendi ipsum,quodammodo resistere videtur spiritui sancto vocanti ad ministerium suum illum clericũ; sed si causam habeat quantumuis occultã, non tenetur ipsum ordinare: nisi quando ille,qui ordinari vult,est arctatus ratione beneficij: tunc enim Episcopus illum reijcere non posset, etiam si causam aliquam occultam sciret,ob quã ille reijciendus esset,de temp.ordin.cap.ex teno re: Raym. in tit. de form. consecr. vers. Quid si clericus vult promoueri: Alber. in verb.ordinator, ante fin. Ideo quoniã regulares non sunt adstricti ad ordines suscipiendos ratione beneficiorum,cum ea non possideant,ipsi superiores eos possunt libere reijcere,etiam sine causa.cap.
14 ad aures,de temp.ordin.Ray.ibid.

Illud autem verũ est,quòd si quis dis-

sua-

suadendo, vel cogendo auerterit aliquē, ne religiosus fiat, ad omnia damna tenetur religioni illi: sed si auerterit cū iam religiosus erat, debet alium æque dignū substituere, aut ipsemet loco illius profiteri; quòd olim fecerat Raym. ordinis prædicatorum: & Romanæ Ecclesiæ pęnitentiarius, vt refert Angel. in verb. Religiosus, vers. verum retrahens: num. 64. Silu. in verb. Restitutio. 3. q. 1. In monialibus vero quisquis impedierit eorū voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi ipso facto excommunicatus hodie
15 censetur, ex Conc. Trident. sess. 25. cap. 18. de Regular.

De ordinante alienum clericum.

CAP. II.

1 *Ordinans alienum, per annum suspensus est à collatione, ordinum;*
2 *Papa potest concedere dimissorias, pro confluentibus à toto orbe.*
Papa neminem promoueret; nisi habentem dimissorias proprij Episcopi.
Florentinū Archidiaconum Gregorius magnus ordinare noluit, sine consensu Episcopi Florentini.
3 *Dimissoria litera in scriptis fieri debent, & qua forma.*
Capitulum sede vacante non potest concedere dimissorias, nisi post annum.
4 *Laicus abinitio potest sibi eligere domicilium, ita quòd ibi dimissorias ad primam Tonsuram obtinebit, & ad reliquos ordines,*
Beneficiatus sortitur domicilium vbi est beneficiatus.
5 *Episcopi familiaris triennio, ab eo ordinari pōt.*
6 *Dimissoria non requiruntur, quando proprius Episcopus est suspensus ob ordinatos alienos.*
7 *Ratihabitio proprij Episcopi sanat ordinationē factam à non suo Episcopo, sed ante eā exerceri non debet.*
Beneficiato non licet peregrinari, etiam ex voto, nisi cum licentia proprij prælati, præterquàm vno casu.
Monachus peregrinari non potest, sine licentia superioris.
8 *Incogniti quanto tempore purgent hunc defectum;*
Tempus non aufert excommunicationem, & irregularitatem.
Vltramontani non admittuntur, nisi quinque sigillis.
9 *Episcopus incognitus, non est admittendus.*
10 *Græcus infra diœcesim Latini Episcopi se se ingerens, est ipso iure excommunicatus, & è contra.*
11 *Cardinalis minores ordines conferre potest, sed non nisi suis subditis, & in suo titulo.*
Alienus nunquam ordinari potest, quauis consuetudine non obstante.
Abbas non potest dare primam tonsuram Monacho, pendente anno probationis.
12 *Ordinans alienum, qua pœna puniatur.*

ORdinans eum, qui sibi subdit' non sit, sed alterius diœcesis, non habita eius ordinarij licē-
1 tia, tam grauiter peccat, vt ipso iure per annum sit à collatione ordinum, suspensus, ex Conc. Lugd. de temp. ord. habetur de temp. ord. c. eos, lib. 6. & nouissime idē statuitur Conc. Trid. sess. 23. c. 8. de ref. Imo olim excōicationi subiacebat, qui alienum subditum promouisset, sine ordinarij licentia, ex Concil. Calced. c. 19.
2 habetur dist. 71. c. clericos; Ideoq; licet Papa possit pro quibuscumq; à toto orbe confluentibus ad illum, concedere dimissorias, perinde ac possūt ꝓprij Episcopi, & vigore dimissoriarum ab ipso concessarum, quilibet Episcopus possit sibi non subditū ordinare c. 1. de temp. ord. lib. 6. Tamen eas perraro, vel nunquam concedit; quinimmo ipse neminē promouet, vel promoueri permittit sine proprij Episcopi attestatione, cui ex diuturna cōsuetudine vitæ, & mores ordinādi innotescunt, vt constat decreto Gregorij magni ad Ioannē Archiepisc. Rauen. nam cum Florentinus Archidiaconus à clero Rauuen. postularetur, Gregorius noluit assentiri, nisi Florentini Episcopi consensus, & licentia interueniret; habe-

tur diſt. 85. c. Archidiaconum; Multo
ergo magis quilibet ordinarius alterum
ordinarium conſulere debet, & dimiſſo-
rias literas, vel licentiam expectare in ſcri
ptis probandam; aut ſaltim per teſtes,
gl. in cap. priuatus, dict. 71. Specul. in d.
cap. eos, ſuper verb. licentia. Quarum di-
miſſoriarum formam habes, diſ. 73. cap.
1. & in Specul. in tit. de cler. peregr.

Eſt autem Epiſcopo diligenter cauen-
dum, ne dimiſſorijs quorumcumque or
dinariorum credat: nam capitulum ſe-
de vacante, licet olim has literas conce-
dere poſſet, d. cap. eos: Tamen hodie ex
Conc. Trident. eas dare non poteſt, niſi
vacatio Eccleſię ſit diuturnior anno: ſeſſ.
7. cap. 10. de reform. Idem erit in illis di
gnitatibus, quibus ſede vacante Epiſco-
pali cōpetit iuriſdictio; ſcilicet ſi Archi-
diaconus, vel Abbas, vel mortui Epiſco-
pi vicarius à capitulo confirmetur: nam
ante annum lapſum à die vacationis cō-
cedere eis non licet; eod. Conc. Trid. ſeſſ.
23. cap. 10. qui ſi eas conceſſerint ab offi-
cio, & beneficio per annum ſunt ipſo iu-
re ſuſpenſi, vt ibid. Capitulum verò Ec-
cleſiaſtico ſubiacet interdicto d. ſeſſ. 7. c.
10. Quæ omnia non ſolum vera ſunt in
maioribus ordinibus conferendis, verū
etiā in minoribus, & ipſa tonſura; Spec.
in d. cap. eos, ſuper verb. ordinare, & glo.
in c. 1. in verb. clericum, de temp. ordin.
lib. 6. quod hodie expreſſum eſt d. ſeſſ.
23. cap. 10.

Sunt tamen nonnulli caſus in quibus
4 hic dimiſſoriarum habendarum rigor
remittitur; Nam quiſquis laicus eſt, li-
bere domicilium vt libet mutare, & trāſ-
ferre poteſt; quo mutato ſufficit illas di-
miſſorias obtinere, quæ pendent ab eo
ordinario ad quem tranſtulit: gloſ. in d.
cap. primates d. 71. ita quòd Epiſcopus
eius loci, quo hic tranſtulit domiciliū,
poſſet eū ordinare abſque ordinarij ori-
ginarij literis; propterea ſi quis beneficiū
obtineat in aliena diœceſi, ſortitur domi
cilium etiā illius diœceſis; & ſic ab vtro-
que poterit ordinari, ſiue ab Epiſcopo
originis, ſiue ab Epiſcopo loci beneficij,
cap. cum nullus, de temp. ordin. lib. 6.
Alber. in verb. ordinator: Quod ſi domi
cilium non tranſtulerit, non poteſt Epi-
ſcopus ei, quaſi extraneo conferre, nec
primam tonſuram, ſicut nec alios ordi-
nes, vt fuſius ſcribit Specul. in d. c. eos,
in verb. ordinare. de temp. ordin. 6. & vi-
detur traditum hoc in Concil. Cartha-
gin. I. cap. 5.

Quinimmo ſi quis triennio commo-
ratus fuerit cum aliquo Epiſcopo, ſorti-
tur forum & domicilium illius diœceſis,
quo ad hoc vt ab illo ordinari poſſit, ſi
5 ſtatim cum ordinibus conferatur illi be
neficium: Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 9.
de reform. quapropter inhærendo ver-
bis eius canonis innuitur hoc procede-
re in illis familiaribus, qui cum Epiſco-
po commorantur; ideſt præſentes aſsi-
ſtunt obſequijs Epiſcopi: alioqui ſi ab-
ſentes ſint in regione remota, etiam ſi
illius ſumptibus viuant, quaſi procura-
tores, vel quomodolibet mercenarij,
videretur eos per hoc non acquirere do-
micilium vel facultatem promouendi,
quoniam in tam longa abſentia non po-
tuit hic Epiſcopus noſſe illius mores;
quandoquidem hoc triennium à Conc.
præfixum, poſſet ad hoc principaliter
ſuffragari, quòd mores, & vita ab Epi-
ſcopo cognoſcantur, argum. capit. ſi
quis incognitus, decima ſeptima quæſt.
2. Archidiac. in capit. legem, d. quin-
quageſima tertia; Nam quod requira-
tur commenſalitas continua poſſet col-
ligi ex eod. Concil. ſeſſ. 14. capit. 2. de
reform.

Alio præterea casu, sine dimissorijs, ac licentia quis potest alienum clericum ordinare, scilicet si proprius Episcopus suspensus, vel interdictus est, ita vt ordines conferre non possit; tunc enim ipsi⁹ subditi, illo irrequisito, possunt ad viciniores Episcopos accedere; qui à iure au ctoritatem habent eos promouendi, exa mine præmisso, & scrutinio personarum habito ex Conc. Lugdun. habetur in d.c. eos, & ibi Spec. ac Ioan. And. Hoc tamen intelligendum est, non de omni suspensione; sed in ea sola, quam Episcopus incurrit ordinando alienos subditos; quia in pęnam sui delicti, & vt in eo puniatur, in quo deliquit, suspensus declaratur, & in tali suspensione positus negligi potest à suis subditis, circa dimissorias petendas, ita sonant verba d. cap. eos, & ita explicat Sil. in verb. irregularitas q. 9. & gl. in d. cap. eos.

Alius etiam casus est, nam si alienus Episcopus sibi non subditum ordinarit
7 canonice, cum spe ratihabitionis ꝓprij Episcopi; ordinatio conualidatur, & nulla pœna incurritur: tex. in cap. Lugdunēsis 9. q. 2. cuius doctrinę auctor fuit Ray. in tit. de form. consec. vers. in summa nota quòd ordinati: & post eum sensit glo. in cap. nullus alterius, in fin. magnæ glo. 9. q. 2. & licet glo. in d. cap. eos, videatur sentire contrarium, & Alberic. in verb. ordinator in princ. post sum. conf. tit. de ætat. ordin. q. 38. Tamen multum hæreo auctoritati Raym. viri, & doctissimi, & optimi, propter verba d. cap. Lugdun. & arg. optimo Concil. Trident. sess. 14. cap. 3. de reform. casus videtur apud Epiph. in epist. ad Ioan. Hieros. Nam Epiphani⁹ in aliena diœcesi hac spe ratihabitionis ordines contulerat. Sed & apud Gregorium Turonen. lib. in glor. conf. c. 106. consimilis casus contigerat: nam cum mortua Radegunde Pictauiensi, proprio absente Episcopo, sacrandus locus esset, nolebat Gregorius inconsulto Episcopo ordinario consecrationem facere; sed ro gatus à ciuibus & clero, vt spe ratihabitionis id efficeret, illis obsecutus est. Sic igitur in ordinibus conferendis videretur ordinatio tolerari posse, sub huiusmodi spe ratihabitionis. Ita tamē, quòd ratihabitio expressim subsequatur, qua nondum subsecuta, ordinatus abstinere debebit ab executione suorum ordinū, vt docet Silu. in verb. irregularitas. q. 9. in princ.

Redeundo igitur ad propositam materiam, si quis domiciliū nullum habeat, quia peregrinus est, vel vagus: tamen nemo illum ordinare potest, aut debet; nā cum incognitus sit, non est promouēdus d. cap. si quis incognitus, & plerumque eiusmodi vagabundi sunt criminosi, & maxime suspecti cap. 1. de temp. ordin. lib. 6. sunt enim clerici acephali, & nec inter laicos, nec inter clericos ponuntur, & sunt hippocentauri, idest nec equi, nec homines, vt fusius scribit Cōc. Magunt. can. 22. forsan etiam sunt excōmunicati, vel hæretici, vel rebaptizati, capit. afros, dis. 98. forsan sunt illegitimi, vxorati, vel non baptizati, Apostatæ, vel beneficiati, quibus non licet abesse, nec quidem ex voto sine licentia sui prælati, c. nō oportet, 1. de consecr. dis. 5. & de vot. cap. magnę, & de renunt. cap. nisi, S. Thom. 2. 2. q. vlt. artic. 7. nisi vno casu excepto, quo beneficiatus potest licite peregrinari, scilicet quando Papa concedit oībus transitum, Abb. in cap. vlt. de voto: Insuper isti uagantes forsan sunt monachi peregrini, absque licentia Abbatis, vel superioris, quod nō eis licet, Tabien. in verb. votum 5. nu. 4. Alberic. in verb. peregrinus 2. & 3. Ideo cautum esse oportet Epi

scopum

scopum in peruestigãda incognitorum qualitate, & vita, ne has censuras incurrat: Et licet olim fuisset constitutũ,quòd
8 incogniti fierent cogniti, saltim p triennalem conuersationem,Archid.in capit. legem,dist. 53.& ibid.glo.tex.in d.cap.si quis incognitus, 17. q.2. aliquando per biennalem, 19.q.3.cap.monasterijs; aliquando per annalem,cap.Gondisaluus: 17. q. 2. Tamen hæc tempora non sufficiunt ad inducendam facultatem, vt ordinari possint, quia hæc tempora nõ inducunt,vt excommunicatus desinat esse excommunicatus,irregularis desinat esse irregularis; Vnde merito dum incognita est præterita uita,& mores,promoueri nõ debent; propterea debet Episcopus inuestigare præteritos mores, & uitam, nec credendum est omni attestatio ni:nam in Vltramontanis requiruntur sigilla quinque Episcoporum,c.1.de cler. peregr. quæ sigilla, etsi sint incognita, si tamẽ uno teste comprobentur,sufficiẽt: Raym.quem probat Alberic.in uerb.peregrinus 2.

Ipse quoq; Episcopus incognitus,aut
9 peregrinus facile admitti non debet ad ordines conferendos, sicut nec ad exercendos suos ordines, ob easdem rationes cap. presbyteri,dist.68. Ideoq; titulares Episcopi, id est,qui proprio carentes grege alienas oues curare student,ordinare prohibentur quoscumq; & quocumque loco, etiam si Nullius diœcesis sit; nec proprios familiares,aut commẽsales promouere possunt, nisi habita ordinarij licentia,& dimissorijs;quod si cõtra fecerint, per annum ab exercitio Põtificalium suspenduntur,Conc.Trident. sess.14.cap.2.de reform. & quandoque etiam excommunicationem incurrunt, & depositionem ab omni ministerio Ecclesiastico,utputa si Græc⁹ Græcos infra Latini episcopi diœcesim,uel Latinus La
10 tinos, infra Græci Episcopi diœcesim ꝓmoueat,secundum casum cap.quoniam de off.ord.Conc.Lateran.cap.9.

Nec ista omnia solũ uera sunt in Episcopis,uerum etiam in quibuscumq; dignitatibus, etiam inferioribus, quibus forsan ius, uel priuilegium concessum est minores ordines conferendi;nam solis suis subditis, & in proprijs Ecclesijs conferre poterunt, glo.in cap.1.in uerb. Episcoporum: de temp.ord.in 6.Abb.in cap.cum contingat; de ætat.& qual.& in cap. 1.de suppl. negl. prælat. Gemin. in cap. Abbates,de priuileg.lib.6.vers.quæro an Abbas; & est glo.aperta in d.c.Ab-
11 bates in verb.Episcopalem;Ideoq; Cardinales,quoniam suo iure minores ordines conferre possunt;Host.& Ioan.And. in c. 1.de suppl. negl. præl.Mart.Lau.in tract. de Card. q. 20. & seq.Iacobat. de Conc.lib.1.art.12.vers. item Cardinalibus, non possunt conferre nisi subditis, & in propria parochia: Idem est dicendum de omnibus Archipresbyteris,Præpositis,ac similibus etiam exemptis,eandem potestatem habentibus, ex Concil. Trident.sess.23.cap.10.de reform. Nec vlla consuetudine quantumuis inueterata potest hoc induci, vt alienum clericũ isti promouere possint;Gemin.in d.cap. Abbates.vers. Quæro an consuetudine, & Conc.Trident d.cap.10.

Quinimmo isti Abbates,vel Præpositi,si Monasterium habeant, non poterũt conferre hos ordines illis ipsis,qui ibidẽ sunt positi infra annum probationis;nec quidem primam tonsuram præbere; nã hoc anno probationis pendente,habentur pro non subditis,quoad ordines suscipiendos; & hoc inductum est, ne fiat fraus legi, si illi postea claustrum dereliquerint,Io.And.in d.c.Abbates in verb. con-

conuolauerunt, ibid. Gem. & Lap. Quòd si de facto alicui conuerso intra hoc tẽpus tonsura conferatur, non eum ligat, Gemin. ibid. Istis autem ordinatoribus contra prædictos canones imposita est pœna, quòd ipso iure suspensi sint per an-
12 num d.c. eos de temp. ord. lib. 6. Vbi nulla distinctio fit Episcoporum, seu aliorũ ordinantium, sicut etiam in Conc. Trid. sess. 23. c. 8. eadem pœna statuitur Episcopis, nam quoad hoc non debent esse melioris conditionis isti inferiores, quã sint ipsi Episcopi.

Quando quis subditum suum ordinare non possit.

CAP. III.

1 *Episcopus suos subditos ordinare non debet, nisi plene cognitos.*

Iuramentum eius, qui petit ordinari, non sufficit, vt admittatur, sed qualitates requisitæ debent probari.

Chrismate signatus esse debet, quisquis vult ordinari.

Ordinationes non sunt solennes tenendæ, nisi ordinandi per mensem ante adeant Episcopum.

2 *Episcopus non debet ordinare suũ subditum cognitum, si illius parentes sint incogniti.*

Episcopus non debet promouere suum subditũ, qui diu à patria absuerit, nec eum admittet ad administrandum, nisi attulerit litteras, vbi vixit.

3 *Excommunicato non videtur communicare, qui ab eo necessaria vitæ emerit.*

Episcopus varia genera suorum subditorũ promouere non potest, vide hic vsque ad finem.

4 *Delegatus à Papa consecrando, vel ordinando indignum excusatur, propter mandatũ Papæ.*

Ordinans suspensum debet ipse deponi.

Excommunicato à se Episcopus communicãdo, non censetur eum absoluere.

Papa non videtur absoluere excommunicatũ, admittendo eum ad osculum.

5 *Absolutio, vt sit valida, debent esse verba absolutionis, tam in excommunicato, quam interdicto, vel suspenso.*

Episcopus ordinans irregularem, an videatur auferre irregularitatem.

Irregularitas, vt auferatur, nulla certa verborum forma requiritur.

Ordinans indignum, ipse redditur indignus ordinandi potestate, saltem quo ad eum ordinem; & mortaliter peccat.

Dionisii Areop. consilium quo ordinatores vti debent.

6 *Episcopus negligens in discutiendis ordinandorum defectibus, non videtur dispensare, sed peccat.*

7 *Episcopus indignum ordinans ad mandatum Papæ, an bene faciat.*

Indignus quis est vno ordine, & altero est dignus.

8 *Episcopus ordinans indignum excusatur relatione Archidiaconi, & examinatoris.*

Episcopus ordinans indignum excusatur si ille se se furtim ingesserit.

Episcopo imputatur quòd negligentem, vel ignorantem examinatorem, deputauerit.

Titulo carentes, quasi indigni non sunt ordinandi.

Ordinans aliquem sine titulo, ipse tenetur eum alere, & quando hoc procedat.

SVNT preterea impedimenta plurima, ne quis suos subditos promouere possit; nã si tam grandis sit diœcesis, vt non facile omnes ordinã-
1 di possint cogniti esse Episcopo, certe eos promouere non debet, nisi informationibus sumptis de ætate, moribus, natalibus, & fidem fecerint de anteriorib⁹ ordinibus susceptis; nam tales ignoti ꝓ peregrinis, & extraneis habendi sunt; vt aperte tradit Raym. in tit. de peregr. in princ. glo. in c. vlt. dist. 71. nec hoc casu sufficere debet iuramentum, quia nõ est eis credendum c. Inter quatuor, de cler. peregr. Alber. in verb. peregrinus 2. Nã forsan non fuerunt chrismate signati; vt est necessarium, antequam ordines conferantur, Cõc. Trid. sess. 23 c. 4 de refor. Hinc sancte eodem Concilio decretum est, quòd quãdo Episcopus ordinationes facturus est, qui volũt ad sacros ordines

promoueri, adeant ipsum per mensem ante diem ordinationum, & sua nomina publice describi permittant, vt de natalibus, atque alijs informationes sumi possint, sess. 23. c. 5. de reform. Rursum per tres dies ante ordinationem sunt examinandi, & scrutinium faciendum est, ead. sess. c. 7. quod etiam priscis temporibus fuerat institutum c. quando, dist. 24.

Qua ratione etiam subditū bene cognitum Episcopus non ordinabit, si eius
2 parentes, & genus ignoti sint; nā forsan infamiam contraxerunt à progenitoribus, vel aliquam irregularitatem; vnde promouendi non sunt, nisi dispensati ex causis, de quibus dictum est lib. 1. in tractatu de infantibus expositis: Simile est si quis subditus diu abfuerit; nam siue ꝓmoueri, siue promotus exercere velit, non est admittendus, nisi literas adferat eius ordinarij, vbi vixit, vbi versatus est; multas enim potuit incurrisse irregularitates, crimina, vel censuras; quæ illi impedimentum adferant, sicut cæteris incognitis extraneis c. Tuæ, de cler. peregr. c. afros, dist. 98.

Illud pręcipuè Episcopus animaduertere debet, ne isti redeuntes, in locis suspectis de fide vixerint, vel vbi pestis contagiosa inualuit; nam & ipsi eandem suspitionem incurrunt, vnde reijci debent ab ordinibus, vt diximus supra, de suspectis, & de pestilentiam patientibus; Est autem eis illud condonandū, si peragrando cum excōmunicatis, vel infidelibus versati sint in emptione, & cōmercio circa
3 ca res, & vsus necessarios humanę vitę c. quoniam, 11. q. 3. Nec etiam eis obesse debet, si in longa itineratione, habitum mutauerint: cap. Episcopi, 21. q. 4. non. n. eisdem sacerdotum vestibus commode vti possumus peragrantes, vt in Vrbe residentes; & dicemus infra lib. 5. cap. 5.

Cauere igitur debet Episcopus, ne ordinet de fide suspectū, vel de aliquo delicto inquisitum, denuntiatum, vel accusatum, in quo depositionis, vel excōmunicationis pœna possit irrogari; nam si priusquam tota res discutiatur eū promouerit, tam grauiter peccat; vt ordinādi potestate priuetur, tamquam eius criminis socius, de quo ordinatus inquisitioni subijcitur c. omnipotēs, de accusat. & dist. 81. cap. Tantis: sed hoc declarandum est dummodo non sit lapsus annꝰ à die pendentis accusationis, vel inquisitionis, glos. in dictis locis: quæ censura ēt locum habet, si Episcopi consecrent Episcopum ita suspectum, accusatum, vel inquisitum, quod probatur d. c. Tantis, vbi videtur casus; sed hoc non habebit locū quotiescunque consecrantes illud munus peregerint vigore delegationis Papæ: nam sine temeritate id faciunt, cum 4
pareant mandatis apostolicis, & ex obedientia mereātur cap. ad aures, de temp. ordin. & 23. q. 1. cap. quid culpatur: Nā omnis promotio ad beneficia pro notorie indigno, quando ita Papa vult excusat obediētem Episcopum à peccato: Io. Andr. in cap. cum adeo, de rescrip. & in cap. significauit, de off. ord. Silu. in verb. obedientia q. 5. vers. quarto.

Sed & ille, qui ordines confert homini suspenso, tam grauiter errat, vt suo ordine deponi debeat: cap. quando, dist. vigess. quarta, & ordinandi potestatem vlterius non habebit: cap. si qui Episcopi, vigess. quinta quæst. 2. Et tam etsi illud videretur animaduertendum, quod si ipse Episcopus suspensionis sententiam tulisset; & sciens eum ad ordines admiserit, dispensare videretur, & absoluere; vt per Abb. in capit. veniens: de fil. presbyt. Fely. in capit. præterea num. 6. 7. & 8. de Testi cogen. tamen

con-

contrarium verius eſt, vt mox dicemus: Eadem procedunt in ordinatore eius, qui interdictus ſit: nam qui ordines cōfert, eaſdem pęnas incurrit: Idem ſi quis excommunicatum promouerit; nā hic Epiſcopus excommunicato communicans deponitur cap. Theugaldum, 11.q.3. & hoc caſu non valet diſtinctio, quòd ſi hic idem Epiſcopus eum excōmunicauerit, videatur eum abſoluere admittendo ad ordines, quoniam Epiſcopus communicans excommunicato à ſe, non cēſetur eum abſoluere. Abb. in cap. propoſuit, de cler. excom. miniſt. nam nec Papa per hoc videretur abſoluere, ſi taceat, Clem. ſi ſummus, de ſent. excō. multo ergo minus in Epiſcopo, vt glo. ibid. quoniam abſolutio, vt ſit abſolutio, requirũtur in ea ſaltim verba ſimplicia abſolutoria: Innoc. cap. cum deſideret, de ſent. excom. Abb. in cap. vlt. de reſtit. ſpoliat. Imo hæc ſimplicia verba abſolutoria nō ſunt ſine peccato: quoniam debet ea abſolutio fieri cum aliqua ſolennitate, Silu. in verb. abſolutio 3. verſ. ſciendum eſt ſecundo: licet etenim Ioannes Patriarcha cognomento Eleemoſynarius, clericum excommunicatum canonice ob violētas manus in alterum clericum ſtatuiſſet abſoluere (quia per excommunicationem erat factus deterior) & ob id eum reconciliauerit publice in Eccleſia abſque abſolutorijs verbis, tamen ſolennitas adfuit; nam primum ipſe excommunicato veniam petijt, quo facto reus quoque veniā petijt correctus; Ideo verba Patriarchę illa: Deus nobis omnibus indulgeat, vim abſolutionis habuerunt, maximè quia Patriarcha ſua manu excommunicatum in Eccleſiam introduxit, vt ſcribit Leontius. Neap. Cyp. Epiſcopus in illius vita, apud Lippom. tom. 2.

Quæ rationes militant etiam in ſuſpēſis, & interdictis quia, quoad ipſam abſolutionem hæc tria pari paſſu ambulãt: Sil. in verb. Abſolutio 6. verſ. ſecundum: vnde concluditur per promotionem nō videri ipſum abſoluere ab interdicto, vel ſuſpenſione, ſicut nec ab excommunicatione d. cap. ſi ſumus, & Abb. in d. c. propoſuit de cler. excom. min.

Huc ſpectat, ꝙ ſi Epiſcopus promouerit irregularem, ex ea irregularitate, q̄ nō reſidet diſpenſanda in facultate eius, ipſe quoque efficitur indignus auctoritate ordines conferendi; ſed ſi ea irregularitas reſideat in ipſius poteſtate, ſi ſciens eum ordinauerit, videtur diſpenſaſſe; & hoc poteſt probari per ſcripta Abb. in d. cap. veniens, de fil. presb. & Fel. in d. cap. Præterea nu. 6. 7. & 8. de teſtib. cog. & poteſt eſſe ratio, qui in irregularitate auferēda nulla certa verborũ forma requirit᷑, nec etiam nuda verba abſolutoria, ſed ſola diſpenſatio, etiam tacita: Silu. in verb. abſolutio 6. verſ. Tertium: Ex præmiſſis ſequitur, quod ordinans ſcienter publicum pœnitentem, priuatur ordinandi poteſtate, quia ipſe non poſſet diſpenſare cap. ex pęnitentibus, d. 50. Alber. in verb. ordinandus. verſ. Quartodec. & habet᷑ Conc. Carthag. 4. c. 68. Idem ſi quis ordinet coniugatum, etiam ad primā tonſuram, per annũ eſt ipſo iure ſuſpēſus, c. nullus, de temp. ord. lib. 6. Ordinans illegitimum, priuatur ordinandi auctoritate, cap. cum Vintonien. de elect. Ordinās ſcienter bigamum, vel maritũ viduæ, vel corruptæ, aut repudiatæ priuatur poteſtate ordinandi c. ex pœnitentibus, d. 50. & cap. 2. de bigam. non ordin. Ille etiam qui ordinat inſcium, vel illiteratum perdit ordinandi auctoritatem, cap. qui Eccleſiaſticis, d. 36. Alberic. in verb. ordinatus debet: ſed ex conſtitutione Bonifacij octaui in d. cap. nullus de temp. ord.

lib.

lib. 6. si quis illiterato conferat etiã solã primam tonsuram, per annũ est ipso iure suspensus: vnde apparet, quàm euidẽter errauerit Fel. in c. primo, col. 6. vers. similiter dixit, de treug. & pac. vbi putat, quòd propter Papæ tolerantiam Episcopi excusentur si ordinẽt illiteratos, quod non potest vllo modo esse verum, & pugnat cum toto iure; sed & ille qui sciẽter ordinat minorem ætate illa, quæ ordini necessaria est, deponitur dis. 77. c. subdiaconus, Alberic. in verb. ordinatus debet. Ideo qui primam tonsuram confert infanti; ipso iure per annum suspensus est ab ipsius tonsuræ collatione d. c. nullus, de temp. ord. lib. 6. Ille etiam qui ꝓmouet curię obnoxium, quem curialem dicunt, deponi debet. c. aliquantos, dist. 51. Ordinans etiam Neophytũ priuatur auctoritate cõferendi eum ordinem, quẽ illi contulit, dist. 59. cap. qui: sed & is qui seruum, vel quemcumque colonarium, aut ascriptitium ordinauerit, præter id, q ad serui pretium tenetur in duplum, dist. 54. cap. si seruus absente: Raym. tit. de seru. ord. vers. si seruus fuerit, Missam per totum annum dicere non põt, Conc. Aureli. III. cap. 20. Vnde sequitur, quòd nec ordines sacros illo anno cõferre possit; quia non nisi in Missa conferri possunt, glos. in cap. quod sicut, in glos. magna, de elect. Tandẽ concludendo quisquis ordinat quempiam quauis ex causa indignum, reddit se se quoque indignum auctoritate ordines conferendi, cap. tantis, dist. 81. & dist. 36. capit. qui Ecclesiasticis; quo loco Archid. late disputat, vtrum hic ordinator priuetur facultate conferendi omnes ordines, an vero eum solum, quem contulit: sed mitior, & æquior est sententia, vt in quo deliquit puniatur, scilicet, vt eos solos ordines conferre non possit, in quibus peccauit ex tex. claro, in cap. literas, de temp. ord. & cap. cum in cunctis. §. fin. de elect. & ita intelligendus tex. in cap. si qui Episcopi. 1. q. 1. & cap. si qui Episcopi, 25. q. 2. & cap. dilectus, de temp. ord. & dist. 50. cap. ex pœnitentibus: Habebit autẽ, & alias pœnas à Domino; nam cum ordinans indignum mortaliter peccet, S. Thom. 4. dist. 24. Conc. Trident. sess. 24. cap. 1. de refor. alijs pœnis grauioribus se à Deo puniendum dubitare debet, q̃bus punitus fuit Ioroboam, cum passim & sine delectu indignos ad sacerdotium admitteret 3. Reg. cap. 13. non enim fidelis est Domino qui ei indignum præbet ministrum cum melius sit paucos habere ministros, qui digne possint opus Dei exercere, quàm multos inutiles, & indignos. capit. tales, dist. 23. & de ætat. & qual. cap. cum sit: Propterea si Episcopus beneficium conferat indigno: priuatur auctoritate beneficium conferendi d. cap. cum in cunctis, in fin. quam constitutionem probat Conc. Trident. sess. 24. cap. duodecimo, de refor. Et vt euitet prędictas vitiosas ordinationes, & collationes, debet ordinator sequi consiliũ S. Dionysij Areopagitæ, de Eccles. hier. cap. 5. part. 3. cuius hęc sunt verba: Moyses legalium cęremoniarum promotor neque fratrẽ Aaron ad sacerdotale munus inunxit, (& quidem cum Deo, & charum, & sacerdotio non ignoraret esse dignissimum) donec ad id diuinitus agitatus sub Deo principe sacerdotalem consecrationẽ pontificaliter consummauit. Rursum ibid. Oportet (inquit) Pontificem sanctum non motuproprio sacerdotales ordinationes conficere, sed sub Deo agente has Pontificaliter, cœlestique celebrare munditia: hæc ibi.

Quę omnia vera sunt in illis indignis

cum quibus Episcopus dispēsare suo iure nō posset: alioqui si propria auctoritate dispensare posset, & indignitatem illam scierit, ordinando dispensare videretur; & ob id puniri non deberet, vt scribit glos. in cap. qui in aliquo, dist. 51. qđ intellige si Episcopus causam dispensandi in mente habuerit, alioqui faciendo supinè, & negligenter puniri debet; vt aperte scribit Silu. in verb. dispensatio, quæst. vltima: ꝙ si nescierit Episcopus, & negligentia eadem versatus fuerit in discutiendis defectibus, non censetur dispensasse; & ideo puniendus est, iuxta prædicta: glos. ibid. in verb. concubinas, & glos. in cap. si quis sine, dist. 81. præsertim si ordinasset indignum ob crimina, quoniam tunc non solum puniretur in priuatione potestatis conferendi ordinem collatum, sed etiam deponeretur simul cum ipso ordinato criminoso cap. aliquantos, dist. 51. Alberic. in verb. ordinatus debet.

Hæc autem regula pluribus modis declaranda est, primo nisi in ordinatione indigni accesserit mandatum Papæ: nam quia sic Papa volens dispensare vi-
7 detur, Episcopus obediendo non est puniendus: Io. Andr. in cap. cum adeo, & in cap. si quando, de rescrip. & in capit. significauit, de off. ordin. presertim circa collationem beneficiorum faciendā indignis; sed circa collationem ordinum, si ea fieri sine peccato non possit, & ideo dispensatio illa tacita sufficere non videtur; Episcopus nullo modo procedere deberet ad ordinationem indigni, sed potius abstinere, & monere Papam, quia forsan male informatus fuit, vt docet d. cap. si quando, & Silu. in verb. obedientia q. 5. in fin.

Altera declaratio est, quòd quandoq; quis indignus est vno ordine, sed alio est dignus c. accepimus, de ætat. & qual. & dist. 74. cap. gesta, vbi gl. Host. in sum. de ætat. & qual. §. 3. Sum. conf. de ætat. ord. q. 22. Alberic. in verb. ordinatus à non Episcopo: propterea non erit puniendus ordinator indigni, si eū ordinarit in ordine quo erat dignus.

8 Alia declaratio est si Episcopus multis occupat' negotijs Archidiacono aut alij examinandi onus commiserit, vt de iure tam vetere, quàm nouo potest, cap. quando, dist. 24. de off. Archid. c. ad hoc Conc. Trident. sess. 23. c. 5. & c. 7. de ref. si ad examinatorum relationē indignū promouerit excusabitur, Specul. in cap. eos. de temp. ord. lib. 6. super verb. scienter; arg. de pignor. c. significāte, & de cler. excōm. min. c. apostolicæ; Ideo non ipse sed examinatores puniendi, d. c. quando.

Quarto excusaretur ordinator si furtim, aut ex simplicitate ille indignus se se intra multitudinem ordinandorum ingesserit; nā ordinator id nesciens culpa caret: Magna tamen diligentia in Episcopo requiritur, vt culpam euitet: nam si vel omnino examen, & informationes omittat, vel si negligēter accipiat, vel homini negligenti cōmittat, excusari non potest, hoc. n. casu aliena culpa sibi imputari debet; quod aperte tradit Spec. in d. cap. eos, in d. verb. scienter; & dicemus quando de scrutinio agendum erit.

Quinto excusaretur si indignum promouerit ad minores; nam illa indignitas facile tolerari potest, si ferùens desideriū appareat in ordinato, cui si id negaretur forsan abalienaretur à ministerio, & obsequio Dei, quod aperte liquet ex sententia S. Pachomij Abbatis, qui ita in specie iudicauit, vt scribit Sim. Metaph. in illi' vita, die 14. Maij.

Inter indignos ordinibus sacris, ponuntur ēt ij, qui titulo carent, nam grauiter

ter peccat ordinator eos promouendo, & in illius iniuriam ordinatio irrita erat Conc. Calced.c.6.habetur dist.70.c.neminem,&c.cum secundum,de præben. nam quamtumuis idoneus sit,tñ ordinari prohibetur sine titulo,etiam hodie ex Conc.Trid.sess.21.c.2.de refor. Propterea in pœnam ordinatoris constitutum est,vt eum alere suo sumptu teneatur,donec de beneficio ei prouiderit.d.c.cũ secundum:& de ętat.& qual.c.accepimus, & de præben.c.si Episcopus,lib.6.Quod tamen est sano modo intelligendum; nã si ordinator in aliena diœcesi forsan singulares promotiones faciat,& loci ordinarius siue sit Episcopus, siue Vicarius, siue Archidiaconus, aut similes suos clericos, vel extraneos habẽtes dimissorias promouendos exhibeant, ipsi in culpa sunt,nõ ordinator; ita & ille in culpa est qui dimissorias vt à quocumq; ordinentur concedit,nam istis casibus : soli præsentantes,& dimissorias dantes,hanc pœnam incurrunt non aũt ordinator: Silu. in verb.Archidiaconus q.8.per d.c.cum secundum, & d.c.si Episcopus, Alber.in verb.beneficium,& officium, vers.& nota, q̃ si Episcopus. Silu.in verb.beneficiũ 2.q.5.sed si ordinator in aliena diœcesi ordines conferat generali ordinatione, ipse in culpa est, si absq; debito examine etiã dignos, ac multo magis si indignos ordinet,quia ipse cognoscere, & examinare debuit d.c.si Episcop⁹.licet etenim digni sint ij,sic ordinati ab eo, cum non essent subditi eius ordinarij,in cui⁹ diœcesi ordinauit,ipse est in culpa,& puniendus iuxta Conc.Trid.sess.6.cap.5.de reform. quod verum esse videtur quando suo motu ordines conferre voluit petita licentia loci Ordinarij: at si Ordinarius ipsum aduocauerit ad ordines, vice ipsius Ordinarij cõferendos erit culpa imputanda ipsi Ordinario,vt dicemus etiã infra hoc libro cap.21.

Si ordinator in censuris positus, audeat ordinare.

CAP. IIII.

1 *Episcopus suspensus exercendo, fit irregularis, vt cæteri.*
2 *Episcopus suspensus à certo ordine, omnes superiores illo exercere prohibetur.*
Episcopus suspenditur dupliciter, scilicet ab ordine exercendo, vel ab ordine conferendo,
3 *Episcopus interdictus,celebrando ita fit irregularis, sicut cæteri omnes.*
Episcopus in canone continente pœnam excommunicationis comprehenditur sub generalitate verborum.
4 *Episcopus ex communicatus, administrans fit irregularis.*
5 *Episcopus irregularis, administrãs punitur, vt cæteri omnes.*
Ordinatus ab Episcopo irregulari, characterem suscipit.
Episcopus depositus, administrans nunquam restitui potest, nec post pœnitentiam.
6 *Ordinatus ab Episcopo deposito, suscipit characterem.*

Piscopus censura Ecclesiastica illaqueatus, vtputa suspensus, nullo iure põt ordines conferre, quia cum suspensio adimat potestatẽ exercendi proprium ordinẽ certe nulla
1 in re tam magna cõsideratur sui ordinis administratio, q̃ in ordinibus conferendis : Iccirco sicut quilibet suspensus administrans fit vere irregularis, vt ipso tractatu diximus supra de suspensis, ita & Episcopus, siue sit suspensus ab omnib⁹ ordinibus, siue ab aliquo speciali; nã illũ exercendo fieret irregularis, sicut cæteri oẽs suspensi, & ideo si suspensus fierit in administrando certo ordine, oẽs superiores illo exercere prohibetur; nam si à sacerdotio sit suspensus pontificalia omni

2 no non exercebit: Abb.in c.ex literis,per illũ tex.verſ.vlt.de exceſſ. prælat. & ideo etiam quoſcũmq; ordines conferre prohibetur: quia in illis exercetur officium Pontificale.

Vnde hic caſus differt ab alia ſuſpenſione, ſ.quando Epiſcopus ſuſpenſus eſt à collatione ordinũ, vel alicuius certi ordinis; nam eo caſu omnia poteſt adminiſtrare,tam Pontificalia,quàm ſacerdotalia,dummodo illum ordinem nõ conferat: & licet aliqui putent, quòd nec illum ordinem, nec illo ſuperiores poſſit conferre,ſicut ſuſpenſus ab vno,eſt ſuſpẽſus ab omnibus ſuperioribus. Ant.in c. vel non eſt,poſt Io.And.de temp.ord.vt refert Tabien. in verb. ordo. 3.ante fin. Tamen ea eſt nimis dura opinio; ſufficit .n.quòd illum tantum ordinem prohibitus cenſeatur conferre, & ſententia Ant. & Io.And.poſſet procedere in ſuſcipiente ordines, non in conferente,quia ſuſcipere ſuperiorem nemo põt,niſi in habitu,& actuali adminiſtratione inferioris; quę res non põt conſiderari in ordinatore, qui prohibitus conferre ſubdiaconatũ, nihil repugnat, quin poſſit conferre diaconatum, ſine violatione cenſuræ: & hæc mihi verior ſententia videtur;

Eadem quoq; dicenda ſunt in Epiſcopo interdicto: nam quicquid ille admi-
3 niſtrando in Pontificalibus, vel ſacerdotalibus fecerit;quia violat interdictũ,reddit ur irregularis. caſus clarus eſt in cap. vlt. de exceſſ. prælat.& latius dictum eſt ſupra,quando de cenſuris actum fuit,de perſonali interdicto. Nec valet illa ratio in contrarium, quòd Epiſcopus,niſi nominatim de eo fiat mentio,nunquam includitur in canone,vel ſententia continẽte pęnã ſuſpenſionis,vel interdicti.c.quia periculoſum,de ſent.excõm.in 6.quia illud procedit in Epiſcopis non ſuſpenſis, vel interdictis; nam per ſolam generalitatem verborum canonis,vel ſententiæ, ipſi comprehendi non videntur: Sed ſi certũ ſit ipſos ſuſpenſos, vel interdictos eſſe,omnes pœnæ,quę militant aduerſus huiuſmodi,etiam militant aduerſus Epiſcopos; qui violando cenſuras facti ſunt indigni illo priuilegio; & hoc probatur d.c.vlt.de exceſſ.prælat.vnde ſicut ſacerdotes ſimplices ſuſpenſi, vel interdicti contrauenientes in executione Ordinũ, fiunt irregulares, ita & Epiſcopi, quos in hoc caſu non reperio priuilegiatos eſſe, ſicut non ſunt priuilegiati in excommunicationibus; nam in canone,& ſententia continente pœnam excommunicationis, ipſi ſub generalitate verborum continentur, ſicut reliqui omnes, vt tradit gloſ. Archid. Hoſt. & Ioan. And. in d.cap.quia periculoſum,in verb.ſuſpenſionis.

4 Propterea quilibet Epiſcopus excommunicatus generaliter,vel à canone, vel à ſententia; quia ab Eccleſia diuiſus eſt, nihil omnino poteſt adminiſtrare,& cõtrafaciendo fieret irregularis; vnde quẽcumque ordinem conferat maiorẽ, vel minorem, irregularitatem Papalem incurrit ex Conc. Antiocheno capit.4.habetur 11.q.3.cap.ſi quis Epiſcopus damnatus: & ex Conc. Martini Brac. habetur ead.q.cap.ſi quis Epiſcopus in Concilio; & ob eandem rationem ſi Epiſcopus ſciat ſe ob aliquam cauſam irregularem eſſe, eaſdem pœnas incurrit,quas alij irregulares incurrunt exercendo ſuũ ordinem; vnde ſi ordines conferat poſitus in irregularitate, ſacrilegium committit, caret ſpe diſpenſationis, & quaſi incorrigibilis poſſet deponi; ipſe tamen ordinatus ab irregulari characterem verum accipit: Archidiac. diſt. 56. cap.apoſtolicæ, citat Innoc. & Hoſt.

Multo

Multo igitur magis, si Episcopus depositus, vel degradatus sit, nam grauissime peccat, si audeat ordines conferre; sicut degradati, qui administrant. S.Th. 3.q. 82. quinimmo nunquam poterit hic Episcopus depositus restitui ad suos honores, nec quidem post peractam pęnitentiam, si sic depositus aliquo modo administrauerit: præsertim ordines cōferendo.c.accedens, dist. 50. Nam talis collatio facta à deposito imprimit cha-
6 racterem. S.Thom. 4.dist.25.q.1.sicut etiam conficit alia sacramenta, S.Thom. d.q.82.vt diximus aliàs, cum de degradatis agebamus.

De Dimißoriarum literarum impedimentis.

CAP. V.

1 Dimissoriæ literæ sunt quasi delegatoriæ propriæ iurisdictionis.
Dimissorias literas Episcopus, quando proprijs subditis concedere non possit.
2 Episcopus suspensus à dimissorijs concedendis, contraueniens non fit irregularis.
3 Episcopus suspensus, quia ordinauit clericum, alienum, potest negligi à suis subditis.
Dimissoriæ literæ, quid continere debeant.
4 Dimissoriæ non iustificantur ex clausula illa, onerantes conscientiam ordinatoris.
Dimissorias concedere non possunt, qui sunt Episcopis inferiores,
5 Dimissorias non concedit capitulum sede vacante, nisi duobus casibus.
Collegium Rom. vacante sede Apostolica, an possit dimissorias concedere.
6 Dimissoriæ Latinorum pro subditis Græcis, vel Græcorum pro Latinis quomodo non valeant.
Græci hodie deberent à suis Latinis Episcopis ordinari.

Imissoriarum literarum vsus, etiam S. Augustini temporibus obseruari consueuerat, vt ipse scribit ad clerum Hipp. epist. 137. vers. Cum enim ista me causa: & ob id in usu fuerunt, qa concedere solent suis subditis Episcopi, vel ordinarij, vt ab
1 alieno ordinatore promoueri possint;
vnde hæc quasi propriæ iurisdictionis delegatio est. Videntur enim per has dimissorias officium suum alijs Episcopis concedere, vt probatur c. primatus, dist. 71. & dist.seq. cap.clericū, & est optima gl.in c. fraternitati, de cleric. non resid. propterea circa has concedendas multa occurrunt canonica impedimenta; nam si Episcopus suspensus, vel interdictus, sit aut excommunicatus, depositus, vel degradatus, eas concedere non potest, quinimmo si concedat efficitur irregularis, quia omnis auctorizatio facta ab eo, qui est supradictis cēsuris innodatus, reddit eum irregularē; quia abutitur clauibus Sancti Petri: nam & sola beneficiorum collatio, redderet irregularem, cap.vlt.de excess. prælat. Specul.in tit.de dispens.§. iuxta.vers.Quarto.

Quæ intelligenda sunt in eo ordinario, vel Episcopo, qui simpliciter est suspēsus ab Episcopatu, vel ordinibus suis, quia tunc censetur etiam suspensus, & interdictus ab ijs, quæ pendent à dictis ordinibus; secus si principaliter esset suspensus à dimissorijs concedendis, quia eo casu contraueniendo, non fieret irregularis, quia dimissorias concedere est
2 actus iurisdictionis, quæ posset exerceri,
etiam ab ipsis vicarijs Episcoporū; vnde ob hoc non nascitur irregularitas; sicut nec ab executione quorumcumque iurisdictionalium, à quibus quis sit suspēsus; vt late probauimus supra tractatu de suspensione, declaratione decima: & in extensione decima quarta. Hinc illud est, quòd si quis ordinauerit alienū clericum sine dimissorijs, fit ipso iure suspensus, & ab eo sic suspenso subditi non

debent petere dimiſſorias, ſed libere poſ-
ſunt ad vicinos Epiſcopos ſine illis acce-
3 dere, & ab eis promoueri poſſunt c. eos,
de temp. ordin. lib. 6. Silu. in verb. irregu-
laritas. q. 9.

Aliud eſſe canonicum impedimentũ
poteſt ex narratione ipſarum dimiſſoria
rum; nam debent continere excuſatio-
nis cauſam, ob quam ipſe proprius Epi-
ſcopus ordinare non poſſit, c. 1. de temp.
ordin. lib. 6. nec cõcedi poſſunt niſi poſt
examinationem, & approbationem, ex
Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 3. de refor.
Propterea damnandum cenſeo ſtilum
illarum dimiſſoriarum, in quibus con-
cedendis, ordinarius, cum nullum fece-
rit examen, vel approbationẽ addit clau
4 ſulam illam, in quo ordinatoris conſciẽ-
tiam oneramus, nam per eam clauſulã,
concedens dimiſſorias non videtur ex-
cuſari, ſi indigno, & non idoneo conceſ-
ſerit; quia ipſe maiorem culpam contra-
hit, quàm ordinator. cap. ſi Epiſcopus,
de præben. lib. 6. Propterea cum qui-
dam ordinari in clericum poſtulaſſet à
Sancto Auguſtino, ipſeque morderetur
in conſcientia, nolletque ob ſuſpicio-
nem criminis eum promouere, re-
nuit etiam ei dimiſſorias literas conce-
dere, ne ab alio promoueretur: pu-
tans tantam eſſe culpam, in ipſis con-
cedendis, quantam in ordinatione fa-
cienda, vt conſtat ex eo in dict. epiſto.
ad clerum Hipp. centeſima trigeſ. ſepti-
ma, verſic. cum enim iſta me cauſa,
refert Lippom. vit. ſanctor. tom. 2. in
vita ſancti Felicis: Et quod ſit paris ef-
fectus ordinare per ſe, vel dimiſſorias
concedere, eſt tex. in capit. accedens, de
purg. canon.

Alij præterea ordinarij Epiſcopo in-
feriores, vtputa Abbates, & quocunque
nomine prælati, etiam exempti, ſiue ca-
pitula, licet olim poſſent dimiſſorias cõ-
cedere d. cap. eos, de temp. ordin. lib. 6.
hodie tamen ex Conc. Trident. non poſ-
ſunt; quinimmo ſi conceſſerint, ipſo iu-
re ſunt ſuſpenſi ab officio, & beneficio,
ſeſſ. 23. cap. 10. de reform. Vnde ſi in ta-
li ſuſpenſione poſiti, immiſcerent ſe di-
uinis, fierẽt vere irregulares, ſicut omnes
alij ſuſpenſi, vt ſuo loco diximus, & tra-
dit Diaz in praxi canon. cap. 22. Qui-
nimmo, etſi Epiſcopus deceſſerit, ideoq;
ſedes Epiſcopalis vacet, mauult Tridẽt.
5 Concil. nullas omnino dimiſſorias con-
cedi, quàm vt capitulum, aut alius qui-
libet ſuccedens in Epiſcopali iurisdictio
ne poſſit de illis prouidere: Imo ſi capi-
tulum conceſſerit has literas, ipſo facto
ſubiacet Eccleſiaſtico interdicto, ſeſſ. 7.
cap. 10. de reform. Alij vero ſingulares
ordinarij, in ea Epiſcopi iurisdictione
ſuccedentes, per annum ipſo iure ſuſpẽ-
ſi ſunt ab officio, & beneficio, ſeſſ. 23.
capit. 10. Duo ſoli caſus excipiuntur,
primus eſt ſi ſedes Epiſcopalis vacaue-
rit vltra annum; Alter eſt ſi quis ratio-
ne obtenti, vel obtinendi beneficij ſit ar-
ctatus ad ſuſcipiendos ordines. iſtis .n.
caſibus capitulum, vel ſingulares præ-
dicti dimiſſorias concedere poterunt iu-
ridice, ex d. capit. 10. ſeſſ. 7. Tertius ca-
ſus forte eſt ſede apoſtolica vacante; nã
dimiſſorias forte concedere poteſt; quia
illius vacantis ſedis iurisdictionem non
videntur limitaſſe verba dict. Concil.
Trident. & ideo ſtare videtur in ſua con
ſueta iurisdictione dimiſſorias conce-
dendi, ſaluo ſemper ſedis apoſtolicæ iu-
dicio.

Inter eos, qui dimiſſorias minus ca-
nonice concedunt, adnumerantur, Epi-
ſcopi, qui cum Græci ſint concedunt
ſuis ſubditis Latinis, vt à Græcis diuer-
ſi ritus ordinari poſſint; Vel è contra ſi

Latini Episcopi concedant suis subditis, vt à Græcis diuersi ritus promoueantur; Latini enim culpabiles sunt, si tales dimissorias dent: capit. quòd translationem, de temp. ordin. nam nec ipse Græcus Episcopus suos subditos Latinos ordinare potest; nec Latinus subditum Græcum Græco more. cap. cum secundum, de temp. ord. debent enim in diuersitate ista rituum, certos deputare Vicarios, qui singulis ritibus obseruandis, vel Græcis, vel Latinis præsint, Concil. Lateran. sub Innoc. III. capit. 9 habetur de off. ordin. cap. quoniam; Latinus vero subditos Græcos, si non dissentiant, debet ipse ordinare Latino more; vt Græco ritu viuant. dict. capit. quòd translationem; Græcis enim, nil obest, quin & ordinentur à Latinis, Latino more, & Ecclesiam Latinam obtineant cap. cum olim, de cler. coniug. & hoc est, quod vult dicere tex. in d. cap. quod translationẽ, ibi dum dicit, à Græco facit, &c. debuit enim ipse facere, si ordinandus non dissentiat Latino ritu ordinari.

Nec pater filium, nec filius, patrem etiam legitimum promouere debet.

CAP. VI.

1 *Pater Episcopus filium ordinare non debet, siue sit legitimus, siue legitimatus.*
2 *Filius ministrare non potest in Ecclesia patris, & ideo ibi ordinari non potest.*
3 *Episcopus sine dispensatione esse non potest, qui vxorem vnicam, & filios habuit.*
4 *Pater proprium filium illegitimum, legitimare non potest.*
5 *Filius non potest ordinare patrem suum.*
Adoptio naturam imitatur.
6 *Episcopi cæci sunt circa nepotes ex filijs.*
Priuignus potest ordinari, & quomodo.
7 *Pater adoptiuus potest ordinare filios, vel nepotes adoptiuos.*
8 *Papa proprios filios potest legitimare.*

Contingit aliquãdo nullum esse canonicum impedimẽtum in persona ordinatoris, nec in ipso ordinato, nec in ipso ordine, sed ipsa personarum relatio sola canonicum inducit impedimentum: exemplo est,
1 si pater Episcopus filium ad ordines promouere velit, non est hoc in Ecclesia Dei ferendum, etiam si vel legitimus, vel legitimatus sit; Nam de illegitimis nulli dubium est, quia pater, & filius adinuicem sibi ministrare non possunt in eadem Ecclesia. capit. cum decorem, de fil. presbyt. vt latius dictum est primo lib. At de legitimato idem quoque iuris est, quia legitimatio non aufert memoriam commisse turpitudinis, quin eam refricet in mente tam patris, quàm aliorum spectantium, ideo non debet pater ordinem vllum conferre filio suo legitimato, nec legitimatus filius patri, quia nullum maius ministerium adinuicem præbere possunt, quàm ordines, vel conferendo, vel suscipiendo.

Quinimmo plus dico, quòd in Ecclesia paterna filius hic à nullo alio Episcopo ordines suscipere potest, quia
2 hodie ex Concil. Trident. isti non solum patri in ipsis Ecclesijs paternis, sed etiam alij cuilibet ministrare prohibentur, sess. 25. capit. 15. de reform. vbi adest verbum, quoquomodo, quod tam pregnans est, vt etiam ordinis susceptionem, vel collationem possit includere: Itaque adeò verum esse putandum est, quòd etsi occultus sit, quoad alios omnes, quia tamen patri occultus esse non potest, & in

conferendo, vel suscipiendo ordines refricaret in mēte patris turpitudinis eius memoriam.capit. mulier, 15. q. 1. Ideo abstinere debent adinuicem, nec ei beneficium pater conferre debet, ob hanc occultam turpitudinis commissę recordationē: potest tamen conferre, & valet collatio, Deci. cons. 129. tradit Villalob. in collectan.com.opin.litera F. num. 128. Lancillot. de attent.par.2.c.6. de recus. pend.num.40.

Quibus illud addo, ꝙ Episcopus nec legitimos ex matrimonio filios promouere debet, Nam quisquis vxore mortua Episcopus fieri vult, iure prohibetur esse, si filios habeat; nā dispensatione eget:
3 Abb.in cap.sane, de conuers. coniug. & in cap.1.de testam. vers. Item oppono: imo nec assumi potest ad vllam omnino prelaturam, nisi cum dispensatione.dict. vers.Item oppono; quod ideo inductum est à iure; quia paterna beneuolentia nimium afficitur erga filios, vt scribit Speculum summorum Pontificū tit.de continentia sacerdotum, cap. 81. ob quam causā si q̄s sit ex cōcubina natus, & subsecuto matrimonio factus legitimus, Pater eius nō poterit sine dispensatione fieri prælatus.c.ad extirpandas de fil.presb. vnde posito, ꝙ hic dispensationem obtinuerit circa Episcopatum, certe non debet permitti ordinare filium suum, quia ex illo turpi initio conceptionis refricatur turpitudo in mente ordinatoris.d. c. mulier, nam & in illis, qui in matrimonio concepti sunt, est quædā parum honesta reminiscentia voluptatis.c.omnes, 27.q.2.& 33.q.4.cap.vir cum propria, & ita sentire videtur Abb. in d.cap.cum decorem, de fil.presb.

Cui rei illud suffragatur, q̄d licet quis facultatem habeat legitimandi illegiti-
4 mos, suos tamen legitimare non potest; quia in re sua auctoritatem præstare nō valet. Archid.in c.in venditionibus, §.ēt, post gl. ibi 17.q.4.& est tex.in c. per venerabilē, qui fil.sint legit.vbi gl. & Doct. ita Episcopi; tametsi ius eligendi habeāt, quos ad diuinum ministerium addicāt, non tamen filios proprios videntur posse eligere, vel ordinare: quia ob summā beneuolentiam facile falli possunt, Nam nec adoptare proprios filios pater potest nec de fonte leuare, nec ad chrismatis vnctionem tenere, de cognat.spi.c.si vir. 30.q.1.c.1.& 2.

5 Quæ omnia etiā vera sunt in casu cōuerso, ne filius ordines conferat patri; nā in adoptione ars imitari debet naturā. §.maiorem, instit.de adop. Ita in ordine quoque esse debet, in quo fit quædā adoptio, imo generatio spiritualis, iuxta illud Pauli, Filioli, quos iterū parturio, & 1.Pet.c.2.sicut modo geniti infantes, &c. & sicut de ordinibus hactenus locuti sumus, idem debemus dicere de beneficiorum collatione, nam pater filio etiam legitimo conferre non potest illud beneficium, in quo ipse aliàs ministrauit.cap. ad extirpandas, de fil.presb. Hæc etiam
6 procedunt in nepotibus ex filio: Episcopi etenim cęci sunt circa hos nepotes. gl. in cap.peruenit.1.q.3.tex.in auth.quom. opor. Episc. §. 1. sed in istis facilior erit dispensatio, quàm in filijs, si & parentes, & filij probi sint. Abb.in d.vers.Item oppono: quod re ipsa Romæ frequentius agi videmus. Hæc autem in priuigno nō procedunt, quia mortua vxore, si fiat Episcopus poterit priuignū ordinare in quo nulla est refricatio turpitudinis proprię in conceptione illius, sed bene difficultas esset in hoc de Episcopatu obtinendo, quia nemo priuignum habere potest nisi supposita vxore vidua, & consequēter super bigamia esset dispēsandus, vt Episcopus

ſcopus conſtituatur, & tunc poſſet hunc priuignum ordinare. Et ideo dico, ꝗ pater adoptiuus poteſt ſine dubio ordinare filios, vel nepotes adoptiuos, eiſdē beneficia conferre in eadem Eccleſia, & ad inuicem miniſtrare, quia nil canonicum obſiſtit: Hæc quoque non procedent in Papa, quia cum neminem habeat ſuperiorem, ſicut poteſt proprios filios legitimare, & in rebus proprijs auctoritatem præſtare, c. per venerabilem, verſ. in ſup cum Rex. qui. fil. ſint legit ita quoq; poterit ordinare, eligere, & diſpenſare: imo faciendo quicquid velit, conſequenter etiā diſpenſare videtur ex redundati auctoritate eius, qui etiam iudicabit, qđ ſit honeſtius; an vt ipſe filios proprios promoueat; an per alium fieri mandet.

De indebita ſuſceptione ordinis,

Et primum:
De ordinatis forma non ſeruata.

CAP. VII.

1 *Ordinatus non debita forma, nec characterem ſuſcipit.*
Electio non ſeruata forma, irrita eſt.
2 *Electus in Papam à minore parte Cardinaliū, ſi ſe pro Papa gerat, excommunicatus eſt, & deponitur*
3 *Cardinales quandoque poſſunt abſoluere ab excommunicatione eum quem volunt in Papā eligere.*
Electiones Regulariū, ſi omittatur forma, ſunt irrita.

Oſtquam ordinantium irregularitates hactenus à nobis per tractatæ ſunt, nunc ordo expoſcit, vt etiam eas tractemus, quas incurrunt ij, qui ordines minus canonice ſuſcipiunt, quarum prima illa eſt; ſi quis
1 ord. nem ſuſceperit forma, vel ſubſtantiā omiſſa; nam nihil omnino ſuſcipit, nec ipſum quidem characterem; & ideo omnia ſunt ex integro repetenda, & adeò prohibetur exercere eum ordinem, quòd fieret vere irregularis illum exercendo: ſicut omnes alij, qui cum nō ſint ordinati, adminiſtrant, toto tit. de cler. non ord. min. de iſtis Alber. in verb. ordo 2. Tabien. in verb. ordo 2. num. 5. Quid autem faciendū ſit, quando omittuntur iſta ſubſtantialia, circa ordines tā maiores, quàm minores, & quæ ſint de forma ſingulorum ordinum, diximus fuſius hoc 4. lib. c. 1. Ad hæc recte cōgruit omnis electio, quæ abſque debitis ſolennitatibus fit, nam irrita eſt, vt puta ſi tractetur de electione prælaturæ, ad quam non omnes ſint citati, ad quos ſpectat: nā irritatur, & non debet electus ſe ſe ingerere cap Bonæ. 2. de elect. imo in electione Pontificis electus à minori parte Car
2 dinalium præſentium, ſi audeat ſe pro Papa gerere, ipſo iure efficitur excōmunicatus, & totius ſacri ordinis miniſterio priuatur, c. licet, de elect. Ita quòd (alijs Cardinalibus, qui primo non conſenſerant, poſtea conſentientibus) non conualeſceret electio, quia facta eſt de excommunicata perſona, niſi Cardinales illi, ꝗ non fuerunt participes electionis, vel ei
3 non adhæſerant, eum abſoluiſſent ab excommunicatione; ad illos enim ſolos ꝑtinet abſolutio. Hoſt. in c. cum Vuinton. de elect. probat Specul. in c. vbi periculum, in tertio decimo ſpeciali col. pen. de elect. lib. 6.

In alijs quoq; prælaturis multa ſunt de ſubſtantia; & forma electionis, quę ſi omittantur irritant ipſo iure electionē; & hæc ſunt ſcilicet, quòd ſecreto, & ſigillatim inquiſitio fiat, & publicatio in cōmuni, & incontinenti, & ſcriptura, tex. & gl. magiſtralis, in verb. ſanior, in cap. qa

per

per diuersas, de elect.glo.in cap.Ecclesia vestra,eo.tit.In regularibus quoq; eligendis sua forma constituta est, quæ si non obseruetur,nihil factum est; nã siue masculi sint, siue fœminę, secreta vota esse debent, & pro absentibus nemo suffragium supplere potest: si hæc aliter fiant, ipso iure electio irrita est,& qui se aliter eligi permiserit, inhabilis redditur ad omnia officia in religione obtinenda,ex Conc.Trident.sess.15.c.6.de regular.

De eo, qui furtim ordines suscipit;

CAP. VIII.

1 *Furtim ordines suscipere quid sit;*
Ordines furtim suscipiens irregularis est;
2 *Ordines furtim suscipiens, à solo Papa dispensatur,vt ad religionem transeat.*
3 *Dimissorias concedere non possunt Archidiaconi,Archipresbyteri,& similes.*

Vrtim ordines suscipit,quisq; ab Episcopo nó admissus, vel non examinatus, & sine Episcopi conscientia se se ordinationi ingessit inter aliorum approbatorum multitudinem; aut forte mutato nomine alicuius approbati nomen acceperit, c.extra,dist.64. Qui igitur hoc scelus admiserit,irregularis est,nec nisi à Papa dispésari potest. Io. Andr.in cap.1.de eo, qui furt.ord.susc.& ibid. Panor.cui rei liber qui Pontificale inscribitur prospexit, nã de more consueuerunt Episcopi in ordinationibus peragendis,comminari excómunicationis sentétiam, ne quis audeat se se ingerere,qui nó fuerit approbatus: propterea si quis nunc contrauenerit, erit vsq; adeò irregularis, quòd nec ad altiores ascendet,nec susceptos exercere poterit.cap. innotuit,de eo qui furt.ord. Sum.conf.de ætat. ordin. q. 13. & seq.
2 Diaz in praxi canonc. cap. 21. Posset tamen dispésari,si voluerit ad Religionem transire,& non nisi per Papam d. capit. innotuit, Inter hos annumerantur, qui per literas dimissorias Archidiaconi,admitti voluerunt, cum tamen Archidiaconus eas concedere non possit.c. signi-
3 ficasti.de off.ord.Idem erit, & de ijs,quibus inhibuit Conc.Trident.dimissorias concedere,vt sess. 7.c. 10. de reform. & 23.cap. 10.de reform.

De examine, vel scrutinio prætermisso.

CAP. IX.

1 *Examen si omittatur,ordinatio vitiosa est.*
Regulares hodie ab ordinatore examinandi.
2 *Episcopus omittens examen,vel cõmittens ignaro,aut negligenti, puniendus.*
3 *Ordinatus omisso examine, de digno fit indignus.*
Episcopi debent examinari,& debent esse doctores,etiam si sint Regulares, & alia requiruntur,vt hic.
4 *Cardinales eligendi per scrutinium: & requitur qualitates multa, vt hic.*
Episcopi si bene præsint, populi quoque bene viuent.
5 *Regulares promouendi in Episcopos,non probãt Doctoratum in Academia, sed sufficit attestatio superioris.*
Scrutinia multa requirũtur in ordinatione facienda.
6 *Ordinandus spectata virtutis, non subijcitur examini.*
Examen Episcopi consecrandi omitti nõ potest.
7 *Episcopi promouendi, qua forma seruanda.*

Xamen,& scrutinium ideo requiruntur in ordinibus conferendis,vt hominis ordinandi, virtus,ac meritum constare possint:Propterea si omittantur hęc,& ordinatio vitiosa est,& ordinatus deponendus,ex sententia Host. vt probatur cap. exposuisti, de corp. vitiat. & dist. 24. cap. vlt. Nec so-

ſolum hæc requiruntur in clericis ſęcularibus, verum etiam in Regularibus, quos ab Epiſcopo examinari, & approbari iuſſit Conc. Trident. ſeſſ. 23. capit. duodecimo de refor. vnde ſi iſti nimiũ confiſi literis dimiſſorijs ſuorum prælatorum, non recognitis ab ordinatore, auſi ſint ſe ſe ingerere intra multitudinẽ ordinandorum, quaſi furtim promoti fiunt irregulares, argum. cap. Innotuit, de eo qui furt. ordin. ſuſc. Nam & ipſe Epi-
2 ſcopus prætermittens examen, & ſcrutinium, vel negligenter faciens, aut negligenti committens, vel ignaro, puniri debet ſeuere iuxta cap. eos, de temp. ordin. lib. 6. vbi Specul. ſuper verb. ſcienter: vnde hic ita ordinatus, & exercere ſuſceptum ordinem prohibetur, & deponi debet, gloſ. in d. cap. vlt. non enim vllo modo poteſt videri dignus, qui ſe debito examine dignum non oſtendit, qui cum dignus eſſet, per hanc culpam fa-
3 ctus eſt indignus, quòd ſi indignus erat per hoc ſcelus factus eſt indignior; ideo ad diuina miniſteria non eſt admittendus: cap. ex pœnitentibus, diſt. 10.

Quę vera ſunt etiam in ipſis Epiſcopis promouendis, Leo. 1. Papa epiſt. 32. nam, & olim, & hodie quiſque examinari debet, an bene nouerit ea, quæ ad munus ſuum ſpectent, & an ſit Doctor, Magiſter, vel licentiatus, vel alicuius publicæ Academiæ teſtimonio idoneus iudicetur, vel ſaltem per prælatorum regularium publicam atteſtationem (ſi regularis ipſe ſit) probetur idoneus, & quibus natalibus, quibus honoribus, qua ętate, quis ſit, ſcrutinium ſumendum eſt, & an ſit in ſacris, ſaltim per ſex menſes, antequam in Epiſcopum nominetur, vt conſtat Concil. Trident. ſeſſ. 22. c. 2. de reform. & pro ratione, & opportunitate prouinciarum, hæc examina fient, & in inſtrumenta publica reducentur, ſeruatis omnibus alijs, quę iubet idem Conc. Trident. ſeſſ. 24. capit. 1. de reform. quo loco, & in Cardinalibus eligendis idem
4 ſcrutinium fieri ſtatuit, quo ad vitam, ætatem, ac doctrinam illorum requirendam, ſicut & in ipſis Epiſcopis promouendis: Quod autem Epiſcopi etiam iure veteri examinandi eſſent probatur. Concil. Cartag. 4. cap. 1. habetur diſt. 23. cap. qui epiſcopus. Silueſt. in verb. ordo. 2. quæſt. 2. Ex quibus conſtat ſi hæc tam ſancte inſtituta obſeruabuntur, optime conſultum iri Eccleſiæ Dei; tum enim bene agitur à populis, cum bene præſunt epiſcopi.

Eſt autem hoc capite annotandum examina in promouendis regularibus diuerſo iure cenſeri; nam ſi promouendi ſint ad ordines ipſorum ſuperiorum, fides & atteſtatio non ſufficit: nam ab ordinatore examinari debent, vt iam diximus, etſi promoueantur ad Epiſcopatum, ipſorum prælatorum atteſtatio & fides perinde valet, ac ſi alicuius Acade-
5 miæ publicum eſſet teſtimonium, ex d. cap. 2. de reform. In clericis vero ſęcularibus, examen faciendum eſt, & ab eo, qui dimiſſorias concedit, ſi ordinandus ſit præſens, & ab eo qui ordinat, ſi ſit abſens, vt conſtat ex Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 3. & 7. de reform. & cap. ſi epiſcopus, de præb. lib. 6.

Verſantur autem hæc ſcrutinia circa multa, nam per menſem ante ordinationem nomina ordinandorum deſcribenda & publicanda ſunt, vt inſtructio haberi poſſit de natalibus, moribus, ætate, & genere: Concil. Trident. ſeſſ. vigeſima tertia, cap. 5. de reform. Aliud ſcrutinium habetur triduo ante ordinationem, & in eo agitur de approbandis, vel reprobandis ijs, qui ordi-

ordinari volunt, habito examine super ſcientia.ead. ſeſſ. c. 7.quod iure veteri ēt inſtitutū fuerat. capit. quando, diſt.24. Tertium eſt, quod fit ipſa hora, qua ordines conferuntur,quando Epiſcopus Archidiaconū interrogat, num qui adſtant promouendi, ſint idonei, de quo non multus labor habetur, quandoquidem formula quædam eſt ex libro Pontificali, ita quòd labor totus poſitus eſt, circa primum,& ſecundum ſcrutinium vel examen, priuſquam dies ordinationum venerit.

Hæc autem omnia poſſent aliquãdo ab ipſo iuris rigore laxari, videlicet ſi qs vſque adeo ſpectatæ virtutis ſit,vt notus omnibus habeatur, & populari teſtimonio dignus cenſeatur,nam examen omit
6 ti poſſe ſine peccato ſentit Conc. Carth. III.c.22.habetur diſt.24.cap.nullus ordinetur,& ibid.glo.Silu.in verb.ordo.2. q. 2. niſi forte in examine, vel ſcrutinio, qđ fit in Epo conſecrando, quod omitti non poſſe tradit gl.in d. c. qui Epiſcopus in 1. gl. cum non ita ſit in examine vel ſcrutinio, quod fit in Epiſcopo promouendo,ſeu eligendo. d.ſeſſ.24.cap.1. quo loco apparet non vnum tantū ſcrutinium fieri oportere de qualitatibus
7 Epiſcopi, ſed etiam alterum circa relationem factam de ipſis qualitatibus in conſiſtorio; nam iudicium, & decretū differri debet in aliud conſiſtorium, vt de relatione iam facta adhuc cognoſci,& informatio ſumi poſſit,an vera fuerit,an præceps, an nimis accelerata, aut aliud forſan canonice obijci poſſit homini in Epiſcopum promouendo:Ideoque tunc iudicandum erit eum vere habilem, & dignū eſſe Epiſcopatu, de quo hæc ſcrutinia, & examina facta fuerint; ſunt tamen omnia iſta in Papæ arbitrio poſita, qui pro opportunitate loci, & temporis deliberabit, pro vt illi expedire videbitur.d.ſeſſ.24.cap.1.

Si ordinatus non reuelauerit ſuas irregularitates in ſcrutinio.

CAP. X.

1 Ordinatus, qui nō reuelauit crimina ſua enormia in ſcrutinio, eſt remouendus ab adminiſtratione.
Periuriū paruifaciunt Priſcillianiſtæ hæretici.
2 Ordinandus non tenetur reuelare crimina mediocria occulta, niſi vt hic.
Criminoſus indiſpenſatus, promoueri non debet.
3 Diſpenſatio debet apparere, vt quis poſſit ordinari.
Diſpenſare quandoq; videtur Epiſcopus ſciens, & tacens, at male facit.
4 Irregularitates prouenientes ex corpore, etiam ex loco occulto,ſunt omnino reuelandæ ordinatori.
5 Confeſſori omnia mortalia etiam minima de neceſſitate dicenda ſunt.

Vandoque euenit,quòd in ſcrutinio faciendo, is qui ordinari vult, reticet ſua crimina enormia, quo caſu hoc ſcrutinium pro nō facto habetur,quoad præiudicium eius, q̄ reticuit; fuit enim ſententia Hoſt.quòd quilibet ordinandus ad dignitates,tenetur confiteri crimina,& alia impedimenta iuris, & facti, quæ obſunt, ne promoueri poſſit,niſi fuerit cum ipſo diſpenſatum,ita ille in cap.expoſuiſti,de corp.vitiat.per illum tex.& videtur tex. Concil. Carth.IIII.cap.68.habetur diſt. 50.cap. ex pœnitentibus, Silu.in verb.confeſſio, 1.q.1.quod procedit etiam ſi Epiſcopus ea ſcierit, vel notoria ſint; nam vterque punitur,vt dictis locis;quinimmo ſi hęc crimina latentia,vel occulta, talia eſſent, quòd etiam poſt pœnitentiam impedirent ordinis ſuſceptionem,debet ordinã

dus,

dus confiteri ea ordinatori, etiam si pœnitentiam peregerit de eis, exemplũ est in homicidio, in simonia, in ordine, in hæresi, ac similibus. Leo.1.Papa epist.32. Host.quem probat Alber. in verb.ordo. 2.colu. 1.& Tabien.in verb.electio.1.§. vtrum electio nu.17.videtur tex.in c.vlt. de temp.ord.Silu.in verb.ordo.2.q.2.

Horum aũt, qui hæc enormia crimina reticent, pœna est, ne susceptum ordi-
1 nẽ administrare possint, c. nisi cum pridem, §.personæ, de renunt. Sil.d.q.2. Et possunt ẽt incidere in suspicionẽ hæresis Priscillianistarum; qui sentiunt licere peierare, ne secretum, pandatur, cõtra quos Aug.de hæresib.c.70. Alia vero crimina mediocria, quæ post peractam pœnitentiã nõ impediunt ordinis executionem, tunc si occulta sint, qui vult ordinari nõ tenetur ea publicare ordinatori.d. c. vlt. de temp.ord.nec ante, nec post pœnitentiã, vt ibid. & ita distinguẽdo declaratur illa quæstio, an delicta occulta impediãt promouendum, vel promotum, de qua re optima gl.in c.ex tenore, in gl.magna, de tem.ord. Considerandum tñ est, an ordines petantur ab eo, qui tenetur promoueri ratione beneficij, nam tũc occulta hæc peccata nõ impediunt promotionẽ, supposito sacramento pęnitentiæ, sed si non teneatur promoueri ratione beneficij non deberet occultare talia delicta,
2 etiam occulta mediocria, vtputa periurium, falsitatẽ, & alia similia, quia si scierit Episcopus poterit ei inhibere, ne ordines suscipiat, glo.in d.cap.ex tenore in verb.prohibere.

Aliud quoque considerandũ est huic ordinando, scilicet, vt postquam sua delicta, vel crimina, exposuerit ordinatori, expectet etiam dispensationem super eis; nemo.n. indispẽsatus promoueri debet: quia hæc accusatio proprij delicti, vel irregularitatis fit ad detegendã indignitatem hominis, ne fiat iniuria sacramẽto ordinis.d.c.exposuisti, & d.c.ex pœnitentibus. Ideo sola accusatio, & detectio impedimenti, sine expressa dispẽsatione nõ habilitat ad ordines, gl.& tex. in c. si qs sine, dist.81. constare.n. debet de ea, Goff. in sum.de temp.ord.in fin.sum.conf.de ætat.ord.q.19.& seq.& tit.de lapsi. & dispen.q.3.Alberic.in verb.ordo.2.Et licet sciens, & tacens Episcopus videatur dispensare, vt per gl.in c.qui in aliquo, dist. 51.tamen malefacit, & puniri debet, qa est indiscreta dispensatio.gl.in d.c.si quis sine, Ray.in tit.de lapsi.& disp.§.vlt.Silu. in verb.dispensatio q.vlt.circa fin.Habita vero dispensatione ab eo, qui dispensare potest, recte quisque promoueri põt sine scrupulo.Innoc.in d.c.Nisi cum pridem.§.personæ: Hæ autem distinctiones procedunt in criminibus, & in irregularitatibus quamtumuis occultis, vtputa si
4 castrati, vel secreto loco mutilati, aut secretum morbũ patientes, vel defectum corporis, vel illegitimi, & similes, omnino, & indistincte tenentur sese prodere ordinatori, siue sint parui, siue magni defectus, arg.d.cap.ex pęnitentibus, Silu.in verb.confessio.1.q.1.

Quod vero diximus, sola enormia delicta esse reuelanda ordinatori, verũ est in hoc genere scrutinij, & examinis, vel inquisitionis ad effectum faciendę ordi-
5 nationis, at discussio, quæ fit in conscientia, & sacramẽto pęnitentiæ, omnino necessaria est cũ reuelatione etiam de quibuscumq; minimis mortalibus, quoniã in suscipiendo sacro ordine sumitur & Eucharistia, & ordo: Et vtraq; sunt sacramenta; quæ in peccato mortali sumi nõ possunt. Abb.in c.si celebret, de cler.excõm. min. & infra dicemus, quando de mortali peccato agendum erit lib. vlt.

De

De ordinatis ad plures ordines vna die,

CAP. XI.

1 *Ordines plures vna die suscipiens irregularis est, etiam si vltimum minorem cum primo sacro suscipiat.*
2 *Ordinatus ad plures vna die, potest dispensari, vt transeat ad religionẽ, & ad altiores ascẽdere poterit.*
3 *Dies vna dicitur sabbatum, & dominica, si ieiunium continuetur.*
Epiphanius vna die diaconus, presbyter, & Episcopus creatus.

QVisquis vna die plures ordines suscipit, inter irregulares adscribitur; Spec. in tit. de dispẽs. §. Iuxta. vers. Item recipiens: plures autẽ ordines intelligitur accipere, etiam qui accipit minores gl. in cap. quicumque, in verb. acolythus, dist. 77. Sed ob id nõ est irregularis; at si vltimum minorem cũ
1 primo sacro idest subdiaconatu accipere velit, non potest, Alberic. in verb. ordo 2. tex. in c. cum H. lator, de eo, qui furt. ord. susc. multo ergo magis erit irregularis, si duos sacros acceperit c. in singulis, & c. quicumque, dist. 57. & de tẽp. ord. cap. literas, & c. cum dillectus: sed super hac irregularitate olim Episcopus dispẽsare poterat, scilicet, si plures simul minores, vel minores cũ subdiaconatu accepisset, glo. in d. verb. acolythus: Raym. in tit. de ætat. ordin. vers. vlt. Alberic. in d. verb. ordo. 2. Silu. in verb. irregularitas q. 3. præsertim si ita erat consuetudo, vt illis eisdem locis probatur: sed hodie vt minores cum subdiaconatu accipiat, talis cõsuetudo nõ poterit approbari, quoniam Conc. Trident. iubet omnes tam minores, quam maiores, seruatis certis temporum interstitijs conferri, sess. 23. cap. 11. de refor. Et licet ibi arbitrio Episcopi permittat simul omnes minores
1 conferre, non tamen apparet, quod permittat Episcopo, vt vna die minores, & subdiaconatum conferat; ipsi tamen Episcopo hoc concedit, scilicet, vt post vltimum minorem, annus qui expectandus esset ad dandum subdiaconatũ, non seruetur, si ita ipse iudicauerit.

Est autem illud adnotandum, si quis hanc irregularitatem incurrerit, velitq; ad religionem transire, poterit non solũ
2 dispensari, vt in susceptis ordinibus administret, verum etiam, vt ad altiores ascendat, si sic videbitur prælatis suis, ob probos eius mores; de eo qui fur. ord. susc. cap. innotuit. & d. cap. cum H. lator, Silu. in d. q. 3. etiam si duos sacros vno die accepisset; nam religiosus factus posset à superioribus dispensari, ex sententia Host. quem refert. Alber. in d. verb. ordo. 2. vna autem dies dicitur etiam si
3 quis sabbato vnum ordinem acceperit, & continuato ieiunio alium die sequenti; nam hic plures ordines vna die accepisse videtur; cap. latores: de temp. ord. supra allegato: Puto autem de hac irregularitate vetustissima tempora nõ multum cogitasse, constat enim Epiphaniũ vna die diaconatum, presbyteratum, & Episcopalem consecrationem accepisse ad Salaminiorum Ecclesiam, sed id ex dispensatione omnium Episcoporũ Cypri ad synodum congregatorum factũ scribit Sim. Metaph. in vita eius die 15. Maij.

De eo, qui per saltum promotus est.

CAP. XII.

1 *Ordinatus per saltum irregularis est, etiam si ignorans.*
2 *Ordinato per saltũ, non sufficit, si suppleat ordinem, quem omisit, quia adhuc eget dispẽsatione, vt administret.*

Ordi-

Ordinati per saltum dispensatio quomodo Episcopalis sit.
3 *Episcopus promotus omisso ordine aliquo sacro, est irregularis, & multo magis omisso sacerdotio.*
Episcopalis potestatis fundamentum est sacerdotium.
4 *Baptismo omisso promotus nil accipit.*
Character sacerdotij imprimitur baptizato et pratermissa confirmatione, & minoribus ordinibus.
5 *Subdiaconatus olim non reputabatur sacer.*
6 *Episcopus, & olim, & hodie antequam eligatur debet esse subdiaconus, idem in superioribus dignitatibus.*
7 *Laicus tam sanctus esse potest, vt Episcopus eligatur.*
8 *Dignitates multa olim dabantur solis existentibus in sacris, hodie secus.*
Clericus simplex, non potest statim fieri pralatus Regularium.
9 *Ordinatus per saltum videtur, qui sacramentum confirmationis non accepit.*

Eruare ordinem videri non potest, quisquis aliquid praetermittit eorum, quæ quodã sub ordine agenda sunt; Iccirco eum recte dicimus inordinate
1 aliquid agere, qui sine ordine faciat; vnde qui aliquem Ecclesiasticum ordinẽ prętermittens promouetur, ordine abutitur; nam per saltum promotum eum canones appellant, & ob id decernunt eum esse irregularem, tit. de cler. p salt. promot. cap. 1. quod irregularitatis genus incurritur, & ab ignorante, & à sciẽte: vt sensit Host. quem refert. Silue. in verb. irregularitas q. 11. Diaz in praxi canon. cap. 20. nam nec ad altiores promoueri potest, nec in susceptis administrare. Host. in Sum. tit. de cler. per salt. prom. §. 1. Prius enim, quam administret, est supplendus ordo prætermissus, cap. sollicitudo, dist. 52. & de cler. per salt. prom. cap. 1. nec suppletio sola sufficiet, quoniam etiam requiri debet di-
2 spensatio, vt & ascendere, & administrare possit, Domin. & Præpos. in d. cap. sollicitudo; Abb. in d. cap. 1. vlt. not. de cler. per salt. promot. quod si scienter omissa dispensatione administrauerit, dispensatio hæc, quæ erat Episcopalis non administrando, fit Papalis administrando: Silu. in d. verb. irregularitas q. 11. & q. 27. post med. Alberic. in verb. ordinatus 2. Diaz d. cap. 20. At hodie omnis quæstio circa hanc irregularitatem videtur determinari ex Conc. Trident. sess. 23. cap. 14. de reform. his verbis: cum promotis per saltum, si non ministrauerint, Episcopus ex legitima causa possit dispensare; quibus verbis non apparet permissum Episcopo dispensare, quando per saltum promotus ministrauerit, & non habetur ibi vlla distinctio de administrante scienter, vel ignoranter: Ita quod posset defendi, qđ ministrans semper egeat Papæ dispensatione, nisi in occultis, & non deductis ad forum iudiciale, ex eodem Conc. Trident. 24. cap. 6. de reform.

Per saltum quoque promotus Episcopus, idest si omisso subdiaconatu, vel diaconatu, sacerdos, & Episc. consecretur, suscipit quidem characterem: Alberic. in verb. ordinatus secundo, sed irregularis efficitur ex sententia Host. quem probat Siluest. in verb. ordo. 2. in princ. vnde illos ordines conferre, quos non accepit, nullo modo potest. S. Thom. 4. dis. 25. glo. in d. cap. 1. de cler. per salt. prom. si autem sacerdotij ordinem prætermiserit, Episcopalis consecratio, & potestas in ipso imprimi non potuit, quia Episcopalis potestatis fundamentum est ipsum sacerdotium, vt ibid. & Siluest. ordo. 5. q. 5. & in verb. ordo. 2. q. 1. Raym. in tit. de form. consecr. vers. Quid si clericus; vbi dicit omnes fere Doctores idem sentire; idem ad verbum dicit Pisan. in verb ordi-

ordinatus 2.in princ.& ibid.supplem.Et ideo reijcitur opinio Canonistarum sentientium, q; sine sacerdotio Episcopalis consecratio valeat, vt sentiebat Host. & Abb.in cap. 1. de cler. per salt. promot. quorũ sententia nõ sustinetur iure Theologorum,ad quos videtur potius spectare hic articulus.

Per saltum etiam promotus videtur, qui sine baptismo ordines suscepit,nam nullus character imprimi potuit: at suscepto baptismo,etiam si nec sacramentum confirmationis, nec vllum minorẽ ordinem acceperit, ante sacerdotium,
4 tamen sacerdotij character imprimitur; nam vel purus laicus sacerdotalem characterem accipit, ex magis cõmuni sententia,vt probat glo.in cap. sollicitudo, dist. 52. & in c. 1.de cler.per salt.prom. S.Thom.4.dist.24.circa quam rem reiecta est sententia Hug. & Ray. qui putabant ad imprimendum characterem sacerdotalem,requiri saltim primam tonsuram,contra quos scribit Abb.& Doct. in d.cap. 1.de cler.per salt. Silu. in verb. ordo.5.q.5.Host.in sum.de cler.per salt. Sum.conf.eo tit.q.40.

Inter eos, qui per saltum promouentur annumerari possunt ij, qui ordines requisitos ad dignitatem obtinendam nondum habuerunt, vtputa, si quis ad Cathedralem ecclesiam assumatur, nullo sacro ordine accepto; nam sicut olim quando subdiaconatus non reputaba-
5 tur inter sacros (scilicet ante Gregoriũ dist.28.cap.nullum, vel ante Siricij tempora cap.quicumque,dist.77. c. à multis,de ætat.& qual.) nullus subdiaconus poterat promoueri ad Episcopatum, nisi ex Papæ dispensatione, cap. nullus in Episcopum,dist.60.ita quãdo cępit subdiaconatus inter sacros haberi, Episcopatus dari non poterat,nisi subdiaconis, d.cap.multis:Postea vero idest post tem-
pora Innocentij III. cum non nihil relaxata fuerit obseruatio hæc de assumendis ad Episcopatum solis ijs, qui positi essent in sacro ordine,& ipsi Neophyti, atq; laici aliquando assumerentur, ideo opportune sacrum Conc. Trident.huic rei prouidit, vt scilicet saltem subdiaconus sit quisquis ad Cathedrales Ecclesias assumitur,eumque ordinem per sex menses ante suscepisse oportet, sess. 22. cap.2.de reform.quod Conc.in hac parte idem disponit, quod disposuerant vetusti canones, scilicet, vt subdiaconatus præcedere debeat in Episcopatibus obtinendis: propterea quia verba illa, assumendi ad Cathedrales, multum generalia sunt constare videtur idem esse, in Archiepiscopis, Patriarchis, Primatibus, & forsan etiam in eligendis in summos Pontifices, vt videtur probari ex.c. nullus in præpositum, dist.60.Posset tamen tanta esse laici sanctitas, vt per dispensationem, etiam ad Episcopatũ promoueretur, quod multis olim contigerat, vt diximus supra cum de Neophytis agendum fuit. 7

Eadem ratione, quisquis in Præpositum, Archidiaconum, Decanum Primicerium, vel Cantorem, seu etiam in Abbatem promoueri olim voluit, non nisi per dispensationem admitti debebat, si in sacro ordine non erat constitutus,d.cap.nullus in præpositum, & glos. & Archid. in cap.nullus Episcopus, ead. dist.60.sed hodie Conc.Trident.sess.24. cap.12.de reform. in omnibus dignitatibus Cathedralium, vel inferiorum Ecclesiarum exigit ad minus clericatum, iuxta Constitut.Conc.Lateran.sub Alex. III. quæ habetur de elect. capit. cum in cunctis; & ideo idem dixerim de promouendis in Abbates, quibus sufficit, si

post

post adeptam Abbatiam suscipiant pres byteratum, c. 1. de ætat. & qual. summistæ omnes in verb. Abbas.

Videtur quoque per saltum promoueri ille, qui statim de clerico ad regularium prælaturas aspirauerit, licet enim postulari possit, tamen eligi non potest, capit. presbyteros, 16. quæst. 1. capit. officij, de elect. Nam sicut nouitius durante anno professionis prælaturas obtinere non potest, certe multo minus ille, qui nondum claustra ingressus est, d. capit. officij, & diximus quando egimus de Neophytis.

Sed & per saltum promotus videtur, qui gradatim omnes ordines suscepit, sed confirmationis sacramento non est perunctus; nam licet confirmatio non
9 requiratur de necessitate ad præexistentiam ordinum, S. Thom. 4. dist. 24. Silu. ordo. 2. in princ. Tamen ex decreto Cōc. Trident. sess. 23. cap. 4. nullus ordo conferri debet ei, qui sacramentum confirmationis non acceperit; & ideo male facit, qui ordines suscipit hoc sacramento prętermisso: vnde recte dicere possumus hoc esse canonicum impedimentum, ex d. cap. 4. possumus etiam dicere, quod hodie confirmatio ad ordines suscipiendos, si non est de necessitate rei, est de necessitate præcepti.

De eo, qui cum ordinatus non sit, audet ministrare.

CAP. XIII.

1 Missam dicens, cum non sit sacerdos, est irregularis, & ipso facto sine disputatione tradendus curiæ sæculari.

2 Sacerdos benedicens populum more Episcopali, fit irregularis.

Cardinalis etiam non Episcopus, potest publicam benedictionem dare ex priuilegio.

3 Baptizans, etiam in necessitate ritu sacerdotali cum non sit ordinatus, fit irregularis.

Epistolam dicens cum manipulo, in missa solenni, cum non sit subdiaconus, efficitur irregularis.

4 Laicus celebrando in ordine, quem non habet, fit vere irregularis.

5 Laicus audiens confessionem in necessitate, fit irregularis, si vtatur verbis absolutorijs, imo est tradendus curiæ sæculari.

Ordinatum se putans probabiliter, cum non sit, excusatur ab irregularitate, administrando.

6 Minores ordines possunt exerceri, etiam a non ordinatis iure veteri, hodie secus.

7 Furiosi vtentes ordinibus, ad quos non sunt promoti, non fiunt irregulares.

Loci causa administrans ordinem quem nō habet, an fiat irregularis.

8 Derisio est maximum crimen circa diuina.

Ordinem administrans de mandato Papæ, cum eum non habeat, an efficiatur irregularis.

Ordinatus ad sacerdotium, omissa manus impositione; non potest confessiones audire.

9 Baptismus est fundamentum omnium sacramentorum.

Baptizatum se putans, cum non sit, si promotus administret, quid dicendum de sacramentis suis.

10 Ficte baptizatus ordinatus, an administret.

Prædicare non potest non ordinatus, vel non missus, seu positus in peccato mortali.

Equitius Abbas non ordinatus, publice prædicabat.

SI ij, qui non canonice ordinati sunt, irregulares fiunt, quanto magis notam irregularitatis incurrunt ij, qui cum omnino ordinati non sint, diuinis se se ingerunt ministerijs? duplici modo quis dicitur non ordinatus, aut enim nunquam ad ordinem suscipiendum accessit, aut accessit, vt susciperet, sed inaniter accepit: Primo casu semper
1 erit irregularis, qui se se ingesserit in administratione ordinis non suscepti, & indispensabilis est, toto tit. de cler. non ordin. min. Specul. in tit. de dispens. §.

Iuxta, verſ. Item non ordinatus, & in §. Nunc de Epiſcoporum, verſ. 18. & ideo ſi quis non exiſtens ſacerdos, auſus fuerit miſſam celebrare, non ſolum eſt irregularis, verũ etiam ſine diſputatione eſt tradendus curiæ ſęculari, vt ſtatuit Fel. recor. Paulus IIII. (vt refert Iudit. Inq.) Die 20. Maij 1557. Decreto 5. & die decima ſeptima Febr. 1559. Decreto 7. Huiuſmodi.n.fuit Iſchiras Athanaſij aduerſarius, qui abſq; vllo ordinatore, ſacra myſteria corporis, & ſanguinis auſus fuerat operari: quem cum in opere patrato Athanaſius reperiſſet, abiecit, & menſam euertit, & poculum confregit, quaſi rem deluſoriam. Videatur Theodoretus hiſt. lib. 2. cap. 8. Socrates lib. 1. cap. 20. Niceph. lib. 8. cap. 48. & 49. & lib. 9. cap. 12. Præterea quiſquis adminiſtrat ordinem ſuperiorem eo quem habuerit, habet locum irregularitas, etiam ſi minimum actum peragat pertinẽtem ad ordinẽ non ſuſceptum, vtputa ſi diaconus publice benedicat vt ſacerdos. vel ſacerdos benedicat vt Epiſcopus cum illis verbis; Sit nomen Domini benedi-
2 ctum. gloſ. & tex. in cap. miniſtrare, 26. quæſt. 6. Cardinalis tamen nõdum Epiſcopus poteſt publicam benedictionem dare ex proprio priuilegio, Doct. in cap. licet, de elect. Iacobat. tract. de Conc lib. 1. tit. de Cardin. & patr. verſ. item aliud priuilegium.

Quinimmo etiam ſi ea peragat, quæ etiam laici poſſunt, ſi tamen adminiſtret eadem quaſi ordinatus; efficitur ob id
3 irregularis, exemplũ ſi baptizet ſine neceſſitate, vel etiam in neceſſitate ſeruatis ritibus cęremonialibus baptiſmi, fiet irregularis, cap. 1. de cler. non ordin. min. vbi gloſ. & Doct. Propterea qui inciderit in hanc irregularitatem, non ſolum prohibetur promoueri, verum etiam ꝓmotus, quos ſuſcepit ordines, non adminiſtrabit. cap. vlt. eod. titul. ſed diſpenſari ex cauſa poterit, quoad aſcendendum per ſolum Papam; quo vero ad exercendos ordines ſuſceptos per Epiſcopum, Goff. quem probat Silu. in verb. irregularitas, q. 12. Abb. in d. cap. 1. de cler. non ordin. min.

Fiet etiam ob eandem cauſam irregularis, quiſquis cum nõ ſit ſubdiaconus, audeat epiſtolam ſolennem cantare in miſſa, cum manipulo, & veſtibus ſubdiacono conuenientibus, tex. in cap. ſi ſubdiaconus, diſt. 34. ſed ſine manipulo, ſi in Eccleſijs talis ſit conſuetudo, vt poſſit non ſubdiaconus epiſtolam cantare, non fiet irregularis; dummodo non tangat ſacra nec præſtet plenum miniſterium ſubdiaconi, vt probatur in cap. vt quiſque, de vit. & hon. cler. vbi Innoc. & Hoſt. ſed & ſine manipulo epiſtolam dicens fieret irregularis, ſi intenderet in animo ſuo præſtare miniſteriũ ſubdiaconi. Tabien. in verb. irregularitas. 4. num. 2. & ita intelligitur eſſe mens Abb. in d. cap. vt quiſque; qui putat epiſtolam ſolennem decantari nullo modo poſſe ab eo, qui non ſit ſubdiaconus, nam intelligi debet, vbi non ſit ea conſuetudo, vel quando in animo intendat adminiſtrare, quaſi ſubdiaconus: alioqui cum Eccleſiæ pleræque id permittant, verius eſt eos non effici irregulares, Silu. in d. quæ. 12. Hodie tamen, ex Conc. Trid. ſeſſ. 23. c. 17. de reform. conſtitutum eſt, ne miniſteria Eccleſiaſtica exerceantur, niſi per conſtitutos in ipſis ordinibus, vnde ex prægnantia verborum, videretur, ſi copia fuerit eorum, qui in ſubdiaconatus ordine cõſtituti ſint, non licere vlterius inferiores ad id miniſterium admittere, multo ergo minus licebit ei, qui merus laicus ſit hæc miniſteria exercere.

Et

4 Et licet nonnulli senserint laicum nō effici irregularem, si Ecclesiastica ministeria exerceat: tamen mihi videtur sententia valde absona, quandoquidem maior est contemptus in laico diuina pertractante, quàm in eo, qui iam inter clericos adscriptus est, & qui iam diuinis addictus est: vnde communis, & vera est sententia, laicos ministrantes in Ecclesiasticis officijs, effici irregulares, sicut fiūt, & clerici ipsi non ordinati: Silu. d. q. 12. Tabien. in verb. irregularitas. 4. num. 1. Propterea si in necessitate laicus confes-
5 sionē audierit, si verbis absolutorijs vtatur, dixerim eum effici irregularem, sicut qui administrat sacramenta non ordinatus, maxime si proferat ea verba, quæ faciunt absolutionem, vtputa, Ego te absoluo, &c. At dicendo illa verba scilicet, Misereatur, &c. & illa, Indulgentiam, &c. & similia, quia non habent vim absolutionis formalis, sed simplicis orationis, nō fieret irregularis, quia pro alio orare nō prohibetur; at clauibus vti non permittitur. glo. in cap. pastoralis, in verb. præterquam, de off. ordin. & secundum hāc distinctionē intelligi posset Silu. in verb. confessor. 1. in princ. & S. Ant. in suo defecerunt, c. 1. vbi putauit laicum absoluentem non effici irregularem; quinimmo dico, ꝙ quando laicus, vel non existens in sacris, ausus fuerit temere, tamquam sacerdos confessiones audire, & sic hoc pœnitentiæ sacramento abuti, nō solum fieret irregularis, verum etiā esset tradēdus curiæ sęculari, vt decreuit Fel. record. Paulus IIII. anno 1559. die 17. Feb. vt refert iud. Inq. d. decreto 7.

Sunt tamen nonnulli casus, in quibus non ordinatus administrans effugit irregularitatem. Primus est si ignorans id fecerit putans probabiliter se esse ordinatum; non enim peccat, & irregularis nō fit, Tabien. in verb. irregularitas. 4. nu. 2. & Silu. d. q. 12. potest autem probabilis esse ignorantia, si defierit penitus intentio ordinatoris, vel potestas in ordinatore, vel aliud simile. Alius casus est, in ad-
6 ministratione minorum ordinum; nam exerceri possunt, etiam à non ordinatis ex sententia S. Th. 4. dist. 34. quem refert Tabien. in d. verb. irregularitas. 4. nu. 2. & Silu. d. quæst. 12. Hodie tamen ex Conc. Trident. nemo permitti debet administrare in ordinibus, etiam minoribus, nisi sit ordinatus in illis d. sess. 23. d. cap. 17. de reform. Alius etiam casus excipitur, nam pueri, mulieres, & amentes si Ecclesiasticis ordinibus ministeriū, præbeant, non fiunt irregulares, argu. Clem.
7 si furiosus, de homicid. Tabien. in verb. irregularitas. 4. in princ. & pro ijs, arg. in cap. Illa. 15. q. 1. Quinimmo, & adulti, si per iocum, aut ludum ministrauerint, cū non sint ordinati, dicunt nonnulli, ꝙ peccant mortaliter, sed non efficiuntur irregulares. Host. & Sum. conf. de cler. non ordin. q. 3. Alberic. in verb. ordinatus. 2. Silu. d. q. 12. Quod mihi non satisfacit, nisi cum declaratione: Nam aut hic iocus, & ludus est ex leuitate quadam, vel animi refocillatione priuata, & ea licet fieri non debeat, cum ministerio Ecclesiastico, etiam priuatim, quia aliqua est irreuerentia, & eo casu mihi placet non induci irregularitatem, quia nō dicitur administratio ordinis non suscepti; quia in illo ludo nihil tale intenditur, sed fit quædam repręsentatio ipsorum ordinū; Quandoque vero iocus, aut ludus vergit ad derisionē, quo casu vel hæreticus est,
8 vel de hæresi suspectus, qui hæc agit, vnde ob id incurritur irregularitas: nam sicut hæretici sunt irregulares, ita & suspecti promoueri non possunt: quinimmo delictum irrisionis æquatur omni

grauiſſimæ culpæ.c.irriſor,de pœn.diſt. 3.vnde quanto excellentior eſt cauſa diuinorum miniſteriorum, tanto grauius eſt delictum deriſionis circa ea. S.Tho. 2.2.q.75.art.1.& 2. Summiſtæ in verb. deriſio, nam ad blaſphemiam ſpectat hæc deriſio ſacrorum.

Euitat etiam irregularitatem is, cui Papa mandauerit aliquid fieri circa miniſterium eius ordinis, quem nondum accepit, & ideo faciendo quod Papa mãdauit effugit, & peccatum, & irregularitatem, declarando ſecundum S. Thom. 4. diſt. 25. quæſt. 1. artic. 1. his verbis: Papa qui habet plenitudinem poteſtatis, poteſt committere non Epiſcopo pertinentia ad Epiſcopalem dignitatẽ, dummodo illa non habeant immediatam relationem ad verum corpus Chriſti. Ideoque de eius commiſſione, ſacerdos ſimplex poteſt conferre ordines minores, & confirmare, non autem nõ ſacerdos; nec ſacerdos maiores ordines, quia habent immediatam relationẽ ad Corpus Chriſti verum: ſupra quod cõſecrandum Papa non habet maiorẽ poteſtatem, quam ſimplex ſacerdos. hæc ille: quæ opinio ſeruatur in practica, vt per Capreol. 4. diſt. 7. vt refert Silu. in verb. ordo. 3. quæſt. 7.& ita intelligenda, & corrigenda eſt glo. in capit.omni tempore, de conſecr. diſt. 4. quæ dicit ſacerdotem poſſe Epiſcopalia exercere de mandato Papæ.

Nunc ſupereſt vt ſecundũ caput pertractemus, quando quis acceſſit, vt ordines acciperet, & tamen nihil accepit, nec characterem quidem, an hic adminiſtrans fiat irregularis, cum ordinatus inaniter ſit? exemplo eſt is, qui acceſſit, vt ſacerdos fieret; nam ſi omnia fuerint obſeruata, ſed manus impoſitio fuerit omiſſa, non poteſt exercere; & ideo cõfeſſiones audire non poſſet, ex ſent. Roſel. quam probat Silueſt. in verb. ordo. 2. quæſtio.quarta verſic. tertium, in fin. contrafaciens ideo fieret irregularis: Exemplo etiam eſt ſi quis non baptizatus ordinetur, nam cum baptiſmus ſit
9 fundamentum omnium ſacramentorũ, capit. vlt. de presbyt. non baptiſ. min. ſi non habeatur, nullus alius character imprimi poteſt, quia reliqua ſacramenta ſupponunt baptiſmum, S. Thom. 4. diſt. vigeſima quarta: Alberic. in verb. ordo. 4. in princ. Iſti igitur ſic ordinati, ſi miniſtrent ignoranter, putantes ſe baptizatos forſan, nati Chriſtianis parentibus, nec peccant, nec fiunt irregulares; quia quoad vltimos effectus ſacramenti ſupplet ſummus ſacerdos Chriſtus, ne decipiatur Eccleſia, S. Thom. diſt. vigeſima quarta: Alberic. in verb. baptiſmus quarto, in fin. Silueſt. in verb. baptiſmus, 6.glo in cap.2.de presb.non ordin.min.vbi etiam text. iuncto tex. in cap.3.eo.tit. Sed ſi ſciens ſe non eſſe baptizatum ordines ſuſcipiat, vel ignoranter ſuſceptos, ſciens exerceat, nulli dubium eſt eũ effici irregularem, & vt quilibet non ordinatus miniſtrans puniri debet: Quod ſi cum primùm veriſimilem rumorem audiens, ſe non eſſe baptizatum abſtinuerit, non eſt irregularis; nam poteſt baptizari, & rurſum ordinari, nullo obſtante impedimento, text. in cap. 1. & fin. de presbyt. non ordin. min. de qua materia vide Alber. in verb. baptiſmus, 4. Silu. in verb. baptiſmus, 6. Silu. in verb. ordo. 2. in princ. Alberic. in verb. ordo. 3. in princ. gloſ. diſt. 52. cap. ſolicitudo: Idem erit in eo, qui ficte accedit ad baptiſmũ in eo genere fictionis, quod impedit characteris impreſſionem; nam iſte non ordinatus eſt, ſi ordi-
10 nes ſuſcipiat, & fit vere irregularis pp tot

fictiones, & sacrilegia præsertim, si administrauerit; At si sit fictus in eo genere fictionis, quòd non impedit characterē baptismi, sed solum fructum, eo casu postea accedendo ad ordines fit etiam irregularis, & multo magis si administrauerit, quia licet recedente fictione gratia recuperetur S. Tho. vt refert Sil. in verb. baptismus 4. q. 17. tex. de consec. dist. 4. cap. tunc valere, tamen in pœnam illius fictionis debuit grauatus manere in irregularitate, & cogi, vt se dispensari faciat, vt fusius diximus lib. 3. c. 7. in fin. arg. infra eod. lib. cap. 17.

Ad hoc caput optime congruit impedimentum prædicationis verbi Dei; quę vltra quod fieri debeat conscientia munda à peccato mortali, non licet nisi ordinato ad sacros, scilicet ad diaconatum, & de licentia Papæ, vel Episcopi, aut prælati: subest. n. pœna excommunicationis cap. excommunicamus. §. quia vero, de hæretic. S. Tho. 4. dist. 19. q. 2. & fusius Cardin. in Clem. dudum, de sepult. Contingit tamen aliquādo quod quis à Deo se mitti dicat, nec credēdum est ei, omissa ordinarij licentia, quia ipsa de iure requiritur 2. Thim. c. 3. & Rom. cap. 10. & tali casu licet possit esse verū, quod mittatur à Deo, vt tradit S. Tho. quodl. 12. art. 29. & patet in Moyse: tamen aliquo miraculo confirmare tenetur. Armil. in verb. prædicare, & possumus hoc comprobare exemplo Equitij Abbatis, qui cum non ordinatus prædicaret, correptus aliquando fuit, & ad Papam citatus, tamen quia id se ductu spiritus sancti facere signis, ac miraculis edocuit, permissus est pseuerare, vt scribit Greg. dialog. lib. 1. cap. 4.

De eo, qui extra tempora ordinatus est.

CAP. XIIII.

1 *Ordinatus extra tempora, est irregularis consuetudine non obstante.*

ORdines certis temporibus esse accipiendos fusius dictum est supra lib. 3. c. 24. cum de tempore ageremus: ideo quisquis extra tē-
1 pora ibi narrata promouetur characterem quidem suscipit, sed administrare prohibetur, nec vlla contraria consuetudo suffragari potest: cap. cum quidam, & cap. sane, de temp. ordin. sunt etiam ipso facto irregulares, qui extra tempora promouentur, Spec. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. Item ordinatus extra tempora: sed de ijs latius loco supracitato.

De eo, qui sine titulo ordinatus est.

CAP. XV.

1 *Ordinatus sine titulo, siue sæcularis, siue regularis, fit irregularis.*
2 *Tituli vicem patrimonium tenere potest: sed cauendum à quadam pactione vt hic.*
Tituli vicem habet Ecclesia, cui quis ascribitur.
3 *Titulus de futuro sufficit, vt quis possit promoueri.*
Beneficia manualia, non possunt esse loco tituli.
4 *Vicaria temporalis, non habetur loco tituli.*

ORdinatus sine titulo, vel beneficio, vacuam manuū impositionem accipit, idest non suscipit ordinis executionem? ex Concil. Calced. cap. 6. cuius canonis pœnam cōprobare videtur: Conc. Trident. sess. 21. cap. 2. de reform. dum confirmat, & innouat omnes antiquorum canonum pęnas circa hos ordinatos: fuerat autem hæc pœna in vsu, & successiuis tempori-

bus obseruata, vt colligitur ex Abb. in capit. cum contingat; de ætat. & qual. Idem Abb. in capit. veniens, primo not. de fil. presb. tex. in capit. cum secundũ, de præben. & dist. 70. capit. sanctorum: Quinimmo per expressam Bullam Do-
1 mini Nostri Papæ Pij Quinti editam anno Pontificatus Tertio, Millesimo quingentesimo Sexagesimo octauo Prid. Id. Octobr. declaratum est, quod non solum clerici sæculares, sed etiam Regulares ante professionem emissam ordinari sine titulo non possint, contrauenientes efficit inhabiles ad ordines exequendos, & exequentes reddit irregulares, cum alijs pœnis inibi descriptis: quæ res etiam olim videtur constituta fuisse. Nam regulares non professi includi videntur ex verbis d. capit. Conc. Calced. vt ibi gl. sentit. & Alber. in verb. ordinandi.

2 Propterea loco tituli quem quis non habet, statuit Concil. Trident. patrimonium assignari posse sufficiens ad substẽtationem vitæ eius, qui promouetur: sed id non passim concedi debet, sed soli ij promoueri ad patrimonij, vel pensionis titulum possunt, quos necessitas, vel commoditas Ecclesiæ ordinari suaserit, ita habetur dict. sess. 21. capit. 2. In qua re cauendum est ne in consignatione talis patrimonij loco tituli, fiat vlla pactio inter ordinatorem, & ordinatum, quod nunquam petet beneficium Ecclesiasticum vel prouisionem: nam talis pactio simoniaca est, ipse enim ordinator ob id triennio à collatione ordinum suspensus est, ordinatus vero indeterminato tempore idest perpetuò, text. in cap. penul. de Sim. vnde eum effici irgularem expressim tradit Borgas: de Dispens. part. 1. quæst. 5. num. 24. Sed & loco tituli est etiam eod. Conc. Trid. constitutum, quod quisquis ordinari vult adscribatur certæ Ecclesiæ, cui deseruire teneatur in ordine suscepto, sess. 23. capit. 16. de reform. Nam titulus deuinctum sibi reddit eum, qui ordinatur, vnde possideri titulus non debet sine ministerio ordinis qui requiritur in eo obtinendo: ideo fauore tituli quis admittitur ad eos ordines à quibus reijceretur si titulum illum non haberet gl. & tex. in cap. ex tenore, de temp. ord. vbi etiam Abb.

Titulum autem accipere debemus non solum eum, qui præsens habetur, sed & qui habendus est postea: Ideo quando ad obtinendam dignitatem sacri ordines præexiguntur, vtputa Episcopatus obtineri non potest, nisi ab eo, qui iam sex menses in subdiaconatu fuerit constitutus, certe hic nominatus, vel postulatus potest promoueri ad eum titulum, quem habiturus est, sufficit enim titulus de futuro, glos. in cap. Osius in glos. magna, dist. 71. Vicaria autem tẽporalis, & omnia alia beneficia manualia, & amouibilia, non possunt dici titulus; sed si Vicaria sit perpetua habetur pro titulo, text. & ibi Abb. in cap. Michael. & in capitul. constitutus, de fil. presb.

3

4

De eo, qui ob vim, vel metum ordinari se passus est.

CAP. XVI.

1 Sacramentis faciendis necessaria est intentio.
2 Vis dupliciter considerari potest.
3 Metus quid sit in suscipiendo ordine.
Ordinatus animo dissentiente, nil suscipit.
Ordinatus per metum, quando ab Episcopo possit dispensari.
Ordinatus per vim præcisam, vel animo dissentiente, an cogi possit clericari, & continentiam seruare.

4 Ordina-

4 *Ordinari quandoque quis cogitur via iudiciali.*
Ordinatus coacte non dicitur pactus à superiore.
5 *Ordinari ne quis teneatur, causa multa sunt, qua excusant, & quomodo.*
Irregularis beneficiatus, quando cogi possit ad quarendam dispensationem.
6 *Regulares omnes cogi possunt à superioribus, vt ordinentur.*
Clericus cogi potest ab Episcopo, vt ordinetur ob vtilitatem, & necessitatem Ecclesiarum. & quando.
Episcopus dignus esse putatur, qui promouetur inuitus.

Voniam in sacramentis intentio necessaria est, tam in conficiendis, & conferendis, Cóc. Trident. sess. 7. can. 11. quàm in suscipiendis ab illis, quorum consensus necessarius est, S. Thom. 3. quæst. 68. Ideo quisquis promouetur, vt gratiam, & characterem suscipiat, oportet vt libero animi motu consentiat; Quod si dissentiés inuitus, vel coactus quis promoueatur, nec suscipit characterem, nec vllam ordinis potestatem: distinguendo tamen
2 vt sequitur; Potest enim considerari vis dupliciter, scilicet cum coactione præcisa, aut cum coactione conditionali, primo casu nihil accipit, nec ipsum quidem characterem, vtputa si per manus trahatur ad Episcopum, & reluctando ordinetur, sicut in alijs sacramentis dici solet, vt in baptismo; nam non imprimitur illius signum, & character si hoc modo quis cogatur, vt aliàs diximus lib. 3. text. in capit. maiores, de Baptism. sicut nec potest puniri quis ex delicto, quod per hanc coactionem cogitur committere, vt sacrificando Idolis, capitul. presbyteros, distinct. quinquagesima. Et in specie de ordinato per vim coactiuam tradit Rosel. in verb. ordo. 3. num. 5. sicut nec tenet monachatus assumptus per eandem vim, quãdoquidé infra quinquennium, qui eam vim prætenderit audietur. Concil. Tri-
3 dent. sess. vigesima quinta, capit. decimo octauo, & sequen. de regul. Secundo vero casu, qui potius ad metum spectat, quam ad vim dicitur vis conditionalis, siue sit metus cadens in constantem virum, siue non, cum reperitur aliquis consensus, quia maluit ordinari, quam mori, & eo casu suscipitur character, quia voluntas coacta voluntas est. l. metum. ff. quod met. caus. text. in capit. merito, decimo quinto quæst. prima Raym. in titul. de form. consecrat. versic. Item nunquid Episcopus.

Verum quia turpiter facit permittens se promoueri contra conscientiam, peccat, debet enim lubens, & volens dedere se obsequio diuino; sed si finxerit se ordinari, cum tamen animo dissentiat, nihil omnino suscipit, vt dicemus infra capit. proximo: sed & si lubens, & volens ad ordinem, & ministerium diuinum velit accedere, sed renuat ordinari ab Episcopo, quem scit nominatim excommunicatum, suspensum, vel interdictum, vel aliud adsit impedimentum canonicum, circa tempus, locum, vel ritum ordinationis, vel aliqua obsit irregularitas, super qua velit expectare dispensationem, istis casibus si per metum, etiam qui cadat in constantem virum permittat se ordinari, sic repugnante conscientia, peccat, & fit irregularis: sed metus in hoc illi prodest, quod super hoc excessu, & irregularitate Episcopus proprius poterit eum dispensare, vt tradit Tabien. in verb. irregularitas, 4. conclus. decima quinta, ex sententia Goff. & Host. Idem

Silu. in verb. irregularitas, q. 7. & sic suscipit quidem characterem, sed nõ executionem, sicut alij ordinati in irregularitate, vel ab Episcopo suspenso, excommunicato, vel interdicto: nec est mirum eum puniri, si metu id fecit, potius enim debuit pati, se excommunicari, quam à tali nominatim excommunicato, suspenso, interdicto, vel hæretico, aut schismatico ordinari arg. cap. inquisitioni, de sent. excom. Siluest. in verb. ordo. 3. q. 11. Nã sicut ordines suscipiens ignorãter ab istiusmodi Episcopis efficitur Irregularis: Specul. in tit. de dispens. §. iuxta vers. Itẽ recipiens; ita multo magis, qui sciens accipit, licet per metum, arg. l. qui potest. ff. de reg. iur. Posset autem hoc loco tractari an ij, qui per vim, aut metum ordinati sunt animo dissentiente, cum nullum characterem susceperint: ob scandalũ, ꝙ inde nascitur in Ecclesia teneantur clericari, & continentiam seruare? sed quia id non pertinet ad propositam materiã irregularitatis, omittendum est: vide de hac re Tabien. in verb. Ordo. 2. nu. 17. Rosell. in verb. Ordo. 3, num. 6. Alberic. in verb. ordinatus primo, circa med. quibus locis constabit etiã tibi, an gaudeant priuilegio clericali.

Sunt tamen nõnulli casus, in quibus
4 quis cogendus est ad ordines, via iudiciali, & superioris imperio; nam in parochiali institutus Ecclesia, cogi debet ordines suscipere cap. licet, de elect. lib. 6. idem in alijs beneficijs in quibus certus ordo requiritur, ut in canonicatibus sub diaconatus, & alijs alius ordo, Cõc. Trid. sess. 24. cap. 12. de refor. quę coactio non inducit vim, vel metum, de quo hoc capite loquimur; nam iuridice fit, & is cui hoc imperatur, non dicitur cogi; cap. Innouamus, cap. 60. quia potuit, vel beneficium dimittere, vel ordinari, & sic potius electio est; cap. cũ in cunctis, de elect. & de ætat. & qual. cap. 1.

Sunt vero multe causæ, ob quas excusatio competit, ne quis cogi possit ordines subire, suo beneficio congruentes, vt scribit Specul. in d. cap. licet nu. 55. col. pen. quę sunt irregularitates, & alia canonica impedimenta iuris, vel facti; sed hoc eget distinctione; nam aut irregularitas, vel impedimentum erant ante obtentũ beneficium, tunc si sciens obtinuit, eo casu priuandus est illo; sed si ignorauit, vel post obtentum superuenit impedimentum, sine culpa retinebit illud, dato illi coadiutore. 7. q. 1. cap. illud; de cler. ægrot. cap. fin. vbi Abb. si vero ex culpa, inciderit in illud impedimentum, quia forsan se se castrauerit, vel mutilauerit, priuandus est; Silu. in verb. Ordo. 3. q. 10. Pet. de Pal. 4. dist. 18. q. 1. vt refert. Tabien. in verb. Ordo. 2. nu. 16. nisi forsan super his possit de facili dispensatio obtineri; quia tunc poterit, & ipsam dispensationem Episcopus offerre, & cogere ad ordines, si illi videbitur: quinimmo si Papalis fuerit dispensatio eius irregularitatis, quã m ab initio ignorabat, cum obtinuit beneficium, sciens postea cogi potest, & ad petendam dispensationem, & ad ordines subeundos eadem ratione.

Illud vero est annotandum, quod si hic, qui canonicum impedimentum patitur, obtinuit excusationem, ne ordinari cogeretur, nõ erit perpetua excusatio; nam cessante impedimento cessabit excusatio, arg. cap. statuimus, & cap. Neophytus dist. 71. & diximus primo lib. in Regulis generalibus Reg. nona: Contingit pręterea casus in quo ordinari quis cogitur imperio superioris, etiam non
6 habito respectu ad beneficia; nam Regulares omnes in suscipiẽdis ordinibus

pedent

pedent ab imperio superiorum.c.ad aures,de temp.ord. At in sęcularibus clericis,si cōtingat magna necessitas,vel vtilitas Ecclesiæ, potest Episcopus imperare eis,quos necessarios viderit; qui si nullam obiecerint legitimam excusationem ex hac contumaci contradictione,fiunt irregulares c.si qui clerici,& cap.placuit, dist. 74. potest enim eis Episcopus subtrahere officia,& emolumenta Ecclesiastica, etiam beneficia, ex sententia Ray. & Host.& aliorum,quos refert Silu.d.q. 10.& tex.de ætat.& qual.c.quæris.

Dicitur autem necessitas quando penuria est tanta, quod neque idonei neq; minus idonei multi reperiantur, vtilitas vero quando non est penuria,sed nō adsunt multi idonei; ideoque ijs casibus præceptum superioris seruandum est, si hoc colore se cogere velle prætendat, ēt si intrinsecus malo animo imperat, probat Raym.vt refert Alberic. in verb. ordinator, ante fin.Silu.in verb.Ordo.3.q. 10. arg. tex.dist.23.q.1.cap.quid culpatur,in fin.& 33.q.5.cap.manifestum: extra vero eam necessitatem,& euidentem vtilitatem non est imperandum, imo si imperet,licebit appellare tamquam à p̄cepto non canonico, vt prædicti omnes sentiunt ijsdem locis; Isti tamen,qui sic à superiore promoueri coguntur, uere digni sunt;nam ille censetur dignus Episcopus qui promouetur inuitus.l.si quēquam C.de Episcop.& cler.

De eo, qui intentione ficta, & peruersa mente ordinatus est.

CAP. XVII.

1 *Recta non possunt esse opera,nisi recta sit intētio*
Fictio duplici modo accipi potest.
2 *Fictione recedente in ordine suscepto, nō statim cessat irregularitas.*
Fictum fugit spiritus disciplina.
3 *Fictus difficilius dispensandus, quam meticulosus.*
Ordines subiens ob ambitionem, peccat mortaliter.
Gratis non datur,si ab eo laus expectetur.
4 *Monachum se faciens principali intentione, vt fiat Abbas fictus est,& simoniacus.*
5 *Subdiaconum se faciens principaliter,vt se præparet sponte ad Episcopatum peccat, secus ad præceptum superioris.*
6 *Prædicator habens primam intentionem ad regnum Dei,secundam vero ad temporalia, nō peccat.*
7 *Ordinandus, vt euitet forum sæculare, non est admittendus.*
Ordinatus ficta intentione, quomodo suscipiat characterem.
8 *Seruus se redimens, vt promoueri possit, non peccat.*
Emens agrum, vt ibi Ecclesiam construat, non peccat.
9 *Ordinatoris,& ordinati si recta sit intentio,sed vnus intendat dare vnum ordinem,alter suscipere alterum, quid faciendum.*

INtentionis magna vis est in suscipiendis ordinibus; nam si recta sit, recte suscipitur ordo, idest si mentis oculus tendat in eum finē suscipiendi ordines, in quem constituti sunt,sic enim dicitur recta ordinatio, q̄a
1 recta non possunt esse opera, nisi recta sit intentio cap. homines, 22.q.2.S.Thom. 1. parte Sum. q. 19. Propterea si is, qui ordinatur ficte accedat, grauiter peccat, sicut, & quiuis alius ad alia sacramenta ficte accedens.

Duplici etenim modo fictus esse potest, primo si non intendat suscipere ipsum ordinem, nec fructum eius, quia non intendit facere quod facit Ecclesia, tunc enim non suscipit characterem, sicut nec baptismum, vt diximus alias de ficte baptizatis: Secundo modo dicitur fictus, quod intendat ordinari, sed ad finem alium,quam constituti sint ordines à Deo, & tunc characterem suscipit, sed

non

non fructum; & ideo nunquam debet administrare ordinem susceptum, etiã si recesserit illa fictio. Nam licet in baptismo recedente fictione gratiam quis consequatur, tamen non ita in ordine ficte suscepto recedente fictione, quis recuperat liberam potestatem, & facultatem administrandi:
2 Quia cum fuerit sic ordinatus factus irregularis: & peccauerit ex illa fictione, penitentia delere potest peccatum, & culpam, sed non irregularitatem: quia spiritus disciplinæ effugiet fictum, & semper dubitandum est, de superuentura iniquitate super eũ, Sap. c. 1. & de consec. dist. 4. c. ostenditur vnde ob hanc iniuriam, quam intulit sacramento ordinis, eget dispensatione, vt administrare possit, & cum maiori difficultate dispensandus est, quàm ille, qui per metum promotus sit; sicut longe ma
3 ior culpa incurritur ab eo, qui sponte simulat, quam ab eo qui metu fingit, cap. de homine, de celeb. missa.

Inter hos fictos adnumerantur etiam ij, qui peruersa mente ad ordines accedunt, spes. n. rerum temporalium, & honorum inducit persæpe homines ad Ecclesiastica ministeria obeunda.

Ideoq; si quis ob ambitionẽ ordines suscipiat, peccat mortaliter S. Th. 2. 2. q. 100. artic. 5. & ea est ratio, quia expectans laudem non videtur gratis dare, quod gratis accipit: Greg. in homil. 4. ex 40. habetur c. sunt nonnulli 1. q. 1. Ideo fit irregularis, & deponendus c. præsentiũ 7. q. 1. c. officij, & ibi Abb. de elect. Qua ratione si quis se monachum faciat, hac principali intentione, & spe, vt fiat Abbas, dicitur simoniacus mentalis, & dicitur fictus, & corruptæ intentionis: c. per laicos, 16. q. 7. gl. in c. quod interrogasti dist. 17. Inferior enim ordo, si assumatur principali intentione propter maiorem ordinem, in quo sit plus vtilitatis, honoris, vel cõmodi simoniam inducit. c. consuluit, d. 74. exemplo esse potest hodie ille qui sciens statutum esse Conc. Trid. neminem ad Episcopatum promoueri posse, nisi antea per semestre subdiaconatus ordinem assumpserit, sess. 22. cap. 2. velit ambire Episcopatum principali intentione in illum tendens, subdiacona
5 tum suscipiat, habendus est pro simoniaco, argum. d. cap. consuluit, & d. cap. per laicos; & sentire videtur Abb. in cap. cũ ad nostram, de elect. siue igitur ob ambitionem, siue ob quęstum, aliudue cõmodum intendat ordinem suscipere, erit inter irregulares ponendus, ex præmissis.

Hæc vera sunt si principalis hæc intẽtio fuerit, alioqui si secundaria fuerit ad quæstum, vel ambitionem, Prima vero ad obsequium Dei, nulla irregularitas incurritur, nec canonicum impedimentũ, gl. & tex. Abb. in d. cap. cum ad nostram gl. & tex. in d. cap. per laicos, vbi Archid. & videtur probari ex sententia S. Thom. quodl. 2. artic. 12. vbi probat prædicato
6 rem, qui primam intentionem habet ad regnum Dei, secundam vero ad temporalia non peccare.

Declarantur ẽt prædicta, vt procedãt si subdiaconus fiat, vt Eps esse possit, motu suo ductus, vel ex Consilio aut hortatione eius, ad quẽ Episcopatus dãdi ius nõ spectat; alioqui si is, qui conferre, vel assumere ad Episcopatum potest, dixerit, esto subdiaconus, vel presbyter, vt inde Episcopatum obtinere possis, parendo illi etiam cum principali intentione obtinendi Episcopalẽ dignitatem, & illi⁹ onera, nec peccat, nec fit irregularis, gl. in d. cap. per laicos; videtur. n. potius sic parendo laudandus, quam dãnandus auaritiæ, vel ambitionis.

Inter hos corruptã, & fictam intentionem

nē habentes, adſcribuntur ēt ij, qui ſęcularis fori vitādi cauſa promoueri volūt: nam eis nec prima quidem tonſura danda eſt, ideo donec hæc fictio non diſceſ-
7 ſerit ſemper erunt irregulares, ideſt promoueri nunquam poterunt, donec ea intentio ſolius fori vitandi perdurauerit, Conc. Trid. ſeſſ. 23. c. 4. de reform.

Iſti igitur, qui hac corrupta intentione promouentur, peccāt mortaliter, ſed characterem ſuſcipiunt indelebilem, gl. in c. quod interrogaſti, d. 27. vbi multa de his ſcribit Archid. Propterea in pęnā vlterius ad altiores promoueri non pote runt, nec ad ordines, nec ad dignitates: d. c. officij, de elect. vbi Abb. in penu. not.
8 Ad hunc tractatum ſpectat, an ſeruus q̄ redimit ſemetipſum à domino, vt liberiꝰ promoueri poſſit, dicatur corruptam habere intentionem? & certe pia voluntas eſt, quæ obeſſe domino ſæculari nō vult in pretio ſuo, nec domino æterno in obſequio, & miniſterio Eccleſiaſtico, ad q̄d directim, & principaliter tēdit, ſicut nec peccat; immo pia voluntas eſt eius, qui agrum emit, vt in eo Eccleſiā conſtruat, gl. in c. generalis, diſt. 54.

Ad hunc etiam tractatum pertinet; ſi
9 ordinatus rectam quidem habeat intentionem ordinem ſuſcipiendi; ordinator ēt rectam habeat intentionem conferendi, ſed in hoc vtriuſq; intentiones differant, ꝙ ordinator intendit vnum certū ordinē conferre, ordinatus vero aliū ſuſcipere, vtrum iſta diuerſitas intentionū inducat irregularitatem, vel canonicum impedimentum ne character imprimatur? finge Epiſcopum putare ſe conferre diaconatum, & uti forma diaconatꝰ, tam quo ad verba, quam quo ad ritus, ordinatus vero intendat ſuſcipere ſubdiaconatum; rurſum finge quod tam ordinator quam ordinatus intendat eūdem ordinē, ſed ordinator erret in forma, ideſt in dando diaconatu vtatur forma ſubdiaconali, quid ſit ſtatuendum, diximus pleno titulo infra de ordinato per errorem hoc lib. capitulo vltimo vide ibi.

De eo, qui à Papa in ſubdiaconum ordinatus eſt.

CAP. XVIII.

1 *Irregularitas quandoque naſcitur ex maiori honore.*
2 *Ordinatus à Papa in ſubdiaconum, vlterius nō niſi à Papa, vel eius mandato promoueri poteſt.*
3 *Beneficia dicuntur affecta per appoſitionem manus Papæ.*
4 *Ordinatus à Papa ad minores, non ita difficile reſeruatus videtur; vt ab illo ſolo poſsit ordinari.*

Otatu dignum eſt hoc, quod nunc tractandum occurrit, nam quandoque inde canonicum impedimentū naſcitur, vbi plus honoris, & priuilegij eſt, ſi quis enim à Papa in ſubdiaconum promotus fuerit, non poteſt ad altiores aſcen-
1 dere, niſi per eandem manum Papæ, vel de ipſius expreſſa commiſſione, cap. cū
2 in diſtribuendis, de temp. ordin. Silue. Ordo 4. verſic. decimo ſexto: Tabien. in verb. Ordo 4. & eſt apertiſſimus text. in cap. filium 1. quæſt. 1. videntur enim iſti a Papa promoti, quodammodo ad apoſtolicam ſedem reſeruati, vnde alij nulli in eos auctoritas ſeruata videri poteſt d. c. filium, exemplo beneficiorum, quæ dicuntur affecta per manus Papæ appoſitionem, ita quod nulli alij competit ius ea conferendi: & licet dixerimus de ſubdiaconatu, idem erit de diaconatu, quinimmo forſan idem ēt de inferioribus;

nam si hostiarium Papa promouerit, altiores ordines ab alio suscipere non poterit de congruentia: facilius tamen Papa permittet ab alio ordinari eum, quē ordinauit ad ordines minores, quia tale
4 priuilegium solis sacris ordinibus Papa efficaciter sibi reseruat.d.cap.filium:reperi tamen inter literas Innocentij Papę III. cum Mediolanensis diœcesis clerici plures à Romano Pontifice ordinē suscepissent, abstinuit ab ordinatione Episcopus ipse; quin expectato Papæ iudicio, eos ad altiores ordinauit, non quidē ordinaria facultate, sed delegata, & expressa Apostolicæ sedis auctoritate; ita patet inter literas ipsius Innoc. tom. 1.

De ordinato dum vagus, peregrinus, vel incognitus esset.

CAP. XIX.

1 *Ordinatus, qui erat incognitus, administrare non potest.*
2 *Vagabundi Clerici dicuntur Acephali.*
Clerici vagabundi, nō permittuntur prædicare.
3 *Vagabundi nec in secreto possunt administrare.*
Peregrini literas secum habere debent, & qua forma.
4 *Peregrinorum status facienda est inquisitio, et de minimis impedimentis canonicis.*
5 *Peregrinantium literæ debent habere quinque sigilla.*
Ordinatus esse quis non creditur etiam si iuret.
Ordinatus quis probatur ex quasi possess. et quod pro tali fuerit habitus.
6 *Ordinatus debet habere literas sui ordinantis.*
Verba sine spe dispensationis, quid significent.
7 *Multitudo incognitorum quandoque facilitat dispensationem.*
8 *Testimonium est suspectum, vbi agitur de mutuo obsequio.*

IAM alio loco de istis tractatū est, sed non ad idem argumentum, & materiam de quomodo agere instituimus; nam hoc lib. cap. 2. scripsimus de ordinante vagabundū, & peregrinum, hic vero de ipso vagabūdo ordinato: Nam si cōtingat hunc per incuriam, vel etiam malitiam Episcopi ordinari, exequi susceptum ordinem nō potest; nam qua ratione promoueri non
1 possunt incogniti, & peregrini, eadem et administrare prohibentur; multa enim forsan habent canonica impedimenta, & irregularitates, & forsan in censuras, & crimina inciderūt, vel sunt illegitimi, apostatæ, rebaptizati, vnde non sunt admittendi cap. 1. de temp. ordin. lib. 6. & c. Afros, dist. 98. vel peregrini sine superiorum licentia, quod est iure prohibitum. Tabien. in verb. votum nu. 4. sunt enim isti vagantes clerici Acephali, & ne
2 que inter laicos, neque inter clericos cōputantur: sunt hippocentauri, id est nec equi, nec homines, vt fusius illis criminatur Conc. Magunt. cap. 22. vnde iure merito Conc. Trident. sess. 22. in decreto de obseru. & euit. in sacrif. miss. iubet eos non permitti celebrare, idem iubet sess. 23. cap. 16. de reform. Quinimmo nec prædicare permittuntur, siue sęculares clerici sint, siue regulares, eod. Concil. Trident. sess. 5. cap. 2. in fin.

Et propterea ea distinctio, quæ olim apud Doct. fiebat circa istos peregrinos, & incognitos, quod scilicet in priuato celebrare possent, videtur hodie non esse admodum vera, quoniam verba Conc. Trident. hanc distinctionem non conti-
3 nent, ideo nullo modo admittendi vidētur; debent igitur (vt admitti possint) fides publicas secum ferre quinque sigillis confirmatas, si Vltramontani, vel trāsmarini sunt cap. 1. de cler. peregrinis, quibus literis apparere debet causa, & status personæ peregrinantis, quòd sit legitimus, quòd non criminosus, quòd non irregularis, suspensus, interdictus, excōmuni-

municatus, inquisitus, vel de fide suspectus, & quos ordines iam habeat, vel ad quos promoueri velit, quòd si hæc non cōtineantur in ipsis literis, semper est de ipsis dubitādum: nam inquisitio facienda est de omnibus etiam minimis impe
4 dimentis canonicis, arg.d.cap.1.de cler. peregr. ibi actibus, & ibi inferioribus ordinibus: hęc vero sigilla sufficient etiam si sint incognita, si tamen vno saltim teste comprobentur: Ray. quem probat Alberic. in verb. peregrinus 2.

Sed si de omnibus istis constat, quantum ad legitimam personam pertinet: & sit sola dubitatio an sit ordinatus, vel quos ordines habeat, tunc suo iuramento non est credendum, sed per testes, vel alias legitimas probationes id probare potest cap. Inter, & c. Tuæ, de cleric. peregr. vel probet se perdidisse, probando
5 tenorem ipsarum literarum, gl. in d.cap. inter: idem si probet se longo tempore pro ordinato habitum fuisse, & in quasi possessione administrandi, de presb. non bap. min. cap. 2, & 3. Abb. in c. sicut nobis, col. pen. de re iud. Fed. de sen. cons. 13. Bellam, decis. 77. Rota, decis. 3. 11. in antiquis. Lapus decis. 88. col. 8. vers. venio ad secundam; melius tamen est ipsas literas suæ ordinationis secum habere, obtentas à suo ordinatore 2. q. 1. c. legum Alberic. in verb. ordinatus penul. Quæ omnia procedunt in eo, qui iā ordinatus est, & post ordinationem peregrè proficiscitur.

At is, qui cum sit incognitus, vel vagabundus promoueri vult, tanta habet à iure obstacula, quòd si ausus fuerit, vel precibus, vel fraude, vel nimia indulgentia, aut incuria ordinatoris ordines susci
6 pere, ipso iure suspensus fit, sine spe dispensationis, ita quòd ob hanc censurā, nec susceptos ordines administrare potest, nec ad altiores ascendere, sicut cæteri suspensi d.cap.1.de temp. ordin. lib. 6. & d.cap. inter. de cler. peregr. quod si exerceat hunc susceptum ordinem fiet irregularis, glo. d.cap.1.de temp. ordin. Quinimmo iste qui sic ordines suscepit, deponi debet, Ray. in tit. de form. consecrat. vers. in summa nota: cui sententiæ suffragantur aperte verba d.c. ibi; absq; spe dispensationis, quæ perpetuum impedimentum inducunt, quod depositio nē significat; posset tamen esse tanta mul-
7 titudo horum incognitorū, vel alia causa, quæ sufficeret ad dispensationem super ordinibus iam susceptis, c. Lugdunensis 9. q. 2. Sum. conf. de ætat. q. 35. nam in ordinationibus minus canonice factis ob multitudinem, Papam dispēsare videtur: habetur in epist. Innoc. 24. ad Synodum Toletanam cap. 1. & 2. Si autē plures incogniti ordinari peterent, non essent audiendi, aut dispensandi, etiam si mutuò, vel alterutrum testimonium redderent de singulis requisitis qualitatibus, quia esset illorum testimonium suspectum, propter mutuum ob-
8 sequium, argum. cap. veniens ad nos, & cap. super eo, de testib.

De ordinatis ab Episcopo non suo.

CAP. XX.

1 *Ordinatus ab Episcopo non suo, est suspensus.*
Ordinatus ab alieno Episcopo, per ratihabitionem restituitur, vt administret.
2 *Monachus ab Episcopo diœcesano promoueri nō potest, sine licentia Abbatis.*
Monachus eligendus in Papam à Collegio Cardinalium repeti potest à suo Abbate.
Papa potest educere de Claustro monachum inuito Abbate.
3 *Populo carente pastore, quomodo prouidendum in dimissorijs concedendis.*
Longe esse dicitur, quod est extra prouinciam.
4 *Ordinarijs semper iura fauerunt.*

Taro-

Parochis iura fauent in matrimonijs contrahẽdis, & in missis audiendis, & alijs multis.

5 *Ordinatus ab Episcopo proprio, qui renunciauit Episcopatui, dicitur ordinatus ab alieno.*

6 *Episcopus, qui renuntiauit ciuitati, & dignitati, non potest vllum pontificale exercere, ẽt consentientibus ordinarijs locorum.*

Exempti non possunt suis subditis conferre, nec minimum ordinem, extra monasteria propria.

7 *Episcopalia iura, si quis habet ex priuilegio, nõ potest minores ordines cõferre nisi expressim hoc dicatur.*

8 *Cardinales ex priuilegio, possunt minores ordines conferre.*

Dimissoriæ literæ sunt quoddam medium, per quod quis ab alieno Episcopo promouetur.

Dimissoriæ obtentæ à capitulo sede vacante nil prosunt.

9 *Dimissoriæ à Curia Romana sede vacante an possint obtineri.*

HVC proxime accedit quisquis à non suo prælato ordines suscipit, inscio proprio Episcopo; nam ipso iure hic ita ordinatus suspensus est; ex Conc. Trident. sess. 23. cap. 8. de reform. Quinimmo olim ex sententia Raym. in tit. de form. consecr. hic ordinatus præter licentiam sui ordinarij deponi debebat, per c. quod translationem, de temp. ordin. nisi tamen sequeretur postea expressa ratihabitio proprij Episcopi, quæ videretur inducere dispensationem super illo ordine sic suscepto: vt constat cap. Lugdunensis. 9. q. 2. & argu. Conc. Trident. sess. 14. cap. 3. de reform. Quod autem olim essent deponendi, manifeste statutum fuerat Conc. Calced. cap. 19. habetur dist. 71. c. Clericos; quo loco ipso iure eos excommunicationem incurrere, declaratum est.

Qua ratione etiam monachus ab Episcopo eiusdem diœcesis promoueri non potest, quia alienus Episcopus videtur
2 esse, nisi consensus, & licentia Abbatis, vel superiorum interuenerit. cap. nullus, vbi etiam gl. dist. 58. quinimmo, & si monachus à Collegio Cardinalium in Papam creandus esset inscio Abbate, repeti posset ab eo, & ad Claustrum reuocari cap. quàm sit, 18. q. 2. quod probat Archid. dis. 78. c. 9. si quis pecunia, & diximus aliàs cum de monachis agerem⁹; solus enim Papa monachum in uito Abbate potest promouere. 1. q. 1. c. Filium, non autem alius (quisquis sit nec ipsum quidem Collegium Cardinalium,) vt patet in d. gl. 18. q. 2. quam comprobat Silu. in verb. religio. 7. q. 9. sed bene verũ est, quòd Abbas debet compelli ad consentiendum vt ibi per eum.

Ex ijs quoque apparet, quòd si populus pastore careat, quia forsan nullius est
3 diœcesis, vel quia Episcopus in remota regione degit, vel inseruitijs sedis Apostolicæ, vel captiuus, aut ad peregrinandum dispensatus, sui subditi à nemine promoueri possunt intra diœcesim, nec extra, nisi de licentia ordinarij habentis ab Episcopo facultatem concedendi dimissorias, vel nisi alienum Episcopũ permisserit intra diœcesim ordinare, Conc. Trident. sess. 14. cap. 2. de reform. & sess. 6. cap. 5. de reform. Dicitur autem regio valde remota, si sit extra prouinciam generalem, vtputa extra Italiam capit. nihil. §. vlt. de elect. & idem de alijs prouincijs.

Quæ res nisi summa animaduersione coerceretur, totus ordo Ecclesiastic⁹ vitiaretur in promotionibus faciendis:
4 canones enim tam veteres, quàm recentiores ob id semper fauerũt proprijs ordinarijs; quinimmo & parochis, vt constat in contrahendis matrimonijs per ꝓprios parochos. Conc. Trident. sess. 24. cap. 1. de reform. matr. & confessionibus audiendis per proprium parochũ. Cõc. Lateran. cap. 21. habetur de pẹnit. & remiss.

miss. cap. omnis, & in missis audiendis dominicis diebus; nam Conc. Trident. sess. 22. in decreto de obseru. in sacrif. miss. monet adhortandos esse populos, vt in dominicis diebus, & alijs maioribus festis in propria parochia missam audiant; quinimmo si quis contempto proprio parocho præfatis diebus velit in alia parochia missæ interesse; debet abijci ab Ecclesia, ex Conc. Nãneten. habetur de paroch. cap. 2.

Inter hos, qui promouentur ab Episcopo non suo connumeratur & ille, qui ordinatur ab Episcopo, qui renuntiauit Episcopatui; nã si sciens, siue ignorans per ignorantiam crassam promo-
5 tus fuerit ab huiusmodi, fit irregularis à solo Papa dispensandus: Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. Item est irregularis; sed & si per ignorantiam probabilẽ fuerit ab eo promotus, nihilo magis administrare potest, nisi saltem per Episcopũ dispensetur. Tabien. in verb. irregularitas 4. num. 6. sciens vero promotus adeo irregularis est, vt nec ordinis executionẽ suscipiat, & ab ipsis susceptis sit deponendus, etiam si minores ordines sint, quos suscepit: Alberic. in verb. ordinatus, vers. An Episcopus, qui resignauit: quæ procedunt siue hic ordinator renũtiasset Episcopatui, & dignitati, siue soli ciuitati; nam vtroque casu hæc iam dicta de iure procedunt.

In hoc tamen posset esse differentia, quòd qui soli ciuitati renuntiauit, quia retinet dignitatem, posset ordinationes sacrorum ordinum facere de consensu, & licentia ordinarij; & eo casu nulla incurreretur irregularitas; at in eo qui renuntiauit etiã dignitati, nec de consensu
6 ordinarij posset conferre ullum ordinẽ sacrum. cap. 1. de Episc. qui renunt. propterea etiam si ordinarius consensisset, isto casu ille, qui ab eo ordinatus est ad sacros irregularitatem prædictam incurrit: secus si ad minores, quia in memoriam pristinę dignitatis canones permittunt huic renuntianti, vt cõferre eos possit, de consensu ordinarij, & tali casu ipsos minores suscipiens, nullam censurã incurreret. d. cap. 1.

Connumerantur etiam inter hos, q̃a non suo prælato ordinantur omnes ij, q̃ Abbatibus in spiritualibus, & temporalibus subsunt, etiam si tales Abbates habeant iura Episcopalia super eos: nã vel solam primam tonsuram ab eis possunt accipere, gl. in cap. quoniam, dist. 69. aut saltem vsque ad lectoratum, gl. in cap. 1. in verb. Episcoporum, de temp. ord. lib. 6. & nec istos ordines possunt ab eis accipere, nisi in proprijs illorum monasterijs: argu. Conc. Trident. sess. 23. cap. 10. de reform. quinimmo, nec intra ipsorũ monasteria, nisi ipsi Abbates sint benedicti, & in sacerdotio constituti: ista enim omnia requiruntur, vt isti Abbates hos minimos ordines suis subditis conferre possint, c. cum contingat, vbi glo. & Abb. de ætat. & qual. & de suppl. negl. prælat. c. 1. & d. c. quoniam, cum glo. dist. 69.

Quinimmo, & si isti Abbates benedicti sint, & in sacerdotio constituti, istos tamen ordines nulli conferre possunt infra propria monasteria, nisi subditis, & nec subditis extra monasteria; alioqui sic ordinati characterem quidem suscipiunt, sed non executionem, glo. in cap. Abbates, in verb. tonsuram, vbi ẽt Arch. Boatin. & Gemin. de priuileg. lib. 6. & Conc. Trident. d. cap. 10. & licet præmissa dicta videantur de Abbatibus; tamen idem est in omnibus alijs dignitatibus Episcopo inferioribus habentibus iura Episcopalia, vt Archipresbyteris, præpositis, & consimilibus; nam omnes isti pa-

ri

ri passu ambulant, quoad prædicta, gl. in d. cap. Abbates, in verb. Abbates, & ibid. Archid. & Gemin. ad idem gl. in cap. 1, de temp. ord. lib. 6. & gl. in c. psalmista, dist. 23. idem etiam erit, si quis simplex presbyter habeat ex priuilegio iura Episcopalia infra suam parochiam, gl. in d. cap. 1. in verb. Episcoporum, de temp. ordin. lib. 6.

Est autem hoc loco animaduertendũ nonnullorum fuisse sententiam, quòd si
7 ex priuilegio generali præfatę dignitates habeant iura Episcopalia, quòd ex eo solo in consequentiam possint omnes minores ordines conferre; quorum sententia non est vera, sed contraria verior est, scilicet, quod sit opus exprimi in priuilegio specialiter loquendo de facultate cõferendi omnes minores, videlicet exorcistam, & acolythatum Gemin. in d. c. Abbates, vers. Quæro an Abbas; quo loco dicit Lapum ita sentire, citat etiã Innoc. & Host. in d. c. 1. de suppl. neg. prael. citat etiam Host. ac Io. And. in d. cap. cũ contingat. de ætat. & qual. sed hæc non procedunt in Cardinalibus; nam ex eo ꝙ Cardinales sunt, proprio suo iure pos-
8 sent cõferre omnes ordines minores in proprijs titulis, & suis subditis: Host. & Io. Andr. in d. cap. 1. de suppl. neg. prælat. Mart. laud. in tract. de Card. q. 20. Iacobatius de Conc. lib. 1. artic. 12. vers. Item Cardinalibus.

Succurritur autem huic irregularitati, si cum quis à non suo Episcopo promoueri vult, dimissorias literas obtineat de quibus abunde tractauimus hoc eodem lib. cap. 5. propterea dimissoriæ literæ à Capitulo obtentæ non proderũt, nec quidem sede vacante Conc. Tridẽt. sess. 7. cap. 10. de reform. Idem si dimissoriæ sint cuiuscumque prælati succedẽtis in iurisdictionem Episcopi sede vacã te eod. Conc. Trid. sess. 23. cap. 10. de reform. Istis enim casibus ordinati exequi non possunt ordinem susceptum d. sess. 7. d. cap. 10. sunt enim ipso iure suspensi, vt ibi: sed hæc declarantur procedere quando sedes Episcopalis non vacauerit vltra annum, sed si vacasset vltra annum tales dimissoriæ Capituli obtineri possent, & ordinatio vigore earum facta rata haberetur ex verbis d. sess. 7. c. 10. pos-
9 set etiam hoc non procedere vacante sede Apostolica, quia succedentes in iurisdictione non prohibentur concedere dimissorias, cum de ea sede Conc. Tridẽt. in d. c. non loquatur; saluo tamen sedis Apostolicæ iudicio.

De ordinatis ab Episcopo in propria Ecclesia non residente.

CAP. XXI.

1 *Ordinatus à proprio Episcopo non residente, ipso iure suspensus est.*
Dimissoria cum clausula, vt ab Episcopo scilicet in sua Ecclesia residente, quid valeant.
2 *Ordinarij consensus dat ius, vt quilibet Episcopus possit ibi ordines conferre.*

ILle etiam qui ordinatus est ab Episcopo suo, non tamen in Ecclesia propria residente, etsi characterem suscipiat, nihilominus irrita est eius ordinatio, id est
1 executionẽ nõ accepit, ex Cõc. Antioch. c. 22. habetur 9. q. 2. cap. Epm; quod lõge magis verum est, si quis ordinetur à nõ suo Episcopo, etiam nõ residente in propria Ecclesia; nam tunc erit ipso iure suspensus, ex Concil. Trident. sess. 6. cap. 5. Aliquando tamen de licentia ordinarij Episcopalis in aliena diœcesi ordines confert proprio motu: quo casu sine dimissorijs nemo ordinari ab eo potest, ni-

si subditi eius ordinarij, qui licentiam concessit, vel forte etiam subditi ipsius ordinatoris, alij vero extranei nequaquã d.cap. 5. Sed si ordinarius ipsum aduocauerit, vt vice sua ordines conferat, quoscunque ordinarius admiserit, siue subditos siue extraneos, tuta conscientia ordinare poterit, vt supra eod. lib. c. 3. infi.

Quapropter hi Episcopi extra diœcesim alieno nomine ordinationes faciẽtes, diligenter in hac re cauere debent, quos admittant ad ordines etiam quantumuis idoneos, qui etsi dimissorias attulerint considerandus est earum tenor, nam quandoque in illis est clausula vt à quocumque Episcopo in sua Ecclesia residente: quo casu promoueri non poterunt: Quandoque adest & alia clausula, scilicet ab Episcopo in sua Ecclesia residente, vel in aliena de ordinarij licentia
2 ordines publice tenente, quo casu extranei approbati ordinari poterunt, Quandoque conceduntur dimissoriæ simpliciter, vt à quocumque, vel à certo nominato Episcopo, & eo casu etiam in aliena diœcesi de ordinarij licentia ordinatio fieri posset, ex Conc. Trident. sess. 14. cap. 2 de refor. vbi aperte agitur de Episcopis titularibus, qui carent residentia, quorum ordinationes nusquam ratæ habentur, nisi præuijs dimissorijs, & accedente consensu ordinarij loci, vt ibi.

De ordinatis ab hæretico, vel schismatico.

CAP. XXII.

1 *Ordinatus à schismatico est irregularis, sed ignorantia excusabit, & quomodo, vt dispensetur.*
2 *Schismatici pro hæreticis sunt, licet quandoq; schisma possit esse sine hæresi.*
Episcopus consecratus ab hæreticis, vel schismaticus, etiam ignorans, est irregularis.
3 *Ordinatus ab hæreticis, vel schismaticis, nõ seruata forma Ecclesiæ, nec characterem suscipit.*
4 *Ordinatus ab hæreticis quoad subdiaconatum, vel diaconatum, si sacerdotium sumpsit in Ecclesia, facilius dispensatur*
Ordinatus ab hæretico est irregularis, etiam si per metum
5 *Ordinatus per metum à simoniaco occulto, quam subterfugere non potuit, quoad peccatum est tutus.*

Q Visquis ordines suscipit sciens ab hæretico, vel schismatico, susceptum ordinem exercere non potest, nisi dispensetur cap. 1. & cap. fraternitati, de schismat. Silu. in verb. ir-
1 regularitas q. 7. tex. in cap. Daybertum, & cap. conuenientibus, vers. Constantinus 1. q. 7. & dist. 32. cap. ad hos §. cæterum; sed si isti dignam pœnitentiã egerint, dispensari poterunt, scilicet adhibita distinctione, quod aut scientes ordinẽ susceperunt ab hmõi Episcopo, & tunc solus Papa dispensabit, ex sentẽtia Host. Si vero ignorantes ex probabili ignorantia per Episcopum præuia causæ cognitione, dispensari poterunt arg. cap 1. & 2. de ord. ab eo qui renunt. Episcop. Silu. in verb. irregularitas q. 7. gl. in cap. fin. de apostat. quia etiam ignorantes ordinati ab hæretico, vel schismatico fiunt irregulares: Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. item recipiens ordines: sunt enim hæretici, & schismatici excommunicati cap. excommunicamus, de sent. excom. & cap. 1. de schismatic. & quotannis in cœna Domini excommunicati declarãtur vtrique, quia schisma vix potest esse sine hæresi. Raym. in tit. de schism. §. fin.

Ista tamen distinctio iam facta, de ordinatis ignorantibus, & scientibus, procedit in ipso solo sacerdotio, & alijs ordinibus inferioribus: at in Episcopali dignitate, & eius consecratione suscepta

ab hæreticis, vel ſchiſmaticis, ſiue per ignorantiam quamlibet, ſiue cum ſcientia, per ſolius Papæ diſpenſationem ſanatur. cap. quia diligentiam, de elect. Alberic. in verb. ſchiſma, poſt med. Sum. conf. de ætat. ord. q. 37. quinimmo ſciés ſic conſecratus, nunquam diſpenſabitur, ignorans vero diſpenſabitur. 1. q. 1. cap. ordinationes, Ray. Goff. & Alber. ĩ verb. ordinatus 1. ad fin. & hoc forte eſt, quod Athanaſius litteris ſuis ſe ſentire declarauerat Epiſcopos ab Arianis reuertentes ex diſpenſatione admitti poſſe: vt refert Baſil. epiſt. 75. ad Neocęſarien. Hinc quoque illud fuit, vt presbyteri à Meletio hęretico ordinati, iuſſu Nicęni Concilij diſpenſatione præhabita admiſſi fuerint, limitatis omnibus presbyteratus admiſtrandi facultatibus, vt eſt apud Theodoretum hiſt. lib. 1. cap. 9. Hæc autem irregularitas tunc demum incurritur per receptioñe ordinis ab hæreticis, vel ſchiſmaticis, ſi ordo ſuſceptus fuerit in forma Eccleſiæ. 1. q. 1. c. dominus declarauit: & cap. non nocet: & de conſecr. diſt. 4. cap. non in nobis, S. Thom. 4. diſt. 25. alioquin ſi alia forma, vel ſubſtantia, q̃ Eccleſia Catholica obſernet, tũc nec character impreſſus eſt, & conſequenter alia erit irregularitas, de qua diximus ſupra
3 cum egimus de defectu formæ, & alibi, quando de varietate rituũ tractauimus.

Contingit autem aliquando quempiã ſuſcipere ſacros ordines à ſchiſmaticis,
4 vel hæreticis, ſed ipſum ſacerdotium à Catholico Epiſcopo, quo caſu quia hæc vltima manus impoſitio in Eccleſia accipitur, facilius diſpenſabitur ad ordines exercendos, ſed ad altiora, vt puta Epiſcopatum, & ſimilia non aſcendet, niſi vrgente neceſſitate Eccleſiæ 9. q. 1. cap. 2. & 3. vbi glo. & Alberic. loco ſupra citato.

Iuxta hæc opportune illud ſubijciendum eſt, quòd ſi quis per metum etiam qui cadere poſſit in conſtantem virum ordinetur à ſchiſmatico, vel hæretico, adhuc tamen ab irregularitate non excuſatur; quia omnia potius mala ferenda ſunt, quàm ab huiuſmodi ſacramenta ſuſcipere. cap. inquiſitioni, de ſent. excom. Nam ſi (vt diximus) ignorans promotus non effugit irregularitatẽ, certe multo magis ſi ſciens meticuloſe accipiat, arg. l. qui poteſt inuitis, ff. de reg. iur. Silu. in verb. Ordo. 3. q. penul. Quod autem S. Thom. in 4. diſt. 25. dicit, ſi quis talem
5 vim ſubterfugere non poſſit ab Epiſcopo ſimoniaco occulto, poteſt ordinem ſuſcipere ſine peccato, illud dicitur in foro conſcientiæ, in quo ipſe ſcire poteſt, an ſubterfugere potuerit, ſed in foro externo, & iudiciali, quod verſatur circa id, quod eſt externum, poſſumus dicere, quòd hic exercere non permittendus ſit, quaſi ob hoc canonicum impedimentum: ſed de hoc dicemus infra proximo c. vbi videnda hæc materia eius qui promouetur à ſimoniaco.

De ordinatis à Simoniaco.

CAP. XXIII.

1 *Simonia hæreſis eſt.*
Ordinatus à ſimoniaco, etiam ignorans eſt irregularis.
2 *Ordinatus à ſimoniaco, etiam per metum non excuſatur, & quomodo.*
Ordinatus à ſimoniaco occulto ad mandatum ſuperioris non peccauit, & quando hoc.
3 *Ordinatus ab Epiſcopo occulto criminoſo, non eſt irregularis.*

Rdinatus à ſimoniaco Epiſcopo, ab hæretico promotus videtur; quia ſimonia hæreſis
1 eſt. cap. præſentium 7. q. 1. Aug. lib. de hæreſ.

hæreſ.c.1.ideoque ēt ſi occultiſſima fuerit Epiſcopi ſimonia,& omnibus ignota, tamen ab eo ordinatus, etiam ignorans ſuſceptum ordinē adminiſtrare non poteſt,gl.in c.ab excōicatis.9.q.1.& 1.q.1. c. ſi qui à ſimoniacis, vbi etiam glo.eget enim diſpenſatione hic ignorans ordinatus,cum executionem non ſuſceperit, quam ordinator non habuit.S.Thom.4. diſt.25. Alberic. in verb.ordinator, ad fin.citat.Raym.& Hoſtien.Quinimmo, & ſi quis per vim conditionalē, vel metum qui cadat in conſtantem virum ordinetur ab huiuſmodi Epiſcopo,& ſi fe-
2 cerit quantum potuit honeſte, vt ſubterfugeret ordinari ab eo, ſi manifeſta eſt ſimonia peccat, & ordinis executionem non ſuſcipit,quia omnia aduerſa potius pati debet quàm à ſimoniaco iam ſuſpēſo promoueri.

Sed ſi occulta ſit ſimonia, quam ipſe ordinatus ſcit, & ſubterfugere, vel reluctari non poteſt ſine ſcandalo, tunc ſi permittat ſe ordinari ad mandatum ſuperioris,non peccat.S.Thom.d.diſt.25. ſed exercere non poterit, niſi diſpēſatione obtenta,quia executionem non ſuſcepit,ſicut ignorans ordinatus. Quæ omnia vera ſunt in ſimonia,quo ad ordinē, ſed ſi ſimoniacus eſſet Epiſcopus ob aliā cām occultā,ab eo ordinatus non incurrit hāc irregularitatem,licet teneatur facere quantum poteſt, vt licentiam ab ipſo obtineat cum prudenti petitione, vt concedat ſibi licentiam vt ordinetur ab alijs Epiſcopis, vt docet Hoſt. & probat Silu.in verb.ordo.3.q.vltim. facit Sum. conf.de ætat.ord.q.53.& vlt.Alberic.in verb.ordinator, in fin. quod procedit ēt in omnibus alijs occultis criminibus
3 Epiſcoporum: nam non poſſunt obeſſe ordinato: Silu.in verb. Euchariſtia 3.q. 4.Sed ſi hic Epiſcopus ſimoniacus, fuiſſet ob eam à ſuperiore excōmunicatus, tunc nec ob id,quod eſſet occultus, poſſet quis licite ab eo promoueri,ſed poti⁹ omnia mala ferenda eſſent:Silu.in verb. Ordo 3.q.vlt.Propterea Vrbanus II. Papa quendam ordinatum à Giberto Archiepō Rauen. ſpecialiter declarato,noluit diſpenſare, ne res tranſiret in malū rei exemplū. Platin. in Vrbano II. Atñ ex generali excōicatione quam incurrūt ſimoniaci, nō ob id eſſet tanta neceſſitas eum euitandi per conſtitutionem Martini V.in Conc. Conſtantien.vt diximus ſupra de excōm. & infra cap. 25.

De ordinatis à ſuſpenſo, vel interdicto ſpecialiter, & nominatim.

CAP. XXIIII.

1 *Ordinatus ab Epiſcopo ſuſpenſo, eſt ſuſpenſus, Beneficium accipiens à collatione ſuſpenſo, vel interdicto, ipſe quoque fit irregularis.*

2 *Ordinatus ab Epiſcopo occulto interdicto, ſi fecit quantum potuit, vt ſubterfugiat, non peccauit.*

3 *Epiſcopi nunquam comprehenduntur in ſuſpenſione generali, niſi de eis fiat mentio.*

Interdictum non dicitur, etiam ſi canon dicat, ipſo iure induci interdictum.

SVſcipiens ordines ab homine ſuſpenſo, vel interdicto, ipſe quoque ſuſpenſus eſt,& inter-
1 dictus ab ordine ſic ſuſcepto,glo.in cap. 1.de ordin.ab Epiſcop.qui ren.Epiſcop. nam & ille,qui beneficij collationem accipit ab Epiſcopo ſic interdicto, vel ſuſpenſo (quaſi violet interdictū) ipſe quoque fit irregularis:adeo quod etiam poſt peractam pœnitentiam exequi non poteſt,de exceſſ. prælat. cap.Tanta:Specul. in tit.de diſpenſ. §. Iuxta, verſ. Quarta: quod etiam verum eſt in illo, qui ignorans ordinatur ab huiuſmodi Epiſcopo:

Specul. d. §. Iuxta, vers. Item recipiens ordines: Quinimmo idem erit, etiam si coactus per vim conditionalem, vel metum ab huiusmodi Episcopo fuerit ordinatus, si manifesta erat suspensio, vel interdictum; nam tunc omnino reluctari debet ex sententia S. Thom. 4. dist. 25. sed & si occulta sit suspensio, & hic ordinatus non potuerit subterfugere ordinationem sine scandalo, ob mandatum superioris ordines suscipiendo, non peccauit. arg. sententia S. Thom. eodem loco: Tamen executionem non videtur accipere, quam contulisse non potuit, qui nō habuit; propterea dispensatione erit opus ad sanandum hoc impedimentū, sicut diximus capite proximo pcedenti.

Est tamen hoc cauendum, ne quis putet, aut iudicet temere Episcopos suspensos, quia quantumuis generaliter canones loquantur de suspensionibus ipso iure incurrendis, tamen nunquam illa cēsura complectitur Episcopos, nisi expres-
3 sim de ipsis mentio fiat. cap. quia periculosum, de sent. excom. in 6. Ideo quando quis ordinari metuit à suspenso Episcopo, oportet considerare causam, ob quam putat Episcopum esse suspensum, scilicet an sit à canone, an ab homine, & an sit in specie de Episcopis tractatum in ea; Ita de interdicto, debet consideratio matura fieri; nam etsi canon dicat ipso iure interdictum incurri: Tamen hoc non sufficit, vt quis dicatur interdictus vitandus; nam debet publicatio fieri, alioquin ante publicationem nunquā videtur vt interdictus vitādus, vt late tractauimus supra lib. 3. ex constitutione Conc. Constantien. sub V. Mart. vt ibi diximus: ex qua constitutione etiam colligi potest, ordinatum ab eo, qui non specialiter, sed generaliter est suspensus, vel interdictus, non esse irregularem.

De ordinatis ab excommunicato specialiter, & nominatim.

CAP. XXV.

1 *Ordinatus ab excommunicato, et ipse suspensus est, & irregularis, etiam si ignorans.*
2 *Ordinatus ab excommunicato scienter, à solo Papa dispensatur, etiam si per vim.*
3 *Ordinatus ab excōmunicato generaliter, & characterem suscipit, & administrare potest: propter constitutionem Concilij Constantien.*
4 *Episcopus licet non comprehendatur in suspensione generali; tamen in excommunicatione comprehenditur.*

Rdinatus ab excommunicato Episcopo, ipso iure suspensus est, & irregularis, etiā si ignorans promotus sit: Spec. in tit. de dispēs.
1 §. iuxta. vers. Item recipiens; differt tamē qui scit ab eo, qui ignorat, quòd sciens non nisi à solo Papa dispensari pōt, ignorans vero ab Episcopo dispensari permittitur, tam in susceptis, quàm in suscipiendis: Silu. in verb. irregularitas, quæst. 7. text. cap. 2. de ord. ab Episcop. qui renunt. Episcop. vtroque tamen casu character imprimitur, sed non executio, glo. in capit. 1. in verb. ordinatio. 9. q. 1. & per totam illam quæstionem; nā cum executionem non habuerit ordinator eam huic conferre nō potuit, cap. Daibertum. 1. quæst. 7. Silu. d. quæst. 7. & propterea in sciente requiritur Papæ dispensatio, quia sicut ipse excommunicatus ministrans à solo Papa est dispensandus, glo. in cap. presbyteros, dist. 50. ita qui sciens ab eo ordinatur fit particeps eiusdem delicti, & consequenter eadem irregularitate notatur. capit. vlt. de apostat. sicut & qui ministrat rebaptizāti, cap. 2. de apostat.

Est etiam hoc loco addendum, quòd etsi quis per vim conditionalem, vel me-

metum, ab hoc nominatim excommunicato ordinatus sit, etiam eandem irregularitatem incurrit, si manifesta erat excommunicatio, debuit enim hic potius ferre omnia aduersa, quàm communicare ipsi in ordinibus suscipiendis. cap. Inquisitioni, de sent. excom. & in specie est casus in cap. sacris, de ijs, quæ vi met. cau. fi. Silu. in verb. excommunicatio. 5. vers. 14. & in verb. ordo. 3. q. penul.

Est tamen diligenter animaduertendum, quod ita facilis dispensatu est ista irregularitas, sicut illa quę incurritur ob ordines susceptos ab interdicto, vel suspenso: nam etiam in hac est necesse, quod Episcopus fuerit nominatim excõmunicatus, & publicatus, alioqui si tantum sit generali excommunicatione innodatus,
3 sicut euitare eum non est necesse, neque in oratione, neque verbo (nisi excõmunicatus esset per euidentem iniectionem manuum in clericum) ita nec in quorũcumque sacramentorum receptione, ex constitutione Conc. Constantien. quam de verbo ad verbum refert Silu. in verb. excommunicatio. 5. vers. sciendum est quarto; propterea si quis ordines suscipiat etiam scienter ab excommunicato generaliter, non videtur ob id solum effici irregularis, Silu. in verb. irregularitas q. 7. in fin. facit Tabien in verb. interdictum 3. num. 9. Et non est nouum quòd Episcopi possint incurrere excõionem generalem ex canone: quia licet in suspẽsione nunquam Epi videantur comprehendi, nisi de eis fiat expressa mentio. c. quia periculosum, de sent. excõ. lib. 6. Tamen in excommunicatione non habent
4 hoc priuilegium; quia in quocumq; generali canone comprehenduntur sicut alij, gl. in d. c. quia periculosum.

De ordinatis à deposito, vel degradato.

CAP. XXVI.

1 *Episcopalis dignitas in consecratione non suscipit characterem.*
Episcopalis consecratio nulla degradatione tollitur.
Ordinatus à degradato characterem suscipit, sed non executionem.
2 *Degradatus conficit Eucharistiam.*

1 Piscopalis dignitas, licet in cõsecratione non suscipiat characteris impressionem, tamen reuerentia illius dignitatis efficit, vt ipsa potestas in consecratione collata, nunq̃ amittatur; nec per depositionem, aut degradationem, S. Tho. 4. dist. 25. Propterea quisquis ab hoc deposito, aut degradato ordines suscipit, characterem suscipit. S. Tho. ibid. sicut, & degradatus con-
2 ficere adhuc põt sacramentum Eucharistiæ. S. Tho. 3. parte summæ q. 82. q.a ordo ipse habet characterẽ indelebilem. Ic circo hic sic promotus, licet characterẽ suscipiat, fit tñ irregularis, siue sciens accipiat ab eo ordines q.a particeps sceleris, siue ignorans, quia non suscipit ordinis executionem, quam ille conferre non potuit, nõ habens, vt iam sæpius dictum est proximis superioribus capitibus.

De ordinatis ab Episcopo consecrato, nõ tamen baptizato; Et de ipso ordinato non baptizato.

CAP. XXVII.

1 *Baptismum omnia sacramenta supponunt.*
Episcopalis consecratio non est sacramentum.
2 *Ordinatus ab Episcopo consecrato, non baptizato nec characterem suscipit, etiam si ignoret.*
Missam audiens eius sacerdotis qui nõ fuit baptizatus sciens scelus magnum committit.
3 *Beneficium impetrans quasi ordinatus cũ esset ordinatus à non baptizato, obtinebit.*

4 *Ordinatus ab Episcopo, de quo est rumor, quòd non sit baptizatus, an debeat abstinere.*
Adulterio se natum audiens solo rumore, non debet ab hæreditate abstinere.
5 *Ordinatus non baptizato, sacramenta faciens, quo accipiatur, idē in ordinato nō baptizato.*
6 *Ordinatus ob solum rumorem, quòd non sit baptizatus, non tenetur abstinere.*
Ordinatus non baptizatus, & ordinatus à non baptizato, nil differūt, quo ad irregularitatē

1 Ihil est, quod impediat ita imprimi characterem ordinis, q̃ defectus baptismi, propterea sicut sacerdotium, & omnia alia sacramẽta supponunt baptismum. S. Tho. 4. dist. 24. cum sit ianua sacramentorum. c. vlt. de presb. non bapt. min. Ita consecratio Episcopalis, licet nō sit sacramentum. S. Tho. 4. dist. prima, nec imprimat characterem, idem S. Tho. 4. dist. 25. Tamen vt suum sortiatur effectum in potestate accipienda, quæ spectat ad ipsam consecrationem, supponitur baptismus, qui si defuerit, nulla potestas Ecclesiastica accipi potest: vt contigit Xenaiæ Persæ, qui ad Episcopatum promotus fuit omisso baptismo. Niceph. lib. 16. c. 27. & Sanderus refert in Monarch. lib. 7. hæresi 105. Ideo, si quis ab hoc Episcopo consecrato, sed non baptizato, ordinatus fuerit, ẽt si seruata fuerit forma Ecclesiæ, & in faciem Ecclesiæ, nihil omnino suscipit, vt 2
ex hoc dicitur irregularis, quod exercere non potest; præsertim si sciens ab huiusmodi fuerit ordinatus, quia eo casu videbitur indispensabiliter factus irregularis; ꝙ ausus fuerit ordines suscipere ab eo, quem ob defectum baptismi sciebat non esse Episcopum, nec sacerdotem: & ideo aliud crimen cum illo committit, si sacros ordines suscipiẽs sacrificio missæ illius intersit, & cōionem Eucharistię, quam ille conficere nō potuit, adorauit, & sumpsit; nec suffragaretur huic scienter ordinato (si per ignorantiam iuris) putasset, ex quo in Ecclesia administrabat, quòd posset celebrare, & ordinare; quia nimis crassa est ignorantia, quæ dolo comparatur. l. quod N. erua. ff. deposi.

Sed & si fuerit ignorantia facti, etiam probabilis, tamen adhuc irregularis est, & eget Papæ dispensatione, vt male susceptos ordines possit suscipere, & exercere: Alberic. in verb. ordo. 3. in princ. citat Sum. conf. de ætat. ord. q. 8. præsertim si sic susceptos ordines exercuisset, etiam sub eadem ignorantia; quia exercuisset ordines non ordinatus; quæ res reddit hominem irregularem toto tit. de presb. non ord. min. vno tamen casu hæc ignorantia excusaret, scilicet, si cum hic 3
sic ordinatus beneficium impetrasset, & in supplicatione narrasset se ordinatum ad ordinem in beneficio requisitum, tūc licet re vera non sit ordinatus, tamen talis impetratio bona fide facta, tenet, & p hoc ipse non debet puniri in aliquo, Bernad. in c. cum adeo, de rescript. Doct. in cap. 2. de Instit. Alberic. in verb. clericus primo, in princ.

Illud autem est animaduertendum, ꝙ quilibet minimus rumor vulgi, vel alterius verisimile dictum, quòd Episcopus non sit baptizatus, sufficit, vt iste ab illo ordinatus, debeat abstinere, quia desinit esse in ignorantia probabili, & quia cum ipse conscientiam alienam, scilicet,
4 Episcopi ordinatoris, non possit cognoscere, melius est vt abstineat, q̃ vt supponat se periculo tanti sacrilegij, tex. clarus in cap. presbyteri, dis. 68. Nec obstat quòd in filio sacerdotis, vel adulterij, solus rumor, vel alicuius verisimilis attestatio non cogit eum filium ad abstinendum, vt scribit Abb. in c. 1. de fil. presb. & summistæ in verb. adulterium: quia illud procedit in eo, qui characterem, &

titu-

titulum habet, sed defectiuum ex parte illegitimitatis, quam ipse credere facile non tenetur (nisi repugnet sibi conscientia) & ideo paruifacere pōt, vt ibi Doct. sed in hoc casu proposito negociū pendet ab alterius conscientia, & facto, scilicet an Episcopus sit baptizat⁹, ita quòd hic ab illo ordinatus, non potest certificari an susceperit titulū, vel characterē: & ideo debet potius abstinere à diuinis sacrificijs faciendis, q̄ subijcere se periculo faciendi rem delusoriā, d.c. presbyteri ꝙ non est in filio sacerdotis, vel adulterij, q.a si sacrificet bona fide, sacrificat, & non deludit ministeriū, & ob id nō tenet abstinere, nempe deficiente periculo.

Sed non est prætermittendum, quòd iste sic ordinatus, licet non potuerit, (vt iam diximus) characterem accipere: tamen pie credi debet, quòd quantum ad vltimos effectus sacramenti summus sacerdos Christus suppleat defectū, ne decipiatur Ecclesia & ne periculum immineat excusat probabilis ignorātia, vt scribit S. Tho. 4. dist 24. Nam & Albertus magnus dicit, quòd hic sic perperā ordinatus à non baptizato Episcopo, conficit sacramenta nō potestate sua, sed potestate Ecclesiæ: descendit. n. tunc à virtute Spiritus Sancti vegetantis Ecclesiā potestas in illum, ne Ecclesia decipiatur, & hunc excusat ignorantia inuincibilis, eadem Sum. conf. de ætat. ordin. d. q. 8. sed melior est sententia S. Thomæ, & melioribus verbis explicatur.

Et hinc est, quòd non baptizatus ordinatus rite, & à vero Episcopo, nihil quidem suscipit in veritate, & nihil administrare potest toto tit. de presb. non bapt. min. tamen audientes probabili ignorantia eius missam, recipiūt illos finales effectus, quos dicit S. Tho. sed in hoc casu differentia est inter hunc non baptizatū ordinatum, & illum ordinatum ab Ep̄o non baptizato; nam isto casu non baptizatus ordinatus, p̄ simplicē rumorē, vel dubitationem an sit baptizatus non tenetur abstinere; sed pōt perseuerare, & ad altiores ordines ascendet, c. 3. de presb. non ord. min. & hoc est propter periculū reiterationis baptismi; quia sanare non posset suos ordines in tali dubitatione, nisi per susceptionem baptismi, & iterationem ordinū. c. 1. de presbyt. non ord. min. Ideo in dubio nō est facienda talis iteratio, quia nouit suam conscientiā in fide baptismi cōsistere, & bene præsumit se fuisse baptizatum, cū sit natus, & educatus parentibus christianis, d.c. 3. in fin. sed in illo, qui baptizatus ab Ep̄o non ordinato ordinatur, non pōt suos ordines sanare per baptismum subsequentem in persona Episcopi, vnde quia hic nescire pōt conscientiam eius Episcopi ordinatoris, an persistat in fide baptismi, an pręsumat se baptizatum, ideo hoc casu abstinere debet, donec reddatur tutus in conscientia, per aliquam præsumptionē, quæ habeatur loco legitimæ ꝓbationis, vt dr̄ in d.c. 3. In hoc tn̄ conformes sunt isti duo casus, quòd administratio ēt per probabilem ignorantiā, reddit vtrumq; irregularē, & vterq; eget dispensatione Papali, vt iam dictum est, & vterq; sciēs administrando pari pœna puniuntur, iuxta ea, quæ iam diximus.

De ordinatis ab Episcopo consecrato; qui sacerdotio caret.

CAP. XXVIII.

1 *Episcopalis consecrationis fundamentum, est sacerdotium.*

2 *Ordinatus à consecrato Episcopo, sacerdotium non habente, nil suscipit, non sic ab Episcopo degradato à sacerdotio.*

3 *Ordinatus ab Episcopo consecrato non habente diaconatū, eundem diaconatum non accipit.*

Ordinatus ab Episcopo carente aliquo ordine non recipit executionem.
4 *Ordinatus ab Episcopo, de quo est rumor quod careat aliquo ordine, abstinere debet.*

Roximæ iam dictæ irregularitati confinis est alia, scilicet, si quis ordinatus fuerit ab Episcopo consecrato, cum tamen sacerdotium non habuisset; Nam cum Episco-
1 palis consecrationis fundamentum sit ipsum sacerdotium; cap. ex literis, vbi gl. de excess. præl. glo. in cap. solicitudo, dist. 52. in prima parte gl. Silu. in verb. Ordo 2. in princ. & in verb. Ordo 5. q. 5. gl. & Abb. post Host. in cap. 1. de cler. per salt. prom. consequens est, quòd consecratus in episcopum omisso sacerdotio, nullam recipiat consecrationis potestatem; vn-
2 de quisquis ab hoc Episcopo ita consecrato ordines susceperit, nihil suscepit, præsertim si sacerdotium ab ipso susceperit, qđ cum non habuerit, conferre nō potuit. S. Thom. 4. dist. 25.

Propterea hic ita ordinatus est irregularis, si sciens ordinatus fuerit, idem si ignorans; nam si exercuerit susceptū ordinem à Papa solo dispensari poterit, sicut reliqui non ordinati administrātes, toto tit. de cler. non ordin. min. Quod intelligo in eo Episcopo, qui omnino sacerdotium non habuit, alioqui si habuisset, sed ab eo fuisset depositus, vel degradatus, licet non possit consecrationē Episcopalem exercere, nec aliqua pontificalia, sicut nec ipsum sacerdotium. d. cap. ex literis, vbi Abb. not. tamen si actu exerceat, vel consecret, conficit, & facit ea, q̄ pendent ab ipso sacerdotio, vel consecratione, & propterea ordinatus ab eo recipit characterem, sed non executionem, vt fusius diximus supra de ordinatis ab Episcopo deposito, vel degradato.

Ordinatus vero ab Episcopo cōsecrato, qui sacerdotium quidem habuerat, sed non diaconatum, vel subdiaconatū, tunc distinguendum est, an hic ordine-
3 tur ad eos ordines, quos Episcopus non habuit, & tunc nil suscipit, nec etiam characterem, quia nemo dat, quod non habet. S. Thom. 4. dist. 25. glo. in d. c. 1. de cler. per salt. prom. aut suscipit sacerdotium, vel alios quos Episcopus habuit, & tunc recipit quidem characterem, sed non executionem, quia Episcopus, qui illis ordinibus carebat, non poterat licite exercere, vel administrare, siue pōtificalia, siue sacerdotalia, cum esset suspēsus, vt diximus supra agendo de clerico per salt. prom. quæ procedunt in ordinato, tam sciente, quàm ignorante; in dubio autem idest, si rumor vulgi, vel verisimilis attestatio alicuius inducat ordinatū in scrupulum conscientiæ, scilicet, quòd ille Episcop⁹ careret sacerdotio, vel alio aliquo ordine, dico quòd debet abstine-
4 re, quia non debet in tali dubitatione exponere se periculo sacrilegij in administratione eius ordinis, quem forsan non habet; quia in exercendis istis spiritualibus, multum obest incertitudo potestatis ordinatoris, casus clarus in cap. presbyteri, dist. 68. & dispensationem studiose debet impetrare, vt certa, & tranquilla fiat conscientia, argu. optimo in cap. 1. de cler. per salt. promot.

Et ne forsan surrepat alicui cogitatio, quòd hoc contingere non possit, vt quis sit Episcopus, & sacerdotium nō habuerit, scire debet Ischiram Athanasij aduersarium consecratum fuisse in Episcopum, & nunquam fuisse presbyterum. Theodoret. hist. lib. 2. c. 8. Niceph. lib. 8. c. 48. 49. & lib. 9. c. 12.

De ordinatis à non ordinato, vel non consecrato Episcopo.

CAP. XXIX.

1 *Ordinatus à non consecrato Episcopo, nil suscipit.*
Sacerdos non habet potestatem ordines conferendi.
2 *Episcopus ordinatus aliquo ordine omisso, & tali defectu dispensatus, adhuc tamen exequi non potest, nisi suppleatur ille ordo.*
3 *Ordinatus ab Episcopo, de quo dubitatur, an fuerit consecratus, abstinere debet.*

1 DVplici sensu accipi potest Episcopus non ordinatus, vel nō consecratus esse; primo modo si quis simplex sacerdos se se pro Episcopo gerat, & Episcopalia munia audeat contrectare. Alio modo si quis electus quidem sit Episcopus, sed non consecratus; vel consecratus, sed non in forma Ecclesiæ: omnibus vero istis casibus, quisquis ordines suscipit ab huiusmodi non ordinatis, vel non rite consecratis, nihil accipit, nec ipsum quidem characterem; quia ordinis character, vt imprimatur prçsupponit potestatem præeminentem in ordinatore; nec sufficit illa excellentia ordinis, quam habet quilibet sacerdos: sed etiam requiritur excellentia dignitatis, quam habet quilibet Episcopus: vnde quando sacerdos non est in dignitate Episcopali constitutus, nec est consecratus, talem potestatem nō habet ordines conferendi. S. Thom. 4. dist. 25. q. 1. art. 1. & 2. hic igitur ordinatus, nihil suscipere dicitur, deficiente potestate ordinatoris siue sciens, siue ignorās ordines suscipere ausus fuerit; nam efficitur irregularis, prçsertim si in suscepto ordine administrauerit, vt diximus, proximis superioribus capitibus. Nam & ab Episcopo, qui aliquem ordinē omissit in sua promotione, nemo potest accipere eum ordinem, quem ille non habuit, vt ibid. diximus.

Idque adeo verum est, quòd & si ille Episcopus obtinuerit dispensationem à Papa super administratione Episcopalium, & pontificalium, non obstante suspensione, & impedimento illius ordinis
2 non habiti, tamen administrare non poterit, nisi illum ordinem sibi suppleri fecerit, quia Papa per talem dispensationē censetur abstulisse censuras, & canonica impedimenta, quç obstabāt administrationi pontificalium, non tamen censetur voluisse, quòd per talem dispensationē tollatur necessitas supplendi ordinem, qui deficiebat; ideo à tali sic dispensato nemo potest ordinem illum deficientē accipere, & accipiendo de facto, nec ipse character potest imprimi, argu. Silue. in verb. Ordo 2. in princ. Alberic. in verb. ordinandus; quia impossibile est suscipere ab eo aliquid, quod non habeat. S. Tho. 4. dist. 25.

Quæ omnia vera sunt non solū quando certum est Episcopum non fuisse cōsecratum, verum etiam quando aliqua est dubitatio rationabilis; nam eo casu,
3 quisquis ordinatus est ab Episcopo de quo verisimiliter dubitari contingit, an esset consecratus, debet abstinere, donec dispensetur, c. presbyteri, dist. 68. & arg. c. 1. de cler. per salt. promot.

De ordinato pro parte per vnum Episcopum, & pro parte per alterum.

CAP. XXX.

1 *Vnitas diuisionem non recipit.*
Episcopi duo si eundem clericum ad sacros ordinent, & vnus verba proferat, alter det signacula, sunt seuerissime puniendi.

2 Epi-

2 *Episcopi consecrando alium, si vnus missam dicat, alter consecret, puniendi omnes.*
Ordines minores ita possunt conferri, vt Episcopus verba proferat, & sacerdos det signacula.
Episcopus potest supplere Episcopo cadenti in morbum, dum sacra facit, vel ordines confert.
3 *Episcopo sacerdos supplere non potest, circa pontificalia, & quomodo in alijs.*
Ordinatus cum aliquo defectu ipsius ordinis, debet abstinere donec suppleatur defectui.

Voniam sacramenta oĩa vnitatis sunt, de consecr. dist. 2. cap. quia passus: vnitas vero diuisionem non recipit cap. loquitur. dis. 24.
1 hinc est quòd sacramenta pro parte ab vno, & pro parte ab alio fieri nõ possunt. Propterea si in collatione ordinũ vnus Episcopus verba proferat: alter vero signacula substantialia tradat, vterq; grauissime puniendi sunt, ipse vero sic ordinatus deponendus est: ideo administrare non potest. cap. quorundam, dist. 23. quinimmo, & in consecratione Episcopi in qua missæ celebratio de iure necessaria est, si vnus missam dicat, alter vero opus consecrationis efficiat, vterque puniendus est, & ipse ordinatus interim debet abstinere, donec per Papam dispensetur. dict. capit. quorundam, hoc scripsit Bernard. in glos. in capit. quod sicut & ibi Ioan. Andr. sequitur in glos. magna in verb. diuidatur, post med. de electione.

Quæ omnia vera sunt in maioribus ordinibus, alioqui in minoribus conferendis nihil obstat, quòd Episcopus verba proferat, & alter vel Episcopus, vel sacerdos tribuat ordinato substantialia signacula, quia tunc omnia quasi per ipsum Episcopum fieri videntur. S. Tho. 4. dist. 25. q. 1. artic. 1. Silu. in verb. ordo. 2. q. 5. tex. in c. acolythus, dist. 23. Quando autem casus necessitatis emerserit, vt puta si Episcopus in ordine conferendo inciderit in mentis alienationem, aut animi deliquium passus sit, si reperiatur ali[us] Episcopus, qui supplere possit, non videtur hæc censura locum habere. cap. illud & cap. nihil 7. quæst. 1. sacerdos vero simplex Episcopo supplere non posset; quod si suppleuerit non imprimet characterem, Hug. in d. capit. nihil: sed hoc eget distinctione: nam si presbyter
3 suppleat circa substantialia, & formalia ordinis, tunc verum dicit Hug. quia circa pontificalia sacerdos, non potest supplere pro Episcopo, vt diximus supra lib. 3. capit. 16. quando agendum fuit de diuisione sacramentorum; aut supplet sacerdos non circa substantialia, sed circa alia quædam, quæ non sunt de substantia, vtputa ad perfectionem missæ, vel ad cõmunionem, & alias quasdã admonitiones verbales, & obseruationes quæ habentur in pontificali, tunc quia character iam erat impressus ab Episcopo, ista suppletio sacerdotis non potest obesse; verum tamen est, quòd hic ordinatus non debet administrare, donec tota suppletio fiat per alium Episcopum; & ita intelligo Caietan. in apostilla ad S. Thom. 3. quæst. 67. ipse tamen sacerdos malefacit supplẽdo in illis partibus, quas soli Episcopi solent facere, etiam si non sint substantiales dict. capit. quorundam.

De ordinatis ab illiterato Episcopo.

CAP. XXXI.

1 *Ordinatus ab illiterato characterem suscipit, sed non executionem.*

Rdinatus ab Episcopo penitus illiterato, exercere non debet, quia cũ ipse illiteratus administrare ordines suos non possit, vt diximus lib. 1. cap. 32. quisquis ab eo ordinatus est, characterem quidem suscipit,
1 sed non executionem, quam qui nõ habuit, transferre non potuit. c. vlt. de ætat. & qual. Nam ob eam illiteraturam facile errare potuit, vel in substantialibus, vel in alijs requisitis ad rectam ordinationẽ: propterea cum ordinatio non sit certa, tuta, cautius est, vt hic ordinatus abstineat, arg. cap. presbyteri, dist. 68. dubitare enim potest de sua ordinatione, quòd forsan non sit canonice facta, vt dicit Alberic. in verb. Ordo 3. post med. quomodo autem intelligatur Episcopus illiteratus, dixi d. cap. 32.

De ordinatis ab Episcopo idiomatis diuersi.

CAP. XXXII.

1 Regula cancellariæ de idiomate cõmendanda.
Pastor bonus non est cuius vocem oues nesciũt.
Valerius Episcopus natione Græcus coadiutorẽ habuit S. Augustinum.
Græcus à Latino Græco more, & è contra ordinari non permittitur.
Græcus clericus Latinam Ecclesiam obtinere non potest.
2 Latinus Græcam Ecclesiam an obtinere possit.
Latini à Græcis ordinati, vel Græci à Latinis an recipiant ordinis executionem.
Clerici vnius ciuitatis debent præferri extraneis.

Vanquam Ecclesia probet oĩa idiomata linguarum, Tamen ea confundi nunquam pmissum est, ob plurima pericula, quę immi-
1 nere possunt in confusione idiomatum; Iccirco regula cancellariæ de idiomate, quę vetat obtineri beneficia in ea prouincia, cuius idioma impetrans nesciat, summa cõmendatione digna est: quid enim proderit si Italus in Germania, & loqui, & loquentes audire nescit? quid proficiet plebs sub eo pastore, cuius verba nõ intelliget, & cuius vocem non audiet? nõ enim bonus esse pastor putandus est, cuius vocem oues nesciunt, Ioan. cap. 10. Hac ratione Valerius Hipponensis Episcopus, quia natura Græcus erat, minusque Latina lingua & literis instructus, minus vtilem se illi Ecclesię pręuidebat; & ob id vices suas omnes contulit in Augustinum, post multas preces in Deum fusas, vt refert Possidonius Episcopus in vita S. August.

Propterea Græcus à Latino Gręco more, & Latinus à Græco Episcopo ordinari non permittitur, ne commixtiones linguarum fiant. cap. cum secundũ, de temp. ordin. & ideo istæ ordinationes non sunt canonicę, & impediunt ordinis suscepti executionem, vt d. cap. cum secundum, & cap. seq.

Hinc est, quòd clericus Græcus Latinam Ecclesiam obtinere non potest, cap.
2 cum olim, vbi Abb. 2. not. de cler. coniug. & idem puto è contra, Latinus Gręcam non obtinebit, obstante regula de idiomate, nisi ex dispensatione Papæ; vnde Conc. Lateran. sub Inno. III. cap. 9. constitutum est, si in eadẽ diœcesi copia sit clericorum, diuersarum linguarũ; non esse ordinationes faciendas, nec reliqua pontificalia administranda, aut sacramenta conferenda ab ipso Episcopo proprio suo idiomate, in vniuersa diœcesi, sed certos deputari vicarios iussit, qui pro ratione linguarum, & idiomatum diuina administrent, habetur cap. quoniam, de off. ordin. aliter se ingerentes ipso facto sunt excommunicati, & contumaciter perseuerantes deponẽdi;

quod

quod etiam Ioannes Chrysostomus Cõstantinopoli statuerat, vt scilicet pro extraneis hominibus idiomatis diuersi ministri deputarentur, & Ecclesiæ seorsum illis concederentur. Tripart. hist. lib. 10. cap. 5. ideo bene concluditur, ꝙ ordinati contra hos, canones diuersi idiomatis nõ recipiunt ordinis executionem, sicut & ordinati à Latinis exercere non possunt ritu Græco, nec econtra, & dic vt diximus lib. 3. cap. penu. & hinc fit ꝙ clerici vnius ciuitatis sunt præferendi extraneis. C. de Episcop. & cler. l. in Ecclesijs.

De irregulari, qui præsumit ordines suscipere.

CAP. XXXIII.

1 *Irregularis se faciens ordinari non habet ordinis executionem, præsertim si ordinatur ab irregulari.*
Irregularitas noua quandoque nascitur administrando in irregularitate.
2 *Irregularis si audeat ascendere indispensatus, fit irregularis.*
Ordo superior non dicitur suscipi, nisi cum habitu & exercitio inferioris.
3 *Irregularis laicus subiens clericatum, non ob id fit de nouo Irregularis, nisi ex cotemptu.*
Indignus faciens se ordinari, deponendus est.

QVoniam ideo inuenta est irregularitatis censura, vt quis ab ordinibus excludatur, & ministerio Ecclesiastico habeatur indignus, nulla tanta temeritas esse videtur quãta eius, qui cum Irregularis sit, audeat ad ordines accedere, dispensatione non obtenta; propterea hic irregularis ordines
1 suscipiens, characterẽ quidem accipit, actu, & habitu, idest verus sacerdos fit, & vt verus sacerdos accipit potestatem super consecratione Eucharistiæ, vt scribit Archid. in cap. apostolicæ, dist. 56. etiam si & ipse ordinator esset irregularis, vtriusq; enim irregularitas non impedit characteris impressionẽ, vt Archid. ibid. at quia videntur contemni claues Petri, executio interdicta est huic ordinato, ita quòd si exercuerit ipsa irregularitas de Episcopali fieret Papalis, glo. in c. latores, de cler. excom. min. Quinimmo ex ipsa administratione nouam irregularitatem incurreret, præsertim si illa irregularitas erat ex crimine notorio. Arch. in d. c. apostolicæ.

Quare dico, quòd quisquis est irregularis forsan subdiaconus, vel diaconus; si audeat neglecta irregularitate ad altiorem ordinem ascendere, censetur administrare, quia ordo superior suscipi non potest nisi cum habitu, & ministerio in-
2 ferioris; ideo easdem pœnas, & irregularitates incurrit, quas si administraret suspensus ordinem suum, vt diximus in regulis generalibus Reg. 21. quod non procedit in susceptione simplicis clericatus, quia quisquis irregularis eum suscipit, peccat quidem, sed nouam irre-
3 gularitatem non incurrit, quia non est iure cautum, & non videtur exercere vllũ ordinem susceptum, nisi tantus esset cõtemptus in eo suscipiendo, ꝙ ob id fieret irregularis: arg. cap. tanta, de excess. prælat. & cap. cum illorum, de sent. excõ. Spec. in tit. de dispens. §. iuxta, vers. Tertio si quis: sed & quicumque ex quauis causa indignus est ordinibus, si ordines suscipiat, fit irregularis; nam & ipse ordinator, & ordinatus scienter deponuntur, cap. aliquantos, dist. 51. Alberic. in verb. ordinatus debet, indignus intelligitur secundum veras irregularitates, de quibus toto hoc opere tractamus.

De ordinato, cum eßet ligatus aliqua censura Ecclesiastica.

CAP. XXXIIII.

1 *Suspensus, vel interdictus suscipiens ordines efficitur irregularis.*
2 *Ordo superior suscipi non potest, nisi in habitu, & exercitio inferioris.*
3 *Suspensus ordinatus per suam ignorantiam nõ probabilem, exequi non potest.*
Suspensio, vt reddat irregularem eum qui in ea se facit ordinari, sufficit generalis.
4 *Excommunicatus etiam generaliter faciens se ordinari fit vere irregularis, etiam ignorans si administrauerit.*
5 *Excommunicatum se esse sentiens ex solo rumore vulgi, debet abstinere.*
Excommunicatus ordinatus ad minores iucurrit irregularitatem.
Degradatus nunquam solet restitui, vel dispensari.
Degradatus consecrãdo sine missa, dicitur exercere suum ordinem, ideo seuerissime puniendus.

Vemadmodum censura Ecclesiastica, scilicet suspensio, interdictum, & similes inducunt irregularitatem, si quis in eis positus audeat ordines susceptos administrare, vt fusius diximus cum de suspensionibus, & interdictis ageremus, ita si quis su-
1 spensus, vel interdictus audeat ordines suscipere, efficitur irregularis; quia cum ordo superior suscipi non possit, nisi in habitu, paratu, & ministerio inferioris, ideo qui se ordinari facit aperte exercet
2 ordinem, de quo transit ad superiorem, & ex eo efficitur irregularis, præsertim si sciens censuram id commiserit, quia præsumitur facere in contemptum clauium; vnde qui in contemptum clauiũ ordines suscipit, etiam post peractã pœnitentiam ordines susceptos exequi prohibetur, de sent.excõ.c.cũ illorum, Spec. in tit.de dispens. §. iuxta. vers. Tertio si
3 quis; sed & si ignorasset se esse suspẽsum vel interdictum, si ignorantia non esset probabilis, exequi non posset sine Papæ dispensatione.d.cap.cum illorum, Silu. in verb.Irregularitas;q.13.vers.Quintũ. Quæ etiam vera sunt, tam in suspensionibus, & interdictis generalibus, quàm specialibus, aut nominatim missis; Specul. in d.§.iuxta.vers.Sed quæritur vtrum. Ille vero, qui cum esset excommunicat⁹ generali, vel speciali excommunicatione à lege, vel ab homine, ordines subire
4 ausus fuerit, omnino irregularis efficitur: Tab.ĕ.in verb.irregularitas,4.nu.5. Sil.in verb. irregularitas,q.2.& est apertus tex.in d.capit.cum illorum; nam excommunicatus nihil omnino contingere potest de sacro ministerio, vt dicitur in Conc. Antioch. cap.4.habetur 11.q. 3.cap. si quis Episcopus damnatus; nec distinguitur scierit, an ignorauerit; nam cum scire debuit in culpa est, idem quoque si solus sit rumor ipsum esse excom-
5 municatum, sola enim fama suam afficit conscientiam; & ideo debet abstinere; Panor.in capit. Illud, de cler.excõm. min.Silu.d.quæst.13.vers.sextum.Idem quoque erit si per ignorantiam iuris, nã administrando, vel ordines suscipiendo excommunicatus efficitur Irregularis; Silu.d.q.2.Doct.in d.c.cum illorum, & in cap.1.de eo qui furt.ordin. susc. Silu. in d.vers.Quintum, Alberic.in verb.excommunicatio; primo. col. 4. circa fin. Specul.in d.§.iuxta.vers.Item excommunicatus; & hæc procedunt non solũ in susceptione maiorum ordinum, verum etiam minorum. Silu. in d. q. 13. vers. Tertium, ex sententia Gul. in d.c.cũ illorum, & ex glo. Ray.qui omnes sentiunt semper in hac irregularitate requirendã dispensationem à Papa.

Sed & ille, qui depositus, aut degradatus

datus à ſuis ordinibus, ſi vel eoſdem ſu-
ſcipiat,irregularis eſt ob iterationem ſa-
cramenti,de qua ſuo loco dictum eſt,vel
ſi illos ſuſcipiat,quos non ſuſceperat ma
iores, vel minores; nam ſicut depoſitus
caret omni facultate adminiſtrandi, ita
nec poteſt ad clerũ vlterius aſpirare, &
multo minus Eccleſiaſticis ordinib⁹ de-
corari; vnde cum eis nunquam fere ſo-
let Papa diſpenſare,ex d.Conc.Antioch.
cap. 4. habetur 11. q. 3.cap.ſi quis Epi-
ſcopus damnatus ſupra citato; Propte-
rea ſi hic degradatus forſan dũ vult ab-
ſtinere ab exercitio miſſæ, audeat ſine
miſſa conficere ſacramentũ, dicitur exe-
qui ſuum ordinem, & ex eo fit irregula-
ris,Anton.Floren.in tract.de cenſur.cap.
octuageſimo ſeptimo.

*De ordinatis in ſucceſſorem alicu-
ius viuentis.*

CAP. XXXV.

1 *Succeſſorem in beneficio nemo ſibi eligere po-
teſt.*
Moyſes ſibi non elegit ſucceſſorem.
Papa non poteſt ſibi eligere ſucceſſorem.
2 *Succeſſorem in beneficio, nec quilibet ſuperior
poteſt alicui dare.*
3 *Regreſſus, & acceſſus hodie prohibentur.*
*Coadiutoriæ hodie prohibentur, cum clauſula,
cum futura ſucceſſione.*
4 *Papa poteſt tractare cum Cardinalibus de fu-
turo Papa eligendo.*
5 *Epiſcopus à Papa impetrare poteſt in articulo
mortis, vt nominet quem ſibi optet ſucceſſo-
rem.*
*Cardinales Papa viuente, non poſſunt tracta-
re de eligendo ſucceſſore.*
6 *Epiſcopo mortuo, non erat olim eligendus ſuc-
ceſſor, niſi poſt triduum.*
Papa mortuus ſæpe à viuo ſepelitur
*Innocentius III. caſſauit electionem factam à
capitulo Cremon. antequam ſepeliretur Epi
ſcopus defunctus.*
*Conſtitutiones, quæ probant viuo beneficiato, nõ
eſſe tractandum de eius ſucceſſore*
*Conſtitutiones, quæ probant neminem ſibi elige
re poſſe ſucceſſorem.*
Platinæ error animaduertitur.

Vcceſſorem ſibi eligere in be-
neficio nemo poteſt,cap.apo-
ſtolica,8.q.1.Propterea ſi quis
Epiſcopus in Epiſcopatu ſuo ſtatuat aliũ
1 Epiſcopum, non permittitur ille eo lo-
co adminiſtrare vt prælatus; nam id eſt
contra omnem Eccleſiaſticam regulam,
& contra decreta patrum, vt ſibi ſucceſ-
ſorem quis conſtituat: cap.petiſti. & c.
quia frater, 7. q. 1. & 8.q.1.cap.1.2.3.&
4.Nam nec Moyſes ipſe ſucceſſorẽ con-
ſtituere potuit. cap.Moyſes.8.q.1.Qui-
nimmo nec Papa de iure hoc poteſt; gl.
in cap.ſi tranſitus,diſt.79.Specul.in cap.
vbi periculũ,q.vlt.de elect.lib.6.Iacob.in
tract.de cõc.lib.6.art.8.Quæ nõ ſolũ ve-
ra ſunt in Epis,& Pontificibus, verum ẽt
in quibuſcumq; dignitatibus inferiorb⁹
text.& gl.in c. plerique.8.q.1.imo etiam
in omni beneficiorum genere,d.cap.apo
ſtolica; ita quòd hæc ſucceſſio beneficij
cuiuslibet viuentis non ſolum prohibe-
tur fieri per ipſum met viuentem, ſed
etiam per ſuperiorem,d.cap.apoſtolica;
& apparet ex regula Cancellariæ de non
impetrando beneficio viuentis;vnde ſan
cte decreuit ſacrum Conc. Trident. ſeſſ.
25.cap.7.de reform. ne regreſſus, & ac-
3 ceſſus vlterius concedantur; iſtis enim
modis hæreditaria erant beneficia, &
multi forte ea via ſibi ſucceſſorem deli-
gebãt: & quia ob eandem cauſam fraus
aliquando fiebat coadiutorijs cum futu-
ra ſucceſſione; ſtatutum eſt eod. c. coa-
diutorias quidem concedi iuſta ex cauſa
poſſe, ſed iuſſit non poſſe apponi clauſu-
lam,cum futura ſucceſſione, vt ibi patet.
Quo vero ad Papam ipſe poſſet cũ cæte-
4 ris fratribus Cardinalibus tractare de
ſucceſſore eligendo, glo.in d.cap.ſi tran-
ſitus,

ſitus, Specul.d.cap.vbi periculum;ſicut & Epiſcopus à Papa impetrare poteſt in
5 articulo mortis, vt nominatim eligere valeat, qui ſit ſibi ſucceſſor futurus, quod olim contigit Bonifatio Moguntino Epiſcopo Germaniæ legato, qui id exorauit à Zacharia Pontifice, vt in epiſtola Zachariæ ad præfatum Bonif. capit. 5. & hodie ſæpe contingit id à Pontifice gratioſe impetrari, ſi ſumma pietas electi id ſuadeat.

Quando vero Cardinales ſoli de ſucceſſore Pontifice eligendo tractarent, dū Papa viuit, id graui pœna dignum eſt, & excommunicatio, atque aliæ pœnæ multæ impoſitæ ſunt, ex Bulla Pauli IIII. Pont max. Quinimmo olim ex decreto Bonifatij. II. nec Papa, vel Epiſcopo vi-
6 uente, nec etiam mortuo, ante triduum à die depoſitionis, tractatus fieri poterat de ſucceſſore eligendo: habetur capit. nullus Pontifice, diſt.79. & licet hoc vltimum vſu obſeruatum nō fuiſſe ibidem ſcribat Hug. quoniam ſæpe à viuo Pontifice mortuus ſepelitur, vt tradit Spec. in d. cap. vbi periculum, in tertio decimo ſpeciali: Tamen Innocentius III. caſſauit electionē factam à capitulo Cremonen. priuſquam mortuus Epiſcopus ſepulturæ eſſet traditus. cap. bonæ. 2. de elect. & licet glo. & multi alij dicant nō eam cauſam fuiſſe caſſationis, ſed alias multas: Tamen id expreſſim repugnat verbis illius tex. qui dicit, illud eſſe contra canonicas ſanctiones; ſunt enim canonicæ ſanctiones, ne viuo prælato de ſucceſſore tractari poſſit. Prima ex Cōc. Antioch. cap. 23. ibi, poſt obitum quieſcentis. Altera cōſtitutio fuit Symmachi Papæ, habetur cap. ſi quis Papa, diſt. 79. Tertia Bonifatij II. d. c. nullus Pontifice; ſicut etiam canonica ſanctio ſemper in vſu fuit, ne quis ſibi ſucceſſorem eligeret, primum ex Concil. Antiochen. d. cap. 23. habetur 8. quæſt. 1. capit. Epiſcopo. 1. Deinde Bonif. II. (in qua re errauit Platina, & alij poſt eum recentiores, qui putant primo hæc à Bonifatio iſto ſancita fuiſſe) Tertia fuit Ioannis III. conſtitutio capit. ſi Petrus. 8. quæſt. 1. Alia Pelagij. capit. quia frater. 7. quæſt. 1. alia Zachariæ. d. capit. petiſti.

De ordinatis per errorem.

CAP. XXXVI.

1 *Error in conferēdo, vel ſuſcipiendo ordine multis modis incurritur.*
Error in corpore vitiat legata, & matrimonia.
Ordinans Apuleium putans eſſe Tullium, an imprimat characterem.
2 *Ordo, & matrimonium habent multum ſymbolum intra ſe.*
Errantis nulla eſt voluntas.
Ordinatus tenet vicem ſponſi.
Ordinans tenet vicem non ſponſæ, ſed paranymphi.
3 *Iacob per errorem patris benedictionem veram habuit.*
Ordinans per errorem quem putat non eſſe irregularem, imprimit characterem.
Beneficium collatum ei, qui putabatur idoneus, poteſt ei auferri.
Naupacten. Archiepiſcopus per errorem promotus, ideo depoſitus fuit.
Error ordinatoris, & ordinati in ordine conferendo, vel ſuſcipiendo, etiam variata forma ordinum, non impedit characteris impreſſionem.
4 *Ordinum prepoſteratio non impedit characteris impreſſionem.*
Extrema vnctionis ſacramentum per prapoſterationem vnctionum non deſinit eſſe ſacramentum.
Dormiens ſuſcipit characterem, ſi antea erat diſpoſitus.
Ordinatus per errorem putans ſe chriſmari nil accipit.

5 Ordi.

5 *Ordinandus petens acolythatum si per errorem conferatur subdiaconatus, an obligetur.*
Macedonius Chrytophagus ordinatus presbyter à S. Flauiano Episcopo, cum nihil tale cogitaret.
Ordinatus ad sacros per errorem iuris non excusatur sed obligatur.
Monachus factus non excusatur ex falsa causa, vel ex eo quod religionem putabat laxiorem.
6 *Moniales non excusantur à stricta clausura, eo prætextu quod si putassent se restringi non voluissent.*
Error in fide non impedit ordinis characterem, si intendit facere quod facit Ecclesia.
7 *Error in variatione oleorum, an impediat veritatem sacramenti.*

SVpereſt poſtremo loco ad abſoluendum tractatum, qui ptinet ad indebite ordinatos, vt de eis tractemus qui per errorem ordinati ſunt; de qua re, etſi non meminerim vllum vnquam ſcripſiſſe; Tamen nõ fuerit incongruum, quod frequenter accidit, aliquatenus perſcrutari: In qua re quid ego ſentiam, ita aliorum iudicio ſubijcio, vt ſi quis melius ſentiat illi potius, quam mihi adhæſurus ſim. Multis igitur modis error in conferendo, aut ſuſcipiendo ordine contingere poteſt;
1 Nam quandoque errat Epiſcopus dũ putat ſe ordinare Tullium, & ordinat Apuleium, quo caſu dubitari poteſt, quod character non ſit impreſſus: error enim in corpore iure ciuili legatum vitiat. l. 4. ff. de leg. 1. & in matrimonio error incorpore vitiat S. Tho. 4. diſt. 30. & ſummiſtę omnes in impedimẽtis matrimonij de errore; ita quoq; videretur nullum characterem iſto caſu fuiſſe impreſſum; prę ſertim quia matrimonium, & ordo plurimum inter ſe Symbolum habent quia
2 vtrumque tendit ad fecunditatem alterum quidem carnis, alterum ad fecunditatem ſpiritus; ſi igitur erretur in corpore eius, cum quo contrahendum eſt matrimoniũ ſpirituale, videretur nihil agi, nam qui errat non conſentit. l. ſi per errorem ff. de iuriſd. om. iud. & 18. quæſt. 1. in princ. & errantis voluntas nulla eſt. l. cum teſtamentum C. de iur. & fac. ign. & errantis conſenſus nullus eſt, Ibid. & l. non iccirco; maxime quia error, & coactio pari paſſu ambulant; Sanct. Thom. d. diſt. 30. ſublato igitur conſenſu, nihil actum videtur, vt alio loco diximus hoc ipſo libro.

Sed contrarium eſt verius, quòd impreſſus fuerit character ex conſenſu ipſius ordinati, qui voluit alligari militię, & obſequio Dei in ſacramento ordinis; Nam matrimonium quòd ſpiritualiter contrahitur in ordine conſideratur ex conſenſu ordinati, tanquam ſponſi q̃ ſic vult alligari, cuius conſenſus exigitur, vt characterẽ ſuſcipiat, ordinator vero non habet ſe vt ſponſa, ſed vt paranymphus, & amicus in deſponſando ordinatũ alij, per ea quæ tradit. S. Thom. 4. diſt. 38. Tabien. in verb. virginis: Ideoque nihil plus videtur obeſſe error Epiſcopi conferentis ordinem, errãdo circa corpus, cui confert, quantum obeſſet matrimonio corporali error ſacerdotis errantis circa corpora contrahentium matrimonium, ſcilicet, ſi putet eſſe Petrũ, & Franciſcam, cum eſſent Ioannes, & Maria; nam eſſet verum matrimonium, ex conſenſu ipſorum non errãtium, quo ad ſe inuicem, & poteſt eſſe exemplum in benedictione data ab Iſaac filio ſuo Iacob, quẽ putabat eſſe Eſau, habuit enim effectũ ſuum, in primogenitura, errante Iſaac; Gen. vigeſſ. ſeptimo.

Hic igitur vere ſuſcepit characterem, ſed dubitatur an exequi poſſit hunc ſic ſuſceptum ordinem; nam ſi ſe ſe furtim ingeſſit non approbatus eſt irregularis,

ſicut cæteri furtim ordinati, vt ſuo loco diximus; aut non ſe ingeſſit; ſed præuio examine, & approbatione ordinaria: at ordinator ſimplex nimium, aut ignauus aut inconſideratus ordinauit, putans eſſe alium, quàm qui ordinandus erat, nihil oberit quin adminiſtret: Epiſcopus vero negligenter faciens hæc opera Dei, non eſt ſine peccato: non tamen fit irregularis, ſi hic ordinatus eſt alioqui dignus, & ab ordinario approbatus.

Secundo modo error eſſe poteſt in qualitatibus, vtputa quia Epiſcopus putabat ordinatum fuiſſe legitimum, monogamum, doctum, irreprehenſibilem, cum talis non eſſet; quo caſu non poteſt impedire characterem huiuſmodi error ſuppoſita diſpoſitione, & conſenſu ordinati; ipſe tamen exequi ſuſceptum ordinem non poterit, donec diſpenſetur ſuper defectibus; & ordinator punietur modo, quo diximus hoc libro, tit. quand. quis ſuum ſubd. Beneficium vero collatum per hunc errorem reuocari poteſt, Abb. in cap. vlt. de ætat. & qual. & Silu. in verb. beneficium 2. q. 7. Cuius rei exemplum ducitur ab Archiepiſcopo Naupacten. qui cum eſſet mimus, & in Archiepiſcopum promotus, id neſciẽte Papa, depoſitus fuit antequam munus cõſecrationis acciperet, ipſo Papa errorem excuſante, narrat Borgas. de diſpenſ. part. 1. q. 5. nu. 23.

Tertio modo error contingit ſi tã ordinator, quàm ordinatus bene diſpoſiti ſunt, ſed errant in ordine ipſo; vtputa ſi petito diaconatu detur ſubdiaconatus, vel è contra: vel cum petendus eſſet ſubdiaconatus, petatur diaconatus, vel è contra omnibus iſtis caſibus confertur character, etiam ſi Epiſcopus volens conferre vnum ordinẽ vtatur forma, & cæremonijs alterius, habet. n. ſuum effectũ talis prępoſterata ordinatio; ꝙ ſic probatur: Nam ſi ordo, q ſic per errorẽ confertur, eſt ſuperior illo qui debuerat conferri, dicetur per ſaltũ ordinatus, & habebit locũ irregularitas illa; aut erit ordo inferior; & tunc qa iteratur ordo iam ſuſceptus, habebit locum irregularitas de iteratione ordinis; ſi aũt fuerat petitus ordo, qui nõ debebat peti, & Eps per errorem contulerit ordinem debitum, talis error nil mali adfert, etiam ſi ordinatus quoq; erraret: & eſt ratio quia vterque ipſorũ intendebat ordinẽ debitum, & requiſitum, licet errando putaſſent alium conferri, non autem illum debitum.

Nec obſtat prædictis, quòd error in re excludit conſenſum, ſicut dici conſueuit in matrimonio, & ob id qui conſentit in diaconatu conferendo, vel ſuſcipiendo, nil videatur fieri ſi conferatur ſubdiaconatus, vel è contra, quaſi excluſo conſenſu: ad qđ ita Reſpondetur, matrimonium determinatur ad vnum cõplectiuum conſenſum, & ad vnicam perſonam, & ſic ſi actus non valet, vt agitur, nec põt alio modo valere; & ſic nil actũ fuiſſe dicitur, at ordo non ita ſe habet; nam habet plures ſubordinatos ordines ita quòd conſenſus eſt quo ad ſacramentum, & vinculum ad obſequium Dei: ſemper enim conſentit in hoc, qđ vult ordinari, & copulari militiæ Eccleſiæ, & Dei, & conſequenter huic rei adſtringitur, & obligatur per quemcumque ordinem, ſaltem ſacrum: vnde præpoſteratio ordinum non poteſt euacuare hunc conſenſum, & obligationem in ſacramẽtum; ſed reddit quadam parte defectiuũ & propterea quia valere poteſt, & debet actus in quantum poteſt, ſuſcipitur character, ſed non executio, donec ſuppleatur defectui p diſpenſationem, aut ſuppletionem: Poteſt eſſe exemplo ſacramẽ-

tum extremæ vnctionis,quę à prima vnctione incipit, & determinatur in vltima; finge quòd præposteretur ordo vnctionum,nonne erit sacramentum? certe sic, quia vterque consentit in idem sacramentum,maxime si per purum errorem talis pręposteratio vnctionum facta fuisset; sic igitur consensus ille in sacramentum,sufficit ad characterem.& pręposteratio non impedit impreßionem, sicut dormiens, vel furiosus ante bene dispositi suscipiunt characterem ex primo consensu.c.maiores.§.vlt.de baptis. Ideo dico, quòd si ordinatus non intendisset ordinari, sed aliquid aliud facere, non fuisset impressus character; exẽplo est si Episcopus cõferat publice ordines generales,& adolescens purus laicus putans illum conuentum popularem esse ob confirmationis sacramentum; accedat cum multitudine, quasi chrisma accepturus, & sic ordinetur ad primã tonsuram, vel alium quemlibet ordinẽ, posset defendi eum nil accepisse, nec characterem; quia nil intendebat, quo ad hoc; nisi forsan quis velit sentire ad euitandã iniuriam ordinis suscepti, quòd character reputetur impressus, at ille non posit illi adstringi, & ideo si postea voluerit clericari,supplebuntur alij ordines il lo non repetito; ob quam rationem etiã Respondi,quòd si exorcista petierit acolytharum, & Episcopus per errorem cõferat subdiaconatum, posse defendi characterem esse impressum, sed non fuisse adstrictum irreuocabiliter ad obseruantiam subdiaconalem, scilicet continẽtię, & similium; quia in talia non consensit; vnde si post susceptum huiusmodi subdiaconatum velit perseuerare in militia Dei, cognito errore tali, non erit iterandus, sed habebitur ratus,& verus ordo; & eum obligabit, maxime si fecerit sibi supplere acolythatum, obtentaque dispensatione super promotione per saltũ, administrare poterit in eo subdiaconatu,& transire ad superiores, vt suis locis diximus: Hic enim error mihi videtur similis esse erranti in matrimonio circa conditionem seruilem, quæ sufficit ad impediendam obligationem, si tamen subsequatur consensus, tenet & obligat. cap.2.& vlt.de coniug.seru.

Ad quòd confirmandũ aptissime congruit exemplum S. Macedonij Chrythophagi, quem Sanctus Flauianus Episcopus,cum nouisset dignum sacerdotio adduxit ad altare, eumque in sacerdotẽ promouit inscium,cum ille nil tale cogitaret; quinimmo cum sciuit se creatum sacerdotẽ,subiratus est; postea vero amicorum admonitionibus persuasus ratũ habuit sacerdotium sibi collatum, & onus, quod prius recusauerat, subijt & exercuit, vt scribit Theodoretus in philothęo in vita eiusdem Macedonij: habetur apud Lippoman. vit.San.to.2.vnde hoc exemplo probari videtur, quòd ad euitandam iterationem ne fiat iniuria sacramento, error suscipientis ordinem non excludit characterem, licet nõ obligetur, nisi postea obligari velle consenserit.

Quandoque etiam error est in iure, vtputa si quis petat subdiaconatũ errans & putans se non adstringi ad continentiam seruandam,& vitam clericalem irreuocabiliter faciendam, talis error nec impedit characterem, nec administrationem: debuit.n.scire officium, quòd postulauit,& ad quod assumptus est.

Cui errori confinis est ille tractatus de monacho,si per errorem subierit aliquam religionem putans se ibi cõmode viuere, vel putans se ibi non teneri ad multa onera, aut aliã ob causam falsam,

an ob hunc errorem possit excusari ab obligatione religionis: Respondi, quod nec dolus, nec error, nec falsa causa, nec metus conditionalis, nec blanditiæ possunt excusare hũc sic profitentem: Ray. in tit. de vot. monachor. vers. sed quid si non metu: Siluest. in verb. Religio, 3. q. 11. Tabien. in verb. Religio. q. 16. & seq. Quinimmo si cũ ab initio ingressus est religionem in aliquo monasterio libero, vel dissoluto, non intendat obligari, nisi in quantum obseruetur in illo monasterio, nihilominus si tale monasterium reformetur, & augeatur in ea vita austerior, non excusatur ob illam primam erroneam intentionem; nam in foro iudiciali, & contentioso tenetur ad totam reformationem, & noua onera: Abb. in c. super eo, de Regul. post Innocent. Angel. in verb. Religiosus §. 32. Armil. in verb. Religio. numero. nono. Ray. loco supracitato: Tabiens. in d. verb. Religio q. 21.
6 Siluest. d. loco. q. 12 Propterea Moniales quæ profitentur in Monasterijs laxioribus, non excusantur allegantes errorem, & quod intendebant nõ distineri in clausura; nam possunt, & reformari, & arcti⁹ recludi. cap. 1. de statu. Regular. lib. 6. quod etiam statuit Concil. Trident. sess. 25. cap. 5. de Regular.

Vltimo loco error considerari potest in fide, s. si putet, vel ordinator vel ordinatus ꝙ ordo non sit sacramentum, vel nõ conferat gratiã, vel non imprimat characterem, vel non sit hierarchia ordinum: nam omnes isti, & similes errores sunt hæreses, Conc. Trident. sess. 7. canone de sacramentis, & sess. 23. canon. de ordin. & consequenter inducunt irregularitatem: sed character imprimitur si adsit intentio faciẽdi quod facit Ecclesia. S. Th. 4. dist. 13. artic. 1. Potest etiam considerari error in vsu sacramentorum, puta si non oleo catechumenorum, sed infirmorum vngatur in baptismo, vel Episcopus dando cõfirmationis sacramentum, vtatur per errorem oleis, non chrismate; nam ob deffectum propriꝫ materiæ, posset dici non imprimi characterem; sicut si in baptismo adhiberetur per errorem aqua artificialis: at si aqua sit elementalis, oleorum variatio per errorem nõ impediret characterem, argu. S. Thom. 4. d. dist. 13. art. 2. quia illa vnctio non est de essentia baptismi. At in sacerdotio q̃a vnctio non est de essentia, vt supra hoc lib. cap. 1. olei variatio non impediret characterem; quia error esset in non substãtialibus: Idemq; esset in vnctione Episcopali; nam nõ impediretur impressio potestatis, eadem ratione tertia.

Explicit Liber Quartus.

DE IRREGVLARITATIBVS, ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS

Liber Quintus.

De peccato mortali.

CAP. PRIMVM.

1 *Peccatũ mortale impedit promouendum,*
Peccato mortali carere debent, etiam promouẽdi ad minores ordines.
Peccatum mortale obstat, ne quis promoueatur vel promotus exerceat.
Peccato mortali illaqueatus, non est capax electionis de se factæ, vel faciendæ.
2 *Peccatum mortale impedit susceptionem cuiuslibet sacramenti.*
Peccato mortali illaqueatus peccat etiam tangẽdo illas res, quæ à solis ordinatis tangi possunt, vt sacra.
Peccatum mortale manifestum habens, si ordinetur, causat depositionẽ in se, & in ordinãte.
3 *Ordinans scienter existentem in peccato mortali, vel ordinatus scienter ab existente in eodem, sunt pari pœna puniendi.*
Ordinatus in peccato mortali, vt puniatur, requiritur quòd sit peccatum facti, non cogitationis.
4 *Peccatum habens mortale, celebrans est excommunicandus.*
Peccatum mortale non ponitur inter irregularitates, tamen est maius impedimentum, quàm irregularitas.
Irregularitas, & sine peccato, & cũ gratia Dei esse potest.
Peccatum mortale est impedimentum indispensabile, vt quis in eo ordinetur, vel exerceat.
5 *Peccato mortali illaqueatus celebrans non fit irregularis, nisi ex notorio crimine.*
Notorio fornicatore celebrante nemo adesse debet in illa missa.
Peccato mortali etiam, leui illaqueatus, si celebret cum scandalo, efficitur irregularis.
6 *Peccatum mortale ab Hugolino appellatur irregularitas.*
Hugolinus scripsit distinctiones super cap. si celebret, de cler. excom. min.
Peccati mortalis impedimentum tollitur cõtritione in suscipiendis minoribus, non sic in maioribus.
7 *Punitus in foro conscientiæ, adhuc puniri potest in foro iudiciali, & è contra.*
Missam dicere an possit cõtritus de peccato mortali; sed non confessus, remissiue, & infra hic num. 10.
Peccatum recens, etiam confessatum in pœnitẽtiæ sacramento: est impedimentum canonicum ad celebrandum.
8 *Iusti nomen non amittit, qui cito resurgit.*
Peccatum mortale in gula, vel Luxuria etiã sublatum in confessione per diem integrũ inducit impedimentum celebrandi, & administrandi
9 *Eucharistia non est concedenda coniugibus, nocte antecedente copulatis.*
10 *Pollutus sine peccato, an possit celebrare.*

Pec-

Peccatum in proposito perpetrandum post missam, inducit canonicum impedimentum.

21 *Coniuges copulari non debent die, qua sumpserunt Eucharistiam.*

Cibus non est sumendus statim, post sumptā Eucharistiam, sed aliquod interuallum requiritur.

ON minor est habenda rō cuiuslibet simplicis peccati mortalis, q̃ cuiuslibet criminis ad hoc.s.ne quis promoueri possit, dum in peccato existit, Nam nō solū ij, qui sunt promouendi in Epos carere omni pecca to debent, verum ēt ij, qui ad inferiores
1 ordines c.1.dist.81.& per totam; peccatum.n.hoc mortale obstat, ne quis promoueri possit aut promotus exercere, tradit Ray.in Sum.lib. 3. tit. de lapf.& disp.in prima q.& plani⁹ in vers.in summa nota;quod etiam tractat Abb.in c.si celebret, col. vlt. vers. ex prædictis, de cler.excom.min.

Hinc illud est, quod existens in peccato mortali non est capax electionis de se factæ, vel faciendæ secundū distinctio nē Iac.de S. Georg. Hoc & Innoc. quos refert Gemin.in c.perpetuæ,ante fin. de
2 elect. in 6. vbi fusius hoc tradit; sicut.n. in reliquis sacramentis suscipiendis pec catum mortale siue occultū,siue manife stum obstat, quinimmo si suscipiant nouum peccatum cōmittitur;ita in ordinibus accipiendis. S.Th.quodl.1.q.6.art. 2.c.multi, dist.40.& c.Illud.dist.95.Alberic.in verb. ordinatus primo: sicut & quicumq; ordinatus nouū peccatū cōmittit, quotiescumq; susceptum ordinē administrauerit in peccato mortali, etiā occulto,& si solum tetigerit eas res quæ non nisi ab ordinatis tangi possunt, extra necessitatē,vt tradit Silu.in verb.ordo 4.q.2. Quando aūt mortale peccatū est manifestatum,tam qui ordinat existentē in illo,quā qui ordinatur cessare debet à clero, idest deponi ab ordine suo, qđ significat irregularitatē, ex Conc. Nicæno, 1.cap.2.habetur, 48.d.cap.quoniam,& ibid.glo.in verb.cessabit,quę dicit si tale peccatum sit manifestatum per testes ēt in iudicio ciuili,inducere depositionem, per tex.in cap.vlt.dist.24.vbi etiam glo.

Sed & ipse ordinator,qui scit eum in peccato manifesto ordinari, præcipitatur de statu sui clerici,quod depositionē, & per cōsequens etiam irregularitatem significat,d.cap.2.& d.c.quoniam: quinimmo dico quòd si ordinator sciat ꝓmouendum in occulto mortali existere, efficitur particeps delicti,cum ipso ordi-
3 nato,si sine scandalo potuit effugere eius ordinationem, & idem puto in ordinato, qui scienter suscipit ordines ab ordinatore existēte in peccato mortali, si sine scandalo, ipsius ordinationem euitare potuit.

Quod aūt diximus promotum, cum existeret in peccato mortali deponendū esse, procedit (vt dictum est) vel in manifestis, vel alijs peccatis, quæ in iudicio probari possent; at in mere mentalibus,& spiritualibus peccatis,quia sub iudicio Ecclesiæ deduci non possunt, qui promouetur existēte in peccato tali, peccat quidem grauissime, sed ab Ecclesia nō damnatur,quo ad suspensionem, vel depositionem glo.vlt.in fin.in cap.Mandato: de Simon.

Hæc non solū vera sunt de ijs, q cum peccato mortali promouentur, verum
4 etiam in ijs, qui promoti sine peccato, administrant susceptos ordines in peccato,præsertim manifesto; nam celebrās est excommunicandus. cap. Tanta, dist. octuagesima sexta,ibi, maledictione ferremus: quæ verba in excommunicationem, & depositionem sonare videntur; & propterea dico, quòd licet peccatum

mortale non ponatur inter irregularita-
tes, vt dicit Specul. in cap. eos, in glo. ſta-
tuunt, de temp. ordin. lib. 6. tamen eſt ma
ius impedimentum, quàm quælibet ir-
regularitas, quia ea ſine peccato, & cum
gratia Dei eſſe poteſt, vt in iudice exer-
cente vindictam ſanguinis, & in nato il-
legitimè, quod non eſt in habente pecca-
tum mortale; præterea omnes fere irre-
gularitates à Papa diſpenſantur: at pec-
catum mortale, eſt impedimentũ indi-
ſpenſabile; nam nec Papa ex quauis cau-
ſa hoc poteſt concedere, vt quis in pec-
cato ordinetur, vel ordinatus exerceat:
Alberic. in verb. ordinatus primo; eſt. n.
de iure diuino, vt ſacra ſanctè tracten-
tur, vt ibi idem dicit.

Licet autẽ celebrans in peccato mor-
tali non fiat proprie irregularis, vt dicit
Specul. in d. cap. eos, nu. 18. Tamen exi-
5 ſtens in peccato mortali notorio, & ma-
nifeſto poſſet damnari quaſi irregularis,
ſicut dicemus de fornicatore notorio, c.
præter hoc diſt. 32. nam ſi omnes pro-
hibentur intereſſe eius celebrationi miſ-
ſarum, d. cap. præter, & cap. nullus, ead.
diſt. certe multo magis, & ipſe à celebra-
tione ſuſpenſus eſt, eo maxime, quòd qui
cumque etiam in leui peccato conſtitu-
tus, celebrando adfert ſcandalum, irre-
gularis fit, cap. ex literis 1. de homicid. q.a
& Goffredus, vt refert Hugol. in appa-
ratu ſuper cap. ſi celebret, de cler. excõ.
min. appellat etiam irregularitatem eã,
6 quæ ſurgit ex ſolo peccato mortali, licet
ex ſola pœnitentia poſſit aboleri: hic. n.
Hugolinus vetuſtiſsimus eſt, ante tẽpo-
ra Io. Andr. & ſcripſit diſtinctiones ſu-
per decretales, & eæ ſunt apud me in ve
tuſtis membranis; & eandem ſententiã
aperte concludit Nicol. de Auximo au-
ctor ſupplemen. in verb. irregularitas ſe
cundo verſ. verum celebrans, vbi dicit
notorium peccatorem non habere ordi-
nis executionem, niſi poſt diſpenſationẽ
Epiſcopi, qua diſpenſatione omiſſa, ſi ce-
lebret nõ poſſe diſpenſari niſi à Papa ſe-
cundum Hoſt. & Sum. conf. lib. 3. tit. 29.
q. 3. ad fin. ſed ſi peccatum non ſit noto-
rium, tollitur tale impedimentum ſaltẽ
contritione in minoribus ordinibus ſu-
ſcipiendis Silu. in verb. Confeſſio. 1. q. 2.
verſ. Quatuor: vel ex ſacramento pœni-
tentiæ, quoad ſacros ordines S. Thom.
quodlib. 1. q. 6. artic. 2. vel vt eos exerce-
re poſſit, quaſi ceſſante impedimento,
Specul. in tit. de diſpenſ. 5. Iuxta. verſ.
18. & verſ. vt autem in hac materia: Sil.
1. verb. ordo. 4. q. 2.

Quod intellige reſpectu reconcilia-
tionis animæ ſuæ cum Deo, ſed ad eui-
tandam cenſuram, & iudicium Eccleſiæ
hoc nõ ſufficeret; nam ſi quis fuiſſet or-
dinatus exiſtens in mortali; vel poſtea or
dines exercuiſſet contritus, & penitus, ad
huc tamen peccata illa commiſſa puniri 7
poterunt ab Eccleſia, etiam vſque ad de-
poſitionem ſi magnitudo culpæ expo-
ſtulauerit, quia forus conſcientiæ, non
eluit delictum in foro iudiciali, Abb. in
cap. vt menſura, de emp. & vend. Iudit.
Inquiſ. in verb. punitio: An autem Ali-
quando exiſtens in peccato mortali poſ-
ſit cum ſola contritione, ſine confeſſio-
ne in neceſſitate celebrare, præſertim ſi
ſit paratus ad ſatisfaciendum, nõ eſt no-
ſtri inſtituti; vide de ea re glo. in cap. de
homine, de celeb. miſſ. quæ probat, quod
poteſt; ſed ſuper ea re videndi ſunt ſum-
miſtæ in verb. miſſa.

Ad hoc impedimentum etiam perti-
net, ſi quis recens peccauerit; nam & ſi
pœnituerit, & confeſſus fuerit, tamen ei
conſulitur, vt à celebratione abſtineat. c.
Tanta. diſt. 86. Innocent. in cap. quæſitũ,
de temp. ord. non tamen cogi debet, vt
ab-

abſtineat; nam exequendo officium ſuũ non peccat, licet laudandus ſit, vt differat, Alberic. in verb. crimen, in fin. poteſt .n. contingere, vt vno ictu oculi quis conteratur, & peccatum ſtatim commiſſum
8 defleat, vnde iuſti nomen non amittit, qui cito reſurgit. c. ſepties, de pœnit. diſt. 3. & ideo nõ multum tempus requiritur inter peccatum, & adminiſtrationẽ officij ſui, ſed magnus affectus charitatis, vt ſcribit Io. Chryſoſt. in lib. de repar. lapſ. in ſecundo folio: non. n. (inquit) temporis longitudo, ſed affectus ſynceritatis, & penitudo penſatur. An non legimus Leuitas peccatum illud grauiſſimum in deſerto, non temporis longitudine, ſed diei vnius hora exigua diluiſſe? Sed & latro qui pendebat in cruce, &c. tantum ei ſpatium ſuffecit, quantum vnum proferre ſermonem poſſet, vt intra momentum temporis totius vitæ ſceleribus abſolutus, & quæ ſequuntur, quod & planius docet Cœleſtinus I. Papa epiſt. 2. ad Galliæ Epiſcopos cap. 2. his verbis: perdidiſſet latro in cruce præmiũ ad Chriſti dexteram pendens, ſi illum vnius horæ pœnitentia non iuuiſſet. Vera ergo ad Deum conuerſio in vltimis poſitorum, mente potius eſt exiſtimanda, quàm tẽpore. Hæc ibi.

Quæ res procedit habita conſideratione ſi per pœnitentiam natura ipſa re ordinata ſit: nam in peccato gulæ, in quo naturæ commotio fit, & ieiunium ſoluitur, mens fit hebes, affectus ignau⁹, & intellectus tenebroſus, & pietas refrigeraſcit, certe eo ipſo die non debet ſacra tractare, quo hæc contigerunt, etiam ſi per pœnitentiam dilutum fuerit peccatum; nam ſicut nec miſſam celebrare, ita nec diaconi, nec ſubdiaconi officium exercere, c. ſi conſtiterit, de accuſ.

Idem quoq; in pollutione culpabili, & libidinoſa quacumq; nam natura per eam deordinata, non tam breui reordinatur; & ideo etiam ſi per pœnitentiæ ſacramentum fuerit abſolutus, non debet quis eo die celebrare, vel in diuinis ſeruire ſine articulo neceſſitatis; videmus etenim, quod ſi matrimonialis copula nocte contigit, ſequenti mane Euchariſtia coniugibus copulatis nõ eſt concedẽda,
9 propter naturæ deordinationem, quæ fit in executione carnis: Greg. lib. 12. Regiſt. Epiſt. vlt. ad Auguſt. Angl. Epiſc. c. 10. habetur in c. vir cum propria, 33. q. 4. tradit Tabien. in verb. cõmunicare, nu. 36. Silu. in verb. Euchariſtia. 3. q. 10. verſ. Quintum: Iſtis. n. caſibus debet ab omni ſacro miniſterio abſtinere, declarando tamen ſecundum. S. Th. 3. q. 80. quod hoc impedimentum canonicum cum ſit ex decentia ſacramenti, in ijs, qui ſunt polluti ſine peccato, permittitur adminiſtratio
10 propter aliquam neceſſitatẽ, vt in preſbytero curato in die feſto, vel alia adſit neceſſitas; ideo videtur, quod ſi cũ peccato ſit talis pollutio legitimũ adfert impedimentum non diſtincto, an ſit curatus, rector, vel non: & an ſit dies feſtus, vel non.

Quandocumq; vero peccatum mortale ante per multos dies eſt cõmiſſum, & interiore contritione defleatur, ſine ſacramento pœnitentiæ nullo modo eſt accipienda cõmunio, nec miſſa celebranda. Hug. de ſancto Victo. his verbis: Audacter dico ſi ante ſacerdotis abſolutionem criminoſus ad cõmunionem corporis Chriſti accedat, pro certo iudiciũ ſibi manducat, & bibit, etiã ſi ante multum pœniteat, & vehementer doleat, & ingemiſcat; & ideo tali caſu, etiam ſi ſit dies feſtus, quo popul⁹ miſſam expectat hic non debet celebrare ſi aliquo modo poteſt euitare ſine ſcandalo, vel ſi per

alium possit satisfacere plebi: quod si p alium non possit, & adsit necessitas, posset ipse, si tamen habeat propositũ confitendi, cum primum opportune potuerit: quod si tale propositum non habuerit peccat, vt planius scribit. S. Thom. 4. dist. 9. artic. 3.

Ad hoc etiam caput pertinet, si quis post missæ celebrationem, vel cõmunionem recens peccauerit; nam si celebrans paratus sit post sacrificium ad peccandum, Iudæ comparatur, qui intendens proditioni, cœnæ Domini ausus est particeps fieri: Si vero ex pronitate delicti irreuerenter se habens ad sumptum sacramentum proxime peccet mortaliter incurrit pœnam tantam, vt excõmunicari possit. cap. Tanta, dist. 86. Nam & post sumptam Eucharistiam coniuges ea die copulari non debent, nec inuicem debitum reddere, nisi post aliquam honestã
11 pœnitentiam: Silu. in verb. Eucharistia 3. q. 11. Alberic. in verb. communicare, col. 2 circa med. Sum. conf. q. 76. tit. de sacram Euchar. Quinimmo post cõmunionem, nec ipse cibus, vel potus ad corporis alimoniã est sumendus statim, nisi post aliquod interuallum, tum ob reuerentiam, tum ob periculum, vt probatur c. Tribus, de consecr. dist. 2. & gl. in c. si quis per ebrietatem, ead. d. nihil igitur profanum faciendum est statim ante, vel post sacri altaris communionem.

De Apostolicis irregularitatibus.

Irreprehensibilis sit Episcopus, & quilibet clericus.

CAP. II.

1 *Irregularitates Apostolicæ cõueniunt etiam clericis minorum ordinum.*
2 *Irregularitates Apostolicæ à summissis ponuntur, licet aliter videatur Speculatori.*
Pontificale Romanum compilauit Speculator.
Irreprehensibilis quis dicatur.
3 *Ordinaretur nemo, si sine peccato soli existentes ordinarentur.*
Clericus à populo tanto differre debet, quanto pastor à grege.
4 *Peccatum, crimen & delictum differunt.*
Irreprehensibilis debet esse clericus in singulis membris corporis, quæ hic ponuntur.
5 *Membra omnia corporis narrantur, quoad irreprehensibilitatem.*

HIC locus, quo de peccatis tractãdum est, opportune nobis suggerit apostolicas illas irre-
1 gularitates, de quibus S. Paul. 1. ad Tim. cap. 3. & ad Tit. c. 1. Duodecim etenim adnumerãtur, de quibus singulis suo ordine pertractauimus: Illud interim prænotandũ est, quod etsi illis locis S. Paulus de Episcopis expresserit; tamen eædem irregularitates ad quoscumque Ecclesiasticos ordines, etiam inferiores ptinere scribit Aug. super Io. tract. 41. ad c. 8. habetur dist. 81. cap. Apostolus; quod etiam sensit Ambros. vt habetur dist. 34. cap. cognoscamus, Basil. lib. Moralium cap. Incip. si quis Episcopatum. Alberic. in verb. Ordinandus, in princ.

Rursum prænotandum est, quòd etsi Specul. in tit. de dispens. §. iuxta, vers. sumitur, putarit has apostolicas traditiones, proprie non pertinere ad irregularitatem; tamen si contra Pontificum de-
2 creta promoueri canonicum impedimẽtum est, certe idẽ videri debet in decretis sanctissimi Apostoli: Nam & in Pontificali Rom. quod ab ipso Speculatore digestum, & compilatum fuisse scribit Augustinus Picolomineus, ponunt ista omnia pro canonicis impedimentis, ne quis ad sacros promoueri possit, vt ibi patet in Rub. tit. de ordin. ad sacros: Sed de hoc in singulis capitibus apertius agẽdum erit.

Prima

Prima igitur apostolica regula est si non sit irreprehensibilis. Irreprehensibilem esse oportet, non quia omni peccati genere eum carere omnino oporteat, qđ homini ferme impossibile est, cũ septies in die cadat iustus, cap. septies, de pœnit. dist. 3. & omnes egent gratia Dei, & omnes declinauerũt; ideo si hoc rigore hic locus S. Pauli intelligeretur, nemo ordinaretur, vt dicit Aug. d. cap. apostolus;
3 verbum igitur hoc, irreprehensibilis, interpretandum est, non obnoxium reprehensioni: Esse enim debet clericus talis, vt a populis tanto differat, quanto pastor à grege, cap. vnum orarium, dist. 25. Ideoque non est quærendus irreprehensibilis à peccato, sed a crimine; nam S. Paul. ad Tit. cap. 1. dixit sine crimine, & secundum significationem criminis irreprehensibilis esse debet, vt Aug. d. cap. Apostolus: longe enim differunt, peccatum, & crimen, vel delictum, glo. in cap.
4 pecatum, de reg. iur. in 6. Sanct. Aug. in lib. quæst. super Leuitic. q. 20. & alia glo. in d. cap. vnum vnde ille vere irreprehensibilis fuerit, cui crimen obijci non possit, scilicet adulterium, furtum, homicidium, & similia d. cap. apostolus: fuerit autem irreprehensibilior, si nulla peccati mortalis conscientia mordeatur. cap. primum, dist. 25.

Qđ si supradicta, aut consimile aliud obijci ei potest, reprehensibilis est, & reijciendus à sacerdotio; nam quomodo potest præses Ecclesię auferre malũ de medio eius; qui in simile delictum corruit? aut qua libertate peccantẽ corripere potest, cum tacitus sibi ipse respondeat eadem se admisisse quæ corripit? d. cap. 1.

Debet igitur irreprehensibilis esse primum in toto corporis statu, vt diximus lib. 1. cum de corporis impedimentis ageremus.

Deinde a capite ad plantam pedis pfectus esse debet, & mortificatus, sicut de
5 figura Christi dicitur, 6. q. 1. cap. sunt plurimi, vers. capite, Isaiæ c. 1.

Debet enim irreprehensibilis esse in tonsura, de vit. & hon. cler. cap. clerici.

In crinibus, coma & barba, Concil. Carthag. IIII. c. 44. de vit. & hon. cler. c. clericus.

Irreprehensibilis in fronte per verecũdiam, dist. 50. cap. domino.

In supercilijs ob fastum, vel arrogantiam, dist. 15. cap. 1. in fin.

In auribus ob detractionem, 6. q. 1. c. ex merito.

In oculis propter impudicitiam, & curiositatem, aut vagationem, dist. 23. c. his igitur.

In palpebris, & pupilla oculi, ad lippitudinẽ, & maculatam aciem visus, Greg. in pastorali. habetur c. hinc etenim, dist. 49. §. lippus, & § albuginem.

In naso grandiore, ob indiscretionẽ: vel naso paruo, ob nimiam subtilitatem, Greg. ibid. & in d. capit. hinc etenim. §. paruo.

In labijs: vt custodiant, non perdant scientiam. cap. sacerdotibus, 11. quæst. 1. Malach. c. 2. & dist. 93. cap. diaconi 2.

In ore: vt custodiant animam suam, ne inconsiderate loquantur. 5. q. 5. capit. vlt. vel nimio risu delectentur, quẽm dãnat Christus, Luc. 6. Basil. in regulis breuioribus, cap. incip. Cum dominus eos.

In lingua conseruanda, & moderanda, dist. 32. cap. si quis vero: vel ne sit petulans, aut procax, dist. 23. cap. hi igitur. aut in silentio nimium obseruando, c. sit rector, dist. 43.

Facie, & vultu ne superbiam, vel elationem demonstret. capit. in capite, dist. 50. ne fucum præseferat, de consec. dist. 5. cap. fucare; ne ignominiam, vel hyppocrisim

crisim ex facie monstret, Matt.cap.6.& de sacr.vnct.cap.1.

In gutture, & faucibus nihil leuitatis sit ob sonoram vocem, & melodiam: Hier.in Epist.ad Ephes.habetur dist.92. cap.cantantes,& cap.seq. Ambr.offi.lib. 1.cap.19.

In humeris non inconstantiā, & ignauiam, sed ad labores promptitudinē habeat de sacr.vnct.c.1.

In dorso non in terram incuruo, sed ad cœlestia,dist.37.cap.Ideo,& dist.49. cap.1.§.Gibbosus.

In pectore in veritate colenda, dist. 36.cap.qui Ecclesiasticis,& de sacr.vnct. cap.1.

Manus ne sint pigræ, aut non operosæ, act. apost. cap.20.sed occupatæ circa sacros ordines, de consecr. dist. 5.capit. nunquam, & ad omne opus bonum, de sacr.vnct.cap.1.

In ventre debet esse irreprehensibilis quo ad ingluuiem, & ebrietatem c. venter,dist.35.& quo ad omne intemperantiæ genus,dist.41.cap.quisquis.

In lumbis propter luxuriem irreprehensibilis esse debet, Iob cap.40.de pœnit. dist. 2. cap. si enim.§.tentatio,Idem de genitalibus dicendum, 49.cap. hinc etenim,§.Iugem vero, & §.ponderosus.

In genuflessione quoque debet carere omni reprehensione, ne nimis durus, aut difficilis,vel nimium facilis,cum nō flectendum est, de ferijs, cap. 2. 3. Reg. cap.19.

Irreprehensibilis esse debet in Tibijs, seu cruribus, vel pedibus, ne ingressum habeat nimis lentum, aut nimis acceleratum, dist.23.c.his igitur.propterea cū quidā sacerdos Mediolanensis in incessu nimiam leuitatem præseferret, scurrarū more,sanctus Ambrosius eum à se abiecit, iussitq; ne ipsi vnquam præiret: detectaq; tandem est ipsius sacerdotis mens impia; quandoquidem se esse sacerdotē negauit,vt narrat ipse S.Ambros.offi.lib. 1.cap.18. vbi pulchra docet de clericorum incessu.

Gestus,& motus corporis habeant decorem d.cap.ijs igitur. Compertum etenim est clericos quibus indecentes, & scurriles gestus sunt, non esse mentis sanæ, aut fidelis: S. enim Ambrosius scribit quendam sibi commendatum optimis officijs, sed ob indecentes gestus à se fuisse abiectum: impiam autem eius mentem inde fuisse detectam, quòd in Arianā hæresim fuerit postea prolapsus. Hæc à S. Ambrosio offic. lib. 1. eodem cap.18.

Totum corpus, atq; eius statum sancte custodiat,dist.32.cap.si quis vero:sic .n. omni ex parte clericum irreprehensibilem esse oportet,vt de ijs fusius scribit Spec.in Aureo Repert.lib.3.tit.de vit.& hon. cler.

Secunda Regula est, Vnius vxoris vir, sed de hac diximus vberrime lib. primo cum de bigamis ageremus.

De irregularitate contra sobrietatem.

CAP. III.

1 *Ebriosus non est promouendus.*
Vorax non est promouendus.
2 *Venter pinguis non gignit sensum tenuem.*
Clerici sensus debet esse tenuis, & uigilans.
3 *Temperantia facit sospitem sacerdotem;*
Vinolentia munditiam tollit.
4 *Vini vsus olim sacerdotibus fuerat interdictus.*
Dæmones ieiunio fugantur, temperantia prouocantur.
6 *Gulæ vitium non est temere iudicandum.*
7 *Cibis se replens vsque ad uomitum, consilio medicorum non peccat.*

Potatio

Potatio consideranda ex natura hominis,
Vennodus Brito presbyter, ob ebrietatem factus 5
dæmoniacus.

Duersus hanc apostolicã regu-
lam agunt omnes ebriosi, &
voraces, & propterea, vt crimi-
nosi, & irregulares promouendi nõ sunt
1 Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta, vers. & 6
scias; nam quod de ebrioso, & vorace sit
ius probat Raym. in tit. de sobriet. ordin.
& probatur verbis S. Paul. ad Rom. 13.
ibi: non in commessationibus, & ebrieta-
tibus: vtrumque enim crimen est, & cũ
vtroque aliquando, S. Augustinus labo-
raret, ipsis verbis Pauli subito casu perle-
ctis conuersus est in domo Nebridij Me-
diolan. vt ipse idem scribit in lib. con-
fessionum. 8. cap. vlt.

Et sane iure dicimus ingluuiem obes-
se ordini clericali; nam pinguis venter
2 non gignit sensum tenuem, dist. 44. cap.
no liceat, nec permittit quicquam tenue,
aut cœleste cogitare, cap. Ne tales, in fin.
de consecr. dist. 5. cum tamen in clerico
sensus debeat esse tenuis, & vigil. cap. qui
Episcopus, in princ. dist. 23. inde fit, vt
3 temperantia sospitem faciat sacerdotẽ,
atque hilarem, de consecr. dist. 5. cap. ni-
hil enim sic iucundũ, è contra verò ebrie
tas nutrix, & fomes est vitiorum, dist. 35.
cap. ante omnia: ingluuies quoque om-
ne bonũ opus dissoluit, dist. 44. in princ.
vinolentia munditiam tollit, cum sit ex-
citatiua libidinis, prouerb. 20.

Propterea olim vini vsus lege Moysis
4 vetitus fuit, Leuit. cap. 10. & Ezech. cap.
44. vt refert Aug. lib. de sobriet. & virg.
vbi addit, quicumque erit honore sacer-
dotali p̃ditus, & proximus fuerit ebrie-
tati, vicinus est vltioni; vbi alia multa ad
rem facientia disertè scribit: quin & lege
Platonis, sacerdotibus interdictus erat,
vt refert Euseb. Pamph. de p̃par. Euang.
lib. 9. cap. 2. & lib. 12. cap. 17. Dęmones
etenim ieiunio fugãtur, sicut è contra in-
temperatia prouocantur, scribit idem
Euseb. lib. 4. cap. 12. est tamen in hoc ge-
nere irregularitatis summa animaduer-
sione vtendum, vt scribit Augustinus lib.
de Doct. Christ. 3. cap. 12. his verbis: at-
tendendum est, ne temere flagitia repre-
hendamus; fieri enim potest, vt sine ali-
quo vitio cupidinis, vel uoracitatis præ-
tiosissimo cibo sapiens vtatur, insipiens
autem fœdissima gulæ flamma in vtilis-
mum ardescat, & sanius quisque malue-
rit more domini pisce vesci, quam lenti-
culã more Esau; aut ordeo more iumẽ-
torum, habetur dist 41. cap. quisquis:
Basilius quoque in lib. de regul. breuiat.
super illa verba Paul. 1. ad Corinth. cap.
10. manducandum, & bibendum in glo
riam Dei, Nimirum (inquit) quando
beneficiorum diuinorum erga se memo
riam conseruat, & eiuscemodi animi af-
fectionem retinet, quæ ex compositione
et corporis declaretur, vt non tanquam
securus omnino manducet, sed vt qui in
spectorem habeat dominum, & quando
in sumendo cibo illud sibi propositum
habet, vt non tanquam ventris manci-
pium, propter voluptatem manducet,
sed tanquam operarius Dei, vt in operi-
bus ijs, quę sunt ex mandato Christi, exe-
quendis firmior esse possit, Hæc ille: qui
etiam alio loco putat nimiam attritio-
nem corporis in ciborũ abstinentia mẽ-
ti, & intellectui contrariam esse: nam in
lib. de virginitat. scribens, quòd venter
pinguis non gignit sensum tenuem, su-
bijcit hęc verba; Valde tenuis venter ob
imbecilitatem, in corporis debilitate mẽ
tem mortuam efficiens, etiam iam par-
tum subtilem intellectum extinguit.

Quamobrem nõ manducatio, & po-
tatio damnantur, sed vitium, & culpa:

Iccirco

7 Iccirco si quis medicorum consilio, ad repletionem adducatur, nihil criminis illi imputari potest. S. Thom. 2.2.q.150. artic.2.ad 3. sicut non omnis inebriatio reddit ebriosum hominem, sed ea sola, quæ ex culpa causatur, vt ibid. Vnde & si vnusquisq; trina potatione contentus esse debeat, cap. quando, dist. 44. Tamen si ipsa hominis naturæ complexio plus exigat, potest sine culpa hunc numerum potando excedere. Silu. in verb. clericus 2. vers. Quinto: sicut ex diuerso aliquis hunc ternarium numerum potando nō excedens, inter ebriosos adscribi posset ex multis causis, vtputa si sit compotator ad bibendum inuitans, cap. à crapula, de vit. & hon. cler. Deinde si purum, ac meracissimum bibat; nam honestius est, vt aqua diluatur. Abb. in d. cap. à crapula: nisi tam leue uinum sit, vt naturæ hominis bene congruat, vt ibid. ille & Tabien. in verb. ebrietas nu. 6. Tertio contingere potest, vt parum bibens plurimum incalescat, vel ad scurrillia vergat canendo inter epulas, nam excommunicandus est. c. clericū 22.q.1. ex Conc. Carthag. IIII. cap. 62. vel etiam posset in Tabernis versari pernoctando, sic vinolentus, postea mane sine vlla dormitione missam dicere, quo casu est deponendus. cap. si constiterit, de accusat.

Sic itaque neque quantitas, neq; prætiosus cibus sobrietatem adimunt, sed affectus, studium, immunditia, multiloquium, scurrilitas, & mentis hebetudo intemperantem hominem indicant, & hanc inducunt irregularitatem, & quandoque etiam aliam maiorem, vt puta si factus ebriosus inciderit in furorem, & in dęmonis potestatem, vt de Vennodo Britone presbytero narrat Greg. qui cū vini abstemius quodammodo esset, asuescendo adeo dissolutus est, vt post ebrietatem à dæmone correptus fuerit, & debacchādo reliquos armis insequeretur, tandem immedicabili hoc morbo infra biennium necatus est. Hęc Greg. Turon. lib. 8. cap. 34. coutra uoracitatem, & ingluuiem nemo adeo doctè, pie, profuseq; scripsisse videtur, quā Clem. Alex. Pędag. lib. 2. cap. 1. & 2.

De irregularitate contra prudentiam.

CAP. IIII.

1 *Prudentia contraria sunt inconsideratio, temeritas, præcipitatio.*
2 *Prudens vt serpens quis sit.*
3 *Suspiciones alia beneuola, alia maleuola.*
Suspicari bonum non potest malus, nec malum bonus
Imprudentia est canonicum impedimentum.
Scientia requiritur, vt bonus dicatur prudens.
Incautum esse inter canonica impedimentū ponitur.
5 *Simplicitas nimia canonicum impedimentum est.*
Gregorius abiecit Petrum electum in Episcopū Neapolitanum; ob nimiam eius simplicitatem.
6 *Episcopo non sufficit orare, sed oportet & prouidum esse.*
Episcopus debet semper suis negotijs cauere.
7 *Seculum nullum fuit vnquam isto malitiosius.*

HVIC Apostolicæ regulæ aduersatur quicumque inconsideratus, temerarius, præceps: hæc enim prudentię contraria sunt, & ad mortale peccatum pertinent, S. Tho.
1 2.2. quęst. 53. art. 2.3. & 4. Nam Christi pręceptum est Matt. cap. 10. estote prudentes sicut serpentes, &c. quæ verba Basil. in Regul. breuior. eleganter ita in-
2 terpretatur, prudens (inquit) serpens est, qui in doctrina tradenda ita se moderatur, vt adhibita circumspectione considerationeque, qua ratione id, & fieri, & facile fieri possit, omnia faciat, vt audiē-

tium

tium animos ad auſcultandum habeat paratos; ſimplex autem vt columba, qui ne ſimpliciter quidem, de vlciſcendo eo, qui ſibi aduerſatus ſit, cogitat, &c.

Cum igitur ſacerdotij munus ſit alijs præeſſe, prudentiæ eius pars eſt ſuſpicari ſi populos diligit iuxta poeticum illud:

Res eſt ſolliciti plena timoris amor.

Fit enim ob eam cauſam circumſpectior, Ideoq; idem Baſil. eod. lib. Omnes (inquit) quæ ab iniquo, & maliuolo animo proficiſcuntur ſuſpiciones culpãtur ab Apoſtolo: cæterum diligentiã in omnibus obſeruandis adhibere in charitate Chriſti, & ſtudio curandi eum, qui ſuſpectus ſit, hoc eius eſt, qui ei præfectus officio eſt, vt cunctos gubernet, &c. hæc ille: Cui adſtipulatur Chryſoſt. tomo. 5. homil. 9. de ſancta Suſanna, Maliuolæ (inquit) ſuſpiciones ſunt calumniantiũ, beniuolæ ſuſpiciones ſunt gubernantiũ;

3 licet de filio male ſuſpicari, vtiq; ſuſpicaris malum, ſed optas inuenire bonum: qui beniuole ſuſpicatur, vinci cupit; tũc enim bene lętatur, quando falſum inuentum fuerit, quod male ſuſpicabatur, hæc ibi: Prudentis igitur eſt beniuole ſuſpicari, ſicut imprudentis eſt vbique ſe ſe tutum putare; ſicut etiam nimium leuiter ſuſpicari de viro probo damnabile eſt, prouerb. cap. 24. ne quæras impietatẽ in domo iuſti, neq; uaſtes requiem eius, & probatur. cap. abſit, 11. q. 3. nam vt dicit Greg. difficile eſt aliquẽ ſuſpicari malum, qui bonus eſt, & difficile eſt aliquẽ ſuſpicari bonum, qui malus eſt.

Aliud quoque imprudentiæ genus, in ſacerdote eſt, ſi inſcius ſit, & minime verſatus per ſacras literas; eſt enim incũbendum ſcrutationi ſacrarum ſcripturarum, iuxta illud, ſcrutamini ſcripturas, &c. & Paul. 1. Tim. 4. Attende lectioni, & exhortationi doctrinæ; nam quantũ-

4 uis quis ſit pius, ſi ſit incautus, & imprudens ruſticitate ſciẽtiæ plurimũm obeſt Eccleſiæ. Hier. in 1. prologo Bibliæ, Sancta (inquit) ruſticitas ſolum ſibi ꝓdeſt, & quantum ex vitæ merito ædificat Eccleſiam Chriſti, tantum nocet ſi deſtruẽtibus non reſiſtat. Greg. quoque 1. moralium, Nulla (ait) eſt ſcientia ſi vtilitatem pietatis non habet, & valde inutilis eſt pietas, ſi ſcientiæ diſcretione caret. ꝓbat S. Tho. 2. 2. q. 9. artic. 3. tenemur etenim nos Eccleſiaſtici, omni poſcenti rationẽ reddere de ea quę in nobis eſt fide 1. Pet. cap 3. alioqui ſemper incauti, & improuidi ad fallacias mundi, ac dæmonis futuri ſumus ſiue tacendo, ſiue loquendo, cum tamen ſacerdotis munus præcipuũ ſit, ne aut tacenda proferat, aut proferenda reticeſcat; Nam vt incauta locutio in errorem protrahit, ſic indiſcretum ſilentium eos, qui erudiri poterant, in errore derelinquit, vt ſcribit Greg. in paſt. c. 15. habetur diſt. 43. cap. ſit Rector.

Aliud etiam imprudentiæ genus eſt in rebus agendis, quod plurimum obeſt

5 animarum regimini: quamobrem nonnulli nimium ſimplices dignitatibus depoſiti ſunt. Gregorius etenim repellendum ſtatuit Epiſcopum Neapolitanum, quòd nimium ſimplex eſſet, habetur diſ. 39. his verbis; Petrus diaconus, quem à vobis electum aſſeritis, omnino, vt dicitur, ſimplex eſt, & noſtis quia hoc tempore, talis in regiminis arce debet conſtitui, qui non ſolum de ſalute animarum, verum etiam de extrinſeca vtilitate, & cautela ſciat eſſe ſolicitus, quo loco gloſ. probat eos, qui eiuſmodi ſimplices ſunt, irregulares eſſe, & promoueri non poſſe.

Ad hæc accedit, quòd Epiſcopo, & ſacerdoti non ſufficit ſolis orationibus in-

6 incumbere, nisi etiã prouidus sit, vt scribit idem Greg. ad Secundum Episcopũ, habetur dist. 86. cap. fratrem; Episcopus enim, & sacerdos debent peruigiles esse, & suis negotijs semper cauentes, cap. qui Episcopus, in princ. dist. 23. quæ conueniunt reliquis omnibus inferioribus ordinibus, præsertim hoc nostro sæculo,
7 quo non arbitror à Christo nato aliud fuisse malitiosius, vsq; adeo, vt sibi à malis cauere vix quisquam possit.

De irregularitate contra ornatum.

CAP. V.

1 *Ornatum intelligimus, & vestitu, & virtutibus.*
Vestitus simplex esse debet, & decore plenus.
2 *Vestitus si nimium cultum habeat, peccatũ est, an longus, an manicatus.*
3 *Vestitu sumptuosiore vti licet, si astandum sit persona auctoritatem publicam habenti.*
Vestitus dissolutus, & abiectus non commendatur.
4 *Vestitus damnatur quandoque vsque ad suspẽsionem, quandoque vsque ad excommunicationem.*
Vestitum sacerdotalem dimittere ob persecutiones quandoque licet.

1 SAcerdotem ornatum esse oportet, tã moribus, quàm honesto vestimentorum vsu, vt docet glo. super verb. ornatum ad Epist. 1. Tim. cap. 3. de ornatu ex moribus hic non agimus; nam toto hoc fere opere de ea re scripsimus. At in hoc capite de solis vestibus agere instituimus: fit igitur aduersus apostolicam regulam, si in vestitu nimius cultus habeatur: laudandus
2 quippe est decor, & competens ornamẽtum: Ambros. etenim libro primo off. c. 19. Decor (inquit) corporis non sit affectatus, sed naturaliter simplex, neglect⁹, magis, quàm exquisitus, non preciosis, aut albentibus intus vestimentis, sed cõmunibus, & honestati, vel necessitati nihil desit, nihil accedat nitoris, hæc ille: ideo Conc. Matisc. 1. c. 5. & Cõc. Carth. 4. cap. 45. habetur dist. 41. cap. clericus, multa cõstituuntur circa vestium vsum clericorum. Conc. etiam Constantien. sess. 14 tit. de vit. & hon. cleric. certa vestiendi norma præscribitur, additis grauissimis pœnis, & ideo contrauenientes possunt aliquomodo dici apostatæ, Silu. in verb. apostasia, quæst. 2. vnde hodie, ex Conc. Trident. sess. 14. cap. 6. & sess. 24. c. 12. de reform. Statutum est clericis, vt decenti habitu, domi forisque vtãtur: Decens autem videtur habitus oblong⁹ vsque ad talos: nam tametsi talares, & manicatas tunicas habere apud Romanos olim flagitium erat ob nimiam mollitiem; tamen post illa tempora, visus est honestior huiusmodi vestitus, & grauitati Christianæ conuenientior. patent hæc ex S. Aug. de doct. Chr. lib. 3. cap. 12. In manicatis vero vestibus ferẽdis illud cauendum est, ne gerantur ad mollitiem, leuitatẽ, aut ignauiam, cuiusmodi ethnici ferre consueuerant; nã damnatas fuisse illis constat ex Marone:

Et tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ.

Quòd etiam scripsit Aul. Gell. lib. 7. cap. 12. Secus igitur fuerit si ferantur sic manicatæ vestes ex aliquo regulari instituto, aut Ecclesiastica constitutione: ex quibus aperte cõcludimus nimium cultum in vestitu peccatum esse, vt tradit S. Thom. 2. 2. q. 169. art. 1. & ante eum scripserat S. Greg. in homil. vlt. ex quadraginta, his verbis: Sunt nonnulli, qui cultũ subtilium pretiosarumque vestium non putant esse peccatum, quod si videlicet culpa non esset, nequaquam sermo Dei

tam uigilanter exprimeret, quòd diues, qui torquetur apud inferos byſſo,& purpura indutus fuiſſet. Hæc ille.

Fit autem aliquando, vt etiam ſi abſit ſumptuoſitas veſtium, tamen ob nimiũ ſtudium,& vſum inſolitum, quis damnetur, veluti ſi virgatas (quòd aiunt) veſtes, aut diſſectas deferat ex Cóc. Vienen. quod habetur in Clem. 2. de vit.& hon. cleric. de qua re videndus Bern. Diaz in praxi canon. cap. 79. quo loco addit aliquando ob opportunitatem temporis, loci, ac perſonæ coram qua clericus aſ-
3 ſiſtere debet, poſſet ſumptuoſiore, & accuratiore veſtiẽdi forma vti, ex deciſ. Toloſan. 52. cum additione Aufrerij: quod etiam ſcripſit ante hos omnes Baſil. in Regul. breuioribus, Idem & Sil. in verb. Apoſtaſia. q. 2.

Fit etiam aliquando quis reus huius criminis, ob nimium ornamenti contẽptum, ſcribit enim Ariſt. Ethic. lib. 7. ad mollitiem pertinere, ſi quis veſtem vno latere pendentem, vel in terram collabẽtem nõ attollat, aut ſubleuet, vt refert S. Tho. d. q. 169. artic. 1. Idem quoq; ſcripſit S. Aug. lib. 3. de doct. Chriſ. quiſqs (inquit) reſtrictius rebus vtitur, quàm ſe habeãt mores eorum, cum quibus viuit, aut intemperans eſt, aut ſuperſtitioſus. S. Thom. d. quæſt. Alberic. in verb. veſtis, Nam nec affectatæ ſordes, nec exquiſitæ delitiæ laudes pariunt, S. Hier. vt habetur diſt. 41. in princ. Ideo bene dicitur in Conc. Gangren. cap. vlt. ornatum præter corporis diligentiam infucatum laudamus, diſſolutos autem,& fractos veſtibus,& inceſſu non recipimus, habetur in cap. parſimonia, diſt. 41. Hoc igitur Cóc. Gangrenſi non ſolum lex lata eſt de veſtitu, verum etiam executioni mandata: Nam Euſtathium Sebaſtæ Epiſcopũ depoſuit, quòd non Epiſcopalem, ſed philoſophorum habitum indueret; quam depoſitionis ſentẽtiam prius tulerat Eulalius Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopus ipſius Euſtachij pater, vt ſcribit Socrat. hiſt. lib. 2. cap. 33.

Sic itaque cum pluribus modis in veſtitu peccatum incurri poſſit p clericos, vt ſcribit Tabien. in verb. clericus 2. verſ. quærit qualis, iure merito hoc caput in-
4 ter canonica impedimẽta aſcribi debet; nam aliquando excommunicationis pœna imponitur, vt cap. Epiſcopi, 21. q. 4. vbi Archid. & Hug. & aliquando cum ſuſpenſione omnium ordinum,& etiam vſque ad beneficij priuationem, vt ex Conc. Trident. ſeſſ. 14. c. 6. de refor. erit tamen illud conſiderandum, ſi quis ſacerdotalem habitum depoſuerit ob hoſtium perſecutiones, pra ſertim tranſiturus ad alia loca; nam tunc nulla pœna dignus eſſe videtur, qui hoc fecerit. Nã Euſebius Samoſatenus Epiſcopus, cum per Thraciam peragrans confirmaret fideles, ac Epiſcopalia munia perficeret, deferebat militarem habitum, depoſito Epiſcopali. Trip. hiſt. lib. 7. c. 16. facit cap. Epiſcopi 21. q. 4. At Epiſcopi uagãtes, habitu mutato, ſine rationabili cauſa ipſo facto excommunicationem incurrunt. Extrauag. Ioan. xxij. in c. vt prælatorum,& cap. Et ſi deceat.

De ea irregularitate, quæ contraria eſt pudicitiæ.

CAP. VI.

1 *Impuditia ſigna plurima, etiam ſemota copula carnali.*
Impudicus occulus impudici cordis eſt nuncius.
Pudorem ſentiunt etiam ipſa mortuorum corpora.
2 *Virgines mortua pudorem ſeruarunt, nudatis eorum corporibus.*

Epipha-

Epiphanius etiam mortuus pudorem seruauit.
Lanfredus Episcopus à Nicolao I. deponendus fuit, quòd cum propria filia nimia consuetudine vteretur.
3 *Impudicitia vnum est ex illis operibus, quæ dicit S. Paulus nos excludere à Regno Dei.*
4 *Pudicitia etiam ethnicis religioni fuit, ne cũ filio pater lauaretur.*
5 *Verecundus is vere est, qui se ipsum veretur. Democriti dictum.*
6 *Impudicissimi quandoque sunt ipsi Eunuchi.*

HVIC loco fornicationis materia non congruit, nam de ea aliàs opportuni⁹ tractaturi sumus: hic vero agimus de solo pudore custodiendo, ne quis quicquam agat turpe, quod sit pudicitiæ contrarium; nam aduersus hanc Apostoli Regulam facit nõ solum qui fornicatur, sed etiam is, qui cum nõ fornicetur, tamen obscœnos habet oculos, linguam, oscula, tactus, aut
1 corporis motus: sunt etenim hæc omnia impudicitiæ signa, & castitati pudorem incutiunt. S. Thom. 2.2.q.156. artic. 4. S. Cyprian. lib. de discipl. Virg. colu. 10. in fin.

Nam & in coniugali castitate verecũdia incutit pudorem. Aug. lib. de ciuit. Dei 14. cap. 17. Et parum est à copula abstinere, si oculis, aut alijs sensibus lasciuias; oculus etenim impudicus impudici cordis est nuntius. cap. nec solo, 30. q. 5. & intactis ab immunda violatione corporibus fugit castitas ipsa de moribus, vt ibid. Nam vel mortua corpora pudorem etiam seruare videntur, vt habetur in prato spirituali Sophronij sophistæ, siue Ioannis Euirati ad Sophronium, c. 77. cum quidam effosso sepulchro, mortui corpus spoliaret, ita excitatus puta-
2 tur mortuus, vt digitis oculos furis effoderit: eodem etiam lib. cap. 78. consimilis sepulchri effossor, vbi puella nubilis sepulta extiterat, eam cum denudasset, à mortua per manum detentus est, his verbis: Neque sexum muliebrem reueritus es? viuẽte me, nullus extraneus vnquam vidit faciem meam, & tu post mortẽ nudum aspexisti corpus meũ; quibus mortuæ verbis adstrictus est monachus fieri, vt ibi diffusius enarratur. Sanctus quoq; Epiphanius in naui mortuus, improbũ nautam, qui eius verenda reuelare ausus fuerat, pede ita percussit, omnib⁹ videntibus, vt reuelator mortuus fuerit. scribit Sim. Metaph. in eius vita die 15. Maij. iure igitur ex hoc genere apostolicarum regularum fit irregularis quisq; impudicus est; nam sacerdotio indignus est, & promotus deponi debet, ob ingens scandalum, & maximam infamiam. Nã Lanfredus Episcopus sub Nicolao I. Põtifice maximo, excommunicandus, & deponendus ab illo est iudicatus, quia filiæ propriæ consuetudine nimium familiariter vtebatur. dist. 34. cap. quorundam. ad hæc faciunt text. & doct. in cap. cũ in iuuentute, de præsumpt. & in cap. cum in iuuentute de purgat. canon. summistæ omnes in verb. impudicitia: est enim hęc impudicitia vnum ex operibus carnis, ob quæ à regno Dei excludimur. S. Paul. ad Galat. cap. 5. publico enim loco nullum impudicitię scelus absque scandalo committi potest: nam quid scãdalosius, imò quid miserabilius audiri potest seditione illa Hierosolymitana sub præside Cumano? quando ob unam vnius militis Romani impudicitiam corã Populo cõmissam, viginti virorum ac mulierum millia extincta sunt ipsa eadẽ hora commissi criminis. Cum enim miles Romanus Hebræorum Populo nudata genitalia ostendisset, excitatus est tam ingens tumultus aduersus præsidem, vt Iudæorum iam dictus numerus fuerit occisus. Ioseph Antiq. lib. 20. cap. 4. quin

hęc

hæc impudicitia seminarium origoque fuit omnium seditionum aduersus Romanos: adeòut nunquam deinceps Iudæi conquieuerint, donec ad ipsum excidium tãdem peruenerint. Ioseph bell. Iud. lib. 2. c. 21. atque hęc quidem apud Iudæos.

Quinimmo etiam ipsis ethnicis pudicitia religioni fuit, nam verecundiæ causa nec pater cum filio pubere, nec so-
4 cer cum genero lauabatur, Max. lib. 2. tit. de instit. antiq. ita quoque seipsum nudum inspicere, aut impudenter contingere, ad hoc idem genus irregularitatis spectabit; si manifeste id fiat: Musonius, etenim eum apud omnes verecundia dignum haberi dicebat, qui primum seipsum vereri didicisset: Stobæ: Serm. 29. Ibidem quoque dicit Democritum dictitasse malum etiam si solus fueris, neq; dixeris, neque feceris, disce autem teipsum multo magis, quàm alios reuereri; quibus exemplis nos, qui Christum colimus ad veram pudicitiam longe magis excitãdi sumus, vt patet apud Clem. Alex. in Pedag. lib. 3. cap. 4. & 5. vbi fusius hoc impudicitię genus insectatur: ad quod etiam pertinet quod Hammonius Anachoreta dicebat. Turpe esse Monacho, nudum sui ipsius corpus contemplari. Socrat. hist. lib. 4. cap. 18. Nec excusabitur si quis fuerit castratus, aut dissectus, nam plerumque ij, qui genitalibus carẽt impudicissimi sunt, vt fusius scribit Bas. lib. de virgin. & latius diximus primo libro, quando de castratis agebamus.

De irregularitate hospitalitati contraria.

CAP. VII.

1 *Hospitalitate, qui caret, etiam Regno cœlorum eijcitur.*
2 *Gregorius magnus Archidiaconum Florentinũ abiecit, quòd inhospitalis esset.*
3 *Hospitalis non est, qui eleemosinarius non est.*
4 *Episcopus nisi sit eleemosinarius, vacuum nomẽ habet.*

TAnta est hæc hospitalitatis virtus, quod si quis ea careat sacerdotio indignus iudicatur, non solum hac apostolica regula, sed ét
1 Euangelica auctoritate abijcitur à regno cœlorum: Matt. 25. Vidua quoque in ministerio Apostolorũ admitti prohibebatur si hospitalis non fuisset 1. ad Tim. cap. 5. iure igitur merito non est recipiẽdus in ministerio Dei quisquis fuerit inhospitalis: Propterea S. Gregorius Archidiaconum Florentinum abijciẽdum putabat, quod tenax vsque adeo esset, vt
2 nunquam ipsius domũ quisquam amicus ingressus foret hospitalitatis causa, habetur dist. 85. cap. Florentinum.

Quanto autem odio Deus inhospitales clericos prosequatur, inde conijcere possumus, quòd quemlibet laicum suæ rei dominum extremo iudicio damnaturus est ob inhospitalitatem, dist. cap. 25. Matt. multoq; magis clericus damnandus, qui quod suum non est, sed alienũ, non erogat ad hospitalitatis officium; nam aliena capere conuincitur, qui de bonis Ecclesiasticis vltra necessaria sibi retinere probatur, dist. 42. in princ. & ille inhospitalis etiam dicitur, qui eleemosinarius non sit, ex Greg. ad Secundum,
3 Nec sibi, (inquit) credat solam lectionẽ, & orationem sufficere, vt remotus nihil studeat fructificare, sed longam manum habeat, necessitatem patientibus succurrat, alienam inopiam suam credat, quia
4 si hoc non habet vacuum nomen Epi tenet, habetur dist. 86. c. fratrem; Ambros. quoque dicit: Neq; enim minus est criminis habenti tollere, quam cum possis

& abundes indigentibus denegare, habetur dist. 47. cap. sicut de hac erogatione bonorum Ecclesiasticorũ vide Sil. in verb. clericus, Tabien. in verb. Restitutio. S. Tho. quodlib. 6. artic. 12.

De ea irregularitate, quæ Doctrinæ contraria est.

CAP. VIII.

1 *Muti canes dicuntur, qui populum non docent.*
2 *Negligens est qui non se excitat ad opus, quod præstare debet.*
Episcopi, qui non docent puniendi.
Error, cui non resistitur approbatur.
3 *Correctionem populorum non faciens, puniendus.*
Correctionem non faciens impudicus canis dicitur.
4 *Negligens sacerdos deponendus est.*
5 *Seueritas nimia præcauenda.*
Pastoralis liber Gregorij Episcopis necessarius.
Absoluens, quem non debet, deponitur.
Innocentem condemnare tutius est quàm nocentem absoluere in crimine hæresis.

VIC Regulæ aduersatur ille, qui imperitus, aut illiteratus, aut imprudens est, de quibus aliàs oportunis locis abunde diximus; Aduersatur præterea is, qui cum peritus sit, populum non docet; nam deponendus videtur, etiam iure veteris testamenti, vt colligitur Ezechiel. 34. videntur ete
1 nim canes muti, non valentes latrare, Isa. cap. 56. quo loco notandum est verbum, non valentes, nam quandoque latrare volunt, sed non valent, quia cum mundi gloriã toto corde, & ex tota anima, & ex tota mente, & virtute diligant, vellent populo sublimia dicere, vt etiam de sublimitate verbi possent gloriam habere; sed ideo latrare non possunt, quia dum prauo corde terrena meditantur, occulta veritatis, quæ proferant, reuelatione nulla comprehendunt. hæc Greg. ad lib. 1. Reg. cap. 3.

Vnde qui eiusmodi sunt pastores, aut sacerdotes, quia doctores non sunt, idest actu non docent, quæ ad salutem pertinent, reijciẽdi sunt; nam vel ignaui sunt,
2 Vnde incurrunt crimen negligentiæ, ex eo quod sese non excitant ad opus, quod præstare debent. S. Thom. 2. 2. q. 53. art. 1. 2. & 3. & contra eos omnia iura clamant, nam vltra tot Concilia, & sanctorum patrum decreta, nouissime ex Cõc. Triden. varijs pœnis subijciuntur pastores, qui non docent: sess. 5. cap. 2.

Nec hoc docendi opus ad solam verbi prædicationem pertinet, sed etiam ad puerorum instructionem, quoad fidei rudimenta, eod. Conc. sess. 24. cap. 4. de refor. Quinimmo, & is dicitur non esse doctor, qui vitiorum correctionem non
3 exerceat; nã populi vitia rectoribus ascribuntur, dist. 86 cap. culpam: Error etenim, cui non resistitur, approbatur, cap. error, dist. 83. Ideoque Rectores huiusmodi correctiones omittentes deponendi sunt, probatur aperte in capit. si quis Episcopus, cum glo. dist. 83. & quandoq; ab ordinibus suspenduntur. c. quicquid, 1. q. 1. nam quisquis Episcopus nimium remissus est in puniendis, vel omnino nõ puniendis subditis, languere videtur, qđ plus est, quàm negligẽtem esse, probatur cap. non putes. 23. q. 5. quinimmo canes impudici nuncupantur, cap. nemo, dist. 83. quem locum Gratian. tribuit Augustino: sed sane totus fere ille text. est ex Greg. in pastorali. c. 2. licet talia verba, scilicet, canis impudicus, apud Greg. nõ habeantur; sed habentur ex Isaia d. cap. 56. vbi impudentissimos canes appellat eos, qui studijs non vacant ad legem intelligendam.

Præterea incidunt in suspicionem so-

cietatis criminis; non enim caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obuiare.d. capit. error: sed etsi hęc correctionis omissio ex ignauia, aut negligentia oriatur, quia per eam Episcopus, vel sacerdos redditur inutilis, efficitur irregularis; nam deponi de-
4 bet sacerdos negligens capit. alius, 15. quæst. 6. Alberic. in verbo Episcopalis ordo: ob negligentiam etenim sacerdotes deponuntur, cap. dictum, cum glos. dist. 81. nam omnes ignaui, aut negligẽtes alijs vitijs concomitantur, quia vel ex nimio luxu fiunt, vel q̃a mulierosi sunt, vnde surgit segnities, vt scribit Archid. qui ita intelligit illum tex. in d. cap. alius, cum glo.

Quacumque igitur causa quis non doceat populum verbo, vel exemplo vel correctione, inter irregulares ascribi potest, ex præmissis: Illud tamen cauendũ est nobis, ne in nimiam seueritatem inci-
5 damus ex hac correctione; nam plurimum laudandi sunt, qui seueritati misericordiam coniunctam habent, cap. disciplina, & cap. omnis, dist. 45. Est enim vitiosa correctio, quę caret misericordia, vnde illud iudicium sine misericordia ei, qui non fecit misericordiam, Iac. c. 2. De qua re diligenter, & sancte exercẽda, scilicet qua arte Episcopi docere, & corrigere debeant, vitam quoque propriam instituere, nemo vnquam melius, aut vberius scripsit quàm Sanctissimus Greg. 1. in pastorali suo, quem librũ Episcopis necessarium esse declarauit Conc. Remen. cap. 10.

Ad hæc illud aptissime conuenit, si Episcopus, vel quilibet Rector per negligentiam absolucrit à censuris aut criminibus eum, quem non debuerat, depo nitur ab officio, & ministerio Episcopali cap. Theugaldum, 11. quæst. 3. siue id fecerit defectu iurisdictionis, aut auctoritatis, idem enim est d. c. Theugaldum; Ideo sacerdotes absoluentes in casibus sedi Apostolicæ in Cœna Domini reseruatis, etiam si per negligentiam contẽptu admixtam id commiserint, excommunicationem incurrunt; sed non eodẽ modo reseruatam, vt in dicta Bulla continetur; quæ censura est maior, quàm irregularitas, quæ cum gratia Dei aliquando esse potest, cum tamen excommunicatio, & à Deo, & ab Ecclesia separet: q̃d præcipue procedet in absolutione ab hęresi, quia in hoc crimine tutius est Innocentem condemnare, quàm nocentem absoluere, Imol. in Clem. 1. de hæretic. Squillac. de fid. cath. cap. 34. Iudit. Inquisit. in verb. hæreticus num. 33.

De Irregularitate litigiosi.

CAP. IX.

1 *Litigiosi vitijs pleni sunt, vt hic.*
2 *Clerici officium est aliorum lites componere.*
Litigiosum esse crimen, & delictum est.
Litigiosus est & is, qui inania scrutatur contentione.
3 *Litigiosi arrogantes, & impudentes.*
Litigans pro iuribus sua Ecclesia, non est litigiosus.
5 *Clerici in Romana curia alieno etiam nomine litigando, quæstum faciunt.*

NON solum, qui litibus implicitus est arceri debet ab ordinibus, vt fuse tractauimus, cum de obligatis ad ratiocinia ageremus, verum etiam quisquis litibus operam dat, & si non multum implicetur illis: nam ob id quod, qui li-
1 tes prosequuntur contentiosi plerumque sunt, verbosi, proditores, adulatores, detractores, inuidi, maledici,

ad vltionem faciles, ob has causas ministerio Dei apti esse non possunt; distin. 46. cap. 1. vers. Ecce, scribit Raym. in tit. de litigios. Ideoque dicuntur irregulares esse ex hac apostolica regula, & tradit Specul. in tit. de dispensat. §. Iuxta. vers. Item litigiosus: est enim clerici,
2 & sacerdotis officium aliorum lites componere, dist. 90. cap. placuit, & cap. studendum: vnde si ipsi litigiosi sint, ipsi reprobi efficiuntur, dum alijs prædicant, contra id quod docet Paul. 1. ad Corinth. cap. 9. Nam litigiosum esse crimen est, & delictum S. Paul. 1. Corinth. capit. 7. & probat S. August. in Ench. capit. 78.

Litigiosum quoque accipere debemus non eum solum, qui litibus in foro incumbit, verum etiam eum, qui extra forum contentiosus est verbis, & ad inanes contentiones facilis, vt colligitur ex Paul. 2. ad Tim. capitul. 2. noli, inquit, contendere verbis, ad nihil enim vtile est, nisi ad subuersionem audientium, idem in Epist. ad Tit. cap. 3. stultas, inquit, quæstiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legis deuita, sunt enim inutiles, & vanæ: Præterea arrogantis animi inditium est huiusmodi contentio, vt sentit Gregor. habetur dist. 46. cap. hoc habet, quinimmo arrogantiam, & garrulitatem cum impudentia contentio ipsa coniungit, nihil enim impudentius illorum arrogantia, qui garrulitatem auctoritatem putant, dist. 46. in princ. Raym. in d. tit. de litigios. Vide Alberic. in verb. litigium, & in verb. litigiosus.

Aliquando tamen ad tuenda Ecclesiæ iura est opus lite, nam etiam iuramento quilibet beneficiatus adstringitur ad suæ Ecclesiæ iura prosequenda: propterea eo casu excusatur, si tamen ab Ecclesiæ obsequijs non distrahatur; sed melius egerit si per alium litigarit capit. Episcopus, 14. quæst. secunda. In curia autem Romana vsus inoleuit, vt non solum suo nomine quisque clericus litiget, sed & alieno: quinimmo, & procuratoris, & aduocati titulum gerunt passim ad omnes lites quantumlibet profanas, pretio conducti; sed sane non omne, quòd licet honestum est, vt dictat regula iuris: omnia etenim licent, sed non omnia expediunt, Paul. 1. ad Corinth. capit. 6. Nam vel ipso iure ciuili, in foro sęculari nemo clericorum aduocare, vel patrocinari potest C. de Episcop. & Cler. l. placet, nisi in causa sui collegij, vt ibi.

De irregularitate cupidi.

CAP. X.

1 Cupiditas cordis, non inducit irregularitatem.

2 Negotia sæcularia exercens dicitur cupidus, & est irregularis.

Milites etiam deponuntur ob negotiandi cupiditatem.

3 Auaritia sensus peruertuntur.

Auarus sciens comparatur hæretico nescienti.

4 Artem honestam exercens honestioris vitæ causa, non est reprehendendus.

Apostoli, proprijs manibus laborando vixerunt.

5 Paulus sutor tabernaculorum fuit, & artifex.

Clericus negotiari posset, pro propria causa, & miserabilibus personis.

6 Proxeneta clericus degradandus.

Proxeneta illiciti contractus, eandem pœnam incurrit, quam ipsi contrahentes.

7 Vsuras negotiando alieno nomine, eadem pœna quisque punitur.

Cupi-

Vpiditas illa, quæ solo corde versatur, peccatum quidem mortale est, & omnium malorum radix, S.Paul.1.ad Tim.c.6.& dist.
1 46.cap.bonorum,& de constitut.c.nam concupiscentiam; sed hæc inter irregularitates adscribenda non est, si intra animi terminos contineatur; sed si cupiditas exerceat etiam opera cupiditatis, red
2 dit irregularem, ita docet Archid. dist. 86.cap.non liceat, videlicet si quis cupiditate ductus exerceat negotia secularia; Ideo huiusmodi homines irregulares sunt, scribit Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. Item cupidus, & pleno titulo prosequitur Ray. in tit. de cupidis, non ordin. & ita persæpe sacri canones decreuerunt; nam dicitur in c.quoniam, dist. 47.deijciatur à clero, & alienus fiat à regula, & dist. 88.cap.consequens, dicit in quocumque gradu sint positi mox clericalibus officijs cogantur abstinere; sed & in cap. Episcopus, aut sacerdos, ead.d.dicitur, deijciantur, quibus locis irregularitas ipsa demonstratur.

Quinimmo si huiusmodi cupiditatis negocia exercentes, etiam à seculari militia deponuntur C. Negotiat. ne milit. lib. 12. multo magis militans deo implicari nō permittitur negotijs secularibus Paul. 2. ad Tim.cap.2. Incidunt enim in magnū laqueum auaritiæ, qua sensus he
3 betantur, & opinio peruertitur cap.accusatores, vel testes, 3. q. 5. Mens etiam ab animæ salute consideranda distrahitur; auarus etenim semper cōputat reditus, & gratius aurum, quàm solē intuetur, ex verbis Ambros. habentur dist. 47. capit. sicut; quinimmo æqualiter peccat auarus sciens, sicut hæreticus nesciens cap. quæro 6.q.1.

Est autem illud animaduertendū cupidum ad hanc materiam dici eum, qui mercimonia vtitur lucri causa capit. ei-
4 ciens, dist. 88. alioqui exercens artem ad honestiorem vitam degendam, laudabilis est Conc. Carthag. IIII.cap.52. habetur dis.91.cap.2.& 3. vtputa si quis sutor sit, aut librarius glo.14.q.3.in fin. primæ glo.& glo.in cap.canonum, 14.q.4. nam Diuus Hieron. ad Rust. monach. probat Apostolos proprijs manibus laborasse, vt viuerent cap.nunquam, de consec.dis. 5.& probat de act. apost. cap.20. sanctus etenim Paulus sutor tabernaculorū fuit,
5 artifex in pellibus, vt fusius probauim* lib.3.cap.1. circa has artes quando congruere possint clericis scribit Abb. in c. vlt. de vit. & hon. cleric. Piam etiam ob causam, si pro Ecclesia, aut pauperibus pupillis, aut alijs miserabilibus personis clericus bona administret, qa id sine lucro facit, iure facit, vt diximus supra cū de obligatis ad ratiocinia scriberemus.

Est autem hoc loco non prætermittēdum, quod & si clerici negocia ipsi non administrent, si tamen inter negociatores intercedāt, vt proxenetæ in foro, aut nundinis, aut alio quouis Emporio, ex hoc solo officio interremptoris, siue proxenetæ degradari debent, Conc. Carth. IIII. cap.48.& cap.50. habetur dist. 91. cap. clericus quilibet, vbi bona glos. vile etenim officiū est proxenetæ, præsertim clericis: sed si proxenetæ officium gerat clericus priuatis negocijs, non in foro, aut nundinis, sola arbitraria pœna punitur; si vero proxenetæ officium egerit in illicitis contractibus, vtputa vsurarijs, aut simoniacis, aut alijs turpibus à gradu suo debet deponi, Rom. sing. septingentess. vigesimo secundo, Incipit proxenetæ est tex. in cap. si quis Episcopus. 1.q.1.& tradit Diaz in prax. canon.cap. 51. per glos.in l.si sciente, ff.de parricid. tale enim delictum committit, quale est

Bb 3 illud

illud, in quo efficitur mediator, sicut negociator clericus alieno nomine circa vsuras, idem delictum facit cap. sicut, dist.46.

De irregularitate eius, qui domui suę non est bene præpositus.

CAP. XI.

1 *Domui sua non bene præpositus, nec Dei Ecclesiam gubernabit.*
2 *Familia, si cuius dissoluta est domino impedimentum facit, ne promoueatur.*
Domesticos non coercens negligens est, & deponendus,
Heli à domino punitus, quod nimium leniter filios correxit.
3 *Domesticorum suorum curam non habens, est infideli deterior.*
4 *Familiam bene docens, & in officio cõtinens excusatur, si illa sit incorrigibilis.*
5 *Familiæ propriæ mores, licet occultò perscrutari, & explorare.*
5 *Suspiciones gubernantium beneuolæ sunt.*

Rregularitatis huius rationẽ ipse Paul. adfert. 1.ad Tim.cap. 3. Ibi; si enim domui suę præesse nescit, quomodo Ecclesiæ Dei curã
1 habebit? nam populum redarguere nõ videbitur audere, qui suæ familiæ vitia non extirparit, glo.in cap.sicut.§.necesse, dist.47. scribit etiam Ray. eos, quorum familia dissoluta est, ordinari non debe-
2 re, & semper contra eos præsumi quòd in culpa sint, donec contrarium probetur, ita ille in tit.quod ordinand.domui suæ,&c. Alberic in verb.ordinandus; est autem alia ratio huius irregularitatis, q̃a arguitur magnæ negligentiæ, qui domesticorum vitia non coercet; vnde sola negligentia sufficit ad depositionem inducendam, sicut & dolus, capit. dictum, cum glos.dist.81. Ideo Heli qui filios nimium leniter monuit cum summa seueritate coercere debuisset, incidit in seuerissimum iudicium Dei 1. Regũ. cap. 2. & 4.

Vnde illud congruè hoc loco conuenit, qui domesticorum suorum curam non habet, hic fidem abnegauit, & est infideli deterior S. Paul. 1.ad Tim. cap. 5. Propterea quidam patresfamilias incertis sedibus vagantes dimissa familia, cũ
3 illa irregularitate vagationis, de qua aliàs diximus, habent etiam hanc ipsam, & promoueri non debent: Sum. conf.tit.q̃ ordin.dom.suæ sit ben. pręp.q.14. quem refert, ac probat Alber.in verb. beneficiũ & officium, post medium. Ideoq; si quis vnum in familia habeat non catholicũ, ipse paterfamilias promoueri non poterit, donec illum, & totam familiam catholicam fecerit. Concil. Carthag. III. cap. 18.

Hæc autem irregularitas est declarãda sano modo in eo, qui domesticos, & familiares habet discolos, vt tunc demũ obsint ei illorum vitia, si ignauus fuerit in illis corripiendis, vt diximus: alioqui si pro viribus, & opportunè, verbo & exẽplo familiam doceat, & coerceat seueri-
4 tate sibi conueniente, non erit irregularis, si illa tam pertinax sit, vt obduratè velit delinquere; nam tunc nil ei obesse poterit talis pertinacia, quãdo nulla culpa ei imputari potest, capit. quantumlibet, dist.47.& gl.in d.cap.necesse, Nil.n. obfuit Noè impietas Cam, nec Dauid impietas Absolonis, nec Christo impietas Iudæ, & alia quam plura consimilia.

Propterea quisquis veretur ob familiam excludi ab ordinibus per hanc regulam, studiose obseruare debet familię mores, etiam explorando occulte: nam
5 si amat, sollicitus esse debet, ex carmine;

Res

Res est solliciti plena timoris amor.

Nec ob eam causam suspicari qd tur pe in familia malum est; nam gubernan tium suspiciones beneuolæ sunt, vt scribit Io. Chrysost.tom.5.hom.9.de sancta Susanna, Basil.quoque in regulis breuioribus suspiciones has collaudat, putatq;
6 ad circumspectionis virtutem pertinere, vt fusius de ea re diximus supra cum de prudentia ageremus.

De irregularitatibus ex criminibus in genere.

CAP. XII.

1 *Crimen enorme, & manifestum, an inducat irregularitatem*
Crimina enormia, manifesta, an etiam post peractam pœnitentiam inducant irregularitatem.
2 *Crimina enormia sunt hæresis; homicidium. Simonia in ordine, & beneficio.*
Crimina quantumuis enormia occulta non inducunt irregularitatem, præter homicidiũ.
Manifesta non dicuntur quæ sciuntur a multis.
3 *Episcopus dispensat super omnibus irregularitatibus occultis, præter homicidium.*
4 *Capitale crimen committens, semper est irregularis.*
Mortis pœna versa in irregularitatem.

OST has Apostolicas irregularitates ex peccato deriuãtes, ordo exposcit, vt ad alia quæcumque crimina transeamus; sed priusquam de singulis agamus, nonnulla generalia axiomata, & propositiones pmittendæ sunt, quæ etsi ex varietate sententiarum apud scriptores plurimam dubitationem habeant, & non absolute pro veris haberi possint: Tamen hoc loco describi ea non fuerit importunum. Alij enim sic generatim proposuerunt.

1 Omne crimen enorme, & manifestũ, vel de quo quis est conuictus, confessus, vel cõdemnatus reddit irregularem, 15. q.8.cap.si quis presbyter, & de testib.c. testimonium, cum glo. & 50.dist.cap.de ijs vero, Specul. in tit. de dispens.§.Iuxta, vers. 11.& vers.Item conuictus.

Alio loco idem Specul.dicit, qui promotus est siue egerit siue non egerit pœnitentiam semper peccat, celebrando sine dispensatione in quocumque, & qualicumque delicto manifesto a se cõmisso: ita ille, in d. §. Iuxta. vers. 18. in fin. quod probat per tex.& glo.in cap.sacerdotes, dist.50.

Alia est propositio; Enormia etiã occulta etiam post peractam pœnitentiam sicut impediunt promouendum, ita deijciunt promotum. 1.q.1.cap.ventum, scribit glo. in cap.fin.dist.25.text. de hæret. cap.quicumque, & cap. statutum. lib.6. de temp. ord. cap.quæsitum, de Simon. cap.tanta: & enormia appellant crimina hæresis, homicidij voluntarij, simonię in ordine, & beneficio.

Ideoq; alia crimina nõ enormia, sed grauia, & occulta post condignam pęnitentiã, nec deijciunt promotum, nec impediunt pmouendum.d.cap.quæsitum, Alberic. hoc scribit in verb. crimen; & ideo alia delicta non ita grauia, sed mediocria si manifesta sint per euidentiam facti, aut per cõfessionem in iudicio, vel per sententiam, & impediunt promouẽdum, & deijciunt promotum.d.c.quęsitum; si vero sint manifesta per solã famã indicitur purgatio, qua peracta absoluitur, sed si defecerit, tunc & promoueri prohibetur, & promotus deponitur, de adult.cap.significasti, & de purg.canon. cap.ex tuarum; Quod si hæc mediocria fuerint occulta post condignam pœnitẽtiam licebit, & susceptos ordines administrare, & ad maiores ascendere, de tẽp. ordin.cap.ex tenore, & cap.quæsitum, Et

hoc tenuit Silu. in verb. Lex. q. 13. verſ. 15. in fi. vbi dicit, quod mediocria crimina licet ſciantur à multis non indigent diſpenſatione, ſicut non egerent ſi eſſent penitus occulta, non enim dicuntur manifeſta, vel notoria etiam ſi ſciantur a multis.

Alio axiomatis genere vtitur Archid. ſcribit enim hæc eſſe crimina, quæ etiam poſt pœnitentiam impediunt ordinis executionem, & ſuſceptionem, videlicet homicidium, ſimonia, & omne crimen notorium de iure, vel de facto, & ſi quis in contemptum clauium excommunicatus celebrauerit, & omne delictum, quod ipſo facto inducit infamiam ciuilem: Idem in omni delicto per ſententiam declarato, ſi inde inſurgat infamia iuris, hæc ſcribit Archid. in cap. de ijs vero viſum eſt, diſt. 50. qui propemodum imitatur Specul. in d. §. Iuxta. verſ. 16 per tex. in §. porro 3. q. 7. & C. de infam. l. 1. ff. eod. l. 1. & l. ait, ſubditque hanc fuiſſe doctrinam Io. & ideo in hac propoſitione ſi generali includit alia crimina in d. §. Iuxta. verſ. ſunt quoq; irregulares: & itidem alia includit gl. in cap. niſi cum pridem in verb. dumtaxat, de renunt. Ita quod non poteſt aliqua elici certitudo.

Præterea alio loquendi genere vtitur Abb. nam abſolute ſcribit omne crimen publicum, vel notorium inducere talem irregularitatem, quæ etiam poſt pœnitẽtiam impedit promouendum, & deijcit promotũ, ne exercere ſuos ordines poſſit, ita ille in cap. poſt translationem, col. 2. verſ. Nota omne crimen, de temp. ord.

Alio loquendi genere vtitur idẽ Abb. in cap. ex literarum, aliàs ex tenore, de temp. ordin.

Alio modo idem Abb. loquitur in c. fin. de cler. excom. min.

Et alio modo loquitur Sil. in verb. irregularitas. q. 14.

Gloſſæ etiam ipſe varijs loquẽdi modis in hac ipſa re vſæ ſunt: in occultis, etiam enormibus dicunt ſolum homicidium inducere tantam irregularitatem, vt quis poſt pœnitentiam exercere prohibeatur, ita dicit glo. in cap. vlt. diſt. 21. & glo. in cap. erubeſcant, diſt. 32. In alijs vero criminibus quantumuis enormibꝰ occultis, poſt pœnitentiam dicit nullum eſſe impedimentum, ita docet gl. in cap. ferrum, diſt. 50. pro qua videtur text. in d. cap. quæſitum, & in d. cap. de ijs vero, diſt. 50.

Sed & alio modo loquitur alia g'o. in cap. 1. in verb. de vltim. 15. q. 8. Ob quas Gloſſæ, ac Doctorum varietates quia in hac re nullam adferunt certitudinẽ doctrinæ, ſed plurimum inuoluunt lectoris animum, iccirco operepretiũ eſt nos per ſingula crimina proprias irregularitates pertractare.

3 Vnica tamen, & inuiolata Regula retenta eſt, quam præſcribit Conc. Tridẽt. ſeſſ. 24. c. 6. de refor. vbi habetur, quod in omnibus irregularitatibus ex occulto delicto prouenientibus poſſit Epiſcopus ſuo iure diſpenſare, præterquã in homicidio voluntario, ex quibus verbis Concilij recte colligere poſſemus, quædã alia quoque crimina occulta inducere irregularitatem, licet non exprimat q̃ ſint: Nam ſolum homicidium excipit.

4 Alia quoque Regula recte, ac vere ſuſtineri poteſt, ſcilicet quod committens quoduis capitale crimen irregularis efficitur; nam fit infamis cap. i li. 6. q. 1. & deponitur delinquens, ex Con. Agathen. cap. 34. habetur diſt. 54. c. ſi Epiſcopus, aut presbyter, imò & degradatur iuxta verba Conc. Aurelian. 3. cap. 5. ſed ibi degradatio ſolam depoſitionem ſignificat.

Extat & alia regula hic digne cõmemo-

moranda, quæ est: Omnia crimina, in quibus testamento veteri imponebatur pœna mortis naturalis, inducunt irregularitatem, ex decreto Gregorij Papæ. I. vt probat Ioannes Diaconus in vita. S. Gregorij lib. 2. cap. 16.

De scandalo, & eius irregularitate.

CAP. XIII.

1 *Scandalum causat irregularitatem, etiam in sola verborum contentione.*
Delictum quod non impedit promouendum per se propter scandalum inducit impedimentũ.
3 *Digiti particula vitiata, cum non sufficiat ad irregularitatem, tamen ob scandalum induceret.*

Num quodque quantumuis leue delictum inducit irregularitatem, si ex illo natum fuerit scandalum, tex. in cap ex literis, Primo de homicid. tradit Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. scandalum ẽt: Nam verbosa contentio, quæ adfert scãdalum, & discordiam inducit irregulari
1 tatem. Ray in tit. quod ordin. non deb. est litig & est tex. cum gl. in cap. seditionarios, dist. 46 Propterea dicebat idem Ray. quod si tale delictum quis cõmitteret, ob quod de iure non impediretur promoueri, vel promotus exercere, Ta-
2 men propter scandalum deberet abstine re, & ab ordine suscipiẽdo, & à suscepto administrando, ita ille in tit. de parent. qu fil. occid. vers. In summa. insuper vitiatus sola particula digiti, per quam de iure nõ fieret irregularis, si illa parua diminutio habuerit principium scandalosum, forsan ex duello, vel ex aliquo alio turpi actu, tunc fieret irregularis. cap. 1. de corp. vitiat vt iam frequentissime con
3 clusimus hoc ipso opere quando opportunè dicendum fuit.

De Seditiosis:

CAP. XIIII.

1 *Seditiosi sunt irregulares, etiam si Episcopi sint.*

Visquis seditiosus est, nec promoueri potest, nec promotus administrare, c. seditionarios dist. 46. ibi nunquam ordinandos, & gl. ibi subaudit, & ordinatos deijciendos: qui tex. exceptus est ex Concil. Carthag. IIII. cap. 67. Iccirco Episcopi seditiones in sua, vel aliena diœcese commouentes abijciũtur à clero, & honor eis aufertur, Conc. Anch. cap. 18. habetur dist. 91. c. si qui Episcopi.

Episcopus, vel Prælatus consentiens subditorum delictis.

CAP. XV.

1 *Delicto consentiens subditorum deponitur.*
2 *Consensus continet mandatum, fauorem, & approbationem.*
3 *Consentiens subditorum delictũ pecunia interueniente simoniam committit.*
4 *Domini temporales consentientes subditorum delictis inducentibus irregularitatem fiunt irregulares.*
5 *Consentiens, vel consultor quandoque grauius delinquit, quam ipse delinquens.*
6 *Medicus tribuens venenum filio ad occidendũ patrem, grauius delinquit, quam filius.*

Lio quodam loco dixeramus Episcopum negligentiam in corrigendis subditorum erratus fieri irregularem; qm̃ qui non corri-
1 git consentire vr̃. c. quid prodest, & c. cõsentire, dist. 83 Multo ergo magis delinquit, qui vere consentit, quã qui cõniuet, nam si consenserit deponitur. c. eos, dist. 32. ibi officij interdictione mulctentur

& in cap. si quis Episcopus, cum gl. dist. 83. ibi suspendatur: colligitur autẽ hic consensus, vel ex mandato, vel ex fauore, aut consilio, & qualibet approbatione;
2 nam verbum cõsensus hæc omnia significat glo. in c. notum 2. q. 1. & hos omnes esse irregulares expressim tradit S. Aug. ad fratres in Erem. Serm. 7. Ille vero omnium detestabilior est consensus, qui pecunia interueniente præstatur. d. cap. si quis Episcopus; nam ob id Rector, aut
3 prælatus simoniam committit. cap. nemo, de simon. quæ plenam depositionẽ, & irregularitatem continet.

Hæc autem irregularitas non solum pertinet ad Ecclesiarum Rectores, sed et ad quoscumque etiam laicos consentiẽtes quoquomodo illis delictis, quæ indu
4 cunt irregularitatẽ; nam incurrunt eandem quam ipsi delinquentes. cap. fęlicis. de pœnis, & Cle. 1. de pœn. Deci. in l. consilij, de reg. iur. nu. 5. Quinimmo quandoque grauius delinquit, & arctius fit irregularis consultor, & consentiens, quã
5 ipse delinquens probatur expressim in cap. Tanta, dist. 86. finge si medicus venenum filio tribuat, quo patrẽ interficiat, certe grauius delinquit medicus, scribit Archid. in d. cap. tanta, in fin. sicut & alia glo. in c. qui aliorum, 24. q. 3. dicit plus puniri consulentem, quàm facientem.

De Inuidis.

CAP. XVI.

1 *Inuidia quandoque non est peccatum.*
2 *Inuidens profectui fratrum circa pietatẽ, quodammodo peccat in spiritum sanctum.*

Ametsi inuidia quandoq; sine peccato sit, ex sententia Greg. moral. lib. 22. his verbis, Ple-
1 rumque euenit, vt non amissa charitate, inimici ruina nos lætificet, & eius gloria sine inuidiæ culpa contristet, cum ruente eo, quosdam bene erigi credimus, & proficiente illo, plerosque iniuste opprimi formidamus; Tamen quisquis clericus inuidẽs fratrum profectibus non debet promoueri, vt expressim statuit Conc. Carth. IIII. c. 54. habetur, dist. 46. c. clericus inuidens; Qua ratione considerandum est non omnem inuidiam dum existit peccatum mortale spirituale simpliciter inducere irregularitatem istam; sed solum illam inuidiam, quæ officit, & obesse conatur verbo, vel facto fratribus proficientibus in fide, religione, vel pietate: est enim quædã species peccati in spiritũ sanctum nolle pro
2 fectum fidei, & pietatis, idest inuidia fraternę gratię, vt docet. S. Tho. 2. 2. q. 14. quod genus inuidiæ ponitur inter grauissima peccata, vt scribit Tabien. in verb. inuidia. q. vlt. Ideo in clerico ad irregularitatem pertinet d. Conc. Carthag.

De vltoribus propriæ iniuriæ;

CAP. XVII.

1 *Iniuriam vlciscens, non est ordinandus.*
Concordari cum aduersarijs nolens, nõ est promouendus.
2 *Iniuria potest animo remitti, & peti satisfactio.*
Iudex, qui prætextu iustitiæ suam iniuriam vlcisci vult, non est promouendus.
3 *Iudex in iniuria sibi illata põt procedere, si illa iniuria redundet in præiudicium Ecclesiæ.*
4 *Inquisitor potest propriam iniuriam punire.*
Ecclesiæ Rector potest esse Iudex in facto proprio.
5 *Casus, in quibus quis in facto proprio est Iudex remissiue.*
6 *Iudex, qui propriam iniuriam vlciscitur, debet omni odio vacare, & ideo prius debet interesse priuatum parti remittere.*
7 *Iniuriam vlcisci non dicitur, qui se defendit.*
Episcopi, & alij animarum pastores peccant, si nõ resistant infamiæ, quæ seminatur cõtra se.

Pro-

Prometheus vulnerando aduersarium, ut occideret sanauit.
1 *Mala facienda non sunt, ut eueniant bona.*
Malus animus non purgatur bono euentu.

Nihil minus congruit homini Christiano, quàm iniurias vlcisci, cum scriptum sit: diligite inimicos vestros, benefacite ijs, qui oderunt vos. Matt. 5 propterea qui odit fratrem suum homicida est, Io. Epist. 1. cap. 2. & cap. 3. Iccirco iure merito ab Ecclesia reijcitur, & ordinandus
1 non est, qui propriam iniuriam, vel vlcisci nititur, vel actu vlciscitur, Concil. Carthag. IIII. cap. 67. habetur dist. 46. cap. seditionarios: ob quam causam, q. a ordinandus non est, recte dicitur irregularis. Multis autem modis hic casus recipit declarationem: nam quicumque odio priuato prosequitur iniuriantem, & ad concordiam adduci non vult, eo casu huiusmodi homo promouendus non est. d. Conc. Carth. cap. 59. his verbis: discordantes clericos Episcopus vel ratione, vel potestate ad cõcordiam trahat, inobedientes synodus per audientiã damnet: clerici etenim nolentes pacem componere, & propter odium nolentes inimicitias deponere, per excommunicationẽ ab Ecclesia sunt expellendi: Conc. Agathen. cap. 22.

Alio modo intelligi potest in eo, qui odium quidem remittit, sed iniuriæ ac-
2 ceptæ satisfactionem quærit, hic non videtur ob hoc solũ irregularis esse gl. per illum text. in c. & qui emendat, dist. 45.

Alio modo intelligi potest in Iudice, Rectore, vel Prælato, qui prætextu iustitiæ suam iniuriã vlciscitur, quo casu fiet irregularis: nam maximum crimen est; Greg. ad Ianuarium in Regist. lib. 2. cap. 34. habetur. c. inter, 23. q. 4. Nam Iudex priuato odio non debet quemquam per suam iurisdictionem punire. cap. de occidendis, cum glo. 23. q. 5. & in istis casibus intelligi debet text. d. cap. seditionarios, vt scribit glos. in d. cap. & qui emendat, scilicet vt ille tex. qui dicit promoueri non debere eos, qui vltores sunt, procedat in superiore, qui priuato odio sua publica auctoritate vtitur in puniendo, ita docet illa gl. at si sine odio id fiat, potest. Iudex quandoque propriam iniuriã iure vlcisci, vt ibid. gl. cui supplenda est distinctio, videlicet aut iniuria redundat in præiudicium solius personæ Iudicis, puta si ei dicatur quòd rusticus, vel vilis est, eo casu ipse vlcisci non debet: aut re-
3 dundat etiam in iniuriam Ecclesiæ, puta si dicatur ei quod est simoniacus, quòd irregularis, quòd illegitimus, quòd hæreticus; eo casu vlcisci ipsemet põt suo iudicio, ita docet glo. singularis in cap. si quis ab Episcopo 2. q. 7. Vbi etiam Arch. & idem Archid. in d. c. & qui emendat: Et ideo inquisitor potest propriam iniuriam vlcisci puniendo: arg. c. 1. de pœn. lib. 6. & tradit Iuditial. inquisit. in verb. iniuria; sed non tenetur vlcisci, si illa iniuria ab ipso sit interpretata personalis, vt fecit Dauid. 2. lib. Reg. cap. 16. Hoc ipsum fecit Helias. 4. Reg. cap. 1. & Heliseus ibid. cap. 2. Idem fecit Siluerius Papa, habetur. 23. q. 4. cap. Guilisarius. vide S. Thom. 2. 2. q. 108. Silu. in verb. patientia; Ex quo illud sequitur, quòd Rector Ecclesiæ offensæ potest esse Iudex in facto proprio, vt tradit Specul. in cap. hoc consultissimo in vlt. glo. de reb. Eccles. alien. lib. 6. Alios autem casus, in quibus in facto proprio quis esse potest Iudex, ponit. idem Spec. in Aureo suo Repertorio, in tit. de offi. ordin. vers. an Episcopus, & in tit. de pœn. vers. An Iudex. Innoc. in cap. ex parte, de verb. signifi. & est tex. in cap. dilecto, de sent. excom. lib. 6.

Qui omnes loci debent intelligi ut ea iudicialis vindicta careat odio, secundum glo. in d. cap. & qui emendat; alias contrafaceret dicto cap. seditionarios, & nõ posset promoueri; ideo semper laudandus erit Iudex, si propriam iniuriam remittat, deinde publicam causam syncere tractet, cap. cum desideres, de sentent. excom. Tabien. in verb. vindicta.

6 Vltores vero propriæ iniuriæ non videntur ij, qui quando iniuria est in fieri se se defendunt, etiam percutiẽdo; nam non peccant, si cum moderamine inculpatæ tutelæ id faciant: Silu. in verb. iniuria. q. 4. At quando iniuria est in facto esse, tunc non licet vlcisci, sed remitti debet, Silu. ibid. q. 5. Tabien. in verb. charitas. §. 10. & seq. De ijs, & alijs vide Alber. in verb. iniuria: nec etiam inter vltores propriæ iniuriȩ ponitur ille prælatus, vel superior qui castigat eum qui ipsum infamat; nam cum infamia non soli prælato obsit, sed etiam commisso populo, qui fidem minuit erga prælatum, non solum licet ipsi prælato compescere diffamatores suos, sed peccat non compescendo S. Thom. quodl. 10. artic. 13. Greg. hom. 9. supra Ezech.

Vnum prætermittendũ mihi hoc loco non videtur; Quid si quis vlciscendi animo aduersarium sit aggressus, & per vltionem magis profuerit aduersario, q̃ obfuerit, an erit irregularis? finge casum ex Plutarch. lib. quam vtilit. cap. poss. ex inimic. Narrat enim Prometheum quẽdam animo vlciscendi in aduersariũ irruisse, vt necaret, multis illatis vulnerib⁹, præcipuum vulnus fuit, quo postema inueteratum, atq; insordescens percussum est; ita vt purgato apostemate, atq; alijs sanatis vulneribus homo conualuerit; cum tñ facile moribundus erat, si absq; vllo vulnere apostema diutius insorduisset, quæritur num hic vltor per bonum hunc euentum debeat facile dispensari? Respon. non sunt facienda mala, vt eueniant bona. cap. is autem. 22. q. 2. Ideo repellendus est, quasi Vltor propriæ iniuriæ; malus enim vltoris animus, bono aduersarij euentu non purgatur.

De duellantibus.

CAP. XVIII.

1 Duellantes, & patrini sunt perpetuo infames.
Clericus duello pugnans ipso facto est irregularis, etiam si non pugnet, sed pugnanti ministrat.
Phalereus qui duello factus est à magna ægritudine incolumis, ex duello non effugeret irregularitatem.
Morti se sponte offerens vita impatiens est irregularis, & pro eo oratio non fieret.
Clericus in se manus iniiciens, est excommunicatus.

Laici duellantes, & patrini fiũt perpetuo infames, & propterea promoueri non possunt, ex Conc. Trident. sess. 25. c. 19. de refor. Clericus vero pugnans in duello ipso facto efficitur irregularis; etiam non secuta morte, vel mutilatione. cap. 1. de cler. pugn. in duel. quinimmo, & si non ipse pugnauerit, sed alij pugnanti arma ministrarit, & inde mors, vel mutilatio sit secuta irregularis est. cap. 2. eod. tit. & cap. 1. de corp. vitiat. Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. sacerdos.

Huc pertinet quæstio, finge illũ Phalereum de quo Plin. lib. 7. cap. 50. narrat passum fuisse tantum sanguinis fluxum. vt nullo medicorũ remedio sanari posset, cumque ob id viuere eum tæderet, se se inermem bello obtulit, vt gladio vitam finiret; atque per eum modum, cũ in pectore vulnus accepisset, facta est diuersio sanguinis à loco vnde prior mana-

bat

bat fluxus, ad locũ vulneris; sicque aperto vulnere, & medicorum arte sanato incolumis factus est; quærendum est num hic promoueri possit? dubium mouet, quod duello non videtur se se obtulisse, qui nullum vltionis cogitatum habuit, q in duello haberi solet, & inde beneficiũ accepit, videlicet incolumitatem, verius est eum non esse promouendũ, sicut nec ij, qui in se manus conijciunt, vel inijci iubent, vt Saul. 1. Regum. cap. 31. nam si clericus in se manus inijciat per indignationem, ipso facto excommunicatus est, Archid. in cap. si non licet, 23. q. 5. Ideo cum ingens fuerit scandalum, nõ solum promoueri non debet, sed puniri, & priuari etiam Ecclesiastica sepultura, & pro eo oratio fieri non deberet, si eum mori contingeret; nec constaret eum pœnitẽtiam egisse. c. placuit. 23. q. 5. Quòd vero incolumitatem sit consecutus Phalere* id præter spẽ contigit, vnde animus malus inspici debet, non fortuitus euentus: & tametsi vlcisci in alium non cogitaret, vt duellantes solent, tamen detestabilius fuit eum in se ipsum sçuire sicut in Saul.

De proditore, seu traditore, vel coniuratis, aut rebellibus.

CAP. XIX.

1 *Proditor pluribus modis accipitur.*
Proditor propriè est, qui cõmissum sibi secretũ, hostibus exponit.
2 *Proditor est, qui se amicum simulat, vt te fallat.*
Proditor est, qui coniurat in proprium Episcopum, vel Monachus in prælatum.
3 *Clericus coniurans in Regem degradatur, idem in Episcopo.*
Proditor est qui occultum peccatorem publicat.
4 *Publica pœna non est danda crimini non publicato; quod profuse colligitur ex S. August. & S. Thoma.*
Secretius punienda, quæ peccantur secretius.
Adulteros occultos occulte coercet Augustinus.
5 *Adulterium contra coniugatas non facile inquirendum.*
Adulterium non tenetur confiteri mulier non diffamata.
Inquisitio particularis non potest fieri de occultis.
Iudex inquisito adulterio occulto contra ius si mulier à consanguineis occidatur, ipse fit irregularis, secus si iuridice.
6 *Confessor reuelans confess. proditor est, & deponitur, & vere irregularis est, etiam peracta pœnitentia.*
7 *Laicus reuelans confessionem sibi factam in necessitate, est puniendus, & non promouendus.*
8 *Secretum sibi commissum reuelans est proditor.*
Papirij prætextati heroicum mendacium.
Patauinorum seruorum fides.
Priscillianistarum heresis circa periurium.

PLuribus modis proditor accipitur in iure secundum gl. in cap. clericus qui adulationib* dist. 46. sed ille modus videtur mihi ad rem nostram aptior, proditorem accipi
1 eum qui rem, aut negotium sibi cõmissum hostibus exponit, cuiusmodi habetur casus in cap. de forma, 22. q. 5. sed & ille, qui se tibi amicum simulat, vt te fallat proditor est, in quem sensum accipit S. Thom. 2. 2. q. 115. art. 2. in fin. & vide-
2 tur casus in cap. si cupis, 16. q. 1. quæ duæ significationes propriæ sunt de mẽte canonis in Conc. Carthag. IIII. c. 56. vbi adulatio, & proditio coniunguntur; iubet enim hos degradari: vt apparet in d. cap. clericus qui adulationibus.

Proditor quoque est, qui coniurat in proprium Episcopum, vel monachus in
3 suum prælatũ, nam deponitur ex Conc. Calced. cap. 17. habetur 11. q. 1. c. si qui clerici, cum seq. & cap. coniurationum; & de excell. prælatorum cap. grauem, de qua re Diaz in praxi canon. cap. 109. Idẽ quo-

quoque est in eo qui coniurat in Regē, vel dominum temporalem: nam cum læsæ maiestatis teneatur, & rebellis sit, ac proditor, degradatur cap. si quis laicus, vigesima tertia q. 5. Abb. in cap. at si clerici, de iudi. idque procedit etiam in Episcopo rebelle, vt longa ratiocinatione probat Diaz in praxi Canon. cap. 110.

Proditor etiā est clericus iudex, qui occultum peccatorem publice iudicat, & castigat, probatur in cap. si peccauerit 2. quæst. 1. non enim coercendus,
4 aut puniendus est publice quisquam de crimine non publicato, vt sentit S. Aug. habetur 23. quæst. 4 cap. forte; explicatius hoc tradit Aug. de verb. dom. secund. Euang. Matt. Serm. 16. his verbis: Nam si solus nosti, quia peccauit in te, & cum vis coram omnibus arguere, non es correptor, sed proditor. & ibidem hoc probat exemplo Iosephi qui occulte dimittere Mariam voluit, non punire. & infra: Ipsa corripienda sunt secretius, quæ peccantur secretius; si quando peccatur ab aliquo, vt ab altero nesciatur, in secreto debemus corripere, ne volentes publice arguere prodamus hominem; hæc ibi. Si ideo istū comparamus proditori, certe etiam deponendus videretur ex verbis dict. cap. clericus, qui adulationibus. Similis prudentia fuit in S. Britio Turonensi Episcopo, qui cum stupri infamiam falso incurrisset, infantuli recens nati testimonio suam purgauit innocentiam, loquēte infante: at cum populus rogaret Britium vt iuberet infanti vt proderet stupratorem, respondit Britius nō esse quēquam prodendum. Gregor. Turon. hist. Gall. lib. 2. cap. 1.

Propterea si adulterij delatio, vel accusatio facta sit ab alio quàm à necessarijs & proximis mulieris adulteræ, iudex ꝓditor dr̄, si adulterium publicet renitentibus proximis; nisi Lænocinij conscij sint; nam lege ciuili huic rei sanctè cautum est. C. de adult. l. quamuis 2. his verbis: Ne volentibus temere liceat fœdare connubia proximis, necessarijsque personis solummodo placet deferri copiā accusandi adulterium, hoc est fratri, patri, necnon patruo & auunculo, quos verus dolor ad accusationem impellit; sed & ijs personis legem imponimus, vt crimen abolitione si voluerint compescāt, in primis maritū Thori genitalis iudicem esse oportet, cui quidem ex suspicione coniugem ream facere licet; extraneos procul arceri ab hac accusatione censemus, hæc ibi. quam legem transtulit in suum volumen Decretorum Iuo Carnoten. par. 8. cap. 115.

Hinc illud consequitur, vt inquisitio
5 quoque aduersus mulieres coniugatas (legitima infamia non præcedente, aut clamorosa insinuatione) damnanda sit iure canonico, quo particulares inquisitiones non permittuntur. cap. inquisitionis. §. 1. de accusat. ne ad aliorum iniuriam occulta delicta publicentur. Et hoc idem comprobatur verbis Augustini in d. Sermon. 16. his verbis; Sunt homines adulteri, in domibus suis in secreto peccant, aliquando nobis ꝓduntur ab vxoribus suis plerumq; zelantibus, aliquando maritorum salutem quærētibus, nos non prodimus palam, sed in secreto arguimus vbi contigit malum, ibi moriatur malum. Hæc ibi: propterea S. Tho. quodl. 5. art. 16. dicit, mulierem non teneri confiteri iudici adulterium, de quo non extat infamia, aut vehemens suspicio, & idem S. Thom. 2. 2. q. 33. artic. 7. non habet, inquit, potestatem præcipiē di aliquid super occultis nisi in quantū præ-

præcedunt aliqua indicia, puta per infamiam, &c. hæc ille: & hæc sententia S. Thomæ videtur comprobari posse optima constitutione Innocentij III. in cap. qualiter. 1. de accusat. vbi iudex inquisitor de occultis criminibus nõ potest deferre iuramentũ testibus de dicenda veritate, & idem dixit S. Tho. quodl. 1. art. 16. imò dicit iudex grauissimè, & mortaliter peccare etiam si tres, vel quatuor testes habeat, nam non faciunt famam vt ibi, & probat Nauar. Man. cap. 18. nu. 38. & seq. & ex ijs soleo ego elicere conclusionem, quòd iudex qui in causa adulterij vel stupri damnauit adulterum, vel stuprantem ex processu minus legitimo facto, & ob id proximi mulieris eam occiderint, quòd ipse sit irregularis, quia in culpa est: sed si processus factus sit sine vlla reprehensione; tunc quia iudex caret omni culpa, non erit irregularis.

Hæc proxime accedit, si quis reuelat peccata per sacramentalem confessionẽ sibi notificata; nam dicitur Proditor, & ideo deponitur. cap. sacerdos, de pœnit.
6 dist. 6. hic enim reuelator confessionis vere efficitur irregularis, c. omnis §. fin. de pœnit. & remiss. Spec. in tit. de dispẽs. §. Iuxta. vers. Nono presbyter, quo loco ait etiam post peractam pœnitentiã adhuc eum manere irregularem, de qua re fusius per Diaz in praxi canon. cap. 102. Quinimmo si laicus in articulo ne-
7 cessitatis volentem confiteri andierit, & postea reuelauerit, puniendus seuere est Host. in d. cap. omnis: Angelic. in verb. confessio 7. vers. sed nunquid: Steph. Auf. in tract. de potest. Eccles. super laic. vers. 129. & ideo ob infamiam, & ob simile periculum ne delinquat postea ordinatus eum reijcerem à suscipiẽdis ordinibus, & ob id inter irregulares cum constituerem, ex præmissis.

Non solum igitur sacerdos reuelator confessionis dicitur proditor, sed etiam
8 reuelator secreti sibi commissi, glos. in d. cap. clericus, qui adulationibus, Diaz d. cap. centesimo secundo; est enim contra ius naturale secreta sibi cõmissa pandere. Armil. in verb. secretum; nisi ex causis de quibus S. Thom quodl. 1. art. decimo quinto, & decimo sexto, & 2. 2. q. octuagesima nona; Propterea Papirius prætextatus puer senatus Consultum secreto auditum maluit mendacio tegere, quàm prodere. Aul. Gell. noct. artic. lib. 1. cap. vigesimo tertio. Macrob. Saturn. lib. 1. cap. 6. Sed & Patauinorum serui cum Asinius Pollio libertatem edicto proposuisset, si quis Dominum latentem prodidisset, libertatem potius spreuerũt, quàm vt Dominos proderẽt Bap. Fulg. lib. 6. And. Eboren. de fid. seru. erga do. sed omnium exemplorum illud magis laudabile, & sanctum est, de ciue Tuburbitano martyre, qui excarnificari maluit à Genserico, quàm amici secreta nudare, refert Victor Episcopus Viten. de persecut. Vand. lib. 3.

Caue tamen ne ex hoc incidas in hæresim Priscillianistarum, qui dicebant licere peierare, ne secretum panderetur hoc vulgatissimo illorum carmine, Iura periura secretum pandere noli, contra quos August. de hæresi. cap. septuagesimo.

De delatoribus, & percunctatoribus.

CAP. XX.

1 *Crimina aliena deferre non Zelo iustitia turpissimum.*
Delatores lege Romanorum non admittebantur.
2 *Iudices plerumque falluntur à delatoribus, &* per-

percunctatoribus.
Domitij Aphri dictum elegans.
Domitiani dictum elegans.
3 *Delatores seuerissimè per canones puniuntur.*
4 *Delatori falso lingua in pœnam præscindenda.*
Delator ab accusatore quomodo differat.
5 *Maledicus tenetur ad retractanda, quæ dixerit, & ad veniam petendam, nolens hæc facere degradetur.*
6 *Iniuriarum damnatus fit infamis, & irregularis, siue falsa, siue vera dixerit.*

D proditionem proxime accedit quisquis delatoris, & percunctatoris officium egerit ob inuidiã; nam hic tibi ruinam clam machinatur, siue in iudicio, siue apud principem, aut apud hostes tuos; siue enim falsum, siue verũ deferat, insidias struere videtur vitæ, atque honori: Est enim turpissimum aliena crimina deferre ob odium, non zelo iustitiæ, propterea delatores vltronei, lege veteri Romanorũ nõ admittebantur contra Christianos: lege enim Antonini Imperatoris cautum fuerat, vt delatores aduersus christianos punirentur; vt patet ex ipsius epistola ad S. P. Q. R. quę habetur post apologiã Iustini: refert ẽt Tertullianus in apolog. hoc fuisse à Tiberio constitutum: Eusebius quoque hist. lib. 5. cap. 20. tradit delatores Christianorũ, eo solo quia Christiani essent, puniri consueuisse. Eadem scribit Pontius S. Cypriani discipulus in illius passione; est enim ratio, quoniam plerumque iudices falluntur ab ijs percunctatoribus, & delatoribus, quod etsi non fallantur (dum eis aditum p̃stant) inaniter perturbantur, ob quam causam dictitabat Domitius Afer, Principem, q̃ omnia scire velit per delatores, necesse habere multa ignoscere: refert Quintil. lib. 8. cap. 5. & ob eandem causam Domitianus dicere consueuerat: Delatores qui non castigat, irritat, vt meminit Rauis. textor in Epitht. in verb. adulatio: Quibus rationibus monemur quãtum exosi esse debeant isti delatores.

3 Propterea sacri canones statuerunt quod si delator ad superiorem verum detulerit, ob quam delationem aliquis fuerit proscriptus, aut morte affectus delator communione priuetur, quod si cathecumenus sit in quinquennium differatur eius baptisma, Conc. Elibert. cap. 73. habetur 5. q. 6. cap. delator. Quod si falsa detulerit lingua illi præscinditur,
4 aut caput amputatur cap. delatori, ead. q. 6. & est tex. cum glo. in cap. accusatores, dist. 46. vbi probatur eos esse irregulares accipiendo verbum accusatores pro istis delatoribus: nam eo casu prohibet eos admitti ad Clerum, quod nil aliud significat, quam irregularitatem.

Differt autem hic tractatus, de delatoribus ab accusatoribus; quandoquidem accusatores se ipsos manifestant, iudicium suscipiunt, & se aduersarios constituunt; at delatores clam moliuntur homini ruinam per solam inuidiam, d. cap. delatori, & nec calumnæ dãnari possunt isti delatores, quoniam se se non subscribunt delationi, vnde impudentius tam vera, quam falsa temere deferunt.

Ad hoc irregularitatis genus aptissime pertinet, si quis maledicus sit, detra-
5 ctor, aut diffamator, siue is laicus sit, siue clericus; nam cogi debet ad retractãda, quæ dixerit, & ad veniã petendam offenso; quæ oĩa si facere renuat, promoueri non debet, & promotus degradabitur, Conc. Carthag. IIII. cap. 57. habetur, dist. 46. cap. clericus maledicus; qui si
6 condemnetur actione iniuriarũ, ob hanc maledicentiam fit infamis, & consequẽter irregularis, text. & Abb. in cap. cum te; de re iud. siue verũ, siue falsum maledictum dixerit animo iniuriandi, & propterea

pterea etiam poteſt excõmunicari c.alienus, diſt. 90. de quare vide Diaz cap. 70.

De Adulatore, & paraſito.

CAP. XXI.

1 *Adulatorum varia genera.*
2 *Adulator in crimine eſt degradandus, & irregularis.*
3 *Adulatio mentes principum inficit.*
Arriani dictum elegans in Alexandrum.
Cleon Siculus, & Hagen Argiuus induxerunt Alexandrum vt ſe filium Iouis crederet.
4 *Adulatione obtinens beneficiũ, ſimoniacus eſt.*
Adulatorem eſſe irregularem, non eſt durum.
5 *Athenienſes Thimagoram ſupplitio affecerunt quod Darium adulando adoraſſet, ijdem & Demadem, & Euagoram punierunt.*
Chariſophus Dioniſii paraſitus.
Cliſophus Philippi Macedonis adulator.
6 *Adulatorum mores carmine decantantur.*

Dulationum varia ſunt genera, nec omnia reddunt irregularem; nam aliquando quis ita adulatur vt in conuerſan-
1 do, & cohabitando ſit delectabilior familiaritas, eadem volendo, & eadem nolendo, vt probos amicos decet, quo caſu cum nullum mortale peccatum incurratur, nec etiam vere adulator dici poteſt, ex ſententia Ariſtotelis, ſed dicendus eſt vir placidus, vt probat S. Thom. 2. 2. quæſt. 115. art. 1. & omnes ſummiſtæ in verb. Adulatio: ſi quis etiam blandiatur alteri ad euitandum aliquod imminens periculum, aut ad conſequendum aliquid iuſtum, & neceſſarium, non peccat mortaliter S. Thom. dict. quæſt. ſi quis vero blandiatur, vt decipiat, tunc eſt mortale propter fraudem, & fallaciam, & hic vere adulator eſt ſceleſtus, & proditor, ſicut & ille, qui aſſentatur aliorum delictis
2 applaudendo. Iſti enim omnes ſi clerici ſint, degradantur, Conc. Carthag. 4. cap. 56. habetur dict. quæſt. 46. cap. clericus qui adulationibus, quem tex. hoc ſenſu intelligit S. Tho. dict. quæſt. 115. art. 2. vltimis verbis: & ad hoc videtur tex. in cap. ſunt, diſt. 46. & tex. in cap. ve qui dicitis, 11. quæſt. 3. retenta diſtinctione, quam facit gloſſ. in cap. vnum in verb. adulari, diſt. 25.

Ii omnibus obſunt, nulli proſunt. Nil enim (inquit Hieron.) quod tam facile corrumpat mentes hominum, quàm adulatio S. Thom. dict. quæſt.
3 Sermones eorum inquit idem Hieron. ſiue malis eſſe Auguſtini ad Demetriadem Epiſt. 142. cap. 21. ſuper oleum molles ſunt, & ipſi ſunt iacula; corrumpunt fictis laudibus leues animas, & male credulis mentibus blandum vulnus infigunt; Idque etiam ethnici ſenſerũt: Nam Arrianus lib. 2. in vitam Alexandri veriſſime ſcripſit adulatores æternã regibus perniciem eſſe.

Quam rem ipſe vſus docuit Nam Hagen Argiuus, & Cleon Siculus ferũtur induxiſſe Alexandrum in tantam dementiam, vt contempto Philippo patre, ſe Iouis filium eſſe crederet. Iure igitur tam ignominioſum hominum genus irregulare eſt; nam ſi clerici ſint, degradari debent, & ſi benefitium, aut ordines per adulationem obtinuerint, ſimoniæ crimen incurrunt. Tabien.
4 in verb. ſimonia num. 58. Archiep. Flor. 2. tit. 1. cap. 4. Et benefitium hoc modo obtentũ tenetur dimittere. Silu. in verb. adulatio quæſt. 4. quod intelligendum, cum diſt quam ibi Silu. ponit.

Et ne videatur ſeuerior hæc ſententia, vt ex ſola adulatione inter chriſtianos quis cenſeatur irregularis; ethnicorum leges nobis exemplo erunt; nam
5 Athenienſes Thimagoram capitis ſupplicio affecerunt, quòd Darium per adulationem Perſarum more adoraſſet;

Demadem quoque decem talentis mul ctarunt; & Euagoram enecarunt, quod eorum vterque Alexandrum Macedonem Deum adulando appellasset: Est enim hoc genus hominum improbissimum; frustra confidis homini adulatori; quoquo te vertas vertitur, quicquid agis, laudas, damnas, agit, laudat, damnat; virtutes ac vitia promiscua laude, ac detestatione prædicat: Carisophus enim Dionysij parasitus, cum videret patronum separatim cum amicis ridentem, ipse quoque procul ridebat; eiusdem Dionysij alij parasiti fuere, qui expuenti faciem obijciebant, & oris superfluitatem collambebant, asseuerantes ea sibi videri dulcia. Fuit & Clisophus Philippi Macedonis adulator, qui se claudum fingebat, quoniam Philippus fractum crus habebat; os oculosq; contorquebat, quoniam eos motus in Philippo quoque videbat; sed præ omnibus adulatoribus insignis commemoratur Eccebolius philosophus, qui illud religionis amplectebatur siue gentile, siue hæreticum, siue catholicum quod probabant singuli Imperatores pro tẽpore viuentes; vti tradit Socrat. hist. lib. 3. cap. 11. Itaq; de tam obscœno hominum genere eleganter lusit poeta nõ ineruditus hoc carmine:

6 *Si friges algent, si dixeris æstuo, sudant;*
Si lente incedis, testudine tardius ibunt;
Si properare iubes, vincunt pronitate Camillam;
Si claudum est tibi crus, substant tardante podagra;
Si laudas aliquem, laudant, si spernis abhorrent;
Si te conspiciunt tristem, pallore grauantur;
Et vultũ accipiunt Niobes sua pignora flētis
Si latum frontem discussa nube serenant;
Caligas, illis oculus cæcutit vterque;
Progeniem laudas, genũs ipso ex Hercule ducunt;
Effundis lacrymas, lacrymarũ flumina mittũt;
Laudas arma, tubas simulant, & classica fingũt.
Rura probas, vrbes illis putere videntur;
Commendas vrbem, ciues ad sidera tollunt.
Fles, flent, quæ alba vocas, niuea his sunt, nigraque, carbo.
Et quascumque voles in vultu fingere formas,
Protinus efingent Vertumno doctius ipso.

De eo, qui adulatores admittit, eisq; delectatur.

CAP. XXII.

1 *Adulari sibi volens, malus pastor est, & Lazari lepra comparatur.*
2 *Oleum peccatoris adulatio est.*
3 *Adulatores admittens facile in scelera prolabitur.*
Crispinus Domitiani Adulator.
4 *Adulator, & adulatores admittens, commune peccatum committunt.*
5 *Adulatoribus donare iure prohibemur.*

Nihil minus delinquit, qui adulatorem admittit, quàm ipse adulator. Cicero etenim primo officiorum lib. scripsit, cauendũ nobis esse ne assentatoribus patefaciamus aures, ne adulari nos sinamus, in quo falli facile est, tales. n. nos putamus esse, vt iure laudemur: quinimmo Diuus Greg. dicebat magnam adesse Dei iram, cum adest adulatio, non adest correctio: pastor. n. qui luporũ laudes, vel blandimenta quærit, oues perdit; quod ẽt probari
1 pōt c. nihil. dist. 83. vnde iure merito ij, qui adulatoribus delectantur, debent eadẽ innodari irregularitate, qua ipsi adulatores, vt colligitur in c. sunt nonnulli, dist. 46. nam sicut Lazarus, lepra correptus à canibus vulnera lingi patiebatur, ita prælatus, & Rector lingi vulnera patitur, qui adulantiũ lingua delectatur; adulantibus. n. vulnera nostra lingere est, qđ plerumque solent etiam ipsa mala, quæ nos in nobis reprehendimus impro-

bo

bo fauore laudare; ita explanat Diuus
Gregor. Homil. vltima ex quadragin-
2 ta: vnde istis rectoribus recte obijcitur,
quod permittant oleo peccatoris im-
pinguari caput suum, contra psalmi-
stam, psalm. centesimo quadragesimo.
Vnde scribit Gregor. impinguat caput
oleum peccatoris, cum demulcet men-
tem fauor adulantis, ita ille homil. duo-
decima ex 40.

Nam qui adulatoribus delectatur, fa-
cile ad delinquendũ adducitur, & adu-
lantium scelera facile per Indulgẽtiam
3 augeri permittit. Crispinus enim Do-
mitiani adulator princeps ęquitum fa-
ctus est, & propter mutuam scelerum
consuetudinem vestalis virginis stuprũ,
& peregit, & impunitatem impetrauit:
Sic itaque non minus delinquit adula-
tores familiariter admittens, quàm ipsi
adulatores, & ita docet Alex. de Hales,
quem ad hoc citat Silu. in verb. adula-
tio quęst. 5. nam commune peccatum
est vtrique, vt scribit S. Thom. 2. 2. quęst.
4 centesima sexagesima octaua, artic. 2.
ad 3. & ideo iura prohibent, ne quis fa-
ueat adulatoribus, neque quicquam eis
5 donet. cap. donare, dist. 86. vnde ex hac
participatione delicti vterque incidit in
parem indignitatem ordinis suscipien-
di.

De Scurra.

CAP. XXIII.

1 *Scurrilitas potest esse peccatum mortale.*
2 *Scurrilitas in clerico inducit depositionem.*
3 *Clericus ioculator priuatur communione.*
Camillus Quernus Archipoeta scurra.
4 *Clericus canens inter epulas excommunicatur.*

1 SCurrilitatẽ damnauit Paul.
ad Ephes. cap. 5. & potest
mortale peccatum esse, vt
tractat S. Thom. 2. 2. quæst.
148. art. 6. Propterea licet non sit inge-
2 ns delictum, tamen in Clerico, quia ma
gnum adfert scandalum inducit depo-
sitionem, Conc. Carthag. IIII. cap. 60.
habetur dist. 46. cap. clericum, ibi, ab
officio retrahendum, quod irregularita-
3 tem significat: Quinimmo huiusmodi
scurræ si ioculatores sint etiam commu-
nione priuandi sunt, vt eleganti Episto-
la tradit S. Cyprian. ad Euaritium, ha-
betur de consecr. dist. 2. cap. pro dile-
ctione.

Inter quos scurras princeps mihi ex-
titisse videtur Eunucus ille Ephesinæ in-
trusus Episcopus, de quo scribit Pallad.
Episcopus Helenopolitan. in vita sancti
Ioan. Chrysost. vt refert Lipp. Tom. 2.
vit. sanct. sub num. 42. scribit enim eũ
fuisse impudentem, ebriosum, ventri
subditum, in feminas insanientem, &
quod inter Satirica conuiuia, Theatri-
cas puellas suis humeris gesserit, capi-
teq; coronato edera craterem ferens ma
nu vina fuderit, hæc ille scripsit: potest
ne audiri celebrior scurra? sane de illo
sententiam tulit Theodorus Rom. Ec-
clesiæ diaconus dicens, in eadem culpa
esse eos, qui illum Episcopum promo-
uerant, in qua fuerant, qui spineam co
ronam Dei filio imposuerat; ita Pallad.
ibi: Celebris quoque scurra fuit Camil-
lus Quernus Appulus Archipoeta, cuius
erudita poesis omnium irrisioni patuit;
ridiculus ipso præpingui vultu, atque
alacri, hic fertur cœnante quodam prin
cipe, semesa, & ferme dentibus obtri-
ta illius ab ore obsonia comedisse, &
inter eiusmodi epulas subitaria car-
mina eleganti stylo factitasse, cantando

ęque, ac potando: sed eius hominis exitus, quanta sit scurrarum impudentia, apertissime demonstrauit; nam ęger egenus in hospitali publica domo Neapoli ventrem sibi ac intima viscera forfice pfodit, vt narrat Iouius Eulog. 62. Huic rei illud apte conuenit, quòd inter epu-
4 las clericus canens excõmunicatur: eod. Conc. Carthag. cap. 62. habetur in cap. clericum, 22. q. 1. Tollitur autem hæc irregularitas baptismo, sicut & aliæ plerę que, vt constat apud Palladium loco supra citato.

De Clericis confugientibus ad forum seculare.

CAP. XXIIII.

1 Clericus confugiens ad forum seculare vna cũ ipso iudice seculari ab Ecclesia communione pelluntur.
Monachi inter seculares viuere prohibentur.
Laici impedientes Ecclesiasticam libertatem tam personarum, quam iurisdictionis, quã varijs pœnis puniantur.
2 Ordinibus minoribus renunciari potest.
3 Clericus in minoribus quomodo admittendus, quando declinat forum Ecclesiasticum.
Clericus in minoribus, qui expressim renuntiauit suis ordinibus, non debet vlterius vnquam admitti ad clerum.
Marcus à S. Paulo aliquando reiectus & ob quam causam.

DEficere, & rebellis Ecclesiæ quodammodo videtur is, qui cum ab Ecclesiastico iudice corripitur, ad secularem iudicem confugerit, vt ab illo contra Ecclesiasticum defendatur: propterea tam iudex secularis defensor, quàm clericus defensus ab Ecclesiæ communione pelluntur, vt est expressum Conc. Agathen. cap. 7. habetur vigesima prima q. 5. cap. placuit; idem longe apertius probatur Conc. Antioch. cap. 11. Iubet enim clericos, vel Episcopos, ad Imperatorem confugientes reprobari, & abijci non solum à communione, verum etiam ab honore, scilicet ordinum, vt habetur 23. q. 8. cap. si quis Episcopus.

1 Propterea Gregorius Papa deplorat sui temporis infelicitatem ob hanc causam: Nam cum Salonitanæ Ecclesiæ Episcopus, ipso Pontifice contempto, ad Imperatorem cõfugisset, sic ipse Gregorius scribit ad Constantinam Augustam: Valde (inquit) graue est, vt vir, de quo talia & tanta nunciantur, cum ante requiri debeat, honoretur: Et si Episcoporum causæ mihi commissorum apud pijssimos Dominos aliorum patrocinio disponũtur, Infelix ego in Ecclesia ista quid facio? Sed vt Episcopi mei me despiciant, & contra me refugium ad sæculares Iudices habeant; omnipotenti Deo gratias ago, peccatis meis deputo. Hæc retulit Ioannes Diaconus in vita eiusdtm Gregorij lib. 4. cap. 10. Istis enim modis laici in Ecclesiasticas personas sibi ius vendicarunt propterea à cõmunione Ecclesiæ etiam ipsos laicos æquum est arcere, vt etiam constitutum fuerat Conc. Cabilonen. cap. 11. & ob eandem rationem Carolus Magnus Cõcilium cogi curauit, ab Eugenio ij. Papa ad compescendam laicorum principum insolentiam in clericos: nam eo constitutum est ne laicorum imperio quisquam clericorum pareat, nec abstineant Ecclesiastici iudices ab ordinaria ipsorum iustitia, etiam si laicorum imperio prohibeantur, vt habetur cap. 2. de Iudit. quinimmo quoniam qui fundatores Ecclesiarum fuerant, putabant sibi ius aliquod competere ex fundatione, super ordinandis clericis in ipsis Ecclesijs, & ipsarum bonis ad mini-

ministrandis, ideo ipsos laicos etiam cõmunione priuãdos statuitur d. Conc. Cabilonen. cap. 14. quo etiam loco cap. 15. statuitur, ne Abbates, aut monachi secularis potestatis patrocinio vtantur, nec (absque licentia Episcopi) ad principis præsentiam accedant, sub excõmunicationis pœna; Et quia hic abusus nimiũ irrepserat in monachis, vt ad obseqa secularium confugerent, sepius idem constitutũ est: Nam idẽ constituit Inoc. iij. vt habetur cap. quanto, de off. ordin. Idẽ in Conc. Vien. Clem. ne in agro §. quia vero, de stat. monac. idem. in Conc. Trid. sess. 25. cap. 4. de Regular. Sed & quoniam Episcopi nimijs principum secularũ obsequijs se se demittebant, & nimiam exinde seculares super Ecclesiasticas personas auctoritatẽ acquirebant, Conc. Trid. prouisum est, ne id fiat d. sess. 25. capit. 17. de Reform. Et cum hæ omnes prouisiones pontificum, & conciliorum non sufficerent ad compescendos seculares dominos, in vsurpanda Ecclesiastica iurisdictione, nouissime 3
oportuit p Pontifices Pium V. & Greg. XIII. hoc criminis genus excommunicatione punire reseruata sibi in cœna domini; nam quicumque dominus temporalis, vel etiam Ecclesiasticus, qui eis faueat, quomodocumque in libertate Ecclesiastica impedienda, vel in auocandis à foro ecclesiastico causis, ad secula re trahendis, dicta excommunicatione plectitur, & prout latius ibi continetur.

Hinc igitur recte sequitur, ꝙ irregulares fiant Episcopi, presbyteri, diaconi, atque subdiaconi committentes hoc crimẽ, quia cũ in sacris isti omnes sint, ipso iure papali irregularitate notant' ab Hono. iij. Papa capit grauem, de excess. Prælat. vt probat Silu. in verb. irregularitas vers. 23. Ideoque constituti in minoribus ordinibus, quum possint renunciare priuilegijs Ecclesiasticis, vt scribit idem Silu. in verb. apostasia quæstio. 5. non efficiuntur ipso iure irregulares, confugiendo ad forum seculare, sed per sententiam; & tunc intantum sunt irregulares, inquantum videntur renunciare minorum ordinum ministerio, deponentes semetipsos, præsertim hodie quãdo describuntur certo ministerio Ecclesiarum; vnde confugiendo ad forum seculare, deponi iure possent d. cap. placuit, quod multo magis verum esset, si hic cõstitutus in minoribus beneficium Ecclesiasticum possideret.

Quandocumque igitur isti minores ordines habentes, declinant forum Ecclesiasticum in causis ciuilibus, vel criminalibus, eo prætextu quod liberi adhuc sint non audiendos puto, quo ad hanc declinationem, nisi cum clausula, dummodo cõstet de expressa renunciatione priuilegij clericalis; quod si fecerint, postea ad altiores non admittam; nec eos qui prædictas censuras incurrissent dum laici essent, quia si Ecclesiæ salubria præcepta contempserant, & libertatem oppresserant, ipsius benignitatem facile experiri non debent, Conc. Trid. sess. 24. capi. 5. de Ref. matr. & ad hoc optime facit text. act. Apost. cap. 15. in fin. quo loco cum Marcus assumptus fuisset ad opus Euangelij, illudq; deseruisset in consulto S. Paulo; & postea Barnabas rursum vellet eundem ad idem opus assumere, S. Paulus noluit assentiri, quasi videretur indignus ministerio is, qui prius assumptum neglexisset, vt ibi patet; quod comprobatur ratione; nam iurans, vel vouens non clericari irregularis est, licet tale iuramentum, vel votum sit temerariũ 12. quæst. 4. §. fin. & dist. 85. capit. Archidiaconum: tradit

Borgas; de dispens. p. 1. quæst. 5. num. 37. Propterea Cyprianus epist. 28. Acolythum & alios quosdam subdiaconos, qui à clero recesserant ad pristinum ministerium admittere noluit, nisi causa cognita, & cum dispensatione, vt ibi patet.

De acceptantibus beneficia de manu laici.

CAP. XXV.

1 *Beneficia accipiens de manu laici fit irregularis.*
Electus ad beneficia per laicos, fit intelligibilis, & omnium dignitatum Ecclesiasticarum incapax.
2 *Intrusus per laicam potestatem irregularis est.*
Intrusus quid quid agit nil valet.
3 *Eligens per vim, & potestatem laicam fit magis irregularis, quam ipse electus.*
Consuetudo inducere potest, vt electio; nominatio, vel postulatio per laicos fiat vnà cum clero.
4 *Consuetudo inducere non potest, vt collatio, & institutio beneficiorum de manu laici accipiatur.*
Imperatores olim cum clero pontificem eligebant.
5 *Stephanus ix. Papa iussit, ne in Pontificem admitterent qui non fuisset electus à clero.*
Paschasius I. Papa electus fuit pretermisso Imperatore.
6 *Ludouici Imperatoris egregium responsum.*
Nicolaus II. deposuit Benedictum X. à laicis electum; & ob id constitutionem promulgauit, vt clerus eligeret, quæ confirmata est à Greg. vij.

1 GRauissimam iniuriam infert Ecclesiæ, qui quod Ecclesia domina præstare solet de laicorum manibus suscipiat; vt puta, si quis beneficia, quæ Ecclesiastica sunt de manu laici recipiat, atque ab eo sese institui patiatur, tam grauiter delinquit, vt irregularis efficiatur, cap. si quis deinceps, 16. quæst. 7. quo loco nullus ordo Ecclesiasticus ab hac nota excipitur; idem probatur ead. q. cap. quoniam. cap. si quis Episcopus. c. si quis clericus, cap cõstitutiones, & cap. nullus. Id quoq; expressius probatur in cap. quisquis, de elect. nam sic electus fit ineligibilis, & omnium Ecclesiasticarũ dignitatum incapax, vt ibi, & per glo. & Doct. Quod patet exemplo Henrici III. Imperatoris, qui cum sacerdoti cuidam Episcopatum pollicitus fuisset, ac etiam præstitisset ob leue quoddam humanũ obsequium, Dei vltionem est expertus; ductusq; pœnitentia, de Episcoporum consilio, Episcopum illum sic à se nominatum, & intrusum deponendum curauit. Naucler. Gener. 36.

2 Hinc illud consequitur, vt quicumq; intruditur p manus laicas in beneficio, eadem irregularitate notetur. d. capit. si quis deinceps, & d. cap. quisquis. Spec. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. 15. vnde talis intrusus exequi non potest suorum ordinum potestatem competentẽ ex tali beneficio; quia quod agit intrusus, nihil valet, glo. per illum tex. in cap. factus, & seq. 7. q. 1.

3 Illi præterea, qui per vim secularis potestatis quempiam Eligunt, vel intrudũt ad Ecclesiastica beneficia, multo magis irregulares fiunt, quàm sic electi. d. cap. quisquis, de elect. vbi Bernard. & glo. dicunt plus delinquere eligentes, quã electum; sed hoc declarandum est, non procedere quando ex approbata consuetudine in huiusmodi electione esset requirenda, vel admittenda potestas secularis. Bern. in d. cap. quisquis; qui bene loquitur in electione, nominatione, vel postulatione; sed in collatione beneficiorum
4 nunquam consuetudo posset inducere, vt collatio, & institutio de manu laici

accipi possit propter incapacitatem talis potestatis laici in conferendo, & instituendo per ea quæ scribit Abb. post glo. in cap. §fin. de consuetud. Fely. in c. causam, circa princ. de præscript. cum alijs, quos citat Roch. Curt. in tract. de cósuetud. in secundo Requisito q. 3. vers. Tertia sit conclusio, in prima limitatione.

Et ideo ex dictis locis videtur sentiendum, quòd nec electio prælatorũ de cósuetudine competere potest laicis, scilicet quando per se soli eligerent, vt ibi: at si in cómunione cum clero, posset admitti sententia Bernard. supradicta; Etiam ab initijs Ecclesiæ nascentis Imperatores, ac sęculares potestates in electionibus admittebantur cum clero, vt constat ex annalibus Pontificum: sed quia ad impietatem illud poterat pertinere, Stephanus nonus Pontifex, cum se ob ęgritudi-
5 nem moriturum putaret, iussit clero, ne quemquem aliter electum, quàm à clero ipso in Pontificem admitterent: quãquam diu antea Paschasius primus, cũ prætermisso Imperatore Ludouico electus à clero fuisset, ab ipso Ludouico cóprobatus est, his verbis, patrum instituta non esse violanda, refert Plat. & Ioannetus; postea vero Nicol. II. compulit abdicare se Pontificatu Benedictum X. qa à Romanis patritijs electus fuerat, & ob eandem rem Laterani coacto Concilio constitutionem promulgauit, qua iussit ne ab alijs quàm à clero Pontifex eligeretur, addita maledictionis, & excommunicationis pœna; quam legem ad reliqua omnia Ecclesiastica beneficia conferenda, per sęcularem potestatem extẽdit Greg. septimus, ut refert Honuphri* in eius vita.

De inobedientibus sedi Apostolicæ, & incorrigibilibus.

CAP. XXVI.

1 Sedi Apostolicæ obedire contemnens peccatum paganitatis incurrit.
Sedi Apostolicæ inobedientes irregulares sunt, & infames;
2 Sedi Apostolicæ inobediens dicitur ex contẽptu, secus ex ignauia, aut morositate.
3 Hæreticus putatur, qui credit se non teneri obedire canonibus Pontificum; at non sic in contrafaciente per luxum, & intemperantiam, vel ignauiam.
Episcopus non seruans, nec seruari faciens canones & reseruationes apostolicas, est periurus, nisi in casibus, vt hic.
Alienatio rei Ecclesiæ modicæ conceditur Episcopo.
Incorrigibiles qui, & inuincibiles deponuntur, sine spe restitutionis.
Incorrigibiles, omnes sunt irregulares.
Incorrigibilis dicitur perseuerans in delictis, dimittens pœnitentiam, non ostendens dolorem delicti.
Incorrigibilis declaratus statim potest capi a Iudice sęculari.

Riolis, atq; idololatris comparandi sunt, qui sedis Apostolicę iussa contemnunt. .Reg. cap. 15. & 81. dist. cap. t. si qui
1 sunt, Peccatum enim paganitatis incurrit, quisquis dum Christianũ se esse asserit, sedi Apostolicæ obedire contẽnit, vt dicitur in d. cap. si qui sunt; quacumque is polleat dignitate, nec promoueri, nec exercere permittitur. cap. nulli, dist. 19. cuius rei causam demonstrat Greg. Quia qui prælatorũ imperio repugnat, diuinam voluntatem se scire melius existimat; nemo enim in inobedientiæ suæ obstinatione persisteret, si propositi figmentum, in corde quasi idolum nó gestaret, dum enim agenda in corde concipit, quasi idolum facit. Hæc Greg. super lib. 1. Reg. cap. 15. sunt igitur huius-

modi irregulares, quia infames sunt, 6. q.1.cap.Infames; Quod verum est in illis, qui pertinaciter nolunt acquiescere; secus si morosi, & tardiores in obediendo, vt distinguit idem S.Greg.d.cap.15. his verbis: Plerique ad horam repugna-
2 re videntur, dum statim præpositorū imperia non recipiunt, qui tamen eisdem imperijs postmodum aquiescunt: Nolle autē acquiescere quid est, nisi & iniunctæ obedientię repugnare, & in eiusdem repugnationis obstinatione persistere? Non enim acquiescunt, q. in cordis sui proposito inuincibiles sunt; & quæ decernunt agere, nullius auctoritate prçter mittunt. Hæc ille: quod etiā fusius tradit Osius Varmien.in conf.Cath. c. 92. de tradition.

Ex quibus constat hos qui nolunt acquiescere iussis prælatorum, dici inuincibiles, idest incorrigibiles, qui pro tanta inobedientia, & contumacia tam Pōtificali, quàm sacerdotali officio priuandi sunt, & in perpetuū deponuntur sine spe restitutionis, vt de incorrigibilibus expressim tradit text. in cap. veritatis.§.
3 fin.de dol. & contu; omnis enim incorrigibilis est irregularis d.cap.veritatis; ēt post peractam pœnitentiam, propter illa verba sine spe restitutionis; imò posset etiam degradari, per glo. & text. in cap. forte, 23.q.4.& videtur tex. in cap. cum non ab homine, de Iudit.& tradit.Spec. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. 10.vnde nec promoueri, nec promoti exercere possunt.

Quinimmo isti possunt tanquam hæ-
3 retici molestari, si credant se non teneri ad canonum obedientiam: S.Th.quodl. 7. artic. 18. vers. ad quintum, glo.in d. cap. nulli: tex. in c. 1.dis. 22.dixit enim Gregor. Turon. hist.Gall.lib.2.cap.23. hanc egregiam sententiā: Illud sine hæresi esse non potest, vt in Ecclesia Dei nō obediatur sacerdoti Dei, cui ad pascendum oues commissæ sunt.

At omnes transgressores canonū ob luxum, vel concupiscentiam, nō per hoc incidunt in contemptum canonis, etiā si frequenter contraueniant, quia nollēt contemnere si possent luxuriari: S.Tho. 2.2.q. 1. artic. 10. S. August. de natu.& grat. Io. de Tur. crem. dist.81.cap.quicumque;

At si quis etiam Episcopus nō seruet, aut seruari non faciat per comtemptum ipsos canones, est periurus, & ab eo recedi potest, sicut ab excommunicato, vel præciso; Abb. in capit. ego, de iure iur. summistæ in verb. Episcopus. Idemque erit si Episcopus reseruationes sedi Apostolicæ facta; non seruet, tam in foro Iudiciali, quàm in foro conscientiæ: nam præter id quod incidit in Bullam cœnæ Domini, quando facit contra eam, vt in ipsa aperte constat, est etiā periurus contra proprium iuramentum, in sua consecratione præstitum, & hæc infrascriptis modis limitantur primo nisi forsan res de qua ageretur esset modica, vt est exēplū in alienatione rei Ecclesiasticæ modicæ: Caietan. in summa in verb.excōmunicatio, cap.75.Abb.in c. tua, de Eccles.ædif.nam in tali casu non est credēdum Papam velle illaqueare prælatos Abb. in c.vt super, de reb. Eccl. & plura in specie tradit Ias. in tit. qui feu. dar. poss.col.6.vers Addo ad confirmationē, & col. 8. vers. Quarto vltra alios: comprobat alijs multis Silu. in verb. Alienatio, q.16.Secus igitur iudicaretur, quando res quæ alienatur non esset modica, vtputa valoris vltra aureos viginti, secundum glo.in cap. Terrulas 12.q.2.illo casu tam Iudex commissarius approbans, quàm qui procurant huiusmodi aliena-

tio-

tionem illicitam sunt excommunicati, & irregulares, etiam si sint Episcopi, vt est per expressam Bullam declaratum à Paulo II. Papa anno I. mense Maij: quę Bulla etiam hodie est in uiridi obseruantia.

Alter casus est, quando Episcopus vtitur iure sibi concesso, contra reseruationes in casibus sibi permissis, ex Concil. Trident. sess. 24. cap. 6. de reform.

Quod autem Episcopi, & alij vsurpantes auctoritatem, quæ soli Apostolicæ sedi competit, sint irregulares, asserit Damas. Papa in epist. ad Stephanum, ante fin.

Ad cognoscendum autem quis dicatur incorrigibilis pluribus modis Doctores locuti sunt, primo si reuertitur ad priora delicta; & in eis perseuerat, vel in alijs æque grauibus Abb. in d. c. cum non ab homine, col. pen. vers. quæro, & ibid. Dec. col. vlt. Secundo est incorrigibilis si assignatum locū pœnitentiæ desc-
4 rat fugiendo Abb. & Dec. Ibid. Tertio si quis termonitus non desistat à criminibus, dicitur incorrigibilis, Dec. ibid. Sed & in modo confitendi delictum suū potest Reus talia verba dicere, per quæ appareat eum esse incorrigibilem, quia forte non ostendit se se pęnitere de delicto, sed potius dolere, quòd non fuerit perfectius perpetratum, ita scripsit Cardin. vt refert Fely. in cap. Rod. col. 35. de rescript. & refert Diaz cap. 131. in fin. sic itaq; si declaretur incorrigibilis per Iudicem Ecclesiasticum, potest sic declaratus comprimi per Iudicem sęcularem absque alia degradatione Aret. qui attestatur de communi sententia in d. capit. cum non ab homine, & latius prosequitur Diaz in praxi canon. d. cap. 101.

De relapsis.

CAP. XXVII.

1 Delicta posteriora sunt grauiora prioribus.
Irrisor est, qui ad priora delicta relabitur.
2 Dispensatus super aliquo crimine, redeundo ad idem, fit indignus dispensatione.
Relapsi nec ascendere, nec administrare possunt.
Relapsis in hæresim debetur vltimum supplicium.
3 Relapsus in hæresim dicitur, qui in solam præsumptionem vrgentem incidit.
Hieronymus de Praga relapsus, crematus fuit.

D incorrigibilem proximè accedit relapsus: cum etenim secunda delicta semper sint gra-
1 uiora prioribus, Genes. cap. 4. in fin. Idcirco qui ad eadèm relabitur delicta, nō pœnitens, sed Irrisor potius dicēdus est, ex Isidori sententia: q̄ habetur de pœnit. dist. 3. cap. Irrisor: Imò videtur dicendus incorrigibilis p ea quæ tradit Abb. in cap. cum non ab homine, colum. pen. versic. Quæro de Iudic. Et ibid. Dec. & Diaz in praxi canon. cap. 131. in princ. Propterea qui semel dispensatus est in crimine, si in idē relabitur, fit indignus dispensatione, ex Conc. Trident. sess. 24. cap. 5. de reform. Ideoque efficaciter cadit à dignitate sui officij, ita vt nec ascēdere ad altiores, nec susceptos vlterius possit administrare: Cōc. Ilerdensi cap. 5. habetur c. hi qui altario. §. quod si iterato, dist. 50. & fusius dicemus infra cap. 33. de periuris.

De relapsis in hæresim non est agendum, quoad irregularitatem, quandoquidem vltimum debetur suppliciū: c. super eo, de hæret. lib. 6. etiam si secūda vice non veram hæresim amplectantur, sed inciderint in solam præsumptionē vehementem; nam inter relapsos connu-

numerantur c. accusatus, de hæret. lib. 6.

Vnde sicut quilibet hęreticus est ipso iure irregularis, vt suo loco opportuniꝰ dicemus; multo magis qui relabitur, sed vt dixi raro disceptatur de irregularitate in relapsis, cum tradantur curiæ sęculari, d. cap. super eo: Silu. in verb. hæresis 1. q. 9. & 11. vt vsus perpetuus approbauit, & patet ex frequentibus Iudicijs Romanæ Sanctissimæ Inquisitionis, & præcipue hoc patuit in Hier. de Praga, qui cum hęreses Ioannis Vuiclef. & Ioannis Hus in Conc. Constantien. in sess. 19. publicæ abiurasset, & postea relapsus in easdem fuisset, eodem Con. sess. 21. relapsus declaratus curiæ sęculari traditus est, & combustus anno Domini, Miles. Quadringentes. dec. sexto.

De furibus, & latronibus.

CAP. XXVIII.

1 *Furti conuictus infamis efficitur.*
Clericus fur deponitur.
2 *Fures quibus pœnis iudicauit plectendos Plato.*
Furtum Etnicis inter grauiora crimina habitum.
3 *Latrocinij clericus damnatus degradatur.*
Bona Ecclesiarum occupantes sunt ipso iure excommunicati, & irregulares.
4 *Furta literaria.*
Speculator ex pluribus auctoribus speculum cõpilauit.
Ioannes Andrea literaria furta collaudat.
Apuleius Asinum aureum Luciani sibi ascripsit.
Macrobius Auli Gellij pleraque continet.
Plato plura à coetaneis furatus dicitur.
Numerius Platonicus Christiana dogmata sæpe sibi ascripsit.
5 *Græci à Barbaris, & Hebreis multa dogmata furto sustulerunt.*
Furti redargui potest, qui alienos labores sibi ascribit.

Vrti conuictus in iudicio procul dubio infamis efficitur. c. infames, 6. q. 1. ex quo infamiæ capite promoueri non potest, vt diximus, quando de infamibus agendum fuit: si vero promotus sit, qui furtum cõmisit, gradu suo deijcitur, dist. 50. capit. de ijs vero, & d. cap. infames: sunt enim clerici fures deponendi cap. cum non ab homine, de iudic. Hoc enim crimen inter maiora, & grauiora annumeratur, Abb. in cap. cum contingat, col. 6. de for.
2 compet. nam Plato seruum furantem ficus, aut vuas vulneribus feriendum esse statuit, cum tamen parricidio tantũmodo triennale exilium proposuisset, vt scribit Euseb. Pamph. de præpar. Euang. lib. 13. c. 13. vnde vel ethnicis ipsis furtum inter grauiora delicta annumeratũ est: propterea canones Apostolici hoc clericorum crimen depositione dignum statuerunt, vt in canon. 25. habetur dist. 81. cap. presbyter, & alijs etiam pœnis puniendum docet Diaz in praxi canon. cap. 84.

Est tamen aliquod furti genus longe grauissimum, quod rapina, & latrociniũ
3 dicitur: quare si clericus in hoc crimen latrocinij incurrisse deprehendatur, aut conuincatur, vt tergiuersari non possit, degradari debet. cap. Tuę, de pęn. & ideo sunt in summo gradu irregulares, sed & alijs pœnis puniuntur, de quibus Diaz d. cap. 84.

Inter fures adnumerantur non solũ, qui aliena subtrahunt, verum etiam, qui in administratione bonorum alienorum tam Ecclesiæ, quàm alterius laici sibi secreto retinent, aut ẽt si depositam apud se rem in usus suos vertant. l. 4. C. depos. sed ad hanc irregularitatem præcipuè pertinent ij laici, vel clerici, qui Ecclesiarum bona, iura & iurisdictiones occu-

pant,

pant, siue clam, siue palam, siue per vim, siue quouis quæsito colore; nam & ipso iure excommunicati sunt Papali excommunicatione reseruata, & omnibus beneficijs priuantur, & ad alia redduntur inhabiles, & susceptos ordines exercere prohibentur, vt latius Concil. Trident. sess. 22. cap. 11. quod notandum pro dominis temporalibus non promouendis, q. facile in hoc crimen incidunt, dum non reddunt, quæ sunt Dei Deo, contra verbum Domini.

Est præterea aliud furti genus, quod non ad has pœnas pertinet, quod cõe est
4 literarum professoribus, dum quisq; alienos rapit labores, & in laudem, ac nomẽ suum transfert, quod præcipuum est iurisperitis, quorum volumina in tantam molem aucta sunt, dũ alter alterius scripta repetit, tacitis priorum auctorũ nominibus, alieno labore laudẽ quæritans, vt nec ætas vna peruoluendis titulis, atq; inscriptionibus voluminum sufficere videatur: Speculator etenim egregiũ opus cõscripsit, quod Speculum nuncupauit, nulla penitus parte reprehensibile est, quod vtile, pium, ac veridicum sit, & vtinam eius vestigia sequeretur cœtus Doctorum; Tñ si prisci, qui ante eum vixerant scriptores, reuiuiscerent, & quisque suas partes ab eo opere repeteret inane Gulielmi Duranti opus redderetur; nã aliquando integros codices de verbo, ad verbũ retulit, videlicet Ioannis de Deo, & Martini de Fano, vt notat sæpe Ioannes Andreæ, in addit. ad specul. sed & ipse Ioan. Andr. qui hoc illi obijcit, in idem tamen crimen incidit passim; quinimmo & se se aliquando id fecisse gloriatur, & huiusmodi furta collaudat.

Fecere itidem & alij; Apulæius asinũ Aureum sibi ascripsit, qui fuerat Luciani; Macrobius pleraque Auli Gellij scripta verbotenus refert, tacito illius nomine; sed & istis vetustior Plato multa à scriptoribus coætaneis furatus esse dicitur, vt refert Euseb. de præpar. Euangel. lib. 10. c. 1. sicut & Græci ferme omnes hoc vitio laborarunt, vt idem Euseb. eo loco refert, quod & Basil. in exposit. sua ad Euangel. in principio, quæ est homil. 45. attestatur de Numenio Platonico loquens: Plurimi, inquit, veritatis inimici, mundana sapientia se plurimum iactantes, sic admirati ista fuerunt, vt in suis libris conscribere ausi sint; Furatur enim nostra diabolus, & suis ea largiri conatur.

Sed & idem Euseb. de præpar. Euãg.
lib. 7. c. 7. dicit Græcos nonnulla à Barbaris, ab Hæbreis vero multa furto surripuisse: Mars. quoq; Ficinus in lib. de religione Christiana cap. 22. de Platonicis ita scribit, Ego certe reperi præcipua Numenij, Philonis, Plotini, Iamblici, Proculi mysteria a Ioanne, Paulo, Hierotheo, Dionysio Areopagita accepta fuisse; quicquid enim de mente diuina, angelisque, & cæteris ad Theologiam spectantibus magnificum dixere, manifeste ab illis vsurpauerunt: Hæc ille. Hæc furta Græcorum, & alia eiusdẽ generis recenset fusius quàm cæteri Clem. Alex. Strom. lib. 6. primã enim illius libri partem absumit in detegendis his Græcorũ auctorum furtis.

Sic itaque, si quis alienum opus sibi falso scribat, sine ulla laboriosa immutatione, & falsi, & furti redargui potest; præter id quod sæpe numero in lucem prodeunt ea furta, magna cum infamia ad instar corniculæ Flacci, de qua ille epist. 3. ad Iul. Florum.

Ne si forte suas repetitum venerit olim
Grex auium plumas, moueat Cornicula risum
Furtiuis nudata coloribus.

Sed

Sed hoc genus furti nihil ad irregularitatem pertinet, nisi fortè re in iudicio cognita, sententia de falso feratur.

De vsurarijs.

CAP. XXIX.

1 *Vsurarius est infamis, etiam peracta pœnitentia, & irregularis.*
2 *Clericus vsurarius suspenditur ab omni officio Ecclesiastico, & perseuerans degradatur.*
Vsurarij nomine contrahens, vel mediator est irregularis.
3 *Vsurariorum appellatione veniunt mediatores.*
Vsurarij filij, & hæredes sunt irregulares,
4 *Vsura si imputetur alicui collegio, vel vniuersitati; omnes sunt irregulares.*
5 *Vsurarius manifestus bonis cedendo non promouetur, non enim habet beneficium cessionis iure canonico.*

AD fures, & latrones proximè accedit vsurarius, ipse etenim est et infamis, vt tradit Abb. in
1 cap. Inter dilectos, per illum text. in 3. not. de excess. prælat. & remanet infamis etiam post peractam pœnitentiam, & post factam restitutionem vsurarum, scribit Bald. in l. improbum C. ex quib. caus. inf. irrog. ob quam infamiæ notam obtinere officium non potest, glo. in cap. preterea. de vsur. nec ad vllum ordinem promoueri permittitur; quia irregularis est, dist. 46. cap. seditionarios, & dist. 47. cap. de Petro; nam omne genus vsurariorum, ne ad ordines Ecclesiasticos, vel ad clerum admittatur monet Augu. lib. de dogmat. Ecclesiast. c. 72. habet in cap. maritum, dist. 33. licet per errorem ille locus à Gratiano adscribatur beato Gregorio.

Si verò qui iam promotus est, vsurarius reperiatur, suspenditur ab omni officio Ecclesiastico, d. c. præterea, de vsur.
2 qui si perseueret deponitur, imò & degradatur, cap. si quis clericorum, & cap. quoniam, & c. Episcopus, dist. 47. Alex. cõs. 72. vol. 1. Host. in Sum. de vsur. §. vlt. vers. Alia à Iudice: Quod autẽ verè sint irregulares vsurarij scribit Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. Item cupidus.

Amplia vt non solum si quis suo nomine vsuras exerceat, verũ etiam si alie-
3 no tex. in cap. sicut, dist. 47. Idem si sit mediator cõtractus vsurarij, isti omnes sunt in eadem culpa, qua ipse vsurarius, & dici debent vsurarij, & veniunt appellatione vsurariorum, & eodẽ modo debent restituere, glo. sing. in l. si sciente ff. de parricid. & scribit Diaz in praxi canon. cap. 51. post Philip. in cap. 1. de testibus in 6.

Quinimmo non ipse solus vsurarius efficitur irregularis, verum etiã eius filij, aut hæredes, nisi satisfaciant, restituant, aut hæreditatem repudiẽt: scribit Host. in cap. Tua nos, de vsur. refert. ac probat Tabien. in verb. ratiocinia, idem etiam Abb. notat in cap. 1. de oblig. ad ratioc. propè fin. Quibus omnibus illud nota-
4 tu dignum accedere debet, quòd si collegiũ, vel vniuersitas vsuras exerceat omnes, sicut ad vsurarum restitutionem tenentur, ita eodẽ modo irregulares fiunt; sed in hoc ab alijs vsurarijs differunt, qđ ij, qui de ea vniuersitate, vel collegio nihil egerunt, verbo, vel facto circa contractus vsurarios, facilius dispensabuntur: at non ita facile ij, qui verbo uel facto præfuerunt negocio vsurario, vt dicemus infra quib. mod. toll. Irregul. vers. Alius casus est.

Sed & si vsurarius manifestus velit bonis cedere, tamen adhuc promoueri non permittitur, quia cum de iure Canonico vsurarius non habeat beneficiũ cessionis, quia semper posset conueniri in

in solidum, glo. in cap. cum tu, de vsur. Bald. in suo peculio in litera C. vers. cædens bonis, consequens est, vt nec ꝓmoueri possit, quasi debitor, & illaqueatus litibus, & ratiocinijs cũ magna infamia iuris, & facti.

De sacrilegis.

CAP. XXX.

1 *Sacrilegus multis modis dicitur.*
Sacras res vendens est irregularis.
2 *Sacrilegus clericus est deponendus.*
3 *Monialibus commiscens omnino est irregularis etiam si hoc manifestum non sit, etiam si semel tantum.*
4 *Monialem sollicitans est irregularis.*
Sacrilegij dispensatio quandoq; Episcopi, quandoque Papa est.

Acrilegij multæ sunt causæ, vnde multis modis quis dicitur sacrilegus. 17. q. 4. c. quisquis, & late scribit Mart. ordinis prædicatorũ in sua margarita Decreti, in verb. sacrilegium, & sacrilegus; sed quoad rẽ nostram præcipuus casus est in iure, vt quis fiat irregularis, si de ministerijs Ecclesiæ hoc est de paramentis altaris, de ipsis rebus sacris, aliquid vendiderit; nã non potest esse in ordine Ecclesiastico, idest non potest esse de numero clericorum. cap. si quis presbyter, aut diaconus, dist. 50. quàm irregularitatem ad omne sacrilegij genus extendere possumus, ꝓpter eandem rationẽm ob generalitatẽ verborum cap. infames 6. q. 1. vbi indistinctè sacrilegi inter infames, & irregulares adnumerantur: Hoc etenim, quod
2 scilicet in omni sacrilegio pœna sit clerici, depositio, tradit Host. in Sum. tit. de accusat. §. quis sit effectus, vers. & gratiæ exempli: probat Diaz in praxi canon, c. 81.

Et ideò omnium sacrilegiorum maximũ mihi videtur, & omni grauitate pœnę dignum, si quis monialibus cõmisceatur; nam nec promoueri debet, vt adulter, vt stuprator, vt incestuosus, vt sacrilegus, & si promotus est, deponitur, cap. si quis Episcopus, 27. q. 1. tradit Ioan. de Anan. cons. 1. vers. secundo quod fama, Grillan. in tract. de pęn. omnis. coit. 1. q. priuatur enim omnibus ordinibus, omnibus beneficijs, non solum si tale crimẽ deuenerit ad notitiam populi, verum ẽt si nullum inde surrexerit scandalum in populo, forsan quia paucis notum, nam talis pęna debetur, etiam si tale crimen non diu continuatum, an frequentatum fuerit à delinquente, vt probat Diaz praxi canon. cap. 75. quo loco fusius tradit genera pœnarum quæ debentur istis sanctimonialium corruptoribus.

Quinimmo idem erit, si quis hoc crimen attentauerit. l. si quis non dicam rapere C. de Episcop. & cler. & cap. si quis 4
non dicam, 36. q. 1. & de pœnit. d. 1. cap. si quis non dicam, & 27. q. 1. cap. si qua monacharum, & cap. si quis rapuerit; Illud tamen animaduertendum est, quod dispensatio super hac irregularitate vario iure censetur; nam in minoribus quibusdam sacrilegijs Episcopus sua auctoritate dispensare potest; at in maioribus solus Papa, casus clarus in cap. de viro, 12. q. 2. & ita distinguit, glo. in d. cap. si quis presbyter.

De sortilegis, magis, maleficis, incantatoribus, diuinatoribus, & mathematicis.

CAP. XXXI.

1 *Sortilegium ad plurima referri potest.*
Clericus sortilegus deponitur, & degradatur.

1 *Sortilegium si sapiat hæresim punitur eisdē pœnis, quibus & hæresis.*
Malefici omnes sunt irregulares etiam occulti.
Sortilegos consulens per simplicitatem per annū administrare non permittitur, secus si studiose.
Auium cantus obseruans damnatur:
Crucis signum qua pietate faciendum.

1 Sortilegium in hac materia ad multa referri potest, videlicet ad magiam, ad maleficium, ad incantationem, ad diuinationem, seu inuocationem dæmonum, & ad reliqua huiusmodi quocumque nomine nuncupentur, quales sunt negromantici, piromantici, hidromantici: isti enim omnes atque consimiles in eadem detestatione sunt, & ab Ecclesia pari pœna plectūtur, 26.q.5.cap. nec mirum: clerico etenim hæc committenti depositionis pœna infligitur, ead.q.5.cap. non oportet, & cap. si quis Episcopus, & cap. aliquāti, & cap. si quis clericus, & per totam illam q. sed apertissimè hoc probat cap. quicumque ead. q. quam depositionē intelligere debemus, idest degradationem. 26. q. 7. c. non obseruetis, iuncto cap. admoneant; sic enim hanc depositionem pro degradatione intelligit Ant. Butr. & Abb. in c. at si clerici, de iudic. & idem dicit Dec. ibi col. 22. vers. Quartus casus, cum alijs locis, quos ad hoc propositū citat Diaz in praxi canon. cap. 100.

2 Quandoque vero illud crimen committentes eadem pœna puniuntur, qua hæretici, vtputa si hæc sortilegia, vel diuinationes saperent hæresim manifestā, scilicet in contemptum sacramētorum, fidei detestationem, aut aliud simile hæreticum; nam eo casu non vt simplex sortilegium est puniendum, sed vt hæresis, tex. in cap. accusatus. §. sane, vbi bona glo. de hæret. lib. 6. Et prosequitur latius iudic. Inquisit. in verb. diuinationes nu. 4 vbi docet etiam modum procedēdi aduersus huiusmodi, quo casu omne impedimentum canonicum, vel irregularitas, quæ hæreticis obest, obesset etiā istis d. §. sane: quinimmo etiam quandoque puniuntur plusquam hæretici, scilicet morte ante relapsum, vt patet de Basilio monacho mago, quem Romæ igne crematum fuisse narrat Greg. dialog. lib. 1. cap. 4.

Quòd igitur omnes præfati delinquētes sint irregulares; expressim dixit Ber. in cap. 2. de sortileg. etiam si occulto deliquerint, vt scripsit Silu. in verb. superstitio q. 11. sed etsi per simplicitatem, & bono zelo aliquis clericus consuluerit magos, sortilegos, vel diuinatores, aut huiusmodi susceptos ordines per annum exercere non permittitur d. capit. 2. de sortileg. qđ si studiose accedat ad istos, vt consilium ab eis capiat, ob istam participationem delicti, eadem irregularitate notaretur, qua ipsi diuinatores, & sortilegi, ob sacrilegium, quod commisit eos consulendo. Conc. Toletan. IIII. cap. 28. habetur 26. quæst. 5. cap. si quis Episcopus. Diaz in praxi canon. c. 101.

Idem est quoad omnes Astrologos, & Mathematicos, qui signis celestibus, omnia nostra tribuūt, quasi fatalia: sunt enim dicti Priscillianistæ hæretici, de q. bus Augu. lib. de hæres. cap. 70. Idem ferme erit in obseruatione cantātium auiū, vel diei, qua quisq; domo exeat, vel sternutationum: hæc enim damnatione digna sunt. S. Aug. de temp. Serm. 241. Nā Christiano homini contra hæc omnia vnum valet signum crucis, vt ibi ille probat, dum tamen signum crucis fiat cū pietate ob bona opera: alioquin pro malo opere parum proficiet signū, ex verb. August. Homil. 21. ex 50. Omnis (inquit) qui ad aliquod malum opus currit, si

rit, si forte pedem impegerit, signat os suum, & nescit, quod includit potius dæmonem, quàm excludit; debet enim hoc signum crucis, fide, ac deuotione fieri, non autem per incuriam, & ignauiam sine intelligentia. August. Homil. 31. Nos signum crucis, in fronte portamus, quia illud intelligimus: multi hoc faciunt, & intelligere nolunt; factorem quærit Deus signorum suorum, nō pictorem, &c. Hæc ille.

De Blasphemis.

CAP. XXXII.

1 *Clericus blasphemus deponendus in quacumqs blasphemia, præsertim si fuerit tertio monitus.*
2 *Blasphemis pœna specialis imponitur ex Concilio Lateran. sub Leon. X*
3 *Blasphemia Senacherib exercitum perdidit. Blasphemia Reges Regno eiecit.*

Onga oratione esset opus hoc loco in detestationem huius sceleris: sed quia Diaz Episcopus Calaguritanus id eloquentissimè præstitit in sua praxi canon. cap. 103.
1 eò lectorem reijcio, & tantummodo hic institutum prosequar meum. Clericus etenim blasphemus quocumq; blasphemiæ genere in Deum, aut sanctos, deponendus est, vt expressim decernitur in c. si quis per capillum, 22. quæst. 1. & licet Host. in Sum. de maled. §. blasphemantes, dicat hodie hoc pœnæ genus cessare per desuetudinem, quem sequitur Card. & Abb. in cap. 2. de maledic. præsupposita communi sententia; Tamen si sit tertio monitus, vt desistat, & appareat incorrigibilis, hic rigor depositionis debet obseruari, vt scribit Alexan. in cons. 72. volum. 1, col. 4. vers. Prætorea: quinimmo posset tam enormis esse blasphemia, vt etiam prima vice depositio interueniret, vt docet Abb. in dict. cap. 2. de maledic. per tex. in d. capit. si quis p Capillum, præsertim si blasphemia esset cum peccato in spiritum sanctum.

2 Hodie tamē post horum Doctorum tempora Conc. Lateran. sub Leone X. constitutio emanauit cōtra blasphemos clericos, his pœnis: prima vice perdat omnium beneficiorū fructus anni vniꝰ. Altera vice vno vel altero beneficio priuatur. Tertia vice omnibus beneficijs, & dignitatibus, officijs quoq; priuatus existit, & inhabilis ad alia consequenda, vel retinenda efficitur. Tabien. in verb. dispensatio. quæst. 15. vers. secundus casus, Diaz d. cap. 103. & ideo propter hanc inhabilitatem, & incapacitatem rectè dici potest irregularis, cum sine dispensatione ad nullum titulum promoueri possit; videmus etenim lege veteri
3 centum octuaginta quinque millia militum ob vnam Regis Senacherib blasphemiam per Angelum interfecta fuisse 4. Regum. cap. 19. Alphonsus quoq; decimus castellæ Rex ob blasphemiam regno eiectus est, vt Annales Hispaniæ, ac refert Marc. Anton. Natta Astens. de pulchro lib. 2. nam blasphemia penè æquabatur homicidio, & lapidibus obruebatur vsque ad mortem, Leuit. cap. 24. & ideo hoc crimen ponitur inter grauissima delicta, vt per S. Thom. 2. 2. quęst. 13. & 14. & non solum ipsi blasphemantes, sed & ipsi iudices, qui eos non puniunt, eisdem pœnis subijciuntur: Tabien. in dict. versic. secundus casus.

De periuris.

CAP. XXXIII.

1 *Periurus deponitur ab ordine, & beneficio.*
2 *Periuris Romana Curia depositionem, & priuationem beneficiorum non infligit, nisi periuris in iudicio.*
Periurus in proprio crimine, licet non sit puniendus in iudicio, tamen peccat, & fit infamis de facto limita, vt hic in fin.
3 *Delictum proprium quisque tenetur iudici confiteri, quando delictum illud adfert impedimentum ordini, vel beneficio.*

PRoxime ad blasphemiam est periurium, quo iniuria Deo irrogatur; ideo conuictus de periurio, suo gradu deijcitur cap. de ijs
1 vero, dist. 50. deponitur etenim ab ordine, & beneficio cap. presbyter, dist. 81. & scribit Abb. in c. quærelam, de iureiur. in 2. not. pro qua re clarus tex. in c. cum non ab homine, de iudic. quòd duobus modis declaratur: primo, vt non procedat ipso iure huiusmodi depositio, ita. n. sentit communis Doct. sententia, de qua attestatur Dec. in d. cap. cum non ab homine, col. 1. vers. sed communis de iudicijs, contra Ant. Butr. & And. Sic secũdo declaratur, vt procedat in solo periu-
2 rio iudiciali, vsus enim Curiarum nunquam induxit depositionem, vel priuationem nisi pro periurio iudiciali: nam pro periurio extra iudicium facto, ea pęna obseruari non consueuit: signatura etenim, & Papa non solent inducere priuationem beneficiorum ob periurium, nisi sit iudiciale Stafil. in tract. de Grat. fol. 78. vers. Tertio periurus, quem cum alijs probat Diaz in praxi canon. c. 86. quòd etiam olim senserat Archid. in c. iuramenti, 22. q. 5.

Illud verò notatu dignũ est, quòd & si in causa criminali cõtra se mota quis non puniatur de periurio, quando negat cum iuramento veritatem sui criminis, Alex. in addit. ad Bart. in l. 1. C. de bon. cor. qui sib. mort. apostilla ad Abb. in cap. 1. de testib. cogen. cum alijs, quos citat iudic. inquisit. in verb. periurium; Tamen quia peccat negando veritatem. vt dicit Abb. & Fely. in cap. cum P. de testib. cog. S. Thom. 2. 2. q. 69. Ideo si detegatur hoc periurium, licet ob hoc non puniri debeat, Tamen quia incurrit infamiam facti, est à promotione repellendus, tenetur enim prodere sua delicta iudici interroganti, quando ex delicto de
3 quo interrogatur potest venire pœna spiritualis impeditiua ordinis, vel beneficij, Silu. in verb. confessio. 1. q. 1. imò si quis dixerit neminem teneri sua iudici interroganti prodere delicta, non caret suspicione hęresis Priscillianistarum, contra quos Aug. de hæresib. c. 70.

Propterea mea sententia est, ita dęmũ periuria Reorum interrogatorũ impunita esse, scilicet pro primo periurio, & processu, vel delicto, tantum ob quàm rem mitius agendum est cũ eis: at quando iterum delinquunt, vel accusantur, aut contra eos inquiritur, cum assuescãt periurijs, propter spẽ impunitatis, vtili puto impunitũ esse non debere tale periurium, videntur. n. criminosi, & incorrigibiles, nam sicut relapsi in hæresim; quibus vita donata semel est, damnãtur ad mortem. cap. accusatus, de hæret. lib. 6. ita saltem extra ordinem isti puniendi sunt: quod autem prima vice quis excusetur, & secunda vice pœna sit ei irrogãda, probatur optimo text. in cap. desertorem §. sed plures ff. de re milit. & l. 3. ante fin. C. de Episcop. aud. ibi, remissionem veniæ crimina nisi semel commissa non habeant, vbi Bald. notat, qui geminauit delictum non debet sperare veniã,

cum

cum alijs locis, quos citat Tiraq; de pęn. remit. caus. 10. num. 4. ꝙ & alio optimo probatur exemplo; Nam si quis metu cruciatus idolis coactus sit sacrificare, ꝓ prima vice post peractam pœnitentiam, est ab irregularitate dispensandus: ꝙ si bis, vel tertio id ei contigerit, erit casus penitus indispensabilis, vt dicem⁹ infra titulo prox. de apostat. habetur in Cōc. Ancyr. cap. 8. arg. de ijs latius hoc libro tit. de relapsis, c. 27. Sunt igitur eiusmodi rei peierantes puniendi saltem, vt diximus, extraordinaria pœna: plerumq; etenim hi sic impuniti in proprijs, assuescunt postea peierare in alienis delictis attestandis, ꝙ si nos illos non punimus, puniet eos tanto seuerius omnium Dominus, vt contigisse suo tempore narrat Greg. Turon his verbis: Quidam q̃ plerumque in furtis, diuersisque sceleribus cōmixtus peierare consueuerat, cum aliquando à quibusdam pro furto argueretur, ait, ibo ad Basilicam Beati Martini, & sacramētis me purgans Innocens reddar; quo ingrediente elapsa secure de manu eius, ad hostium ruit, graui cordis dolore percussus. Alius simili modo cū de incendijs domus vicini sui argueretur, ait, vadam ad templum S. Martini, & fide data insons redibo ab hoc crimine: cum igitur ad Ecclesiam venisset ille, qui sacramenta dabat, conuersus ad eum dixit ei; quantum vicinorum dictat assertio, non eris innocens ab hoc scelere; sed tamen Deus, vbique est, & virtus eius ipsa est forinsecus, quæ habetur intrinsecus, tamen si ita te vana fiducia cœpit, quòd Deus, vel sancti eius periura non vlciscantur, ecce templum sanctū è contra; iura verum: at ille eleuatis manibus, ait, Per omnipotentem Deum, & virtutem B. Martini antistitis eius iuro, quòd hoc incendium non admisi: datis itaq; sacramentis, cum recederet, visum est ei, quasi ab igne circumdari, & statim ruens in terram, clamare cœpit se vehementer exuri, & hæc dicens spiritū exhalauit: narrat Greg. perfatus lib. 8. c. 16. & in lib. in glo. conf. c. 93.

Nec mihi placet illa ratio, quòd non deberet in tali periurio puniri vnquam quis in foro iudiciali, sed sufficeret, ꝙ in foro conscientiæ seuerius puniretur, & quod sæpius parcendū ex verbis Domini; Non dico septies, sed septuagies septies. Mat. cap. 18. Nam hic Matthæi locus bene procedit in foro conscientię; at in foro iudiciali disciplina etiam prima vice danda est, vt docet August. de verb. dom. secund. Mat. serm. 15. in fin. Peccasti, ait, petis ignosci tibi, ecce ignoui. iterum peccas, ignoui. peccas tertio, tertio ignoui, iam quarto ignoui; Nunquid septuagies septies fatigasti me? subdit ille hæc verba; si hac præscriptione seueritas disciplinæ dormiat, repressā disciplina, sequit impunita nequitia; vnde patet aliqua puniendos esse disciplina huiusmodi periuros.

De Apostatis à fide.

CAP. XXXIIII.

1 *Apostata à fide est plusquàm hæreticus, ideo penitus irregularis.*
Apostata à monachatu solo, est irregularis.
Iulianus apostatarum Imperator, & Princeps.
Iudæus factus Christianus, si præuaricetur est penitus irregularis, etiam peracta pœnitentia.
2 *Apostatans vi coactus, est irregularis.*
Helchesitæ hæretici sunt dicentes non esse crimē negare Christum ore, si corde cordas.
Apostata laicus peracta pœnitentia dispensari posset, vt promoueatur, clericus verò nequaquam.
3 *Apostatans per vim bis, vel ter, irregularis est omnino indispensabilis.*

Circuncidens se ipsum apostata, & irregularis est.
Mesopotamenus monachus se circunciderat.
Hæreticis in oratione communicans; deponitur etsi per vim etiam fit irregularis.
Ordinato ab hæreticis per contemptum, nunquã conceditur dispensatio.
4 *Apostata dicitur clericus deponens habitum, & tonsuram, & fit irregularis, præsertim habens beneficium.*
Ordo sacer species est religionis.
5 *Matrimoniũ contrahens existens in sacris, apostata est, & irregularis, & suspectus de heresi.*

Postata, qui lubens à fide retro recedit, plusquam hæreticus est, imò penitus est infidelis,
1 iccirco ab ordinibus, etiam minimis arceatur, & à cõmunione Ecclesiæ, & omni irregularitate notatur: Silu. in verb. irregularitas quæst. 5. Tabien. in verb. irregularitas 4. nu. 7. nam si apostasia à solo Monachatu reddit irregularem, vt diximus quando de monachis agebamus, & est tex. in cap. vlt. de apost. & dist. 50. cap. vlt. quanto magis si quis à tota fide apostatet, quemadmodum Iulianus Imperator cognomẽto Apostata, de quo Cassiod. hist. tripart. lib. 6. cap. 2. & text. 11. q. 3. c. Iulianus. Et cum istis nemo alius quàm Papa dispensare potest. Silu. d. q. 5. & Tabien. d. nu 7. Innoc. in cap. 1. de apost. Propterea quisquis hebræus, vel paganus ad fidem Christi conuertatur, postea vero ad vomitum reddeat, idest ad hebraismum, vel paganismum, propter eam præuaricationem apostata factus, promoueri non posset; nec promotus exercere: Conc. Toletan. IIII. cap. 63. habetur 2. q. 7. cap. non potest, vbi Hug. & Archidiac. pœnitentia etenim, quoad hoc nil ei prodesse potest, quia etiam si peragat quantumuis magnã, non desinit esse irregularis, vt ipsi ibidem scribunt.

Quæ etiam vera sunt in ijs, qui per
2 vim, aut metum apostatarunt; forsan ad idololatrandũ, aut sacrificãdum idolis, aut dæmonibus; nam omnes ex eo solo redduntur irregulares, & deponuntur, canon. apost. 62. & Conc. Ancy. cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8. & dist. 50. cap. presbyteros, alioqui si hos irregulares qs audeat negare, mihi videbitur subolere heresim Helchesitarum, qui dicebant nullã contrahi culpam negando Christi fidem solo ore, si corde non negatur, contra quã Fabianus Papa Cõciliũ coegit LX. Episcoporum, & totidem presbyterorũ, vbi ea hæresis damnata est: Platin. in Fabiano: sicut etiam disputando damnauit Gregor. Turon. hist. lib. 5. cap. 43. propterea iure efficiuntur isti irregulares, et si Deum, aut fidem negent solo ore, non corde: alioqui non errasset Petrus Apostolus, nec Marcellinus Papa I. nec eorũ seuerissima pęnitentia fuisset necessaria: Ideoque canon Apost. 61. iubet deponi clericum, qui per vim, vel metum Christi nomen, vel etiam clerici nomen abnegauerit, & nec post pœnitentiam restitui, nisi forte tanta esset pœnitentia, vt dispẽsaretur, vt Petrus, & Marcellinus per diuinam dispensationem.

Debet verò durior esse dispensatio in iam promotis, quàm in promouendis; nam laici poterunt post pœnitentiã con dignam dispensari, vt ordinẽtur, & exerceant: at iam promoti rursum susceptos ordines exercere nõ permittuntur. dict. Conc. cap. 1. & 2. & d. cap. presbyteros, in princ. dist. 50. quinimmo ex d. canon. Apost. 61. post pœnitentiam solam communionẽ recipere possunt inter laicos, vt ibi patet: rursum posset tanta esse vis, & coactio, quam iuristæ dicunt præcisam, vt quis sacrificaret, thurificaret, non ipse, sed per manum attractus, quo casu non delinquit, & ideò non efficitur irregula-

gularis, debet tamẽ benedictionẽ accipere ab Episcopo suo d.c.3. Conc. Ancyr. & d.c. presbyteros: sed si vis illa, & coactio nõ fuerit præcisa, sed maluerit imolare, aut abnegare, quàm mori, vel pati, tunc vsque adeo fiet irregularis, quòd vt iam diximus, per solum Papam dispensari possit, si sit sacerdos; si vero diaconus, vel inferior, etiam Episcopus id poterit. d. cap. presbyteros, Silue. d. quæst. 5.

5 Quòd si bis, vel tertio, hæc scelera commiserit quis, etiam per vim, quatuor annis in aspera manere debet pœnitentia, duobus alijs communicare, non tamen eius oblatio recipiatur, septimo cõmunicabit, & oblatio eius recipietur ab Ecclesia. d. Concil. Ancyr. cap. 8. ex quo loco possumus elijcere hanc conclusionẽ, quod quisquis sæpe abnegauit Christi fidem, vel sacrificauit idolis per vim coactus: & solo ore non corde si sæpius hoc ei contigit fieri, eum irregularem indispensabilem, quoad ordines, tam suscipiendos quàm susceptos exercendos, quod patet ex hoc, quod per septennalem pœnitentiam aliud recuperare non potest, quàm solam communionem; Ex quibus illud deciditur, quòd si quis clericus, vel monachus, aut etiam laicus, circuncidere se se permisserit, apostata præsumeretur, etiam si aliunde non appareret eum abnegasse Christi fidem: esset enim iudaizare, quin putandus esset hæreticus Nazarenus, quorum est obligare velle adhuc ad obseruantiam Circuncisionis. Epiphan. hæres. 26. Idemque erit si per se solum nemine persuadente se se circunciderit putans ob eam rem aliquem fructum, aut gratiam accipere: exẽplo est Mesopotamenus monachus, qui cum putaret se Abrahæ, & Moysis gratiæ participem fieri per Circuncisionem, se se ipsum circunciderat, vt scribit Cassia. lib. 1. collat. 2. cap. 8. Lippom. Tom. 8. hi igitur nunquam essent promouendi absque Papæ dispensatione.

Hæc eadem procedent in illis, qui inter hæreticos versantes ipsorum orationibus communicarunt; nam si sponte hoc fecerint, deponuntur, canon. apost. cap. sexagesimo tertio: sed si per vim, vel metum, eadem omnia dicenda sunt, quæ diximus in istis abnegantibus, & apostatis, præsertim in eo, qui in contemptum ab hæreticis se se ordinari fecerit; nam eo casu dispensari non consueuit, & vix per solum Papam: Silue. d. q. 5. & est tex. in cap. conuenientibus, 1. q. 7. propè fin.

4 Inter apostatas adnumerantur etiam hi clerici, qui in sacris sunt, si habitum, & tonsuram, ac clericalem disciplinam deponant, fiunt etenim irregulares, cum apostatæ sint: glos. in capit. penult. dist. quinquagesima. Ordo enim sacer est species religionis, ideo sicut religiosi apostatant, non seruantes monachatum. d. capit. vlt. dist. quinquagesima, ita & clerici, quòd probat Abb. in capit. Tua, de apostat. quem sequitur Silu. in verb. apostasia q. 2. facit text. in cap. nõ obseruetis. 26. q. 7.

Quinimmo si clericus in minoribus, aut prima tonsura constitutus beneficiũ possideat, & omnem disciplinam, atque habitum Ecclesiasticum deponat, retento beneficio, verè apostata est, & consequenter irregularis: Silue. in verb. apostasia quæst. 3. in fin. citat cap. Ioannes, de cler. coniug. arg. cap. vlt. dist. 30. sicut ẽt si quis constitutus in sacris matrimonium contrahat efficitur irregularis, tex. & ibi not. Abb. in c. 1. qui cler. vel vou. vbi hoc probat Card. Zabar. in postremis scriptis, dicit enim eum esse irregu-

larem, ea ratione quòd sit bigamus, & ideo eum egere dispensatione; & eundem esse irregularē dicit Silu. in verb. irregularitas: vers. 16. & in verb. bigamus in principio: sed & propterea sit de fide suspectus, vt aliàs diximus supra lib. 3. capit. decimo septimo Iudic. Inquisi. in verb. matrimonium, & in verb. suspicio.

De Falsarijs:

CAP. XXXV.

1 *Falsans litteras est irregularis siue sint litteræ Papæ, siue delegati siue Regis, siue cuiusque iudicis.*

2 *Falsans vnam litteram vel punctum in litteris Domini Papæ, est excommunicatus.*

Falsarius occultus post condignam pænitentiā posset promoueri.

3 *Bellerophontis litteras an licuisset falsare.*

Litteras Vriæ an licuisset falsare.

Henricus II. adolescens Bellerophontis litteras tulit, & falsatis illis Conrado, factus est gener, & successor.

Falsans litteras vt vitam alterius tueatur, non effugit crimen falsi.

4 *Marchio Marianianen. Bellerophontis litteras tulit, quibus falsatis omnia illi postea euenerunt.*

5 *Litteras familiares priuatorum aperiens, & aduersarijs ostendens, falsator est, ideo deponitur, si sit clericus.*

Rimen falsantis litteras publicas, aut quod libet aliud monumentum, tam immane est; vt degradatione sit dignum in clerico cap. ad falsariorum, de crim. fals. siue
1 etenim sint litteræ domini Papæ, siue delegati apostolici, siue quorumcumq; iudicum inferiorum, depositionis pœna infligitur: Abb. in cap. olim not. 2. de Rescrip. Sed & si sint litteræ Regiæ infligitur degradatio cap. ad audientiā, de crim. fals. Ideo ista committentes delicta omnes fiunt irregulares, nec ꝓmoueri possunt ex Conc. Agathen. cap. 34. habetur dist. 50. cap. si Episcopus: Habet autem locum hæc pœna siue falsatio sit in integra clausula addita, vel sublata cap. Inter dilectos, de excess. prælat. siue in immutatione vnius litteræ, vel puncti; nam hoc faciens in litteris Papalibus nō habens officium Curiæ sic faciendi ipso facto excommunicationem incurrit in Cœna domini. tradit Host. in Sum. de crim. fals. §. porro, vers. sed hodie, probat Felin. in cap. 2. §. styllus, de rescrip. & Diaz in praxi Canon. cap. 108. Illud tamen annotandū est, quòd si hic falsarius occultus fuerit post dignam pænitentiam promoueri non prohibebitur, cum non sit effectus infamis, Innoc. in cap. nisi cum pridē, de renunt. quem sequitur Specul. in tit. de dispen. §. Iuxta. vers. 5. quod hodie præcipue verum est, cum omnes occultæ irregularitates præter uoluntarium homicidium per Episcopum dispensari possint ex Concil. Trid. sess. 24. cap. 6. de Reform.

Dubium esset si quis Bellerophontis, seu Vriæ litteras falsarit ad alterius, vel propriam vitam tuendam, cuiusmodi referunt Annales de Germano quodā
3 clerico, qui Henrici vitam, ac fortunam hac falsatione tutatus est: cum etenim Henricus, qui secundus eius nominis fuit adolescentulus in Corradi Imperatoris odium incidisset, ferunt Corradū studuisse, vt occulta morte necaretur, atque ob eam rem litteras scripsisse, eique deferendas dedisse, quibus mandabatur ipsum secreto occidi: Cumque apud clericum in ipso itinere Henricus hospitaretur, per susp cionem clerici cōsilio, & auxilio, litterarum argumentū

immuta-

immutauit, primoq; abraso scripsit aliud, ita vt per eas litteras sic immutatas, ipse Henricus factus sit Conrado, & gener, & imperij successor, vt narrãt Annales de antiquitatibus, & initijs regnorum fol. 129. Naucler. generat. 35. vbi contestes historicos recenset. Modo quęritur num, hic sacerdos fuerit irregularis; dico eum non euitare crimen falsi in regijs litteris, & propterea non sunt facienda mala, vt eueniant bona: alioqui liceret peierare, falsum testimoniũ dicere ad tuendam vitam alterius, quod omnino impium est, & ideo non effugit
4 irregularitatem: Minor forte esset culpa, si quis in tuenda propria vita huiusmodi litteras deferens, eas immutarit, cuiusmodi fertur de Marchione Melenianensi, qui deferens has Belerofontis litteras, quibus mandabatur eum necari, hoc suspicans aperuit, atque argumentũ litterarum ita immutauit, quasi mandarent ipsum præfici cuidam Castro, & militibus: vnde illi arx & Castrum commissa sunt per eas falsatas litteras, atque armata manu postea propugnauit; & ob eam rem habitus strenuus miles, sæpissime exercitibus præfect⁹ est. Istius igitur culpa longe minor est in falsatione litterarum, sed non effugit nomen, & crimen falsitatis, & ideo nulla ratione istæ falsationes excusari possunt.

Ad hoc irregularitatis genus pertinet, si clericus priuatę personæ litteras
5 aperiat, & aduersarijs indicet, nam proditor est, & falsator, & ideo deponitur: Rom. cons. 365. Incip. quæritur primo qua pœna, circa fin. Silu. in verb. falsarius. §. 1. sed si non ostenderit aduersarijs, extra ordinem punitur, Diaz in praxi Canon. cap. 96. Iuditial. Imquis. in verb. litteræ.

De falso Testimonio.

CAP. XXXVI.

1 *Falsi testimonij clericus Reus deponitur, & sicut periurij Reus irregularis est.*

2 *Falsi damnatus per viam exceptionis, an dicatur irregularis.*

3 *Acta in vno iudicio per viam confessionis, faciunt fidem in alio magis plenario.*

Acta in vno iudicio per modum exceptionis, faciunt fidem in alio ad preparationem

Falsum testimonium dicens extra iudicium ad liberationem alicuius, peccat, sed non tenetur falsi.

Capitale crimen est falsum adferre testimoninm, ideo clericus ob id deponitur ex Conc. Agathen. cap. 34. habetur dist. 50. capit. si
1 Episcopus; quod etiam iure ciuili constitutum est C. de Episc. & cler. auth. presbyteri, & in corpore vnde sumitur; nec distinguitur an causa ciuilis sit, an criminalis cap. quia iuxta §. presbyteri, diaconi. 5. quæst. 6. vbi hoc expressim annotat Hug. & inde confirmatur, quòd numquam potest falsum testimonium ferri; quod non sit mixtum periurio; vnde sicut periurium tam in iudicio criminali, quàm ciuili indistincte eadem pœna punitur, & irregularitatem inducit, vt hoc ipso libro superius diximus, ita & hoc casu testimonij lati.

Et tametsi Præpos. in d. cap. si Episcopus distinguat testimoniũ falsum in iudicio directim intentatũ, ab eo quod ꝓ-
2 batur per viã exceptionis; quia in isto nõ venit pœna depositionis; tamẽ eius sententia in nostro casu nil obstat: nam & si quis conuincatur per modum exceptionis de falso testimonio, ex eo tamquam infamis de facto à testimonio repellitur, vt ibi ipse scribit, vnde quicqd excludit à testimonio propter infamiã, illud idem excludit ab ordinibus. Pro-

batur aperte in cap. infames, in fin. 6. q. 1. & cap. seq. Ideo quisquis conuictus per modum exceptionis, si à testimonio repellitur, per hoc quoq; ab ordinibus eijcietur, non quia deponatur, sed quia nec promoueri, nec promotus exercere permittitur: Quinimmo ex actis illis p modum exceptionis, potest præparari directum iudicium aduersus eum, vt puniatur; nam acta facta in vno iudicio, licet regulariter non faciant fidẽ in alio, quo ad decisionem; Tamen faciunt fidem, quoad præparationem alterius iudicij, Alex. in l. 2. col. 5. concl. 6. C. de Edend. quem probat, & sequitur Capicci, decis. 107. vnde si ex illis actis per modum exceptionis, potest directum præparari iudicium, sequitur quòd ex hoc fiat irregularis; nam accusatione, & inquisitione pendente quis est irregularis, etiam si postea absoluatur, vt diximus quando de pendente inquisitione agebamus; De
3 inde si hic fuisset conuictus in exceptione per suam confessionem, etiam fieret irregularis: qa facta facta in vno iudicio summario, licet regulariter non noceãt, in plenario tamen fallit in confessione, quia ipsa nocet etiam in iudicio plenario. Innoc. in cap. de ordin. cognit. Imol. in Clem. constitutionem, col. 5. de elect. Mars. sing. 257. incip. Nemo, & in sing. 580. incip. Acta facta; vnde ex istis duabus rationibus poterit seruato iudicio deponi, & licet ante sententiam secundi iudicij non possit dici infamis de iure, est tamen infamis de facto, quod sufficit ad irregularitatem, vt probatum est supe rioribus libris; Hæc vera sunt in falso testimonio iudiciali, alioqui si ad liberationem alterius, quis mẽdacium dixerit extra iudicium licet peccet, tex. & glo. in c. ne quis arbitretur, 22. q. 2. non tamen erit irregularis. argum. d. glo.

De Fornicatoribus, & Concubinarijs.

CAP. XXXVII.

1 *Fornicator quantumuis occultus, celebrare nõ potest ante pœnitentiam.*
Fornicator notorius est ex confessione, vel qui iudicio est conuictus, vel euidentia facti, & hic vere est irregularis, & administrare non potest minores.
2 *Concubinarius occultus administrans, non fit irregularis, secus in notorio.*
3 *Missæ fornicatoris notorij nemo interesse debet.*
Sacerdotio indignus est, qui transit per lupanar.
Athenienſium sacerdotes seorsum habitabant, ad tuendam castitatem.
Clericus frequentans domos puellarum deponitur.
4 *Mulierum familiaritas periculosa, & sæpe aufert dona Dei.*
M. Crassus qua ratione suspectus sacrilegij.
5 *Episcopi, qui in persecutione Ariana abscissis linguis loquebantur, mulierum consortio hoc donum amiserunt.*
Episcopus, vel monachus domi Mulierem etiã non suspectam, retinere non potest.
Castitati suæ nemo confidere debet, nisi miraculis confirmetur.
6 *Fornicator Christianus cum muliere infideli, aut cum bellua fit irregularis.*
Boue & Asino non est arandum.

1 Ornicator quantumuis occultus mortale peccatum incurrit. 27. q. 1. cap. nubendi, & 32. q. 4. cap. meretrices; propterea ante pœnitentiam, & contritionem celebrare non potest, sine graui sacrilegio, propter illud impedimentum canonicum, quod pendet ex peccato mortali, de quo suo loco diximus: propterea commendatur Diaconus quidam aulicus Henrici III. Imperatoris, qui maluit exilio mulctari, quàm Diaconi officium ad altare exercere pollutus nocturna fornicatione: quamobrem quia contempto humano metu, diuinam præ oculis habuit maiestatem, per Dei gratiam à fornicatione

po-

poſtea liber extitit; & Epiſcopatu dign° eſt habitus, vt narrat Naucler. gener. 36. quando verò fornicator notorius eſt, for ſan ex proprij oris confeſſione, aut conuictus in iudicio, aut tanta facti euidentia, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari, tunc vere irregularis eſt. cap. ſacerdotes, diſt. 50. quæ res non ſolum procedit in ſacerdotibus, ſed etiam in eo, qui conſtitutus eſt in minoribus; nam in ſuſceptis ordinibus miniſtrare prohibetur, & conſequenter ad altiores aſcendere non poteſt: at ſi tales notorij fornicatores ante factam pœnitentiam adminiſtrauerint, fient denuo irregulares Papali diſpenſatione, vt ſcribit aperte Nauar. in Manual. cap. 25. num. 77. & ita intelligitur Arch. diſt. 32. §. hæc de malis. Silu. in uerb. clericus 2. q. 8. verſ. quæritur ſecundo. Io. Andr. & Hoſt. in cap. veſtra, de cohab. cleric. & mul. & videtur text. cap. ſi qui ſunt. diſt. 81. & in c. præter. §. verum diſ. 32. in fin. Sil. in verb. concubinarius, nu. 4. vbi hæc late probat, non ſolum in concubinario, ſed & in quolibet fornicatore notorio, poſt Abb. in cap. ſi celebret, de cler. excom. miniſt.

Et licet Gul. Duran. dixerit concubinatium adminiſtrantem in ſuo ordine non effici irregularem, vt ipſe ſcribit in Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta. verſ. quod autē dixi de excommunicato; Tamen poſſet intelligi, quando fornicator non poteſt dici notorius. exemplum eſt ſi concubina eſt pediſſequa matris, aut
2 ipſe eſt capellanus dominæ ſuæ, qua vtitur loco concubinę; nam quia iſto prætextu excuſatur à notorio, cōſequens eſt, quòd non fiat irregularis. Sil. d. verſ. quęritur ſecundo: at ſi ſit notorius, & ante pœnitentiam factam adminiſtret, erit irregularis à ſolo Papa diſpenſandus. Tabien. in verb. irregularitas 4. col. 2. verſ. ſi

Tertio eſt ſuſpenſus, ex ſententia Innoc. & verſ. ſeptima. cōcluſio. arg. c. veſtra, de cohab. cleric. vbi Abb. & cap. 2. de re iudic. lib. 6. & Nauar. loco ſupra citato, etiam ſi nulla pręceſſerit monitio: Anto. & Abb. in cap. Tua, de cohab. cleric. Tabien. d. verſ. ſeptima. Sil. d. verſ. quærit ſecūdo: Nam cū nemo intereſſe debeat of-
3 ficio, & adminiſtrationi clerici notorij fornicatoris d. cap. veſtra, & diſt. 32. cap. nullus. & S. Tho. 4. q. 15. ſequitur ꝙ irregularis fiat, & ita eſt communis ſententia, ſecundum quam fuiſſe iudicatum in curia Delfinatus atteſtatur Guid. Pap. Decis. 558. pro qua ſententia comprobanda facit quòd ex traditione apoſtolica, olim qui clericus in fornicationem incidiſſet à ſacra communione aliquot annis ſeparabatur. Io. Clim. grad. 15. c. 1. quin & deponendum eum eſſe conſtitutum videtur per canones apoſtolorū, vt habetur in cap. presbyter. diſt. 82. Sed & Palladium Cappadocem in vita duorum Macariorum tradit ſacerdoti fornicatori ob celebrationem miſſarum tam ingenti cancro caput emaculuiſſe, vt penè moreretur: at vbi iuſſu Macarij Alexandrini iureiur. ſe ſe adſtrinxit, nō vlterius celebraturum, ſanatus eſt: ſeſeq; deponens quaſi laicus vixit.

Quàm rem etiam ipſi ethnici obſeruauerant, Seneca etenim declam. cap. 1. Indignum, inquit, te ſacerdotio dicerē, ſi tranſires per lupanar, vt refert Speculum ſummorum Pontificum cap. 81. Nam & Athenienſes ſacerdotes ſeparatim à reliquo populo diſtinguebātur; ne aliqua profana contagione eorū caſtitas pollueretur. Plato in Timęo, & Speculū d. cap. 81.

Nec ſolum hæc vera ſunt in iſtis fornicatoribus, ſed etiam in clericis, qui nimium frequentant domos puellarū, vel

patronarum; nam propter rumores, suspitiones, & diffamationes, quę inde oriri solent, deponuntur ab ordinibus suis, ob quam rem dici poterunt irregulares illo modo quo alij, qui deponuntur, dist. 81. cap. clericus solus. Est enim mulierũ
4 consuetudo maximè periculosa famæ; nam ob hanc vnam causam M. Crassus sacrilegij suspitionem incurrerat, quòd nimis frequens ad virginem quandã Vestalem accederet, empturus ab ea prædium sibi commodum: vt scribit Pluth. lib. quam vtilit. ab inimic. Est aũt longè magis periculosa animæ: sæpe etenim Dona Dei amittuntur ob mulierum familiaritatem; nam in persecutione Ariana, quæ in Africa à Vandalis facta est, cum pluribus Catholicis lingua excisa fuisset, nihilominus disertè omnes loquebantur, cum ingenti miraculo, & publicè prædicabant, vt narrat Procopius;
5 at quia ipsorum quidam mulierum colloquijs se se commiscuerat, hoc grande miraculum in illo cessauit, vt scribit Euagrius hist. Eccles. lib. 4. cap. 14. & S. Greg. dialog. lib. 3. cap. 32. Hinc fit vt nec Episcopi possint intra familiam domi retinere mulierem, etiam nõ suspectam, ob summum specimen sanctitatis, quod in illis requiritur C. de Episcop. & cleric. auth. Episcopo, & in auth. quom. oport. Episcop. §. hoc autem; vers. neq; autem, quod ob eandem rationem procedit ẽt in monachis, vt ibid. Salic. & glo.

Nec quisquam sibi blandiri debet, quòd se nouerit castum, quoniã hos fallit facilius dæmon, etiam si senuerint, vt patet in S. Andrea Episcopo Fundẽsi, qui fretus sua, & mulieris castitate, cohabitando lapsus est; vt scribit Gregor. dialog. lib. 3. cap. 7. nec aliorum qui constantes fuerunt vestigia imitanda sunt, in frequentandis mulieribus: Nam etsi multi charitate feruentes mulierum domos frequentarint sine peccato, vt de Equitio scribit Greg. dialog. lib. 1. cap. 4. qui infra septa monasterij mulierum liberè ingrediebatur, & de Vitali monacho Alexandrino scribit Marul. lib. 3. qui meretricum noctes conducebat, & in prostibulis noctes persæpe integras consumpsit, absque vlla contagione, vt illas conuerteret: Tamen illi pudicitiam miraculis confirmarunt; nam Equitio nocte visum est sibi ab Angelo virilia abscindi, vnde ex eo tempore carnis mot⁹ in eo penitus defecerunt, teste Greg. ibi, Et Vitali Deus castitatis prębuit testimonium; nam cum quidam miles eum à prostibulo exeuntem alapa percussisset, subito à dæmonibus vexari cępit; sed & multæ meretrices ab eo conuersæ perhibentur, vt Marul. ibi, & Sabellic. lib. 10. si quis igitur, his signis se munitum ostenderit, nil penitus ei oberit hæc irregularitas.

Quòd autem diximus fornicationem non notoriam carere irregularitate, intelligendum est, de fornicante cũ muliere Christiana soluta; sed si Christianus laicus, vel clericus fornicetur sciens cũ muliere fideli hebræa, gentili, aut quomodolibet extra baptismum, possumus defendere ob eam copulam rectè repellendum esse, ne ordinetur, & ne ordinatus exerceat; primo quia hoc genus fornicationis inducit crimen capitale l. ne quis C. de Iude. Fely. in cap. in nonnullis, de Iudęis: Corn. cõs. 114. vol. 1. Grill. in tract. de pęn. omnif. coit. q. 12. vnde sicut cætera capitalia crimina inducunt irregularitatem c. si Episcopus, aut presbyter, dist. 50. ita istud quoque: deinde ij incurrunt excommunicationem Cõc. Elibert. cap. 78. & sicut quilibet excommunicatus est Infamis cap. illi, cum seq.

6. q.

6.q.1. ideo non debeat promoueri. Deinde alia ratione videtur esse irregularis hic fornicator, nam qui adhæret meretrici, fit vna caro cum illa 1. Corinth. c. 6. vnde sicut carens baptismate reijcitur ab omni ordine, Ita qui mixtus est carni carenti baptismate indignus esse debet; illa enim inhabilitas carnis mulieris redundat in virum ei commixtum, exẽplo eius, qui trahit ad se bigamiam dum ducit viduam in vxorem, vnde fit irregularis etiam post peractam pęnitentiam, qa diuisa caro videtur in plures: ergo multo magis diuisa videtur caro huius fornicatoris cũ infideli. vnde saltem Episcopi dispensatio requiri videretur, vt promoueri permittatur.

Qua ratione idem putauerim si quis fornicetur cum muliere Christiana, quę ipso sciente cõmixta est infidelibus, hebræis, aut gentilibus; nam fornicator atrahit ad se eam commixtionem, & carnis diuisionem baptismi, & non baptismi, quam habet illa mulier. Idem quoque putarem in eo, qui cõmiscetur belluis; nam cũ tale crimen sit vltimo supplicio dignum: Exod. cap. 22. Leuit. cap. 20. iure inducit irregularitatem: præsertim considerata mixtura seminis, cum diuersitate specierum, quòd comparari videtur ad naturam monstri, & ideo ab altari reijciendus quisquis est particeps huius sceleris. Idem quoque puto in eo, qui fornicatus est scienter cum muliere, quæ admisit belluas; est enim par ratio in fornicatore cum ipsa, quia trahit ab illa tam variam, & horrendam seminis commixtionem.

Sed & omnes prædicti casus habent annexam infamiam, & turpitudinem, ideo rectè inter irregulares adscribũtur, etiam si notoria delicta nõ sint, sed paucis nota; si vero sint occultissima id pendebit ex consilio confessarij, ad quẽ spectabit consulere pęnitenti, ne se dignum putet altaris ministerio; nisi post longã, & asperrimam pœnitentiam; & nec tũc quidem nisi de consilio, & arbitrio superioris, qui cõsiderabit pœnitentis dispositum animum, quem si perfectum non nouerit, eijciet ab altari: alioqui si tales facile admittentur ad altaris ministeriũ, agetur contra id quod iubetur ne liceat arare in Boue, & Asino, & vestem habere lana linoque contextam cap. cũ causam, de elect. Leuit. c. 19. & Deuteron. cap. 22. & contra id quod inhibetur, ne iumẽta faciamus coire cum alterius generis animantibus, & contra illud ne agrum serere videamur diuerso semine d. cap. 19. aut vineam serere altero semine, contra d. cap. 22.

De Adulteris.

CAP. XXXVIII.

1 *Adulterij damnatus promoueri non potest.*
Adulter notorius irregularis est.
2 *Clericus adulter deponendus est.*
Clericus extra iudicium confitens se adulterũ, suspendi debet ab officio, & beneficio.
3 *Adulterium committitur cum meretrice cõiugata.*
Adulterij etiam punitur, qui accessit ad solutam, credens eam coniugatam.
4 *Intentio, an factum sit inspiciendum in delictis.*
Adulter est irregularis, ex homicidio perpetrato in personam mulieris.
5 *Adulterium varijs modis punitum, vt hic.*
Adulterium abhorrent etiam bruta.

Dulterij conuictus, aut dãnatus promoueri non põt; efficitur enim infamis, tã de iure quã de facto: Abb. in cap. at si clerici. §. de adulterijs, col. 5. de iudic. tex. in cap. infames 6. q. 1. Vnde cum alijs infamibus excludi debet, à suscipiendis

dis ordinibus; quinimmo, & si damnatus in iudicio non fuerit, si notorium sit adulterium, eodem iure censetur; nam irregularis est, ob infamiam cap.illi.6.q.1.cum alijs criminosis ex capitali,& notorio crimine,dist. 50.cap. si Episcopus aut presbyter: clerici vero iam promoti, qui adulterij crimen commiserint, siue
2 manifestum illud sit, siue occultum, deponendi sunt,dist.50.cap. si quis diaconus,& dist.81.c.si quis clericus; differt tamen occultus adulter à manifesto, qđ manifestus restitui non debet, occultus vero peracta condigna pœnitentia,restitui potest.capit.sacerdotes,dist. 50. cum glos.

Præterea si clericus nec cõuictus, nec damnatus in iudicio fuerit,nec notoriũ sit adulterium, sed ipse extra iudicium hoc cõfiteatur, suspẽdi debet ab officio, & beneficio, de excess. prælat.cap.quàm sit graue,Ray.in tit.de lapsis ; & dispẽs. vers.Hoc tamen nota: Quinimmo si ex hac confessione sit nata infamia facti cõtra eum,pro vero adultero puniri potest & deponi,& consequenter erit irregularis: Rot.decis. 180. in nouis. in additione;facit ad hoc quod scribit Diaz in praxi canon.cap.111.

Ad hæc adulter intelligitur clericus
3 si cum meretrice coierit cõiugata. Paul. Grillan. in tract. de pęn. omnif.coit.col. 3.etiam si ignoraret coniugatam,sicut si accessisset ad honeste viuentem ignorãs nuptam, vtroq; enim casu adulterij puniretur, quia in istis malefactis nil excusat ignorantia; Econtrario etiam si ad mulierem accesserit putans eam coniugatam, cum non esset, adulterij quoque punitur, vt scribit Io. de Anan. in cap. in nonnullis, col. fin. de Iudę; quod approbat Diaz in praxi canon.cap.79.nec valet ratio, quòd in istis delictis magis debet damnari quod fit, quàm quod intẽditur, vt dicebat Io.de Lignano,vt re-
4 fert Silu.in verb.excõmunicatio 6.col.7. vers.secundo quando: quia illud procedit, vt quis incurrat excommunicationem, quia tunc non intentio,sed factum inspicitur; at in alijs pœnis quæ considerantur respectu ad grauitatem culpæ,vel malitiæ,inspicitur intentio,pro qua re videtur glo.in cap.si vero, de sent. excom.

Quinimmo adulter posset incidere in irregularitatem ex alieno homicidio; vnde & si occultissimus sit adulter, & quantumuis pœnitens adhuc tamen esset irregularis, vtputa si maritus, pater, vel quilibet consanguineus mulierẽ ob suspicionem eius adulterij interfecerit; nam hic operam dando rei illicitæ incidit in culpam eius homicidij,quod declaratum fuit per fel. Rec. Pium V. in vltima signatura mensis Septẽb. 1571. sed de hoc latius dicemus quãdo de homicidio agendum erit. Dubius ille casus est, si maritus se ipsum zelotypia ductus occiderit, forsan qa exhorret adulteri potentiam, in quem vlcisci non audet, nunquid clericus vel laicus adulter sit ex huiusmodi homicidio irregularis? & sane eadem est ratio, propterea quod mortuus in tanta ignominia noluit viuere,in quam desperationem coniecit illũ adulter: Exemplo huic rei est Christophorus Bomgartnerus Basileæ ciuis,qui occisa vxore adulterij suspecta,se se spõte ex alto præcipitauit ob huiusmodi desperationem,vt refert Surius in cõment. sub Anno Domini 1528. Nam ob id adulter esset irregularis,etiam si vxorem non occidisset, sed se ipsum tantum.

Vnde concluditur omnia iura clamare contra adulteros; nullum enim fere genus hominum fuit, quòd non seuere in adulteros animaduerterit, præter In-

dos Garamantides, quorum concubitus promiscui sunt: lege etenim Hebræorũ vltimo supplicio, & lapidibus obruebã-tur; Leuit.c.20.& Euang.Ioan.c.8.lege
5 quoque Romanorum capitis pœna primũ irrogata est ab Augusto C. ad l. Iul. de adult. & ff.eo tit. Apud Aegyptios mulier adulterij damnata naso mutilabatur; Apud Arabes minus delictũ fuit matre couti, quàm adulterari, huic .n. vltimum supplicium imminebat; Germani adulteram nudam abscissis crinibus domo expellebãt publicè per vicos eam verberantes: Lepræi populi adulteros vinctos toto triduo per vicos circũducebant, omni genere conuitij eos diffamantes; Mulieres verò in foro stare cogebantur diebus vndecim, tectæ vna sola pellucida veste, qua carnes inferne spectari possent: Laciadæ, seu Placiadæ populi attici raphanos in adulterarum pudenda immittebãt: Apud Gortinã adulter adducebat ad subsellia magistratuũ coronabatur lana in opprobriũ effeminatæ, & mollis naturæ perpetuo ignominiosus, nullumq; ad Reip. magistratum admittendus; Solonis quoq; lege deprehensum adulterum impune occidi posse cautum est, quod & legibus ciuilibus continetur: Zaleuci lege statutum est Locris vtrumq; adulterum oculis priuari, quam legem cum filius violasset, alterũ sibi, alterum filio occulũ eruit; sed q̃d ꝓsequor humanas leges? Bruta ipsa fędũ putant adulterium; leo etenim si pardi coitum senserit, in Leæna supplicium de ea sumit vsq; ad necem: propterea Leæna fętorẽ in flumine abluit, aut adultero comite procul fugit. Plin. lib.8.c.16. De ijs plura Rauis. in Epith. de adult. sic ex ijs disce quantum degenerauit humanũ genus, in quo adulterij facinus propemodum inter crimina non habetur.

De Incestuosis.

CAP. XXXIX.

1 *Incestum committens infamis est, & deponitur.*
Incestus committitur, etiam ob affinitatẽ contractam ex copula fornicaria, quibusdam gradibus.
2 *Incestus committitur cum commatre ex baptismo, vel confirmatione.*
Incestus committitur cum filia leuata de baptismo.
3 *Dispensatio nunquàm conceditur super cognatione spirituali.*
Incestus committitur cum ea, cuius peccata in confessione audita sunt.
4 *Filia dicitur mulier; quæ est de parrochia clerici.*

Visquis consanguineis, cognatis, aut affinibus infra quartũ gradum commiscetur, committit incestum, ob quod crimen, quia capitale est, efficitur infamis, Ideoq; promoueri non potest, & promotus deponitur Abb. in cap. at si clerici, col. 12. de iudic. Diaz ĩ praxi canone.78. inter hos affines etiam adnumerãtur ij qui affines sunt ex fornicaria copula; iure enim canonico, & Theolog. ẽt sola fornicatio affinitatem inducit, cap. nec eam, 35.q.3. olim quidem etiam vsque ad quartum gradum c. non debet, de consang. & affin. sed ex Conc. Trident. huiusmodi affinitas ex fornicatione contracta protẽditur solum ad primum, & secundum gradum; sess.24.cap.4. de reform. matr.

Clericus igitur, qui in hoc genus incestus inciderit, perinde deponitur, atq; vera affinitate, vt cõcludit attestando de communi sententia, Dec. cons.158. vol. 1. refert, ac probat Diaz d. cap.78.

Incestuosus præterea est, qui comma
2 tri ex baptismo, vel chrismate cõmiscetur, vt videtur tenere Feli. in d. cap. at si clerici, col. vlt. refert Diaz cap.76. in fin.

& vi-

& videtur idem sentire Abb. in c. vlt. de purg. canon. Ad hoc quoque spectat si quis cum ea cõmisceatur, quam de fonte leuauit: nam cum inde sit orta cognatio spiritualis, tanto grauior pœna infligenda est, quãto maior est spiritualis cognatio carnali, Abb. in d. c. vlt. de purg. canon. nunquam enim Ecclesia consue-
3 uit dispensare in consanguinitate spirituali; vt ibi Abb. dicit.

Ideo hoc genus hominum incestuosorum; nec promoueri, nec exercere permitti debet; quinimmo deponitur, cap. si quis sacerdos, & cap. non debet, 30. q. 1. quòd etiam verum est in ea, quam leuauit de sacramento confirmationis; nã in vtroque istorum sacramentorum ea, quæ leuata est efficitur filia, cap. 1. §. vlt. de cognat. spir. in 6. Diaz in d. c. 76. Quinimmo idem est in ea, quæ facta est filia clerici ex peccatorum confessione: nam eadem pœna incurritur: cap. omnes. 30. q. 1. & d. c. non debet, & alios locos citat Diaz d. cap. 76. filiam quoque accipere
4 debemus eam, quæ de parochia clerici existit, Dec. in d. cap. at si clerici, col. 21. vers. secundo limitatur, citat Abb. in d. cap. vlt. de purg. canon.

De Stupro.

CAP. XL.

1 *Stuprans virginem, siue per vim, siue per seductionem, siue prouocatus, semper est deponẽdus, & infamis.*
2 *Stuprans virginem interueniente pactione cum parentibus, non excusatur.*

Irginum defloratio (quod dicitur stuprum) 36. q. 1. cap. sex illa, tam graue crimẽ iudicatur, vt quisquis de eo cõ
1 uictus, aut dãnatus est, reddatur infamis, & tanquam ex capitali crimine, promoueri non potest; quin & si promotus sit, deponitur. Abb. in cap. at si clerici, col. 12. de iudit. Abb. in c. 2. de adult. & ita est communis sentẽtia, de qua attestatur Paul. Grill. in tract. de pęn. omnif. coit. §. 7. videndum; qua in re quoad irregularitatem, & depositionẽ hęc tria pari passu ambulant per vim stuprare, per seductionem, & per virginis voluntarium motum, licet quoad alias pœnas longè hęc inter se differant: Diaz praxi canon. c. 77. Et est ratio quare virginis consensus non excuset clericum stuprum committentem, quia consensus socij delicti non excusat à delicto; nam vterque in iuditio punietur; quinimmo nec pactio-
2 ne excusabitur, si de stupro commitendo cum parentibus conuenerit; omnes enim tanto magis plectuntur, quasi ob lænocinium; Diaz d. cap. 77.

De Lænonibus.

CAP. XLI.

1 *Lænones à ciuitatibus expellendi.*
Lænones sunt infames, & irregulares.
Lænocinium est multiplex.
2 *Vxorem adulteram tenens, stultus & insipiens est.*
Paulus cognomento simplex noluit vxori adulteranti reconciliari.
Cyppius impijssimus lęno vxorem propriam exponens.
Clericus esse non potest, cuius vxor adulterium commisit, etiam ipso ignorante.
3 *Vxorem vt adulteratam retinens, est irregularis,*
Adulteriũ vxoris sępe imputatur ignauia viri.
Clerici vxor si adulterium fecerit, facit Clericum irregularem, etiam id ignorantem.
4 *Clerici possunt vxores in cõpedibus tenere, quod non licet laicis.*
Cathalonienses puniunt maritum ob adulteriũ vxoris, etiam si ignorarit.
5 *Negligentia in adulterio vxoris, inducit irregularitatem,*

6 *Vxorem permittere amicis familiariter loqui, stulti hominis est.*
Candaules Saudiorum Rex à Gige iussu vxoris interfectus.
7 *Adulteria virorum non infamant vxores.*
8 *Lena non est vxor mariti adulteranti, & ideo mortuo uiro posset esse prælata.*

Rrbium pniciem lænones esse quis dubitet? propterea ciuitatibus expellendos lex statuit
1 auth. de lænon. §. sancimus igitur; refert Specul. in cap. vsurarum, in glos. expellant, de vsur. lib. 6. eorum enim arte in honestis domibus lupanaria exercētur. ff. de petit. hęred. l. ancillarum, Specul. in eod. cap. in glo. in verb. conductas; & in summa sunt peiores diabolo. Io. Neuiz. in silua nupt. num. 42. Foler. in praxi in verb. suffocauit vxorem, §. licet, nu. 41. & multorum homicidiorum causa sunt, tum inter corriuales, tum etiā quod sæpe numero mulieres ab ipsis seductæ à propinquis occiduntur, vnde ex culpabili homicidio irregulares fiunt, ex ijs, quę dicturi sumus infra tit. de homic. §. ex culpa; & ipsa communione etiam in articulo mortis priuantur. Conc. Eliber. cap. 12.

Quia igitur hoc genus hominum infame est, ab ordinibus quibuscumq; excluditur, glo. in cap. si cuius, dist. 34. per tex. in cap. sicut. 32. q. 1.

Sciendum autem est multiplex lænocinium iniurie reperiri: Primum de quo scribit Archid. in c. apud §. crimen, 32. q. 1. Lęno est, qui est præpositus meretricum, & seductor, qui miserarum mentium blanditor est, dictus quasi quod lętiniendo seducat, ita ille, quem probat Alberic. in verb. lęno: At glo. in d. §. crimē, dicit lęnonem esse, qui quęstualia mancipia habet, & hoc non minus est, quàm proprio corpore quæstum facere. ff. de rit. nupt. l. 1. §. lęnocinium: lęno etiam est, qui scienter ducit adulterij damnatam, vel reconciliat sibi adulteram. C. de adult. l. castitati: quin dicit Aug. lib. Retract. 1. c. 19. sub fin. ex lib. prouerb. 18.
2 Qui tenet adulteram stultus, & insipiēs est; Ideo Paulus cognomento simplex deprehensis adultero & vxore in crimine, maluit impunitatem concedere, & claustrum subire, quàm vxori reconciliare, aut cohabitare, eaq; occasione factus est Magni Antonij discipulus, multisq; miraculis claruit. Marul. lib. 5. Andr. Eborens. tit. de patientia. Est autē omnium lęnonum nefandissimus, qui vxorem adulterio exponit, mercede conductus, cuiusmodi infamissimus olim Cippius Lænocinij damnatus, quod eodem lecto cum adulteris profundum dormiret, vt refert Rauis. text. in Epith. in verb. Læno: Hinc illa legum seueritas, qua quisquis deprehensam in adulterio vxorem retineat, lęnocinij puniatur, quasi & ipse pretio corruptus putetur. C. ad l. Iul. de adult. l. crimen. habetur 32. q. 1. cap. apud. §. crimen.

Qua propter Neocæsariensi Conc. c. 8. clericus fieri nō permittitur ille, cuius vxor adulterium cōmiserit, habetur dist. 34. cap. si cuius; quam rem extendere licet, etiam si vxor vim passa sit; nam & si ob id lęno vir non putetur tamen corru-
3 ptam agnoscens ex capite bigamię ab ordinibus deijceretur, vt suo loco diximus; Sed si sine vi vxor adulterata sit, semper vir notatur, aut consensus, aut ignauiæ; cum etenim vir sit caput mulieris, eamque ad omne malum flexibilem debeat totis viribus custodire, imputandum est ei adulterium, maxime si vir occasionē præbeat, ob nimiam forsan nuptialis copulæ continentiam; qua ratione si clericus vxoratus si, eius autem vxor adulte-

rium;

rium commiſerit, aperte ob id efficitur irregularis; vt tradidit Stephanus Troches clemẽtinarum antiquus interpres in Montepeſſulano, ſub anno Domini, 1356. ſcripſit enim in Cle. cum ex eo, de ſent.excom.clericum ignorantẽ adulterium vxoris irregularem eſſe, per d. c. ſi cuius; propterea permiſſum eſt clericis, vt vxores compedibus mancipent, & priuato carcere detineant, ex Concil.
4 Toletan.II.cap.7.habetur 33. q.2.c.placuit, cum tamen id laicis non liceret, vt ibid.glo.annotat; ignorare etenim vxoris adulterium non eſt ſine culpa: Nam Cathalonienſium lege antiqua ſancitũ erat, vt etiam vir ignorans adulterium vxoris ſolidos quadraginta fiſco errogaret: Parijſis quoque vir, quo ignorante vxor adulterata erat, publicè puniebat: Nam iubebatur inſedere ſuper Aſinum verſa facie ad poſteriora,& caudam eius vxor verò pedeſtris Aſinum fune trahebat præcone aclamante, qui ſic facit, ſic accipiet: hæc refert idem Steph.eo loco in glo.in verb.continentes, & narrat etiã Zabar.in cap.cum ex eo,de ſent.excom. & Foller.in d.§.licet,nu.7.

5 Qua ratione,& ob infamiam rectè cõcluditur,ex ſola negligentia in adulterio vxoris, maritum fieri irregularem ex ſententia eiuſdem Stephani ibi: vnde iure merito damnandi ſunt viri, qui amicos proprios permittunt nimis familiariter
6 cum vxoribus conuerſari: inde etenim quandoque dignas pœnas luunt, cuiuſmodi exemplum eſt apud Herodotũ lib. primo de Candaule Sardiorum Rege, qui nimium ꝑdicarat vxoris pulchritudinem Gigæ familiari ſuo, ita vt etiam ei nudam clam conſpiciendam expoſuerit: quæ res cum vxori cognita eſſet,ipſi Regi mortem attulit per inſidias eiuſdẽ vxoris, & Giges ab ea in virum acceptus eſt, & Regno potitus.

Eſt verò in hac materia illud nõ prætermittendum,quod tametſi vxorũ adulteria viros infament,& lænocinij notam
7 inurant,ſi eas retinuerint; tamen non ita eſt econuerſo. virorum etenim adulteria vxores nequaquam lænocinij notant, ſi viros admiſerint ad coniugij vſum; expreſſim 32. q.2.cap.apud.§. hoc in mulieribus; non enim hoc caſu poteſt læna dici, Archid.d.cap,apud §.crimen:propterea non oberit ei, quin poſtea defuncto viro, ſi ingrediatur monaſteriũ poſſit fungi prælatura, qua aliàs ſi eſſet infamis, fungi non poſſet,vt dixi quando de Monialibus agendum fuit.

De Raptoribus mulierum.

CAP. XLII.

1 *Raptor mulierum eſt irregularis.*
Raptores infames ſunt,& omnium honorum incapaces.
2 *Raptori conſentiẽs irregularis eſt, ſicut & fautor, & auxilium præſtans.*

RAptus grauiſſimum crimen eſt, & omnibus legibus ſeuere punitum, quaſi capitale delictum:
1 propterea irregularitate notatur Raptor pluribus rationibus; prima quia publica pœnitentia punitur.cap.raptor 27.q. 2.vnde ſicuti cæteri publicè pœnitentes redditur irregularis, vt aliàs diximus de publicis pœnitentibus; ſecunda quia raptores infames ſunt cap. conſanguineorum 3. q. 4. & q. 5.cap. conſtituimus; præſertimq; omnium dignitatum incapaces ſunt,vnde cum ordines ſint honores, & dignitates, vt not Abb. in cap. 1. de oblig. ad ratiocin. ideo reijciuntur: Præterea cuiuſcumque raptoris oblatio ab Eccleſia reſpuitur,vnde cum promoueri,

ueri,& Deo dicari sit seipsum offerre,cōsequens est vt Raptores siue rerum, siue personarum, præsertim Ecclesiasticarū, vel sanctimonialiū, nec promoueri possint; sicut nec quęuis eorum oblatio recipitur, vt constat ex Greg.dialog.lib.3. cap.26.

Siue igitur laicus, siue clericus raptū committat, incidit in irregularitatem; nam clericus proprio gradu deijcitur, quòd significat depositionem, ex Conc. Calced.cap.26.habetur 36.q.2.cap.eos: quo loco non solus raptor clericus deponitur,sed etiam quisquis raptori consenserit; & hæc eadē confirmantur ex Cōc. Trident.sess.24.cap.6.de reform. matr. vbi non soli raptores, sed auxilium, ac fauorem præstantes ipso iure excommunicati,infames, & omniū dignitatum incapaces,si laici sint,si clerici depositi esse declarantur.

De Sodomitis.

CAP. XLIII.

1 *Sodomia omnium criminum nefandissima, depositione dignum reddit clericum, & irregularem*
Censuræ Ecclesiasticæ non habent locum in delictis attentatis, sed in consummatis.
2 *Sodomiam attentare idem est,quoc actu peccare, quoad irregularitatem.*
3 *Delicta atrocissima ita puniuntur attentata, vt consummata.*

NEfandū hoc delicti genùs omnium criminum grauissimū est, vt scripsit August. lib. de
1 adult.coniug.habetur 32.q.7.cap.adulterij: omnia etenim mala ob hoc præcipuè super hominum genus descendunt, vt dicit Archid. in cap.infames 3.q.7. & expressim habetur auth.vt non luxur. cont.natur.§.quoniam. Tanto igitur magis reddit irregularem quanto superat cætera alia crimina capitalia, ea scilicet ratione, quòd reddit infamem, & vltimo dignum supplicio. C. ad l. Iul. de adult.l.cum vir nubit,& clericum depositione dignum efficit,cap. clerici, de excess.prælat.expressim eum esse irregularem scribit Archid. in d.cap.infames, & Specul.in tit. de dispens.§.Iuxta.vers. octauo.

In quo numero non solum habentur, qui deliquerunt actuali peccato, verum etiam qui id scelus perpetrare conati sunt; nam licet censuræ Eccle-siasticæ non habeant locum nisi in de-
2 lictis consumatis. Felyn. in tract. de conatu: tamen attentantes, & conantes notantur eadem infamia, sicut & alij qui consenserint, aut persuaserint, aut domum commodauerint; in istis enim atrocissimis delictis conatus punitur
3 æque, ac verus effectus, & consummatum delictum, Bald. in l. si fugitiui C. de seru. fug. Felyn. in dict. tract. de conatu Fallen. V. maximè in attentatione pudicitiæ, in qua ista specialitas habet locum, idem Bald. ibi & in l. qui autem operas.ff. de infamia. Matt. de Afflict. in Decis. ducentesima septuagesima sexta; Et in specie de iure ciuili pœna est deportatio l. prima.ff. de extraordin. crimin. quæ deportatio iure canonico comparatur priuationi ordinum, & saparationi ab alijs Ecclesiasticis personis.

Propterea clerici hoc crimen exercentes ipso iure priuati, & depositi sunt, & tradendi brachio seculari ex Bulla fel. rec. Pij Papæ V. sub III. Cal. Septemb. 1568. quibus verbis Nauar. de irregul. c.27.titulo de irregularitate ex notorio, colligit eos tantum has pęnas depositio-nis,

nis,& brachij sęcularis incurrere, q. hoc infandissimum scelus exercuerint::ita ille num.249.ponderando verbum exercuerint,quod iterationes criminis significat.

Vnde recte concludi potest iudicem legitimæ iudicare irregularem eum,qui sodomiticum peccatum cõmittere attẽtauerit,quod expresse iudicauit S.Augustinus Epist. 137.vers.cum enim ista me causa; retulit Lippom. Tom. 2. in vita sancti Fęlicis.

Quinimmo possumus addere, quòd si quis hoc crimine fœdatus fuerit ante baptismum,notoria infamia; licet omnem irregularitatem baptismus eluisset, tamen ipsum non esse promouendũ censere possumus, propter illam memoriã in mentibus hominum circa tantam cõmissam turpitudinem; & ex ijs quæ narrat Sozomen.hist.lib.4.c.23.col.2.

De Muliebria passis.

CAP. XLIIII.

1 *Muliebria passus irregularis est.*

2 *Muliebria passus, etiam per vim prædonum est irregularis,si hoc sciatur.*

3 *Mulier per uim adulterata reddit irregularem virum suum.*

4 *Muliebria pati aliquis dicitur etiam cum belluis.*

Adem quoque criminis ratione muliebria passus dãnatur, propterea, & ordinari prohibetur, & susceptos ordines exercere, qa idem infamis efficitur; nam & lege ciuili in iudicio postulare non permittitur l. 1.ff.de postul.& iure canonico cõfirmatur cap. infames 3.q.7.imò quicquid de sodomita dicitur, idem de isto dicendũ est,propter participationem delicti; & quanquam iure cautum sit, quòd si quis vim passus muliebria sit impetu hostiũ vel prædonum, quia renituerit, non imputari ei debere hoc crimẽ, tex.& Arch. in d.c.infames,arg.text. in l. vim passam ff.de adult. & 32. q. 5. cap.Illæ.Tamen hanc excusationem ad hoc tantum intelligo,ne de iure infames efficiantur,ne ue in iudicio puniantur,sicut in dictis legibus mulieres vim passæ excusantur; at quo ad ordines, à quibus sola infamia
2 facti excludit,si notoria res sit,hunc muliebria passum esse, etiam si per vim, nõ patiar eum ad ordines promoueri, ob scandalum; nam illo conspecto refricatur in populo tantæ turpitudinis memoria.

Eum igitur nõ decet admittere ad ordines exercẽdos eo loco vbi de ea re diffamatus est,sicut mulier vim passa,& corrupta non facile coronatur,aut cõsecratur d.c.ille, & præterea mulier vim passa, & corrupta inducit bigamiam in viro proprio eam cognoscente, quia factũ inspicimus in irregularitate, & non voluntatem d. cap.Illę, & 15.q.1.c.si quis non iratus: alibi verò vbi cessat infamia facti,certe muliebria passum per vim nil prohibet promoueri, & exercere posse: Hanc infamiã tantopere abhorruit Origenes, vt maluerit idololatrare, quàm hanc pati infamiam; vt narrat Suidas.

Muliebria passum etiam dicemus eũ qui belluis se se subiecerit,sicut tempore Leonis X. contigit Montefalisco: nam eo loci repertus est muliebria patiẽs canibus agentibus, ob quàm causam tam canes,quàm ipse publicè combusti sunt, tradit Borgas,qui fuerat ipsius causæ iudex. De dispens.part. 6.num. 28.

De

De Simoniacis.

CAP. XLV.

1 *Simonia dicitur hæresis, sed non proprie*
Simonia in ordine, aut beneficio, impedit promouendum, & promotum etiam post pœnitentiam.
2 *Simoniacus ipso iure incurrit excommunicationem, ideo nouam administrando incurrit irregularitatem.*
Simonia consanguineorum praiudicat ignoranti beneficiato vel ordinato,
3 *Simonia committitur, etiam in auferendis obstaculis, ut in electionibus, vel concursibus.*
Simonia est si quis deserat accusationem aduersus Episcopum, ut ab illo promoueatur
4 *Simonia non est in solutione pecunia, ad redimendam uexationem.*
Simoniam non committit seruus, qui se redimit, ut ordinari possit.
5 *Maritus, si precibus inducat vxorem ad consentiendum sibi uolenti monachari, non incurrit simoniam.*
Matrimonium potest sub pecunia contrahi sine simonia.
Confidentia in beneficijs, qua pœna puniatur.
Confidentia multi casus adnumerantur.

SImoniæ crimen proxime accedit ad hæresim, quinim-
1 mo hæresis dicitur 7. quęst.
1. cap. præsentium: Iacobat. de Conc. lib. 4 artic. 4. tit. de simoniaco; text. & glo. in cap. quicumque 1. quęst. 1. appellaturq; hęresis Neophytorum, vt scribit Martinus ordinis prædicatorum in Margarita decreti, in verb. Neophytus: Non tamen propriè hæresis dici potest, sed similitudinarie S. Tho. 4. dist. 25. artic. 2. Quisquis igitur siue in ipso ordine, siue in beneficio hoc crimen commiserit, amittit executionē sui ordinis: S. Tho. d. artic. 2. & consequenter promoueri non potest, cum sit irregularis, de simon. cap. si quis & 1. q. 1. c. Statuimus decretum, Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. Item simoniacus, & nec quidem post penitentiam exequi potest, Specul. d. §. Iuxta. vers. secundo in simonia, citat. text. in c. Tanta de simon. & 1. q. 1. c. erga; est enim quilibet simoniacus infamis, & Reus læsæ maiestatis, ideò maioribus pœnis vltra irregularitatem puniendus C. de episc. & cleric. l. si quemquam; quisquis. n. simoniæ crimē ausus sit committere præsertim in ordine, facile creditur omnia facinora perpetraturus, vt scribit Pallad. Episcopus Helenopolitan. in vita Io. Chrysostomi, habetur apud Lippom. in vitis sanctorum tom. 2. in vita d. Ioan. Chrysostomi num. 39.

Et quia duo sunt qui delinquunt in huiusmodi crimine, vterque efficitur irregularis: promouens etenim, & promotus sacerdotio carere dicuntur c. si transitus, dist. 79. Nec solum qui promotus est simoniacè, priuatur executione eius ordinis, quem sic suscepit, verum etiam cuiuscunq; alterius rite suscepti: Innoc. in cap. per tuas, & in c. tanta, de Simon. Archid. in cap ordinationes, 1. q. 1. Diaz in praxi canon cap. 81. quisquis verò sic simoniacè promot⁹ ausus fuerit exequi grauissimè peccat, nouam tamen irregularitatem non incurrere scripsit Specul. d. §. Iuxta. vers. quod autem dixi de excōmunicato; sed in hoc male sentit hodierno iure; Nam suo tempore quo forsan simoniacus non erat excommunica-
2 tus ipso iure, procedere poterat sua sententia; at hodie quia ipso iure simoniacus incurrit excommunicationem extrauag. Paul. 2. Incip. cum detestabile, consequens est, vt administrando ordinem susceptum nouam incurrat irregularitatem, sicut & alij omnes excommunicati administrantes, & ideò erit irregularis, quia simoniacus, atq; etiam obuiolatam censuram administrando.

Procedit autẽ hæc irregularitas ob simoniam non solum in scientibus, verum ẽt in ignorantibus, & ideò si inscio beneficiato, vel ordinato parentes, vel consanguinei eius simoniam commiserint, ipse nihilominus efficitur irregularis statim cum id sciuerit, & ideò debet abstinere, & beneficium dimittere 1.q.5.cap.1. & cap.vlt.& ibi glo.Hug.in cap.quibis, de consecr. dist.4.nec ad illud idem beneficium redire poterit, nisi dispensatus, saltim ab Episcopo. Abb. in c. post translationem, col.penult. de renunt.

Ideò sanctus Dominicus Loricatus, cum parentes in eius ordinatione cum Episcopo se inscio simoniã cõmisissent; vbi id resciuit monachismum subijt, & altaris ministerio perpetuo quoad vixit, abstinuit, vt scribit Petr. Damian. in vita eius ad Alex. II. Pap. Lippom. tomo 8.

Procedit etiam hęc irregularitas non solum si commissa simonia sit in ordine vel beneficio consequendo, verum etiam
3 si circa aliqua impedimenta auferenda, exemplo est, si duo electi, alter alterũ pretio corrumpat, vt suę electioni cedat, vel si duo, cõcurrentes ad eandem parochialem iuxta Conc. Trident. sess. 24. cap 18. alter pretium alteri det, vt desistat à concursu, vt sic tunc existens solus obtineat in concursu; nam isti casus olent simoniã c. Matthæus de simon. licet sit arg. in contrarium gl. in cap. ad audientiam, 2. de rescript.

Hac eadem ratione est simoniacus q̃ accusationem aduersus Epm deserit, vt ipsum ad ordines ꝓmoueat c. Euphemiũ 2.q.3.& ideò ob id fieret irregularis, vt ibi: aliquando tñ si quis ẽt per pecuniã auferat impedimenta sibi obstãtia ad beneficiũ, vel ordinẽ liberius consequendũ nihilominus caret hoc crimine simonię; exẽplo est si quis iam consecutus beneficium molestiam patiatur, põt redimere vexationẽ, sine scrupulo simoniæ. S. Tho. 2.2.q.100.art.2.ad 5. Pisan. in verb. simonia 1. vers. vtrum temporalia; Ideoq; si
4 seruus semetipsum redemerit pecunia à domino, vt promoueri possit, vel monachari, nõ cõmittit simoniã gl. optima in c. generalis; dist. 54. & ante eam Hug. ibi.

Quo argumento si maritus intendens monachari, & non valens inducere vxorem ad consentiendũ, precibus eam induxerit, non videtur simonię crimen incurrere. d. gl. in d. c. generalis: Cuius rei exemplum est Abbas Theon vir sanctiss. qui pluribus iteratis precibus rogauerat vxorẽ, vt sibi monachaturo consentiret, vt refert Cassia. lib. 2. collat. 31. c. 8. & 9. sed arg. contra gl. in c. significãte, in verb. repellentes, qui matr. accus. poss. sed &
5 si vir in contrahendo matrimonio paciscatur sibi aliquid dari, vel fieri, vel aliqd ipse promittat ad hoc, vt obtineat talem vxorem nõ incurrit simoniam c. de illis, de cond. appos. intelligendo, vt declarat Abb. ibi, quem sequitur Silu. in verb. Matrimoniũ 2. q. 5 secus esset si sacerdoti ꝓ mitteret ꝓ officio sacerdotali, in actu cõtrahendi, quia vterq; esset simoniacus.

Ad hunc tractatum pertinet si quis in confidentiam beneficium, fructus, aut pensiones acceperit: est .n. hoc turpissimum genus depositi. s. vt quis beneficiũ aut pensiones alieno nomine accipiat, quòd genus criminis, cum ad simoniam spectet Pius IIII. & Pius V. seuerissimè per Bullas super ea re promulgatas puniendum curarunt; nimis .n. in Romana Curia hæc labes irrepserat; Ideoque omnes etiam Epi, patriarchæ, vel Cardinales hoc crimen cõmittentes ab ingressu Ecclesię arcentur: quã si ingrediantur fiunt irregulares iuxta cap. is cui, de sent. excom. in 6. inferiores verò excõicatio-

nis

nis Papalis sententiã ipso facto incurrũt, vt patet ex Bulla Pij IIII. 1564. & Pij V. 1569. Cal. Iunij; nam præterea fiunt inhabiles ad oĩa alia beneficia, & per solas præsumptiones, & per singulares testes hoc crimen probari potest, vt ibi patet.

Committitur autem ipsum confidentiæ crimen pluribus modis, quos subijcere necessarium putamus.

Si quis resignet beneficium alicui paciscẽdo de aliqua pensione sine Apostolico consensu.

Si quis nolens promoueri ad sacros ordines, vt requirit beneficium, vel nolens adstringi ad residentiam, vel nolens adstringi ad habitum, & tonsuram, beneficiũ resignet alicui reseruando fructus, vel pensiones sine prædicto assensu.

Si quis statuens ire ad bellum, aut vlcisci de hostibus suis, & ne ex delicto perpetrando vacare contingat beneficium, alteri resignet, paciscendo de fructibus, vel super pensione sibi, vel alij reseruanda, sine prædicto assensu.

Si quis criminosus, alioque modo irregularis, beneficium resignet, vt obtenta postea dispensatione ab irregularitate, idem beneficium repetat.

Si quis beneficium quomodolibet resignauerit, vt sibi postea restituatur, vel ei, quem ipse nominauerit.

Si quis beneficium vacans impetrauerit, eo pacto, vt postea ad mandatum alicuius dimissurus sit, vt alij conferatur.

Si quis beneficium acceptauerit, vt cũ infans, vel puer adoleuerit illi postea resignet.

Si quis potestatẽ habens conferendi, præsentandi, aut instituendi in beneficio, contulerit, præsentauerit, instituerit, vt de fructib⁹ aliquid sibi, vel alij respondeat.

Si quis ex priuilegio nõ obligatus ad soluendam expeditionem Bullarum cameræ, vel cancellariæ, faciat expediri Bullas sub nomine suo, vt euitet dictas expẽsas pro alio, qui in veritate est futurus possessor dicti beneficij.

Si quis ad effectum litis defendendæ super beneficio, alicui potenti resignauerit illud, vt obtenta victoria litis, alteri cõferatur, & resignetur, aut sibi restituatur.

Sed & si nulla pactio nulla cõuentio de fructibus, vel pensione intercesserit p resignantem, conferentem, instituentem, aut præsentantem cum ipso recipiente, si tamen post perfectam resignationem, vel prouisionem, ipse resignator, vel prouisor aut familia eius, aut propinqui, seu hæredes de facto colligãt fruct⁹, aut partem dicti beneficij, probatur cõfidentia.

Idem est si prouisus de beneficio constituat procuratorem ipsum resignantẽ: vel prouisorem ad percipiendum, vel locandum fructus beneficij; idem si constituat procuratorem aliquem propinquum dicti resignantis, vel prouisoris, aut præsentantis.

In summa quomodolibet tertia persona supposita sit ad titulum beneficij, vel ad fructus, dicitur beneficium esse in deposito, & confidentia.

Supradictis.n omnibus casibus committitur simonia ex titulo confidentiæ, non solum ex parte conferentis, resignãtis, & præsentãtis, sed etiam mediatoris, & recipientis eo modo beneficiũ, vt patet in d. Bulla, & cõstitutione Pij V. Cal. Iunij 1569 ad quam quisq; confugere debet pro pleniore huius rei cognitione.

Ex quibus patet q̃ erronea sit hodie illa cautela, quã docet Fely. in c. inquisitionis de accusa. q. s. ante priuationẽ homicida renunciet beneficio suo, vt sibi postea retrocedat; nam tali casu cõmittet̃ hoc crimen confidentiæ, quod pp censuras prædictus omnino euitandum est.

De hæreticis, & schismaticis.

CAP. XLVI.

1 *Hæreticus ipso iure est excommunicatus.*
Hæreticus est irregularis etiã post peractam pęnitentiam, & ab omnibus ordinibus, & dignitatibus deponitur.
2 *Relapsus in hæresim degradatur,*
3 *Abiurans hæresim post peractam pœnitentiam, dispensari posset, vt administraret, sed non vt ascendat.*
Abiurans restitutus, tamen nunquàm restituitur, vt possit confessiones sæcularium audire.
Hæreticus absolutus in foro conscientiæ, adhuc potest in foro iudiciali puniri.
4 *Schismatici, etiam post pœnitentiam sunt irregulares.*
Schisma vix esse potest sine hæresi.
Hæresis contemplatione, sunt irregulares fautores, consultores, receptores, & similes.
Hæreticis exhibens sacramenta, est irregularis, etiam post pœnitentiam.
Hæreticorum proles; vsq; in 2. generationem est irregularis, ad ordines, & beneficia.
Hæreticus difficile dispensatur ad dignitates.
6 *Dispensare cum hæretico, vt ad ordines & beneficia solus Papa potest, secus in foro conscientia.*
7 *Inquisitionis officium, si quis offenderit, vel notarios testes, vel si eos minatus sit, aut perterrefecerit, aut scripturas corruperit, læsæ maiestatis tenetur, & tam laici, quã clerici sunt irregulares*
8 *Veniam petens pro offensoribus officialium sanctæ Inquisitionis, efficitur irregularis.*

Voniam hęreticus ipso iure excommunicatus est, cap. excõmunicatus, de sent. excom. &
quot annis publicatur in Cœna Domi-
1 ni; Ideò cum non sit membrũ Ecclesiæ,
nec pars cleri, nec sacramentorum particeps, ita nec ordinum cõionem, habere
pôt; propterea quisquis est, vel fuit hæreticus irregularis est, ẽt si pęnitentiam peregerit, videtur tex. in c. nos consuetudinem, d. 12. expressim tradit Spec. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. 6. & videt probari in c. cõuenientibus 1. q. 7. & de purg. canon. c. Inter solicitudines; nam clerici hæretici ab omnibus ordinibus deponũtur, sicut & alij ab omnibus dignitatibus, c. ad abolendam, de hæretic.
Si quis verò suã abiurauerit hęresim, & postea relapsum cõmiserit, ẽ degradatur. c. 1 de hæret. lib. 6. de qua re plura Diaz in praxi canon. c. 16. & tradidit Spec. in suo Aureo Repertorio, in tit. de irregul. quæ deijciunt promotum, circa princ. At abiurans si rectè resipuerit, & impositam peregerit pœnitentiã, dispensari potest ad susceptos ordines admini-
2 strandos, sed non vt ad superiores ascendat; quod si nullum ordinem habeat, vlterius ordinari nõ poterit, nec ad primã quidem tonsuram 1. q. 7. c. saluberrimũ, Ant. Flor. lib. de consecr. cap. 110. Silu. in verb. irregularitas q. 5. & ante hos scripsit Raym. in tit. de hæret. vers. Item nunquid tales, in fin. quinimmo, & si perfecte resipuerit, & Ecclesiæ fuerit reconciliatus, tamen gratia restitutionis non extenditur, vt possit confessiones sæcularium personarum audire, vt paulò inferius dicemus, sed & si in foro conscientiæ fuerit absolutus, & condignam pœnitentiã, & satisfactionem egerit; tamen adhuc potest in foro iudiciali puniri, & irregularis declarari, secundum ea, quæ abunde tradit Iudic. Inquisit. in verb. absolutio.

Hæc autem omnia fere dicenda sunt
4 in schismaticis; nam nec post peractam pœnitentiã possunt promoueri, aut exequi, de schism. cap. 1. Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. 14. vbi eos expressim dicit irregulares, & videtur text. in cap. qui contra, 24. quæst. 1 schisma etenim vix esse potest, sine hæresi; nam in eis reconciliandis requiritur abiuratio, & satisfactio, & recipiuntur quasi extra Ecclesiam sint, vt Ray. de schism. vers. fin.

Hæc

Hæc etiam locum habent in fautoribus, consultoribus, participibus, auxiliũ præstantibus, aut quouis modo defensoribus, ut habetur in primo capite Bullæ in Cœna Domini; nam ij omnes pro hæreticis habentur, vt apud summistas, vide Silu. in verb. hæresis q. 7. quinimmo si quis exhibeat sacramenta Ecclesiastica hęreticis irregularis efficitur, etiã post peractã pęnitentia, Spec. in d. §. Iuxta. vers. septimo; insuper & omni Eccle-
5 siastico gradu priuatur, nec restitui potest nisi à sede Apostolica, text. in d. cap. excommunicamus. §. si vero clericus, & §. sane clerici; de hęret. Diaz cap. 107. De receptatoribus hæreticorum: expressim habetur in Concilij Sardicen. epist. post med. quæ habetur in tripart. hist. lib. 4. cap. 24.

Ecclesia igitur vsque adeò detestatur impium hoc genus hominum, vt nec ipsorum prolem vsque in secundam generationem, ad vllum beneficium, vel officium admitti concedat: filij etenim, & nepotes ex paterna linea promoueri nõ poterunt tex. in cap. quicumque §. hæretici, de hæret. in 6. quod intelligendum est si eorũ pater, vel auus in hæresi mortuus est; alioqui si fuerit Ecclesiæ reconciliatus, nec filij, nec nepotes ordinari ꝓhibentur, cap. statutum fœlicis, de hæret. lib. 6. Pisanell. in verb. hæreticus 2. vers. secundo. Et tametsi capitula præallegata de solis beneficijs, & officijs loquantur, tñ longè maior ratio est in prohibendis ordinibus, q̃ officijs; & beneficijs illa etenim verba large accipienda sunt, vt scribit glo. in d. §. hæretici: ad dignitates verò difficilis est dispensatio sine causa. S. Thom. quodl. 10. artic. 16.

Huc quoq; spectat ille casus, si quis vnum in familia habeat non Catholicũ, nunquàm ipse paterfam. promoueri poterit, donec illum, & totam familiam Catholicam reddiderit: Conc. Carth. III. cap. 18.

Dispensationem autem huius irregu-
5 laritatis aliqui permittebant Episcopo, vt glo. in cap. presbyteros, dist. 50. sed id non est verum; nam olim vel à Concilio, vel à Papa dispensatio hæc emanare debebat, cap. de eo. dist. 50. ita quòd causa bene cognita, posset tam grandis esse dispensatio, vt promoueri quis posset, etiam ad Episcopatum, & superiores dignitates, glo. in d. c. nos consuetudinem, dist. 12. text. in cap. ipsa pietas. 23. quæst. 4. Silue. in verb. irregularitas. vers. 24. Nam & hæreticos ab Arianis ad Ecclesiam redeuntes, Athanasius non negauerat recipi posse, vt scribit Basil. ad Neocæsarien. epist. 75. Propterea hodie, ex Concil. Trident. sess. 24. cap. 6. de reform. Episcopus per se ipsum non per alium substitutum absoluere potest eũ, qui occultè in hæresim lapsus fuerit, sed non elijcio ex illo capite Episcopum dispensare posse, & habilitare ad ordines, & dignitates; quia verba Concilij ad cõscientiæ forum illud Episcopis concedunt, vt ibi patet; præsertim, quia quęcumque gratia facta hęretico nunquam includit, vt possit audire cõfessiones personarum sæcularium, vt decretum est in sacro officio Sanctissimæ Inquisitionis die 2. Septemb. 1562. & die 15. Nouẽb. 1565. vt refert Iudic. Inquisi. decreto 8. per D. Paulum Pap. IIII. quod procedit in omnibus, qui vel publicè, vel secretè, vel quomodocumq; abiurarunt, vt supra diximus.

Caueãt in huiusmodi re Episcopi, ne contra S. Officij præcepta aliquid agant: quandoquidem sæpe ab ipso S. Officio pronunciatum est, etiam post ipsum Tridentinum Concilium, non licere eis, nec

vlli ordinario absoluere occultos hæreticos in foro conscientiæ: tum ex processu Bullæ in Cœna Domini, tum quòd ita Pius V. ac Gregor. XIII. frequenter expresse declararũt, vt testatur eximiæ eruditionis vir Frãciscus Pegña ad Directoriũ Inquisitorum p.3.q.92.

7 Quandoque vero etiam, qui non est de hæresi conuictus, vel damnatus maiores pœnas, & irregularitates incurrit, vtputa si offenderit Iudices, notarios, accusatores, testes in causa hæresis, vel si eis minatus sit, aut perterrefecerit, vel si scripturas abstulerit, corruperit, aut reos eripuerit, aut vt effugerent facultaté prestiterit, vel ad id solum consuluerit, auxilium, vel fauorem dederit, etiam effectu non secuto, sola attentatio facit omnib9 istis casibus reum læsę maiestatis ex primo capite: & dignitatibus, si quas habet ipso iure priuatus existit, & ipso iure excommunicatus, eiusque filij infames, & omnis hæreditatis incapaces. hęc quo ad laicos. At clerici siue sęculares, siue regulares, siue Episcopi, siue in maiore dignitate constituti, omnibus beneficijs & officijs Ecclesiasticis ipso iure priuati sunt, & degradantur more hæreticorũ: Ex quo constat omnes supradictos esse irregulares: imò si quis pro prædictis
8 delinquentibus veniam petierit, & pro eis intercedat, quasi fautor hæreticorũ ipso facto declaratur. hæc apparent ex Bulla fel. rec. Pij V. contra offendentes personas officij inquisitionis, edita nono Cal. Aprilis 1569. anno eius quarto, vbi latius de hac re: ex qua etiam aliæ multæ colligi possunt irregularitates, quoad laicos, clericos, regulares, Episcopos, & maiores.

De Læsæ Maiestatis Reis.

CAP. XLVII.

1 *Læsæ Maiestatis Reus, est irregularis.*
Læsa Maiestas dicitur etiam si clericus Regiam Maiestatem offenderit, vel assistentes Regi.
2 *Cardinalem offendens, fit Reus læsæ maiestatis & irregularis, vsque in secundam generationem.*
3 *Episcopum propriũ offendentes, vsq; in secundã generationẽ, sunt irregulares, ob læsam Maiestatem.*
Maiestatem sæcularem lædens fit etiam infamis in foro Ecclesiæ.
Maiestatis rei sunt fautores, consultores, & ratum habentes, & eorum proles.
4 *Parochum proprium offendentes, quadam ratione tenentur læsæ Maiestatis.*
5 *Irregularitas ex alieno delicto sæpe causatur.*
Læsæ Maiestatis rei possunt monachari, sed non fiunt prælati.
6 *Clericus filius eius, qui tenetur læsæ Maiestatis ordinatus ante patris delictum, non est irregularis, nisi quoad beneficia, & vt nõ ascendat.*
Læsæ Maiestatis Reus restitutus à Principe non tamen videtur quoque restitutus in foro Ecclesiæ.
Filij Reorum læsæ Maiestatis si à Principe restituantur, videntur quoque restituti ab Ecclesia.

LIO quodam loco de proditoribus per nos tractatum est hoc ipso libro: sed quia illud speciale, quoddam crimen est proprio quoque capite tractauimus; Nunc autem generalius omne crimen, quo Maiestas læsa dici potest, hoc capite prose-
1 cuturi sumus; Quisquis igitur læsę Maiestatis Reus est, irregularis efficitur, est enim infamis. C. ad l. Iul. Maiestat. l. quisquis: Ideo promoueri non debet, quinimmo promotus deponi, ac degradari, 22. quæst. 5. capit. si quis laicus: Abb. in cap. at si clerici, de iudic. quod

procedit etiam si is, qui lædit maiestatē non sit subditus illius, vtputa si clericus vel Episcopus Cæsaream, aut Regiam potestatem, vel quemcumque temporalem Dominum hoc genere læsionis offenderit, Diaz in praxi canon. cap. 110. nec refert an ipsa persona principis sit læsa, an uero ij, qui principi assistunt d.l. quisquis, habetur 6.quæst. 1.cap. si quiscum militibus.

Propterea offendentes Cardinales læ-
2 sæ maiestatis Rei sunt perpetuo infames, ipsi ac eorum directa linea descendentium, vsque in secundum gradum, promoueri non potest, & si quis iam ꝓmotus est ascendere non potest, imò beneficijs omnibus priuari debet, etiam si innocens sit, odio sceleris progenitorū, text. in cap. fœlicis, de pœn. lib. 6. Idem est in offendentibus proprios Episcopos, etiam non dum consecratos, nam
3 quasi ob læsam maiestatē infames fiunt, & vsque in secundam generationem descendentes promoueri non possunt, & promoti non ascendunt: suntq; ad obtinēda beneficia inhabiles. Cle. 1. de pęn.

Quinimmo tanta posset esse læsio in personam proprij prælati, puta si occidatur, vel mutiletur, quòd offensores huiusmodi non solum ipsi, & descendentes primi, vel secundi gradus, sed nec in quarto quidem gradu promoueri, aut promoti ascendere possent. capit. In quibusdam, de pœn. istis enim terminis occisionis, vel mutilationis hoc capitulum intelligitur, vt dicit gl. in d. Clem. 1. in verb. secundum, de pœn.

Per quæ iura possumus dicere, quid lex illa quisquis. C. ad l. Iul. maiestat. fuerit correcta in ea parte, qua dicit, filios Rei læsæ maiestatis excludi ab omnibus honoribus; nam dicendum videretur etiā descendentes inferioris gradus: nisi forte, & verius dicamus illam legem procedere in læsa maiestate temporali, vt sonant verba eius, & habetur in d. cap. si quis cum militibus. 6.q. 1. at in læsa maiestate Ecclesiastica, habent locum cap. in quibusdam, & d. Clem. 1. & d. cap. fęlicis, quoad gradus puniendos; At quo ad ipsos reos lęsæ maiestatis, vt fiant irregulares, nil differt ꝙ quis sit Reus lęsæ maiestatis sæcularis, vel Ecclesiasticæ; nam lædens maiestatem sæcularem fit ēt infamis in foro Ecclesiæ, licet. n. in d. c. si quis cum militibus, nihil dicatur de priuatione ordinum, tamen Hug. & Arch. ibi dicunt illos non posse promoueri, q̄a infames de iure ciuili, sunt etiā infames in foro Ecclesiæ, & ideo ad honores Ecclesiasticos aspirare non possunt, vt aliàs diximus q̄n de infamibus agendū fuit.

Inter hos Reos læsæ maiestatis annumerantur, & ij, qui dederint, consilium, fauorem, auxilium, mandatum, vel etiā si ratum habuerint; nam & ipsi, & eorū proles eadem irregularitate notatur. d. cap. fœlicis, & d. Cle. 1. facit quod scribit Dec. in Reg. consilio: nu. 5. ff. de reg. iur.

Inter hos quoq; Reos adscribuntur,
4 & ij, qui simplicem clericum, vel Rectorem Ecclesiæ occidunt vel mutilant, vel fieri hæc faciunt vt Domini temporales beneficia vsurpent, vel iurisdictionē Ecclesiasticam opprimant, ita expressim ꝓbatur in d. c. in quibusdam: Intelliguntur autem Domini temporales in hoc casu siue nuncupentur feudatarij, siue beneficiati, siue patroni, siue aduocati, siue vicedomini, siue alio quocumq; nomine, vt d. cap. In quibusdam, quos omnes, & eorum prolem in quartam generationem irregulares esse aperte tradit Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. Est etiā irregularis, propè fin. Ex quibus casibus illud notatu dignum consequitur

5 quod aliquis sit irregularis ex alieno delicto, quam rem notat. Specul. in cap. & si pignorationes, de Iniur. & dam. ni 6.

Est autem hoc loco etiam declarandum, quod hæc irregularitas, qua prędicti omnes promoueri prohibentur, non impedit quin fieri possint religiosi: sed in religione non poterunt fungi prælatura; tex. in d. cap. In quibusdam, in fin. ubi glos. Host. & Abb. col. 2. in princ. simile habetur in glos. in cap. 2. in fin. de Apostat.

Alia quoque declaratio addi debet, quo ad eos qui promoti sunt; nam filij, vel descendentes eorum, qui Rei læse
6 maiestatis sunt, si promoti erant, ante commissum delictum progenitoris, nec suscepto ordine priuantur, nec eum exercere prohibentur, glos. in cap. satis peruersum, vbi etiam Archid. dist. 56. at beneficijs etiam ante possessis priuantur, & ad superiores ordines ascendere non possunt d. cap. felicis.

Est & alia declaratio subijcienda; Nã licet (vt diximus) Reus læsæ maiestatis secularis fiat infamis, & irregularis etiã in foro Ecclesiæ. Tamen econtra si princeps infamiæ notam absterserit, & eum famæ restituerit, non per hoc sublata est infamia & irregularitas in foro Ecclesiæ, Archid. in cap. lege, dist. 10. ex sententia Hug. & Lau. ibi; Est enim hæc iuris regula, quòd restitutio principis secularis, non suffragatur in foro Ecclesiæ, vt ibi per eos: quod procedit quoad ipsos Reos restitutos; at quoad filios, & prolem, quæ punitur, & difamatur ex delicto progenitorum, si princeps eos restituat ad famam, & honores, videntur etiam restituti famę & honori-
7 bus in Ecclesia; & ideo promoueri poterunt, vt piè scribit Archid. in cap. 1 dist. 101. idem Archid. 6. quęst. 1. in dict. cap. si quis cum militibus; & est ratio, quia delictum non egreditur personam delinquentis, & ideo ob tale delictum, quod infamauit delinquentem de iure, & de facto per principis restitutionem non potest effici, quin saltem de facto infamia permaneat, quæ sufficit in Ecclesia ad irregularitatem; at proles quæ non deliquit, est infamis per solam infamiam iuris; vnde si princeps auferat infamiam illam, quę a iure venit, nulla in ipsis manet infamia facti, quę insidet cum ipso solo delinquente, & ideo ille delinquens restitutus a principe non potest in Ecclesia ordinari; at proles ex restitutione paterna poterit; quia quoad se nullas habet reliquias infamię facti, vel iuris propter restitutionem.

De Homicidio.

CAP. XLVIII.

1 Homicida irregularis semper fuit, etiam antiquis.
2 Princeps occidens proprijs manibus aliquem fieret irregularis.
Homicida est irregularis, etiam occultus, occidendo Turcam, Iudæum, Bannitum, vel excommunicatum.
Homicida, nec post peractam pœnitentiam, potest vel promoueri, vel exercere.
Ioannes Papa obiurgauit Episcopum Vticensem, quia petierat dispensari cũ homicida.
3 Dispensatio nunquam conceditur voluntario homicida, & difficile in casuali.
Occidendi animum habens, & percutiens, & vulnerans, an sit irregularis, si ille non moriatur.
4 Delicta atrocissima inducunt eandem pœnam attentata, sicut consummata.
Delicta, quæ habent pœnas ipso iure, ita puniuntur attentata, sicut consummata.
Vxor, quæ optauit mortem mariti, sed non est machinata, potest nubere occidenti eum.
Occidere se volens, est irregularis, si se percußerit;

tulerit; etiam si fecerit ad euitandum peccatum.
Phalereus se morti exposuit, ideo fuit irregularis, etiam si ob id fuerit factus magis incolumis.
6 *Occidens per ineuitabilem necessitatem, olim non effugiebat irregularitatem.*
Occidens, qui potuit effugere etiam turpiter, efficitur irregularis.
7 *Occidens defendendo, qui poterat euitare mortem patiendo sibi abscindi membrũ aliquod, non effugit irregularitatem.*
Occidere non licet pro defensione rerum.
Occidens se defendendo per necessitatem, effugit irregularitatem, si dabat operam rei licita.
8 *Adulter si occidit maritum, dum se defendit, an fiat irregularis.*
Occidens se defendendo, non effugit irregularitatem, si se induxerit in eam necessitatẽ.
9 *Matrimonij consensus debet esse liber, & ideo metus vitiat illud.*
Irregularitas causatur etiam ex homicidio non voluntario.
10 *Occidens defendendo alterius vitam, est irregularis.*
Occidens ante periculum propria vita, non effugit irregularitatem.
11 *Occidens per necessitatem, non est ipso iure tutus, sed per declarationem.*
Furiosus occidendo, non fit irregularis.
Dormiens occidendo, non fit irregularis.
Infans occidendo, non fit irregularis.
Puer maior septennio occidens fit irregularis.
Ebrius occidendo, fit irregularis.
Dispensatio super homicidio nunquam conceditur hodie, licet olim quoad beneficia aliquando concederetur.

Vlla vetustior irregularitas a iure proposita fuisse reperitur, quam ea quę surgit ex ho-
1 micidio voluntario; Nam lib. exodi: c. 21. ea proponitur his verbis; Si quis per industriam occiderit proximum suum, & per insidias ab altari meo euelles eũ, vt moriatur, intelligendo illa verba ab altari euelles, non solum vt nullam tutelam immunitatis habeat confugiendo ad altare, verum etiam, vt repellatur ab altaris ministerio, ex Conc. Trid. sess. 14. cap. 7. de Refor. Ad idem quoque habetur longe apertius 1. Paralip. cap. 22. & cap. 28. Non edificabis domum nomini meo, quod sanguinem fuderis; idem 2. Reg. cap. 7. quinimmo ethnici ipsi a sacerdotio expellebãt homicidas, Senec. enim declamat. lib. cap. 1. dixit homicidas, vt reliquos impuros homines sacerdotium petere non posse, vt refert Speculum Summor. Pontificũ tit. de contin. sacerd. cap. 81. & hodie ex Conc. Trid. dict. sess. 14. cap. 7. de Reform. homicidas voluntarios excludit ab omni beneficio, etiam simplici ab omni ordine, & officio Ecclesiastico. Et per hęc declaratur illa communis olim opinio doctorum in cap. Inquisitionis de accus. quam recenset Franc. Turzanus conciuis meus in suis communibus opinionibus cõcl. 102. quę habet quod homicidium sine assassinio non inducit vacationem ipso iure: nam non procedit hodie illa opinio neque in foro interno, neque in foro externo ob verba dicti cap. 7. sess. 14. in quo indistincte agitur de homicidio, quod etsi esset occultissimũ eandem habet pœnam eod. Conc. Trid. sess. 24. cap. 6. de Ref. Et ideo Felini opinio in cap. de quarta col. 10. de prescript. quę habet, quod homicida irregularis potest retinere suas dignitates & beneficia, nullo modo potest defendi propter dicta capitula Concilij Tridentini.

Quę irregularitas latius patet, quàm reliquę omnes de quibus superioribus libris dictum est; nam non solum qui occidit irregularis est, sed qui consulit, qui mandat, qui adiuuat, qui ratum habet, qui causam dat, qui in culpa, vel negligentia est; quinimmo & is qui ex homicidio laudabilis est, irregularitate hac notatur, vt Iudex, & executor iustitię;

stitiæ. Quamobrem ne hic tam multiplex tractat⁹ vno hoc capite promiscue, & confuse discutiatur, distinctim atque ordine seruato sigillatim has omnes homicidij quæstiones percurremus: & primo de illis agemus, qui re ipsa, factoq; homicidium perpetrarunt, quos esse irregulares probant iura iam citata, non solum in qualibet priuata persona, verum etiam in ipso Principe: nam si pro-
2 prijs manibus quempiam occiderit irregularem effici dicunt Bald. & Innoc. in cap. 2. de maior. & obed. refert Diaz in praxi canon. cap. 56. & parum interest an publicum, an occultum homicidiũ, quantumuis etenim sit occultum semper impedit ne promoueri possit, glos. & Doct. in c. ex tenore, & cap. vlt. de temp. ordin. & glo. in cap. Inquisitionis, de accusat. Silu. in verb. homicidium 3. quæst. 8. vers. Quartum, in fin. & Conc. Trident. d. cap. 7.

Quinimmo & si quis Paganum, Iudæum, excommunicatum, bannitumue occiderit, semper efficitur irregularis: expressus casus de pagano in cap. clericum, dist. 50. etiã si ad defensionem occiderit, si tutela fuerit immoderata, cap. de ijs clericis, pro quibus dist. ead. & de excommunicatis occisis est tex. in c. excommunicatorum. 13. q. 5. laici etenim in bello occidentes paganum, Iudęum, Saracenum, vel excommunicatum, licet à peccato excusentur, si id faciant zelo Catholicæ fidei, vt dictis locis, Tamen ab irregularitate non excusantur, qa homicidium est, nisi super id aliquid sedes Apostolica dispẽsando decreuerit: nam sicut iustus iudex non effugit hanc notã, ita nec isti bellantes, etiam iusto bello. Spec. in tit. de dispensat. §. Iuxta. vers. facto autem si quis: Banniti quoq; & diffidati, qui lege, vel edicto impune occidi permittũtur, si zelo iustitię ab aliquo occidantur, nullum peccatum cõmittitur, Silu. in verb. homicidium 1. q. 3. Armil. in verb. Bannum, & in verb. homicidiũ q. 8. facit tex. in c. cum homo, 23. q. 5. At quoad irregularitatem dicendum est tã laicos, quàm clericos occidentes Bannitum effici irregulares, quia videntur facere officium executoris, qui pręcipuè est irregularis, vt suo loco diximus.

Habet præterea tam magnum vincu-
3 lum hęc irregularitas, vt nec post peractam quamlibet pœnitentiam ad suscipiendos ordines admitti posset, nec ad suos exercendos. c. vlt. de temp. ordin. Nam Vticensis Episcopus olim à Ioanne Pontifice seuerissimę obiurgatus est, quod eflagitaret dispensari cum homicida condigne pęnitente, & satisfaciente c. miror, dist. 50. & propterea cum volũtario homicida nunquã dispensat. Spec. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. Quanto autem: imò curia Rom. difficile dispensat. in casuali, Specul. ibid. vers. curia, pręsertim si prouidere potuit, aut debuit; nam hic ẽt post peractam pœnitentiam prohibetur susceptos ordines administrare, & ad altiores ascendere, nisi magna causa interueniat, ob quam dispensetur. cap. continebatur, & c. lator. cum gl. de hom. Spec. in d. §. Iuxta. vers. sunt quoq; irregulares; quod procedit etiam si per leuẽ percussionem, & sine animo occidendi mortis causam dederit; nam tantum irregularis est, vt ppetuo prohibeatur exercere. c. studeat, dist. 50.

Est præterea hęc irregularitas tam efficax, vt etsi homicidium ipsum non sortiatur effectum, sed sola vulnera fuerint illata à clerico animo occidendi, nihilominus efficitur irregularis, cum per eũ non steterit, quin occiderit. Spec. in d. tit. de dispens. §. Iuxta. vers. sed quid de iudi

ce: &

ce, & verſ. quando autem,& per quem: Illa enim voluntas homicidium perpetrandi adhibitis pręparatorijs opportunis,cum actu proximo ad mortem,ideſt cum vulneribus, inducunt irregularitatem,& neceſſaria eſt diſpẽſatio. Hæc fuit originalis doctrina Hug.in c.ſi quis poſt. per illum text. diſt. 51. quem refert, ac probat Specul.in d.§.Iuxta.in d.verſ.ſed quid de iudice,& probat glo. in c. periculoſe,de pęn.diſt. 1.quę dicit,quòd clericus tentans facere homicidium,ſi non fecit quia non potuit, irregularis eſt, & ante eã fuit doctrina Ioannis gloſſatoris ibi: Eadem fuit ſententia Veruec.& ſum conf. lib. 2.tit.primo q. 23.& idem ſcripſit Nicolaus de Auximo auctor ſupplementi in verb. irregularitas primo,in princ. & ita fuit deciſum per dominos de Rota, vt conſtat in deciſ. cauſarum per d.Thom.Faſtol.cauſa 14 quod procedit etiam ſi non ipſe certo percuſſerit, ſed alij conſocij,vt ibi patet,quod poteſt cõprobari ratione; nam in atrociſſimis delictis attentatio, etiam non ſequto ef-

4 fectu,inducit eandem pęnam,ſicut delictum conſummatum, Bald. in l.ſi fugitiui.C.de ſer.fug.maximè,quia in homicidio pœna irregularitatis incurritur ipſo iure,vnde ſequitur,quòd attentare,& conſummare ſint paris pœnę.Io.And.in cap. perpetuè.de elect. in 6.& in Reg.in pœnis in mercur. Abb.in c. 1.de eo qui mitt.in poſſ.in verſ.ex prædictis, Afflict. in deciſ.276.

Sed quia hæc opinio non placet Archid.ideò ſic declara, quòd ſi quis deſiderium animo geſtet occidẽdi etiam ſe ſe præparando, & deliberate perpetrare delictum intendat, ex iſtis ſolis non efficitur irregularis.glo.in cap.ſi quis viduã, diſt. 50. eſt enim mentale homicidium, quod non inducit irregularitatem; Silu. in verb.Homicidium 3.q.1.verſ.Tertio; & q.2.verſ.Primo; Et ita intelligit Ant. Flor.lib. de cenſur.cap. 97. in princ. Et hoc verum eſt etiam ſi illud deſiderium fuerit completum inopinate per alium, vtputa ſi hunc quem intendis occidere, alius ſine tua participatione occiderit,&

5 de occiſione tu gaudeas: nam nondum es irregularis, vt glo.in d.cap.ſi quis viduam; & comprobatur exemplo,nam ſi mulier adultera toto corde optet morẽ mariti, eoq; per euentum occiſo ratam habeat occiſionem, ſed nihil machinata ſit in necem eius, non prohibetur nubere adultero occidenti, vt ſcribit Gemin. in capit. cum quis, de ſent.excom.lib.6. refert Armil. in verb. rati habitio, verſ. 6.& facit tex.& Doct.in l.cogitationis ff. de pœn. ſed ſi vltra præparatoria veniat quis ad actus proximos homicidij vulnerando,certe verius eſt ſentire,quòd ſit irregularis cum gl.& Doct.ſupra citatis.

Nam & ſi quis ſemetipſum conetur interficere, & vulnera in ſe coniecerit ſi cura aſſinium, aut alia quauis cauſa conualeſcat,ſi clericus eſt,irregularis efficitur,eſt enim ipſo iure excommunicatus, Archid.23.q.5.ſi non licet,Silu.in verb. excõicatio 6. col.antepen.verſ.hanc etiã ſententiã:at ſi laicus eſt, priuatur ſepultura, & oratio pro eo fieri non põt, vt aliàs latius ſuo loco diximus;quod verum eſt ẽt ſi quis in ſe manus inijciat,vt peccatũ euitet,nam efficitur irregularis ſecundũ ea quę tradit S.Tho.2.2.q.64 artic.5.Et videtur ſenſiſſe. S. Auguſt. vt habetur d. cap.cum homo,23.queſt. 5.& d.c.ſi non licet: ſed de his in ſe manus inicijcientibus ad euitandum peccatum, vide eundem S.Aug.profuſiſſimè in lib.de Ciuit. Dei,c.17.cum ſeq. Sil.homic.1.q.1.

Quinimo, & ſi illa vulnera in ſe illata animo occidendi profuerint, tamen

men adhuc irregularis est; exemplum sumitur a Phalereo, de quo Plin. lib. 7. cap. 50. qui impatiens vitę ob perpetuũ fluxum sanguinis, morti se se exposuit inermem occidendum; cumque in pectore vulnus accepisset diuersione sanguinis facta, sanatus est & a vulnere, & a fluxu, certe non desinit esse irregularis propter impium animum, & perpetratum in se scelus, vt alias etiam diximus. Ideoque si & hic animam habens aliũ occidendi vulnera talia intulerit, quę vulnerato aliqua ratione etiam profuerit; non desinit esse irregularis, vt apud Plutar. de vtil. capien. ab inimic. Prometheus enim ab hoste vulneratus est in quodam apostemate iudicio medicorũ mortem allaturo, at ob id vulnus aposte ma sanatũ est: At ideo non desinit vulnerator, qui occidere statuerat esse irregularis, etiam si profuerit vulnerato.

Est igitur tam odiosa hęc ex homicidio irregularitas, vt nec necessitas occidendi excusare eum possit, quin incurratur hęc nota, sed quia hęc regula multas habet distinctiones & declarationes, ęquum est vt fusius eam peruestigemus. Nam olim magna erat quęstio, & plerique sentiebant fieri irregularem etiam
6 eum, qui adhibito moderamine inculpatę tutelę per ineuitabilem necessitatem occidisset, vt tradit Specul. in dict. tit. de dispens. §. Iuxta vers. circa homicidium, & videtur S. Thom. 2.2. q. 64 art. 7. ad 3. verum tamen post horum tempora promulgata est Constitutio in Conc. Vienen. quę habetur in Clem. 1. de homic. qua declaratur hunc sic occidentem, non esse irregularem, per quã legem tamquam posteriorem excusantur præfati Doctores, qui aliter senserãt ante eam, vt scribit Siluest. in verb. homicidium 3. q. 2. vers. 3. Concludendum est igitur, quòd si quis per ineuitabilem necessitatem cum moderamine inculpatę tutelę aliquem occiderit, non est irregularis d. Clem. 1. de homicid. sed quia res hęc magni momenti est, & sano modo intelligenda, propterea multę sunt declarationes in hoc articulo defensionis, quas sigillatim prosequemur.

Quarum prima est, quod effugere nõ potuerit, alioqui si potuerit, etiam cum magno dedecore erit irregularis, si maluit occidere, quam fugere, ex sententia Tabien. in verb. Irregularitas 2. §. vlt. citat. Anch. & Archiep. Flor. & licet aliqui dicant eum qui fugere potest, sed ob dedecus se se defendit, & occidit, non peccare mortaliter, vt dicit Armill. in verb. homicidium, num. 7. Tamen hoc verum est, quoad peccatum, non quoad irregularitatem, quę potest incurri etiã sine peccato, & hanc veram esse distinctionem apertissimè collige ab eod. Armill. in verb. Irregularitas num. 43. & probat dictam sententiam Anchar. & Archiep. Flor. & est tutior sententia vt scribit Silu. in verb. homicidium 1. q. 2. in fin. & q. 9. vers. 3.

Secunda declaratio est vt consideretur an potuerit per debilitationem, vel mutilationem alicuius membri perturbare aggressorem, & non eum occidere: nam si hoc casu maluit occidere, quàm debilitare, vel mutilare, fieret irregularis, quia excedit moderamen tutelæ Silu. in verb. homicidium 3. quęst. 4. in princ. & tametsi mutilando alium quis efficiatur irregularis (vt de mutilãtibus alias dicemus) tamen illud non est verũ in eo, qui mutilat, se defendendo dict. Clem. 1. de homic. & in hoc errauit Armill. in verb. Irregularitas num. 41. dum dixit non effici irregularem hunc qui occidit, etiam si posset euadere periculum

culum mutilando, quia clarum est, quòd non occidit per necessitatem ineuitabilem, cum fuisset euitabilis mutilando.

Idem est è contra quando ipse defendens poterat euitare mortē, si passus fuisset se in aliquo membro debilitari, vel
7 mutilari; nam si maluerit occidere, quā mutilari fit irregularis: est enim inæqualis, & iniusta defensio malle aduersariū occidere, quàm debilitari, fuit sententia Lapi in d. Clem. 1. cui consonant verba ipsius textus, & ideò videtur verior, quā sententia Card. qui putabat non esse irregularem, ea forsan ratione, quòd defendendo res occidere liceat, quę sententia non est tuta: nam d. Clem. 1. non permittit occidere nisi ad euitandam mortem, Ideò in euitanda mutilatione erit secus; nō enim verum est, quòd pro defensione rerum liceat occidere sine irregularitate, tex. clarus in cap. suscepimus, & c. significasti 2. de homicid. nisi quando illę res essent necessariæ actu, ad substentationem vitę, idest quòd illis sublatis immineret periculum vitę, tūc enim verū esset, quod defendendo eas, & occidendo non surgeret irregularitas, quia non res ipsas eo casu videtur defendere, sed vitam ipsam; vnde propria vita est præferenda in ordine charitatis vitę proximi, alioqui extra tale periculum vitæ res defendi nō possunt, cum interitu aduersarij: quia vita proximi est præponēda rebus nostris, & ita sentit Abb. in d. c. suscepimus, & communiter alij canonistæ, & Theologi, vt probat Silu. in verb. homicidium 1. q. 4. vnde rectè concluditur, quòd qui potest pati mutilationem, & euitare mortem si malit occidere quàm mutilari, non effugit irregularitatem.

Tertia declaratio est, quòd occidens per ineuitabilem necessitatē effugiat irregularitatem; intellige si dabat operā rei licitæ: alioqui si se defendens, & occidēs dabat operam rei illicitæ, illi imputatur homicidium, si non vt ordinaria pœna puniatur, tamen vt extraordinaria mitiore. Angel. in l. si cum seruo. ff. de iniur. Flor. in l. scientiam. § qui cum aliter. ff. ad l. Aquil. Tiraq. tract. de pœn. remit. caus. 1. nu. 11. Ideoque si extraordinaria pœna locum habet, habebit & irregularitas, propter annexam culpam. Quamobrem si adulter deprehensus virum, vel consanguineos mulieris se se defen-
8 dendo interfecerit irregularis est, nec excusatur illo ineuitabili casu. Silu. in verb. homicidium 3. q. 4. vers. Tertium, ex sententia Astens. Theologi eximij lib. 1. tit. 35. & licet contrarium senserit Tabien. in verb. irregularitas 2. q. penul. & Armil. in verb. irregularitas nu. 42. Tamen ego magis hæreo Asten. ea ratione quòd hic adulter se se iniecit in eam necessitatem, Ideò cum iustè inuadatur, iniusta est defensio: Silu. d. vers. Tertium, quo loco cō cludit eum, qui iustè à ministris iustitiæ capiendus est, si se opponat, ne capiatur, & se defendendo occidat, est irregularis, quia est iniusta defensio, vt ibi per eum, & hæc est tutior sententia, & in facto dispensationem oportuisse obtineri cōstat in Curia Roman. & multo magis hodie egebit dispensatione per id quòd habetur Concil. Trident. sess. 14. cap. 7. de reform.

Quarta declaratio est, vt consideremus vna cum proximè dictis, an is qui se defendit se se induxerit in eam necessitatem: exemplo est, si quis prouocauit rixam, aut alienam domum sit ingressus furandi, vel adulterandi causa; nam illis ac similibus casibus, si occidat ad sui necessariam defensionē fit irregularis, non solum quia daret operam rei illicitæ, sed

quia

quia culpa eius est, quòd se subiecerit tali necessitati; nam lex non suffragatur subijcienti se in necessitatem .ff. qui satisd. cog. l. sed si plures §. si fideiussor, hæc probat Ray. tit. de homicid. vers. pro homicidio necessitatis: & confirmo ratione, dicit enim Cardin. Zab. in nouissimis scriptis super c. veniens, de sponsal. quòd contrahens matrimonium per vim, quãdo deprehensus cum puella, potest allegare per vim se contraxisse, & ibi notat illud speciale ius esse, vt qui se subiecit necessitati excusetur; si ergo illud est speciale, ergo in contrarium est ius cõmune; & est ratio illius specialitatis, quia in
9 contractu matrimonij consensus debet esse omnino liber, vnde cum metus causet inuoluntarium, non potest esse matrimonium, cum non sit voluntarium; at in homicidio, etiam si necessitas causet inuoluntarium, non tamen aufert culpam, quæ sufficit ad irregularitatem: ideò si non est irregularis ex voluntario homicidio, est ex culpabili, quòd ei imputatur, & sufficit ad irregularitatem.

Quinta declaratio est, vt defensio sit circa propriam vitam, non autẽ alterius; nam eo casu occidere non licet, quia priuilegium istius defensionis in d. Clem. 1. de homic. ad se tantum restringitur, & ita sentit glo. ibi, nam nec patrẽ, nec alios quoscumque propinquos, nec vxorem defendendo euitare posset irregularitatem, si interficiat inuasorem, glos. in d. Clem. 1. in vlt. glo per illum text. quam probat Silu in verb. homicidium 1. q. 9. vers. Quartum, & in verb. excommunicatio 6. vers. 9. in princ.

Sexta declaratio est, vt perpendamus de qua irregularitate loquamur, nam si loquamur de impediendis ordinibus susceptis, nec exerceantur, & tunc verum est, quòd occidens se defendendo non impeditur in administratione eorum, at tamen necessaria est prius declaratoria, vt plenè cõstet fuisse homicidiũ factum per necessitatem seruandæ vitę: At si loquamur, vt ascendere possit ad altiores tunc dico, quòd non potest sine dispensatione, tex. planus in cap. de his clericis, d. dist. 50. & ibi aperte glo. quæ in clerico hanc distinctionẽ facit, & videtur decerni Concil. Trident. sess. 14. cap. 7. de reform. licet ante dictum Conc. contrarium videretur sentire Tabien in verb. irregularitas 2. q. antepen. In laicis verò talis distinctio fieri non potest, & ideò se se defendens, & occidens in necessitate ineuitabili promoueri potest obtenta tamen prius declaratoria, ex verbis d. Clem. 1. de homicid. & ibi gl. ex quibus colligitur, quod irregularitates multæ sunt in clericis, quæ non sunt in laicis, vt diximus in regulis generalibus, Reg. 17. sed hæc declaratio pendent ab octaua declaratione hic posita, igitur uide ibi.

Septima est declaratio, defensio debet sequi periculum, non autem præuenire, idest non prius occidat, qui se defendit, quàm sit in euidẽti periculo vitę constitutus per actus, & nixus aduersarij inuasoris; alioqui sola suspicio, vel metus etiam verisimilis, etiam qui cadat in constantem virum, non sufficit, vt liceat occidere, quia tunc non esset defendere, sed cauere sibi; cum forsan aduersarius nõ erat vim illaturus, exemplo est casus cap. suscepimus, de homicid. Nam duo fratres ligarunt duos latrones alter fratrum accessit ad iudicem manente altero solo, latrones conabantur vincula disoluere, ille metuens occidi ab illis si soluerentur, præuenit eos occidendo, certe hoc casu, & ipse, & alter eiusdem frater irregulares sunt: vt ibi text. & glos. Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. clericus

ticus quoq; Silu.in verb.homicidium 3. q.7.vers.septimum; Tabien. in verb.irregularitas 3.nu.9.

Octaua declaratio est;hic qui se se defendēdo occidit per ineuitabilem necessitatem nō debet se putare ipso iure euitasse irregularitatem, ita vt sponte prætermissa Pontificis licentia possit ad ordines promoueri; nam & si dispensatio illi debita sit tam ad ordines, quàm ad beneficia quæcumque, ac dignitates, Conc. Trident.d.sess.14.cap.7.de refor. Tamen ad id accedere debet causæ cognitio,quæ coram,vel ordinario,vel viciniore Episcopo, vel Metropolitano fieri debet per cōmissionem Papæ præcedentem: alioqui si quis post tale homicidiū se ingereret,vel in administrando, vel ordines suscipiendo,non habita declaratoria,& dispensatoria prædicta, esset seuerissimè puniēdus:ex quibus patet, quòd d.cap.7 addit aliquid ad d. Clem. 1.de homicid.

11

Ex ijs infertur ad casum, quem Carneades orator cōfinxerat,si in naufragio de tabula eijcias insidentem, vt te in ea salues, aut hostes fugiens, alij equū adimas,vt tu euadas; an ipsorum mors tibi inducat irregularitatem? Respos. Hæc non est tutela inculpata, sed aperta vis, dum obsis ei, qui tibi nihil obsit: quin hoc est peccatum contra naturæ pietatē, vt defendit Lactant. diuin. instit.lib.5 c. 17.18. & S. Ambros.offic.lib.3.c.4.idē fuerit in ingenti fame, qualis illa Hierosolymitana, & altera sub Maxentio, de qua Ruffinus histor.lib.11.quando scilicet quisq; fratri bolum de ore rapiebat: nam licet in necessitate omnia sint communia.l.1.ff.ad.l.Rhodiam de iactu: tamen rapere in alterius necem,naturæ iniuria fit, faciendo proprium,quod sufficit esse commune, & quanquam cōmune fiat vt participes,non est tamen commune,vt occidas; itaque fit,vt quisq; sibi sit proximior quàm alteri in re sua, non autem in aliena; alioqui etiam furta licerent, si hęc proximitas consideraretur in iure: hunc casum disputat Tabien. excōmunicatione.5.casu primo,nu.40.

Inter homicidas ad effectum irregularitatis nō connumerantur ij, qui mentis alienationem patientes homicidiū perpetrarunt, cuiusmodi furiosi, nam ob solum furorem sunt irregulares,non ob homicidium,ex Conc.Vien. habetur in d. Clem.1.de homic.& ideò resipiscentes ordinari possunt, vel administrare;ex quo textu corrigi videtur alius text.in c. si quis insaniens,& cap.sequ.15.q.1.vbi dicit clericum in furore occidentem nō peccare, sed officium exercere non posse, cuius rei cōtrarium euidenter apparet in d.Clem.1.quod procedit etiam si sua culpa in furorē inciderit.Gab. Biel. lib. 2. sent. dist. 22. quęst. 2. conc. 3. & Marian. in Repetit.cap.ad audientiam, de homic. qui putant eo etiam casu excusari ab omni peccato, & licet nonnulli contrarium sentiant,quòd non omnino excusentur,inter quos est Alexan.de Ales. & S.Bonauentura; Tamen quia d. Clem. quæ est posterior illis indistinctè loquitur, est etiam indistinctè intelligenda in omni furioso, ex quauis causa; ad hęc vide Tiraq. tract.de pęn.remit.caus. 2.& caus.3.

Quæ omnia locum habent etiam in dormiēte,vt aperte habetur in d. Clem. nam furioso comparatur, & ideo etiam si quis nouerit in se hoc vitiū percutiendi dormiendo, tamē occidendo nō incidit in irregularitatem, Marian. in d.c.ad audientiā, 5. q. principali in q.12.vt refert Tiraq.in d.tract.de pęn.remit.caus. 5.num.10.

In-

Infans quoq; occidendo non incidit in irregularitatem d. Clem. 1. & licet illud verbum infans nonnulli extendant etiam vltra septennium, si puer non sit doli capax, vt sentit Anch. quē refert Sil. in verb. homicidium 3. q. 2. vers. Tertiū similiter, tamen verius, ac tutius est dicere maiorem septennio ob homicidiū fieri irregularem, glo. & Host. in capit. 2. de delict. puer. & glo. in d. Clem. 1. erit autē longè facilior dispēsatio propter imperfectionem consilij; in ebrio verò occidēte nulla potest considerari legitima excusatio quin fiat irregularis, quoniam in vitio est, & dat operam rei illicitæ: Deinde tex. hunc non expressit, sicut alios prędictos, ita tradit Silu. in verb. homicid. 3. q. 4. vers. quintum, Cardin. in d. Clem. 1. Nam qui scit se hoc vitium pati in culpa est, quia prouidere debet ne hoc contingat illi: Bart. in l. pęnas. ff. de parricid. Tabien. in verb. irregularitas primo nu. 5. S. Thom. 2. 2. q. 150.

Superest, vt non nihil dicamus de dispensatione super prædictis homicidijs facto cōmissis, in qua re sciendum est, ꝙ etsi Papa hanc irregularitatem dispensando auferre possit Abb. in cap. sicut dignum, & ibi cōmuniter Doct. de homic. Silu. in verb. homicidium 3. q. 8. vers. secundum: tamen cum uoluntario homicida Papa nunquàm dispensat. Specul. in tit. de dispens. § Iuxta. vers. quanto autem: imò Curia Rom. difficile dispensat in casuali, vel dubio an fuerit voluntarium, Specul. d. § Iuxta. vers. Curia.

Et licet cum merè uoluntario nunquam dispensetur, præsertim ad ordinē sacerdotij. cap. minor, dis. 50. Tamen ad beneficium olim quandoq; dispensabatur cap. vlt. de cler. pugn. in duell. & Silu. d. q. 8. vers. Tertium, subiecta distinctione: Si beneficiū erat curatum Papę erat dispensatio, arg. c. vlt. de fil. presby. si autem simplex beneficiū erat, poterat Episcopus; Silu. d. q. 8. vers. Sextum Abb. in d. cap. vlt. de cler. pugn. in duell. sed hæc vera erant vetustioribus sęculis; Hodie verò ex Conc. Trident. d. sess. 14. cap. 7. de refor. nec beneficia simplicia conferri possunt homicidis voluntarijs, nec ordines, nec officia Ecclesiastica: non solū in manifesto homicidio, sed nec in occultissimo; semper enim Papa reseruatur hæc dispensatio eod. Conc. Tr. d. sess. 24 cap. 6. de reform.

§. I. Dans causam mortis:

1 *Mortis causam, qui dat fit irregularis.*
Vulnerans aliquem, qui ob id ab alijs postea occiditur, ipse efficitur irregularis.
2 *Infirmum conuertens in alterum latus, vt celerius moriatur, irregularis est.*
Infirmum prouocans ad iram, vt celerius moriatur fit irregularis.
3 *Veneni datio inducit irregularitatem, idem in omni potione sortilega, vel superstitiosa.*
4 *Sterilitatis potio inducit irregularitatem Papalem occiso partu animato, at si nondū animatus erat, fiet Episcopalis.*

Aec autem omnia non solum in eo homicidio vera sunt, qđ vi extrinseca percutiendo, pręcipitando, suffocando, vel vulnerando
1 cōmittitur, verum etiam si alia quauis ratione mortis causam prębuerit, exemplo est, si quis volēs infirmitatis causam dederit, quæ mortem attulerit, homicida est uoluntarius, si data opera id fecit cap. de cætero, & cap. presbyterum, & c. ad audientiam, de hom cid. & dist. 50. c. studeat, & de cler. percuss. c. 2. Specul de dispens. §. Iuxta. vers. Quid si aliquis tenet: ideò vulnerans furem, vel latronem vt non valeat fugere, & ob id superuenerint alij, qui eum occiderint homicidij

causam dedit, & ideo irregularis est, si cogitare potuit, quod ab alijs occidi posset cap. significasti 2. de homicid. Silvest. in verb. homicid. 2. vers. 16.

2 Eadem ratione si quis pietatis causa vertat in alterū latus infirmum languentem, vt celerius moriatur, voluntarius homicida est, & irregularis, etiam si omnino ille moriturus erat, Silu. i verb. homic. 3. q. 2. vers. Tertiū. similiter Tabien. in ver. Irregularitas 3. nu. 3. Ideo si dubiū sit an ex uersione illa mortuus sit, nō debet hic promoueri, antequā deposuerit sinderesim, vel conscientiam arbitrio, & consilio boni viri, & interim quoque nō debet administrare, Specul. in d. tit. de dispens §. Iuxta. vers. quid si aliquis infirmum: idem de verberante, vel consulente, aut mandante verberari infirmum, Alberic. in verb. homicidium 2. vers. quid si aliquis consulit, idem puto. in prouocante ad iram, vel indignationem, vel etiam in afferente aliquod malum nuntium infirmo, ea intentione vt celerius moriatur; nam morte sequuta efficitur irregularis ex voluntario homicidio, Sum. Conf. de homic. q. 11. Anton. Flor. 3. tit. 29. cap. 2. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 12. in istis tamen casibus si per pietatē horū aliquod factum sit bona intentione, nō est facile quis iudicandus irregularis, nisi culpa possit considerari, tanta quāta sufficit ad irregularitatē: vt infra }de culpa agemus.

Ad hoc homicidij genus spectat omnis veneni, vel potionis, aut cibi datio, vt inde vel ægritudo, & mors sequeretur, nam incurritur irregularitas cap. si aliquis, de homicid. Specul. in dict. §. Iuxta. vers. facio autem si quis, & vers. Item qui homini. idem in oī potione, vel cibo, vel arte aut sortilegio ad inducendam sterilitatem in muliere, nam videtur homicida esse, & irregularis, etiā si fœtus occisus nondum formatus, nec animatus esset, Abb. in d. cap. si aliquis, ex sententia Io. in tit. de pæn. dist. 1. c.
4 periculose. ex S. Tho. 2. 2. q. 64. art. 8. & sent. 4. dist. 31. Idem Abb. in cap. sicut dignum, de homic. Tabien. in uerb. irregularitas 3. nu. 14. In eo tamen differt hæc irregularitas si formatus & animatus partus necetur, quòd dispensatio Papæ requirenda est, not. in d. cap. si aliquis, & d. cap. sicut ex litterarum, eo tit. Specul. in d. vers. Item qui homini: & 2. q. 5. cap. consuluisti, sed si animatus non erat Episcopus est dispensator; si autem dubiū sit an animatus esset, vel nō, in hoc dubio abstinere debet, & non promoueri donec à Papa dispēsetur, Spec. d. vers. Item qui homini, Alber. in ver. homicidiū 4. vers. quid si dubitatur. ad hanc materiā de eo, qui dat mortis causam plurima habentur infra §. homic. ex omissione, quæ ideo illo loco posuim⁹, quia occasio illius articuli magis suggessit nobis occasionē illud pertractandi.

§. 2. *Mandans, Consulens, Instigans, Animans, Persuadens, Instruens, adhortans ad homicidium.*

1 *Homicidij irregularitas afficit consulentem, mandantem, hortantem, & similes, etiam si mors non sequatur, vel sola vulnera.*
Homicidium iustum mandans, & consulens fit irregularis.
2 *Consilium circa imponendam pœnam mortis, in lege, vel edicto, non causat irregularitatem.*
3 *Mandans est irregularis, etiam si mandatarius diu post exequatur homicidium, etiam si renuerit mandatum tale.*
Mandans non excusatur ab irregularitate homicidij, eo prætextu, quod reuocauerit mādatum.
4 *Mandans fieri homicidium, est irregularis, si mandatarius occidatur.*

Mandans aliquem verberari incurrit irregularitatem, si mandatarius illum occidat, nisi fortè ex causa disciplinæ.
5 *Mandare homicidium, vel id per quod facile ad homicidium peruenitur paria sunt.*
6 *Delatores, & detractores difficile euitant irregularitatem, quando ex delatis homicidia sequuntur.*
7 *Maritus quando occidit uxorem adulterã, fit irregularis etiam ille, qui detulit marito adulterium.*
Consulens alicui, vt se occidat est irregularis.
8 *Mandari homicidium dicitur, etiam nutibus, & verbis ambiguis.*
Præmium promittentes pro reuelatione alicuius delinquentis, sunt irregulares, si occidatur, vel mutiletur in iudicio, vel extra.
9 *Consilium pium excusat ab irregularitate, & culpa, multo magis consilium religiosum.*
Inquisitor tradendo curiæ seculari damnatos, vt comburantur, non fit irregularis: nec vllus alius inquisitionis consultor.

RArum mihi videntur differre hi omnes, quoad homicidij reatum, irregularitatemque
1 contrahendam, mandans etenim, consultor, adhortator, & consimiles idem scelus committunt, omniumque prædictorum peruersa intentio, paremque portionem habent in homicidio; vnde sub vno hoc capite de omnibus agendum videtur: Sunt igitur omnes prædicti pari modo irregulares, tex. & gl. in cap. periculose, de pænitent. d. 1. tex. & gl. in cap. sicut §. clericus, de homicid. quod pluribus modis ampliatur; Primo etenim id verum est, etiam si is qui facto attentauit homicidium per actus proximos morti non perfecit, quia non potuit; nam sicut vulnerans, & attentator ille est irregularis, quia quantum potuit fecit, vt paulo ante dicebamus circa princ. istius tituli, ita Mandans, consulens, & similes incurrunt eandem irregularitatem cum illo, qui attentauit occidere, arg. tex. & gl. in d. c. periculose; si enim attentator est irregularis, vt ibi recte probauimus, sequitur vt consulens, & adhortator etiam irregularitate notentur.

Amplia 2. vt procedat etiam in mãdante, vel consulente iustum homicidium; nã Efficiuntur irregulares, ne cler. vel mon. c. sententiam, Specul. in d. tit. de dispensat §. Iuxta, vers. sed quæritur quando, & abande tractauimus quando de Iudicio sanguinis agebamus, lib. 2. Sed hæc res sano modo intelligenda est, vt procedat quando consulens, vel mandans, aut instigans intendit ad homicidium super casu aliquo pendente
2 in iudicio, tunc enim efficitur irregularis; at si consilium, vel mandatum, aut instigatio sit per modum legis, vel edicti, aut statuti, vt puta quisquis detulerit annonam extra patriam morte puniatur, tunc nec qui consulit, nec qui mandat hoc edictum vllam irregularitatem incurrit. cap. eos, ne cler. vel mon. & diximus supra lib. 2. tit. de aduocatis.

Amplia Tertio, vt mandans, vel instigans homicidium fiat irregularis, non solum si statim mandatarius homicidũ committat, verũ etiam si diu post, Specul. in d. §. Iuxta. vers. sed quęritur quando, Siluest. in verb homicidium primo quæst. 8. vers. 6. Tabien. in verbo Irregularitas 2. num. 13.

Quarto amplia: quòd & si mandatarius repudiet mandatum & postea mutata sententia exequatur mandatum, qđ prius repudiauerat, ipse mandator seu adhortator efficitur irregularis, quia primum crimen quod fecerat mandando adhuc in se perseuerat, Bald. in l. 1. C. de seru. fugit col. 2. ad fin. Innoc. in cap. ad audientiam, de homic.

Amplia quinto quod fit irregularis mandans, vel adhortans, etiã si mandatũ reuocauerit, antequã sequeretur ho-

micidij

micidij effectus: perpetrato enim homicidio a mandatario ipse mandans fit irregularis; nam preter id quod mandati reuocatio debet fieri opportune ante delictũ, & ipsi mandatario intimari Bart. in l. non solum §. si mandato. ff. de Iniur. debet etiam persuadere contrarium c. Petrus, de homic. & de sent. excommu. cap. mulieres: tenetur etiam monere occidendum, vt sibi caueat, alioqui si hæc omnia non fecerit mandator, vel instigator irregularis erit, sequuto homicidio, Tabien. in verb. irregularitas 2. nu. 14. Specul. in d. §. Iuxta vers. sed queritur quando; prope fin. Silu. in d. q. 8. vers. 6. vno tamen casu excusaretur hic mandans, vel adhortans, qui reuocauit mandatum, & non monuit occisum, si videlicet putauit verisimiliter, quod mandatarius propter reuocationem desisteret ab homicidio, ita Alberic. in verb. homicidium 2. in princ. Tabien. in verb. Irregularitas 2. nu. 1. & 13. Anton. Flor. lib. de censur. cap. 97. §. 23. quæ sententia est periculosa; quia cum adhuc maneat mentis corruptio mandatarij non videtur sufficere reuocatio, nisi etiam moneatur occidendus, de qua materia vide apostillam ad Abb. in cap. ex litteris, de excess. prælat. quando autem inter mandantem & eum, qui occidendus est fit pax, vel contrahitur affinitas scien te eo, qui mãdatũ de occidẽdo suscipit, hoc vnum sufficit ad auferẽdam culpã, & irregularitatem à mandante c. 2. de despons. Impub. & 22. q. 1. cap. omne, Specul. in dict. vers. sed quæritur quãdo, ad fin. Tabien. dict. num. 1.

Amplia sexto, quòd instigator, vel adhortator fit irregularis, non solum si occidatur is quem mandauit occidi, ve
4 rum etiam si ille non occidatur, sed occidatur mandatarius, tex. in cap. vlt. de homic. lib. 6. Abb. in c. ad audientiam, de homicid. Silu. in verb. homicidium 1. q. 8. vers. 5. Ioan. And. in addit. ad Specul. in d. §. Iuxta ad vers. quid si aliquis consuluit: & licet ibi Specul. contrarium sentiat; Tamen periculosa est opinio, debuit enim cogitare homicidium hinc inde contingere posse tam inter rixantes, quàm in iudicio per iudicem, & hoc verius esse probat, Abb. in d. cap. ad audientiam, de homicid. Tabien. in verb. irregularitas 2. num. 12. Silu. d. q. 8. vers. 5. vbi reijcit sententiã Host. qui senserat idem quod Specul.

Amplia septimo, hoc procedere ẽt si mandans, vel instigans mandasset de sola verberatione, vel rixa, & expressim inhibuisset homicidium: nam sequuta morte erit hic mandans irregularis, nec excusatur ob illam prohibitionem ne occideret, casus clarus in d. c. vlt. de homic. lib. 6. Alberic. in verb. homicidiũ 2. vers. quid si mandauit, Abb. post Innoc. in cap. ad audientiam, de homic. nam hic hortator, & instigator est in manifesta culpa, Mattesil. sing. 188. Bald. in l. non ideo, q. 18. C. de Accusat. Bald. in l. cum mandati, circa fin. C. mandat. parum enim differt mandare homicidium, vel id per quod facile ad homicidium perueniri potest, vt si quis mandet lapidem mitti, balistæ, uel Bombardæ ictum, uel cum armis ingredi possessionem castri, uel fundi; nam sequuto homicidio, qui hæc mandauit irregularis est, Spec. in tit. de dispens. §. Iuxta. uers. sed queritur quando, Abb. in cap. ad audientiam de homicid.

Quod procedit in mandante, uel instigante ad uerberandum propter uindictam, & iniuriam faciendam; alioqui si mandasset, uel instigasset aliquod iustum, seu ad effectum disciplinæ, si mã

datarius excedat terminos mandati,mádator non erit Reus homicidij, nec irregularis, nisi verba mandati aliter sonarent, Abb. & Innoc. in d. cap. ad audiētiam, Tabien. in verb. irregularitas 2. nu. 2. Abb. in c. ex litteris, vers. 3. nota, de excess. prælat. & ibi apostilla: & ideo dico, ꝙ mandans alicui vt verberet Titium, vel cum eo rixetur prohibendo ne occidat, si ipse instigatus occidatur à Titio mandans, fit irregularis, ex ratione d. c. vlt. de homic. lib 6. & ex ijs appa-
6 ret quòd difficile euadunt irregularitatem delatores, exploratores susurrones, ac detractores, qui data opera disseminant discordias, vnde rixæ, & homicidia sequuntur; nam vel inter instigatores, vel inter homicidij cooperatores annumerantur.

Hinc fit vt is, qui defert marito vxoris adulterium, ita quòd maritus ob id
7 deprehensam, vel non deprehensam occiderit eam, vel adulterum, irregularis efficitur hic delator; quia quasi priuatus accusator videtur: idem erit in eo qui deferat amantium perfidiam, idest amasiam amatori fidem non seruare, vel è cōtra; nā quæcunq; homicidia inde sequuntur imputantur delatori, vt sit irregularis, & adhoc est tex. in c. sicut 1. § qui vero, de homic. & ita est magis tutū sentire; præsertim si ob odiū, & mala intētione fiat illa delatio, & præcogitare poterat posse subsequi illa homicidia: si vero hęc dicantur, seu deferantur per leuitatē, & loquacitatē, & quasi ex vulgi, vel viciniæ rumore, & ob id motus maritus vel amator ad homicidiū processerit, non tam facile habendi sunt pro irregularibus ij, qui de ea re loquuti sunt, sed ij soli qui marito id dixerunt, vel dici iusserunt ea intentione, vt mors, vel vulnus interueniret, dict. §. qui vero.

Amplia octauo quòd procedat ista irregularitas etiā in eo, qui mandat, vel consulit, vel instigat Titiū, vt semetipsū præcipitet, immergat, mutilet, vel occidat; nā irregularis efficitur, etiā si ille parēdo faciat rē stultissimā sese occidēdo: Spec. in d. tit. de dispens. §. Iuxta. vers. sed si aliquis, & ibi Ionn. And. in addit.

Ampliatio nona est, quòd fit quis ir-
8 regularis etiam si solo nutu, & signo instigauerit, exemplū ducitur si quis dicat seruo suo, non reuertaris domū, nisi aliquid audiā de te, aut alio signo voluntatē expresserit; nā ex eis efficitur irregularis dn̄s, quia signa hæc indicant vltionis animū, tradit Bart. in l. si quis mihi bona §. Iussu. ff. d̄ aquir. hered. vbi Bal. Ang. Imol. & moderni, & Ancar. in c. ex litteris. de excess. prælat. vbi etiā Abb. Tabiē. in verb. irregularitas 2. nu. 5. & in ver. excōicatio. 5. in casu primo; nu. 36. Et ex hoc contigit mihi casus decidendus, si prelatus vel iudex iusserit reū aliquem capi, & ad se adduci, additis his verbis, adducite eum viuū, vel mortuū, cumq; in capiendo Reo ipse restiterit, & ob id milites seu executores eū interfecerint, prælatus vel iudex an sit irregularis? ego respondi posse dici irregularē, qa illa verba viuū, vel mortuū animū adauxerunt executoribus, vt eum interficerent, præsertim quia in casu mihi proposito reus non restiterat armis, sed tantum aufugerat: longe vero, magis fuerint illi irregulares, qui propositis edictis præmium promittunt si quis Reū aliquē viuū, vel mortuū attulerit, aut aliquod eius membrū; quod sæpenumero fieri videmus, & patet 2. Reg. cap. 18. Idem erit si proponatur præmium pro habēda sola notitia delinquentis occulti, vt puta quisquis reuelarit furantem, homicidam, proditorem, libelli famosi compositorem,

torem, centum habeat, si per eum mo-
dum sequatur reuelatio, & delinquens
vel occidatur iudicio, vel extra, qui pro-
posuit præmium irregularis est; nã pro-
posito præmio indicat hoc signo animũ
suum ad mortem illius, & ideò manda-
re videtur.

Nonnullis tamen casibus limitatur
hic rigor in hoc genere irregularitatis,
quæ prouenit ex mandato, consilio, vel
adhortatione. Primus est in eo qui man-
dat, vel consulit, aut hortatur pium ali-
9 quid fieri, ad euitandam mortem; nam
etiam si ex eo pio consilio sequatur con-
trarium, non tamen fit irregularis, exem
plum est in Titio, qui cum videret Petrũ
fugientem manus hostium, qui eum co-
nabãtur occidere, adhortatus est eum
ne fugeret, quasi hostes essent affines, vel
amici ipsius Titij, vel quia ipse Titius, vt
iudex, vel vt grauis vir multæ auctorita-
tis erat apud illos hostes Petri, si Petrus
ob id substiterit, & ob id fuerit occisus,
non erit irregularis Titius hortator, q̃a
verosimilius sperabat per suam auctori-
tatem consulere vitę Petri, quàm per fu-
gam, pręsertim si pacem sperabat, Alber.
in verb. homicidium 2. Sum. conf. de
homic. q. 12. Tabien. in verb. irregulari-
tas 2. num. 17. Armil. in verb. irregulari-
tas, nu. 32. sed si Titius nec amicus, nec
affinis, nec vllius auctoritatis erat apud
illos hostes Petri, imputatur ipsi Titio,
quòd temere hortatus sit Petrũ ad sub-
sistendum, ideò ipso occiso Titius est
irregularis, vt Doct. locis supradictis, &
Specul. in d. §. Iuxta. vers. quid si aliquis
mori.

Eadem ratione si cum seruus flumen
transiret, asinus autem, uel ęquus quo
insidebat in ipso medio fluminis substi
terit, vnde sit in euidenti periculo sub-
mersionis; si clericus ob pietatem hor-
tetur, vt seruus equo uel asino descen-
dat, putans illum tutius euasurum, &
contra euenerit, quia scilicet seruus de-
scendens ui fluminis fuerit submersus,
nõ fiet irregularis clericus, qui hortatus
est, ut descenderet, Specul. in d. §. Iuxta.
uers. sed pone rusticus super asino. Ob
eandem causam si quis mandet, horte-
tur uel consulat, ut quis se pro patria,
uel pro iure suo exponat omni periculo,
illeque animatus mortem subierit, non
efficitur irregularis adhortator, si tamẽ
non cogitarit eum uerisimiliter moritu-
rum, cum fuerit pium consilium Spec.
d. §. Iuxta. uers. Purro si quis alicui. Nam
cõsilium pium neminẽ facit culposum,
& si malus euentus sequatur, absit ut q̃d
propter bonum facimus, si pręter nostrã
uoluntatem quicquam mali accidat, no-
bis debeat imputari, 23. q. 5 cap. de oc-
cidendis; sed si uerosimiliter hortator
cogitauit ipsum esse moriturum, ipse
hortator fit irregularis. Innoc. in c. con-
tinebatur, & cap. ad audientiam, de ho-
micid. Host. ibid. quos approbat Alber.
in uerb. homicidium 2. uers. quid si ali-
quis suadet.

Pro fide uero, ac pro CHRISTO,
& pro Ecclesia adhortator ad mortem
etiam uerisimiliter imminentem, non
incurrit irregularitatem ob mortem,
quæ inde subsequitur. Alberic. i d. uers.
quid si quis suadeat, Fel. in cap. sicut di-
gnum, col. 3. circa fin. de homic. quem
probat Tabien. in uerb. irregularitas 2.
numero. 15. & sicut pium est uitam pro
CHRISTO exponi, ita & pro mem-
bris 23. q. 5. c. pro membris. & hinc illa
ratio, quod in materia hæresis Inquisi-
tor tradit Curiæ sęculari damnatos sine
metu irregularitatis, c. si audieris, 23. q.
5. & q. 8. cap. legi, Specul. d. § Iuxta. uers.
Porro si quis alicui; & ideò etiam pro-

curare potest Inquisitor apud Iudicem secularem, vt damnati de hæresi comburantur, & ex illa procuratione non fit irregularis, Felin. in cap. ad abolendam; in fin. de hæret. & diximus lib. 2. quando de executore tractabamus.

§. 3. *Homicidium ex culpa; aut casu.*

1 *Casualia non sunt intenta, & voluntaria.*
Casus fortuitus dicitur inopinata rei euentus.
Casus inopinatus excusat ab irregularitate, & quomodo.
2 *Culpa leuissima in committendo inducit irregularitatem, non sic in omittendo*
Ludus noxius semper habet culpam annexam, & consequenter irregularitatem ex culpa.
3 *Ludus pilæ honestus est, & excusat ab irregularitate, quando accidenti nulla culpa imputari potest.*
4 *Homicidium hodie, si omni culpa careat, requirit dispensationem, vt quis promoueri, vel administrare possit.*
5 *Lapidem mittens in Petrum est irregularis, si non Petrus sed alius fuerit percussus.*
Lapidem mittens in laicum, & casu percussit clericum, excommunicatus est.
Lapidem mittens in auem, & casu homo fuerit percussus, non fit irregularis.
6 *Impellens primus fit irregularis, quando ex illo impulsu alius læditur.*
7 *Compressus in multa frequentia, nemini causat irregularitatem.*
C. Virginius ab Aquileianis militibus pressus de ponte lapsus, & extinctus est.
Regis Samariæ dux pressus à frequentia populi, in porta moritur.
8 *Metus quem sibi sponte quis incutit, & moritur, non inducit irregularitatem ei, qui motus causa fuit.*
Metum incutiens alicui, vnde mors aliqua sequitur, est irregularis.
Clericus ludens cum muliere pregnante, est irregularis, si ea abortum fecerit, non sic in laico ludente.
9 *Incautus in rebus suis, si sequatur mors, fit irregularis.*
Parentes quorum filij per imprudentiam in lecto suffocantur, sunt irregulares, & quando excusentur.
10 *Græcus sacerdos debet perpetuo abstinere ab ordinibus, si eius filius lecto suffocatus sit.*
Tecta resarciens sine signo est irregularis, si quis occidatur.
11 *Arborem incidens est irregularis, si non acclamet, & aliquis occidatur.*
Campanarum curam habens fit irregularis, si ex mala obseruatione aliquis occidatur.
Castigans subditum nimis seuere si moriatur, fit irregularis.
12 *Carcer durior inducit irregularitatem carceranti, si moriatur carceratus.*
Pœnitentiæ asperitas, quæ est ex canone, vel ex constitutione, non inducit irregularitatem imponenti eam alicui, qui moriatur.
13 *Leonem diligenter vinculis asseruans, non est irregularis, si aliquem ille occiderit.*
Equum habens effrenem fit irregularis, si aliquem occiderit.
14 *Puerum suum permittens ad flumen ire, si moriatur ille, fit irregularis.*
Nauis gubernator sponte deserens eam in fluctibus, aut committens imperito, an fiat irregularis, mersa naue cum hominibus.
Mulierem pregnantem si coeundo compresseris ad aborsum, fis irregularis.
Potio ad inducendum amorem, vel quid aliud superstitiosum: si mors sequatur, inducit irregularitatem ministranti.
Iudex iniuste inquirens de adulterio occulto, est irregularis, si ob id mulier occidatur, secus si iuste procedat.
15 *Mulier si occidatur per Zelotypiam ab Amasio; an qui zelotypiæ causa fuit, fiat irregularis.*
16 *Occidens aliquem contemplatione alterius, non facit illum irregularem, cuius contemplatione fecit.*
17 *Homicidium perpetratum ab affinibus meis, vt meam iniuriam vlciscerentur me nesciẽte, non me facit irregularem, & quomodo.*
Homicidium factum cum armis clerici, quando imputetur clerico ad irregularitatem.
18 *Dispensatio homicidij ex culpa, aut casu ad quem spectet.*
Dispensatio super homicidio est triplex.

Voniam, vt scribit S.Thom. 2. 2. q. 64. casualia simpliciter loquendo non sunt intenta, & voluntaria, con-
1 sequens est, vt qui casu homicidium fecerit, quia nolens fecit, nil illi imputari possit, vt ibi per eum; casus enim fortuitus

tuitus est inopinatæ rei euentus, qui præuideri non potest, ff. commod. l. In rebus, Pan. in cap. vnico, de commod. Propterea si nulla culpa casum præcesserit, nulla incurritur irregularitas, cum præcogitari talis euentus non potuerit; & ideo posset legitime promoueri. cap. significasti 1. & cap. dilectus, de homic. & gl. in cap. eos vero, dist. 50. Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. facto autem si quis, vbi plene de hac re; facit tex. in d. cap. vnico, de cõmod. si vero aliqua culpa imputari possit, non excusabitur ab irregularitate; nam si sit leuissima culpa, idest si non cogitauerit id, quod acutissimus vir cogitare potuisset, excusa-
1 tur quidem plerumque ab irregularitate, Silu. in verb. homicidium 2. circa princ. vers. potest addi, per tex. & Abb. in cap. quæsitum, de pænit. & remiss. si videlicet ea leuissima culpa sit in omittendo, vt in d. cap. quæsitum; at si sit in committendo etiam leuissima culpa inducit irregularitatem in homicidio, vel mutilatione. Siluest. ibidem, Tabien. in verb. Irregularitas 1. num. 4. vnde ex maiori ratione patet, quòd leuis culpa, & lata, procul dubio inducunt irregularitatem; culpa etenim præcedens casum reum facit ipsum, qui in culpa est; propterea nec ordinari, nec ordines suscep tos administrare posset, cap. Clerico iaciente, dist. 50. ibi; permittimus, quod dispensationem significat; nam pænitentia iniungitur salutaris, vt ibi patet, & in d. cap. eos vero, ead. dist.

Dicitur autem culpa interuenire, si id contingat ludendo in ludo noxio, est enim ludus noxius ex vi verbi, qui periculum in se habet mutilandi, vel occidendi, vt in hastiludio, iactu lapidum, & similibus; nam dicti ludi noxij possũt carere culpa. l. nam ludus ff. ad. l. Aquil. vnde clericus eo ludo ludens si quid inde mutilationis, vel mortis contigerit, fiet irregularis. S. Thom. dict. quæst. 64. Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 1. & est clarus tex. in cap. continebatur, de homicid. & ibid. Panor.

Quinimmo etsi ludus noxius non sit, vt pila, lucta sine armis, saltatio, si nõ adhibuerit omnem diligentiam ad excludendum homicidium, vel mutilationem, imputabitur illi: exemplo est, si in prædicto ludo honesto non amoueris a latere tuo ensem, vel gladium, tunc si quicquam contigerit, tibi imputabitur, & fies irregularis. Siluest. in verb. homicidium 2. q. 3. & q. 20. tex. & ibi Abb. in d. c. continebatur: Tabien. in d. nu. 3. sed si ludendo pila, & accurrendo ad eam percutiendam, puerum casu impuleris quem mutilaueris, lege ciuili nulla actio datur, quia id casu non culpa factum iudicat. l. si ex plagis §. vlt. ff. ad l. aquil. Ideo illo argumento, & ab irregularitate excusari posset. Sed declaratoria fuerit opus iuxta Conc. Trid. Sess. 14. cap. 7. de reform.

Propterea in eo ludo, qui calcibus, aut pugnis exercetur, quia noxius putatur: si quis mutilat, vel occidat, efficitur irregularis propter immoderatũ ludendi modum, vt expresse tradit Archid. in c. cũ qui, dist. 50. Hodie vero hic articulus paruã habet dubitationẽ; nam siue culpa præcesserit, siue non; siue ludus sit noxius, siue non; siue detur opera rei licitæ, siue non, semper qui homicidiũ cõmisit, debet abstinere, & non promoueri, donec causa plene cognita, dispẽsatio cõcedat. Cõc. Trid. d. sess. 14. c. 7 de ref.

Sed vt varietas casuum in quibus varia quoque dispensationum genera fieri consueuerunt apertius innotescat, operæpretium duxi multos casus enar-

rare, quorum exemplo quisque poterit, cum res euenerit, prudentius sibi consulere: Si ieceris lapidem in Petrum, ille verò declinare volens ictum tuum impegerit in alium lapidẽ, vel præcipitio moriatur, efficeris irregularis, Innoc. & Host. in cap. exhibita, de homic. Sum. conf. eo tit. q. 19. Alberic. in verb. homicidiũ 5. Hug. dist. 50. cap. sæpe, quod intellige si iactus lapidis fuit talis, vt declinãdus esset, vel si dolus interuenisset in eo ictu, ẽt leuissimo, vt Innoc. ibi, & Tabiẽ. in verb. irregularitas 3. num. 4. at sine dolo leuissimus ictus lapidis non imputaretur iacienti, vt ibi. Inno. si verò esset ictus leuis, sed valde proximus etiam sine animo lędendi, quia proxima maxime perturbãt iaciendo, efficeris irregularis si ille ceciderit, vel moriatur. Abb. in d. cap. exhibita, Silu. in verb. homicidium 2. q. 21.

Rursum si in Petrũ lapidem ieceris, ipse verò declinet, & alium ictus percusserit, tu efficeris irregularis. Hug. in d. c. sæpe. Est etiam casus iuris ciuilis, qui lege Aquilia teneri mandat in l. si eum ser-
5 uus. ff. de Iniur. iuncta l. scientiam § si defendendi. ff. ad l. Aquil. Tabiẽ. in verb. irregularitas 3. num. 2.

Ex hoc sequitur ꝙ si uolens percutere laicum, & ictus ierit ad percutiendũ clericum, qui iecit excommunicatus est, quia dabat operam rei illicitæ. Alan. & Host. quos probat Silu. in verb. excõicatio 6. vers. sciendum est 4. in vers. secundo in fin. sed si ictus lapidis directus fuisset in Auem, vel quadrupedem, non aũt in hominem, & fortuito hominem occiderit, vel mutilarit, nõ incurritur irregularitas. gl. in d. c. clerico iaciente, Silu. in verb. homicidiũ 2 q. 5. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 19. Ex ijs patet, ꝙ si tu
6 me impellas, vt impulsu meo Petrũ offenderem, si ego aliquid passus sim, tibi imputatur primo impellenti. Hug. in d. cap. sæpe. Ita quoque si dum tu me impellis cecideris, & mutilatus sis, non mihi, sed tibi imputatur. Hug. ibid. & Alberic. in ver. homicidiũ 6 propè fin. vbi probat sententiam Hug & Sum. conf. de homic. q. 27. pari ratione si quis me impellat in alium, quem meo impulsu occidi, aut præcipitaui sine dolo, ego irregularis nõ sum, sed qui me impulit Hug. d. cap. se se text. in l. qua actione. § proinde. ff. ad l. Aquil. Ideoq, si frequentiã populi in ingressu, vel egressu Ecclesiæ, aut
7 pontis transitu, quis opprimatur, nullus (qui careat dolo) est irregularis, nec is quidẽ cuius pes, vel manus, aut corpus oppressionem fecit absque dolo, cum ipse vi quadam impulsus fuerit à frequentia, quòd contigit olim Virginio Virginij legati filio, vt indicat marmoreũ monumentum, quod in Forolibiensi regione apud Cęlinam his verbis insculptum adhuc visitur.

C. VIRGINIO SVAVISS. FILIOLO RARAE PVLCHRITVDINIS, ET LEPIDITATIS ADOLESCENTVLO AB AQVILEIANIS MILITIBVS PRESSO DE PONTE LAPSO COLLISO ATQVE MISERABILITER EXTINCTO C. VIRGINIVS LEGATVS L. POSTHVMI DICTATORIS, ET LOLLIA L. FILIA DILECTISS. CONIVNX INFELICISS. PARENTES POSVERE.

Refertur in inscriptionibus antiquis, quę ad Valerium Probum de Notis Romanorum accesserunt.

Cui quoque rei congruit, quòd Dux Regis Samariæ in illa prægrandi fame cũ in porta ciuitatis sisteret, à turba populari pressus mortuus est 4 Reg. cap. 7. certę nemo illorum irregularis esset.

Qua ratione fit, vt si quis lęui metu sponte perterreatur conspecta forsan armata caterua, quos putarit esse hostes suos,

8 suos, vel milites curiæ, atq; ob eum metum fugiens ob nimiam celerationẽ ceciderit, & vel mortuus, vel mutilatus illo casu fuerit; nemo illorum armatorũ est irregularis, si nullum metum incusserint; ipse enim sibi causa suę ruinæ fuit: sed si ioci gratia, quis metum subitaneum alicui incutiat, vnde vel pcipitatio, aut casus alius interuenerit, imputandum est ei, qui metum incussit, Archiep. Flor. 3. tit. 19. cap. 2. §. 3. Tabien. in verb. irregularitas 3. num. 4. exemplum est in circulatore, aut alio deferente serpentes, aut angues, quos subito motu ostendat, vt metum incutiat, & ob id mors, vel mutilatio contigerit, iure ciuili extra ordinem punitur, pro modo culpæ l. vlt. ff. de extraord. crim. cuius culpæ ratione irregularitas inducitur, Ideoque si lasciuẽtes iuuenes vessicam turgidã subito rumpant, aut aliquid aliud vnde subitus ille fragor, & crepitus mulieri prægnanti dederit causam abortus, illi qui hoc fecerint causa perterre faciendi irregulares sunt, si scire potuerunt eam mulierẽ prægnantem fuisse. Silu. in verb. homicidiũ 2. vers. 22. Abb. in c. de cętero, de homic. in pueris tamen hæc seueritas locũ non habet, Tabien. in verb. irregularitas 3. num. 14.

Quicquid igitur per leuitatem animi fit, si inde sequatur mors, vel mutilatio inducit irregularitatem; propterea si clericus cum muliere affini, vel consanguinea prægnãte ludat, quantumuis modeste, si inde succedat abortus, fit irregularis; hæc enim ludendi leuitas clerico, ac monacho indigna est, cum grauitate vti debeant: Ideò in euidenti culpa sunt & consequenter irregulares, Tabien. in verb. irregularitas 3. num. 14. Abb. in c. sicut dignũ, de homic. In laicis verò consanguineis, quia illis non est incongruus ludus modestus, cum affinibus fęminis, vt in choreis, & modestis saltationibus, si mulier abortum fecerit, non imputatur illis. capit. sicut litterarum, vbi Abb. de homicid. Silu. in uerb. homicidium 2. q. 11.

9 Ad eandem similitudinem sicut per leuitatem animi facta inducunt irregularitatem, ita si quis incautus extiterit in agendis rebus; vnde si ex eo animo supino mors, vel mutilatio contigerit, irregularitas incurritur: Ideo parentes, qui infantes suos eodem lecto detinent, si infantes illi suffocentur, irregulares fiunt, sunt enim in culpa 2. q. 5. c. consuluisti, tenentur enim huic periculo cauere. c. vlt. de ijs, qui fil. occid. Et in dubio quisque debet iudicare se irregularem in homicidio c. ad audientiam, de homicid. Alberic. in verb. homicidium 3. in fin. Duobus tamen casibus hi parentes uidentur excusandi, primus est si infans est mansuetus, placidus, immobilis, lectusque late pateat; nam parentes excusantur si reperiatur mortuus, Tabien. in uerb. irregularitas 3. nu. 6. Idem si parentes tam inopes sint, vt ob frigus infantẽ lecto foueant, quia tunc charitas excludit inobedientiam, vnde ob id excusantur, Tabien. ibid. num. 14. Silu. in uerb. homicidium 2. q. 23. quòd etiam ego probarim si non adesset censura excommunicationis, ut communiter fulminatur, tunc. n. omnino in excusabiles sunt, Tabien. d. num. 14. Armil. in uerb. irregularitas num. 51. quæ omnia procedũt tam in parentibus promouendis, quàm in iam promotis; nam si Gręcorum filij sacerdotum opprimantur in eorum lectis perpetuò carent ministerio sacerdotij si negligentia parentum interfuerit; etsi non fuerint negligentes; tamen pœnitentiam temporalem peragent, & interim

rim abstinebunt. c. quæsitum, de pœnit. & remiss.

Incautus quoque se se facit irregularem, quando in resarciendis tectis, lignũ nõ exponit publicè: propterea si aliquis interficiat, irregularis est, Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 1. sicut, & quis arborem incidit secus viam publicam, si non acclamet transeunti, efficitur irregularis occidendo: cap. si duo, & c. hi qui arborem, & cap. seq. vbi Archid. dist. 50. sed etsi secus viam priuatã arbor incidatur, furandi causa, quia operam dat rei illicitæ, occidendo efficietur irregularis, Silu. in verb. homicidium 2. vers. 18. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 19. quæ procedunt in omni deiectione, vel effusione cap. ex litteris primo, de homicid. Abb. in capit. ex litteris 2. eod. tit. Tabien. d. num. 19.

Quinimmo si quis de alto se se præcipitauerit, aut saltauerit, & subiectum hominem occiderit, aut mutilauerit, in culpa est, & ideò irregularis, casus in l. in lege. ff. ad l. Corn. de sicar. secus erit si rupto sponte tecto, vel solario, homo ceciderit, & suo corpore inuitus aliquẽ occiderit, dando operam rei licitæ, vt casus est apud Simon. Metaph. in vita Epiphanij 15. Maij de fabro murario detecto cadente, qui Iustinianũ occidit ipse nil mali patiens, certe non videtur irregularis, si careat omni culpa; sed si duo rixantes in alta porticu se se inuicem præcipitauerint, si ex casu collidantur, & alter moriatur, q superstes est, fit irregularis, quod facto nuper Romæ contigit in Barenghis nobilibus fratribus rixantibus, qui complexi pariter de alto præcipitati sunt, ita vt senior statim expirauerit, certe superstes est irregularis ex prædictis iuribus; Idem fuisset si se se mutuo præcipitassent in flumen, nam qui natando superuixisset fuisset irregularis propter rixam ex qua homicidij culpam incurrisset.

Ille quoque qui campanis pulsandis præpositus est, si minus diligenter asseruet colligaturam campanæ, & ꝓpterea, vel ipsa, vel malleus ceciderit, & interfecerit aliquem, ipse redditur irregularis, ad quem spectat cura eius colligationis asseruandæ, Pan. in c. Ioannes per illum tex. de homic. Silu. in verb. homicidium 2. vers. 10. Tabien. d. nu. 19.

Sed et ille quasi incautus, & imprudẽs fiet irregularis, qui subditũ seuerius coercet; nam si prælatus, Magister, vel progenitor in castigandis erratis carcere duriore custodiant Reum, aut inedia affligant, & ob id carceratus mortuus fuerit, vel mutilatus, ipsi fiunt irregulares; nam qui disciplinæ modum excessit, in culpa est, Zabar. in Clem. 1. de homicid. Spec. in tit. de dispens. §. Iuxta. vers. quid si aliquis tenet ceruum, Silu. in verb. homic. 3. q. 5. vers. 10. & q. 7. vers. 12. carcer. n. nõ debet esse nimium asper, nec sine debita ciborum sustentatione, saltẽ panis, & aquæ: cap. nouimus, de verb. signif. & Abb. in c. cum non ab homine, de iudic. qui cum modum excedat correctionis, sibi imputare debet hominis mortẽ, arg. c. ad audientiam, de homicid. & c. cũ voluntate, de sent. excõm. omnis. n. pœnitẽtia ita imponenda est, ne quis verosimiliter breui moriatur, Abb. in c. cum nõ ab homine, de iudic. tam respectu carceris; quàm respectu ad necessaria vitæ, alioqui mors imputatur Iudici ad irregularitatem Decis. in c. cum nõ ab homine, vltimis verbis, vbi alios plures locos citat, Qua ratione si pater, Magister, vel dominus percutiendo, in disciplina modũ excedant, & sequatur mors, vel mutilatio fiunt irregulares c. presbyterum, & d.

c.ad audientiam, vbi Abb. de homic.& c.si quis non iratus, 15.q.1.Silu.in verb. homicidium 2.q.2.debent.n.omnes prę fati habere rationem temporis,loci,personę,vno excepto casu, videlicet si illa pęnitentia, aut disciplina,quã imponũt canonica sit, & à canone determinata, vel inter regulares præscripta p ordinis sui constitutiones, quibus certæ erratorum pœnæ imponuntur, si prælatus regulæ suæ obseruator pœnam imponat, etiã si delinquens per illam pœnam moriatur, nõ efficitur irregularis, Tabien. in verb. irregularitas 2.num.8.Nam obedientia omnem culpam excludit. cap.quid culpatur, 23.q.1.

Inter incautos etiam ille adscribitur, qui leones, vrsosue alit, si per incuriam
13 damnum intulerint: propterea occidendo, vel mutilando reddunt irregularem dominum, etiam ex leuissima culpa, Sum.conf lib.2.tit.1.q.28.Silu.in verb. homicidium 2.vers.24.Tabien.in verb. irregularitas 3. nu 18.Specul.in d.§.Iuxta vers.quid si aliquis tenet ceruum:sed si diligẽter asseruet eos,& in uinculis cohibeat, cũ careat omni culpa, immunis est ab omni irregularitate, si casu quempiam occiderint.cap.de occidendis,23. quęst. 5.& dist. 50. capit. quantum, vbi Archid.

Præterea si parum diligenter tu equi tui habenas custodias, quia vel confractas, vel inutiles ad cohibendum effrenatum equum habeas,si equitando aliquis occidatur, tu efficeris irregularis.cap.significasti,primo de homicid. Bern.in c. dilectus,de homicid. Silu.in verb.homicidium 2.q.7.vers.octauum, Tabien. in verb. irregularitas 3.num.10.sed si tibi cum debitis habenis equitanti, aliquis incõsiderate,& imprudenter fregerit tui equi frenum, & ob id furens equus aliquem interfecerit,non tu es irregularis, sed qui fregit habenas,Hug.in cap.sępe, dist. 50.

Est etiam imprudens quisquis vtitur opera imperiti serui,vel ministri, exẽplo est si puer, vel fatuus tibi seruiat ad alendos equos,isque eos adducens ad flumẽ tuo consilio,vel patientia,etiã si monue-
14 ris eum ne intra flumen ingrediatur,tamen si immergatur,tibi imputatur ad irregularitatem. S.Augu.de verb.dom.super Math. serm.16.in princ.& est arg.c. continebatur, de homicid.Sum.conf.eo tit.q.26.Alberic.in verb.homicidium 6. propè fin. si tamen verisimile erat eo in flumine tale periculũ posse incurri,Silu. in verb.homicidium 2.vers.27.Tabien. in verb.irregularitas 3.nu.1.&7.

Ideò ex ijs deciditur quęstio de nauis gubernatore, qui vel deserit,vel negligit eius gubernationem,vel imperito cõmittit,si ob id naufragium fiat,mortes,quæ contingunt ipsi imputantur. S.Tho.primo 22.q. 6.& consequenter erit irregularis, nec excusaretur à periculo, quod ipse passus est,vtputa quòd per natandi peritiam euaserit mortem.

Huc quoque spectat,si mulierem prægnantem solicitaueris ad te venire fornicationis causa,ipsa vero in accessu aliq̃d passa sit,vnde abortum fecerit,irregularis es; debuisti enim hoc præcogitare, sensit Gul. de Laud.quem citat.Silue.in verb.homicidiũ 2.q.7.ad idem Tabien. in verb.irregularitas 3. num. 14. Idem potest dici de adultero, vel fornicatore, qui coeundo per compressionem aborsus causam dedit prægnanti, eadem ratione quod daret operam rei illicitæ; secus fortè in marito, nil immoderatè agẽte circa copulam; Ita quoque si potionem,aut cibum, vel pharmacum mulieri dederis, vt vel sterilesceret; vel facilius

lius grauida fieret, si ex eo cibo, vel pharmaco ipsa moriatur, ex culpa tu es irregularis l. 3. §. 1. ff. de sicarijs; sicut si cibū dederis libidinis causa, vel ob turpē amorem, aut ad inducendū odium, aut quam uis aliam ob superstitionē; semper mors culpabilis tibi imputatur ad irregularitatem, c. si aliquis, de homicid. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 15. Silu. in verb. homicidium 2. vers. 19.

Ex ijs consequens est, quòd si Iudex Inquisitionem fecerit de adulterio oc-
65 culto, & nō pręcedente infamia, vel alio modo contra ius, & ob eam causam mulier, vel suspectus in iudicio illo factus adulter occidatur à consanguineis mulieris, Iudex est irregularis, quia prodidit adulterium in casu non licito, & dedit operam rei non licitę, vt probauimus supra hoc libro tit. de proditore: Idē erit si cognito adulterio, vel stupro extra iudicium maritus, vel pater aut consanguineus ipsam mulierem interficiant, etiā ob simplicem fornicationem, homicidium imputatur adultero, stupranti, & fornicanti, si verisimiliter id posse cōtingere cogitare debuerūt, etiam si illa publica meretrix esset; nam si verè, contemplatione fornicantium, & illo intuitu, scilicet ad vindicandam ignominiam agnationis, à cōsanguineis occidatur, omnes sunt irregulares fornicatores saltem clerici quorū intuitu occisa est; q̃a causam præbuerūt, & participes sunt illatæ ignominiæ, & cogitare debuerūt id posse cōtingere, & ideò esse irregulares prędictos adulteros, & fornicatores oēs clericos ꝓbari potest arg. c. suscepimus, cum seq de homicid. & ita declaratū fuisse in sacerdote adultero reperto in flagranti ꝑ sanctissimum fel. rec. Pium V. audiui à fide dignis, & Romanæ curię Iudicibus probatissimis.

Idem quoq; erit si maritus ob huiusmodi ignominiam vitiate vxoris per desperationem se se occiderit: Nam hmōi homicid. imputat̃ adultero quoad irregularitatem ex præmissis, propter ingētem illum dolorem ignominiæ, quem parit adulter adulterando; exemplo est Christophorus Bongartnerus Basilien. ciuis, qui post occisam vxorem adulterij suspectam, seipsum quoque ex alto præcipitem dedit, vt scribit Sutius in commentario sub anno Domini 1528. propterea non sine grandi periculo irregulares ex huiusmodi culpa dispensantur; nam nec vitium deserunt, & fiunt deteriores, & incorrigibiles, & quandoq; dispensatori insidias struunt, cuiusmodi narratur à Grego. Turon. hist. lib. 6. cap. 36. nam cū Ethericus Lixoensis Episcopus clericum ex tali homicidio consanguineorum in mulierem commissò irregularem dispensasset, & post interualla factus esset iniquior clericus, ad pristina vitia redijt, beneficiorumque acceptorū immemor coniurationē de occidendo, Episcopo facto, & in carcerem, & in exilium illum mitti obtinuit, vt ibid. narrat; An autem sit idem si ipsa mulier occidatur ab Amasio, vel corriuali? posset dubitari, quia affines naturali ratione ꝓuocātur ad propriam defendendā ignominiam, quod non est in amatore riuali, Tamen mea sententia cautius aget si se putet irregularem hic, qui riuali causam dedit; ita enim rixa oritur ex copula carnali, sicut verbis: Ideò causam dedit, vt occideret dando operam rei illicitæ; secus erit, si cum vellet eam in vxorem ducere corriualis odio eam occiderit; nam cum omni culpa careat, quia opus pium exercet, qui dat operam nuptijs contrahendis, Ideò nihil obest ꝙ corriualis illa contemplatione eam occide-

ciderit, talis enim contemplatio non potest inducere irregularitatem in eo, qui dat operam rei licitæ: exemplo est si quis aduersus me iniuste rixetur, aut me iniuste contumelijs afficiat, & propinqui mei ipso impetu aduersarium hunc interficiant, non efficior irregularis, si nihil dolose egerim, & nil tale cogitauerim, text. in c. Petrus, & ibi Abb. de homic. sed & si sciui eos propinquos meos studere occidere hunc meũ aduersariũ, si quantum potui, monui eos, ne id cõmitterent, sufficit ad effugiendam irregularitatem, vt ibi tex. & Abb. post Host. in cap. ad audientiam, eo tit. sed si rixa iniusta erat, quo ad me, quia dabam operam rei illicitæ, ero irregularis, si mei propinqui, ẽt me inscio aduersarium meũ occiderint:

17 iccirco clerici, vel monachi, quibus nunquam rixari licet sine culpa, difficile effugere possunt irregularitatem prouenientem ex isto casu Rixæ, vt probari potest ex dictis Abb. in d. loco; vno casu excepto, quando scilicet consanguinei clerici, vel monachi puri hostes erant ipsius occisi, ita quòd eum occidissent etiã sine rixa habita cum clerico; nam tunc illud homicidium non imputaretur clerico, vel monacho rixanti, & homicidio non consentienti; Silu. in verb. homicidium 2. q. 1. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 5. Et ex hoc in casu contingenti Respondi quòd cum mulier cum multis fornicaretur, & à propinquo de fornicatione reprehensa esset, ipsa verò superbe eum obiurgaret, & contumelijs afficeret, adeò quod ira motus propinquus calore iracundię in ipso contumeliosorum verborum furore eam occiderit, clericus fornicator non videbatˀ irregularis ex culpabili homicidio, qꝛ nõ fornicatio clerici, sed contumelia dederat cãm homicidio.

Huc spectat quæstio, si quis cũ armis clerici aliquem occiderit, an clericus sit irregularis; ad quod respondetur, multos casus esse considerandos; nam si clericus domi arma habens amico bonæ opinionis, de quo nullum scelus excogitare poterat, ea commodauerit sub specie boni, non fiet irregularis ex homicidio sic commisso; secus si commodauerit homini, de quo potuit cogitare, quòd aliquod maleficium, aut rixam committere uolebat, & tunc ex culpa, & forsan ex cooperatione clericus fit irregularis; aliquando ipse clericus non commodat arma, sed amicus ei clam dormienti surripit arma, & eo casu clericus non est irregularis. Aliquando vero clericus est in culpa tenendo, aut ferendo arma de nocte, vel dando operam rei illicitæ, vel arma prohibita, & eo casu etiam si inuito, clerico amicꝰ arma abstulerit, vel inscio surripuerit, fit irregularis clericus ex culpa. de ista quæstione vide Fely. in c. sicut dignum, de homic. Nicol. Ploue. in tract. de irregul. nu. 13. & 14. Carrer. in Pract. crimin. tit. de homicid. §. circa. nu. 69. ex quibus absolutus est articulus irregularitatis, qui ob culpam solet accidere.

Huius irregularitatis dispẽsatio olim Episcopo erat concessa (si culpa leuis erat) quoad minores ordines, Abb. in
18 c. continebatur, & in cap. ad audientiã, de homicid. sed ad sacros Papæ erat dispensatio d. c. continebatur Silu. in verb. homicidium 3. q. 8. vers. quintum: Et curia difficile in hoc genere dispensat ad sacros Spec. in d. §. Iuxta. vers. Curia, Hodie verò si homicidium inuoluntarium sit, & occultũ potest omnino Episcopus dispensare Conc Trid. sess. 24 c. 6. de reform. at in casuali manifesto quãtumuis culpa careat, semper egebit Declaratoria per commissionem Papæ cõmittendam Episcopo, vel alteri delega-

to,

to,cũ plena causæ cognitione eod. Conc. Trident.sess.14.cap.7.de reform.triplex verò dispensationis genus his casibus cõceditur magna dispensatio, vt qui promotus est ad sacros,possit in solis minoribus deseruire.d.cap.continebatur,& d. cap. ad audientiam, Maior vt etiam in sacris admittatur capit. Tua nos,& eod. tit. & dist.50.c.clerico, Maxima vt promoueri,& ascendere possit cap.lator,eo. tit.secundum Goff.in Sum.de homic.in fin. Specul. in d.§.Iuxta.vers.circa homicidium.

§ 4 *Opem præstans homicidio.*

1 *Arma preparans ad homicidium, secuta morte fit irregularis.*

Homicidæ socius fit irregularis,etiam si nil penitus fecerit,sed solum astiterit etiam si dissuaserit homicidium.

Homicidij simplex spectator,non est irregularis, nisi sit tanta auctoritatis, quòd potuisset impedire.

2 *Episcopus habens iurisdictionem temporalem, si homicidijs præsens sit, fit irregularis.*

3 *Defendentem eum, qui ociditur, si quis reuocet, fit irregularis, si dolose reuocauerit.*

Sagittam de vulnera eripiens, fit irregularis, si vulneratus ob id moriatur.

Infirmo dans vinum,vel aliud vnde moriatur, fit irregularis, etiam si omnino erat moriturus: sed hoc intelligendũ sano modo,vt hic.

4 *Infirmo frenetico custos datus, si negligenter custodiat est irregularis ex malis: quæ ille facit.*

Infirmum conuertens in aliud latus,vt celerius moriatur, est irregularis.

5 *Hæreticis cõburendis lingna dans, est irregularis,idem & in dando ignem.*

Ligans aliquem, & ob id fuerit occisus, vel ipse, vt se solueret aliũ occidit,est irregularis.

6 *Vulnus datum ei, qui propemodum erat mortuus, inducit irregularitatem vulneranti.*

Vulnus dans non lethale efficitur irregularis si vulneratus sua, vel medicorum incuria moriatur.

Vulnus leue, ob quod vulneratus inciderit in saxa, vel flumen, & moriatur, causat irregularitatem vulneranti.

Vulnus leue ob quod vulneratus ab alijs interceptus, & occisus est, causat irregularitatẽ vulneranti.

7 *Acclamãs ad latronem, si accursu hominum ille occidatur; fit irregularis, non sic si acclamauerit, ad proprium auxilium.*

Vulnera multorum etiam non lethalia faciũt omnes irregulares secuta morte.

8 *Occisor, & si ignoretur, omnes tamen rixantes, sunt irregulares, etiam si non percusserint etiam qui erant pro parte occisi.*

9 *Occisus à lapide misso a Domo vbi quatuor reperiuntur, si nemo eorum fateatur, qui lapidem miserit, omnes sunt ab irregularitate absoluendi, & quomodo.*

10 *Malus potius tolerari debet, quàm puniri bonus.*

11 *Irregularitas sæpe committitur conscientia delinquentis.*

QVicquid adiumentum adfert morti subsecuturæ, siue accelerandæ, inducit irregularitatem; exemplo est,si iactum basilistę quis præparet, tam ipse quàm qui ictum fecit irregularis est; quia alter fecit, alter opem præstitit homicidio, Specul in tit. de dispens.§.Iuxta.vers.sed quęritur quãdo: Propterea si quis fiat comes, aut socius ei, qui pergit ad occidendum, & si cũ eo proficiscatur causa defensionis, si opus esset, irregularis efficitur commisso homicidio, etiam si hic comes,vel socius nihil operatus sit,quoad actũ mortis,vel vulnerũ, sola enim associatio reddit audaciorem occisorem cap.sicut dignum.§.Illi etiam, de homicid. Specul. d.§.Iuxta.vers.defensione, & vers.quid si aliquis vadit.Quinimmo,& si se sociũ non fecerit,sed solũ ibi in conflictu astiterit,ob quam assistẽtiam homicida animosius crimen peregit, efficitur irregularis d. cap. sicut.§.clerico: sed & si hic associator dissuaserit, quantũ potuit homicidium,vel rixam,fit irregularis ex eo solo, quòd cum armis factus est comes homicidæ.Host.in d.§.Illi.& §.vlt.quem

ſequitur Specul. d. verſ. quid ſi aliquis vadit; Tabien. in verb. irregularitas, 2. num. 20.

Quæ omnia vera ſunt in aſſociante, aut aſſiſtente parato ad defenſionem homicidæ, ſi opus fuerit; at ſi quis ibi præſens homicidio fuerit, etiam cũ armis, non vt defenſor, vel fautor, ſed vt ſpectator, non fit particeps criminis, nec irregularis, ob illam ſolam præſentiam cap. vlt. 23. q. 8. vno caſu excepto, ſi videlicet Dominus Caſtri in propriæ iuriſdictionis loco cõſtitutus, cum poteſt per ſuam auctoritatem impedire, ne illud homicidium fiat, ſola præſentia, & patientia facit ſe irregularem argu. Pſal. 81. eripite pauperem, & egenum de manu peccatoris liberate, & probatur in cap. vlt. 23.
2 q. 3. nam & Epiſcopus habẽs iuriſdictionem temporalẽ, & ſi nec verbo nec ſcripto conſentiat executioni mortis damnatorum, ſi tamen præſens ſit executioni, quaſi auctoritatem præſtando negotijs ſuorum iudicum, efficitur irregularis. capit. ex litteris, vbi Abb. de exceſſ. prælat. Tabien. in verb. irregularitas 2. num. 5.

Ille quoque opem præſtare videtur, qui à defendendo reuocauit eum, q̃ volebat defendere occiſum, nam indirectè
3 fit homicida, Specul. d. §. Iuxta. verſ. quid ſi cum velles: quod intelligendum eſt, ſi corrupta mente id fecerit; alioqui ſi diſſuaſerit defenſionem pietate motus, ſi forte is qui ſe ſe ad defenſionẽ parabat, veriſimiliter maiori periculo ſe ſubijciebat; nam tunc non fieret irregularis, qui diſſuaſit. Alberic. in verb. homicidium 4. in princ. Archiep. Flor. 3. tit. 29. cap. 2. num. 1. Tabien. in verb. irregularitas 2. num. 16.

Morti etiã opem fert ille, qui de gutture lethaliter vulnerati ſagittam extraxerit, ſi ob id vulneratus celerius moriatur, arg. c. tua, & c. quamuis, de homicid. Spec. in d §. Iuxta. verſ. ſi autem aliquis ſagittam: ſed & is qui infirmo etiam morituro vinum, vel quicquid aliud etiam per pietatem cõceſſerit, citra conſilium medicorum, & ob id acceleratior fuerit mors, efficitur irregularis, Ray. vt refert ac probat Specul. in d. §. Iuxta, verſ. ſimiliter cuſtodiens: quo loco ſubdit nõ facile hos ægrotantium miniſtros affligendos in conſcientia, niſi certo medicorũ iudicio conſtiterit mortẽ ægroti ob cauſam, & culpam cuſtodis fuiſſe acceleratam. idem probat Alberic. in verb. homicidium 3. Sum. conf. eo. tit. q. 42. & q. 39. Idem Silu. in verb. homicidium 2. q. 15. Tabien. in verb. irregularitas 3. num. 12.
4 Quòd verum eſt etiam in cuſtode frenetici, nam ſi egroto conceſſerit lecto, vel domo egredi, & inde mors ſubſequatur ipſius frenetici, vel freneticus aliquẽ occiderit, cuſtos erit irregularis; idem erit ſi hic cuſtos dormierit per crapulam, vel ignauiam, egrotus autem freneticus, vel ſe præcipitauerit, vel aliũ occiderit cuſtos eſt irregularis. Anton. Flor. 3. tit. 29. cap. 2. Tabien. d. nu. 12. Silu. d. num. 15. Idem quoq; iuris eſt in illo, qui per pietatem vertit infirmum in aliud latus, vt citius moriatur, vel ad indignationẽ adduxit infirmum, vt moreretur celerius; nam iſtis caſibus incurritur irregularitas, vt diximus, etiam hoc tit. in §. dans cauſam mortis.

Sed & ille qui ad comburendos hęreticos ligna adfert, aut dat, fit irregularis, ſi ligna actu ipſo ignem ſubminiſtrauerint
5 ad mortem; ſed ſi iam erat mortuus ligna, quę combuſſerunt iam mortuum, non inducunt irregularitatem in domino lignorum: Anton. Flor. d. tit. 29. cap. 2. §. 4. & ante eum Specul. in d. §. Iuxta. verſ.

verſ.quid de ijs,qui propter . Tabien.in verb.irregularitas 4.num.23.propterea ij viri religioſi, qui luminaria , & ſacras imagines poſt damnatos deferunt;vt in mortis articulo eos ad ſalutem inſtruāt, caute faciunt,ſi ex ſuis luminaribus non concedant accendi ignem,vnde damnatus comburatur.

Homicidio præterea opem tuliſſe videtur,qui aliquem ligauit qui ab aliquo poſtea ſit occiſus , & ideò ligans eſt irregularis , ſicut ſi ligatus , vt ſe diſſolueret aliquem occiderit, nam etiam ligans eo caſu eſt irregularis,text.in c.ſuſcepimus, de homicid.Ille quoque,qui vulnus ad-
6 didit ei qui propemodū erat mortuus , fit irregularis, Abb.in c.pręterea de cler. percuſſ. Tabien.in verb.irregularitas 3. nu.6.ſed & ille,qui lubens vulnerauit nō lethaliter, ſi per incuriam medicorum , vel per ipſam intemperantiam, vulneratus moriatur,irregularis eſt,quaſi homicidij initium vulnerator attulerit.Anto. Flor.3.tit.29.cap.2.Tabien. in uerb. irregularitas 3.nu.6.Silu.in verb.homicidium 2. q. 2. Quin etiam ſi vulneratus conualuerit , poſteaque recidiuauerit, adhuc eſt irregularis,q. vulnerauit,Flor. d.cap.2.argum.cap.Petrus,de homicid. quod verum eſt in iſtis terminis irregularitatis:at quoad pœnas legis nullo modo teneretur vulnerans in hoc caſu, glo. in cap.preſbyterum,de homicid.

Si quis etiam leui vulnere percuſſerit, & percuſſus vel equo ceciderit vel in terram caput alliſerit,vel in flumen immergatur,percutiens incurrit irregularitatē, diſt.50.cap.ſtudeat, Idem eſt ſi hic leuiter vulneratus ab alijs poſtea occidatur , ſcilicet ſi alij ob leue illud vulnus accurrerunt,& ſic facilius occiderunt; nam ille primo vulnerans fit etiam irregularis, Silu.in verb.homicidium 3.q.7.verſ.ſecundum . Propterea percutiens latronē etiam non lethali vulnere,& accurſu hominum occidatur, omnes ſunt irregulares.cap.ſignificaſti 2.de homicid.Silu.in verb.homicid.2.q.16.Tabien.in verb.ir-
7 regularitas 3.nu.9.Idem ſi non vulnerauerit latronem,ſed ſolum acclamauerit, ſi ab accurrentibus fuerit interfectus,acclamans eſt irregularis , etiam ſi non intenderet illius mortem, argum.cap. Petrus,de homicid. Ab iſto caſu eſt excipiēdus, qui in periculo uitæ conſtitutus acclamauit,nec poterat ſibi prouidere per fugam eo caſu acclamando non fit irregularis,& ſi latro ab accurrentibus occidatur;acclamando etenim multo magis excuſari debet, quàm is qui per ineuitabilem neceſſitatem aduerſariū occidit, de qua diximus in prima parte huius c. ſed etſi ob periculum amiſſionis rerum quis acclamaſſet ob fures, tunc ſi accurſu hominū fures occidantur,acclamans eſt irregularis text.in cap.ſuſcepimus,de homicid.Silu.in verb.homicidium 3.q. 7.verſ.quartum.Tabien. in uerb. irregularitas 2. nu.19.& num.25.de ijs apud Specul. in d. tit.de diſpenſ.§.Iuxta.verſ. quid ſi cum velles. Ex ijs cōſequens eſt, quòd ſi plures vulnerauerint , nemo tamen per ſe lethaliter,ſed ob multiplicationem vulnerū percuſſus mortuus ſit, omnes irregulares ſunt paritate delicti , Innoc.in d.cap.ſignificaſti 2.& 23.q.8.c. vlt. facit Barth. in l.vlt.ff.de ſicar.Silu.in verb.homic. 3.q.6. verſ.tertium: & Ideò tametſi neſciatur occiſor in rixa , omnes tamen rixantes,& aſſiſtentes ſunt irregulares ſecundum veriorem opinionem , Raym. de homicid. verſ.quid ſi plures, Alber.in verb. homicidium 4. circa fin. etiam illi qui nunquam percuſſerunt ob illam aſiſtentiam , & comparticipationē rixæ,etiam ſi ſponte abſtineant à percu-

tien-

tiendo, tenentur .n. defendere quantum possunt eũ, qui occiditur c. non in inferẽda, 23. q. 3. & c. vlt. Quin etiam non soli sunt irregulares ij, qui erant pro parte occisoris, sed ẽt ij, qui aderant pro parte occisi, si erant clerici, vt singulariter docet Ray. d. vers. quid si plures, arg. c. petitio, de homic. quæ omnia vera sunt quo ad irregularitatem, at quo ad alias legũ pęnas in dubio omnes ab homicidio absoluuntur l. Item mela §. sed si plures. ff. ad l. Aquil. sed extra ordinem puniunt̃.

Diuersum autem est in eo casu, quem scribit Albertus Galeotti uetustissimus iurista, & celebris apud Io. And. & Spec. scripsit enim opus qđ inscribitur, Margarita, quæ totius quasi iuris summa est, scribit in tit. de accus. seu crimin. c. 31. vers. pone quòd quatuor, quærens, si quatuor in vna domo existant, & ex ea de-
9 missus lapis prætereuntem interfecerit, an omnes, an nemo illorum de homicidio teneatur? si omnes consenserint res est clara, omnes teneri, sed si vnius tantũ est delictum, & non constat, dicit omnes absoluendos per regulam l. absentem, ff. de pęn. modo dubium est, an idem sit in irregularitate? sed est dicendum in foro poli non esse dubium, quia in eo semper constat veritas, & ideò est irregularis oĩno qui scit se deliquisse, sed in foro iudiciali iudex declarare neminem illorum potest, nec est æquum vt ad cautelam interdicat omnibus, ne suscipiant ordines, vel susceptos exerceant, quia maior esset iniustitia tres iniuste cõdemnare, quàm unũ iniuste absoluere d. l. absentẽ, Et ideò licet delictum quoad personam occisi sit manifestum, tamen in persona occidentis est occultissimum, ideò iudex declarando neminem illorũ prohiberi ordines exercere, satisfaciet iuri, & iustitię:
10 potius enim debet tolerari malus, quàm puniri bonus, Abb. in c. sacri, de sepultur. ideò cõminari omnibus tenetur iudex, vt qui crimen commisit sciat se irregularem, & administrando sibi perpetuam damnationem parare, & dimittere hominem delinquentem in sua occultissima nequitia; nam sæpe irregularitas committitur conscientiæ personæ delinquentis, vt diximus primo lib. c. 2. regu. 18. & patet ex Gregorio ad Episcopum Fundensem, quem quia concubinarium ex actis declarare non poterat, cum tamen id verum esset, illius conscientię rẽ totam commisit, vt scribit Ioannes Diaconus in vita Gregorij lib. 3. cap. 43.

§ 5. *Homicidium ex omissione.*

1 *Defendere occisum, qui potest, si non defendit, opem præstare videtur ad mortem.*

2 *Defendere nolens eum qui occiditur, quibus casibus incurrat irregularitatem, vide plenissimè hic.*

Excommunicatio difficilius incurritur, quàm irregularitas.

3 *Subtrahens aliquid, per quod sequitur quòd impeditur defensio occisi, est irregularis.*

Aduocatus, vel procurator quando fiant irregulares, non defendendo Reum ab vltimo supplicio.

Testis citatus ad defensionem Rei, quomodo tacendo fiat irregularis.

Notarius tacens, uel occultans defensiones Rei, quomodo fit irregularis.

Reuelare prætermittens homicidium perpetrãdum, quando fiat irregularis.

Medicus non curans ægrotum, quomodo fiat irregularis.

Nauis gubernator deserens nauem, aut cõmittens imperio fit irregularis ex hominum naufragio.

Medicus debet curare, etiam si ægrotus non soluat pretium, nec confiteatur peccata, aut sit inobediens.

Fame moriens quibus casibus causet irregularitatem non pascenti.

Maritus negligens vxorem ægrotantem, quãdo fiat irregularis.

Pater negligens filium ægrotãtem, quando fiat irregularis.

Dominus deferens seruum ægrotantem quando fiat irregularis.

5 *Carceratus moriens, quando causet irregularitatem detinenti.*

Domesticorum curam negligens, dicitur infideli deterior.

1 QVodammodo homicidio opē præstat quisquis, cum defendere debeat, & possit, non defendit eũ, qui occiditur c. non in inferenda, & cap. vlt. 23. q. 3. & cap. sicut §. 2. de homicid. & de sent. excom. cap. quantæ, & cap. periculose, de pœnit. dist. 1. Super qua quæstione qm̃ doctorum variæ sunt sententiæ, operæpretium est, vt de ea, & fusius, & distinctius pertractemus; fuit enim sententia quorundum, vt quisquis non defendit eum qui occiditur, q̃a peccatum omissionis est, non incurrat irregularitatem, hoc scripsit S. Anto. lib. de censur. cap. 97. Alberic. in verb. homicidiũ primo, & nõnulli alij posteriores.

Sed quia durum est hanc sentētiam sic generaliter, & indistincte teneri pluribus declarationibus tota aperietur: certum est enim quod homicidium etiā tacendo committitur cap. Ephesijs, dist. 43. & Iudices nõ resistentes morti Christi homicidij rei facti sunt d. c. non in inferenda, & d. cap. vlt. & quicumque potest sine suo periculo alium defendere, nõ defendens peccat mortaliter: Armil. in verb. homicidium nu. 6. nam nõ sunt immunes à culpa homicidij vt scripsit, Asten. lib. 6. tit. 14. vt citat. Silu. in verb. homicidium 3. q. 5. vers. Quintum; cum igitur isti omnes culpam circa homicidium incurrant, alijs visum est eos etiā fieri irregulares, Silu. d. vers. quintum, & Angel. in verb. homicidium 1. num. 17. Spec. tit. de dispens. §. Iuxta. vers. quid si potui: quorum ēt nimis rigorosa est opinio, quare cõsiderandi sunt multi casus.

2 Quandoque enim quis est priuata p̃sona, & videt aliquem occidi, & per negligentiam, socordiam, ignauiam, vel perplexitatem, aut quia nõ vult immisceri alienis rebus, & factis, nõ defendit, eo casu certum est eum nõ incurrere irregularitatem, etiam si tuto, & commode potuisset: Abb. in c. quantæ de sent. excom. & isto modo procedat prima sententia, etiā si gaudeat in morte illius, qui occiditur: Ratio autē quare in hoc casu non incurratur irregularitas, est, q̃a (vt iam diximus) delictum est in omittendo, Vnde non potest dici ipsum concurrere verbo, vel facto ad homicidium, sicut est necessē ad incurrendam irregularitatem; nam tam de iure canonico, quàm de iure ciuili ex communi sententia nemo tenetur alterum defendere, vt late probat Deci. in l. culpa caret. ff. de reg. iur. Hoc fallit in duobus casibus, primo si non defendens, & gaudens procederet vsque ad exteriora, scilicet risum, vel applausum, quia tali casu absque dubio fieret irregularis; nam ob id homicida sensisset sibi fauorabilem esse ipsum præsentem. Vnde audacius deliquisset: secundo fallit quando dolose noluisset adiuuare, vt occideretur; nam tali casu videretur irregularis, sicut incurrit excõmunicationem in d. cap. quantæ, & talis dolus sufficeret si probaretur ex coniecturis, Abb. in d. c. quantæ: vbi hoc apertissimè dicit.

Quandoq; verò q̃ defendere potuit, est publica persona, habens auctoritatē, & iurisdictionem, & isto casu videtur incurrere irregularitatem, si non defendat quantum potest, ea ratione, q̃ est obligatus ad defendēdum, & tunc est vera sententia aliorũ supra nominatorũ, ita Silu. in d. vers. Quintum, & alij supra citati, & ita Abb. in d. c. quantę d. vers. extra gl. vbi

vbi licet loquatur de incurrenda excõicatione, Tñ multo magis in incurrẽda irregularitate, quia excõicatio est maius vinculum quàm irregularitas, vt probat Borgas de dispẽs. 1. 2. q. 10 in princ. nu. 5. & est tex. canonis apost. c. 24. & difficilius incurritur quã irregularitas; nam nõ nisi cum peccato mortali, & voluntariè concurrit, at irregularitas sæpe sine peccato, item excõicatio non incurritur per solam culpam leuem, cum tñ culpa quãtumuis leuis sufficiat ad irregularitatẽ: & ideò si culpa illa sufficit ad excõicationem incurrendam, ergo & ad irregularitatem, quia in vtraq; istarum censurarũ requiritur factum, vt habeant locũ: Et quòd isti superiores obligati non defendentes, cum possint incurrant irregularitatẽ sentit Spec. aperte d. vers. quid si potui, Angel. d. nu. 17. Marian. Soci. scribit expressim in repet. cap. ad audientiam q. 7. princ. q. 95. vbi multa allegat vt refert Tiraq. in tract. de pœn. remit. caus. 44. vers. nono, & deniq; Nauar. in suo Man. cap. 27. numero 232. vers. 17. ibi nisi sit iudex, aut alius suo officio obligatus; qui hanc rem planius quàm alij declarat in cõmentario ad d. c. nõ inferenda, nu. 18. vbi quatuor requirenda dicit, vt hic non defendens incurrat pęnas iuris, s. primo posse defendere, secundo obligatum esse ad defendendum, tertio posse sine damno corporis, rerum, aut honoris: quarto si sit illi manifestum homicidium, vel delictum patrari; quæ quatuor si concurrant nostro casu dubitandum non videtur induci irregularitatem.

Ex qua conclusione multa necessariò consequuntur, quòd si quis ex particula ri promissione, se se obligauerit, ad defendendum, iuxta l. metum §. sed licet ff. quod met. caus. si non præstat talem defensionem quatenus potest sine suo periculo, & defectu defensionis sequatur occisio, incurritur irregularitas, quia q̃ promisit prohibere aliquod factum, nõ solum prohibere debet, ne ille actus fiat, sed adhibere diligentiam, & custodiam ne fiat, casus in l. locationis. ff. locat. & sentit glo. in verb. Interest; circa princ. l. si quis ita promiserit §. ea. ff. de verb. oblig. quod intelligas de promissione, & conuentione mercenaria, alias si promissio sit iactatoria, & liberalis quædam defendendi oblatio, si in periculo cum posset defendere ignauia ductus, vel perterritus, aut perplexus non defenderit, non esset irregularis, quia non esset contrauenire promissioni, si careret dolo; sicut esset contrauenire mercede soluta, q̃a ad maiorem diligentiam tenetur ex obligatione locatæ operæ; & cõfirmantur prędicta, quia qui tenetur facere, non faciẽdo dicitur propriè facere l. qui facit ff. de reg. iur. & ibi Doct. & non faciens id ad quod tenetur, dicitur propriè contrafacere, Alex. in l. vbi autem §. qui id q̃d ff. de verb. oblig. vnde talis subtracta defensio est potius factum quàm omissio; nam non agere est quoddam agere, & reducitur ad genus actus, & opponitur iustitiæ S. Th. 2. 2. q. 79. vnde concluditur quòd qui occisus est dicitur occisus culpa, & aliquo facto ipsius non defendentis, vnde per factum, & culpam dicitur irregularis.

Idẽ est in omnibus alijs personis quæ ex subiectione defendere tenentur superiores suos, quales sunt filij, serui & vasalli: nam iure ciuili (quoad seruos) si in præsenti periculo dominũ non defendant, puniuntur capite, si potuerunt saltem acclamatione, & similibus defensionibus. ff. ad Silleian. l. 1. §. occisorum, & §. sed in eo, & §. potuisse: dicit enim Bart. in d. §. sed in eo, quòd licet si quis occi-

datur in tua præsentia, & tu eũ non adiuues non es puniendus vlla pœna, tamen hoc limitaretur si esses subditus illius, qui occiditur, qualis est filius, seruus & vasallus: nam esses puniendus, ita ibi per eum.

Idem erit in illis qui proprio iuramẽto assumpserunt custodiã viarum, vt viatores tute possint itinerari: nam illo casu si non adiuuent in pręsenti periculo, quatenus possent sine suo damno, & defectu sui auxilij occidatur viator, fiunt irregulares, quia erant obligati ex officio; Istis .n. casibus, scilicet in obligatis iure, vel ex prouisione ad defendẽdum, propriè qui non defendit dicitur esse in culpa, & cõcurrit ad homicidium, quasi ex fauore d.c. quantæ, Ideò fiunt irregulares, Et est animaduertendum, quod hoc loco defensio non intelligitur, vt penitus teneantur eripere à morte; sed sufficit agere quicquid in ipsis est adiuuando, verbo, vel facto, vt si fieri possit mors impediatur, tunc .n. careret omni culpa d. §. potuisse; est ẽt animaduertendũ, quod ista omissio defensionis non inducit irregularitatẽ in vllo genere supradictorum obligatorũ ex eo, quod non diligentes fuerint in custodiendis vijs, vel in præueniendo periculo, & similibus omissionibus; sed alio modo punientur à statutis, & conuentionibus: at casus noster intelligitur de instante delicto manifesto, dum est in fieri vt scilicet adiuuetur, qui occiditur.

Et per hoc dico secundum doctrinã Clemen. Alexandrini Stromat. lib. 1. ante med. libri, scilicet, quando omissio habet vlterius aliquam dolosam subtractionem defensionis, vt aliquis moriatur, quod illo casu semper incurritur irregularitas
3 exemplo est, si cæcus pontem transeat tu clam auferas tabulã, vt cadat ille incautus, si ceciderit, tu eris irregularis ex ipsius morte, vel mutilatione propter illã subtractionem: quæ est in faciendo; & ideò quisquis faceret quod fecerit Samson, scilicet subtrahendo columnas, & fundamenta domus: Iudic. c. 16. fieret irregularis non solum ex sua, sed & morte aliorum: sic qui auuertit volentẽ defendere eum, qui occiditur si malitiose fecit, fit irregularis ex communi sententia, vt docuit S. Anton. & alij quos citauimus in §. proximè præcedenti: atq; etiã dico ꝙ quisquis dolose ligat arma eique surripit, ne se occisus posset defendere irregularis est cooperatione; idem erit si non dolose, sed in loco suspecto de hostibus ẽt per lusum arma colligauerit, vel surripuerit est irregularis ex culpa; idem si noctu quis incedat per loca periculosa cum lumine, si illius lumen extinguas siue ioco, siue dolose, illeq; præceps ruat irregularis efficeris.

Ex prædictis etiã deciditur illa quæstio, si ante fores domus tuæ fiat rixa sanguinolenta, tu verò occludas hostium tuum, vnde occisus est, qui absq; dubio fuisset saluus ingrediendo Domum tuã, an fias irregularis; distinguendum est, an occluseris, vt euitares rixam, & ne in domũ tuam irrueret totus impetus, eo casu nõ videris irregularis cauendo tibi, arg. Abb. in d.c. quantę: aut occlusisti dolose, ne ille in domum tuã ingressus saluaretur, sed facilius ꝑ aduersarios in via occideretur, tunc es irregularis ex illo dolo, quia obicem posuisti saluti illius, probatur arg. nam quando quis ducitur ad mortem, sed ab amicis, & fautoribus clamando posset eripi, si tu dixeris obtura os eius ne clamet, efficeris irregularis, vt diximus lib. 2. tit. de execut. ex Silu. in verb. homicidium 3. q. 7. vers. Quintum, & probatur alio argu. eius, quod proximè diximus, de auertente eum, qui volebat defen-

dere

dere occisum: Iuxta prædicta etiam deciditur alius casus, aliquis immergitur in flumine, & facile potest saluari apprehendendo remum tuum, vel funem tuã, aut ipsam scapham, si tu remũ auferas, aut funem, aut scapham, vt ille nõ possit saluari irregularis es, quia post omissionem auxilij est subtractio illarum rerũ per quas saluari poterat: secus esset, si cũ posses scapha, remo, fune illum adiuuare non feceris, nam licet pecces mortaliter omittendo debitum auxiliũ, tamen non es irregularis, nisi pro patre, domino & superiore tuo, vel nisi obligatus esses iuxta prædicta.

Et in casu contingenti cum quidã ab impetu fluminis mergeretur, manuque apprehendisset arboris ramum, vnde saluari potuisset; alius quidam eius emulus ramum abscidit, ne illo auxilio saluaretur, & ita ille extinctus ab aquis fuit, certe qui ramum abscidit, homicida fuit, & irregularis, & ita ego rogatus respondi.

Possunt etiam prædicta inferri ad defensionẽ iudicialem; nam si aduocatus, vel procurator assumptum patrociniũ Rei dolose deserant, & ob desertionem Reus damnetur, & puniatur morte, irregulares sunt; nam si per meram negligentiam ignauiam, & imperitiam ipsorum damnaretur, fierent irregulares, vt scribit Host. in c. 1. de postul. & diximus supra lib. 2. c. 9. multo ergo magis si dolose; ob quem dolum damnari potest in famiæ, & alijs pœnis, vt per Specul. tit. de aduoc. §. vlt. Idem erit in teste producto, vel citato, nam siue examinare se permit tens verum dicat, si tamen reticeat dolose, quæ sunt dicenda pro veritate facti ad defensionem Rei, per illam dolosam omissionem est puniendus de falso, cap. 1. Et ibi Innoc. Abb. & alij de crim. fals. cum multis locis, quos congerit Tiraq. de pœn. remitt. caus. 44. vers. 10. & consequenter erit irregularis ex hoc, & ex causa quam dedit in mortem Rei: & licet testis citatus factus contumax non possit puniri de falso, ex eo quòd subterfugit, Bald. in l. Idem §. si tibi; post princ. ff. de Cond. ob turp. caus. Tiraq. vbi sup proxime; Tamen in casu nostro, q̃a periurum, & fal sarium se facit dolose, aperte dicitur fauere dam nationi ipsius Rei, ideò nemo dubitabit ipsum esse irregularem; Idem quoque in notario, qui dicta Testium, scripturas, & alia facientia ad defensionem Rei occultet, & omittat dolose, & ob id ille occidatur, irregularis est, quia falsi tenetur. Bart. in l. si quis obresperit, vers. quero cum pars dictaret. ff. ad l. Corn. de fals. Tiraq. vbi supra proxime.

Et consequitur ex prædictis, ꝙ quisquis punitur à iure, si nõ reuelauerit tractatum homicidij; quòd dolose omittẽs talem reuelationem incurrat irregularitatem, vt in filijs seruis, vasallis & subditis. Iudic. Inquisit. verb. scientia: nam illorum reuelatio omissa non potest dici simplex omissio, sed est delictum in cõmittendo. Ideò concurrunt ad homicidium, & ideò fiunt irregulares sicut diximus supra in ijsdem non defendentibus quantum possunt; secus esset si per meram ignauiam, timiditatem, vel animi perplexitatem, nam non fierent irregulares, vt scribit Tabien. in verb. irregularitas 2. nu. 23. & ita intelligitur Armil. in verb. irregularitas num. 38. Idem etiã erit si ego mittam te tanquam nuntium, cum litteris, quibus moneo Titium, vt sibi caueat ne occidatur, si hoc sciens dolose litteras non dederis, tu efficeris irregularis. Idem quoque erit si non per litteras, sed verbo solo susceperit onus annunciandi ei hoc, vt sibi caueat, nam si re-

reticueris illi dolose agis, qui obicem po suisti meę diligentię in reuelando ipsius periculo, & eris irregularis, sicut ille qui impedit ne occisus defendatur.

Quicumque etiam ex officio tenentur accusare iudici facinora perpetranda siue pacto, siue iuramento sint obligati, si ad iudicẽ non detulerint dolose tractatum homicidij, puniuntur ex delictis non delatis, cum potuisset iudex prouidere ne fierent; nam siue pecuniam tales accusatores acceperint ne accusarent, fauere dicuntur homicidio, siue nil acceperint, sed solum tacuerint, vt effectus homicidij sequeretur irregulares sunt; nam est certum eos puniri Silu. in verb. pœna q. vlt. & apertius Armil. in verb. restitutio versic. Decimus: Nec excusabit eos si dixerint noluisse reuelare, quia me tuebant ne iudex iuberet mori illos delinquentes, & ideò metu irregularitatis abstinuerunt, à reuelando: quia ad hoc est responsio; quòd manifestãs futura delicta animo, vt illis prouideatur, cũ protestatione ne sequatur pœna mortis, vel mutilationis, non fit irregularis secuta morte: Armil. in uerb. irregularitas nu. 39. Nauar. de irregul. num. 117. Quin esset hoc laudabile coniurationes reuelare, ut patet in coniuratione contra Dauid 2. Regum. cap. 17. Isti igitur officiales non reuelantes superiori sunt in pari irregularitate, qua est ille qui reuocat eũ, qui uult defendere occisum, ut sępius diximus; Propterea omnes, qui malitiose dissuadent diuiti uolenti pascere egenũ, ne pascat, uel dissuadent medico uolenti curare ægrotum, ne curet, uel dissuadent uolenti reuelare homicidium perpetrãdum ne reuelet, fiunt eo modo irregulares sicut qui auertit uolentem defendere eum qui occiditur cap. periculose, de pœn. d. 1. Specul. d. §. Iuxta. uers. quid si cum uelles. Et supradicta de non reuelantibus procedunt in illis, q̃ sciunt homicidium perpetrandũ sine aliqua participatione culpæ, alioqui si fuerunt con scij sed postea deserunt tractatum, hoc non sufficit; nam præter id quod nõ reuelando fierent irregulares, tenentur .n. monere ipsum occidendum, Innoc. in cap. ad audientiam, de homicid. Nauar. d. cap. 27. nu. 234.

An autẽ medicus nolens curare ægrotum incurrat irregularitatem, si ęgrotus non curatus moriatur, uidetur communi sententia non effici S. Anton. de cens. cap. 97. & cum eo etiam transit Nauar. cap. 27. uers. 17. sed hoc eget magna declaratione; nam intelligi debet horum sententia in pura omissione, & negatione curandi, quia per talem simplicẽ negationem, non concurrunt ad homicidium, licet concurrant quo ad peccatũ omissæ charitatis; sed si consideretur medicus publico, uel priuato stipendio cõductus, & assumptum officium non exequatur, quisquis moritur ob desertam, seu neglectam curam causat illi irregularitatem; nam si per solam negligentiam medici quis moriatur, ipse efficitur irregularis, Silu. in uerb. medicus q. 1. uers. secũdo, cum alijs quos citauimus supra lib. 2. c. 12. multo ergo magis si lubens id faciat, quod est grauius delictum, quã negligentem esse, maxime quia tantum peccat medicus omittendo medicinas propitias sicut dando non propitias Innoc. in c. Tua nos, col. 1. de homic. quem probat Tiraq. d. cau. 44. uers. 12.

Qua ratione cum medicus assumat onus, vt auferat contraria sanitati, & inducat prospera, si non studeat auferre illa contraria, videtur committere homicidium voluntarium, si ille moriatur ex S. Thom. 2. 2. q 64. dum dicit, quòd qui

non

non remouet, quod remouere debet, ex quo sequitur homicidium illud est quodammodo voluntarium, vt refert Silue. in verb. homicidium 2. in princ. Et ideò si medicus, qui iam curare cęperit, curã postea derelinquat, verosimiliter conijciens eum moriturum, moriente illo fit irregularis ex prędictis; nec valebit ratio, quòd non adstringitur ad perseuerandũ in cura, quia contractus ab initio sunt voluntarij, ex post facto sunt necessarij: Nam & quando fęudum sui natura potest repudiari, si vasallus illud repudiet importunè, puta domino in bello existẽte, quo tempore opera vasalli indigeat, non ualet talis repudiatio l. filiæ meæ. ff. sol. matr. Silu. in verb. fęudum. q. 28. Cũ enim istæ obligationes medicorum, & ęgrotorum sint gratia vtriusque, consequens est, vt in desertione curæ requiratur consensus vtriusque. glo. in cap. quæ in Ecclesiarum. de constit. & videtur casus optimus in d. l. filiæ meæ. ubi si maritus repudiet dolose vxorem ęgrotantẽ, ius illi non suffragatur, quia importunè repudium mittit.

Sicut ergo iam conclusimus supra, ꝙ subtractio est aliquid, quod consistit in faciẽdo, & est plusquam omissio, vel negatio, ideò sequitur quòd medicus subtrahendo opus suum, secuta morte fiat irregularis: sitq; loco exempli Nauis gubernator, qui ab initio non tenetur susci pere curam nauis, sed si post susceptam gubernationem negligat, vel deserat eã, vel cõmittat imperito, certe mortes ho-
4 minum in naufragio morientiũ ipsi imputantur. S. Thom. 2. 2. q. 6. Quin addo, si vnus tantum medicus exercens artem sit in castro, vel villa, & alius haberi non possit, fueritque requisitus, & ad mandatum iudicis cogatur, (quòd de iure potest) Doct. in l. inuitus. ff. de regu. iur. si renuat hoc facere, & inde nascatur cõtra eum scandalum in populo, fit irregularis ex tali morte; & forte idem erit si non sit illi iussum à iudice, sed inhumane palam, & cum scãdalo negauerit velle illum curare; Nec etiam ad excusationem medici deserentis ęgrotum, sufficiet illa ratio, ꝙ non soluitur sibi merces, quia talis causa non sufficit, vt liceat ægrotum deserere, vt probauimus supra d. lib. 2. cap. 12. Nec excusabitur eo prætextu, ꝙ ęgrotus nolebat confiteri peccata sua iuxta præceptum cap. cum infirmitas. de pœnit. & remiss. nam medicus ob id nõ debet desistere à charitate corporali, vt sentit. S. Anton. Flor. & Silu. in verb. medicus, q. 3. Nec etiam excusabitur, quòd ęger sit inobediens, nam circa illa medicamenta, quæ inuito ęgrotanti dari possunt, si medicus inuito ipsi ea nõ dederit, in culpa est. gl. dist. 80. in princ. in verb. Inferas. & secundum prædicta intelligenda est medicorum irregularitas.

Ex præmissis quoque absoluitur alia quæstio, de eo qui fame perire permittit dolose, eum quem pascere sine suo incõmodo posset; nam si sit pura omissio, etiam cum peccato mortali, idest quando apparet extrema necessitas egentis alimonia, vel alio adminiculo vitæ sine incommodo istius non dantis, cum esset diues eo casu, & si mortaliter peccet omittens opus charitatis cap. pasce. dist. 86. non tamen est irregularis, etiam si desideret illius mortem S. Ant. de censur. cap. 97. Cardin. in Clem. 1. q. 14. de homicid. Silu. homicid. 3. q. 2. vers. Tertiũ. Et est ratio quia per talem omissionem non dicitur concurrere ad homicidium uerbo; vel facto, vt est necesse ad incurrendam irregularitatem; At si non sit simplex omissio, sed sit aliquid vltra, vt

puta particularis obligatio de alendo, vel similia subministrādo, & dolose subtrahatur quodlibet eorum quę erant necessaria, & quorum defectu mors est insecuta, qui subtraxit, est irregularis si dolose subtraxit, & ille est mortuus; exemplum in eo, qui astat ęgroto, siue vt minister, siue vt medicus, & astute alimenta subtrahat, vel dietam nimiam iubeat, vel medicinalia astute occultet, aut omittat, absque dubio est irregularis. expressim Raym. de homicid. vers. quid si plures, quia talis subtractio non est sola omissio sed commissio: & ideò inducitur irregularitas, sicut in eo qui subtrahit aliū uolentem defendere, qui occiditur, vt iam supra diximus.

Propterea hospitalarij ministri, cum sint deputati alendis ęgrotis, si alicuius vitam desperent, & ob molestias longas ipsius ęgroti, alimoniam, aut quicquid aliud subtrahant, hoc intuitu moriatur, irregulares sunt, quia hoc est commissionis peccatum, non omissionis; Idem in Eleemosinarijs, qui fraudulenter quotidianam eleemosynam ideò subtrahunt alicui, vt moriatur, irregulares sunt, ijsdem rationibus. Et ideò si pauperi, vestem, lectum, aut quid simile vitæ necessarium accommodaueris, & in ipsa necessitate extrema repetas, cum esset verisimile ipsum frigore, vel alio simili defectu moriturum, & tibi illa repetitio non esset in pari necessitate, efficeris irregularis, quia repetere est factum, non autem est omissio, sicut esset si nunquam illi accommodasses; nam ex tali omissione non efficereris irregularis.

Prædictis addo, quòd si valde diues, & prælatus requisiti de alimento in instanti extrema necessitate, id negent cū scandalo populi, & illo mortuo populus scandalum patiatur, possumus defendere, quòd ex illo scandalo quod cōsistit in facto, talis omissio scandalosa inducat irregularitatem; pro qua re videtur tex. in c. Florentinus. 85. dist. vbi Papa iudicat abijciendū ab Epatu eum qui nemini charitate hospitalitatis vtatur, & casus noster est fortior illo, quia ibi ex illo scandalo neglectæ charitatis est indign°, hic vero adest effectus mortis: si. n. peccatis, quæ per se non sufficiunt ad irregularitatem, accedat scandalū, inducitur irregularitas, text. in c. ex litteris 1. de homicid. Host. & Abb. in c. cum de tua, de corp. vit. & diximus supra tit. de scandalo, & est ratio; quia impossibile est separare infamiā facti ab ea persona, quæ est causa talis scandali: ideò consequens est vt propter talem infamiam dicatur irregularis, vt probauimus lib. 3. c. 1. Et ad istos casus faciunt etiam illæ regulæ, & iura supradicta, quòd qui non facit facere videtur: Vnde si his generibus delictorum non imponatur irregularitas, reperitur optima occasio cuicūque sacerdoti, vt desideratam proximi mortē obtineat quandocumque voluerit, sine irregularitate, cui rei est obuiandum.

Iuxta prędicta etiam concludi potest, quòd si maritus vxorem ægrotantē contemnat, & alimenta atque alia necessaria non dederit dolose, & in lata culpa, & ob id ipsa moriatur, eadem pœna punitur, quasi occidisset. glo. in l. si ab hostibus §. 1. ff. solut. matr. vbi Bald. & Castr. & idē Bald. in l. quod si vxori. C. de negot. gest. vnde patet, quòd est irregularis; videtur sententia Ray. de homicid. vers. quid, si plures? vbi loquitur de patre, & patrono. Idemque erit in filio, vel seruo alendo, si negligatur data opera, vt moriatur; nam paria sunt interficere, vel morbo laborātem deserere, quando teneris succurrere tex. in l. si seruū, in princ. ff. de verb. oblig.

sicut

sicut etiā, qui habet aliquem inclusum in carere tam aspero, vt moriatur si eum non liberet, necare videtur, Bald. in l. si captiui, post princ. C. de Episcop. & cler.
5 Et est ratio in istis casibus ꝓximè dictis, quia domesticorum curam quisque habere debet, & eam pretermittendo ex dolo, est delictū cōmissionis, non simplicis omissionis, ex S. Paul. 1. Tim. c. 5. Qui (inquit) domesticorū suorū curā non habet hic fidē abnegauit, & est īfideli deterior.

§ 6. Ratum habens, & Acceptans homicidium.

1 *Ratum habens homicidium nomine suo factū, quomodo fiat irregularis.*
2 *Clericus si percutiatur alieno nomine is, qui ratum habet est excommunicatus.*
3 *Excōmunicatio non incurritur ex actibus internis, & mere spiritualibus.*
Ratum habens offensionē factā iudicibus Ecclesiasticis, vel Cardinalibus, vel Epīs est irreg.
4 *Furem exhibent iudici cum protestatione, ne moriatur, si à Iudice occidatur, & hic ratum habeat est irreg.*
Pramium prabens afferenti aliquod membrum hominis occisi, aut afferenti nuntium mortis efficitur irregularis.
Rati habitio, quibus casibus inducat irregularitatem.
5 *Rata haberi possunt male facta ēt facta nō nostro nomine, sed hoc ad praiudicium nostrū.*
Consensus triplex ante factum, in facto, post factum.
6 *Rati habitio condemnat pari pœna eos, ad quos spectat correctio, vt pralatos, Dominos, parentes, Tutores.*
Assassinos defendens, receptans, vel occultans, est ipso iure irregularis.
7 *Heli sacerdos punitus, quod filios leniter correxisset.*
8 *Mutilans cadauer quando efficiatur irregularis, & excommunicatus.*
9 *Anatomista vix effugere posunt irregularitatem.*
Mortuorum corpora exenterantes, & aromatibus condientes, vix effugiunt irregularitatē.
Clericus faciens Anatomista officium, ab ordinibus suspendi debet.
Antropophagi irregulares sunt, et nō baptizādi.

QVAE hactenus perscrutati sumus, aut homicidium præueniunt, aut cōcomitantur. Nūc superest, vt ea perquiramus, quæ iam cōmisso homicidio fiunt, an ea possint irregularitatem inducere? Id totum duobus modis contingere potest, verbis scilicet, aut factis; verbis quidem dum ratum habetur homicidium iam factum expressim approbando, siue per consensum, siue per adulationem, aut collaudationem; factis vero si domi homicidam excipiat, foueat, defendat, quæ omnia facile possent inducere irregularitatem: Nam si nomine tuo, te ignorante homicidium factum sit, postea vero sciens ratum habueris, etiam sola intima cordis approbatione, & rati habitione, efficeris homicidij Reus, & irregularis, quoad Deum, & forum conscientiæ, licet non quoad forum contentiosum, Silu. aperte in verb. homicidium 1. q. 7. vers. Quintum; quòd confirmatur ex simili; nam si quis absq; mandato tuo manus iniecerit violentas in clericū tuo nomine, posteaque id ratum habueris, eo ipso excōmunicatus existis, sicut is, qui percussit cap. cum quis, de sent. excom. lib. 6. & ab Ec-
2 clesiasticis ordinibus Ecclesia te excludet, sicut reliquos omnes excōmunicatos: differt tamen iste casus à superiore in hoc, quòd vt excōmunicatio habeat locū, requiritur quòd illa ratificatio fuerit expræssim facta; alioqui si solo cordis consensu interiore ratum habueris, excō-
3 municatio non afficiet, quæ non afficit, nisi ob ea quæ fiunt in actu exteriori: & ideò licet ille consensus mere internus inducat mortale, non tamen excommunicationem, vt scribit Armil. in verb. Ratihabitio, nu. 6. secus quoad irregularitatem, vt per Silu. d. vers. Quintum.

Ad eandem conclusionem firmandā ad-

adduci poteſt, quòd ſcribit Specul. in cap. quicumque, de ſent. excom. lib. 6. num. 5. ſi quis tuo nomine grauamen intulerit rebus, vel negotijs iudicis Eccleſiaſtici, Si id tu ratum habueris; excommunicationem incurris, Ad idem tex. in cap. felicis, de pœn. lib. 6. vbi offenſiones factæ in perſonas Cardinaliũ, ſi quis raras habeat, ipſe & proles vſque in ſecundam generationem excluditur ab ordinibus ſacris, beneficijs, dignitatibus, ac per hęc irregulares ij omnes exiſtunt: Ad idem Clem. 1. de pœn. ſi offenſiones aduerſus perſonam Epiſcopi ratas quis habeat, ipſe ac proles vſque in ſecundam generationem irregulares fiunt ne promoueri, aut promoti exercere poſſint; propterea non eſt inconueniens ſi homicidia tuo nomine facta ratifices, vt & tu irregularis efficiaris, vt ſenſit Aſten. lib. 6. tit. 14. poſt Hoſt. dum dicit, quòd clericus qui furem detulit
4 Iudici pro ſolis recuperandis rebus, etiã cum proteſtatione quòd nõ intendit de ueniri ad vllam pœnam corporalem, tamen ſi fur ſuſpendatur, & clericus in dãnum, & odium perſonæ furis ratum habeat, efficitur irregularis, vt probat cũ prædictis Silueſt. in verb. homicidium 3. quæſt. 5. uer. 6.

Et hæc multo magis uera ſunt ſi ſequatur ſcandalũ, & infamia facti, apud graues uiros propter eam ratihabitionem, quia & ſolum ſcandalum, & ſola facti infamia inducunt irregularitatem, vt ſępiſſime diximus, & cum iſtis conſentire videtur Specul. in tit. de diſp. §. Iuxta verſ. ſed quid ſi agenti. Et facit optime in arg. tex. in cap. ex litteris de homicid. & cap. Tua, de cler. ægrot. Eſſet autem percipue ſcandaloſa, & turpis ratihabitio ſi allato aliquo membro, vel ſpolio occiſi ad te, tua contemplatione, tu ſuſcipias, & longe erit ſcandaloſius ſi pręmium dederis afferenti tale membrum, uel afferenti nuntium mortis, iuxta cap. 18. Reg. 2. etiam ſi ante homicidium de præmio nil dixeris, uel annueris. Et ideo iſtis caſibus naſcitur euidens irregularitas. Nam Dauid Nuntiũ de morte Saul. ita ęgre tulit, ut potius afferentem puniuerit, & ſpolia neglexerit, 2. Reg. cap. 1. cum tamen Saul acerrimus hoſtis eſſet contra Dauid, Ita vt putaretur gratum Nuntium eſſe Dauid de morte Saul: quod etiam fecerat idem Dauid Nuntio afferenti caput Isboſeth filij Saul, cui loco pręmij optati mortis ſupplicium dedit. 2. Reg. cap. 4. ſed quia hæc concluſio quòd ratihabitio homicidij inducat irregularitatem, multis Doctoribus dubia uiſa eſt, ut Specul. in dict. uerſ. ſed quid ſi agenti, Abb. & gloſ. in cap. 1. de conuerſ. infid. gl. in cap. ſi qua uiuente 31. q. 1. gl. cap. ſi quis viduam, diſt. 50. Tabien. in uerb. Irregularitas 2. nu. 7. Iccirco per caſuum diſtinctiones tota difficultas auferetur, & veritas apparebit.

Primus caſus eſt, ſi cum audieris homicidium commiſſum eſſe in perſonã Sempronij, fueris lætatus, ratumque habueris, cum tuo nomine non fuerit perpetratum, nec in rem, & utilitatem tuã, iſto caſu ſolum peccatũ mortale incurritur, ob conſenſum in malefactum; ſed irregularitas non contrahitur, nec impedimentũ canonicum circa matrimonia, uel ordines. cap. 1. de conuerſ. infid. & dict. cap. ſi qua uiuente.

Secundus caſus eſt, ſi corde optaueris Sempronij mortem, ſed nihil egeris in ea, ſeu circa eam, ſi occidatur ab aliquo te inſcio, & non tuo nomine, & tu lęteris ob utilitatem tuam, & ratum habeas, peccas quidem, ſed non incurris irregu-

irregularitatem, & ita procedit glos. in d. cap. si quis uiduam, dist. 50. cum alijs supra citatis; Et non est mirũ quòd quis possit ratũ habere quod suo nomine non sit gestum, nam maleficia, quæ
5 tuo nomine non sunt facta, rata haberi possunt à te ad tuum præiudiciũ. Gram. decis. 103.

Tertius casus est, si nihil cogites de morte Sempronij: sed ille occiditur tuo nomine, idque tu postea ratum habes, eo casu & peccas, & incurris irregularitatem, & hoc probant iura superius adducta pro nostra sententia: & multo magis (qui casus est quartus in ordine) si optaris mortem Sempronij, illeque tuo nomine fuerit occisus; tu ratum habens efficeris irregularis ex prædictis locis, Et pro hoc sunt etiam aliæ rationes, videlicet, ob turpitudinem tuam, & infamiam facti, & ob scandalum, & quia ratum habendo factum tuo nomine, facis tuum, & quia præsumitur, quòd dolo feceris, ad tuum onus spectabit, vt purges dolum pręsumptum, in quo purgando cum cognitio causæ requiratur, apparet interim nec te posse promoueri, nec promotum, exercere permittendũ: licet etenim irregularitas ista non inde nascatur, quòd in faciendo homicidio partem habueris, tamen nascitur, quia per expressam ratihabitionem in homicidiũ consensisti, qui cõsensus ad tuum præiudicium subsequi potest. cap. cõsentire, dist. 83. & retro trahitur. c. ratihabitionem de reg. iur. in 6. est enim triplex consensus ante factum, in facto, post factum, & ij omnes pari pœna puniuntur cap. notum 2. quęst. 1. ubi bona glos. quam in maleficijs esse veram probat Siluest. in uerb. consensus quęst. 5.

Quæ omnia multo magis vera esse
6 putanda sunt in illis ratum habentibus, ad quos spectat correctio, ut in prælatis, Dominis, parentibus, tutoribus, & alijs similibus, quos irregulares dicere æquissimum est: nam Episcopus conniuendo fornicationibus clericorũ deponitur, dist. 83. cap. si quis Episcopus, & superior, qui non corrigit errata canis impudicus appellatur, cap. nemo, ead. dist. & qui non corrigit, fouet, ac socius criminis nuncupatur. c. error, ead. dist. & cap. quantæ de sent. excom. multo ergo magis delinquet si ratum habuerit, id quod punire debet, tum ob scandalum, tum ob propriam turpitudinẽ, & infamiam, etiam solius facti, uidemus etenim, quòd Heli sacerdos seuerissime a Domino punitus est, quòd filios errãtes seuere non correxisset, cum tamen blande eos monuisset 1. Reg. c. 2. quid fecisset dominus in Heli si ratahabuisset illorum crimina? Cum igitur homicidium etiam tacendo committatur. c. Ephesijs, dist. 43. & qui morti Christo non restiterunt, Rei ipsius sanguinis facti sunt. cap. nõ in inferenda, & cap. vlt. 23. quęst. 3. ita longe magis reus esse debet, & irregularis, si quod corrigere debuit, ratum habuerit.

Ad hoc genus delicti pertinet quandocumque homicidæ defenduntur, &
7 receptantur; quisquis enim assassinos defendit uel occultat, irregularis est, nec post pænitentiam admittitur ad exequẽdos ordines susceptos. cap. pro humani, de homic. lib. 6. Specul. in tit. de disp. §. Iuxta. vers. 12. quod procedit etiam in eo, qui receptauerit solos assassinos illos, qui eo tempore neminem interfecerint, si tamen interficere tentauerint, vt probatur in dict. cap. pro humani: si quis tamen pietate ductus homicidas occultet, ne ab aduersarijs occidantur,

aut ne à satellitibus intercipiantur, quia fouere delictum non videtur,irregularis non est, quia talis pietas nulli debet esse damnosa: præsertim quo ad vinculum animarum, excepto casu assassinij, in quo sola occultatio est in culpa: præsertim quia assassini sunt diffidati, & ideo interdicta est omnis pietas cũ illis dict. cap. pro humani.

Huc quoque spectat siquis viso cadauere inimici sui, per iracundiam caput
8 vel membra illi amputet, an ob id efficiatur irregularis: aliqui putarunt non esse, quia nec homicidium, nec mutilatio est hominis: Archid. in cap. si quis 15. quęst. 1. eiusque sententiam communiter sequuntur Doct. vt tradit Silu. in verb. homicidium 3. quæst. 7. vers. 11 Archiep. Flo. 3. tit. 29. cap. 2. Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 27.

Quæ res in vno casu limitari potest. Nam si videlicet pietatis causa mortui membra discindantur, vt vel conseruentur, vel vt commodius transferantur ad sepulturam, impij & crudeles nuncupantur, qui hæc faciunt, & excommunicati declarãtur, Extrauag. Bonif. VIII. de sepult. Incip. detestandæ: nam horribile putat, & scandalosum, corpus hominis adhuc carne compactum diuidere. tex. & glos. ibi in verb. exenterant; & propterea licet d. Extrauag. emenauerit solum, vt ille abusus auferretur: tamen ex pręgnantia verborum illius tex. possumus concludere hunc qui sæuit in defuncti corpus, & detruncat non esse tutum ab irregularitate, saltem quia horrorem inducit, & scandalum sic faciendo, vt dicit tex. ibi: quæ duo scilicet horror, & scandalum sufficiunt ad irregularitatem, de cler. ægrot. cap. Tua nos, & cap. ex litteris 1. de homicid. cum simil. Et ideo sunt notanda illa verba dict. extrauag. ibi, detestãdæ feritatis, & ibi mentes fidelium horrore commoueat; & ibi, impiæ pietatis affectus truculenter exenterant; & ibi, vehementius abhorrendum; & ibi, crudeliter pertractando, vel faciendo pertractari, ex quib⁹ verbis iunctis verbis illis; circa corpora defunctorum huiusmodi abusus, vel similis, nullatenus obseruetur; videtur tutius dicendum, omnem scandalosam dimembrationem mortui corporis in ducere impedimentum, ne promoueri permittatur: non quia sit vera mutilatio hominis, sed (vt diximus) ob horribilitatem ferinam, & ob scandalum, non debet permitti ordinari.

9 Ex quibus soleo concludere Anatomistas sine dispensatione non esse admittendos ad ordines, si manu sua inciderint: sicut nec eos, qui mortuorum corpora suis manibus exenterant, vt balsamo, vel alio aromate condiant; est enim horribilis manus eorum, qui hæc fecerint. glos. in d. Extrauag. Sãctus .n. Aug. anatomistas dicit occupari diligentia crudeli, & in carnibus humanis, inhumane arcana sectari, vnde recte cõijcimus in Ecclesia Dei eos exosos esse; Sed si clerici hæc cõmisserint perpetuo ab executione sui ordinis suspendi debent. Est enim officium illis inconueniens, cap. Tua, de homicid. nec restituentur nisi post condignam pænitentiam, vt ibi colligitur, & diximus aliàs quando de Chirurgis agendum fuit. Est autem offitium tale laicorum, qui & si non incurrant excommunicationem de extraug. vt concludit Caietan. in summa cap. 70. tamen horribile exercitium est d. glos. & arcendum ab ordinibus Ecclesiasticis: qua ratione approbo illorũ sententiam, qui putant antropophagos, idest humanis carnibus vescentes bapti-

zari

zari non debere: nisi statuant ulterius illis non vesci, vt scripsit Nauar. in Manu. cap. 23. nu. 130. arg. cap. firmissimè, 15. q. 1. vnde multo magis erunt irregulares, ob horrendam illam escam feris cõmunem, non tamen negandam illis censeo dispensationem post condignam pęnitentiam.

De bello iusto, vel iniusto.

CAP. XLVIIII.

1 *Episcopi inuocantes auxilium militare, pro defensione, non incurrunt irregularitatem ex mortibus, quæ contingunt præter intentionem.*
Clericis licitè conceditur licentia utẽdi armis defensiuis.
2 *Bello iusto si quis dixerit percute, iace, ex ijs fit irregularis.*
Bello iusto si quis præficiatur annonæ, iudicijs, & similibus officijs, non fit irregularis.
Gulielmus Duranti maximis ornatus fuit dignitatibus Ecclesiasticis, cum bello iusto interfuisset.
3 *Clericus nauem bello iusto gubernare potest.*
Clericus qui fecit delectum militum, pro tuendis iuribus Ecclesiæ, quando fiat irregularis.
Clerici defendentes castrum, vel domum, quomodo excusentur ab irregularitate, si quis moriatur.
4 *Bellum iustum neminem excusat ab irregularitate, qui manu sua occiderit, uel occidenti arma ministrauerit.*
Bello iusto si quis occiderit forte per summam necessitatem se defendendi non excusatur ab irregularitate.
5 *Papa consensus quòd clericus bello iusto adscribatur, nõ ob id concedere uidetur, quòd alijs armis vtatur quàm defensiuis.*
Bellum iniustum causat irregularitatem faciẽti, consentienti, auxilianti.
6 *Nauem gubernans bello iniusto, est irregularis.*
Arma præparantes bello iniusto, ad futuram pugnam sunt irregulares,
7 *Bellum iustum, vel iniustum quod dicatur.*
8 *Laici bello iniusto si neminem occiderint, possunt dispensari; sed bello iusto, si non occiderint, non egent dispensatione.*

AD superiorem tractatũ nil tã proximè accedit quam illa irregularitas, quę in bello iusto, aut iniusto contrahitur, circa
1 quam licet Tabien. in verb. irregularitas 3. num. 21. constituat conclusiones quatuordecim, & Silu. in verb. homicidium 3. q. 6. aliàs sex diffuse prosequatur; ego nihilominus summatim, & paulò breuius eorum, & aliorum dicta referendo, articulum hunc absoluam: Et primo illud apertissimum est, in implorando auxilium principum secularium, ad tuendas res Ecclesię nullam contrahi irregularitatem, siue clerici, monachi, aut Episcopi impetrent, etiam si inde mortes sequantur præter ipsorum intentionem; Ray. in tit. de homicid. uers. Item quòd si clericus deferat quærimoniam, & ita æquum, est ea ratione, quòd clericis licite conceditur à Papa licentia vtendi armis defensiuis: Abb. in cap. ego. de iureiur. Silue. in verb. homicidium 3. q. 8. vers. secundum, & idem concludit Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta. versic. sed nunqd clerici. & vers. clericus ergo.

Quando igitur clerici huiusmodi auxilium militare impetrauerint, non oberit eis, quoad irregularitatẽ contrahendam, si ante conflictum dixerint viriliter pugnate, captiuos facite, expellite; nam si præter eorum intentionem in conflictu sequantur militum homicidia, ob illa verba non fiunt irregulares, uidet tex. in cap. Maximianus 23. q. 3. & q. 8. cap. hortatu; & dist. 63. c. Hadrianus; sed si dixissent occidite, aut præsentes in ipso conflictu dicerent iacite, percutite: ex ijs verbis fierent irregulares, vt ibid. Spec. & Siluest. in uerb. Bellum 3. q. 2. & sic

etiam

etiam ſi bellum iuſtum ſit, fiunt irregulares ex verbis ſolis, ſi alij occiderint multo ergo magis ſi ipſi percuſſerint, vel ictus emiſerint.

Propterea ſi clericus aliquis prudens & in agendis rebus ſolers, deputetur cōmiſſarius alicuius exercitus, in aliquo iuſto bello, videlicet vt munere fungatur circa cauſas militares de iure tractādas; ad ſumptus, & annonas miniſtrādas, ad conſulenda bellica negotia, & alia quælibet ſimilia diſponenda, nullam cōtrahit irregularitatem ex homicidijs, quæ fiunt: hoc enim contigit Gulielmo Duranti, qui Speculator dictus eſt: nam eo bello, quod Martinus IIII. geſſerat aduerſus ciuitates Romandiolæ, quæ ab Eccleſiæ ditione defecerant, ipſe prædictis muneribus functus eſt, ſe ſeque nullam ob id contraxiſſe irregularitatē certo affirmat, vt ipſe ſcribit in d.§.Iuxta, & nos idem retulimus in eius vitæ narratione, quam adiecimus ſuo ipſius Commentario ad Conc. Lugdun. ſeu mauis ad conſtitutiones Gregor. X. Qua de re nil obfuit illi, quin obtinuerit cum ſacerdotio plures dignitates Eccleſiaſticas; quin & Epiſcopatum Mimaten.& (ſi ille conſenſiſſet) ēt Archiepatum Rauennat.

Qua ratione ſi clericus nauali pugna iuſta nauem gubernet, nulla alia intentione, quam ad reſiſtendum hoſtibus,
3 ad fatigandos, aut fugandos aduerſarios, non erit irregularis ex homicidijs, quæ hinc inde per pugnantes committuntur; Specul. in d.§. Iuxta. verſ.Clericus ergo, in fin.& bona glo. in cap. quod in dubijs, de pœn. ſecus erit ſi ea intentione nauem regat, vt hoſtis occidatur, & extinguatur, vt ex eod.loco colligitur.

Præterea ſi quis ad mandatum Epiſcopi fecerit delectum militum, & eos adducat ad Epiſcopum tuendæ libertatis Eccleſiaſticæ cauſa, ſi redeundo hoſtibus obuiam fiat, & in conflictu mortes contingant, hic qui adducit ad Epiſcopum hos milites, effugit irregularitatem duobus copulatiue concurrentibus, primo, ſcilicet, quòd ipſe non ſit pręfectus, aut capitaneus ipſorum militum, ſed ſolum commeator, & ductator, ſeu merus nuntius, Deinde q; abſtineat & à verbis hortatorijs ad percutiendum, & ab ipſis percuſſionibus, ſcribit Cardin. conſ. 19. Incip. quidam preſbyter, quem citat, & ſequitur Fely. in cap. petitio, in fin. de homicid. ſed ſi hæc ſimul non concurrant tunc fieret irregularis, rationibus ſupradictis, & ex dictis S.Thom. 2.2.q.40. Ita quoque ſi clerici propugnantes domū, vel Eccleſiam ea ſola intētione, vt aduerſarij oppugnātes deſiſtant, vel aufugiant, nulla incurritur irregularitas, ſi aliqui caſu occidantur milites: ſicut econtra ſi pro recuperandis bonis Eccleſiæ, turrim, aut muros impetant, vel ſuffodiāt, etiam machinis, vel bombardis, nullam incurrunt irregularitatem: Silu. in verb. homicidium 3.q.5.verſ.Octauum. Sed dux, aut capitaneus regulariter cenſentur irregulares, ex epiſtola Concilij Illyrici, de qua apud Theodoretum hiſt.lib. 4.cap.8.

Hæc de ijs vera ſunt, qui ſua manu, aut ictu non occidunt in bello iuſto; at ſi occiderint, vel mutilauerint nullo quantumuis iuſto bello excuſantur ab irregularitate cap. petitio, de homicid. Ioan.
4 And. Fely. Cald. & Card. ibid. Quinimmo, & ſi manu, vel armis non occidant, ſed occidentibus, & percutientibus arma miniſtrent, ad iaciendum adiuuent, aut hortentur ad percutiendum, fiunt irregulares ex ipſis homicidijs per alios commiſſis, Spec. in d.§. Iuxta. d. verſ. clericus ergo S.Tho. d.q.40. & facit, quod ſcri-

ſcribit idem S. Tho. 2. 2. q. 64. art. 4. Iſtis enim caſibus etiam iuſto bello homicidium imputatur ad culpam ẽt auxilianti, vel ſubminiſtranti arma, vel adhortãti, etiam vſque ad impedimentum exequendi ordines c. penult. & vlt. de cler. percuſſ.

Quinimmo ſi in tali cõflictu clericus aliquem ictum emiſerit, aut percuſſerit ad ſolam ſuæ vitæ defenſionem, nihilominus in culpa eſt, & fit irregularis, quia non excuſatur ab illa neceſſitate, in quã ſe ſe coniecit, l. ſed & ſi §. ſi fideiuſſor. ff. qui ſatisd. cog. ideò tenetur abſtinere ab altaris miniſterio cap. preſentium; de cler. percuſſ. & quòd ſubijciens, ſe ſe neceſſitati non excuſetur probat Silueſt. in verb. homic. 3. q. 4 verſ. Tertiũ, Tabien.

5 in verb. irregularitas 2. nu. 28. Quin etiã ſi Papa pmiſerit clericos iuſto bello intereſſe, ſeu adſcribi, non tamen conceſſiſſe videtur eos poſſe alijs armis vti, quã defenſiuis, & ad defenſionem: Silueſt. in verb. homicidium 3. q. 6. verſ. ſextum.

Hæc de bello iuſto dicta ſufficiant; at bello iniuſto, mandatum, conſilium, miniſtratio armorum; adhortatio, & quęlibet incitatio, vel aſſiſtentia, fauor & approbatio inducit irregularitatem, ſi ſequãtur homicidia, ſeu mutilationes tex. clarus in d. cap. quod in dubijs, de pœn. Silu. in verb. homic. 3. q. 6. verſ. Quartũ. Specul. d. §. Iuxta. verſ. ſed nunquid clerici. Quinimmo ex eo ſolo, quod quis eſt præfectus militum, ſeu capitaneus in bello iniuſto, etiã ſi homicidia nulla cõtigerint, ſola aſſumptio eius muneris, vel 7

officij eſt cauſa irregularitatis, ne cler. vel mon. cap. ſententia, d. 51. cap. ſi quis poſt; at ſi quis bello iniuſto ſe præſentẽ exhibuerit ad fauendum, vel aſſiſtendũ non cauſat irregularitatem, niſi effectualiter homicidia, vel mutilationes contingant, d. cap. ſi quis poſt, & Specul. in d. verſ. nunquid clerici; Abb. & Fely. in d. cap. petitio: quod procedit etiam ſi ſine armis ſuam præſentiam, vel aſſiſtentiam exhibeat, Specul. d. §. Iuxta. verſ. poteſt ẽt dici. Quin addo, quod ſi ex bello iniuſto homicidia fiant, neſciantur autẽ homicidæ, abſque dubio omnes ſunt irregulares. S. Thom. quodlib. 4. artic. 14. exemploque eſt S. Romualdus, qui licet nollet eſſe particeps rixæ, tamen quia p̃ſens fuit, pœnitens ſubijt religionem, multum ſe affligens. Petrus Damian. in eius vita.

6 Ideò gubernans nauem bello iniuſto fit irregularis d. cap. quod in dubijs: ſed & ij, qui præparant arma ad opportunitatem futuræ pugnæ etiam ante conflictum, fiunt irregulares, quia fauent bello iniuſto, glo. in cap. ita quorundam, de Iudæ. quam approbat Fely. in d. cap. petitio, de homic. cõtra ſententiam Io. And. Ant. & Anan. qui videntur ſentire contrarium, & male; quia iſti præparantes arma ſunt cooperatores, & participes, ſi præſciuerint ob quam cauſam præparatio illa fieret; clerici etenim quocumque bello iniuſto, & factioſo ſponte arma ſumentes amittunt ordinis ſui gradum, & perpetùo in monaſterium detruduntur. Conc. Toletan. IIII. cap. 44. nec ibi requiritur quòd ſecuta ſint homicidia. ſed ſufficit ſola illa armorum aſſumptio, vt ibi patet.

Sed ne maneat in ſuſpenſo, ꝙ bellum dicatur iuſtum, vel iniuſtum, ſciendum eſt quòd dicitur iuſtum, quodcunq; Papa decernit, Fely. in d. cap. petitio, ex ſententia Gaſp. Cald. Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 20. ſed ad hoc multa debent concurrere, primum quòd ſit notorie pro ſtatu Eccleſiæ, aut pro fide Catholica; ſecundo quòd per laicos exercea-

ceatur, at ſi per laicos non poſſit expediri, etiam clerici accedere poſſunt modis, & formis, quibus ſupradictum eſt. Tertium, ꝙ Papa de conſilio Cardinalium hoc decernat iuxta ſententiam Cardin. & Anan. in d. cap petitio; At S. Thom. 2.2.q. 40. dicit tria eſſe neceſſaria ad iuſtũ bellum, ſcilicet primũ eſt auctoritas principis, alterum cauſa iuſta, Tertium recta intentio, quæ omnia fuſius pertractat Silu. in verb. bellum 1.q.1.

Poſſet verò aliquando ſubitaneus caſus contingere de fide, & Eccleſiæ ſtatu, ita quòd Papa facile conſuli non poſſet, eo caſu præparatio armorum, adhortationes, & alia quæ ſupra diximus ſunt eiuſdem effectus, ut diximus in bello iuſto, & poſſet eſſe talis, & tanta occaſio belli, ut ſufficeret ipſius Epiſcopi auctoritas ſola ad indicendum bellum iuſtum, puta pro extirpandis peccatis, pro defendẽda libertate Eccleſiaſtica, & cõtra obſtinatos excommunicatos, & pro iniuſtitia facta ſubditis ſuis, Innoc. in cap. dilectus de appell. & in cap. ſicut, de iureiur. Silu. in verb. bellum 3.q.1.

Illud verò nõ eſt hoc loco prætermittendum, ꝙ quæcunque hoc capite diximus ad clericos pertinent, ut cognoſcãt quando illis hæc interdicta ſint, vel quãdo ſuſceptorum ordinũ adminiſtratio per hæc illis impediatur; ſed laici quãdocunque bello iniuſto interfuerint auxilium fauorem, exhortationem, armorum miniſtrationem prębuerint, ſemper ſunt irregulares, ſicut & de clericis dictũ eſt; in vno tamen differunt laici à clericis, quando bellum iniuſtum eſt, ſcilicet, ꝙ laici, qui nec occiderunt, nec mutilauerunt proprijs manibus poſſent ꝑ Epiſcopum diſpenſari ad ordines, vt fuit ſententia Raym. quàm probat Silu. in verb. bellum 3. q.3. ſed accedentes ad bellum iuſtum, ſi non occiderint, vel mutilauerint, ſine vlla diſpenſatione poſſent promoueri ex ſententia eiuſdem Raym. & Hoſt. Silu. d.q.3.

De Mutilationibus.

CAP. L

1 *Mutilans ſemetipſum eſt irregularis:*
Mutilatio, & homicidium iudicantur paria quoad peccatum, irregularitatem, & diſpenſationem.
Mutilans alium, ipſe fit irregularis.
2 *Digitum mutilans alteri quando fit irregularis.*
3 *Barbam euellens alteri, an fiat irregularis.*
Barba, & pili ſunt hominis ornamentum.
4 *Faciem alicui dehoneſtans, vel deformans, eſt irregularis.*
Irregularem faciens alterum, ipſe quoque efficitur irregularis.
5 *Oculum eruens, vel lædens alteri, ipſe efficitur irregularis.*
Mutilationi alicuius conſentiens, eſt irregularis.
6 *Medicus imperitus mutilans ægrotum, quia eſt in culpa, eſt irregularis.*
Petrus Apoſtolus non fuit irregularis mutilando Malchum.
Paulus Apoſtolus baptiſmo diluit irregularitatem ex homicidio Stephani contractam.
7 *Mutilare videtur, qui membra debilitauit, & reddidit inutilia.*
Membra debilitata, an ſint membra.
8 *Mortuum mutilans, quando fit irregularis.*
9 *Mortuorum corpora exenterantes, quando ſint excommunicati, & irregulares.*
10 *Mutilatio, mortificatio & debilitatio, quomodo differant quoad irregularitatem.*

NE mutilatum, ſed integrum de irregularitatibus tractatũ abſoluamus, illa una ſupereſt, q̃ ad mutilationem pertinet, nam quiſquis ſeipſum mutilarit, quacunque corporis parte irregularis eſt, non ea ſola ratione, quòd mutilatus eſt, ſed q̃a ſeipſum mutilauit, uidetur enim ſui homicida, maxi

mè

mè si per indignationem id fecerit: iisdẽ etenim regulis, quoad irregularitatẽ procedit mutilatio, quibus ipsum homicidium: nam in vtroque distinguendum est, an casu fiat, an culpa, an dando operã rei illicitæ; Silu. in verb. homicidium 3. q. 3. vers. secundum; nam ipsa mutilatio (excepta infirmitatis causa) æquiparatur homicidio, quoad peccatum, irregularitatem, & dispensationem glo. in Cle. 1. de homicid. Silue. vbi supra Dec. in l. nemo potest gladij. ff. de reg. iur.

Qui verò mutilat alterum irregularis fit, & promoueri non potest, dist. 51. cap. vlt. verum tamen non omnis mutilatio, quam quis in alterius membra committit inducit irregularitatem, sed ea sola, quæ fit circa principalia membra hominis, Cardin. post Lau. in d. Clem. 1. de homicid. Abb. in cap. 1. qui cler. vel vou. propterea mutilans digitum alterius nõ
2 est irregularis, quia digitus non est mẽbrum. Abb. in d. cap. 1. nisi quis mutilauerit illos digitos, quibus Eucharistia cõtrectatur, nam eo casu mutilator redditur irregularis, Sil. in verb. homicidium 3. q. 3. vers. Quartum.

Rursum si quis actu, pharmaco, vel vi alicui vniuersam barbam euulserit, etiã
3 ob contumeliam non fit irregularis, barba etenim non est membrum, sed hominis solum ornamentum, vt scribit Basil. in examer. homil. 12. Propria (inquit) & peculiaris quędam munitio circa nos sita est per pilos, simulque per lineamenta circunscriptionem, & decorem præbens, simul vtilitatem exhibens, de quare etiam S. August. de ciuitat. Dei lib. 22. cap. 24. vnde apparet nec barbam, nec capillos membra dici posse, vt per Soci. in repet. capit. sententiam, ne cler. vel mon. secul. neg.

Et quia facies nobilissimum hominis
4 membrum est, iccirco si vulneribus, aut alio genere deturpationis alterius, faciẽ quis dehonestauerit, ita quòd ob scandalum, turpitudinem, aut horrorem promoueri ille non possit, is qui deturpauit irregularis est, & promoueri non debet, quia qui alium reddit irregularem suo facto, ipse quoque irregularis existit, vt singulari doctrina docuit Gul. de Lau. in suo sacramentali; quem in hoc probat Silu. in verb. homicidium 3. q. 3. vers. Tertium, ad fin. Tabien. in verb. irregularitas 3. num. 26. Angelic. in verb. homicidium 5. num. 5. & Bonif. Rotę auditor, vt tradit aperte Nauar. de irregul. nu. 224 licet aliter alibi ipse loquatur, vt ibid. nu. 207.

Ideò qui oculum alterius ita lædit, vt
5 inducta albugine, vel macula promoueri non possit, ipse quoque qui ita commaculauit irregularis est, & non poterit promoueri, Gul. d. loco. Silu. d. vers. Tertium, Tabien. & Angelic. vbi supra: vnde longè magis erit irregularis, qui alteri oculum eruerit, aut eluscauerit: nam cum oculus præcipuum membrum sit, eluscator mutilator est, & promoueri nõ poterit, & non solũ qui eruit, sed & qui consentit eruenti, tex. clarus, in cap. quia præsulatus 1. q. 4. sicut quicumque consentiens mutilationi, fit irregularis, quãtum qui mutilat, Specul. in d. §. Iuxta.
6 vers. Item percussor, & ideò medicus, chirurgus, & quilibet alius, qui per imperitiam, aut culpam mutilauerit, aut mutilationis causam dederit, siue in oculo, siue surdum fecerit, siue in alijs quibuscumque membris mutilationem, vel omnimodam debilitationem induxerit, iure irregularis existit, vt aliàs de medicis diximus.

Ille etiam qui alterius auriculam mutilauerit, quia auris est membrum, glos.

dist.89.c.singula, fiet irregularis, at non ob id S. Petrus, quòd Malcho auriculã absciderit, factus est irregularis, quia cũ nondum de hac irregularitate, ius positiuum extaret, nõ potuit hac censura notari, præsertim id faciendo ad defensionem Dei, & Domini sui; Quin si forte aliqua irregularitas in eo fuit, à Domino dispensatus fuit. c. si Petrus, 24.q.1. Propterea Spec. in d. tit. de dispens. §. Iuxta. vers. Item percussor, iure merito excusat ab irregularitate tam S. Petrũ, quàm S. Paulum, qui consenserat homicidio per petrato in Stephanum, sed melius dicẽdum, quòd in S. Paulo per baptismum sublata fuerat, vt dicemus infra quib. mod. toll. irregul. & in Petro (si fuit) sublata est per reintegrationem ipsius Malchi; nam cessante causa irregularitatis, cessauit irregularitas.

Ad mutilationem quoque pertinet si quis alterius membrum non abscindat,
7 vel detruncet, aut auferat, sed tantum debilitet, & illud penitus reddat inutile, Tabien. in verb. irregularitas 3. nu. 26. Angelic. in verb homicid. 5. nu. 5. sed & si non sit factum penitus inutile membrum, sed debilitatum, ita vt non sit cõmoda sacramentorum administratio, idẽ iuris est, vt qui causam dedit illi debilitationi, fiat irregularis, Card. Zab. in d. c. 1. qui cler. vel voue. in nouissi. scriptis: & propterea sentit, vt omnino ille cogatur petere dispensationem; Regulariter tamen debilitans alterius mẽbra non redditur irregularis, Abb. in c. clericis, ne cler. vel mon. & in cap. 1. ne cler. vel vou. vbi etiam Gasp. Cald. quos probat Fely. in d. c. petitio, ea ratione, quod membrum debilitatum non desinit esse membrum. 1. q. 1. cap. sicut vrgeri; nisi forte videatur tutius, quòd licet non desinat esse membrum, desinit tamen fungi officio suo, vnde quia in administratione ordinum requiritur non nudum membrum, sed officiosum membrum, videtur quòd qui fecit alium irregularẽ per debilitationem membri, ipse quoq; dicatur irregularis, ex rationibus supradictis circa princ. huius c. iuxta sententiam prędicti Bonifacij Rotæ auditoris, in Clem. 1. de homic. col. 6. secus si ipse debilitatus ob id non esset factus irregularis, quia tunc procederet sententia prędicta, vt ẽt debilitans non sit irregularis.

Ad eandem irregularitatem pertinet
8 si quis mortuum mutilauerit per indignationem, & mortui ignominiam, nã tunc non ob ipsam mutilationem fit irregularis, sed ob scandalum, & horribilitatem, vt probauimus supra quãdo de ratihabitatione homicidij tractauimus: Quin etiam si quis detruncet, vel mutilet mortui corpus pietatis affectu, quam impietatem canon appellat, quando scilicet cadauera in membra discindũtur,
9 quo facilius transportari, seu transuehi possint sepulturæ causa; nam ij, qui discindunt, vel discindi faciunt, vel exenterant, ipso iure incurrunt excommunicationis Papæ reseruate sententiam, extrauag. Bonif. VIII. de sepult.

Concludendo igitur in hac materia mutilationis, triplex casus cõsiderari põt .s. detruncatio seu amputatio, Deinde totalis debilitatio, & mortificatio, Tertio debilitatio imperfecta; Duobus primis casibus dubio procul q facit mutilationem, vel debilitationem irregularis est, tam apud legistas, quàm canonistas Cin. in auth. sed nouo iure C. de seru. fugit. tex. in l. Idem Offilius in princ. ff. de edil. edic. Abb. in c. cũm illo, de sent. excõ. In tertio verò casu non nisi quãdo impediretur cõmoda sacramentorũ administratio, iuxta ea quæ paulò ante diximus.

Qui-

Quibus modis tollitur irregularitas.

CAP. LI.

1 *Irregularitas indispensabilis ab impossibili est illa, quæ surgit à defectu membrorum necessariorum.*
Irregularitas non purgatur sacramento pœnitentiæ.
Irregularitas quæ venit ab homicidio voluntario ortum habuit à iure diuino.
2 *Papa dispensare potest super irregularitate ex homicidio, sed fere nunquam dispensat.*
Verbum irrecuperabiliter nō impedit quin Papa possit dispensare.
Irregularitas ex illegitimitate ortum habuit à veteri testamento.
Dispensatio optimum remedium contra irregularitatem.
3 *Legitimis deficientibus admitti possunt illegitimi.*
Ioannes Andreæ illegitimus dispensatus fuit ad omnes dignitates, sed non ad Episcopatum.
Dispensatio dicitur esse debita, si subsit causa.
Dispensatio non est neganda, etiam si tertius se opponat.
Dispensationes Papales quæ sint præcipuè.
4 *Dispensationes Episcopo cōceduntur in quibuscumque irregularitatibus occultis, excepto homicidio, & in quibuscumque illis non reperitur prohibitum.*
Occultum quid dicatur.
Episcopus dispensat super irregularitate contracta administrando ordines minores.
5 *Inquisitor hæreticæ prauitatis dispensat cum ijs qui redeunt ab hæresi super quibuscumq; irregularitatibus contractis in violandis censuris.*
Dispensationes hodie non expediuntur penitus in curia, sed committuntur à Papa ordinarijs.
6 *Dispensationes, quæ cōmittuntur ordinarijs nō expirant etiā si Papa moriatur re integra.*
7 *Irregularitas quandoque per sacramentum penitentiæ desinit obesse.*
Irregularitas an pertineat ad forū conscientiæ.
Absoluendi potestas non includit potestatem dispensandi.
Episcopi, & Archiepiscopi quomodo dispensentur ab irregularitatibus.
Confessor debet probe scire oēs irregularitates.
Dispensatio quandoque tacita reperitur.
Naupaten. Archiep. per errorem promotus de positus fuit.
Clericus quomodo capax feudi.
Dispensare tacite videtur non solum qui sciēs defectum ordinat irregularem, sed etiā qui ei dimissorias concedit.
Dispensatus ab omnibus irregularitatibus, si aliqua per obliuionem fuerit prætermissa nō tenetur postea petere se ab ea absolui.
8 *Dispensatio tacita nō fingitur si ordinator post ordinē tam collatum, tacuerit & tolerauerit ordinatum in irregularitate celebrare.*
Papa sciens totam vnam prouinciam, vel ciuitatem esse irregularem, si sciens tolerauerit eos ordinari, & ordinatos exercere, dispensare videtur.
9 *Vsuraria prauitatis si tota vna ciuitas sit delinquens, omnes sunt irregulares.*
Princeps sæcularis, & si auferat irregularitatis causam vel infamiam alicuius, non tamen ea dispensatio prodest in foro Ecclesiæ, vt promoueri possit.
Princeps auferendo infamiam ab ijs, qui puniūtur ex facto alieno, suffragatur etiam in foro Ecclesiæ.
10 *Dispensatio est difficilior cum promouendis, quàm cum promotis, tam ad obtinenda beneficia quàm obtenta.*
Dispensationis materia admittit argumentum à maiori ad minus, vt intelligatur quomodo, et quando concedenda sit.
Irregularis nemo in iudicio damnatur, nisi et factum, & ius plene probentur.
Irregularis quisque se se præsumit in foro conscientiæ.
Delicta præsumuntur in foro conscientiæ.
Episcopus quomodo procedat contra eos, quos dubitat esse irregulares.
11 *Baptismus aufert omnes irregularitates etiā ex homicidio voluntario.*
Baptismus non aufert illegitimitatem, bigamiam, nec defectum membrorum.
Irregularitates fere omnes tolluntur religionis ingressu, aut saltim facilius dispensantur.
12 *Regulares prælati plerumque facultatem habent dispensandi super irregularitatibus cū suis religiosis.*
Regulares dispensati ab omnibus irregularitatibus non sunt admittendi ad prælaturas nisi ex Papæ dispensatione.
13 *Regulares prēlati qui incurrunt pœnas cap. 1. de sent. excō. in 6. possunt absolui à proprijs confessoribus.*
Regulares absoluti ab irregularitatibus à proprijs confessoribus si omissa fuerit aliqua per obliuionem non tenetur petere absolutionem à tali irregularitate.

Ordo clericalis an reddat de illegitimo legitimum.
24 *Ordo susceptus non aufert irregularitatē, sed auget.*
Tempus quandoque aufert irregularitatem.
Tempus aufert omnes irregularitates, quæ pendent à tempore.
Iudæus recens conuersus nō est admittendus ad vllum publicum officium.
Peregrinus post tempus triennij ordinari posset.
25 *Tēpus aufert oēs irregularitates præsumptas.*
Tempus quandoque auget irregularitatem.
Titulus non præsumitur in beneficialibus, temporis diuturnitate.
Beneficia tempore præscribi non possunt.
Præscriptio non tolit crimina iure canonico.
Multiplicitas beneficiorum, per consuetudinem potest aliquando sustineri, sicut per dispensationem.
Cessante causa irregularitatis ipsa cessat.
Irregularitas ex infamia cessat, si restituatur fama.
Illiteratus factus doctior, desinit esse irregularis.
25 *Vxoratus mortua vxore potest promoueri.*

1 Agna quidem censura est irregularitas, quæ hominem Ecclesiasticis ministerijs reddat indignum: nulli tamen hominum adimitur spes, quin quacumque ex causa proueniat, aliquo opportuno remedio sanari possit, excepta vna, quæ insanabilis est, illa scilicet, quæ surgit ex impossibilitate, vt in cæco, muto, surdo, amputatis manibus, vel pedibus, in qua nō est speranda Ecclesiastica medela, ad defectum huiusmodi tollendum, ex S. Thom. 3. q. 82. artic. vlt. ad 3. vbi his verbis vtitur: Debilitas vel ægritudo superueniens ordini sacerdotali ordinem nō tollit, executionem tamen ordinis tollit, quantum ad consecrationem Eucharistiæ, quandoq; quidem propter impossibilitatem executionis sicut si priuetur oculis, aut digitis, aut vsu linguæ. Hæc ille, qui idem disserit 4. dist. 25. quæst. 2. in fin.

Propterea in huiusmodi irregularitatibus, q̄ sunt ab impossibili frustra quærendum est remedium, quod reperiri nō potest; At in cæteris irregularitatibus, quæ nō ex impossibili, sed ex aliquo defectu pendent, vtpura circa claritatem personæ, vel ex aliquo accidenti, aut crimine; posset aliquod reperiri canonicū remedium, quo ipse defectus sanaretur: Nam licet pœnitentia sit purgatiua omnium criminum, atque defectuum; tamen quoad veram irregularitatem delendam sola non valet, glo. in capit. ventum, in verb. cicatrix 1. q. 1. Iccirco in iure alia quamplura remedia comperta sunt, quorum potissimum est dispensatio; quamuis enim aliqua irregularitas à iure diuino inuenta fuerit, qualis est ea quæ ex homicidio voluntario nascitur 1. Paralipom. cap. 28. & de consecr. d. 1. cap. 1. Tamen super ea dispensare potest
2 Papa. Specul. in tit. de dispensat. §. Iuxta. vers. Papa autem in omnibus, & glos. in d. cap. 1. Siluest. in verb. homicidium 3.
3 q. 8. vers. secundum: Nunquam tamen, aut perquam raro Apostolica sedes sup eo dispensat, vt dicit glo. in cap. sicut dignum, & ibi Abb. de homicid. & est cōmunis opinio de qua attestatur Siluest. d. vers. secundum. Et licet nunquam dispenset, non tamen per hoc dicitur non posse sedes Apostolica dispensare; quia cum omnes irregularitates sint redactæ sub iure positiuo, vt dicit Anch. in Cle. 1. de homicid. vbi Cardin. colum. 6. & Abb. in cap. ego, de iureiur. Silu. in verb. irregularitas, versic. fin. merito consequens est, vt Papa super omnibus dispensare possit: habet enim plenariam potestatem super omne ius positiuum cap. proposuit, de concess. præben. Specul. in d. vers. Papa autem in omnibus Silu. in d. vers. vlt. vbi etiam ponit formam

mam dispensationis. Quinimmo etiam si alicui irregularitati canon adposuisset verbum irrecuperabiliter, tamē tale verbum non excludet, quin Papa possit dispensare secundum omnes, ut per Abb. in cap. super eo, de schism. Borgas de dispens. p. 2. tit. de different. nu. 13.

Præterea posset defendi, quòd irregularitas ex homicidio sit iuris positiui; nā quoad irregularitatem ipsius irregularitatis, vbi omnes afficeret, non reperitur in diuino iure, sed bene reperitur specialiter fuisse fulminata talis censura in personam Dauid d. cap. 28. & ita expressim scribit Tabien. in uerb. irregularitas, in princ. Ideoque eius exemplo postea per generalem legem iuris positiui hæc irregularitas promulgata est, Tabien. ibid. vnde consequens est, vt quasi sit ex iure positiuo, etiam si sit sub potestate, & dispensatione Papæ, sicut aliç omnes quæ à iure testamento veteri originem traxerunt, vt in illegitimis, Deuteron. cap. 23. & alijs quæ habentur Leuit. cap. 21. atq; alijs Apostolicis irregularitatibus 1. ad Tim. cap. 3. & ad Titum c. 1. super quibus Papa dispensare non prohibetur.

Dispensationis igitur remedium necessario adinuentum est, Nam idoneis Dei ministris deficientibus tolerari debent patientes defectum non multū grauem glo. in cap. priscis, dist. 55. & dist. 57. cap. 1. in fin. exemplum trahi potest ab illegitimis, qui deficientibus legitimis
3 idoneis, ac probis admitti debent, sicut ad honores seculares ff. de decur. l. spurius, & generaliter §. spurios: ita ad honores Ecclesiasticos. Alberic in verb. illegitime, in princ. Quinimmo illa dispensatio est debita, tex. & glo. notabilis in c. Dominus, dist. 56. & text. in cap. litteras, de fil. presb. propterea Ioannes Andreæ illegitimus ob probos mores, & summā vtriusque iuris peritiam à Ioanne 22. dispensatus est ad omnes ordines sacros, & dignitates, excepto Episcopatu, vt ipsemet scribit in addit. ad Specul. in tit. de fil. presb.

Quinimmo in quacumque irregularitate, si iusta causa adsit, dispensatio debita videtur, & negari non debet, glo. in cap. si quis diaconus, dist. 50. per text. in cap. constitueretur, ead. dist. & 11. q. 3. c. plerumque: & glo. in d. cap. dominus, expressius in Conc. Trident. sess. 14. cap. 7. de refor. Quinimmo etiam si tertius se opposuerit, non est neganda dispensatio. Borgas. de dispens. par. 6. tit. de adult. num. 15. diximus supra lib. 3. cap. 17. videlicet quando ipse irregularis sponte petit dispensationem, secus si petat post accusationem, vel exceptionem, vt ibi diximus.

Et quamquam super omnibus Papa dispensare possit, Tamen certę quædam ipsi soli reseruantur, quæ Episcopis non conceduntur: nam irregularitas illegitimitatis, bigamiæ publicæ, seu solemnis pœnitentiæ, infamiæ, illiteraturæ, ætatis, obligationis ad ratiocinia, adstrictorum Curiæ, Neophytorum: & notorij, seu capitalis criminis, Papæ reseruātur, vt suis locis magis opportunè superioribus libris diximus, & videtur glo. dist. 50. cap miror, & ita obseruari in Curia Romana scribit Archid. in cap. non confidat, dist. 50. vbi bonus text. & alius text. in c. cū ęterni de re Iud. lib. 6. vbi not. Inno. sed & Tabien. in verb. dispensatio, num. 13. ve s. 17. addit quod Papæ reseruatur dispensatio super omnibus defectibus corporalibus, vt etiam apertius constare potest ex ipsis locis in quibus irregularitates singulas prosequentes, & de earum quoque dispensationibus locuti sumus.

Ad Episcopos verò pertinet dispen-

4 sandi facultas super quibusuis irregularitatibus ab occulto delicto, & non deducto ad forũ contentiosum prouenientibus, excepto homicidio voluntario, et occultis. Conc. Trident. sess. 24. cap. 6. de refor. Quòd si quæratur, quid sit occultum in simili materia de iure cõmuni, Resp. occultum opponitur notorio, & manifesto, adeo quòd delicta non notoria, nec in iudicium deducta, etiam si sint nota multis possunt dici occulta, vt aperte tradit Silu. in verb. lex. q 13. vers. 13. in fin. quin nisi actus sit eccidens, nõ potest dici manifestus, quia manifestum & euidens sunt synonyma. Specul. cap. si fortè, in verb. euidenter. de elect. in 6. Sed & factum coram quinque dicitur factum secretum, vt probatur per tex. & glo. in ver. secreta, de pęnit. dist. 1. c. quis aliquando. §. fin. & tradit Specul. in tit. de notor. crim. §. penè; & est arg. textus Euãgelij; Nam actus factus coram paucis, si diuulgetur, non desinit esse occultus, vt Marc. 5. in fin.

Est etiam eorundem Episcoporũ facultas dispensandi, inquibuscumque casibus expresse illis non fuerit prohibitũ, vt probat glo. in c. at si clerici. §. de adulterijs, in verb. dispensare, de Iud. Hug. dis. 50. cap. si quis presbyter: Et quia minora delicta Episcopo non reperiuntur ꝓhibita, ideò semper poterit dispensare d. cap. at si. Nauar. in Manual. cap. 25. nu. 74. Eisdem quoque conceditur dispensatio super quacumque irregularitate, quoad solos minores ordines obtinendos; nam & si cuiuslibet ordinis executio indebita propter suspensionem, vel excommunicationem inducat irregularitatem per solum Papam dispensandã, tamen si fuerit ex administratione indebita ordinum minorum ab Episcopo dispensari posset, Specul. in tit. de dispens. §. Iuxta vers. quid si diaconus, & sequ. & per totum illum titulum, vbi hæc dispẽsatio pertractatur: Et sanè in dispensationibus certę regulę præscribi non possunt, quando, & in quibus irregularitatibus Episcopus dispensare ualeat, Ideò ex locis singularum irregularitatũ apertius superioribus libris lector intelligere potest.

5 Aliquando tamen Papa certis iudicibus delegat generalem dispensandi facultatem; nam Inquisitoribus hæreticæ prauitatis concessum est, super quibuscũque irregularitatibus dispensare cũ illis, qui redeunt ab hæresi ad gremium Ecclesiæ, etiam si illę irregularitates sint ex apostasia, siue ex violatione quarumcũque censurarũ, vel interdicti, dum tamẽ non in cõtemptum clauium, vt patet ex bulla Clem. VII. Incip. Cum sicut, cuius verba refert iudiciale Inquisitorum in verb. irregularitas.

Verumtamen est animaduertendum, quòd d. Bulla Clementis VII. per posteriorum Pontificũ extrauagantes non parũ correcta est: Nam Pius V. anno 1567. 6. Septembris anno 2. Didaco de Spinosa Generali Hispaniarum Inquisitori inhibuit, decernens ne posset huiusmodi redeũtes habilitare ad aliqua beneficia, nec si forent Clerici, vt ad superiores ordines ascenderent, imò nec cum presbyteris dispensare, ut in altari deseruirent. testatur id vir prędoctus Pegña in Directorio Inquisitorum, par. 3. q. 126.

Hodie verò pleræque dispensationes, quæ à sede Apostolica emanant cõmittuntur in partibus Ordinarijs, vt de veritate narratorum cognoscatur, & an causa ob quam dispensatio conceditur, sit vera. Conc. Trident. sess. 19. c. 7. quo casu etiam si Papa moriatur re integra, cõmissio non expirat, Silu. in verb. dispen-

satio q.6. Armil.in verb. gratia nu. 4. & 5.citat. Fed. de Sen.cons.78.quibus casibus quando, scilicet Papa dispensat per se, vel committit, vt alius dispenset cum aliquo super omnibus suis irregularitatibus, vel censuris, si per obliuionem aliquæ omittantur vna dispensatio sufficit, & de oblitis non tenetur vlterius petere dispensationẽ, quia per consequentiam videtur dispensatus super omnib', & ita est communis sententia, de qua attestatur Nauar. Manual.cap.26.nu.13. bene; verum est, quod si esset irregularitas nata ex peccato mortali, esset facienda confessio de ipso peccato; sed nõ esset necesse facere de irregularitate, vt ibi ipse notat. propterea consulit, vt cum ab irregularitate dispensari quis petit addat clausulam, & de omni alia irregularitate oblita, vel incognita.

Sed & aliquibus casibus simplici sa-
7 cramento pœnitentiæ per confessionem absoluuntur quędam delicta, quia occulta sunt, quæ si essent manifesta inducerent irregularitatem, & non essent in facultate simplicis sacerdotis, sed solum sunt in sua potestate qa occulta, & p suã absolutionem delentur, 6. q. 1.c.Illi, de apost.cap.2. Alberic.in verb. crimen, ad fin. Vnde peracta pœnitentia non vidẽtur postea debere censurari de irregularitate in tali genere criminum, vt puta quando non sunt grauia, & sunt occulta, vt diximus supra hoc lib. cap. 12. secus esset si fuerint talia crimina, quæ etiam post peractam pœnitentiã deijciunt promotum, vt ibi diximus.

Propterea hoc loco animaduertendũ est, quòd irregularitas nil pertinet ad forum conscientiæ, quia longè differunt absoluere, & dispensare; cum irregularitas plerumque pœna sit, non culpa, Caietan. in summa in verb. irregularitas in princ. propterea Iubileum quantumuis amplũ super facultate absoluendi à quibuscumque censuris etiam reseruatis, non includit facultatem dispensandi, nisi hoc aperte dicat; quia & ideò potestas absoluendi non includit potestatem dispensandi Domin. & Cardin. Alex. in c. maior, per illum tex.dis. 50. Nauar. Man. cap. 27.nu.194. quod limitatur in optimo casu: nam prælati si sibi eligant confessorem (vt possunt) ex priuilegio iuris, ille confessor nõ solum absoluere potest eos à peccatis, sed etiam dispensare ab irregularitatibus nõ reseruatis, vnde quomodo dispensentur talibus casibus Episcopi, Archiepiscopi, & alij prælati diximus late supra lib. 2. cap. 2. in fin. eò lectorem reijcimus.

Debet igitur confessor plenè nouisse omnes irregularitates, non tantum ratione sui, ne incurrat ipse irregularitates aliquid faciẽdo contra officium suum, aut contra suspensionem, aut interdictum, aut aliter administrando, verum etiam, vt probe consulere, & præcipere possit confitentibus, quando abstinere debeãt, quale genus irregularitatis incurrerint ex crimine, scandalo, censura, vel indebita executione ordinum, & similibus: debet enim hęc omnia nosse potius ut ligatum demonstret confitentem, quàm vt soluat. Est enim vtilis talis cognitio confessori, vt dicit Franc. Pollanc. in Directorio conf. tit. de irregular. ad calcem operis.

Et quoniã hęc omnia supradicta pertinent ad expressam dispensationẽ; sciendum est, tacitam quoque dispensationẽ reperiri, quæ est si Papa ordinet, vel ordinari committat eum, quem scit irregularem esse; nam ob id videtur eũ dispensare, gl. in cap. qui in aliquo, dist. 51. secus tamen esset si id nescisset Papa, qa

non videretur dispensasse, vt ibi gl. super qua quæstione est videnda gl. & text. in c. si sine, dist. 81. & Raym. in tit. de lap. & dispens. §. vlt. & vt latius diximus supra lib. 4. cap. 3. tit. quand. subd. suum ordin. nõ poss. Ideò si post promotionem ignoranter factã detegatur irregularitas promoti, deponi potest, vt contigit Archiep. Naupacten. quem Papa promouerat nesciens eum esse mimum, & cum postea id sciuit illum deposuit, nec passus est vt consecraretur, scribit Borgas. de dispens. p. 1. q. 5. nu. 23. Et ex ijs deciditur quæstio. Nam disputatur an clericus primæ tonsuræ sit capax feudi laici. Bald. & cõmuniter Doct. in cap. qui clericus; si de feud. fuer. contr. & Nor. Præpos. in cap. 1. §. Et quia, qui feud. dar. poss. Tamen si clericus fuerit infeudatus à laico, & in illo feudo toleratus, cessat dubitatio, & quodammodo dispensatus videtur cap. 1. §. 1. de feud. fem. Alber. Brun. cons. 38. col. 3. vers. & aduertatur.

In Episcopo autem si per se dispensare cum aliquo potest, dispensatio ab illo non est facienda supine, aut negligenter, idest sine consideratione, & iusta causa; nam puniri debet, vt scribit aperte Silu. in verb. dispensatio. q. vlt. Naua. in Man. tit. 25. nu. 74. & idem Nauar. in cap. vlt. de Simon. nu. 4. Et ideò cum scit irregularitatẽ ipsius ordinandi, & ea sit in ipsius potestate, si ordinet, vel ordinari cõcedat intendens dispensare ex causa sibi cognita, & nil exprimat, tamen tacite dispensare videtur, saltem quoad forũ conscientiæ: Nauar. Manual. cap. 25. nu. 74. & etiam in foro Iudiciali, secundum Sil. in verb. irregularitas q. vlt. ex sententia Ant. Flor. & videtur glo. in d. c. qui in aliquo, quibus ego cõsentio; nam si scierit talem irregularitatem, vel impedimentum æquius est, vt præsumatur voluisse dispensare, quàm sibi & ordinando inijcere laqueum, cũ per dispensationem sanare potuisset. Vnde est habenda quasi expresse facta; nec obstat ratio Nauar. qđ Episcopi dispensatio debet esse cum causa, quia fateor tantum valere, quantũ ipsam expressam, & vtramque cum peccato esse, si sine causa; attamen est præsumenda voluntas ipsius Episcopi in dispensando: Vnde sequitur quòd si supino animo Episcopus nil de dispensatione cogitarit, non uidetur dispensatus ille, qui ab eo in irregularitate ordinatus est; Ideò susceptũ ordinem exercere non poterit, nisi obtenta dispensatione; quæ distinctio rectè cõuenire potest etiã Legatis à sede Apostolica; nam si ordinẽt, vel ordinari concedant ex sua facultate ad sacros ordines eum, quem sciunt irregularem, intendentes dispensare, in veritate talis tacita dispensatio quia nullã certam formã requisitam à iure habet, sufficere videbitur, si sit cum causa, sicut expressa dispensatio; secus si per incogitantiam permiserint ordinari, quia tacita dispensatio non intelligere ut ex premissis; super quo articulo videndus est Abb. in cap. veniens, de fil. presb. vbi tractat fusius quãdo sciens, & tacens dispensare videatur, & optime per Spec. de dispens. §. qualiter circa princ. num. 4. & in hac materia tacitę dispensationis à pari procedunt ordines per se cõferre, vel dimissorias concedere, cum eadẽ scientia, & intentione. Silu. in verb. irregularitas q. vlt. in fin. & ideò in vtroque idem ius seruandum est, circa præsumendam, vel non præsumendam dispensationẽ, quod etiam tradit Nauar. d. nu. 74.

Hæc igitur quæ diximus vera sunt in sciente, & intendente dispensare ante factum. i. ante ordinis collationem; at post ordines iam collatos talis scientia, & to-

lerantia non inducit effectum tacitæ dispensationis, exẽplo sit, si aliquis minus legitime promotus, siue ob natalia, siue ob alios quoscumq; defectus, qui sint in potestate Episcopi, si ipse patiatur hunc ita promotum non canonicè, coram se celebrare, ex hac præsentia, & tolerantia non inducitur tacita dispensatio, vt scribit Fel. in c. præterea sub. nu. 8. de testib. cog. propè fin. vbi latissimè nu. 6. 7. 8. & 9. & in specie hoc scripsit glo. in Clem. si summus, de sent. excom. in verb. approbare. citat Innoc. & Host. in cap. fin. de fil. presbyt.

Alius casus est tacitæ, & præsumptæ dispensationis, s. si tota vna ciuitas, vel ꝓuincia sit irregularis, ita qđ si rigor seruaretur in impedienda promotione, vel in deijciendis promotis, scandala orirẽtur, eo casu Papa sciens, & tolerans illos ciues, vel prouinciales promoueri, vel ꝓmotos exercere, dispensare videtur. text.
9 & bona gl. in c. aliquantos, dist. 51. Ideoq; si tota vna ciuitas sit vsuraria, vel simoniaca forsan ex facto consiliariorũ, & ꝓpterea sit tota irregularis, si Papa sciens toleret eorũ promotiones, videbitur dispensare, quia in hmôi multitudinũ irregularitatibus facilior est dispẽsatio, arg. cap. Lugdunensis 9. q. 2. aperte habetur in Epist. Innoc. 1. quæ est 24. ad Synodũ Toletan. c. 1. & 2. Et ideò quãdo totum vnum monasteriũ est in aliqua culpa, dispensatio facile cõceditur pro omnibus monachis in eo existentibus, & inter monachos comprehẽdetur ẽt Abb. vel suus ꝑlatus c. vlt. de sim. & ibid. Nauar. & alij.

Hæc omnia, quæ de dispensatione diximus procedunt in Papa, vel in Episcopis, aut legatis, qui Ecclesiastica iurisdictione vtentes dispensare putantur; at in principe sęculari licet ipsa canonica impedimenta aliquando auferre possit; id est, abolere aliquas maculas, quæ causant irregularitatem, Tamen ea habilitatio principis nõ proderit, quoad forum Ecclesiæ; ideoque & si Imperator restituat ad Natalia hominem illegitimum, siue restituat ad famã eum, qui infamis est, tamen ipsa restitutio, legitimatio, vel dispensatio, non proderit vt ille promoueri possit, Archid. in cap. lege. dist. 10. vt latius diximus quãdo de legitimatis agebamus; quod procedit etiam in criminibus mere sęcularibus, ex quibus infamia nascitur, vel irregularitas; nam absolutio principis, vel Imperatoris nõ extenditur vltra suum forum, Hug. & Lau. in d. cap. lege: quod procedit quando ipse Reus criminis ab Imperatore restituitur, vel dispensatur, quia ipsa persona labefactata, in Ecclesia est adhuc saltem de facto infamis, & inhabilis: sed si quis sit inhabilis, vel irregularis, non suo, sed ex alieno delicto, cuiusmodi sunt filij primi, & secundi gradus eorum, qui Rei sunt lesæ maiestatis, eo casu si princeps restituat ad famã, & honores ipsam prolem, etiam Ecclesia illã pro restituta habet, & admittet ad ordines, & beneficia. Archid. in c. 1. dist. 101. Idem Archid. 6. q. 1. cap. si quis cum militibus. ad idem Iud. Inquisi. in verb. restitutio, citat Abb. in cap. cuncti, de sent. & re iud.

Est etiam notandum in hac materia dispensationis, vt superior dispensaturus
10 consideret, an agatur de dispensando cũ promouendis, an cum promotis, quia difficilius dispensatur cum promouendis, quàm cum promotis, vel ad beneficia obtinenda, quàm ad retinenda iam obtenta, glo. per illum tex in cap. quicũque pœnitentes, dist. 50. arg. cap. quemadmodum, de iureiur. & per regulam vulg. l. patre furioso: quod ita uerum est si in eo, qui vult dispensari ad obtenta

nul-

nulla alia culpa præponderet; exemplo est, si ille qui promotus est, vel beneficiatus administrauerit ordinē suum in excommunicatione, suspensione, vel interdicto; nam ob id fit fortius irregularis, & cum excommunicatio esset Episcopalis, ob illam administrationem irregularitas fit Papalis; vnde difficilius hic promotus dispensaretur habita consideratione illius culpæ male administrationis.

In hac etiam materia dispensator animaduertere debet, quòd si quando in iure casus expressus ad dispensationē non reperitur, debet confugere ad similes casus, quia in materia dispensationis, valet argumentum à maiori ad minus, tex. & ibi Abb. in cap. per uenerabilem, col. 2. uers. nota ibi quòd, qui fil. sint legit. cum sua apostilla. & Videtur tex. in cap. cum illis, de præben. lib. 6. Rot. decis. 45. in antiq. nam dispensatus in maioribus beneficijs, etiam dispensatus videtur in minoribus; Quæ regula declarāda est iuxta ea quæ tradit Io. And. in cap. postulasti, de rescrip. & in addit. ad Specul. de legat. §. 2. videlicet, quòd procedat tale argumentum in causis minoribus annexis, vel inclusis sub maiori; secus in separatis causis, vt probat Borgas. de dispens. par. 2. tit. de interpret. dispens. nu. 17. & 24. Et ideò irregularis ex pluribus diuersis causis imparibus, si obtineat secū dispensari super maiori; non per hoc videbitur dispensatus super minori causa: quia de singulis debet obtineri sua dispensatio, vnde dispensatus super homicidio, non est dispensatus super falsitate nisi de vtraq; fiat expressio, & propterea dispensationes rediguntur in scriptis, tā si sint ocultæ, q̃ si sint manifestæ, vt de eis saltem extra Curiā fieri possit fides Borgas. de dispens. par. 2. de probat. dispens. num. 7. sed de publicis fiet publica scriptura, de occultis secretum instrumentū, vt per eum.

Impedimentum quoque hoc irregularitatis aufertur absolutione, vel declaratione iudiciali; Nam si in iudiciū deducta sit irregularitas contra aliquē, vel per accusationem, vel per exceptionem, debent duo probari, scilicet factum propter quod prætenditur irregularitas, & ius scilicet, quòd ex tali facto de iure surgat irregularitas; quòd si vnum istorum legitime non probetur, absoluendus est ille contra quem opponitur; nam ex facto ius oritur. l. si ex plagis. §. In Cliuo ff. ad leg. Aquil. Ideò si factum non probetur plenissimè, absolui debebit: Sed & si factum plenissimè probetur; dubitetur autem de iure, an ex tali facto nascatur irregularitas, nisi probetur hoc expressò iure, absolutio sequi debet: quia in dubio iuris nemo iudicandus est irregularis, sed absoluendus iuxta id quod scripsimus abunde lib. 1. cap. 2. Reg. septima; nam qui alium petit declarari irregularem, debet adducere casum legis, vt scripsit Nic. Dionysij de Perusio in c. is qui, de sent. excom.

Sed si factum probatū sit, & ex eo facto iure inducatur irregularitas, & cognitio ipsius irregularitatis pendeat ab intētione animi ipsius Rei, tunc Iudex non debet declarare illum irregularem, sed stare debebit illius conscientiæ. c. ex tenore, de tem. ordin. cap. significasti 2. de homic. & eo casu sufficiet iuramentum ipsius Rei: quod limitandum est dummodo talis absolutio ab illa irregularitate non vergat ad præiudicium alterius, quia si tractetur de præiudicio tertij, forsan in obtinendo beneficio per concursum, aut contra collitigantem, aut cōtra populum, vel plebem respuentem talem

Re-

Rectorem, tunc non ſtabitur cõſcientiæ, vel iuramento ipſius Rei, ſed aliter probare debebit ſuam defenſioné, not. Zen. in Clem. 1. de homicid. expreſſim refert Stepha. Troches vir iure canonico inter Antiquos preſtantiſſ. ibi poſt gl. in verb. mortem, & diximus lib. 1. cap. 2. Regul. decima octaua.

Secundo limitantur prædicta, vt ſcilicet cum factum, vel ius non fuit probatum plene, in dubio abſolutio ſequi debeat, procedat in foro externo, & iudiciali, at ſecus erit in foro pœnitentiali, & cõſcientiæ; nam quia tunc eligenda eſt tutior via, debet ſe ſe vnuſquiſq; in dubio iudicare irregularem, vt plenè probauimus d. cap. 2. Reg. ſeptima ſupra citata; quia in foro conſcientiæ preſumitur delictum, Deciſ. in cap. In præſentia, 12. notab. in fin. de probat. & propterea ad cautelã tutioré debet petere ſe ſe diſpenſari, vel obtinere declaratoriam, an de iure irregularitatem incurrerit.

Et ex ijs cõſtat quomodo Epiſcopus, vel ſuperior procedere debeat, cum ſuis ſubditis, quando accuſantur pro irregularibus, vel ſimpliciter ad ipſius notitiã venit, quòd ſunt irregulares. Nam quos dubitat eſſe irregulares, ex officio debet illos monere, de tali dubio, tã facti, quàm iuris, poteritq; eos impedire, ne promoueantur, nec obtineant dimiſſorias c. accedens, de purgat. canon. & ſi ſibi videbitur, poterit eos à diuinis ſuſpendere, donec liqueat de cauſa, & tunc ex probatione actorum, vel condemnabit, vel abſoluet iuxta premiſſa; poteſt enim iudex in iſtis enormibus, & animæ periculoſis cauſis ab initio ſuſpendere à diuinis ipſum Reum, donec ſe ſe purgauerit, arg. cap. ex tuarum, de purg. can. tradit Iud. Inquiſitorum, in verb. purgatio §. 1.

Nec obſtabit quod S. Aug. Epiſt. 137. regiſtrata 2. q. 1. cap. Nomen, dicat quod ex Epiſcoporum conſilio conſtitutũ eſt, nullum clericum qui nondum cõuictus ſit ſuſpendi à cõmunione debere; quia illud videtur procedere in pęnali ſuſpẽſione: at proceditur aliter in ſuſpenſione, quæ infligitur ad euitandum peccati periculum: Sicut enim carcer aliquando datur in cuſtodiam rei nondum cõuicti, aliquando in pœnam ſi ſit conuictus, ita ſuſpenſio aliquando infligitur in pœnam, & illa non habet locum niſi finito iudicio, aliquando ad cautelam id eſt ne permittendo adminiſtrare ordiné fiat aliquod peccatum in adminiſtrãdo: & iſta habere locum poteſt in initio Iudicij ex locis ſupra citatis.

Præter diſpenſationis, & abſolutionis remedium irregularitates aboleri ſolẽt baptiſmo; nam ſicut omnem culpã euacuat, ita & omnia impedimenta Eccleſiaſtica, qualis eſt irregularitas; aufert
11 igitur etiam eam, quę ſurgit ex homicidio volũtario Io. And. in addit. ad Spec. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. vlt. Silu. in verb. homicidium 3. q. 8. verſ. Primum, Archid. diſt. 26. cap. deinde, & Abb. in c. gaudemus, de diuort. Aliqui tamen in hoc homicidij articulo diſtinguunt homicidium voluntarium cũ peccato, ab homicidio, quod fit ſine peccato in iudiciali ſententia, vel executione: primo caſu, quia peccatum baptiſmo aufertur, & ſequela irregularitatis videtur auferri; at in alio iudiciali homicidio, in quo de peccato non agitur, cum baptiſmus non tendat ad id purgandum, in quo non eſt peccatum, irregularitas nõ aufertur, hoc ſcripſit gloſ. diſt. 50. cap. ſi quis Viduam, Io. And. in addit. ad Specul. d. verſ vlt. & refert etiam Silu. in verb. baptiſmus 6. q. 1. Tamen vt ibi ipſe dicit verius eſt, vt hęc diſtinctio non ſubſiſtat, vt idem ſcribit

bit in verb. irregularitas q. 28. & Specul. in d. verſ. vlt. Multi verò caſus ſunt irregularitatum, quas baptiſmus auferre nõ poteſt; nam non aufert illegitimitatem, ac Bigamiam non tollit, Vnde etiam baptizati manent irregulares, tex. expreſſus in c. Acutius, diſt. 26. Silu. in d. verb. baptiſmus 6. q. 1. & idem Silu. in verb. irregularitas q. 28. & ideò bene cõcluditur, quòd in iſtis duabus irregularitatibus in quibus ſacramentum ordinis non cõgruenter poteſt collocari propter defectum ſacramenti, baptiſmus non aufert talia impedimenta; nam bigamiam non purgat quoad ſuſcipiendos ordines: Innoc. 1. in Epiſt. ad Synodum Toletan. c. 6. & S. Ambroſ. offic. lib. 1. cap. 50. ſicut nec aufert eas irregularitates, quę continent impoſſibilitatẽ miniſterij, vt in cæco, muto, ſurdo; at alias omnes irregularitates baptiſmus anihilat, Archid. diſt. 51. cap. 1. vbi dicit S. R. Eccleſiam ita tenere: Idem Archid. diſt. 57. c. 1. Spec. in d. verſ. vlt. & patet in S. Paulo, qui cũ fautor fuiſſet homicidij protomartyris Stephani per baptiſmum omnis eius irregularitas ſublata eſt.

Tollitur quoq; irregularitas Religionis ingreſſu, & profeſſione, expreſſum in auth. de monac. in princ. & glo. in c. cum deputati, de iudic. ſed glo. & Abb. in c. 2. de apoſtat. per illum tex. dicunt, quòd religio nil aliud aufert in irregularitate, niſi quod operatur diſpenſandi facultatẽ, quę ſententia fuit antiquorum, videlicet Bern. ad quod videtur etiam glo. in cap. in quibuſdam, de pœn. & idem tradit Silu. in verb. irregularitas, q. vlt. verſ. ſecundum. Vnde verius eſt, vt dicamus nõ ita abſolute religionis ingreſſum auferre irregularitatem, niſi certis quibuſdã caſibus in iure expreſſis, Abb. in d. cap. 2. de apoſtat. Silu. in d. verſ. ſecundum, ſed eſt permittenda facile ipſorum ſuperioribus.

Nam plerumque pręlati Religioſorũ facultatem habent, ab apoſtolica ſede, vt
12 poſſint omnes ad ſuum ordinem accedẽtes profeſſionem emiſſuros recipere, non obſtantibus quibuſcumque irregularitatibus: quinimmo eos promoueri facere poſſunt ad omnes etiam ſacros ordines, non tamen ad prælaturam, quia in ea obtinenda eſt neceſſaria Papæ diſpenſatio. glo. in d. cap. 2. de apoſtat. vbi etiam Abb. & Silu. in d. verſ. ſecundum, text. in cap. 1. de fil. preſbyt. & gl. in cap. vlt. illo eod. tit. ideò Magiſtri ordinum, & ſinguli Priores, & Prouinciales conuẽtuales, & eorum Vicarij, in locis, & conuentibus ſibi cõmiſſis, fratribus ſibi ſubditis, nec non & alijs fratribus eiuſdẽ ordinis interdum ad eos declinantibus, Vndecumque poſſunt impartiri beneficium abſolutionis à ſuſpenſione excommunicatione, & interdicto, ſi eas ſententias incurriſſent in ipſo ordine, vel ante ingreſſum eius, ac etiã abſoluere laicos, qui in ordinem ipſum ingredi velint, & conſequenter à dictis irregularitatibus, vt patet ex bullis Bonif. & Alex. quas cõmemorat Ant. Flor. lib. de cenſur. c. 95. Inſuper ſi pręlati Religioſorum tulerint
13 ſententias ſuſpenſionis, vel excommunicationis, ſine ſcriptis non ſeruata forma: & ob id incurriſſent pęnas, & cenſuras capituli primi de ſent. excom. lib. 6. quæ ſunt ſuſpenſio, & irregularitas, eo caſu poſſunt à proprijs confeſſoribus obtinere abſolutionem, & diſpenſationem, ex Bulla Clem. Incip. exigentibus, vt refert idem S. Anto. Flor. d. cap. 95. paulò ante fin. quibus caſibus, quando ſcilicet, tales religioſorum prælati ſuos ſubditos ab huiuſmodi irregularitatibus diſpenſant, ſi aliqua irregularitas fuerit per obliuio-

siuionem omissa, non tenetur dispensa-
tus postea reminiscens petere absolutio
nem respectu irregularitatis oblitæ, sed
sufficit solummodo confiteri tale pecca-
tum. Vnde nata est irregularitas, si erat
mortale, ex Nauar. d. cap. 26. nu. 13. su-
pra citato.

Quæ omnia uera sunt, & procedunt
priuilegio Religionis, at non ita est in ac
cedente ad clericalem vitam: nam licet
senserint aliqui, quòd clericalis chara-
cter reddat illegitimum legitimũ, sicut
operatur ipsa religio citantes, Deciũ. in c.
in præsentia nu. 58. de probat: & Abb. in
c. quòd Dei, de stat. mon. nu. 10. Tamen
illud est falsum in materia ordinum, &
in materia promotionis, in qua ordo su-
sceptus non aufert irregularitatem indi-
spensatam, sed potius auget. Ideoque il-
legitimus, atque alij, qui promoueri pro-
hibentur, tantum abest, vt suscipientes
clericatum extergant irregularitatem,
quin potius peccant, & fortiori irregula-
ritate illaqueantur, vt diximus supra lib.
4. cap. 33. de irregulari qui præs. ordin.
susc. & non inuenio quod Dec. & Abbas
hoc dicant circa casum nostrum.

Tempus quoque dispensationis vim
habet in pluribus irregularitatibus, quæ
ex aliquibus nõ enormibus criminibus
nascuntur; nam post triennium si quis
bona conuersatione vixerit, quasi corre-
ctus putatur, & ideò admittitur, tam ad
ordines suscipiendos, quàm susceptos
administrandos in auth. de monach. §.
Iubemus: & in hac re limitatur Regula
Semel malus, &c. de reg. iur. in 6. vt ibi
Din. Propterea Neophytus qui irregula
ris est, quia tẽpore desinit esse Neophy-
tus, desinit quoque in eo irregularitas, vt
suo loco diximus; sicut etiã tempus au-
fert omnes irregularitates, quę ob ætatis
defectum nascuntur, vt etiã suo loco di-
ximus, Tempus quoq; efficit, vt Iudęus
recens conuersus qui non debet admit-
ti ad aliquod publicum officium, qua-
les sunt ordines gl. in cap. constituat, 17.
q. 4. quam probat Tiraq. in tract. de pęn.
remitt. caus. 51. num. 19. si post tempus
firma eius fides cognoscatur, ordinari
poterit cap. 1. dist. 57 Eundem effectum
tempus producit in ignoto, & peregrino;
nam potest ordinari ab Episcopo non
suo, si per triennium fuerit inter familia
res eius Episcopi, Conc. Trident. sess. 23.
c. 9. de reform. quod possemus alijs pluri
bus exemplis cõprobare, sed ex ipso ope-
re diligens lector facile percipiet.

Illa tamen generalis regula nõ est hoc
15 loco prætermittenda, quòd scilicet, om-
nes irregularitates, quæ per solam præ-
sumptionem afficiunt, vt in cap Afros,
dist. 98. tẽpus ipsum easdem aufert per
contrariam præsumptionem. d. c. Afros,
videtur glo. in d. cap. 1. dist. 57.

In illis verò irregularitatibus, quę quò
diutius durant, tanto magis augentur, vt
puta in inueteratis criminibus cap. cum
haberet, de eo qui dux. in matr. tempus
nil proderit, nisi ad maiorem culpam,
vt ibi, & ad difficiliorem dispensationẽ
obtinendam; vt puta si quis diutissimè
obtinuerit incompatibilia beneficia, nul
lo vnquam tempore fit tutus in consciẽ-
tia: quinimmo nunquam præsumitur
dispensatus nisi probet dispensationem,
tex. & glo. ac Specul. in cap. ordinarij de
off. ordin. lib. 6. Nam in beneficialibus
ex temporis diuturnitate non præsumi-
tur titulus, vt probat Bald. in cap. ex par-
te, in princ. de testib. possessor enim quo-
cumque tempore possederit beneficiũ,
tenetur ostendere titulum, si ordinarius
petat, Idem Bald. in cap. contingit col. 7.
vers. quęro nunquid, de dol. & contum.
cum enim beneficia, & spirituales facul-

tates præscribi non possint, nulla temporis diuturnitate iuuari possunt, Idē Bald. cons. 209. Incip. casus talis est, quem ꝓbat Tiraq. post alios, quos citat in tract. de præscript. in glo. 4. vers. Sexto eiusdē; ad quod optimè facit quòd crimina iure canonico non tolluntur præscriptione, gl. in cap. admonere, 30. q. 2. in verb. pęnitentia, cum declaratione Decij in c. licet causam, de probat. refert. Iud. Inq. in verb. præscriptio.

Et ideò bene concluditur dispensationem esse semper necessariā in ijs omnibus, quę sunt contra ius, idest in quibus ius resistit, cū nullum tempus possit vnquam suffragari, & quandocumque & quotiescumque opus fuerit, potest ordinarius cogere ad docendum de dispensatione ex prædictis: & est tex. c. dudum 2. de elect. & tradit Io. de Anan. in cap. licet heli, de sim. & probat Borgas de dispens. p. 2. tit. de probat. dispens. num. 9. posset tamen consuetudo in multiplicitate beneficiorum suffragari, vt non esset opus dispensatione secundum S. Tho. quodl. 9. artic. 15. & probat, ac declarat. Nauar. Manual. cap. 25. nu. 135.

Eluitur quoque irregularitas alio singulari modo: nam si quis de irregularitate sit diffamatus, & ob id aduersus eū iudiciū cœperit, poterit purgatione canonica purgari: casus in c. accedens de purgat. canon. in glo. magna.

Alio quoque modo aboletur irregularitas, videlicet causa eius cessante: exēplum in eo qui semel repulsus ob defectum corporis, certe si conualuerit, & cessarit defectus admitti debet ad ordines Bernard. in c. cum inter canonicos, & ibi Io. Andr. de elect. & gl. in verb. cessante, in cap. post translationē, de renunt. videtur tex. & glo. in c. Neophytus, dist. 61. & infinita alia sunt exempla, quæ nimis longum esset referre.

Qua ratione qui illegitime natus est si legitimetur, quasi sublata macula poterit ordinari, vt diximus ab initio operis huius; ipsa enim legitimatio species dispensationis est, Abb. in cap. per venerabilem, col. 3. vers. nota ibi dispensare, per illum tex. qui fil. sint legit. eadem quoque ratione omnis irregularitas, quæ ex infamia nascitur, restituta fama cessabit, ita in illiterato, si ad scientiā peruenerit ordinabitur ad eos ordines, à quibus fuerat expulsus propter ignorantiam disciplinæ vel litterarum: Ita quoq; in vxorato si ob id repulsus fuerit, vxore mortua, aut secuta separatione debita aucto-
16 ritate Ecclesiæ, quasi cessante causa poterit ꝓmoueri, vt de ijs omnibus fusius suo loco diximus; Idem si quis suspensus, vel interdictus: vel excommunicatus ab ordinibus suscipiendis fuerit expulsus, si fuerit absolutus, sine dispensatione poterit promoueri quasi sublata causa, & impedimento.

De impedimentis non Canonicis.

CAP. LII.

1 Paupertas non est canonicum impedimentū ne quis promoueatur.

Ignobilitas non est canonicum impedimentū ne quis promoueatur.

2 Inuidia non est canonicum impedimentum, ne quis promoueatur.

Vis non est canonicum impedimentum ne quis promoueatur.

Fauor, & gratia non sunt canonicum impedimentum, ne quis promoueatur.

3 Dignum impedire, ne promoueatur sacrilegiū est.

Beneficiato tenetur ad restitutionem is qui vi, vel gratia causam dedit, vt beneficium perdiderit.

4 Odium non est canonicum impedimentum, vt quis non possit promoueri.

Calumnia non est canonicum impedimentum, vt quis non possit promoueri.

5 Beneficia negare ijs, qui digni sunt, cum non prefue-

fuerint obsequio, vel pecunia non est æquum.
Obsequium amicos veritas odium parit.
6 *Necessitas debet excusare aliquãdo, ne fiat quis irregularis.*
Necessitate inevitabili occidens, non est irregularis.
7 *Furans per veram necessitatẽ non est excludendus ab ordinibus.*

Vperioribꝰ libris canonica impedimenta lõgo tractatu prosecuti sumus, Nunc operęprętium videtur adferre impedimenta nõ canonica, id est, quæ omni ratione carẽt, sępe etenim (vt Chrysostomus habet de sacerdotio libro 2. post med. & Io. Diac. de vita Gregor. lib. 3. cap. 2.) hominum malitia, & carnalium cogitationum affectus tantum potest, vt à ministerio Dei eijciantur probi, atq; idonei viri, & e cõtra sublimentur potentiores, nobiliores, ditiores, amici consanguinei, depressis atque eiectis impotentibus, pauperibus, atque ignobilibus, longe magis idoneis, & probis, cum tamen paupertas, & igno-
1 bilitas non sit canonicum impedimentum capit. nos qui, dist. 40. & ideò perquàm eleganter cecinit percelebris poeta dicens.

Haud facile emergunt, quorũ uirtutibus obstat.
Res angusta domi:

Inuidia quoque plurimum obest, ne
2 quis promoueatur; æmuli etenim omni conatu obsistunt, ne vir probus sublimetur, quibus debet Papa, vel Episcopus aures non præbere, quia talis æmulatio nõ est canonicum impedimentum, gl. in c. quoniam vetus, 24. q. 1.

Violentia quoque, fauor, & gratia indignos euehit, repulsis dignis, & tamen huiusmodi vis, aut gratia, non sunt canonica impedimenta c. sunt quidam, 1. q. 1. Ideoque quicquid clam fit, ne quis dignus promoueatur, sacrilegium est, tex. & glo. in d. c. sunt quidam: quinimmo,
3 tanta esse posset malitia eius, qui aduersatur bonis, & idoneis viris: vt etiam ad restitutionem beneficij teneretur, quod illi perdiderũt vi, aut gratia ipsius aduersarij S. Thom. 2. 2. q. 62. artic. 2. Silu. in verb. restitutio 3. q. 12. Pilæus q. 27.

Odium quoque condignas personas
4 ex mera superioris voluntate depellit glo. in cap. antiquæ de priuileg. & tamẽ nuda voluntas superioris non est canonicum impedimentum, quia dignior præferri debet, non autem carior, & ideò odium eiusdem superioris non est canonicum impedimentum Specul. tit. de elect. in princ. nu. 17.

Calumnia etiã præsertim occulta ità animos principum afficit, vt dignos per solam suspitionem à ministerio Dei excludant, & tamen leuis suspitio præsertim, quæ ortum habet à calumnia nõ est canonicum impedimẽtum: cap. oues 6. q. 1. & 11. q. 3. cap. in cunctis, arg. S. Paul. 1. ad Tim. cap. 5. aduersus presbyterum accusationem nõ accipies, nisi sub duobus, aut tribus testibus.

Aliquando etiam ij, ad quos spectat Ecclesiasticarum rerum, ac dignitatum distributio nimiũ quærunt quę sua sunt, contra S. Paul. 1. ad Corinth. cap. 13. prouehunt enim persæpe eos, etiã indignos, qui plurimum in re pecuniaria prodesse possunt, vel olim profuerunt; at eos q
5 non profuerunt, forsan quia non potuerunt abijciunt ab Ecclesiasticis officijs, quod cum fit, non fit canonicè c. Moyses 8. q. 1. Imò simonia est ex obsequio c. ordinationes 1. q. 1. & cap. notum 2. q. 1. vide de hoc Gregorium apud Io. Diac. lib. 3. cap. 2. in vita Gregorij.

Præterea libera ingenia, ab Ecclesiasticis functionibus ideò excluduntur, quia vera dicere solent: at contra qui adulatores

tores sunt prouehuntur; Obsequium.n. amicos, veritas odium parit. Ideò talis libertas non est canonicum impedimentũ, late Tabiẽ. in verb. electio. 1. vers. quis debet eligi, & vers. seq. videntur enim isti vera dicentes cũ Ioanne Baptista reijci. Matt. 14. & dist. 86. c. donare, & dist. 46. c. sunt nonnulli, & 1. q. 1. c. sunt nonnulli.

Inter impedimenta nõ canonica possunt adscribi omnes culpæ, quas quisq; incurrit per necessitatem, nam excusari debet, & ideò occidens aliquem per summam necessitatem, si ob eam causam excludatur ab ordinibus, vel dignitatibus Ecclesiasticis fit illi iniuria, & dicitur impedimentum non canonicum, clarus casus in cap. quia te, dist. 50. & Clem. 1. de homicid. & ob id Conc. Trident. sess. 14. cap. 7. de reform. dicit dispensationem in hoc casu esse de iure debitam: ad eandem rem: exẽplo est, si quis in necessitate furetur; nã non potest canonice obijci illi hoc delictum, ad eum excludendũ glo. & tex. in cap. si quis propter, de furt. Propterea caueant Sanctissimi Episcopi, ne istis nõ canonicis impedimentis moti aduersentur viris probis, qui enim per non canonica impedimenta probos excludit, facillimè falletur in promouẽdis indignis, patientibus impedimenta canonica. Quod quàm graue delictũ sit, & quàm seuere Deus in illud animaduertat, probatur 3. Reg. c. 13. & diximus lib. 4. c. 3.

LAVS DEO.

INDEX

INDEX LOCVPLETISSIMVS SENTENTIARVM, AC RERVM NOTABILIVM.

A

B

C

Calix

Chris-

lem

Cleri-

Curiales

Demo-

Dimis-

Dome-

E

possunt

corrigat

F

Floren-

H

Homici-

a Capi-

L

Læsæ

Mortuo-

asceudat

P

Papa

Peccatum

Podagra

Q

R

Regeſtum.

† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh

a b c d.

Omnes ſunt quaterniones præter d, qui eſt ternio.

005647162

